Giovanni Boccaccio

DECAMERON

İtalyanca aslından çeviren NEVİN YENİ

ALFA

4. BASKI

3770 | ALFA | KLASİK | 156

DECAMERON

GIOVANNI BOCCACCIO (16 Haziran 1313 – 21 Aralık 1375)

İtalya'nın Certaldo şehrinde, evlilik dışı bir ilişkinin çocuğu olarak dünyaya gelen Boccaccio Floransa'da büyüdü. Babasıyla birlikte Napoli'ye taşındı ve 6 yıl boyunca burada yaşadı. Stadium'da hukuk eğitimi aldı. Bu dönemde şiir çalışmalarına başladı. Babasının vasıtasıyla tanıştığı saray çevresinden hukuk ve edebiyat bilgileri edindi.

1347 tarihi itibariyle Boccaccio, Ravenna'da yeni bir hami arayışına girdiyse de 1349'da babasının ölümü sonrasında aile reisi olarak daha aktif bir rol üstlendi. 1348'deki veba salgınına tanıklık eden Boccaccio, 1348-1351 yılları arasında yazdığı *Decameron*'la dünya edebiyatının ilk hikâyecisi olarak tanınıp ünlendi. 1350'den itibaren İtalyan hümanizmine ilgiliydi ve Floransa yönetimiyle yakın ilişkideydi. Çeşitli şehirlerde diplomatik görevler aldı. Petrarca ile yakın bir dostluk kurdu ve Petrarca, onu Yunan ve Latin edebiyatını incelemeye teşvik etti.

1360 yılında, 1374'te tamamladığı 106 ünlü kadının biyografilerini sunan bir kitap olan *De Mulieribus claris* üzerinde çalışmaya başladı. 1373'te Santa Stefano Kilisesinde Dante hakkında bir dizi konferans verdi ve bunlar, son büyük çalışması olan *Esposizioni sopra la Commedia di Dante* ile sonuçlandı. Petrarca daha sonra, Boccaccio'yu kendi eserlerini yakmaktan ve kişisel kütüphanesini, mektuplarını, kitaplarını ve elyazmalarını satmaktan vazgeçirdi. Ölümünden sonra koleksiyonun tamamı, Floransa'daki Santo Spirito Manastırına verildi. Son yıllarını çeşitli hastalıklarla geçirdi ve Certaldo'da öldü.

NEVİN YENİ (3 Nisan 1986)

Balıkesir'de doğdu. Ankara Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı ve Uludağ Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümlerinden mezun oldu. IX. Dünyada İtalyan Dili Haftası etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen uluslararası öykü yarışmasında birincilik kazanmıştır. Daha önce Machiavelli'nin *Prens*'ini (Alfa Yayınları, 2015) ve Pirandello'nun *Biri Hiçbiri Binlercesi*'ni (Alfa Yayınları, 2016) çevirmiştir.

Decameron
© 2017, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Çeviren Nevin Yeni
Kitap Editörü Elif Yeşilkaya
Kapak Tasarımı Adnan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı Zuhal Turan

ISBN 978-605-038-114-6
ISBN 978-605-038-117-7 (ciltli)
1. Basım: Aralık 2019
4. Basım: Mayıs 2022

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29
Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34410 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 43949

Giovanni Boccaccio

DECAMERON

İtalyanca aslından çeviren **Nevin Yeni**

ALFA

Kitapta yer alan "Sekizinci Gün/9. Hikâye"den "Dokuzuncu Gün/2. Hikâye"ye kadarki bölümler Nilüfer Belediyesi Göl Yazıevi'nde çevrilmiştir.

Kitapta kullanılan görseller, *Decameron*'un A. Barbier tarafından Fransızcaya çevrilip, Paris'te Barbier Yayınevi'nden yayımlanan baskısından alıntılanmıştır. Fransa Ulusal Kütüphanesinde FRBNF30116829 numarasıyla kayıtlı, 1846 tarihli bu baskıda Mm. H. Baron, T. Johannot, H. Emy, Célestin Nanteuil, Grandville, Ch. Pinot, K. Girardet, E. Lepoitevin, Pauquet ve Holfeld gibi çeşitli sanatçıların çalışmaları kullanılmıştır. Kimi görseller hikâyenin gidişatıyla uyumsuzluklar barındırsa dahi sanatçıların yorumuna herhangi bir müdahalede bulunulmayıp aslına sadık kalınmıştır.

Yedi kadınla üç genç erkeğin on gün boyunca anlattığı yüz hikâyeden oluşan, Prens Galeotto olarak da bilinen Decameron† isimli kitap başlıyor.*

Boccaccio'nun eserine verdiği Galeotto ismiyle tam olarak kimi ya da neyi kastettiği konusunda edebiyat dünyasında tam bir fikir birliğine varılmamakla birlikte genel kanı bunun ikili bir göndermeye olduğu yönündedir. 13. yüzyıl nesir Fransız romanslarından Lancelot du Lac'ta macerasına yer verilen Galeotto ya da Fransızca ismiyle Galehaut, Kral Arthur'la Lancelot'un vasıtasıyla barış yapıp himayesine girmiş eski bir düşman ve akabinde Lancelot'un yakın arkadaşı, ayrıca Kraliçe Guinevere'nin hizmetkârıdır. Her ne kadar Lancelot'la bu fedakârane yakın arkadaşlık bazı ortaçağ metinleri tefsircilerince eşcinsel bir ilişkiye yorulsa da, Galehaut genellikle, Dante'nin *İlahi Komedya*'sında "Cehennem"in V. Kantosunda Francesca ve Paolo isimli gizli âşıkların ilk öpüşme sahnesinde (127-138. dizeler) alıntıladığı biçimde Lancelot ve Guinevere'nin gayrimeşru ilişkisinin "arabulucusu" olarak anılır. İkisinin buluşmasını temin ve ilk öpücüğü, böylece ilişkiyi teşvik eden figür olarak kendisine atıfta bulunulur –çn.

† Decameron, Yunanca on anlamına gelen *Deca* ve gün anlamına gelen *Hēméra* kelimelerinin birleşiminden oluşur –çn.

GİRİZGÂH

Acı çekenlere merhamet etmek insanlıktır, herkese yaraşır; vaktiyle teselliye muhtaç olmuş ve bunu başkalarında bulmuş olanların ise boynunun borcudur. Eğer bu kimselerin içinde teselliye ihtiyaç duymuş, teselliden medet ummuş ya da bu sayede huzur bulmuş biri varsa, o benim; çünkü gençliğimin başından şu ana değin, son derece yüce ve asil bir aşkın, tabiri caizse benim gibi düşük mertebeden birine göre haddinden yüce, haddinden soylu diyebileceğim bir aşkın muazzam yangınındayım. Her ne kadar durumumdan haberdar olan sağduyulu kimselerin takdirini kazanıp bu sayede büyük itibar görmüş olsam da benim için dayanması pek de kolay olmadı. Elbette bu durum gönül verdiğim kadının zalimliğinden değil, ele avuca pek sığmayan, zihnimi mesken tutmuş tutkunun ateşindendi ve bana adamakıllı rahat bir nefes aldırtmayan bu tutku yüzünden, çoğu zaman hiç gereği yokken sıkıntı basardı içimi. Yine de bu sıkıntının içinde, birkaç dostun tatlı sohbeti, övgüye değer tesellisi öylesine iyi geldi ki, onlar olmasaydı, kesinlikle eminim, çoktan ölmüş olurdum. Fakat O, ki ebedi olandır, böylesini münasip görmüş, kesin bir yasayla dünyevi olan her şeye bir son biçmiştir. Hiçbir azmin, nasihatin, aleni rezaletin ya da doğabilecek tehlikenin baskısı karşısında eğilip bükülmeyen, coşkusuyla emsallerini ardında bırakan sevdam, zamanın akışı içinde kendi

kendine öylesine küllendi ki aşkın en derin sularına dalmaktan kaçınan birinin âdeten payına düşen şu nahif duygudan başka bir şey kalmadı hatırımda ve eskiden çileliyken ağrısı sızısı dindikten sonra sadece tatlı bir his kaldı geride.

Istırabım dinmiş olsa da çektiğim çilenin ağırlığı karşısında bana şefkat duyanlardan gördüğüm iyilikler aklımdan çıkmış değil; ölene kadar da çıkmaz kanımca. Bana kalırsa minnettarlık, erdemlerin içinde övgüyü en çok hak eden, aksi ise en çok yerilmesi gerekendir; minnet bilmez biriymiş gibi görünmek istemediğimden, artık özgür olduğumu da söyleyebileceğime göre, elimdeki bir parçacık meziyetle gördüğüm iyiliklerin karşılığını ödemeye ve talihlerinin güzelliğinden ya da kendi bilgeliklerinden ötürü imdadıma koşmuş olanların ihtiyacı yoksa bile, en azından faydası dokunabileceklere bir nebze olsun teselli vermeye karar verdim. Gerçi desteğim ya da isterse adına teselli diyelim, müşkül durumdakilere yetmeyecektir ama hem daha makbule geçeceği hem de daha kıymetli geleceği için, en çok ihtiyaç duyulan yere bir an önce ulaştırılması gerektiği kanaatindeyim.

Ne kadar az da olsa, bu desteğin erkeklerden ziyade nahif kadınlara verilmesi gerektiğine itiraz edecek var mıdır? Kadınlar korktuklarından, utandıklarından o narin yüreklerinin altında sevda yangınlarını gizlerler; oysa başına gelenler bilir, böylesi, ulu orta yaşanandan çok daha hiddetlidir. Dahası babalarının, analarının, kardeşlerinin, kocalarının isteklerinin, heveslerinin, emirlerinin boyunduruğu altında, zamanlarının çoğunu odalarının daracık duvarları arasında kapalı geçirirler, neredeyse aylak aylak otururlar, bir şeyi aynı anda hem isterler hem de istemezler ve her zaman neşe vermesine imkân bulunmayan, çeşit çeşit düşünceler içinde kendi içlerine gömülürler. Bu esnada, sevdanın hazzından doğan bir hüzün peyda olursa, başka bir fikir tarafından yerinden edilene dek gelir büyük acılarla yerleşir zihinlerine. Dahası kadınların dayanma gücü erkeklerden çok daha zayıftır. Haliyle, açıkça görebileceğimiz üzere, âşık olan erkeklerin başına bunlar gelmez. Düşüncelerin kasveti, kederi bunalttığında arınmanın ya da kafayı dağıtmanın bir sürü yolu vardır erkekler için,

yeter ki canları istesin. Etrafta dolaşmak, seyredecek ya da dinleyecek şeyler bulmak, kuş vurmak, avlanmak, balığa çıkmak, at binmek, kart oynamak, işine gücüne dalmak gibi daima ellerinin altında bulunan uğraşlardan her biri akıllarını tamamen ya da kısmen oyalayacak ve bir süreliğine de olsa kasvetli düşüncelerden uzaklaşmalarını sağlayacak kadar etkilidir; zaten ardından başka başka uğraşlara dalınır yahut sıkıntılar gitgide hafifler.

Narin kadınlarda tanık olduğumuz üzere, gücün az olduğu yerde destekten yana cimri davranan talihin haksızlığını bir nebze gidermek adına, sevdalı hanımların, –diğerlerine iğne, öreke, çıkrık yeter de artar– imdadına koşsun, sığınağı olsun diye, geçen seferki ölümcül veba zamanında yedi hanımla üç gençten meydana gelen namuslu bir topluluğun on günde anlattığı, adına öykü, masal ya da kıssa da diyebileceğimiz yüz hikâyeyle hanımların gönüllerince söylediği birkaç şarkıyı aktarmaya karar verdim. Yukarıda bahsi geçen hanımlar, gerek günümüzde gerekse geçmişte yaşanmış acı tatlı gönül maceralarıyla talihin kimi cilvelerinin yer aldığı bu hikâyeleri okurken, içlerinde geçen eğlenceli olaylardan hem keyif alacaklar hem de bir o kadar faydalı tavsiyeler edinmiş olacaklar ve nelerden kaçınılması, nelerin ardına düşülmesi gerektiğinin ayırdına varacaklar, ki bana kalırsa bütün bunlar karşısında keder dağılmadan edemez. Tanrı uygun görür de dediğim çıkarsa eğer, hanımlar, beni zincirlerinden azat ettiği ve bu sayede kendilerini eğlendirmeme imkân verdiği için aşka şükretsinler.

BİRİNCİ GÜN

Hep birlikte sohbet etmek üzere bir araya gelen insanların takdimi ve yazar tarafından toplanma sebepleri açıklandıktan sonra her birinin uygun gördüğü hikâyeyi anlatacağı Decameron'un birinci günü Pampinea'nın kraliçeliğinde başlıyor.

Zarif hanımlar, tabiatınız gereği her birinizin ne denli yufka yürekli olduğunu düşündükçe, bu eserin giriş kısmının sizlere sıkıcı ve kasvetli geleceğine iyice emin oluyorum; çünkü geçen seferki ölümcül vebanın neden olduğu kayıplar yalnızca birebir tanık olanlar için değil, bir şekilde bu yıkımdan haberdar olanlar için bile acı vericiyken, kitabın hemen başında bunun hatırası karşılıyor sizleri. Fakat okumaya devam ettikçe sonu gelmez gözyaşlarına, hıçkırıklara boğulacakmış zannedip sonraki sayfalara ilerlemekten vazgeçmenizi istemem. Gezgin biri için, ardında güzel, sevimli bir ovanın uzandığı sarp ve çetin bir dağ neyse, bu acıklı başlangıç da aslında öyle; dağa

tırmanmak ve aşağıya inmek ne denli zahmetliyse, verdiği haz da bir o kadar büyüktür neticede. Son demlerinde sevincin yerini hüzün alır; hüzünleri de ardından gelen mutluluklar dağıtır. Birkaç kelamdan ibaret olduğundan kısa diye tabir edeceğim bu çilenin hemen ardından size daha önce söz verdiğim ve değinmemiş olsam belki de böyle bir girişin ardından hiç beklemeyeceğiniz zevkli, eğlenceli kısımlar başlıyor. Bu zorlu patika yerine, sizleri, istediğim yere doğru dürüst götürebilmemin başka yolu olsaydı eğer, seve seve oradan götürürdüm; fakat geçmişi anmadan, birazdan okuyacaklarınızın çıkış noktasını gösterebilmem mümkün olmadığından neredeyse elim kolum bağlandı ve bütün bunları yazmak zorunda kaldım.

Velhasıl, diyeceğim o ki Tanrı'nın oğlunun ete kemiğe bürünmesindeki bereketin üzerinden bin üç yüz kırk sekiz sene geçtikten sonra, İtalya'nın diğer tüm güzelliklerini gölgesinde bırakan muhteşem Floransa'ya ölümcül veba çıkageldi. İster semavi varlıkların üzerimizdeki etkisinden ötürü olsun, isterse Tanrı'nın haklı öfkesi tarafından, korkunç eylemlerimiz karşısında, ıslah olalım diye biz fanilerin üstüne salınmış olsun; sebebi her ne ise, bu hastalık birkaç yıl önce doğu tarafında başladı, bir yığın cana kıya kıya, dur durak bilmeden bir yerden diğerine sıçradı ve korkunç bir biçimde batıya doğru yayıldı. Ne bu iş için atanmış çok sayıda görevlinin kenti çerçöpten arındırması, hastaların kente girişinin yasaklanması, sağlığı korumaya yönelik düzenlemeler yapılması; ne de sofuların, düzenli topluluklar halinde ya da daha başka suretlerde Tanrı'ya tevazu dolu yakarışları; onun karşısında fani aklın bilgisi de sezgisi de işe yaramadı ve yukarıda bahsi geçen sene, ilkbaharın başına doğru korkunç etkilerini birdenbire olağanüstü bir biçimde göstermeye başladı.

Doğuda birinin burnundan kan gelmesi, kesin olarak öleceğine dair açık bir işaretti ama bizde öyle olmadı. Hastalığın başında hem erkeklerin hem de kadınların kasıklarında ya da koltukaltlarında, bazıları aşağı yukarı bir elma, bazıları da yumurta büyüklüğünde şişlikler belirirdi; bu şişliklerden kimileri biraz daha iri olurdu, kimileri ise daha küçük kalırdı ve halk dilinde bunlara

hıyarcık denirdi. Vücudun bu iki bölgesinde ortaya çıkan ve ölümcül olan malum hıyarcıklar kısa zaman içinde vücudun rastgele yerlerinde çıkıp büyümeye başlardı. Ardından hastalığın seyri değişmeye, kolda, bacakta ya da vücudun herhangi bir yerinde, kimileri iri ve seyrek, kimileri ise küçük ve yan yana, siyah ya da mor renkte lekeler görülmeye başlardı. Hıyarcıklar ilk zamanlar kapıdaki ölümün şaşmaz habercisiydi, hâlâ da öyleler. Bu lekeler de vücudunda beliren kişi için aynı nitelikteydiler.

Hekimlerin tavsiyesi, ilaçların etkisi sonuç vermemiş, bu illetin tedavisinde hiçbiri işe yaramamış görünüyordu. Ya hastalığın doğası buna imkân vermiyordu ya da şifacıların cehaleti; çünkü kadın olsun, erkek olsun, tıp alanında herhangi bir eğitim görmemiş şifacıların sayısı ilim irfan sahibi olanlarınkini geçip korkunç boyutlara ulaşmıştı ama hastalığa neyin neden olduğundan bihaberdiler; haliyle doğru tedavi uygulamaktan da acizdiler. Bu yüzden hastaların pek azı iyileşiyordu ve kimileri daha uzun, kimileri daha kısa yaşasa da hemen hemen hepsi yukarıda bahsedilen belirtilerin ortaya çıkışının üçüncü gününde hiç ateşlenmeden ya da başka bir rahatsızlık geçirmeden ölüyordu.

Hani kuru ve yağlı maddeleri ateşe iyice yaklaştırınca alev alır ya; bu vebanın şiddetini doruklara taşıyan da, birebir temas halinde hastalığa yakalanmış olandan sağlıklıya aynı öyle bulaşıvermesiydi işte. Hatta iş bu kadarla da kalmıyordu; hastalarla konuşmanın, temasta bulunmanın sağlıklı kişi için ölüme davetiye çıkarması bir yana, hastaların giydiği kıyafetlere, daha önce dokunduğu, kullandığı eşyalara el sürmekle bile hastalığın bulaştığı görülüyordu.

Şimdi anlatacaklarım kulağa sıradışı gelecek ama, her ne kadar sözüne güvenilir birinden duymuş olsam da pek çoklarıyla birlikte kendi gözlerimle de görmesem, değil yazmak, inanmaya bile cüret edemezdim kolay kolay. Anlatıp durduğum bu veba, yapısı itibariyle öylesine bulaşıcıydı ki yalnızca bir insandan diğerine geçmekle sınırlı kalmıyordu; bundan çok daha fazlasını yapabiliyordu ve bu durum alenen de görülebiliyordu. Yani demem o ki hastalığa yakalanan ya da bu hastalıktan ölen birinin eşyala-

rına, insanoğlu dışında herhangi bir canlı dokunduğunda hastalık ona da sirayet ediyor, hatta kısacık bir süre içinde ölümüne neden oluyordu. Az önce de belirttiğim gibi, kendi gözlerimle gördüğüm olaylardan biri şöyle oldu: Bu hastalıktan ölen yoksul bir adamın paçavraya dönmüş giysileri sokağın ortasına atılmıştı. İki domuz giysilere yanaştı ve her zamanki alışkanlıklarıyla önce burunlarını dayayıp uzun uzun eşelendi; ardından giysileri dişleriyle kavrayıp yanaklarına doğru sağa sola savurmaya başladı. Biraz sonra, sanki zehirlenmiş gibi bir iki kıvrandı; hemen ardından, her ikisi de felaketlerine neden olan paçavraların üstüne cansız halde yığıldı.

Buna benzer, hatta bundan beter nice nice olaylar, hayatta kalanların aklına çeşit çeşit korkular, karabasanlar salıyor ve neredeyse herkesi, hastalardan yahut eşyalarından sakınıp uzak durmak gibi son derece acımasız bir yola itiyordu; çünkü böyle yapmakla herkesin kendi çapında sağlığını koruyabileceğine inanılıyordu. İçlerinden bazıları, ölçülü bir yaşam sürerek, her türlü aşırılıktan kaçınarak böylesi bir musibete büyük oranda karşı konulabileceğini düşünüyor, kendi topluluklarını oluşturup diğer insanlardan ayrı yaşıyor ve içinde tek bir hastanın bile bulunmadığı, daha rahat edebilecekleri evlerde toplanıp inzivaya çekiliyorlardı; burada, her türlü israftan kaçınarak, lezzetli yiyecekleri, seçkin şarapları azar azar tüketerek, birbirleri dışında kimseyle konuşmadan, dışarıdan gelebilecek hastalık ya da ölüm haberlerini duymak bile istemeden, çalıp söyleyerek, ellerinden geldiğince eğlenceler türeterek günlerini geçiriyorlardı.

Tam tersini düşünenler, bol bol içmenin, keyif sürmenin, etrafta güle oynaya, şarkılar söyleye söyleye dolaşmanın, mümkün mertebe her türlü hazzın tadını çıkarmanın, olan bitene gülmenin, şakalaşmanın bu korkunç musibete kesin çare olacağını savunuyor, bütün bunları sözde bırakmayıp ellerinden geldiğince hayata da geçiriyorlardı. Gece gündüz demeden, meyhane meyhane geziyorlar, hesapsızca, izansızca içiyorlar, bir evde hoşlarına gidecek, keyiflerini yerine getirecek bir şeylerin kokusunu aldılar mı orayı kendilerine mesken belliyorlardı. Bu konuda pek sıkıntı da çekmiyorlardı; çünkü herkes sanki yarına çıkmayacakmış gibi

gerek canlarını gerekse mallarını gözden çıkarmıştı. Bu yüzden pek çok evin kapısı herkese açıktı ve bunlardan birine denk gelen bir yabancı, evi en az asıl sahibi kadar kullanırdı ama bütün bu dizginsiz tutumlarına rağmen, her zaman hastalardan mümkün olabildiğince kaçmaya çalışırdı. Kentteki bunca sıkıntının, bunca sefilliğin içinde ilahi yasalar da insan elinden çıkanlar da işleyemez hale gelmiş ya da tümden hükmünü yitirmişti; çünkü yasaları koyanlar ve yürütmekle yükümlü olanlar, diğer herkes gibi ya ölmüş, ya hasta düşmüş ya da yardımcılarının çoğunu yitirdiklerinden görevlerini yerine getiremez olmuşlardı; haliyle herkes aklına estiği gibi davranmakta serbestti.

Yukarıda değinilen bu iki gruba nazaran ortalama bir yol izleyenlerin, yani birinciler kadar boğazından kesmeden, ikinciler kadar içkiye, sefahate düşmeden, nefislerini doyuracak kadarla yetinenlerin sayısı ise epeyce fazlaydı. Bunlar bir yerlere kapanmak yerine ellerinde taşıdıkları çiçeklerle, mis kokulu otlarla, envai çeşit baharatlarla etrafta dolaşıyorlar ve ölülerin cesetlerinden, hastaların bedenlerinden, ilaçlardan yükselen kötü kokunun havayı hınca hınç doldurup kirlettiğini, beyni dinç tutmanın en iyi yolununsa güzel kokulardan geçtiğini düşündüklerinden, ellerindeki demetleri sık sık burunlarına götürüyorlardı.

Bazıları ise bir bakıma daha güvenli olsa da aslında oldukça gaddarca bir tavırla, veba karşısında, peşin peşin kaçmaktan daha iyi ya da daha etkili bir yol bulunamayacağını söylüyorlardı. Bu düşünceden hareketle, kadın erkek birçok kişi, kendilerinden başkasını umursamadan, memleketlerini, evlerini, semtlerini, ailelerini, eşyalarını geride bıraktılar ve Tanrı'nın gazabı sanki tek seferlikmiş de gittikleri yerdeki insanların ahlaksızlığını bu vebayla cezalandırmaya devam etmezmiş, yalnızca kendi kentlerinin surları arasında yaşayanların üzerinde etkiliymiş sandıklarından ya da kentin son saatinin geldiğine, geriye hiç kimsenin kalmayacağına inandıklarından başka başka diyarlara gittiler; hiç değilse civardaki köylere çekildiler.

Böylesine farklı farklı görüşleri benimseyenlerin hepsi ölmüş değildi, fakat hepsi sağ kalmış da değildi; aksine her görüşten in-

sanlar dört bir yanda hasta düşüyorlardı ve hastalanmadan önce diğerlerine nasıl örnek olmuşlarsa, hastalandıktan sonra sağlıklı kalanlardan da aynı muameleyi görüyorlar, eriyip giderken neredeyse tamamen bir başlarına bırakılıyorlardı.

Yurttaşların birbirinden kaçmasını, komşuların birbirleriyle neredeyse hiç alakadar olmamasını, akrabaların arada sırada, uzaktan uzağa görüşmelerini ya da birbirlerini hiç ziyaret etmemelerini bir yana bırakın; bu bela, gerek kadınların gerekse erkeklerin yüreğine öyle bir korku salmıştı ki ağabeyi kardeşini, amca yeğenini, kardeşi ablasını, çoğu zaman da karısı kocasını terk ediyordu; hatta inanılır gibi değil ama daha fenası, anne babalar sanki kendi canından değilmiş gibi evlatlarıyla görüşmekten, bakımlarıyla ilgilenmekten kaçınıyorlardı. Bu yüzden kadın erkek fark etmeksizin, sayıları arşa varan hastaların, bir avuç dostun şefkatinden ya da maaşların uçukluğuna, dolgunluğuna kapılan hizmetçilerin açgözlülüğünden başka dayanağı kalmamıştı. Zaten bu hastalık yüzünden pek fazla hizmetçi yoktu; geriye kalanlarsa bu türden işlerden anlamayan, hastaların istediği öteberiyi getirmekten ya da ölürken hastalara refakat etmekten başka bir iş yapmayan aklı kıt adamlarla kadınlardı. Onlar da çoğu zaman bu işi yaparken hem canlarından hem de kazançlarından olurlardı. Hizmetçilerin sayısının iyice azalmasıyla ve komşuların, ailelerin, dostların hastaları yüzüstü bırakmasıyla birlikte daha önce hiç duyulmamış bir âdet görülmeye başladı: Bir kadın, ne kadar zarif, ne kadar güzel ya da ne kadar soylu olursa olsun, hastalandığı zaman, gençmiş ya da değilmiş aldırmadan bir erkeğe işlerini gördürmekten gocunmuyordu ve hastalık başka türlüsüne imkân bırakmadığı takdirde, sanki karşısında bir kadın varmış gibi vücudunun her yanını açmaktan utanmıyordu. Hastalığı atlatan kadınların ilerleyen zamanlarda daha az namus düşkünü olmalarının sebebi belki de budur. Ayrıca, ölüme yenik düşen pek çok kişi bir şekilde yardım alabilseydi belki de hayatta kalabilecekti; dolayısıyla, bir yandan vebanın şiddeti, diğer yandan da hastaların gerekli bakımdan yoksun kalması yüzünden kentte gece gündüz yaşanan ölümlerin haddi hesabı yoktu; öyle ki yalnızca görenler

için değil, duyanlar için bile bu durum dehşet vericiydi. Sağ kalan yurttaşlar arasında, biraz da mecburiyetten, eski âdetlere ters düşen kimi davranışlar türemeye başladı.

Eskiden, günümüzde de hâlâ devam ettiğini gördüğümüz bir âdet vardı: Merhumun komşusu ve akrabası olan kadınlar ölü evinde toplanırlar ve merhumun yakınlarıyla birlikte ağlarlardı; diğer yandan erkek akrabaları, komşuları, çok sayıda hemşerisi evinin önünde toplanırdı ve merhumun sahip olduğu mertebeye göre din adamları da onlara katılırdı. Ardından naaşı, kendisiyle aynı mertebeden gelenlerin omuzları üzerinde, cenaze alayının kandilleri, ilahileri eşliğinde, vefatından önce seçmiş olduğu kiliseye götürülürdü. Vebanın şiddetini artırmasıyla birlikte bütün bunlar ya büyük oranda ya da tamamıyla terk edildi ve yerlerini yeni yeni âdetler aldı. İnsanlar, etraflarında kadın kalabalığı olmadan ölüyordu ve pek çokları bu hayattan göçerken ölümlerine kimseler şahit olmuyordu. Ardından içli içli ağlayanı, acı acı gözyaşı döken yakını olanlar çok azdı; dahası, bunların yerini büyük oranda kahkahalar, şakalaşmalar, toplu cümbüşler almıştı ve can havliyle bu yeni âdete en çok sahip çıkanlar, yüreklerinin o kendilerine has yufkalığını büyük oranda bir kenara bırakan kadınlar olmuştu. Kiliseye kadar cenazeye eşlik eden yakınların sayısı nadiren onu, on ikiyi geçerdi ve tabutları sırtlayanlar saygın, kıymetli hemşeriler değil, düşük mertebeden gelip kendilerine definci diyen ve ücret karşılığında bu tür hizmetler veren mezar kazıcılardı; onlar da merhumun naaşını ölmeden önce seçtiği kilise yerine genellikle en yakınlarındakine, telaşlı adımlarla taşırlardı. Dört ya da altı din adamı, ellerinde ya birkaç tane mumla ya da mum bile olmadan önlerine düşerler ve mevtayı, uzun, dini merasimleri yerine getirme zahmetine pek girmeden, kendilerine definci diyenlerin yardımıyla, bulabildikleri boş mezarlardan herhangi birine alelacele bırakırlardı.

Ya umutları ya yoksullukları yüzünden evlerinde, mahallelerinde kısılıp kalan aşağı tabakanın ve muhtemelen orta tabakadan olan büyük çoğunluğun hali ise çok daha içler acısıydı; çünkü her gün binlercesi hasta düşüyordu ve neredeyse istisnasız hepsi,

yardım alamadan, bakım yüzü göremeden ölüyordu. Çoğu gündüzleri ya da geceleri sokak ortasında can veriyordu; pek çokları ise evinde ölüyordu fakat anca çürüyen cesetlerinden gelen kötü kokular komşulara ulaşınca öldükleri anlaşılıyordu ve etraf onların, sağda solda ölenlerin cesetleriyle doluydu. Komşular, merhuma besledikleri sevgiden ve bir o kadar da kokuşan cesetlerden kendilerine hastalık bulaşmasından korktuklarından geneflikle hep aynı yola başvuruyorlar, ölenlerin cesetlerini ya kendi başlarına ya da bulabildikleri takdirde hamalların yardımıyla evlerinden çıkartıp kapılarının önüne bırakıyorlardı; böylece bilhassa sabahları oradan gelip geçenler sayısız cesetle karşılaşıyorlardı. Ardından, varsa tabut, yoksa aynı işi görecek bir tahta getirtiliyor ve ceset üzerine yerleştiriliyordu. Tek bir tabutta iki ya da üç kişinin taşındığı ya da karı kocanın, iki üç kardeşin, babayla oğlun ve bu gibi yakın akrabaların aynı tabuta konduğu çok olurdu. Pek çok defa, ellerinde haçlarla birini gömmeye giden iki rahibin arkasına omuzlarında üç, dört tabutla hamalların takıldığı olurdu ve rahipler yalnızca birini gömeceklerini zannederken arkalarında altı, sekiz cenaze daha bulurdu. Bu yüzden ölenler gözyaşıyla, mumlarla, ağıtlarla uğurlanmaz olmuştu; hatta durum öyle bir hal almıştı ki bugün bir keçinin ölümü ne kadar umursanıyorsa, o günlerde insanların ölümü de ancak o kadar önemseniyordu. Hayatın doğal akışı içinde nadiren açılan hafif yaralar, bilgelere sabretmeleri gerektiğini öğretemezken, bu korkunç felaketin ahmaklara dahi metin olmayı ve olanları uysallıkla karşılamayı öğrettiği açıkça görülebiliyordu.

Kiliselerin her birine, her gün, neredeyse her saat akın akın cenaze geliyordu ve bilhassa eski âdetlere göre her birine ayrı bir yer vermek gerektiğinden, defin için ayrılan kutsal topraklar, bahsi geçen bu ceset kalabalığına yetmez olmuştu. Her yer dolduktan sonra, kiliselerin mezarlıklarında devasa çukurlar kazıldı ve yeni gelen yüzlerce ceset, çukur tepeleme doluncaya dek, tıpkı tacir gemilerindeki kat kat istifler gibi aralarına birazcık toprak serpe serpe bu çukurların içine yerleştirilmeye başlandı.

Kentimizin başından geçen acıların her detayına girmek yerine şunu belirtmek isterim ki bize düşman kesilen zaman, civardaki yerleşimleri birazcık bile es geçmiş değildi. Kendi içinde küçük bir kenti andıran kaleleri bir kenara bırakalım; ırak köylerdeki, kırsaldaki zavallı, yoksul ırgatlarla aileleri, hekimlerin desteğinden, hizmetçilerin yardımından yoksun halde, gece gündüz demeden, yol kenarlarında, tarlalarında, evlerinde, insandan ziyade, tıpkı hayvanlar gibi can veriyorlardı. Böylece onlar da tıpkı kenttekiler gibi kendi âdetlerini umursamaz, evi barkı, işi gücü boşlar olmuşlardı; hatta her yeni doğan günle birlikte ölümün kapılarını çalmasını beklediklerinden, hayvanlarla, toprakla, harcadıkları onca emekle, gelecek mahsulle ilgilenmek yerine hazırda bulabildikleri ne varsa ellerinden geldiğince tüketmeye bakıyorlardı. Bu yüzden başıboş kalan öküzler, eşekler, koyunlar, keçiler, domuzlar, tavuklar ve insanlara son derce sadık olan köpekler, toplanmamış ekinlerin kuruyup kaldığı, kendi haline terk edilmiş tarlalarda kafalarına estiği gibi dolaşıyorlar, gün boyu güzel güzel otladıktan sonra pek çoğu, sanki kendi aklı varmış gibi başlarında çoban olmadan tok karınla evlerine dönüyorlardı.

Kırsal kesimi bir kenara bırakıp yeniden kente dönecek olursak, geriye söylenecek şu kaldı: Göğün ve belki kısmen de olsa insanların gaddarlığı öylesine korkunç bir raddeye varmıştı ki bahsi geçen senenin mart ile temmuz ayları arasında, veba illetinin şiddetini artırması, hastaların doğru düzgün yardım alamayıp muhtaç durumda bir başlarına bırakılması ve sağlıklı olanların korkuya kapılması sonucunda Floransa kentinin surları arasında kesin olarak yüz binden fazla insanın hayatını kaybettiği düşünülüyor. Halbuki bu ölümcül faciadan önce, kentte bu kadar insanın yaşadığı kimin aklına gelirdi?

Ah, bir zamanlar hizmetçilerle, beylerle, hanımlarla dolup taşan nice büyük saraylar, nice güzel evler, göz alıcı konaklar bomboş kalmıştı! En toy uşak da dahil olmak üzere kimseler yoktu artık içlerinde. Hatırlamaya değer nice soylu aileler, uçsuz bucaksız servetler, dillere destan zenginlikler mirasçısız kalmıştı. Başkalarını geçtim, bizzat Galen'in,* Hipokrat'ın† ya da Asklepios'un‡ son derece sağlıklı diye nitelendireceği nice yiğit adamlar, güzel kadınlar, sevimli gençler sabah kahvaltısını aileleriyle, sevdikleriyle, dostlarıyla ederken, aynı günün akşamında öteki dünyada, atalarıyla birlikte yemişlerdi akşam yemeğini.

Böylesine büyük acılardan bahsetmek benim de yüreğimi burkuyor; onun için, değinmeden geçebileceğim kısımları mümkün mertebe bir kenara bırakmak ve böylesi bir darboğazın içinde, sakinlerini yitirip neredeyse bomboş kalmış kentimizde bir salı sabahı olanlardan bahsetmek istiyorum. Sözüne güvenilir birinden duyduğuma göre, kutsal Santa Maria Novella Kilisesinde, neredeyse kimseciklerin olmadığı bir salı sabahı, koşulların gerektirdiği biçimde matem kıyafetlerine bürünmüş yedi kadın kutsal ayini dinlemek üzere bir araya gelmişti. Birbirlerine ya dost, ya akraba ya da komşuluk ilişkisiyle bağlı olan kadınların hiçbiri yirmi seki-

---

* Bergamalı Galen (129-216): Antik Roma'nın en önemli hekimlerindendir –çn.

† Hipokrat (MÖ 460-MÖ 370): Tıbbın babası olarak tanınan Yunan hekim –çn.

‡ Asklepios: Yunan mitolojisinde sağlıkla ilgili tanrı –çn.

zini geçmiş değildi; en küçüğü ise henüz on sekizindeydi ve her biri akıllı, soylu, endamlı, zarafet sahibi, iyi ahlaklı kimselerdi. Size her birinin gerçek ismini verirdim vermesine ama bunu yapmaktan beni alıkoyan haklı bir gerekçem var; şöyle ki, peş peşe dile getirdikleri ve dinledikleri hikâyeler yüzünden ileride içlerinden birinin bile utanç duymasını istemem; çünkü o günlerde yukarıda değindiğim sebepler yüzünden eğlence kuralları yalnızca onların yaşındakiler için değil, çok daha olgun yaştakiler için bile son derece serbestken günümüzde gayet katı. Ayrıca övgüye değer yaşamları dillerine dolamaya meraklı kıskançların eline malzeme verip de herhangi bir surette bu kıymetli kadınların şerefine aşağılık sözlerle leke sürdürmek istemem. Yine de karışıklığa yol açmadan kimin ne söylediği anlaşılabilsin diye her birine karakterleriyle kısmen yahut birebir ötüşen isimler vereceğim. İlk olarak içlerinde yaşı en büyük olanın adına Pampinea diyelim; ikincisine Fiammetta, üçüncüsüne Filomena, dördüncüsüne Emilia, beşincisine Lauretta, altıncısına Neifile diyelim ve sonuncusuna da bir sebepten ötürü Elissa adını verelim.

Önceden kararlaştırmış olmamalarına rağmen, kilisenin bir tarafında hasbelkader bir araya gelen kadınlar hemen hemen bir çember oluşturacak şekilde yan yana dizilip oturdular ve birkaç kez iç çektikten sonra, kutsal babamız duasını okumayı bir kenara bırakıp, içinde bulundukları döneme dair uzun ve derin bir sohbete daldılar. Bir müddet sonra, herkesin sessizliğe gömülmesi üzerine Pampinea konuşmaya başladı:

"Değerli hanımlar, sizler de pek çok defa duymuşsunuzdur, hakkını kullanırken adil olandan kimseye zarar gelmez, derler. Dünyaya gelen herkesin elinden geldiğince hayatını korumaya, sürdürmeye ve savunmaya çalışması en doğal hakkıdır. Oldukça kabul görmüş bu hak sayesinde, nefsi müdafaa maksadıyla pek çok insanın öldürüldüğü ve bunun herhangi bir suç teşkil etmediği bazı durumlar yaşanmıştır. Madem fanilerin iyi bir hayat yaşamasını sağlamakla mükellef olan yasalar buna izin veriyor, o halde, kimseye zararı dokunmadığı müddetçe, hayatlarımızı mümkün mertebe korumak için bulabildiğimiz her çareye başvur-

mamızda ne sakınca olabilir? Gerek bu sabahki gerekse bundan önceki hallerimize dönüp baktığımda ve nelerden konuştuğumuzu düşündüğümde, hepimizin kendi adına endişelendiğini görüyorum; sizler de benim kadar farkındasınızdır bunun. Aslında bu durum beni hiç de şaşırtmıyor; fakat haklı olarak kapıldığımız korku karşısında, kadınca güdülere sahip olan bizlerin herhangi bir önlem almadığını görmek büyük hayrete düşürüyor.

Bana kalırsa, kaç tane cenazenin defin için götürüldüğüne tanıklık etme, sayıları neredeyse yok denecek kadar azalan şu içeridekı rahiplerin belirli saatlerde görevlerini yerine getirip getirmediğine bakma, karşımıza çıkanlara ne kadar kederli olduğumuzu üzerimize geçirdiğimiz kıyafetlerle gösterme gereği ya da hevesi dışında burada bulunuşumuzun başka bir nedeni yok.

Buradan çıkacak olursak, ya oradan oraya taşınıp duran hastaları, ölülerin cesetlerini göreceğiz, ya bir zamanlar işledikleri suçlar nedeniyle, kamu yasalarının yaptırımı sonucu sürgüne mahkûm edilmişken görevlilerin hastalandığını ya da öldüğünü haber alınca geri dönüp yasalarla dalga geçercesine kötü niyetlerle etrafta dolaşıp duranları göreceğiz ya da kendilerine defınci diyen ve edepsiz şarkılarla yaralarımıza tuz basa basa felaketimizin bağrında bir o yana bir bu yana at süren, fink atan, kanımıza susamış insan müsveddelerini göreceğiz. Üstelik duyacağımız tek şey "Şunlar şunlar öldü," "Şunlar şunlar ölmek üzere" olacak; tabii bir de, arkalarından ağlayanları kalmışsa dört bir yandan yükselen acı acı haykırışlar işiteceğiz.

Evlerimize döndük diyelim; gerçi benim yaşadıklarım sizin de başınıza geliyor mu bilmiyorum ama, kalabalık maiyetimden geriye hizmetçim dışında kimse kalmadığından ürküyorum, neredeyse bütün tüylerim diken diken oluyor, evin içinde hangi yana gidecek, ne tarafa oturacak olsam ölmüşlerimin hayalini görür gibi oluyorum; üstelik hep tanıdığım halleriyle değil, nereden çıktığını bilmediğim ürkünç siluetler biçiminde göründüklerinden korkuya kapılıyorum. Bütün bunlar yüzünden, kendimi burada da dışarıda da evde de kötü hissediyorum. Dahası, kentte kalanlar arasında, bizim dışımızda, gidecek başka yeri, maddi imkânı olan kimse

yokmuş gibi geliyor; bunu düşündükçe iyice fena oluyorum. Gerçi bizim gibiler kaldıysa bile, onların da, ar namus gözetmeden yalnızca arzularının peşinden gittiğini, gece gündüz demeden, tek başlarına ya da toplu halde canları nasıl isterse öyle davrandıklarını sık sık duyuyor, görüyoruz. Yalnızca sıradan insanlar değil, manastıra kapananlar bile yasaların hükmünü bir kenara bırakıp tensel zevklere dalıyorlar; üstelik böyle davranmalarında bir beis olmadığına ama başkalarının yapmasının yakışık almayacağına kendilerini inandırıyor ve bu sayede kurtulabileceklerini zannederek rezil, ahlaksız insanlara dönüşüyorlar. Eğer durum böyleyse, ki açıkça görüldüğü üzere böyle, o halde bizim burada işimiz ne? Neyi bekliyoruz? Neyin hayalini kuruyoruz? Kendimizi korumakta kentin diğer sakinlerinden neden daha ağır, daha tembel davranıyoruz? Diğerlerinden daha mı az değer veriyoruz kendimize? Ya da hayatlarımızı bedenlerimize bağlayan zincirlerin başkalarınınkinden daha kalın olduğunu, bu yüzden bedenimize zarar verecek tehlikeleri görmezden gelebileceğimizi mi zannediyoruz? Yanlış yapıyoruz, kendimizi kandırıyoruz. Buna inanmakla, büyük ahmaklık ediyoruz! Kaç gencin, kaç kadının bu zalim vebaya yenik düştüğünü hatırlamak bile bunu açıkça görmemize yeter. Sizler de meseleyi benim gördüğüm gibi görüyor musunuz, bilmiyorum ama aslında istesek muhtemelen bir şekilde kaçabileceğimiz o malum sona uğramamak için yapmamız gereken en doğru şeyin, kılı kırk yarmayı ya da işleri savsaklamayı bir kenara bırakıp, bizden öncekilerin izinden giderek bu toprakları terk etmek olduğu kanaatindeyim. Nasıl olsa hepimizin kırda çok sayıda evi barkı var; hem ölümden hem de diğerlerinin ahlaksızlıklarından kaçıp edebimizle sayfiyeye çekilelim ve aklın sınırlarını aşacak davranışlarda bulunmadan, elimizden geldiğince keyif çatmaya, mutlu olmaya, eğlenmeye bakalım.

Orada kuşların şakımasını duyar; tepelerin, ovaların yeşile bürünüşünü, buğday tarlalarının deniz gibi dalgalanışını, ağaçların binbir çeşidini görürüz. Gökyüzü bile kasvetli değil, pırıl pırıldır ve bu sayede bizim kentin bomboş duvarlarından çok daha göz alıcı olan o ebedi güzelliklerini bizden esirgemeyecek-

tir. Bunun haricinde oraların havası çok daha temizdir ve böylesi bir zamanda hayatı idame ettirmek için gereken ne varsa bol miktarda bulunabilir; üstelik endişelenecek pek az şey vardır. Gerçi tıpkı kentte yaşayanlar gibi oradaki ırgatlar da ölüme yenik düşüyorlar ama evler seyrek, insanlar az olduğundan, oraların hali daha az kasvetlidir. Hem gördüğüm kadarıyla, kimseyi terk ettiğimiz yok bizim; aksine açıkyüreklilikle asıl terk edilenin bizler olduğunu söyleyebiliriz, çünkü yakınlarımız ya öldüler ya da ölümden kaçtılar ve kendilerinden değilmişiz gibi bizi bu belanın ortasında yapayalnız bıraktılar. Tavsiyeme uyarsak kimse bizi ayıplamaz ama uymazsak dert, keder hatta belki de ölüm kapımızı çalar. Bu yüzden, eğer sizler de hemfikirseniz, hizmetçilerimizi yanımıza alıp gerekli eşyaları arkadan yollatmanın ve bir gün bir yerde, ertesi gün başka bir yerde yaşayarak zamanın bize sunacağı mutlulukların, eğlencelerin tadını çıkarmanın yapılabilecek en doğru şey olduğunu düşünüyorum. Daha önce ölüme yenik düşmezsek eğer, Tanrı'nın izniyle bütün bu olan bitenin sona erdiğini görene dek böylece yaşar gideriz. Ayrıca, şunu unutmayın, buradan onurluca çıkıp gitmemiz, diğer kadınların büyük çoğunluğu gibi burada kalıp onursuzca yaşamamızdan daha ayıp değil."

Pampinea'yı dinleyen kadınlar, önerisini övgüyle karşıladılar; hatta hayata geçirme konusunda öyle hevesli davrandılar ki sanki ayağa kalkar kalkmaz hemen yola koyulacaklarmış gibi kendi aralarında ayrıntıları konuşmaya bile başladılar.

Fakat Filomena, oldukça temkinli biriydi ve "Hanımlar, görünüşe göre bir an önce harekete geçmek istiyorsunuz, fakat Pampinea'nın sözleri son derece mantıklı olsa da, bu kadar aceleci davranmanın âlemi yok. Unutmayın ki hepimiz kadınız ve kadınların bir arada nasıl mantık yürüttüklerini, bir erkeğin nezareti olmayınca işleri nasıl ele aldıklarını bilmeyecek yaşta küçük çocuklar değiliz. Bizler kararsız, huysuz, evhamlı, pısırık, çıtkırıldım varlıklarız. Onun için, başımızda bizim dışımızda biri olmayınca bu topluluğun çok kısa bir süre içinde dağılıvermesinden ve hiç gereği yokken itibarımızın sarsılmasından endişe ediyorum. Bu

yüzden, harekete geçmeden önce buna bir çare düşünsek iyi olur" dedi.

Bunun üzerine Elissa, "Gerçekten de, kadının dümeni erkektir; erkeğin idaresi olmadan övgüye değer bir sonuç elde etmeyi başardığımız işler nadirdir. Fakat nereden bulacağız bu erkekleri? Bildiğiniz gibi yakınlarımızın çoğu öldü; hayatta kalanlarınsa nerede olduğunu bilmiyoruz, çünkü biz nasıl kaçmaya çalışıyorsak, onlar da aynı nedenden ötürü kaçıp farklı farklı topluluklarla birlikte dört bir yana dağıldılar. Yanımıza yabancıları almamız doğru olmaz; eğer sağlığımızdan olmak istemiyorsak, öyle düzgün bir yol bulmalı, öyle bir düzen oturtmalıyız ki dinlenip eğlenmeye gittiğimiz yerde bir sıkıntı ya da bir rezalet çıkmasın" dedi.

Kadınlar kendi aralarında böyle sohbet ederlerken, kiliseden içeri üç genç girdi ama öyle çok da genç sayılmazlardı, çünkü en küçüğü yirmi beşin altında değildi. Günlerin acımasızlığı, dostlarının, akrabalarının kaybı ya da can korkusu; hiçbiri yüreklerinden aşkı silip atamamıştı; hatta silmek bir yana söndürmeyi bile başaramamıştı. İlkinin adı Panfilo, ikincinin Filostrato ve sonuncunun da Dioneo'ydu. Her biri son derece keyifli ve incelik sahibi olan, bunca yıkımın ortasında yegâne teselliyi sevdikleri kadınları görmeye gitmekte bulan bu üç delikanlı, az önce bahsi geçen kadınlardan üçüyle sevgili, geriye kalanlardan bazılarıyla da akrabaydı.

Kadınların gençleri görmesiyle, gençlerin de kendilerini fark etmesi bir oldu. O anda Pampinea gülümsemeye başladı ve "Bu girişimimizde talih de bizden yana ki karşımıza seçkin ve akıllı gençler çıkardı. Tenezzül eder de kendilerini böyle bir göreve layık görürsek, seve seve bize rehberlik edip hizmetimize koşacaklardır" dedi.

Bunun üzerine Neifile'nin yüzü utançtan kıpkırmızı oldu; çünkü gençlerden birinin kalbi, kendisi için atıyordu. Ardından, "Tanrı aşkına Pampinea, dikkatli konuş. Hiçbiri hakkında tek bir kötü söz dahi sarf edilemez, bundan adım kadar eminim; ayrıca her birinin çok daha zorlu işlerin altından kalkabileceği kanaatindeyim. Üstelik bizi geçtim, bizden çok daha güzellerine, çok daha seç-

kinlerine hem iyi hem de dürüst birer yol arkadaşı olabileceklerini düşünüyorum. Fakat aramızdan bazılarına âşık oldukları çok açık; bu yüzden onları yanımıza almamız, kimsenin bir kabahati olmadığı halde, dillere düşmemize ve ayıplanmamıza yol açabilir diye korkuyorum" dedi.

Bunun üzerine Filomena, "Hiç önemi yok bunun. Ben dürüstçe yaşadıktan sonra dileyen aksini söylesin, zerre umurumda olmaz. Tanrı ve hakikat ellerimden tutacaktır. Onlar bizimle gelmeye razıysa eğer, Pampinea'nın dediği gibi, talihimizin gerçekten de yaver gittiğini söyleyebiliriz" dedi.

Filomena'nın bu sözlerini duyan kadınlar, daha fazla karşı çıkmadılar ve kendi aralarında uzlaştıktan sonra gençleri yanlarına çağırıp niyetlerini anlatmaya, çıkacakları yolculukta kendilerine eşlik etme nezaketini göstermeleri için ricada bulunmaya karar verdiler.

Gençlerden biriyle aralarında kan bağı bulunan Pampinea, lafı daha fazla uzatmadan ayağa kalkıp gençlerin yanına gitti; o sırada durdukları yerden kadınları seyre dalan gençleri güler yüzle selamladıktan sonra, verdikleri kararı açıkladı ve diğerleri adına konuşarak, kendilerine kardeşçe, içtenlikle eşlik etmelerini rica etti.

Gençler ilk başta kendilerine şaka yapıldığını zannettiler; fakat daha sonra kadının sözlerinde ciddi olduğunu görünce, büyük bir mutlulukla gelmeyi kabul ettikleri cevabını verdiler. Hiç vakit kaybetmeden işe girişmek adına, yola çıkmak için halledilmesi gerekenlerle ilgili talimatlarını daha kiliseden ayrılmadan verdiler. İhtiyaç duyabilecekleri her şeyi titizlikle hazırlatıp, gitmeyi tasarladıkları yere önden yollattıktan sonra, ertesi sabah, yani çarşamba günü, havanın aydınlanmasıyla birlikte kentten ayrıldılar ve yola koyuldular. Hanımların yanında hizmetçilerinden birkaçı, gençlerinse üç uşağı vardı. Kentten hemen hemen iki mil kadar uzaklaştıktan sonra, önceden ayarladıkları yere ulaştılar.

Söz konusu olan bu yer, tüm yollara oldukça uzak mesafede, çeşit çeşit fundalıkların ve yeşile kesmiş yapraklarıyla bitkilerin kapladığı küçük bir tepenin üstünde, görülmeye değer güzellik-

teydi. Tepenin hemen üstünde, kocaman ve sevimli bir bahçenin tam ortasında yer alan konaktaki sundurmaların, salonların, odaların her biri kendi içinde son derece göz alıcıydı ve duvarları eğlenceli resimlerle kaplıydı. Konağın etrafı çayırlarla, enfes bahçelerle, suları taptaze kuyularla çevriliydi ve mahzeni, ağırbaşlı, temiz yürekli kadınlardan ziyade meraklısının damak tadına hitap eden kıymetli şaraplarla doluydu. Yoldan gelen topluluk, konağı baştan başa temizlenmiş, odalardaki yatakları hazır edilmiş, dört yanı mevsim çiçekleriyle süslenmiş, yerleri hasır otuyla döşenmiş bulunca epey sevindi.

Topluluktakiler, konağa varır varmaz yerleşip oturdular; ardından, sevimliliği ve sivri diliyle diğerlerinden sıyrılan Dioneo şöyle dedi: "Hanımlar, bizim öngörümüz değil, sizin sağduyunuz sayesinde geldik buraya. Dertlerinizi ne yapacaksınız, bilmiyorum ama ben biraz evvel sizinle birlikte kentin kapısından çıkarken kendiminkileri kapının öte yanında bıraktım. Bu yüzden ya saygınlığınızın izin verdiği ölçüde benimle birlikte gülmeye, eğlenmeye, şarkılar söylemeye bakın ya da beni bırakın, kendi endişelerimle birlikte gerisingeri dönüp acılar içindeki kentte yaşayayım."

Pampinea bunun üzerine, sanki kendisi de aynı şekilde tüm endişelerini içinden söküp atmış gibi sevinçle "Çok doğru dedin, Dioneo. Neşe içinde yaşamalı. Zaten mutsuzluktan kaçmamızın yegâne nedeni buydu. Fakat bir düzen içine oturtulmadığı takdirde, hiçbir şey uzun ömürlü olamaz. Bu güzel topluluğun bir araya gelme fikrini ilk ortaya atan kişi olarak, bu mutluluğun nasıl devam ettirilebileceği üzerine düşündüm ve her halükârda içimizden birinin başa getirilmesi gerektiği sonucuna vardım. Üstümüz bilip sözünü dinleyeceğimiz bu kişinin tek düşüncesi mutluluk içinde yaşamamızı sağlamak olmalı. Herkes bu işin zorluğunu tatsın, bununla birlikte hükmetmenin de zevkine varsın, bu tecrübeden mahrum kalan ve bu yüzden baştakine kıskançlık besleyen kimse olmasın diye her birimiz bir günlüğüne bu yükü ve bu şerefi üstlensin derim. İlk kişiyi hep birlikte seçmemiz gerekecek; sonrasında ise, o gün başa geçmiş olan kişi, akşamüzerine doğru diğer

hanımlarla beylerin arasından dilediğini vârisi seçer. Baştaki kişi, kendi inisiyatifine göre, idaresi süresince nerede ve nasıl bir düzen içinde yaşayacağımızı belirler" dedi.

Bu sözler herkesin çok hoşuna gitti ve Pampinea hep bir ağızdan birinci günün kraliçesi ilan edildi. Filomena, defneyaprakların a ne denli yücelik atfedildiğini, defneyapraklarından yapılma bir tacı başında taşımayı hak eden kişinin ne denli büyük bir onura layık görüldüğünü daha önce pek çok defa işitmiş olduğundan bir koşu defne ağacına gidip dallarından birkaçını kopardı ve güzel, gösterişli bir taç yapıp kraliçenin başına bıraktı. Birliktelikleri boyunca bu taç, her biri için, krallık gücünün ve iktidarın açık bir simgesi oldu.

Pampinea, kraliçeliğe getirilmesinin ardından üç gencin uşaklarıyla, sayıları dördü bulan hizmetçileri huzuruna çağırttı ve herkese sessiz olmasını buyurduktan sonra, "Bir arada kalacağımız süre boyunca, herhangi bir utanç yaşanmasına mahal vermeden topluluğumuzu keyifle, her gün daha iyiye taşıyacak düzenin ilk örneğini sunacak kişi olarak, öncelikle Dioneo'nun uşağı Parmeno'yu kâhyalığa getirdiğimi bildirmek isterim; tüm evin bakım ve idaresi onun sorumluluğunda olacak, ayrıca yemekle ilgili işler ondan sorulacak. Panfilo'nun uşağı Sirisco'nun hazinedar olmasını, harcamalarla ilgilenmesini, ayrıca Parmeno'nun talimatlarını yerine getirmesini istiyorum. Tindaro, yine Filostrato'nun hizmetinde kalacak; ayrıca öteki uşaklar diğer işlerle meşgul olurken Panfilo ve Dioneo'ya odalarında hizmet edecek. Benim hizmetçim Misia ile Filomena'nın hizmetçisi Liscia tüm gün mutfakta çalışacaklar ve Parmeno'nun söylediği yemekleri özenle hazırlayacaklar. Lauretta'nın hizmetçisi Chimera ile Fiammetta'nın hizmetçisi Stratilia'nın kadınların odalarındaki düzenle ve yaşadığımız yerlerin temizliğiyle ilgilenmesini istiyoruz. Ayrıca genel olarak bir isteğimiz ve bir buyruğumuz var: iyiliğimizi isteyenler, güzel bir haber almadıkça, gittiği, döndüğü yerlerden, duyduğu gördüğü şeylerden buraya tek laf getirmesinler" dedi.

Topluluktaki herkesin takdirle karşıladığı bu emirleri kısaca sıraladıktan sonra sevinçle ayağa kalktı ve "Bahçeler, çayırlar, daha

nice güzel yerler var burada. Dileyen gönlünce gezip eğlensin; sabah duası vaktinde,* herkes burada toplansın, serin havada kahvaltı edelim" dedi.

Çiçeği burnunda kraliçenin müsaade buyurmasıyla birlikte neşe dolu topluluk ayaklandı; gençlerle güzel kadınlar, tatlı tatlı sohbet ederek, bahçede ağır ağır dolaşmaya, türlü türlü yapraklardan taçlar yapıp, sevdalı şarkılar söylemeye koyuldu. Kraliçenin kendilerine tanıdığı süre boyunca bahçede oyalandıktan sonra eve dönen topluluk, giriş katta bulunan odadan içeri girip de bembeyaz örtüler serili masayı, gümüş gibi parlayan bardakları, her şeyin üstünü kaplayan katırtırnaklarını görünce, Parmeno'nun işine dört elle sarıldığını anladı. Kraliçenin isteği üzerine, getirilen suda ellerini duruladıktan sonra, Parmeno'nun gösterdiği yerlere geçip oturdular. Yemekler büyük bir incelikle sunuldu, birbirinden seçkin şaraplar önlerine konuldu; masaya hizmet eden uşakların üçü de sessizlik içinde çalışıyordu. Topluluktakiler, masanın böylesine güzel, böylesine düzenli olmasından ötürü sevinç içindeydi ve tatlı tatlı şakalaşarak, güle oynaya yiyorlardı yemeklerini. Sofranın kaldırılmasının ardından, kraliçe müzik aletlerinin getirilmesini buyurdu. Topluluktaki kadınlar da, beyler de dans etmeyi iyi biliyordu ve bazıları çok iyi çalıp söylüyordu. Kraliçenin isteği üzerine Dioneo lavtasını, Fiammetta da viyolasını alıp tatlı mı tatlı bir dans müziği çalmaya başlayınca, kraliçe hizmetçileri yemeğe yolladı ve kadınlarla iki genci dansa kaldırdı. Hep birlikte çember oluşturup ağır adımlarla dans etmeye koyuldular; dansın ardından neşeli, eğlenceli şarkılar söylediler. Kraliçe, uyku vaktinin geldiğini bildirene dek gece böylece sürüp gitti. Kraliçenin müsaade buyurmasıyla birlikte üç genç, kadınlarınkinden ayrı olarak hazırlanmış olan kendi odalarına çekildiler ve içeriye girdiklerinde yataklarının güzelce serildiğini, tıpkı yemek odasındaki gibi her yana çiçeklerin serpiştirildiğini gördüler. Kadınlar da kendi odalarında aynı manzarayla karşılaştılar ve soyunup döküldükten sonra onlar da dinlenmeye çekildiler.

---

* Sabah saat dokuz suları –çn.

Kraliçe, öğle duasının* üzerinden çok geçmeden uyandı ve gündüzleri fazla uyumanın zararlı olduğunu belirterek topluluktaki hanımlarla beyleri kaldırttı. Daha sonra, hiçbir yandan güneş almayan, gür çimenleriyle yemyeşil bir çayıra gittiler ve burada esen serin rüzgârı fark edince, kraliçenin isteği üzerine, çember oluşturacak biçimde çimenlerin üzerine yerleşip oturdular. Ardından kraliçe söze girdi ve "Görüyorsunuz, güneş tepede, hava çok sıcak ve etrafta yalnızca zeytin ağaçlarından gelen cırcır böceklerinin sesi var. Burası böyle güzel, oturulacak kadar da serinken, başka bir yere gitmek hiç şüphesiz ahmaklık olur. Üstelik gördüğünüz gibi burada damamız ve satranç tahtamız da var; haliyle, dileyen herkes canının istediği gibi eğlenceli vakit geçirebilir. Ama benim tavsiyeme kulak verecek olursanız, günün bu sıcak vakitlerini, bir tarafın sinirlerinin gerildiği, diğer tarafın ya da izleyenlerin pek o kadar da keyif almadığı oyunlarla geçirmek yerine, anlatana da dinleyen kalabalığa da keyif veren hikâyelerle geçirelim derim. Herkes hikâyesini tek tek anlatana kadar güneş alçalmış, sıcaklık azalmış olur; ondan sonra canımız nerede eğlenmek istiyorsa, oraya gideriz. Eğer bu söylediğim aklınıza yatıyorsa, haydi, başlayalım, neticede sizin isteklerinizi yerine getirmek durumundayım; ama eğer hoşunuza gitmediyse, o halde herkes günbatımına dek canının istediğini yapmakta serbesttir" dedi.

Topluluktaki kadınlar da erkekler de hikâye anlatmaktan yana oldu.

"O halde," dedi kraliçe, "eğer sizin için de uygunsa, ilk günlüğüne herkes, hoşuna en çok giden konuda konuşmakta serbest olsun."

Daha sonra, hemen sağında oturan Panfilo'ya döndü ve büyük bir sevecenlikle, aklındaki hikâyelerden birini anlatarak diğerlerine öncülük etmesini söyledi. Kraliçenin buyruğunu işiten Panfilo, herkesin kendisine kulak kesilmesi üzerine, hemen anlatmaya başladı:

---

* Öğlen saat üç suları –çn.

1. HİKÂYE

Ser Cepparello günah çıkarırken yalan dolanla muhterem bir pederi kandırır, ardından ölür; hayattayken kötü biri olmasına rağmen öldüğünde aziz sanı kazanır ve San Ciappeletto adıyla anılır.

Çok kıymetli hanımlar, insanın yaptığı her işe, her şeyin yaratıcısı olan O'nun hayranlık uyandıran, mukaddes adını anarak başlaması makbuldür. Hikâyelerin ilkini anlatmak bana düştüğüne göre, O'nun harikulade işlerinden biriyle başlamak niyetindeyim; böylece, hikâyeyi dinledikten sonra, tıpkı değişmeyen şeylere karşı tutumumuz gibi, O'na olan umudumuz da pekişmiş ve adı daima yüceltilmiş olacak. Dünyevi şeylerin geçici ve fani olduğunu, bitmek bilmez tehlikeli işlerle, dertlerle, tasalarla, zorluklarla dolu olduğunu herkes bilir; bütün bunlarla yoğrulmuş ve bunların birer parçası olmuş bizler, Tanrı'nın özel lütfu bize dayanıklılık ve dirayet vermediği takdirde, ne onlara karşı koyabilir ne de kendimizi koruyabiliriz. Üzerimizdeki lütfun hakkımız olduğuna elbette inanamayız; bu lütuf O'nun bizzat kendi cömertliğindendir ve bir vakitler bizim gibi ölümlü olup henüz hayattayken O'nun takdirini kazanacak amelleri sayesinde şimdi O'nunla birlikte sonsuz mutluluğa erenlerin yakarışlarındandır. Arzularımızı doğrudan Ulu Olan'a yöneltmeye genellikle cesaret edemediğimizden, tecrübeleri sayesinde zaaflarımız hakkında âlim olan ermişleri aracı koymayı daha uygun buluruz. Ancak fani gözler, ilahi aklın gizlerine eremez; lanetlenmiş ve bu yüzden O'nun varlığından ebediyen mahrum edilmiş birini yanlış bir kanaate kapılarak kutsal zannettiğimiz olur. Ne denli cömert olduğunu bilhassa böylesi durumlarda kavrayabildiğimiz, kendisinden gizlenebilen hiçbir şeyin bulunmadığı Tanrı, duacının lanetlenmişliğinden ya da yakaranın cehaletinden ziyade içten ve temiz inanca baktığından, kendisinden dileneni sanki ermiş aracılığıyla iletilmiş gibi yerine getirir. Şimdi anlatacağım öyküde ilahilikten uzak olan bu insani yargı tüm açıklığıyla görülecektir.

Fransa kralının kardeşi Charles de Valois'nın, Papa Sekizinci Bonifacio'nun daveti üzerine İtalya'ya giderken kendisine eşlik etmesini rica ettiği Musciatto Franzesi, Fransa'da şövalyelik unvanı kazanmış büyük ve zengin bir tüccardı. Bu gibi durumlarda aynı dertten mustarip olan tüm diğer tüccarlar gibi dört bucağa dağılmış haldeki işlerini tez elden kolayca halledemeyeceğini anlayınca, içinden çıkılamaz bir hal almadan önce tüm işleri birtakım kişiler arasında bölüştürmeye karar verdi. Bir tanesi hariç hepsini yoluna koymayı başardı; yalnızca, birkaç Burgonyalıdan tahsil edilmesi gereken alacak işini kime devredeceğini bilmiyordu. Bu çıkmazın nedeni ise Burgonyalıları şirret, alçak ve sinsi bulmasıydı; hem güvenebileceği hem de onların kötülüğüyle başa çıkabilecek denli sütü bozuk biri aklına gelmiyordu. Uzun uzadıya düşündükten sonra, nihayet Paris'teki evinde sık sık konuk ettiği Ser Cepparello adında Pratolu birini hatırladı. Fransızlar, Cepparello isminin Ciapo'nun yani Jacopo'nun küçültme eki almış hali olduğunu bilmiyorlar; kendi lehçelerinde çelenk anlamına gelen "cappello" kelimesinden türediğini sanıyorlardı ve her zaman iki dirhem bir çekirdek giyinen ufak tefek bir adam olduğu için onu Ciappello yerine Ciappelletto diye çağırıyorlardı. Gerçek adının Ciappello olduğunu bilen azdı. Herkes onu Ciappelletto diye tanırdı.

Noter olarak ömür süren ve yaptığı tek tük işlemlerden bir tanesinin dahi hilesiz olarak anılmasını utanç sayan bu Ciappalletto kendisinden istenilen tüm evrakları hazırlardı; fakat yüklü bir ödeme karşılığında gerçeklerini düzenlemektense, sahtelerini bedavaya yapmayı yeğlerdi. Kendisinden istenmiş olsun ya da olmasın, yalancı şahitlik etmeye bayılırdı ve o zamanlar Fransa'da yemine büyük değer verildiğinden, şerefi üzerine doğruyu söyleyeceğine yemin etmek üzere çağrıldığı davaları kalleşliği sayesinde kazanırdı. Eş dost, hısım akraba arasına nifak sokmak, rezalet çıkarmak başlıca zevklerindendi ve bunun için var gücüyle uğraşırdı; yıkım ne denli büyük olursa, aldığı keyif o kadar artardı. Cinayet işlemeye ya da birine bir kötülük etmeye mi çağrıldı; hayatta geri çevirmez, koşa koşa giderdi. Pek çok defa kendi elleriyle

bile isteye cinayet işlediği, birilerini yaraladığı olmuştu. Eften püften meseleler bile tepesinin tasını attırıverirdi; bu yüzden, Tanrı'ya ve azizlere karşı ondan daha ağzı bozuk biri bulunamazdı. Kiliseye adımını atmaz ve kutsal olan ne varsa hepsiyle alay eder, dalga geçerdi; meyhanelerin gediklisi, adı kötüye çıkmış mekânların müdavimiydi. Köpekler sopadan ne kadar hoşlanırsa, o da kadınlardan o kadar hazzederdi. Ama hemcinsi oldu mu, en alçak olandan bile daha çok zevk alırdı. Mübarek bir kimsenin hayır dağıtırken vardığı hazla çalıp çırpardı. Pisboğazdı, içkiye düşkündü, arada sırada mide fesadı geçirirdi. Kumarbazdı, zar tutmadan duramazdı. Lafı ne diye bu kadar uzattıysam? Dünyaya gelmiş belki de en fena insandı. Onun bu kanı bozukluğu uzun zamandır Messer Musciatto'nun nüfuzunun ve makamımın kanatları altındaydı; bu sayede ikide birde fenalık ettiği kimselerin ya da safi zararının dokunduğu mahkemelerin eline düşmüyordu.

Messer Musciatto'nun aklına, hayatını gayet yakından tanıdığı işte bu Ser Cepparello geldi; Burgonyalıların kötülüğüyle başa çıkabilecek tıynette biri olduğuna kanaat getirince yanına çağırttı ve "Ser Ciappelletto, biliyorsun, pek yakında buralardan temelli gideceğim; fakat bana borcu olanlar arasında hilesiz hurdasız iş yapmayan şu Burgonyalılar da var; onların tahsilat işini devretmek için senden daha uygun birini tanımıyorum. Halihazırda bir işin gücün olmadığına göre, bu işi sana bırakayım ve bunun karşılığında sana saraydan destek sağlayıp yapacağın tahsilattan da uygun bir pay vereyim istedim" dedi.

O günlerde boşta gezen ve dünya malından yana eli darda olan Ser Ciappelletto, nicedir kendisine arka çıkan desteği yitirmekte olduğunu görünce tereddüt bile etmeden ve biraz da mecburiyetten kararını verdi ve tahsilat işini seve seve halledeceğini söyledi. Uzlaşmalarının ardından Messer Musciatto yola koyulurken, Ser Ciappelletto da elinde vekâletname ve kralın referans mektubuyla birlikte kendisini kimselerin tanımadığı Burgonya'nın yolunu tuttu. Fakat bu defa, mizacına aykırı davranmaya ve buradaki işleri yoluna koyarken uysallık ve nezaket çerçevesi içinde hareket edip, öfkesini daha sonraya saklamaya karar verdi.

İşlerini bu yolla halletmeye koyulduğu sırada tefecilik yapan iki Floransalı kardeşin evinde kalıyordu ve bu kişiler Messer Musciatto'ya duydukları sevgiden dolayı kendisine hürmette kusur etmiyordu. Ancak bir gün Ser Ciappelletto hasta düştü. İki kardeş hemen doktor buldu, hizmetçiler getirtti ve yeniden sağlığına kavuşması için gereken ne varsa hepsini seferber etti; ama çabaları sonuç vermedi çünkü doktorların dediğine bakılırsa iyice ihtiyarlamış ve düzensiz bir hayat yaşamış bu iyi yürekli adamcağız ölümcül bir hastalığın pençesindeymişçesine günden güne kötüye gidiyordu. İki kardeş bu durum karşısında üzüntüden kahroldu.

Bir gün, Ser Ciappelletto'nun hasta yatağının bitişiğindeki odada iki kardeş kendi aralarında konuşmaya başladı. "Ne yapacağız şimdi" dedi biri ötekine. "Onun yüzünden başımız büyük derde girecek: Bu hasta haliyle kapı dışarı edersek, önce onu buyur edip ağırladığımızı, sonra iyileştirmek için gözümüz gibi baktığımızı, şimdi ise canımızı sıkmaya mecali bile olmayacak denli ölümcül hastayken apar topar evden attığımızı görenlerin gözünde büyük bir kabahat işlemiş, insafsızlık etmiş oluruz. Öte yandan, ahlaksız bir adam olduğundan ne günah çıkarmaya yanaşır ne de kilisenin

takdisini kabul eder; günah çıkarmadan öldüğü için de cenazesini hiçbir kilise kabul etmek istemeyecektir; haliyle sonu köpeklerinki gibi lağım çukuruna atılmak olacak. Oldu da günah çıkarmaya yanaştı diyelim, yine bir şey değişmeyecek; çünkü günahları o kadar fazla, öylesine korkunç ki, onları bağışlamayı kabul edecek ya da bunun üstesinden gelebilecek ne rahip çıkar ne de papaz; dolayısıyla sonu yine, günahları bağışlanmadan, lağım çukuruna atılmak olacak. Böyle bir durumda, yaptığımız işi adaletsiz bulduğundan bütün gün bizi çekiştiren buranın ahalisi bunu fırsat bilerek mallarımıza göz dikip olay çıkartır ve bağıra çağıra kapımıza dayanıp, 'Kilisenin kabul etmek istemediği bu Lombardiyalı köpekleri bizler de artık aramızda istemiyoruz!' derler; olay yalnızca mallarımızı yağmalamalarıyla kalmaz, canımızı da alırlar. Onun ölmesi halinde hiçbir çıkar yolumuz yok demektir."

Daha önce de belirtildiği üzere Ser Ciappelletto, iki kardeşin konuştukları odanın hemen bitişiğinde yatıyordu ve hastaların çoğunda olduğu gibi hassaslaşan kulaklarıyla içeride konuşulanları duymuştu. Bu yüzden iki kardeşi yanına çağırttı ve "Benim yüzümden tedirgin olmanızı ya da başınıza bir iş gelmesinden korkmanızı istemem. Benimle ilgili söylediklerinizin hepsini duydum; eğer işler düşündüğünüz gibi ilerlerse, sonuç tam da söylediğiniz gibi olur, buna hiç şüphem yok, ama her şey bambaşka olacak. Ömrüm boyunca Tanrı'ya karşı pek çok günah işledim, şimdi ölüm döşeğinde bunlara bir yenisini eklemişim, eklememişim, hiç fark etmez; ha bir eksik, ha bir fazla. Onun için siz şimdi bulabileceğiniz en aziz, en saygın rahibi buraya getirin; tabii böyleleri hâlâ varsa. Ötesini bana bırakın; işleri hepimizin lehine sonuçlanacak şekilde yoluna koyacağım. Sonunda memnun kalan siz olacaksınız" dedi.

İki kardeş bu umuda pek bel bağlamamakla birlikte konuklarının isteğini yerini getirmek üzere bir manastıra gidip, evlerinde hasta yatan bir Lombardiyalının günahlarını çıkartabilecek ulu ve bilge bir rahip olup olmadığını sordular. İncili hatmetmiş, dürüst bir ömür sürmüş, ahalinin büyük ve içten bir hayranlık beslediği, ihtiyarlamış yaşında muhterem bir rahip kendilerine eşlik etti. Ser Ciappelletto'nun bulunduğu odaya girip hastanın yanı başına otu-

ran rahip şefkatli sözlerle hastayı teselliye başladı ve ardından en son ne zaman günah çıkardığını sordu.

Ömrünce hiç günah çıkarmamış olan Ser Ciappelletto bu soruya "Sevgili Peder, haftada en az bir defa günah çıkarmak âdetimdir ve pek çok kez bu vakitlerin arasını sıklaştırdığım olmuştur; ancak aslına bakarsanız, yatağa düştüm düşeli, yani sekiz günden beri, hastalığın verdiği korkunç ağrılar yüzünden yerimden kıpırdayamadım" diye cevap verdi.

Bunun üzerine rahip, "İyi yapmışsın evladım, bundan sonra da böyle devam et. Sık sık günah çıkarmış olduğun için seni dinlemek ve sorgu sual etmek benim için pek zahmetli olmayacak gibi duruyor" dedi.

Ser Ciappelletto, "Böyle söylemeyin peder; daha önce sıkça ve uzun uzadıya günah çıkarmış olsam da, her seferinde doğduğum günden itirafta bulunduğum ana dek hatırımda kalan tüm günahları, bir bir sayıp dökmek isterim; bu nedenle, hastayım diye bana kıyamazlık etmemenizi ve ömründe hiç günah çıkarmamış birine yönelteceğiniz bütün soruları sormanızı rica ederim; keza Kurtarıcı'mızın kendi kanını feda edip kurtardığı ruhumu yitirmeyi göze alarak canıma düşkünlük göstermektense, bedenime cefa etmeyi yeğlerim" dedi.

Bu sözler muhterem din adamının pek hoşuna gitti ve onları iyiliğe dönük bir aklın işareti olarak gördü. Tutumundan dolayı Ciappelletto'yu kutladıktan sonra bir kadınla zina yapıp yapmadığını sordu.

Ser Ciappelletto iç çekerek "Böbürlenip günah işlemekten korktuğum için bu sorunuza doğru cevap vermeye çekiniyorum peder" dedi.

Buna karşılık rahip, "Doğruyu söylemekle, ne itirafta bulunurken ne de başkaca bir iş yaparken günaha girilir" diye cevap verdi.

Ser Ciappelletto, "Madem siz bu güvenceyi veriyorsunuz, gerçeği söyleyeyim: Anamın karnından çıktığım günkü gibi el değmemişim" dedi.

"Ah, Tanrı'nın inayeti üzerine olsun! Bu şekilde davranarak, bizlerden ve bazı kurallar altında kısıtlı yaşayanlardan çok daha

fazlasını hak etmişsin; çünkü eğer isteseydin, öteki türlü davranabilirdin, neticede daha geniş bir özgürlüğe sahiptin" dedi rahip.

Ardından, boğazına düşkünlük göstermek gibi Tanrı'nın hoşuna gitmeyecek bir günah işleyip işlemediğini sordu. Bu soru karşısında derin bir iç çeken Ser Ciappelletto pek çok kez bu günahı işlediği cevabını verdi ve dini bütün kimselerin her sene büyük perhiz boyunca tuttuğu oruçlar dışında genellikle haftanın en az üç günü yalnızca ekmek ve şarapla beslendiğini, ancak bilhassa ağır bir iş yaptıktan, ibadet ettikten ya da kutsal mekânları ziyaretinden sonra suyu, tıpkı bir ayyaşın şarap içişi gibi büyük bir iştah ve hazla içtiğini; kadınların şehre giderken hazırladıkları otlardan yapılan bazı salataları kim bilir kaç defa canının çektiğini; ayrıca yemek yemeyi, ibadet aşkıyla oruç tutan birine yakışmayacak kadar değerli bulduğu anların olduğunu söyledi.

Peder, "Evladım, bunlar son derece doğal ve çok basit günahlardır; onun için, vicdanına gereğinden daha fazla yük olmalarını istemem. Ne kadar dini bütün olursa olsun, uzun bir perhizden sonra yemek, zorlu bir uğraştan sonra içmek her insana leziz gelir."

"Yok, peder, içimi rahatlatmak için böyle söylemeyin. Tanrı'ya adanan her şeyin kalbe gölge düşürmeden, tam bir kararlılık içinde yapılması gerektiğini, aksi halde günaha girildiğini sizin kadar ben de iyi biliyorum" dedi Ser Ciappelletto.

Daha da memnun olan rahip, "İçinde böyle bir ruh, ruhunda böyle temiz, böyle saf bir vicdan taşıyor olman beni çok memnun etti. Peki, söyle bakalım, gereğinden fazlasına göz dikerek ya da sahip olmaman gereken bir şeyi elde ederek, açgözlülük günahını işlediğin olduğu mu hiç" diye sordu.

Bu soruya Ser Ciappelletto, "Pederim, bu tefecilerin evinde kaldığıma bakmayın siz; onlarla bir işim olmaz benim. Zaten buraya nasihatte bulunmaya, kulaklarını çekip şu haksız kazançtan onları vazgeçirmeye gelmiştim ve Tanrı şu hastalığı başıma sarmasaydı eğer, eminim, bu amacıma ererdim. Fakat varlıklı bir adam olarak göçen babamın ölümünün ardından zenginliğinin büyük bir kısmını Tanrı adına hibe ettiğimi; sonrasında hayatımı idame ettirebilmek ve yoksul Hıristiyanlara yardım edebilmek için ufak

tefek ticari işler kovalarken para kazanmaya heves ettiğimi bilmenizi isterim. Kazancımdan Tanrı'nın yoksullarına her zaman pay ayırdım; gelirimin yarısıyla kendi ihtiyaçlarımı karşılarken, diğer yarısını yoksullara dağıttım. Bu yolda Tanrı bana öylesine yardım etti ki işlerim günden güne hep daha iyiye gitti" diye cevap verdi.

"Çok iyi yapmışsın," dedi rahip ve "peki, sık sık öfkeye kapıldığın olur mu" diye sordu.

"Ah! Size şu kadarını söyleyeyim," dedi Ser Ciappelletto, "öylesine sık öfkelenirim ki! İnsanların gün boyu aşağılık işler peşinde koştuğunu, Tanrı'nın buyruklarını görmezden geldiğini ve gazabından çekinmediğini görüp de kendini tutabilecek kimse var mıdır? Gençlerin beyhude işler peşinde koştuğunu gördüğüm, yemin ettiklerini, yalan yere ant içtiklerini işittiğim, kiliseye uğramayıp meyhanelere dadandıklarına, rahmani yollarda yürümek varken dünyevi yollara saptıklarına şahit olduğum günlerde, kim bilir kaç kere yaşamaktansa ölmeyi diledim!"

"Evladım," dedi rahip, "bu bahsettiğin, yerinde bir öfkedir ve bana kalırsa pişmanlık gerektirmez; lakin bu öfkenin seni cinayet işlemeye, hatır gönül yıkmaya ya da başka bir fenalıkta bulunmaya sürüklediği oldu mu hiç?"

"Neler diyorsunuz böyle peder? Kendini Tanrı'ya adamış birine benziyordunuz oysa. Bu söylediklerinizden bir tanesini bile, bir an için aklımdan geçirmiş olsaydım, Tanrı'nın bunca lütfuna erebilir miydim? Hiç aklınız alıyor mu bunu? Bu saydıklarınız, haydutların, uğursuzların işidir ve ben ne zaman bunlardan birine denk gelsem, Tanrı'nın kendisini ıslah etmesi için dua etmişimdir."

"Tanrı'nın inayeti üzerine olsun! Söyle bana, birine karşı yalancı şahitlik ettiğin, başkalarının ardından kötü konuştuğun ya da sahibinin rızası olmadan malına el uzattığın oldu mu hiç?"

"Evet, oldu," dedi Ser Ciappelletto, "bir defasında birinin ardından kötü konuşmuştum. Karısını durduk yere hiç acımadan döven bir komşum vardı, içkiyi fazla kaçırdığı zamanlarda kadını çok fena hırpalardı; vicdanım dayanmayınca, kadının anasıyla babasına adamı şikâyet ettim."

"Bana tüccar olduğunu söylemiştin. Tüccarların âdet edindiği gibi, birini kazıkladığın oldu mu hiç" diye sordu rahip.

"Mukadderat!" diye cevap verdi Ser Ciappelletto. "Evet, yaptım peder; ama bu kişi hakkında tek bildiğim, kumaş sattığım biri olduğudur. Bu adam, sattığım kumaşın parasını getirip verdiğinde, paraları saymadan öylece kasaya koydum; yaklaşık bir ay sonra tutarın, olması gerekenden dört akçe fazla olduğunu fark ettim ve fazla olan meblağı, kendisine geri vermek üzere, bir kenara ayırdım ama bir yılın sonunda gelen giden olmayınca, o akçeleri Tanrı adına sadaka dağıttım."

Rahip, "İncir çekirdeğini doldurmaz ya, sen bağış yapmakla yerinde hareket etmişsin" dedi.

Aziz rahip daha pek çok soru sordu ve aşağı yukarı aynı tonda cevaplar aldı; günah çıkarmayı artık bitirmeye niyetlendiği sırada Ser Ciappelletto, "Henüz size açmadığım bazı günahlarım var peder" dedi.

Rahibin sormasıyla beraber anlatmaya koyuldu. "Hatırlıyorum da, bir cumartesi günü öğleden sonra uşağıma evi süpürterek kutsal pazar* gününe gereken saygıyı göstermemiştim."

"Aman evladım," dedi rahip, "bu da fındık kabuğunu doldurmaz."

"Öyle demeyin," dedi Ser Ciappelletto, "hafif görmeyin bu günahımı. Pazar gününe çok büyük hürmet etmek gerekir; çünkü Efendimizin ölümden dirime döndüğü gündür."

Rahip, "Başka günah işledin mi" diye sordu.

"Evet," diye yanıtladı Ser Ciappelletto, "bir defasında Tanrı'nın evi olan kilisede, farkına varmadan tükürüvermişim."

Rahip gülümsedi ve "Bu üstünde durulacak bir şey değil; bizler, din adamı olduğumuz halde, Tanrı'nın günü kiliseye tükürür dururuz" dedi.

"Bu yaptığınız büyük ayıp; Tanrı'ya ayin yapılan bir mekândan daha temiz tutulması gereken başka bir yer daha yoktur" diye cevap verdi Ser Ciappelletto.

Buna benzer daha bir sürü günahı kısa kısa sıraladıktan sonra hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı; zaten canı istediği anda ağlamayı başarırdı.

Muhterem rahip, "Neyin var evladım" diye sordu.

"Ah peder! Bir günahım daha kaldı. Kimselere açamadığım ve dile getirmekten büyük utanç duyduğum bu günah yüzünden, Tanrı'nın beni asla bağışlamayacağına eminim; bu yüzden her aklıma gelişinde, şimdi sizin de gördüğünüz gibi, ağlamaya başlarım."

"Çekinme, anlat evladım" dedi rahip. "Seni temin ederim ki, bugüne dek insanoğlunun işlediği ve dünya durana dek işleyeceği günahların hepsi tek bir kişiye ait olsaydı ve bu kişi, şimdi

---

Pazar gününün cumartesi günbatımında başladığı kabul edilirdi ve Hıristiyanların pazar günü fiziksel güç harcayarak iş yapmamaları, o günü ibadet ve istirahata ayrılmaları gerekirdi –çn.

sende gördüğüm kadar büyük bir pişmanlık içinde tövbe etseydi, Tanrı'nın iyiliğinin ve merhametinin yüceliğinde, bu günah bile affolurdu. Onun için rahat rahat de diyeceğini."

Ser Ciappelletto, gittikçe artan gözyaşları arasında "Ne yazık ki peder, benim günahım çok büyük ve dualarınızın yardımı olmadan, Tanrı'nın affına erebileceğimi pek sanmam" dedi.

Rahip, "Gönül rahatlığıyla söyle; andım olsun ki senin için Tanrı'ya yakaracağım" dediyse de Ser Ciappelletto ağlamayı sürdürdü ve derdini anlatmadı; rahip ise anlatması için onu cesaretlendirmeye çalıştı. Durmadan ağlayan ve rahibi uzunca bir süre merakta bırakan Ser Ciappelletto sonunda derin derin iç çekti ve "Pederim, madem benim için Tanrı'ya dua edeceğinize söz verdiniz, o halde anlatayım. Küçükken anama sövmüştüm" dedi ve bu sözlerinin ardından yeniden hıçkıra hıçkıra ağlamaya koyuldu.

Rahip, "Ah evladım!" dedi. "Bunu çok büyük bir günah mı sandın? İnsanlar bütün gün Tanrı'ya lanet okurlar ama O, lanet okuduktan sonra pişmanlık getirenleri hemen affeder. Seni bu günahından dolayı bağışlamayacağını mı zannettin? Ağlama, müsterih ol. Kaldı ki sen O'nu çarmıha gerenler arasında dahi olsaydın, böylesine pişmanlık duyduktan sonra, O'nun affına muhakkak kavuşurdun."

Bunun üzerine Ser Ciappelletto, "Neler söylüyorsunuz peder? Beni dokuz ay boyunca gece gündüz karnında, sonra da yüzlerce kez kucağında taşıyan canım anama sövdüm! Çok fena ettim; ona küfretmekle büyük günaha girdim ve siz benim için dua etmezseniz, asla affedilmeyeceğim" dedi.

Rahip, Ser Ciappelletto'nun anlatacağı bir şey kalmadığını görünce günahlarını bağışladı ve sözlerine kanarak onu son derece mübarek bir zat sandı. Zaten ölüm döşeğindeki birinin böyle söylediğini görüp de inanmayacak kimse var mı?

Bütün bunlar sona erince rahip, "Ser Ciappelletto," dedi, "Tanrı'nın yardımıyla kısa zamanda sağlığınıza kavuşursunuz; ama olur da Tanrı o nurlu, o temiz ruhunuzu huzuruna çağırırsa, naaşınızı bizim manastırın bahçesine gömelim ister misiniz?"

Ser Ciappelletto, "Elbette isterim, hatta başka yere gömülmek istemem; çünkü benim için Tanrı'ya dua edeceğinize söz verdiniz. Zaten öteden beri sizin tarikatınıza duyduğum içtenliğin yeri bir başkadır. Sizden ricam, manastıra döndüğünüz zaman, her sabah sunakta kutsadığınız İsa'nın o en saf, en hakiki bedeninden* yollayın bana. Her ne kadar buna layık olmasam da, eğer izin verirseniz, kutsal yağla takdis edilmeden önce bunu yemek ve günahkârca yaşamışken hiç olmazsa Hıristiyanca ölmek isterim" dedi.

Muhterem rahip, onun bu yerinde sözlerinden kıvanç duyduğunu; isteğini derhal yerine getireceğini söyledi ve sözünü tuttu.

Ser Ciappelletto'nun kendilerini ele vermesinden büyük endişe duyan iki kardeş, hastanın yattığı odayla diğerini birbirinden ayıran bölmenin hemen ardına sinmişlerdi ve bulundukları yerden Ser Ciappelletto'nun rahibe anlattıklarını rahatlıkla işitiyorlardı; duydukları günahlar karşısında kimi zaman dayanılmaz bir gülme isteğine kapılıyorlar, hatta neredeyse patlayacak gibi oluyorlardı. Arada bir kendi aralarında "Bu nasıl bir adammış böyle? Ne yaşlılık, ne hastalık, ne yaklaşan ölüm korkusu ne de Tanrı'nın kapıda bekleyen ahir sorgusu; hiçbiri kötülükten caydıramıyor, yaşadığı gibi ölme isteğinden vazgeçirtemiyor onu" diyorlardı. Yine de naaşının kiliseye gömüleceğini duyduktan sonra geriye endişelenecekleri bir şey kalmamıştı.

Ser Ciappelletto çok geçmeden kutsal ekmekten yedi ve durumu daha da kötüleşince kutsal yağla takdis edildi. Güzelce günah çıkardığı günün akşamında öldü. İki kardeş, itibarına yaraşır bir cenaze için gereken tüm hazırlıkları yine onun kesesinden hallettikten sonra, rahiplerin bulunduğu manastıra misafirlerinin öldüğünü haber verdi ve akşama gelip, âdet olunduğu üzere, mevtanın başını beklemelerini, ertesi gün de gömmelerini istedi.

Merhumun günahlarını çıkartmış olan rahip vefat haberini alınca manastırın başrahibiyle birlikte çanları çaldırdı; ardından papazlar meclisini toplayıp Ser Ciappelletto'nun günah çıkarırken anlattıkları doğrultusunda, kendisinin mukaddes bir kimse olduğuna, Tanrı'nın onun aracılığıyla pek çok mucize gerçekleştirece-

* Komünyon ayininde dağıtılan ekmeği kastediyor –çn.

ğine inandığını söyleyerek, naaşının büyük bir saygıyla ve özenle karşılanması için uğraştı. Söylenenlere inanan başrahip ve safdil papazlar rahibe hak verdiler ve akşam olunca Ser Ciappeletto'nun bulunduğu eve gidip ölünün başında görkemli bir ayin düzenlediler; sabah olunca sırtlarında cüppeleri ve binişleri, ellerinde kitapları, önlerinde haçları, dillerinde ilahileriyle merhumun naaşını almaya gittiler ve cenazeyi muhteşem bir törenle kiliseye getirdiler; kadınıyla, erkeğiyle neredeyse bütün kent, tören alayının peşine takılmıştı. Naaşının kiliseye konmasının ardından, Ser Ciappeletto'nun günahlarını çıkarmış olan rahip kürsüye çıkıp, onu ve hayatını vaaz etmeye, tuttuğu oruçlardan, el değmemişliğinden, tevazusundan, masumiyetinden, mübarekliğinden ve yaptığı muhteşem işlerden bahsetmeye koyuldu. Gözyaşları içinde anlattığı ve en büyük günahı saydığı son itirafını ve Tanrı'nın affına ereceğine merhumu inandırmak için nasıl çabaladığını anlattıktan sonra, kendisini dinlemekte olan topluluğu azarlamaya başladı: "Tanrı'nın lanetlenmiş kulları olan sizler ise ayağınıza dolanan her saman çöpü için Tanrı'ya, Anamıza ve cennet bahçesindekilere sövüp sayarsınız!"

Bütün bunlar dışında, Ser Ciappelletto'nun inancına ve saflığına dair daha nice örnek sıraladı; onun sözlerine gözü kapalı güvenen kent ahalisi, merhumun kutsal biri olduğuna canı gönülden inandı ve törenin sona ermesiyle birlikte büyük bir curcuna yaşandı; çünkü herkes elini ayaklarını öpmek için cenazenin etrafını sarıp üstündeki kıyafetleri kapışıyor, eline bir parçacık olsun geçirebilen kendini kutsanmış sayıyordu. Herkes gelip görsün diye Ser Ciappelletto'nun naaşı bütün gün orada kaldı ve gecenin çökmesiyle birlikte, şapellerden birine, mermerden bir lahit içinde, itibarına yaraşır bir törenle gömüldü. Hemen ertesi günü insanlar akın akın gelip mum yakmaya, dualar etmeye, adaklar adamaya ve adadıkları adaklara göre mezarına balmumundan tasvirler asmaya başladılar. Azizliğinin ünü öylesine arttı, ona inananlar öylesine çoğaldı ki başı sıkışıp da başka birinden medet uman neredeyse kimse kalmadı. Zamanla adı Aziz Ciappelletto'ya çıktı, bugün de kendisinden hâlâ bu adla bahsedilir. Tanrı'nın onun

vasıtasıyla pek çok mucize gerçekleştirdiği ve ona yürekten yakaranlara mucizeler göstermeye devam ettiği söylenir.

Pratolu Ser Ciappelletto, böyle yaşayıp böyle öldü ve duyduğunuz üzere azizliğe böyle erdi. Şu anda belki de Tanrı'nın huzurunda ermişler katındadır, bu ihtimali de göz ardı etmek istemem; neticede adi ve aşağılık bir ömür sürmüş olsa da, son nefesini verirken pişmanlık duyup Tanrı'nın affına ermiş ve krallığına kabul edilmiş olabilir; fakat işin bu tarafı bizlerden gizlenmiş olduğundan, ben yalnızca onun cennetten ziyade cehennemde şeytanın ellerine düşme ihtimalinin daha yüksek olduğunu söyleyebilirim. Ancak eğer öyle değilse, bu durumda Tanrı'nın bize karşı merhametinin engin olduğu, hatalarımıza değil içtenliğimize baktığı, aslında ona düşman olan birini dostu zannederek aracı seçtiğimizde bile, sanki gerçek bir azizi aracı koymuşuz gibi lütfunu bizden esirgemediği sonucuna varabiliriz. Eğer bu zorlu günlerde sağ salim hayattaysak ve bu mutlu topluluğun bir parçasıysak, O'nun lütfu sayesindedir; bu nedenle tıpkı başlangıçta yaptığımız gibi O'nun adını yüceltelim, O'na şükranlarımızı sunalım, sesimizin duyulacağından emin olalım ve ihtiyaçlarımızı O'nun takdirine bırakalım.

Dedi ve ardından sessizliğe gömüldü.

2. HİKÂYE

Bir Yahudi olan Abraham, Jehannot de Chevigny'in aklına uyup Roma'ya gider ve ruhban sınıfının yozlaşmışlığını görür; ardından Paris'e döner ve Hıristiyan olur.

Panfilo'nun hikâyesi hanımları yer yer güldürmüş ve hepsinden takdir toplamayı başarmıştı. Can kulağıyla dinlenen hikâyenin sona ermesiyle birlikte kraliçe, hemen yanında oturan Neifile'ye döndü ve anlatacağı hikâyeyle başlatmış oldukları düzeni sürdürmesini buyurdu. Güzelliğin yanı sıra nezaketten de payına düşeni alan Neifile, yüzünde gülümsemeyle, seve seve anlatacağı yanıtını verdi ve sözlerine şöyle başladı:

Panfilo anlattığı hikâyede bizlere, bilgisizliğimizden kaynaklanan hataları mazur görmekle Tanrı'nın ne denli yüce gönüllülük ettiğini gösterdi. Tanrı'nın, gerek sözleriyle gerekse yaptıklarıyla, yüceliğinden birebir izler taşıması gerekenlerin tam tersi davranışlarını ve kabahatlerini sabırla karşılaması, şaşmaz hakikatinin ve yüce gönüllüğünün bir işaretidir. Ben de bu vesileyle sizlere, yine aynı şekilde Tanrı'nın yüce gönüllüğünden bahsetmek istiyorum ve bu sayede inancımızı daha içten bir bağlılıkla sürdüreceğimize inanıyorum.

Değerli hanımlar, bir seferinde, Jehannot de Chevigny diye birinden bahsedildiğini duymuştum. Paris'te yaşayan ve büyük bir tüccar olan bu iyi yürekli adam oldukça içten ve güvenilir biriydi; toptan kumaş alım satım işiyle uğraşırdı ve yine kendisi gibi tüccarlık yapan Abraham isminde güvenilir, dürüst ve oldukça varlıklı bir Yahudi ile yakın arkadaştı; fakat Yahudi'nin hakkaniyetini, içtenliğini gördükçe onun kadar bilgin, onun kadar yetkin, onun kadar kıymetli birinin, sırf sakat inancı yüzünden cehenneme gidecek olmasına çok üzülüyor; gittikçe zayıflayan, hatta yok olmaya başlayan Musevi inancının yanlış yolundan dönmesi ve bizzat kendisinin de görebileceği üzere, gitgide büyüyen ve yayılan doğru hak dini Hıristiyanlığa geçmesi için tatlı tatlı üste-

liyordu. Abraham ise Musevilikten daha doğru, daha hak bir dinin varlığına inanmadığı, bir Yahudi olarak doğduğu, bir Yahudi olarak yaşamak ve bir Yahudi olarak ölmek istediği, hiçbir şeyin kendisini yolundan döndüremeyeceği yanıtını veriyordu; fakat Jehannot pes etmek bilmiyordu.

Her tüccar gibi dilini ustalıkla kullanarak dinimizin Musevilikten daha iyi oluşunun nedenlerini günlerce sayıp döküyor ve Abraham'a habire aynı sözleri yineleyip duruyordu. Kendi dininin âlimi olan Abraham ya aralarındaki derin muhabbetin etkisinde kaldığından ya da Kutsal Ruh'un şu ahmak adamın dilinden akıttığı kelimelerin tesirine kapıldığından, Jehannot'ın yaptığı açıklamalara ilgi duymaya başladı; fakat yine de kendi inancında diretiyor ve dininden dönmek istemiyordu. O ayak diredikçe, Jehannot'ın dayatmalarının da ardı arkası kesilmiyordu; öyle ki sonunda Yahudi bitmek bilmeyen ısrarlara yenik düştü ve "Bak Jehannot, madem Hristiyan olmam seni memnun edecek, o halde ben de dinine geçmeye hazırım. Ama önce Roma'ya gidip Tanrı'nın yeryüzündeki vekili olduğunu söylediğin şu zatı görmek ve onunla birlikte kardeşi olan kardinallerin nasıl bir hayat sürdüklerine bakmak istiyorum; eğer orada göreceklerim, senin sözlerinle örtüşürse, benimkinden evla olduğunu kanıtlamak için çırpınıp durduğun inancın en doğrusu olduğunu kabul edeceğim ve sözümü tutacağım; fakat dediğin gibi çıkmazsa, yine şimdiki gibi Yahudi kalacağım" dedi.

Bu sözleri duyduğu anda Jehannot'ın başından aşağı kaynar sular döküldü ve "Tam da dinini değiştirecek zannederken verdiğim onca emek boşa gitti. Roma makamına gider de ruhban sınıfın rezil, aşağılık yaşamını görürse, hayatta Yahudiliği bırakıp Hıristiyanlığa geçmez; hatta önceden Hıristiyanlığa geçmiş olsa, gerisingeri Yahudiliğe döner" diye kendi kendine söylenmeye başladı. Ardından Abraham'a dönüp "Ah kardeşim, buradan Roma'ya kadar gitmenin, onca zahmete, onca masrafa girmenin ne gereği var? Üstelik senin kadar zengin bir adam için deniz de kara da tehlikelerle doludur. Seni burada vaftiz edecek birini bulmayacağımızı mı sandın? Sana açıkladığım Hıristiyanlık inancı hakkın-

da aklında birtakım kuşkular vardır belki; ama sorularına cevap almak istiyorsan, buradaki üstatlardan daha bilginini, buradaki âlimlerden daha aydınını nerede bulursun?* Bana kalırsa seninki boş yere yollara düşmek olur. Oradaki piskoposlar da burada görüp görebileceklerinin aynısı; yalnızca baş çobana daha yakın olanlar, görece daha iyiler. O yüzden sen gel beni dinle; şimdi dökeceğin teri günah çıkarmak için yapacağın hacca sakla, hem belki o zaman ben de katılırım sana" dedi.

Yahudi bu sözlere "Jehannot, dediklerinde haklı olabilirsin, sana inanırım; ama lafı uzatmanın âlemi yok, ben kararlıyım. Uğruna bunca çabaladığın şeyi yerine getirmemi istiyorsan, bırak da bir an önce kalkıp gideyim; yoksa hayatta yapmam istediğini" diye cevap verdi.

Onun bu kararlılığını gören Jehannot, "Yolun açık olsun o halde!" dedi ve Roma kutsal makamını gördükten sonra arkadaşının kesinlikle Hıristiyanlığa geçmeyeceğini ama neticede kendisinin de kaybedeceği bir şey olmadığını düşünerek sesini çıkarmadı.

Yahudi atına atladığı gibi son sürat yol alarak Roma'ya vardı ve Yahudi dostları burada kendisini büyük bir hürmetle karşıladı. Orada kaldığı sürece geliş nedeninden kimseye bahsetmedi ve Papa'nın, kardinallerin, piskoposların ve diğer üst düzey din adamlarının davranışlarını kimseye sezdirmeden izlemeye başladı. Zaten açıkgöz biriydi ve kendi değerlendirmeleriyle etraftan duyduklarını birleştirince, en üstünden en astına varana dek herkesin tam bir ahlaksızlık içinde, hiç utanmadan, arlanmadan, hem de yalnızca tabii† değil aynı zamanda luti‡ yollardan şehvet günahına batmış olduklarını; fahişelerle içoğlanlarınsa önemli taleplerde bulunacak kadar büyük bir gücü ellerinde tuttuklarını gördü. Ayrıca şehvetin yanı sıra vahşi hayvanlar gibi midelerine de düşkün olduklarını gördü ve genel anlamda hepsinin birer ayyaş, sarhoş, obur olduğunu açıkça anladı. Biraz daha yakından bakınca, sanki

---

Paris'te bulunan Sorbonne Üniversitesi din ve felsefe alanında o dönemin önde gelen kuruluşuydu –çn.

† Heteroseksüel birliktelik kastediliyor –çn.

‡ Lut kavmi ile homoseksüel birliktelik kastediliyor –çn.

ortada yalnızca kelimelerin manası kalırsa, Tanrı içlerindeki kötü niyeti görmezmiş ve insanlar tarafından verilen isimlere kanarmış gibi, kutsalların satışına "tedarik," midelerini dolduruşlarına da "takviye" adını vererek Paris'teki kumaş ticaretinden bile daha büyük bir piyasada, daha fazla simsarla insan kanını, hatta bizzat Hıristiyan kanını, zimmetlerinde bulunan ya da bağışlanan kutsal malları ve kutsal makamları para karşılığında alıp satacak kadar para-düşkünü birer açgözlü olduklarını gördü.

Bütün bunların yanı sıra sözünü etmeyeceğim daha niceleri, düzenli ve sakin bir hayat yaşayan Yahudi'nin fazlasıyla tuhafına gitti ve gördüklerinin yettiğine hükmedip gerisingeri Paris'e dönmeye karar verdi; hemen ardından kararını uyguladı. Jehannot onun döndüğünü öğrendiği zaman, Hıristiyanlığa geçeceğine dair en ufak beklentiye kapılmadan yanına gitti ve birbirlerini sevinç gösterileriyle karşıladılar. Dinlenmeyle geçen birkaç günün ardından Jehannot arkadaşına Papa'ya, kardinallere ve diğer din adamlarına dair izlenimlerini sordu.

Yahudi derhal "Berbat" yanıtını verdi. "Tanrı hepsinin layığını versin. Dinle bak, anlatayım: Gördüğüm kadarıyla orası, kutsiyetin, dindarlığın, iş ahlakının, doğru bir yaşamın ya da her din adamında bulunması gereken diğer erdemlerin örneğini sunan bir makamdan ziyade; şehvet düşkünlüğünün, açgözlülüğün, oburluğun, düzenbazlığın, hasetliğin, kibrin ve dünya üzerinde var olabilecek daha beter kötülüklerin kol gezdiği, ilahi işlerden çok şeytani işlere beşiklik eden bir yere benziyor. Anladığım kadarıyla, sizin baş çobanla yanındakiler, Hıristiyan dininin zeminini ve dayanağını oluşturması gereken yerde, Hıristiyanlığı yeryüzünden silmek için, hatta kökünü kazımak için büyük bir çabayla tüm hünerlerini, tüm marifetlerini sergiliyor. Ancak onların bu emeli gerçekleşmediğine ve dininiz günden güne büyüyen bir ışıkla ve şaşaayla yayıldığına göre, anladım ki diğerlerinin içinde Hıristiyanlık inancının en kutsalı, en doğrusu olduğunu, temelini ve dayanağını Kutsal Ruh'tan aldığını kabullenmek gerek. Senin tüm yakarışlarına kayıtsız kalmış, kulak tıkamıştım ve beni Hıristiyan yapmanı istememiştim; ama şimdi sana açıkyüreklilikle diyebili-

rim ki hiçbir şey Hıristiyan olmamın önüne geçemez. Hadi hemen kiliseye gidelim ve kutsal inancınızın gereğini yerine getirip beni vaftiz edin."

Tam tersi bir netice bekleyen Jehannot bunu duyduğu anda dünyanın en mutlu insanı oluverdi ve Notre Dame Kilisesine gidip, oradaki rahiplerden Abraham'ı vaftiz etmelerini rica etti. Rahipler bu talebi duyar duymaz yerine getirdiler; Jehannot arkadaşını vaftiz kurnasından aldıktan sonra ona Jean adını verdi ve akabinde en büyük âlimlerden dinimizin kapsamlı bir eğitimini almasını sağladı. Öğretilenleri kısa sürede hatmeden Abraham dürüst ve saygın bir adam olarak inançlı bir hayat yaşadı.

3. HİKÂYE

Yahudi Melchizedek, üç yüzük hakkında bir hikâye anlatır ve böylece Selahaddin'in hazırladığı tuzaktan kurtulmayı başarır.

Neifile, herkesin beğenisini kazanan hikâyesinin ardından sessizliğe gömüldü ve kraliçenin buyruğu üzerine Filomena anlatmaya koyuldu:

Neifile'nin anlattığı hikâye, başka bir Yahudinin başından geçen tehlikeli bir olayı getirdi aklıma. Az önce gerek Tanrı'dan gerekse dinimizin hakikatlerinden güzelce bahsedildiğine göre, artık insanların yaptıklarına ve yaşadıklarına geçmemizde bir sakınca yoktur. Şimdi anlatacağım hikâyeyi dinledikten sonra size bir soru sorulduğunda, daha temkinli yanıtlar verebileceksiniz.

Sevdalı hanımlar, aptallığın çoğu zaman insanları mutluluktan uzaklaştırıp hüzünlere gark ettiğini; aynı şekilde aklın da bilgeleri tehlikelerden koruyup dinginliğe, selamete erdirdiğini biliyor olmalısınız. Yaşanan pek çok olaydan da anlaşılacağı üzere aptallığın insanı refahından ettiği, sefalete sürüklediği bir gerçek; her gün bunun örnekleriyle karşılaşıp durduğumuz için, bugünkü sohbetimize bunu dahil etmeyeceğim ve daha önce de belirttiğim gibi kısa bir hikâyeyle esenliğe kavuşmada aklın yerini göstereceğim.

Selahaddin'i* değerli kılan, yalnızca sıradan biriyken Babil'in sultanlığına gelmiş olması değil, aynı zamanda Müslümanlara† ve Hıristiyanlara karşı kazanmış olduğu zaferlerdi; fakat gerek savaşlarda gerekse şatafatlı bir hayatın getirdiği harcamalarla tüm servetini tüketmişti ve başına gelen bir terslik yüzünden acilen

---

Selahaddin Eyyübi (1138-1193): Mısır ve Suriye'nin sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusudur –çn.

Orijinal metinde "Sasaniler" olarak geçer, ancak burada kastedilen Sasani İmparatorluğu değil Müslümanlardır; Sasaniler ismi Haçlı Seferleri sırasında Avrupalılar tarafından Suriye civarında yaşayan Arap kabilelerini belirtmek ve ortaçağda Müslümanları ifade etmek için kullanılmıştır –çn.

yüksek meblağda paraya ihtiyaç duymuştu; ancak gereken tutarı kısa zaman içinde nereden bulabileceğini bilmiyordu. Derken aklına Mısır'da tefecilik yapan, Melchizedek adında zengin bir Yahudi geldi. Eğer razı gelirse bu meseleyi onunla çözmeye karar verdi, ama adam öylesine cimriydi ki parayı kendi isteğiyle hayatta vermezdi. Selahaddin ise şiddete başvurmak istemiyordu; fakat vakit de daralıyordu; bu yüzden Yahudi'den istifade edebilmenin bir yolunu bulabilmek için uzun uzadıya düşündü ve sonunda adalet kisvesi altında şiddete başvurmaya karar verdi. Adamı huzuruna çağırttı, içtenlikle karşıladı ve yanı başına oturtup, "Ey zatı muhterem, senin çok bilge biri olduğunu, Tanrı'yla ilgili mevzularda herkesten daha derin bir muhakemede bulunduğunu pek çoklarından işittim; bu yüzden söyle bana, üç hak dininden hangisi doğru? Musevilik mi, İslamiyet mi, yoksa Hıristiyanlık mı" diye sordu.

Gerçekten de bilge bir adam olan Yahudi, Selahaddin'in kendisini tartışmaya sürüklemek için ağzından laf almaya çalıştığını anladı ve ona fırsat vermemek adına bu üç dinden hiçbirini diğerine üstün tutmamaya karar verdi. Oyuna gelmemek için nasıl bir cevap vermesi gerektiğini düşünürken söyleyecekleri birden aklına geliverdi:

"Sultanım," dedi, "bana çok güzel bir soru sordunuz; bu konudaki düşüncelerimi, şimdi işiteceğiniz şu hikâyeyle anlatmayı uygun buldum. Yanlış hatırlamıyorsam eğer, büyük bir hazinesi olan ve hazinesinde birbirinden değerli mücevherleri bulunan zengin ve saygın bir adamdan çokça bahsedildiğini duymuştum. Bu adamın mücevherleri arasında bir de çok güzel ve çok kıymetli bir yüzük varmış. Hazinesindeki yüzüğü tam da bu güzelliği ve değeri nedeniyle onur nişanı yapmak ve sonsuza dek kendi soyunda kalmasını sağlamak istiyormuş; bu nedenle yüzüğü oğullarından hangisine verirse, yani yüzük hangi oğlun eline geçtiyse, onun aile reisi olarak tanınmasını, itibar görmesini, diğerleri tarafından sözünün dinlenmesini buyurmuş. Yüzüğü elde eden oğul da babasının yaptığını yapmış ve evlatlarına aynı buyruğu vermiş. Böylece yüzük nesiller boyu elden ele dolaşmış ve sonunda

üç oğlu olan bir adama geçmiş. Bu adamın oğullarından üçü de dürüstmüş, erdemliymiş, babalarına sadıkmış; bu yüzden adam üç evladını da birbirinden ayırmadan severmiş. Yüzük hakkındaki aile geleneğini bilen oğullar, ne vakit babalarıyla baş başa kalsalar, kardeşlerin en seçkini olabilmek için birbirleriyle yarışıyorlarmış ve yüzüğü kendisine bıraksın diye iyice ihtiyarlamış adama yalvarıp yakarıyorlarmış. Bütün evlatlarını aynı şekilde seven iyi yürekli adam, yüzüğü miras bırakacağı oğlu bir türlü seçemeyince üçünü de sevindirmek için her birine vârisi olacağı vaadinde bulunmuş; ardından işinin ehli bir sarrafa gitmiş ve kendisinin bile diğerlerinden kolay kolay ayırt edemeyeceği, aslının birebir aynısı iki yüzük yaptırmış. Ölüm vakti yaklaşınca, oğullardan her birine, yüzüklerden birini gizlice vermiş. Babalarının ölümünün ardından mirasa ve ailenin reisliğine üçü birden konmak istemiş, haliyle üçü de birbirine itiraz etmiş ve her biri bunun kendi hakkı olduğunu kanıtlamak için çıkarıp yüzüğünü ortaya koymuş; fakat yüzükler öylesine birbirinin aynısıymış ki içlerinden gerçek olanı ayırt etmek mümkün değilmiş. Böylece, babanın miras bıraktığı yüzüğün hangisi olduğu bir muamma olarak kalmış ve bugün de hâlâ bir muammadır. Tanrı Baba'dan üç halka inen üç dine dair

bana yönelttiğiniz soruya yanıtım işte budur Sultanım: üç dinden her biri kendini yegâne vâris sayıyor, tek doğru din olduğuna ve buyrukları yalnızca kendisinin hakkaniyetle yerine getireceğine inanıyor ama tıpkı yüzüklerde olduğu gibi mirasın asıl sahibinin hangisi olduğu gizemini hâlâ koruyor."

Selahaddin, ayakları etrafına hazırladığı tuzaktan Melchizedek'in büyük bir ustalıkla sıyrılmayı başardığını görünce derdini ona açmaya, kendisine yardım edip etmeyeceğine bakmaya karar verdi ve kararını aynen uyguladı. Ayrıca, böylesine bilgece bir cevap vermemiş olsaydı ona neler yapmayı tasarladığını da açıkyüreklilikle anlattı. Yahudi, Selahaddin'in işi görülsün diye kendisinden istenen tutarı kendi gönül rızasıyla verdi. Selahaddin, borcunu kuruşu kuruşuna ödemekle kalmayıp değerli armağanlar da gönderdi; ayrıca onu daima dostu bildi, saygın ve önemli bir makama getirdi ve yanından hiç ayırmadı.

4. HİKÂYE

Bir keşiş, çok ağır ceza gerektiren bir günah işler; fakat başkeşişe kendisinin de aynı günahı işlediğini açıkça ima eder ve bu sayede ceza almaktan kurtulur.

Hikâyesinin sona ermesiyle birlikte Filomena sessizliğe büründü ve hemen yanı başında oturan Dioneo, sürdürdükleri düzen uyarınca anlatma sırasının kendisine geldiğini bildiği için, kraliçenin buyruğunu beklemeden söze başladı:

Sevgili hanımlar, eğer doğru anladıysam bizler, hikâyeler anlatarak birbirimize hoşça vakit geçirtmek maksadıyla buradayız ve bu kaidenin dışına çıkamayız; bu nedenle, biraz evvel kraliçemizin de belirttiği üzere her birimiz, en eğlenceli bulduğumuz hikâyeyi anlatmakla yükümlüyüz. Zaten Jehannot de Chevigny'in nasihatleri sayesinde Abraham'ın ruhunun nasıl kurtulduğunu ve Melchizedek'in aklı sayesinde servetini Selahaddin'in tuzağından

nasıl kurtardığını bu vesileyle dinlemiş olduk; ben de eleştirilerinize hedef olmamak adına, bir keşişin ağır bir cezadan kendini nasıl kurnazlıkla kurtardığını kısaca anlatmak istiyorum.

Şu anda bulunduğumuz yerden pek de uzak olmayan Lunigiana'da, bir zamanlar, şimdiye nazaran daha kutsal, keşiş bakımından daha kalabalık olan bir manastır vardı ve bu manastırda soğuğun da, oruçların da, uykusuzluğun da şevkini kıramadığı genç bir keşiş kalırdı. Bu keşiş, bir gün öğlen sularında, diğer papazların uykuya yattığı sırada, oldukça ıssız bir mecrada bulunan kilisenin etrafında yalnız başına dolaşmaya çıktı ve bu esnada ot toplaya toplaya tarlaların arasından yürüyen ve muhtemelen civardaki ırgatlardan birinin çocuğu olan güzel mi güzel bir genç kıza rastladı. Daha kızı görür görmez, teni şehvetle cayır cayır yandı ve yanına gidip kıza laf attı, laf da lafı açtı. İkisinin de gönlü bir olunca, kimselere belli etmeden kızı hücresine attı. Büyük bir tutkuyla kendinden geçip ihtiyatı bir nebze elden bırakmış ve kızla oynaşmaya dalmıştı. Uykusundan uyanan başkeşiş, tam da bu esnada hücresinin önünden ağır ağır geçiyordu ve ikisinin çıkardığı gürültüyü duydu. Sesleri iyice seçebilmek için hücrenin kapısına sessizce yanaşıp içeriye kulak kabarttı ve hücrede kesinlikle bir kadının olduğunu anladı; önce kapıyı açmaya davrandı, fakat sonra durup düşündü ve başka türlü davranmaya karar vererek, keşişin dışarı çıkmasını beklemek için kendi hücresinin yolunu tuttu.

Genç kızla derin ve tatlı zevklere daldığı halde yine de bir kulağı tetikte duran keşiş, yatakhane tarafında bir ayak sesi işitir gibi olunca gözünü kapıdaki dar aralığa yerleştirip baktı ve başrahibin kendilerini açık açık dinlemekte olduğunu görünce, hücresindeki genç kızı kesinlikle fark etmiş olduğunu anladı. Bu olay yüzünden çok ağır bir cezaya çarptırılacağını bildiğinden yüreği sıkıştı; ama yine de endişelendiğini kıza hiç belli etmedi ve bu işten paçayı sıyırmanın bir yolunu bulabilmek için hızlıca kafasından birkaç ihtimal geçirdi; sonunda kendisini doğrudan amacına ulaştıracak yepyeni bir kalleşlikte karar kıldı.

Genç kıza sanki yanında fazla uzun kalmış gibi davranarak "Kimselere görünmeden seni buradan çıkarmanın bir yolunu bul-

mak için şimdi gitmem lazım, ben dönene kadar sakın ola, sesini çıkarma" dedi.

Kapıyı dışarıdan kilitledikten sonra elinde anahtarla doğruca başkeşişin hücresine gidip, dışarı çıkan her keşiş gibi anahtarı teslim etti ve yüzünde sakin bir ifadeyle "Efendim, sabah kırdırdığım odunların hepsini taşıtamamıştım; müsaadenizle ormana gideyim de kalanını getirteyim" dedi.

Başkeşiş, genç keşişin gözetlendiğinin farkında bile olmadığını anlayınca, işlemiş olduğu günahı geniş çaplı kovuşturabileceğini düşünerek sevindi ve anahtarları seve seve teslim aldı; istediği izni de memnuniyetle verdi. Genç keşiş gider gitmez, vereceği cezaya kimse sesini yükseltemesin diye hücrenin kapısını diğer keşişlerin gözü önünde açıp onun bu kabahatini gözler önüne serse mi, yoksa önce kızdan olayın nasıl meydana geldiğini dinlese mi diye düşünmeye başladı ve hangisini yapmayı daha çok istediğini kestirmeye çalıştı. Fakat sonra bu kızın önemli birinin evladı ya da karısı olabileceğini, o önemli kimsenin de tüm keşişlerin gözü önünde kızı rezil rüsva etmesini hoş karşılamayacağını düşünerek, önce kızı görmeye, ondan sonra ne yapacağına bakmaya karar verdi. Sessizce hücreye gitti, kapıyı açıp içeri girdi ve ardından kapıyı kilitledi. Başkeşişin geldiğini gören kızın aklı çıktı ve kabahatinin korkusuyla ağlamaya başladı.

Başkeşiş efendi, kıza gözlerini dikip baktı ve dipdiri bir güzelliği olduğunu görünce, teninin birdenbire, en az genç keşişinki kadar büyük bir arzuyla yanıp kavrulduğunu hissetti. Kendi kendine "Eh, hazır fırsatım varken, ne diye tadını çıkarmayayım? Gam ve keder ne zaman istesem beni bekler. Bu kızsa hem güzel hem de körpe, üstelik onun burada olduğunu dünyada bilen eden yok. Hasretimi dindirmesi için kızı razı etsem yeter; yoksa, vazgeçmek için bir neden göremiyorum. Hem kim bilecek? Kimselerin ruhu duymaz. Gizli kapaklı günah, yarı yarıya mübah. Bir daha böyle fırsat ele geçmeyebilir; bana kalırsa, Tanrı'nın gönderdiği nimetten faydalanmakla, gayet akıllıca hareket edilmiş olur" dedi.

Böyle diyerek oraya giderkenki amacından tamamen saptı ve kıza iyice sokulup teselli vermeye, ağlamaması için dil dökmeye

başladı. Ardından lafı döndürdü, dolaştırdı ve sonunda asıl niyetine getirdi. Kız ne demirdendi ne de taştan; başkeşişin arzularına boyun eğdi hiç nazlanmadan. Başkeşiş kızı defalarca öptü, kucakladı, sonra da genç papazın yatağına yatırdı. Kendi itibarının azametini ve kızın genç yaşının hassasiyetini hesaba katmış olacak ki ağırlığının altında ezilmesin diye, kendisi yerine kızı üste geçirdi ve uzun uzadıya gönlünü eğledi.

Ormana gider gibi yapıp yatakhaneye gizlenen keşiş, başkeşişin tek başına hücreye girdiğini görünce, planının işe yaradığını anlayarak rahat bir nefes aldı; üstüne kapıyı da içeriden kilitlediğini görünce içi tamamen rahatladı. Saklandığı yerden çıkıp sessizce kapıdaki aralığa yanaştı ve başkeşişin ne yaptığına, ne söylediğine baktı. Başkeşiş, kızla yeterince vakit geçirdiğini düşündükten sonra, kapıyı kızın üstüne kilitleyip kendi hücresine döndü ve bir zaman sonra keşişin sesini duyunca onun ormandan döndüğünü sandı. Keşişi adamakıllı fırçaladıktan sonra hücreye kapatmaya, böylece ganimeti olan ava tek başına konmaya karar verdi. Keşişi yanına çağırttı ve kaşlarını çatarak onu bir güzel

payladı; sonra da hücreye atılmasını emretti, fakat genç keşiş hiç vakit kaybetmeden cevap verdi ve "Efendim, Aziz Benedikt Tarikatına* gireli çok olmadı; bu yüzden uyulması gereken kuralların hepsini öğrenebilmiş değilim. Siz de bana keşişlerin, tıpkı açlık ve susuzluk gibi kadınları da bastırması gerektiğini henüz göstermemiştiniz. Ama neyse ki az önce gösterdiniz. Size söz veriyorum, eğer beni bu defalık bağışlarsanız, bir daha kesinlikle aynı günahı işlemem ve bundan böyle sizde gördüğüm muamelenin aynısını çekerim" dedi.

Kurnaz bir adam olan başkeşiş, genç keşişin olan biteni bilmekle kalmayıp gözleriyle de gördüğünü hemen anladı ve aynı kabahati işlediğine göre kendisi de aynı cezayı hak ettiğinden, genç keşişe ceza vermeye yüzü tutmadı. Gördüklerini kimseye söylemeyeceğine dair söz aldıktan sonra keşişi bağışladı. Kızı hiç dikkat çekmeden dışarı çıkardılar ve rivayetlere bakılırsa daha sonra pek çok defa içeriye aldılar.

5. HİKÂYE

Monferrato Markizi piliç ziyafetiyle ve iğneli sözlerle Fransa Kralının ipe sapa gelmez aşkına ket vurur.

Dioneo'nun anlattığı hikâye, kendisini dinlemekte olan hanımları ilk başta biraz utandırdı. Yüzlerinin hafifçe kızarması, bu mahcubiyetin bir yansımasıydı. Fakat ardından birbirleriyle bakışmaya başlayan hanımlar gülüşlerini bastırmakta zorlanmaya ve derken hikâyeyi kıkırdaya kıkırdaya dinlemeye başladı. Sözlerine son vermesinin ardından, bu gibi hikâyelerin kadınlara anlatılmaması gerektiğini görsün diye Dioneo'yu tatlı tatlı payladılar. Ardından kraliçe, Dioneo'nun hemen yanında, çimenlerin üzerinde oturan Fiammetta'ya dönerek başlattıkları düzeni sürdürmesini buyurdu.

* 480-547 yılları arasında yaşamış olan Nursiali Aziz Benedikt'in kurucusu olduğu Katolik mezhebine bağlı bir manastır tarikatıdır –çn.

Bunun üzerine Fiammetta yüzünde gülümsemeyle, zarifçe söze başladı.

Güzel hanımlar, erkeklerin, kendilerinden daha yüksek bir soydan gelen kadınların peşinden koşması ne denli büyük bir bilgelikse, kadınların, kendilerinden daha yüce bir erkeğin aşkından nasıl sakınacaklarını bilmesi de en az o kadar büyük bir bilgelik-tir. Hem bu yüzden, hem de anlatılan hikâyelerde, yerinde verilen beklenmedik cevapların çok büyük bir etkiye sahip olduklarını göstermiş olmamız çok hoşuma gittiğinden, anlatma sırası bana geldiğinde, soylu bir kadının kendisini nasıl bir hamleyle ve ne gibi sözlerle yersiz bir aşktan kurtardığını anlatmayı aklıma koymuştum.

Monferrato Markisi,* yüksek bir şahsiyet olmasının yanı sıra Kilise'nin de bayraktarıydı ve eli silahlı Hıristiyanların katıldığı denizler ötesi bir sefere† çıkmıştı. Yine aynı sefere katılmak üzere Fransa'dan ayrılma hazırlıkları içinde olan Kral II. Philippe'in‡ sarayında, markinin ne kadar kıymetli biri olduğundan bahsedildiği sırada, şövalyelerden biri, şu gökkubbe altında marki§ ve eşiyle boy ölçüşebilecek bir çifte daha rastlanamayacağını; marki erdem bakımından diğer şövalyelerden nasıl ayrılıyorsa, markizin¶ de güzellik ve asalet bakımından diğer kadınları aynı şekilde gölgede bıraktığını söyledi. Bu sözler kralın yüreğine öylesine tesir etti ki daha önce hiç görmediği halde, kadını birdenbire büyük bir tutkuyla sevmeye başladı ve sefere katılmak için denize Ceneviz'den açılma kararı aldı; böylelikle karadan giderken markize uğramak için geçerli bir nedeninin olacağını ve bu sayede, hazır marki yok-

---

Corrado Aleramici del Monferrato (1140-1192): Üçüncü Haçlı Seferine katılmış, Kudüs'ün kralı olduktan kısa bir süre sonra Haşhaşiler tarafından öldürülmüş Monferrato Markisi –çn.

† Selahaddin Eyyübi'nin Kudüs'ü haçlıların elinden alması üzerine düzenlenen ve 1189-1192 yılları arasında gerçekleşen Üçüncü Haçlı Seferi –çn.

‡ Fransa Kralı II. Philippe (1165-1223) –çn.

§ Kont ile dük arasında bir soyluluk unvanı –çn.

¶ Markinin eşine verilen unvan –çn.

ken, kadını yola getirip muradına erebileceğini hesaplamıştı. Tasarısını böylece hayata geçirdi ve adamlarını önden yolladıktan sonra, birkaç asilzadenin yanı sıra pek de kalabalık olmayan maiyetiyle birlikte yola çıktı. Markizin evine bir günlük mesafe kala, ertesi gün öğle yemeğine kendisini beklemesi için önden haber yolladı.

Akıllı ve açıkgöz bir kadın olan markiz, büyük bir sevinç içinde ulağa, bundan daha büyük bir lütuf olamayacağını, kralın sefalar getireceğini söyledi ve hemen ardından, onun gibi bir kralın, kocası yanında değilken kendisini ziyaret etmesinin ne gibi bir manaya gelebileceğini düşünmeye başladı. Sonunda, kralı oralara kadar sürükleyen nedenin, dillere destan güzelliği olduğu sonucunu çıkardı ve böylelikle hiç de yanlış olmayan bir kanıya vardı. Yine de, seçkin bir kadın olarak kralı layığıyla ağırlamaya karar verdi ve en iyi adamlarından sefere katılmamış olanları yanına çağırttı; onların da tavsiyesini alarak gerekli hazırlıkları tamamlattı. Yalnızca ziyafet düzenini ve yemek listesini kendisi üstlendi. Civarda ne kadar tavuk varsa hiç vakit kaybetmeden hepsini toplattı

ve aşçılarına yalnızca bu tavuklardan envai çeşit yemek çıkartarak gerçek bir ziyafet hazırlamalarını emretti.

Kral söylediği günde geldi ve markiz tarafından sevinç gösterileri içinde büyük bir hürmetle karşılandı. Şövalyenin sözlerinden yola çıkarak kafasında canlandırmış olduğundan çok daha güzel, çok daha asil, çok daha görgülü bir kadınla karşılaşan kral epey şaşırdı ve beklentilerinin bile ötesinde bir kadın olduğunu fark ettikçe, kadına duyduğu arzu daha da yakıp kavurucu olmaya başladı; öyle ki sonunda kadını öve öve göklere çıkardı. Böylesine büyük bir kralı rahat ettirmek için özene bezene hazırlanmış odada bir süre dinlendi. Yemek vaktinin gelmesinin ardından kralla markiz aynı masaya geçti; geriye kalanlarsa kendi mertebelerine uygun düşen masalara teşrif etti.

Art arda getirilen çeşit çeşit yemekler, birbirinden kıymetli, son derece lezzetli şaraplar ve arada bir güzeller güzeli markize attığı bakışlar kralı mest etmişti. Fakat tabaklar peş peşe sıralandıkça, yemeklerin çeşitliliğine rağmen, içeriğinin tavuk etinden ibaret olduğunu fark eden kral meraklanmaya başladı. Bulundukları bölgeyi iyi tanıdığı, farklı türlerde av hayvanlarının yöredeki bolluğunu bildiği ve geleceğini önceden haber vererek markize av için yeterince vakit kazandırdığı için merakı büsbütün arttı. İşin aslını öğrenmek için lafı sonunda tavuklara getirmeden edemedi ve yüzünde gülümsemeyle markize dönüp "Hanımefendi, bu yörede yalnızca tavuk mu var? Hiç horoz doğmaz mı" diye sordu.

Sorunun ne manaya geldiğini gayet iyi anlayan markize, sanki krala niyetini gösterebilmesi için beklediği fırsatı Tanrı tam zamanında göndermiş gibi geldi ve kendinden emin bir tavırla krala dönüp "Doğar Monsenyör; fakat gerek giyim kuşam, gerekse asalet bakımından birbirlerinden ayrılsalar da buradaki dişiler diğer yerdekilerle aynı hamurdandır" cevabını verdi.

Bunu duyan kral, piliç ziyafetinin nedenini ve bu sözlerin altında yatan erdemi gayet güzel anladı ve böyle bir kadın karşısında konuşmanın boşa olacağı, zor kullanmanınsa yersiz kaçacağı sonucuna vardı. Kadın uğruna yaktığı ipe sapa gelmez aşk ateşini, kendi onuru uğruna bilgece söndürmeyi bildi. Alacağı cevaplar-

dan çekindiği için kadına bir daha ilişmedi ve hiçbir beklentiye girmeden yemeğini yiyip, gösterdiği konukseverlik için markize teşekkür etti. Ziyarete gelmesindeki alçakça niyeti örtbas etmek için apar topar sofradan kalktı ve markize esenlikler diledikten sonra Ceneviz'e doğru yola çıktı.

6. HİKÂYE

Değerli bir adam yerinde bir laf eder ve bu sayede din adamlarının ikiyüzlülüğünü gözler önüne serer.

Hanımlar markizin erdemini ve Fransa kralına zarifçe verdiği dersi takdir etti; ardından, Fiammetta'nın hemen yanında oturan Emilia, kraliçenin isteği üzerine, kendinden emin bir tavırla anlatmaya başladı:

Ben de sizlere ruhban sınıfıyla alakası olmayan ve yaptığı çıkışla hem güldüren hem de takdir uyandıran kıymetli bir zatın, açgözlü bir din adamına nasıl dersini verdiğini anlatacağım.

Sevgili hanımlar, yakın zaman önce kentimizde kâfirlerin sapkınlıklarını kovuşturan bir Fransisken* rahibi vardı. Bu rahip kendisini, Hıristiyan inancına gönülden bağlı, mukaddes biri gibi gösterebilmek için elinden geleni yapardı; fakat yine de, tıpkı diğer rahipler gibi, cebi şişkin olanların kokusunu, en az imanlarına gölge düşenlerinki kadar hızlı alırdı. Bu çalışkanlığı sayesinde bir adamın, iman eksikliğinden ziyade, şarabın ya da belki de mutluluğun verdiği coşkunluk yüzünden ettiği bir laf tesadüfen kulağına çalındı. Bu adamın cebindeki para, kafasındaki akıldan fazlaydı ve bir gün arkadaşlarına İsa'nın bile içebileceği kadar lezzetli bir şarabı olduğunu söylemişti. Bunu haber alan rahip, üstüne bir de adamın kesesinin şişkin, bağının, bostanının da engin olduğu-

13. yüzyılda İtalya'da kurulan, zenginliğe karşı çıkıp yoksulluğu yücelten Katolik bir tarikat –çn.

nu öğrenince, *cum gladiis et fustibus*[*] diyerek zanlıya ağır bir dava açmak için kolları sıvadı; fakat asıl niyeti adamdaki imansızlığı köreltmek değil, kendi ceplerini doldurmaktı. Adamı yanına çağırttı ve hakkında söylenenlerin doğru olup olmadığını sordu. İyi yürekli adam, söylenenlerin doğru olduğunu belirtti ve konuşmanın nasıl cereyan ettiğini anlattı.

Bunun üzerine Aziz Altınağız'a[†] gönülden bağlı olan ulu rahip "Yani sen şimdi tuttun İsa'yı şarap meraklısı, içkicinin teki yaptın; şu sarhoş Ciciglione'ye benzettin, meyhanelerin gediklisi olan siz ayyaşlardan biri gibi gösterdin, öyle mi? Şimdi de alttan alarak, yaptığını önemsiz bir şeymiş gibi göstermeye çalışıyorsun; ama vaziyet sandığın gibi değil. Görevimizi yapıp seni yargılamaya kalkarsak, sonun ateşe atılmak olur" dedi ve sanki karşısında ruhun ölümsüzlüğünü reddeden Epikür[‡] duruyormuş gibi, kaşlarını çatıp buna benzer daha nice sözler söyledi. Velhasıl adamı öylesine korkuttu ki rahip insafa gelsin diye adamcağız araya elçiler koydu ve rahibin ellerini Aziz Altınağız yağlarıyla bol bol ovdurdu. Zaten bu yağ, rahipler arasında salgın haline gelen açgözlülük hastalığına pek iyi gelirdi; bilhassa paraya dokunmaktan kaçınan Fransisken rahipler için birebirdi. Galen'in[§] ilaç tariflerinde hiç bahsi geçmese bile, gayet yüksek tesirli olan bu yağlama işlemi, etkisini öyle bir gösterdi ki adamı tehdit eden ateş lütufkâr bir haça dönüşüverdi ve az evvel anlatılan hikâyedeki haçlı seferine çıkılacakmış da sıra sancağı güzelleştirmeye gelmiş gibi sapsarı

(Lat.) "Kılıçlarla ve sopalarla," Matta 26:55; İsa peygamberin tutuklanmasını anlatan bölümden alıntıdır –çn.

[†] Ioannes Hrisostomos (349-407): Erken dönem Hıristiyanlığın en önemli rahiplerindendir. Soyadı "altın ağız" anlamına geldiğinden burada kelime oyunu yapılmaktadır –çn.

[‡] Epikuros (MÖ 341-MÖ 270): Mutluluğun ölçütü olarak haz ve acıyı alan, "Ölümden korkmak anlamsızdır, çünkü yaşadığımız sürece ölüm yoktur; ölüm geldiğinde ise biz yokuz" sözlerinin sahibi Yunan filozof –çn.

[§] Bergamalı Galen (129-216): Antik Roma'nın en önemli hekimlerindendir. Felsefeyle ilgilenmiş ve farmakoloji alanında yeni teoriler geliştirmiştir –çn.

haç siyah kumaş üzerine dikildi. Rahip, bütün bunların ve cebine indirdiği paraların yanı sıra, kefaret boyunca her gün Santa Croce Kilisesinde sabah ayinini dinlemesini, kahvaltı vaktinde huzuruna çıkmasını, kendi işlerini ise günün kalan zamanında halletmesini buyurarak adamı günlerce yanında alıkoydu.

Buyrukları titizlikle yerine getiren adam, bir sabah, ayin sırasında okunan ilahilerden birinde geçen "Her birinin yüz mislini alacak ve sonsuz yaşama kavuşacaksınız"* sözlerini duydu ve bunları hemen aklının bir köşesine yazdı; aldığı talimat gereği, kahvaltı vaktinde rahibin yanına çıktı ve onu yemeğe oturmuş buldu. Kovuşturmayı sürdüren rahip, bu sabahki ayini dinleyip dinlemediğini sordu.

Adam hemen, "Dinledim, efendim" diye cevap verdi.

Rahip, "Peki, bu sabah dinlediğin ayinde kuşku duyduğun, sormak istediğin bir yer oldu mu" diye sordu.

"İşittiklerimin," dedi iyi adam, "tekinden bile asla kuşku duymadım; aksine, hepsinin muhakkak doğru olduğuna eminim.

Matta 19:29 "Benim adım uğruna evlerini, kardeşlerini, ana babasını, çocuklarını, tarlalarını bırakanlar, bunların her birinin yüz mislini alacak ve sonsuz yaşama kavuşacak" –çn.

Fakat duyduklarımın içinde bir tanesi var ki, sizi ve diğer kardeşlerinizi öbür dünyada bekleyen zor durumu düşündükçe, yüreğimi sızlatıyor."

"Bize böyle acımana neden olan söz nedir" diye sordu rahip.

İyi yürekli adam, "Efendim, İncil'de geçen 'Bire karşı yüz alacaksınız' sözü" diye cevapladı.

Rahip, "Doğru bir söz" dedi. "Peki, ama bu söz seni neden böyle üzdü?"

"Söyleyeyim, efendim" dedi iyi yürekli adam. "Buraya geldiğimden beri, her gün manastırın dışında bekleşen fakir fukaraya, sizin ve manastırdaki diğer rahiplerin yediklerinden arta kalan, bulamaca dönmüş haşlama suyundan kimi zaman bir kimi zamansa iki kazan dağıtıldığını gördüm. Yani öbür dünyada her kazan için yüz misli karşılık alacaksanız, onca suyun içinde hepiniz boğulursunuz."

Masadakiler kahkahayı bastı ama doymak bilmezliklerine, ikiyüzlülüklerine inen darbeyi gören rahibin tadı kaçtı. Adama yaptıklarından dolayı daha önce göze batmış olmasaydı, gülünç sözlerle kendisini ve öteki aylakları iğnelediği için ona bir dava daha açardı. Adama bir hışımla, kendi yoluna gitmesini ve bundan böyle karşısına çıkmamasını emretti.

7. HİKÂYE

Bergamino, Primas ile Cluny başrahibine dair anlattığı hikâyeyle, Cane della Scala'da durup dururken nükseden cimriliği kibarca iğneler.

Emilia'nın hikâye anlatışındaki sevimlilik, hem kraliçeyle geriye kalan herkesi güldürdü hem de iyi yürekli adamın haç işlemeli yeni kılığına methiyeler düzdürdü. Gülüşmelerin sona ermesiyle birlikte herkes sessizliğe büründü ve anlatma sırası kendisine gelen Filostrato söze başladı:

Değerli hanımlar, yerinden kıpırdamayan bir hedefi vurmak güzeldir, ama okçunun, hiç ortada yokken birdenbire beliriveren bir hedefi, anında vurması harikuladedir. Birçok bakımdan alçaklığın çakılı odağı haline gelen rahiplerin lekeli ve kokuşmuş hayatı, bu konuda konuşmak, eleştiride bulunmak ve kınamak isteyenlerin karşısında hiç nazlanmadan endam eder. Gerçi o değerli adam, domuzlara verilmesi ya da dökülmesi gereken haşlama suyunu fakir fukaraya dağıtan rahibin ikiyüzlü hayırseverliğine iğnelerini saplamakla iyi etmişse de, asıl övgüyü şimdi anlatacağım hikâyenin toplayacağını düşünüyorum; az evvel anlatılanların aklıma getirdiği bu hikâyede ulu beyzade Cane della Scala'da* ansızın peyda olan cimrilik, bundan mustarip biri tarafından, hem kendi durumu hem de beyzadenin tutumu hakkındaki düşüncelerine tercüman olan incelikli bir hikâyeyle eleştiriliyor.

Ünü dünyayı saran ve neredeyse her işte şansı yaver giden Cane della Scala, II. Frederich'ten† beri İtalya'nın görüp görebileceği en seçkin, en muhteşem senyörlerden biriydi. Verona'da müthiş debdebeli bir eğlencenin tertibi için gereken tüm hazırlıkları yaptırdıktan ve büyük çoğunluğunu saray eşrafının oluşturduğu çeşit çeşit insanı dört bir yandan kente getirttikten sonra, nedendir bilinmez, gelenlerin bir kısmına armağanlar sunup davetini apar topar iptal etti. Eline ne haber ne de hediye geçen Bergamino dışında geriye kimse kalmamıştı; kendisini henüz dinlememiş olanların inanamayacağı kadar güzel konuşan bu hazırcevap adam, olan bitenlerden kendine bir fayda sağlamayı ummuştu; oysa Cane della Scala'ya kalırsa, bu adama hediye vermek, o hediyeyi ateşe atıp yok etmekten daha büyük bir ziyandı; bu yüzden Bergamino'ya ne bir söz söylemiş ne de haber yollamıştı.

Bergamino, birkaç günün ardından hâlâ davet edilmediğini ve mesleğini icra etmesi için hiçbir çağrıda bulunulmadığını; dahası, atları ve hizmetkârlarıyla handa konaklamanın hayli masraf çıkardığını görünce epey kederlendi, ama kentten ayrılmak mantıklı

1308-1311 yılları arasında yaşamış Verona Senyörü. *İlahi Komedya* eserinde Dante de kendisinden övgüyle bahseder –çn.

† 1194-1250 yılları arasında yaşamış Kutsal Roma İmparatoru –çn.

gelmediğinden beklemeye devam etti. Eğlencede seçkin görünmek için, farklı beyzadelerin armağan ettiği üç çift takım elbiseyle gelmişti. Birbirinden şık ve pahalı olan bu takım elbiselerden birini, hesap diye direten hancıya verdi; fakat konaklama uzayınca aynı handa kalmaya devam etmek için ikiciyi de vermesi gerekti; nihayetinde üçüncü takımın parasıyla geçinmeye başladı ve bu paranın kaç zaman daha yeteceğine bakıp, sonra da kentten ayrılma kararı aldı.

Üçüncü takımın parasını yediği günlerden birinde, asık bir suratla öğle yemeği yediği sırada Cane della Scala ile karşılaştı; onun bu halini gören Cane della Scala, hikâyelerinden biriyle neşesini bulmak için değil de, daha çok Bergamino'nun damarına basmak niyetiyle "Neyin var, Bergamino? Nedir bu kederli halin? Hadi bize bir şeyler anlat" dedi.

Bergamino, sanki nicedir kafasında evirip çeviriyormuş gibi hiç durup düşünmeden, kendi durumuna uygun düşen bir hikâyeyi anlatmaya başladı:

"Efendim, sizin de bildiğiniz üzere, Primas* Latin dilinin en büyük ustalarından biri olmasının yanı sıra, kimsenin boy ölçüşemeyeceği kadar da büyük ve atik bir şairdi. Bu sayede öylesine büyük bir üne ve saygınlığa kavuşmuştu ki, her ne kadar dört bir yanda şahsen tanınmıyor olsa da adını ve ününü duymayan, Primas'ın kim olduğunu bilmeyen neredeyse kimse yoktu. Fakat kadrini bilen zenginler azdı; bu yüzden sık sık fukaralık çektiği olurdu. Paris'te yine böyle dara düştüğü günlerden birinde, Cluny başrahibi hakkında yapılan bir konuşmaya denk geldi. Başrahibe dair müthiş güzel sözler sarf ediliyor; gelirleri sayesinde, Tanrı'nın Kilise'sinde, papadan sonraki en zengin kişi olduğundan, kapısını her daim açık tuttuğundan ve yemek yerken kendisinden izin alınması şartıyla, yanına uğrayanlardan yiyeceği de içeceği de esirgemediğinden bahsediliyordu. Saygın ve değerli kimseleri tanımaktan kıvanç duyan Primas, bu sözler üzerine, şu başrahibin muhteşemliğini yerinde görmeye karar verdi ve yaşadığı yerin Paris'e olan

---

Hugh Primas de Orlèans (1093?-1160?): 12. yüzyılın en ünlü şairlerindendir. Münih'teki Bayern Kütüphanesinde bulunan ve Burana el yazmaları olarak bilinen *Curmina Burana*'yı yazanlardan biridir –çn.

uzaklığını sordu. Aradaki mesafenin yaklaşık altı mil kadar olduğu cevabını alınca, hemen yola çıkarsa sabahleyin, kahvaltıya doğru, güzel bir vakitte orada olabileceğini hesapladı. Yol tarifi aldı almasına ama o yana gidecek kimse çıkmadı; yanlış bir yola sapıp ha deyince yemek bulamayacağı bir yere varmaktan korktu ve aç kalıp eziyet çekmektense, yanında üç somun ekmek götürmeye karar verdi. Suyu nasıl olsa her yerde bulabilirdi; kaldı ki, sudan pek de hazzetmezdi. Ekmeklerini koynuna sokup yürümeye koyuldu ve güzel bir yolculuğun ardından kahvaltıdan önce başrahibin yaşadığı yere ulaştı. İçeri girip etrafa şöyle bir bakındı ve yerleştirilen masaların çokluğunu, mutfaktaki malzemenin bolluğunu, masaya sürüsüyle yiyecek konduğunu görünce kendi kendine 'Demek gerçekten de bahsettikleri kadar muhteşem biri' dedi. Bir süre etrafa göz gezdirdikten sonra, yemek vaktinin gelmesiyle birlikte, başrahibin kâhyası, ellerini yıkamalarını söyleyip su kaplarını getirdi ve herkesi masaya geçirdi; fakat Primas'ı oturttuğu yer, başrahibin yemek yemek için salona geleceği zaman, odasından çıkarken kullanacağı kapının tam karşısına denk gelmişti. Bu konaktaki âdete göre, başrahip masaya gelene dek sofraya şarap, ekmek ya da öteki yiyecekler, içecekler getirilmezdi. Kâhya, herkesi masaya yerleştirdikten sonra başrahibe kahvaltının hazır olduğunu, dilediği zaman sofraya gelebileceğini söyledi.

Başrahip salona geçmek için kapıyı açtırdı ve ilerlerken kafasını kaldırıp karşıya baktı; şans bu ya gözüne ilk çarpan kişi üstü başı dökülen ve siması yabancı gelen Primas oldu. Onu görür görmez, hiç huyu olmadığı halde başrahibin aklından kötü bir düşünce geçti ve 'Yemeğimi kiminle bölüştüğüme bak!' diye söylendi. Gerisingeri dönüp odanın kapısını kapattırdı ve yanında bulunanlara, masada, oda kapısının tam karşısında oturan hırpani kılıklıyı tanıyıp tanımadıklarını sordu. İçlerinde onu tanıyan kimse çıkmadı. Perhize alışkın olmadığı ve epey yürüdüğü için yemek yemeye can atan Primas, bir süre bekledikten sonra, rahibin hâlâ gelmediğini görünce, yanında getirdiği ekmeklerden birini koynundan çıkarıp yemeğe başladı. Bir zaman sonra başrahip hizmetçilerden birini, bizim Primas gitmiş mi diye,

bakmaya yolladı. Hizmetçi 'Gitmemiş, efendim. Görünüşe göre, yanında getirmiş olduğu ekmeği yiyor üstelik' cevabını verdi. Bunun üzerine başrahip 'Kendi getirdiğini varsın yesin, bugün bizimkinden yiyemez' dedi. Başrahip, Primas'ı göndermenin yakışık almayacağını düşünüyor, kendisi kalkıp gitsin istiyordu; fakat birinci ekmeğini bitiren Primas başrahibin hâlâ gelmediğini görünce ikinciye başlamıştı. Primas'ın gidip gitmediğine bir kez daha baktıran başrahibe bu durum da aynen iletildi. Başrahibin hâlâ gelmediğini gören Primas ise, ikinci ekmeğin ardından nihayet üçüncü ekmeğini de yedi bitirdi; bu da aynı şekilde başrahibe iletildi. Bunun üzerine başrahip düşüncelere daldı ve kendi kendine söylenmeye başladı: 'Bugün bendeki bu tuhaflık da neyin nesi? Bu cimrilik, bu hakir görme de ne böyle? Üstelik kime karşı? Yıllar yılı köylü mü, asilzade mi; zengin mi, fakir mi; tüccar mı, dolandırıcı mı diye bakmadan, her isteyeni soframa buyur etmişken ve yemekleri nasıl silip süpürdüğünü kendi gözlerimle gördüğüm meymenetsizlerin bini bir parayken, yine de şu adam karşısında aklıma gelen düşüncelere kapıldığım olmamıştı. Alelade biri yüzünden cimriliğim tutmuş olamaz; bana garibanın teki gibi görünse de içimden ona hürmet etmek gelmeyişinde bir hikmet vardır,' dedi ve kim olduğunu bilmek istedi. Onun Primas olduğunu, üstelik kendisinin ne kadar muhteşem biri olduğunu işitip bunu gözleriyle görmek için geldiğini öğrenince, Primas'ın ününü ve ne kadar değerli biri olduğunu iyi bildiğinden, utanca kapıldı ve yaptığını telafi etmek için onu el üstünde tuttu. Primas'ı şanına yaraşır bir biçimde yedirip içirdikten sonra paranın yanı sıra oldukça şık giysiler armağan etti, üstüne bir de at verdi ve orada kalıp kalmama kararını Primas'a bıraktı. Primas çok memnun oldu, başrahibe en derin şükranlarını sundu ve yaya ayrıldığı Paris'e at üstünde döndü."

Akıllı bir adam olan Cane della Scala, başka söze gerek kalmadan Bergamino'nun ne kastettiğini gayet güzel anladı ve yüzünde gülümsemeyle "Bergamino, uğradığın zararı, hak ettiğin değeri, benim cimriliğimi ve benden beklentilerini yerli yerince gösterdin. Gerçekten de sana gelene kadar hiç cimriliğim tutma-

mıştı; fakat dilindeki sopayla bendeki cimriliği kovacağım" dedi. Bergamino'nun kaldığı hanın parasını ödeyip, en şık takım elbiselerinden birini hediye etti ve paranın yanı sıra bir de binek atı verdikten sonra kalıp kalmama kararını ona bıraktı.

8. HİKÂYE

Guglielmo Borsiere, incelikli sözlerle
Ermino de Grimaldi'nin cimriliğinin hakkından gelir.

Filastrato'nun yanı başında oturan Lauretta, Bergamino'nun mahareti üstüne övgüleri dinledikten sonra, anlatma sırasının kendisine geldiğini bildiğinden, kraliçenin buyruğunu beklemeden, zarifçe söze girdi:

Değerli dostlarım, az önce anlatılan hikâye, saray eşrafından kıymetli bir adamın, son derece zengin bir tüccarı cimriliğinden

ötürü iğneleyerek nasıl dişe dokunur bir sonuç elde ettiğini anlatma isteği uyandırdı bende. Her ne kadar bırakacağı intiba, az öncekiyle benzer olsa da, neticede güzel bir sona ulaştığı için, benim hikâyem de en az deminki kadar takdir toplayacaktır.

Bir zamanlar Ceneviz'de yaşayan Ermino de Grimaldi adındaki asilzadenin parası pulu, malı mülkü öylesine uçsuz bucaksızdı ki, o dönemler İtalya'da tanınan zenginlerin hepsinden daha büyük bir servete sahip olduğuna inanılırdı. Nasıl ki İtalya'da zenginlik bakımından onu geçebilecek kimse yoksa, aynı şekilde dünyada da eli sıkılık ve varyemezlik bakımından onun eline su dökebilecek kadar cimrisi, pintisi yoktu. Yalnızca başkalarını ağırlarken değil, kendi ihtiyaçlarını karşılarken de eli sıkıydı; şık giyinmeyi âdet edinen Cenevizlilerin aksine, masraf olmasın diye yırtık pırtık giysilerle, çürük çarık yiyeceklerle idare ederdi. Bu yüzden Grimaldi olan soyadı unutulup gitti ve yalnızca Ermino Cimrigil diye anılır oldu. Harcamaya harcamaya servetini katladığı günlerden birinde, Ceneviz'e, saray eşrafından Guglielmo Borsiere adında kıymetli bir adam geldi. Aşağılık insanların her türlü çirkinliğine beşiklik eden, bataklıktan hallice saraylarda yetiştikleri için eşek denmesi gerekirken; iğrençliklerinden, yozlaşmışlıklarından utanmadan bir de asilzadelik taslayan, kendisine beyefendi densin, beyefendi gibi hürmet edilsin isteyen günümüz saraylılarından farklı olarak, bu adam güzel konuşan, görgü sahibi biriydi. Eski saraylıların bütün işi gücü, asilzadeler arasında çıkan anlaşmazlıkları, kavgaları tatlıya bağlamak; hısım akraba, eş dost, karı koca arasında arabuluculuk yapmak; güzel ve incelikli sözlerle, yorgunların canına can katmak; saraydakilere hoşça vakit geçirtmek; kötülük edenleri tıpkı bir baba gibi tatlı sert paylayıp hatalarından dolayı eleştirmekti ve bunları yaparken kendi çıkarlarını pek gözetmezlerdi. Oysa günümüz saraylıları, tüm vakitlerini, birinden aldığı dedikoduyu ötekine taşıyarak; insanlar arasında ikilik çıkararak; dillerine fesatlığı, alçaklığı dolayarak; hatta bu kadarla kalmayıp bütün bunları insanların gözü önünde yaparak; bazen haklı bazense haksız yere insanların kötülüklerini, rezilliklerini, sefilliklerini yüzlerini vurarak; sahte göz boyamalarla

soylu insanları alçak, bayağı işlere sürükleyerek geçiriyorlar. En çok kıymete binenler, ahlak yoksunu sefil beyler tarafından el üstünde tutulup, birbirinden güzel hediyelerle en çok yüceltilenler; en rezil sözleri söyleyip en adi işlere bulaşanlardır. Bu durum, günümüz dünyasının kınanması gereken büyük bir utancıdır ve erdemin zavallı insanları kanı bozukluğun kucağına terk ederek çekip gittiğinin açık bir kanıtıdır.

Anlatmaya başladığım ama haklı olarak öfkeye kapıldığım için umduğumdan fazla uzaklaştığım Guglielmo mevzusuna geri dönersem, kendisinin Ceneviz'deki tüm asilzadeler tarafından içtenlikle karşılanıp itibar gördüğünü söylemeliyim. Guglielmo, kentte geçirdiği birkaç günün ardından Ermino'nun cimriliği ve eli sıkılığı hakkında çok şey duyunca, kendisini görmek istedi. Ermino, Guglielmo Borsiere'nin değerli bir adam olduğunu zaten daha önceden işitmişti; bu yüzden onu, cimri biri olmasına rağmen, içindeki kibarlık kalıntılarından artırdığı dostça sözlerle ve güler bir yüzle karşıladı, çeşitli konulardan söz açtı; bir yandan sohbet ederken, diğer yandan da Guglielmo'yu ve yanlarındaki diğer Cenevizlileri yeni yaptırdığı göz kamaştırıcı malikânesine doğru götürdü. Malikânesini baştan aşağı gezdirdikten sonra, "Messer Guglielmo, şu evimin salonuna asmak için bir tablo yaptırmak istiyorum; siz görmüş geçirmiş insansınız; resmini yaptırtmam için bana daha önce hiç görülmemiş bir şey söyler misiniz" dedi.

Onun bu densiz sorusunu işiten Guglielmo, "Resmini yapmanız için aksırık, hapşırık gibi şeyler dışında hiç görülmemiş bir şey önerebileceğimi sanmıyorum; ama dilerseniz bugüne dek görmediğinize emin olduğum bir şeyi salık verebilirim" dedi.

Ermino, birazdan alacağı cevabı hiç beklemediği için "Ah, ne olur söyleyin, nedir" dedi.

Guglielmo derhal, "Nezaketin resmini yaptırın" cevabını verdi.

Bunu duyar duymaz Ermino, öyle büyük bir utanca kapıldı ki, bu utanç sayesinde, o güne kadar sürdürdüğü tabiatını terk edip tam tersi bir mizaca büründü ve "Messer Guglielmo, dediğinizi öyle bir resmettireceğim ki, siz de dahil olmak üzere, bundan böyle onu görmediğimi, bilmediğimi, hiç kimse söyleyemeyecek" dedi.

Guglielmo'nun ettiği lafın etkisi büyük oldu. Bu laftan sonra Ermino, o sıralar Ceneviz'de yaşayanlar arasında en cömert, en eli bol kişi olup çıktı ve gerek hemşerilerine gerekse yabancılara karşı en büyük nezaketi daima o gösterdi.

9. HİKÂYE

Kıbrıs'ın Kralı kötü kalpli biriyken, Gaskonyalı bir kadının serzenişinden sonra mert birine dönüşür.

Kraliçe'nin buyrukları dahilinde, geriye yalnızca Elissa kalmıştı; o da hiç beklemeden, büyük bir coşkuyla söze başladı:

Genç hanımlar, kim bilir kaç defa, çeşitli ikazların ya da sayısız cezaların yaptıramadığını, hiçbir kasıt gütmeden rastgele edilen bir sözün başardığı olmuştur. Lauretta'nın anlattığı öyküde açıkça gözler önüne serilen bu durumu, ben de, bir diğer kısa hikâyeyle sizlere göstermek istiyorum. Her kim anlatırsa anlatsın, güzel olan hikâyeler can kulağıyla dinlenmelidirler; çünkü insana her zaman iyi gelirler.

Kıbrıs'ın ilk kralının* egemenliği sırasında, Godfrey de Bouillon'un† kutsal toprakları fethetmesinin ardından, Gaskonyalı asil bir kadın, Kutsal Kabir Kilisesine‡ yaptığı haç ziyaretinden dönerken Kıbrıs'tan geçiyordu ve bu esnada birkaç haydudun vahşice saldırısına uğramıştı. Acısını hiçbir avuntunun dindiremediği ka-

---

Guy de Lusignan: Fransız haçlı şövalyesi; 1192-1194 yılları arasında Kıbrıs'ın ilk kralı olarak hüküm sürmüş, daha sonra kardeşi tarafından tahttan indirilmiştir –çn.

† 1060-1100 yılları arasında yaşamış ortaçağ şövalyesi; Birinci Haçlı Seferinin liderlerindendir ve Kudüs Krallığının ilk kralıdır –çn.

‡ Kudüs'te bulunan bir Hıristiyan kilisesidir. İsa'nın çarmıha gerildiği tepede bulunduğu, İsa'nın gömüldüğü ve yeniden dirileceğine inanıldığı yer olduğu için dördüncü yüzyıldan beri Hıristiyanların önemli bir hac merkezidir –çn.

dın krala gidip olayı haber vermeyi düşündü ama kendisine, boş yere zahmet etmemesini, kralın umursamaz, vurdumduymaz biri olduğunu, insanların uğradığı haksızlıkları cezalandırmadığı gibi, kendisine edilen hakaretleri bile sineye çektiğini, hatta canı isteyenin hiç utanmadan, hiç çekinmeden kral'a küfürler yağdırabildiğini söylediler.

Bunları işiten kadın ahının yerde kalacağını anladı ve krala çıkışarak hiç olmazsa duyduğu hıncı bir nebze teskin etmeye karar verdi. Gözyaşları içinde krala gitti ve "Efendimiz, huzurunuza çıkmamın nedeni uğradığım haksızlığın intikamı değil. Derdime bir çare bulunsun yeter: Uğradığınız bunca hakarete nasıl katlandığınızı yalvarırım bana da öğretin; öğretin ki ben de uğradığım hakarete aynı sabırla katlanabileyim. Nasıl katlanacağımı öğrendikten sonra, eğer bir yolu varsa, Tanrı şahidim olsun ki uğradığım hakareti, seve seve size armağan ederim. Neticede bu hakareti layığıyla ancak siz taşırsınız" dedi.

O ana dek miskinin, hımbılın teki olan kral, derin bir uykudan uyanmışçasına, kadının uğradığı hakaretin cezasını gözünü kırpmadan kesti ve o günden sonra tahtının itibarına dil uzatanlara asla aman vermedi.

10. HİKÂYE

Âşık olduğu kadın, Bolonyalı hekim Alberto'yu mahcup etmek ister ama sonunda mahcup düşen kendisi olur.

Sıranın sonunda yer alan kraliçe, Elissa'nın sessizliğe gömülmeşinin ardından, olanca dişiliğiyle söze başladı:

Değerli hanımlar, nasıl ki ılık gecelerde yıldızlar gökyüzünün, ilkbaharda çiçekler yeşil ovaların süsüyse, incelikli sözler de aynı şekilde kıvrak bir zekânın ve örnek bir tavrın süsüdür ve nasıl ki uzun uzadıya konuşmalar erkeğe yakışırken kadında hoş durmazsa, aynı şekilde incelikli sözler de kısalığı nedeniyle erkekten çok kadına yaraşır. Bugünlerde nükteli konuşmadan anlayan ya da anladığında cevap vermeyi başaran neredeyse hiç kadın kalmamış olması, bizleri ve günümüz dünyasının tüm kadınlarını kapsayan bir utançtır. Eskilerin huy güzelliği gitti, yerine şimdikilerin beden süsü geldi; en renkli, en desenli kıyafetleri giyenlerin, en çok takıp takıştıranların daha çok sükse yapacağı, daha çok beğeni toplayacağı görüşü iyice yerleşmiş durumda; halbuki birisi tutup aynı giysileri eşeğin sırtına geçirse, eşek hepsinden güzel taşır o kıyafetleri üstünde; ama ne eşek böylece onlardan biri olabilir ne de kıyafet eşeğe fazladan itibar getirir. Kendime batırmadığım iğneyi başkalarına saplayacak değilim; bu yüzden, şimdi söyleyeceklerimden ötürü utanç duyuyorum, fakat bu gibiler, böyle şık şıkıdım giyinmiş, allanıp pullanmış, alacalanıp bulacalanmış halleriyle ya dilsiz ve hissiz birer mermer gibi dikilip duruyorlar ya da ancak kendilerine soru sorulunca cevap veriyorlar; fakat o zaman da insana, hay ağzını açmaz olaydı dedirtiyorlar; diğer hanımlarla ve asil beylerle muhabbet kuramamalarını kendi yüreklerinin saflığına bağlıyorlar; sanki bir kadının iffetli olması için hizmetçi, çamaşırcı ve postacı dışında kimseyle konuşmaması gerekirmiş gibi bir de ahmaklıklarına namus adını veriyorlar; halbuki doğa, onların inandığı şekilde olmasını arzu etseydi, bir yolunu bulup önce onların o boş lakırdısına bir kısıtlama getirirdi. Her işte olduğu gibi muhabbette de

zaman, mekân ve insana dikkat edilmesi esastır. Kimi zaman bir adamın ya da bir kadının nükteli bir sözle karşısındakini utandırmak isterken, tarafların çapını yanlış hesapladığı için, karşısındaki yerine, kendi yüzünü kızarttığı olur. Madem anlatma sırası bana geldi; ruh asaleti bakımından, diğer kadınlardan ayrılan siz değerli hanımlara, kendinize mukayyet olmanız ve dillerden düşmeyen "Kadınlar ne yapar, eder, hep en kötüsünü seçer," la-

fını maziye gömmeniz açısından ibret olacak ve davranışlarınızın kusursuzluğuyla öteki kadınlardan ayrılmanızı sağlayacak günün son hikâyesini anlatmak istiyorum.

Bologna'da Alberto adında, neredeyse dünyaca tanınan çok büyük bir hekim vardı; henüz üzerinden yıllar yılı geçmiş değil, belki de hâlâ hayattadır. Yetmişlerine merdiven dayamış bir ihtiyar olmasına rağmen öylesine asil bir ruh taşıyordu ki tensel yangınların hemen hemen hepsi kendisini terk ettiği halde, yüreğine akan aşk ateşine kapılarını kapatamamıştı. Bir davette görüp vurulduğu ve etraftakilerin dediğine bakılırsa Malgherida dei Ghisolieri adını taşıyan güzeller güzeli bir dulu, olgun gönlüne toy bir delikanlı gibi buyur etti. Gün içinde güzel kadının o gül cemalini göremeyecek olmaktan geceleri gözüne doğru düzgün uyku girmez olmuştu; bu yüzden, kadının evinin önünde, kendi keyfince kâh at üstünde kâh yaya halde bir aşağı bir yukarı dolanmaya başladı. Onun ne diye dolanıp durduğunu anlayan güzel dul ile yanındaki kadınlar, herhalde aşkın tatlı tutkusunun yalnızca gençlerin toy gönlünü mesken tuttuğunu, başka yerde barınamadığını zannetmiş olacaklar ki onun gibi yaşını başını almış, ilim irfan sahibi bir adamın âşık oluşuyla dalga geçtiler.

Alberto'nun sürdürüp durduğu bu gezintilerden birinde, bir yortu gününde, güzel dul, kapısının önünde kadınlarla birlikte oturuyordu ve uzaktan Hekim Alberto'nun kendilerine doğru yaklaştığını gördü. Kadınlar hekimi buyur edip ağırlamaya, sonra da gönlünü kaptırışıyla dalga geçmeye karar verdiler ve kararlarını aynen uyguladılar. Hep birden ayağa kalkıp hekimi evin serin avlusuna geçirdiler; halis şaraplar ve leziz çörekler ikram ettiler ve en sonunda onca kibar, onca seçkin, onca yakışıklı gencin vurgun olduğunu bile bile, bu güzeller güzeli kadına nasıl olup da gönül verebildiğini ince ve tatlı sözlerle sordular.

Tatlı tatlı azarlandığı hissine kapılan hekim, yüzünde gülümsemeyle "Benim âşık olmam, sizler gibi bilge hanımları, bilhassa da sevgime mazhar olan siz hanımefendiyi hayrete düşürmemeli. Doğanın, okşama gücünü yaşlıların elinden almış olması, o tatlı arzuyu da çekip aldığı anlamına gelmez, üstelik yaşlılar doğaları

gereği daha fazla tecrübe sahibi olduğundan, sevecekleri kişiyi seçmekte gençlerden daha yetkindirler.

Benim gibi bir ihtiyarı, sizin gibi gençlerin hayran kaldığı bir kadının aşkı peşine hangi umut düşürdü diye sorarsanız, anlatayım: pek çok defa, kadınların ikindi kahvaltısı ettiği yerlerde bulundum ve baklayla pırasayı nasıl yediklerine tanık oldum. Pırasa her ne kadar saman gibi tatsız tuzsuz olsa da, baş kısmı, kalanına nazaran biraz daha lezzetli bir tat bırakır ağızda; fakat buna rağmen, damak tadından yoksun olduğunuz için, pırasayı genellikle baş kısmından tuttuğunuzu ve beş para etmez tatsız yapraklarını yediğinizi gördüm. Sevgili seçerken aynını yapmadığınızı nereden bileyim, hanımefendi? Diğer türlü davransaydınız zaten, yer verilen ben olurdum; yol verilense gençler."

Bu sözler üzerine soylu kadınla yanındakiler çok mahcup oldu; ardından güzel dul, "Efendim, küstah davranışımızın haddini nazikçe bildirdiniz. Bilgin ve üstün bir adama ait olduğu muhakkak aşkınız benim için bundan böyle son derece kıymetlidir; bu nedenle, şerefimi göz önünde bulundurmak suretiyle; gönlünüzü hoş edecek ne varsa, hiç çekinmeden, zaten kendinizin olanı talep ediyormuş gibi, rahatça isteyin benden" dedi.

Hekim yanındakilerle birlikte ayağa kalktı, teşekkür edip kadınla vedalaştı ve sevinç içinde oradan ayrıldı. Kiminle aşık attığına bakmadan, zafer kazanacağını sanan kadın, böylece yenik düşen taraf oldu. Aklınız varsa, karşınızdakini tartarken, gözünüzü iyi açın.

Genç hanımlarla, üç delikanlının öyküleri sona erdiğinde günbatımı epey yaklaşmış, sıcaklık iyiden iyiye azalmıştı.

Bu nedenle kraliçe tatlılıkla "Kıymetli dostlarım; şu an için, bir sonraki kraliçeyi takdim etmek dışında başka bir işim kalmadı; yarın bu kişinin liderliğinde, müşterek hayatımıza getireceği düzen sayesinde, dürüstlük içinde, keyifli vakit geçirebiliriz. Görünüşe göre havanın kararmasına daha var; ama geride iz sürmeyen, ileride yol düzemez, derler. Bu bakımdan, ilerleyen günlerde, yeni

kraliçenin belirleyeceği konuda hazırlıklarımızı yapabilmek için, içinde bulunduğumuz anı, yeni günün başlangıcı kabul edelim, derim. Bizlere hayat bahşeden O'na hürmeten, avuntu bulmamız adına yarın topluluğumuza liderlik edecek kraliçe, erdem sahibi Filomena'dır" diyerek ayağa kalktı ve defneyaprağından tacını kendi başından çıkarıp yeni kraliçenin başına saygıyla bıraktı; onunla birlikte diğer hanımlar ve genç erkekler de yeni kraliçeyi selamladılar ve buyruğuna bağlılıklarını içtenlikle sundular.

Filomena kraliyet tacını takmış olmanın mahcubiyetiyle hafifçe kızardı; ancak Pampinea'nın az önceki sözleri, kendini gülünç bir duruma düşürmeyeceğine dair cesaret verdi. İlkin Pampinea'nın talimatlarını onayladı, sonrasında ertesi sabah için ve akşam yemeği için gerekli hazırlıkları tamamladı ve yine aynı yerde oturulmasını kararlaştırdıktan sonra konuşmasına şöyle başladı: "Değerli dostlarım, kendi erdemlerimden ziyade Pampinea'nın inceliği sayesinde kraliçeliğinize getirilmiş olmakla birlikte, yaşam biçimimize kendi kafama göre bir düzenleme getirecek değilim; kendi kararlarıma sizinkileri de katarak ilerleyeceğim. Neler tasarladığımı bilirseniz, hoşunuza gidecek kimi değişiklikler ya da eklemeler yapabilirsiniz diye sizlere ilk olarak aklımdan geçenleri kısaca anlatmak isterim. Bugün Pampinea'nın tuttuğu yolun övgüye ve örnek alınmaya değer olduğunu düşünüyorum; şu ana dek tekdüzeliği yüzünden ya da başka bir sebepten bizi sıkıp bunaltmadığına göre, bu konuda bir değişikliğe gitme gereği görmüyorum. Başlattığımız düzen için bir yol belirlediğimize göre, şimdi kalkalım ve çıkıp biraz dolaşalım; güneşin batmaya başladığı sırada, serin serin akşam yemeğimizi yeriz; ardından şarkılar söyler, gülüp oynarız ve nihayet uyku vaktimiz gelmiş olur. Yarın, sabah serinliğinde kalkarız; bugün yaptığımız gibi, herkes bir yana dağılır ve canı ne istiyorsa onu yapar; öğle yemeği için kararlaştırılan saatte buraya döneriz, dans eder, sonra da uyumaya gideriz; büyük keyif aldığım ve bir o kadar da faydalı bulduğum hikâyeleri anlatmak için bugün olduğu gibi yine burada toplaşırız. Geç bir vakitte kraliçe seçildiği için Pampinea'nın gerçekleştiremediği bir uygulamayı hayata geçirmek ve hikâyelere konu kısıtlaması ge-

tirmek istiyorum; anlatılacak konuyu önceden saptarız, böylece belirlenen konuda güzel bir hikâye anlatmak için herkesin düşünecek bolca vakti olur. O halde, eğer herkes kaderin, dünya kurulalı beri insanoğlunun başına olmadık işler açtığı ve dünya yıkılana dek de açmayı sürdüreceği konusunda hemfikirse, yarın her birimiz, çeşitli badirelerin ardından hiç ummadıkları kadar mutlu bir sona kavuşanların hikâyelerini anlatalım."

Tüm hanımlar ve tüm beyler bu düzenlemeyi uygun buldu ve kraliçeye bağlılıklarını sundu; yalnızca Dioneo, herkes sustuktan sonra "Hanımefendi, diğerleri gibi ben de verdiğiniz buyrukları gayet güzel ve övgüye değer buluyorum. Fakat sizden kişisel bir ayrıcalık talep ediyorum ve bu ayrıcalığın, topluluğumuz bir arada kaldığı müddetçe devam etmesini rica ediyorum. Sizden istediğim şudur: Kendi rızam dışında, önceden belirlenmiş olan konuda hikâye anlatmak zorunda bırakılmayayım, canımın istediği hikâyeyi anlatayım. Sakın ola, elimin altında hikâye bulunmadığı için böyle bir istekte bulunduğum sanılmasın; hatta bugünden itibaren son hikâyeyi hep ben anlatayım; bundan memnuniyet duyarım" dedi.

Dioneo'nun neşe dolu, şen şakrak biri olduğunu iyi bilen kraliçe, anlatmaktan yorgun düştükleri takdirde eğlenceli hikâyelerle topluluktakileri neşelendirmek için onun böyle bir talepte bulunduğunu hemen anladı ve diğerlerinin onayını aldıktan sonra, Dioneo'ya istediği ayrıcalığı seve seve tanıdı. Ardından, hep birlikte ayaklandılar ve küçük bir tepeden aşağı doğru inen, çakıl taşlarıyla yemyeşil otların arasından süzüle süzüle sık ağaçlarla kaplı vadiye varan, suları billur gibi bir çağlayana doğru ağır ağır yürüdüler. Genç hanımlar, yalın ayak, kolları çıplak halde suya girdiler ve kendi aralarında gülüp eğlenmeye başladılar. Akşam yemeği vakti yaklaşınca geri döndüler ve yemeklerini yediler; ardından çalgılar getirildi ve kraliçe, Lauretta'nın öncülüğünde dansın başlamasını, Emilia'nın şarkı söylemesini, Dioneo'nun da lavtayla ona eşlik etmesini buyurdu. Bunun üzerine Lauretta derhal dansa kalktı; Emilia ise büyük bir tatlılıkla şu şarkıya başladı:

Güzelliğim başımı öyle döndürüyor ki
Başka bir aşk bağlayamaz beni
Hiçbir sevda çekmez ilgimi.

Aynaya baktığımda gördüğüm hülya
Keyfe dönüşür zihin diyarımda
Hangi yeni olay, hangi eski düşünce
Veda ettirebilir ki böyle bir lezzete?
Görüp görebileceğim hangi hoş tasvir,
Kalbime bırakır daha güzel bir tesir?

Bir nebze teselli bulayım diye,
Canım yeniden bakmak isterse
Kaçmaz benden, durur öylece,
Hemen karşılık verir isteğime.
Öyle hoş ki tattırdığı zevkler
Dile getirmeye yetmez sözler,
Güzellik aşkı yakmamışsa eğer
Kavrayamaz bunu ölümlü gözler.

Gözlerimi üstüne dikip baktıkça,
Yanar kavrulurum vakit uzadıkça,
Tüm benliğimi alır, ona katarım,
Vaat ettiği lezzetlerden tadarım
Öyle bir neşenin peşindeyim ki
Dünyada görülmemiş olsun eşi.

İçinde geçen kimi sözlerle topluluktakileri düşüncelere iten bu kısacık şarkının nakaratlarını hep birlikte neşe içinde söylediler ve ardından birkaç kez daha dans ettiler. Zaten kısa olan gecenin birazı daha geçip gidince kraliçe ilk günü nihayete erdirmeye karar verdi. Meşaleleri yaktırdıktan sonra ertesi sabaha dek herkesin dinlenmeye çekilmesini buyurdu; bunun üzerine topluluktakilerin her biri, kendi odasının yolunu tuttu.

İKİNCİ GÜN

Decameron'un birinci günü biter ve çeşitli badirelerin ardından hiç ummadıkları kadar mutlu bir sona kavuşanların anlatılacağı ikinci gün Filomena'nın kraliçeliğinde başlar.

Topluluktaki hanımlarla genç beyler aynı anda ayaklanıp bahçeye girdiler. Yeşil dallara tünemiş kuşlardan kulaklarına çalınan tatlı ezgiler, güneşin her yanı ışığıyla sarıp yeni günü çoktan başlattığını haber veriyordu. Koca bir alan boyunca çiğle kaplı çimenlere basa basa, ağır adımlarla bir o yana bir bu yana yürüdüler ve birbirinden güzel taçlar ördüler. Bu yeni gün de bir önceki gibi geçti. Sabah serinliğinde kahvaltı ettiler; ardından biraz dans edip dinlenmeye çekildiler; ikindiye doğru uyandılar; kraliçenin isteği üzerine havadar çayırlığa geldiler ve kraliçenin çevresini saracak biçimde yerleşip oturdular. Endamlı ve edalı görünüşüyle, başında defneyaprağından tacıyla kraliçe, bir süre öylece durup bakışlarını hanımların yüzünde

gezdirdikten sonra, ilk hikâyeyi Neifile'nin anlatmasını buyurdu; bunun üzerine Neifile hiç nazlanmadan, sevinç içinde anlatmaya koyuldu.

1. HİKÂYE

Martellino kötürüm numarası yapar ve ardından Aziz Arrigo'nun naaşı başında iyileşmiş gibi davranır; hilesi ortaya çıkınca tartaklanır ve tutuklanır; ilmeğin boynuna geçmesine ramak kala kurtulmayı başarır.

Değerli hanımlar, başkalarına oyun etmeye kalkanlar, bilhassa hürmet edilmesi gerekenleri alaya alanlar çoğu zaman kendi çukurlarını kazarlar. Kraliçemizin isteğini yerine getirmek adına, belirlemiş olduğumuz konunun ilk hikâyesi olarak, bir hemşerimizin önce başının belaya girişini, sonrasında ise aklına bile gelmeyecek bir biçimde mutluluğa erişini anlatmak istiyorum.

Kısa zaman öncesine kadar Treviso'da yaşayan Arrigo adındaki bir Alman, isteyenlerin öteberisini para karşılığında taşıyan yoksul bir adam olmasına rağmen, herkesçe sevilip sayılır ve düzgün bir ömür süren, haysiyetli bir insan olarak tanınırdı. Gerçek mi değil mi bilinmez ama Trevisoluların da doğrulamasına bakılırsa, öte dünyaya göçtüğü sırada, Treviso'daki en büyük kilisenin çanları kimselerin eli değmeden çalmaya başlamıştı. Bunu mucizeye yoran Trevisolular, Arrigo'nun bir aziz olduğu söylentisiyle naaşının bulunduğu eve akın ettiler; cenazesini, bir azizin naaşıymış gibi, kiliselerin en büyüğüne taşıdılar ve sanki bedenine dokununca kendileri de aziz olacakmış gibi körler, topallar, kötürümler ve daha nice rahatsızlıklardan ya da hastalıklardan mustarip olanlar kiliseye yığıldılar. Bizim memleketten üç kişi de bu mahşeri kalabalığın ve kargaşanın ortasında Treviso'ya çıkagelmişti. İlkinin adı Stecchi, ötekinin Martellino, sonuncunun da Marchese idi; üçü birlikte bey konaklarına giderler, kılıktan kılığa girerler,

kendilerini tuhaf biçimlere sokarak değişik insanların taklitlerini yaparlar ve böylelikle kendilerini izleyenleri eğlendirirlerdi. Daha önce Treviso'ya hiç gelmemişlerdi ve herkesin koşuşturduğunu görünce neye uğradıklarını şaşırmışlardı; fakat neler olup bittiğini öğrenir öğrenmez onlar da gidip cenazeyi görmeye can attı. Eşyalarını bir hana bıraktıktan sonra Marchese, "Şu azizi gidip görmek istiyoruz ama o kalabalığı yarıp, yanına ulaşmanın bir yolu olduğunu sanmıyorum. Kent hâkiminin karışıklığı önlemek için yerleştirdiği silahlı adamlar ve Almanlar meydanı hınca hınç doldurmuşlardır; hadi meydanı geçtik diyelim, söylenenlere bakılırsa kilisenin içinde de iğne atsan yere düşmüyormuş" dedi.

Olan biteni görmeye can atan Martellino, "Bu yüzden hiç de geri kalamam, o cenazeye ulaşmanın bir yolunu bulacağım" dedi.

Marchese, "Nasıl olacak bu" diye sordu.

Martellino, "Söyleyeyim," dedi, "ben kötürümmüş gibi yaparım; sen bir koluma girersin, diğer koluma da Stecchi girer. Aziz iyi etsin diye beni oraya götürmek istiyormuşsunuz da ben tek başıma gidemediğim için bana yardım ediyormuşsunuz gibi yaparız. Bu halimizi görüp de yol vermeyen, geçmemize müsaade etmeyen olmaz."

Bu fikir, Marchese'nin de Stecchi'nin de aklına yattı; hiç oyalanmadan handan çıktılar ve hep birlikte gözlerden uzak bir yere gittiler. Martellino ellerini, kollarını, parmaklarını ve ayaklarını büküp ağzını, yüzünü, gözünü öyle güzel çarpıttı ki görünüşü dehşet verici bir hal aldı; onu kim görse, her yanı felçli, kötürümün biri sanırdı. Bir koluna Marchese, diğer koluna da Stecchi girdi; ardından, yüzlerinde acınası bir ifadeyle, kiliseye yöneldiler ve önlerine çıkan herkesten, büyük bir tevazu içinde, Tanrı rızası için kendilerine yol vermelerini rica etmeye ve bu sayede rahatça ilerlemeye başladılar. Herkesin merhamet etmesi, hatta çoğunun "Yol verin! Yol verin!" diye bağırması sayesinde Aziz Arrigo'nun naaşının bulunduğu yere kadar vardılar. Cenazenin etrafını saran soylular, aziz efendinin lütfuna mazhar olsun diye, Martellino'yu hiç vakit kaybetmeden cenazenin üzerine koydular. Herkes neler olup biteceğini görmek için dikkat kesilmiş beklerken, Martellino

bir müddet öylece durdu; ardından olanca marifetini sergileyerek önce parmaklarından birini, sonra elini, sonra da kolunu çözdü ve en sonunda her yanını eski haline döndürdü. Bunu görenler, yeri göğü inletircesine Aziz Arrigo'ya öyle büyük methiyeler düzdü ki, o an gök gürlese işitilmezdi.

O esnada Martellino'yu yakından tanıyan Floransalı biri tesadüfen yakınlarda duruyordu; ama içeri getirildiği zaman o çarpuk çurpuk haliyle onu çıkaramamıştı; fakat çözülüp düzeldiğini görür görmez tanıdı ve bir kahkaha kopardı: "Şu işe bakın! Az evvel bu adamı içeri girerken görenler, aslında onun kötürüm falan olmadığını hiç hayal edebilirler miydi" dedi. Bunu duyan Trevisolular, "Nasıl? Bu adam kötürüm değil miydi yani" diye sordular. Adam, "Tanrı yazdıysa bozsun! Senin benim gibi sapasağlam bir insandır, ama kendiniz de gördünüz işte, canın istediği şekle girmekte herkesten ustadır" dedi ve bu kadarı yetti. Kalabalığı yarıp ön tarafa ulaşanlar "Şu ahlaksızı tutun! Sapasağlam olduğu halde, sırf azizimizle ve bizimle dalga geçmek için buraya kadar gelip kötürüm numarası yapan hilekârı yakalayın!" diye bağıra bağıra Martellino'yu ellerine doladılar ve dışarı çıkardıkları gibi saçlarını yolup üstünü başını paralamaya, tekme tokat dövmeye başladılar; öyle ki Martellino, kendisini dövmek için koşup gelmeyen bir kişi bile kalmadı sandı. "Tanrı aşkına, merhamet edin!" diye bağırdıysa da üstüne inen tekmeler dinmek nedir bilmediği gibi gitgide daha da arttı. Aynı akıbete uğramamak için ona yardım etmeyi göze alamayan, hatta kalabalıkla bir olup "Geber!" diye haykıran Stecchi ve Marchese kendi aralarında bu işin iyice çığırından çıktığını konuşuyor, onu insanların elinden alabilmenin bir yolunu bulmak için kafa yoruyorlardı. Eğer o anda Marchese'nin aklına bir fikir gelmeseydi, sonu kesinlikle ölüm olacaktı. O sırada kent hâkiminin tüm kolluk kuvvetleri dışarıda olduklarından, Marchese olabildiğince hızlı bir biçimde, hâkimin yerine bıraktığı vekilin yanına vardı ve "Tanrı adına merhamet edin! Uğursuzun biri şurada çantamı çaldı! İçinde yüz florin altınım vardı! Yalvarırım yakalayın onu; ben de çantama kavuşayım" dedi. Bunu duyan vekil, bir düzine kolluk kuvvetini Martellino'yu pestile çevirdikleri

yere yolladı; binbir çileyle kalabalığı yaran kolluk kuvvetleri, kırılmadık kemiği kalmayan, kan revan içindeki biçareyi kalabalığın elinden çekip aldı ve adalet konağına götürdü. Kendileriyle dalga geçildiğini düşünen bir sürü insan da konağa dek peşlerinden yürüdü ve Martellino'nun yankesicilik suçuyla götürüldüğünü öğrenince, canına okumak için ellerinde bundan daha haklı bir gerekçe olamayacağı düşüncesiyle, hep bir ağızdan kendilerinin de soyulduğunu ileri sürdü. Sert bir adam olan kent hâkimi, şikâyet-

leri dinledikten sonra Martellino'yu bir kenara götürüp sorguya çekti, fakat Martellino sanki bu tutuklamayla hiçbir ilgisi yokmuş gibi gülünç cevaplar verdi; bunun üzerine hâkim çileden çıktı ve darağacında sallandırılmadan önce, kendisine yöneltilen suçları itiraf edene dek Filistin askısına çekilmesini emretti. Askıdan alınıp yeniden ayakları üstünde doğrultulduktan sonra, hâkim, Martellino'ya hakkındaki şikâyetlerin doğru olup olmadığını sordu; itiraz etmemesini buyurdu.

Martellino, "Efendim, ben gerçeği itiraf etmeye hazırım, ama önce beni suçlayanlara, keselerini nerede, ne zaman çaldığımı sorun; sonra ben size neyin doğru neyin yanlış olduğunu söylerim" dedi.

Hâkim, "Aklıma yattı" diye cevap verdi ve şikâyetçi olanlardan birkaçını çağırttı. İçlerinden biri sekiz gün önce kesesini kaptırdığını söylerken, öbürü altı diyor, bir başkası dört derken kimileri o gün çalındığını iddia ediyordu. Bunu duyan Martellino, "Efendim, bunların hepsi yalan söylüyor ve ben bunu size ispat edebilirim. Daha önce bu kente adımımı bile atmadım ben, doğruyu söylüyorum. Keşke ömrüm boyunca da atmasaydım! Buraya daha yeni geldim ve kara bahtım kem talihim yüzünden gelir gelmez şu azizin cenazesini görmeye gittim; orada da, halimden gördüğünüz üzere, bir temiz dayak yedim. Kent kapısındaki memurdan, kütükteki kayıttan ve kaldığım hanın sahibinden gerçeği söylediğimi anlayabilirsiniz. Dediklerimin doğru çıktığını gördükten sonra, şu kötü niyetli insanlara bakıp da bana eziyet etmeyin; beni ölüme göndermeyin" dedi.

Tüm bunlar olup biterken, hâkimin Martellino'ya karşı son derece sert muamelesi, hatta onu Filistin askısına çekmesi karşısında büyük korkuya kapılan Marchese ve Stecchi, "Yanlış yaptık; onu yağmurdan aldık, doluya bıraktık" dedi ve uçan kuştan medet umar halde hancıyı bulup başlarına geleni anlattı. Hancı, olan bitene gülmekle beraber onları Treviso'da oturan, vali üstünde büyük nüfuz sahibi olan Sandro Agolanti diye birine götürdü. Detaylarına varana dek her şeyi bir bir anlattıktan sonra Martellino'yu kurtarması için hep birlikte adama yakardılar.

Sandro önce uzun uzun güldü, sonra valiye gitti ve ondan Martellino için konağa adam göndermesini istedi; isteği yerine getirildi. Martellino'nun yanına giden adamlar onu üstünde yalnızca bir kuru gömlekle, hâkimin karşısında korku içinde tir tir titrerken buldular. Hâkim mazeret duymak istemiyordu, hatta Floransalılara karşı ayrı bir garezi olduğundan onu eninde sonunda ipte sallandırmak istiyor, salıverilmesine bir türlü yanaşmıyordu. Sonunda sırf mecbur kaldığı için isteğinden vazgeçip onu valiye teslim etti. Valinin huzuruna getirilen Martellino, başından geçenleri detaylarına varana dek bir bir anlattı ve Floransa'ya gidene kadar kendini boynundaki ipten kurtulmuş gibi hissedemeyeceğini söyleyip kendi yoluna gitmek için izin istedi. Vali olayların bu şekilde cereyan etmesine kahkahalarla güldü ve birer kat elbise verip üçünü de salıverdi. Böylesi büyük bir tehlikeyi hiç ummadıkları kadar iyi atlattıktan sonra üçü de sağ salim evlerine döndü.

2. HİKÂYE

Rinaldo d'Asti soyguna uğrar, Guiglielmo Kalesine sığınır ve dul bir kadının misafiri olur; zararı tazmin edildikten sonra sağ salim evine döner.

Neifile'nin dile getirdiği Martellino'nun talihsizlikleri hem hanımları hem de genç adamları, bilhassa Neifile'nin hemen yanında oturan Filastrato'yu gülmekten kırdı geçirdi. Kraliçe bir sonraki hikâyeyi onun anlatmasını buyurunca, Filastrato söze başladı:

Güzel hanımlar, ibadetin, felaketin ve muhabbetin birbiriyle kaynaştığı bir hikâye anlatılmak için can atıyor içimde. Bu hikâye dinleyene faydadan başkaca bir şey katmaz; aşkın tekinsiz topraklarında gezinenler, San Giuliano babamızın adını sıkça zikretmeyi âdet edinmemişlerse eğer, iyi bir yatak bulduklarında bile rahat bir uyku çekemezler, bu nedenle hikâye özellikle onların yararına olacaktır.

Ferrara Markisi Azzo'nun döneminde, iş nedeniyle Bolonya'ya giden Rinaldo d'Asti adında bir tüccar, işlerini hallettikten sonra evine dönmek için yola koyuldu. Ferrara'yı ardında bırakıp Verona'ya doğru at sürdüğü sırada, tüccar görünümlü üç haydutla karşılaştı ve ihtiyatı elden bırakarak, yola, aşağılık bir ömür süren bu uğursuzlarla birlikte devam etti. Rinaldo'nun tüccar olduğunu kestiren haydutlar yanında yüklüce bir meblağ taşıdığını tahmin ettiler ve ellerine geçen ilk fırsatta onu soymaya karar verdiler;

fakat herhangi bir şüpheye mahal vermemek adına, dürüst ve namuslu bir ömür süren halim selim kimselermiş gibi sohbet edip kibar ve mütevazı görünmeye çalıştılar. Rinaldo, yanında yalnızca hizmetçisiyle atı olduğundan, onlarla karşılaşmış olmayı büyük bir nimet saydı. Havadan sudan konuşa konuşa ilerlerlerken, her sohbette olduğu gibi laf döndü dolaştı ve sonunda insanların ettiği dualara geldi; haydutlardan biri Rinaldo'ya dönüp "Beyefendi, yolculuk ederken siz hangi duayı okursunuz" diye sordu.

Bu soru karşısında Rinaldo, "Aslına bakarsanız, dua bakımından ben biraz yaya kalmışım; öyle pek fazla dua bildiğim yok. Zaten kendi bildiğinden şaşmayan şu eski kafalılardanım ben. Ama yola çıkacağım zamanlarda âdetimdir: sabahları handan ayrılmadan önce Aziz Giuliano'nun anasıyla babasının ruhuna 'Meryem Anamız' ve 'Kutsal Babamız' dualarını okurum, sonra da gece kalacak güzel bir yer sağlaması için Tanrı'ya ve Aziz Giuliano'ya dua ederim. Yolculuk ettiğim günlerde başım kim bilir kaç kere derde girdi ama her seferinde gecem rahat ve güvenli bir handa bitti. Onun için, adına dualar ettiğim aziz sayesinde Tanrı'nın lütfuna erdiğime kesinlikle eminim; Aziz Giuliano'ya dua etmeden handan çıktığım sabahlarda günüm iyi geçmeyecekmiş, akşamına kalacak yer bulamayacakmışım gibi gelir" cevabını verdi.

"Bu sabah da ettiniz mi duanızı" diye sordu haydut.

"Ettim, tabii" diye cevapladı Rinaldo.

Haydut, Rinaldo'nun başına gelecekleri iyi bildiğinden, içinden "Hayrını gör o zaman; bir aksilik çıkmazsa eğer, berbat bir gece geçireceksin" diye söylendi. Ardından dönüp "Sizin gibi ben de sık sık yolculuk ederim; bu azizin methini çoklarından duymuş olsam da kendisine hiç dua etmedim ama kalacak yer sıkıntısı da çekmedim. Kimin şansı yaver gidecek, geceyi dua eden mi yoksa etmeyen mi daha güzel geçirecek, bu gece görürüz. Fakat ben 'Dirupisti', 'Intemerata' ya da 'De profundis' dualarının çok daha tesirli olduğunu biliyorum; yani ninem hep öyle derdi" dedi.

Dereden tepeden konuşa konuşa yollarına devam ederlerken, haydutlar korkunç tasarıları için uygun yeri ve doğru anı kolluyorlardı. Guiglielmo Kalesinin yakınlarındaki bir nehrin üstünden

geçtikleri sırada karanlık iyiden iyiye bastırmıştı; vaktin geç, etrafın ıssız, geçidin kuytu olduğunu gören haydutlar Rinaldo'ya saldırıp neyi var neyi yoksa çaldılar, onu yaya halde üstünde bir gömlekle bıraktıktan sonra "Bak bakalım senin Aziz Giuliano kalacak güzel bir yer ayarlayacak mı sana bu gece; bizimkisi bize âlâsından veriyorken hem de!" diyerek nehri geçtiler ve basıp gittiler. Hizmetçisi Rinaldo'ya saldırdıklarını görünce, korkağın teki olduğundan, yardım etmek şöyle dursun, atını Guiglielmo Kalesinden yana çevirdiği gibi kaçmaya koyuldu. Kaleye vardığında hava çoktan kararmıştı; bu yüzden, etliye sütlüye karışmadan, gidip kendine bir han buldu.

Lapa lapa yağan karla birlikte hava iyice buz kesmiş, Rinaldo ise üstünde bir kuru gömlekle yalın ayak kalakalmış, dişleri takırdamaya, vücudu titremeye başlamıştı. Gecenin bastırdığını görünce, ne yapacağını şaşıran Rinaldo, soğuktan donup ölmemek için, geceyi geçirebileceği bir sığınak bulma umuduyla etrafa bakınmaya başladı; ama tek bir yer bile bulamadı, çünkü kısa zaman önce, o yörede çıkan bir savaşta her şey yanmıştı. Soğuğun önüne katıp sürüklediği Rinaldo, yalın ayak Guiglielmo Kalesinin yolunu tuttu. Uşağının oraya mı yoksa başka bir yana mı kaçtığını bilmeden yürüyor; yalnızca, içeri girebildiği takdirde Tanrı'nın kendisine yardım eli uzatacağını düşünüyordu. Guiglielmo Kalesine yaklaşık bir mil mesafedeyken bastıran zifiri karanlık yüzünden epeyce oyalandı; kaleye vardığında kapılar çoktan kilitlenmiş, asma köprü kaldırılmış, içeri girmeye imkân kalmamıştı. Perişan halde, umutsuzca ağlarken ve en azından geceyi karın altında geçirmemek için etrafta bir sığınak aranırken, gözüne birden kale duvarlarının üst yanında, dışarıya doğru hafifçe çıkıntı yapmış bir dam ilişti ve gün ağarana dek bu damın altında beklemeye karar verdi. Çıkıntının olduğu yere varınca damın alt yanında bir kapı olduğunu fark etti; kapı kilitli olmasına kilitliydi ama hemen etrafında saman balyaları vardı. Rinaldo üzgün ve perişan halde balyaların üzerine yerleşirken bir yandan da habire San Giuliano'ya sitem ediyor; duyduğu güvenin karşılığında bunu hak etmediğini söylüyordu. Halbuki

onu koruyup gözeten San Giuliano hiç vakit kaybetmemiş, ona kalabileceği güzel bir yer ayarlamıştı.

Rinaldo'nun geceyi geçirmek için sığındığı kale duvarları üstüne kurulu bu evde, güzelliğiyle emsallerini gölgede bırakan bir dul, kendisine kör kütük âşık Marki Azzo'nun kapatması olarak yaşıyordu. Rastlantı bu ya, marki de geceyi kadınla birlikte geçirmek için bir gün önceden çıkıp gelmiş, güzel bir sofra kurulması ve hamamın hazırlanması için kadına gizliden haber göndermişti. Tam bütün işler bitti, geriye yalnızca markinin gelişini beklemek kaldı derken bir ulak kapıyı çalmış ve kadına, markinin atına atlayıp apar topar gittiğini haber vermiş, markiyi beklememesini söyledikten sonra da bir hışımla çekip gitmişti. Bu işe canı sıkılan kadın, ne yapacağını bilmez halde kalakaldı; önce marki için hazırlanan hamama girip yıkanmaya, akşam yemeğini yedikten sonra da yatmaya karar verdi.

Evin hamamı, talihsiz Rinaldo'nun sığındığı sur duvarları dışında kalan kapıyla dip dibeydi; bu nedenle kadın, hamamın içinden Rinaldo'nun sızlanmalarını ve dişlerinin tıpkı bir leyleği andıran takırdamasını duydu. Bunun üzerine hizmetçisini çağırdı

ve "Surların öte yanında, tam da bu kapının ardına düşen yerde duran kişi kimmiş ve orada ne işi varmış, gidip bir bak bakalım" dedi. Hizmetçi çıktı; açık ve dingin göğün aydınlığında çıplacık ayakları ve incecik gömleğiyle Rinaldo'yu bahsi geçen biçimde titreye titreye otururken gördü ve ona kim olduğunu sordu. Zangırdamaktan kelimeleri güçbela toparlayabilen Rinaldo, kim olduğunu ve orada niçin bulunduğunu, olabildiğince kısa tutmaya çalışarak izah etti; sonra da insaf etmesi, mümkünse gecenin bu soğuğunda kendisini burada ölüme terk etmemesi için hizmetçiye yakardı. Yüreği burkulan hizmetçi hanımının yanına döndü ve öğrendiklerini bir bir anlattı. Kadın da, tıpkı hizmetçi gibi ona acıdı ve markizin gizli ziyaretlerinde kullandığı kapının anahtarından kendinde de olduğunu hatırlayınca hizmetçisine "Git ve kapıyı usulcacık aç; nasılsa şu kurulu sofraya oturacak kimse yok ve onu yatıracak odamız çok" dedi. Hizmetçi hanımının merhametine övgüler düzdükten sonra gidip kapıyı açtı ve onu içeri aldı. Kadın, Rinaldo'nun soğuktan neredeyse kaskatı kesilmiş olduğunu görünce "Haydi, hamama girin efendi, hâlâ sıcaktır" dedi.

Rinaldo, hiç ikiletmeden söyleneni yerine getirdi ve sıcağın etkisiyle ölümden dönmüş, yeniden yaşama kavuşmuş gibi hissetti. Kadın yakın zaman önce vefat eden kocasının kıyafetlerinden çıkarıp verdi. Kıyafetler Rinaldo'nun üstüne kalıp gibi oturdu. Kadının vereceği buyruğu beklerken, bir yandan da korkunç geçeceğini sandığı gecede kendisini kurtarıp böylesine güzel bir yere kavuşturduğu için Rinaldo, Tanrı'ya ve San Giuliano'ya şükretmeye başladı. Kadın bir müddet dinlendikten sonra genişçe odalardan birinde bol harlı bir ateş yaktırdı; ardından odaya girdi ve hizmetçisine iyi yürekli adamcağızın halini sordu. Hizmetçi, "Giyinip kuşandı, yakışıklı biri olup çıktı. Gayet düzgün ve görgülü bir kimseye benziyor" dedi.

"O halde git de çağır" dedi kadın. "Ağzına lokma koymadığına eminim. Söyle gelsin, ateşin karşısında akşam yemeğini yesin."

Rinaldo odaya girip kadını görünce seçkin biri olduğunu anladı ve eğilip selam verdikten sonra göstermiş olduğu nezaketten ötürü kadına, özenle seçtiği kelimelerle teşekkür etti. Rinaldo'yu

gördükten ve sarf ettiği sözleri işittikten sonra kadın da hizmetçisiyle hemfikir oldu ve selamına içtenlikle karşılık verip onu ateşin karşısına oturttu; ardından onu buralara kadar sürükleyen nedeni sordu. Bunun üzerine Rinaldo her şeyi baştan sona teker teker anlattı. Uşağın kaleye geldiğinde anlattıkları, kadının kulağına yarım yamalak da olsa çalınmıştı; bu nedenle Rinaldo'nun anlattıklarına harfiyen inandı ve ona uşağıyla ilgili bildiklerini, ertesi gün onu nasıl eliyle koymuş gibi bulabileceğini anlattı. Sofranın kurulmasının ardından, kadının isteği üzerine birlikte ellerini yıkayıp yemeğe başladılar. Geceyi markiyle birlikte geçirmeyi beklediğinden, zihninde yanan ateşi teninde harlatan kadın yiğit, yakışıklı, güler yüzlü, yol yordam bilen ve ömrünün henüz ortalarında seyreden Rinaldo'yu takdir eden gözlerle süzüp duruyordu. Sofradan kalkar kalkmaz hizmetçisinin yanına gitti ve marki kendisini yüzüstü bıraktığına göre, talihin yolladığı bu fırsattan faydalanmakla, doğru yapıp yapmayacağını sordu. Hanımının heveslerini yakından tanıyan hizmetçi, cesaretini toplaması için bildiği tüm sözleri sıraladı. Kadın, ateşin başında yalnız bıraktığı Rinaldo'nun yanına geri dönüp tatlı tatlı göz süzmeye başladı ve "Rinaldo, niçin böyle karalar bağlıyorsunuz? Yitirdiğiniz atla üç beş kat kıyafet yerine konmaz mı sanıyorsunuz? Müsterih olun, neşelenin. Kendinizi evinizdeymiş gibi hissedin. Üstelik size söylemek istediğim bir şey var. Rahmetli kocamın kıyafetlerini üzerinizde gördüğümden beri, bana sanki onun ta kendisiymiş gibi geliyorsunuz, o yüzden bu gece defalarca size sarılmak, sizi öpüp koklamak geldi içimden: hani sizi rahatsız etmeyeceğimi bilsem, çoktan sarılmıştım boynunuza" dedi kadın.

Rinaldo ahmak değildi; bu sözlerin üzerine bir de kadının gözlerinde tutuşan alevi görünce, kucağını açıp kollarını kadına uzattı ve "Hanımefendi, bundan böyle sizin sayenizde hayatta olduğumu daima hatırlayacağım. Düşünüyorum da, beni öylesi bir felaketten kurtarmanızdan sonra, sizi memnun edebilecek herhangi bir hizmetten kaçınmam çok büyük bir kabalık olurdu. Kucaklayın beni, öpün haydi! Ben daha çok öpüp, daha sıkı saracağım sizi!" dedi.

Bundan sonrasını anlatmaya gerek yok. Tatlı bir arzuyla yanıp tutuşan kadın, Rinaldo'nun kollarına hızla atıldı; her birinin karşılık bulduğu yüzlerce öpücüğe boğdu onu. Sonra ayağa kalkıp yatak odasına yollandılar ve hiç vakit kaybetmeden boylu boyunca yatağa uzandılar; gün doğana dek defalarca gönüllerini avuttular. Gece olup bitenlerden kimsenin haberdar olmaması için, kadının isteği doğrultusunda, gün ağarmaya başlarken yataktan çıktılar. Kadın, Rinaldo'ya eski püskü kıyafetler verip kesesini parayla doldurdu ve gece yaşananlar konusunda ağzına kilit vurmasını tembihledikten sonra, önce uşağını bulmak için kaleye hangi yoldan gitmesi gerektiğini gösterdi, sonra da içeriye buyur ettiği kapıdan onu yolcu etti. Hava iyice aydınlanınca, Rinaldo sanki uzak yoldan geliyormuş gibi yaparak, çoktan açılmış kapılardan kaleye girip uşağını buldu ve heybesinde duran giysilerinden birini sırtına geçirdi. Tam uşağının atına bineceği sırada mucize kabilinden bir şey oldu ve gece onu soyan haydutlar, hemen sonra işledikleri bir başka suçtan yakalanıp kaleye getirildi. Kendi ağızlarıyla suçlarını itiraf ettikten sonra Rinaldo'ya atını, parasını ve giysilerini geri verdiler; ne yaptıklarını bir türlü hatırlayamadıkları bir çift kemerden başkaca kayıp yoktu. Rinaldo, Tanrı'ya ve San Giuliano'ya şükrederek atına atladı ve sağ salim evine döndü; üç haydut ise ertesi gün güney rüzgârında sallandırıldı.

3. HİKÂYE

Üç hayta delikanlı, servetlerini tüketip fakir düşerler; yeğenleri perişan halde eve dönerken bir başrahiple tanışır; ancak başrahibin, İngiltere kralının kızı olduğu ortaya çıkar; kız, yeğenle evlenir ve amcalar düştükleri sefaletten kurtulup iyi bir hayata kavuşur.

Topluluktaki hanımlarla beyler, Rinaldo d'Asti'nin maceralarını hayranlıkla dinlediler; inancını takdir ettiler ve en çok ihtiyaç duyduğu anda yardımına koştukları için San Guiliano'yla Tanrı'ya

şükrettiler. Diğer yandan, her ne kadar açıkça dile getirmiş olmasalar da Tanrı'nın evine kadar yolladığı nimetten istifade etmeyi bildiğine göre kadının hiç de ahmak olmadığına hükmettiler ve geçirdiği güzel gece hakkında söyleşip, bıyık altından gülüştüler. Bu sırada Filastrato'nun hemen yanında oturduğu görülen Pampinea, anlatma sırasının kendisine geldiğini bildiğinden, söyleyeceklerini derleyip toparlamak için hikâyesine odaklanmıştı ve kraliçenin buyruğuyla birlikte, hiç tereddüt etmeden, sevinç içinde anlatmaya başladı:

Değerli hanımlar, kaderin cilvelerine mercek tutmak isteyen biri, bu konuda ne kadar konuşursa konuşsun, geriye bir o kadar daha söylenmemiş söz kalır. Eğer etraflıca düşünülüp taşınılırsa, bizim aptallıkla kendimize mal ettiğimiz her şeyin, aslında kaderin elinde, bizim akıl sır erdiremediğimiz bir hükümle ve mahiyetini çözemeyeceğimiz bir düzen içinde, durmaksızın ondan buna, bundan da şuna dönüşüyor olduğunu görmek hiç de şaşırtıcı olmayacaktır. Az önce anlatılan hikâyelerin de açıkça gösterdiği üzere, her gün gerçekleşip duran olayların tümü bundan izler taşır; madem kraliçemiz bu konu üstünde durulmasını istedi, o halde ben de dinleyenlere hem ders hem de zevk vereceğine inandığım bir hikâyeyi anlatılanlar arasına katayım.

Bir zamanlar kentimizde Tebaldo adında bir şövalye yaşardı. Kimileri onun Lambenti soyundan geldiğini söylüyordu; kimileri ise onun bir Agolanti olduğunu ileri sürüyor ve Agolantilerin geçmişten günümüze dek sürdürdükleri işi oğullarının da kendilerine meslek edinmiş olmasını buna dayanak gösteriyordu. Hangi soydan geldiği bir yana; kendisi zamanının en zengin şövalyelerindendi ve üç yakışıklı, terbiyeli oğla sahipti. Oğullarından ilkinin adı Lamberto, ikincisinin adı Tebaldo ve üçüncüsünün de Agolante idi. Tebaldo öldüğü zaman, en büyük oğlu henüz on sekizinde bile değildi; yine de tüm servetinin yanı sıra, taşınabilir ve taşınamaz mallarının hepsini, yasal vârisleri olan oğullarına bırakmıştı. Oğulları bunca mala mülke, gani gani zenginliğe konduklarını görünce, bundan böyle yalnızca kendi keyiflerince yaşamaya karar verdiler ve dur durak bilmeden har vurup harman

savurmaya başladılar. Kalabalık maiyetler, iyi atlar, tazılar, kuşlar edindiler; sonu gelmez şölenlerde sağa sola hediyeler saçtılar ve saray adamlarına özgü davranışlar sergilemekle kalmayıp, aynı zamanda gençlik ateşinin arzularına da boyun eğdiler. Uzunca bir süre böyle yaşadıktan sonra babalarından kalan servetin suyunu çekmesiyle birlikte, gelirleri giderlerini karşılamamaya başlayınca, ellerindeki malı mülkü birer ikişer rehine koymaya, satabildiklerini satmaya koyuldular. Bir gün birini, ertesi gün ötekini derken, neredeyse ellerindeki avuçlarındaki her şey tükendi ve zenginliğin perdelediği gözlerini fakirlik açıverdi.

Lomberto bir gün, iki kardeşini yanına çağırıp babalarının şerefini ne hale getirdiklerinden, babalarının zenginliğini savurganlıkları yüzünden nasıl kuşa çevirdiklerden dem vurdu ve içine düştükleri fakirlik iyice ayyuka çıkmadan önce ellerinde kalanı satıp uzaklara gitmeyi önerdi. Öyle de yaptılar. Kimselere haber vermeden Floransa'dan sessiz sedasız ayrıldılar ve hiç durup dinlenmeden İngiltere'ye vardılar. Masraflarını epey kısarak Londra'da ufacık bir ev kiralayıp yüksek faizle tefecilik yapmaya başladılar; şans yüzlerine güldü ve birkaç yıl içinde büyük bir servet biriktirmeyi başardılar. Floransa'ya gidiş gelişleri sıraya bindirmişlerdi; bir biri gidiyordu, bir öteki. Elden çıkardıkları tüm malı mülkü böylece teker teker geri aldılar; hatta üstüne yenilerini koydular, evlendiler ve İngiltere'deki paralarını işletmeye devam ettiler. Ardından, Alessandro adındaki genç yeğenlerini İngiltere'deki işlerin başına koyup üçü birden Floransa'ya döndüler. Ölçüsüz savurganlıkları yüzünden geçen sefer ne hallere düştüklerini unutup, aile kurmuş olmayı bile önemsemeyip, eskisinden daha büyük bir savurganlıkla para harcamaya başladılar; çünkü bu kez tüccarlarda yüksek kredileri vardı ve istedikleri kadar borçlanabiliyorlardı. Alessandro, İngiliz baronlarına kalelerinin ve diğer gelirlerinin teminatı karşılığında kredi vererek yüksek kazanç elde etmeye başlamıştı ve gönderdiği paralar üç kardeşin harcamalarını birkaç yıl boyunca karşılamaya yetmişti.

Üç kardeş sırtlarını İngiltere'ye dayamış olmanın rahatlığıyla bol keseden harcayıp, paraları bittikçe borç alırken, kimsenin beklemediği bir şey oldu: İngiltere'de kralla oğlu arasında savaş çıktı

ve herkesin tarafını seçmesiyle birlikte ada halkı ikiye bölündü. Savaş yüzünden Alessandro'nun elinden bütün kaleler alındı ve gelir kaynaklarının arkası kesildi. Alessandro, baba ile oğul arasında eninde sonunda barış sağlanacağını umuyor, o gün geldiğinde sermayesinin kârıyla birlikte kendisine döneceğine inanıyor, bu nedenle adayı terk etmek istemiyordu; amcaları ise her gün borç batağına biraz daha saplanarak bol keseden harcamalarını hız kesmeden sürdürüyordu. Birkaç yıl geçtiği halde ufukta barışa dair herhangi bir umut ışığı görünmeyince, üç kardeş yalnızca kredilerini kaybetmekle kalmadı, alacaklılar borçların da peşine düştü ve üçü birden tutuklandı; mal varlıkları borçlarını kapatmaya yetmeyince, üçü de hapsi boyladı. Eşleri, küçücük yavruları, hayatlarının geri kalanında kendilerini yalnızca sefaletin beklediğini görünce, çil yavrusu gibi dağıldı ve yok yoksul halde kimileri köylerinin, kimileri başka başka diyarların yolunu tuttu.

Onca yıl beklemeye rağmen barışın bir türlü gelmediğini gören Alessandro ise İngiltere'de kalmakla eline bir şey geçmeyeceğini, üstelik kendi hayatını da tehlikeye attığını düşünerek İtalya'ya dönmeye karar verdi ve bir başına yollara düştü. Tam Bruges kentinden çıkacağı sırada, beyazlara bürünmüş bir başrahibin, yiyeceklerle öteberileri taşıyan kervanın yanı sıra, çok sayıda keşişin ve ardından gelen kalabalık maiyetin eşliğinde kentten ayrıldığını gördü. Başrahibe eşlik eden kafilenin hemen ardından kralın iki emektar şövalyesi gidiyordu. Alessandro, aynı zamanda kralın akrabası da olan bu iki şövalyeyi tanıdığından yanlarına yanaşıp birlikte yolculuk etmek istedi. Şövalyeler onun bu isteğini memnuniyetle karşıladı. Yoluna şövalyelerle devam eden Alessandro, böylesine kalabalık bir maiyetle yolculuk eden keşişlerin kim olduklarını, nereye gittiklerini nazikçe sordu. Şövalyelerden biri "Önden giden genç, akrabam olur" yanıtını verdi. "İngiltere'nin en büyük manastırlarından birinin başına daha yeni atandı; fakat bu makam için belirlenen yaşın altında olduğundan, hep birlikte Roma'ya gidiyoruz; Papa'dan, yaşının genç oluşunu mazur görmesini ve atamaya onay vermesini rica edeceğiz. Fakat bundan kimseye bahsedilmemesi gerekiyor."

Çiçeği burnunda başrahip, yolculuk sırasında, beyzadelerde şahit olduğumuz âdetlere uygun olarak, kafilesinin kâh önüne geçiyor kâh ardına düşüyordu; bu sırada boyu bosu, kaşı gözü yerinde, en az emsalleri kadar görgülü, güler yüzlü, tatlı huylu Alessandro'ya gözü takıldı ve ilginçtir ama ilk bakışta, daha önce hiç kimseye duymadığı kadar büyük bir yakınlık hissetti ona karşı. Alessandro'yu yanına çağırıp tatlı tatlı sohbet etmeye, kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini sormaya başladı. Alessandro kendiyle alakalı soruların her birini içtenlikle yanıtladı ve imkânları kısıtlı da olsa, elinden geldiğince kendisine hizmet etmek istediğini belirtti. Başrahip, derli toplu konuşmasını duyduktan, tavırlarını yakından inceledikten sonra eski mesleğinin bayağılığına karşın onun asil bir kimse olduğunu düşündü ve ona karşı duyduğu yakınlık yangına dönüştü. Alessandro'nun uğradığı felaketler nedeniyle yüreği parçalandı ve ona umudunu kaybetmemesini, iyi bir insan olduğu müddetçe, kaderin yıktığını Tanrı'nın kuracağını, hem de daha iyisini, daha güzelini sunacağını söyleyerek onu tatlı tatlı avuttu. Kendisinin Toskana'ya doğru gittiğini ve eğer Alessandro da aynı tarafa gidiyorsa birbirlerine yoldaşlık etmelerinden memnuniyet duyacağını söyledi. Alessandro, verdiği

teselli için kendisine teşekkür etti ve her zaman emrine amade olduğunu bildirdi.

Yol boyunca Alessandro'da keşfettiği her şey, başrahibin gönlüne bir kor daha düşürdü. Birkaç günlük yolun ardından öyle pek ahım şahım hanları bulunmayan bir kasabaya vardılar. Başrahip geceyi orada geçirmek isteyince, Alessandro yakından tanıdığı bir hancıya gidip elindeki en düzgün odayı hazırlattı ve başrahibi buraya yerleştirdi. Böyle işlerde oldukça maharetliydi; bu sayede başrahibin has adamı olup çıkmış ve tüm marifetini sergileyerek kafiledekileri sağa sola yerleştirmeyi başarmıştı; fakat hancıya gidip kendisinin nerede kalacağını sorduğunda, gecenin büyük bir kısmı geride kalmış, başrahip çoktan akşam yemeğini yemiş, kalan herkes uyumaya çekilmişti. Hancı onun bu sorusunu "İnan olsun, ben de bilmiyorum" diye yanıtladı. "Görüyorsun, her yer dolu. Ben de ailemle birlikte şu gördüğün tahta sıraların üstünde uyuyacağım. Ama başrahibin odasında birkaç tane tahıl kasası var. Sana yerlerini göstereyim; istersen üstlerine bir örtü sererim, yatak gibi olur. Rahat edebilirsen, bu gecelik orada uyursun" dedi.

Bunun üzerine Alessandro, "Biliyorsun, o oda daracık. Bu yüzden keşişlerin hiçbiri orada yatmamışken, ben şimdi nasıl gidip yatayım? Cibinlikler gerilirken bu durumu fark etmiş olsaydım, keşişlerden birini tahıl kasalarının üstüne yatırır, şimdi onun uyuduğu yere de kendim geçerdim" dedi.

Bunun üzerine hancı, "İş işten geçti artık. Ama istersen dünyanın en güzel yatağını serivereyim hemen. Başrahip uyuyor, cibinliği de örtülü. Sessiz sedasız kurarım yatağı, sen de geçer uyursun" dedi.

Başrahibi rahatsız etmeden bu işin hallolacağını gören Alessandro, sonunda razı geldi ve çıt çıkarmadan yatağa girdi. Körpecik arzularını kara kara düşünmekten gözüne bir türlü uyku girmeyen başrahip, hancıyla Alessandro arasında geçen konuşmayı işittikten sonra, Alessandro'nun içeri süzülüşünü de duyunca öylesine keyiflendi ki "Kısmetim gökten zembille indi; şimdi geri çevirirsem bir daha nasıl kalkıp gelir ki" dedi ve bu fırsatı kesinlikle değerlendirmeye karar verdi. Handa el ayak çekilince,

Alessandro'yu alçak sesle yanına çağırıp yatağa girmesini söyledi. Alessandro, onun bu isteğini defalarca reddetti ama sonunda soyunup yatağa girdi. Başrahip elini Alessandro'nun göğsüne koydu ve genç kızların yavuklularını okşadığı gibi okşamaya başladı onu; bunun üzerine Alessandro hayretler içinde kaldı ve başrahibin uygunsuz bir aşka kapıldığını, bu yüzden kendisini böyle okşadığını sandı. Başrahip Alessandro'nun bu kaygısını, ya hareketlerinden çıkardığından ya da kendi içine doğduğundan olacak, hemen fark etti ve gülümsedi; ardından sırtındaki gömleği bir çırpıda çıkarıp attı ve Alessandro'nun elini kavrayıp göğsüne dayadıktan sonra,"Saçma sapan düşünmeyi bırak; sen ne sakladığıma bak" dedi.

Alessandro, elini başrahibin göğsüne koyunca, fildişinden yapılmışçasına dipdiri, biçimli, tostoparlak iki küçük yuvarla karşılaştı. Karşısındakinin kadın olduğunu anlayınca, davet beklemeden bir hışımla onu kucaklayıp öpmeye kalktı; ama kadın, "Daha fazla sokulmadan önce, sana söyleyeceklerimi dinle. Gördüğün gibi erkek değil, kadınım; yuvamdan el değmemiş olarak çıktım. Papa'dan beni evlendirmesini istemeye gidiyordum ve ister kendi talihin say, ister benim talihsizliğim ama seni gördüğüm anda aşk ateşiyle öyle bir yandım ki daha önce hiçbir kadın, hiçbir erkeği böyle sevmiş olamaz. Bu yüzden, seni başka türlü değil, koçam olarak istiyorum. Eğer karın olmamı istemiyorsan, buradan hemen çık ve kendi yoluna git" dedi.

Alessandro her ne kadar onu tanımasa da peşi sıra gelenlere bakarak asil ve zengin biri olduğunu anlamış ve gördüğü kadarıyla kadını son derece güzel bulmuştu. Bu nedenle fazla düşünüp taşınmadı ve kadına, isteğini yerine getirmekten mutluluk duyacağı cevabını verdi. Bunun üzerine kadın, yatakta doğrulup oturdu ve Efendimiz'in resmedildiği tablonun karşısında Alessandro'nun parmağına yüzüğünü geçirerek onunla evlendi. Sarılıp kucaklaştılar ve gecenin geriye kalan kısmında, büyük bir hazla, karşılıklı zevklere daldılar. Gün ağarınca, kendi aralarında nasıl bir yol izleyeceklerini kararlaştırdılar. Alessandro, geceyi nerede geçirdiğini kimselere belli etmeden, girdiği kapıdan çıktı ve baş-

rahiple maiyetinin yanında yerini aldıktan sonra, büyük bir sevinç içinde yeniden yollara düştü. Günler sonra Roma'ya vardılar.

Başrahip, birkaç günün ardından, Alessandro'yla iki şövalyenin eşliğinde Papa'nın huzuruna kabul edildi ve yol yordam gereğince hürmetlerini sunduktan sonra söze girdi: "Aziz Papa, herkesten daha iyi bilirsiniz ki, dürüst ve namuslu bir hayat yaşamak isteyen biri, kendisini aksi yöne sürükleyecek her türlü davranıştan mümkün mertebe uzak durmalıdır. Ben de tüm hayatım boyunca namusumla yaşama arzusunda olduğumdan, İngiltere'nin kralı olan babam, gencecik yaştaki bendenizi, iyice ihtiyarlamış İskoçya kralının eşi yapmak isteyince, gördüğünüz kılığa büründüm ve yanıma dişe dokunur bir hazine alarak gizlice yuvamdan kaçıp, sizden beni evlendirmenizi istemek için yollara düştüm. Kaçışımın asıl nedeni, İskoçya kralının yaşlılığı değil, onunla evlendikten sonra gençlik zaaflarına kapılıp, kutsal yasaya ve soylu hanedanlığımızın onuruna ters düşecek bir davranışta bulunma korkumdur. Bu düşünceyle Roma'ya doğru yol alırken, hakkımızda en hayırlısını bilen Tanrı, herhalde bana acıdı ve kocam olmaya uygun gördüğü kişiyi karşıma çıkardı. O kişi," Alessandro'yu göstererek, "yanımda gördüğünüz bu gençtir. Kraliyet soyu kadar asil bir kan taşımıyor olsa da

hem görgü, hem de erdem bakımından yüce bir kadının eşi olmaya layıktır. Babam ya da başka biri ne derse dersin, kendime eş olarak onu seçtim ve ondan başkasına varacak değilim. Beni yola çıkartan gerekçe ortadan kalkmış olsa da, hem bu kenti baştan başa saran kutsal mekânları ve zatı âlinizi ziyaret edip hürmetlerimi sunmak hem de Tanrı önünde Alessandro ile kıyılan nikâhımızı sizin huzurunuzda herkese ilan etmek için yolculuğumu tamamlamak istedim. Size naçizane yalvarıyorum; Tanrı'nın da, benim de münasip bulduğumuz bu evliliği kutsayın. Siz O'nun yeryüzündeki vekilisiniz; sizin kutsamanız sayesinde Tanrı'dan yana içimiz tamamen rahat olur. Böylelikle, Tanrı'yla birlikte sizin de onurunuzu yücelterek beraber yaşayabilir, sonra da bu dünyadan göçebiliriz" dedi.

Karısının, İngiltere kralının kızı olduğunu işittiği zaman Alessandro büyük bir şaşkınlığa ve içten içe büyük bir sevince kapıldı. İki şövalye ise ondan daha fazla şaşkındı; ayrıca ikisi de öylesine öfkeye kapılmıştı ki hani Papa'nın huzurunda değil de başka bir yerde olsalar, Alessandro'ya ve belki de kıza bir fenalık yapabilirlerdi. Diğer yandan Papa ise kızın hem kılık kıyafetine hem de koca seçimine şaşırmıştı, ama işin geri dönüşünün kalmadığını anlayınca, kızın arzusunu yerine getirmeye razı oldu. İlk olarak, öfkeleri yüzlerinden okunan iki şövalyeyi yatıştırıp kadınla ve Alessandro'yla aralarında uzlaşı sağladı; sonra da yapılması gerekenlere dair buyruklarını sıraladı.

Papa'nın belirlediği gün gelip çattı. Papa'nın bizzat tertip ettiği dillere destan merasime kardinallerin yanı sıra çok sayıda önemli şahsiyet çağrılmıştı. Davetlilerin yerlerini almasının ardından Papa gelini çağırttı. Genç kadın, kraliyete yaraşır bir gelinlik içinde öylesine güzel, öylesine zarif görünüyordu ki herkes kendisine hayran kaldı. Aynı şekilde, Alessandro da muhteşem kıyafetler içinde ve iki şövalye eşliğinde kraliyet soyundan gelen birine benziyor; tefecilik yapan bir genci hiç mi hiç andırmıyordu. Papa nikâhlarını büyük bir resmiyetle tazeledi ve muhteşem bir düğünün ardından onları kutsayıp yolcu etti.

Alessandro'yla kadın Roma'dan ayrılıp, evlilik haberinin çoktan ulaştığı Floransa'ya gitmeye karar verdi. Floransalılar onları

büyük bir saygıyla karşıladılar. Kadın, ilk iş olarak tüm alacaklılara borçların ödenmesini sağlayıp üç kardeşi kurtardı ve onları ailelerine, mallarına, mülklerine kavuşturdu. Bu sayede herkesten hayır duası alan Alessandro'yla karısı, Agolante'yi de yanlarına alıp Floransa'dan ayrıldı ve Paris'in yolunu tuttu. Burada kral kendilerini büyük bir saygıyla karşıladı.

Paris'ten sonra, iki şövalye atlarını İngiltere'ye sürdü ve kralı yatıştırdı. Bu sayede kral kızını bağışlamakla kalmadı, onu ve damadını muhteşem bir törenle karşıladı. Kısa bir zaman sonra Alessandro'ya şövalyelik şanı ve Cornwall kontluğunu bağışladı. Her işin altından ustalıkla kalkan Alessandro, babayla oğlu barıştırarak adaya huzur getirdi ve böylece tüm halkın sevgisini ve hayır duasını kazandı. Agolante ise, İngiltere'de kalan bütün alacakları topladı ve Kont Alessandro tarafından şövalye ilan edilmesinin ardından Floransa'ya zengin döndü. Kont, yanında karısıyla anlı şanlı bir ömür sürdü. Kimilerinin anlattığına bakılırsa; kısmen aklı ve yetenekleri, kısmen de kayınpederinin yardımı sayesinde İskoçya'yı fethedip kraliyet tacını başına geçirdi.

4. HİKÂYE

Landolfo Rufolo yoksul düşünce korsan olur ama Cenevizliler gemisini batırır; değerli mücevherlerle dolu bir sandığa tutuna tutuna vardığı Kurfo'da bir kadına misafir olur ve evine zengin olarak döner.

Pampinea'nın yanında oturan Lauretta, hikâyenin anlı şanlı bir sona ulaştığını görünce, hiç durup beklemeden söze başladı:

Zarif hanımlar, kaderin cilveleri arasında, Alessandro'nun başından geçen ve az önce Pampinea tarafından gözler önüne serilen, yoksulluk dehlizinden krallık doruğuna uzanan serüveni alt edecek bir örnek daha bulunamayacağı kanaatindeyim. Bundan sonra anlatılacak hikâyelerde bu durumun göz önünde bulundu-

rulacağını düşündüğümden, daha büyük felaketler barındırdığı halde, ne yazık ki daha çarpıcı bir sona ulaşamayan hikâyemi anlatmaktan gocunmayacağım. Anlatacağım hikâyenin az evvelki kadar ilgi uyandırmayacağını bilsem de elimden başka bir şey gelmediği için, beni mazur göreceğinizi umuyorum.

Reggio ile Gaeta arasındaki sahil şeridi, İtalya'nın en nefes kesici yerlerinden biri sayılır; bu sahil şeridinde yer alan Salerno'nun hemen bitişiğinde, yerli halkın Amalfi sahili adını verdiği, her yanını bahçelerle pınarların kapladığı, küçücük kentlerde zengin insanların yaşadığı, diğer yerlerdeki kadar işlek bir ticarete sahip, denize nazır bir kesim vardır. Bu kesimde yer alan ve dün de bugün de zenginleriyle nam salmış olan Ravello kentinde, bir zamanlar Ruffolo adında paraya para demeyen biri yaşardı; fakat elindekiyle yetinmeyip servetini ikiye katlama hevesine kapılınca, az kalsın hem malından hem de canından oluyordu.

Bu adam tüm tüccarlar gibi hesabını kitabını iyice yaptıktan sonra kocaman bir gemi satın aldı ve tüm parasını yatırdığı çeşitli malları gemiye yükleyip Kıbrıs'a vardı. Ne var ki Kıbrıs'a varmasıyla, kendi getirdiği cinsten mallarla yüklü gemilerin limanı doldurduğunu görmesi bir oldu. Bu yüzden epey fiyat kırması, hatta elinde kalmasın diye mallarını yok pahasına satması gerekince iflasın eşiğine geldi. Böyle bir duruma düştüğü için üzüntüsünden kahroluyor, son derece zengin bir adamken birdenbire fakir kaldığını düşündükçe ne yapacağını bilemiyor, varsıl çıktığı kente yoksul dönmek istemediğinden ya ölmeli ya da bu zararı telafi etmek için çalıp çırpmalı diye düşünüyordu. Kocaman gemisi için bir alıcı bulunca, buradan gelen parayla tüccarlıktan elde ettiğini birleştirerek korsanlık yapmaya elverişli, hafif bir gemi satın aldı ve böylesi bir iş için gereken ekipmanla gemisini güzelce donattıktan sonra denize açılıp karşısına çıkanların, bilhassa da Türklerin mallarını ele geçirmeye başladı.

Bu işte şansı ticarettekinden daha yaver gitti. O kadar çok Türk gemisi soyup mallarına el koydu ki yaklaşık bir yıl içinde ticaretteki kaybını kapatmakla kalmayıp parasını da büyük oranda ikiye

katladı. İlk kaybın acısından bir defa ağzı yanmış olduğundan, bu kez elindekinin kıymetini bilmiş; ikinci defa hüsrana uğramamak için sahip olduklarıyla yetinip fazlasına göz dikmemeye karar vermiş ve evinin yolunu tutmaya niyetlenmişti. Ticaret gözünü iyice korkuttuğundan, parasıyla herhangi bir yatırımda bulunmayı aklından geçirmeden, yağmaladığı mallarla yüklü gemiciğine atladı ve kürekleri suya daldırdığı gibi dönüş yolunu katetmeye başladı. Arşipel'e* girdikten bir müddet sonra, akşam sıralarında, siroko rüzgârları† denizi kudurta kudurta, üstelik ters yönden esmeye başladı; küçük gemisinin rüzgâra karşı koyamayacağını anlayan Landolfo, ufak bir adanın rüzgâr almayan bir koyuna sığındı ve yolculuk için elverişli rüzgârlar çıkana dek burada beklemeye karar verdi. Çok geçmeden, Konstantin'den gelen Cenevizli iki yük gemisi de Landolfo gibi fırtınadan kaçmak için güçbela aynı koya girdi ancak Landolfo'nun gemisini görünce çıkmasını engelleye-

---

Ege Denizinin ilk çağlardaki adı –çn.

Büyük Sahra çölünde oluşan, Akdeniz üzerinden Güney Avrupa'ya ulaşan sıcak ve kuru rüzgârlardır. Sıcak çöl üzerinden taşıdığı kum fırtınaları nedeniyle estiği yerlerde görüş alanını çok zayıflatır –çn.

cek biçimde onun hemen az ötesine demirledi; çünkü yeni gelenler vahşi yaradılışlı paragöz kimselerdi ve daha gemiyi görür görmez onun kime ait olduğunu anlamışlar, sahibinin zenginliğinin ününü hatırlayıp soyma kararı almışlardı. Önce silahlarını kuşanmış bir grup okçuyu karaya çıkardılar ve onları öyle bir konuşlandırdılar ki Landolfo'nun gemisinden bir kişi bile, delik deşik edilmek istemediği müddetçe gemiden inmeye yeltenemezdi. Kalanlar kayıklara atlayıp küreklere asıldılar ve denizin de yardımıyla Landolfo'nun küçük gemisine yanaştılar; kısa zaman içinde, tek bir adam bile kaybetmeden ve hiç zayiat vermeden, neredeyse zahmetsizce gemiyi ele geçirdiler. Üstünde bir ceketle kalakalan Landolfo'yu kendi gemilerinden birine geçirip esir aldılar; içini boşalttıktan sonra onun gemisini de denizin dibine yolladılar.

Ertesi gün rüzgâr yön değiştirince gemilerin rotasını batıya çevirdiler ve gün boyu rahat rahat yollarına devam ettiler. Ama akşam olunca şiddetli bir fırtına patlak verdi ve kabardıkça kabaran deniz iki gemiyi birbirinden ayırıverdi. Zavallı ve biçare Landolfo'nun içinde olduğu gemi, fırtınanın şiddetiyle sığ sulara savrulup Kefalonya Adasında büyük bir gümbürtüyle karaya oturdu ve duvara çarpan bir camın tuzla buz oluşu gibi parçalara bölündü. Böylesi durumlarda hep yaşandığı gibi, batan gemide bulunan talihsiz gemiciler, gece ne kadar karanlık, deniz ne kadar kudurmuş olursa olsun, denizin üstüne savrulan sandıklarla tahta parçalarından karşılarına ilk çıkana tutunup, yüzebildikleri kadar yüzmeye çalıştılar. Daha dün evine yoksul dönmektense ölmeyi yeğleyen Landolfo da onların arasındaydı; fakat dün defalarca imdadına çağırdığı ölümü şimdi karşısında görünce korkuya kapılmıştı. O da diğerleri gibi eline geçirdiği bir tahta parçasına tutunuyor, olur da Tanrı yardım gönderip kendisini kurtarırsa diye suya batışını geciktirmeye çalışıyordu. Denizle rüzgârın bir o yana bir bu yana savurduğu tahta parçasının üstünde, elinden geldiğince ata biner gibi oturmaya çalışarak sabahı etti. Gün ağarınca etrafına bakındı ama bulutlardan, denizden ve dalgalarla birlikte bata çıka yüzen bir sandıktan başka bir şey göremedi. Sandık yaklaştıkça Landolfo'nun yüreği ağzına geliyor, ne zaman sandıkla

burun buruna gelse, bir şekilde çarpar da kendisini yaralarsa diye korkusundan son bir gayretle elini uzatıp sandığı itiyordu. Ama sonunda iş olacağına vardı ve birden çıkan rüzgârla birlikte büyük bir şiddetle savrulan sandık Landolfo'nun üzerinde durduğu tahtayı tersyüz etti. Dalgaların altında kalan Landolfo kol kuvvetinden ziyade can havliyle suyun üstüne çıkmayı başardı fakat tutunduğu tahtadan epey uzaklaşmış olduğunu gördü. Tahtaya kadar varamayacağından korktuğu için, yani başındaki sandığa yaklaştı ve göğsünü kapağın üstüne yerleştirdikten sonra sandığı kollarıyla kavrayıp elinden geldiğince düz tutmaya çalıştı. Dalgalar bir o yana, bir bu yana sürüklerken, bütün günü ve ertesi geceyi hep aynı biçimde, hiç yemeği olmadığından aç, suya ise istemediği kadar tok halde, nerede olduğunu bilmeden ve deniz dışında bir şey göremeden geçirdi. Ertesi gün, ya Tanrı öyle istediğinden ya da rüzgârın şiddetinden, hani boğulmak üzere olan birinin eline geçirdiği bir şeyi sıkı sıkı tuttuğunu görürüz ya, o da aynı biçimde, sandığın kenarlarını sıkıca kavramış ve neredeyse süngere dönmüş bir halde Korfu Adasının sahiline vurdu. O esnada şans eseri yoksul bir kadın kumla ve tuzlu suyla tabak çanaklarını yıkayıp parlatıyordu. Kadın kendisine yaklaşan şeyin şeklini şemailini bir şeye benzetemeyince korku içinde çığlıklar atarak gerisingeri sıçradı. Landolfo tek bir söz bile söylemedi, çünkü ne doğru düzgün görebiliyor ne de konuşabiliyordu. Ama dalgalar kıyıya doğru ittikçe kadın sandığı seçebildi; dikkatle bakıp incelediğinde önce sandığın üzerinde uzanmış kolları fark etti, ardından yüzünü ayırt etti ve sonunda gördüğünün ne olduğunu çıkarabildi. Vicdanı sızlayan kadın bir süredir sakin duran denize birazcık sokulup Landolfo'yu saçlarından yakaladı ve sandıkla beraber kıyıya çıkardı. Kıyıda Landolfo'nun ellerini sandıktan güçbela ayırabildi; yanında duran kızını sandığın başına dikip Landolfo'yu küçük bir çocuk gibi evine taşıdı ve banyo teknesine sokup sıcak suyla ovalaya ovalaya bir güzel yıkadı, öyle ki Landolfo'nun hem beti benzi yerine geldi hem de kaybettiği gücü az da olsa geri kazanabildi. Bunun üzerine kadın bu kadarının yettiğini düşünerek Landolfo'yu tekneden çıkardı ve olabildiğince güzel şaraplarla, badem

şekerleriyle besleyerek iyileşmesi için var gücünü harcadı. Birkaç gün sonra Landolfo eski gücüne yeniden kavuşup, nerede olduğunu çıkarınca, iyi yürekli kadın sakladığı sandığı ona vermeye ve artık kendi yoluna gitmesini söylemeye karar verdi. Öyle de yaptı.

Landolfo sandığı hiç anımsayamasa da iyi yürekli kadın getirince aldı; fakat çok hafif olduğunu görünce, pek değerli bir şey olmadığını, birkaç günlük giderlerini bile karşılayamayacağını düşündü ve umutları epey yıkıldı. Yine de, iyi yürekli kadının evde olmadığı bir anda, içinde ne olduğunu görmek için kapağını zorlayıp açtı ve kimisi kakma içinde kimisi işlenmemiş halde birbirinden kıymetli taşlarla karşılaşınca keyfi yerine geldi. Taşlardan az buçuk anladığı için, daha görür görmez yüksek pahada olduklarını kavradı ve kendisini bir kez daha yüzüstü bırakmadığı için Tanrı'ya şükretti. Kısacık bir zaman zarfında kaderin zalim okuyla iki kez vurulduğundan üçüncü kez aynı akıbete uğramaktan korktu ve taşları güven içinde evine götürmek istiyorsa çok dikkatli davranması gerektiğini düşündü. Taşları birkaç parça paçavraya becerebildiği kadarıyla sardıktan sonra kadına sandığın işine yaramadığını, eğer isterse onda kalabileceğini söyledi ve kendisine bir heybe vermesini istedi.

İyi yürekli kadın isteğini seve seve yerine getirdi. Landolfo, gösterdiği iyiliklerden ötürü kadına dili döndüğünce teşekkür ettikten sonra heybesini omzuna geçirip yola koyuldu. Bir gemiye binip önce Brindisi kentine geçti; ardından liman liman gezerek Trani'ye kadar geldi ve burada kumaş ticareti yapan hemşerilerini bulup, sandığa hiç değinmeden başından geçenleri anlattı. Hemşerileri Tanrı rızası için sırtına bir kat giysi geçirip, altına bir at verdiler ve yanına birini kattıktan sonra onu, dönmeye can attığını söylediği Ravello'ya gönderdiler. Nihayet güvenli bir yere geldiğini gören Landolfo, buraya varmasını sağladığı için Tanrı'ya şükredip heybesini açtı ve ilk başta gösteremediği özenle her taşı teker teker incelemeye başladı. Birbirinin aynısı, bir sürü değerli taşı olduğunu görünce, bu taşları gerçek değerinde, hatta değerinin bile altında satsa, yine de Ravello'dan ayrılırkenki halinden iki kat daha zengin olduğunu anladı. Bir yolunu bulup taşları paraya

çevirdikten sonra hem Kurfo'da kendisini denizden çıkaran iyi yürekli kadına, hem de Trani'de kendisine giysi verenlere, yardımlarından ötürü hatırı sayılır meblağda para yolladı. Bir daha ticarete bulaşmadı ve kalan parayla hayatının sonuna dek saygın yaşadı.

5. HİKÂYE

Perugialı Andreuccio at satın almaya Napoli'ye gider, bir gecede üç büyük badire atlatır ve hepsinden yakayı sıyırıp evine mücevherle döner.

Anlatma sırası kendisine gelen Fiametta "Landolfo'nun bulduğu taşlar aklıma başka bir hikâye getirdi" diye söze başladı. "Bu hikâyede geçen felaketler sayıca Lauretta'nın hikâyesine yetişemeyebilir ama tekmili birden, yıllar yılı yerine, birazdan duyacağınız üzere tek bir gecede gerçekleşmesi bakımından ondan ayrılacaktır. İşittiğime göre, Perugia'da yaşayan Andreuccio Pietro adındaki at taciri, Napoli'de iyi bir at pazarı kurulduğunu duyunca oraya gitmeye niyetlenip kesesine beş yüz altın koydu ve daha önce evinden hiç uzaklaşmamış olduğundan, başka tüccarlarla birlikte yola koyuldu. Napoli'ye bir pazar günü akşamüstü vardı ve ertesi sabah han sahibinden gerekli bilgileri alıp pazar yerine yollandı. Pazarda bir sürü ata baktı, kimlerini gözünü tuttu ve pek çok kez pazarlığa tutuştu ama hiçbirinde el sıkışamadı; pazarlık sırasında satıcılara gerçek alıcı olduğunu göstermek için, acemiler gibi ihtiyatsızlık ederek, onca gelenin geçenin arasında, altın dolu kesesini ikide birde gösterip durdu.

Giriştiği bir pazarlık sırasında yine kesesini çıkarmış gösterirken, isteyen erkeği düşük bir bedel karşılığında memnun etmeye hazır bir Sicilyalı dilber, keseyi gördü ve kendi kendine "Şu paracıklar benim olsa, ne güzel olurdu" diye söylenerek yanından geçti gitti; ama Anderccio bunu fark etmedi. Genç kadının yanında yine Sicilyalı olan yaşlı bir kadın vardı; bu kadın Andreuccio'yu

gördüğü anda genç kadını yolun ortasında bırakıp döndü ve gidip kucaklamak için Andreuccio'ya doğru şefkatle koştu. Bunu gören genç kadın, tek kelime etmeden bir köşeye geçip yaşlı kadını beklemeye koyuldu. Andreuccio ardına dönüp bakınca yaşlı kadını tanıdı ve onu büyük bir sevinç gösterisiyle karşıladı. Yaşlı kadın lafı fazla uzatmadan kendisini handa ziyarete geleceğine söz vererek yanından ayrıldı. Andreuccio pazarlığa devam etse de, o sabah bir şey satın almadı. Andreuccio'nun önce kesesini, sonra

da yaşlı kadınla samimiyetini gören genç dilber, şu paracıkların hepsini ya da hiç olmazsa bir kısmını elde etmenin bir yolunu bulmak için adamın kim olduğu, nereden geldiği, burada ne aradığı ve birbirlerini nereden tanıdıkları hakkında yaşlı kadını sinsice sorguya çekti. Yaşlı kadın Andreuccio'nun nereden gelip nereye gittiğini şöylemekle kalmadı; önce Sicilya'da, ardından da Perugia'da uzunca bir zaman babasının yanında yaşamış olduğundan, öylesine detaylı bilgiler verdi ki Andreuccio bile kendinden aşağı yukarı ancak bu kadar bahsedebilirdi.

Akrabalarının isimlerine varana dek Andreuccio hakkında her türlü bilgiye sahip olan genç dilber, emeline ulaşmak için hain tuzağını bu doğrultuda ince ince kurdu. Eve dönünce, Andreuccio'ya gidemesin diye yaşlı kadını tüm gün ev işleriyle oyaladı ve bu türden hizmetler için özenle yetiştirdiği genç bir hizmetçisini yanına çağırıp günbatımına doğru Andreuccio'nun kaldığı hana yolladı. Genç kızın hana varmasıyla, o sırada tesadüfen kapının önünde tek başına duran Andreuccio'ya rastlaması bir oldu ve aradığı kişiyi tam da muhatabına sordu. Andreuccio'nun bizzat kendisi olduğunu söylemesi üzerine, hizmetçi kız onu bir kenara çekip "Efendim, bu topraklardan soylu bir bayan, kabul ederseniz eğer, sizinle konuşmak istiyor" dedi. Bu sözler üzerine Andreuccio derin düşüncelere daldı ve boylu boslu göründüğünü, bu yüzden de sanki Napoli'de onun haricinde hiç yakışıklı kalmamış gibi kadının kendisine âşık olduğunu sandı; hizmetçi kıza hemen olumlu bir yanıt verdi ve kadının nerede, ne zaman görüşmek istediğini sordu.

Hizmetçi, "Efendim, hanımım sizi evde bekliyor; dilediğiniz zaman gidebiliriz" dedi.

Bunun üzerine Andreuccio kıza "Haydi düş önüme, ben de ardından geleyim" diyerek kimselere haber vermeden handan çıktı. Kız onu doğruca ne menem bir yer olduğu adından bile anlaşılan Malpertugio* Sokağındaki kadının evine götürdü. Andreuccio'nun bir şeyciklerden haberi yoktu, şüphe de etmiyordu; son derece

---

Kötü oyuk –çn.

nezih bir semtte değerli bir kadına gittiğini zannederek elini kolunu sallaya sallaya hizmetçinin peşinden eve girdi. Merdivenleri tırmanmaya başladığı sırada hizmetçi, "İşte Andreuccio" diye hanımına seslenince, sahanlığın başında dikilmiş kendisini bekleyen kadını gördü.

Kadın hâlâ gençti; giyimi, kuşamı son derece zevkli, yüzü oldukça güzel, endamı gayet yerindeydi. Andreuccio kendisine doğru seğirtince, kadın da onu karşılamak için kollarını açarak üç basamak inip boynuna sarıldı ve sanki boğazına bir yumruk oturmuş gibi tek kelime etmeden bir süre öylece kaldı; sonra gözyaşları içinde onu alnından öpüp, hafif titrek bir sesle "Ah Andreuccio'm benim, hoş geldin!" dedi. Böylesine sıcak bir karşılamanın şaşkınlığıyla allak bullak olan Andreuccio, "Hoş bulduk, hanımefendi" diyebildi.

Kadın onu elinden tuttuğu gibi üst kattaki salona, salondan da tek kelime etmeden gül, portakal çiçeği ve daha başka çiçek kokularının doldurduğu yatak odasına götürdü; içeride etrafı perdeli güzel bir yatak, oraların âdetine uygun olarak askılara dizili sıra sıra giysiler, oldukça güzel ve zengin işi süslemeler vardı. Bu türden şeylere yabancı olan Andreuccio, kadının hiç değilse soylu biri olduğuna gözü kapalı inandı.

Yatağın ayakucunda duran bir sandığın üstüne birlikte oturduktan sonra, kadın anlatmaya başladı: "Andreuccio, beni tanımadığın ve tesadüfen bile olsa benden bahsedildiğini duymadığın için gösterdiğim yakınlığın ve akıttığım gözyaşlarının seni şaşkına çevirdiğine eminim; fakat kız kardeşin olduğumu duyunca bu şaşkınlığın büsbütün artacak. Gerçi dileğim, kardeşlerimin hepsini görebilmekti ama son nefesimi vermeden önce Tanrı lütfedip birini olsun karşıma çıkardı ya, artık ölsem de gam yemem. Daha önce belki duymamışsındır. Ben anlatayım sana. Babamız Pietro'nun uzun zaman Palermo'da yaşadığından haberin vardır diye düşünüyorum. Kendisi, nezaketi ve cana yakınlığıyla tanıyan herkesin gönlünü kazanmış bir adamdır, hâlâ da oralarda sevilip sayılır. Fakat bunca insan arasında onu en çok seven kişi, o zamanlar dul bir asilzade olan annemmiş ve her şeyi göze alarak babasıyla

kardeşlerinin korkusunu yenip, aile şerefini hiçe sayıp babamızla yakınlaşmış; bu yakınlaşmanın sonunda ise şimdi karşında gördüğün ben dünyaya gelmişim. Sonra babamızın bir iş nedeniyle apar topar Palermo'dan ayrılıp Perugia'ya dönmesi gerekmiş ve annemle beni bir başımıza bırakıp gitmiş; ben o zamanlar henüz küçük bir kız çocuğuymuşum. Bildiğim kadarıyla bir daha ne annemi ne de beni arayıp sormuş. Hadi bana olan sevgisini geçtim, neticede ben ne hizmetçiden ne de aşağılık bir kadından dünyaya geldim; ama babam olmasaydı şayet, kimdir, neyin nesidir doğru dürüst bilmeden, kendini onun ellerine teslim eden annemin aşkına karşılık böyle bir vefasızlık ettiği için ona çok ağır laflar ederdim. Yine de, neyse ne! Üstünden uzun zaman geçen hataları aklamaktansa karalamak daha kolayımıza gelir zaten. Hem artık olan olmuş. Ben küçük bir kız çocuğuyken babamın bizi bırakıp gittiği Palermo'da büyüdüm ve zengin bir kadın olan annem beni asil ve kıymetli bir Girgentili ile evlendirdi; o da annemle benim hatırımıza gelip Palermo'ya yerleşti. Kendisi koyu bir Guelfo yanlısıydı ve Kralımız Charles ile kimi tasarıları vardı ancak herhangi bir girişimde bu-

lunamadan Kral Frederick'in durumdan haberi oldu. Tam da adanın en önemli kadını olmaya hazırlanırken, malımızı mülkümüzü ardımızda bırakarak yanımıza büyük servetimizin ancak ufak bir kısmını alıp Sicilya'dan kaçmak zorunda kaldık ve gelip bu topraklara sığındık. Burada Kral Charles bizi çok iyi karşıladı ve kendisi yüzünden uğradığımız zararın bir kısmını karşıladı; bize mal mülk bağışladı ve kocama, yani eniştene karşı, senin de gördüğün üzere eli açık davranmayı sürdürüyor. İşte canım kardeşim böylece senin çabandan ziyade, Tanrı'nın yüce merhameti sayesinde seni bulduğum bu yere gelmiş oldum." Böyle diyerek ona bir kez daha sarıldı ve gözyaşları içinde alnına bir öpücük kondurdu. Anlatırken ne dili sürçen ne de olmayacak bir laf eden kadının ağzından böylesine derli toplu ve böylesine düzgün bir hikâye dinlerken, babasının gerçekten de Palermo'da bulunmuş olduğunu hatırlayan Andreuccio, delikanlıların tabiatını, gençlik çağında nasıl sevdalandıklarını kendinden biliyordu ve kadının sicim gibi inen gözyaşlarını, sarılmalarını, içten öpücüklerini görünce gerçeği söylediğine ikna olmuştu. Kadın sustuktan sonra, "Hanımefendi, şaşkınlığımı çok görmeyin bana. Aslına bakarsanız, babam ne sizden ne de annenizden bahsetti ya da sözünüzü ettiyse bile benim kulağıma gelmedi. Dolayısıyla, kendi adıma, varlığınızdan haberdar bile değildim. Yine de yalnız başıma bulunduğum bu yerde, hiç beklemediğim bir anda kız kardeşime kavuşmuş olmak benim için paha biçilemez. Kaldı ki ben basit bir tüccarım ve gerçek hayatta sizin yüceliğinize layık olabilecek mertebede birini tanımıyorum. Fakat bir noktayı aydınlığa kavuşturmanızı rica edeceğim; benim burada olduğumu nereden öğrendiniz" yanıtını verdi.

Bu soru üzerine kadın, "Bu sabah yakından tanıdığım yoksul bir kadın sayesinde haberim oldu" dedi. "Bana anlattığına göre hem Palermo'da hem de Perugia'da uzun zaman babamızın yanında kalmış. Başkalarının olduğu bir yere gelmemdense, senin buraya yani kendi evine gelmeni daha doğru buldum; yoksa çoktan koşup gelmiştim yanına."

Bu sözlerinin ardından bütün akrabaları teker teker isimleriyle sormaya başladı; Andreuccio kanmaması gereken sorulara büsbü-

tün aldandı ve her birini yanıtladı. Sohbetleri gitgide koyulaştı, sıcak da iyice bastırdı; bunun üzerine kadın beyaz şarapla badem şekeri getirtti ve Andreuccio'yu bir güzel yedirip içirdi. Akşam yemeği vakti gelince Andreuccio kalkmak istedi ama kadın bir türlü razı gelmedi; hatta çok içerlemiş gibi yaparak kollarını Andreuccio'nun boynuna doladı ve "Ah! İşte şimdi eminim, pek değerim yok senin için! Bu kente ayak basar basmaz doğruca gelmen gereken yere, yani daha önce hiç görmediğin kız kardeşinin evine daha yeni gelmişken, akşam yemeği için hana gitmek istemeni neye yormalı? Hakikaten diyorum, yemeği benimle yiyeceksin. Kocam burada olmadığı için canım çok sıkkın; ama seni evin kadınına yaraşır biçimde ağırlamasını bilirim" dedi.

Nasıl bir yanıt vereceğini bilemeyen Andreuccio, "Kız kardeşim olarak benim için değerlisiniz elbette. Ancak gitmezsem bütün akşam beni yemeğe beklerler; çok ayıp etmiş olurum" dedi.

Genç kadın bunun üzerine, "Yüce Tanrım! Seni yemeğe beklemesinler diye hana haber götürecek kimse bulunmaz sanki bu evde! Hatta handaki arkadaşlarını da burada akşam yemeğine çağırman icap eder. Daha sonra gitmek istersen, onlarla birlikte dönersin" dedi.

Andreuccio, o akşam arkadaşlarıyla birlikte olmak istemediğini ama onun isteğini yerine getirmekten mutluluk duyacağını söyledi. Kadın, akşam yemeğine beklememelerini haber vermesi için hana birini gönderirmiş gibi yaptı; ardından bir süre daha sohbet ettiler ve birbirinden farklı yemeklerin donattığı, göz alıcı sofraya geçtiler. Genç kadın, kurnazlık edip karanlık bastırana dek yemeği uzattı. Sofradan kalktıkları sırada Andreuccio gitmek istedi ama kadın buna dünyada müsaade etmeyeceğini, bilhassa yabancılar için Napoli'nin gece vakti dışarıda dolaşmaya uygun bir yer olmadığını, akşam yemeğine beklememeleri için hana haber yollarken, aynı zamanda gece yatıya dönmeyeceğini de bildirdiğini söyledi. Andreuccio buna da inandı ve yalanına kandığı kadının yanında vakit geçirmekten aldığı keyifle yerinden kıpırdamadı. Yemekten sonra değişik konularda uzun uzadıya konuşmaları da boşuna değildi; çünkü gecenin bir kısmı daha böylece geçip gitmişti. Kadın

gece bir şeye ihtiyacı olursa diye yanına bir oğlan çocuğu verdi ve uyuması için Andreuccio'yu yatak odasında bırakıp hizmetçi kızlarla birlikte başka bir odaya geçti.

Bunaltıcı bir sıcak vardı; bu yüzden Andreuccio yalnız kaldığını gördüğü anda hiç vakit kaybetmeden ceketini çıkarıp pantolonunu sıyırdı ve giysilerini yatağın başucuna bıraktı. Karnındaki lüzumsuz ağırlığı doğal olarak boşaltması gerekince, çocuğa bu işi nerede halledebileceğini sordu. Çocuk, odalardan birinin kapısını göstererek "İşte, şuraya gidin" dedi. Andreuccio emin adımlarla yürüyüp kapıdan içeri girdi ama daha adımını atar atmaz üstüne bastığı tahta, diğer taraftaki kirişinden ayrıldı ve Andreuccio'yla birlikte alt kata yuvarlandı. Tanrı'nın sevgili kuluymuş ki onca yüksekten düşmesine rağmen hiçbir yeri incinmedi; fakat düştüğü yer ağzına kadar pislikle dolu olduğundan, kir içinde kaldı.* Şu ana kadar anlattıklarımın ve bundan sonra söyleyeceklerimin daha iyi anlaşılabilmesi için önce bu yapıyı tarif etmem gerek: Burası, yan yana iki ev arasında görmeye alışık olduğumuz türden daracık bir aralıkta bulunuyordu. İki ev arasında iki kiriş uzanıyor ve kirişlerin bir ucu evlerden birine, öteki ucu ise diğer eve giriyordu. İki kirişin üzerine birkaç tahta yerleştirilmişti; ayrıca bir de oturak konmuştu. Andreuccio işte bu tahtalardan birinin üstüne basıp düşmüştü. Daracık yerde durmaktan sinirleri altüst olan Andreuccio, çocuğa seslenmeye başladı ama çocuk onun düştüğünü duyduğu anda, haber vermek için hanımının yanına koşmuştu. Tuzağını kurmak için Perugialı kız kardeşe dönüşen Palermolu kadın, Andreuccio'nun eşyalarının durup durmadığına bakmak için bir solukta odaya daldı ve kimselere güvenmeyerek ahmak

---

* Hikâyenin bu kısmı dönemin gündelik tuvalet kullanımı hakkında detaylı bir bilgi verir. Etrafı muhtemelen kapalı olan tahta kirişler iki ev arasındaki aralıkta uzanır. Bu tahta kirişlerin altında bulunan küçük hendekler, gündelik hayatta tuvalet ihtiyacını karşılar. 8. günün 9. hikâyesinde tarif edilen sisteme göre, hendeklerin dolması halinde, içindeki pislik, kova ve sırıklarla taşınır ve yol kenarlarındaki tarlalarda verimi artırması maksadıyla açılmış olan hendeklere boşaltılır. Bu hendeklerin de dolması durumunda, kovalar nehre boşaltılır –çn.

gibi tüm parasını yanında taşıyan Andreuccio'nun kıyafetleriyle paralarını odada bulunca, artık onunla bir işi kalmadığından, gidip az evvel düştüğü yerin kapısını kapattı.

Çocuktan yanıt alamayan Andreuccio, daha yüksek sesle bağırmaya başladı ama bu da bir sonuç vermedi. Bunun üzerine şüpheye kapıldı ve geç de olsa oyuna getirildiğinin farkına varmaya başladı. Hemdekle yolu birbirinden ayıran alçak duvarın üstüne tırmanıp sokağa atladı ve gayet iyi hatırladığı ön kapıya dolandı. Uzun uzun kapıyı çaldı, yumrukladı, bağırdı fakat ne yapsa boşunaydı. Nasıl bir açmaza düştüğünü açıkça anlayınca ağlamaya ve söylenmeye başladı: "Vay başıma gelenler! Göz açıp kapayıncaya kadar hem beş yüz altından, hem de kız kardeşten oldum!" Bir süre daha yakındıktan sonra yeniden kapıyı yumruklamaya ve bağırmaya başladı; hem de bunu öyle uzun süre yaptı ki sonunda komşu evdekiler gürültüye dayanamayıp yataklarından kalktı. Kadının hizmetçilerinden biri, uykudan yeni uyanmış gibi, cama çıktı ve "Kim o aşağıda kapıyı yumruklayan" diye azarlarcasına sordu.

"Hey!" dedi Andreuccio. "Yoksa beni tanımadın mı? Benim, Bayan Fiordaliso'nun kardeşi Andreuccio!"

Bunun üzerine hizmetçi, "Yahu, içkiyi fazla kaçırdıysan şimdi git yat, yarın sabah gel anlat. Andreuccio diye birini tanımıyorum, ne zırvaladığını da anlamıyorum! Haydi, çek git ve bizi rahat bırak da uyuyalım!" yanıtını verdi.

Andreuccio, "Zırvalıyorum öyle mi? Ne söylediğimi gayet iyi biliyorsun! Ama Sicilyalıların âdeti önce akrabaları bulup çıkarmak, sonra onları bir kalemde unutmaksa, bari yukarıda kalan giysilerimi verin de Tanrı'nın izniyle kendi yoluma gideyim" dedi.

Hizmetçi kız hafiften gülerek, "Yahu, bana kalırsa hayal görüyorsun sen" cevabını verdi ve bunu demesiyle içeriye girip pencereyi örtmesi bir oldu. Andreuccio uğradığı kayıptan artık iyice emindi. Bu acı içindeki öfkeyi patlama noktasına getirince, kelimelerin geri getiremediğini kaba kuvvetle elde etmeye karar vererek eline kocaman bir taş aldı ve kapıya öncekinden daha büyük bir şiddetle, çılgınlar gibi vurmaya başladı. Çoktan uyanıp yatağından çıkmış olan konu komşu Andreuccio'yu, sırf huzur bozmak

için yalan dolanla iyi yürekli kadının kapısına dayanan bir serseri sanınca, kapıyı yumruklamasına iyice öfkelendi ve semtteki tüm köpeklerin bir ağızdan yabancı bir köpeğe havlaması gibi, hepsi birden pencerelere üşüşüp bas bas bağırmaya başladı: "Bu saate bir hanımın evine gelinir, böyle laflar edilir mi? Bu ne büyük terbiyesizlik! Senin gibi adamın Tanrı müstahakını versin! Bırak da uyuyalım! Bu hanımla bir işin varsa, sabaha hallet! Bizi gecenin bu saatinde rahatsız etme!"

Kadının muhabbet tellalı da evdeydi ama Andreuccio içerdeyken ne onu görmüş ne de sesini işitmişti. Adam, etraftan yükselen seslerden güç bulmuş olacak ki, cama çıkıp gür, kaba ve ürkütücü bir sesle "Kim var aşağıda" dedi. Andreuccio duyduğu ses üzerine başını kaldırıp bakınca, az da olsa seçebildiği kadarıyla, kapkara bıyıkları ve sert bakışlarıyla haydut kılıklı birinin yataktan yeni çıkmış ya da derin bir uykudan yeni uyanmış gibi gözlerini kırpıştırıp ovuşturduğunu gördü. Hiç korkmadan "Bu evdeki kadının kardeşiyim" diye cevap verdi. Adam Andreuccio'nun sözünü tamamlamasını bile beklemeden, öncekinden de sert bir sesle "Beni aşağıya indirme! Yoksa oraya gelir, ömrünce unutamayacağın bir sopa çekerim sana eşek herif! Gecenin bir vakti insanları uykusundan ediyorsun pis sarhoş!" diye bağırdı; sonra da içeri girip pencereyi kapattı.

Bu adamın ne mal olduğunu Andreuccio'dan çok daha iyi bilen birkaç komşu usulca fısıldayarak "Tanrı aşkına, durma, çek git. Bu gece biri canından olsun istemeyiz. Kendi iyiliğin için uzaklaş buradan" dedi. Anreuccio adamın sesinden ve cüssesinden ürkmüş, iyi niyetle söylendikleri belli olan nasihatlerden dolayı çekinmiş, paradan yana umudunu yitirmiş ve böylece dünyanın en kederli insanı oluvermişti. Hana dönmek için hizmetçinin kendisini getirdiği yoldan yürümeye koyuldu, fakat nereye gittiğini bilmez haldeydi ve üstünden yükselen berbat koku yüzünden kendi kendisinden tiksinmişti. Denizde yıkanmaya karar vererek sola saptı ve Rua Catalana adlı caddeyi yürümeye başladı. Şehrin sırtını tırmandığı sırada ellerinde fenerle iki kişinin karşıdan yaklaştığını gördü. Gelenlerin hırsız takımından ya da kolluk kuvvetlerinden olmasından korktu ve onları atlatmak için yakınlardaki bir vira-

neye sessizce sığındı. Adamlarsa sanki davet edilmişler gibi aynı viraneye daldı. İçlerinden biri sırtındaki alet edevatı yere bıraktı ve bir yandan sohbet edip, bir yandan da birlikte aletleri gözden geçirmeye başladılar. Konuşurlarken biri "Ömrümde böyle pis koku duymadım. Nereden geliyor olabilir" diyerek elindeki feneri birazcık yukarı kaldırdı ve zavallı Andreuccio'yla karşılaşınca şaşkınlık içinde "Sen de kimsin" diye sordu.

Andreuccio ilkin sesini çıkarmadı; ancak adamların, feneri yaklaştırıp böyle pislik içinde ne yaptığını sorması üzerine başından geçenleri enine boyuna anlattı. Olayın nerede meydana gelmiş olabileceğini düşünüp taşındıktan sonra adamlar "Bu iş olsa olsa, kan emici Buttafuoco'nun evinde olmuştur" dedi. İçlerinden biri Andreuccio'ya dönüp "Azizim," dedi "her ne kadar paranı kaptırmış olsan da, düştüğün ve eve geri dönemediğin için Tanrı'ya şükret. Eğer düşmemiş olsaydın, uykuya daldığın anda boğazına sarılırlardı ve paranla birlikte canından da olurdun. Ağlamanın bir faydası yok artık. Nasıl gökten yıldız koparamazsan, o paranın da bir kuruşunu geri alamazsın. Olan biten hakkında konuştuğunu duyarlarsa, seni sağ koymazlar, bilesin."

Biraz daha konuşup onu teselli ettikten sonra, "Haline çok üzüldük. Bu gece bir işe çıkıyoruz, eğer bize katılmak istersen bu-

yur gel. Bu işten payına düşecek olan para, kaybettiğini misliyle telafi eder" dediler.

Perişan haldeki Andreuccio, kabul ettiği cevabını verdi.

O gün Filippo Minutolo adındaki Napoli başpiskoposu üzerinde bir yığın mücevherle gömülmüştü ve parmağındaki yüzüğün değeri beş yüz altından fazlaydı. Adamlar girişecekleri soygunun tasarısını Andreuccio'ya açtılar. Uyanık olacağına açgözlü davranan Andreuccio katedrale doğru gitmek üzere onlarla birlikte yola çıktı; fakat öylesine berbat kokuyordu ki adamlardan biri "Şöyle bir yıkansa da bu kadar korkunç kokmasa keşke. Yok mudur bunun bir yolu" diye sordu. Diğeri "Yakınlarda bir kuyu olacaktı; çıkrığıyla kovası hep yanında durur. Oraya gidelim, bir çırpıda yıkayıveririz" cevabını verdi.

Kuyunun başına vardıklarında ipin durduğunu ama kovanın yerinde olmadığını gördüler. Bunun üzerine onu ipe bağlayıp kendi başına yıkanması için kuyuya salmaya karar verdiler; öyle de yaptılar. Andreuccio işi bitince ipi çekiştirip işaret verecek, onlar da ipi gerisingeri yukarı çekecekti. Andreuccio'yu kuyuya indirmelerinin ardından, sıcak havada koştura koştura birini kovalamaktan boğazı kuruyan birkaç kolluk kuvveti su içmek için kuyuya geldi. Onların yaklaştıklarını gören iki adam, alelacele kaçmaya başladı. Su içmeye gelen kolluk kuvvetleri onları fark etmemişti. Andreuccio kuyunun dibinde işini bitirince, ipi şöyle bir salladı. Su içmeye gelenler kalkanlarını, silahlarını ve harmaniyelerini çıkarıp kenara koymuş, ipin ucunda su dolu bir kova olduğunu sanarak ipi çekmeye koyulmuştu. Andreuccio, yukarıya yaklaşınca ipi bıraktı ve iki eliyle birden kuyunun ağzına tutunarak kendini dışarı attı. Bunu gören kolluk kuvvetleri korkuya kapıldı ve ipi bıraktıkları gibi, ağızlarını bile açmadan, var güçleriyle kaçmaya başladı. Andreuccio bu duruma şaşıp kaldı; eğer sıkı sıkı tutunmamış olsaydı kuyunun dibini boylayabilirdi ve bu esnada ağır yaralanabilir hatta ölebilirdi. Dışarı çıktıktan sonra kuyunun yanında silahları görünce büsbütün şaşırdı, çünkü birlikte geldiği adamların yanlarında silah taşımadığını çok iyi biliyordu. Neler olup bittiğini bilmiyor ama kaygı duyuyordu. Hiçbir şeye elini sür-

meden, kara talihine hayıflana hayıflana oradan ayrılmaya karar verdi. Ne yana gittiğini bilmeden ilerlerken, kendisini kuyudan çıkarmak için geri dönen iki adamla karşılaştı. Andreuccio'yu karşılarında görünce, merak içinde, onu kuyudan dışarı kimin çıkardığını sordular. Andreuccio bunu bilmediğini söyleyip başından geçenleri teker teker anlattı ve kuyunun dışında neler bulduğundan söz etti. Olayların gidişatını anlatılanlardan çıkaran adamlar gülmekten katıla katıla ona niçin kaçtıklarını ve kendisini kimlerin kuyudan çıkardığını anlattı. Vakit çoktan gece yarısı olduğundan, sözü daha fazla uzatmadan, kentin en büyük kilisesine gittiler ve usulcacık içeri süzülüp, mermerden yapılma devasa lahdin yanına vardılar. Demir çubukla lahdin hantal kapağını itip bir kişinin geçebileceği kadar araladılar. Bu işi hallettikten sonra biri diğerine, "Kim girecek içeri" diye sordu; arkadaşından "Ben girmem" yanıtını alınca "Ben de girmem, Andreuccio girsin" dedi.

Andreuccio, "Hayır, ben de girmem" deyince ikisi birden ona dönüp "Ne demek, ben girmem! Eğer girmezsen, Tanrı hakkı için, şu demirle kafanı bir güzel delik deşik ederiz, gebertmeden bırakmayız seni!" dediler.

Korkuya kapılan Andreuccio lahde girdi, girerken de "Tuzağa düşürmek için beni sokuyorlar içeri. Ne varsa hepsini onlara vereceğim; onlarsa, ben daha buradan dışarı çıkmaya çalışırken, ganimeti paylaşıp cebe indirecekler. Bense havamı alacağım" diye düşündü. Onun için önce kendi payını bir kenara ayırmaya karar verdi ve yüzüğün değerine dair duyduklarını hatırladığından, lahdin içine girer girmez, önce başpiskoposun parmağından yüzüğü sıyırıp aldı; sonrasında gömleğine varana dek ne varsa çıkarıp eldivenleri, piskoposluk asası ve tacıyla birlikte onlara verdi ve geride hiçbir şey kalmadığını söyledi. Fakat adamlar bir de yüzük olması gerektiğinde hemfikirdi ve ona her yanı aramasını söyledi. Andreuccio, arıyormuş gibi yaparak onları bir süre öylece beklettikten sonra yüzüğü bulamadığını söyledi. Fakat adamlar da Andreuccio kadar cin fikirliydi; aramayı sürdürmesini söylediler ve uygun bir anda kapağı tutan demir çubuğu çekerek onu lahdin içine kapatıp kaçtılar. Kapağın kapandığını duyunca Andreccu-

io'nun neler hissettiğini tahmin edersiniz. Kapağı defalarca başıyla ve omuzlarıyla itmeyi denedi ama ne yapsa nafileydi; uğradığı hüsranın ağırlığıyla kendinden geçip başpiskoposun ölüsü üstüne yığıldı. O anda onları gören biri olsaydı, hangisinin ölü hangisinin diri olduğunu kolay kolay ayıramazdı. Kendine geldiği anda gözlerinden sel gibi yaşlar boşandı; sonunun şu iki ölümden biri olacağı su götürmez bir gerçekti: Gelip kapağı açan olmazsa Andreuccio piskoposun ölüsünü saran kurtçukların arasında açlıktan ve kokudan ölürdü; lahdin içinde bulunması halinde ise hırsızlıktan idam edilirdi.

Bu düşüncelerle kahrolup dururken, kilisenin içinde birilerinin yürüdüğünü fark etti ve konuşmalarını işitti. Adamların niyetini anlayınca korkusu büsbütün arttı; çünkü adamların yapmaya geldiği işi, o ve iki arkadaşı çoktan halletmişti. Kapağı aralayıp destekle tutturduktan sonra yeni gelenlerin arasında içeriye kimin gireceği sorunu patlak verdi. Hiçbiri girmeye yanaşmadığından tartışma uzamıştı; sonunda bir papaz, "Ne diye korkuyorsunuz? Sizi yer mi sanıyorsunuz? Ölüler insan yemez. Ben girerim içeri" dedi. Bu sözlerinin ardından başını ileriye doğru uzatıp göğsünü lahdin kenarına dayadı ve içeriye süzülebilmek için ayaklarını lahdin içine sarkıttı. Bunu gören Andreuccio doğrulup papazın bir ayağını yakaladı ve onu aşağıya çekecekmiş gibi davrandı. Papaz aşağıya doğru çekildiğini hissedince korkunç bir çığlık kopardı ve hemen lahitten dışarı fırladı. Bunun üzerine diğerleri de korkuya kapıldı ve lahdin kapağını açık bırakarak, sanki yüz binlerce şeytan arkalarından kovalıyormuş gibi kaçışmaya başladı.

Gördükleri karşısında Andreuccio, hiç ummadığı kadar büyük bir mutluluğa kavuştu. Hemen lahitten dışarı fırladı ve geldiği yoldan dönerek kiliseden çıktı. Bu sırada gün neredeyse doğmak üzereydi. Parmağında yüzükle avare avare dolaşırken sahile kadar indi ve kaldığı hana rastgeldi. Hancıyla arkadaşları, başına bir iş geldiği endişesiyle tüm geceyi ayakta geçirmişlerdi. Başından geçenleri anlatınca han sahibi, bir an önce Napoli'den ayrılmasını önerdi. O da bu öneriye hemen uydu ve at satın almak için beş yüz altınla ayrıldığı Perugia'ya parmağına taktığı yüzükle döndü.

6. HİKÂYE

Madam Beritola, iki evladından ayrı düştükten sonra bir adada yanında iki karacayla bulunur ve Lunigiana'ya götürülür. Oğullarından biri de Lunigiana'dadır; fakat oranın senyörünün hizmetine girdikten sonra senyörün kızıyla ilişki yaşayınca hapse atılmıştır. Kral Charles'a karşı Sicilya ayaklanması yaşanır. Anne oğluyla buluşur. Oğul senyörün kızıyla evlenir. Diğer kardeş bulunur. Eski saygınlıklarına kavuşurlar.

Hem hanımlar hem de beyler, Fiammetta'dan dinledikleri Andreuccio'nun talihsizliklerine bol bol güldüler. Hikâyenin sona erdiğini gören Emilia, kraliçenin buyruğuyla söze başladı:

Kaderin türlü cilveleri insanı dertlere, sıkıntılara sürükleyebilir. Bu konuda konuşmak ise, iki tatlı söze hemen kanan zihinlerimiz için ihtar niteliğindedir; çünkü mutluluğa erenlerin anlatıları bize ders, talihsizlik yaşayanların anlatıları ise teselli verir ve bana kalırsa onları dinlemekten hiçbir zaman kaçınmamak gerekir. Bu nedenle, az önce kaderin büyük hamlelerinden bahsedilmiş olmasına rağmen, sizlere dokunaklı ve bir o kadar da sahici bir hikâye anlatmak istiyorum. Bu hikâye mutlu bir sonla bitiyor; fakat içinde öylesine yoğun ve derin acılar barındırıyor ki kavuşulan saadet bu acıları hafifletmeye yetmiş midir, bilmem.

Sevgili hanımlar, İmparator II. Friedrich'in ölümün ardından Sicilya tahtına Manfred'in geçtiğini biliyorsunuzdur. Manfred'in has adamları arasında Arrighetto Capece adında asil bir Napolili vardı ve bu adam yine kendisi gibi Napolili olan güzeller güzeli asilzade Madam Beritola Caracciola ile evliydi. Adanın yönetimini elinde bulunduran Arrighetto, Charles d'Anjou'nun Benevento'da Manfred'i bozguna uğratıp öldürdüğünü ve tüm krallığı ele geçirdiğini duyunca, Sicilyalılara inan olmayacağını bildiğinden ve efendisinin düşmanına kulluk etmek istemediğinden, kaçmaya yeltendi ama durumdan haberdar olan Sicilyalılar onu tutsak alıp diğer dostları ve Kral Manfred'in hizmetinde bulunmuş başkalarıyla birlikte Charles d'Anjou'ya teslim etti; hemen ardından

da ada zaptedildi. Bunca karışıklığın içinde, kocasının ne halde olduğunu bilmeyen Madam Beritola, tüm bu yaşananların korkusu üstüne, bir de namusuna leke sürülmesinden endişelenince, neyi var neyi yoksa geride bırakıp, yanına yalnızca sekiz yaşındaki oğlu Giuffredi'yi alarak hamile ve beş parasız halde bir tekneye binip Lipari'ye kaçtı ve orada Scacciato adını verdiği diğer oğlunu dünyaya getirdi. Oğluna bir dadı tuttu ve küçük bir gemiye binip, ailesinin yanına Napoli'ye dönmek üzere yola çıktı; ama işler hiç de umduğu gibi gitmedi.

Güçlü bir rüzgâr, gemilerini Napoli yerine Ponza Adasına sürükleyince ufak bir koya sığındılar ve yolculuk için havanın açmasını beklemeye başladılar. Madam Beritola yanındakilerle birlikte adaya ayak bastıktan sonra, Arrighetto için duyduğu acıyı yalnız başına yaşayabilmek için adanın bir köşesinde kendisine tenha bir yer buldu ve buraya her gün gitmeye başladı; ta ki kendi acısına daldığı bir gün, gemicilerin de, yolcuların da farkına varamadığı bir korsan gemisi çıkıp gelene ve bir çırpıda herkesi topladıktan sonra çekip gidene dek.

Madam Beritola, günlük matemini tuttuktan sonra, her zaman yaptığı gibi evlatlarının yanına döndü ama kıyıda kimseleri bulamadı. Önce meraklandı; sonra neler olabileceğini hesaplayarak gözleriyle denizi taradı ve henüz çok uzaklaşmamış olan gemiyle onun peşinden giden kendi küçük gemisini görünce kocasından sonra evlatlarını da yitirdiğini açıkça anladı. Bir başına, yapayalnız, kimsesiz kalakaldığını, onları bir daha nerede bulabileceğini bile bilmediğini fark edince, oğullarıyla kocasının adını sayıklaya sayıklaya kıyıda düşüp bayıldı. Etrafta soğuk su verecek ya da kendine gelmesi için ona yardım edebilecek kimse olmadığından, baygın halde bir süre öylece kaldı. Bitkin bedeni yeniden canlanınca, feryat içinde gözyaşlarına boğuldu ve uzun süre oğullarının adını haykırarak mağara mağara onları aramaya koyuldu. Boşuna çabaladığını ve gecenin çökmek üzere olduğunu görünce, nereden çıktığını bilmese de bir umudun peşine takılıp, kendi başının çaresine bakmak için kıyıdan ayrıldı ve gözyaşı döküp acısını yaşadığı şu mağaraya döndü.

Büyük korkular, tarifsiz acılar içinde geçen gecenin ardından yeni gün doğdu. Tüm gece ağzına lokma koymayan Madam Beritola, açlık iyice bastırınca, günün ilk çeyreğine* doğru karnını yiyebildiği kadar otla doyurdu; ardından, bir yandan ağlayıp, bir yandan da kendisini bekleyen hayatı düşünmeye koyuldu. Böyle kara kara düşünürken, bir karacanın yandaki mağaraya girdiğini, bir süre sonra da çıkıp ormana daldığını gördü. Yerinden doğrulup karacanın çıktığı mağaraya girince içeride, dünyanın en tatlı, en sevimli yaratıkları gibi görünen, muhtemelen yeni doğmuş iki küçük karaca yavrusu buldu. Doğumdan sonra sütü henüz kesilmediğinden iki yavruyu şefkatle göğsüne bastırdı. Yavrular bu ikramı geri çevirmeyip kendi analarının sütü gibi içtiler ve o günden sonra onu öz analarından ayırmadılar. İki yavru kadar anne karacayla da haşır neşir olan Madam Beritola, böylece bu ıssız

* Sabah saat dokuz suları. Belirli bir zamanı ifade etmek için kullanılan bu gibi terimler ortaçağa özgüdür ve metne sadık kalmak amacıyla korunmuştur. Eserin yazıldığı sıralarda zaman, mekanik değil kanonik olarak, yani kilise çanlarına, dua vakitlerine göre ya da gözleme dayalı olarak güneşin konumuna göre tayin edilirdi –çn.

yerde kendine yaren bulmuş oldu ve otla beslenip su içerek, oğulları, kocası ve eski hayatı aklına geldikçe gözyaşı dökerek yaşayıp gitmek için oraya yerleşti.

Onun gemisiyle aynı felakete uğrayan Pisalı bir gemi aylar sonra yine aynı koya gelip bir süre demirlediğinde, asil kadın böyle yaşamaktan iyice yabanileşmişti. Koya gelen gemide Malespino Markisi asilzade Currado ile saygın ve dindar karısı vardı; birlikte Puglia krallığındaki kutsal mekânları ziyaret etmişler, evlerine dönüyorlardı. Bir gün, can sıkıntısından yanlarına köpeklerini ve hizmetçilerini alarak, oyalanmak için adayı dolaşmaya çıktılar. Köpekler, Madam Beritola'nın yaşadığı yerin hemen yakınında otlayan ve epey boy atmış olan iki karacayı görüp kovalamaya başladı. Kaçan karacalar başka yana sapmadan doğruca Madam Beritola'nın durduğu mağaraya sığındı. Madam Beritola bu kovalamacayı görür görmez ayağa fırladı ve eline geçirdiği sopayla köpekleri kovaladı. Köpeklerin peşinden gelen Currado ile karısı, karşılarında saçı başı birbirine girmiş, kara kuru birini görünce şaşıp kaldı ama asılan şaşıran Madam Beritola'ydı. Kadının isteği üzerine Currado hemen köpekleri geri çekti. Ardından Madam Beritola'ya kendinden bahsetmesi, burada ne yaptığını anlatması için yalvar yakar oldular; o da halini, makûs talihini, başından geçenleri bir bir sayıp döktü. Arrighetto Capece'yi gayet yakından tanıyan Currado, kahrından gözyaşlarına boğuldu ve onu burada kalma kararından vazgeçirmek ya da Tanrı dirlik düzen verene dek bir kardeş gibi yanlarında yaşasın diye alıp evine götürmek için epey dil döktü ama onu bir türlü ikna edemedi. Currado, kadının karnını doyurmasını, üstü başı döküldüğünden kendi giysilerinden birini vermesini ve ne yapıp edip onu birlikte dönmeye ikna etmesini tembihleyerek karısını Beritola'nın yanında bıraktı. Mağarada kalan asil kadın Madam Beritola ile birlikte talihine uzun uzun ağladıktan sonra getirttiği yiyeceği ve giyeceği kabul etmesi için binbir çaba harcadı ve nihayetinde, epey yalvarıp yakardıktan sonra, kendisini kimselerin tanımadığına yeminler ettiği Lunigiona'ya, yavru ve anne karacaları da yanlarına alarak, dönmeye razı etti. Bu arada, karacalar sohbetlerinin ortasında

çıkagelmiş, Madam Beritola'ya sevgi gösterilerinde bulunmuş ve asil kadını büyük şaşkınlığa uğratmışlardı.

Hava açınca Madam Beritola, anne ve yavru karacaları da alıp Currado ve eşiyle birlikte gemiye bindi. Gemide onun ismini bilen kimse olmadığından, kendisine Cavriola* adını verdiler. Elverişli rüzgârlar sayesinde kısacık zamanda Magra Nehrinin ağzına vardılar ve burada gemiden inip şatonun yokuşunu tırmandılar. Şatoda, dul kıyafetleri giyen Madam Beritola, Currado'nun eşine, nedimelerinden biri gibi sadakatle, tevazu içinde, dürüstçe hizmet etti ve karacalarını besleyip büyütmeye devam etti.

Ponza'da, Madam Beritola'nın yolculuk ettiği gemiye el koyarken onu görmedikleri için geride bırakmış olan korsanlar, esirleriyle beraber Ceneviz'e gelmiş, korsan gemisinin iki sahibi burada ganimeti kendi arasında bölüşmüş, Madam Beritola'nın iki oğluyla dadıları başka mallarla birlikte Guasparrino Doria'nın payına düşmüştü. O da ev işlerinde çalıştırmak üzere dadıyla iki çocuğu kendi evine yollamıştı. Hanımını kaybettiğini ve iki çocukla birlikte bir açmazın içine düştüğünü gören dadı, üzüntüsünden kıyasıya ağladıktan sonra çocuklarla birlikte tutsak olduğunu ve gözyaşının hiçbir şeyi çözmediğini anlayınca, yoksulluğuna rağmen, sağduyu sahibi akıllı bir kadın olduğundan, önce elinden geldiğince kendine çekidüzen verdi; ardından getirildikleri yere bir göz attı ve çocukların tanınması halinde başlarının derde girebileceğini anladı. Kaderlerinin bir gün yeniden dönebileceği ve o zaman, eğer hâlâ hayatta olurlarsa, eski mertebelerine kavuşabilecekleri umuduyla çocukların kimliklerini, gerek görmedikçe kimselere açık etmemeye karar verdi ve soranlara çocukların kendi oğulları olduklarını söyledi. Büyüğünün adını Giuffredi yerine Giannotto di Procida olarak değiştirdi, küçüğün adına dokunmadı ve Giuffredi'ye adını neden değiştirdiğini inceden inceye açıkladıktan sonra tanınmasının getireceği tehlikeleri ikide bir hatırlattı; uyanık bir çocuk olan Giannotto, bilge dadısının talimatlarını harfiyen yerine getirdi. İki çocuk yıllar yılı Guasparrino'nun evinde, yalınayak, başıkabak halde, dadılarıyla birlikte, en adi işlere, büyük bir sabır-

* Dişi karaca –çn.

lara koştu; ama Giuffredi'nin mizacı uşaklıkla bağdaşmıyordu. On altısına basınca hizmet etmenin aşağılık koşullarına başkaldırarak Messer Guasparrino'nun hizmetinden ayrılıp İskenderiye'ye giden Ceneviz gemilerinden birine bindi ve diyar diyar gezdi; ama hiçbir yerde tutunamadı. Messer Guasparrino'nun yanından ayrılışından yaklaşık üç ya da dört yıl sonra, artık boylu boslu bir delikanlı olduğu sıralarda, öldü sandığı babasının hayatta olduğunu, fakat Kral Charles d'Anjou'nun boyunduruğu altında esir tutulduğunu öğrendi. Kaderden umudunu kesip avare avare dolaşırken yolu Lunigiano'ya düştü ve burada hasbelkader Currado Malaspina'nın hizmetine girip canla başla çalışmaya başladı. Arada bir Currado'nun karısının yanında annesini gördüyse de, son görüşmelerinin üstünden geçen zaman her ikisini de öylesine değiştirmişti ki ne o annesini tanıyabildi ne de annesi onu.

Giannotto, Currado'nun hizmetinde çalışırken, Currado'nun Spina adındaki kızı, eşi Niccolo da Grignano'nun ölümü üzerine dul kalıp babasının evine döndü. Daha on altısına basmamış bu güzel ve alımlı kız Giannotto'yu görünce gözlerini ondan alamadı; Giannotto da kızdan ayıramadı bakışlarını ve böylece birbirlerine sırılsıklam âşık oldular. Çok geçmeden aşkları tamamına erdi ve kimsenin ruhu duymadan aylarca devam etti. Bu yüzden kayıtsızlığa kapıldılar ve bu tür durumların kaldıramayacağı kadar ihtiyatsız davranmaya başladılar. Bir gün genç kız yanındakilerden ayrılıp Giannotto ile birlikte sık ağaçlı güzel bir ormanın içlerine daldı; herkesi epey geride bıraktıklarını zannederek ağaçlarla çevrili, çiçeklerle kaplı bir çimenlikte birbirlerine aşkın hazlarını tattırdılar. Birlikte geçirdikleri upuzun zaman, duydukları zevkle öylesine kısacık gibi gelmişti ki önden genç kızın annesinin, ardından da Currado'nun çıkagelmesiyle ikisi de şaşkına döndü. Gördükleri karşısında kahrolan Currado, herhangi bir açıklama yapmadan üç hizmetkârına onları yakalamalarını, bağlayıp zindana atmalarını emretti. Öfkesinden, hırsından gözü öylesine dönmüştü ki, yolda giderken onları ölümlerin en reziline çarptırmaya karar verdi.

Genç kızın annesi her ne kadar kızgın da olsa ve hatası nedeniyle kızına her tür cezayı reva da görse, kocasının ne yapma-

ya niyetlendiğini sözlerinden anlayınca dayanamadı ve alelacele kocasının yanına gidip, yaşına hürmeten kızının katili olmaması, ellerini bir uşağın kanına bulamaması, öfkesini dindirmek için, mesela suçluları mahkûm etmek ve zindana atıp günahlarının bedelini gözyaşlarıyla ödetmek gibi başkaca yollara başvurması için yalvarmaya başladı. Melaike kadın, öyle çok dil döktü ki sonunda kocası ölüm kararından vazgeçti ve aksi yönde bir buyruk verilmedikçe, ikisinin ayrı ayrı zindanlarda sıkı gözetim altında tutulmasını, çok az yiyecek verilmesini, bolca ıstırap çektirilmesini emretti; emri aynen yerine getirildi. Haddinden uzun süren açlıkla, dinmek bilmeyen gözyaşlarıyla geçen esaret hayatını tasavvur etmek zor değil. Giannotto ve Spina'nın hayatı böyle çileler içinde geçerken ve bir yılın sonunda Currado onları unutup gitmişken, Aragon kralı Peter, Gian di Procida'nın yardımıyla Sicilya'da isyan başlattı ve adayı Charles d'Anjou'nun elinden aldı; bunun üzerine Ghibellin tarafını tutan Currado büyük bir şölen verdi. Gardiyanların birinden olayı haber alan Giannotto derin bir iç çekti ve "Heyhat! On dört yıl boyunca dünyayı karış karış gezerken duymayı beklediğim haber, gelecekten umudumu keseyim diye, ölüm haricinde dışarı çıkma ihtimalimin olmadığı şu zindanda buldu beni!" dedi.

"Nasıl yani" diye sordu gardiyan. "Koskoca kralların birbiriyle dalaşması seni ne ilgilendirir? Senin ne işin olur Sicilya'yla?"

Bunun üzerine Giannotto, "Babamın konumunu hatırladıkça yüreğim parçalanacak gibi oluyor. Oradan kaçtığımda ufacık bir çocuktum ama yine de anımsıyorum; Kral Manfredi henüz hayattaydı ve babam adanın başındaydı" dedi.

Gardiyan, "Baban kimdi" diye sordu.

"Şu an içinde bulunduğum vahamet, babamın kimliğinin öğrenilmesinin yaratacağı tehlikeden farksız olduğuna göre, artık çekinmeden açıklayabilirim: Benim babamın adı, dün de, eğer hayattaysa bugün de, Arrighetto Capece'dir; benim adım ise Giannotto değil Giuffredi'dir ve eğer dışarıda olsaydım, Sicilya'ya gittiğim takdirde önemli bir mevki elde edeceğimden en ufak bir kuşkum yoktur."

İyi yürekli adam sözü daha fazla uzatmadı ve ilk fırsatta olan biteni Currado'ya anlattı. Gardiyan yanındayken, duyduklarını umursamıyormuş gibi davranan Currado, Madam Beritola'ya gitti ve dostane bir tavırla ona Arigetto'dan Giuffredi adında bir oğlu olup olmadığını sordu. Kadın gözyaşları içinde, hâlâ hayatta ise iki oğlundan büyüğünün bu ismi taşıdığını ve yirmi iki yaşına basmış olması gerektiğini söyledi. Bunu işitince, Currado, bahsi geçen oğlun, zindandaki delikanlı olduğunu anladı ve bu durumda büyüklük gösterip onu bağışlamaya, kızıyla evlendirip alınlarına sürdükleri lekeyi temizlemeye karar verdi. Giannotto'yu gizlice çağırttı ve önceki hayatı hakkında detaylı bir sorguya çekti. Onun gerçekten de Arrighetto Capace'nin oğlu Giuffredi olduğuna kanaat getirince, "Giannotto," dedi, "ben senden iyiliğimi, dostluğumu esirgemezken, senin de hizmetkârım olarak benim ve bana ait olan her şeyin şerefini koruyup gözetmen gerekirken, kızım üzerinden bana ne gibi bir hakarette bulunmuş olduğunun kendin de farkındasındır. Bu bana yaptığını bir başkasına yapmış olsaydın, ölümlerin en reziline çarptırılırdın; lakin benim vicdanım buna elvermedi. Anlattığın gibi asil bir babanın ve asil bir ananın oğlu olduğuna göre, senin de rızan varsa, çilene bir son vermek, yaşadığın esaretten, içinde bulunduğun sefaletten seni kurtarmak ve ikimizin de itibarını layık olduğu mertebeye kavuşturmak istiyorum. İkinize de yakışmayacak türden bir aşk yaşadığın kızım Spina, senin de bildiğin üzere duldur ve drahoması yüklüdür. Onun huyunu, suyunu biliyor, anasını babasını tanıyorsun; senin durumuna ise laf edemem. Bu nedenle ne zaman istersen, edepsizce arkadaşlık ettiğin kızımı, adabıyla karın yapıp seni bir oğul olarak bağrıma basmaya ve dilediğin müddetçe kızımla birlikte yanımızda kalmana razıyım."

Zindan Giannotto'nun bedenini çökertmiş ama ruhunun asaletinden ve yüreğinde taşıdığı sevdadan bir şey götürememişti. Currado'nun önerisine duyduğu hevese ve onun hükmü altında bulunduğunu bilmesine rağmen, lafı hiç çarpıtmadan, ruhundaki yüceliğin yol göstericiliğinde cevap verdi: "Currado, güç arzusu, para hırsı ya da başkaca bir nedenden ötürü bir hain gibi haya-

tına ve sahip olduklarına göz dikmedim asla. Kızını sevdim, hâlâ seviyorum ve her zaman seveceğim; çünkü kendisini aşkıma layık buluyorum. Gençlikle iç içe geçmiş bu günahtan uzak kalabilmek için gençlikten de uzaklaşmak gerekirdi; ancak alelade kimseler, işlediğim günahla edep sınırlarını aştığım kanaatindeyse eğer, yaşlılar bir vakitler genç olduklarını hatırlasınlar ve kendi kusurlarıyla başkalarınınkini kıyaslasınlar; göreceklerdir ki işlediğim kusur ne seninkilerden ne de başkalarınınkinden daha ağırdır. Düşmanlıkla değil içtenlikle düştüm ben bu günaha. Hep kurduğum düşü gerçekleştirmeyi öneriyorsun şimdi bana; eğer müsaade edeceğini bilseydim, bunu çok önce ben sorardım sana. Böyle bir anda en ufak bir umut kırıntısı bile çok kıymetlidir nazarımda. Ama eğer ağzından çıkanla gönlünden geçen bir değilse, beni boş hayallere sürükleme; yine zindana attır beni, eziyet çektir dilediğince. Spina'yı ne kadar seviyorsam, onun aşkı uğruna seni de bir o kadar seveceğim ve ne yaparsan yap sana yine hürmet edeceğim."

Bu sözleri duymak Currado'yu şaşırttı ve ruhunun yüceliğine, aşkının şiddetine tanık olmak, gözündeki değerini arttırdı. Bu nedenle ayağa kalkarak onu kucaklayıp öptü ve vakit kaybetmeden Spina'nın gizlice getirtilmesi emrini verdi. O da zindanda çökmüş, sararıp solmuş, tıpkı Giannotto gibi sanki başka birine dönmüştü.

Currado'nun huzurunda karşılıklı rızayla törelerimize uygun bir biçimde evlilik andı içtiler.

Currado sonraki günlerde kimselere belli etmeden tüm ihtiyaçlarının karşılanmasını, rahat etmeleri için gereken her şeyin yapılmasını sağladı ve genç çiftin anneleriyle karşılaşma zamanının geldiğine hükmedince, karısıyla Cavriuola'yı çağırtıp "Size büyük oğlunuzu, kızlarımdan birinin kocası olarak takdim etsem, ne derdiniz hanımefendi" diye sordu.

Cavriuola, "Eğer kendi canımdan daha çok kıymet verdiğim kişiye, söylediğiniz surette beni kavuşturacak olursanız, size eskisinden de büyük bir minnettarlıkla bağlı olacağım ve sönmüş umutlarıma yeniden kavuşacağım dışında, daha başka ne söyleyebilirim ki" cevabını verdi ve ardından gözyaşları içinde sessizliğe gömüldü.

Bunun üzerine Currado karısına dönüp, "Sana böyle bir damat versem, sen ne derdin hanım" diye sordu.

Kadın, "İsterse soylu değil, çapulcunun teki olsun; siz memnun olduktan sonra ben hayli hayli memnun olurum" dedi.

Currado, "Birkaç gün içinde ikinizi de sevindirecek bir haber vereceğim" dedi.

İki gencin eskisi gibi sıhhatlerine kavuştuklarını görünce, onları şık bir biçimde giydirip kuşattı ve Giuffredi'ye "Bu mutluluğun üstüne, şimdi bir de anneni karşında görsen, çok güzel olmaz mıydı" diye sordu.

Giuffredi, "Başına gelen onca felaketten sağ çıktığını sanmam. Yine de, onu karşımda görmek, sevinçlerin en büyüğü olurdu; ayrıca vereceği tavsiyeler sayesinde, Sicilya'daki servetimizin büyük bir çoğunluğunu toparlayabilirdim diye düşünüyorum" cevabını verdi.

Bunun üzerine Currado iki kadını çağırttı. Kadınlar sevinç içinde yeni gelini kutlarken bir yandan da Currado'nun nasıl olup da Giannotto ile Spina'yı evlendirdiğini, bu iyiliğe neyin vesile olduğunu merak ettiler. Currado'nun sözlerini dinlerlerken, Madam Beritola gaipten gelen bir hisle karşısındaki genci incelemeye başladı ve oğlunun çocuksu yüz hatlarından izler taşıdığını görünce, hiçbir açıklama beklemeden kollarını açıp delikanlının boynuna

sarıldı. Yüreğinden taşan şefkatle ve analık sevinciyle nutku tutulan, daha doğrusu tüm duyguları taş kesilen kadın, oğlunun kolları arasına bir ölü gibi yığılıverdi.

Onu defalarca bu şatoda görmüş ama hiçbir zaman çıkaramamış olduğunu hatırlayan Giannotto şaşkınlık içinde annesinin kokusunu tanıdı ve daha önce bunu fark edememiş olmasına lanetler yağdıra yağdıra, kollarında tuttuğu kadını, gözyaşları içinde, sevgiyle öpmeye başladı. Currado'nun karısıyla Spina'nın yardımı ve çabası sayesinde biraz sonra kendine gelen Madam Beritola soğuk sularla, ilaçlarla yeniden güç topladıktan sonra oğluna tekrar sarıldı ve tatlı tatlı konuşarak uzun uzun ağladı; analık şefkatiyle binlerce kez öptü oğlunu. Bu sevgiye karşılık oğlu da hürmete boğdu onu.

Etraflarını saranlar büyük bir neşe ve coşku içindeydi. Ana oğul üç dört kez daha mutlulukla kucaklaştıktan sonra, birbirlerine başlarından geçenleri anlattılar. Currado tüm bu sevinç gösterileri arasında, dostlarına haber yollamış, yeni çifti evlendirdiğini bildirmiş ve dillere destan bir şölen hazırlanmasını emretmişti. Giuffredi, "Currado, bana büyük sevinçler bahşettiniz ve annemi yıllarca misafir ettiniz. Bu mutluluğu tamamına erdirmek yalnızca sizin elinizdedir. Daha önce de bahsettiğim gibi kardeşim, bizi kaçırıp alıkoyan korsanlardan Messer Guasparrino Doria'nın evinde hizmetçidir; size yalvarırım kardeşimi bize bağışlayın ve annemi, evliliğimi, beni erince kavuşturun. Bunun haricinde, Sicilya'ya bir adam yollayın; adanın durumu nedir, ne tür koşullar altındadır, babam Arrighetto sağ mıdır, sağ ise hali nicedir, sorup soruşturşun ve buraya gelip bize bilgi versin" dedi.

Currado, Giuffredi'nin isteklerini yerinde buldu ve hiç vakit kaybetmeden Ceneviz'e ve Sicilya'ya birbirinden becerikli ulaklar yolladı.

Ceneviz'e gönderilen ulak, Messer Guasparrino'yu buldu ve Currado'nun Giuffredi ile annesi için yaptıklarını bir bir anlattıktan sonra Currado adına kendisinden Scacciato ile dadıyı salıvermesini rica etti.

Messer Guasparrino duydukları karşısında epey şaşırdı ve ulağa "Currado'nun arzusunu yerine getirmek için elimden geleni

yapmak isterim. Bahsettiğin çocukla annesini gerçekten de on dört yıldır evimde tutuyorum ve ikisini de salıvermeye hazırım. Ancak kendi adıma Currado'yu uyarmak isterim; söylediğine göre şimdi Giuffredi adını taşıyan Giannotto onun hiç tahmin edemeyeceği kadar kurnazdır, bu yüzden ona pek kulak asmasın ve masallarına kanmasın" dedi.

Bu sözlerinin ardından ulağı usulünce ağırladı ve gizlice dadıyı çağırtıp tedbiri elden bırakmadan olayla ilgili sorguya çekti. Sicilya'daki ayaklanmadan zaten haberdar olan kadın, Arrighetto'nun da hayatta olduğunu duyunca, geçmişteki kaygılarını bir kenara bırakarak başlarından geçeni teker teker anlattı ve o güne dek niçin öyle bir tavır takındığını açıkladı. Messer Guasparrino, dadıyla ulağın sözlerinin birbirini tuttuğunu görünce, anlatılanlara inanmaya başladı; ama açıkgöz bir adam olduğundan olayı dört koldan derinlemesine araştırmadan edemedi; fakat eline geçen her yeni kanıt olayın gerçekliğine daha da inanmasını sağlayınca, Arrighetto'nun geçmişteki namını da duymuş olduğundan, oğlana fena muamele ettiğine bin pişman oldu ve yaptıklarını telafi etmek adına, on bir yaşındaki güzel kızını yüklü bir drahoma ile kendisine eş olarak armağan etmeye karar verdi. Önce büyük bir düğün yaptı; ardından oğlanı, dadıyı, kızını ve ulağı yanına alıp baştan başa silahla donattığı gemiye bindi ve hep beraber Lerici'ye gittiler. Burada onları bizzat Currado karşıladı ve maiyetiyle birlikte, büyük bir şölen hazırlattığı hemen yakınlardaki şatosuna götürdü.

Annenin oğluyla, iki kardeşin birbiriyle ve üçünün önce sadık dadıyla, ardından Messer Guasparrino ve kızıyla, Currado ve karısıyla, orada bulunan dostlarıyla birbirlerine sarılırken yaşadıkları sevinci anlatmaya kelimeler yetmez; onun için hanımlar, bunu hayal gücünüze bırakıyorum. Rahmet kapılarını bir kez açtı mı, sonuna kadar açan Tanrı, bu sevinci tamamladı ve Arrighetto Capace'nin sağ salim olduğu haberi ulaştı.

Büyük şölen başlamış, kadınlı erkekli konuklar masadaki yerlerini almış, henüz ilk tabaklara yeni geçilmişti ki Sicilya'ya giden ulak çıkageldi. Getirdiği haberlerden biri de şuydu: Arrighetto Kral Charles'ın buyruğuyla esaret altında tutulurken, krala karşı isyan

başlamış, halk hapishaneyi basıp gardiyanları öldürmüş ve Arrighetto'yu dışarı çıkarmıştı; Kral Charles'ın baş düşmanı olduğundan, Arrighetto'yu önderleri bilmişler ve Fransızları adadan sürüp öldürürken peşinden gitmişlerdi. Arrighetto böylece Kral Peter'ın takdirini kazanmış, mal varlığına ve saygınlığına yeniden kavuşmuştu ve şu anda son derece önemli ve nüfuzlu bir konumda bulunuyordu. Ulak ayrıca Arrighetto'nun kendisini çok güzel ağırladığını, hapse girdikten sonra haklarında hiç bilgi edinemediği oğullarıyla karısına ilişkin haberleri sevinçle karşıladığını, onları almak üzere soylu bir heyet yolladığını, geminin çoktan yola çıktığını ve neredeyse oraya varmak üzere olduğunu ekledi. Haber büyük bir sevinçle dinlendi, coşkuyla karşılandı. Currado, yanına kattığı birkaç dostuyla birlikte, Madam Beritola ve Giuffredi'yi götürmek üzere gelen heyeti almaya gitti, onları sevinç içinde karşıladı ve henüz yarılanmamış olan şölene buyur etti. Madam Beritola'nın, Giuffredi'nin ve diğerlerinin o an yaşadığı mutluluğun bir eşi benzeri daha yoktu. Yemeğe geçmeden önce yeni gelenler Arrighetto'nun selamlarını, karısı ve oğluna yaptıkları iyiliklerden ötürü Currado ile hanımına teşekkürlerini, özenle seçtikleri kelimelerle dile getirdiler ve Arrighetto'nun, tüm dileklerini yerine getirme arzusunda olduğunu belirttiler. Ardından, beklenmedik bir lütufta bulunan Messer Guasparrino'ya dönüp Arrighetto'nun, Scacciato'ya yaptığı iyiliği öğrendiği zaman ona da muhakkak aynı surette hatta misliyle teşekkür edeceğini söylediler ve nihayet, yeni gelinlerle yeni damatların şerefine verilen şölende neşe içinde yemeklerini yediler.

Currado'nun damadına, eş dostlarına verdiği şölen o günle sınırlı kalamadı, daha nice kez tekrarlandı. Eğlence sona erip de yola çıkma vakti gelince, Madam Beritola, Giuffredi ve diğerleri, Currado'dan, Currado'nun karısından ve Messer Guasparrino'dan gözyaşları içinde ayrıldılar; Spina'yı da yanlarına alıp gemiye bindikten sonra hep birlikte yola çıktılar. Elverişli rüzgârlar sayesinde Sicilya'ya çabucak vardılar. Hep birlikte Palermo'ya ulaştılar; Arrighetto, burada oğullarını ve hanımları öyle büyük bir sevinçle karşıladı ki bu sevinci anlatacak söz yoktur. Tanrı'nın bahşettiği mutluluğa şükrederek uzun yıllar mutluluk içinde yaşadıkları rivayet edilir.

7. HİKÂYE

Babil sultanı, kızını Algavre kralına eş olarak verir; fakat dört yıl zarfında türlü türlü badireler atlatan kız, çeşitli kentlerde dokuz erkeğin elinden geçer; sonunda babasına lekesiz olarak döner ve başlangıçta tasarlandığı gibi Algavre kralına eş olarak gider.*

Genç hanımlar, Madam Beritola'nın haline öylesine acımışlardı ki Emilia'nın hikâyesi biraz daha uzun sürseydi, gözyaşlarına boğulabilirlerdi. Hikâyenin sona ermesinin ardından kraliçe, anlatmaya Panfilo'nun devam etmesini istedi. Bunun üzerine Panfilo, uysalca söze girdi:

Sevgili hanımlar, bizim için neyin doğru olduğunu kestirmek zordur ve etrafımız bunun örnekleriyle doludur. Mesela, zengin olunca dertsiz tasasız yaşanabildiğini zanneden, bunun için Tanrı'ya dualar eden, hatta bu kadarla kalmayıp gözlerini karartarak belaların ve tehlikelerin içine atılan; fakat tam da emellerine ulaştıkları zaman, zenginleşmeden önce kendilerini canı gibi sevenler tarafından, iyi bir mirasa konma hırsıyla öldürülenler çoktur; ya da aşağı tabakadan gelip korkunç savaşlara giren, kardeşlerinin, dostlarının kanını döken ve korkudan, endişeden uzak bir mutluluğun doruğu zannettikleri kraliyet mertebesine yükseldikten sonra, krallığın altın kadehinden zehir içildiğini hayatları pahasına öğrenenler vardır. Beden gücüne, güzelliğe ya da şatafata arsız bir iştahla heves edenlerse, bu emellerinin kendilerini ölüme ya da acı dolu bir hayata sürükleyeceğini, yanlış yöne sapmadan anlamazlar. İnsanoğlunun her arzusunu tek tek ele almamak adına, kaderin kaygan zemininde hiçbir şeyin mutlak bir güvenle seçilemeyeceğini belirteyim. İhtiyacımız olanı bilen ve veren yalnızca O'dur; bizler, eğer doğru yolda ilerlemek istiyorsak, O'nun verdiklerini almalı ve elimizdekilere sahip çıkmalıyız. Erkekler çeşitli ar-

---

Günümüzde Portekiz'in güney kısmını içine alan bölgedir ve ismini, İber yarımadasının Araplar tarafından fethinden sonra, batı anlamına gelen "el garb" deyişinden almıştır –çn.

zular peşinde günaha girerken, siz değerli hanımlar genellikle tek bir arzunun peşinde, güzel olma hevesiyle günah işlersiniz ve bu uğurda, doğanın size verdiğiyle yetinmez, binbir maharetle daha da güzelleşmeye çalışırsınız. Bu nedenle sizlere, yaklaşık dört yıl içinde güzelliği yüzünden dokuz kere kocaya varan bahtsız bir güzelden bahsetmek istiyorum.

Uzun zaman önce, Beminedab adında, neredeyse her işi rast-giden bir Babil sultanı vardı. Oğullarıyla kızları sürüsüne bereket-

ti ama içlerinde Alatiel isimli bir kızı vardı ki her gören onun bu dünyada görüp görülebilecek en güzel kız olduğu söylüyordu. Beminedab, büyük bir Arap istilasını bastırdığı sırada Algavre Kralı imdadına yetişmiş ve düşmanı ağır bir yenilgiye uğratmasında büyük yardımı dokunmuştu. Zaferin ardından Algavre Kralı, Beminedab'dan bir lütufta bulunmasını ve kızını kendisine eş olarak vermesini isteyince, Beminedab kadın ve erkeklerden oluşan asil bir maiyet eşliğinde, zengin işi zarif eşyalarla yüklü, tepeden tırnağa silahlanmış bir gemiye kızını bindirdi ve Tanrı'ya emanet ederek Kral'a gönderdi.

Güzel havayı gören gemiciler yelkenleri fora edip İskenderiye Limanından ayrıldılar ve birkaç gün rahat rahat yol aldılar; fakat Sardinya'yı geçip de yolculuğun neredeyse sonuna geldiklerini düşündükleri sırada, birdenbire çıkan sert rüzgârlarla gemi öylesine sarsıldı ki, yalnızca kız değil gemiciler bile son nefeslerini vermek üzere olduklarını düşündüler. Olanca güçleriyle tüm hünerlerini gösteren usta gemiciler, kuduran denizle savaşlarında iki gün direnmeyi başardılar; ama üçüncü günün gecesi çöktüğünde, Mayorka Adasının yakınlarında bulundukları halde, nerede olduklarını, ustalıklarını konuşturarak ya da kopkoyu bulutların kararttığı göğe bakarak tayin edemediklerinden, yavaşlamak

bir yana daha da şiddetlenen fırtınada gemilerinin batmak üzere olduğunu anladılar. Herkes birbirini bırakmış, yalnızca kendi canının derdine düşmüştü; geminin sahipleri, canlarını kurtarmak için başka çare kalmadığını görünce, denize bir filika indirdi ve batmakta olan gemidense filikanın daha güvenli olacağını düşünerek üstüne atladı; ama bunu gören tayfa, filikaya binenlerin ellerinde bıçaklarla kendilerini indirmeye çalışmasına aldırmadan, birer ikişer filikaya atlamaya başladı. Böyle yapmakla ölümden kaçabileceklerini sanmışlardı; oysa bu berbat havada bu kadar çok insanı taşıyamayan filika üstündekilerle birlikte sulara gömüldü. Kuvvetli rüzgârların önüne katıp götürdüğü gemi, parçalanmış ve epey su almış olmasına rağmen, büyük bir hızla sürüklenerek Mayorka Adasının sahilinde karaya oturduğunda, Beminedab'ın kızıyla maiyetindeki kadınlardan başka gemide kalan yoktu; onlar da fırtına ve can korkusu yüzünden ölü gibi yığılmış kalmıştı. Gemi, savrulmanın şiddetiyle neredeyse tamamen kuma saplandı ve dalgalar bütün gece kıyıdan bir taş atımlık mesafedeki gemiyi dövüp dursa da rüzgâr onu saplandığı yerden kıpırdatamadı.

Gün ağarmış, fırtına neredeyse dinmişti. Sultanın kızı yorgunluktan yarı baygın halde başını kaldırıp maiyetindekilere teker teker seslendi ama bir yanıt alamadı, çünkü herkes çok uzağındaydı. Kimseden cevap gelmeyince ve yanında gelenlerin hiçbirini göremeyince hem meraka hem de korkuya kapıldı; elinden geldiğince doğrulup etrafa bakındı ve maiyetindeki kadınlarla hizmetinde bulunan tüm nedimelerin yerde boylu boyunca yattığını gördü. Her birini tek tek tutup sarstı, adlarını haykırdı; fakat yalnızca birkaçında yaşam belirtisine rastladı; diğerlerininse mide bulantısından ya da korkudan ölmüş olduklarını gördü ve kaygısı büsbütün arttı. Bilmediği, tanımadığı bir yerde tek başına kaldığını gören kız, hiç olmazsa birilerine akıl danışmak için, hâlâ hayatta olanları sarsıp ayağa kaldırdı; fakat erkeklerin nereye gittiğini kimsenin bilmediğini, üstelik geminin su alıp karaya oturduğunu anlayınca kendini koyuverdi ve yanındakilerle birlikte feryat figan ağlamaya başladı. Bu arada vakit çoktan öğlen olmuştu ama ne sahilde ne de öteki taraflarda hallerine acıyıp yardım etmeye gelecek kimse vardı.

İkindiye doğru arazisini teftişten dönen Pericone da Visaglio adında soylu biri hizmetkârlarıyla birlikte at üstünde tesadüfen oradan geçiyordu; gemiyi görür görmez olanları tahmin etti ve hiç vakit kaybetmeden bir hizmetçisine gemiye gitmesini, sonra da gördüklerini kendisine bildirmesini emretti. Hizmetçi, güçbela da olsa gemiye tırmandı ve yanında kalan birkaç nedimesiyle birlikte geminin cıvadrasının alt kısmına saklanmış olan genç kadını korku içinde buldu. Kadınlar adamı görür görmez gözyaşları içinde yalvarıp yakarmaya başladılar; fakat ne adam onların dilinden anlıyordu ne de onlar adamınkinden. Bunun üzerine kadınlar dertlerini el kol hareketleriyle izah etmeye çalıştılar. Her gördüğünü iyice aklında tutan hizmetçi, Pericone'ye gemide olanları anlattı.

Kadınlar, gemide bulunan eşyaların en değerlilerinden yanlarına alabildiklerini aldılar; ardından, Pericone hepsini gemiden indirip şatosuna getirdi ve yiyip içip rahat rahat dinlenmelerini sağladı. Kılık kıyafetinin zenginliğinden ve diğer kadınların hepsinin bir tek ona hürmet etmesinden, Pericone, genç kadının çok asil biri olması gerektiği sonucuna vardı. Çetin deniz yolculuğu nedeniyle sararıp solmuş ve henüz kendini toparlayamamış olsa da, endamının güzelliği Pericone'nin gözünden kaçmadı ve derhal kararını verdi: Bir kocası yoksa kendisiyle evlenmesini, eğer evlenemiyorsa âşığı olmasını isteyecekti.

Sert görünümlü, sağlam yapılı Pericone, birkaç gün süren mükemmel bakımın ardından tümüyle sağlığına kavuşan kadının tüm tasavvurların ötesinde bir güzelliğe sahip olduğunu görünce, kadınla hiçbir yolla anlaşamayacak ve onun kim olduğunu öğrenemeyecek oluşuna çok içerledi; uçsuz bucaksız güzelliğine iyice tutulmuştu ve zor kullanmadan onu yola getirmek için tatlı edalar, işveli tavırlarla gönlünü çelmeye uğraşıyordu. Fakat hiçbir şey fayda etmiyor; kadın kendisiyle yakınlık kurmayı kesinlikle reddediyor, Pericone'nin yangını ise gittikçe şiddetleniyordu. Orada geçirdiği birkaç gün içinde şatodaki âdetlere bakarak Hıristiyanların arasında bulunduğunu ve kimliğini açık etmenin pek bir fayda getirmeyeceğini gören genç kadın, istese de istemese

de, Pericone'nin arzularına eninde sonunda boyun eğmek zorunda kalacağını anlayınca, dik durarak kara bahtını yokuşa sürmeye karar verdi. Geriye kalan üç nedimesine özgürlüğe kavuşmalarına açıkça yardımı dokunacak bir durumla karşılaşmadıkça, kimliklerini kesinlikle açıklamamalarını ve bekâretlerini korumalarını emretti; ayrıca, kocası dışında kimsenin kendisine el süremeyeceği hususunda kesin kararını bildirdi. Üç nedime, verdiği emre ellerinden geldiğince uyacaklarını söyleyip kararını onayladılar.

Pericone günden güne daha çok yanıp tutuşuyor ama arzuladığı kadına ne kadar yaklaşsa o kadar uzağa itiliyordu; tatlı sözlerle bir yere varamayacağını anlayınca aklını kullanıp tuzak kurmaya, son çare olaraksa zor kullanmaya karar verdi. Kadının şaraptan hoşlandığı ama muhtemelen dini yasak ettiğinden içmeye pek alışkın olmadığı daha önce birkaç kez gözüne çarpmıştı; bu nedenle onu Venüs'ün* yardımı sayesinde şarapla elde edebilmeyi umdu. Kadının burun kıvırmasına hiç aldırış etmiyormuş gibi davrandı ve kadının da bulunduğu bir akşam yemeğinde önemli bir ziyafet veriyormuş gibi mükellef bir sofra hazırlattı. Envai çeşit yiyecekle donatılmış leziz sofrada hizmet eden uşağa, çeşitli şarapları karıştırmasını ve içmesi için kadına sunmasını buyurdu. Uşak, söyleneni harfiyen yerine getirdi; hiçbir şeyin farkına varmadan içkinin lezzetine kapılan kadın, iffetinin kaldırabileceğinden fazlasını içti, yaşadığı sıkıntıları unutup neşelendi ve Mayorka dansları yapan kadınları görünce, kalkıp İskenderiye tarzında dans etti. Bunu gören Pericone, dileğinin gerçekleşmek üzere olduğunu sezdi ve sofraya bol bol yiyecek, içecek getirtip geceyi sonuna değin uzattı.

Sonunda konuklar gitti ve Pericone kadınla birlikte odaya girdi. Kadının şarapla kaynayan kanını iffeti seyreltmeye yetmedi ve Pericone'nin huzurunda, sanki nedimelerinden birinin yanındaymış gibi hiç utanıp sıkılmadan soyunup yatağa girdi. Pericone de hiç vakit kaybetmeden onu izledi. Hemen ışıkları söndürüp yatağın diğer yanına uzandı, hiçbir direnmeyle karşılaşmadan kadını kollarına aldı ve aşk âlemlerine daldı. Erkeklerin boynuzlarıyla

---

* Roma mitolojisinde aşkın ve güzelliğin koruyucu tanrıçası –çn.

nasıl tos vurduklarını daha önce bilmeyen kadın bu tada varınca, Pericone'nin tatlı sözlerine kulak tıkadığına pişman oldu ve bu tatlı geceler için bundan böyle davet beklemektense, manasını bilmediği sözler yerine imalı hareketlerle kendisi çağrıda bulunmaya başladı.

Genç kadını bir kralın karısı yerine bir toprak ağasının kapaması yapmaktan memnun kalmayan kader, Pericone'yle yaşadıkları büyük zevkin karşısına çok daha zalim bir birliktelik geçirdi. Pericone'nin Marato adında, yirmi beş yaşında, gül gibi körpe ve yakışıklı kardeşi, genç kadını görüp beğenmiş, tavırlarına bakarak onun da kendisine gönül verdiği ve Pericone'nin sıkı göz hapsi olmasa arzusuna erebileceği kanısına varmıştı; böylelikle aklına gaddarca bir düşünce geldi ve hiç vakit kaybetmeden düşüncesini uygulamaya girişti.

Bu sırada kent limanında Cenevizli iki gence ait bir tüccar gemisi, Rumeli'nin Chiarenza* kentine mal götürmek üzere yükünü almış, yelkenlerini fora etmiş, yola çıkmak için uygun rüzgârları bekliyordu. Marato, gemi sahipleriyle ertesi gece bir kadınla birlikte gemiye binmek üzere anlaştı ve bu işi hallettikten sonra, yapılması gerekenleri kafasında tasarladı. Rahat rahat girip çıktığı Pericone'nin evine, hava kararıktan sonra, kendisine yardım edecek birkaç güvenilir adamıyla birlikte gizlice girdi ve adamlar arasında görev dağılımı yaptıktan sonra gidip bir köşeye gizlendi. Vakit gece yarısını geçince kadınla Pericone'nin uyuduğu odayı adamlara gösterip kapısını açtı. Adamlar Pericone'yi uykusunda öldürdüler, uyanan ve ağlamaya başlayan kadını da ölüm tehdidiyle susturup yakaladılar; Pericone'nin değerli eşyalarını yanlarına alıp, kimsenin ruhu duymadan bir solukta limana vardılar ve Marato'yla kadını apar topar gemiye bindirdikten sonra geri döndüler.

Denizciler, serin ve elverişli rüzgârla yelken açıp yola çıktı. Birincinin ardından şimdi ikinci felaketi yaşayan sevdalı kadın acıdan kahroldu. Ama Marato, Tanrı'nın bahşettiği, avuçta palazlanan nuru sayesinde onu öyle bir teselliye girişti ki, kadın bu

---

Mora yarımadasında bulunan Peloponez ili –çn.

avuntuya dalarak Pericone'yi unutuverdi. Her şeyin yoluna girdiğini düşündüğü sırada, önceki mutsuzluklarla yetinmeyen kader, bir yenisini tertip etti. Daha önce defalarca dile getirdiğimiz gibi övülesi bir güzelliği olan kadına, geminin genç sahipleri de çılgınca tutuluverdi ve işi gücü bir kenara bırakıp ona yaranmaya, niyetlerini Marato'ya sezdirmemek için tetikte davranarak onun gözüne girmeye çalıştılar. İkisi de birbirlerinin aynı aşkla tutuştuğunu görünce, kendi aralarında oturup konuştular ve sanki aşk da alım-satım ve kazanımla aynı işleyişe sahipmiş gibi, elbirliğiyle bu aşkı elde etmeyi kararlaştırdılar. Kadını çoğu zaman Marato'nun göz hapsinde gördüklerinden, tasarıları habire sekteye uğruyordu. Geminin pupa yelken ilerlediği bir gün, Marato'nun kıç tarafında dikilerek, tam bir kayıtsızlıkla denizi seyrettiğini görünce, hemen sözleşip arkasından yanaştılar ve Marato'yu tuttukları gibi denize fırlattılar. Gemi bir milden fazla yol alana dek, Marato'nun denize düştüğünü fark eden olmadı. Genç kadın olayı öğrenip onu kurtarmanın bir yolu kalmadığını görünce gemide feryat figan ağlamaya başladı.

İki sevdalı, kadını teselli etmek için hemen koşup yanına geldiler; gerçi kadın Marato'yu kaybettiğine değil başına gelenlere ağlıyordu ve söylenenlerin pek azını anlıyordu ama onlar yine de tatlı sözlerle, büyük vaatlerle gözyaşını dindirdiler. Üstüne basa basa, uzun uzadıya söyleştikten sonra kadının biraz daha sakinleştiğini görünce, onu yatağa ilk kimin atacağı konusunda aralarında tartışma başladı. İkisi de ilk sırayı kendine hak gördüğünden, münakaşa uzadı ve aralarında bir türlü uzlaşı sağlanamadı. Birbirlerine ettikleri ağır hakaretler öfke fitilini ateşleyince ellerine geçirdikleri bıçaklarla birbirlerinin üstüne acımasızca yürüdüler ve tayfadakiler daha aralarına bile giremeden, birbirlerine art arda bıçak sapladılar. İçlerinden biri hemen oracıkta düşüp öldü, diğeri ise vücudunun pek çok yerine aldığı darbelerle ağır yaralı kurtuldu. Bunun üzerine genç kadın gemide destekten ve yardımdan yoksun halde bir başına kalmış olduğunu görerek çok üzüldü ve gemi sahiplerinin dostları ya da akrabaları bu olayın hıncını kendisinden çıkarırlarsa diye ödü koptu ama neyse ki yaralının

yakarmaları ve Chiarenza'ya tez elden varmaları onu ölüm tehlikesinden kurtardı. Yaralı gemiciyle birlikte karaya çıkıp civardaki bir hana yerleştiler. Güzelliğinin ünü kısa zamanda kenti sardı ve o sırada Chiarenza'da bulunan Mora Prensi'nin kulağına kadar ulaştı. Haliyle kadını görmek isteyen Prens bu gayesine erdikten sonra kadının güzelliğini bahsedilenden çok daha yüce bulunca öyle bir kara sevdaya tutuldu ki başka şey düşünemez oldu. Kadının hangi koşullar altında oraya geldiğini öğrendiği zaman, onu elde edebileceğine kani oldu. Prensin, kadını elde etmenin yollarını aradığını duyan yaralı yakınları, hiç beklemeden kadını ona yolladı. Bu durum hem prensi hem de başının büyük belada olduğunu düşünen kadını çok sevindirdi. Prens, kadının kim olduğunu öğrenememişti ama güzelliğinin yanı sıra bir saraylı zarafeti taşıdığını görünce, asil biri olması gerektiği sonucuna vardı ve aşkı bir kat daha arttı. Prens kadını daima el üstünde tutuyor, ona kapaması değil karısıymış gibi davranıyordu. Başından geçen felaketlere kıyasla şimdi rahatı gayet yerinde olan genç kadının sağlığından sonra neşesi de yerine gelince güzelliği iyice ortaya çıktı ve tüm Rumeli'de bu konuşulur oldu. Prensin hem dostu hem de akrabası olan genç, yakışıklı, azametli Atina Dükü de kadını görmeye can atıyordu. Her zamanki ziyaretlerinden birini gerçekleştiriyormuş gibi davranarak, saygın ve kıymetli maiyeti eşliğinde Chiarenza'ya geldi; burada hürmetle karşılandı ve onuruna kutlamalar yapıldı. Birkaç gün sonra prensle sohbetleri sırasında bir ara konu kadının güzelliğine geldi ve dük, kadının bahsedildiği kadar hayranlık uyandıran bir güzelliğe sahip olup olmadığını sordu.

"Bahsedilenin de ötesinde!" diye cevap verdi prens. "Kelimeler yetmez, kendi gözlerinle görmen gerek."

Dük, davete icabet ederek prensle birlikte kadının yanına gitti. Geleceklerini önceden haber alan kadın, konuklarını güler yüzle karşıladı ve nezaketle ağırladı. Kadını aralarına oturttular ama dillerinden neredeyse hiç anlamadığı için onunla sohbet etmenin tadına varamadılar. İkisi birden, muhteşem bir varlığı izler gibiydiler; bilhassa dük, genç kadının bir ölümlü olduğuna inan-

makta güçlük çekiyor ve ondan gözlerini alamıyordu. Ona bakan gözlerinin aşk zehrinden içtiğinin farkında değildi; sadece hayran hayran izlemekle gönlünün yetineceğini sanıyor, sırılsıklam âşık olduğu halde, kendini umutsuzca dizginliyordu. Prensle birlikte kadının yanından ayrıldıktan sonra düşünme fırsatı bulan dük, kendi sefası için böylesi bir güzelliğe sahip olan prensin dünyanın en mutlu insanı olduğu kanısına vardı ve epeyce ölçüp biçtikten sonra ateşli tutkusunun gururuna ağır bastığını görünce, her ne pahasına olursa olsun bu mutluluğu prensin elinden alıp kendinin kılmaya karar verdi.

Elini çabuk tutmak istediğinden, hakkı hukuku bir kenara bırakarak yalnızca hileli yollara kafa yordu ve sonunda kalleşçe bir karara vardı. Aldığı karar doğrultusunda, Ciuriaci adında prensin en güvenilir hizmetkârlarından biriyle anlaştı, bir an evvel yola çıkmak için atlarıyla eşyalarını hazırlattı ve bir adamıyla birlikte silah kuşandı. Gecenin çökmesinin ardından bahsi geçen Ciuriaci sayesinde sessizce prensin odasına daldı. Kadının uyuduğunu, prensinse sıcak havada içeri giren rüzgârla serinlemek için denize bakan pencerenin karşısında çırılçıplak dikildiğini gördü. Ne yapacağı hakkında adamını evvelce bilgilendirmiş olduğu için, odanın içinde sessizce yürüyüp dosdoğru cama gitti ve bıçağını prensin böğrüne öyle bir sapladı ki ucu öteki taraftan çıktı; sonra prensi kaldırdığı gibi camdan dışarı fırlattı. Denize nazır saray epey yüksek bir konumdaydı ve prensin dışarıyı izlediği pencereyi gören evlerin bir kısmı dalgalarla yıkılmış olduğundan o yana pek uğrayan olmazdı. Bu nedenle dükün tahmini tuttu: Etrafta prensin düştüğünü duyan ya da duyabilecek olan kimse yoktu.

Dükün adamı bu işin hallolduğunu görünce, yanında getirdiği urganı alelacele çıkardı ve sanki dostça bir maksadı varmış gibi yaklaşarak Ciuriaci'nin boynuna doladı; sonra öyle bir çekti ki adamın sesi soluğu çıkamadı. Dükün de yardıma gelmesiyle adamı boğdular, sonra da prensi attıkları pencereden aşağı attılar. Kadının ya da bir başkasının olan biteni kesinlikle duymadığına emin olduktan sonra dük eline bir şamdan alıp yatağın başucuna koydu ve derin bir uykuda olan kadını sessizce keşfe koyuldu.

Giyinik haliyle beğendiği kadının kıyas tanımayan çıplak bedenine baktıkça hayran kaldı. Cayır cayır bir arzuyla yanıp tutuştu ve az evvel işlediği günahın korkusuna bile kapılmadan kanlı elleriyle yatağa girip, uyku sersemi kendisini prens zanneden kadının yanına uzandı.

Nice nice zevklere vardıktan sonra kalkıp adamlarını çağırdı ve kadını iyice tutmalarını, gürültü çıkarmasına mani olmalarını emretti. İçeri girerken kullandığı gizli kapıdan kadını çıkartıp ata bindirdi ve adamlarıyla birlikte sessizce yola koyulup Atina'ya geldi. Zaten bir karısı olduğu için, acıdan mahvolmuş kadını Atina yerine şehrin biraz çıkışındaki denize nazır malikânesine yerleştirdi ve gizlice tutulduğu bu yerde her ihtiyacının itinayla karşılanmasını sağladı.

Ertesi gün öğlene kadar bekledikleri halde prensin uyanmaması üzerine odadan hiç ses gelmediğini fark eden hizmetçiler, örtülmüş ama kilitlenmemiş kapıyı açıp da içeride kimseleri bulamayınca, prensin güzel kadınıyla birlikte birkaç gün keyif çatmak için bir yerlere gittiğini düşündüler, kötü bir ihtimali akıllarından bile geçirmediler. Hal böyleyken, ertesi gün prensle Ciuriaci'nin cesetlerinin bulunduğu yıkıntılar arasına bir delinin gireceği tuttu; Ciuriaci'yi boynundaki urgandan tutup çeken deli, onu arka-

sında sürükleye sürükleye yürümeye koyuldu. Pek çok kişi Ciuriaci'yi tanıyıp hayrete düştü; allem edip kallem edip cesedin yerini deliden öğrendikten sonra prensin ölüsünü buldular. Tüm kent yasa boğulmuştu. Prensi, şanına yaraşır bir merasimle toprağa verdikten sonra, böylesine büyük bir alçaklığın faillerini araştırmaya başladılar; sonunda Atina Dükü'nün ortalarda görünmediği ve kentten gizli kapaklı ayrılmış olduğu bilgisine ulaştılar ve bunu onun yaptığı, kadını da yanına aldığı sonucuna vardılar. Ölen prensin yerine kardeşini geçirip intikam için var güçleriyle yakasına çöktüler; yeni kanıtlar sayesinde olayların tahmin ettikleri gibi gerçekleştiği kesinlik kazanınca, yeni prens, dostları, akrabaları ve öte diyarlardaki tanıdıkları yardımıyla güçlü, kalabalık ve gözü pek bir ordu topladı ve savaşmak üzere yüzünü Atina Dükü'ne çevirdi.

Hazırlıkların duyumunu alan dük de kendini savunmak için aynı şekilde ordularını topladı ve dışarıdan yardım aldı. Yardımına gelenler arasında Bizans İmparatoru'nun oğlu Constant ve yeğeni Manuel de bulunuyordu; ikisi de bizzat imparator tarafından yollanmış ve kalabalık ordularla gelmişlerdi. Dük onları büyük bir içtenlikle karşıladı ama asıl karşılamayı yapan düşesti; çünkü içlerinden biri de kardeşiydi.

Savaş her geçen gün adım adım yaklaşırken, düşes bir punduna getirip iki adamı odasına çağırdı ve onlara uzun uzadıya tüm hikâyeyi, savaşın asıl nedenlerini, sır sandığı kadın yüzünden dükün yaşattığı saygısızlığı gözyaşları içinde anlattı; üzüntüden mahvolan kadın acısını dindirmeleri ve dükün onurunu korumaları için onlara yalvardı, bu işi en düzgün şekilde halletmek için güçlerini seferber etmelerini istedi. Olayın tüm gidişatından haberdar olan iki adam, fazla sorgu sual etmeden düşesi teselli etmeye, yüreğini ferahlatmaya çalıştılar; kadının yerini öğrendikten sonra yanından ayrıldılar.

Muhteşem güzellikteki kadına nice kez methiyeler düzüldüğünü duymuş ve onu görme hevesine kapılmış olduklarından, dükten kadını kendilerine göstermesini rica ettiler. Dük, sırf kadını kendisine gösterdiği için prensin başına neler geldiğini pek

hatırlayamamış olacak ki onlara bu konuda söz verdi. Ertesi sabah kadının yaşadığı malikânenin enfes bahçesine nefis bir sofra kurdurdu ve birkaç ahbabıyla birlikte kadını kahvaltıya götürdü. Kadının yanına oturan ve ona hayranlıkla bakmaya başlayan Constant böylesine güzel bir varlığı ömrünce görmemiş olduğunu geçirdi içinden; ona kalırsa, ister dük olsun isterse bir başkası, böyle bir güzelliği elde etmek için ihanete ya da başka türlü kötülüklere başvuranlar hiç de haksız sayılmazdı. Ona baktıkça baktı ve gitgide daha da hayran kaldı; öyle ki dükün başına gelen sonunda onun da başına geldi. Oradan ayrılırken savaşı tümden unutmuş, kadına çoktan vurulmuştu ve artık tek düşüncesi, kimselere belli etmeden kadını dükün elinden alabilmenin yolunu bulmak olmuştu.

O böyle ateşler içinde yanadursun, gitgide dükün topraklarına yaklaşan prensin karşısına çıkma zamanı gelip çatınca, daha fazla ilerlemesine mani olmak için verilen harekât kararının ardından, dük, Constant ve yanındakiler Atina'dan ayrılıp sınıra mevzilendiler. Burada geçirdikleri birkaç gün boyunca aklı fikri hep kadında olan Constant, halihazırda dük kadının etrafında değilken rahat rahat muradına erme fırsatı yakalayabileceğini düşündü ve Atina'ya dönüşüne kılıf uydurmak için ağır hasta numarası yaptı; dükün rızasını aldıktan sonra birliklerinin komutasını Manuel'e devredip Atina'ya, kardeşinin yanına geldi. Birkaç gün sonra düşese, kapaması yaptığı kadın yüzünden dükün yaşattığı saygısızlık konusunu açtı ve eğer isterse ona yardım edebileceğini, kadını bulunduğu yerden çıkarıp uzaklara götürebileceğini söyledi. Yardımın nedenini aşk değil kardeş sevgisi sanan düşes meselenin hallolmasına çok sevineceğini belirtip dükün bu işten haberdar olmayacağı bir yol izlenmesini istedi. Constant bu hususta kesin güvence verince, düşes en doğrusu neyse onu yapmasını kabul etti.

Constant tüy gibi hafif bir tekne hazırlattı ve ne yapacaklarını önceden tembih ettiği adamlarını tekneyle kadının yaşadığı yerin bahçesine yakın bir noktaya gönderdikten sonra yanına aldığı birkaç adamıyla birlikte kadının malikânesine gitti. Oraya vardığında hem kadın hem de kadının hizmetçileri tarafından sevinçle

karşılandı. Constant'ın isteği üzerine kadın, kadının hizmetçileri, Constant ve adamları hep birlikte bahçeye çıktılar.

Constant, sanki dük adına kadına söylemek istedikleri varmış gibi yaparak, kadını denize bakan ve adamlarından biri tarafından önceden açılmış duran bir kapıya götürdükten sonra tekneye işaret verdi ve kadını bir çırpıda yakalatıp gemiye bindirdi; ardından kadının hizmetçilerine dönüp, "Canınızdan olmak istemiyorsanız, yerinizden kıpırdamayın ve ağzınızı açmayın; benim niyetim dükün kadınına el koymak değil, kız kardeşime yaşattığı utanca son vermektir" dedi.

Kimseden bir karşılık gelmeyince, adamlarıyla birlikte tekneye binip, ağlayan kadının yanına oturdu ve adamlarına hareket etmelerini, küreklere asılmalarını buyurdu. Adamlar kanat çırpar gibi kürek çekerek tekneyi ertesi gün güneş doğmadan Aegina Adasına getirdiler. Dinlenmek üzere karaya çıktıkları bu yerde Constant, güzelliğinin başına açtığı felaketlere ağlayan kadınla zevk âlemlerine daldı. Yeniden tekneye binip yola çıktılar; babasının sitemlerinden ve ganimetini yitirmekten korkan Constant, birkaç günlük yolculuğun ardından vardıkları Chiosa'yı yerleşecek kadar güvenli bulup beğendi. Güzel kadın burada günlerce kara talihine gözyaşı döktüyse de sonunda teselliyi Constant'ta

buldu ve önceki seferlerde yaptığı gibi, talihin yoluna çıkardığı hazlara yumuldu.

Burada günler böylece sürüp giderken, Bizans imparatoruyla daimi savaş halinde bulunan ve Türklerin o zamanki kralı olan Özbek Han'ın* İzmir'e geleceği tuttu. Constant'ın, alıkoyduğu bir kadınla Chios'ta önlem alma gereği bile duymadan düşüp kalktığını öğrenince, gemilerini silahla donatıp bir gece adaya gizlice çıkarma yaptı. Halkın çoğunu, düşman baskınını fark etmelerine vakit bırakmadan yatakta yakaladı; son anda uyanıp silahına sarılanları öldürdü; kenti ateşe verdikten sonra esirleriyle ganimetini gemiye yükleyip İzmir'e döndü. Genç bir adam olan Özbek Han, esirlerini gözden geçirirken güzel kadını fark edip onun Constant ile yatakta uyurken yakalanan kadın olduğunu öğrenince çok memnun oldu ve hiç vakit kaybetmeden onu karısı yaptı; düğün merasiminin ardından kadını aylarca koynundan çıkarmadı.

Bütün bunlar yaşanmadan önce Bizans İmparatoru, Kapadokya Kralı Basano ile müzakerelere başlamış, kendi ordularının bir koldan, kralınkilerinse diğer koldan Özbek Han'ın üstüne yürümelerini tasarlamıştı; fakat kralın kimi taleplerini aşırı bulduğundan yerine getirmek istemiyor, bu nedenle aralarında tam bir uzlaşıya varılamıyordu. Ama oğlunun başına gelenleri duyunca öylesine gözü döndü ki kralın taleplerini derhal kabul etti ve bir an evvel Özbek Han'ın üzerine yürümesini istedi; kendisi de diğer koldan saldırmak için hemen hazırlıklara girişti.

Bunu duyan Özbek Han, iki güçlü hükümdar tarafından kıskaca alınmadan evvel, güzel karısını İzmir'de bir aile dostuna emanet etti ve ordusunu toplayıp Kapadokya Kralı'nın üstüne yürüdü. Kapadokya Kralı ile bir süre çarpıştıktan sonra ordusu bozguna uğrayıp dağılan Özbek Han savaşta hayatını yitirdi. Basano hiçbir direnişle karşılaşmadan İzmir üstüne zaferle yürüyüşe geçtiği zaman, savaşın galibi olarak herkesin kendisine itaat ettiğini gördü.

Özbek Han (1282-1341): Bir Türk-Moğol Hanlığı olan Altınordu Devletinin dokuzuncu hanıdır; 1313-1341 yılları arasında hanlık yapmıştır --çn.

Özbek Han'ın güzel karısını emanet ettiği Antioco ismindeki aile dostu yaşını başını almış biri olmasına rağmen, kadının güzelliği karşısında dostunun güvenini boşa çıkararak aşka tutuldu. Antioco kadının dilini biliyordu; kimsenin ne dediğini anlamadığı ve kimselere derdini anlatamadığı için gayriihtiyarî olarak yıllardır hem sağır hem de dilsizmiş gibi yaşayan kadın için paha biçilemez bir durumdu bu. Antioco kapıldığı aşkla kadının etrafında birkaç gün boyunca dört döndü; o aralık silah tutup savaş veren efendilerini hiçe sayarak kısa zamanda öyle yakınlaştılar ki yalnızca dost değil, sevgili de oldular ve çarşaflar altında birbirlerine enfes zevkler tattırdılar. Özbek Han'ın yenilip öldüğünü ve Basano'nun yoluna çıkanı önüne katıp gelmekte olduğunu öğrenince, orada beklemek yerine birlikte gitmeye karar verip Özbek Han'dan kalan değerli eşyaları yanlarına alarak gizlice Rodos'a geldiler; ne var ki burada geçirdikleri kısa zaman içinde Antioco ölümcül bir hastalığa tutuldu. Sonunun geldiğini anlayan Antioco, malını, mülkünü ve çok değerli kadınını, rastlantı eseri o günlerde Rodos'ta bulunan çok sevdiği Kıbrıslı tüccar dostuna bırakmaya karar verdi.

Neredeyse ölmek üzereyken ikisini de yanına çağırıp şöyle dedi: "Kuşkuya mahal yok, sonumun geldiğini görebiliyorum; oysa yaşamdan şimdiki kadar haz aldığım olmamıştı hiç. Bu yüzden çok üzülüyorum. Fakat ölümden kaçamayacağıma göre, şu dünya üzerinde yaşayanlar içinde en çok kıymet verdiğim iki kişinin yani biricik dostum senin ve ilk gördüğüm andan beri canımdan çok sevdiğim bu kadının kollarında can vereceğimi bilmek beni mutlu ediyor. Ölümümün ardından onun bir yabancı olarak burada kimsesiz kalacak olması beni çok üzerdi ve bana duyduğun sevgiye hürmeten ona sahip çıkacağını bildiğim için, senin gelişinden habersiz kalsaydım, üzüntüm bir kat daha artardı. Bu nedenle sana yalvarırım; ölüm gelip kapımı çaldığı zaman sana kalacak olan mallarıma ve kadınıma, ruhumun teselli bulabilmesi için nasıl davranman gerekiyorsa öyle davran. Ve sen biricik kadınım, yalvarırım ölümümden sonra beni unutma; unutma ki ahirette, doğanın elinden çıkmış en güzel kadın tarafından bu dün-

yada sevilmiş olmakla övüneyim. Bu iki konuda beni temin ederseniz, gönül rahatlığıyla bu dünyadan göçebilirim."

Adamın bu sözlerini dinlerken hem tüccar dostu hem de kadın gözyaşlarına boğuldu; konuşmasını bitirince onu teselli ettiler ve ölümünün ardından isteklerini yerine getireceklerine dair şeref sözü verdiler. Çok geçmeden Antioco öte dünyaya göçtü ve saygın bir biçimde gömüldü. Birkaç gün içinde tüm işlerini halleden ve artık Kıbrıs'a dönmesi gereken tüccar, limanda hazır bulunan bir Katalan gemisiyle gitmeye niyetlenince, kadına ne yapmak istediğini sordu. Kadın, eğer istiyorsa onunla seve seve geleceği; fakat Antioco'nun aşkına hürmeten kendisine bir kardeş gözüyle bakılmasını ve kardeş gibi davranılmasını umduğu yanıtını verdi. Tüccar, her isteğini yerine getirmekten memnuniyet duyacağını ama Kıbrıs'a varana dek başına gelebilecek musibetlerden onu

koruyabilmek için herkese karısı olduğunu söyleyeceğini belirtti. Gemiye bindiklerinde onlara pupa tarafında bir oda verildi; davranışlarıyla sözleri arasında tutarsızlık olmasın diye tüccar ufacık bir yatakta kadınla birlikte uyuyordu.

Rodos'tan ayrılırken ikisinin de aklından geçmeyen şey, yabana atılamayacak güçteki karanlığın etkisi, yatağın rahatlığı ve sıcaklığı yüzünden başlarına geldi; merhum Antioco'nun dostluğunu da aşkını da unutarak neredeyse aynı şiddette şehvete kapıldılar ve birbirlerini okşamaya başladılar. Kıbrıslı tüccarın memleketi olan Baf kentine varamadan dünya evine girdiler ve Baf'a geldikten sonra uzun zaman tüccarın evinde birlikte yaşadılar.

Antigono adında yaşı geçkin, aklı olgun ve Kıbrıs kralının hizmetinde işten işe koşmuşsa da şansı bir türlü yaver gitmediğinden eli darda olan bir soylu adam işi gereği Baf'a çıkageldi. Kıbrıslı tüccarın iş için Ermenistan'da bulunduğu günlerden birinde genç kadının evinin önünden tesadüfen geçerken pencerede onu gördü ve çok güzel bulduğu için seyre koyuldu; sonunda onu daha önce görmüş olduğunu anımsadı; fakat nasıl ve nerede gördüğünü çıkaramadı. Uzun zamandır kaderin elinde oyuncak olan güzel kadının çilesi artık sona ermek üzereydi. Kadın Antigono'yu görür görmez tanıdı ve onu İskenderiye'de yüksek bir payeyle babasına hizmet ederken görmüş olduğunu hatırladı. Ondan alacağı akılla kraliyet günlerine kavuşabileceğine dair apansız bir umuda kapıldı; tüccarın yokluğundan istifade edip, elinden geldiğince hızlı davranarak Antigono'yu çağırttı. Adam gelince utana sıkıla kendisini Gazimağusalı[†] Antigono'ya benzettiğini söyledi ve gerçekten de o olup olmadığını sordu.

Antigono, "Evet, benim" dedi ve "hanımefendi, siz de bana bir yerden tanıdık geliyorsunuz ama bir türlü nereden tanıdığımı çıkaramıyorum. Sizin için bir mahzuru yoksa eğer, kim olduğunuzu hatırlamama yardım edin lütfen" diye ekledi.

Düşüncesinde yanılmadığını gören kadın gözyaşları içinde kollarını açıp adamın boynuna sarıldı ve kendisini daha önce İs-

---

Kıbrıs'ta bir liman kenti –çn.

Kıbrıs'ta bir liman kenti –çn.

kenderiye'de görüp görmediğini sordu. Adamın soruyu duymasıyla, onun denizde öldüğü sanılan sultan kızı Alatiel olduğunu çıkarması bir oldu ve yol yordam gereğince derhal hürmetlerini sunmaya yeltendi ama genç kadın buna müsaade etmeyerek yanına oturmasını rica etti.

Antigono kadının ricasını yerine getirdikten sonra, saygılı bir biçimde ona buraya nasıl, ne zaman, nereden geldiğini sordu ve Mısır'da herkesin kendisini yıllar önce denizde boğulup öldü zannettiğini söyledi.

Bunun üzerine kadın, "Başıma gelenleri yaşamaktansa, boğulup ölmüş olmayı yeğlerdim; olanları öğrendiği zaman babam da ölmüş olmamı yeğleyecektir," dedi ve yeniden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Antigono "Hanımefendi, peşin peşin harap etmeyin kendinizi. Dilerseniz bana başınızdan geçenleri ve nasıl bir hayat yaşadığınızı anlatın; Tanrı'nın yardımıyla belki de içine düştüğünüz açmazdan çıkmanın güzel bir yolunu buluruz."

"Antigono," dedi güzel kadın, "sizi görünce babamı görmüş gibi oldum. Babama duyduğum sevginin ve bağlılığın etkisinde kalarak, kendimi gizlemek yerine size kim olduğumu açıkladım. Sizinle karşılaşmanın verdiği mutluluğu bana pek az kişi yaşatabilir; bu nedenle sır gibi sakladığım alnımın kara yazısını sanki karşımda babam varmış gibi bir bir anlatacağım size. Sözlerimi dinledikten sonra eski konumuma kavuşmamı sağlayacak bir yol bulursanız, dediğiniz gibi yapalım; ama bulamazsanız, yalvarırım beni görmüş olduğunuzdan ve hakkımda duyacaklarınızdan kimselere bahsetmeyin."

Bu sözlerinin ardından, Mayorka'dan başlayarak o ana dek başından geçenleri ağlaya ağlaya anlattı; Antigono da şefkat dolu gözyaşlarına boğuldu ve bir süre düşündükten sonra "Hanımefendi, yaşadığınız talihsizlikler boyunca kimliğiniz hiç açığa çıkmadığına göre, sizi alnınızın akıyla babanızın ve eşiniz olacak Algavre Kralı'nın karşısına çıkarabilirim" dedi.

Genç kadının bunun nasıl olacağını sorması üzerine, yapılması gerekenleri sırasıyla anlattı ve herhangi bir engelle karşı-

laşmamak için doğruca Gazimağusa'ya gidip kralın huzuruna çıktı; "Efendim, eğer dilerseniz büyük bir külfet altına girmeden, onurunuzu daha da yüceltebilir, aynı zamanda uğrunuzda yoksul düşmüş bendenize büyük bir fayda sağlayabilirsiniz" dedi.

Kral bunun nasıl olacağını sorunca Antigono, "Sultan'ın uzun zamandır ölü sanılan genç ve güzel kızı Baf'a gelmiş bulunmakta; şerefini koruyabilmek için büyük sıkıntılara katlanmış, şimdiyse yoksulluk içinde ve babasına dönebilmenin peşinde. Eğer lütfeder de onu benim refakatimde babasına gönderirseniz, bu size büyük bir onur banaysa iyi bir mükâfat kazandırır; üstelik sultan böyle bir iyiliği hiçbir zaman aklından çıkarmaz" dedi.

Kraliyet damarı kabaran kral bu işe razı geldiği cevabını verdi ve genç kadını saygın bir maiyet eşliğinde Gazimoğusa'ya getirtti; kral ve kraliçe tarafından ihtişamlı bir törenle, itibarlı bir biçimde karşılanmasının ardından başından neler geçtiği sorulan genç kadın, olayları Antigono'nun yönlendirdiği biçimde aktardı. Birkaç gün sonra, genç kadının ricası üzerine kral Antigono'nun önderliğindeki kadın ve erkeklerden oluşan saygın bir maiyet eşliğinde onu Sultan'a gönderdi; genç kadının, Antigo'nun ve beraberindekilerin sevinç gösterileriyle karşılanıp karşılanmadığını sorma gereği duyan yoktur. Bir süre dinlendikten sonra Sultan onun nasıl olup da hayatta kaldığını, bunca zaman kendilerine hiç haber yollamadan nerede yaşadığını bilmek istedi.

Antigono'nun verdiği aklı harfi harfine aklında tutan kadın, babasıyla konuşmasına şöyle başladı:

"Babacığım, sizden ayrılışımdan yaklaşık yirmi gün sonra gemimiz şiddetli bir fırtınada ağır hasar aldı ve geceleyin Aiguesmortes* yakınlarında bulunan koylardan birine sürüklendi. Gemideki erkeklere ne olduğunu hiçbir zaman öğrenemedim. Hatırladığım kadarıyla, ertesi sabah ölmüş de dirilmiş gibiydim. Enkaza dönen gemimiz ahalinin gözünden kaçmadı; öyle ki, gemiyi yağmalamak için kentten akın akın gelenler vardı. İki nedimemle birlikte beni kıyıya çıkardılar. Sonra genç yaşta birileri, nedimelerimi kaptıkları gibi başka başka taraflara doğru kaçış-

* Fransa'da bir kent –çn.

tılar. Bir daha onlardan haber alamadım. Gençten iki kişi ne kadar direnseme de beni yakaladı ve feryadımın figanımın arasında saçlarımdan sürümeye başladı. Kocaman bir ormana çıkan patika boyunca beni saçlarımdan çeke çeke götürdükleri sırada, oradan geçen dört atlıya denk geldiler. Beni saçımdan sürükleyenler, atlıları fark ettikleri anda beni bırakıp kaçtılar. Gördüğüm kadarıyla nüfuz sahibi önemli kimselere benzeyen dört adam, bu olanlar üzerine koşup yanıma geldi ve bana bir sürü soru sordu; ben de kendilerine cevap verdim ama ne onlar benim dilimden anlıyordu ne de ben onlarınkinden. Uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra beni atlarından birinin sırtına bindirdiler ve kendi dinlerine mensup kadınların bulunduğu bir manastıra götürdüler. Oradakilere her ne söyledilerse, çok iyi karşılandım, daima hürmet gördüm ve yöre kadınlarının büyük sevgi gösterdiği San Cresci in Valcava'ya* manastırdakilerle birlikte, içtenlikle, bağlılıkla hizmet ettim. Ancak bir süre yanlarında kaldıktan ve dillerini az da olsa çözdükten sonra, kim olduğum ve nereden geldiğim sorulunca, nasıl bir yerde bulunduğumu göz önüne alarak ve doğruyu söylediğim takdirde din düşmanı olarak kapı dışarı edilmekten korkarak, onlara Kıbrıslı önemli bir asilzadenin kızı olduğum, Girit'e gelin giderken talihsiz bir kaza geçirdiğim yanıtını verdim ve kötü bir duruma düşmemek için onların âdetlerini yerine getirdim. Kadınların en yaşlısı olan başrahibe Kıbrıs'a dönmek isteyip istemediğimi sorunca, bunun en büyük arzum olduğunu söyledim. Fakat kendisi namusum konusunda hassastı ve Kıbrıs'a gidenlere beni emanet etmeye asla yanaşmadı; ama yaklaşık iki ay önce eşleriyle birlikte Fransa'dan gelen ve içlerinde başrahibenin bir akrabasının da bulunduğu temiz, dürüst birkaç kişinin Kudüs'e gidip Tanrı addettikleri birinin Yahudilerce öldürüldükten sonra gömüldüğü Kutsal Kabir'i ziyaret edeceğini duyunca beni onlara emanet etti ve Kıbrıs'ta babama teslim etmelerini tembihledi. Bu soylu bey-

---

San Lorenzo'da VI. yüzyılda pagan tapınağı olarak inşa edilmiş, günümüzde ise kilise olarak kullanılan bu isimde bir yapı bulunmaktadır; ancak Boccaccio burada "çukur vadide büyüyen aziz" olarak çevrilebilecek bir kelime oyununa başvurmuş da olabilir –çn.

lerle eşleri tarafından ne büyük bir onurla karşılandığımı, nasıl güler yüzle ağırlandığımı anlatmaya kalksam sonu gelmez. Nihayet gemiye bindik ve birkaç gün sonra Baf'a geldik. Geldiğimiz bu yerde ne kimseyi tanıyor ne de o mukaddes kadından aldıkları talimatla beni babama teslim etmek isteyen bu soylu insanlara ne diyeceğimi biliyordum; Tanrı bana acımış olmalı ki bizim karaya çıkışımız esnasında, Antigono'yu kıyıda hazır etmişti. Hemen ona seslendim ve soylu beylerle eşlerinin anlamaması için kendi dilimizde konuşarak beni kızıymışım gibi selamlamasını söyledim. Antigono dediğimi hemen yerine getirip beni sevinç gösterileriyle karşıladı ve yoksulluğunun elverdiği ölçüde soylu beylerle eşlerini ağırladı; ardından beni Kıbrıs Kralı'na götürdü. Kralın bana ne yüce bir karşılama yaptığını, size nasıl yolladığını anlatmama imkân yok. Söylenecek başka bir şey kaldıysa, onu da, kadersizliğimi defalarca dinlemiş olan Antigono anlatsın size."

Bunun üzerine Antigono sultana dönüp "Efendimiz, kızınızın size anlattığıyla benim defalarca kendisinden dinlediğim ve birlikte yolculuk ettiği soylu beylerin söyledikleri birdir. Yalnızca, herhalde kendisinin söylemesinin uygun düşmeyeceğini düşünmüş olacak ki, bir konuyu atladı. Birlikte geldiği soylu beylerle eşlerinin, diğer kadınlarla sürdüğü dürüst hayatı, erdemini, takdire şayan hal ve hareketlerini öve öve bitiremeyişlerine, ayrılırken döktükleri gözyaşlarına değinmedi. Bana anlattıklarını baştan sona aktarmaya kalksam gün yetmez, hatta yarın gece bile bitmez. Uzun uzadıya anlatmak yerine onların sözlerine ve kendi gözlemlerime dayanarak şu kadarını söyleyeyim ki tüm krallar içinde siz, en güzel, en dürüst, en erdemli evlada sahip olmakla övünebilirsiniz."

Sultan tüm bunları büyük coşkuyla karşıladı ve kızının yüzünü güldürenlere, bilhassa onu saygın bir biçimde kendine ulaştıran Kıbrıs Kralı'na minnet borcunu ödeyebilmenin bir yolunu bahşetmesi için Tanrı'ya defalarca dua etti. Bir kaç gün sonra Antigono'ya görkemli armağanlar sundu ve Kıbrıs'a dönmesine icazet verdi; ardından Kıbrıs Kralı'na seçkin bir heyetle mektup gönderdi ve kızı için yaptıklarından dolayı teşekkür etti. Bunları hallet-

tikten sonra, Algavre Kralı ile kızının yarım kalan evlilik işini bir sonuca bağlamak için tüm olan biteni krala yazdı ve hâlâ kızıyla evlenme arzusundaysa bir heyet gönderip kendisini aldırmasını bildirdi. Bu durum karşısında büyük bir sevince kapılan kral, kızı saygın bir biçimde getirtti ve mutlulukla bağrına bastı. Sekiz* ayrı erkekle belki de on bin kez oynaş tutan kadın, hiç el değmemiş gibi kralın yatağına girdi ve kralı da buna inandırdı; kraliçe olarak uzun zaman mutlu mesut yaşadı. "Öpülmekle dudak aşınmaz; ay gibi baştan doğar" denilmesi işte bundandır.

8. HİKÂYE

Anvers† Kontu haksız yere suçlanıp sürgüne gider; iki evladını İngiltere'de ayrı ayrı yerlere bırakır; kimselere tanınmadan geri döndüğü zaman her ikisini de iyi durumda bulur; Fransa Kralı'nın ordusunda seyis olarak çalışmaya başlar; suçsuz olduğu ortaya çıkınca eski saygınlığına kavuşur.

Güzel kadının türlü maceraları, hanımlara bolca iç çektirdi. Gerçi bu iç çekişlerin asıl nedenini kim bilebilir ki? Belki de bazıları, kadına merhamet duyduğundan değil de, sık sık nikâhlanmasına haset ettiğinden göğüs geçiriyorlardı? Şimdilik bunları bir kenara bırakalım. Panfilo'nun son sözlerinin ardından kopan kahkaha tufanı dinince, kraliçe hikâyenin sona erdiğine hükmedip Elisa'ya döndü ve hikâyesini anlatarak izledikleri düzeni sürdürmesini buyurdu. Elisa, kraliçenin buyruğunu yerine getirmenin mutluluğu içinde söze başladı:

Kaderin çetin ve beklenmedik yollarla işleri darmaduman etmesi nedeniyle, bugün üstünde durduğumuz konu öylesine geniş

Alatiel'in hayatına giren erkeklerin sayısı dokuzdur; ancak, hayatta kalan Cenevizli gemiciyle ilişkisi hikâyede belirsizdir. Dolayısıyla burada bahsi geçen sekiz kişi, birlikte olduğu erkeklerin sayısı olabilir –çn.

† Belçika'da bir liman kenti –çn.

bir alana sahip ki anlatmak istesek her birimize rahatlıkla bir yerine on hikâye düşer. Ancak bu sayısız hikâyelerden birinde karar kılmak zorunda olduğumun farkındayım.

Roma İmparatorluğunun Fransızlardan* Almanlara† geçmesiyle birlikte, iki ulus arasında büyük bir düşmanlık doğmuş, amansız ve bitmek bilmez bir savaş patlak vermişti. Fransa kralıyla oğlu hem ülkelerini korumak hem de saldırıya geçmek için tüm güçlerini seferber etmiş, dostlarından ve yakınlarından gelen tüm desteği toparlamış ve düşmanın üstüne yürümek üzere kalabalık bir ordu hazırlamıştı. Harekete geçmeden önce, krallığı başsız bırakmamak adına, soylu ve bilge bir kişi olduğunu bildikleri, dost ve hizmetkâr olarak sadakatine güvendikleri Anvers Kontu Guatier'yi, savaş sanatındaki ustalığına rağmen ülke yönetiminde daha büyük hüner göstereceği düşüncesiyle yerlerine vekil atadılar ve Fransa krallığının tüm yönetimini onun idaresine bırakıp yola çıktılar. Üstlendiği vazifeyi nizami bir biçimde ustalıkla yerine getirmeye koyulan Guatier her kararını kraliçeyle gelinine danışarak alıyor; ikisi de onun himayesi ve idaresi altında bulunduğu halde onları daima kendi üstünde tutuyordu. Bahsi geçen Guatier, kırklı yaşlarında, oldukça yakışıklı, sıradan bir asilzadeden çok daha zarif ve terbiyeliydi; bütün bunların yanı sıra çok şık giyinirdi ve o devirde merhametiyle tanınıp övülen biriydi.

Daha önce de belirtildiği üzere, Fransa kralıyla oğlu savaştayken, birtakım hadiseler yaşandı: Guatier'nin karısı, ardında küçük yaşta bir oğul ve bir kız evlat bırakarak vefat etti. Guatier, âdet edindiği üzere kralın eşiyle gelinini sık sık ziyaret edip krallığın gereksinimleri hakkında onlara danışmaya devam etti. Fakat kralın oğlunun karısı Guatier'nin yakışıklılığına, meziyetlerine hayran kalarak, kendisine göz koydu. Derin bir tutkuyla gizli sevda çeken kadın, kendisinin genç ve dinç oluşuna, Guatier'nin de kadınsız kalışına güvenerek rahatlıkla muradına erebileceğini, kendi çekingenliği dışında önlerinde bir engel bulunmadığını sandı

---

* Şarlman 800 yılında Kutsal Roma İmparatorluğu tahtına çıkmıştır –çn.

† 962 yılında I. Otto Kutsal Roma İmparatoru olarak taç giymiştir –çn.

ve utancını yenip aşkını ona olduğu gibi açmaya karar verdi. Tek başına olduğu ve uygun anın geldiğini düşündüğü bir gün, sanki konuşmak istediği başkaca konular varmış gibi kontu çağırttı. Kadınınkinden fersah fersah uzak düşünceler içinde olan kont hiç vakit kaybetmeden kadına gitti ve yapayalnız oldukları odada kadının isteği üzerine divanda onun yanı başına oturdu. Kontun niçin çağrıldığı sorusuna iki sefer sessiz kalan kadın, sonunda aşkına yenik düştü ve utançtan kızarmış, titremeye başlamış halde kesik kesik konuşmaya başladı:

"Aziz ve cana yakın dostum, benim efendim; bilge bir kişi olarak siz, gerek kadınların gerekse erkeklerin ne kadar nahif olduklarını ve kimi durumların bazı insanları daha da hassas kıldığını bilirsiniz. Bu nedenle adil bir yargıç, aynı günahı işleyen farklı meziyetteki insanları aynı cezaya çarptırmaz. Diyelim ki hayatını idame ettirmek için dişini tırnağına takan yoksul bir adam yahut yoksul bir kadın, kapıldığı aşkın peşinden gitti; bu durumun, zengin ve aylak bir kadının zevklerinden geri kalmamasından daha büyük bir suç olarak karşılanmaması gerektiğini kim söyleyebilir? Açıkçası ben, kimsenin böyle bir şey söyleyebileceğini sanmam. İşte bu nedenle, seven kadının aşka boyun eğişi kınanmamalı; hele âşık olduğu kişi bilge ve mert biriyse, kadın büsbütün bağışlanmalıdır. Zannederim ki benim durumum bu iki koşula birden uyuyor; ayrıca gençliğim ve kocamın uzakta bulunuşu beni aşkın kollarına itiyor. Nazarınızda, tüm bunlar tutkulu sevdamın geçerli mazeretleri sayılmalı. Her bilge insanın takdir edeceği bu koşulların sizin için bir hükmü varsa, öğütlerinizi ve yardımınızı benden esirgememenizi rica ederim. Yadsınamaz güçteki tensel arzulara ve aşkın tesirine yalnızca zayıf kadınlar değil, kuvvetli erkekler de nice kez yenik düşerlerken, ben kocamın yokluğunda onlarla hiç baş edemiyorum ve sizin de gördüğünüz gibi oyalanacak bir şey bulamadan bolluk içinde yaşadığım için aşk ateşiyle yanmaktan ve aşkın zevklerini düşünmekten kendimi alamıyorum. Duyulması halinde böyle bir şeyin namusla bağdaştırılmayacağının farkındayım, ne var ki saklı kaldığı müddetçe namussuz damgası da yemeyecektir. Üstelik aşk, doğru bir seçimde bulunmak için gereken

sağduyundan beni yoksun bırakmadığı gibi, benim dengimdeki bir kadın tarafından sevilmeye layık olan sizi karşıma çıkararak bana karşı oldukça cömert davrandı. Eğer yanlış bir yargıya varmadıysam siz, Fransa krallığında bulunabilecek en yakışıklı, en çekici, en zarif, en bilge şövalyesiniz ve benim erkeksiz kaldığım gibi siz de kadınsız kalmış haldesiniz. Size duyduğum derin aşk adına yalvarırım, ateş karşısındaki buz gibi uğrunuzda eriyip biten gençliğime acıyın ve sizin olmayı bana çok görmeyin."

Bu sözlerle birlikte gözlerinden sicim gibi yaşlar boşandı; konta biraz daha yalvarıp yakarma niyetinde olmasına rağmen konuşmasını sürdüremeyip yüzünü eğdi ve aşağı düşen başını yenilmişçesine kontun göğsüne yaslayıp ağladı. Son derece sadık bir şövalye olan kont böylesine çılgınca bir aşkı son derece ağır

sözlerle kınamaya başladı; boynuna atılmak isteyen kadını itti ve ister kendisi olsun isterse bir başkası, efendisinin onuruna ters düşen bir davranışta bulunacak kişiye dört ayrı parçaya bölünmenin acısını tattıracağına yemin etti.

Kadın bunu duyar duymaz aşkı sevdayı unuttu ve gözünü öfke bürüdü: "Görgüsüz bir şövalye tarafından, böyle hakir görüleceğim öyle mi? Mademki beni öldürmek niyetindesiniz, o halde Tanrı razı gelmese bile ne yapıp edip sizi ben öldüreceğim ya da bu dünyadan isminizi sileceğim." Bunları der demez ellerini başına götürdü ve saçlarını karman çorman edip yolmaya başladı; sonra da elbisesinin bağrını yırtıp, "İmdat! İmdat! Anvers Kontu ırzıma geçmek istiyor" diye avaz avaz bağırdı.

Kont bu durumu görünce, kendi vicdanı rahat olduğu halde, saray eşrafının kıskançlığını bildiğinden kuşkuya düştü ve kadının iftirası yüzünden masumiyetine itimat edilmeyeceği korkusuyla ayağa fırladığı gibi önce odadan, ardından da saraydan çıkıp evine koştu. Bir an bile durup düşünmeden çocuklarını ata bindirdi ve kendisi de atına atlayıp vakit kaybetmeden Calais'in yolunu tuttu.

Kadının haykırışlarına koşup gelenler, kadının halini gördükten sonra, çığlıkların sebebini de öğrenince, yalnızca kadının sözlerine inanmakla kalmadılar, kontun zarafetini ve kibar tavırlarını, emeline kavuşma yolunda uzun zamandır attığı adımlara yordular. Kontu tutuklamak için hırsla evine koşanlar, kendisini bulamayınca evini önce yağmaladılar, sonra da yerle bir ettiler. Savaş meydanındaki kralla oğlu, uygunsuz detaylara varana dek olaydan haberdar edilince altüst oldular; kontla birlikte kontun soyundan gelen herkesi ebedi sürgüne mahkûm ettiler ve kontu ölü ya da diri getirene büyük bir ödül vaat ettiler.

Kaçmakla, suçsuzken suçlu durumuna düştüğü için üzüntü duyan kont, çocuklarıyla birlikte kimliğini açık etmeden ve kimselere tanınmadan Calais'e geldi; ardından, hiç vakit kaybetmeden İngiltere'ye geçip yoksul bir kılıkta Londra'ya doğru yola çıktı. Kente girmeden önce iki küçük çocuğuna, iki noktanın özellikle altını çizdiği uzun bir konuşma yaptı: İlkin, hiçbir kabahatleri olmadı-

ğı halde, kaderin onları da kendisiyle birlikte sürüklediği yoksul hayata sabırla katlanmalı ve ikinci olarak, eğer hayatta kalmak istiyorlarsa, nereden geldiklerini ve kim olduklarını kimseye belli etmemek için büyük özen göstermeliydiler. Louis adındaki oğlu aşağı yukarı dokuz, Violante isimli kızı da yaklaşık altı yaşında olmasına rağmen, babalarının sözlerini küçük yaşlarının elverdiğinden çok daha iyi kavradılar ve ilerleyen günlerde bunu açıkça ortaya koydular. Kont isimlerini değiştirmekle daha iyi edeceğini düşündü ve bu düşüncesini gerçekleştirmek için oğluna Perrot, kızına da Jeannette ismini verdi.

Yok yoksul bir kılıkta Londra'ya vardılar ve bu kentte hep gördüğümüz şu Fransız dilenciler gibi sadaka için avuç açmaya başladılar. Rastgele bir kilisenin önünde dilendikleri bir sabah, İngiltere kralının mareşallerinden birinin karısı kontla birlikte sadaka isteyen iki çocuğu kiliseden çıktığı sırada fark etti ve konta nereden geldiklerini, bu çocukların onun olup olmadığını sordu. Kont bu soruya Picardieli* olduğu fakat başını belaya sokan büyük oğlu yüzünden çocuklarıyla birlikte oradan ayrılmak zorunda kaldığı yanıtını verdi. Yufka yürekli kadın bakışlarını küçük kıza çevirdi; güzel, asil ve sevimli görünen kıza içi ısındı.

"Efendi, kızın iyi bir çocuğa benziyor; eğer bana vermek istersen onu seve seve yanıma alırım. Büyüdüğünde hanım hanımcık bir kız olursa eğer, vakti gelince düzgün bir kısmet bulur, kızını evlendiririm" dedi.

Kont bu teklif karşısında çok sevindi ve hemen kabul ettiğini bildirdi. Kadından kızını koruyup kollamasını istedi ve gözyaşları içinde evladından ayrıldı. Kızını böylece, kim olduğunu gayet iyi bildiği birine emanet ettikten sonra orada daha fazla kalmamaya karar vererek oğluyla dilene dilene adayı baştan başa katetti ve yürümeye alışkın olmadığından büyük çileler içinde Galler'e geldi. Burada kralın bir başka mareşali vardı; kont, yüksek rütbeli mareşalin kalabalık maiyetiyle beraber yaşadığı konağa sık sık yiyecek bir şeyler almak için ya tek başına ya da oğluyla birlikte uğruyordu. Perrot, mareşalin oğluyla kimi asilzadelerin çocukları-

---

Fransa'nın kuzeyinde bulunan bir bölgesi –çn.

nın konakta hep beraber oynadığı koşmaca, atlamaca, zıplamaca gibi oyunlara katılmaya, her oyunu onlar kadar ustaca oynamaya, hatta kimilerinde onları geçmeye başladı. Bu duruma birkaç kez şahit olan ve çocuğun hal ve hareketlerini takdirle karşılayan mareşal, onun kim olduğunu sordu. Arada bir konağa sadaka istemeye gelen fakir bir adamın oğlu olduğu söylenince, konta sordurup onu yanına almak istedi; oğlundan ayrılmak ne kadar acı gelse de kontun Tanrı'dan başka dileği yoktu; bu yüzden bir an bile duraksamadan oğlunu mareşale bıraktı.

Oğluyla kızını bir yere yerleştirdikten sonra artık İngiltere'de kalmak istemediğini düşündü ve bulabildiği en kolay yoldan İrlanda'ya geçti; Strangford'a gelince oralı bir kontun şövalyelerinden birinin hizmetine girdi ve bir uşağın ya da bir ayakçının yapması gereken her işe koştu. Hiç rahat yüzü görmediği bu yerde kimselere tanınmadan yıllarca yaşadı.

Jeannette adını alan Violante, Londra'da soylu kadının yanında büyüyüp serpilince, güzelliğiyle, zarafetiyle, duruşuyla yalnızca kadınla kocasına değil evde bulunan diğer kişilere ve gören herkese parmak ısırttı; güzel huylarına ve yerli yerinde tavırlarına bakanlar, onu en iyi, en yüce şeylere layık görüyordu. Kızı babasından teslim alan soylu kadın, o gün kontun anlattıkları dışında kızın kim olduğuna dair herhangi bir bilgi edinmemişti; bu yüzden kızı saygın bir biçimde kendi denginde biriyle evlendirmeye niyetlendi. Ama herkesin hakkını gözeten Tanrı, onun soylu biri olduğunu ve hiç suçu yokken bir başkasının günahının bedelini ödediğini bildiğinden, onunla ilgili başka tasarılar yapmıştı. Beş para etmez birinin elinde ziyan olmasın diye merhamet edip olayların gidişatına O'nun yön verdiğine inanın.

Jeannette'in yanında yaşadığı soylu kadınla kocasının çok sevdikleri bir oğulları vardı. Annesiyle babasının oğullarını bu denli sevmesi yalnızca evlatları olmasından ileri gelmiyordu; yakışıklığı, çekiciliği, yiğitliği ve nezaketiyle emsallerini gölgede bırakan oğul, gerek sahip olduğu meziyetlerle, gerekse erdemiyle bu sevgiyi hak ediyordu. Jeannette'den aşağı yukarı altı yaş büyüktü ve Jeannette'in güzelliğini, zarafetini gördüğünde ona

sırılsıklam vurulmuş, gözü başkasını görmez olmuştu. Fakat kızın aşağı tabakadan geldiğini bildiğinden onunla evlenmek için anne babasından izin isteme cesaretini gösteremiyor; dahası, böylesine düşük mertebeden birini sevdiği için kendisine karşı çıkılır diye korkuyor, aşkını elinden geldiğince gizli tutuyordu ve bu yüzden öyle çok acı çekiyordu ki aşkını açıkça ilan etmiş olsa, karşılaşacağı sıkıntı bu kadar büyük olmazdı. Istırabının şiddetinden sonunda ağır hasta düştü. Tedavisi için getirilen hekimler, tüm belirtileri tek tek inceledikten sonra rahatsızlığına bir türlü teşhis koyamayınca, durumun umutsuz bir vaka olduğu fikrinde birleştiler. Delikanlının annesiyle babası, yaşadıkları acının ve kederin ağırlıyla çökmüşlerdi; niçin fenalaştığını anlatması için ona içli içli yalvarıyorlardı ama o cevap olarak ya içini çekiyor ya da yolun sonuna geldiğini hissettiğini söylüyordu. Derken bir gün genç yaşına rağmen ilim irfan sahibi bir doktor onun yanına oturmuş, nabzına bakmak için bileğinden tutuyordu; bu esnada, annesine hürmeten hastanın etrafında dört dönen Jeannette, bir sebepten ötürü onun yattığı odaya girdi. Tek söz etmediği, hiçbir harekette bulunmadığı halde, delikanlının kızı görmesiyle kalbindeki aşkın alevini daha derinden hissetmesi bir oldu ve nabzı her zamankinden daha güçlü atmaya başladı. Hekim bunu hemen fark edip şaşırdı; fakat ne kadar süreceğini görmek için hiç sesini çıkarmadı. Jeannette'in odadan çıkmasıyla birlikte nabız birdenbire düşünce, hekim delikanlının rahatsızlığının sebebine kısmen de olsa yaklaştığını düşündü ve hastanın bileğini hiç bırakmadan bir müddet bekledikten sonra sanki sormak istediği bir şey varmış gibi Jeannette'i çağırttı; hemen koşup gelen kızın odadan içeri girmesiyle delikanlının nabız atışının artması, çıkmasıyla da azalması bir oldu.

Hekim için durum apaçık ortadaydı; ayağa kalktı ve delikanlının anne babasını bir kenara çekip "Oğlunuzun derdinin devası hekimlerin değil Jeannette'in elindedir. Ulaştığım kesin bulgular açıkça gösteriyor ki oğlunuz Jeannette'e sırılsıklam âşık ama gördüğüm kadarıyla kızın bundan haberi yok. Yaşamasını istiyorsanız, ne yapmanız gerektiğini biliyorsunuz" dedi.

Soylu adam ve karısı, evlatlarının iyileşmesinin bir yolu bulunduğu için bu duyduklarına çok sevindi; ancak tam da korktukları gibi oğullarına gelin olarak Jeannette'i almak zorunda kalmaları, hiç hoşlarına gitmedi.

Hekimin ayrılmasının ardından hastanın yanına gittiler. "Oğlum," dedi annesi, "isteğini, arzunu benden saklayacağına; hele gerçekleşmediği için seni canından ettiğini göre göre saklamayı sürdüreceğine dünyada inanmazdım. İtibarımıza gölge düşürecek bile olsa, seni mutlu etmek için yapmayacağım şey yok; bunu her zaman biliyor olman gerekirdi. Böyle davranmakla kendinden esirgediğin merhameti, Yüce Tanrı senden esirgemedi ve bu dertten ölmeyesin diye, rahatsızlığının tek nedeninin, bir genç kıza duyduğun uçsuz bucaksız aşk olduğunu bana gösterdi. Yaşının bir getirisidir bu, açıklamaktan utanmaman gerekirdi. Eğer âşık olmasaydın, asıl o zaman hor görürdüm seni. Benden bir şey saklama oğlum. Aksine, her arzunu bana bildir. Hastalığını şiddetlendiren hüznü, kederi sök at içinden. Müsterih ol. Canımdan çok sevdiğim oğlum, senin mutluluğun için elimden geleni yapacağıma şüphen olmasın. Korkmayı, utanmayı bir kenara bırak ve bana aşkın için ne yapabileceğimi anlat. Yerine getirmek için varımı yoğumu ortaya koymazsam, bu dünyaya evlat getirmiş anaların en kötüsü say beni."

Delikanlı, annesinin sözlerini duyunca önce mahcup oldu; fakat sonra emeline kavuşması için en büyük yardımı olsa olsa annesinden alabileceğini düşünerek utancı bir kenara bıraktı ve "Anneciğim, aşkımı sizden gizlememin tek nedeni, yaşını başını almış insanların büyük çoğunluğunun bir vakitler genç olduklarını hatırlamak istemediklerini fark etmemdir. Fakat sizde gördüğüm hoşgörüye istinaden, farkına vardığınız durumu inkâra kalkışmayacağım gibi, verdiğiniz sözü yerine getirmek için elinizden geleni yapmanız ve böylece beni sağlığıma kavuşturmanız koşuluyla size onun kimliğini de açıklayacağım" dedi.

Kadın, kendi tasarısı dışına çıkmasını gerektirecek bir durumla karşılaşmayacağından fazlasıyla emin olduğu için gönül rahatlığı içinde oğluna, her ne arzusu varsa muhakkak bildirme-

si, dileğini yerine getirmek için hemen harekete geçeceği cevabını verdi.

Bunun üzerine delikanlı, "Anne, beni bu gördüğünüz hale getiren, bizim Jeannette'imizin harikulade güzelliği ve takdire şayan kişiliği, benim ona duygularımı belli edememem ve kimseye aşkımı açma cesareti gösterememdir; bana verdiğiniz sözü yerine getirmenin bir yolunu bulamadığınız takdirde çok kısa bir ömrüm kaldığından emin olabilirsiniz" dedi.

Kadın, o an itiraz etmektense teselli vermenin daha isabetli olacağı düşüncesiyle gülümseyerek "Ah, oğlum! Bunun için kendini koyuverip hasta düşmen olacak iş mi? Sen yüreğini ferah tut, iyileşmene bak ve her şeyi bana bırak" dedi.

İçi umutla dolan delikanlı, kısa zamanda belirgin bir iyileşme gösterdi. Annesi bu duruma çok sevindi ve sözünü tutmanın bir yolunu bulmak için harekete geçti. Bir gün Jeannette'i çağırdı ve bir sevdiği olup olmadığını kibar bir dille sordu.

Kıpkırmızı kesilen Jeannette, "Efendim, yerinden yurdundan edilmiş zavallı bir kız olarak başkalarının hizmetini görürken kendimi aşka kaptırmam hem yanlış hem de yersiz olur" dedi.

Bunun üzerine kadın, "Böylesi güzel bir kıza sevgilisiz kalmak yaraşmaz; madem gönül verdiğiniz biri yok, o halde birlikte mutlu mesut yaşayabileceğiniz ve güzelliğinizin tadını çıkarabileceğiniz birini bulalım size" dedi.

"Efendim," diye cevapladı Jeannette, "beni babamın sefaletinden çekip aldınız ve kendi evladınız gibi büyüttünüz; bu nedenle her arzunuz benim için emirdir. Fakat bu arzunuza karşı çıkacağım ve böyle davranmakla doğrusunu yaptığım inancındayım; ancak dileğiniz beni evlendirmekse, sunacağınız kocayı sevmeye hazırım, lakin ötesine yanaşmam, çünkü bana atalarımdan kalan yegâne miras, hayatım boyunca koruyup kollamayı temenni ettiğim namusumdur."

Bu cevap, oğluna verdiği sözü tutmada izlemek istediği yola taban tabana zıt gibi göründü; fakat aklı başında bir kadın olarak kızı içten içe takdir etti ve "Genç bir şövalye olan kralımız, şu

güzelliğin karşısında senin aşkınla mest olmak istese, onu nasıl reddederdin" diye sordu.

Genç kız hemen "Kral bana karşı zor kullanabilir, fakat niyeti namuslu olmadığı sürece, asla rızamı alamaz" dedi.

Kızın karakterini anlayınca, lakırdıyı bir kenara bırakıp işe koyulmaya karar veren kadın oğluna gitti ve muhabbet tellalı gibi kıza yalvarıp yakarmayı, oğlu adına onu ikna etmeye çalışmayı haysiyetsizce bulduğunu, bu nedenle iyileşir iyileşmez kızla ikisini bir odaya kapatacağını, o odada aklını kullanıp kızla emeline kavuşmasını söyledi. Fakat delikanlı bu öneriden kesinlikle hoşlanmadı ve birdenbire fenalaştı. Kadın bunu görür görmez niyetini Jeannette'e açtı ama daha kararlı bir duruşla karşılaşınca kocasına gidip yaptıklarını bir bir anlattı; oğullarının bekâr ama ölü olmasındansa, dengi olmayan bir eşle hayatta kalmasını tercih ettiklerinden, hâlâ gururlarına dokunuyor olsa da kızı oğullarına gelin olarak almaya razı oldular ve iyice ölçüp biçtikten sonra aldıkları kararı hayata geçirdiler. Bu durumdan son derece memnun kalan Jeannette kendisini unutmadığı için iman dolu kalbiyle Tanrı'ya şükretti ve tüm bu yaşananlara rağmen, Picardieli bir adamın değil bir başkasının kızı olduğunu asla belli etmedi. Delikanlı iyileşti ve kızla evlenip dünyanın en mutlu erkeği oldu. Karısıyla birlikte günleri mutluluk içinde geçmeye başladı.

Galler'de, İngiltere kralının mareşalinin yanında kalan Perrot büyüyüp efendisinin hizmetine girmiş, yakışıklı bir genç olup çıkmış ve yiğitlik bakımından adadaki herkesi öylesine gölgede bırakmıştı ki turnuvalarda, atlı mızrak müsabakalarında ya da diğer yarışlarda onunla boy ölçüşebilen yoktu; böylelikle Picardieli Perrot adıyla nam salmış ve her yerde tanınır olmuştu. Tanrı tıpkı kız kardeşi gibi onu da unutmamıştı. O yörede veba türemiş, salgın nüfusun aşağı yukarı yarısını kırıp geçirmişti; hayatta kalanların büyük çoğunluğu ise başka başka diyarlara kaçtığından, ülke neredeyse tamamen terk edilmiş haldeydi. Bu salgında mareşalin kendisi, karısı, biricik oğulları, kardeşleri, yeğenleri ve annesiyle babası ölmüş, geride yalnızca evlilik çağındaki bir kızı ve aralarında Perrot'nun da bulunduğu birkaç hizmetkârı kalmıştı. Sal-

gın biraz olsun yatışınca genç kız, hayatta kalan birkaç tanıdığın onayı ve yönlendirmesi sayesinde, mertliğinden ve yiğitliğinden ötürü Perrot ile evlendi ve kendisine kalan mirasın başına onu geçirdi. Mareşalin öldüğünü haber alan İngiltere kralı, Picardieli Perrot'nun ne kadar değerli biri olduğunu bildiği için kısa zaman sonra onu ölenin yerine geçirip mareşali yaptı. Velhasıl, Anvers Kontu'nun terk etmek zorunda kaldığı iki masum evladının başına gelenler böyleydi.

Paris'ten ayrışılışının üstünden geçen on sekiz yıl boyunca İrlanda'da sürdüğü sefil hayatın çetin koşullarına katlanan Anvers Kontu artık iyice ihtiyarlamış olduğundan, bir yolunu bulup evlatlarının ne durumda olduğunu görmeye heves etti. Dış görünüşünün tamamen değiştiği, bedeninin ise fiziksel güç gerektiren işlerde uzun süre çalışmanın neticesinde, tembellikle geçen gençlik yıllarından çok daha çevikleştiği düşüncesiyle, hanidir hizmetinde çalıştığı adamın yanından ayrıldı ve perişan bir kılıkta İngiltere'ye, Perrot'yu bıraktığı kente geldi. Oğlunun büyük bir senyör ve mareşal olduğunu, sağlıklı, yakışıklı bir yiğide dönüştüğünü gördüğünde çok sevindi ama Jeannette'in durumunu öğrenene kadar kendini göstermek istemedi. Hiç durup dinlenmeden yürüye yürüye Londra'ya vardıktan sonra kızını verdiği kadını dikkatlice sorup soruşturdu ve kızının onun oğluyla evli olduğunu öğrenince çok sevindi; evlatlarının hayatta ve iyi durumda olduğunu görmek, katlandığı onca acıyı hafifletmişti. Kızını görme hevesiyle evinin çevresinde yoksul bir kılıkta dolanmaya başladı; derken bir gün Jeannette'in kocası Jacques Lamiens onu gördü ve yaşlılığından, yoksulluğundan ötürü haline acıyıp hizmetçilerinden birine adamı eve almasını, sonra da Tanrı rızası için önüne yiyecek koymasını emretti; hizmetçi söyleneni seve seve yerine getirdi.

Jeannette'in Jacques'den bir sürü çocuğu olmuştu ve en büyüğü henüz sekiz yaşını geçmemişti. Dünyanın bu en tatlı, en sevimli yavrucakları kontun yemek yediğini görünce hep birden etrafını sardılar ve sanki gizli bir güç tarafından haberdar edilmişler gibi dedelerini sevinçle karşıladılar. Çocukların kendi torunları olduğunu anlayan kont da onları sevip okşamaya başladı;

lalanın seslenmesine rağmen çocukların hiçbiri kontun yanından ayrılmak istemeyince, Jeannette gürültüyü duyarak odasından çıkıp kontun yemek yediği yere geldi ve çocukları, lalanın sözüne uymadıkları takdirde bir güzel dövmekle tehdit etti. Yavrucaklar ağlaşmaya başladı ve kendilerini laladan daha çok seven bu muhterem adamın yanında kalmak istediklerini söyledi; bunun üzerine kontla kadın gülüştüler. Kont, kızını bir baba gibi karşılamak için değil, karşısındaki hanımefendiyi fakir fukara bir kimse olarak selamlamak için ayağa kalktı ve ona baktığı an içini müthiş bir sevinç kapladı. Fakat saçı sakalı ağarmış, ihtiyarlamış, cildi kararmış olduğundan artık bambaşka biri gibiydi ve eski haline göre epeyce değiştiği için, kızı ne o anda ne de sonrasında kendisini tanıyabildi. Çocukların kontun yanından ayrılmak istemediğini, ayırmaya çalıştığında ise ağlamaya başladıklarını görünce, biraz daha yanında kalmaları için lalayla konuştu.

Çocuklar bu muhterem adamla birlikteyken, Jacques'in babası çıkageldi ve laladan olan biteni öğrendi. Jeannette'dan hiç hazzetmeyen adam, "Aslı ne ise nesli de odur demişler; bırak ne halleri varsa görsünler. Ana tarafından soyları bir dilenciye dayandığına göre, dilencilerin yanında kalmak istemeleri hiç de şaşırtıcı değil" dedi.

Kont bu sözleri duyunca çok üzüldü ama sineye çektiği diğer tüm hakaretler gibi bunu da duymazdan geldi. Jacques çocuklarının bu muhterem adama yani konta karşı sevinç gösterilerinde bulunduğunu duyunca, bu durumdan pek hoşlanmadı; ama yine de çocuklarını çok sevdiği için ağlamalarını istemedi ve konta, eğer yanlarında kalıp çalışmak isterse kapılarının açık olduğunu söyledi. Kont, seve seve orada kalacağı ama ömrü boyunca atlara baktığı için elinden seyislikten başka iş gelmediği cevabını verdi; bunun üzerine işini bitirdiğinde çocuklarla ilgilenmesi kaydıyla kendisine bir at emanet edildi.

Kader, Anvers Kontu ile evlatlarını, yukarıda anlatılan biçimde savurup dururken, Fransa kralı, Almanlarla bir dizi ateşkes anlaşması yapmasının ardından bu hayattan göçtü ve kralın yerine, karısı yüzünden kontu sürgün eden oğul geçti. Yeni kral, son ya-

pılan ateşkes anlaşmasının sona ermesiyle birlikte amansız savaşı yeniden başlattı; bunun üzerine yeni akraba olduğu İngiltere kralı destek amacıyla kendisine, mareşali Perrot'nun ve diğer mareşalinin oğlu Jacques Lamiens'nın önderliğinde kalabalık ordular gönderdi. Muhterem adam, yani kont da onlarla birlikte savaşa gitti; kimselere tanınmadan uzun süre orduda seyişlik yaptı ve kıymetli bir savaşçı olduğundan gerek öğütleriyle, gerekse eylemleriyle üstüne düşenin ötesinde bir fayda sağladı.

Savaş devam ederken Fransa kraliçesi ağır hastalandı; yakında öleceğini anlayınca işlediği günahlardan ötürü derin bir pişmanlık duydu ve azizliğiyle, dürüstlüğüyle tanınan Rouen Başpiskoposuna günah çıkardı. Günahlarını sayıp dökerken, Anvers Kontu'na yaşattığı büyük haksızlıktan da bahsetti. Yalnızca başpiskoposa anlatmakla içi rahat etmeyince, kıymetli zatların huzurunda, tüm

yaşananları olduğu gibi aktardı ve hayattaysa kontun, değilse çocuklarının eski mertebelerine getirilmeleri için kralı ikna etmelerini istedi. Kısa zaman sonra da öldü ve şanına yaraşır bir törenle gömüldü.

Bu itiraftan haberdar edilen kral, muhterem adamın haksız yere hakarete uğramasından ötürü büyük bir kederle içini çekti; ardından ordularıyla dört bir yanda ferman duyurdu: Her kim Anvers Kontu ya da evlatları hakkında bilgi sahibi ise, getireceği bilgi başına kendisine hatırı sayılır bir mükâfat verilecekti ve kraliçenin itirafı doğrultusunda masum olduğu anlaşıldığından sürgün cezası kaldırılan konta eski saygınlığının yanı sıra daha yüksek bir paye verilecekti. Seyislik yaptığı sırada bunu haber alan kont, fermanın gerçekliğinden emin olur olmaz hemen Jacques'e gitti ve krala aradığı adamı göstermek istediğini söyleyerek birlikte Perrot'yu bulmalarını rica etti.

Üçü bir araya gelince kont, kendi kimliğini açıklamayı düşünen Perrot'ya dönüp, "Perrot, karşında gördüğün Jacques, kardeşinin kocasıdır ve kendisiyle drahoma almadan evlenmiştir; kardeşinin drahomasız kalmaması için, kralın vaat ettiği büyük ödülü onun almasını istiyorum, bir başkasının değil. Kendini Anvers kontunun oğlu, Violante'yi kız kardeşin ve Jacques'in eşi, beni de babanız Anvers Kontu olarak takdim edebilirsin" dedi.

Bu sözler üzerine Perrot dikkatle kontun yüzüne baktı ve onu hemen tanıdı, gözyaşları içinde ayaklarına kapanıp sarılarak "Babacığım, hoş geldiniz!" dedi.

İlkin kontun anlattıklarını duyan, sonrasında ise Perrot'nun tavırlarına şahit olan Jacques aynı anda hem büyük bir şaşkınlık hem de büyük bir mutluluk arasında bocaladığından, bir an için ne yapması gerektiğini çıkaramadı. Duyduklarının gerçek olduğuna kanaat getirince, seyisliği sırasında konta ettiği hakaretler yüzünden büyük bir pişmanlık duyarak gözyaşları içinde kontun ayaklarına kapandı ve ondan büyüklük gösterip geçmişteki kabalıklarını bağışlamasını istedi. Kont onu nazikçe ayağa kaldırdı ve kendisini bağışladığını söyledi. Bir yandan bolca gözyaşı döküp bir yandan çokça sevinerek birbirlerine başlarından geçenleri an-

lattıktan sonra Perrot ve Jacques, kontu yeni baştan giydirmek istedi ama kont buna bir türlü razı gelmedi. Jacques'in önce kralın vaat ettiği ödülü sağlama almasını, sonra da kendisini seyis kıyafetleri içinde kralın karşısına çıkarmasını istedi; böylece kralı daha da utandıracaktı. Jacques, kontla Perrot'nun eşliğinde kralın karşısına çıktı ve fermanda belirtildiği üzere hakkı olan ödülün kendisine verilmesi halinde kontla oğlunu takdim edeceğini bildirdi. Kral her biri için ayrı ayrı ödül koymuştu; bu sözler üzerine ödülün tamamını getirtip şaşkınlık içindeki Jacques'nun gözü önüne serdirdi ve verdiği sözü tutarak kontla oğlunun yerini gösterdiği takdirde hepsini alıp götürebileceğini söyledi.

Jacques ardına döndü ve seyis kıyafetleri içindeki kontla Perrot'yu öne doğru çıkartarak "Efendimiz," dedi, "babayla oğlu işte karşınızdalar; kontun kızı olan eşimse şu an burada değil ama Tanrı'nın izniyle onu da yakında göreceksiniz."

Bu sözleri işiten kral, konta döndü ve eski haline kıyasla epey değişmiş olsa da bir süre baktıktan sonra onu tanımayı başardı; dizleri üstüne çökmüş kontu, neredeyse buğulanmış gözlerle ayağa kaldırdı, öpüp kucakladı ve Perrot'yu dostça selamladı. Ardından kontun asaletine uygun giysiler getirilmesi, hizmetçiler, atlar tahsis edilmesi, daha başka ne gerekiyorsa hepsinin önüne serilmesi için emir verdi ve emri derhal yerine getirildi. Kral ayrıca Perrot'nun da gururunu okşadı ve başından geçenleri bir bir anlatmasını istedi.

Jacques, kontla evlatları için konulan ödülü alınca kont, "Kral Hazretlerinin bu yüce armağanlarını al ve babana kendisi kadar benim de torunlarım olan çocukların ana tarafından dilenci soyundan gelmediğini söylemeyi unutma" dedi.

Jacques hediyeleri aldı ve karısıyla annesini Paris'e getirdi. Perrot'nun karısı da Paris'e geldi. Eski malvarlığına kavuşmuş, öncekinden çok daha yüksek bir rütbeye getirilmiş olan kontla birlikte keyif içinde gülüp eğlendiler. Daha sonra herkes kraldan müsaade isteyip kendi evinin yolunu tuttu. Kont ölünceye dek Paris'te, eskisinden daha saygın bir ömür sürdü.

9. HİKÂYE

Cenevizli Bernabò, Ambrogiuolo'nun oyununa gelip para kaybeder ve suçsuz karısının öldürülmesini emreder; kadın kaçar, erkek kılığına bürünüp sultanın hizmetine girer, düzenbaz adamı bulur, Bernabò'yu İskenderiye'ye getirtir ve düzenbazı cezalandırır, yeniden kadın kıyafetleri giyer, kocasıyla birlikte Ceneviz'e zengin olarak döner.

Elissa'nın dokunaklı hikâyesiyle sırasını devretmesinin ardından, uzun boylu güzel kraliçe Filomena, bir an durup düşündükten sonra, herkesten daha güler yüzlü ve daha candan bir tavırla söze girdi:

"Dioneo ile yapılan anlaşmaya sadık kalmak gerekir; hikâye anlatmak üzere geriye yalnızca onunla ben kaldığımıza göre ilk sırayı ben alayım ve Dioneo talep ettiği ayrıcalığa uygun olarak son hikâyeyi anlatsın." Böyle dedikten sonra anlatmaya başladı:

Halk arasında sıkça dile getirilen bir atasözü vardır: "Düzen kurma birine, düşersin eline". Her ne kadar doğru bir yanı yokmuş gibi görünüyor olsa da, yaşanan olaylar bu sözün haklılığını ortaya koyuyor. Bu nedenle, sevgili hanımlar, günümüzün konusu dahilinde bu atasözünün haklılığını kanıtlayacak nitelikte bir hikâye anlatmak geldi içimden. Düzenbaz kimselere dair gözünüzü açacağı için, dinledikten sonra nahoş bir hikâye diye kestirip atmayın, derim.

Bazıları iş icabı, bazıları ise daha farklı nedenlerden ötürü Paris'e gelen hali vakti yerinde birkaç İtalyan tüccar, her zaman kaldıkları handa bir araya toplanmıştı. Birlikte yedikleri keyifli akşam yemeğinin ardından oradan buradan konuşa konuşa daldıkları sohbette laf döndü dolaştı ve sonunda evde bıraktıkları eşlerine geldi.

İçlerinden biri şakayla karışık, "Karım ne yapıyordur, bilmem ama şunu gayet iyi biliyorum; buradayken hoşuma gidecek bir körpeyi elime geçirdim mi, karıma duyduğum aşkı bir kenara bırakır, yanımdakinden alacağım zevke bakarım" dedi.

Bir diğeri, "Ben de öyle yaparım" dedi. "Karımın kendine mukayyet olduğuna inansam ne, inanmasam ne? O nasılsa gününü gün ediyor, haliyle bana da aynını yapmak düşüyor. Hem ne demişler, 'Eşeğin duvara vurduğu çifte, geri çarpar terkisine.'"

Bir üçüncüsü de aşağı yukarı onlarla aynı görüşü paylaştığını belirtmek için araya girdi. Kısacası, evde kalan eşlerin vakitlerini boşa harcamadığı konusunda hepsi hemfikir gibi görünüyordu.

Yalnızca Cenevizli Bernabò Lomellin, belki İtalya'da bir kula daha nasip olmayan; üstelik yalnızca kadınların değil şövalyelerin yahut delikanlıların sahip olduğu türden erdemlerle de baştan aşağı donanan bir kadını, Tanrı'nın hususi bir lütufta bulunarak kendisine eş olarak bahşettiği iddiasıyla onlara karşı çıkıyordu. Karısının hâlâ oldukça genç ve güzel, narin ve güçlü olduğunu; elişi olsun, ipeğe nakış işleme olsun, kadınlara özgü bu tür hamaratlıklarda kimseden altta kalmayacağını; ayrıca, nezaketi, bilgeliği ve keskin zekâsı sayesinde bir senyörün sofrasını ondan daha iyi donatacak, daha güzel servis yapacak bir uşak ya da hizmetçi bulunamayacağını; bunun dışında ata binip kuş avladığını, okumayı, yazmayı, hesap tutmayı bir tüccar kadar iyi becerdiğini söyledi ve kadını daha uzun uzun övdükten sonra sözü nihayet üzerinde konuştukları mevzuya getirip karısının bu dünyada bulunabilecek en dürüst, en namuslu kadın olduğuna yeminler etti. Evinden on yıl, hatta bir ömür uzak kalsa bile karısının hiçbir erkekle bu tür maceralara kalkışmayacağından emin olduğunu belirtti.

Tartışanlar arasında Ambrogiuolo adında Piacenzalı genç bir tüccar vardı. Ambrogiuolo, Bernabò'nun karısı hakkında son söylediği övgü dolu sözleri duyunca katıla katıla gülmeye başladı ve alaylı bir dille imparatorun bu ayrıcalığı başkaları dururken neden bir tek ona tanıdığını sordu. İçten içe sinirlenen Bernabò, bu ayrıcalığı kendisine imparatorun değil, gücü imparatordan bir tık daha fazla olan Tanrı'nın tanıdığını söyledi.

Bunun üzerine Ambrogiuolo, "Bernabò, sözlerinin doğruluğuna inandığına hiç kuşkum yok; ancak bana kalırsa sen meselenin doğasını pek dikkate almıyorsun. Eğer dikkate alsaydın, bu konuda daha ölçülü konuşmanı gerektiren nedenlerin farkına varırdın;

neticede ahmağın teki değilsin diye düşünüyorum. Bizler, doğal bir öngörüden yola çıkarak karılarımız hakkında böyle geniş geniş konuşurken, onların senin karından daha farklı olduklarına ya da başka tür bir mayadan karıldıklarına inandığımızı zannetme diye, seninle bu konu üzerinde biraz konuşmak istiyorum. Her daim iyi bilirim ki Tanrı'nın yarattığı ölümlüler arasında en asil canlı erkektir, onun hemen ardından da kadın gelir. Erkeğin umumiyetle daha mükemmel olduğuna inanılır ve bu durum yaptığı işlerden de anlaşılır; daha mükemmel olduğu için hiç kuşkusuz daha dayanaklı olması gerekir ve gerçekten de öyledir. Kadınlarsa genel olarak daha kırılgandır ve buna gerekçe olarak gösterilebilecek pek çok doğal neden vardır ama ben şimdilik bunları bir kenara bırakıyorum. En dayanıklı varlık olan erkek dahi, hadi ona karşı davetkâr davrananını geçtim, yalnızca hoşuna giden bir kadını bile arzulamaktan kendini alamıyor, hatta arzulamanın da ötesinde o kadını elde etmek için elinden geleni yapıyorken ve bu durum ayda bir kez değil günde bin kez başına geliyorken; usta bir âşığın yakarışları, tatlı sözleri, hediyeleri, binlerce hüner sergilemesi karşısında doğası gereği kırılgan olan kadının ne yapmasını bekliyorsun? Kendini tutabileceğini sanıyor musun? Ne kadar diretirsen diret, buna inanmadığına eminim ve karının da bir kadın olduğunu, diğerleri gibi etten kemikten yapıldığını sen kendin söyledin. O halde karının, diğer kadınlarla aynı arzulara sahip olması, doğal dürtülere karşı her kadın kadar güçlü durması gerekir; işte bu nedenle, ne kadar namuslu olursa olsun karının diğer kadınlar gibi davranması ihtimal dahilindedir ve ihtimal olan hiçbir şey ne tümden göz ardı edilebilir ne de senin yaptığın gibi aksi diretilebilir" dedi.

Buna cevap olarak Bernabò, "Ben bir filozof değil tüccarım ve seni bir tüccar gibi yanıtlayacağım. Senin bu dediğin utançtan yoksun ahmak kadınların işidir; aklı başında olanlarsa şereflerine öylesine düşkündür ki onu koruyup kollarken erkeklerden çok daha büyük bir dayanıklılık gösterir ve karım da bu türden kadınlardan biridir. İşte ben bunu bilir, bunu söylerim" dedi.

Arnbrogiuolo, "Kadınların yaşadığı her macera yaptıklarına tanıklık edecek bir boynuz çıkartsaydı alınlarında, bu işlere kal-

kışacak kadınların sayısı eminim çok az olurdu; ama boynuz çıkarmadığı gibi dışarıdan bir şey de belli olmuyor, çünkü şu aklı başında kadınlar geride ne iz ne de kanıt bırakıyor ve gizli kaldığı müddetçe ne utanç ne de şeref yoksunluğunun bahsi ediliyor; bu yüzden ellerine geçen her fırsatta gizli kapaklı iş tutuyorlar ya da akılsızlıklarından ötürü fırsatları tepiyorlar. Emin ol; bir kadın namuslu kalmışsa ya ona kimse sarkıntılık etmemiştir ya da beğendiği kişi yüz vermemiştir. Doğal ve gerçek etkenlerin neden olduğunu bildiğim halde, eğer bu durumu pek çok defa pek çok kadınla bizzat tecrübe etmeseydim, şimdi bu kadar kesin bir dille ifade ediyor olmazdım. Yani diyeceğim o ki; senin şu azize karının yakınlarında olsam, önceki kadınlar gibi kısa bir süre içinde onun da gönlünü çeleceğimden eminim."

Bernabò sinirli sinirli cevap verdi: "Çene çalmakla bu tartışma uzar gider. Sen anlatırsın, ben anlatırım ama sonunda bir yere varamayız. Madem sen kadınların hepsinin kolay lokma olduğunu, kendinin de o lokmayı yutacak kadar akıllı olduğunu söylüyorsun; ben de kadınımın namusunu sana ispat için kellemi ortaya koymaya hazırım. Eğer arzu ettiğin şu maceraya karımı sürükleyebilirsen ben kellemden olayım; beceremezsen, tüm istediğim bin florin altın."

Ambrogiuolo sinirden köpürerek cevap verdi: "Bernabò, kazandığım takdirde senin kanınla benim ne işim olur, bilmem; ama illa ki sözlerimin kanıtını görmek istersen, benim bin altınıma karşılık sana kellenden daha ucuza mal olacak beş bin altın koy ortaya. Sen bir mühlet vermediğine göre, buradan ayrılıp Ceneviz'e gidişimi takiben üç ay içinde karınla ilgili emelime ulaşmayı taahhüt ediyorum; delil olarak sana onun en kıymetli eşyalarından getireceğim ve doğruluğunu teyit edeceğin ayrıntılar vereceğim. Fakat sen de bana bu süre zarfında Ceneviz'e gelmeyeceğine ve karına bu konuda tek kelime yazmayacağına dair şeref sözü vermelisin."

Bernabò şartları kabul ettiğini söyledi; orada bulunan tüccarlar sonunda büyük maraz doğacağını anlayarak bu işe ne kadar mani olmaya çalışırsa çalışsınlar, galeyana gelmiş iki tüccar on-

ların sözünü dinlemeyip güzelce tanzim edilmiş bir anlaşmanın altına imza atarak birbirlerini yükümlülük altına aldılar.

Anlaşmanın ardından Bernabò Paris'te kalırken, Ambrogiuolo en hızlı yoldan Ceneviz'e geçti ve burada kaldığı birkaç gün boyunca kadının namı, semti, alışkanlıkları hakkında büyük bir ihtiyatla topladığı bilgilerin Bernabò'dan işittiklerini gölgede bıraktığını görünce budalaca bir işe kalkıştığını anladı. Yine de kadının evine sık sık girip çıkan ve sevgisini kazanmış olan yoksul bir kadınla tanıştı ve onu başka yollardan ikna edemeyince rüşvet vererek kendi tarafına çekti; ardından kendi ebatlarına göre yapılmış bir sandığın içine girdi ve sandığı soylu kadının evine hatta yatak odasının içine kadar taşıttı. Yoksul kadın burada Ambrogiuolo'dan aldığı talimatlara uygun olarak sanki gitmesi gereken bir yer varmış da sandığı birkaç günlüğüne kadına emanet etmek istiyormuş gibi davrandı.

Sandık böylece odada kalmıştı. Gece çökünce kadının uyuduğunu tahmin eden Ambrogiuolo yanındaki aletlerle sandığı açıp tek bir ışıkla aydınlanan odaya sessizce süzüldü ve odanın şekli şemailini, duvardaki tabloları ve göze çarpan daha başka ne varsa hepsini dikkatle inceleyip aklında tuttu. Yatağa yaklaştığı zaman kadının koynunda küçük bir kız çocuğuyla mışıl mışıl uyuduğunu gördü ve üstündeki örtüyü kaldırdığında çıplak halini giyinikken olduğu kadar güzel buldu; fakat sol memesinin altındaki altın sarısı tüylerle kaplı bir ben dışında vücudunda kayda değer bir lekeye rastlamadı. Kadının güzelliği karşısında içinden, canını hiçe sayıp yatağa onun yanına uzanmak geçtiğiyse de sessizce üstünü örttü. Kadının bu konudaki katılığını ve acımasızlığını duymuş olduğundan hiç riske girmedi. Gecenin büyük bir bölümünü kafasına estiği gibi odanın içinde dolanarak geçirdikten sonra kadının kasasından bir kese, bir harmani, birkaç yüzükle kemer alıp sandığına koydu; ardından kendi de içine girdi ve kapağını daha evvel nasıl açtıysa öyle kilitledi. İki geceyi daha böyle geçirirken kadın hiçbir şeyin farkına varmadı. Üçüncü gün geldiğinde, verilen talimat doğrultusunda yoksul kadın sandık için çıkıp geldi ve onu ilk aldığı yere geri götürdü; Ambrogiuolo sandıktan çıkıp

kadına vaat ettiği parayı verdikten sonra yanına aldığı eşyalarla birlikte elinden geldiğince hızlı bir biçimde Paris'e uzlaşma vaktinden çok önce döndü. Atışmaları ve el sıkışmaları esnasında yanlarında bulunun tüccarları çağırdı ve Bernabò'nun karşısına geçip, övündüğü konuda haklı çıkarak tutuştukları bahsi kazandığını söyledi; sözlerinin doğruluğuna kanıt olarak önce odanın şekliyle duvarlardaki tabloları tarif etti, ardından yanında getirdiği eşyaları bizzat kadından aldığını ileri sürerek gösterdi. Bernabò, odanın tıpkı tarif ettiği gibi olduğunu, gerçekten de karısına ait olan eşyaları tanıdığını kabul etti; ama odanın yapısını evdeki hizmetçilerin herhangi birinden öğrenebileceğini, yine aynı yolla kadının eşyalarını ele geçirmiş olabileceğini, eğer başka bir diyeceği yoksa bunların bahsi kazanmasına yetmeyeceğini söyledi.

Bunun üzerine Ambrogiuolo, "Aslında bu kadarı yeterdi ama madem ötesini de anlatmamı istiyorsun, anlatayım o halde. Karın Zinerva'nın sol memesinin altında, üstü yarım düzine kadar altın sarısı tüyle kaplı irice bir ben var" dedi.

Bunu duyduğu an Bernabò kalbine bir bıçak saplanmışçasına acıyla kıvrandı. Yüzü birden değişti; öyle ki tek kelime etmediği

halde, Ambrogiuolo'nun sözlerinin doğru olduğu açıkça yüzünden okunuyordu. Bir zaman sonra, "Efendiler, Ambrogiuolo'nun söyledikleri doğrudur. Kazanan taraf olarak ne zaman isterse gelsin, parasını alsın" dedi. Ertesi gün paranın tamamı Ambrogiuolo'nun avucuna sayıldı; Bernabò ise karısına öfkesinden gözü dönmüş halde Paris'ten ayrılıp Ceneviz'e doğru yola çıktı ama yaklaştığı zaman kente girmek içinden gelmeyince yirmi mil uzakta bulunan malikânesine yollandı. Güvendiği bir uşağına, karısına Paris'ten dönmüş olduğunu, uşakla birlikte yanına gelmesini buyuran bir mektupla iki at verdi ve uygun bir anda gözünün yaşına bakmadan kadını öldürüp geri dönmesini emrederek Ceneviz'e gönderdi. Ceneviz'e varan uşak, elçilik vazifesini yerine getirip mektubu kadına verdiğinde büyük bir sevinçle karşılandı. Ertesi sabah kadınla uşak atlarına binip malikânenin yolunu tuttular.

Oradan buradan konuşa konuşa birlikte ilerledikleri sırada yolları, yüksek mağaralarla ve ağaçlarla çevrili, hafif çukurda kalan ıssız bir vadiden geçti. Başına bela almadan efendisinin emrini rahatça yerine getirebileceği bir yer arayan uşak, burayı gözüne kestirince, kadını kolundan yakalayıp bıçağını çekti ve "Hanımefendi, can vereceğiniz yere geldik; Tanrı'ya son duanızı edin" dedi.

Bıçağı gördükten ve bu sözleri işittikten sonra dehşete kapılan kadın, "Tanrı aşkına, merhamet et! Beni öldürmeni hak edecek ne yaptım, ne gibi bir fenalıkta bulundum sana? Öldürmeden önce bari bunu söyle" dedi.

Uşak, "Hanımefendi, bana bir fenalık etmediniz ama kocanıza etmiş olmalısınız. Tek bildiğim kocanızın, bu yolculuk esnasında gözünüzün yaşına bakmadan sizi öldürmemi emrettiği ve bu emri yerine getirmezsem beni, boğazıma ilmeği geçirmekle tehdit ettiğidir. Efendime ne kadar bağlı olduğumu ve verdiği emre karşı çıkamayacağımı iyi bilirsiniz. Sizin için ne kadar üzüldüğümü Tanrı da biliyor ama elimden başka bir şey gelmiyor" dedi.

Bunun üzerine kadın gözyaşları içinde, "Tanrı aşkına merhamet et bana! Başkalarına itaat etmek uğruna, hiçbir fenalığını görmediğin birinin katili olma. Her şeyi bilen Tanrı şahidimdir

ki, kocamın bana böyle bir sonu reva görmesini gerektirecek bir kusur işlemedim asla. Ama şimdi bırakalım bunu bir kenara; eğer istersen hem Tanrı'yı, hem efendini, hem de beni aynı anda hoşnut kılabileceğin bir yol var önünde: şu kıyafetlerimi alıp bana ceketinle başlığını vermen ve aldığın kıyafetlerle efendimize gidip beni öldürmüş olduğunu söylemen yeter. Bağışlayacağın canım üzerine yeminler olsun ki başka diyarlara gidip sırra kadem basacağım ve ne o, ne sen ne de bu civarda yaşayanlar, benden bir daha haber alacaksınız" dedi.

Kadını öldürmeye gönlü razı olmayan uşak bir parça insafa geldi. Kadının kıyafetlerini aldı, eski püskü ceketiyle başlığını verdi, biraz da para bıraktı ve ortalıktan kaybolmasını rica etti. Kadını vadide yaya halde bıraktıktan sonra efendisine gitti ve emrini yerine getirmekle kalmadığını, kadının cesedini de kurtların arasına attığını söyledi. Bir müddet sonra Ceneviz'e dönen Bernabò, olayın duyulması nedeniyle burada hiç hoş karşılanmadı.

Yıkılmış halde yapayalnız kalan kadın, havanın kararması üzerine el yordamıyla kılık kıyafetini değiştirip yakındaki bir kulübeye vardı ve orada bulunan yaşlı bir kadından ihtiyaçlarını toparladı; ceketini kendi bedenine göre daraltıp kısalttı, gömleğini süvari pantolona çevirdi, saçlarını kısacık kesti, kendine tastamam bir denizci görüntüsü verdikten sonra doğruca deniz kıyısına yollandı ve burada Don Cararh' adında soylu bir Katalana rastladı; adam az ötedeki Alba'da gemisinden inmiş, çeşmeden serin su içmeye gelmişti. Kendini Sicurano de Finale adıyla tanıtan kadın, önce adamla muhabbete koyuldu; sonra da gemisine binip hizmetinde çalışmak üzere kendisiyle anlaştı. Soylu adam gemide ona doğru düzgün üst baş verdi; o da titiz ve muntazam çalışmasıyla adamın gözüne girdi. Katalan, kısa bir zaman sonra yüklü mallarıyla hareket ettiği İskenderiye'de sultanın huzuruna çıktı ve sultana yanında getirdiği ala doğanlardan armağan etti. Bunun üzerine Katalan'ı birkaç kez öğle yemeğine davet eden sultan, efendisine hiç durmadan hizmet eden Sicurano'yu görüp meziyetlerini beğendi ve onu Katalan'dan istedi. Kendisine çok güç gelse de Katalan Sicurano'yu sultana verdi.

Sicurano çalışkanlığıyla kısa zamanda Katalan'ın olduğu kadar, sultanın da takdirini ve sevgisini kazanmayı başardı. Gel zaman git zaman, sultanın idaresi altında bulunan Akka kentinde Hıristiyan ve Müslüman tüccarların yoğun katılımıyla yılın belli bir zamanında gerçekleştirilen panayır vakti geldi çattı; sultan tüccarlarla mallarının asayişinin sağlanması için muhafızları haricinde, bir kişinin koruma ve gözetimi altında yüksek rütbeli adamlarını panayıra göndermeyi âdet edinmişti. Panayır vakti gelince, dillerini iyiden iyiye çözmüş olan Sicurano'yu bu işe koşmaya karar verdi ve bu kararını gerçekleştirdi.

Sicurano, tüccarlarla mallarını koruyanların başkomutanı olarak Akka'ya geldiği zaman işine dört elle sarıldı ve etrafı kolaçan etmeye başladı. Panayırda karşılaştığı Sicilyalılarla, Pisalılarla, Cenevizlilerle, Venediklilerle ve daha başka kentlerden gelen İtalyanlarla canı gönülden sohbet ediyor, memleket hasreti gideriyordu. Derken bu seferlerden birinde, Venedikli tüccarlardan birinin sergisine bakmaya indiğinde gözü öteki mücevherlerin arasında bir keseyle kemere takıldı ve kendi eşyalarını hemen tanıyıp şaşırdı, yine de şaşkınlığını hiç belli etmeden kibar bir dille eşyaların sahibinin kim olduğunu ve onları satmak isteyip istemediğini sordu.

Ambrogiuolo di Piagenza, Venedikli gemilerden birine mallarını yükleyip panayıra gelenler arasındaydı ve muhafızların komutanının eşyaların sahibini sorduğunu duyunca, bir adım öne çıkıp gülerek "Efendim, bu eşyalar benim ve onları satmıyorum ama beğendiyseniz seve seve armağan ederim size" dedi.

Sicurano onun güldüğünü görünce, kimliğini açık edecek bir davranışta bulunmuş olmaktan endişelendi; yine de hiç renk vermeden "Herhalde benim gibi silah kuşanmış bir adamın kalkıp da şu kadın işi eşyaları sorduğunu gördüğün için gülüyorsun" dedi.

Ambrogiuolo, "Hayır efendim, ona değil; bunları nasıl ele geçirdiğime gülüyorum" dedi.

Bunun üzerine Sicurano, "Uygunsuz bir şey değilse, bizlere de anlat nasıl ele geçirdiğini" dedi.

"Efendim," dedi Ambrogiuolo, "bunları Bernabò Lomellin'in karısı olan ve Madonna Zinerva adını taşıyan Cenevizli soylu bir

hanımefendi kendisiyle geçirdiğim bir sefa gecesinin sonunda aşkının nişanesi olarak saklamam için bana armağan etti. Şimdi gülmemin nedeni ise bana, karısının gönlünü çelemeyeceğim hususunda benim bin altınıma karşılık beş bin altın koyacak kadar gözü dönen Bernabò'nun ahmaklığını hatırlatmış olmasıdır; ben dediğimi yaptım ve bahsi kazandım. Bernabò ise yabaniliğinden ötürü cezayı kendine kesmesi gerekirken, sonradan işittiğime göre Paris'ten Ceneviz'e dönmüş ve tüm kadınların yaptığının aynını yaptı diye kalkıp karısını öldürtmüş."

Sicurano bunu duyduğu anda hangi sebepten ötürü Bernabò'nun kendisine karşı öfkeye kapıldığını, onca ıstıraba kimin neden olduğunu açıkça kavradı ve bunu adamın yanına bırakmamaya karar verdi. Anlatılanlar ilgisini fazlasıyla çekmiş gibi yaparak adamla muhabbeti alttan alta koyulttu, uzun uzun telkinlerde bulundu ve panayır bitiminde Ambrogiuolo'yu mallarıyla birlikte yanında İskenderiye götürdü; burada ona bir dükkân açtı ve avucuna bolca para saydı. Ambrogiuolo bu durumun oldukça işine geldiğini görünce, İskenderiye'de kalmaya razı oldu. Bernabò'ya masumiyetini kanıtlama hevesiyle yanıp tutuşan Sicurano, İskenderiye'de bulunan Cenevizli birkaç büyük tüccarın yardımı sayesinde, dişe dokunur bahaneler uydurup Bernabò'yu İskenderiye'ye getirtene dek hiç durup dinlenmedi. Büyük yoksulluk çeken Bernabò'yu gizlice bir ahbabının evine yerleştirdi ve tasarısını gerçekleştirmek için uygun zaman gelene dek orada tuttu.

Sicurano, sultanın huzurunda Ambrogiuolo'ya hikâyesini anlattırmış, sultan da bu hikâyeden keyif almıştı; ancak Bernabò'nun İskenderiye'ye geldiğini gördükten sonra gecikmeden işe koyulmak gerektiğini düşündü ve uygun bir anını kollayarak sultandan, Ambrogiuolo ile Bernabò'nun getirtilmesi, sonra da Ambrogiuolo'nun, Bernabò'nun huzurunda karısı hakkında övünüp durduğu işin aslını astarını ister tatlılıkla isterse zorbalıkla anlatması için izin aldı. Bunun üzerine Ambrogiuolo ile Bernabò pek çok kişinin arasında sultanın huzuruna çıktı; sultan kaşlarını çatıp Ambrogiuolo'ya Bernabò'nun beş bin florin altınını aslında nasıl kazandığını anlatmasını buyurdu. Ambrogiuolo'nun en gü-

vendiği Sicurano da orada hazır bulunuyor ama çattığı kaşlarıyla ona doğruyu söylemediği takdirde başına büyük bela alacağı tehdidini savuruyordu. Hangi yana baksa korkuya kapılan Ambrogiuolo, beş bin altınla diğer eşyaların geri verilmesi dışında başkaca bir cezaya çarptırılmayacağını umarak, olan biteni Bernabò'yla diğerlerinin huzurunda, tüm açıklığıyla anlattı.

Ambrogiuolo sözünü bitirir bitirmez Sicurano sultanın yaveri gibi atılıp Bernabò'ya döndü ve "Peki, bu yalan dolan karşısında sen karına ne yaptın" diye sordu.

Bernabò, "Para kaybetmenin öfkesine ve karımın yaşattığı utancın ağırlığına yenik düşüp, kendisini uşaklarımdan birine öldürttüm; uşağımın bana anlattığına göre karım kurtlar tarafından anında parça pinçik edilmiş" cevabını verdi.

Sicurano, tüm bu konuşmalar bizzat sultanın huzurunda yapıldığı halde, dahası, sultan söylenenlerin hepsini işittiği ve idrak ettiği halde, bu oyunlarla, bu sorgulamalarla kendisinin nereye varmaya çalıştığını bir türlü kestiremediğini görünce, "Efendim, açıkça gördüğünüz üzere o iyi yürekli kadın âşığıyla ve kocasıyla ne kadar gurur duysa azdır. Âşığı yalan dolanla bir anda kadının alnına leke çalıyor, haysiyetini iki paralık ediyor, kocasından ayırıyor; kocası da yılların tecrübesi sayesinde hakikati görmesi gereken yerde, elâlemin palavralarına kanarak karısını öldürtüp kurtlara yediriyor. Âşığıyla kocası kadına öyle düşkün, öyle âşık ki, uzun zaman yanında kaldıkları halde nasıl oluyorsa ikisi de kadını tanıyamıyor. Onlara neyin müstahak olduğunu en iyi siz bilirsiniz; ancak lütfedip düzenbazlık edeni cezalandırır, tuzağa düşeni de affederseniz, bu kadını onların huzurunda sizin karşınıza çıkarırım" dedi.

Sicurano'nun bu işte tamamen kendi keyfince hareket etmesinden yana olan sultan, bu talebini kabul ettiğini söyledi ve kadını getirmesini istedi. Karısının ölmüş olduğuna gözü kapalı inanan Bernabò büyük bir şaşkınlık içindeydi; güç bir duruma düştüğünü kestiren ve başına para kaybetmekten daha büyük bir dert açılmasından endişelenen Ambrogiuolo ise kadının gelmesini iyiye mi yormalı yoksa büsbütün mü korkmalı bilemiyor

ama Bernabò'dan daha büyük bir şaşkınlık içinde o da kadının gelmesini bekliyordu.

Sultanın müsaade buyurmasıyla birlikte Sicurano gözyaşları içinde ayaklarına kapandı ve artık erkek gibi görünmek istemediğinden erkek sesi çıkarmayı bir yana bırakarak: "Efendim, bu hain Ambrogiuolo'nun yok yere acımasız iftirasına uğrayan ve şu zalim adamın uşağıyla adaletsizce ölüme yollayıp kurtlara yem ettiği o zavallı, o bahtsız Zinerva benim ve altı yıldır şu dünyada erkek kılığında çile çekmekteyim" dedi. Giysisinin önünü yırtıp sultanla ötekilere bağrını göstererek her birine kadın olduğunu kanıtladıktan sonra mağrur bir biçimde Ambrogiuolo'ya dönüp ne zaman kendisiyle o övünüp durduğu zevklere daldığını sordu; fakat onu tanıyıp utancından taş kesilen Ambrogiuolo tek kelime etmedi. Onu hep erkek sanan sultansa, gördükleri, işittikleri karşısında öyle büyük bir şaşkınlığa düşmüştü ki gözlerine, kulaklarına inanamıyor, ikide birde olanların gerçek değil düş olduğuna kanaat getiriyordu; ancak şaşkınlığı geçip de gerçeği anlayınca, o ana dek Sicurano adıyla tanıdığı Zinerva'yı hayat tarzı, sebatı, tavrı ve erdeminden ötürü öve öve göklere çıkardı; kendisine refakat etmesi için nedimeler verip şanına yaraşır elbiseler getirtti ve arzu ettiği üzere Bernabò'yu hak ettiği ölüm cezasından azat etti. Bernabò karısını tanımış, gözyaşları içinde ayaklarına kapanıp af dilemişti; her ne kadar hak etmiyor olsa da Zinerva büyüklük edip onu bağışladı, nazikçe ayağa kaldırıp sarıldı ve yine kocası saydı.

Sultan, Ambrogiuolo'nun derhal bala bulanıp bir direğe bağlanmasını ve şehrin yüksek bir tepesinde güneşe bırakılmasını, kendi kendine devrilip düşene dek de o direkten alınmamasını emretti ve emri aynen yerine getirildi. Ardından, Ambrogiuolo'nun on bin İspanyol altını değerindeki azımsanmayacak malvarlığının Zinerva'ya hibe edilmesini buyurdu ve Bernabò'nun, Madonna Zinerva'nın kocası, Madonna Zinerva'nın ise en kıymetli konuk olarak onurlandırdığı muhteşem bir şölen tertipledi; kadına, bir on bin İspanyol altını daha edecek değerde mücevherat, altın ve gümüş çanak çömlekle para armağan etti. Onlar için bir gemi hazırlattı ve şölenin sona ermesinin ardından istedikleri za-

man Ceneviz'e dönmelerine müsaade etti. Büyük bir mutlulukla zenginlik içinde Ceneviz'e döndükleri zaman ikisi de saygıyla karşılandı ama bilhassa herkesin öldü sandığı Zinerva büyük hürmet gördü ve hayatı boyunca, sahip olduğu seçkin erdemlerden ötürü parmakla gösterildi.

Ambrogiuolo ise aynı gün bala bulanıp direğe bağlandı, o yörede bolca bulunan sivrisinekler, arılar ve atsinekleri tarafından işkenceler içinde öldürüldü ve geriye yalnızca kemikleri kalana dek gıdım gıdım yutuldu. Sinirlerin birbirine bağladığı kemikler uzun bir süre yerinden kıpırdamadan direkte asılı kaldı ve kötülüğünün kanıtı olarak gören herkese ibret oldu. İşte, düzenbazlık eden biri, düzen kurduğu kişinin eline böyle düştü.

10. HİKÂYE

Messer Ricciardo di Chinzica, karısını Monakolu Paganino'ya kaptırır; karısının bulunduğu yeri öğrenince yanına gider ve Paganino ile dost olup ondan karısını ister; Paganino kadını ancak rızası varsa vereceğini söyler; kadın ona dönmek istemez ve Messer Riccardo ölünce Paganino'nun karısı olur.

Değerli topluluktakilerin her biri, kraliçelerinin dile getirdiği hikâyenin güzelliğini içtenlikle takdir etti. Bilhassa o günkü anlatıda geriye kalan son kişi olan Dioneo, hikâyeyi çok beğenmişti ve uzun uzadıya övgülerini sunduktan sonra şöyle dedi:

Güzel hanımlar, kraliçenin hikâyesinin bir yeri, fikrimden caymama ve aklımdan geçen hikâyeyi bir başkasıyla değiştirmeme sebep oldu. Bernabò'nun yabaniliği ve sonunda aman bulmuş olsa da, onun düştüğü yanılgıya diğer erkeklerin de düşüyor olması nedeniyle kararımdan döndüm. Kadınların arasında doğup büyüdüğümüz halde kocalar, kadınların isteklerinden habersizmişiz gibi davranıyor ve diyar diyar gezip kâh o kadınla kâh bu kadınla eğlenceden eğlenceye koşarken, evde bıraktıkları karılarının el-

leri kolları bağlı oturduklarını sanıyorlar. Anlatacağım hikâyeyle sizlere hem bu gibilerin, hem de hayali varsayımlara kapılarak kendilerini doğadan üstün sayıp olduramayacakları işlerin peşinde koşan ve karşısındaki kişileri tabiatlarına aldırmadan kendi suyuna çekmeye çalışanların ne büyük bir budalalık ettiklerini göstereceğim.

Zamanın birinde Pisa kentinde Messer Riccardo di Chianza adında, akıl gücü beden kuvvetini geride bırakan bir yargıç vardı. Muhtemelen çalışmalarında gösterdiği hüneri kullanarak karısını

tatmin edebileceğine inandığından ve çok zengin biri olduğundan, binbir zahmetle, genç ve güzel bir kadın bulup evlenmeye niyetlendi; oysa başkalarına olduğu kadar bizzat kendine de akıl verebilen biri olarak bu iki özellikten birine yol vermesi gerekirdi. Messer Loto Gualandi'nin eş olarak kendisine Bartolomea adındaki kızını vermesiyle birlikte muradına erdi ve dudak uçuklatan çirkinlerin kol gezdiği Pisa'daki en güzel ve en alımlı genç kızla evlendi. Gelini büyük bir şenlikle evine getirtip muhteşem bir düğünle karısı yaptıktan sonra ilk gecelerinde âdet yerini bulsun diye yalnızca bir kere hücuma kalktı; onda da işin sonunu zor getirebildi. Cılız, çelimsiz, çıtkırıldım biri olduğundan ertesi sabah kendine gelebilmesi için beyaz şaraplara, badem şekerlerine ve daha başka çarelere başvurması gerekti.

Gücünün çapını şimdi hiç olmadığı kadar iyi kavrayan yargıç, okula giden çocuklar için muhtemelen Ravenna'da* hazırlanmış olan bir takvimi karısına güzelce belletmeye koyuldu. Yortusuz geçen tek bir günün olmadığı hatta kimi günlere birden fazla yortunun düştüğü bu takvim üzerinden çeşitli bahaneler üreterek kadınla erkeğin bu tür uygunsuz birlikteliklerden kaçınması gerektiğini gösterdi. Bunların üstüne bir de perhiz dönemlerini, dört mevsim oruçlarını, bayram arifelerini, kutsal vakitleri, cuma ve cumartesiyi, kutsal pazar gününü, paskalya öncesi büyük perhizi, ayın kimi evrelerini ve daha başka pek çok istisnayı eklemekle, herhalde mahkemede halka çaldığı paydos borusunun yatakta kadınlara da işlemesi gerektiğini varsayıyordu. Ayda bir kendisine zar zor sıra gelen kadın bu durumu ne kadar hazin bulsa da uzunca bir süre takvime sadık kaldı; ona tatil zamanlarını öğreten yargıçsa bir başkasının çıkıp çalışma günlerini öğretmemesi için gözünü dört açtı.

Messer Riccardo sıcaklar bastırınca Montenero civarında bulunan güzel yalısına çekilip birkaç gün dinlenmek istedi ve güzel karısını da yanında götürdü. Burada geçirdikleri günlerden birinde karısı bir nebzecik oyalansın diye balık avı tertip etti; kendisi

---

Ravenna'daki kilise sayısının, bir yılın günleri toplamına eşit olduğu söylenir. Bu durumda kentin azizlerinin bol, dini günlerinin sık olması beklenir –çn.

balıkçılarla birlikte bir tekneye, karısı ise başka kadınlarla birlikte onları izlemek üzere bir başka tekneye bindiler ve eğlenceye daldıklarından neredeyse hiç farkına varmadan açık denizde birkaç mil yol aldılar. Herkesin dikkat kesildiği esnada, gemisiyle bir anda az ötelerinde bitiveren meşhur korsan Paganino, tekneleri görür görmez hemen o tarafa yöneldi ve kadınlar kaçmaya fırsat bulamadan yanlarında bitti. Güzel kadını fark edince korsanın gözü bir başkasını görmedi ve çoktan kıyıya çıkmış olan Messer Riccardo'nun bakışları arasında kadını gemisine aldığı gibi çekti gitti. Onu esen yelden bile kıskanan yargıcın, gördükleri karşısında ne kadar üzüldüğünü sormanın âlemi yok. Karısını kimin kaçırdığını, nereye götürdüğünü bilemediğinden, korsanların ettiği fenalığı Pisa'ya ya da daha başka mecralara taşıması bir sonuç vermedi.

Kadının güzelliği karşısında yaptığı işten memnun kalan Paganino ise karısı olmadığı için onu daima yanı başında tutmaya karar verdi ve içli içli ağlayan kadını tatlı tatlı teselliye girişti. Akşam olduğunda gün boyu sarf ettiği kelimelerle pek yol alamadığını görünce, takvimlerin hesabını tutmamış, yortularla tatilleri aklından çıkarmış biri olduğundan kadını teselli etmek için bu kez icraata başvurdu. Kullandığı yöntemle ona öyle bir teselli verdi ki, yargıçla yasaları daha Monako'ya varmadan kadının aklından

çıkıp gitti ve onu dünyanın en mutlu insanına çevirdi; Monako'ya vardıktan sonra kadını sabah akşam teselliye devam etti; ayrıca karısıymış gibi onu hep el üstünde tuttu.

Bir zaman sonra karısının bulunduğu yer kulağına çalınınca çılgına dönen ve fidye için kesenin ağzını sonuna kadar açmaya karar veren Messer Riccardo, bu işin altından kimsenin kalkamayacağını düşündüğünden, kadını geri getirmek üzere bizzat yola koyuldu. Gemiye binip Monako'ya vardığında kadını gördü. Kadın da onu gördü ve akşam olunca Paganino'ya yargıcın gelişini haber verip niyetini bildirdi. Ertesi sabah Messer Riccardo, Paganino'yu görüp yanına gitti ve kısa bir süre içinde dostluğunu kazanarak kendisiyle ahbap oldu; Paganino ise sanki onunla ilk defa karşılaşıyormuş gibi davranarak ne yapmaya çalıştığını görmek için bekledi. Messer Riccardo, uygun gördüğü bir anda kibar bir dille en iyi bildiği yoldan sözü geliş nedenine getirdi ve ne isterse alıp karısını kendisine vermesini rica etti.

Paganino güler yüzle ona "Beyefendi, sefalar getirdiniz. Lafı dolandırmadan cevabımı söyleyeyim; evimde genç bir hanım bulundurduğum doğrudur. Ancak sizi tanımıyorum, dolayısıyla kendisi sizin karınız mı, yoksa bir başkasının karısı mı bilemem; zaten bir süredir yanımda kalması dışında onu da pek tanımam etmem. İncelikli, kibar bir zata benziyorsunuz; sizi ona götüreyim, eğer söylediğiniz gibi kocası iseniz, sizi tanıyacağına eminim. Sözlerinizi doğrular ve sizinle birlikte gitmek isterse, içtenliğinizden ötürü fidye olarak gönlünüzden kopanı vermeniz yeter; fakat aksi olursa, onu benden almaya kalkışmakla kabalık edersiniz çünkü ben genç adamım ve her genç adam gibi bir kadını elimde tutmak hakkım; ama gördüklerimin, tanıdıklarımın en iyisi olduğundan bilhassa onu yanımda tutmak isterim" yanıtını verdi.

Bunun üzerine Messer Riccardo, "Elbette benim karımdır; beni yanına götürdüğünde göreceksin, sevinçle boynuma sarılacak. Önerini gayet yerinde buldum; başkaca bir çözüm yolu aramaya gerek görmüyorum" dedi.

"Öyleyse haydi gidelim" diye yanıtladı Paganino.

Paganino'nun evine gidip salona kuruldular. Paganino'nun çağırtması üzerine genç kadın, giyim kuşamı yerinde, saçı başı yapılı halde odalardan birinden çıkıp Paganino ile Messer Riccardo'nun bulunduğu salona girdi; ancak Messer Riccardo'ya, Paganino'nun yanında eve gelen sıradan bir yabancıdan farksız davrandı. Büyük bir sevinç gösterisiyle karşılanmayı beklerken gördükleri karşısında şaşıp kalan yargıç, içinden "Belki de onu kaybettikten sonra çektiğim üzüntü ve derin acılar yüzünden çok değişmişimdir, onun için beni tanımıyordur," diye geçirdi ve ona dönüp, "Karıcığım, seni balığa götürmem bana pahalıya patladı. Seni kaybettikten sonra yaşadıklarımın yanında başka acıların esamesi bile okunmaz; oysa sen bana el gibi davranıyor, beni tanımazdan geliyorsun. Senin Messer Riccardo'n olduğumu, şu içinde bulunduğumuz evin nazik sahibine istediği fidyeyi ödemeye, sonra da seni alıp buradan götürmeye geldiğimi görmüyor musun? Beyefendi yüce gönüllük etmiş, dileğimi kabul edip seni bana vermeye razı olmuşken üstelik" dedi.

Kadın, yüzünde imalı bir gülümsemeyle ona dönüp "Bunları bana mı söylüyorsunuz, beyefendi" diye sordu. "Beni bir başkasıyla karıştırıyor olmayasınız sakın? Sizi daha önce gördüğümü hiç hatırlamıyorum."

Messer Riccardo, "Sözlerini tart da söyle ve iyice bak yüzüme. Hafızanı biraz zorlarsan, kocan Riccardo di Chinzica olduğumu pekâlâ görebilirsin" dedi.

Kadın, "Beni bağışlayın beyefendi; arzu ettiğiniz gibi size öyle uzun uzadıya bakmam yakışık almaz. Daha önce sizi hiç görmediğimi bilecek kadar baktım zaten" dedi.

Messer Riccardo, kadının Paganino'ya duyduğu korku yüzünden onun yanında kendisini tanıdığını itiraf etmekten çekindiğini, onun için böyle davrandığını düşünerek bir zaman sonra kadınla bir başka odada yalnız konuşmak üzere müsaade istedi. Paganino, kendi arzusu dışında kadını öpmeye kalkmaması şartıyla bunu kabul etti ve kadına yargıçla birlikte bir odaya gitmesini, anlatacaklarını dinlemesini ve ona gönlünce cevap vermesini buyurdu.

Messer Riccardo kadınla birlikte bir odaya gitti ve oturur oturmaz söze girdi: "Canımın içi, ciğerimin paresi, umut ışığım benim; seni senden çok seven Riccardo'nu tanımadın mı? Nasıl olur? O kadar mı değişmişim? Güzel gözlüm, biraz daha bak bana."

Kadın gülmeye başladı ve daha fazla konuşmasına meydan vermeden "Gayet iyi bilirsiniz ki, sizi tanımayacak, kocam Messer Riccardo Chinzica olduğunuzu bilmeyecek kadar bunak değilim ben; oysa siz, yanınızda olduğum sürece beni tanımanın yakınından bile geçmediniz. Eğer peşinden koştuğunuz sağduyuya sahip olsaydınız, benim dipdiri, hayat dolu bir genç kadın olduğumun ve genç kadınların, her ne kadar utanıp söyleyemeseler de, yiyecek ve giyecek dışında başka ihtiyaçlarının bulunduğunun farkına varırdınız; halbuki siz bana nasıl davrandınız, gayet iyi biliyorsunuz. Madem karınızdan çok yasalarla ilgili çalışmaların üstüne düşecektiniz, o halde hiç evlenmeseydiniz. Ama perhizlerle arifeleri öyle iyi bilirdiniz ki; bana gerçek bir yargıçtan çok bayramların, yortuların tellalı gibi gelirdiniz. Şunu da belirteyim; eğer emrinizde çalışan işçileri, benim küçücük tarlamda çalıştırdığınız gibi bütün o tatillere çıkartırsanız, bir başak tanesi bile etmez hasadınız. Merhametli Tanrı gençliğime acıdı da karşıma onu çıkardı. Kadından ziyade Tanrı'ya adanmışlık içinde kutlayıp durduğunuz o yortular var ya, onunla kaldığım bu odada onların biri bile yok; şu kapıdan içeri ne cuma girdi, ne cumartesi, ne arife ne de dört mevsim oruçları. Burada gece gündüz çalışıyor, ter döküyoruz. Daha bu gece gündoğumu çanlarına dek kim bilir kaç defa, ne işler çıkardığımızı bir tek ben bilirim. Gençliğim boyunca onunla kalmak ve durmadan çalışmak niyetindeyim. Yortular, kefaretler, perhizler yaşlandığım zamana kalsın. Haydi, size uğurlar ola; burayı olabildiğince çabuk terk edin ve bensiz dilediğinizce yortu kutlayın" dedi.

Bu sözleri işiten Messer Riccardo acısından kahroldu ve kadının sustuğunu görünce "Canımın içi, bunlar ne biçim sözler böyle? Onuruna, aile şerefine hiç saygın yok mu? Pisa'ya gelip karım olmak yerine burada har vurup harman savurarak ona metreslik mi etmek istiyorsun? Sıkıldığı zaman seni başından savacak, rezil edecek; oysa ben seni daima baş tacı edeceğim ve hevesim geçti-

ğinde bile seni ilelebet evimin hanımı bileceğim. Böylesine soysuz ve ahlaksız bir düşkünlük uğruna, kendi onurundan ve seni canından çok seven kocandan vazgeçtiğini mi söylüyorsun? Umut ışığım benim, böyle söyleme; haydi, kalk gel benimle. Ne istediğini anladım artık; bundan böyle var gücümle çabalayacağım. Canım benim, gel vazgeç bu yoldan. Haydi, birlikte kalkıp gidelim. Seni yitirdiğimden beri hiçbir şeyden tat alamaz oldum" dedi.

Bunun üzerine kadın, "Atı alan nehri aştı artık; bu saatten sonra benim onuruma benden daha meraklı olmasın kimse. Ailemin, beni size verirken durup düşünmesi gerekirdi! O zaman benim onurumu onlar umursamamıştı; şimdi de ben onlarınkini umursamıyorum. Hem, sizin dediğiniz gibi harmanı savurmuyor, havanda tokmaklatıyorum. Ayrıca kendimi burada Paganino'nun karısı olarak görüyorum; ayın evreleriydi, geometrik köşeleriydi derken aramıza girip duran gezegenleri düşününce asıl Pisa'da sizin metresiniz gibiymişim diyorum. Oysa burada Paganino gece boyu beni kucağından indirmiyor, sıkıştırıp ısırıyor; nasıl tozumu attırdığını Tanrı da biliyor. Var gücümle çabalayacağım diyorsunuz ama nasıl? Hileli zar mı atacaksınız, yoksa yalancıktan kamış mı sallayacaksınız? Görüşmeyeli ne yiğit bir şövalye olup çıkmışsınızdır, bilmez miyim hiç! Görünüşe bakılırsa ahınız gitmiş vahınız kalmış; bana gidiciymişsiniz gibi geldi, o yüzden yaşamak için güç toplamaya bakın siz. Yanında kalmak istediğim sürece Paganino'nun beni bırakacağını hiç sanmıyorum ama öyle olsa bile, yine size dönmem. Sizi sıkıp suyunuzu çıkarsam bir kâseyi bile doldurmazsınız; sizinle olduğum seferde işler kesattı ve ben büyük zarar ettim. Onun için bir sonraki seferde kesemi doldurmak isterim. Bir kez daha söyleyeyim, ne yortu ne arife olan bu yerde kalmak istiyorum. Onun için bir an önce selametle gidin; yoksa bağırıp tecavüze yeltendiğinizi söylerim" dedi.

Uğradığı hezimet karşısında Messer Riccardo, çaptan düşmesine rağmen genç bir kadınla evlenerek nasıl bir çılgınlık yaptığını anladı ve boynu bükük halde keder içinde odadan çıktı; Paganino'ya uzun uzadıya dil dökmesi de bir işe yaramadı. En sonunda, kadının yanından ayrılıp Pisa'ya eli boş döndü ve çektiği acılar yü-

zünden öylesine divaneye döndü ki Pisa'da dolaşırken kendisine selam verenlere ya da bir şey soranlara "Kötü kovuk yortu tutmaz" dışında başka yanıt vermez oldu. Kısa bir zaman sonra da öldü.

Paganino bunu haber alınca, genç kadının kendisini ne büyük bir aşkla sevdiğini bildiğinden hemen onu nikâhına aldı ve resmi olarak karısı yaptı; dizlerinde derman oldukça, yortu demeden, perhiz demeden çalıştılar ve birlikte keyfe daldılar. Bu nedenle değerli hanımlar, bana kalırsa Bernabò, Ambruogiuolo ile atışmaya girmekle, kendi çukurunu kazmış oldu.

Bu hikâye topluluktakileri öyle bir kırdı geçirdi ki herkesin gülmekten çenesi ağrıdı. Kadınların hepsi, Dioneo'nun doğru söylediği ve Bernabo'nun yabanilik ettiği görüşünde hemfikirdi. Hikâyenin sona ermesinin ve kahkahaların kesilmesinin ardından kraliçe vaktin geç olduğunu, herkesin hikâyesini anlattığını ve kraliçeliğinin sonuna geldiğini görerek başlattıkları düzen uyarınca kraliyet tacını çıkartıp Neifile'nin başına koydu ve yüzünde güleç bir ifadeyle, "Sevgili dostum, bu küçük topluluğun idaresi artık sende" dedikten sonra geçip oturdu.

Bu şerefe nail olmaktan ötürü bir parça yüzü kızaran Neifile, nisan ya da mayıs aylarında şafak vakti açan taze bir güle benziyordu; hafifçe yere eğdiği süzgün ve parıltılı gözleri ise seher yıldızından farksızdı. Etrafını saran topluluktan yükselen sevinç gösterileri sona erince toparlandı ve her zamanki oturuş biçimini değiştirip duruşunu biraz daha dikleştirerek konuşmaya başladı:

"Şu andan itibaren sizin kraliçeniz olarak benden öncekilerin izlediği ve sizlerin de itaatle benimsediğinizi gösterdiğiniz yoldan ayrılmayacağım. Ancak tarafınızdan kabul gördükleri takdirde uygulamaya koymak üzere birkaç kelimeyle görüşlerimi açıklamak isterim. Bildiğiniz gibi yarın cuma, ertesi günse cumartesi; yenilebilecek* yemekler nedeniyle bu iki gün çoğu insana azap gibi gelir. O

* Hıristiyan inancına göre İsa peygamber, çarşamba günü ele verilmiş, cuma günü çarmıha gerilmiş, cumartesi günü gömülmüştür ve bu günlerde inananlar, et ve yağ gibi kimi besinlerin tüketilmediği bir perhizle yükümlüdür –çn.

ki, bizim yaşamımız uğruna acılar içinde can vermiştir; cuma günleri huşuyla anılmaya değerdir. Bu nedenle Tanrı'ya hürmet ederek kendimizi hikâyeden ziyade ibadete vermemiz daha yerindedir. Hemen ertesindeki cumartesi günü ise kadınların, bütün haftanın koşturmacası içinde üstlerine sinen tozdan kirden arınmak için saçını başını yıkamaları âdettir ve genellikle Tanrı Oğlu'nun Bakire Annesi onuruna perhizle ve gelecek pazar günü onuruna gündelik işlerden el çekerek istirahatla geçirilir. Bu nedenle cumartesi günü başlatmış olduğumuz yaşama düzenini hakkıyla yerine getiremeyeceğimizden dolayı hikâye anlatımına ara vermemizin ve o günü dinlenmeyle geçirmemizin doğru olacağı kanaatindeyim. Ayrıca o zamana değin burada dört gün geçirmiş olacağız ve topluluğumuza yeni birilerinin katılmasını istemiyorsak o günü fırsat bilmeli, yerimizi değiştirip başka yana gitmeliyiz. Ben, nereye gideceğimizi çoktan düşünüp gerekli hazırlıkları yaptırdım.

Bugün üzerinde durduğumuz konu çok geniş bir alana sahipti; pazar günü ikindi uykusunun ardından yeni yerimizde toplandığımızdaysa, hem bol bol düşünecek vaktimiz olacağı için, hem de konu serbestliğine kısıtlama getirilmesi fayda sağlayacağı için kaderin çeşitli işlerinden yalnızca birini, kendi marifetiyle emeline kavuşanların ya da kaybını telafi edenlerin hikâyelerini ele almayı düşündüm. Herkes, topluluk için yararlı ya da en azından gönül okşayıcı bir hikâye bulup anlatsın. Dioneo'nun ayrıcalığı her zamanki gibi sürecek."

Kraliçenin konuşmasını ve düzenlemelerini herkes yerinde buldu; dediklerinin yapılmasında hemfikir olundu. Daha sonra kraliçe, kâhyasını çağırtıp akşam yemeği için masaların kurulacağı yeri bildirdi ve idaresi boyunca yapılması gereken işleri bir bir tanzim etti; bu işin ardından toplulukla beraber ayağa kalktı ve canları ne isterse yapsınlar diye herkesi serbest bıraktı.

Bunun üzerine hanımlar ve beyler minik bir bahçenin yolunu tuttular ve yemek saati gelene dek burada hoşça vakit geçirdiler. Coşku ve keyif içinde akşam yemeğini yediler; masadan kalkınca kraliçenin arzusuyla Emilia dansı başlattı ve Pampinea diğer hanımların koro halinde eşlik ettiği şu şarkıya başladı:

Ben şarkı söylemesem kime düşer şakımak
Neye heves etsem doydum köşe bucak

Gel ey aşk, sen ağzımın tadı
Ümitlerimin, mutluluğumun kaynağı;
Beraber söyleyelim bu şarkıyı
Ne ahlar ne de sevmenin ıstırabı
Yalnızca senin parıldayan ateşindir
Bana zevk veren ve tatlandıran hayatı
Bu yangının şenliğinde oynar yaşarın
Tanrımmışsın gibi sana taparım.

Yangınına kapıldığım ilk seferdi
Karşıma çıkardın genç birini
Yiğit mi yiğit, değerli mi değerli,
Bulunmaz daha iyisi ya da dengi gibisi
Öylesine kasıp kavurdu ki beni,
Benim efendim, seninle bir, şimdi
Ona şarkılar söylüyorum sevinçli.

Beni en çok sevindirense
Ey aşk, senin sayende
Onu sevdiğim gibi ben de
Sevildim aynı şiddette
Bu dünyada kavuştum isteğime
Mutluluk bulayım ahirette
Öyle derinden bağlıyım ki ona,
Tanrı görünce sadakatimi
Esirgemez bizden inayetini.

Bu şarkının üstüne başka şarkılar söylediler; türlü çalgılar çalıp nice kez dans ettiler. Kraliçe, uyku vaktinin geldiğini bildirince herkes birer meşale ışığında kendi odasına çekildi. Sonraki iki günü, kraliçenin bahsetmiş olduğu işleri yaparak geçirdiler ve heyecanla pazarı beklediler.

ÜÇÜNCÜ GÜN

Decameron'un ikinci günü biter ve kendi marifetiyle emeline kavuşanların ya da kaybını telafi edenlerin anlatılacağı üçüncü gün Neifile'nin kraliçeliğinde başlar.

Pazar sabahı güneş tanyerini adım adım kızıldan turuncaya çevirirken, Neifile kalktı ve topluluktaki herkesi kaldırdı. Kâhya, işlerine yarayacak eşyaların büyük bir kısmını gidecekleri yere taşıtmış ve gerekli hazırlıkları yaptırmıştı.

Kraliçenin ayaklandığını görünce diğer öteberiyi de hemen katarlara yükleyip neredeyse tam bir kervan düzdü ve hanımlarla beylere hizmet için geride kalmış olan maiyetin yanında kervanıyla birlikte yola düştü.

Kraliçe kendisine peşi sıra eşlik eden hanımlar ve genç beylerle beraber yirmiye yakın bülbülle diğer kuş cıvıltılarının yol göstericiliği arasında pek gelip geçen olmadığından üstü yemyeşil otlarla ve güneş ışıklarını toplamak için tüm yapraklarını açmaya

başlamış çiçeklerle kaplı dar bir patikada batıya doğru ağır ağır yürüyor ve topluluğuyla güle oynaya sohbet ediyordu. Yaklaşık bir buçuk saattir hemen hemen iki bin adım boyu yol almışlardı ki ufak bir tepenin üstünde yükselen güzel ve gösterişli bir şato çıktı karşılarına. İçeriye girip her tarafını dolaştılar; koca koca salonlara, şık ve temiz odalara hayran kaldılar ve her türlü gereksinimi karşılamak üzere dayanıp döşenmiş odalarla dolu böyle bir şatonun ancak çok mühim birine ait olabileceği sonucuna vardılar. Aşağıya indiklerinde geniş ve aydınlık iç avluyla, en iyi şarapların doldurduğu mahzenle, gürül gürül akan bir taze su kaynağıyla karşılaşınca hayranlıkları daha da arttı. Dinlenmek için, avlunun tam ortasında yer alan, her yanını mevsimlik çiçeklerle eğreltiotlarının sardığı bir kameriyenin altına geçip yerleştiler ve becerikli kâhyanın kendilerine en seçkin badem şekerleriyle en iyi şaraplardan getirmesiyle birlikte yeniden zindelik kazandılar.

Ardından şatonun yan tarafına açılan, çepeçevre duvarla kuşatılmış bir bahçeye girdiler ve daha adımlarını atar atmaz muhteşem bir güzellikle karşılaştılar; bunun üzerine iyice dikkat kesilerek her yanı dip bucak keşfe koyuldular. Bahçeyi bir ok gibi boydan boya kesen ve tam ortada birbirleriyle kesişen düz ve geniş yolların üst kısmını sarmalayan asma çardakları o sene üzümde bolluk yaşanacağının büyük bir ispatı gibiydi. Çiçek açmış üzümlerin burcu burcu kokusuyla, diğer çiçeklerden gelen enfes kokular birbirine karışarak etrafa yayılıyor ve bahçeyi öylesine güçlü bir koku sarıyordu ki topluluktakiler kendilerini doğunun envai çeşit baharatlarının ortasında dikiliyormuş gibi hissediyorlardı. Kırmızı, beyaz güllerle yaseminler yol kenarlarını neredeyse tamamen kaplamıştı; öyle ki bu mis kokulu enfes gölgeliklerde, yalnızca sabahları değil, güneş tam tepedeyken bile tek bir ışık huzmesine rastgelmeden gezmek mümkündü. Bu yerdeki çiçeklerin bolluğunu, çeşidini, nasıl bir düzen içinde sıralandıklarını anlatmak çok uzun sürer; ancak bizim iklimimize dayanıklı ne kadar bitki varsa, burada her biri sürüsüne bereketti.

Bahçenin orta yerinde, diğerlerinden aşağı kalmayan, hatta övgüyü daha fazla hak eden bir çimenlik vardı; minimini çimen-

lerin yeşili öylesine koyuydu ki neredeyse siyah gibi duruyordu; binbir çeşit çiçek her yanı alacaya bulamıştı; yemyeşil portakal ve turunç ağaçları çimenliğin çevresini sımsıkı örterken, ham ve olgun meyveleriyle tatlı gölgelikler göz doyurmakla kalmıyor, çiçeklerinin yaydığı şahane kokular da burunları mest ediyordu. Çimenliğin tam ortasında beyaz mermerden yapılmış, muhteşem oymalarla bezenmiş bir havuz vardı: havuzun ortasında bulunan bir sütunun üzerine yerleştirilmiş heykelden fışkıran su havayı diklemesine yardıktan sonra aşağıya inip billur gibi havuza düşerken harikulade şırıltılar çıkarıyordu; doğal bir kaynak mı vardı, yoksa bir düzenekle mi çalışıyordu bilemiyorum ama su öylesine yoğun ve güçlüydü ki bir değirmeni döndürebilirdi. Dolan havuzun kenarından taşan sular önce yeraltı kanallarına dökülüyor, ardından çimenliğin her tarafını dolanan muazzam güzellikteki usta işi arklara ulaşıp yeniden gün yüzüne çıkıyor, bu arklar boyunca ilerleyerek bahçenin her tarafını turladıktan sonra tek bir yerde toplanarak dışarıya boşalıyor ve en sonunda aşağıdaki ovaya doğru hızla akan ve bu esnada büyük bir kuvvetle iki değirmeni sahiplerinin çıkarına döndüren bir nehre karışıyordu.

Bahçenin kendisi, muhteşem düzeni, bitkileri, havuzu, yapay suyolları karşısında hanımlarla üç genç erkek öylesine hayran kalmıştı ki, yeryüzünde cennet kurmak mümkün olsa, onun da aynı bu bahçe gibi görüneceği; bundan daha iyisinin düşünülemeyeceği ve bir başkasının bu güzelliğe erişemeyeceği görüşünde hepsi birleşti. Keyif içinde bahçede dolaşıp türlü türlü ağaç dallarından güzel taçlar örüyor ve dur durak bilmeden birbiriyle yarışır gibi öten yirmiye yakın kuş türünün şakımalarını dinliyorlardı; bu esnada, onca şaşkınlık arasında gözden kaçırdıkları muhteşem bir güzelliğin farkına vardılar: yüzü aşkın türde sevimli hayvanın bahçeyi doldurduğunu gördüler ve açık alana çıkan ada tavşanlarını, öte yanda koşuşturan kır tavşanlarını, ileride yatıp uzanmış karacaları, otlanmaya çıkmış geyik yavrularını, evcilmişçesine uslu uslu dolanan kendi halindeki hayvanları birbirlerine gösterdiler. Diğer güzelliklerin yanına bunların da eklenmesiyle birlikte, bahçeye duydukları hayranlık doruğa ulaştı.

Etrafa bakına bakına bir süre daha bahçeyi gezdikten sonra, güzel havuzun yanı başına masalar kurdurdular ve kraliçenin talimatıyla kahvaltıya geçene dek altı kez şarkı söyleyip bol bol dans ettiler. Zarif bir düzen içinde hazırlanmış sofrada büyük bir dinginlikle servis edilen birbirinden leziz yiyecekleri yedikten sonra iyice keyiflendiler ve sofradan kalkar kalkmaz kendilerini yeniden müziğe, şarkıya, dansa verdiler. Sıcak bastırmak üzereydi; bu nedenle kraliçe uyumak isteyenlerin gidebileceğini söyledi. Bazıları gitti, bazıları ise yeni yerin güzelliğine kapıldığından gitmek istemedi; odalarına çekilenler uyurken, geriye kalanlardan kimileri roman okudu, kimileri dama oynadı, bir kısmı ise masada oturdu.

İkindiye doğru hepsi ayaklandı; taptaze suyla yüzlerini yıkayıp kendilerine geldikten sonra kraliçenin isteği doğrultusunda çimenlikteki havuz kenarında toplanıp her zamanki oturma düzenine uygun biçimde yerleştiler ve kraliçenin önermiş olduğu konuda hikâyelerini anlatmak üzere bekleyişe geçtiler. Kraliçe ilk sırayı Filostrato'ya verdi; o da konuşmasına şöyle başladı:

1. HİKÂYE

Masetto da Lamporechhio dilsiz numarası yapar
ve kadınlar manastırında bahçıvan olur;
onunla oynaşmak için kadınlar birbiriyle yarışır.

Güzel hanımlar, kadınlarla erkeklerin pek çoğu, başlarına beyaz eşarp bağlayıp sırtlarına siyah cüppe geçirmekle genç kızların kadınlıktan çıktıklarına, kadınsal dürtülerini yitirdiklerine, rahibeye dönüşünce taş kesildiklerine inanma ahmaklığını gösterirler ve bu inançlarına aykırı düşen bir durum görünce sanki doğaya karşı korkunç ve alçakça bir suç işlenmiş gibi rahatsız hissederler. İstedikleri zaman bu işi yapabilme özgürlüğüne sahip oldukları halde kendilerinin de doymak bilmediğini düşünmemeleri bir yana; inzivanın ve yalnızlığın muazzam gücünü de görmezden gelirler.

Yine aynı şekilde toprakta çalışanlarda kazma sallamanın, çapa yapmanın, hantal ve iri yiyeceklerle beslenmenin, rahatsız yaşamanın şehvet arzusunu körelttiğine, onları aklı kıt, kaba saba kimselere çevirdiğine inananlar da epey fazladır. Kraliçenin buyruğu üzerine sizlere, kendisinin belirlemiş olduğu konu dahilinde bu tür inanç sahiplerinin ne denli yanıldıklarını gösteren kısa bir hikâye anlatmaktan zevk duyacağım.

Bu bizim yörede kutsallığıyla nam salan ve bugün hâlâ ayakta olan (ününe gölge düşürmemek için adını vermekten kaçınıyorum) bir kadınlar manastırında kısa zaman öncesine kadar her biri genç yaşta aşağı yukarı sekiz rahibeyle bir başrahibe ve onların bağ bostan işlerine bakan iyi yürekli biçare bir bahçıvan yaşardı. Fakat aldığı maaştan memnun olmayan bahçıvan bir gün manastırın kâhyasına hesabını kestirip geldiği yere, Lamporecchio'ya geri döndü. Onu sevinçle karşılayanlar arasında, Masetto adında, köylülere nazaran epey yakışıklı, genç, gürbüz bir rençper vardı. Masetto, Nuto adındaki iyi yürekli bahçıvana bunca zamandır nerelerde olduğunu sordu; ondan manastırda çalıştığı cevabını alınca, ne iş yaptığını öğrenmek istedi. Bunun üzerine Nuto:

"Büyük ve güzel bir bahçeyi çekip çeviriyordum; onun haricinde ormana gidip odun topladığım, su taşıdığım ve buna benzer işler gördüğüm olurdu. Ama rahibelerin verdiği üç kuruş para, ayakkabı almama bile yetmezdi. Ayrıca hepsi gençti ve bana kalırsa içlerine şeytan girmişti, çünkü onlara yaranmanın hiç yolu yoktu. Bostanda çalıştığım zamanlarda bazen bir tanesi gelip 'Onu oraya koy' derdi; bir başkası çıkıp 'Onu buraya koy' derdi, sonra bir başkası elimden çapayı çekip alır ve 'Olmamış bu' derdi; beni öylesine darlıyorlardı ki işimi gücümü bırakıp bostanı terk ediyordum; iki ateş arasında kalmak canıma yetince ben de bırakıp gittim. Gerçi, oradan ayrıldığım sırada işe uygun bir tanıdığım varsa yerime göndermemi rica eden kâhyaya sözüm var ama bu can bu bedende durdukça kimseyi yollamam oraya" dedi.

Nuto'yu dinledikçe, rahibelerle olma hevesine kapılan Masetto'nun içi içine sığmıyor ve Nuto'nun sözlerinden, emeline kavu-

şabileceği sonucunu çıkarıyordu; amacına ulaşmak için Nuto'ya tek kelime etmemesi gerektiğinin farkında olduğundan "Eh, kalkıp gelmekle iyi etmişsin! Kadınların arasında erkek adamın işi ne? Şeytanların yanı bile daha iyidir. Yedi seferin altısında neyi niye istediklerini kendileri de bilmezler" dedi.

Sohbet sona erince Masetto, rahibelerle birlikte olabilmek için nasıl bir yol tutması gerektiğini düşünmeye koyuldu. Nuto'nun bahsettiği işlerin kolaylıkla altından kalkabileceğini bildiği için bu yönden içi rahattı; ama genç yaşı ve çekici görünüşü yüzünden manastıra kabul edilmemekten korkuyordu. İyice ölçüp biçtikten sonra, "Manastır buradan çok uzakta; orada beni tanıyan eden de yok nasılsa. Dilsiz numarası yaparsam, kesin işe alınırım" diye düşündü.

Bu düşüncesinde karar kılınca baltalarından birini omzuna astı ve nereye gittiğini kimseye söylemeden yoksul bir kılıkta manastırın yolunu tuttu. Oraya varıp içeriye girdiğinde şans eseri kâhyayı avluda buldu ve dilsizlerin yaptığı el kol hareketleriyle Tanrı rızası için yiyecek bir şeyler istediğini, karşılığında gerekirse

odun kırabileceğini anlattı. Kâhya büyük bir içtenlikle yiyeceği verdikten sonra onu Nuto'nun kıramadığı kütüklerin yanına götürdü. Masetto güçlü kuvvetliydi; kısa sürede hepsini kırıp bitirdi. Kâhyanın ormana gitmesi gerekince, Masetto'yu yanına alıp ona biraz ağaç kestirdi; ardından onu bir eşeğe bindirdi ve el kol hareketleriyle kütükleri manastıra götürmesini söyledi. Masetto'nun iyi iş çıkardığını görünce, halledilmesi gereken diğer işleri de ona gördürmek için birkaç gün daha yanında tuttu. Bu günlerden birinde başrahibe onu gördü ve kâhyaya kim olduğunu sordu.

Kâhya, "Sağır dilsiz bir gariban, efendim. Geçen gün buraya sadaka dilenmek için gelmişti. Ben de onu güzelce doyurdum, sonra da yapılması gereken bir sürü işe koştum. Eğer bağ bostan işinden anlarsa ve burada kalmak isterse, bence çok işimize yarar. Üstelik tam da ihtiyacımıza uygun biri; ne istense yapacak güçte ve rahibelere laf atacak mı diye endişelenmeye gerek yok" dedi.

Bunun üzerine başrahibe, "Andolsun ki doğru söylüyorsun! İşi bilip bilmediğini öğren ve onu burada tutmanın bir yolunu bul. Bir çift ayakkabıyla eski cüppelerden verip gözünü boya, sırtını sıvazla, karnını da güzelce doyur" dedi.

Kâhya hepsini yapacağını söyledi. Masetto onlara pek uzak sayılmazdı, avluyu süpürüyormuş gibi yaparak konuşmanın tamamını dinledi ve içinden "Hele beni içeriye bir sokun siz; daha önce hiç görmediğiniz kadar iyi bellerim ben o bağı bostanı" diye geçirdi.

Masetto'nun işten çok iyi anladığını gören kâhya, el kol işaretleriyle orada kalmak isteyip istemediğini sordu; Masetto da yine işaretlerle onun her arzusunu yerine getirmek istediği cevabını verdi. Bunun üzerine kâhya onu işe aldı ve bostanın bakımıyla görevlendirdi; neler yapacağını gösterdikten sonra manastırdaki diğer işlerle ilgilenmek üzere yanından ayrılıp onu yalnız bıraktı.

Birbiri ardına geçip giden günler boyunca Masetto kendini çalışmaya vermiş, rahibeler de ona sataşmaya başlamıştı. Anlamayacağını sanıp ağza alınmayacak sözler söylüyorlar, sağırların sık sık karşılaştığı türden alaylarla onu bunaltıyorlardı. Başrahibe ise dilinin dönmediği gibi kuyruğunun da sallanmadığını düşündüğünden olacak, olan bitene pek kulak asmıyordu.

Günlerden bir gün, bahçede gezintiye çıkmış gencecik iki rahibe yorucu bir çalışmanın ardından dinlenmeye çekilen ve uyuklar gibi görünen Masetto'nun yanına yaklaştı ve onu seyretmeye başladı. Rahibelerden daha çalımlı olanı diğerine "Aklımda dönüp duran bir fikir var. Hani aramızda kalacağını bilsem, sana da çıtlatmak isterdim. Belki senin de hoşuna giderdi" dedi.

Diğeri, "İçin rahat olsun, kimselere söylemem" cevabını verdi.

Bunun üzerine çalımlı rahibe, "Burada nasıl kısıtlandığımızı, manastırın bu iç kısmına yaşlı kâhyayla şu sağırdan başka kimse-

nin girmeye cüret edemeyişini daha önce hiç düşünmüş müydün bilmem; fakat ben buraya gelen kadınların çoğundan kim bilir kaç defa dünyanın bütün tatlarının, kadınla erkeğin birlikteliğinin tadı yanında kof kaldığını işittim. Kafaya koydum; başkalarıyla birlikte olamayacağıma göre, bu dediklerinin doğru olup olmadığını şu sağırda deneyeceğim. İstese bile kimseye bir şey anlatamayacağı için ondan daha uygunu bulunmaz. Kendin de görüyorsun işte; bedeni göynürken aklı ham kalmış kaz kafalı bir oğlancık o. Sen ne dersin bu işe" diye sordu.

"Olur şey değil!" dedi diğeri. "Neler söylüyorsun böyle? Bekâretimiz için Tanrı'ya söz verdik, bilmiyor musun?"

"Aman!" dedi ilki. "Gün boyu nice sözler veriliyor ama birinin bile tutulduğu yok. Ne olmuş söz verdiysek? Sözünde duran birileri bulunur elbet."

Arkadaşı, "Ya gebe kalırsak? O zaman ne olur" diye sordu.

Diğeri, "Felaketin daha kendisi ortada yok ama seni şimdiden tasası sarmış. Başımıza gelirse, onu da o zaman düşünürüz. Kimselere hissettirmeden halletmenin bin türlü yolu vardır; yeter ki biz ağzımızı sıkı tutalım" dedi.

Adamın yabaniliğini tatmak için diğer rahibeden daha büyük bir isteğe kapılan arkadaşı, bu sözler üzerine "Pekâlâ, ama nasıl yapacağız bunu" diye sordu.

Diğeri, "Vakit neredeyse ikindi olmuş. Bizim dışımızda bütün rahibeler uykudadır. Bostanı bir kolaçan edip kimse var mı bakalım. Eğer kimse yoksa, yapacağımız tek şey elinden tuttuğumuz gibi onu yağmurdan korunduğu şu kulübeye götürmek. Birimiz onunla içeri girer, diğerimiz dışarıda gözcülük eder. Öylesine kaz kafalı ki, sözümüzden dışarı çıkmayacaktır" dedi.

Bütün konuşmayı duyan Masetto itaat etmeye hazır vaziyette birinden birinin onu alıp götürmesini bekliyordu sadece.

Dört bir yanı iyice kolaçan ettikten sonra, kendilerini hiç kimsenin görmediğinden emin olunca, konuşmayı başlatmış olan rahibe Masetto'nun yanına gelip onu uyandırdı; o da bir çırpıda ayağa kalktı. Rahibe işveli cilveli hareketlerle onu elinden tutup kulübeye götürürken, o da alık salık sırıtıyordu. Kulübeye girin-

ce kendini fazla naza çekmeden rahibenin dileğini yerine getirdi. Rahibe vefalı bir dost olduğundan muradına erdikten sonra yerini bir diğerine verdi. Kaz kafalı gibi görünmeyi sürdüren Masetto, onun da dileğini yerine getirdi. Rahibeler, kulübeden ayrılmadan önce Masetto'nun ata binme becerisini birer defa daha sınamak istediler; ne zaman kendi aralarında sohbet etseler, bunun gerçekten de duydukları kadar tatlı, hatta daha tatlı olduğunu dile getirdiler ve ellerine geçen her fırsatta, eğleşmek için soluğu dilsizin yanında aldılar.

Derken bir gün olan oldu; rahibelerden biri hücresindeki pencereden onları gördü ve iki arkadaşına daha gösterdi. Önce başrahibeye ihbar edilmeleri gerektiğini düşündüler; ama sonra fikir değiştirip hep birlikte Masetto'nun âlemine katılmaya karar verdiler. Sona kalan diğer üç rahibe de, zaman içinde kulak dolgunluğundan kucak doygunluğuna geçtiler. Ve son olarak, tüm bunların henüz farkında olmayan başrahibe, aşırı sıcaktan bunaldığı bir gün tek başına bahçeye geldiğinde, bütün gece at sürmekten gündüzleri ufak tefek uğraşlarla bile bitkin düşen Masetto'nun badem ağacının gölgesinde boylu boyunca uzanmış uyuduğunu ve kıyafetlerini uçuşturan rüzgârda her yanının açık seçik görüldüğünü fark edince, hazır tek başınayken bu manzarayı şöyle bir seyre koyuldu ve o da rahibelerle aynı arzuya tutuldu. Masetto'yu uyandırıp odasına götürdü ve başkalarında ayıpladığı şu lezzetin yeniden, yeniden tadına bakarak günlerce onu odasında alıkoydu. Öteki rahibelerse bahçıvanın bostanı bellemeye gelmeyişinden yakınıp duruyordu.

Başrahibe nihayet Masetto'yu kendi odasına yolladı yollamasına ama sık sık yanına çağırıp payına düşenden fazlasını istediğinden, Masetto hepsine birden yetişemez oldu ve numara yapmaya devam ederse, sonunda bu dilsizliğin kendisine çok pahalıya patlayacağını anladı; bu nedenle, baş rahibeyle olduğu bir gece dilinin bağını çözüp konuşmaya başladı: "Efendim, bir horozun on tavuğa rahat rahat yeteceği, ama bir kadının hakkından on adamın güçbela geleceği herkesin malumuyken, benim dokuz kadına birden hizmet etmem gerekiyor. İsterse dünyalar

benim olsun, yine de sürdüremem artık bu işi. Zaten şu ana kadar yaptıklarımla, gücümün son kertesine gelmiş bulunuyorum. Bundan daha fazlası elimden gelmez. Onun için ya beni bırakın Tanrı'nın izniyle gideyim, ya da bu işin bir hal çaresine bakın" dedi.

Kadın, dilsiz sandığı adamın konuştuğunu duyunca şaşkına döndü ve "Ne iştir bu böyle? Dilsiz sanıyordum seni!" dedi.

"Öyleydim, hanımefendi," dedi Masetto, "fakat doğuştan dilsiz değilim. Bir rahatsızlık yüzünden konuşma yetimi yitirmiştim; Tanrı'ya şükürler olsun ki bu gece ilk defa çözüldü dilim."

Kadın ona inandı ve dokuz kadına hizmet ettiğini söylerken neyi kastettiğini sordu. Masetto her şeyi anlattı. Başrahibe olanları işitince, manastırdaki her rahibenin en az kendisi kadar bilge olduğunu anladı. Aklıselim bir kadın olduğundan, manastırın adını kötüye çıkartır diye Masetto'yu salıvermedi ve rahibeleriyle birlikte bu durumu yoluna koymak için kolları sıvadı.

Kâhya o günlerde ölmüş ve bütün rahibeler geçmişte yaşananları birbirlerine anlatmış olduğundan Masetto'nun da rızasını alarak tasarılarını oy birliğiyle hayata geçirdiler ve civarda yaşayan kimseleri uzun zamandır dilsiz olan Masetto'nun, kilisenin adını taşıdığı azizin yüceliği ve bizzat kendilerinin yakarışları sayesinde konuşma yetisine yeniden kavuştuğuna inandırdılar; Masetto'yu kâhyalığa getirdiler ve hepsine birden yetişebilsin diye onun işlerini kendi aralarında bölüştüler. Sürüsüyle rahipçikler, rahibecikler dünyaya gelse de, başrahibenin ölümüne dek kimselere sezdirmeden düzenlerini sürdürdüler. Derken, artık iyice ihtiyarlamış olan Masetto'nun varlık içinde evine dönme arzusunda olduğunu öğrenen rahibeler, onun bu arzusunu hiç vakit kaybetmeden yerine getirdiler.

İşte böylece aklını kullanıp gençliğini güzel geçirmeyi başaran Masetto, kendisine hiçbir masraf yaratmayan çocuklarını besleyip büyütme zahmetine bile girmeden, ihtiyarlamış, baba olmuş, zenginlemiş halde omzuna baltasını asıp manastırdan ayrıldı ve tacına bir çift boynuz konduranlara İsa'nın nasıl davrandığını kanıtlarcasına köyüne döndü.

2. HİKÂYE

Bir seyis, Kral Agilulf'un karısının koynuna girer;*
Agilulf durumun farkına varır ama ses etmez;
faili bulup saçını keser; saçı kesilense başkalarının
saçını keser ve böylece başına gelecek felaketten kurtulur.

Filastrato'nun hanımların yüzünü kâh kızartan kâh güldüren hikâyesi sona erince, kraliçe sıradaki hikâyeyi Pampinea'nın anlatmasını istedi ve Pampinea yüzünde gülümsemeyle konuşmaya başladı:

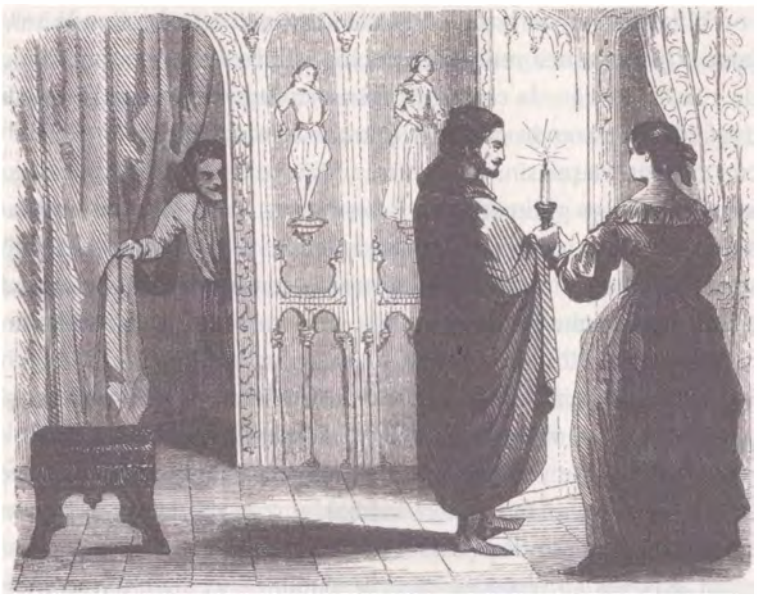
Sağduyudan yoksun kimseler, kendi iyilikleri adına hiç bilmemelerinin daha hayırlı olacağı bir durumla karşılaşmayagörsünler, ne pahasına olursa olsun bildiklerini herkese ilan etmeye kalkarlar, bu uğurda başkalarının gözden kaçmış kabahatlerini sayıp dökmekten geri durmazlar ve böylelikle yaşadıkları ayıbın utancını azalttıklarını zannederken aslında büsbütün katlarlar. Doğru olansa, değerli hanımlar, bu tutumun tam tersidir. Bunu sizlere, kudretli bir kralın bilgeliği karşısında, belki Masetto'dan bile daha aşağı konumdaki birinin ettiği kurnazlık üzerinden göstermek istiyorum.

Lombardların Kralı Agilulf, öncüllerinin izinden giderek kraliyet tahtını Lombardiya'nın Pavia kentine kurmuş ve Lombardların eski kralı Authari'nin dul kalan eşi Theodolinde ile evlenmişti. Güzeller güzeli karısı gayet akıllı ve son derece iffetli biriydi ama bir âşığı yüzünden başına olmayacak bir iş geldi. Kral Agilulf'un erdemi ve sağduyusu sayesinde Longobardlar refah ve huzur içinde yaşayıp giderlerken, bahsi geçen bu kraliçenin hayli düşük bir tabakadan gelen ancak diğer meziyetleri bakımından yaptığı sefil işten çok daha iyilerini hak eden, tıpkı kral gibi boylu boslu ve yakışıklı bir seyisi haddini aşarak kraliçeye âşık oldu. Konumunun düşüklüğü, tam manasıyla münasebetsiz bir aşka tutulduğunu görmesinin önüne geçmiyordu ve aklı başında biri olarak ne

* 590-616 yılları arasında Lombardiya'nın kralı –çn.

kimseye aşkından bahsediyor ne de bakışlarıyla kraliçeye aşkını sezdirme cüretinde bulunuyordu. İçinde kendini kraliçeye beğendirebileceğine dair en ufak bir umut kırıntısı taşımasa da düşüncelerinde böylesine yüksek bir aşka yer verdiği için kendiyle iftihar ediyordu. Sevda ateşiyle yanıp tutuştuğundan, kraliçenin hoşuna gidebileceğine inandığı her işi diğer seyisleri geride bırakan bir özenle ele alıyordu. Haliyle kraliçe, ata binmesi gerektiğinde, onun baktığı atı diğerlerine tercih ediyordu. Seyis, böylesi anları büyük bir lütuf gibi görüyor, üzenginin yanı başından ayrılmıyor, kraliçenin kıyafetine değecek olsa, kendini bahtiyar sayıyordu.

Umut söndükçe aşkın alevlendiğine nice kez şahit olmuşuzdur; seyisin başına gelen de tıpkı buydu. En ufak bir umuda kapılmadan, böylesine büyük bir arzuyu saklı tutmaya çalışmak ona fazlasıyla ağır geliyordu ve bir türlü bu aşkın pençesinden kendini kurtaramadığından, ölmeyi çok sık düşünür olmuştu. Canına nasıl kıyacağını tasarlarken, hem kraliçeye duyduğu aşk uğruna can verdiğini belli edecek, hem de emeline tamamen kavuşması ya da bir nebze olsun yüreğini teskin etmesi için şansını deneme fırsatı

sağlayacak bir ölüm bulmaya karar verdi. Konuşmanın da yazmanın da nafile olduğunu bildiğinden kraliçeye derdini anlatmak ya da mektupla aşkını açmak niyetinde değildi; bu yüzden bir katakulliye getirip kraliçenin koynuna girmeyi deneyecekti. Kralın her gece karısının yanında kalmadığını bildiğinden, tek çıkar yolun kralın yerini almak olduğunu; böylelikle yatak odasından içeri girip kadının yanına kadar sokulabileceğini düşündü. Kraliçenin yanına giderken kralın ne tür bir usul izlediğini, nasıl giyindiğini görmek için geceleri kralla kraliçenin odalarının arasında bulunan geniş salonda saklanmaya başladı. Yine böyle saklandığı bir gece kralın kocaman bir pelerine bürünüp odasından çıktığını, bir elinde asa diğer elinde ufak bir meşaleyle kraliçenin odasına gittiğini, tek söz söylemeden kapıyı bir iki kez çaldığını, kapının hemen açıldığını ve meşalenin elinden alındığını gördü.

Tüm bunların ardından, kralın yine odasına döndüğüne tanık olan seyis aynı şekilde hareket etmesi gerektiğini düşündü. Bir yolunu bulup kralda gördüğü pelerinin aynısından ve meşaleyle asadan edindi; gübre kokusunun kraliçeyi rahatsız etmemesi ya da üçkâğıdını ele vermemesi için önce bir teknede iyice yıkandı, sonra da eşyalarıyla birlikte her zamanki gibi büyük salonda saklandı. Uykunun her yana sindiğini hissedince, onu ya arzusuna ya da yüksek bir uğurda can attığı ölüme kavuşturacak anın geldiğini düşündü ve yanında getirdiği çakmaktaşını çeliğe sürterek kıvılcım çıkartıp meşalesini yaktı; büründüğü pelerine iyice gömüldükten sonra odaya gidip asasıyla iki kez kapıyı çaldı. Gözünden uyku akan bir hizmetçi tarafından kapı açıldı; meşale elinden alınıp söndürülürken o tek laf etmeden cibinliğin ardına geçti, pelerinini çıkarıp kraliçenin uyuduğu yatağa girdi ve kadını şehvetle kollarının arasına aldı. Sinirli olduğu zamanlar kralın söz işitmekten hiç hazzetmediğini bildiği için, tek laf etmeden ve kadının konuşmasına meydan vermeden, sanki çok kızgınmış gibi davranarak kraliçenin teniyle yeniden, yeniden tanıştı. Kalkıp gitmek çok güç geliyor olsa da, uzun uzadıya kalmakla az evvel duyduğu hazzın ıstıraba dönüşmesinden çekindiği için ayaklandı, peleriniyle meşalesini aldı, tek laf etmeden çıktı ve olabildiğince hızlı davranarak

kendi yatağına döndü. Yerine daha yeni yerleşmişti ki, kral kalkıp kraliçenin odasına gitti. Büyük bir şaşkınlık geçiren kraliçe, kralın yatağa girip güler yüz göstermesi üzerine, onun neşesinden cesaret alarak "Ah efendim benim, bu gece sizdeki bu değişiklik nedir böyle? Daha demin yanımdan ayrıldınız. Üstelik her zamankinden çok daha başkaydı tadıma bakışınız ve şimdi yeni baştan başlayacaksınız. Yaptıklarınıza dikkat etmeniz gerek" dedi.

Bu sözleri işiten kral, kraliçenin hem huy hem de görünüş bakımından kendisiyle benzeşen biri tarafından oyuna getirildiğini derhal anladı. Fakat baktı ki ne kraliçe ne de bir başkası durumun farkında; sağduyu sahibi bir kral olarak kadını bu kandırmacadan hiç haberdar etmemeye karar verdi. Pek çok budala ise onun gibi yapmayıp, "Ben değildim ki? Kim geldi? Kim vardı? Neler oldu" diye bir sürü soru sormakla başına bin dert açar; karısını suçsuz yere üzdüğü gibi, vardığı hazzın yeniden tadına bakmak istemesine de davetiye çıkarırdı ve susmakla alnına kara çalmazken, konuşmakla şerefini iki paralık ederdi.

Kral sıkıntısını yüzüne ya da sözlerine yansıtmayıp içine atarak cevap verdi: "Kraliçem, sizinle bir kez birlikte olduktan sonra yeniden çıkıp gelecek güçte bulmuyor musunuz yoksa beni?"

Bunun üzerine kraliçe, "Güçlüsünüz elbette; ancak sağlığınıza dikkat etmenizi isterim" cevabını verdi.

Kral, "Tavsiyenize uysam daha iyi. Sizi bu gece daha fazla yormadan gideyim" dedi.

Bu hareketi kendisine yapılmış saydığından gözünü kin ve öfke bürüyen kral, pelerinini alıp odadan çıktı ve ancak saraydan birinin bunu yapacağını, dolayısıyla bu kişinin dışarı çıkamamış olacağını hesaplayarak olayın failini sessiz sedasız bulabileceğini düşündü. Etrafını zar zor ışıtan ufacık bir kandil alıp, ahırın üst kısmında bulunan ve hizmetinde çalışan neredeyse herkesin ayrı ayrı yataklarda bir arada uyuduğu upuzun bölmeye gitti. Karısının bahsettiği işe kalkışan kişinin, onca debelenmeden sonra, kalp ve nabız atışının henüz yavaşlamamış olacağından yola çıkarak bölmenin bir tarafından işe koyuldu ve kalplerinin ne hızda attığını öğrenmek için herkesin göğsüne teker teker elini koydu.

Kalan herkes mışıl mışıl uyurken, kraliçeyle birlikte olan seyis henüz uykuya dalmamıştı ve kralın geldiğini görüp kendisini aramakta olduğunu anlayınca büyük bir korkuya kapılmıştı; böylece, tuttuğu işin ardından gümbürdeyen kalbine bir de korkunun çarpıntısı eklendi. Farkına varması halinde kralın hiç tereddüt etmeden kendisini öldürteceğinin bilincindeydi. Nasıl davranması gerektiğini kara kara düşünürken kralın silahsız olduğunu fark etti ve ne yapacağını görmek için uyuyormuş gibi davranıp olacakları beklemeye karar verdi. Olayın faili olduğuna hükmedebileceği kimseye rastlamadan, uykudakilerin nabzını yoklaya yoklaya ilerleyen kral sonunda onun yanına geldi ve kalbinin nasıl çarptığını duyunca içinden "İşte, bu" dedi. Fakat ne yapacağı hakkında kimse en ufak bir fikre kapılmasın istediğinden, yanında getirdiği makasla saçlarının bir yanından ufak bir tutam kesmekle yetindi; çünkü o zamanlar herkes saçını uzatırdı ve kral böylece ertesi sabah onu bu izden tanıyabilecekti. Bunu yaptıktan sonra ahırdan ayrılıp odasına döndü.

Seyis yapılanı sezmiş, olan biteni kavramıştı; cingöz biri olduğundan, kralın neden kendisini bu şekilde işaretlediğinin de açıkça farkındaydı. Hiç düşünmeden ayağa fırladı, atların bakımı için ahırda asılı duran makası aldı ve bölmede uyuyanlara sessizce yaklaşıp her birinin saçını kulaklarının üstünden bir tutam kesti; kimselere hissettirmeden bu işi yaptıktan sonra yeniden yatağına dönüp uyudu.

Kral sabah kalkar kalkmaz, sarayın kapıları açılmadan önce hizmetinde bulunan herkesin huzurunda toplanmasını emretti; emri derhal getirildi ve tüm çalışanlar başları açık olarak karşısına dizildi. Kral hangisinin saçını kestiğini bulabilmek için çalışanları gözden geçirmeye başlayınca, çoğunun saçının aynı şekilde kesilmiş olduğunu görüp çok şaşırdı ve kendi kendine "Belli ki aradığım kişi aşağı tabakadan olsa da yüksek zekâda biri" dedi.

Olay çıkarmadan aradığı kişiyi bulamayacağını görünce, küçük bir intikam uğruna büyük bir fırtına koparmak istemediğinden, birkaç sözle onu uyarıp marifetinin fark edildiğini göstermeye karar verdi ve topluluğa dönüp "Bu işi kim yaptıysa, bir daha yapmaya kalkışmasın. Haydi, şimdi hepinize uğurlar ola" dedi.

Başkası olsa ipe çekmek ister, işkence eder, sorgu suale girişir ve böyle yapmakla asıl gizlenmesi gerekeni ortalığa sererdi ve intikamını alarak içini rahatlatmış olması, yaşanılan utancı azaltmadığı gibi daha da katlar ve karısının namusuna leke sürerdi.

Kralın sözlerini duyanlar şaşırdılar ve ne demek istemiş olabileceğini kendi aralarında uzun zaman tartıştılar ama sözlerinin manasını anlayamadılar. Yalnızca lafın ucu kendisine dokunan kişi kralın neyi kastettiğini anlamıştı ama çok uyanık biri olduğundan kral yaşadığı müddetçe anladığını kimseye belli etmedi ve bir daha asla hayatını kaderinin ellerine bırakacak bir işe kalkışmadı.

3. HİKÂYE

Âşık olduğu gençle muradına ermek isteyen bir kadın, günah çıkarma ve namusunu koruma bahanesiyle akıllı geçinen bir papaza farkına vardırmadan arabuluculuk yaptırır.

Pampinea'nın susmasının ve topluluktakilerin çoğunun seyisin cesareti ve basireti kadar kralın bilgeliğini de övgüye boğmasının ardından kraliçe Filomena'ya döndü ve sıradaki hikâyeyi anlatmasını buyurdu. Bunun üzerine Filomena zarifçe söze başladı:

Tuhaf yaşantıları ve garip huylarıyla ahmağın önde gideni oldukları halde, her konuda en doğruyu kendilerinin bildiğine ve her şeyin en iyisini hak ettiklerine inanan; oysa herkesten daha az bilen ve daha beterine layık olan din adamları, zayıf iradeleri yüzünden diğer insanlar gibi kendi hayatlarını idame ettirmeyi beceremediklerinden, domuzlar gibi nerede yemek bulsa oraya çöreklenirler. Bu nedenle her uygar insanın hoşuna gideceğine inanarak sizlere güzel bir kadın tarafından bilgiçlik taslayan bir din adamına yapılan gerçek bir hinlikten söz etmek istiyorum.

Sevgili hanımlar, bu hikâyeyi yalnızca kurduğumuz düzeni devam ettirmek için değil, haddini aşan bir saflıkla inanıp gü-

vendiğimiz bu din adamlarının erkekler kadar bizden birileri tarafından da kurnazca oyuna getirilebildiğinin farkına varın diye anlatıyorum.

Sevgi ve sadakatten çok fitne fesadın kol gezdiği kentimizde bundan birkaç yıl önce, doğanın bir kadına bahşedebileceği güzellikle ve huyla yoğrulmuş, erdemle ve kıvrak zekâyla donatılmış asil bir kadın yaşardı. İsmini biliyorum bilmesine ama henüz hayatta olduklarından gülüp geçmek yerine aksilik edebilirler diye ne onun ne de hikâyede yer alan diğer kişilerin ismini vermek niyetindeyim.

Soylu bir aileden gelen ancak kumaş imalatçısı bir adamla evlenen kadın, ne kadar zengin olursa olsun düşük tabakadan gelen bir adamın soylu bir kadının dengi olamayacağını düşündüğünden içten içe kocasını hor görmekten kendini alamıyordu. Kocasının, tüm zenginliğine rağmen, kumaş yığınlarını tasniflemekten, kanaviçe dokutmaktan ya da iplikçi kızla ipi nasıl eğireceğini tartışmaktan başka bir şey bilmediğini görünce, onun okşamalarına elinden geldiğince karşı koymaya ve kumaşçıya nazaran kendi denginde gördüğü birini bulup gönlünü onunla doyurmaya karar verdi ve otuzlarının ortasında çok asil bir adama tutuldu; hem de öyle bir tutuldu ki, onu bir gün görmese, sabahı zor eder oldu. Fakat her şeyden habersiz bu asil adam, kadına hiç ilgi göstermiyordu; ihtiyatı elden bırakmak istemeyen kadınsa ortaya çıkabilecek tehlikelerden çekindiği için bir hizmetçi kızı aracı koymayı ya da duygularını bir mektupla bildirmeyi göze alamıyordu. Neyse ki sonunda bir rahibin adamla pek sıkı fıkı olduğunu fark etti ve sofuca bir ömür sürüp muhterem bir zat olarak çevresinde nam salmış bu tıknaz ve tombul rahipten daha iyi bir aracı bulunamayacağına kanaat getirdi. Nasıl bir yol çizmesi gerektiğini düşündükten sonra, münasip bir vakitte rahibin bulunduğu kiliseye gitti ve onu çağırtıp, uygun olduğu bir anda kendisine günah çıkartmak istediğini söyledi. Karşısındakinin soylu bir kadın olduğuna hükmeden rahip, anlattıklarını seve seve dinledi. Günah çıkarma sona erince kadın:

"Pederim, size danışmam gereken bir konu var. Şimdi duyacaklarınız hakkında benden yardımınızı ve tavsiyenizi esirgeme-

yin. Size adımı verdiğimde, ailemin ve kocamın kim olduğunu çıkardığınıza eminim. Beni canından çok seven kocam çok zengindir ve hiçbir şeyde gözüm kalsın istemez; bu nedenle bir dediğimi iki etmez. Haliyle, ben de onu canımdan çok severim. Onun şerefiyle bağdaşmayacak ya da hoşuna gitmeyecek bir davranışta bulunmayı geçtim, böyle bir şeyi aklımdan geçirsem dahi, cehennem ateşini en çok hak eden kadından bin beter suçlu olurum.

Şimdi, adını sanını bilmediğim ancak dışarıdan düzgün birine benzettiğim ve yanılmıyorsam sizinle sıkça ahbaplık eden biri var; yakışıklı, iri yapılı ve koyu tonlardaki giyim kuşamıyla daima çok şık olan bu adam, herhalde benim nasıl bir hayat sürdüğümden habersiz olacak ki, ablukası altına aldı beni: kapıya, pencereye yaklaşmamla ya da evden dışarı çıkmamla birlikte, anında karşımda bitiyor; hatta şu an burada olmayışına şaşıyorum ve bu tür davranışlar genellikle namuslu kadınları suçsuz yere dillere düşürdüğünden kahroluyorum.

Birkaç kez acaba erkek kardeşlerimi onunla konuşmaya yollasam mı, diye geçti içimden; fakat kimi zaman erkeklerin elçilik işini pek beceremediklerini, kullandıkları üsluptan ötürü çirkin cevaplarla karşılaştıklarını, bu cevapları ağız dalaşının izlediğini ve ağız dalaşından da nahoş olayların patlak verdiğini düşünerek, rezalet çıkmaması ya da kötü bir hadise yaşanmaması için kimseye ses etmedim ve bu meseleyi bir başkasından ziyade size açmaya karar verdim; çünkü görüşüne bakılırsa siz onun arkadaşısınız ve böylesi davranışlarından ötürü yalnızca dostlarınızı değil yabancıları da yola getirmekten memnuniyet duyarsınız. Bu nedenle sizden ricam, Tanrı aşkına arkadaşınızı uyarın ve bu tutumundan vazgeçmesini söyleyin. Böylesi maceralara atılmaya hazır daha başka bir sürü kadın var; oysa benim bu taraklarda bezim yok. Başka kadınlar onun tarafından arzulanmaktan, takip edilmekten zevk duyabilirler; oysa bana fenalıklar basıyor." Bunları dedikten sonra, ağlamak istercesine başını önüne eğdi.

Muhterem rahip, bu sözlerle kadının kimi kastettiğini hemen anladı ve bu kararlı duruşunu büyük bir takdirle karşılayıp anlattıklarının doğruluğuna derhal inandı; bir daha rahatsız edilme-

mesi için ne gerekiyorsa yapacağına söz verdikten sonra, kadının hayli zengin olduğunu bildiği için hayırseverliği, cömertliği överek kilisenin ihtiyaçlarından söz etti.

Bunun üzerine kadın, "Tanrı aşkına size yalvarıyorum peder; eğer inkâr edecek olursa, hiç tereddüt etmeden bunu bizzat benden duyduğunuzu ve size şikâyette bulunduğumu söyleyin" dedi.

Günahlarını sayıp dökmesinin ve pişmanlık getirmesinin ardından rahibin hayırseverlik konusunda verdiği öğütleri hatırlayan kadın, ölmüşlerinin ruhuna ilahiler okuması için rahibin avucuna gizlice para sıkıştırdıktan sonra ayaklarının dibinden ayrılıp evine döndü.

Az sonra saygıdeğer adam her zamanki gibi muhterem rahibi ziyarete geldi; bir süre dereden tepeden konuşup sohbet ettikten sonra rahip adamı bir kenara çekti ve kadına sarkıntılık ettiği için onu kibar bir dille ayıpladı. Saygıdeğer adam çok şaşırdı; kadına bir kez olsun dönüp bakmamıştı ve evinin önünden pek fazla geçmişliği de yoktu. Kendini savunmaya kalktı ama rahip konuşmasına fırsat vermeden "Hiç şaşırmış gibi görünmeye çalışma ve boşuna nefes tüketip inkâr etmeye kalkışma. İnkâr edemezsin çünkü. Ben bunları oradan buradan değil kadının bizzat kendi-

sinden duydum; senin yüzünden perişan bir halde anlattı bana. Bu tür budalalıklar sana hiç yakışmıyor; ayrıca bu işleri onun kadar hor gören birine daha rastlamadığımı da söylemeliyim. Hem kendi şerefin hem de onun huzuru için gel bu sevdadan vazgeç ve kadını rahat bırak" dedi.

Muhterem rahipten daha uyanık olduğundan, kadının cin fikirliliğini fazla gecikmeden anlayan saygıdeğer adam utanmış gibi görünerek bir daha böyle budalalıklara kalkışmayacağını söyledi ve rahibin yanından ayrılıp doğruca kadının muhitine gitti. Kadın onun geçip geçmeyeceğini görebilmek için pencerenin önünde dikkat kesilmiş dikiliyordu. Adamın geldiğini gördüğü zaman kadının yüzünde sevinçten güller açtı ve adam kadının sevinişini görünce rahibin sözlerini doğru yorumladığını anladı. O günden sonra, tedbiri elden bırakmadan sanki başka bir iş nedeniyle o tarafa yolu düşmüş gibi yaparak sık sık evinin önünden geçmeye başladı. Bu durumdan hem kendisi hoşlanıyor ve büyük bir mutluluk duyuyordu hem de kadın avuntu buluyordu.

Kısa bir zaman sonra kadın, adamın da kendisinden hoşlandığına emin olunca, hem onun arzularını daha da körüklemek hem de ona olan aşkını kanıtlamak için ilk fırsatta rahibin yanına gitti ve kilisenin içinde rahibin önüne diz çöküp ağlamaya başladı. Bunu gören rahip, merhamet dolu bir sesle kadına ne derdi olduğunu sordu.

Kadın, "Pederim, geçen gün size şikâyet ettiğim şu Tanrı'nın belası arkadaşınızdan başka bir derdim yok benim. İnan olsun ki arkadaşınız beni canımdan bezdirmek; ömür boyu vicdan azabı duyacağım ve ayaklarınıza kapanıp anlatma cüreti gösteremeyeceğim şeyler yaptırtmak için dünyaya gelmiş" diye yanıtladı.

"Nasıl olur" dedi rahip. "Seni hâlâ rahatsız ediyor mu?"

"Ediyor tabii," dedi kadın, "hatta eskiden evimin önünden yalnızca bir kez geçerdi; ama size dert yanmama bozulmuş olacak ki, gelip içimi döktüğüm günden beri, nispet yaparcasına günde belki yedi kez geçmeye başladı. Gezinip durmakla ve bana bakınmakla yetinse keşke; daha dün abuk sabuk martavalları için evime yüzsüzce hizmetçi yollayacak kadar ileri gitti; üstelik sanki bende hiç

yokmuş gibi kemer ve kese gönderdi! Bu hareketi beni öyle kızdırdı ki hâlâ öfkem yatışmış değil; hani günaha gireceğimi bilmesem, bir de arada sizin hatırınız olmasa, çok fena gününü gösterirdim ona ben. Sırf size danışmadan hareket etmek ya da söz söylemek istemediğim için kendimi tuttum. Keseyle kemere gelince; bana bunları getiren kadını iyice payladım ve adama iade etmesi için ikisini de ona geri verdim. Fakat hemen ardından aklıma hizmetçilerin bazı huyları geldi ve kadının kemerle keseyi almasından, sonra da adama gidip hediyelerini kabul ettiğimi söylemesinden korkarak kadını geri çağırdım; onları elinden hışımla çekip aldım ve size getirdim. Bunları ona geri verin ve onun eşyalarına ihtiyacım olmadığını söyleyin; Tanrı'nın inayetiyle kocam sayesinde öyle çok kesem ve kemerim var ki, altlarında kalsam boğulup ölürüm. Beni bağışlayın peder; ama buna bir son vermezse, kocama ve kardeşlerime haber vereceğim. Ne olacaksa, olsun. Sonunda illa birinin başı ağrıyacaksa eğer; haddinin bildirilmesini, adımın lekelenmesine tercih ederim. Son sözüm budur, peder."

Bunları söylerken, bir yandan da hıçkıra hıçkıra ağlıyordu; konuşması sona erince, harmaniyesinin altından güzel ve gösterişli bir keseyle şık ve pahalı bir küçük kemer çıkarıp rahibin kucağına attı. Kadının tüm anlattıklarına inanarak uçsuz bucaksız bir öfkeye kapılan rahip eşyaları aldı ve kadına "Kızım, bunları kendine dert ettin diye ne şaşarım ne de kızarım sana; hatta tavsiyeme uymuş olmanı takdirle karşılarım. Daha geçen gün onu uyarmıştım ama belli ki verdiği sözü tutmamış. Hem geçen seferki kabahati, hem de bu son hakareti için onun kulağını öyle bir çekeceğim ki sana bir daha asla sorun çıkarmayacak, eminim buna. Aman ha, sakın öfkeye kapılıp da akrabalarına bir şey demeye kalkma; işin sonu felakete varabilir sonra. Bu yüzden adının lekeleneceği korkusuna da kapılmayasın; hem Tanrı'nın huzurunda hem de insanların karşısında senin namusunun şaşmaz tanığıyım ben."

Kadın bir nebze avuntu bulmuş gibi davrandı ve diğer rahipler gibi onun da açgözlü olduğunu bildiği için bu lafları bir kenara bırakıp, "Efendim, şu sıralar çoğu akrabam geceleri rüyama giriyor ve bana büyük bir ıstırap çekiyorlarmış, tek temennileri

ise sadaka verilmesiymiş gibi geliyor. Özellikle annem öylesine korkunç acılar içinde görünüyor ki, bakmaya yürek dayanmaz. Zannedersem, şu Tanrı düşmanının bana ettiği cefayı gördükçe kahroluyor. Tanrı'nın onları azap ateşlerinden kurtarması için Aziz Gregorius'un kırk ilahisiyle kendi ilahilerinizden birkaçını ölmüşlerimin ruhuna okumanızı rica ediyorum" diyerek avucuna bir florin altını koydu.

Muhterem rahip büyük bir mutlulukla altını aldıktan sonra güzel sözlerle, kimi kıssalarla kadının dini bütünlüğünü övdü ve hayır duasının ardından onu salıverdi. Kandırıldığının farkına varmayan rahip, kadının hemen ardından arkadaşını çağırttı. Adam, gelir gelmez rahibin öfkeli olduğunu fark etti ve kadından yeni haberler geldiğini anlayarak sevinç içinde rahibin konuşmaya başlamasını bekledi.

Geçen seferki sözlerinin üstünden geçtikten sonra konuşmaya son derece sert ve acımaz bir tonda devam eden rahip, kadının anlattıkları doğrultusunda adamın yaptığını sandığı ne varsa hepsinin tek tek hesabını sordu. Saygıdeğer adam rahibin sonunda nereye varacağını kestiremiyor ama kemerle keseyi bizzat kadından almış olabileceğini düşündüğünden rahibin inancını da sarsmak istemiyor; bu nedenle eşyaları kendisinin gönderdiğini yalnızca yarım ağız inkâr ediyordu. Sonunda çileden çıkan rahip "Nasıl inkâr edersin, alçak herif! Bunları gözyaşları içinde kendisi verdi bana. Bak bakalım, tanıyabilecek misin!" dedi.

Saygıdeğer adam büyük bir utanç içindeymiş gibi görünmeye çalışarak "Evet, onları ben gönderdim ve kabul ediyorum, hata ettim. Onun bana karşı duvardan farksız olduğunu anladım artık; yeminler olsun ki bir daha bu konuda tek bir laf işitmeyeceksiniz" dedi.

Avanak rahip uzadıkça uzayan konuşmanın sonunda kemerle keseyi arkadaşına verip bir daha bu işlere kalkışmamasını tembihlediği geniş çaplı bir nutka girişti ve ondan bu konuda söz aldıktan sonra gitmesine izin verdi. Saygıdeğer adam kadının aşkından emin olmanın ve güzel bir hediye almanın mutluluğuyla rahibin yanından ayrıldıktan sonra bir köşeye gizlenip, ihtiyatı elden bı-

rakmadan kadına hem kemerin kem de kesenin kendisine ulaşmış olduğunu gösterdi. Kadın bunu görünce, kurduğu çarkın tıkır tıkır döndüğünü anlayarak çok sevindi. İşin sonunu getirebilmek için artık tek beklediği, kocasının herhangi bir vesileyle başka bir yere gitmesiydi. Neyse ki kısa bir zaman sonra kocasının Ceneviz'e gitmesi gerekti.

Sabahleyin kocasının atına binip gitmesiyle birlikte kadın soluğu rahibin yanında aldı ve yana yakıla ağlayarak "Peder," dedi, "daha fazla katlanamayacağımı size bildirmeye ve geçen sefer size sormadan bir işe kalkışmayacağıma söz verdiğim için özür dilemeye geldim. Fakat haksız yere ağlayıp sızlandığımı sanmayın diye önce size şu cehennem zebanisi dostunuzun bu sabah şafak vakti bana neler yaptığını anlatmak istiyorum.

Hangi kör şeytandan haber almışsa artık, kocamın dün sabah Ceneviz'e gittiğini öğrenmiş ve bu sabah söylemiş olduğum vakitte avludan içeri girip, bahçedeki ağaçlardan odamın penceresine bakanına tırmanıp pencereyi açmış. Odama girmeye yeltendiği sırada uyanıp yataktan fırladım; içeriye girmeden canhıraş kendini tanıtmasaydı ve Tanrı aşkına sizin hatırınız için bağırmamamı söylemeseydi eğer, feryadı basardım. Sözlerini işitince, size hürmeten sustum ve anadan üryan halimle koşup pencereyi suratına kapattım. Çekip gitti herhalde; bir daha sesini duymadım. Şimdi, bu yaptıkları yenilir yutulur cinsten mi, siz karar verin; fakat bilin ki benim daha fazla katlanmaya hiç niyetim yok. Zaten sırf sizin hatırınız için kendisine fazlasıyla tahammül gösterdim."

Bu sözleri duyunca rahibin sinirden nevri döndü ve ne diyeceğini bilemediği için, gördüğünün o olduğuna, bir başkasıyla karıştırmadığına emin olup olmadığını defalarca sordu.

Kadın, "Tanrı'ya şükür onu bir başkasından hâlâ ayırt edebilecek durumdayım. Size oydu diyorum; inkâr ederse, sakın inanmayın" dedi.

Bunun üzerine rahip, "Kızım, söyleyecek bir şey yok. Büyük bir cüretle korkunç bir işe kalkışmış. Sen onu defetmekle gerekeni yapmışsın, Tanrı da seni böylesi bir rezaletten kurtarmış. Onun için, daha önce yaptığın gibi yine benim tavsiyeme uy ve kardeş-

lerinden herhangi birine gidip serzenişte bulunmadan önce bana izin ver de şu aziz sandığım azman herifi dizginleyip dizginleyemeyeceğime bir bakalım. Onu hayvanlıktan döndürebilirsem, ne âlâ; ama döndüremezsem, vicdanının gösterdiği yolda doğru olanı yapman için hayır dualarımla birlikte sana şimdiden izin veriyorum" dedi.

"Öyle olsun" dedi kadın. "Canınızı sıkmak istemediğimden bu sefer de sözünüzden dışarı çıkmayacağım; fakat beni yine rahatsız etmemesi için elinizden geleni yapın. Yemin ederim, bir kez daha aynı nedenle kapınızı çalmayacağım." Altüst olmuş gibi davranarak başka bir şey söylemeden rahibin yanından ayrıldı.

Kadın, kiliseden daha yeni ayrılmıştı ki saygıdeğer adam çıkageldi. Rahip onu yanına çağırıp bir kenara çekti ve ağza alınmayacak sözlerle, yakası açılmadık hakaretlerle ona ateş püskürdü; kaypak, yalancı ve hain olduğunu söyledi. Adam, rahibin bu paylamalarının altında başka bir anlam yattığını daha önce iki kez görmüş olduğundan iyice dikkat kesildi ve muğlâk cevaplar vererek onu konuşturup laf almak için ilk olarak "Şimdi ne diye koptu bunca yaygara? İsa'yı çarmıha ben mi germişim yoksa" dedi.

Bunun üzerine rahip, "Bak sen şu utanmaza! Ağzından çıkanı kulağı duysa bari! Üstünden basbayağı bir iki yıl geçmiş de bunca zaman içinde ettiği hıyaneti, edepsizliği unutmuş gibi nasıl da konuşuyor! Sabah yediğin naneler, şimdiye dek aklından çıkıp gittiler, öyle mi? Bu sabah gün doğmadan önce neredeydin sen" dedi.

Saygıdeğer adam, "Neredeydim hiç bilmiyorum; ama haberi size pek çabuk ulaşmış, görüyorum" cevabını verdi.

"Evet, anında haberim oldu," dedi rahip, "bana öyle geliyor ki, kocası olmayınca soylu kadının güle oynayá kollarını sana açacağını sandın. Vay canına! İşte, dürüst bir adam! Geceleri gezen, bahçelere dadanan, ağaçlara tırmanan biri! Bu kadının iffetinin yüzsüzlükle alt edilebileceğini sandın da, ondan mı gece vakti ağaç tepelerinden pencerelere sarktın? Bu dünyada senin yaptıklarından daha iğrenç bulduğu bir şey yokken sen hâlâ üstelemekte ısrarcısın. Kadın sana karşı tavrını kaç kere açıkça ortaya koydu?

Hadi bunu geçtim, benim öğütlerim de mi aklını başına getiremedi? İyi dinle beni. Şimdiye kadar yaptıklarına ses çıkarmamasının nedeni, sana âşık olması değildi; ben yalvarıp yakardım da ondan sustu. Ama artık susmayacak. Onu herhangi bir surette bir kere daha rahatsız ettiğin takdirde, kendi bildiği gibi hareket etmesine izin verdim. Seni kardeşlerine söylerse, ne yapacaksın?"

İhtiyacı olan bilgiyi çoktan edinmiş olan saygıdeğer adam, en iyi bildiği yoldan türlü türlü vaatlerle rahibi elinden geldiğince yatıştırdıktan sonra yanından ayrıldı. Aynı günün gecesinde, şafak vakti bahçeye girdi, ağaca tırmandı, açık bulduğu pencereden odaya daldı ve bir solukta kendini güzel kadının kollarına bıraktı. Büyük bir arzuyla yollarını gözleyen kadın onu sevinçle karşıladı ve "Sana buraya ulaşmanın yolunu böyle güzel öğreten rahibe şükürler olsun!" dedi. Ardından, birbirlerine hazzı tattırarak, sohbet ederek, avanak rahibin saflığına gülerek, örekelerle,* taraklarla, çıkrıklarla dalga geçerek gönüllerince keyif çattılar.

Rahibin kapısını çalmaya gerek kalmadan buluşmanın bir yolunu buldular ve daha nice geceler sevinç içinde birbirlerinin oldular. Yüce merhametini esirgemeyip, bana ve hevesli tüm Hıristiyan kullarına böyle geceler nasip eylemesi için Tanrı'ya yalvarırım.

4. HİKÂYE

Don Felice, Papaz Puccio'ya kemale ermesi için nasıl çile dolduracağını öğretir; Papaz Puccio söyleneni yapar; Don Felice bu sayede papazın karısıyla birlikte keyfine bakar.

Hikâyesinin sonuna gelen Filomena sessizliğe bürününce, Dioneo tatlı sözlerle kadının cinfikirliliğini ve Filomena'nın konuşmanın sonunda ettiği duayı bol bol övdü; ardından kraliçe gülümseye-

* Eğrilmekte olan yün, keten gibi malzemenin tutturulduğu bir ucu çatal değnek –çn.

rek Panfilo'ya döndü ve "Haydi, sıra sende, Panfilo; eğlentimizi devam ettirecek hoş bir hikâye anlat bize" dedi. Panfilo hiç duraksamadan, seve seve anlatacağı yanıtını verdi ve söze başladı:

Efendim, cennete gidebilmek uğruna elinden geleni yaparken, farkına varmadan başkalarını cennete gönderen bir sürü insan var. Birazdan duyacağınız üzere, kentimizde yaşayan bir kadının başından yakın zaman önce tam da böyle bir hadise geçti. Duyduğuma göre, San Pancrazio Kilisesi civarında oturan, Puccio di Rinieri adındaki dürüst ve varsıl adam, kendini tümüyle maneviyata adayarak San Fransiskenlere katılmış ve Papaz Piccio adıyla nam salmıştı. Karısıyla hizmetçisinden başka kimi kimsesi olmadığı için, çalışmasına gerek kalmadan uhrevi bir hayat sürüyor ve sık sık kiliseye gidiyordu. Okuma yazması olmayan, yor yordam bilmeyen bu adam tespihini çeker, ibadetini eder, ayinlere katılır, papazların ilahi okumalarında muhakkak hazır bulunur, perhiz yapar, nefsini köreltirdi ve söylentilere bakılırsa kendine eza edenlerdendi.*

İsabella adındaki genç ve güzel karısı yirmi sekiz ila otuz yaşları arasında, elma gibi yuvarlacık hatları olan körpecik bir kadındı; kocasının belki dindarlığı, belki de yaşlılığı dolayısıyla, sık sık istemediği kadar uzun perhizler yapıyor, ne zaman birlikte uyumak ya da biraz oynaşmak istese kocası ona İsa'nın hayatından, Papaz Nastagio'nun ihlasından, Magdela'nın çilesinden ya da bunlara benzer şeylerden söz ediyordu.

Tam da bu sıralarda Don Felice adında, keskin bir zekâ ve derin bir bilgiyle donanmış epey genç ve yakışıklı bir keşiş Paris'ten San Pancrazio Manastırına geldi. Papaz Puccio keşişle sıkı ahbap oldu. Don Felice, papazın aklına takılan her sorunu adamakıllı açıklığa kavuşturmakla kalmıyor, onun nasıl biri olduğunu çözdüğünden kendini sanki pek muhterem bir zatmış gibi gösteriyordu. Bu nedenle papaz onu sık sık evine götürüyor ve yerine

---

13 ve 14. yüzyıllarda yaygınlaşan, çile doldurmak ve nefsi köreltmek amacıyla keni kendini kırbaçlama ritüelini gerçekleştiren bir tür tarikat –çn.

göre öğle ya da akşam yemeğine alıkoyuyordu; genç karısı ise papaz Puccio'ya sevgisinden ötürü keşişe dostça davranıyor ve onu güler yüzle ağırlıyordu. Papaz Puccio'nun evine bu geliş gidişler sürerken, Don Felice, kadının diri ve biçimli bedenine baka baka sonunda kadının en çok neyin hasretiyle kıvrandığını anladı ve Papaz Puccio'yu zahmetten kurtarmak adına kendisinin bu hasreti dindirip dindiremeyeceğini düşünmeye başladı. Kaçamak bakışlarla kadını öyle çok süzdü ki, bir kez, iki kez derken sonunda içindeki ateşi kadının da zihninde tutuşturmayı başardı ve bunun farkına varmasıyla birlikte ele geçirdiği ilk fırsatta kadına gönlünü açtı. Kadın bu işi bir nihayete erdirmeye ne kadar hevesli gözükse de bir çıkar yol bulunamıyordu; çünkü kadın keşişle birlikte olmak için kendi evi haricinde dünyanın hiçbir yerine itimat etmiyor, kocası ise asla şehir dışına çıkmadığından bu iş evde de hallolamıyordu ve bu durum keşişi kahrediyordu. Epey sonra keşişin aklına, Papaz Puccio'nun varlığının sorun yaratmayacağı bir yoldan ve hiçbir çekinceye kapılmadan kadınla bizzat kendi evinde birlikte olmanın bir çaresi geldi.

Papaz Puccio'nun ziyarete geldiği bir gün ona "Papaz Puccio, bütün dileğinin aziz mertebesine ermek olduğunu pek çok kez fark ettim ancak bana kalırsa sen uzun yoldan gidenlerdensin; oysa Papa'nın ve önde gelen piskoposlarının bildiği, bizzat uyguladığı, fakat ruhbanlık düzeni bağışlar sayesinde ayakta kaldığından ve halkın bağış ya da yardım desteğinden yoksun kalırsa çökebileceğinden, kesinlikle duyulmasını istemediği çok daha kestirme bir yol var. Dostum olduğun ve beni el üstünde tuttuğun için, bu dünyadaki hiç kimseye söylemeyeceğine emin olduktan sonra, eğer sen de başvurmak istersen bu yolu sana öğretebilirim" dedi.

Hevese kapılan Papaz Puccio, büyük bir ısrarla Don Felice'ye yol göstermesi için yalvarıp yakarmaya başladı; ardından, onun izni olmadıkça kimseye tek kelime etmeyeceğine yeminler etti ve eğer altından kalkabileceği gibiyse bu yola baş koymaya söz verdi.

"Madem söz verdin," dedi keşiş, "o halde sana bu yolu göstereceğim. Bilmelisin ki, aziz âlimler, kemale ermek isteyen kişilerin, sana birazdan söyleyeceğim yoldan çile doldurmaları gerektiğini

buyururlar. Fakat sözlerimi doğru anlaman lazım. Çileni doldurduktan sonra şimdiki günahkârlığının son bulacağından bahsetmiyorum; aksine çilene kadar işlemiş olduğun ne kadar günah varsa hepsi bağışlanacak, sonrasında işleyeceğin günahlar ise hanene yazılmayacak ve hepsi, tıpkı küçük günahlar gibi, kutsal suyla silinip gidecek, diyorum. Çile doldurmaya başlayan kişinin her şeyden önce büyük bir titizlikle günahlarını itiraf etmesi; ardından kırk gün boyunca perhizle nefsini köreltmesi ve bu süre zarfında kendi karısı da dahil olmak üzere hiçbir kadına el sürmemesi gerekir. Bunun dışında, geceleyin kendi evinden gökyüzünü izleyebileceğin bir alanın olmalı. Bu alanda ayaküstü dikilip sırtını yaslayabileceğin genişlikte büyük bir tahta bulundurman ve günbatımının ardından ayaklarını yerden hiç kaldırmadan kollarını çarmıha gerilmiş gibi açarak sırtını tahtaya vermen gerek; dilersen bunun için bir çengelden destek alabilirsin. Gündoğumuna dek gökyüzüne bakarak hiç kıpırdamadan bu vaziyette durman lazım. Okuryazarlığın olsaydı eğer, sana vereceğim bazı duaları okuman icap ederdi; ama olmadığına göre kutsal üçlemeye ithafen üç yüz kere 'Kutsal Babamız' ile üç yüz kere 'Meryem Anamız' dualarını okusan da olur. Göğe bakarken cennetin ve dünyanın yaratıcısının Tanrı olduğunu ve duruşunu muhafaza ederken İsa'nın çarmıhtaki tutkusunu hep hatırında tutmalısın. Sabah çanları çalınca, dilersen giyinik vaziyette yatağına gidebilir ve biraz uzanıp uyuyabilirsin. Ardından, yine sabah sularında kiliseye gidip en az üç ilahi dinlemen ve elli kez 'Kutsal Babamız' ile bir o kadar 'Meryem Anamız' dualarını okuman gerek; daha sonra eğer varsa kendi işlerinle huşu içinde ilgilenebilir ve ardından öğle yemeğini yiyebilirsin. Akşamüstüne doğru kiliseye gitmeli ve sana yazacağım duaları muhakkak okumalısın. Akşam olunca dediklerimi baştan alırsın. Eğer benim gibi sen de bunları canı gönülden yaparsan, daha çilen dolmadan ebedi saadetin muhteşem hazzına varacağına eminim."

Bunun üzerine Papaz Puccio, "Çok zor değil, öyle uzun da sürmüyor. Hakkıyla yerine getirilebilir şeyler hepsi. Madem öyle, Tanrı'nın izniyle bu pazar başlayayım" dedi.

Don Felice'nin yanından ayrıldıktan sonra evine gitti ve keşişten bu hususta izin koparmış olduğu için karısına her şeyi teker teker anlattı. Kadın, keşişin, kocasına gündoğumuna dek hiç kıpırdamadan yerinde sabit durmasını söylerken aslında neyi kastettiğini gayet iyi anladı ve bu iş epeyce aklına yattı; bu nedenle kocasına, uhrevi yolda attığı bu ve buna benzer tüm doğru adımlardan ötürü kendisiyle gurur duyduğunu, Tanrı'nın çilesini ongun kılması için onunla birlikte perhiz yapacağını, fakat perhiz dışında diğer kısımlara maalesef eşlik edemeyeceğini söyledi.

Böylece kendi aralarında uzlaşmalarının ardından pazar günü geldi çattı ve Papaz Puccio'nun çilesi başladı; kadınla önceden anlaşmış olan keşiş efendi neredeyse her gece kimselere görünmeyeceği bir vakitte yanında getirdiği leziz yiyecek ve içeceklerle birlikte kadına akşam yemeğine geliyor, gündoğumuna dek kadının yanında kaldıktan sonra sonra kalkıp gidiyor, ardından da Papaz Puccio yatağına dönüyordu. Papaz Puccio'nun çile doldurmak için seçtiği yerle keşişin kadınla vakit geçirdiği odayı birbirinden yalnızca incecik bir duvar ayırıyordu; bu nedenle keşiş efendiyle kadının büyük bir pervasızlıkla tepişmeye daldıkları sırada, Papaz Puccio'ya sanki evin döşemeleri zangırdıyormuş gibi geldi. Bunun üzerine "Kutsal Babamız" duasını yüzüncü sefer okuduktan sonra ibadetine ara verdi ve yerinden hiç kıpırdamadan karısına seslenip ne yaptığını sordu. Çok muzip bir kadın olan karısı bir yandan Aziz Benedikt'in* ya da Aziz Giovanni Gualberto'nun† eşeğe tünediği gibi at binerken "Ah aman, kocacığım, kıvrım kıvrım kıvranıyorum!" dedi.

Bunun üzerine Papaz Puccio, "Nasıl yani? Ne demek kıvranıyorum" diye sordu.

Kadın gülerek (zaten şen şakrak biriydi; ama gülmesinin bir sebebi vardı belki) "Kıvranıyorum işte. Ne demek istediğimi nasıl olur

---

Nursiali Aziz Benedikt; 480-570 yılları arasında yaşamıştır; Benedikt tarikatının kurucusu ve Batı Hıristiyanlığında manastır kültürüyle keşiş hayatını başlatan kişidir –çn.

† 995-1073 yılları arasında yaşamıştır; Vallombrosa Manastırının kurucusudur –çn.

da bilmezsiniz? 'Akşam öğününü atlayan, gece uyuyamaz kıvranmaktan' dediğinizi yüzlerce kez işitmişimdir" cevabını verdi.

Papaz Puccio, kadının perhiz yüzünden uyuyamadığına ve bu nedenle yatakta kıvranıp durduğuna gözü kapalı inanarak "Karıcığım, perhiz yapmamanı sana güzellikle söyledim; madem illa yapmak istedin, o halde şimdi bunu düşünmemeye ve dinlenmeye çalış. Yatakta öyle bir debeleniyorsun ki yer yerinden oynuyor" dedi.

Bunun üzerine kadın, "Benim için hiç endişelenmeyin; ne yapmam gerektiğini gayet iyi biliyorum ben. Siz güzel güzel işinize bakın; becerebilirsem ben de öyle yapacağım" dedi.

Ardından Papaz Puccio sessizliğe gömüldü ve yeniden "Kutsal Babamız" duasını okumaya koyuldu; kadınla keşiş efendi o günden itibaren evin başka bir tarafına yatak serdiler ve Papaz Puccio'nun çilesi boyunca büyük bir neşe içinde vakit geçirdiler; keşiş evden çıkarken kadın yatağına dönüyordu ve çilesini çeken Papaz Puccio az sonra yatağa giriyordu. Papaz böyle böyle çilesini doldurana dek kadın keşişle eğlencesine baktı ve sık sık kocasıyla matrak geçerek keşişe "Sen çileyi Papaz Puccio'ya çektiriyor-

sun, ama cennete giden biz oluyoruz" dedi. Kocası nice zamandır kendisine perhiz yaptırdığı için keşişin yemekleri kadına öyle iyi gelmişti ki Papaz Puccio çilesini doldurduktan sonra da sofrayı kurmanın bir yolunu buldu ve ihtiyatı elden bırakmadan keşişle birlikte başkaca yerlerde uzun zaman karnını doyurdu.

Hikâyenin en başında sarf ettiğim sözcüklerle sonunu bağlamak adına diyeceğim o ki; Puccio çile doldurmakla cennete gideceğini zannediyordu, oysa kendisine bir an evvel cennete varmanın yolunu gösteren keşişi ve birlikte yaşarken büyük kıtlık çeken ama Don Felice'nin eli açıklığı sayesinde bolluğa kavuşan karısını cennete gönderdi.

5. HİKÂYE

Zima, atını Franceso Vergellesi'ye armağan eder ve karısıyla konuşmak için izin ister; kadınla konuşur ama kadın susar; Zima onun yerine de cevap verir ve verdiği cevaplar sayesinde muradına erer.

Panfilo'nun hanımların kahkahaları eşliğinde anlattığı Papaz Puccio'nun hikâyesinin sona ermesinin ardından, kraliçe olanca dişiliğiyle Elissa'ya döndü ve anlatmaya onun devam etmesini buyurdu; bunun üzerine Elissa, içinin fesatlığından ziyade eski bir alışkanlığından ötürü söze buruk başladı.

Çoğu kimse, kendini allameicihan, başkalarını ise zırcahil sanır ve karşısındakine kazık attığını zannederken, asıl kazıklananın kendisi olduğunu, iş işten geçtikten sonra anlar; bu nedenle durduk yere başkalarının aklının sınanmaya kalkışılmasını büyük bir delilik sayarım. Ancak herkes benimle aynı fikirde olmayabilir diye, sürdürdüğümüz düzen gereğince, Pistoialı bir şövalyenin başından geçenleri sizlere anlatmaktan keyif duyacağım.

Pistoia kentinde Vergellesi ailesine mensup Messer Franceso adında bir şövalye yaşardı. Kendisi varlıklı, bilge ve açıkgöz bi-

riydi fakat son derece cimriydi. Kent hâkimi olarak Milano'ya gitmesi gerekince, kente anlı şanlı bir giriş yapmak için gereken her şeyi tamamlamıştı ve geriye yalnızca iyi bir at bulmak kalmıştı; fakat bir türlü istediği gibi bir at bulamıyor, bu yüzden de kara kara düşünüyordu.

Pistoia'da, yine aynı zamanlarda, Ricciardo adında mütevazı bir soydan gelen son derece zengin bir genç yaşardı ve giyimi kuşamı daima titiz ve özenli olduğundan genellikle herkes kendisine 'Zima'* derdi. Bahsi geçen bu genç, uzun zamandır Messer Francesco'nun güzeller güzeli, namus timsali karısına âşıktı ve bir işe yaramasa da kadına imalı imalı bakışlar atardı. O günlerde Toskana'nın en güzel atlarından biri ondaydı ve Zima güzelliğinden ötürü atına pek kıymet verirdi.

Zima'nın Messer Francesco'nun karısına yanık yanık baktığı herkesin malumu olduğundan, birileri Francesco'ya gidip, eğer isterse, karısına duyduğu aşk sayesinde Zima'nın elinden atını alabileceğini çıtlattı. Açgözlülüğü tutan Messer Francesco, Zima'yı çağırttı ve atı kendisine satmasını istedi; aslında maksadı hediye etmesini sağlamaktı. Zima onun bu isteğini duyunca çok sevindi ve şövalyeye "Beyefendi, tüm servetinizi önüme serseniz, yine de benden atımı satın alamazsınız. Yine de dilediğiniz zaman onu size hediye edebilirim. Fakat bir şartım var. Atımı vermeden önce, müsaadenizle karınıza, sizin huzurunuzda, beni kendisinden başka kimsenin duyamayacağı bir mesafeden bir iki kelam etmek isterim" dedi.

Açgözlülüğü tutan şövalye, Zima'yı alt edebileceği umuduyla şartını kabul ettiği ve karısıyla dilediği kadar konuşabileceği yanıtını verdi. Zima'yı köşkün salonuna götürüp bıraktıktan sonra karısının odasına gidip atı nasıl da kolayca elde ettiğini anlattı ve sözlerinin tekine bile yanıt vermemesini tembihleyerek salona gelip Zima'yı dinlemesini söyledi. Bu durum kadının hiç hoşuna gitmedi ancak kocasının buyruğunu yerine getirmeyi daha doğru bulduğundan, kendisinden istenileni yerine getireceğini bildirdi ve Zima'nın anlatacaklarını dinlemek üzere kocasının peşinden salona gitti.

---

*Türkçedeki "iki dirhem bir çekirdek" deyişine karşılık gelir –çn.

Şövalyeyle anlaşmanın bir kez daha üzerinden geçtikten sonra Zima, kadınla birlikte salonun, herkese uzak düşen bir köşesine geçip oturdu ve anlatmaya koyuldu: "Saygıdeğer hanımefendi, gördüğüm kadarıyla son derece akıllı bir kadın olduğunuza göre, şimdiye dek karşılaştığım tüm kadınları istisnasız gölgede bırakan güzelliğinizin beni bunca zamandır nasıl deli divane ettiğini çoktan anlamış olmalısınız. Güzelliğinizin yanı sıra takdire şayan erdemleriniz ve nevi şahsınıza münhasır inceliklerinizi, seçkin bir ruha sahip her erkeğin başını döndürecek kudrettedir. Bu nedenle sizi bir erkeğin bir kadına duyabileceği aşkların en yücesiyle, en tutkulusuyla sevdiğimi dile getirmeye lüzum görmüyorum. Size olan aşkım, bu can bu sefil bedende durdukça baki kalacak ve eğer bu dünyada olduğu gibi öbür dünyada da birini sevmek mümkünse, sonsuza dek yaşayacak. Bu nedenle elinizde bulunan ne varsa, değerli ya da değersiz her neye sahipseniz, hiçbiri benim kadar size ait değildir, buna emin olabilirsiniz. Beni ve benimle birlikte sahip olduğum her şeyi kendinizin sayın. Bunun bir kanıtını görmek isterseniz, bana dileğinizi emredin. Emrinizi en büyük lütuf sayarım ve yerine yetirmek için dünyayı dize getirmekten geri durmam. İşittiğiniz üzere ben size ait olduğuma göre, yakarışlarımı asil kalbinize ulaştırmak için çırpınmakta haksız sayılmam; keza benim yegâne huzurum, yegâne mutluluğum ve tek kurtuluşum sizin o asil kalbinizdedir, başka yerde değil. Canımın içi, aşk ateşlerinde yanan ruhumun biricik sığınağı, umut ışığım, naçizane bir hizmetkârınız olarak size yalvarıyorum; artık insafa gelin ve öteden beri bana karşı takındığınız o katı tavrı yumuşatın. Bana güzelliğiniz nasıl aşkı bahşettiyse, merhametiniz de öyle hayat versin; eğer asil kalbiniz benim yakarışlarım karşısında yumuşamazsa daha fazla dayanamaz ölürüm ve canıma kıydığınız için siz de dillere düşersiniz. Ölümüm size saygınlık getirmeyeceği gibi, arada sırada vicdanınızı sızlatacaktır ve sizi iyice bunalttığı anlarda kendi kendinize 'Ah, Zima'ma acımamakla ne büyük bir kötülük etmişim!' demenize neden olacaktır; geç gelen bu pişmanlık ise sizin için azapların en fenasına dönecektir. Ancak bana elinizi uzatarak, bunların önüne geçebilirsiniz; henüz

ölmemişken bana acıyıp insaf ediniz, çünkü beni bu dünyanın en mutlu ya da en kederli erkeği yapmak yalnızca sizin elinizdedir. Gönlünüzün böylesi bir kara sevdaya ölümü reva görmeyecek kadar yüce olduğuna inanıyorum ve huzurunuzda bulunmaktan ötürü korkuyla titreyen şu halime acıyıp mutlu bir cevap lütfedeceğinizi umuyorum." Bu sözlerinin ardından sessizliğe gömüldü ve gözlerinden süzülen yaşlarla birlikte derin derin iç çekerek kadından gelecek yanıtı beklemeye koyuldu.

Uzun uzun göz süzmeler, silah kuşanmalar, sabah serenatları ve aşk uğruna yapılan daha nice kurlar fayda etmezken, tutkulu âşıktan dökülen şefkatli sözler kadının duygularını tetiklemeyi başardı ve daha önce hiç tatmadığı bir şeyi hissetmeye başlayan kadın bu sayede aşk neymiş anladı. Her ne kadar kocasının sözünü dinleyip susuyor olsa da birkaç defa iç çekişlerini bastıramadı ve böylelikle Zima'ya cevap verme arzusu güttüğünü belli etmiş oldu.

Zima epeyce bekledikten sonra kadından hiçbir yanıt gelmediğini görünce şaşırdı; fakat ardından şövalyenin ustaca hamlesinin farkına vardı. Bakışlarını kadının yüzüne çevirip de kendisine bakan gözlerdeki parıltıyı görünce, üstüne bir de kadının bastırmakta zorlandığı iç çekişleri de hesaba katınca yüreği umutla doldu ve bu umudun yardımıyla yepyeni bir çareye başvurdu. Kadın

dinlemeyi sürdürürken, Zima kendi sözlerini onun yerine de yanıtlamaya koyuldu ve "Benim Zima'm, bunca zamandır beni ne büyük, ne yüce bir aşkla sevdiğinin elbette farkındaydım ancak şimdi sözlerin sayesinde bunu daha iyi anladım ve bundan ötürü büyük bir mutluluk duydum. Sana karşı sert ve acımasız gibi görünüyor olsam da yüzümden okunanla kalbimden geçeni bir sanma sakın; aksine seni daima sevdim ve sana diğer erkeklerden daha çok kıymet verdim, fakat hem kocamın korkusundan hem de namusumu, saygınlığımı korumam gerektiğinden böyle davranmak zorunda kaldım. Ne var ki artık seni sevdiğimi açıkça göstermenin ve bana olan aşkına karşılık vermenin vakti geldi. Gönlünü ferah tut, umudunu yitirme. Aşkım uğruna güzel atını hediye ederken öğrenmiş olduğun üzere, Messer Francesco birkaç gün içinde kent hâkimi sıfatıyla Milano'ya gidecek; sana olan aşkımın ve namusumun üzerine söz veriyorum, onun gidişinden sonraki birkaç gün içinde muhakkak beraber olacağız ve sevdamızı nihayetine erdireceğiz. Bu konuda bir kez daha konuşmaya gerek kalmasın diye yapılacakları şimdiden anlatayım. Bahçenin hemen üzerinde bulunan odamın penceresinde birbirinin aynı iki havlu gördüğün günün gecesinde kimselere görünmeden bahçe kapısından içeri girip doğruca bana gel; seni bekliyor olacağım ve arzu ettiğimiz gibi bütün gece beraber zevkten zevke koşacağız."

Kadının yerine konuşarak bu cevabı verdikten sonra Zima, kendi adına konuşmaya başladı ve "Biricik sevgilim, olumlu yanıtınızın verdiği olağanüstü mutlulukla içim öylesine dolup taştı ki, duyduğum minnettarlığı anlatacak sözleri bulmakta neredeyse güçlük çekiyorum; fakat dilediğimce konuşabilseydim bile, size gerektiği gibi gönlümce teşekkür etmeye yetecek kadar vaktim olmadığından söylemek isteyip de söyleyemediğim sözleri sizin adil hükmünüze bırakıyor ve verdiğiniz talimatlara harfiyen uyacağımı söylemekle yetiniyorum; o zaman geldiğinde belki bana bu yüce hediyeyi gerçekten verdiğinize emin olur ve size elimden geldiğince teşekkür etme gücü bulurum. Şu an için söylenecek başkaca bir şey kalmadı; benim biricik sevgilim, arzu ettiğiniz tüm güzellikler ve mutluluklar sizinle olsun, Tanrı'ya emanet olun."

Bütün bu konuşma boyunca kadın tek bir kelime dahi etmemişti. Konuşma sona erince Zima ayağa kalktı ve şövalyeye doğru yürümeye başladı. Zima'nın gelmekte olduğunu gören şövalye de onu karşılamak için ayaklandı ve gülerek "Ne dersin? Verdiğim sözü tuttum, değil mi" dedi.

Zima "Hayır, tutmadınız," diye cevapladı, "beni karınızla konuşturmaya söz vermiştiniz, oysa mermerden bir heykelle konuşturdunuz."

Bu cevap şövalyenin çok hoşuna gitti ve karısına olan güvenini bir kat daha artırdı. "Atın artık benim ama, değil mi" diye sordu.

Zima, "Evet beyefendi, sizindir; ancak bana tanımış olduğunuz ayrıcalıktan böyle bir sonuç elde edeceğimi bilseydim, daha en başından atımı size koşulsuz verirdim. Aslında keşke öyle yapsaymışım, çünkü şimdi siz atımı satın almış oldunuz, oysa ben onu satmış olmadım" dedi.

Şövalye bu yanıta çok güldü ve atı aldıktan birkaç gün sonra kent hâkimi olarak Milano'nun yolunu tuttu. Evde bir başına kalan kadın Zima'nın sözlerini, kendisini nasıl sevdiğini, aşkı uğruna atını hediye edişini tekrar tekrar düşünüp durdu ve evinin önünden sık sık geçen Zima'yı gördükçe kendi kendine "Ne yapıyorum? Ne diye gençliğimi heba ediyorum? Şu kocam olacak adam Milano'ya gitti ve altı aydan önce de dönmez; peki ama boşa giden onca zamanı hangi ara telafi edecek? Yaşlandığımda mı? Üstelik Zima gibi sevgiliyi bir daha nereden bulurum? Yalnızım ve kimseden bir çekincem yok; şartlar bu kadar elverişliyken kısmetimi ne diye tepecekmişim, bilmem. Bu fırsat her zaman ele geçmez. Kimsenin bu işten haberi olmaz. Hem duyulsa bile, yapmış olmanın pişmanlığı hiç yapmamış olmanın pişmanlığına yeğdir" diyordu.

Kendi kendine böylece düşünüp taşındıktan sonra bir gün bahçeye bakan pencereye Zima'nın söylediği gibi iki havlu koydu; havluları gördüğü anda büyük bir mutluluğa kapılan ve gece olur olmaz tek başına kadının bahçesine dayanan Zima kimselere görünmeden açık bulduğu kapıdan içeriye süzüldükten sonra bir başka kapıdan daha geçerek eve girdi ve kadının kendisini

beklemekte olduğunu gördü. Zima'nın geldiğini gören kadın onu karşılamak üzere ayağa kalkıp büyük bir sevinçle yanına koştu; Zima kadını kucakladı, yüzlerce binlerce kez öptü ve peşi sıra merdivenleri tırmandı. Hiç vakit kaybetmeden yatağa girip aşkın doruklarına çıktılar. Bu ilk buluşma tek seferle sınırlı kalmadı; şövalyenin Milano'da kaldığı süre boyunca pek çok kez buluştular. Şövalye döndükten sonra, Zima, karşılıklı muhteşem zevklere daldıkları daha nice ziyaretlerde bulundu.

6. HİKÂYE

Ricciardo Minutolo, Filipello Sighinolfo'nun karısını sever; kadının kıskanç biri olduğunu öğrenince Filipello'nun ertesi gün bir hamamda kendi karısıyla buluşacağını öne sürer; kıskanç kadın kocasıyla birlikte olduğunu zannederken kendini Ricciardo'nun koynunda bulur.

Elisa'nın ekleyecek bir sözü kalmamıştı. Kraliçe, Zima'nın bilgeliğini övdükten sonra Fiammetta'ya hikâyesini anlatmasını buyurdu; bunun üzerine Fiammetta yüzünde kocaman bir gülümsemeyle "Sevinç duyarım, efendim" dedi ve ardından konuşmasına şöyle başladı:

Kentimizde her şeyden bolca bulunmasına ve her konuda envai çeşit örneğe rastlanmasına rağmen, Elisa'nın yaptığı gibi, birazcık kent dışına çıkıp dünyanın diğer yerlerinde neler olup bittiğinden de bahsetmek lazım. Onun için Napoli'ye uzanalım ve aşka tiksintiyle bakan şu namus düşkünü kadınlardan birinin henüz çiçek açtığını bile fark edemediği aşk meyvesini âşığının oyununa gelerek nasıl tattığına bakalım. Bu hikâyede geçenler bir yandan sizi eğlendirirken, diğer yandan neler yaşanabileceğine dair kulağınıza küpe olacaktır.

İtalya'daki her kent kadar, ya da belki de hepsinden daha enfes olan ve tarihi çok eskilere dayanan Napoli'de bir zamanlar Ricciar-

do Minutolo adında, soyluluk bakımından asil bir kana ve zenginlik bakımından göz alıcı bir servete sahip bir genç yaşardı. Genç, güzel ve ihtiraslı bir kadınla evli olmasına rağmen, yine kendisi gibi asil bir adam olan Filippello Sighinolfo'nun Catella isimli karısına âşıktı. Güzelliğiyle Napoli'deki tüm kadınları açık ara geride bıraktığı konusunda herkesin hemfikir olduğu kadın hem pek namusluydu hem de kocasını her şeyden çok sever, sayardı. Catella'ya gönül veren Ricciardo Minutolo, bir kadının kalbini ve takdirini kazanmak için başvurulabilecek her yolu denediği halde, hiçbir netice elde edemeyince, büyük bir umutsuzluğa düştü. Bu aşkın pençesinden

nasıl kurtulacağını bilemediğinden yahut bir türlü kurtulmayı beceremediğinden, ne canına kıyabiliyor ne de hayattan zevk alabiliyordu. Yine böylesi bir ruh halinde olduğu günlerden birinde bu aşktan onu vazgeçirmek isteyen hanım akrabaları, boş yere çabaladığını, Catella'nın gözünün Filippello'dan başkasını görmediğini, kapıp götürüverirler korkusuyla onu uçan kuştan bile kıskandığını söyleyince birden yüreği ferahladı. Catella'nın kıskançlığını duyduğu anda aklına emeline ulaşmanın bir yolu geldi ve Catella'dan umudu kesmiş de bir başka asile gönül vermiş gibi yapmaya, diğer kadının aşkı uğruna silah kuşanıp cirit oynuyormuş ve eskiden Catella için yaptığı ne varsa bu kez hepsini diğer kadın için yapıyormuş gibi davranmaya başladı. Artık Catella'yı değil, öteki kadını çılgınlar gibi sevdiğine neredeyse bütün Napolililleri ve Catella'nın bizzat kendisini inandırması fazla uzun sürmedi. Hatta öylesine istikrarlı davrandı ki, sonunda herkesi ikna etmesi bir yana, Catella aşkından ötürü ona karşı takındığı katı tavrı bile bir kenara bıraktı ve evin civarında dolaşırken karşılaştıkları anlarda, diğer kimselerden esirgemediği selamı ona da vermeye başladı.

Sıcakların bastırmasıyla birlikte Napolili kadınlarla erkekler, âdet edindikleri üzere öğle ve akşam yemeklerini yiyip biraz kafa dağıtmak için kafileler halinde deniz kıyısına inmeye başlamışlardı. Ricciardo, Catella'nın da kendi arkadaş topluluğuyla birlikte deniz kıyısına gittiğini öğrenince, hemen arkadaşlarını toplayıp onun olduğu yere gitti. Catella'nın hanım arkadaşları onu selamlayıp yanlarına davet etti ama Ricciardo sanki orda bulunmak pek içinden gelmiyormuş gibi davrandı. Catella da dahil olmak üzere oradaki hanımların hepsi, Ricciardo'nun yeni aşkını dillerine dolamaya, ona takılmaya başladı; Ricciardo ise yangınlardaymış gibi davranarak konuşmaları için ellerine daha da koz veriyordu. Bu tür yerlerde daima görüldüğü üzere, kadınlardan biri şu yana, diğeri öbür yana gitti ve bir zaman sonra geriye yalnızca Catella'yla birlikte birkaç kadın kaldı. Bunun üzerine Ricciardo, Catella'ya kocası Filippello'nun bir başkasını sevdiğine dair birtakım imalarda bulundu. Derhal kıskançlığa kapılan Catella, Ricciardo'nun ne demeye getirdiğini öğrenme arzusuyla yanıp tutuştu; bir müddet

kendine hâkim olmayı başarsa da, sonunda daha fazla dayanamadı ve kadına duyduğu aşkın hatırına, Filipello ile ilgili sözlerine açıklık getirmesini rica etti.

Bunun üzerine Ricciardo, "Araya sevdiğim kadının hatırını koyduğunuz için, isteğinizi reddetme cüreti gösteremem; bu nedenle eğer sözlerimin doğruluğunu kendi gözlerinizle görene dek kocanıza ya da bir başkasına bu konuda tek kelime etmeyeceğinize dair söz verirseniz, size işin aslını anlatmaya ve dilediğiniz takdirde ispat yolunu sunmaya hazırım" dedi.

Ricciardo'nun önerisini yerinde bulan kadın onun doğruyu söylediğine iyice inandı ve kimseye tek kelime etmeyeceğine yemin etti. Diğerleri duymasın diye bir köşeye çekildikten sonra Ricciardo anlatmaya başladı: "Hanımefendi, sizi eskisi gibi seviyor olsaydım eğer, canınızı sıkacağını bildiğim sözleri söyleme cesareti bulamazdım kendimde; ancak o aşk geçip gittiğine göre olan biteni size tüm çıplaklığıyla anlatmakta bir beis görmüyorum. Filippello size duyduğum aşk nedeniyle bana kin gütmüş ya da sizin aşkıma karşılık verdiğiniz fikrine kapılmış olabilir mi bilmiyorum; ancak her ne olursa olsun, şahsıma karşı herhangi bir imada bulunduğu olmadı. Fakat bana sezdirmemek için doğru zamanı beklemiş de olabilir. Görünüşe göre, bir vakitler benim kendisine yapmamdan korktuğu şeyi, şimdi o bana yapmaya çalışıyor; yani karımın gönlünü çelmek istiyor. Aldığım duyumlara bakılırsa, kocanız bir süredir karıma gizliden gizliye elçiler yolluyor. Ben olan biteni bizzat karımdan öğrendim. Karım elçilere benim kendisine bildirdiğim yönde cevaplar verdi. Fakat bu sabah, tam da buraya geleceğim sırada, karımın evde bir kadınla fısır fısır konuştuğunu gördüm ve gelen kadının kimin nesi olduğunu hemen anladım; bunun üzerine karımı yanıma çağırıp kadının ne istediğini sordum. Karım bana 'Filippello yollamış; bana cevap verdirdin, adamı umutlandırdın, sonunda da başıma sardın. Niyetimi, ne yapmayı düşündüğümü muhakkak öğrenmek istiyormuş. Buralardaki bir hamamda gizlice görüşmek ister miymişim diye sorduruyor, istediğim bir vakitte buluşmak için yalvarıp yakarıyor. Bilmem ki ne diye beni bu işe bulaştırdın? Arada sen olmasaydın eğer, ona

öyle bir gününü gösterirdim ki, beni gördüğü yerde yolunu değiştirmek zorunda kalırdı' dedi. Filippello'nun fazla ileriye gittiğini ve sabrının sonuna geldiğini anlayınca, bir zamanlar beni ölümün kıyısına getiren şaşmaz sadakatinizin karşılığını görün diye olanları size anlatmaya karar verdim.

Bütün bunların uydurmacadan ibaret olduğunu sanmayın ve kendi gözlerinizle görüp doğruluğuna inanın diye, karım, benim buyruğum doğrultusunda, cevap bekleyen kadına yarın öğle ayininden sonra, herkesin uykuya yattığı sırada, söylenen hamamda olacağı yanıtını verdi; bunun üzerine kadın sevinç içinde evden ayrıldı. Karımı oraya göndereceğim gibi bir fikre kapıldığınızı zannetmiyorum; fakat eğer yerinizde olsaydım, karşılaşmayı umduğu kişinin yerine geçer, bir müddet yanında kaldıktan sonra ona aslında kiminle birlikte olduğunu gösterir ve bir güzel haddini bildirirdim; böyle yapmakla bana kalırsa gerek size gerekse bana yaşatmaya kalktığı haksızlığın intikamını almış ve onu utandırmış olurdunuz" dedi.

Catella, kıskançlığa kapılanların her zamanki alışkanlığıyla duyduklarına inandı ve bu sözleri kimin söylediğine bakmadan, oyuna gelebileceğini hiç hesaba katmadan, geçmişteki bazı ayrıntıları apar topar bu olayla bağdaştırmaya başladı. Ansızın gözünü öfke bürüyen kadın Ricciardo'ya, tıpkı söylediği gibi yapacağını, zaten bu işin öyle pek de zor olmadığını ve eğer Filippello gerçekten de kalkıp hamama gelirse, ona çok büyük bir utanç yaşatacağını, öyle ki hayatı boyunca kadınlarla her karşılaştığında aklına doğruca bu utancın geleceğini söyledi. Planının işlediğini ve her şeyin yolunda ilerlediğini gören Ricciardo çok sevindi. Kadının güvenini kazanıp inancını daha da pekiştirecek sözler sarf ettikten sonra duyduklarını kimseye anlatmamasını rica etti. Kadın bu konuda ona şeref sözü verdi.

Ertesi sabah Ricciardo, Catella'ya bahsettiği hamamın iyi yürekli sahibesine gitti ve neler yapmak istediğini anlattıktan sonra elinden gelen yardımı göstermesini rica etti. Ricciardo'ya minnet borcu olan kadın, isteğini seve seve yerine getireceğini söyledi; ardından o gün yapılacak işlerin, söylenecek sözlerin birlikte üze-

rinden geçtiler. Hamamın bulunduğu çatının altında, içeriye tek bir ışık huzmesinin dahi sızmadığı, penceresiz, zifiri karanlık bir oda vardı. Ricciardo'nun buyruğu doğrultusunda iyi yürekli kadın bu odaya yatakların en güzelini serdirdi. Öğle yemeğinin ardından Ricciardo yatağa uzandı ve Catella'yı beklemeye başladı.

Ricciardo'yu dinledikten sonra söylediği sözlere haddinden fazla önem veren Catella akşam evine yüreği buruk dönmüştü; şans bu ya, o gece eve geldiğinde Filipello'nun da kafası başka bir düşünceyle dopdoluydu ve belki de bu yüzden hiçbir zaman karısından esirgemediği yakınlığı o gece göstermemişti. Bunu gören Catella daha beter kuşkuya düştü ve kendi kendine "Belli ki aklı fikri, birlikte zevklere dalmayı, keyif çatmayı umduğu şu kadında, ama yarın umduğunu kesinlikle bulamayacak" dedi. Bu düşüncelerin üstüne, bir de ertesi günkü birliktelikten sonra kocasına edeceği lafları tasarlamaya girişince, neredeyse bütün geceyi ayakta geçirdi.

Ötesine ne hacet? Öğle ayinin ardından Catella yanına hizmetçisini kattığı gibi, kimseye danışmadan, doğruca Ricciardo'nun tarif ettiği hamama gitti ve karşısına çıkan iyi yürekli kadına Fi-

lippello'nun gün içinde hamama uğrayıp uğramadığını sordu. İyi yürekli kadın, Ricciardo'dan aldığı talimat doğrultusunda, bu soruya "Onu görmeye gelecek olan hanım siz misiniz" yanıtını verdi.

Catella, "Evet, benim" diye cevapladı.

"Buyurun, o halde," dedi iyi yürekli kadın, "yanına gidebilirsiniz."

Catella, içten içe bulmak istemediği halde kocasını aramaya giderken, Ricciardo'nun durduğu odaya götürüldü ve yüzünü kapatıp içeriye girmesinin ardından kapı örtüldü. Ricciardo, kadının geldiğini görünce sevinçle ayağa kalktı ve onu kollarına alıp fısıltıyla "Hoş geldin, hayatım!" dedi. Kendini başka biri gibi göstermeye çalışan Catella da onu kucaklayıp öptü ve büyük bir sevinç içindeymiş gibi davrandı, ancak konuşup da kendini ele vermekten çekindiği için tek kelime etmedi. Odanın karanlık olması ikisinin de işine geliyordu; zaten içerisi öylesine zifiriydi ki ne kadar uzun kalırlarsa kalsınlar, o karanlıkta gözleri hiçbir şeyi seçemezdi. Ricciardo, Catella'yı yatağa götürdü; konuşup da yakayı ele vermemek için tek laf etmeden zevklere daldılar ve bir hazdan diğerine koşarak uzun zaman birlikte kaldılar.

Hırsından nevri dönen Catella, önceden hazırladığı sözlerle öfkesini kusma vaktinin geldiğine hükmedince konuşmaya başladı: "Ah, ne kadar acınası bir talihtir şu kadınlarınki! Pek çoğunun kocasına olan aşkı aslında nasıl da batağa saplı! Yazık günah değil mi bana? Sekiz senedir seni canımdan çok severken, bir de bakıyorum ki sen başka bir kadının aşkıyla yanıp tutuşan hainin, iblisin tekiymişsin! Kiminle birlikte olduğunu sandın acaba? Sekiz senedir aynı yastığa baş koyduğun, bir başkasını sevdiğin halde bunca zamandır yalanlarınla dolanlarınla kandırdığın kadını aldın koynuna! Ricciardo'nun karısı değilim ben, alçak düzenbaz! Catella'yım ben Catella! Bak sesime, söylediğim kişi miyim, değil miyim kendin anla. Seni gidi köpoğlu, seni gidi aşağılık herif, ayıbının utancını sana layığıyla yaşatabilmem için bin yıl gün ışığında kalmamız gerekir! Ah, ben ne kadersizmişim! Yıllar yılı büyük bir aşkla kimi sevmişim! Yabancı bir kadını kollarında tuttuğunu zannederek şu dar vakitte benimle birlikte olurken, benimle geçirdiğini bildiği

anların hepsinden daha çok ilgi ve daha büyük alaka gösteren bu namussuz köpeği sevmişim! Evdeyken hep yorgun, bitkin, halsiz görünürsün; ama bugün burada gücün kuvvetin gayet yerindeydi, ahlaksız köpek! Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, yine kendi tarlanı sürdün; zannettiğin gibi bir başkasınınkini değil! Dün gece bana el sürmeyişine şaşmamalı! Yükünü başka bir yere boşaltmayı bekliyor, savaş meydanına zinde çıkmak istiyormuşsun; neyse ki Tanrı'nın yardımı ve benim gözü açıklığım sayesinde sular yine bayır aşağı aktı. Neden cevap vermiyorsun, aşağılık herif? Diyecek sözün mü yok? Sesimi duyunca dilini mi yuttun yoksa? İnan bana, gözlerini kendi ellerimle oymak için daha ne bekliyorum, ben de bilmiyorum! Gizli gizli ihanet edebileceğini sandın değil mi? Tanrı'nın bildiği kuldan saklanmazmış. Peşine saldığım tazılar ummadığın kadar iyi çıktılar da hayallerin suya düştü."

Ricciardo, bunları duydukça içten içe keyifleniyor; tek bir sözüne bile cevap vermeden büyük bir sevgiyle kadını kucaklayıp öpüyordu. Catella ise konuşmasını sürdürerek şöyle dedi: "Seni arsız köpek seni! Yalandan ilgi gösterip beni kandırabileceğini, avutup sakinleştirebileceğini zannediyorsan aldanıyorsun. Ne kadar eşimiz, dostumuz, akrabamız varsa haberi olsun; seni hepsinin gözünde iki paralık edene kadar içim rahat etmeyecek. Yoksa ben Ricciardo Minutolo'nun karısı kadar güzel değil miyim, alçak herif? Neden cevap vermiyorsun, adi köpek? Onun nesi benden fazla? Git başımdan, dokunma bana! Bugün fazlasıyla hücuma kalktın zaten! Artık kim olduğumu bildiğine göre isteğini zorbalıkla yaptırmaya kalkarsın, eminim; ama Tanrı'nın izniyle o hevesini kursağında bırakırım senin! Ne diye kendimi tuttum da beni canından çok seven Ricciardo'ya haber yollamadım, bir kez olsun göz göze gelme sevincini ona yaşatmadım bilmem; ama bütün bunları yapmakta artık bir sakınca görmüyorum. Sonuçta sen burada onun karısıyla birlikte olduğunu sandın ve işler istediğin gibi gitseydi eğer gerçekten de onunla olacaktın; o halde ben de Ricciardo ile birlikte olsam, laf etmeye ne hakkın olur?"

Kadının sözleri ağır, kederi derindi ve oradan bu düşüncelerle çıkıp gitmesi halinde Ricciardo işlerin sarpa saracağına emindi;

bu nedenle sonunda ona kim olduğunu ve nasıl bir oyunun içinde bulunduğunu açıklamaya karar verdi. Kadını iki kolundan kavradı ve kaçamayacağı biçimde sıkı sıkı tutarak "Hayatım, bir tanem, kendinizi hırpalamayın. Size içtenlikle beslediğim sevginin veremediğini, aşk bana hileyle elde etmeyi öğretti. Sizin Ricciardo'nuzum ben" dedi.

Catella, Ricciardo'yu işittiği anda sesini tanıdı ve hemen fırlayıp yataktan çıkmaya çalıştı ama başaramadı; çığlık atmak istedi ama Ricciardo bir eliyle ağzını kapadı ve "Hanımefendi, ömrünüz boyunca bağırıp çağırsanız bile yaşananları geriye alamazsınız, olan oldu artık; dahası bağırdığınız takdirde ya da herhangi bir suretle olan bitenin duyulması halinde, olabilecek iki şey var: İlk olarak, fena halde dillere düşersiniz ve onurunuz, saygınlığınız iki paralık olur. İkinci olarak, benim sizi buraya hileyle getirdiğimi söylediğiniz zaman, ben de bunun doğru olmadığını, sizi buraya para ve hediye vaadiyle getirttiğimi, ancak beklentilerinizi tam manasıyla karşılayacak parayı ve hediyeyi sunmadığım için böyle bağırıp çağırdığınızı öne sürerim. Siz de gayet iyi biliyorsunuz ki insanlar iyiden çok kötüye inanmaya meyillidirler ve benim sözlerime de en az sizinkiler kadar itibar ederler. Bunun neticesinde işler öyle bir hal alır ki, kocanızla benim aramda ya benim onu öldürmemle ya da onun beni öldürmesiyle sonuçlanacak azılı bir düşmanlık doğar; size gelince, bundan böyle ne mutlu olabilir ne de huzur bulabilirsiniz. Bu yüzden, hayatımın ışığı, hem şerefinizi lekeleyecek hem de kocanızla beni kavgaya tutuşturacak bu tehlikeli işten vazgeçin. Siz, oyuna getirilen ne ilk kadınsınız ne de sonuncu olacaksınız. Üstelik ben bu oyunu namusunuza leke sürmek için değil, size uçsuz bucaksız bir aşkla tutulduğum için oynadım. Emin olun, sizi her zaman seveceğim. İsterim ki en sadık hizmetkârınız ben olayım. Sahip olduğum ne varsa, kendim de dahil, hepsi sizindir; ben de nicedir emrinizdeyim. Ancak şimdi eskisinden de fazla sizin olmayı isterim. Siz aklı başında bir kadınsınız; her konuda olduğu gibi bu konuda da sağduyulu davranacağınıza eminim."

Ricciardo bunları söylerken, Catella hıçkırıklarla ağlıyordu; ancak ne kadar kızsa da, ne kadar söylense de, Ricciardo'nun

sözlerinde büyük bir doğruluk payı bulunduğunu, olayların tıpkı onun söylediği gibi sonuçlanabileceğini anladı ve bu nedenle "Ricciardo, bana ettiğin fenalığı ve düzenbazlığı sineye çekebilmem için Tanrı bana nasıl güç verecek bilmiyorum. Saflığımın ve aşırı kıskaçlığımın beni sürüklediği bu yerde bağırıp çığırmaya niyetim yok; fakat öyle ya da böyle bana ettiklerinin yanına kâr kalmadığını görene dek yüzümün gülmeyeceğinden adın kadar emin ol. Şimdi bırak beni, daha fazla burada alıkoyma; isteğine kavuştun, dilediğin kadar zulmettin. Artık buna bir son ver de bırak gideyim, ne olur" dedi.

Ricciardo, kadının hâlâ çok kızgın olduğunu görünce, sakinleşene dek onu salıvermemeye karar verdi; güzel sözlerle gönlünü alabilmek için bolca nefes tüketti, yalvarıp yakardı, uzun uzun dil döktü ve sonunda kadını ikna etmekle kalmayıp arayı düzeltmeyi de başardı; öyle ki ikisinin içinden geçen bir olunca bir süre daha büyük bir hazla hamamda kaldılar. Kadın, âşığının öpücüklerinin kocasınınkilerden daha lezzetli olduğunun farkına varınca sertliği bir kenara bıraktı ve Ricciardo'ya içten bir aşkla bağlandı. O günden sonra Ricciardo'yu büyük bir şefkatle sevdi ve akıllarını kullanıp daha nice kez birlikte aşklarının tadını çıkardılar. Tanrı bizlere de aşkımızın tadını çıkarmayı nasip etsin.

7. HİKÂYE

Sevdiği kadınla arası açılan Tedaldo, Floransa'dan ayrılır; bir zaman sonra hacı kılığında geri döner; kadınla konuşur ve onu içine düştüğü yanılgıdan döndürür; kendisini öldürmekle suçlanan kocayı idamdan kurtarır; kadının kocası ve kendi kardeşleri arasında uzlaşı sağlar; tedbiri elden bırakmadan kadınla keyif çatar.

Fiammetta herkesten topladığı övgülerin ardından sessizliğe bürününce kraliçe vakit yitirmemek adına hemen Emilia'ya dönüp sırayı devralmasını buyurdu; bunun üzerine Emilia derhal söze başladı:

Önceki iki hikâyede kent dışına kadar uzanmamız gerekmişti ancak ben tekrar kentimize dönmek ve bir hemşerimizin elinden kaçırdığı sevgilisini nasıl geri kazandığını sizlere göstermek istiyorum.

Floransa'da Tedaldo degli Elisei adında asil bir genç yaşardı; Aldobrandino Palermini diye birinin Ermellina isimli karısına, hayranlık uyandıran meziyetlerinden ötürü fena halde abayı yakmış ve sonunda muradına ermeyi başarmıştı. Ancak mutlulara düşman kesilen kader, bu sevincin karşısına dikildi. Uzun zaman Tedaldo'ya hazzı tattıran kadın bundan ötesini ona çok gördü ve ortada hiçbir sebep yokken, Tedaldo'dan yüz çevirdi; hatta gönderdiği habercileri dinlemediği gibi, herhangi bir surette yüzünü görmek dahi istemedi. Bunun üzerine Tedaldo ağır ve amansız bir kedere saplandı; ancak gizli sevda çektiğinden, niçin kederlendiğini bilen eden yoktu. Hiç kabahati olmadığını bilmesine rağmen sırf yitirdiği aşkı geri kazanabilmek uğruna her yolu denedi ama bir sonuç elde edemedi. Bu hallere düşmesine neden olan kadını, bir de eriyip bittiğini göstererek sevindirmek istemediğinden, en iyisinin ortalıktan kaybolmak olduğuna karar verdi. Toparlayabildiği tüm parayı yanına aldı, her derdini bilen bir arkadaşı haricinde, dostlarının ya da akrabalarının tekine bile haber vermeden, gizlice kentten ayrıldı ve Ancona'ya gelip Filippo di San Lodecchio adını aldı. Burada tanıştığı zengin bir tüccarın hizmetine girdikten sonra da onunla birlikte gemiye binip Kıbrıs'a gitti. Tedaldo'nun meziyetleri, hal ve hareketleri tüccarın öylesine hoşuna gitti ki ona yalnızca iyi bir maaş bağlamakla kalmadı, üstüne bir de kârdan pay vererek ortağı yapıp işlerin büyük bir kısmının başına geçirdi. Tedaldo canla başla çalışarak birkaç yıl içinde işinin erbabı, varlıklı, herkesin tanıdığı bir tüccar olup çıktı. Tüm bunlar olup biterken zalim kadın sık sık aklına düşüyor, aşk acısı onu pençesinde kıvrandırıyor, kadını yeniden görme arzusu yakasını bırakmıyordu; buna rağmen yedi yıl boyunca bu savaştan galip çıkmayı başardı. Fakat bir gün Kıbrıs'ta sevdiği kadınla birbirlerine besledikleri aşkı, kadından gördüğü yakınlığı anlattığı, kendi kaleminden çıkan bir şarkı kulağına çalındı ve şarkıyı duyduğu

anda Tedaldo kadının kendisini unutmuş olamayacağı fikrine kapıldı. Yeniden onu görme arzusuyla yanıp tutuşunca daha fazla dayanamadı ve sonunda Floransa'ya dönme kararı aldı.

Kıbrıs'taki işlerini yoluna koyar koymaz yanına yalnızca hizmetçisini alıp Ancona'ya döndü ve Anconalı bir ortağının Floransa'da yaşayan arkadaşına tüm öteberisini yolladı; ardından sanki Kutsal Kabir ziyaretinden dönüyormuş gibi hacı kılığına bürünüp hizmetçisiyle birlikte gizlice Floransa'ya geçti ve kadının evinin hemen yakınlarında bulunan, iki kardeşin işlettiği bir hana yerleşti. Kadını görebilme umuduyla, başka yere uğramadan, doğruca evinin önüne gitti; fakat ne kadar kapı pencere varsa, hepsinin taş gibi kapalı olduğunu görünce kadının ya ölmüş ya da taşınmış olduğunu düşünerek büyük bir korkuya kapıldı. Ardından, karmakarışık düşünceler içinde, kardeşlerinin evinin yolunu tuttu, fakat sokağa girip de dört kardeşini evin önünde karalara bürünmüş halde görünce epey şaşırdı. Hem kılık kıyafetinin hem de kenti terk ettiği zamana nazaran dış görünüşünün epey değişmiş olduğunu bildiği için kolay kolay tanınamayacağından emin olarak bir ayakkabıcının yanına gitti ve dört adamın niçin karalara büründüklerini sordu.

Ayakkabıcı, "Nicedir ortalıklarda görünmeyen Tedaldo isimli kardeşleri on beş gün önce öldürüldü de ondan böyle giyindiler. Kardeşlerini Aldobrandino Palermini diye birinin öldürdüğünü mahkemede kanıtlamışlar, adam da tutuklanmış diye duydum. Görünüşe bakılırsa Tedaldo adamın karısını seviyormuş. Kadınla birlikte olabilmek için kılık değiştirip geri dönmüş" cevabını verdi.

Tedaldo, birinin böylesi bir yanılgı yaratacak denli kendisine benzemesine çok şaşırdı ve Aldobrandino'nun başına gelen felakete çok üzüldü. Hava çoktan kararmış olduğu için, kadının yaşadığını ve sağlığının yerinde olduğunu öğrendikten sonra kafasında bin türlü düşünceyle hana döndü. Hizmetçisiyle birlikte akşam yemeği yedikten sonra uyumak için hanın en üst katında bulunan odasına çekildi. Ancak ya kafasını kurcalayan düşünceler, ya yatağın rahatsızlığı ya da akşam yemeğinin yoksulluğu yüzünden gece yarısını çoktan geçtiği halde gözüne uyku girmedi. Gecenin ortalarına

doğru, hâlâ uykuya dalamamış olduğundan, birilerinin çatıdan hana girdiklerini duyar gibi oldu ve odanın kapısının hemen yanındaki aralıktan içeriye ışık süzüldüğünü gördü. Neler olup bittiğine bakmak için sessizce aralığa yanaştığında, güzeller güzeli bir genç kızın elinde ışık tuttuğunu, çatıdan giren üç adamınsa ona doğru yürüdüğünü gördü; kısa süren selamlaşmanın ardından adamlardan biri genç kadına:

"Tanrı'ya şükürler olsun, artık rahat nefes alabiliriz; Tedaldo Elisei'nin kardeşleri, ölümünden Aldobrandino'nun sorumlu olduğunu kanıtladı. Aldobrandino suçunu itiraf etti. Cezası karara bağlandı. Bütün bu bilgilerin doğruluğundan eminiz ama biz yine de ağzımızı sıkı tutalım. Bu işi aslında bizim yaptığımız duyulacak olursa, Aldobrandino'nun yerinde kendimizi buluruz" dedi. Kadın bu haber karşısında çok sevindi; sonra da alt kata indiler ve uyumaya gittiler.

Bu konuşmaya kulak misafiri olan Tedaldo, insan aklının ne kolay yanılgıya düşebildiğini düşünmeye başladı. Öncelikle onun yerine bir yabancıyı gömen ve bir yabancı için gözyaşı döken kardeşleri, sonra yalan yanlış iddialarla suçlanan ve asılsız delillerle ölüme mahkûm edilen masum geldi aklına; yasaların ve yargıçla-

rın katı ve duyarsız olmaları bir yana, Tanrı'nın ve adaletin bekçiliğini üstlendiklerini iddia ederken çoğu zaman yanlışın yılmaz savunucuları kesildiklerini, işkenceyle elde ettikleri yalan yanlış bilgilerle şeytana ve adaletsizliğe aracılık ettiklerini düşündü. Sonrasında Aldobrandino'yu kurtarmak için ne yapılması gerektiğini kendi kendine ölçüp biçmeye koyuldu.

Sabah kalkar kalkmaz, hizmetçisini handa bırakıp çıktı ve uygun anı kollayarak sevdiği kadının evine yollandı. Şans eseri açık bulduğu kapıdan içeri girdiği zaman, sevdiği kadını, gözyaşları içinde, hemen girişteki odalardan birinde, yerde perişan halde otururken görünce, yüreği öylesine sızladı ki az kalsın o da ağlamaya başlayacaktı. Kadının yanına gidip "Hanımefendi, kendinizi harap etmeyin. Derdinizin deva bulması yakındır" dedi.

Kadın onu işitince başını kaldırdı ve ağlayarak "Muhterem hacı, sen yabancı birine benziyorsun; benim derdimi, derdimin devasını ne bileceksin" dedi.

Bunun üzerine hacı, "Hanımefendi, ben İstanbulluyum ve gözyaşlarınızı kahkahaya çevirmek, kocanızı ölümden kurtarmak üzere Tanrı tarafından gönderildiğim bu kente az önce ayak basmış bulunuyorum" cevabını verdi.

"Nasıl olur" dedi kadın. "Eğer İstanbulluysanız ve buraya az evvel ayak bastıysanız, kocamla benim hakkımda ne bilebilirsiniz?"

Hacı, en başından başlayarak Aldobrandino'nun nasıl bir felakete uğradığını, kadının kimin nesi olduğunu, ne zaman evlendiğini anlattı ve hayatına dair iyi bildiği kimi özel ayrıntılar verdi. Bütün bunları işitip hayrete düşen kadın onu peygamber kabilinden biri zannederek önünde diz çöküp ayaklarına kapandı ve gerçekten kocasını kurtarmak için geldiyse, vakit iyice daraldığından, elini Tanrı aşkına çabuk tutmasını istedi.

Hacı, kendini pek muhterem bir zatmış gibi göstererek "Hanımefendi, ayağa kalkın ve ağlamayı bırakın. Şimdi size söyleyeceklerimi can kulağıyla dinleyin ve sakın ola bundan birine bahsetmeyin. Tanrı'nın bana malum ettiğine göre bu musibet geçmişte işlediğiniz bir günah yüzünden başınıza gelmiş. Tanrı bu acı vesilesiyle günahınızdan kısmen arınmanızı amaçlıyor; ancak sizden

beklediği bu günahın tüm kefaretini ödemenizdir ve bunu yapmadığınız takdirde daha beter hallere düşeceksiniz" dedi.

Bunun üzerine kadın, "Efendim, benim günahlarım pek çoktur ve Tanrı içlerinden en çok hangisinin kefaretini ödememi ister, bilmiyorum. Eğer siz biliyorsanız, lütfen bana da söyleyin ki günahımı telafi edebileyim" dedi.

"Hanımefendi," dedi hacı, "ben hangisi olduğunu gayet iyi biliyorum; yine de etraflıca öğrenmek için sorayım. Aslında kendiniz söyleseniz, pişmanlığınız daha büyük olur. Neyse, artık sadede gelelim. Söyleyin bakalım, daha önce hiç âşığınız olmuş muydu, hatırlıyor musunuz?"

Kadın bunu duyunca çok şaşırdı ve derin derin içini çekti; gerçi Tedaldo'nun her şeyi bilen dostu, Tedaldo yerine öldürülen kişinin toprağa verilmesinin ardından bazı laflar etmişti ve o günden beri ortalıkta birtakım söylentiler dolaşıyordu; ancak kadın yine de kimsenin sırrını bilmediği kanaatindeydi.

"Görüyorum ki Tanrı insanların bütün günahlarını size malum ediyor. Şu halde kendiminkileri sizden saklayacak değilim. Ölümünden kocamın sorumlu tutulduğu bahtsız genci hayatımın baharında delice sevdiğim doğrudur. Ölümü bana çok ağır geldi ve ardından çok gözyaşı döktüm. Kenti terk etmesinden önce ona karşı sert ve kaba bir tavır takınmıştım; ama kentten ayrılması, uzun süre uzakta kalması ya da talihsiz ölümü kalbimden onu asla söküp atamadı" dedi.

Bunun üzerine hacı "Öldürülen bahtsız genci hiçbir zaman sevmemiştiniz; sizin sevdiğiniz Tedaldo Elisei'ydi. Peki, söyler misiniz, aranızın açılmasının sebebi neydi? Sizi kıracak bir şey mi yaptı" dedi.

Kadın bu soruya "Asla! Beni bir kez bile incitmedi. Bir seferinde günah çıkarmaya gittiğim bir rahibin söyledikleri yüzünden hırçınlık ettim; ona beslediğim aşkı ve kurduğum yakınlığı anlatınca beni öyle bir azarladı ki, aklıma geldikçe hâlâ ürperirim. Bana dedi ki, kendime çekidüzen vermezsem, cehennemin en dibine, doğruca şeytanın ağzına düşer, işkence ateşlerine atılırmışım. Korkuya kapıldığımdan onunla tüm bağımı koparmaya

karar verdim ve bu işe derhal bir son vermek için mektuplarını da yolladığı habercileri de geri çevirdim. Perişan halde kenti terk edişi gözümün önüne geliyor da, sanki biraz daha ısrar etseydi, güneşin karşısında eriyen kar gibi tükenip gittiğini gördükçe o sert duruşum elbet bir gün kırılırdı diye düşünüyorum; çünkü bu dünyada, ondan başka, bu kadar büyük bir tutkuyla bağlandığım kimse olmadı" cevabını verdi.

Bunun üzerine hacı, "Hanımefendi, başınıza işler açan yegâne günah, işte bu. Tedaldo'nun sizi hiçbir şekilde zorlamadığını gayet iyi biliyorum. Siz ona âşık oldunuz, kendi iradenizle hareket ettiniz; keza siz de onu beğeniyordunuz. Tedaldo sizin rızanız üzerine yanınıza geldi ve gösterdiğiniz yakınlıktan nasiplendi. Bu sırada ona öyle tatlı sözler söylediniz, önüne öyle güzellikler serdiniz ki, size evvelce duyduğu aşk bine katlandı. Hepsinden haberim var benim. Peki, ama hal böyleyken, nasıl oldu da bu ilişkiyi bıçak gibi kesip atabildiniz? Tüm bunları daha en başından düşünmeniz gerekmez miydi? Yanlış bir işe kalkıştığınızı, sonradan pişmanlık duyacağınızı anladığınız takdirde hiç adım atmazdınız. Oysa siz birbirinizin oldunuz. Tedaldo sizindi; eğer onu istemiyorduysanız, dilediğiniz gibi davranmakta serbesttiniz; diğer yandan siz de Tedaldo'nundunuz, haliyle, bu durumda onun rızasını almadan, kendinizi ondan koparıp almaya kalkışmanız hırsızlıktı, münasebetsizlikti. Size benim de bir papaz olduğumu söyleyeyim. Dolayısıyla, papazların huyunu suyunu çok iyi bilirim ve size bir faydası dokunsun diye enine boyuna onlardan bahsetmem bir başkasının konuşması kadar yakışıksız karşılanmayacağı için, geçmişe nazaran gelecekte onları daha iyi tanıyabilmeniz adına bu konuda sizinle biraz konuşmak isterim.

Bir zamanlar papazlar aziz ve muhterem kimselerdi; fakat günümüzde papaz adı verilen ve bu sanı elde etmek isteyen kişilerin, sırtlarındaki cübbe dışında papazlıkla bir alakaları kalmadı. Gerçi cüppelerinin de papazlıkla bir alakası yok, çünkü bu makamı kuranlar, papazların dünya nimetlerini küçümsediklerini gösteren kıyafetlere bürünmelerini, bu nedenle cüppelerin eski püskü olmasını, kaba kumaştan yapılıp dar kesim dikilmesini ve

böylelikle onların iç dünyalarını temsil etmesini buyurmuşlardı. Oysa bugünün papazları cübbelerini papalara yaraşır incelikte parlak kumaştan bol kesim diktirip içine de astar koyduruyorlar ve halktan birinin kaftanına sarınıp yürüdüğü gibi sırtlarında cüppeleriyle hiç utanmadan kasıla kasıla kiliseye ya da kent meydanına gidiyorlar. Tek seferde bir sürü balık tutma hevesiyle ağını nehre atan balıkçılar gibi, papazlar da sürüsüyle sofuyu, dulu, avanağı kat kat büründükleri giysilerle avlamaya çalışıyorlar ve başka hiçbir işle bu denli alakadar olmuyorlar. Aslına bakılırsa, onlar cübbenin kendisini değil yalnızca rengini taşıyorlar. Eski papazların arzusu insanların kurtuluşuydu, oysa bugünküler kadınlarla zenginliğin peşindeler. Bütün işleri güçleri, kuru gürültüyle, düzmece sözlerle ahmakların yüreğine korku salmak ve bağışlarla, ayinlerle günahların affedileceğini haykırmak. Papaz cübbesi altına dindarlıklarından ziyade sırf korkaklıklarından sığınanlar zahmetsizce yaşasınlar diye birisi tutup ekmek getiriyor, birisi şarap gönderiyor, bir başkası da ölmüşlerinin ruhu için bağışta bulunuyor. Bağışta bulunarak, hediyeler getirerek günaha girdikleri su götürmez bir gerçek. Bütün bunları kimlere verdiklerini bir görseler ya da ne yaptıklarının farkına bir varsalar, hepsini kendi ceplerine atarlar ya da domuzların önüne koyarlar. Büyük servet sahiplerinin sayısı ne kadar az olursa, rahatlarının bir o kadar yerinde olacağını iyi bildiklerinden, göz korkutup kafa şişirerek insanları servet sevdasından uzak tutmaya, böylece tek başlarına sefa sürmeye çalışırlar. İnsanlar karşısında şehveti kötülerler, böylece karalananlar aradan çıksın, kadınlar da karalayanlara kalsın isterler. Tefeciliği ve haksız kazancı yerden yere vurup buradan gelen paranın insanı cehenneme sürükleyeceğini anlatırlar ki cüppelerini daha geniş diktirebilmek için, piskoposluk makamını ve diğer önemli mevkileri elde edebilmek için gereken masraf karşılanabilsin. Ne vakit makamlarına yaraşmayan bu gibi işler nedeniyle eleştirilecek olsalar, sanki her tür yükümlülükten azade olmak haklarıymış ve güçlü bir iradeye sahip olmak için koyunluk çobanlıktan daha elverişliymiş gibi 'Dediğimizi yapın ama yaptığımızı yapmayın' diye cevap verirler. Bu cevabı duyanların çoğu-

nun, altında yatan manayı göremediklerini gayet iyi bilirler. Günümüz papazları söylediklerini yapmanızı yani keselerini parayla doldurmanızı, onlara sırlarınızı anlatmanızı, iffetinizi korumanızı, sabır göstermenizi, hataları affetmenizi, kötü söz söylemekten kaçınmanızı istiyorlar. Bütün bunlar iyi, hoş, kutsal sözler; ancak niye böyle söylüyorlar? Kendi yaptıklarını halk yapmasın, böylece meydan kendilerine kalsın diye. Parasız da aylak bir yaşam sürdürebileceğini kim iddia edebilir? Sen paranı aklına estiği gibi harcarsan, papaz manastırda aylaklık edemez; kadınların etrafında dolaşırsan, papaz elindekinden olur; sabır göstermez, hataları affetmezsen papaz evine kadar gelip aileni yoldan çıkaramaz. Hepsini tek tek ele almaya gerek var mı? Ne yaptıklarını anlayan biri ayıplarını yüzlerine vurdu mu, hemen aynı mazerete sığınıyorlar. Düzgün, namuslu bir hayat sürebileceklerine madem kendileri de inanmıyorlar, o halde ne diye bir hücreye kapanmıyorlar? Ya da dünyaya karışmak istiyorlarsa neden İncil'deki 'İsa eylemeye ve öğretmeye başladı' sözünü ilke edinmiyorlar? Önce kendilerinde uygulasınlar, ondan sonra başkalarına öğretmeye kalkışsınlar. Yalnızca sıradan kadınlara değil, manastırdaki rahibelere bile kur yaptıklarına, kendilerine oynaş tuttuklarına, yatıya kaldıklarına hayatım boyunca binlerce defa tanık olmuşumdur. Ama kürsüye çıkınca, yüksek perdeden atıp tutmayı biliyorlar! Bunların mı peşinden gideceğiz? Herkes canının istediğini yapar ama yapılan, bilgelikle bağdaşır mı bağdaşmaz mı, orasını Tanrı bilir.

Evlilik bağını koparmanın büyük bir suç olduğunu söyleyerek sizi azarlayan papaz yerinde laflar etmiş olsa bile, bir adamın elinden aşkını çalmak daha büyük suç değil midir? Onu canından etmek, dünyasını karartıp sürgüne göndermek daha büyük suç değil midir? Herkes katılacaktır bu görüşe. Bir kadının bir erkekle yakınlık kurması doğal bir günahtır; ancak birinin elindekini çalmak, canını almak, başından atmak kasıtlı bir kötülüktür. İçinizden gelerek, kendi rızanızla onun olan siz, daha sonra kendinizi ondan uzaklaştırıverdiniz; daha önce de belirttiğim gibi sizin Tedaldo'ya bu yaptığınız aslında hırsızlıktır. Ayrıca gitgide daha da acımasız bir tutum sergileyerek, kendi canına kıyması için elinizden geleni

ardınıza koymadınız; bu yaptığınızsa cinayettir ve yasa suça sebebiyet verenle, suçu işleyeni bir tutar. Tedaldo'nun dünyasının kararmasına, yedi yıldır sürgünde diyar diyar dolaşmasına sebep olduğunuz inkâr edilemez. Velhasıl, yukarıda bahsi geçen üç suçtan ötürü işlediğiniz günahlar, Tedaldo'yla yakınlık kurarak girdiğiniz günahtan çok daha büyükler. Tedaldo bütün bunları hak etmiş olabilir mi, bir bakalım. Kesinlikle bunları hak edecek bir şey yapmadığını siz kendi ağzınızla söylediniz. Üstelik sizi canından çok sevdiğini de biliyorum. Şüphe çekmeden hakkınızda konuşabildiği yerlerde öylesine övgüyle bahsederdi ki sizden, hiçbir kadın sizin kadar yüceltilmiş, sizin kadar methedilmiş, sizin kadar göklere çıkarılmış olamaz. Servetini, onurunu, özgürlüğünü, hepsini önünüze sermişti. Soylu bir genç değil miydi? Hemşerileri kadar yakışıklı değil miydi? Gençlere özgü işlerde itibar sahibi değil miydi? Sevilen, takdir edilen, başkaları tarafından kabul gören biri değil miydi? Öyle olmadığını söyleyemezsiniz. Kıskanç, kaba, deli bozuk bir papazın sözlerine bakıp da ona karşı nasıl böylesine acımasız bir karar alabildiniz? Kadınlar nasıl bir yanılgıyla erkekleri hor görüp küçümsüyorlar, anlamıyorum. Oysa Tanrı'nın erkeklere diğer canlılardan daha büyük bir yücelik bahşettiğini düşünerek bir erkeğin sevgisine nail olduklarında gururlanmaları ve bu aşkı yitirmemek uğruna erkeği el üstünde tutmaları, gönlünü hoş edecek her türlü maharete başvurmaları gerek. Halbuki siz, yemekleri hapır hupur mideye indiren doymak bilmez bir papazın sözlerine bakıp ona neler ettiniz, kendiniz de biliyorsunuz. Belki de aklınca onu aradan çıkarıp yerine kendi geçmek niyetindeydi, kim bilir. Her tecellisinde hakkaniyetle denge kuran ilahi adalet, belki de bu günahın cezasız kalmasını istemedi. Ortada hiçbir sebep yokken Tedaldo'dan kendinizi uzaklaştırmaya kalkıştınız; şimdi aynı şekilde kocanız da, yok yere Tedaldo yüzünden bir açmazın içinde, hâlâ başı dertte ve siz de sıkıntıdasınız. Bu durumdan kurtulmak istiyorsanız, söz vermeniz ve yerine getirmeniz gereken şey şudur: Tedaldo çıktığı uzun sürgünden dönecek olursa nezaketinizi, sevginizi, cömertliğinizi ve dostluğunuzu ondan esirgemeyin, kaçık rahibin sözlerine saf gibi inandığınız o günden önceki yerini kendisine geri verin."

Hacı, sözlerinin sonuna geldi; kadın anlatılanları pürdikkat dinlemiş, duyduklarına hak vermiş ve bahsi geçen günah yüzünden felakete uğradığına emin olmuştu. "Ey Tanrı'nın dostu, son derece doğru sözler ettiğinizi biliyorum ve tuttuğunuz ışık sayesinde bugüne dek aziz saydığım rahiplerin ne menem kimseler olduğunu kısmen de olsa görebiliyorum. Tedaldo'ya karşı tutumumda fazlasıyla hatalı davrandığımı açıkça anladım ve eğer elimde olsaydı, günahımı telafi edebilmek için söylediklerinizi seve seve yapardım. Fakat nasıl olur bu iş? Tedaldo buraya bir daha asla dönemez; çünkü o öldü. Yerine getirilmesi imkânsız bir vaatte bulunmamın ne anlamı var, bilmiyorum" dedi.

Bunun üzerine hacı, "Hanımefendi, Tanrı'nın bana malum ettiğine göre, Tedaldo ölü falan değil; gayet de hayatta, sağlıklı, durumu iyi ve yalnızca kendisine bir güler yüz göstermenizi bekliyor" dedi.

Kadın, "Ağzınızdan çıkanı kulağınız duysun; bir sürü bıçak yarası almış halde kapımın önünde ölü buldum onu, kucağıma aldım, cansız yüzünü gözyaşlarımla ıslattım. Bu davranışlarımla belki de alçakça söylentilerin dillerde dolaşmasına neden oldum" cevabını verdi.

Bunun ardından hacı, "Hanımefendi, siz ne derseniz deyin, Tedaldo'nun yaşadığına sizi temin ederim; verdiğiniz sözü tutacak olursanız, onu tez vakitte görebileceğinizden ümitliyim" dedi.

Bunun üzerine kadın, "Seve seve yerine getireceğim sözümü; kocamın sağ salim özgürlüğüne kavuştuğunu ve Tedaldo'nun hayatta olduğunu görmekten daha büyük bir mutluluk olamaz benim için" dedi.

Tedaldo kimliğini açıklama ve kocası hakkında daha dişe dokunur umutlarla kadını teselli etme vaktinin geldiğini düşünerek "Hanımefendi, kocanıza dair içinizin rahat etmesi için size büyük bir sır vereceğim ancak hayatınız boyunca hiç kimseye bu sırrı açmayacaksınız" dedi.

Evin ücra bir köşesinde yapayalnızdılar; dahası, görünüşü itibariyle pek muhterem bir zata benzediği için kadının hacıya güveni tamdı. Tedaldo, birlikte geçirdikleri son gece kadının he-

diye etmiş olduğu ve onca zamandır gözü gibi sakınıp sakladığı yüzüğü çıkartıp gösterdi; ardından "Hanımefendi, bunu tanıdınız mı" diye sordu.

Kadının yüzüğü görmesiyle tanıması bir oldu ve "Tanıdım, efendi; bu yüzüğü Tedaldo'ya ben hediye etmiştim" dedi.

Bunun üzerine hacı ayağa kalkıp bir hışımla sırtından harmaniyesini, başından başlığını çıkardı ve Floransa lehçesinde "Beni de tanıdınız mı" diye sordu.

Baktığı anda onun Tedaldo olduğunu anlayan kadın afalladı; cansız bir cesedin, çanlı bir suret gibi karşısında hareket ettiğini zannederek korkuya kapıldı. Kıbrıs'tan kalkıp gelmiş Tedaldo'yu karşılamak yerine, mezardan kalkıp gelmiş biri gibi korku içinde ondan kaçmak istedi.

Tedaldo, "Korkmayın hanımefendi, sizin Tedaldo'nuzum ben. Hayattayım ve sapasağlamım. Kardeşlerimin ve sizin zannettiğinizin aksine, ne öldüm ne de öldürüldüm" dedi.

Kadın birebir Tedaldo'nun sesini duymanın ürpertisiyle biraz daha dikkat kesildi ve karşısındakinin gerçekten de Tedaldo olduğunu anlayarak sakinleşince gözyaşları içinde kollarını boynuna doladı, "Canım Tedaldo'm, hoş geldin, sefalar getirdin!" diyerek onu öptü.

Tedaldo kadını öpüp kucakladıktan sonra, "Hanımefendi, canı gönülden hasret gidermelerin zamanı değil şimdi; Aldobrandino'nun sağ salim kurtulması için hemen harekete geçmek niyetindeyim ve yarın akşam olmadan sizi sevindirecek bir haber vereceğimi ümit ederim; eğer umduğum gibi çıkar da Aldobrandino'nun kurtuluşuna dair güzel bir gelişme elde edebilirsem, bu gece yanınıza gelirim ve şu an söyleyemediğim ne varsa hepsini uzun uzun anlatırım" dedi.

Yeniden başlığıyla harmaniyesine büründü, bir kez daha kadını öptükten sonra umut verici sözlerle teselli edip yanından ayrıldı ve doğruca Aldobrandino'nun tutulduğu hapishaneye gitti; gardiyanlardan sanki mahkûma teselli vermeye gelmiş gibi yaparak izin alıp içeriye girdi. Olası bir tahliye umudunu yitirmiş, yaklaşan ölümün korkusu içinde düşüncelere dalmış Aldobrandino'nun ya-

nına geçip oturdu ve "Aldobrandino, Tanrı suçsuzluğundan ötürü sana insaf etti ve kurtulman için bir dost olarak beni gönderdi. Birazdan O'na hürmeten ufak bir iyilikte bulunmanı isteyeceğim senden; eğer kabul edersen yarın akşam ölüm fermanını beklemek yerine beraat haberini alacağına hiç kuşkun olmasın" dedi.

Aldobrandino, "İyi yürekli adam, her ne kadar seni tanımıyor, daha önce gördüğümü hiç mi hiç hatırlamıyor olsam da kurtulmam için uğraş verdiğine göre, dediğin gibi dostum olmalısın. Aslında söylendiği gibi ölüme mahkûm edilmemi gerektiren suçun faili ben değilim; ancak pek çok günah işledim ve belki de o günahlar yüzünden şimdi bu haldeyim. O'na duyduğum hürmetten ötürü sana diyeceğim şudur: eğer şu anda O'nun merhameti benim üstümeyse, ufak tefek bir iyilik sözü vermeyi geçtim, ne kadar büyük olursa olsun isteyeceğin her şeyi seve seve yerine

getireceğim. Şimdi, dile benden ne dilersen; olur da sonunda kurtulabilirsem, sözümü harfiyen yerine getireceğimden emin olabilirsin."

Bunun üzerine hacı, "Tedaldo'nun ölümünden sorumlu olduğunu zannederek seni içeri attıran dört kardeşi, özür dilemeleri koşuluyla affetmenden ve kendi kardeşlerinmiş, kendi dostlarınmış gibi bağrına basmandan başkaca bir arzum yok" dedi.

Aldobrandino, "Hakarete uğramamış biri, intikamın nasıl tatlı ve intikam arzusunun ne denli yakıcı olduğunu bilemez; fakat eğer Tanrı buradan kurtulmamı sağlayacaksa, onları seve seve affederim, hatta hemen şimdi affettim gitti. Eğer buradan sağ salim çıkacak olursam, onlara karşı tıpkı söylediğiniz gibi davranacağım" yanıtını verdi.

Bunu duyduğuna sevinen hacı, daha fazla açıklamada bulunma gereği görmedi ve ertesi gün sona ermeden kesin beraat haberi alacağını söyleyerek kalbini ferah tutmasını tembihledi.

Aldobrandino'nun yanından ayrıldıktan sonra mahkeme binasına gidip davayı yürüten yargıçla gizlice konuştu ve "Efendim, suça bulaşmayanların cezaya çarptırılmaması ve suç işleyenlerin cezalandırılması için herkesin, bilhassa da sizin makamınızda oturanların hakikati bulup ortaya çıkarmaya çalışmaları elzemdir. Sizin de şeref vermenizle birlikte, adaletin yerini bulması ve hak edenin cezalandırılması için huzurunuza geldim. Bildiğiniz üzere, Aldobrandino Palermini'ye karşı zorlu bir soruşturma yürüttünüz ve sonunda, Tedaldo Elisei'yi hiç kuşkusuz Aldobrandino'nun öldürmüş olduğunu buldunuz, şimdi de hakkında bir hüküm vermek üzeresiniz; fakat kesinlikle yanılgı içindesiniz ve ben gece yarısından önce genç adamın gerçek katillerini ellerinize teslim ederek yanıldığınızı size gösterebileceğim kanaatindeyim" dedi.

Aldobrandino için üzüntü duyan bu değerli adam hacının sözlerine içtenlikle kulak verdi, işittikleri üstüne epey kafa yordu ve aldığı bilgiler doğrultusunda, herkesin yavaştan uykuya daldığı sırada, hanın işletmecisi iki kardeşle hizmetçiyi kıskıvrak yakalattı; olayın nasıl meydana geldiğini ortaya çıkarmak için onları işkenceye çekmek istediyse de, acıya pek tahammülleri olmadı-

ğından her biri önce kendi adına sonra hepsi topluca Tedaldo Elisei'yi kim olduğunu bilmeden öldürdüklerini açıkça itiraf etti. Sebebinin sorulması üzerine, handa bulunmadıkları sırada içlerinden birinin karısına sarkıntılık ettiği ve ırzına geçmeye yeltendiği yanıtını verdiler.

Hacı, itiraf haberini alınca yargıçtan müsaade isteyip yanından ayrıldı ve kimselere görünmeden Ermellina'nın evine vardı. Evdekilerin hepsi uyumaya gittiğinden, kadını bir başına, kocasının güzel haberlerini duymak için bekleyiş içinde ve Tedaldo'su ile arayı tamamen düzeltmek için yanıp tutuşur halde buldu. Kadının yanına gidip güler yüzle "Neşelen benim biricik kadınım, yarın Aldobrandino'na mutlaka sağ salim kavuşacaksın," dedi ve iyice inanmasını sağlamak için neler yaptığını bir bir anlattı.

Ansızın meydana gelen bu iki beklenmedik hadisenin, yani öldüğüne inanarak ardından gözyaşı döktüğü Tedaldo'ya kanlı canlı kavuşmanın ve birkaç gün içinde öleceği için ardından gözyaşı dökeceğini sandığı Aldobrandino'yu başına gelen felaketten kurtulmuş görecek olmanın sevinciyle dünyanın en mutlu kadınına dönen Ermellina, Tedaldo'sunu öpüp kucakladı. Aynı arzuya kapılarak birlikte yatağa gittiler, tatlı ve kıvançlı bir barış anlaşmasıyla aralarını düzeltirken birbirlerine hazzı ve mutluluğu tattırdılar. Şafak sökmek üzereyken Tedaldo yataktan kalktı, kadına neler yapacağını anlatmış ve ağzını sıkı tutmasını önceden tembihlemiş olduğundan, tam vaktinde Aldobrandino'nun yanında olabilmek için kadının evinden hacı kılığında çıktı.

Yeni gün doğduğunda olayın tüm detaylarına vâkıf olan mahkeme Aldobrandino'yu serbest bıraktı ve birkaç gün sonra katillerin kellesi, cinayeti işledikleri yerde vuruldu. Özgürlüğüne kavuşan Aldobrandino'nun kendisi, karısı, dostları ve akrabaları büyük bir mutluluk içindeydi. Hacının uğraşları sonucunda tüm bunların gerçekleştiğini bildiklerinden, şehirde kalmak istediği sürece onu kendi evlerinde ağırlamayı teklif ettiler ve yorulmak nedir bilmeden ikramlarda bulunup etrafında fır döndüler. Bilhassa kadın koşuşturup duruyordu çünkü hürmette bulunduğu kişiyi tanıyordu.

Fakat kardeşlerinin bu olay yüzünden küçük düşmeleri bir yana, birkaç gün sonra Aldobrandino'nun korkusundan bir de silahlandıklarını duyunca iki taraf arasında uzlaşıyı sağlama vaktinin geldiğini düşünerek Aldobrandino'ya verdiği sözü hatırlattı ve ondan sözünü tutmaya dünden hazır olduğu yanıtını aldı. Bunun üzerine hacı ertesi gün ona güzel bir ziyafet hazırlattı; eşleriyle birlikte akrabalarını ve yine eşleriyle birlikte dört kardeşi ziyafete davet etmesini söyledi. Ayrıca kendisinin Aldobrandino adına kardeşlere gideceğini, onlardan ziyafete ve görüşmeye katılmalarını rica edeceğini ekledi. Aldobrandino zaten hacıyı memnun etmeye can atıyordu; bu nedenle hacı vakit kaybetmeden kardeşlerin yanına vardı ve bu konuya dair söylenmesi gereken tüm sözleri sarf ettikten sonra göz ardı edilemez kimi çıkarımlarda bulunarak sonunda Aldobrandino'nun dostluğunu geri kazanmak için özür dilemeleri gerektiğine onları tamamen ikna etti. Ardından kardeşleri ve eşlerini ertesi gün Aldobrandino'yla birlikte öğle yemeğine davet etti ve kardeşler, ona duydukları güvenin telkiniyle daveti canı gönülden kabul etti. Ertesi sabah, öğle yemeği vaktine doğru Tedaldo'nun dört kardeşi, yine karalara bürünmüş halde, yanlarında arkadaşlarından birkaçıyla birlikte, kendilerini bekleyen Aldobrandino'nun evine ilk defa ayak bastılar ve ziyafete eşlik etmeleri için Aldobrandino'nun çağırmış olduğu davetlilerin huzurunda silahlarını yere atıp kendilerini tamamen Aldobrandino'nun insafına bırakarak, yaptıklarından dolayı ondan özür dilediler. Aldobrandino gözyaşları içinde her birini şefkatle bağrına basıp teker teker ağızlarından öptü ve uğradığı zarar ziyandan ötürü onları bağışladığını bir iki kelimeyle dile getirdi. Onların ardından, yine karalara bürünmüş halde eşleriyle kız kardeşleri geldi ve hepsi de Ermellina ile diğer kadınlar tarafından içtenlikle içeriye buyur edildi.

Erkekler kadar kadınların da izzeti ikram gördüğü ziyafet sofrası Tedaldo'nun akrabalarının kılık kıyafetindeki kasvet ve hâlâ tazeliğini koruyan acının yarattığı sessizlik dışında dillere destandı. Ancak yas nedeniyle hacının görüşme daveti pek çoklarınca ayıplandı; zaten hacı da bu durumun farkındaydı. Meyve faslına

geçildiği sırada hacı bu sessizliğe son verme zamanının geldiğini düşünerek ayağa kalktı. "Bugün bu ziyafetin keyifli geçebilmesi için sofrada tek bir noksan var; o da Tedaldo. Aslında başından beri o da burada; ama onu tanıyamadığınız için kendisini sizlere ben takdim edeyim" dedi.

Hamamiyesini sırtından atıp hacı kıyafetlerini çıkarınca, üstünde yeşil taftadan bir cepkenle kaldı; karşılarındaki kişinin gerçekten Tedaldo olduğuna inanma cesareti gösterecek biri çıkana dek, orada bulunanlar tarafından büyük bir şaşkınlık içinde uzun uzadıya incelendi. Hepsinin şaşıp kaldığını gören Tedaldo, akrabalık ilişkilerinden, aile arasında meydana gelen kimi hadiselerden ve başından geçen felaketlerden bahsetti. Bunun üzerine kardeşleriyle öteki erkekler gözyaşları içinde koşup ona sarıldılar ve akrabası olsun ya da olmasın kadınlar da aynı biçimde etrafını sardılar; bir tek Ermellina geri duruyordu. Bunu gören Aldobrandino, "Ne iştir bu yaptığın Ermellina? Ne diye öteki kadınlar gibi Tedaldo'yu kutlamıyorsun" dedi.

Kadın bu soruya herkesin duyabileceği bir sesle, "Onu canı yürekten kutlamak isterdim; hatta onun uğraşları sayesinde sana yeniden kavuştuğum için bunu yapmak diğer hanımlardan çok bana düşerdi ancak ölenin Tedaldo olduğunu zannederek gözyaşı döktüğümüz günlerde haksız yere çıkan söylentiler yüzünden bir adım atamıyorum" dedi.

Bunun üzerine Aldobrandino, "Hadi oradan, sen de! Dedikoduculara kulak astığımı mı zannediyorsun? Hayatımı kurtarmakla söylentilerin asılsız olduğunu kanıtladı. Hem ben zaten hiçbirine inanmamıştım. Hadi kalk ayağa ve git sarıl ona" dedi.

Kadının da zaten başkaca bir isteği yoktu; dolayısıyla hiç ayak sürümeden kocasının talimatına uyup ayağa kalktı ve diğer kadınların yaptığı gibi sevinçle Tedaldo'nun boynuna sarılıp onu kutladı. Tedaldo'nun kardeşleri ve orada bulunan erkeklerle kadınların her biri Aldobrandino'nun bu yüce gönüllülüğünü takdirle karşıladı; dedikodular yüzünden akıllarında oluşan şüpheler de böylece sinilip gitti. Herkesle teker teker kucaklaştıktan sonra Tedaldo kardeşlerinin sırtındaki matem giysilerini yırttı, kız kardeşleriyle

eşlerinin üstünden karaları çıkartıp attı ve yeni kıyafetler getirtti. Giysiler değiştikten sonra şarkılar söylendi, danslar edildi, daha nice eğlencelerle doyasıya gülüp oynandı ve suspus başlayan ziyafet böylelikle şen şakrak sona erdi. Daha sonra hep birlikte tam bir cümbüş havası içinde Tedaldo'un evine gittiler ve akşam yemeğini orada yediler. Daha günler boyunca kutlamalar hiç hız kesmeden devam etti.

Floransalılar Tedaldo'ya günlerce mucize kabilinden biri, ölüp de dirilmiş bir adam gözüyle baktılar; kendi kardeşleri de dahil olmak üzere pek çoklarının aklında az da olsa bir şüphe kalmıştı, dolayısıyla onun gerçekten söylediği gibi Tedaldo olduğundan bir türlü tam emin olamıyorlardı. Öldürülen kişinin kimliğini aydınlatacak bir olay meydana gelmeseydi eğer, daha uzun bir süre kuşku duymaya da devam ederlerdi.

Bir gün evlerinin önünden geçen Lunigianalı bir grup asker Tedaldo'yu görüp yanına geldi ve "Selamlar ola Faziuolo!" dedi.

Tedaldo, kardeşlerinin yanında "Beni biriyle karıştırdınız galiba" yanıtını verdi.

Konuşmasını duyunca askerler mahcup oldular ve özür dileyerek "Daha önce bir başkasını bu denli andıran biriyle hiç karşılaşmamıştık. Faziuolo adında Pontriemololı bir dostumuza hakikaten çok benziyorsunuz. On beş gün kadar önce buraya gelmişti fakat bir daha kendisinden haber alamadık. Aslına bakarsanız, o da bizim gibi asker olduğundan sizin giysilerinizi de biraz yadırgamıştık" dediler.

Tedaldo'nun en büyük kardeşi bunu duyunca araya girdi ve şu Faziuolo'nun nasıl giyindiğini sordu. Onların anlattıklarıyla olayın detayları birbirleriyle örtüşüyordu ve iki olay arasındaki bağlantılar öldürülenin Tedaldo değil de Faziuolo olduğunu açıkça kanıtlıyordu; böylece gerek kardeşlerin gerekse diğer herkesin kuşkusu silinip gitti.

Sürgünden büyük bir servetle dönen Tedaldo, aşkından hiç vazgeçmedi, kadın da bir daha hiç hırçınlık etmedi. İhtiyatlı davranarak yıllarca aşklarının tadını çıkardılar. Tanrı bizlere de aşkımızın tadını çıkarmayı nasip etsin.

8. HİKÂYE

Özel bir tozdan yiyen Ferondo, ölü diye gömülür; karısıyla keyif çatan bir rahip tarafından mezarından çıkarılıp bir mahzene atılır ve Araf'ta olduğuna inandırılır; dirildikten sonra rahibin gebe bıraktığı karısından doğan çocuğu kendi evladı sanıp büyütür.

Uzunluğuna rağmen kimseyi bunaltmayan, hatta değindiği olayların sayısı ve çeşitliliği göz önüne alındığında herkeste kısa sürdüğü izlenimi bırakan Emilia'nın hikâyesi sona erince, kraliçe bir baş hareketiyle sıradaki hikâyeyi anlatmaya Lauretta'nın başlamasını buyurdu.

Değerli hanımlar, her ne kadar bilfiil yaşanmış olsa da gerçekten çok kurmacaya benzeyen bir hikâye, başkasının yerine gömülen ve ardından gözyaşı dökülen adamı duyduğumdan beri anla-

tılmak için kafamda dolanıp duruyor. Sizlere, ölü diye canlı canlı gömülen, sonra da dirildi denilen bir adamdan bahsedeceğim; canlı olmadığı halde mezardan çıktığına hem kendisinin hem de başkalarının inandığı bu adam kabahatli bulunacağı yerde bir de aziz diye göklere çıkarılmıştır.

Pek çok manastır gibi insanların pek gelip geçmediği bir yerde bulunan ve bugün hâlâ varlığını koruyan Toskana'daki bir manastırın başrahipliğine yaptığı her işte muhteremliğiyle göz dolduran, tek kusuru ise kadınlara düşkünlüğü olan bir papaz getirilmişti; neyse ki bu kusurunu gizli kapaklı sürdürmeyi pek güzel beceriyordu da kimse durumun farkına varmıyor ve ondan şüphe etmiyordu; dolayısıyla her konuda muhterem bir zat sayılıyordu. Derken başrahip, Ferondo adında kaba saba, görgüsüz ancak zengin mi zengin bir köylüyle ahbaplık etmeye başladı; fakat ikilinin yakınlaşmasının tek nedeni, Ferondo'nun kimi zaman ahmaklığıyla başrahibe eğlence çıkarmasından başkaca bir şey değildi. Başrahip, Ferondo'nun güzeller güzeli bir kadınla evli olduğunu da, yine bu yakınlık sayesinde fark etti ve kadına öylesine deli divane tutuldu ki gece gündüz başka şey düşünemez oldu. Ancak Ferrondo'nun, basiretsizin, akılsızın önde gideni olmasına rağmen, iş karısını koruyup gözetmeye, üzerine titremeye geldi mi, allameicihan kesildiğini duyunca büyük bir umutsuzluğa kapıldı. Neyse ki kurnaz biriydi de Ferondo'yla dostluğunu iyice koyultup adamın karısıyla birlikte arada bir hava almaya manastırın bahçesine gelmesini sağlayabildi. Burada onlara ebedi yaşamın saadetinden, bu dünyadan göçmüş nice kadınla erkeğin mübarek amellerinden öylesine ılımlı bir dille bahsediyordu ki kadın sonunda ona günah çıkartmaya niyetlendi ve bunun için kocasından izin aldı. Kadının günah çıkartmaya gelmesi başrahibi çok sevindirdi. Kadın başrahibin ayaklarının dibine geçip oturduktan sonra lafı hiç dolandırmadan anlatmaya koyuldu: "Efendim, Tanrı bana gerçek bir koca vermiş ya da beni hiç kocaya vermemiş olsaydı eğer, sizin kılavuzluğunuzda, bahsettiğiniz o ebedi yaşama giden yola girmem işten bile değildi. Oysa Ferondo'ya ve onun ahmaklığına bakınca, kendimi dul

saysam yeridir; fakat evliyim ve o yaşadığı müddetçe başka bir kocaya varamam. Kocam kaz kafalının teki, üstelik bana karşı yersiz ve hudutsuz bir kıskaçlık içinde; haliyle birlikte yaşadığımız sürece bahtım kapkara ve sıkıntıdan başkası düşmüyor payıma. Bu nedenle, herhangi bir itirafta bulunmadan önce bu konuda bana akıl vermeniz için size naçizane tüm kalbimle yalvarırım. Düzgün amellerle ilerlemek istediğim yola bu noktadan başlamadığım takdirde, günah çıkarmamın ya da daha başka uğraşların bana pek faydası dokunmayacaktır."

Duydukları karşısında yüreği ferahlayan başrahip, emeline kavuşmak için talihin önünde bir kapı araladığını gördü. "Evladım, sizin gibi güzel ve incelikli bir kadının yarım akıllı bir kocayla evli olması fazlasıyla çileliyken, üstüne bir de kocanın kıskançlık etmesi zannedersem çok daha azap vericidir. Siz her iki dertten birden mustarip olduğunuz için, dile getirdiğiniz ıstırabı anlıyorum. Kısaca söylemek gerekirse, Ferondo'nun kıskançlığını iyi etmek dışında bir çıkar yol görmüyorum. Onu iyileştirecek ilacı ise çok iyi biliyorum; yeter ki siz birazdan anlatacaklarımı sır olarak saklayabilecek kadar yürekli olun" dedi.

Kadın, "Hiç şüpheniz olmasın Peder, siz söyleme dedikten sonra ölürüm de kimseye tek laf etmem. Peki, ama nasıl olacak bu" diye sordu.

Başrahip, "Eğer iyileşmesini istiyorsak kocanızın Araf'a gitmesi gerekir" yanıtını verdi.

"Fakat canlı canlı oraya nasıl gidebilir" diye sordu kadın.

"Önce ölmesi lazım gelir, bu sayede oraya gidebilir. Kıskançlığını iyileştirmeye yetecek kadar acı çektikten sonra, yeniden hayata dönmesi için Tanrı'ya dualar edip yalvaracağız; Tanrı da onu diriltecek" dedi başrahip.

"Yani," dedi kadın, "ben dul mu kalacağım?"

"Evet, bir süre için," diye yanıt verdi başrahip, "bu süre zarfında başka biriyle evlenmeyi aklınızdan bile geçirmeyin. Çünkü hem Tanrı bunu hoş karşılamaz, hem de Ferondo dirildiğinde kendisine geri dönmeniz gerektiği için çok daha büyük bir kıskançlıkla karşı karşıya kalırsınız."

Kadın, "Bu illetten kurtulacaksa, beni sürekli kilit altında tutmaktan vazgeçecekse, ben razıyım. Dilediğinizi yapın" dedi.

Bunun üzerine başrahip, "Yapacağım, fakat bu hizmetimin karşılığında beni nasıl mükâfatlandıracaksınız" diye sordu.

"Peder," dedi kadın, "sizi memnun etmek için, ne gerekirse yaparım. Ancak sizin mevkiinizde bulunan biri için, benim gibi bir kadının elinden ne gelebilir ki?"

Bunun üzerine başrahip, "Sizin için girişeceğim işe denk bir karşılıkta bulunabilirsiniz; yani ben nasıl sizin huzur ve mutluluğunuz için çabalıyorsam, siz de aynı şekilde hayatımın esenliğe kavuşması için uğraşabilirsiniz" dedi.

Kadın buna "Madem öyle, ben de kabul ediyorum" cevabını verdi.

"O halde," dedi başrahip, "bana aşkınızı bahşedin ve saadeti elinizden tatmama müsaade edin; uğrunuzda yanıp tutuşuyorum."

Kadın bunu işitince kulaklarına inanmadı. "Aman Peder, bu nasıl istek böyle? Ben sizi pek muhterem bir zat sanıyordum. Mübarek kimselerin, akıl danışmak için kendilerine başvuran kadınlardan böylesi isteklerde bulunmaları hiç yakışık alır mı" diye sordu.

Başrahip bu soruya "Benim güzeller güzelim, hiç şaşırmayın. Kutsiyet ruhu mesken tutar, böyle şeylerle alçaltılamaz; oysa benim sizden istediğim bedene ait bir günahtır. Uçsuz bucaksız güzelliğiniz öylesine baş döndürücü ki, aşkım beni böyle davranmaya mecbur etti. Üstelik mübarek kimselerin beğenisini kazanan güzelliğinizle ne kadar iftihar etseniz azdır, çünkü böylesi kimselerin gözleri ulvi güzelliklere aşikârdır. Dahası, başrahip olsam bile neticede ben de insanım ve gördüğünüz gibi henüz kocamadım. Bu dediğimi yapmak size ağır gelmesin, hatta Ferondo Araf'ta kaldığı müddetçe geceler boyu size eşlik edeceğim ve kocanızın yerine sizi avutacağım için bizzat kendinizin bunu istemesi lazım. İnsanların gözündeki yerim, evvelce hakkımda varmış olduğunuz kanıdan bile daha sağlamdır; dolayısıyla kimsecikler farkına varmaz bu işin. Nice kadın bu hasretle yanıp tutuşurken tavsiyeme kulak verin ve Tanrı'nın size bahşettiği bu lütfu geri

çevirmeyip kabul edin. Hem bende çok güzel, çok kıymetli mücevherler var ve sizden başkasına gitsinler istemem. Umut ışığım benim; sizin için seve seve yaptığımı, ne olur, siz de benim için yapıverin" diye karşılık verdi.

Kadın başını önüne eğdi; onu nasıl reddedeceğini bilmiyor, teklifini kabul etmeyi ise doğru bulmuyordu. Başrahip, kadının kendisini dinlemiş olduğunu ama bir cevap vermekte tereddüt ettiğini görünce yarı yarıya ikna olduğunu düşündü ve baştaki sözlerine yenilerini ekleyerek konuşmasını sürdürdü; daha sözlerinin sonuna gelmeden, böyle davranmakla doğrusunu yaptıkları fikri kadının aklına iyice yerleşmişti. Her emrine amade olduğunu ama Ferondo Araf'a gidene dek bu işe kalkışamayacağını utana sıkıla başrahibe söyledi. Bunun üzerine başrahip sevinç içinde "Onu Araf'a hemen göndeririz; yarın ya da ertesi gün gelip beni görmesini söyleyin," dedi ve kaşla göz arasında avucuna muhteşem bir yüzük tutuşturduktan sonra gitmesine izin verdi. Aldığı hediyeden memnun kalan kadın daha nicelerinin beklentisi içinde kendisine refakat eden hanımların yanına dönüp başrahibin muhteremliğini övmeye koyuldu; ardından hep birlikte eve gittiler.

Ferondo birkaç gün sonra manastıra geldi; başrahip onu gördüğü anda, Araf'a gitme vaktinin geldiğine karar verdi ve doğu topraklarındayken haşmetli bir prensten edindiği olağanüstü özelliklere sahip bir tozu getirmeye gitti. (Prens, Dağın Şeyhinin* bu tozu birilerini kendi cennetine göndermede ya da geri getirmede kullandığını, ayrıca verilen miktara bağlı olarak uzun ya da kısa vadeli bir uykuya neden olduğunu, bu sırada hiçbir zarar vermediğini ve tozun etkisi sürdüğü müddetçe kullanan kişinin hayatta olduğuna kimsenin inanmayacağını söylemişti.) Üç gün boyunca uyutmaya yetecek kadar tozu bir kadeh koyu kıvamlı şarabın içine katıp odada bulundukları sırada hiç renk vermeden Ferondo'ya içirdi; ardından onu avluya çıkardı ve diğer papazlarla bir olup onunla eğlenmeye, yaptığı aptallıklarla dalga geçmeye

---

Dağın Şeyhi ya da Dağın Yaşlı Adamı: Hasan Sabbah (1050-1124) Haşhaşiler tarikatının kurucusu –çn.

başladı. Çok geçmeden toz etkisini gösterdi; birdenbire üstüne ağır bir rehavet çökünce Ferondo dikildiği yerde uyuyakaldı ve uyur uyumaz yere kapaklandı. Başrahip bu olay karşısında çok sarsılmış gibi davrandı; sanki midesindeki illetin başka taraflara yayılmasını istemiyormuş, Ferondo'nun kendine gelmesini ve yeniden hayata dönmesini diliyormuş gibi üstündeki kıyafetleri gevşettirdi, soğuk su getirtip yüzüne serptirdi ve daha niçe çareye başvurdu. Başrahiple papazlar bütün bunlara rağmen Ferondo'nun kendine gelmediğini görünce nabzına baktılar ancak hiçbir yaşam belirtisine rastlamadılar; bunun üzerine Ferondo'nun öldüğüne hep birden emin oldular. Karısıyla akrabalarına ölüm haberini vermek üzere bir kişi yollandı ve haberi alanların hepsi tez elden manastırda toplandı; karısıyla hanım akrabaların gözyaşının ardından başrahip, Ferondo'yu üzerindeki giysilerle birlikte bir lahde yerleştirdi.

Ferondo ile karısının küçük yaşta bir oğulları vardı; kadın eve döndüğü zaman evladına, ondan ayrılmak istemediğini söyledi; böylece evde kalıp oğlunun bakımını, eşinden kalan mirasın idaresini üstlendi.

Başrahip gecenin bir vakti kalktı; daha o gün Bologna'dan gelmiş olan, çok güvendiği bir papazla birlikte Ferondo'yu lahitten çıkardı ve günah işleyen papazların konduğu, içeriye ışık sızdırmayan bir mahzene kapattı. Üstündekileri çıkarıp papaz kıyafetleri giydirdikten sonra Ferondo'yu bir saman balyasının üzerine yatırdılar ve kendine gelene dek orada bıraktılar. Bu arada Bolognalı papaz başrahipten gerekli talimatları almış; kimselere belli etmeden, Ferondo'nun kendine gelmesini beklemeye başlamıştı.

Ertesi gün başrahip birkaç papazla birlikte kadının evine taziyeye gittiğinde kadını karalara bürünmüş, kedere boğulmuş bir halde buldu ve tatlı sözlerle kadını avuttuktan sonra verdiği sözü hatırlattı. Ferondo engelinin söz konusu olmadığını, ortada başkaca bir mani bulunmadığını, artık özgür olduğunu gören, üstüne bir de başrahibin parmağındaki güzel yüzüğü fark eden kadın, sözünü tutmaya hazır olduğunu söyledi ve ertesi gece gelmesi için başrahiple sözleşti.

Gece olunca başrahip Ferondo'nun kıyafetlerini giyip Bolognalı papazla birlikte kadının evine gitti; sabah ayinine dek kadınla keyif çatıp zevklere daldıktan sonra geri döndü ve o geceden sonra evle manastır arasındaki yolu sıkça kullanır oldu. Bu geliş gidişler esnasında başrahiple karşılaşanlar onu pişmanlık getirmek için etrafta dolaşan Ferondo'nun ruhu sandılar; zaman içinde civar halktan bazı hödüklerin çıkardığı söylentiler kadının kulağına kadar geldi, ancak olup bitenler zaten onun bilgisi dahilindeydi.

Ferondo sonunda kendine geldi ama nerede bulunduğunu çıkaramadı. Bolognalı papaz onun uyandığını görünce, gürleyerek mahzene girdi ve elindeki sopalarla ona bir güzel girişti.

Ferondo feryat figan aynı soruyu tekrarlayıp durdu:

"Neredeyim ben?"

Papaz, "Araftasın" diye cevap verdi.

"Nasıl olur" dedi Ferondo. "Yani ben ölü müyüm?"

"Ona ne şüphe!" dedi papaz.

Ferondo ipe sapa gelmez sözlerle kendi haline, karısıyla oğlunun kaderine ağlamaya başladı. Papaz daha sonra ona yiyecek, içecek getirdi; Ferondo bunları görünce "Yoksa ölüler de mi yemek yer" diye sordu.

Papaz, "Tabii yer, bunları zaten bu sabah kilisede ruhuna ilahiler okunsun diye bir vakitler karın olan kadın getirdi; Tanrı da hemen yerine ulaştırılmalarını istedi" dedi.

Bunun üzerine Ferondo, "Tanrı ömrüne bereket versin, ölmeden önce ne çok severdim onu. Bütün gece kollarımın arasına alır, durmadan öper öperdim; canım çekerse daha neler neler ederdim" dedi ve ardından büyük bir iştahla karnını doyurmaya girişti; fakat şarap pek onun damak tadına uygun değildi. "Tanrı müstahakını versin! Rahibe verdiği şişeyi duvar dibinden çıkarmamış!" dedi ama yine de yemeğini yedi; ardından papaz yeniden işe koyuldu ve elindeki sopalarla adamakıllı dövdü onu.

Ferondo bağıra çağıra "Ne diye dövüyorsun beni" diye sordu.

Papaz, "Tanrı'nın buyruğu böyle" dedi "Günde iki posta dayak yiyeceksin."

"O niyeymiş" diye sordu Ferondo.

Papaz, "Civarın en iyi kadınıyla evli olmana rağmen kıskançlık ettiğin için" cevabını verdi.

"Vay canına!" dedi Ferondo. "Doğru söylüyorsun; üstelik ballı bademden bile daha tatlı bir kadındı. Fakat Tanrı'nın erkeklerde kıskançlığı kötü karşıladığını bilmiyordum; yoksa hiç kıskançlık etmezdim."

Papaz, "Bunu öteki taraftayken düşünecektin ve ona göre davranacaktın; ama olur da geri dönersen, sana burada nasıl davrandığımı hatırla ve bir daha sakın kıskançlığa kapılma" dedi.

"Ölenler geriye dönebilirler mi ki" diye sordu Ferondo.

"Tanrı isterse, olur" diye yanıtladı papaz.

"Ah!" dedi Ferondo, "Oraya bir dönsem, dünyanın en iyi kocası kesilirim; bir daha onu asla dövmem, tek kötü söz söylemem. Sadece, bu sabah gönderdiği şarap yüzünden çıkışırım; tabii bir de hiç mum yollamamış olması ve bu yüzden yemeğimi karanlıkta yemem var."

Papaz, "Mum yollamıştı ama ayin sırasında hepsi kullanıldı" dedi.

"Ah!" dedi Ferondo, "Doğrudur. Geri döndüğüm takdirde ona kesinlikle karışmayacağım; canı nasıl isterse öyle yapsın. Peki, ama söylesene, sen kimsin? Burada ne işin var?"

Papaz, "Ben de ölüyüm" dedi. "Sardinyalıydım ve efendimin kıskançlığını övdüğüm için Tanrı tarafından bu cezaya çarptırıldım; Tanrı her birimiz için başkaca bir hüküm verene dek, sana yiyecek, içecek getirip dayak atacağım."

Ferondo, "İkimizden başka kimse yok mu burada" diye sordu.

Papaz, "Binlercesi var; ama ne sen onları görüp duyabilirsin, ne de onlar seni" dedi.

Ferondo, "Bizim oralardan ne kadar uzaktayız" diye sordu.

"Ohooo! O kadar uzaktayız ki bir güzel hacet görmeden asla oraya varamayız."

"Deme be! O kadar çok mu aradaki mesafe? Demek ondan bana dünyanın dışındaymışız gibi gelmiş. Amma da uzaklaşmışız ha" dedi Ferondo.

Böylesi gevezeliklerdi, yemeydi, içmeydi, sopaya çekmeydi derken Ferondo on ay mahzende tutuldu. Bu arada başrahip hiç aksatmadan güzel kadını ziyaret ediyor, onunla birlikte harikulade zamanlar geçiriyordu ancak bir talihsizliktir oldu ve kadın gebe kaldı; neyse ki durumu hemen fark etti de başrahibe haber verebildi. Bunun üzerine Ferondo'nun hiç vakit kaybetmeden Araf'tan dünyaya dönmesi gerektiğinde ve kadının Ferondo'ya kendisinden gebe kaldığını söylemesinde hemfikir oldular.

Ertesi gece başrahip mahzene gitti ve sesini değiştirerek Ferondo'yu yanına çağırdı "Haydi sana uğurlar ola, Ferondo; Tanrı, dünyaya dönmeni emretti. Oraya döndüğün zaman karından bir evlat sahibi olacak, adını da Benedetto koyacaksın; çünkü Tanrı

muhterem başrahiple karının yakarmaları ve Aziz Benedetto'nun hatırı uğruna sana böyle bir lütufta bulundu" dedi.

Ferondo, bunu duyunca havalara uçtu, "Çok sevindim buna! Tanrı başrahipten, Aziz Benedetto'dan ve benim ballı böreğim, sütlü çöreğim, biricik karıcığımdan razı olsun!" dedi.

Başrahip, şarabının içine dört saat uyutmaya yetecek kadar toz koydu; ardından Ferondo'ya kıyafetlerini giydirdi ve papazla beraber onu daha önce gömülmüş olduğu lahde sessizce yerleştirdi.

Ertesi sabah şafak sökerken kendine gelen Ferondo on aydır gün yüzü görmemiş olduğundan, ufacık bir çatlaktan içeriye sızan ışığı fark ettiği anda canlandığı fikrine kapılarak "Çıkarın beni! Çıkarın beni!" diye bağırmaya başladı ve lahdin pek de sağlam durmayan kapağını kafasıyla zorlaya zorlaya yerinden oynatmayı başardı. Bu sırada sabah ayininden dönmekte olan papazlar lahdin yanına koşup geldiler ve o anda Ferondo'yu sesinden tanıdılar; hemen ardından onu lahitten çıkmaya çalışırken görünce, manzaranın tuhaflığı karşısında korkuya kapılıp kaçıştılar ve soluğu başrahibin yanında aldılar.

Başrahip, sanki sabah ayininden yeni dönüyormuş gibi yaparak "Evlatlarım, korkmayın; kutsal suyla haç alıp peşimden gelin. Tanrı bizlere kudretini göstermek istiyor; haydi, gidip bakalım" dedi; papazlar da onun dediğini yaptı.

Ferondo, onca zamandır gün ışığı görmediğinden beti benzi tamamen solmuş halde lahitten dışarı çıktı ve başrahibi görünce koşup ayaklarına kapandı, "Pederim, Araf'ın ıstırabından sizin, Aziz Benedetto'nun ve karımın yakarışları sayesinde kurtulup yaşama döndüğümü haber aldım. Tanrı sizden razı olsun ve ömrünüze bereket katsın; bugün de, yarın da duacınızım" dedi.

Başrahip, "Tanrı'nın kudretine hamdolsun! Madem Tanrı seni buraya geri gönderdi; o halde git de sen bu dünyadan göçtün göçeli ardından gözyaşı döken karını teselli et oğlum ve bundan böyle daima Tanrı'ya yaren ol, hizmetinde kal" dedi.

Ferondo, "Çok doğru dediniz, efendim; hiç merak buyurmayın. Karımı öyle çok seviyorum ki gördüğüm anda tutup öpeceğim onu" dedi.

Başrahip, papazlarla baş başa kalınca, olan biten karşısında büyük bir hayranlığa kapılmış gibi davrandı ve Miserere ilahisinin huşu içinde okunmasını buyurdu. Ferondo köyüne döndüğünde karşısına çıkan herkes haliyle ondan korkup kaçtı; o ise herkese sesleniyor, dirildiğini haykırıyordu, fakat karısı bile ondan korkuyordu. Neyse ki sonunda biraz biraz yatıştılar ve onun canlı olduğunu anladılar, hemen ardından onu soru yağmuruna tuttular; Ferondo ise sanki bilge birine dönüşmüş gibi soruları cevaplıyor,

ahalinin ölmüşlerinin ruhlarından haberler veriyor, Araf hakkında dünyanın en güzel masallarını uyduruyordu; hatta toplaşan kalabalığa dirilmeden önce Cebrail Aleyhisselam'ın bizzat kendi ağzından neler işittiğini bile anlattı. Karısıyla birlikte evine dönüp mallarının idaresini yeniden ele aldıktan sonra karısını kendi aklınca gebe bıraktı. Kadınların yavrularını tastamam dokuz ay karınlarında taşıdığına dair ahmakların inancıyla örtüşecek kadar vakit geçtikten sonra uygun an geldi çattı ve kadın Benedetto Feroni adını verdikleri bir erkek evlat doğurdu.

Ferondo'nun geri dönmesi ve sözleri, neredeyse herkesi gerçekten dirilmiş olduğuna inandırdı ve bu sayede başrahibin muhterem ünü aldı başını yürüdü. Ferondo kıskançlığı yüzünden yediği onca dayaktan sonra iyileşmiş, başrahibin karısına verdiği söz doğrultusunda artık kıskançlık etmez olmuştu. Bu durumdan memnun kalan kadın, fırsatını bulduğu zamanlarda en mühim gereksinimlerini özenle karşılayan muhterem başrahiple buluşmaları dışında her zamanki gibi kocasının yanında edebiyle ömür sürdü.

9. HİKÂYE

Gilette di Narbonne, Fransa kralının yarasını iyileştirir ve Bertrand Roussillion'un eşi olmasını ister; onunla gönülsüz evlenen Bertrand bir hışımla Floransa'ya çekip gider ve burada bir genç kıza gönül verir; Gilette genç kızın yerine geçip Bertrand'ın koynuna girer ve ondan iki evlat sahibi olur; bunun üzerine Bertrand'ın gözüne girer ve onun karısı olur.

Dioneo'nun ayrıcalığını bozmak istemeyen kraliçe, bu durumda hikâye anlatmak üzere geriye yalnızca kendisinin kaldığını görünce, Lauretta'nın hikâyesini bitirmesinin hemen ardından, kimsenin davetini beklemeden, büyük bir şevkle anlatmaya başladı:

Lauretta'dan dinlediğimiz bu hikâyeden sonra anlatacaklarıyla kim beğeni toplayabilir ki? Günün ilk hikâyesini onun anlatmamış

olması elbette büyük bir şans; aksi halde diğer hikâyeler pek o kadar keyifli gelmezdi. Korkarım bundan sonraki hikâyelerin başına gelecek olan tam da bu. Fakat ben yine de gözümü kararta-cağım ve sizlere belirlenmiş olan konu dahilinde uygun gördüğüm bir hikâye anlatacağım.

Fransa krallığında bir zamanlar Isnard adında soylu bir adam yaşardı. Roussilon kontu olan bu soylu adam sağlığının bozuk olmasından ötürü üstat Gerard adındaki Narbonnelu hekimi daima yanı başında tutardı. Bahsi geçen kontun Bertrand adını taşıyan yakışıklı ve sevimli oğlundan başka çocuğu yoktu ve oğlan akranlarıyla bir arada büyüyüp gidiyordu. Beraber büyüdüğü çocuklardan biri de bahsi geçen hekimin kızı Gilette idi; Gilette Bertrand'a uçsuz bucaksız bir aşkla ve yaşının kırılganlığıyla bağdaşmayacak kadar büyük bir tutkuyla bağlanmıştı. Kontun ölümü üzerine kralın himayesine giren Bertrand'ın Paris'e gitmesi gerekince, genç kızın tüm dünyası karardı; çok geçmeden babası da vefat etti. Bu sırada dişe dokunur bir bahane bulabilmiş olsaydı eğer, Bertrand'ı görmek için koşa koşa Paris'e giderdi ancak yalnız başına kalmış, zengin bir

genç kız olarak tüm gözler üzerine çevrildiğinden, hadise çıkarmadan Paris'e gitmenin bir yolunu bulamadı. Bertrand'ı bir türlü unutamadığı için, evlilik çağı gelip çattığında akrabalarının münasip gördüğü tüm talipleri herhangi bir gerekçe bile göstermeden geri çevirdi. Bertrand'ın göz alıcı bir delikanlı olduğunu işittiğinden beri aşkı bin beter alevlenmişti. Tam da bu sıralarda Fransa kralının göğsünde çıkan bir yumrunun beceriksizce tedavi edildiği için çıbana dönüştüğünü, kralın tüm keyfinin kaçtığını ve çok acı çektiğini, bulup getirttiği çok sayıda hekimin ellerinden geleni yaptıkları halde bir netice alamadıklarını, hatta yarayı büsbütün azdırdıklarını, bu nedenle kralın tüm umudunu yitirdiğini ve bundan böyle başka hekimleri görmek, herhangi bir tedaviyi denemek ya da yardım almak istemediğini duydu. Genç kız bu haber karşısında çok sevindi, çünkü hem Paris'e gitmek için makul bir neden bulduğunu, hem de kralın rahatsızlığı tahmin ettiği gibi çıkarsa Bertrand ile evlenme ihtimalinin yüksek olduğunu düşünüyordu. Babasından öğrendiği çeşitli tarifler içinden olası hastalığa iyi gelecek birtakım şifalı otlarla ilaç hazırladı ve atına atlayıp Paris'e vardı. İlk işi Bertrand'ı görmek oldu; akabinde kralın huzuruna çıkıp ondan yarasını kendisine göstermesini rica etti. Genç kızın güzelliği ve zarafeti karşısında ricasını geri çevirmeye dili varmayan kral yarasını ona gösterdi.

Kız yarayı görür görmez kısa zamanda iyi edebileceğini anladı ve "Efendim, eğer isterseniz Tanrı'nın yardımıyla sizi bu hastalıktan kurtaracağıma ve ağrı sızı duymadan sekiz gün içinde sağlığınıza kavuşacağınıza inanıyorum" dedi.

Kızın sözlerini hafife alan kral, "Dünyanın en iyi hekimlerinin elinden bir şey gelmezken, bir genç kız ne yapılması gerektiğini nereden bilebilir" diye geçirdi içinden ve iyi niyetinden ötürü ona teşekkür edip, bundan böyle hekim tavsiyesi almamaya kesin kararlı olduğu cevabını verdi.

Bunun üzerine genç kız, "Efendim, genç yaşım ve kadın oluşum nedeniyle zanaatımı hor görüyorsunuz; ancak benim hekimliğim yalnızca kendi maharetime değil, Tanrı'nın yardımına ve hayatta iken ünlü bir hekim olan babam Narbonnelu üstat Gerard'ın ilmine dayanır" dedi.

Kral bunun üzerine içinden "Belki de Tanrı yollamıştır onu bana; madem kısa zamanda ağrısız sancısız beni iyileştireceğini söylüyor, o halde yapsın da görelim," diyerek tedaviyi denemek için kendi kendini ikna etti ve "Küçükhanım, diyelim ki beni kararımdan döndürdünüz, sonra da iyileştiremediniz; bu durumda kendinize nasıl bir cezayı reva görürsünüz" dedi.

"Efendim," diye yanıt verdi genç kız, "beni gözetim altında tutun ve sizi sekiz gün içinde iyileştiremezsem yakın; ancak iyileştirdiğim takdirde siz beni neyle mükâfatlandıracaksınız?"

Kral buna "Görünüşe bakılırsa henüz evli değilsiniz; eğer dediğinizi yaparsanız, ben de sizi düzgün bir asille evlendiririm" yanıtını verdi.

Bunun üzerine genç kız, "Efendim, beni evlendirmenizden memnuniyet duyarım; ancak sizden ricam beni kendi seçeceğim biriyle evlendirmenizdir. Bu kişi oğullarınızdan ya da hanedanlığınıza mensup kimselerden biri olmayacak" dedi.

Kral isteğini yerine getireceğine hemen söz verince genç kız tedaviye başladı ve kısa bir süre içinde, hatta dediğinden bile önce kralı sağlığına kavuşturdu. İyileştiğini hisseden kral genç kıza "Küçükhanım, bir kocayı fazlasıyla hak ettiniz" dedi.

Bunun üzerine kız, "Efendim, çocuk yaşta vurulduğum ve hâlâ delice sevdiğim Bertrand Roussillion'u kazanmış oldum öyleyse" cevabını verdi.

Bu yükümlülüğü yerine getirmek krala güç gelse de, verdiği sözden dönmek istemediğinden Bertrand'ı huzuruna çağırttı ve "Bertrand, artık büyüdünüz ve bir yetişkin oldunuz; sizden isteğim, gidip kendi vilayetinizin başına geçmeniz ve size eş olarak tayin ettiğim genç bir hanımı beraberinizde götürmenizdir" dedi.

Bertrand, "Kimdir bu genç hanım, efendim" diye sordu.

Kral bu soruya "Kendisi beni ilaçlarıyla sağlığıma kavuşturan kişidir" cevabını verdi.

Bertrand kızı tanıyordu ve daha önce gördüğünde çok güzel bulmuştu; ancak kızın soyluluk bakımından kendisine denk olmadığını iyi bildiğinden bu duruma fena halde içerledi ve "Efendim, yani siz bir hekim kızın eşim olmasını mı istiyorsunuz? Oysa Tan-

rı, kendime eş olarak böylesi birini almamı asla hoş karşılamaz" dedi.

Bunun üzerine kral, "Yani şimdi, beni sağlığıma kavuşturmanın karşılığında sizin eşiniz olmayı dileyen genç hanıma verdiğim sözden döneyim mi istiyorsunuz" diye sordu.

"Efendim, âcizane kulunuzum sizin," dedi Bertrand, "neyim varsa elimden alabilir ve beni dilediğiniz kişiyle baş göz edebilirsiniz ancak sizi temin ederim ki böylesi bir birliktelikte benim yüzüm asla gülmez" dedi.

"Elbette güler," dedi kral,"bu genç hanım hem güzel hem de akıllı biri, üstelik çok seviyor sizi; onunla birlikte olursanız, asalet bakımından onu geride bırakacak biriyle yaşayacağınızdan çok daha mutlu geçer hayatınız."

Bertrand daha fazla konuşmadı; kral da düğün için büyük bir şenlik tertip edilmesini buyurdu ve büyük gün gelip çattığında bu işe gönülsüz yanaşan Bertrand ile onu canından çok seven genç kız, kralın huzurunda evlenip karı koca oldu. Bertrand ne yapacağına çoktan karar vermiş olduğundan düğünün ardından krala gidip kendi vilayetine dönmek ve zifaf gecesini orada geçirmek için müsaade istedi ve atına atladığı gibi kendi vilayeti yerine doğruca Toskana'ya gitti. Floransalıların Sienalılarla savaştığını öğrenince, Floransalıların safına katıldı; burada güler yüzle karşılanan Bertrand kalabalık bir ordunun başına getirilerek onurlandırıldı ve kendisine yüksek bir maaş bağladı; bunun üzerine Floransalıların hizmetine girdi ve uzunca bir zaman burada kaldı.

Olan bitenden hiç de memnun kalmayan yeni gelin isabetli davranmakla kocasını vilayete geri döndürebileceğini umuyordu. Bu maksatla Roussillion'a gitti ve burada herkes kendisini kontes gibi karşıladı. Yeni geldiği bu vilayete, uzun süredir başında bir kont bulunmamasından ötürü kargaşanın ve başıbozukluğunun hâkim olduğunu gördü; ancak yaman bir kadın olduğundan her şeyi azimle ele alıp ustaca düzene soktu ve bu durumu memnuniyetle karşılayan tebaanın sevgisini kazandı. Artık tebaası ona karşı büyük bir minnet duyuyor, konta ise onu beğenmediği için cephe alıyordu. Kadın tüm vilayeti dirlik ve düzene kavuşturduktan son-

ra iki şövalye aracılığıyla konta haber saldı ve topraklarına kendisi yüzünden dönmüyorsa, sırf onu mutlu etmek için hemen çekip gidebileceğini bildirdi, ancak aracılara verilen yanıt çok sertti: "Canı nasıl istiyorsa, öyle yapsın; bana gelince, onunla birlikte olmam için parmağında şu yüzüğümü ve kucağında evladımı taşıması gerek." Yüzük kont için öylesine değerliydi ki onu katiyen parmağından çıkarmazdı, çünkü yüzüğün birtakım güçler taşıdığına inanırdı. Şövalyeler bu iki çetin koşulun yerine getirilmesine imkân bulunmadığını anladılar; ancak ne kadar dil dökseler de onu kararından caydıramayacaklarını görünce kadının yanına dönüp, aldıkları cevabı kendisine ilettiler. Bu duruma çok üzülen kadın uzun uzadıya düşündükten sonra iki koşulun yerine getirilip getirilemeyeceğine bakmaya karar verdi. Kocasını geri kazanmak için nasıl hareket etmesi gerektiği üzerine epey kafa yorduktan sonra vilayetin en kıymetli, en seçkin adamlarını bir araya toplayıp onlara kontun aşkı uğruna yaptıklarını, bunun neticesinde yaşananları dokunaklı kelimelerle yerli yerince anlattı. Konuşmasının sonunda kontun ilelebet sürgünde kalmaması için orada daha fazla durmak istemediğini, ruhunun selameti uğruna, kalan ömrünü haç ibadetinde hayır işleriyle geçirmek niyetinde olduğunu söyledi ve onlardan Roussillion'a bir daha dönmeyeceğini, vilayetin yönetimini tamamen kendisine bırakmış olduğunu konta bildirmelerini rica etti. Konuşması esnasında kıymetli dinleyicilerin gözlerinden yaşlar boşandı; kararını değiştirip orada kalması için dökülen dillerse bir işe yaramadı. Oradakilerle vedalaşmasının ardından kuzeni ve hizmetçisiyle birlikte hacı kılığına büründü, yanına yüklü miktarda para ile değerli mücevherler alıp kimselere haber vermeden yola çıktı ve Floransa'ya varana dek hiç durmadı. Floransa'da iyi yürekli dul bir kadının işlettiği hana denk geldiğinde, yoksul bir hacı kılığı içinde efendisinden haber almak için yanıp tutuşur haldeydi. Ertesi gün Bertrand'ı adamlarıyla birlikte at üstünde hanın önünden geçerken gördü; onu hemen tanıdı tanımasına ama yine de iyi yürekli kadına onun kim olduğunu sordu.

Hancı kadın, "Kont Bertrand adında soylu bir yabancı; cana yakın, kibar biridir ve bu kentte oldukça sevilir. İncelik sahibi

yoksul bir komşumuza sırılsıklam âşık. İşin aslı bu genç kız pek namuslu biri ve yoksulluğundan ötürü henüz evlenemedi; akıllı, dürüst bir kadın olan annesiyle birlikte yaşıyor ama arada annesi olmasaydı eğer, kontun arzusunu çoktan yerine getirmişti" yanıtını verdi.

Kontes bu sözlere kulak kesildi, işittiklerini derleyip toparladı, her ayrıntıyı dikkatlice gözden geçirdi ve her şeyi yerli yerine oturttuktan sonra tasarısını belirledi. Kontun gönül verdiği kızla annesinin isimlerini, evlerinin yerini öğrendi ve bir gün hacı kılığında kapılarına vardı. Kadınla kızını büyük bir sefalet içinde buldu; selam faslının ardından kadına müsait olduğu bir anda kendisiyle konuşmak istediğini belirtti. Nazik kadın hemen ayağa kalktı ve kendisini dinlemeye hazır olduğunu söyledi; bunun üzerine birlikte başka bir odaya geçtiler. Yerleşip oturduktan sonra kontes söze girdi, "Hanımefendi görüyorum ki sizin bahtınız da en az benimki kadar kara; ancak eğer isterseniz hem kendiniz hem de benim için bu durumu tersine çevirebilirsiniz" dedi.

Kadın, alnının akıyla esenliğe çıkmaktan daha büyük bir arzusunun bulunmadığı yanıtını verince kontes konuşmasını sürdürdü, "Öncelikle içtenliğinizden emin olmalıyım; size duyacağım güveni boşa çıkaracak olursanız, tüm işi berbat edersiniz."

Nazik kadın, "Gönlünüzce konuşabilirsiniz benimle; emin olun, size asla oyun etmeye kalkışmam" dedi.

Kontes ilk sevdalanışından başlayarak kim olduğunu, o güne dek başından neler geçtiğini teker teker anlattı; kadın oradan buradan duydukları sayesinde durumdan az buçuk haberdar olduğundan kontesin sözlerine inandı ve ona karşı merhamet duymaya başladı. Kontes olan biteni anlattıktan sonra sözlerini "Dertlerimi dinlendiniz ve kocamı kazanabilmem için yerine getirmem gereken iki koşulu işittiniz," diye sürdürdü, "eğer duyduklarım doğruysa, yani kont kocam gerçekten kızınızı seviyorsa, onu elde edebilmem için bana sizden başka kimse yardım edemez."

Nazik kadın bu sözlere "Hanımefendi, kont kızımı seviyor mu, bilmiyorum, fakat dışarıdan öyleymiş gibi görünüyor. Peki, benden ne yapmamı istiyorsunuz" diye cevap verdi.

"Anlatacağım," dedi kontes, "ama öncelikle emeklerinize karşılık size nasıl bir mükâfat vermek istediğimden bahsedeyim. Kızınızın evlilik çağında güzel bir genç kız olduğunu görüyorum, ancak kulağıma çalınan sözlerden ve bizzat kendi gördüklerimden anladığım kadarıyla onu drahoması olmadığı için evlendirememiş ve bu yüzden eve kapamak zorunda kalmışsınız. Kızınızı itibarlı bir biçimde evlendirebilmek için lazım gelen drahomanın tutarı neyse belirleyin, emeklerinizin karşılığı olarak bunu kendi kesemden karşılamak isterim."

Muhtaç durumdaki kadın bu teklif karşısında çok sevinse de asil bir ruh taşıdığından, "Hanımefendi, öncelikle size nasıl yardım edebileceğimi söyleyin; doğru bulacağım bir şeyse seve seve yerine getiririm. Ondan sonrası sizin takdirinize kalmış" yanıtını verdi.

Bunun üzerine kontes, "Güvendiğiniz birinin elçiliğinde kocam konta haber yollayıp kızınızın onun her arzusunu yerine getirmeye hazır olduğunu, ancak önce kendisini göründüğü kadar sevip sevmediğinden emin olmak istediğini, kontun parmağında taşıdığı ve duyduğuna bakılırsa pek kıymet verdiği yüzüğü kendisine gönderene dek sevgisine inanmayacağını bildirmeniz gerek; eğer yüzüğü yollarsa, siz de onu bana verirsiniz. Hemen ardından, kızınızın artık kendisinin emrine amade olduğunu haber eder, onu gizlice buraya getirtir ve koynuna kızınız yerine beni sokarsınız. Tanrı lütfunu esirgemez de beni gebe bırakmasını sağlarsa, parmağımda yüzüğü kucağımda evladıyla onu geri kazanabilirim, böylece olması gerektiği gibi karı koca hayatı yaşarız ve tüm bunlar sizin sayenizde gerçekleşmiş olur" dedi.

Bu iş kadına pek zahmetli göründü, üstelik kızının adını lekelemekten de korkuyordu; fakat düşündükçe, kocasını ona geri kazandırmakla doğru bir iş yapacağına inanmaya ve dürüst bir amaç peşinde koştuğu için kontese güvenmeye başladı; öyle ki ona söz vermekle kalmadı, bu sözü birkaç gün içinde kontesin buyruğu doğrultusunda son derece sıkı önlemler altında gerçekleştirerek hem kontun elinden kimselere vermeye yanaşmadığı yüzüğü almayı hem de koynuna kızı yerine büyük bir ustalıkla kontesi sokmayı başardı.

Kontun yana yana hasretini çektiği yakınlaşmaların daha ilkinde kontes Tanrı'nın izniyle gebe kaldı; üstelik yavrular ikizdi ve doğum vakti geldiğinde kontes iki oğul dünyaya getirdi. Nazik kadın yalnızca bir kez değil daha nice kez kontesi kocasına kavuşturup yüzünü güldürdü ve bunu öylesine gizli saklı sürdürdü ki hem etrafa hiç laf vermedi, hem de kont her seferinde karısı yerine sevdiği kızla birlikte olduğunu zannetti; sabah olup da ayrılma vakti geldiğinde kontese şık ve pahalı mücevherler hediye etti, kontes de bunları gözü gibi sakladı. Gebe kaldığını fark ettikten sonra kadını daha fazla zahmete sokmak istemediğinden "Hanımefendi, Tanrı'nın merhameti ve sizin yardımınız sayesinde emelime ulaştım; artık hakkınızı teslim etmemin, sonra da burayı terk etmemin vakti geldi" dedi.

Nazik kadın, muradına ermesine çok sevindiğini ancak herhangi bir karşılık beklentisi içinde değil, böyle davranmakla doğrusunu yapacağı düşüncesi içinde hareket ettiğini söyledi.

Bunun üzerine kontes, "Hanımefendi, çok duygulandırdınız beni; diğer yandan ben de zaten karşılık beklediğiniz düşüncesiyle değil, böyle davranmakla doğrusunu yaptığım inancıyla size bir hediye sunmak istiyorum" dedi.

Acziyeti yüzünden boynu bükülen kadın kontesten kızını evlendirebilmek için utana sıkıla yüz lira istedi. Onun mahcubiyetini anlayan ve inceliğini fark eden kontes kadına beş yüz lira verdi ve değeri bir o kadar tutan kıymetli, şık mücevherler hediye etti. Kadının büyük bir sevinç içinde canı gönülden teşekkürlerini sunmasının ardından kontes oradan ayrılıp hana döndü.

Nazik kadın, Bertrand'ın haberci göndermesine ya da evine gelmesine fırsat vermemek için kızıyla birlikte köydeki akrabalarının yanına gitti; kısa bir zaman sonra da Bertrand, kontesin el ayak çektiğini işitmiş olduğundan, ahalinin çağrısı üzerine memleketine döndü. Onun Floransa'dan ayrılıp kendi vilayetine döndüğünü duyunca çok sevinen kontes Floransa'da kalmaya devam etti; doğum vakti geldiğinde babalarına tıpatıp benzeyen iki oğul dünyaya getirdi ve çocuklarının iyi yetiştirilmesine büyük özen gösterdi. Uygun anın geldiğini düşününce yola koyuldu; kimselere tanınmadan Montpellier'ye geldi ve burada birkaç gün dinlendikten sonra kontu sorup soruşturdu, onu nerede bulacağını araştırdı. Roussillion'da Azizler yortusu için kadınlarla şövalyelerin katılımıyla geniş çaplı bir şölen düzenleneceğini öğrenince, yola ilk çıktığı zamanki gibi yine hacı kıyafetleri içinde şölen yerine gitti.

Hanımlarla şövalyelerin yemek yemek üzere kontun sarayında toplandıklarını duyunca, üstünü başını hiç değiştirmeden, kucağında iki evladıyla birlikte saraya gitti ve salona geçip kalabalığın içinde kontu aramaya başladı. Kontu görür görmez ayaklarına kapandı ve gözyaşları içinde "Benim efendim, sen evine dönesin, toprağında yaşayasın diye onca zaman yollarda bitap düşen bahtsız eşinim senin. Tanrı adına sana yalvarırım, gönderdiğim iki şövalye aracılığıyla bana bildirdiğin şartlara riayet et. İşte kollarımda bir değil iki evladın ve işte burada da yüzüğün. Verdiğin sözü tutmanın ve beni karın saymanın zamanı geldi" dedi.

Bu sözler karşısında şaşkına dönen kont yüzüğünü tanıdı ve kendisine çok benzediğinden çocukları kabullendi ama yine de "Bütün bunlar nasıl olmuş olabilir" diye sordu.

Kontun ve orada bulunanların iyice meraklanması üzerine kontes olan biteni sırasıyla anlattı. Onun doğruyu söylediğini

gören kont, kendisine böylesine güzel iki evlat vermesi, azmi ve aklı karşısında hem verdiği sözü tutmak, hem de onu eşi olarak tanıması için kendisine yakaran onca insanı memnun etmek için sonunda katı tavrını bir kenara bıraktı; kontesi ayağa kaldırdı, kucaklayıp öptü ve onu meşru karısı, çocukları da evladı olarak tanıdığını bildirdi, ardından itibarına yaraşır kıyafetler getirtip kontese giydirdi. Orada hazır bulunanların ve tebaasından haberdar olup gelenlerin sevinç gösterileri arasında devam eden şölen yalnızca o günle sınırlı kalmadı, daha nice günler büyük şölenler tertip edildi. Kont o günden sonra kontesi daima eşi bildi ve onu hep layığıyla baş tacı etti.

10. HİKÂYE

Alibech inzivaya çekilir ve keşiş Rustico'dan şeytanı cehenneme geri göndermeyi öğrenir; daha sonra inzivadan zorla çekip alınır ve Neerbale'nin karısı olur.

Kraliçenin anlattıklarını pürdikkat dinleyen Dioeno, hikâyesinin sona erdiğini görünce, geriye anlatmak üzere yalnızca kendisi kalmış olduğundan, kraliçenin buyruğunu beklemeden yüzünde gülümsemeyle söze başladı:

Değerli hanımlar, şeytanın cehenneme gerisingeri nasıl yollandığını hiç duymamış olabilirsiniz; bu nedenle sizlere, gün boyu hikâyelerinizi anlatırken gözettiğiniz bağlamdan uzaklaşmadan, bunun nasıl yapıldığını anlatmak isterim. Bu işi öğrenmekle hem ruhunuzu kurtarabilirsiniz, hem de bir noktayı tüm açıklığıyla kavrayabilirsiniz: Her ne kadar aşk pürneşe sarayların kuştüyü odalarını sefil kulübe içlerine yeğ tutsa da bu onun ara sıra gür ormanlarda, sarp dağlarda ve ıssız mağaralarda gücünü estirmediği anlamına gelmez; keza onun kudreti karşısında her şey boyun eğer.

Konumuza dönecek olursak; Berberistan'ın Gafsa kentinde yaşayan zengin mi zengin bir adamın evlatları arasında Alibech

isimli güzel ve zarif bir kız vardı. Kız aslen Hıristiyan değildi ama kentte yaşayan çok sayıdaki Hıristiyan'ın İsa dinini ve Tanrı'ya iman etmeyi öven konuşmalarına öyle çok denk gelmişti ki sonunda dayanamayıp içlerinden birine iman etmenin en zahmetsiz yolunu sordu. Sorduğu kişi, dünya nimetlerinden el etek çekip Tebaida'nın ıssız çöllerine çekilenlerin daha kuvvetli bir imana sahip olduklarını söyledi.

Genç kız pek saf biriydi ve yaşı belki daha on dört bile değildi. Ertesi sabah tutarlı bir amaçtan ziyade yeniyetme hevesiyle,

kimselere danışmadan, Tebaida çölüne gitmek üzere bir başına gizlice yola çıktı. Büyük zorluklarla geçen birkaç günün ardından şevkini hiç yitirmeden ıpıssız yerlere ulaştı ve uzaklardan gözüne ilişen bir kulübenin yanına vardı. Kulübenin kapısının önünde bir keşişe rastladı. Onu görünce şaşıp kalan keşiş ona buralarda ne aradığını sordu; bunun üzerine genç kız Tanrı'dan aldığı ilhamla O'na iman etmeye ve nasıl ibadet etmek gerektiğini kendisine öğretecek birini aramaya çıktığını söyledi.

Kıymetli adam kızın körpeliğini ve güzelliğini görünce, onu içeri buyur etmesi halinde şeytana gafil avlanabileceğinden korktu ve yüksek gayesinden ötürü onu tebrik edip bitki kökleri, yaban elması, hurma ve içecek su verdikten sonra "Evladım, az ötede muhterem bir zat yaşar; senin arayışında o benden çok daha iyi bir yol göstericidir; sen en iyisi ona git" deyip yolu tarif etti.

Vardığı yerde de aynı sözlerle karşılanan kız daha ötelere gide gide en sonunda Rustico adında genç, dindar ve iyi kalpli bir keşişin kulübesine ulaştı ve daha öncekilere yönelttiği talebi ona da yineledi. Keşiş, ötekilerin yaptığı gibi onu başından savmak ya da bir başkasına yollamak yerine iradesinin sağlamlığını zorlu bir sınamadan geçirmek istediğinden içeri buyur etti ve gece çökünce odanın bir köşesinde hurma dallarından ufak tefek bir yatak serip kıza burada yatabileceğini söyledi.

Böyle söylemesinin üstünden pek fazla vakit geçmemişti ki iradesi baştan çıkarıcı dürtülerin saldırısına uğradı ve genç keşiş direncini gözünde çok büyütmüş olduğunu anladı; bunun üzerine fazlaca diklenmeden pes edip teslim bayrağını çekti. Mukaddes fikirleri, söylevleri, kaideleri bir kenara bırakıp tüm dikkatini kızın körpeliğiyle güzelliğine yoğunlaşmaya ve onu şehvet düşkünü bir adam gibi arzuladığını fark ettirmeden elde etmenin bir yolunu bulmaya verdi.

Kıza öncelikle bazı sorular sordu ve onun daha önce hiçbir erkekle münasebette bulunmadığını öğrenince bu işin göründüğü kadar kolay olacağını, yani Tanrı'ya ibadet etme bahanesiyle onu istediği kıvama getirebileceğini anladı. İlkin şeytanın Tanrı'ya ne denli düşman olduğunu uzun uzun anlattı ve ardından Tanrı'nın

takdirini en çok kazanacak amelin, şeytanı sürüldüğü cehenneme geri yollamak olduğuna onu inandırdı. Genç kız, bunun nasıl yapılacağını sorunca Rustico, "Birazdan öğrenirsin, bunun için benim ne yaptığıma iyice bak, sonra aynısını sen de yap," dedi ve sırtındaki üç beş parça giysiyi çıkarıp anadan üryan kaldı, kız da aynını yaptı; dua edecekmiş gibi dizlerinin üstüne çöktü, kızı da tam karşısına diz çöktürdü. Karşılıklı öylece durularken kızın güzelliğine yakından tanık olan Rustico'nun iştahı kabardı; bunu gören genç kızsa şaşkınlık geçirerek "Rustico, sende çıkıntılık eden ama bende bulunmayan bu şey de ne böyle" diye sordu.

"Ah evladım," dedi Rustico, "bu sana bahsettiğim şeytandır; görüyorsun işte, bana öyle fena zulmediyor ki, güçbela dayanabiliyorum acısına."

Bunun üzerine genç kız, "Şükürler olsun yüce Tanrı'ya, açıkçası benim halim senden iyi; bu şeytandan bende yok neyse ki" dedi.

Rustico, "Doğru diyorsun ama sende de, onun yerine, bende olmayan başka bir şey var" dedi.

"Neymiş o" diye sordu Alibech.

"Cehennemin var" dedi Rustico. "Tanrı'nın seni ruhumun selameti için yolladığına eminim. Eğer bu şeytan bana azap çektirmeye devam edecekse, bana karşı göstereceğin merhamet sayesinde onu cehenneme geri göndermem halinde, hem beni büyük bir dertten kurtarmış hem de Tanrı'nın takdirini fazlasıyla kazanmış olursun; yeter ki buraya gerçekten de söylediğin şeyi yapma maksadıyla gelmiş ol."

Genç kız tüm iyi niyetiyle "Ah peder, madem bende cehennem var, o halde dilediğiniz zaman gerekeni yapın" cevabını verdi.

Bunun üzerine Rustico, "Tanrı senden razı olsun evladım! Hadi şunu geri yollayalım da beni rahat bıraksın" dedi.

Böyle söyleyip genç kızı odadaki yataklardan birine geçirdi ve şu lanetli iblisi cehenneme kapatmak için nasıl durması gerektiğini ona öğretti.

Daha önce cehenneme tek bir şeytan bile göndermemiş olduğundan genç kız ilk seferde bir parça zorluk çekti ve Rustico'ya, "Peder, bu şeytan kesinlikle alçağın teki ve Tanrı'nın gerçek düşmanı olsa gerek, çünkü cehenneme konurken bile can yakabiliyor" dedi.

Rustico, "Evladım, hep böyle olmayacak" diye yanıtladı onu.

Öyle olup olmayacağına bakmak için yataktan kalkmadan evvel altı kez daha şeytanı cehenneme tıktılar ve böylece ona küstahlığından ötürü haddini öyle bir bildirmiş oldular ki, beriki sonunda kendiliğinden kuzu kesildi. Fakat sonraki günlerde habire küstahlaşıp durdu; ona haddini bildirmeyi kendine vazife belleyen genç kız, bu oyundan gitgide hoşlandığı için Rustico'ya "Tanrı'ya imanın insanı mest ettiğinden bahseden Gafsa'daki kıymetli zatların doğru söylediklerini artık açıkça görebiliyorum ve şeytanı cehenneme göndermek kadar hoşuma giden ya da bana zevk veren başkaca bir şey hatırlamıyorum; açıkçası, Tanrı'ya

iman etmek yerine başka yollara sapan kimse düpedüz kaz kafalıdır" demeye başladı. Genç kız artık sık sık Rustico'ya gidip "Peder, ben buraya aylaklık etmeye değil Tanrı'ya ibadet etmeye geldim; haydi gidip şeytanı cehenneme gönderelim" diyordu.

Şeytanı cehenneme gönderirlerken kızın ara sıra, "Rustico, şeytan ne diye firar eder anlamıyorum; halbuki cehennemin onu buyur edip alıkoymasındaki heveste onda da olsa, hiç dışarı çıkmak istemezdi" dediği oluyordu.

Genç kızın sıkboğaz etmesi, sık sık ibadet diye tutturması karşısında başka birini hararet basardı belki ama Rustico'da soğukluk baş gösterdi; bu nedenle, genç kıza şeytanın küstahça başkaldırmadığı müddetçe cezaya çarptırılmadığını ya da cehenneme yollanmadığını söyledi ve "Tanrı'nın izniyle ona gününü gösterdik; kendisine ilişmeyelim diye yalvarıp yakarıyor Tanrı'ya" diyerek kızı bir süre için susturmayı başardı.

Fakat genç kız ilerleyen günlerde Rustico'nun şeytanı cehenneme yollamaya hiç yeltenmediğini görünce, bir gün "Rustico," dedi, "senin şeytanın cezasını çekiyor ve seni darlamıyor olabilir ama cehennemim bana hiç rahat vermiyor; o yüzden ben nasıl şeytanına küstahlığından ötürü haddini bildirirken sana cehennemimle yardım ettiysem, sen de cehennemimin hiddetini yatıştırmam için bana şeytanınla yardım et."

Bitki kökleri ve suyla beslenen Rustico genç kızın bu isteklerini karşılamakta aciz kaldığından ona cehennemi yatıştırabilmek için epeyce şeytan gerektiğini ama yine de elinden geleni yapacağını söylüyordu. Rustico'nun arada bir kızın gönlünü hoş ettiği de oluyordu ama öylesine seyrekti ki bu durum tıpkı aslanın ağzına bir bakla tanesi bırakmaya benziyordu ve bu yüzden Tanrı'ya gerektiği kadar ibadet edemediği hissine kapılan genç kız sızlanıp duruyordu.

Ateşin harına karşın mecalin bitkinliği yüzünden Rustico'nun şeytanıyla Alibech'in cehennemi arasında çekişmeler sürerken Gafsa'da çıkan yangında Alibech'in babası, evin tüm çocukları ve ailenin geri kalanları yanarak can verdi ve tüm mal varlığı Alibech'e miras kaldı. Servetinin tamamını har vurup harman savur-

muş olan Neerbale isimli bir genç Alibech'in hayatta olduğunu duyunca onu aramaya koyuldu ve ölen babasının tüm malvarlığına mahkemenin geride bir vâris kalmadığı gerekçesiyle el koymasından önce onu buldu. Rustico'nun sevinç gösterileri Alibech'inse ayak diremesiyle karşılaşan Neerbale, genç kızı Gafsa'ya getirip onunla evlendi ve böylece kızla birlikte büyük bir mirasa kondu.

Alibech, Neerbale ile aynı yastığa baş koymadan önce kadınların çöldeyken Tanrı'ya hangi yolla ibadet ettiğini sormaları üzerine, şeytanı cehenneme geri gönderdikleri ve Neerbale'nin onu böylesi bir ibadetten alıkoymakla çok büyük bir günah işlediği yanıtını verdi. Kadınlar şeytanın cehenneme nasıl geri gönderildiğini sordular. Genç kız gerek sözlerle gerekse el kol hareketleriyle onlara bunu nasıl yaptıklarını gösterince büyük bir kahkaha tufanı koptu; gülmekten kırılan kadınlar, "Hiç endişelenme yavrum, aynı ibadet burada da pekâlâ yerine getirilir, Neerbale seninle birlikte Tanrı'ya gayet güzel iman edecektir" dediler.

Tüm kentte dilden dile dolaşa dolaşa sonunda Tanrı'ya ibadet etmenin en güzel yolunun şeytanı cehenneme geri yollamak olduğu söylencesi bir halk deyişi halini aldı, denizleri aşıp buralara kadar ulaştı ve bugün de hâlâ dillerdedir.

İşte bu yüzden, genç hanımlar, aranızda her kim Tanrı'nın lütfuna ermek istiyorsa, şeytanı cehenneme geri göndermeyi öğrensin; çünkü böylece hem Tanrı'nın takdiri kazanılır, hem iki taraf birden keyif alır hem de nice hayırlara vesile olunur.

Dioneo'nun kelimeleri ustaca kullandığı izlenimi doğuran hikâyesi kalbiselim hanımları binlerce kez kahkahaya boğdu. Kraliçe, hikâyenin bir sonuca bağlandığını görünce, kraliyetinin sona erdiğini bildiğinden tacı kendi başından alıp büyük bir incelikle Filastrato'nun başına koydu ve "Kuzuların kurtları nasıl idare ettiğini gördük; kurt kuzuları daha iyi çekip çevirebilecek mi, görelim bakalım" dedi.

Filastrato bunu işitince gülerek "Bana soracak olursanız, kurtlar kuzulara olsa olsa şeytanın cehenneme nasıl gerisingeri yolla-

nacağını öğretirdi ve bunu yaparken Rustico'nun Alibech'e ettiklerini aratmazlardı; ancak sizler kuzu olmadığınıza göre, bizi de kurttan saymayın. Madem kraliyet bana teslim edildi, o halde ben de idaresini üstüme alıyorum" dedi.

Neifile buna "Bak Filostrato, eğer bizlere akıl vermeye kalkışsaydınız, rahibelerin gözünü açtığı Lamporecchiolu Masetto gibi bizden sağduyu dersi alır ve bir yol gösteren çıkmazsa kemiklerinizin ancak iliği kuruduğunda tutturacağı nakaratı daha şimdiden bellemiş olurdunuz" cevabını verdi.

Filastrato, kendi elinde ok varken karşısındakinde tırpan bulunduğunu görünce şakalaşmayı bir kenara bırakıp teslim aldığı kraliyetin idamesine girişti. Kâhyayı çağırtıp hazırlıkların durumunu sordu ve temkinli davranarak kraliyeti süresince topluluğun menfaati doğrultusunda yapılmasını uygun bulduğu işlere dair emirlerini sıraladı. Ardından hanımlara dönüp, "Sevgili hanımlar, bendeki bahtsızlığa bakın ki, iyiyi kötüden ayırt edebildiğim günden beri, sizin gibi birinin güzelliği yüzünden aşkın daimi esiriyim. Ne alçakgönüllü davranmam, ne sadık kalmam ne de huyunu suyunu bilecek denli peşine düşmüş olmam, bunların hiçbiri bir başkası uğruna terk edilmemin önüne geçemedi ve işler her seferinde daha kötüye gitti; zannedersem ölümüme dek de böyle sürecek. Bu yüzden yarın başkaca bir konu yerine durumumla birebir örtüştüğü için aşklarının sonu hüsranla bitenlerden bahsedilmesinden yanayım. Bana ismimi* koyan kişi belli ki pek ileri görüşlü biriymiş; bu nedenle ismimden de anlaşılacağı üzere kendi payıma anlatacağım hikâye, büsbütün acıklı bir sona sahip olacak" dedikten sonra ayağa kalktı ve akşam yemeği vaktine dek herkesi serbest bıraktı.

Bahçe öylesine güzel, öylesine sevimliydi ki, dışarıda daha başka güzellikler aramaya çıkan olmadı. Güneş etkisini yitirmeye başlamış, hava bunaltıcı olmaktan çıkmıştı; hanımlardan bir kısmı, oturdukları sırada belki de yüz defa hoplaya zıplaya aralarına dalıp sohbetlerini bölen ada tavşanlarını, karacaları ve bahçeyi dolduran diğer hayvanları kovalamaya, onlarla oynaşmaya, didiş-

---

Filastrato (Philostratos): Aşkzede –çn.

meye daldı. Dioneo ve Fiammeta, Messer Guiglielmo ile Dama Vergiù'yi* anlatan bir şarkı söylemeye başladı, Filomena ve Panfilo ise dama oynamaya koyuldu. Kimi şunla kimi bunla uğraşırken zaman uçup gitti ve akşam yemeği vaktinin gelmesiyle birlikte havuz kenarına kurulan masada büyük bir keyifle akşam yemeği yenildi.

Filastrato, kendinden önce kraliçelik edenlerin tuttuğu yoldan ayrılmak istemediğinden, masadan kalkılır kalkılmaz Lauretta'ya bir şarkı söylemesini ve dansı başlatmasını buyurdu.

Lauretta, "Efendim, ben başkalarının şarkılarını bilmem, aklımda bir tek kendi şarkılarım var; bildiklerimden birini uygun görürseniz eğer, tam da böylesine şen şakrak bir topluluğa iyi gideceğini düşündüğüm bir şarkıyı seve seve söylerim" dedi.

Kral, "Senden gelen ne varsa tatlı ve güzeldir; aksi mümkün olamaz. Haydi, söyle şarkını" cevabını verdi.

Bunun üzerine Lauretta alabildiğine dokunaklı bir hava içinde yumuşacık bir sesle şarkısına başladı ve diğer hanımlar ona nakaratlarda eşlik etti:

Bunca acı çeken kimse
İflah olmaz teselliyle,
Viran eyledi aşk beni
İnlesem de beyhude

O ki oynatır göğü ve yıldızların her birini
Güzellik daima O'nda bulur tecellisini
Bunu bilsin diye yeryüzündeki her kerim kişi
Zarif, çekici, latif, biçimli kıldı beni
Gönlünce donattı bende alametlerini;
Oysa fani kusurlu,
Göremiyor doğruyu

"Châtelaine de Vergy": 13. yüzyılın sonlarına doğru Fransızca yazılmış, Guiglielmo isimli şövalye ile şövalyenin bağlı olduğu dükün yeğeni arasında geçen hazin olayları konu edinmiş aşk şiiri –çn.

Ne kıymetimi bilebildi,
Ne de gönlümü hoş tuttu.

Gençlik çağında birisi baş tacı etti
Kollarına sardı fikrine aldı beni
Onu da sardı gözlerimin alevi
Tatlı sözler tutuşturdu ikimizi
Zaman kanatlanıp uçuverdi;
Ben naziktim sevdiğime
İncelikte dengi dengime
Ama onsuz kaldım işte
Yazık bana, düştüğüm şu hallere.

Yakın zamanda mağrur bir genç çıktı karşıma
Asil değilse de nam salmış değerli oluşuyla
Kaptığı gibi alıkoydu beni yanında
Yersiz bir inançla tutuldu kıskançlığa;
Yazık bana, yıkımın eşiğindeyim
Bu dünyada ne işim var çok iyi bilirim,
Nicelerin önüne mutluluk sermeye geldim
Oysa şimdi birinin esiriyim.

Lanetler yağdırıyorum kara bahtıma
Giysilerimi çıkardım evet demek uğruna
Mutlu görünsem de nikâh sırasında
Daha güzeldim ben matem karasında
Hayat nice zorlaştı düğünden sonra
Saygın değilim artık eskiye kıyasla;
Ah ıstırap dolu düğün günüm,
Daha sana dönmeden yüzüm
Keşke gelip alsaydı beni ölüm.

Ey değerli sevgili
Bir vakitler başkasını değil beni mesut ettindi
Sen şimdi gökte bizi yaratanın huzurunda

Acı bana, geçmedim senden bir başkası uğruna
Bir vakitler içimize düşen kor sönmediyse hâlâ
Benim için yanıp tutuştuğunu göster bana
Beni de götür can attığım o diyara.

Lauretta, herkesin pürdikkat dinlediği ama her birinin kendince başka bir anlam verdiği şarkısını burada kesti. Bazıları şarkıyı Milano usulüne göre yorumlamak istedi, yani iyi bir domuz güzel bir kuzuya yeğdi; bazıları ise daha yüce, daha incelikli, daha manalı bir yorum getirmek istedi ama şimdi bunlardan bahsetmenin yeri değil. Şarkının ardından kral çimenliğin ve çiçek tarhının içinde sürüyle meşale yaktırdı, daha nice şarkılar söyletti; tepelere tırmanmış yıldızlar birer birer aşağılara inerken kral yatma vaktinin artık geldiğine hükmederek herkese iyi geceler diledi ve odalarına çekilmelerini emretti.

DÖRDÜNCÜ GÜN

Decameron'un üçüncü günü biter ve hüsranla biten aşkların anlatılacağı dördüncü gün Filastrato'nun krallığında başlar.

Sevgili hanımlar, gerek bilginlerin sözlerinden, gerek kendi gördüklerimden, gerekse okumuş olduklarımdan yola çıkarak, hiddetli rüzgârların ve kıskanç yalazların ancak ve ancak yüksek kulelere, ulu ağaçların doruğuna çattığı sonucuna varmıştım; ama görüyorum ki bu düşüncemde yanılmışım. Bu gözü dönmüş rüzgârlardan, hiddetli yalazlardan daima kaçtım ve bu amaçta elimden geleni yaparken akıllılık edip ovalardan, hatta en derin vadilerden geçtim; Floransa aksanında ve düzyazı biçiminde yazılmış şu başlıksız, gösterişsiz, mütevazı hikâyelerimi okuyan herhangi biri de zaten bunu açıkça görebilir. Ama ne rüzgârın kanırta kanırta yerimden söküp atması ne de kıskançlığın dişleyip ısırarak yara bere içinde bırakması beni yolumdan döndürebildi. Bilge kişilerin "Günümüzde kıskanılmayan

tek şey sefalettir" derken ne kadar haklı olduklarını açıkça görebiliyorum şimdi.

Basiretli hanımlar, hikâyemi okuyan bazı kimseler size düşkünlük gösterdiğimi; gönlünüzü eylemekten, size teselli vermekten, hatta ileri geri konuşanlara bakılırsa size methiyeler düzmekten böylesine keyif almamın münasebetsiz kaçtığını söylüyorlar. Bazıları ise daha olgun laflar ediyormuş gibi görünmeye çalışarak benim yaşımda bu tür işler peşinde koşmanın, kadınlardan bahsetmenin, kadınların yüzünü güldürmenin yakışık almadığını söy-

lüyorlar. Pek çoklarını ise itibarımın kaygısı sarmış, aranıza karışıp laklak edeceğime Parnassos dağında Musaların yanında kalmamı daha bilgece bulduklarını söylüyorlar. Hele bir de bana düşman kesilip bilmiş bilmiş konuşanlar var ki bu saçmalıkların ardından gidip hava alacağıma ekmeğimin peşine düşmemin daha hayırlı olacağından bahsediyorlar. Çabamı küçümsemek isteyen birtakım kimseler ise sizlere bahsettiğim olayların benim anlattıklarımdan daha farklı cereyan ettiğini dile getiriyorlar.

Değerli hanımlar, sizin uğrunuzda giriştiğim savaşta, şu vahşi sivri dişler etime saplandı, kopup gelen rüzgârda sürüklendim, hırpalandım ve Tanrı şahidim ki bunların hepsini metanetle karşıladım. Her ne kadar müdafaamı tamamıyla sizlere bırakmış olsam da, öylece bir köşeye çekilecek değilim; hak ettikleri kadar ağır bir karşılık vermek değil niyetim; yalnızca hiç gecikmeden kulaklarıma dirlik vermeye yetecek incelikte bir yanıtla yetineceğim. Henüz kitabımın üçte birini bile bitirmediğim halde saldırgan seslerin epeyce artmasına bakılırsa, kitabımın sonuna geldiğimde işler öylesine dallanıp budaklanmış olacak ki şimdiden bir cevap vermezsem eğer, ufacık bir fiskeyle beni yerle yeksan edebilecekler ve sizin sesiniz ne kadar gür çıkarsa çıksın, karşı durmaya yetmeyecek.

Fakat vereceğim yanıta geçmeden önce, kendimi savunmak adına bana saldıranlara istinaden bir hikâye anlatmak isterim, lakin huzurlarınıza sunmuş olduğum şu övgüye değer topluluğun hikâyeleriyle karıştırılmaması için başından sonuna değin anlatmak yerine kusuru sayesinde onlardan ayrılsın diye, yalnızca bir kısmından söz edeceğim.

Bir zamanlar kentimizde Filippo Balducci adında kendi halinde ömür süren, son derece zengin, işi gücü yolunda, mevkisini layığıyla taşıyacak bilgi birikimine sahip biri yaşardı. Çok sevdiği karısıyla birlikte huzur dolu bir hayatları vardı ve bütün dertleri birbirlerinin gönüllerini hoş tutmaktan ibaretti. Fakat bir gün, herkesin başına gelen, onun da başına geldi ve iyi yürekli karısı, Filippo'dan dünyaya getirdiği iki yaşlarındaki oğulları dışında geride hiçbir şey bırakmadan bu dünyadan göçüp gitti. Karısının

ölümünün ardından Filippo öylesine kedere boğuldu ki sevdiğini kaybeden hiç kimse bu hale gelmemiştir. Onca sevdiği hayat arkadaşından ayrı düştüğünü görünce, bundan böyle insanlarla bir arada kalmamaya, kendini Tanrı yoluna adamaya, oğlunu da yanına almaya karar verdi. Sahip olduğu ne varsa hayrına dağıttıktan sonra hiç gecikmeden Asinaio Dağının tepelerine çekildi ve küçük bir kulübede oğluyla birlikte perhiz yaparak, ibadet ederek, bağışlarla yaşamaya başladı. Girdiği yolda aklı çelinmesin diye oğlu yanındayken dünyevi konular açmıyor, onun dünyevi şeyleri görmesinden dahi imtina ediyor; daima ebedi hayatın, Tanrı'nın, azizlerin ihtişamından bahsediyor ve ona yalnızca dini konuları öğretiyordu. Oğlunun ne kulübeden ayrılmasına ne de kendisi haricinde herhangi biriyle görüşmesine müsaade ettiği bu düzeni yıllar yılı sürdürdü.

Bu kıymetli adam arada bir Floransa'ya gidip gereksinimlerini din kardeşlerinden toparladıktan sonra kulübesine dönmeyi âdet edinmişti. Derken bir gün, artık on sekizinde genç bir delikanlı olan oğlu, iyice ihtiyarlamış adama nereye gittiğini sordu ve aldığı cevap üzerine "Babacığım, siz artık yaşlandınız ve zahmetli işlerin altından güçbela kalkarsınız; bu nedenle, niçin Floransa'ya gittiğiniz bir gün beni de yanınızda götürüp din kardeşlerinizle, sofularla, dostlarınızla tanıştırmıyorsunuz? Ben sizden daha gencim ve bu işlerin üstesinden rahatlıkla gelebilirim, böylece siz burada kalırken ben Floransa'ya gidip ihtiyaçlarımızı hallederim" dedi.

Kıymetli adam oğlunun artık büyüdüğü, Tanrı'nın yolunu kanıksamış olduğu, dünyevi şeylere kolay kolay tamah etmeyeceği düşüncesiyle içinden "Oğlan doğru diyor" diye geçirdi ve bir seferinde onu da yanına kattı.

Delikanlı kenti sanki baştan başa kaplamış gibi duran evleri, konakları, kiliseleri ve tüm diğer şeyleri görünce büyük bir şaşkınlık geçirdi ve kafasında herhangi bir anı canlanmadığından babasına her birinin ne olduğunu, nasıl adlandırıldığını sormaya başladı. Babası onu yanıtlıyor, delikanlı işittikleri karşısında sevinç duyuyor ve ardından yeni bir soruya geçiyordu. Oğul sora sora baba da onu yanıtlaya yanıtlaya ilerlerlerken karşılarına düğün-

den dönen güzel ve şık giyimli genç kızlar çıktı. Delikanlı onları görür görmez babasına ne olduklarını sordu.

Baba, "Evladım gözünü yerden ayırma, bakma o yana; onlar kötü şeyler" dedi.

Bunun üzerine oğul, "Adları ne" diye sordu.

Gencin köşelenmemiş nefsinde fenalığa meyyal arzuların uyanmasını istemeyen baba gerçekte nasıl adlandırıldıklarını yani onlara kadın dendiğini söylemedi ve "Bunlara ördek denir" yanıtını verdi.

Hayret verici! Delikanlı daha önce hiçbiriyle karşılaşmadığı ve daha yeni gördüğü konaklara, öküzlere, atlara, eşeklere, paraya ya da diğer şeylere ilgisiz kesilerek bir solukta "Babacığım, size yalvarırım, ne olur bu ördeklerden bir tane de bana ayarlayın" dedi.

"Aman ha, sus, evladım," diye cevap verdi baba, "bunlar kötü şeyler."

"Yani kötü şeyler bunlara mı benzer" diye sordu delikanlı.

"Evet" dedi baba.

"Ne sözlerinizi anlıyorum ne de niçin kötü olduklarını; üstelik daha önce böylesine güzel, böylesine cici şeyler gördüğümü hiç hatırlamıyorum. Bunlar, sık sık gösterdiğiniz o resimlerdeki meleklerden bile daha güzel. Vay be! Sizin için bir kadrim kıymetim varsa, ayarlayıverin de giderken bu ördeklerden birini de yanımızda tepeye götürelim, ben onu kendim beslerim."

"Hayır, istemem! Sen onların nerelerinden beslendiğini bilmezsin!" dedi baba ve hemen o anda doğanın gücünün zekâsı karşısındaki üstünlüğünü fark edip oğlunu Floransa'ya getirdiğine pişman oldu.

Umarım buraya dek anlattıklarım gerek kendi adıma gerekse bu hikâyeyi anlatmama vesile olanlara yeterli gelir.

Genç hanımlar, beni çekiştirenlerin bir kısmı, gönlünüzü kazanmaya çok fazla kafa yormakla, size düşkünlük göstermekle hata ettiğimi söylüyorlar; fakat bütün bunları, yani sizi çok beğendiğimi ve gönlünüzü kazanmaya gayret ettiğimi ben zaten açık açık söylüyorum. Kendilerine sormak isterim, tatlı hanımlar, sizin şehvetli

öpücüklerinizle, tatlı kucaklaşmalarınızla, haz dolu yakınlaşmalarınızla tanışıklıklarını bir kenara bıraksak bile; dünden bugüne davranışlarınızdaki nezakete, buğulu güzelliğinize, zarif şıklığınıza ve kadınca erdemlerinize bizzat tanıklık ederlerken nasıl olur da yaban hayatında, ıssız bir dağ yamacında, küçücük bir kulübenin duvarları arasında, bir tek babasının yanında bakılıp büyütülmüş, yetiştirilmiş biri tarafından daha ilk karşılaşmada arzulanmış, ilgilenilmiş ve elde edilmek istenmiş olmanızı şaşırtıcı bulabilirler? Siz ki duygudan yoksun, hatta ruhu yabani bir oğlanın, toy bir keşişin daha ilk bakışta kalbini kazandınız, oysa sizi sevmeye büsbütün meyyal bir bedenle yaratılmış ben delikanlılık çağımdan beri gözlerinizdeki ışığın yüceliğini, yumuşacık kelimelerinizin zarafetini, şefkat dolu iç çekişlerinizde parıldayan kıvılcımları hissederken, sizi beğenmeye, sizin gönlünüzü kazanmaya kalkışırsam eğer dillere düşeceğim, çekiştirileceğim, örseleneceğim, öyle mi? Elbette sizi sevmeyen ve sizin sevginize mazhar olmayı dilemeyen biri doğal eğilimlerin ne hazzına varır ne değerini tanır; böylelikle bana da dil uzatır ancak bunları pek de kale almıyorum.

Yaşıma laf edenlere gelince, belli ki onlar pırasanın kafa kısmının beyaz ama saçaklı tarafının yeşil olduğundan habersizler; şakayı bir yana bırakacak olursak, onlara vereceğim yanıt şudur: Guido Cavalcanti ve Dante Alighieri'nin yaşlılığında, Cino da Pistoia'nın ise iyice ihtiyarladığında onurlandırmaktan, gönüllerini kazanmaktan kıvanç duyduğu kadınları mutlu etme çabamdan ömrümün sonuna dek pişmanlık duymayacağım. Süregelen anlatı çizgisinin dışına çıkacak olmasam, yaşları kemale erince kadınları mutlu etmenin peşine düşen tarihi kişiliklerle dolu geçmişten örnekler verirdim. Eğer bunlardan haberdar değillerse, gidip öğrensinler.

Musaların yanında kalmam gerektiğini söyleyenlerin tavsiyesini ben de güzel buluyorum; ne var ki, devamlı Musalarla bir arada kalamayız, onlar da bizim yanımızda kalamazlar. Bir insanın Musalardan ayrı düştüğü zamanlarda, onları andıranları görmekten sevinç duymasında ayıplanacak bir yan yok. Musalar kadındır ve kadınlar değer bakımından Musalarla bir tutulamasalar da ilk ba-

kışta onları andırır. Kadınları beğenmem için başkaca bir gerekçem olmasaydı bile, bu benzeşme başlı başına yeterdi. Üstelik bin mısralık şiir yazmamdaki etken kadınlardı, oysa Musaların böyle bir itki uyandırdığı hiç olmadı; pekâlâ yardım ettiler ve bin mısrayı yazarken bana yol gösterdiler, kendileriyle benzerliklerinden ötürü kadınları onurlandırmak için bu naçizane hikâyeleri yazarken muhtemelen yanıma defalarca geldiler. Yani, çoğunun sandığının aksine, bu hikâyeleri kaleme aldığım sırada ne Parnassos Dağından ne de Musalardan ayrı kaldım.

Açlığımın tasası sardığından, ekmeğimin peşine düşmemi söyleyenlere ne demeli? Muhtaç kalıp kapılarını çalsaydım, bana nasıl bir yanıt verirlerdi diye düşünüyorum da, aklıma tek bir ihtimal geliyor; kesin "Git de masallardan medet um" derlerdi. Eskiden ozanlar, zenginlerin hazinelerinden elde ettiğinden daha fazlasını

masallarından kazanırdı ve pek çoğu masallarının ardından giderek yaşadıkları çağa çiçek açtırdı; oysa ihtiyacından fazlasına göz dikenlerin çoğu daha tomurcukken soldu. Daha ne? Bunlardan bir şey isteyecek olsam beni kapı dışarı ederler; Tanrı'ya şükürler olsun ki şimdilik hiçbir eksiğim yok; hem olsaydı bile, havarinin* dediği gibi, bollukta yaşamayı da, yokluğa katlanmayı da bilirim. Kimse beni, benden çok düşünmesin.

Hikâyelerin anlattığım gibi olmadığını söyleyenler, asıllarının nasıl olduğunu belirtirlerse kendilerine minnettar kalırım ve olur da yazdıklarım asıllarına uygun çıkmazsa, eleştirilerinin haklılığını kabul eder, kendimi düzeltmek için elimden geleni yaparım. Fakat görünen o ki her şey laftan ibaret; o halde ben de onları düşüncüleriyle baş başa bırakıyorum ve hakkımda söylediklerini onlara aynen iade edip kendi yoluma gidiyorum.

Şimdilik bu kadar cevap yeter. Umudumu bağladığım Tanrı'nın ve siz nazik hanımların yardımı sayesinde büyük bir sabırla silahlarımı kuşanıp uğraşıma devam edeceğim; bu rüzgâra da sırtımı döneceğim, esecekse varsın essin. Yaşayacaklarım, rüzgâra yakalanan bir toz zerresinin başına gelenlerden daha farklı olamaz: Yani, rüzgâr toz zerresini ya yerinden hiç kımıldatmaz ya da kaptığı gibi havalandırıp ekseriyetle insanların başına, kralların ve imparatorların tacına, kimi zamansa yüksek sarayların ve ulu kulelerin tepesine bırakır; fakat zerre buradan düştüğü takdirde, o ilk havalandığı yerden daha aşağıya konmaz. Sizleri sevindirmek için elimden geleni yapmaya çalışmıştım ama şu andan itibaren çok daha büyük bir gayret göstereceğim; çünkü biliyorum ki mantıklı birinin söyleyeceği tek söz, benim ve benim gibi sizi sevenlerin doğaya uygun hareket ettiği olacaktır. Doğa yasalarına karşı çıkmak devasa bir güç gerektirir ve genellikle bunu deneyenler hem boşa kürek çeker, hem de çok ağır zarar görür. Doğruyu söylemek gerekirse, içimde ne böyle bir güç var ne de heves;

Luka İncilinde geçen, Pavlus'un Filipililere yazdığı mektuba bir gönderme. Filipililer 4:12; "Yoksulluk çekmeyi de bilirim, bolluk içinde yaşamayı da. İster tok ister aç, ister bolluk ister ihtiyaç içinde olayım, her durumda, her koşulda yaşamanın sırrını öğrendim" –çn.

fakat olsaydı bile bu gücü kendim kullanmaz, başkalarına dağıtırdım. Beni çekiştirenler seslerini kessinler; eğer hiçbir sıcaklık duymuyorlarsa, buzdan yaşamlarına devam edip kokuşmuş iştahlarının keyfini sürsünler ve bahşedilmiş olan şu kısacık hayatta beni rahat bıraksınlar.

Fakat, güzel hanımlar, konuyu epey dağıttık; kaldığımız yere geri dönelim ve başlattığımız düzeni sürdürelim.

Güneş, her bir yıldızı gökten ve gecenin nemli gölgelerini topraktan sürmüştü. Filastrato kalkıp topluluktakileri uyandırdı ve hep birlikte bahçede dolaşmaya çıktılar; yemek vaktinin gelmesinin ardından bir gün önce sofranın kurulduğu yerde yemeklerini yediler ve güneş en tepeye ulaşınca uyumaya çekildiler; uyandıktan sonra her zamanki gibi güzel havuzun yanına yerleşip oturdular. Filastrato'nun hikâyelerin açılışını yapmasını buyurduğu Fiammetta, ikinci bir buyruk beklemeden olanca dişiliğiyle söze başladı:

1. HİKÂYE

Salerno prensi Tancredi, kızının âşığını öldürtür,
âşığın kalbini altın kupada kıza gönderir;
kız kalbin üzerine zehirli su döker, suyu içer ve ölür.

Bugünün anlatısı için kralımızın seçtiği konu, bilhassa buraya eğlenmeye geldiğimiz düşünülürse, zalimane kaçıyor; çünkü başkalarının gözyaşlarından bahsetmemiz gerekiyor, oysa bu gözyaşları, dinleyenin de anlatanın da yüreğini sızım sızım sızlatmadan dile getirilemezler. Kralımız belki de geçtiğimiz günlerin coşkusuna bir parça sakinlik getirmek için bu karara varmıştır; ancak sebebi her ne olursa olsun, buyruğunu değiştirmeye kalkacak değilim. Bu nedenle sizlere gözyaşlarımıza değecek kadar dokunaklı bir olaydan, daha doğrusu bir felaketten söz edeceğim.

Salerno prensi Tancredi iyi kalpli, sevecen biri olmasına rağmen ellerini sevdalı kanına buladı. Ömrü boyunca sahip olduğu

biricik evladı, yani kızı hiç doğmasaydı belki daha mutlu olurdu. Prens kızına, bir babanın evladına duyamayacağı kadar büyük bir sevgiyle bağlıydı ve bu düşkünlüğü yüzünden ondan nasıl ayrılacağını bilemiyor, kızın kocaya varma yaşı gelip geçtiği halde onu bir türlü evlendirmiyordu. Neyse ki sonunda kızını Capua dükünün oğluna verdi, ancak kısa bir zaman sonra kız dul kaldı ve yeniden babasının yanına döndü. Yüzünün ve endamının güzelliği başka hiçbir kadında yoktu; gencecik, hayat dolu biriydi ve bir kadına göre fazlasıyla bilgiliydi. Daima üstüne titreyen babasının yanında, hanımefendiler gibi bakılıyor, büyük bir refah içinde yaşıyordu; fakat babası kendisine çok düşkün olduğundan, yeniden evlenme ihtimalini sıcak karşılamayacağının farkındaydı, gidip sormayı da kendine yakıştıramadığından, kimselere sezdirmeden bir yolunu bulup doğru düzgün biriyle sevgili olmaya karar verdi. Babasının sarayına girip çıkan kimisi soylu, kimisi sıradan yani saraylarda hep karşılaştığımız türden bir sürü insanın hal ve hareketlerini inceledi. İçlerinde en çok, alt tabakadan gelmesine rağmen erdemleriyle ve tavırlarıyla oldukça asil görünen Guiscardo isimli, babasının genç yaştaki uşağını beğendi ve sık sık karşılaştığı gencin hal ve tavırlarını gözünde büyüte büyüte, sonunda içten içe çılgınlar gibi yanıp tutuşmaya başladı. Delikanlının gözü de az keskin değildi; genç kızın farkına vardığı anda başka şey düşünemez oldu ve kalbi onun aşkıyla doldu. Böylece birbirlerine karşı gizli sevda çekmeye başladılar. Genç kızın en büyük arzusu, delikanlıyla buluşmaktı, fakat kimselere güvenip de aşkını açamıyordu; bu nedenle delikanlının dikkatini çekecek bir cinlik tasarladı. Bir sonraki gün buluşabilmeleri için nasıl hareket etmeleri gerektiğini anlatan bir mektup yazdı; mektubu boş bir kamışın içine koyup gence verdi. Kamışı uzatırken de şakacıktan "Hizmetçine ver de akşamları ateşi tutuşturmak için bundan körük yapsın" dedi.

Guiscardo kamışı alıp yanından ayrıldı ve genç kadının sebepsiz yere böyle bir armağan vermeyeceğini, bu tür sözler sarf etmeyeceğini düşüne düşüne evine vardı. Kamışı incelerken çatlak bir yerini fark etti ve bu çatlaktan kamışı yarıp içindeki mektubu buldu, açıp okudu; ne yapacaklarını anlayınca dünyanın en mutlu

erkeği oldu ve mektupta izah edilen yoldan birlikte olmalarını sağlayacak olan hazırlıklara koyuldu.

Prensin sarayının bulunduğu dağın yan cephesinde, ışığın bir oyuktan süzülerek içeriye girdiği çok eski bir mağara vardı; fakat uzun zamandır kullanılmadığından yabani otlar, çalı dikenleri oyuğu kaplamıştı. Sarayın zemin katında bulunan genç kadının odasından bu mağaraya bir merdiven açılıyordu; ancak girişi çok sağlam bir kapıyla kapatılmıştı. Her gize mazhar olan aşk, uzun yıllardır kullanılmaya kullanılmaya hafızalardan silinip gitmiş bu merdiveni sevdalı kadının aklına getirdi. Kimse farkına varmasın diye, eline aleti edevatı alıp günlerce kapıyı açmaya uğraştı. Sonunda açılan kapıdan geçip tek başına mağaraya indi ve oyuğu gördü; bunu üzerine Guiscardo'ya burayı kullanarak yanına gelebilmesi için oyuğun yerden yüksekliğini dahi belirttiği mektubu yazıp verdi.

Derhal hazırlıklara girişen Guiscardo oyuktan inip çıkabilmek için bir halata epeyce ilmekle düğüm attı; dikenlerden korusun diye sırtına bir post geçirdi ve ertesi gece kimselere belli etmeden oyuğun yanına vardı. Halatın bir ucunu, oyuğun ağzında kök salmış kuvvetli bir çalıya bağladıktan sonra ipe tutuna tutuna mağaraya inip kadını bekledi.

Aynı gün genç kadın, uykusu gelmiş gibi yaparak nedimelerini dışarı yolladı ve tek başına odasına kapandıktan sonra açık kapıdan mağaraya inip Guiscardo'yu buldu; sevinç dolu karşılaşmanın ardından birlikte genç kadının odasına geçip günün büyük bir kısmını burada zevk içinde geçirdiler. Aşklarını gizli tutmanın yolunu dikkatle tasarladıktan sonra Guiscardo mağaraya döndü; genç kadınsa kapıyı kilitleyip nedimelerinin yanına gitmek üzere dışarı çıktı. Guiscardo o gece ipine tırmana tırmana, içeriye girdiği oyuktan dışarıya çıkıp evine döndü ve ilerleyen günlerde bu yolu sıkça kullanır oldu.

Fakat böylesine derin ve yoğun bir sevinci kıskanan kader bir musibetle iki âşığın mutluluğunu gözyaşı dolu bir ıstıraba çevirdi.

Tancredi, arada bir tek başına kızının odasına gelip oturmayı âdet edinmişti; bir süre kızıyla lafladıktan sonra da çıkıp giderdi.

Bir gün Ghismonda nedimeleriyle birlikte bahçedeyken, genç kadının odasına geldi; bu esnada onu ne gören ne de duyan olmuştu. Kızını eğlencesinden alıkoymak istemediğinden, pencereleri kapalı odada örtüsü dağılmış yatağın ayakucunda duran alçacık bir taburenin kenarına ilişip oturdu ve başını yatağa dayayıp üzerine örtüyü çekince sanki kasten gizlenmiş gibi oldu; az sonra da uyuyakaldı.

Onun uyuduğu esnada Ghismonda nedimelerini bahçede bırakıp sessizce odaya girdi; aksilik bu ya, tam da o gün Guiscardo'dan yanına gelmesini istemişti. Kapısını kilitledikten sonra, odada bir başkasının daha bulunduğunun farkına varmadan, kendisini beklemekte olan Guiscardo'ya kapıyı açtı ve her zaman yaptıkları gibi yatağa uzanıp birlikte gülüşmeye, oynaşmaya başladılar; bu esnada uyanan Tancredi, Guiscardo ile kızının seslerini işitti, yaptıklarını gördü ve yüreği öylesine acıyla doldu ki ilkin içinden bağırıp çağırmak geldi ama nasıl hareket edeceğini kafasında çoktan tasarlamış olduğundan susmaya ve saklandığı yerde kalmaya karar verdi; çünkü bu meseleyi mümkünse rezalet çıkarmadan tedbirli bir yoldan halledecekti.

Tancredi'yi fark etmeyerek her zamanki gibi birlikte uzun uzadıya vakit geçiren iki âşık, ayrılık vaktinin geldiği düşüncesiyle yataktan kalktı; Guiscardo mağaraya girdi, kızsa odadan çıktı. Kederinden ölecek hale gelen Tancredi, ihtiyarlığına rağmen pencereden bahçeye atlayıp kimselere görünmeden odasına gitti; buyruğu üzerine hemen o gece herkesin uykuya yeni yeni daldığı sırada iki adam Guiscardo'yu sırtında postuyla oyuğun ağzında kıskıvrak yakalayıp gizlice huzuruna getirdi. Tancredi onu görünce ağlayacak gibi oldu ve "Guiscardo, bana ait olanlara el uzattığını kendi gözlerimle gördüm bugün; oysa sana gösterdiğim cömertlik, bu kabahati ve kepazeliği hak etmiyordu" dedi.

Buna karşılık Guiscardo'nun söylediği tek söz: "Aşkın gücü sizi de beni de aşar" oldu.

Tancredi, kimselere belli etmeden, içerideki odalardan birine kapatılmasını emretti ve emri aynen yerine getirildi.

Ertesi gün, aklından birbirinden tuhaf tasarılar, çeşit çeşit düşünceler geçen Tancredi yemeğin ardından her zamanki gibi

kızının odasına gitti. Henüz Ghismonda'nın olanların hiçbirinden haberi yoktu. Tancredi, kızını çağırtıp kapıyı kilitledi ve gözyaşları içinde, "Ghismonda, erdeminden ve iffetinden emindim ve bu yüzden kim ne derse desin kendi gözlerimle görmediğim müddetçe, kocan olmayan bir adama yalnızca düşüncelerinde değil yatağında da yer verebileceğini aklımın ucundan bile geçirmezdim. Geriye kalan şu kısacık ömrümde, yani beni bekleyen ihtiyarlık günlerimde bu olayı hatırlamanın acısını daima yaşayacağım. Madem bu kadar büyük bir iffetsizlik gösterecektin, bari kendi mertebene uygun birini seçseydin; Tanrı da böylesini isterdi. Ama sen sarayıma girip çıkan onca insan arasında, alt tabakadan gelen bir genci, ufacık bir çocukken Tanrı rızası için saraya alıp bugünlere getirdiğimiz Guiscardo'yu seçmekle beni öyle büyük bir ikileme sürükledin ki hakkında nasıl bir karara varacağımı hiç bilemiyorum. Guiscardo'yu dün gece oyuktan çıkarken yakalatıp zindana attırdım ve ona ne yapacağımla ilgili çoktan bir karara vardım ama Tanrı şahidim ki sana ne yapacağımı bilmiyorum. Bir tarafta sana karşı daima içimde taşıdığım, hiçbir babanın kızına besleyemeyeceği enginlikteki sevgim; diğer taraftaysa büyük gafletin yüzünden kapıldığım haklı öfkem var. İkisi de birer yanımdan çekiştirip duruyor beni. Biri seni bağışlamamı; öteki ise, içimden gelmese bile, sana karşı gaddar davranmamı söylüyor. Kararımı vermeden önce, senin bu konuda söyleyeceklerini duymak isterim." Böyle dedikten sonra başını önüne eğdi ve çok fena dayak yemiş bir çocuk gibi hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Babasının sözlerini işiten Ghismonda, gizli aşkının duyulmakla kalmadığını, üstüne üstlük Guiscardo'nun da yakalandığını anlayınca, öylesine amansız bir ıstıraba saplandı ki az kalsın çoğu kadının yaptığı gibi bağırıp çağırarak, gözyaşı dökerek acısını dışa vuracaktı; ancak ruhunun asaleti sayesinde içine düştüğü zafiyetten sıyrılıp büyük bir gayretle yüzüne donuk bir ifade vermeyi başardı ve kendini kurtarmak için yalvarıp yakarmaya kalkışmadı; çünkü Guiscardo'sunun çoktan ölmüş olduğunu düşünüyor ve önünde uzanan hayatı yaşamak istemiyordu.

Bu nedenle hatasından pişmanlık duyan kederli bir kadın edalarına bürünmedi; mağrur ve kendinden emin bir tavırla, hiç kızarıp bozarmadan, gözyaşı akıtmadan, dosdoğru babasının yüzüne bakıp "Tancredi, ne bütün bunları yadsımaya ne de yalvarıp yakarmaya kalkacağım; çünkü birinin faydası yok, diğerinin sağlayacağı faydada ise benim gözüm yok. Şefkatine sığınmak ya da kalbini yumuşatmak için hiçbir girişimde bulunmayacağım; fakat şerefimi müdafaa etmek için işin aslını haklı gerekçeleriyle birlikte anlatacağım ve bundan sonra olacakları gözüm pek, başım dik karşılayacağım. Aslolan şu ki, Guiscardo'yu sevdim, hâlâ seviyorum, geri kalan kısacık ömrümde yine seveceğim ve eğer ölümden sonra hâlâ sevmek mümkünse, onu sevmeyi ilelebet sürdüreceğim. Fakat kadınlık zaafım, bu noktada, beni evlendirmedeki ilgisizliğin ve onun sahip olduğu erdem kadar büyük bir paya sahip değil. Tancredi, kendin etten kemikten ibaretken, dünyaya getirdiğin kızının da taştan demirden değil, etten kemikten meydana geldiğini açıkça görmen gerekirdi. Her ne kadar şimdi yaşlı bir adam olsan da, gençliğin yasalarını ve gücünün çapını hatırlamalıydın. Ömrünün en güzel yıllarını orduda askerlik yaparak geçirmiş bir adam olarak, rehavetin ve aylaklığın yalnızca gençlere değil yaşlılara bile neler yaptırabileceğini, senin çok daha iyi bilmen gerekirdi.

Kızın olarak dünyaya geldiğime göre ben de etten, kemiktenim ve o kadar az yaşadım ki hâlâ gencim diyebilirim; bunların ikisi birden tenimi şehvetle kavuruyor ve canıma can katıyor, çünkü bir zamanlar evli olmamın ve bu arzuları doyurmanın tadına varmış idim. Genç bir kadın olarak bu güçlere karşı koyamayınca, peşlerine takılıp aşka sürüklendim. Ancak beni doğal günahı işlemeye sevk eden bu güçlere boyun eğerken, gerek senin adına gerekse kendi adıma leke sürmek istemediğimden, elimden gelen her tür önlemi almaya çalıştım. Bu uğurda şefkatli aşk ve müşfik kader gizli bir yol keşfetmemi sağladı ve böylece kimselere sezdirmeden muradıma erebildim. Kimden duydun ya da nasıl öğrendin bilmiyorum ama ben de zaten hiçbirini inkâr etmiyorum. Pek çok kadının yaptığı gibi rastgele sevgili edinmedim; Guiscardo'yu bile isteye diğerlerine tercih ettim, uzun uzadıya düşündükten

sonra ona meyil verdim ve bilgece azmimiz sayesinde kana kana gönlümü doyurdum. Ancak alt tabakadan biri yerine kendime bir asilzade seçmiş olsaydım, bunun senin açından neredeyse hiç sorun teşkil etmeyeceğini söylemene bakılırsa; sen, hakikatin peşinden gitmek yerine genel kanıya kapılıyor ve işlediğim günahtan ziyade çok acıklı bir nedenden ötürü bana sitem ediyorsun; oysa bu konuda bana değil kadere kızman gerek, çünkü çoğu zaman kader hak etmeyenleri tepelere çıkarırken, en çok hak edenleri geride bırakır. Yine de bunları bir tarafa bırakıp belli başlı esasları göz önüne alacak olursan, göreceksin ki hepimiz birer et ve kemik yığınıyız ve hepimiz aynı güçte, aynı gayrette, aynı kabiliyette birer ruhla yaratılmışız. Esasen, doğduğumuzda hepimiz aynıyız, ancak erdem bakımından birbirimizden ayrılırız. Eskiden asil diye yüksek erdem sahibi olanlara ve bunu eylemlerine yansıtanlara denirdi; her ne kadar sonradan tam tersi bir manaya bürünmüş ve bu yasa unutulup gitmiş olsa da aslında ne adabı erkânımızdan silindi ne de özünden bir şey yitirdi. Bu yüzden erdemli davranışlar sergileyen kişi asil biri olarak kabul edilmelidir; eğer ona başka türlü hitap eden biri çıkarsa, bu durumda hata, hitap eden kişidedir, asilzadede değil. Bütün beyzadelerini yan yana koy ve her birinin hayatını, huylarını, tavrını Guiscardo'nunkiyle kıyasla; eğer tarafsız bir açıdan bakarsan göreceksin ki Guiscardo asillerin şahı, ötekilerse ayaktakımı. Hem ben, Guiscardo'nun erdemini ve meziyetlerini değerlendirirken, bir başkasının görüşünü değil, senin sözlerini ve kendi gördüklerimi dikkate aldım. Onu senden daha çok öven biri var mıydı? Her bakımdan takdir edilesi bir adam olduğunu söyleyip onu göklere çıkaran sen değil miydin? Gördüğüm kadarıyla onu metheden sözlerinin hiçbirinde haksız değildin; çünkü Guiscardo her eyleminde bahsettiğin kadar hayranlık uyandıran biriydi. Eğer onun hakkında yanlış yargıya vardıysam, bunun nedeni, senin beni yanıltmış olmandır. Aşağı tabakadan bir adamla birlikte olduğumu söylemekle hata edersin ama yoksul biri dersen sana hak verebilirim; gelgelelim bu da kendi ayıbın olur, çünkü bu, hizmetinde çalışan böylesine kıymetli birine hak ettiği değeri vermediğin anlamına gelir. Zaten yok-

sulluk asalete zeval veremez, ama zenginlik insandan asaletini söküp alabilir. Nice krallar, nice prensler bir vakitler yoksuldu ve toprak çapalayan, koyun güden pek çok kimse bir vakitler varlık içinde yüzüyordu; bugün de hâlâ var böyleleri. Hakkımda vereceğin karara dair yaşadığın ikileme gelince; hiç kafan karışmasın. Gençliğinde yönelmediğin şiddete yaşlılığında başvurmak, yani bana karşı gaddar davranmak niyetindeysen hiç geri durma; çünkü illa günahtan sayılacaksa eğer, beni bu günaha ilk iten kişiden aman dilemeye hiç niyetim yok. Eğer Guiscardo'ya revâ gördüğünü benden esirgersen, seni temin ederim ki ona yaptıklarının ya da yapacaklarının aynısını kendi ellerimle yaparım kendime. Şimdi git de gözyaşını kadınlarla birlikte dök ve ölümü hak ettiğimizi düşünüyorsan ikimizin birden canını al" dedi.

Prens, kızının duruşundaki kararlılığı fark ettiyse de gözünü tümden karartıp sözlerini gerçekleştirecek kadar ileri gidebileceğine ihtimal vermedi; yanından ayrılırken kızının kılına bile dokunmamaya, asıl fenalığı Guiscardo'ya yapmaya, böylelikle bu aşkın hararetini söndürmeye karar verdi. Guiscardo'ya bekçilik eden iki adamına o gece gürültü etmeden Guiscardo'yu boğmalarını, sonra da kalbini söküp kendisine getirmelerini emretti ve emirleri harfiyen yerine getirildi.

Ertesi gün prens büyük ve güzel bir kupa getirtip kalbi içine koydu, gizli işlerini gören bir hizmetkârını çağırıp kızına kupayı götürmesini ve verirken "En sevdiği şeyle teselli ettiğin baban, en kıymet verdiğinle teselli bulasın diye bunu sana gönderdi" demesini buyurdu.

Ghismonda, çılgınca kararından vazgeçmemiş, babası gider gitmez zehirli otlarla kökler getirtip damıtmış ve işler korktuğu gibi giderse elinin altında hazır bulunsun diye bunları suya katmıştı. Elinde hediye, dilinde prensin sözleriyle çıkıp gelen hizmetkârdan soğukkanlılıkla aldığı kupanın kapağını açtı; içindeki kalbi görüp babasının sözlerini işitince, bunun kesinlikle Guiscardo'nun kalbi olduğunu anladı. Başını kaldırıp hizmetkâra baktı ve "Öylesine değerli bir kalp ki bu, altından daha değersiz bir mezara konması yakışık almazdı. Babam yerinde bir iş yapmış" dedi.

Bu sözlerinin ardından kalbi dudaklarına götürüp öptü ve "Neredeyse sonuna geldiğim hayatım boyunca her yerde babamın bana duyduğu yoğun sevgiye rastladım ama bu seferki hepsinden üstün. Böylesine büyük bir hediye karşısında kendisine minnettar kaldığımı ve şükranlarımı sunduğumu iletin" dedi.

Böyle söyledikten sonra sıkı sıkı tuttuğu kupayı havaya kaldırdı ve kalbe bakarak "Ah benim tüm sevinçlerimin tatlı yuvası, seni zihnimdeki gözlerle ne zaman olsa görmek varken, şimdi yüzümde taşıdığım şu gözlerle görmeme neden olan zalimliğe lanet olsun! Kaderden nasibine düşen hayat koşunu tamamlayıp, herkesin katettiği yolun sonuna gelmekle dünyanın dertlerinden, sıkıntılarından kurtuldun ve düşmanın sayesinde hak ettiğin değerde bir mezara koyuldun. Hayattayken seni gönülden seven kadının gözyaşları haricinde, hiçbir noksan yok cenaze töreninde; fakat bundan da mahrum kalmayasın diye Tanrı seni bana gönderme fikrini saldı merhametsiz babamın kalbine. Kararım, buğusuz gözlerle, korkusuz bir yüzle ölmek olsa da, sana gözyaşlarımı vereceğim ve bunu yapar yapmaz hiç vakit kaybetmeden ruhumu, senin yardımın sayesinde, onca sakınıp sakladığın o ruhla birleş-

tireceğim. Bilinmeyen topraklara giderken bana eşlik etmesinden daha büyük keyif alacağım, daha fazla güven duyacağım bir başka ruh olabilir mi? Eminim, o hâlâ bunun içerisinde ve ikimizin mutluluğuna mesken olmuş bu yerlere bakıyor; eminim hâlâ beni seviyor ve onu çok seven ruhumu bekliyor" dedi.

Bu sözlerinin ardından diğer kadınların aksine ortalığı velveleye vermeden, sanki kafasının içinde bir pınar varmışçasına kıyasıya gözyaşı dökmeye, bir yandan da cansız kalbe bitip tükenmez öpücükler kondurmaya başlaması görülmeye değerdi.

Etrafını saran nedimeler, kalbin kime ait olduğunu ya da sözlerinin ne manaya geldiğini anlamıyorlar ama yürekleri burkulduğundan hep birlikte ağlaşıyorlardı; gözyaşlarının nedenini tatlı dille defalarca boş yere soruyorlar, teselli verebilmek için ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlardı.

Ghismonda yeterince ağladığını düşünerek başını kaldırdı ve gözlerini silip, "Ey aşka mazhar olmuş kalp! Sana karşı tüm vazifelerimi yerine getirdim. Geriye yalnızca ruhumu ruhunun yanına katmak kaldı" dedi.

Böyle söyledikten sonra bir önceki günden hazır ettiği suyun bulunduğu maşrapayı getirtti, gözyaşlarıyla yıkanmış kalbin durduğu kupaya suyu döktü ve hiç korkmadan dudaklarına götürüp tamamını içti; bitirdikten sonra hâlâ elinde taşıdığı kupayla ilkin yatağının üstüne geçti, ardından bedenine derli toplu bir duruş vererek uzandı ve ölü âşığın kalbini kendi kalbine yaslayıp tek bir söz dahi söylemeden ölümü beklemeye başladı.

Nedimeler ne tür bir su içtiğini bilmiyor olsalar da, gördükleri ve duydukları karşısında olan biteni Tancredi'ye anlatmaya gittiler. Tancredi, korktuğunun başına geldiği endişesiyle kızının odasına koştu ve Ghismonda'nın yatağa uzandığı esnada içeriye girdi; gecikmiş sözlerle onu tatlı tatlı avutmaya çalıştı, fakat kızın ne durumda olduğunu görünce o da içli içli ağlamaya başladı.

Bunun üzerine Ghismonda, "Tancredi, gözyaşlarını böylesine hasretle beklenmemiş bir felakete sakla; bana verme gözyaşlarını, onları istemiyorum. Kendi istediği oldu diye ağlayan bir başkasını gördün mü hayatında? Fakat eğer bir zamanlar bana duyduğun

sevgiden bir parçacık olsun içinde kaldıysa, son bir armağan ver bana. Guiscardo'yu her nereye attırdıysan beni de koy yanına ve gizli kapaklı yaşamımızı uygun karşılamasan da öldükten sonra bizi ayan beyan göm yan yana" dedi.

Prens gözyaşlarının şiddetinden bir türlü cevap veremedi; genç kız ise son nefesini verdiğini hissederek ölü kalbi göğsüne bastırdı ve "Tanrı'ya emanet olun, ben aranızdan ayrılıyorum" dedi. Ardından gözleri buğulandı, tüm duyuları hissizleşti ve bu acı dolu dünyadan göçüp gitti.

İşte Guiscardo ile Ghismonda'nın aşkları duyduğunuz gibi böyle acı dolu sona erdi. Tancredi arkalarından çok ağladı ama yaptığı zalimliğe pişman olmakta geç kalmıştı. Tüm Salernolula-rın gözyaşları eşliğinde onurlarına yaraşır bir törenle ikisini aynı mezara defnettirdi.

2. HİKÂYE

Papaz Alberto, genç bir kadını kandırıp Cebrail'in kendisine âşık olduğuna inandırır ve meleğin kılığına girerek kadınla nice kez keyif çatar; daha sonra kadının akrabalarından korkup evden kaçar ve yoksul bir adamın evine sığınır; yoksul adam onu ertesi gün yabani bir kılıkta kent meydanına gitmeye ikna eder; ancak burada diğer papazlar tarafından tanınıp yakalanır ve hapsedilir.

Topluluktaki hanımların gözleri, Fiammetta'nın anlattığı hikâyeyle nice kez dolup taştı; ancak hikâye sona erdiğinde kral yüzünde sert bir ifadeyle "Ghismonda'nın Guiscardo'yla yaşadığı mutluluğun yarısına karşılık hayatımı vermem gerekseydi eğer, çok düşük bir bedel ödemiş olurdum; yine de bu durum hiçbirinizi şaşırtmasın çünkü yaşarken her saat binlerce kez ölümü tadıyorum ama bunun karşılığında mutluluktan ufacık da olsa payımı alamıyorum. Buna karşın, meselelerimi şimdilik kendi hallerine bırakmayı ve kısmen de olsa dertlerimi andıran günün acıklı ko-

nusunu Pampinea'nın hikâyesiyle sürdürmesini istiyorum. Eğer Pampinea, Fiammetta'nın yolundan gidecek olursa, hiç şüphesiz, yangınımın üzerine birkaç çiğ damlası düştüğünü hissedeceğim" dedi.

Pampinea kralın verdiği buyruğu işitmiş, ruh halini az evvelki sözlerinden çıkarmıştı ancak doğası gereği topluluktaki hanımların mizacını daha yakından tanıdığından kralı memnun etmektense belirlenen konu dahilinde hanımları neşelendirmekten yanaydı ve kralın buyruğuna ters düşmeden onları güldürecek bir hikâye anlatmaya karar vererek söze başladı:

"İyi sanılırsa kötü kişi, fenalığa yorulmaz hiçbir işi." Sıkça kullanılan bu atasözü bana hem belirlenen konuda konuşmak üzere geniş bir alan hem de din adamlarının riyakârlığının nasıl bir hal aldığını, nerelere vardığını gösterme imkânı sunuyor. Uzun ve bol kıyafetleri içinde, yüzlerinde düzmece bir solgunlukla, dingin ve ağırbaşlı bir sesle sadaka dilenen ama kendi ahlaksızlıklarından ötürü başkalarını azarlayacakları ya da kurtuluşa erebilmek için kendilerinin sadakayı toplamakla, karşılarındakininse vermekle yükümlü olduğunu dillendirecekleri zaman sesleri yüksek perdeden pek gür çıkan bu din adamları, bizler gibi cennete girmeye çalışmalarına gerek yokmuş, zaten oranın hem sahipleri hem idarecileriymiş de ölen kişiye, cennetten, bağışlayacağı paranın tutarına bağlı olarak ihtişamı az ya da çok değişen bir yer tahsis ediyorlarmış gibi davranmakla, önce eğer buna inanıyorlarsa kendilerini, sonra da sözlerine güvenenleri kandırıyorlar. O geniş geniş cüppelerinin altında neler neler gizlediklerini göstermemde bir sakınca bulunmasaydı eğer, nice sersemin gözleri açılırdı. Tanrı istese de, Fransisken tarikatının Venedik'teki en hatırı sayılır papazlarından birinin başına gelenleri diğer düzenbazlar da yaşasa keşke. Her ne kadar kalpleriniz Ghismonda'nın ölümünden dolayı kederle kaplı olsa da, belki yüzünüzü güldürüp keyfinizi yerine getirebilir diye genç denemeyecek yaştaki bu papaza olanları anlatmaktan keyif duyacağım.

Kıymetli hanımlar, bir vakitler Imola'da Berto della Massa adında bayağı hayat süren ahlaksız bir adam yaşardı. Tüm aha-

linin yakından tanıdığı kepazelikleri yüzünden öyle bir duruma düşmüştü ki söyledikleri ister yalan olsun isterse doğru, ona inanan kimse yoktu. Üçkâğıtlarının artık burada bir işe yaramadığını anlayınca, perişan bir halde her düzenbaza kucak açan Venedik'e geçti ve burada çevireceği dümenler için önceki yerlerde izlediklerinden daha farklı bir yol tutmaya karar vererek, kendini geçmişte yaptığı kötülüklerden dolayı vicdan azabı çeken alçakgönüllü biri gibi gösterip herkesten daha koyu Katolik kesildi, sonra gidip papaz oldu ve Imolalı Papaz Alberto adını aldı. Yeni kıyafetleri içinde, sözde çetin bir hayat sürmeye, tövbeyle orucu methetmeye başladı ve hoşuna gitmediği müddetçe eti yemez, şarabı içmez oldu. Yankesicinin, muhabbet tellalının, sahtekârın, katilin tekiyken birdenbire büyük bir vaize dönüşüvermesi ilk etapta kimsenin dikkatini çekmemiş olsa da, aslında bütün bu fenalıklardan uzaklaşmış değildi; yalnızca gizlice hareket edebileceği anları kolluyordu. Vaizliğe geçtikten sonra, sunağa çıkıp ayin yapacağı zamanlarda karşısında kalabalık bir kitle bulursa başlıyordu Kurtarıcı'nın Tutkusu* için ağlamaya; keza canı istedi

* İsa Peygamber'in çarmıha gerilmesi –çn.

mi neredeyse zahmetsizce gözyaşı dökmeyi beceren biriydi. Kısa zamanda vaazları ve gözyaşlarıyla Venediklilerin gözünü öyle bir boyadı ki hazırlanan neredeyse her vasiyetin tanzimi ve infazı için güvenilir kişi olarak ona başvurulur oldu; çoğu kimse paralarını artık ona emanet ediyor, kadınlarla erkeklerin büyük bir kısmı ona akıl danışıp günah çıkarıyordu. Böyle yapa yapa kurtken çobana dönüştü; hatta muhterem bir kişi olarak civardaki ünü, Aziz Francesco'nun* Assisi'deki ününden bile büyüktü.

Derken bir gün, kadırgalarıyla Filandre'ye açılmış büyük bir tüccarın Lisetta da Ca' Quirino adındaki kalın kafalı sersem karısı, yanında başka kadınlarla birlikte günah çıkarmak üzere bu muhterem papaza geldi, ayaklarının dibine çöktü ve günahlarının bir kısmını tüm Venedikliler gibi zevzeklik ede ede sayıp döktü; bu esnada Papaz Alberto ona bir âşığı olup olmadığını sordu.

Kadın yüzünü buruşturup "Ne diyorsunuz papaz efendi? Gözünüz yok mu sizin? Benim güzelliğimi diğer kadınlarınkiyle bir mi sandınız? İstesem, sürüsüne bereket âşığım olurdu ama ona buna peşkeş çekilecek bir güzellik değil benimkisi. Benimle eşdeğer güzellikte kaç tane kadın gördünüz? Bu güzellikle cennetliğim ben" dedi. Bu cevabın ardından güzelliğine dair, dinleyene fenalıklar geçirten daha nice laflar etti.

Papaz Alberto kadının aptallığını çabucak fark etmiş, kendi sabanına uygun bir toprak bulduğu düşüncesiyle hemen oracıkta kadına gönül vermişti ama kur yapmayı daha geniş bir zamana erteleyip bu seferlik ona ne kadar muhterem bir zat olduğunu göstermeye karar verdi ve gerek bu sözlerinin gerekse diğer zırvalıklarının altı boş böbürlenmeler olduğunu söyleyerek kadını azarlamaya başladı. Bunun üzerine kadın papaza, hayvanın teki olduğunu, bir güzeli diğerinden ayırt edemediğini söyledi. Papaz Alberto kadını iyice çileden çıkarmak istemediğinden günahını çıkartıp diğer kadınlarla beraber gitsin diye salıverdi.

Birkaç gün sonra yanına güvenilir bir dostunu alıp kadının evine gitti, birlikte başka bir odaya geçtiler; papaz kimsenin ken-

---

* Fransisken tarikatının kurucusu –çn.

disini görmediğinden emin olunca öne doğru atılıp diz çöktü ve "Hanımefendi size yalvarırım, Tanrı aşkına beni bağışlayın; pazar günü güzelliğiniz hakkında ettiğim laflar yüzünden o gece öyle beter cezalandırıldım ki elden ayaktan düştüm, ancak bugün yerimden doğrulabildim" dedi.

Bunun üzerine alık kadın, "Sizi kim böyle cezalandırdı" diye sordu.

"Anlatayım" dedi papaz. "O gece her zaman yaptığım gibi hücremde dua ediyordum, derken içerisinin birdenbire nurla dolduğunu gördüm; fakat ne olduğunu anlamak için başımı çevirip bakmama fırsat kalmadan, elinde koskocaman asasıyla tepemde dikildiğini fark ettiğim yakışıklı bir genç beni cüppemden yakaladı ve her yanım kırılana dek yerden yere çaldı. Niçin böyle yaptığını sorunca 'Çok sevdiğim ve Tanrı'dan sonra her şeyin üstünde tuttuğum Lisetta hanımın ulvi güzelliğine dil uzatmakla bugün hadsizlik ettin,' yanıtını verdi. 'Siz kimsiniz?' diye sordum; bunun üzerine kendisinin Melek Cebrail olduğunu söyledi. Ben de 'Efendimiz, yalvarırım beni bağışlayın' dedim. O ise 'Seni ancak, ilk fırsatta gidip ondan özür dilemen koşuluyla bağışlarım. Ama olur da seni affetmezse, buraya yeniden gelir ve seni öyle fena pataklarım ki ömrün boyunca bir daha gülmez o yüzün' dedi. Daha başka şeyler de söyledi, fakat beni affetmediğiniz sürece bunları dile getirme cüretini gösteremem."

Nükteden yoksun kaz kafalı kadın bütün bu sözler karşısında mest olmuş, işittiklerinin doğruluğuna hemen inanmıştı; bir an durduktan sonra "Ben size ulvi bir güzelliğim olduğunu söylememiş miydim Papaz Alberto? Sizin adınıza üzüldüm. Bir daha böyle fena bir muamele görmeyin diye, Tanrı'nın izniyle hemen şu anda, meleğin neler söylediğini anlatmanız koşuluyla, sizi bağışlıyorum" dedi.

Papaz Alberto, "Hanımefendi, beni affettiğinize göre seve seve anlatırım fakat hatırlatmam gereken bir husus var; siz şu an dünyadaki en şanslı kadınsınız ve bu durumu mahvetmek istemiyorsanız, size anlatacaklarımı dünya üzerinde bir başka kişiyle paylaşmaktan kaçınmalısınız. Cebrail, sizi çok beğendiğini ancak sizi

korkutmaktan çekindiğini, yoksa geceleri birlikte geçirmek için yanınıza çoktan gelmiş olacağını size söylememi istedi. Bir gece yanınıza gelmek ve bir süre sizinle kalmak istediğini iletmem için de beni gönderdi, ancak kendisi bir melek olduğundan ve mevcut haliyle geldiği takdirde ona dokunamayacağınızdan dolayı keyfiniz kaçmasın diye insan suretinde gelmek niyetinde; hangi vakitte gelmesini ve kimin suretine bürünmesini istediğinizi belirtirseniz, ona göre gelecek. Kendinizi şu hayattaki kadınlar arasında en talihlisi saysanız, yeridir" dedi.

Bunun üzerine budala kadın, Cebrail'in bu sevgisinden ötürü büyük kıvanç duyduğunu, kendisinin de zaten onu çok sevdiğini, ne vakit bir tasviriyle karşılaşsa pahalı mumlardan yakmadan geçmediğini, dolayısıyla istediği zaman gelebileceğini ve odasında baş başa kalabileceklerini, ancak bakire Meryem uğruna onu terk edip gitmemesini şart koştuğunu, çünkü ona olan düşkünlüğünü duyduğunu, hatta önünde diz çökerkenki tasvirlerini her yerde gördüğünü söyledi ve kendisini korkutmadığı sürece dilediği biçimde gelebileceğini belirtti.

Papaz Alberto, "Hanımefendi bilgece sözler söylüyorsunuz; bana dediklerinizi bir bir ileteceğim kendisine. Fakat rica etsem sizi hiçbir zahmete sokmayacak büyük bir iyilikte bulunabilir misiniz benim için? Cebrail'in size benim bedenimde gelmesini isterseniz, bana büyük hayrınız dokunur; çünkü bu durumda Cebrail ruhumu bedenimden çıkartıp cennete götürür, sonra da bedenime kendisi girer ve yanınızda durduğu sürece ruhum cennette kalır" dedi.

Dangalak kadın, "Güzel düşünmüşsünüz," dedi, "benim yüzümden yediğiniz dayakların da tesellisi olur."

Bunun üzerine Papaz Alberto, "O halde bu gece evinizin kapısını aralık bırakın da içeri girebilsin. İnsan bedeninde geleceği için kapıdan başka yerden geçemez çünkü" dedi.

Kadın söyleneni yerine getireceği yanıtını verdi. Papaz Alberto evden çıktı; kadınsa büyük bir utkuya ermiş de başı göğe değmiş gibiydi ve Cebrail'i beklerken sanki bin yıl geçmiş gibi hissetti. O gece meleklikten ziyade şövalyelik kuşanması gerektiğini düşünen

Papaz Alberto, birdenbire attan düşüvermemek için badem şekerleriyle, kurabiyelerle güç toplamaya girişti. Gece için iznini aldı ve akşam olunca bir ahbabıyla birlikte bir hanım arkadaşının evine gitti; zaten bir yerde feneri söndüreceği zaman fitili hep burada ateşlerdi. Uygun anın geldiğini düşününce üstünü değiştirip yanlarından ayrıldı ve kadının evine vardı. İçeriye girdikten sonra yanında getirdiği pılı pırtıyla kendini melek kılığına soktu ve üst kata çıkıp kadının odasına girdi. Kadın böylesine bembeyaz bir varlığı karşısında görünce hemen önünde diz çöktü; melek onu kutsayıp ayağa kaldırdıktan sonra yatağa gitmesini işaret etti. Sadakatini göstermeye can atan kadın buyruğu derhal yerine getirdi ve hemen ardından melek zahidesinin yanına uzandı. Papaz Alberto boylu boslu, kanlı canlı, çevik bir adamdı, dolayısıyla çıtı pıtı, narin bir kadın olan Lisetta'ya yaklaşımı kocasınınkinden epey farklıydı; üstüne bir de gece boyu defalarca kanatsız uçuşa geçince kadın memnuniyetini hararetle dile getirmeden edemedi. Tüm bunların ardından papaz uhrevi âlemin görkemi üzerine uzun bir nutuk verdi.

Gün ağarmak üzereyken pılısını pırtısını toplayıp evden çıktı ve ahbabının yanına gitti; bu arada iyi yürekli ev sahibesi, tek başına korkudan uyuyamazsa diye ahbabına bütün gece refakat etmişti.

Kadın kahvaltısını ettikten sonra yanına aldığı nedimesiyle birlikte Papaz Alberto'ya gidip Cebrail'le alakalı havadisleri verdi ve sonsuz hayatın görkemine dair melekten işittiklerini bire bin katarak anlattı. Bunun üzerine Papaz Alberto, "Hanımefendi, onunla nasıl zaman geçirdiğinizi bilemem ama şunu gayet iyi biliyorum: Dün gece Cebrail yanıma geldiğinde kendisine sizin sözlerinizi ilettim, bunun üzerine ruhumu bu dünyada görülemeyecek bolluktaki güllerin çiçeklerin ortasına bıraktı ve ben bu geceyi şafak sökene dek var olabilecek en muhteşem yerde geçirdim. Bu sırada bedenime ne olduğunu bilmiyorum" dedi.

"Onu da size ben anlatayım. Bedeniniz bütün gece içinde Cebrail'le birlikte kollarımın arasındaydı; bana inanmıyorsanız sol göğsünüzün alt yanına bakın. Oraya öylesine büyük bir buse kondurdum ki izi birkaç gün boyunca geçmez" dedi kadın.

"O halde bugün uzun zamandır yapmadığım bir şey yapıp soyunayım da bir bakayım bakalım doğru mu söylüyorsunuz" dedi Papaz Alberto.

Kadın bir müddet daha zırvaladıktan sonra evine döndü. Papaz Alberto ise o günden sonra herhangi bir maniyle karşılaşmadan daha nice kez melek kılığında kadının yanına gitti.

Derken bir gün Lisetta ile bir yakını bir araya gelmiş, güzellikten konuşmaya başlamışlardı; ancak kendi güzelliğinin diğer kadınlarınkine üstünlüğü göstermek isteyen Lisetta kaz kafalının teki olduğundan "Benim güzelliğimi kimin beğendiğini bilseydiniz, başkalarınınkine dair tek kelime etmezdiniz" dedi.

Duydukları karşısında yakını meraklandı ve onu iyi tanıdığından "Hanımefendi, sözleriniz doğru olabilir; ne var ki bu kişinin kimliği meçhul kaldıkça, kimsenin fikri kolay kolay değişmez" dedi.

Hemen galeyana gelen Lisetta, "Hemşire, bunu sizinle paylaşmamam gerekiyor ama yine de söyleyeyim; Melek Cebrail idi bahsettiğim. Beni kendinden bile çok seviyor ve gerek yeryüzünün gerekse engin suların en güzel kadını olduğumu söylüyor" dedi.

Bunun üzerine yakınının gülesi geldi ama onu biraz daha konuşturmak istediğinden kendini tutup "Hanımefendi, dinim hakkı için eğer hayranınız Melek Cebrail ise ve size böyle dediyse, sözlerinizde haklısınızdır; fakat ben melekler böyle işler yapmaz sanırdım" dedi.

Lisetta, "Yanılıyorsunuz hemşirem, Efendimizin çilesi üstüne yemin ederim ki kocamdan bile daha iyi iş çıkartıyor, üstelik bana öbür tarafta da bu işlerin yapıldığını söyledi. Beni çok güzel bulduğu, hatta ahirette bile benden güzeli olmadığı için vuruldu bana, bu yüzden de sık sık yanıma geliyor; şimdi anladınız mı" dedi.

Yakını Lisetta'nın yanından ayrıldıktan sonra bir eğlentiye katıldı ve buradaki kadın kalabalığına olan biteni baştan sona aktardı; fakat duyduklarını anlatabileceği bu yere varıncaya dek aradan sanki bin yıl geçmiş sanmıştı. Buradaki kadınlar olanları kocalarına ve başka kadınlara anlattı, onlar da daha başkalarına

anlattı; böylece üstünden daha iki gün geçmeden tüm Venedik bu olayla çalkalandı. Ne var ki kadının kayınbiraderleri de haberi alanlar arasındaydı; kadına tek laf etmeden şu meleği bulmayı, uçup uçamadığına bakmayı akıllarına koydular ve geceler boyu pusuya yattılar. Papaz Alberto, olaya dair kimi söylentilerin kulağına kadar ulaşması üzerine kadını paylamak için evine gitti; ancak daha yeni soyunmuştu ki, onun eve geldiğini gören kayınbiraderler içeri girmek için odanın kapısında bitti. Papaz Alberto bunu duyar duymaz neler döndüğünü anladı ve hiçbir yere gizlenemeyeceğini görünce Büyük Kanal'a açılan pencereyi açıp suya atladı. Su derindi ve papaz yüzmeyi iyi bilirdi; bu sayede hiçbir yanı incinmeden kanalın karşı yakasına kadar yüzüp açık bulduğu kapıdan bir eve girdi, evdeki iyi yürekli adama o saatte orada niçin çıplak halde bulunduğuna dair martavallar anlattı ve Tanrı aşkına hayatını kurtarsın diye yalvardı. Vicdanı sızlayan iyi yürekli adam gidip halletmesi gereken işler olduğundan ona kendi yatağını verdi ve geri dönene dek kendisini evde beklemesini söyledi; sonra da kapıyı üzerine kilitleyip işine gitti.

Kadının kayınbiraderleri odaya girip de Cebrail'in kanatlarını geride bırakıp uçmuş olduğunu görünce küplere bindiler ve kadına verip veriştirdiler; sonunda onu perişan halde oracıkta bırakarak ellerinde meleğin kanatlarıyla evlerine döndüler.

Bu arada gün ağarmıştı; iyi yürekli adam Rialto'dan* geçerken etraftaki konuşmalardan Melek Cebrail'in gece Bayan Lisetta'yla oynaşmaya gittiğini ama kadının kayınbiraderleri tarafından baskın yediğini, korkudan kendini kanala attığını, sonra da sırra kadem bastığını işitti ve evindeki kişiden bahsedildiğini hemen anladı.

Eve dönüp de onu nereden tanıdığını çıkarınca uzun uzadıya konuşarak kadının kayınbiraderlerine haber salmamak için elli duka altınını almanın yolunu yaptı; Papaz Alberto adamla anlaşmaya vardı ve ödemeyi yaptı fakat hemen ardından evden ayrılmak isteyince iyi yürekli adam, "Bunun yalnızca bir yolu var; o

---

* Venedik'te bir ticaret merkezi –çn.

da ancak siz isterseniz mümkün olabilir. Bugün yapacağımız bir eğlence var; bu eğlencede kimi yanında ayı kılığına girmiş birini getirir, kimi yabani kılığa bürünmüş birini, kimisi de bambaşka kılıkta olanı. Sonra San Marco Meydanında bir av tertip edilir; av sona erince eğlence de biter ve herkes yanında getirdiği kişiyle canı nereye isterse o yana gider. Dilerseniz burada olduğunuz ortaya çıkmadan önce bu kılıklardan birine girin ve benimle gelin, ben de sizi nereye isterseniz oraya götüreyim; aksi halde tanınmadan nasıl dışarı çıkabilirsiniz bilemiyorum, çünkü kadının kayınbiraderleri bu civarda bir yerde olduğunuzu hesaba katarak sizi ele geçirebilmek için her yana gözcü diktiler" dedi.

Papaz Alberto, her ne kadar böylesi bir kılıkta dışarı çıkmak ağrına gidiyor olsa da, kadının kayınbiraderlerinin korkusundan razı geldi; adama kendisini nereye götürmesini istediğini söyledi ve herhangi bir kılıkta gidebileceğini belirtti. Bunun üzerine adam papazın vücudunu bala buladı, üstünü silme tüyle kapladı, sonra boynuna bir zincir dolayıp yüzüne bir maske geçirdi ve bir eline irice bir asa, diğer elineyse kesimhaneden getirttiği iki koca köpeği tutuşturdu; bu arada Melek Cebrail'i görmek isteyenlerin San Marco Meydanına gelmelerini duyursun diye Rialto'ya birini yollamıştı. Venediklilerin vefası böyleydi işte.

Bunları tamamladıktan bir süre sonra yabani adamını dışarı çıkarıp önüne kattı; kendisi de zincirinden tutarak ardı sıra gidiyordu; etraftan yükselen "Bu da kim" soruları eşliğinde onu, peşlerine takılan ve çağrıyı duyup Rialto'dan gelenlerin akın ettiği meydana kadar götürüp tepede duran yüksek bir sütuna bağladı ve avın başlamasını bekliyormuş gibi davrandı; bu sırada karasinekler ve atsinekleri, bala bulanmış olduğundan yabani adamın etrafına üşüşmüşlerdi.

Az sonra meydanın iyiden iyiye dolduğunu görünce, yabani adamın zincirini çözecekmiş gibi yaparak Papaz Alberto'nun yüzünden maskesini çekip aldı ve "Efendiler, domuz gelmediği için av yapılamıyor ancak buraya kadar boşu boşuna gelmiş olmayın diye, Venedikli kadınları avutmak için geceleri gökyüzünden dünyaya inen Melek Cebrail'i görün istedim" dedi.

Maskesi çıktığı anda Papaz Alberto'yu tanımayan kalmadı ve her yandan bağrışmalar yükseldi. Kalabalıktakiler en aşağılık kimseler karşısında bile ağza alınmayacak kadar ağır laflar ediyor, papaza korkunç hakaretler yağdırıyor; bir yandan da suratına çerçöp fırlatıyordu. Uzunca zaman onu bu halde tuttular; derken, olan bitenden bir şekilde haberdar olan yarım düzine rahip meydana geldi, üzerine bir cüppe geçirip zincirlerini çözdüler ve kargaşayı arkalarında bırakarak onu manastıra götürüp kilit altına aldılar; bu yerde sefil bir hayat sürdüğü, sonra da öldüğü rivayet edilir.

İyi biri sanıldığından, yaptığı kötülüklere inanılmayan bu adam kendini Melek Cebrail gibi göstermeye cüret etti ama meleklikten yabaniliğe geçip aşağılanmakla hak ettiğini buldu ve işlediği günahlar için uzun zaman boş yere gözyaşı döktü. Tanrı böylesini diğerlerine de reva görse, onların başına da aynısı gelse keşke.

3. HİKÂYE

Üç delikanlı, üç kız kardeşi sever; hep birlikte Girit'e kaçarlar ancak kardeşlerin en büyüğü kıskançlığa kapılıp âşığını öldürür; ortanca kardeş ablasını kurtarmak için Girit Dükü'yle beraber olur fakat sevgilisi onu öldürüp ablasıyla kaçar; cinayet üçüncü kardeşle âşığının üzerine kalır, itiraflarının ardından idam edilmekten korkan âşıklar nöbetçileri rüşvetle çelip yok yoksul halde Rodos'a kaçarlar ve burada sefalet içinde ölürler.

Pampinea'nın hikâyesinin sona erdiğini duyan Filastrato bir müddet düşünceye daldı, ardından Pampinea'ya dönüp "Hikâyenizin sonu bir nebze olsun iyiydi ve bu kısım hoşuma gitti fakat öncesinde yer alan gülünçlükler istemeyeceğim kadar çoktu" dedi. Sonra Lauretta'ya dönerek "Hanımefendi, sırayı mümkünse daha iyi bir hikâyeyle siz sürdürün" dedi. Lauretta gülümseyerek "Aşkların ancak ve ancak mutsuz sona ermesini diliyorsanız, âşıklara karşı fazla zalimsiniz. Yine de sözünüze riayet etmek için, aşkın hazzını pek az tadabilmiş, sonra da felakete sürüklenmiş üç gençten bahsedeceğim sizlere" dedi ve anlatmaya başladı:

Genç hanımlar, sizler de gayet iyi bilirsiniz ki zaafın her türlüsü insanın başına dert açar ve zaafa kapılan kişi hem kendini hem de etrafındakileri yakar. Bana kalırsa öfke, bizi dörtnala tehlikeye sürükleyen zaafların başında gelir. Üzüntünün tetiklediği hesapsız ve apansız bir hareketten başka bir şey değildir öfke; üstelik, mantığı defeder, zihnin gözlerini karanlığın sisine bular, gazabın aleviyle ruhumuzu kasıp kavurur. Her ne kadar öfke erkeklerde daha sık nüksediyor ve kimilerinde daha yoğun şiddette seyrediyor olsa da hasarın büyüğü kadınlarda görülür çünkü öfke kadınlarda hızla alev alır, kolayca yangına dönüşür ve daha az dirençle karşılaşır. Bunda şaşılacak bir yan yok; çünkü irdelemeye kalkarsak, ateşin doğası gereği hafif ve yumuşak maddeleri ağır ve sert olanlardan daha fazla tutuşturduğunu görebiliriz. Erkekler alınmasın ama bizler onlardan daha narin ve daha kıpır kıpırız.

Velhasıl, doğal eğilimlerimizi, münasebette bulunduğumuz erkeklerin hoşuna giden, onlara huzur veren sevecenliğimizi, uysallığımızı ve başa dert açan, tehlike yaratan hiddetimizi, öfkemizi göz önünde bulundurarak sizlere, direncimizi artırsın diye, daha önce bahsi geçen üç gençle içlerinden birinin öfkeye kapılarak mutluluktan mutsuzluğa sürüklendiği üç genç kadının aşkından bahsetmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi Marsilya Provence'da bulunur. Sahil kenarında yer alan bu tarihi ve soylu kent eskiden zengin insanları, büyük tüccarlarıyla şimdiki halinden çok daha hareketliydi. Burada yaşayanlardan biri de Narnald Cluada adında en alt tabakadan gelmesine rağmen sağlam ve güvenilir bir tüccar olarak uçsuz bucaksız servete, hudutsuz mal mülke sahip olan bir zengindi. Karısından çok sayıda çocuğu olmuştu; evlatlarının üç tanesi kızdı ve yaşça oğlanlardan büyüklerdi. Kızların biri on dördündeydi, diğer ikisi ise on beş yaşındaydı ve ikiz olarak dünyaya gelmişlerdi. Kocaya varmaları için akrabalarının tek beklediği, İspanya'ya mal götürmeye giden Narnald'ın geri dönmesiydi. Büyük kızlardan birinin adı Ninette, diğerinin Madeleine, küçük olanınsa Bertelle'ydı. Restagnon adında yoksulluğuna rağmen asil bir genç Ninette'e gönlü erdiğince âşıktı; genç kadın da ona sevdalıydı. Dünyada kimselere sezdirmeden aşklarının tadını çıkarmanın yolunu bulmuş, nice zaman birlikte güzel güzel keyif çatmışlardı. Bu sırada babalarının vefatı üzerine büyük bir servete konan Foulques ve Hugues adında iki arkadaştan biri Madeleine'e diğeri ise Bertelle'e tutuldu. Ninette'in fark ettirmesiyle durumdan haberdar olan Restagnon, kendi eksiğini onların aşkıyla yamama düşüncesi içinde iki gençle yakınlık kurdu ve kimi zaman yanına ya birini, ya ötekini, ya da her ikisini birden alıp genç kadınları görmeye götürdü.

Ahbaplıklarını iyice koyultup yakın arkadaş olduklarına kanaat getirdiği bir gün onları evine çağırdı ve "Kıymetli gençler, aramızdaki yakınlığa bakarak size karşı nasıl bir muhabbet beslediğimi, kendim için yapacağımı sizlerden de esirgemeyeceğimi açıkça anlamış olmalısınız. Sizleri çok sevdiğim için aklımdan geçenleri bilin isterim; size hangisi doğru gelirse en son onda karar kılarız.

Şayet yalan değil ise sözlerinizden ve geceli gündüzlü yaptıklarınızdan anladığım kadarıyla, sizler iki genç hanımı, tıpkı benim kardeşlerini sevdiğim gibi mertçe seviyorsunuz. Sizin de aklınıza yatarsa eğer, yüreğim bu yangına deva olacak pek tatlı, pek hoş bir çare serdi önüme.

Sizler çok zenginsiniz, ben ise değilim ancak servetinizi bir araya getirip beni de pay sahibi kılarsanız, hep beraber mutlu bir yaşam sürmek üzere dünyanın dilediğiniz yerine gidebilmemiz için ne yapar eder üç kardeşi ikna ederim; onlar da babalarının servetinin yüklüce bir kısmını yanlarına alırlar ve gittiğimiz her yere bizimle birlikte gelirler. Her birimiz sevdiğine kavuşur, dünyanın en mesut insanları oluruz ve üç kardeş gibi yaşar gideriz. Böylesi bir saadeti paylaşmak isterseniz karar sizin; ya da hepsini unutun gitsin" dedi.

Aşk ateşiyle yanıp tutuşan iki genç sevdiklerine kavuşabileceklerini işitince, karar vermekte pek güçlük çekmediler ve işler böyle sonuçlanacaksa eğer söylenenleri yerine getirmeye hazır olduklarını belirttiler.

Restagnon gençlerden bu yanıtı aldıktan birkaç gün sonra ancak büyük zahmetlere katlanarak görebildiği Ninette ile buluştu. Bir süre birlikte vakit geçirmelerinin ardından ona gençlerle yaptığı konuşmayı anlattı; tasarısını beğendirmek için çeşit çeşit gerekçeler göstererek genç kadının aklını çelmeye çalışırken pek de zorlanmadı; çünkü genç kadın korku duymadan birlikte olabilmelerini ondan daha çok arzuluyordu. Bu nedenle tasarıyı beğendiği, kardeşlerinin de memnun kalacağı ve bilhassa böyle bir durumda sözünden çıkmayacakları yanıtını gönül rahatlığıyla verdi ve gerekli hazırlıklar için elini çabuk tutmasını söyledi. Restagnon, yapmış olduğu konuşmayı bir neticeye bağlaması için üsteleyip duran iki gencin yanına döndü ve onlara kadınlar cephesinde işlerin yolunda gittiğini söyledi. Girit'e gitmeyi kararlaştırmalarının ardından ticarete atılma bahanesiyle ellerinde bulunan kimi mülkleri sattılar, geriye kalan ne varsa hepsini nakde çevirdiler ve bir gemi satın alıp içini en âlâsından dayayıp döşedikten sonra kararlaştırılan günü beklemeye koyuldular. Diğer taraftan kardeşle-

rinin neye heves ettiğini gayet iyi bilen Ninette, olan biteni onlara öylesine ballandıra ballandıra anlattı ki, iki kardeş dünya gözüyle bu işin gerçekleştiğini görebileceklerine inanmakta zorluk çekti. Gemiye binecekleri gece gelip çatınca üç kız kardeş babalarına ait büyük bir sandığı açıp içinden hayli yüksek meblağda para ve çok sayıda mücevher aldıktan sonra verilen talimata uygun olarak sessizce evden çıktı ve kendilerini bekleyen âşıklarıyla buluştu. Hiç vakit kaybetmeden gemiye binen âşıklar küreklere asılıp yola koyuldular ve hiçbir yerde durup oyalanmadan ertesi gece Ceneviz'e vardılar. Altı âşık burada ilk defa aşklarının tadına baktı, hazzına vardı. Gereksinim duydukları ne varsa tedarik ettikten sonra yola koyuldular ve bir limandan diğerine derken sekiz gün içinde herhangi bir musibetle karşılaşmadan Girit'e vardılar. Kandiye kenti yakınlarından pek ahım şahım, alabildiğine geniş araziler satın alıp üzerine güzel ve gösterişli malikâneler diktiler. Uşaklar, köpekler, kuşlar, atlar edindiler; yanlarında kadınlarıyla ziyafetlerde, eğlentilerde, şenliklerde boy gösterdiler ve dünyanın en mesut erkekleri olarak beyler gibi yaşamaya başladılar.

Ne var ki, büyük keyif alınan şeylerin bollukta kabak tadı verdiğine her gün şahit oluyoruz. Böyle yaşayıp giderlerken Restagnon'nun başına da aynısı geldi ve çok sevdiği Ninette ile korku duymadan hazzı tadabildikçe ondan bıkmaya, sevgisi de haliyle tükenmeye başladı. Dahası, o civarda yaşayan güzel ve asil bir genç kadına tutuldu ve tüm marifetini sergileyerek baş döndürücü laflarla, çalgı çengiyle peşinden koşmaya başladı. Ninette bunu fark ettiği anda öyle fena kıskançlığa kapıldı ki Restagnon ondan habersiz adım atamaz oldu; üstelik dırdırıyla, didişip durmasıyla hayatı hem kendine hem de Restagnon'a zindan etti.

Ancak bolluk nasıl bezdirirse, yokluk da öyle iştah kabartır; Ninette'nın sitemleri de böylelikle Restagnon'un dumanı üstünde sevdasının ateşini körükledi. İlerleyen günlerde neler olup bittiği, Restagnon'un sevdiği kadınla ilişki kurup kurmadığı muamma olsa da Ninette her nasılsa ikisinin birlikteliğini haber aldı; bunun üzerine büyük bir kedere kapıldı, derken kederin yerini öfke aldı, sonunda öfke hiddete dönüştü ve Restagnon'a beslediği aşk katık-

sız bir nefret olup çıktı. Uğradığı hakaretin öcünü ancak Restagnon'un ölümüyle alabileceği düşüncesiyle zehir hazırlamada usta olan yaşlı bir Yunan kadına gitti ve hediye vaatleriyle kadını ikna edip ölümcül bir içecek hazırlattı. Kimseye danışıp etmeden bir akşam sıcaktan bunalan Restagnon'a içeceği verdi. Zehir öylesine tesirliydi ki hiç kuşku duymadan verileni içen Restagnon'u daha gün doğmadan canından etti. Foulques, Hugues ile sevgilileri ölüm haberini alınca Ninette ile birlikte içli içli ağladı ve zehirlenip öldüğünü bilmeden Restagnon'u saygın bir törenle gömdürdü. Gelgelelim, Ninette'e zehirli karışımı hazırlayan yaşlı kadın birkaç gün sonra başka bir namussuzluğu yüzünden tutuklanınca işkence altında itirafta bulundu ve diğer suçlarının yanı sıra bu yaptığını da sonuçlarıyla birlikte enine boyuna anlattı. Bunun üzerine Girit Dükü bir gece kimseye haber vermeden Foulques'nün sarayını sessiz sedasız kuşattı ve herhangi bir direnişle karşılaşmadan Ninette'i ele geçirip usulca saraydan çıkardı. Restagnon'un ölümüne dair duymak istediği her şeyi işkenceye gerek bile kalmadan bir çırpıda Ninette'in ağzından aldı. Foulques ve Hugues dükün el altından bilgilendirmesi sayesinde olayı öğrendi, sevgilileri de onlardan aldı haberi ve bu duruma her birinin fena halde canı sıkıldı. Ninette'in ölüm cezasına çarptırılacağını, yaptıkları nedeniyle yakılmayı fazlasıyla hak ettiğini düşünerek onu ateşten kurtarabilmek için her yola başvuruyorlardı ancak tüm çabaları boşunaymış gibi görünüyordu çünkü dük adaletin daima yerini bulmasından yanaydı.

Madeleine çok güzel bir genç kadındı ve uzun zamandır dükün kızda gözü vardı. Her ne kadar kendini düke beğendirmek için herhangi bir girişimde bulunmayı asla aklından geçirmemiş olsa da bu kez onun gönlünü kazanmakla kız kardeşini ateşe atılmaktan kurtarabileceğini düşündü ve güvenilir bir elçi aracılığıyla düke haber yollayıp şu iki şartının yerine getirilmesi halinde her emrine amade olduğunu bildirdi: İlk şartı kız kardeşine sağ salim kavuşmaktı, diğer şartı ise bunun bir sır olarak kalmasıydı. Dük elçiden işittiklerine memnun kaldıysa da istenileni yerine getirip getirmeme hususunda uzun uzun düşüncelere daldı; sonunda anlaşmaya yanaşıp

kabul ettiği yanıtını verdi. Kadından aldığı onayla bir gece Hugues ve Foulques'yü sanki olayla ilgili ifadelerinin alınması gerekiyormuş gibi tutuklattı ve geceyi birlikte geçirmek üzere gizlice Madeleine'e gitti; yine aynı gece denize atılacakmış gibi görünsün diye önceden çuvala koydurttuğu Ninette'yi de yanında getirip gecenin bedeli olarak kız kardeşine hediye etti. Sabah yanından ayrılırken aşklarının bu ilk gecesinin aynı zamanda son gecesi olmaması için Madeleine'e yalvardı ve suçluyu uzaklara göndermesini ayrıca tembihledi; aksi halde dük kadın yüzünden tepki çekebilir ve ona karşı yeniden gaddar davranmak zorunda kalabilirdi.

Geceleyin Ninette'in boğdurulduğunu işiten Foulques ve Hugues duyduklarına inandı; ertesi sabah serbest bırakılmalarının ardın-

dan, kardeşlerinin ölümünden ötürü sevgililerini teselli etmek için doğruca evlerine döndüler fakat Madeleine'in kardeşini saklamak için gösterdiği onca ustalığa rağmen Ninette'in evde olduğunu anlayan Foulques önce şaşkınlığa, hemen ardından da kuşkuya kapıldı, çünkü dükün Madeleine'i sevdiği evvelce kulağına çalınmıştı. Ninette'in nasıl olup da evde bulunabildiğini sorunca Madeleine onu inandırmak için upuzun bir hikâye uydurdu ama açıkgöz bir adam olan Foulques aldanmadı ve doğruyu söylemesi için kadını zorladı. Madeleine epeyce mırın kırın ettikten sonra olanları anlattı; Foulques öfkeden gözü dönmüş ve kederine yenik düşmüş halde kılıcını çekip boş yere merhamet dilenen kadını öldürdü. Dükün öfkesinden ve muhakemesinden korkarak kadını öldüğü odada bırakıp Ninette'in yanına gitti ve yüzünde sahte bir mutlulukla "Bir kez daha valinin eline düşmemen için seni kardeşinin kararlaştırdığı yere götürmeye geldim, haydi hemen gidelim" dedi. Ninette zaten korku içinde ve yola çıkma arzusunda olduğundan bu sözlere inandı; kardeşine veda bile etmeden gecenin karanlığında Foulques ile birlikte oradan ayrıldı. Beraber limana vardılar ve Foulques'nün yanına alabildiği azıcık parayla bir tekneye bindiler; fakat nereye gittiklerini duyan eden olmadı.

Ertesi gün olup da Madeleine öldürülmüş halde bulununca, Hugues'e kin güden ve çekememezlik besleyen bazı kimseler olayı hemen düke haber verdiler. Madeleine'i çok seven dük burnundan soluyarak koşup eve geldi ve Hugues ile sevgilisini tutuklattı. Foulques ile Ninette'in kaçtıklarından bile haberleri yokken Madeleine'in ölümünde Foulques ile birlikte kendilerinin de parmağı olduğunu itiraf etmeye zorlanan Hugues ile sevgilisi itiraflarının ardından ölüm cezasına çaptırılmaktan korktuklarından, akıllılık edip evde zor zamanlar için sakladıkları yüklüce parayla nöbetçileri ayarttılar; yanlarına başkaca eşyalarını almaya vakitleri kalmadığından nöbetçilerle birlikte kayığa binip Rodos'a kaçtılar ve burada sefalet içinde yok yoksul halde kısacık bir yaşam sürdüler.

Restagnon'un delice aşkı ve Ninette'in öfkesi hem kendilerini hem de diğerlerini işte bu hallere sürükledi.

4. HİKÂYE

Gerbino, dedesi Kral Guglielmo'nun söz vermiş olmasına rağmen, Tunus kralının kızını kaçırmak maksadıyla ona ait bir gemiye saldırır; kız gemidekiler tarafından öldürülür; bunun üzerine Gerbino gemidekileri öldürür; sonra da kellesinden olur.

Lauretta, hikâyesinin sona ermesinin ardından sessizliğe gömüldü; bu sırada topluluktakilerden bazıları kafa kafaya vermiş âşıkların felaketine dertleniyor, bazısı öfkesinden ötürü Ninette'e verip veriştiriyor, her yandan başka bir ses yükseliyordu. Elissa, kralın daldığı derin düşüncelerden başını kaldırıp bir sonraki hikâyeyi anlatması için kendisine işaret vermesi üzerine uysal bir sesle anlatmaya başladı:

Tatlı hanımlar, gözlerin alevi olmadan aşk şimşeklerinin çakmayacağına inananlar, kulak aşinalığıyla da âşık olunabileceği görüşünde olanlara tepeden bakanlar çoktur; fakat yanıldıkları anlatacağım hikâyede açıkça görülecektir. Sizlere, birbirlerini hiç mi hiç görmedikleri halde, sadece haklarında işittikleri sayesinde sevdaya tutulan ve sonunda içler acısı bir yıkıma uğrayan iki âşıktan bahsetmek istiyorum.

Sicilya Kralı II. Guglielmo,* Sicilyalıların dediğine göre iki evlat sahibiydi; Ruggieri adında bir oğlu ve Gostanza adında bir kızı vardı. Ruggieri, babasından önce ölmüş ve geride Gerbino adında bir oğul bırakmıştı. Dedesi tarafından özenle yetiştirilen çocuk, nezaketi ve cesaretiyle nam salan yakışıklı bir genç olmuş, ünü yalnızca Sicilya topraklarıyla sınırlı kalmamış, dünyanın çeşitli yerlerine de yayılmıştı ve o zamanlar Sicilya krallığına bağlı olan Berberistan'da methini duymayan kalmamıştı.

Gerbino'nun nezaketinin ve erdeminin olağanüstü ününü duyanlar arasında, Tunus kralının kızı da vardı. Her görenin doğanın elinden çıkmış en güzel yaratık olduğunu söylediği, görgü sahibi,

---

1153-1189 yılları arasında Sicilya tahtında oturan kral II. Guglielmo gerçek hayatta hiç evlat sahibi olmamıştır –çn.

yüce gönüllü bu asil kız, pek kıymetli kimselerin konuşmalarına kulak kabartıp da Gerbino hakkında söylenenleri duydukça, onun takdir edilesi eylemlerini büyük bir ilgiyle derlemeye başladı ve duydukları öylesine hoşuna gitti ki onun nasıl yapılı biri olduğunu kafasında canlandıra canlandıra, sonunda büyük bir tutkuyla gence vuruldu; artık kim ondan bahsedecek olsa, can kulağıyla anlatılanları dinliyordu. Diğer taraftan, kızın güzelliğinin ve erdemlerinin methi her yerde olduğu gibi Sicilya'da da duyuldu ve Gerbino'nun kulağına kadar teşrif buyurdu; duydukları karşısında kayıtsız kalamayan Gerbino öyle büyük bir şevkle yanıp tutuştu ki duyduğu yangının kızınkinden hiç de aşağı kalır yanı yoktu. Kızı görmek için can atıyor olsa da dedesinden izin alıp Tunus'a gidebilmek için adamakıllı bir gerekçesi yoktu; bu nedenle o taraflara giden arkadaşlarına telkinlerde bulunuyor, ellerinden geleni yaparak kızı gizli ve derin sevdasından münasip gördükleri biçimde haberdar etmelerini ve kendisine kızdan haber getirmelerini istiyordu. İçlerinden biri bu işi ustaca halletti; satıcıların yaptığı gibi yanına mücevherler alıp kızı görmeye gitti ve Gerbino'nun sevdasını kıza etraflıca anlattıktan sonra Gerbino'nun servetiyle birlikte emrine amade olduğunu bildirdi. Elçiyle havadisini güler yüzle karşılayan kız kendisinin de aynı aşkla yanıp tutuştuğu yanıtını verdikten sonra aşkının bir nişanesi olarak en kıymetli mücevherlerinden birini elçiyle gönderdi. Gerbino değerli bir armağanın verebileceği en büyük mutluluğu tattı ve aynı surette kıza pek çok defa mektuplar yazıp armağanlar yolladı; olur da kader yüzlerine gülerse diye buluşup koklaşmak için kızla nice kez anlaştı.

İşler hiç istenmediği halde böylesine sürünceme içinde ilerlerken ve genç kız bir yanda, Gelbino diğer yanda yanıp tutuşurken, Tunus kralı kızını Gırnata* kralına verdi. Genç kız büyük mesafeler yüzünden sevdiğinden uzaklaşacak olması bir yana, ondan belki de tamamen ayrı düşeceğini düşündükçe kahroluyordu. Eğer bir yolunu bulmuş olsaydı, bu işe mani olmak için seve seve

---

Gırnata Emirliği İspanya'nın Endülüs bölgesinde 1232-1432 yılları arasında hüküm sürmüş bir ortaçağ devletidir. Hikâyede geçen Gırnata kralı, hayali bir karakterdir –çn.

babasından kaçıp Gerbino'ya varırdı. Evlilik haberini alan Gerbino da aynı biçimde derin bir kedere saplandı; genç kızın deniz yoluyla kocasına gitmesi halinde, eğer bir fırsatını bulursa kızı zorla kaçırmayı düşünüyordu.

Bu aşka ve Gerbino'nun niyetine dair kimi duyumlar alan Tunus kralı, gencin azminden ve cesaretinden çekindiğinden yola çıkma vakti yaklaşınca Kral Guglielmo'yu tasarısından haberdar etmek ve Gerbino'nun ya da bir başkasının engel çıkarmayacağına dair kendisine güvence verildikten sonra harekete geçileceğini bildirmek üzere krala birini gönderdi. Kral Guglielmo muhterem biriydi ve Gerbino'nun aşkına dair herhangi bir söylenti işitmemişti; kendisinden bu nedenle bir güvence talep edildiği aklına gelmediği için istenileni gönül rahatlığıyla kabul etti ve sözlerinin göstergesi olarak bir eldivenini Tunus kralına gönderdi. Tunus kralı istediği güvenceyi elde edince Kartaca Limanında büyük ve güzel bir gemi hazırlattı ve gemide gidecek olanların gereksinim duyacağı ne varsa hepsini temin ettirdikten sonra gemiyi süsletip kızını Gırnata'ya göndermek için uygun hale getirtti; geriye yalnızca yolculuk için elverişli zamanı beklemek kalmıştı.

Tüm bunları gören ve ne manaya geldiğini iyi bilen genç kız gizlice Palermo'ya yolladığı bir hizmetçisinden sevgili Gelbino'ya selamlarını iletmesini, birkaç gün içinde Gırnata'ya gitmek üzere yola çıkacağını, Gerbino'nun bahsedildiği gibi değerli bir adam olup olmadığını görmenin ve onca kez dile getirdiği kadar âşık olup olmadığını anlama zamanının geldiğini söylemesini istedi. Yolladığı hizmetçi elçilik vazifesini eksiksiz yerine getirip Tunus'a döndü. Gerbino bütün bunları işitince, dedesi Kral Guglielmo'nun Tunus kralına güvence verdiğini de öğrenmiş olduğundan ne yapacağını şaşırdı ancak genç kızın sözleri gayet anlaşılırdı; aşkın meyline kapılan Gerbino kıza korkak görünmemek için Messina'ya geçip iki kadırgayı silahla donattı, usta gemiciler tuttu ve kızın gemisinin geçeceği yeri hesaplayarak Sardinya'nın üst yakasına konuşlandı.

Çok geçmeden tahmininde haklı çıktı; birkaç gün sonra hafif rüzgârlı bir havada gemi Gerbino'nun pusuda beklediği yerin bi-

raz uzağında belirdi. Gerbino bunu görünce yanındakilere, "Efendiler, sizler eğer zannettiğim kadar mert insanlarsanız, aranızda aşkla henüz tanışmamış olan yoktur; keza kanaatimce aşk olmasa ölümlülerin hiçbirinde ne erdem ne de haysiyet bulunur. Eğer âşıksanız ya da aşkı tatmışsanız, emelimi anlamakta güçlük çekmezsiniz. Âşığım ve aşk sizleri de bu derde ortak etmeye zorluyor beni. Sevdiğim, şu karşınızda gördüğünüz gemide; en büyük tutkuma mesken bu gemi müthiş hazinelerle dolu ve eğer sizler mert adamlarsanız, gemiyi erkekçe mücadele edip zahmetsizce ele geçirebilirsiniz. Kendi payıma bu zaferden tek beklentim, aşkı uğruna silah kuşandığım kadındır; kalan her şey şu andan itibaren sonsuza dek sizlerindir. Haydi, gidip saldıralım şu gemiye, bahtımız açık olsun; rüzgârsız günde çakılıp kalan gemiyi önümüze seren Tanrı bu işte yardımcımız olsun" dedi.

Gerbino'nun onca söz söylemesine gerek yoktu, çünkü yanındaki Messinalılar yağmaya çoktan hazırdı ve Gerbino'nun konuşmasıyla şevke getirerek onlara gördürmek istediği işi yapmaya zaten can atıyorlardı. Konuşmasının sonunda ancak bu kadar olur dedirtecek türden müthiş bir şamata kopardılar, borazanlar çaldılar, silahlarını çektiler, küreklere asılıp gemiye vardılar. Gemidekiler uzaktan yaklaşan kadırgaları görünce, bir yana kıpırdayamadıklarından savunmaya geçtiler. Sevgili Gerbino gemiye ulaşmasının ardından kumandanların savaş çıksın istemiyorlarsa kadırgalara binmelerini emretti. Müslümanlar* onların kim olduklarını ve ne istediklerini öğrenince, kendilerine saldırmaları halinde, kral tarafından verilen güvenceye karşı gelinmiş olacağını söylediler, kanıt olarak Kral Guglielmo'nun eldivenini gösterdiler

---

Metinde "Sasaniler" olarak geçer, ancak burada kastedilen Sasani İmparatorluğu değil Müslümanlardır; Sasaniler ismi haçlı seferleri sırasında Avrupalılar tarafından Suriye civarında yaşayan Arap kabilelerini belirtmek ve ortaçağda Müslümanları ifade etmek için kullanılmıştır Geminin ulaşmayı hedeflediği Gırnata Emirliği, İber yarımadasında kurulan son bağımsız İslam devletidir; geminin ayrıldığı ülke ise Tunus'tur dolayısıyla mürettebatın Müslümanlardan oluşması olasıdır –çn.

ve savaşıp yenilmedikleri müddetçe teslim olmaya ya da gemiden herhangi bir şey vermeye katiyen yanaşmayacaklarını bildirdiler.

Gerbino, geminin pupa tarafında kadını görüp de hayal ettiğinden çok daha güzel olduğunu fark edince daha beter yangına düştü ve etrafta halihazırda hiç şahin* bulunmadığına göre eldivene de yer olmadığını, eğer kadını vermek istemiyorlarsa çatışmaya hazır olmalarını söyledi. Çok geçmeden çatışma başladı; her iki taraf birbirleri üstüne vahşice ok ve taş yağdırdı, karşılıklı olarak birbirlerini büyük zayiata uğrattı ve çatışma uzunca bir süre devam etti.

Gerbino nihayetinde pek yol katedemediklerini görünce, Sardinya'dan getirtmiş olduğu bir tekneyi ateşe verip iki kadırganın yardımıyla gemiye yasladı. Bunu gören ve ya ihtiyaten teslim olmak ya da mecburen ölmek dışında bir yolları kalmadığını anlayan Müslümanlar alt güvertede ağlamakta olan kralın kızını üst güverteye çıkardılar, oradan da pruva tarafına götürüp Gerbino'ya seslendiler ve onun gözleri önünde merhamet dileyen, yardım isteyen kızın boğazını kestiler; ardından kızı denize atıp Gerbino'ya "Sadakatinin hak ettiği ölçüde ve sana bırakabileceğimiz yegâne biçimde veriyoruz onu, buyur al" dediler.

Gerbino, bu gaddarlığı görünce okları da, taşları da umursamadan canına susamış gibi gemiye yanaştı ve üzerinde kaç kişi bulunduğuna aldırmadan tepesine tırmandı; buzağı sürüsüne dalan aç bir aslanın dişleriyle tırnaklarıyla bir ötekini bir berikini boğazlayıp açlığından ziyade öfkesini dindirmesi gibi bir elinde kılıcıyla önüne geleni deşerek Müslümanların çoğunu öldürdü. Yanan gemiden artık alevler yükseliyordu; Gerbino adamlarına hizmetlerinin bedeli olarak ellerine geçirebildiklerini almalarını söyledi ve düşmanları karşısında kazanmış olduğu zaferin çorak mutluluğuyla gemiden indi. Güzeller güzeli kadının cesedini sudan çıkardı ve uzun uzun ağlayıp bolca gözyaşı döktü; Sicilya'ya dönerken kadını Trapani'nin karşısına düşen ufacık Ustica ada-

---

Gerbino ava eşlik eden şahinlerin tünedikleri ele zarar vermemeleri için eldiven giyilmesini ima ederek alay yollu bir cevap verir –çn.

sına vakur bir törenle gömdürdü ve evine dünyanın en bedbaht adamı olarak döndü.

Haberi alan Tunus kralı, verdiği sözü yerine getirmemesini kınamak üzere Kral Guglielmo'ya kapkara giysiler içinde elçilerini gönderdi ve olan biteni kendisine iletti; bu durum karşısında epey sarsılan Kral Guglielmo adalet talebini geri çevirmenin herhangi bir yolu bulunmadığını görerek Gerbino'yu tutuklattı. Baronlarının onca yalvarıp yakarmalarına rağmen kararından dönmedi; ileride sözüne güvenilmeyen bir kral sayılmaktansa torunsuz kalmayı yeğleyerek Gerbino'nun boynunun vurulması hükmünü verdi ve infaz bizzat huzurunda gerçekleştirildi.

İşte iki âşık birkaç gün içinde, aşklarının tadına bile bakamadan, sizlere anlattığım gibi feci bir sonla, sefil bir biçimde öldüler.

5. HİKÂYE

Erkek kardeşleri Elisabetta'nın sevgilisini öldürür; kızın rüyasına giren sevgili ona nereye gömüldüğünü gösterir; kız sevgilisinin başını gizlice topraktan çıkartıp fesleğen saksısına koyar ve her gün başında saatlerce gözyaşı döker; kardeşler saksıyı elinden alınca kız çok geçmeden kederinden ölür.

Elissa'nın hikâyesi sona erdiğinde kral tarafından övgüyle karşılandı ve sıradaki hikâyeyi Fiomena'nın anlatmasında karar kılındı. Bahtsız Gerbino ile sevgilisine karşı yüreği merhametle dolan Fiomena şefkat dolu bir iç çekişin ardından söze başladı:

Değerli hanımlar, benim hikâyem Elissa'nın sözünü ettiği kadar yüksek mevkiden kişiler hakkında değil ama neyse ki onun hikâyesinden daha az acıklı da değil. Az evvel Messina'dan bahsedilince, orada geçen bir olay geldi aklıma.

Messina'da, San Gimignanolu babalarının ölümünün ardından büyük servete konan ve tüccarlık yapan üç kardeş ile onların Elisabetta adında, genç, güzel, terbiyeli fakat kim bilir hangi se-

bepten ötürü henüz evlenmemiş bir kız kardeşleri vardı. Ayrıca Lorenzo isminde Pisalı bir genç de üç kardeşin dükkânlarından birinde durur ve onların tüm işini çekip çevirirdi. Elisabetta, epey yakışıklı ve incelik sahibi bu genci bir süre gözlemiş ve ondan şaşılacak denli etkilenmişti; bir iki derken Lorenzo da durumun farkına vardı ve öteki sevgililerine yol verip yalnız ona gönül bağladı. Hal böyle olunca, birbirlerinden misliyle hoşlanan gençler çok geçmeden bir yolunu bulup muratlarına erdiler.

Günler böylece geçip gidiyor ve birlikte çok güzel, çok keyifli zamanlar geçiriyorlardı; fakat aşklarını onca gizlemeye çalışmalarına rağmen bir gece Elisabetta, Lorenzo'nun yattığı yere gittiği sırada farkına bile varmadan en büyük kardeşe yakalandı. Kardeşi bu durum karşısında ne kadar altüst olsa da yaman bir delikanlı olduğundan, herhangi bir söz söylemek ya da harekette bulunmak yerine doğru dürüst bir karara varabilmek için ertesi gün sabaha dek bu olayı kafaşında enine boyuna tarttı.

Sabah olunca kardeşlerine önceki gece Elisabetta ve Lorenzo'yla ilgili gördüklerini anlattı ve hep birlikte uzun uzadıya düşünüp taşındılar; sonunda gerek kendilerinin gerekse kardeşlerinin adı lekelenmesin diye, işler dallanıp budaklanmadan önce bu rezaleti ortadan kaldırmaya, fakat başlarını belaya sokmayacak bir fırsat çıkana dek bir şey görmemiş, olan bitenden tamamen habersizmiş gibi davranıp olayın üstünü kapamaya karar verdiler.

Vardıkları karara uyarak Lorenzo ile her zaman yaptıkları gibi hoşbeş edip gülüştüler; derken bir gün üç kardeş hep birlikte şehir dışına eğlenmeye gideceklermiş gibi yaparak yanlarına Lorenzo'yu da aldılar ve epey uzakta ıssız bir yere varınca uygun anın geldiği düşüncesiyle gafil avladıkları Lorenzo'yu öldürdüler, sonra da kimselere fark ettirmeden gömdüler. Messina'ya döndükleri zaman etrafa Lorenzo'yu iş için bir yere gönderdikleri haberini yaydılar; öteden beri onu sık sık kent dışına yolladıklarından herkes buna kolayca inandı.

Lorenzo'nun bir türlü dönmemesi üzerine Elisabetta kardeşlerine ikide birde telaşlı telaşlı onu sormaya başladı; gittiği yerde böylesine uzun kalışı içine dert oluyordu. Kardeşlerini yine sıkboğaz ettiği bir gün içlerinden biri "Nereden çıktı bu şimdi? Senin ne işin olur Lorenzo'yla? Ne diye böyle habire onu sorup duruyorsun? Bir daha soracak olursan ağzının payını alırsın!" dedi.

Genç kız daima üzgün ve kederliydi, ne olduğunu bilmese de korku içindeydi; artık hiç soru sormuyor, çoğu gece sevgilisine seslenip dönmesi için canhıraş yalvarıyor, bitmek bilmeyen bu hasret yüzünden kimi zaman ağlayıp kahroluyor, en ufak yaşama sevinci bile göstermeden sürekli öylece durup bekliyordu.

Lorenzo'nun dönmeyişi yüzünden epeyce gözyaşı döktüğü ve sonunda ağlaya ağlaya uyuyakaldığı bir gece rüyasına Lorenzo girdi; teni solgun, hali büsbütün perişandı, paramparça giysileriyle hırpani bir kılıkta ona görünüp şöyle dedi: "Ah Elisabetta, hiç durmadan beni çağırıyor, bunca zamandır dönmeyişime hayıflanıyor ve beni gözyaşlarınla gaddarca suçluyorsun ama bil ki ben artık dönemem çünkü beni son gördüğün gün kardeşlerin canıma kıydı." Gömüldüğü yeri ona tarif ettikten sonra artık kendisini çağırmamasını ve daha fazla beklememesini söyleyip kayboldu.

Genç kız uyandı ve gördüklerini hakikate yorarak acı acı ağladı. Sabah kalktığında kardeşlerine bir şey demeye cesaret edemediğinden tarif edilen yere gidip rüyasında malum olan gerçek mi değil mi bakmaya karar verdi. Kent dışına dolaşmaya gitmek için kardeşlerinden izin alıp daha önce yanlarında çalışmış olan ve tüm sırlarını bilen bir hizmetçiyle birlikte rüyasındaki yere elinden geldiğince hızlı vardı; yerdeki kuru yaprakları kaldırdıktan sonra toprağın yumuşak görünen kısmını kazdı. Henüz pek fazla kazmamıştı ki zavallı sevgilisinin hiç çürümemiş, hiç bozulmamış cesediyle karşılaştı ve rüyasında gördüklerinin doğru olduğunu tüm açıklığıyla kavradı. O anda dünyanın en bedbaht kadını olsa da ağlamayı başka zamana bırakması gerektiğinin farkındaydı. Eğer elinden gelseydi, daha uygun bir mezara gömmek için cesedi alıp götürmek isterdi fakat buna imkân bulunmadığını bildiği için sevgilisinin başını bir bıçakla omuzlarından ayırdı, ardından havluya sarıp hizmetçiye verdi ve geriye kalanın üstünü toprakla örttükten sonra kimselere görünmeden oradan ayrılıp evin yolunu tuttu.

Eve gelince sevgilisinin başıyla odasına kapandı; uzunca bir süre acılar içinde öyle çok ağladı ki binlerce öpücüğe boğduğu başın üstü gözyaşlarından sırılsıklam oldu. İçine merzengüş ya da fesleğen ekilen cinsten güzel bir saksı aldı ve zengin bir kumaşa sardığı başı buraya yerleştirip üstünü toprakla örttü; üzerine Salerno'nun en güzel fesleğenlerinden dikti ve saksıyı yalnızca gülden veya portakal çiçeklerinden damıtılmış suyla ya da kendi gözyaşlarıyla suladı. İçinde gizliden gizliye Lorenzo'sunu taşıdığı için

saksının daima yanı başında oturmayı ve sevdalı gözlerini dikip saksıyı izlemeyi âdet edinmişti. Uzun uzun seyrettikten sonra saksının üzerine eğilip ağlamaya başlıyordu; hem de öyle çok ağlıyordu ki bir müddet sonra fesleğen baştan aşağı gözyaşlarıyla yıkanıyordu.

Uzun süren düzenli bakım ve saksının içinde çürüyen başın toprağa kattığı verim sayesinde bol kokulu çok güzel bir fesleğen çıktı ortaya. Komşular genç kızın hep aynı titizlikle sürdürdüğü bu ritüele defalarca tanıklık ettiler ve kardeşlerine gidip "Onun her gün aynı şeyleri tekrarlayıp durduğunu fark ettik" dediler. Kızın güzelliğinin gitgide solmasından, gözlerinin yuvalarında çökmüş gibi durmasından zaten endişe duyan kardeşler bu sözlerin ardından durumun ayrımına varıp birkaç kez kızı azarladılarsa da bir netice alamadılar ve saksıyı gizlice alıp götürdüler. Genç kız saksıyı bulamayınca yana yakıla kardeşlerine sordu, defalarca geri istedi fakat alamadı; durmadan ağlaya ağlaya sonunda hasta düştü ve hastalığı boyunca sadece saksıyı sayıklayıp durdu.

Bunca ısrar karşısında kuşkuya düşen gençler saksının içinde ne olduğunu görmeye karar verdiler. Toprağı boşalttıklarında önce kumaşı gördüler; ardından kumaşın içinde duran, kıvırcık saçlarından Lorenzo'ya ait olduğu hâlâ ayırt edilebilen, henüz mahvolmamış haldeki başıyla karşılaştılar ve büyük şaşkınlık geçirdiler. Yaptıklarının ortaya çıkmasından korkarak başı gömdüler ve ellerinde ne varsa satıp savdıktan sonra kimseye tek laf etmeden Messina'dan ayrılıp Napoli'ye gittiler. Hiç durmadan ağlayan genç kız saksısını sora sora gözyaşları içinde öldü; talihsiz sevdası da böylece son buldu. Bir zaman sonra çoğu kimseler işin aslını duydu ve birisi bugün hâlâ dillerde olan şu şarkıyı uydurdu:

Kim o zalim Hıristiyan
Benden saksımı çalan
Falan filan, falan filan.

6. HİKÂYE

Adriuola, Gabriotto'ya âşıktır; ona gördüğü rüyayı anlatır, buna karşılık Gabriotto da kendi rüyasını anlatır ve hemen ardından kızın kollarında ölür; Adriuola hizmetçilerinden biriyle birlikte onu evine taşıdığı esnada kolluk kuvvetlerine yakalanır; olayın nasıl gerçekleştiğini anlatır; kent hâkimi ona zorla sahip olmak ister ama o karşı koyar; babası olayı haber alır ve suçsuzluğu anlaşılınca kızını kurtarır; Adriuola dünyevi hayata tümüyle sırt çevirip rahibe olur.

Topluluktaki hanımlar için Filomena'nın anlattığı hikâyenin kıymeti büyüktü çünkü bu şarkıyı nice kez işitmişler fakat sorup soruşturmalarına rağmen hangi sebepten ötürü yazıldığını öğrenememişlerdi. Kral hikâyenin sona erdiğini duyunca Panfilo'ya sırayı sürdürmesini buyurdu. Bunun üzerine Panfilo anlatmaya başladı:

Az önce anlatılan hikâyedeki rüya, içinde iki rüya geçen bir başka hikâyeyi anlatmam gerektiğini düşündürdü bana. Bu rüyalar Elisabetta'nınki gibi geçmiş olaylar yerine gerçekleşmek üzere olanlar hakkında ve her ikisi de gören kişiler tarafından dile getirildikten hemen sonra gerçek oluyor.

Sevgili hanımlar, bildiğiniz gibi her insanın hayatı boyunca çeşit çeşit rüyalar görmesi genel bir sorundur; çünkü rüyada görülenler uyurken kişiye son derece gerçek gibi görünür, oysa uyandıktan sonra yalnızca bazıları gerçeğe dayanır, bazıları gerçeğe yakındır, bazılarınınsa gerçekle bağdaşan hiçbir yanı yoktur; yine de pek çoğunun gerçek çıktığı olur. Bu nedenle pek çokları rüyalarında gördükleri her şeyi sanki uyanıkken görmüş kadar ciddiye alırlar; korkunç rüyalar keyiflerini kaçırırken umut verici rüyalar neşelerini yerine getirir. Bir de tam tersi olanlar yani kendilerini rüyalarının evvelce uyardığı belanın içine batmış bulana dek gördüklerine kulak asmayanlar vardır. Bu iki tutumdan ne birincisini haklı bulurum ne de ikincisini; çünkü rüyaların hepsi gerçek olmaz ama her biri asılsız da çıkmaz. Tüm rüyaların gerçeği yansıtmadığına her birimiz defalarca tanıklık etmişsizdir; hepsinin asılsız çıkmadığını ise Filomena'nın az evvelki öyküsü gösterdi, ayrıca daha önce belirttiğim üzere anlatacağım hikâyede de bu durum açıkça görülecektir. Erdemlice yaşandığı ve erdemlice davranıldığı sürece, kötü rüyalardan korkulmaması ve bu tür rüyalar yüzünden doğru yoldan sapılmaması gerektiği; ahlaksızlık ve günahkârlık içinde yaşayan kimselerin gördükleri rüyalar bu tür davranışlara ne kadar teşvik edici dursa dursun ya da rüyalarındaki alametler bu doğrultuda yorumlanmaya ne denli açık olursa olsun, hiçbirine inanılmaması gerektiği görüşündeyim. Biz yine de hikâyeye gelelim.

Brescia kentinde Ponte Carrarolu Messer Negro adında soylu bir adam yaşardı; epeyce evlat sahibi olan bu adamın Andreuola adında, henüz evlenmemiş, genç ve fazlasıyla güzel kızı, kısmet bu ya, düşük mertebeden gelmesine rağmen yakışıklılığı, sevimliliği ve nezaketiyle takdire şayan bir adam olan komşusu Gabriotto'ya âşıktı. Evlerindeki hizmetçinin yardımları ve çabaları sa-

yesinde Gabriotto, Andreuola'nın kendisini sevdiğini öğrenmiş ve kızın babasının güzel bahçelerinden birinde karşılıklı keyif içinde nice buluşmalar yaşanmıştı. Bu güzel birlikteliği ölüm haricinde hiçbir sebep ayırmasın diye gizlice karı koca olmuşlardı.

Bu kaçamak kavuşmalar devam ederken genç kız bir gece uyuyakaldı ve rüyasında kendini Gabriotto ile birlikte bahçede gördü; büyük bir keyif içinde sarmaş dolaş otururlarken Gabriotto'nun bedeninden şekil şemailini seçemediği karanlık ve korkunç bir varlığın çıktığını, onca çabalamasına rağmen Gabriotto'yu doğaüstü bir güçle kollarından çekip aldığını, sonra onunla birlikte toprağın altına girdiğini gördü; ikisinden de bir daha ses seda alamadı. Duyduğu yoğun ve derin ıstırap yüzünden uykusundan uyanıp doğrulunca gördüklerinin gerçek olmadığını anlayarak sevindi; ne var ki gördüğü rüya yüzünden içine bir korku saplanmıştı. Bundan dolayı ertesi gece buluşmak isteyen Gabriotto'nun gelmesine mani olmak için elinden geleni yaptı; fakat Gabriotto'nun çok hevesli olduğunu görünce başka şeyden şüphelenmesin diye geceleyin bahçeye gelmesine razı oldu. O sıra tam da gül mevsimiydi; Andreuola kırmızı ve beyaz renkte bir sürü gül topladıktan sonra bahçedeki berrak sulu güzel havuzun yanına Gabriotto ile buluşmaya gitti. Burada uzun bir süre keyif içinde gülüp oynaştılar; ardından Gabriotto kıza o gece gelmesini niçin istemediğini sordu. Genç kız bir gece önce gördüğü rüyayı, ardından kapıldığı huzursuzluğu anlatarak gerekçesini açıkladı.

Gabriotto bunu duyunca güldü; rüyalara kulak asmanın büyük bir ahmaklık olduğunu, yemeği fazla kaçırmaktan ya da aç kalmaktan kaynaklandıklarını, hepsinin zırvalıktan ibaret olduğunu ve buna her gün tanıklık edildiğini söyledi. Hemen ardından "Rüyalara aldırış edecek olsaydım, senin gördüklerinden değil asıl geçen gece başımdan geçen bir rüya yüzünden gelmezdim buraya. Rüyamda kendimi güzel mi güzel, şirin mi şirin bir ormanda avlanırken gördüm; sonra eşine benzerine rastlanmayacak güzellikte, bana kardan bile daha beyazmış gibi gelen sevimli bir karaca yakaladım. Derken karaca kaşla göz arasında bana alışıverdi; öyle ki bir an olsun peşimi bırakmıyordu. Benim de ona içim ısınmış

gibiydi. Yine de onu yitirmemek için boynuna altından bir tasma geçirdiğim, elimde de altından zincirini tutuğum gözümden kaçmadı. Karacanın başını göğsüme yaslayıp dinlendiği sırada, kömür gibi kapkara, karnı aç ve görünüşü ürpertici bir tazı ne yandan çıktığını göremeden üzerime atıldı fakat ben hiç direnç gösteremiyordum. Çenesini göğsümün sol yanına dayamış olduğunu, kalbe ulaşana kadar habire kemirip durduğunu görüyordum; sonunda alıp götürmek için kalbimi yerinden söktü. Öyle büyük bir acı duydum ki rüyamdan uyandım ve kalkıp bir şeyim var mı diye elimi hemen sol yanıma götürdüm. Kötü bir durum olmadığını anlayınca, bu yoklamadan ötürü kendime güldüm. Bu rüya ne anlama gelebilir? Onun gibi hatta ondan daha korkunç nice rüyalar gördüm ama bu dünyada hiçbirinin gerçekleştiğine uzaktan ya da yakından tanık olmadım. Onun için bunları bir tarafa bırakalım ve zamanı güzel geçirmeye bakalım."

Kendi rüyası yüzünden zaten korkmuş durumda olan genç kız, bu rüyayı işitince daha büyük korkuya kapıldı; ama Gabriotto'yu tedirgin etmek istemediğinden korkusunu elinden geldiğince sakladı. Ara ara Gabriotto'yu kucaklayıp öpüyor ve sarılıp öpmelerine karşılık alırken eğleniyor olsa da hâlâ ne olduğunu bilmediği bir endişe içindeydi; bu yüzden Gabriotto'nun yüzüne her zamankinden daha sık bakıyor, kapkara bir şey bir taraflardan çıkıp gelirse diye ikide bir gözleriyle bahçeyi tarıyordu.

Böylece otururlarken Gabriotto derin bir hırıltı koyverdi; ardından kıza sarılıp "Ah, ruhum benim, yardım et, ölüyorum" dedi ve bunu der demez yere, çimenleri üzerine serildi.

Bunu gören genç kız Gabriotto'yu düştüğü yerden kaldırıp kucağına yatırdı ve ağlamaklı bir sesle "Ah, neyin var benim tatlı efendim" dedi.

Gabriotto cevap vermedi; güçlükle nefes alıyor ve sapır sapır terliyordu. Çok geçmeden bu dünyadan göçtü.

Onu canından bile çok seven genç kız için bunun ne kadar can yakıcı ve sarsıcı olduğunu hayal etmesi zor değil. Uzun uzun ağladı, adını defalarca boş yere haykırdı; öldüğünü ancak her yanını yokladıktan sonra bedeninin tamamen soğumuş olduğunu görün-

ce anladı. Ne yapacağını, ne diyeceğini bilmez halde gözyaşları içinde pürtelaş hizmetçisini çağırmaya gitti; aşkından haberdar olan kadını kederine ve ıstırabına da ortak etti.

Birlikte perişan halde ağlaşıp Gabriotto'nun cansız yüzünü bol bol gözyaşına buladıktan sonra genç kadın hizmetçisine "Tanrı onu benden koparıp aldı, artık benim de bu dünyada kalmaya niyetim yok; fakat kendimi öldürmeden önce, adımın temiz, aramızdaki aşkın da gizli kalması ve kıymetli ruhunun terk ettiği bu bedenin gömülmesi için ne lazım geliyorsa yapmak isterim" dedi.

Buna karşılık hizmetçi, "Evladım, kendini öldürmekten bahsetme sakın. Sen onu bu dünyada kaybettin ama kendini öldürürsen cehenneme gidersin ve böylece öbür dünyada da kaybedersin; çünkü onun gibi iyi bir gencin cehenneme gitmeyeceğine eminim. Kendini toplaman ve dua ederek, hayır işleyerek ona yardım etmen daha yerinde olur; eğer işlediği günahlar varsa, ruhuna faydası dokunur. Gömülmesine gelince, bunu halletmenin en kestirme yolu, onu bu bahçeye gömmek olur. Buraya geldiğini kimse bilmediğine göre, buraya gömüldüğü de asla ortaya çıkmaz. Böyle olsun istemezsen, onu bahçenin dışına götürüp bırakalım; nasılsa sabaha bulup evine götürürler, sonra da akrabaları gömer."

Genç kız, her ne kadar içi yanıyor ve durmadan ağlıyor olsa da, bir yandan hizmetçisinin tavsiyelerini dinliyordu; ilk tavsiyeyi beğenmedi ama ikincisi aklına yattı. "Bunca sevdiğim, kocam dediğim, böylesine değerli birinin köpek gibi gömülmesine ya da sokakta yerlere bırakılmasına göz yumarsam, Tanrı razı gelmez. Benim gözyaşlarıma kavuştu; benimkiler kadar akrabalarının gözyaşlarına da erişebilmeli. Ne yapmamız gerektiğine dair aklıma bir fikir geldi" dedi ve sandıklarından birinde duran ipekten bir top kumaşı getirmesi için hemen hizmetçiyi gönderdi.

Gelen kumaşı yere serdi; ardından hizmetçiyle birlikte Gabriotto'nun bedenini kumaşın üzerine yerleştirdi, başının altına yastık koydu, gözyaşları içinde ölünün ağzını, gözlerini kapadı, topladığı güllerden başına taç yaptı, her yanını güllerle kapladı ve hizmetçisine "Evi buraya uzak değil; verdiğimiz bu çekidüzeni hiç bozmadan onu götürüp evinin kapısına bırakalım. Gün neredeyse

doğmak üzere, çok geçmeden eve alırlar. Böylesi, akrabalarına teselli vermez belki ama hiç olmazsa bana, kollarında can verdiği kadına iyi gelecektir" dedi.

Böyle dedikten sonra, iki gözü iki çeşme, bir kez daha Gabriotto'nun üzerine kapanarak uzunca bir müddet ağladı fakat hizmetçi günün doğmak üzere olduğunu sürekli hatırlattığından sonunda ayağa kalktı ve evlenirken Gabriotto'nun takmış olduğu yüzüğü kendi parmağından çıkarıp onun parmağına geçirdi. Gözyaşları içinde "Benim biricik efendim, eğer şu an ruhun gözyaşlarımı görüyorsa, eğer ruh terk ettikten sonra bedende akıldan ya da duygudan eser kalıyorsa, yaşarken onca sevdiğin kadının son hediyesini naçizane kabul buyur" dedi ve hemen ardından kendinden geçerek Gabriotto'nun üzerine yığıldı.

Bir süre sonra kendine gelince ayağa kalktı; cesedin altına serdikleri kumaşı hizmetçiyle birlikte tutarak bahçeden çıkardılar ve Gabriotto'nun evinin yolunu tuttular. Böylece yürürlerken, başka bir olay nedeniyle tesadüfen o saatte oradan geçen kent hâkimine bağlı kolluk kuvvetlerine yakalandılar ve cesetle birlikte alıkon-

dular. Andreuola, kolluk kuvvetlerini tanıdığı anda yaşamaktansa ölmeyi yeğledi ve büyük bir açıkyüreklilikle "Sizi tanıyorum ve kaçmaya çalışmamın bir fayda sağlamayacağını biliyorum. Kent hâkiminin karşısına çıkmak ve olanları ona anlatmak için sizinle gelmeye hazırım fakat teslim olduktan sonra içinizden biri bana el sürmeye kalkarsa ya da cenazenin üzerinden bir şey almaya kalkışan olursa sizi şikâyet ederim" dedi ve Gabriotto'nun cesediyle birlikte el değmeden konağa götürüldü.

Hâkim olayı haber alınca yatağından kalkıp genç kadını odalardan birine aldı ve yaşananlarla ilgili sorguya çekti; getirttiği hekimlere adamın zehirle ya da başka bir suretle öldürülüp öldürülmediğini araştırttı; fakat hepsinden kalbe yakın bir çıbanın patlaması neticesinde boğularak öldüğü yanıtını aldı. Bunu duyunca Andreuola'nın kabahatinin pek ufak tefek olduğunu anladı ama tahliyesini bir lütuf gibi sunarak genç kıza oyun etmeye karar verdi ve isteklerini karşıladığı takdirde salıverileceğini söyledi. Bu sözler istediği neticeyi vermeyince edep sınırlarını aşarak zor kullanmaya kalktı; ne var ki onuru kırılan Andreuola tüm gücünü toplayıp kendini yiğitçe savundu ve aşağılayıcı sözlerle hâkimi yerden yere vurdu.

Gün ağarınca haberi alıp acısından ölecek hale gelen Messer Negro yanında çok sayıda arkadaşıyla birlikte konağa geldi ve kent hâkiminden aldığı bilgilerin ardından üzülerek kızının salıverilmesini rica etti.

Kent hâkimi kaba kuvvetle emeline kavuşmaya çalışması nedeniyle kız tarafından suçlamaya uğramaktansa erken davranıp kabahatini üstlenmeye karar vererek öncelikle genç kadının şahsını ve dik duruşunu övüp sözü onu sınamak için neler yaptığına getirdi ve iradesinin sağlamlığı karşısında aşka tutulduğunu, eğer babası olarak kendisinin izni ve kızının rızası varsa, düşük mertebeden biriyle evlenmiş olmasına aldırmadan Andreuola'yı eş olarak seve seve alabileceğini söyledi.

Onlar bu konuda konuşurlarken Andreuola babasının yanına geldi ve dizlerine kapanıp ağlayarak "Babacığım, yaptığım pervasızlığı, uğradığım felaketi anlatmama gerek yok, sanırım; hepsini

çoktan duyup öğrendiğinize eminim. Beğendiğim adamı size haber vermeden kocam kılmakla hata ettim, bundan ötürü naçizane affınızı diliyorum; fakat hayatımın bağışlanması için istemiyorum bu affı; tek dileğim düşmanınız değil kızınız olarak ölmek" dedi ve gözyaşları içinde bu kez ayaklarına kapandı.

Messer Negro iyice yaşlanmış, sevgi dolu, kibar bir adamdı; bu sözleri duyunca o da ağlamaya başladı ve kızını gözyaşları içinde nazikçe ayağa kaldırıp "Yavrum, sana layık olduğunu düşündüğüm biriyle evlenmeni büyük takdirle karşılardım; eğer gönül verdiğin kişi böyle biriyse, bundan ben de sevinç duyarım. Fakat bana yeterince güvenmediğin için evliliğini gizlediğini bilmek, dahası henüz tanışamadan onu kaybettiğini görmek üzüyor beni. Ama madem işler bu hale geldi; damadım olarak yaşarken kendisine tanıyacağım gönülden payeyi mutlu olasın diye ölümünde de esirgemeyeceğim ondan" dedi; ardından oğullarına ve arkadaşlarına dönüp Gabriotto için büyük ve görkemli bir cenaze merasimi hazırlanmasını buyurdu.

Bu arada gencin yakınları haberi almış, hemen koşup konağa gelmişlerdi; kentteki neredeyse tüm kadınlar ve tüm erkekler de oradaydı. Gabriotto'nun bedeni her yanında güllerle Andreuola'nın ipek kumaşı üstünde avlunun ortasına konuldu ve burada yalnızca genç kızla kendi akrabalarının değil, kentteki neredeyse tüm kadınların ve çoğu erkeğin gözyaşlarına kavuştu. Sanki halktan değil soylulardan biriymiş gibi konağın avlusundan çıkarılıp en asil hemşerilerin omuzları üstünde taşındı ve görkemli bir törenle mezarına gömüldü. Birkaç gün sonra kent hâkimi önceki talebini yineledi; Messer Negro kızıyla konuştu ama bu konuda tek kelime duymak istemeyen Andreuola babasının rızasını aldıktan sonra hizmetçisiyle birlikte kutsallığıyla tanınan bir manastıra kapanıp rahibe oldu ve o günden sonra uzun yıllar boyu erdemli bir yaşam sürdü.

7. HİKÂYE

Simona, Pasquino'ya âşıktır; birlikte bir bahçeye giderler; Pasquino bir adaçayı yaprağıyla dişlerini ovalar ve ölür; Simona tutuklanır ve Pasquino'nun nasıl öldüğünü hâkime gösterme maksadıyla yapraklardan birini dişlerine sürtünce aynı biçimde ölür.

Kral, Panfilo'nun hikâyesini bitirip sırasını savmasının ardından, Andreuola'ya merhamet duyup duymadığını göstermeden Emilia'ya döndü ve düzeni sürdürüp hikâyesini anlatılanlar arasına katmasını ima eden bir baş hareketinde bulundu. Bunun üzerine Emilia hiç oyalanmadan söze başladı:

Kıymetli hanımlar, Panfilo'nun anlattığı hikâye, ona yalnızca bir noktada benzeyen bir başka hikâyeden bahsetmem gerektiğini düşündürdü bana. Bu hikâyedeki genç kız da tıpkı Andreuola gibi sevdiğini bir bahçede yitiriyor ve yine Andreuola gibi tutuklanıyor fakat yargının elinden güç ya da erdem sayesinde değil hesapsız çıkagelen ölümle kurtuluyor. Evvelce kendi aramızda söyleşirken dile getirdiğimiz gibi aşk soyluların konaklarını mesken tutmayı yeğlese de, fakirlerin evlerini de saltanatından mahrum bırakmaz; hatta kimi zaman buralarda, kudretli derebeylerin en büyük zenginlerin üzerine saldığı korkuya eşdeğer bir güç sergiler. Anlatacağım hikâye bu durumu tüm açıklığıyla değilse bile büyük ölçüde gözler önüne sererken bir yandan da dünyanın çeşitli yerlerinde geçen farklı farklı hikâyeler anlatmakla bugün epey uzak kaldığımız kentimize yeniden dönmenin sevincini yaşatacak.

Yakın zaman öncesine kadar Floransa'da Simona adında, fakir bir adamın kızı olarak dünyaya gelen ancak içinde bulunduğu koşullara nispeten oldukça güzel ve zarif sayılan bir genç kız yaşardı. Her ne kadar boğazından geçen her lokmayı kendi elleriyle kazanmak ve yün eğirerek hayatını idame ettirmek zorundaysa da, gönül kapılarını aşka kapatmayı göze alacak kadar aciz biri değildi. Aşk, kızın gönlüne girebilmek için, yün tüccarı patronu adına eğrilecek yünleri dağıtan kendi denginde bir gencin tatlı

sözleri ve eylemleri aracılığıyla epey hüner gösterdi. Pasquino adındaki sevdalı gencin yakışıklı suretinde aşkı yüreğine buyur eden genç kız güçlü tutkular beslese de arzudan öteye gidemiyordu ve ne zaman ip eğirse, yün topaklarını eğirmesi için getiren kişiyi hatırlıyor, içindeki yangından yükselen hararetli iç çekişleriyle eğrilen ipi örekeye doluyordu. Diğer taraftan Pasquino, patronunun yünlerinin düzgün eğrilmesi için büyük bir titizlik gösteriyor ve sanki tüm kumaş yalnızca Simona'nın eğirdiği iplerden örülecekmiş gibi diğer iplikçi kızlardan çok onun yanında duruyordu. Biri diğerinin üstüne titriyor, diğeri üstüne titrenilmesinden keyif alıyordu; derken biri her zamankinden daha çok cesaretini topladı, diğeri her zamanki çekingenliğini, korkaklığını üzerinden attı ve birlikte müşterek hazlara varıldı. Bu hazların kana kana tadına varıldığı buluşmaları gerçekleştirirken her iki taraf da karşısındakinden davet beklemek yerine karşısındakini davet eder oldu.

Aralarındaki bu tutku günden güne katmerlenerek sürüp gidiyordu; derken bir gün Pasquino Simona'ya birlikte pek endişe duymadan rahat rahat vakit geçirebilecekleri bir bahçeye onu götürmek istediğinden bahsetti ve muhakkak bir yolunu bulup oraya gelmesini istedi; Simona da bundan keyif duyacağını söyledi. Bir pazar günü yemekten hemen sonra babasını San Gallo'ya* ayine gitmek istediğine inandırıp Lagina adında bir arkadaşıyla birlikte Pasquino'nun tarif ettiği bahçeye gitti. Oraya vardığında Pasquino'yu ismi Puccino olan ama Stramba adıyla tanınan bir arkadaşıyla birlikte buldu. Stramba ile Lagina'nın arasında yıldırım aşkı doğduğunu görünce, herkes keyfine baksın diye onları bahçenin bu tarafında bırakıp kendileri başka bir köşeye çekildiler.

Bahçenin Pasquino ile Simona'nın geldikleri tarafında epey gür ve göz alıcı bir adaçayı vardı. Adaçayının dibine kurulup oturdular ve birlikte güzel güzel eğleşmeye koyuldular; geniş bir vakitte bu

---

Floransalılar her ayın ilk pazar günü kent kapılarının biraz dışında yer alan San Gallo Kilisesine günahlarının affı için yakarmaya gitmeyi neredeyse bir âdet haline getirmişti –çn.

bahçede piknik yapmaya karar verdiler ve uzun uzadıya bu piknikten bahsettiler. Pasquino bir ara gür adaçayına dönüp bir yaprak kopardı ve yemek yedikten sonra dişlerde kalan artıkları temizlemeye birebir olduğunu söyleyerek dişleriyle dişetlerini ovalamaya başladı. Yaprağı dişlerine bir süre sürttükten sonra evvelce konuştukları piknik meselesine geri döndü ancak pek fazla konuşamadan tüm suratı değişti, hemen sonra gözleri görmez, dili dönmez oldu ve çok geçmeden öldü. Simona bütün bunları görünce ağlamaya, bağırmaya, Stramba ile Lagina'nın adını haykırmaya başladı. İkisi de hemen koşup yanına geldi fakat Pasquino'nun ölmesi bir yana, üstüne bir de her yanının şiştiğini, yüzünü ve vücudunu kapkara lekelerin kapladığını görünce Stramba peşin peşin "Ah, düzenbaz karı, sen zehirledin onu!" diye bağırdı ve öyle bir yaygara kopardı ki bahçenin yakınında oturanlar gürültüyü duyarak koşa koşa geldi. Pasquino'nun şişmiş haldeki ölüsüyle karşılaşanlar Stramba'nın dövünüp durduğunu, Simona'yı bir punduna getirip Pasquino'yu zehirlemekle suçladığını, sevdiğini koparıp alan bu apansız felaket yüzünden neredeyse kendinden geçmiş haldeki Simona'nın ise kendini savunmayı beceremediğini görünce olayın tıpkı Stramba'nın anlattığı gibi gerçekleştiği görüşünde birleştiler. Genç kız böylece tutuklandı ve hüngür hüngür ağlaya ağlaya kent hâkiminin konağına götürüldü. Pasquino'nun hemen koşup gelen Atticiato ve Malagevole ismindeki arkadaşları da Stramba ile birlikte veryansın edince hâkim hiç gecikmeden olayı soruşturmaya başladı; fakat bu olayda kızın nasıl bir kabahat işlediğini, niçin suçlu olduğunu bir türlü çözemediğinden, olay mahalline gidip cesedi görmeye, olan biteni kızdan bizzat yerinde dinlemeye karar verdi; çünkü kızın sözlerinden pek bir şey anlaşılmıyordu. Ortalığı hiç telaşa vermeden genç kızı Pasquino'nun küp gibi şişmiş cesedinin yattığı yere gönderdi, ardından kendisi de olay yerine intikal etti ve cesedin haline şaşarak kıza olayın nasıl meydana geldiğini sordu. Yaşananların her safhasını anlatıp meydana gelen olayı eksiksiz tasvir etmeye çalışan genç kız adaçayına yaklaştı ve Pasquino'nun yaptıklarını birebir tekrar ederek yapraklardan birini dişlerine sürdü. Tüm bunların içi boş zırvalıklar olduğunu öne süren

Stramba, Atticiato, Pasquino'nun diğer arkadaşlarıyla tanıdıkları, hâkimin huzurunda kızın yaptıklarını alaya aldılar, ısrarla genç kızı alçaklıkla suçladılar ve böylesi bir kötülüğün ancak ve ancak ateşte yakılarak cezalandırılması gerektiğini savundular. Sevdiğini kaybetmenin acısıyla ve Stramba'nın istediği cezanın korkusuyla taş kesilen zavallı kız, dişlerine adaçayı yaprağını sürmüş olduğundan, Pasquino'yla aynı felakete uğrayarak orada hazır bulunanların şaşkın bakışları arasında yere düştü.

Ah, aynı gün içinde hem tutkulu sevdası hem ölümlü hayatı son bulan mutlu ruhlar! Aynı yere birlikte gidiyorsanız çok daha mutlusunuzdur! Eğer öbür dünyada da sevmek mümkünse ve eğer sizler orada da birbirinizi buradaki gibi seveceksenız en büyük mutluluğa erdiniz! Ancak geride kalan bizlerin hükmünde yaşayacak olan Simona'nın ruhu mutluluğun da ötesinde! Kader Stramba, Atticiato ve Malagevole gibi üçkâğıtçı hatta belki de daha aşağılık adamların tanıklığında adını akladı, iftiraları asılsız çıkaracak dürüst bir yol bularak sevdiğiyle aynı sona uğrattı ve ruhunu aşkına mazhar olan Pasquino'sunun peşinden yolladı.

Hâkim bu olay karşısında orada bulunanlarla birlikte dondu kaldı ve ne diyeceğini bilemeden uzun bir süre öylece dikildi; sonunda aklını başına toplayıp "Adaçayının zehirlediğine hiç rastlanmasa da bu seferkinin zehirli olduğu besbelli. Bir başkasının daha aynı felakete uğramaması için ta kökünden sökülüp ateşe atılsın" dedi. Emri bahçenin bekçisi tarafından yerine getirildi ve gür adaçayının topraktan sökülmesiyle birlikte zavallı sevgililerin ölüm nedeni ortaya çıkıverdi.

Adaçayının dibinde muazzam büyüklükte bir kurbağa vardı ve soluğuyla adaçayına zehir bulaştırdığı açıktı. Kimse yanına yaklaşmaya cesaret edemediğinden etrafına bolca odun yığıldı ve adaçayıyla birlikte yakıldı; böylece zavallı Pasquino'nun ölümüyle ilgili dava da kapandı.

Pasquino ile Simona'nın bedenleri öylece şişmiş halleriyle Stramba, Atticciato, Guccio Imbratta ve Malagevole tarafından bağlı bulundukları San Paolo Kilisesinin bahçesine birlikte defnedildi.

8. HİKÂYE

Girolamo, Salvestra'ya âşıktır; annesinin ısrarı üzerine Paris'e gitmek zorunda kalır; döndüğünde Salvestra'yı evlenmiş bulur, gizlice genç kadının evine girer ve yanında ölür; götürüldüğü kiliseye giden Salvestra da onun yanında ölür.

Emilia'nın hikâyesinin sona ermesinin ardından Neifile kralın buyruğu üzerine anlatmaya başladı:

Değerli hanımlar, bana kalırsa bazı kimseler diğerlerinden daha bilgisiz oldukları halde kendilerini allame zanneder ve bu nedenle kendi görüşlerini diğer insanlara dayatmakla kalmayıp, tabiat karşısında bile kendi bildiklerini okumaya kalkışırlar; fakat bu dayatmaların güzel sonuçlar verdiğine hiç rastlanmazken büyük yıkımlara yol açtığı sıkça görülür. Bütün tabiat içinde en çok aşk dayatmalara ve müdahalelere kapalıdır; çünkü aşk doğası gereği kendi içinde kendi kendine sönüp tükenebilir ama kasten sona erdirilemez. Sizlere, gerçekte olduğundan daha akıllı davranmak isteyen ama sergilemeye çalıştığı bilgeliğin altını dolduramayan; belki de yıldızlar tarafından yerleştirilmiş olan aşkı sevdalı bir kalpten sökebileceğini zannederken evladının aşkıyla birlikte ruhunu da bedeninden kopartıp alan bir kadınla ilgili bir hikâye anlatmak geldi içimden.

Eskilerin söylediğine göre bir zamanlar kentimizde yaşayan Leonardo Sighieri adında çok büyük ve zengin bir tüccar, karısının Girolamo adında bir oğul dünyaya getirmesinin hemen ardından işlerini düzene koyup bu dünyadan göçtü. Oğlanın annesi ile vasileri işlerin yönetimini ustalıkla ve özenle ele aldı. Oğlan komşu çocuklarıyla bir arada büyüyordu ancak içlerinden en çok bir terzinin kendi yaşıtındaki kızıyla anlaşıyordu. Yaşları gitgide kemale erdikçe, bu anlaşma büyük ve güçlü bir sevdaya dönüştü; öyle ki Girolamo kızı görmeden rahat edemez oldu. Kız da en az sevildiği kadar seviyordu onu.

Annesi durumu sezince oğlanı azarladı, hatta cezalandırdı, ardından vasilerine gidip Girolamo'ya söz geçiremediğinden dert

yandı. Oğlunun büyük serveti sayesinde çakal eriğini şeker portakalına dönüştüreceğine* inanan kadın "Bizim oğlan daha on dört yaşına bile basmadan komşu terzinin Salvestra adındaki kızına âşık oldu; birinden birini göz önünden çekmeli, yoksa bizim oğlan ya günün birinde kimselere haber vermeden kızla evlenecek ve benim yüzüm bir daha gülmeyecek ya da kızın bir başkasıyla evlendiğini görecek ve kendi kendini yiyip bitirecek. Buna mani olmak için bence iş bahanesiyle sizin onu buradan uzaklara göndermeniz lazım. Gözü görmeyince gönlü de unutur. Sonra yüksek mertebeden bir kızla baş göz ederiz" dedi.

Vasiler kadının sözlerine hak vererek ellerinden geleni yapacaklarını söylediler ve çocuğu dükkâna çağırdılar; içlerinden biri sevecenlikle konuşmaya başladı: "Evladım, artık yetişkin biri olduğuna göre işlerinle bizzat ilgilenmeye başlaman doğru olur. Bunun için bir süreliğine Paris'e gidip servetinin büyük bir kısmını meydana getiren işlerin nasıl yürütüldüğüne bakmandan yanayız. Üstelik orada beyler, baronlar, asilzadeler çoktur; onların yaşam alışkanlıklarını görüp edinirsen burada olabileceğinden çok daha bilgili, görgülü, yetkin biri haline gelirsin. Sonra da geri dönersin."

Delikanlı söylenenleri sakince dinledi ve bunlardan hiçbirini yapmak istemediğini, diğer herkes gibi kendisinin de Floransa'da kalabileceğine inandığını bildiren kısa bir yanıt verdi. Kıymetli vasiler bu sözleri işitince onu ikna edebilmek için epey dil döktüler, ancak başka bir yanıt alamadıklarından durumu annesine bildirdiler. Paris'e gitmek istememesine değil kıza âşık olmasına öfkelenen anne bir hışımla oğluna verip veriştirdi; ardından tatlı sözlerle gönlünü okşamaya, vasilerinin isteğini yerine getirmesi için tane tane laf anlatmaya, güzel güzel yalvarmaya başladı ve öyle ustaca konuştu ki sonunda oğlan Paris'e en fazla bir yıllığına gitmesi gerektiğine ikna oldu; karar hemen hayata geçirildi.

Girolamo aşkından çıldıracak halde Paris'e vardı ancak ha bugün ha yarın gelirsin diye diye onu iki yıl boyunca oyaladılar. Eskisinden de büyük bir aşkla geri döndüğünde ise Salvestra'sını çadır

---

* Zenginliği sayesinde oğlunu bir asilzadeyle evlendirmenin hayalini kuruyor –çn.

imalatçısı dürüst bir gençle evlenmiş buldu ve sonsuz bir kedere boğuldu; buna rağmen, elinden bir şey gelmeyeceğini gördüğünden, kendini teskin etmeye çalışıyordu. Yine de kızın hangi evde yaşadığını sorup öğrendi ve sevdalı gençlerin yaptığı gibi evinin önünden geçmeye başladı, çünkü kızın da kendisi gibi bu aşkı unutamadığını sanıyordu; oysa durum onun düşündüğünden farklıydı. Kısa bir zaman sonra delikanlı, sanki hayatında hiç görmemiş gibi kızın kendisini hatırlamazdan geldiğini ya da hatırlıyorsa bile hiç belli etmediğini fark edince derin bir üzüntü duydu; her şeye rağmen kızın gönlüne bir kez daha girebilmek için her yola başvurduysa da sonunda boşa kürek çektiğini anladı ve ucunda ölüm bile olsa onunla konuşmaya karar verdi. Bir tanıdığından evin detaylarını aldı ve kadınla kocasının komşularıyla birlikte gezmeye gittiği bir gece gizlice içeriye girip yatak odasına yerleştirilmiş çadır bezlerinin arkasına saklandı. Burada uzunca bir süre eve dönmelerini, ardından da yatağa girmelerini bekledi; sonunda kocanın uykuya daldığını duyunca yatağın Salvestra'nın yattığı tarafına geçti ve elini kadının göğsüne koyup "Uyuyor musun, canım" dedi.

Henüz uyumamış olan genç kadın bağırmak istedi ama delikanlı bir solukta "Tanrı aşkına, bağırma. Benim, ben, senin Girolamo'n" dedi.

Bunu işittiği anda genç kadının eli ayağı titredi ve "Tanrı aşkına Girolamo, çık git buradan. Çocukluk günlerimizin üstünden çok zaman geçti, sevgili olmamız yakışız almaz artık. Gördüğün gibi ben evliyim ve kocamdan başkasıyla yakınlık kurmayı hoş karşılayacak biri değilim. Sana yalvarırım, Tanrı aşkına git buradan. Eğer kocam duyarsa, hadi diyelim ki elinden bir kaza çıkmadı; yine de huzurumuz bozulur, bir daha dirlik yüzü göremem; oysa şimdi el üstünde tutuluyorum, onunla gül gibi geçinip gidiyorum" dedi.

Bu sözleri işitince delikanlı acıyla sarsıldı; ona geçmiş zamanları hatırlatıp aradaki mesafelere rağmen hiç azalmayan aşkını anlattı, yalvarıp yakardı, dünyaları vaat etti ama hiçbir sonuç elde edemedi. Girolamo o an ölmek istedi. Genç kadına onu beklerken soğuktan buz kestiğini söyleyip, biraz ısınır ısınmaz hemen çekip

gideceğine, bu sırada tek laf etmeyeceğine ve ona asla el sürmeyeceğine söz vererek o büyük aşkın hatırına azıcık ısınana kadar yanına uzanmasına müsaade etmesini istedi.

Salvestra ona biraz acıdı ve bu koşullar altında yanında kalmasına rıza gösterdi. Bunun üzerine ona hiç değmeden yanına uzanan Girolamo genç kadına duyduğu derin sevdayı, kadının soğukluğunu, umudunu yitirişini kafasında evirip çevirip bir sonuca vardı ve artık yaşamamaya karar verdi. Hiç kıpırdamadan yumruklarını sıkıp nefesini tuttu ve kadının yanında can verdi.

Bir zaman sonra onun iradeli duruşu karşısında şaşıran kadın kocasının uyanmasından korkarak "Hadi Girolamo, neden hâlâ gitmiyorsun" diye sormaya başladı, ancak bir cevap alamadı; bunun üzerine uyuduğunu düşündü ve elini uzatıp uyandırmak için onu dürttü, fakat ona dokunduğu anda buz kesmiş olduğunu fark ederek çok şaşırdı. Bu kez daha şiddetli dürttü, yine de kıpırdandığını hissedemedi. Birkaç kez daha elini götürdükten sonra ölmüş olduğunu anladı. Tarifsiz bir acı içinde, ne yapacağını bilmez halde uzun bir süre öylece kalakaldı. En sonunda aynısı başkalarının başına gelseydi ne yapılabilirdi diye sorarak kocasından fikir almaya karar verdi. Kocasını uyandırdı ve az evvel kendi başına gelenleri sanki bir başkasının başından geçmiş gibi anlattı; böyle bir durumda kadına nasıl bir tavsiyede bulunacağını sordu.

İyi yürekli adam, hatası yokmuş gibi duran kadına kötü söz getirmeden ölünün sessizce evine götürülüp bırakılması gerektiği cevabını verdi. Bunun üzerine genç kadın "O halde bizim de öyle yapmamız lazım" dedi. Kadın elinden tutup gencin ölüsüne dokundurunca kocanın aklı çıktı, hemen ayağa fırlayıp mumu yaktı. Karısıyla hiç tartışmadan gencin ölüsünü üzerindeki kıyafetlerle sırtlandı ve masumiyetine inanarak götürüp evinin kapısına bıraktı.

Günün doğuşuyla birlikte gencin ölüsü kapının önünde bulununca büyük bir yaygara koptu; bilhassa gencin annesi ortalığı yıkıyordu. Her yanına bakıldı ama ne kesik ne de darbe izine rastlandı; bunun üzerine tüm hekimler genel itibariyle kederden öldüğü kanısına vardı. Gencin bedeni kiliseye getirildi. Annesi yakınlarıyla ve hanım akrabalarıyla birlikte kiliseye geldi ve âdet

olduğu üzere gencin başında ağlayıp sızlandı. Onların yeri göğü inlettiği sırada, Girolamo'nun can verdiği evin sahibi iyi yürekli adam Salvestra'ya "Haydi başına bir eşarp geçir de Girolamo'nun götürüldüğü kiliseye gidip kadınların arasına karış ve bu olayla ilgili neler konuşulduğunu dinle. Ben de erkeklerin yanına gidip aynısını yapacağım. Aleyhimizde çıkan bir laf var mı, bakalım" dedi. Sonradan pişmanlık duyan genç kadın, hayattayken bir tatlı buse vermek istemediği Girolamo'yu ölümünde görmeye can attığından hemen razı oldu ve kiliseye gitti.

Aşkın gücünün nerelere varacağını kestirmek kolay değildir ama bunu düşünmek bile ne muhteşemdir! Girolamo'nun bereketli talihinin açamadığı kalbi çoraklık açtı; maziden kalan kıvılcım yeniden alev aldı ve kadının ölüyü görmesiyle birlikte yerini merhamete bıraktı. Her yanını örten eşarbının altında, kadınların arasından kendine yol açan genç kadın cenazeye ulaşana kadar durmadı; yanına vardığında ise tiz bir çığlık koparak gencin üstüne kendini bıraktı; fakat yüzünü gözyaşlarıyla ıslatamadı çünkü tıpkı Girolamo gibi genç kadın da henüz ona dokunamadan kederinden can verdi.

Kadınlar onu tanıyamasalar da teselli verdiler, kendini toplamasını söylediler. Bir süre sonra hâlâ yerinden kalkmadığını

görünce kendileri kaldırmak istediler; ancak hiç kıpırdamadığını fark ettiler. Tutup kaldırdıkları anda ise hem Salvestra'yı tanıdılar hem de öldüğünü anladılar. Bunun üzerine, orada bulunan tüm kadınların yürekleri iki kere sızladı ve her biri misliyle gözyaşı dökmeye başladı.

Kilisenin dışına ulaşan haber erkeklerin arasında bulunan kocanın kulaklarına kadar geldi. İyi yürekli adam kendisini teskin edenlere, teselli verenlere aldırmadan uzun uzun ağladıktan sonra orada bulunanlara önceki gece karısıyla delikanlının başından geçenleri anlattı; böylece ikisinin ölüm nedeni herkes tarafından anlaşıldı ve hepsinin yüreğini dağladı. Az sonra genç kadın alınıp götürüldü, ölülerin bedenlerine yapıldığı üzere süslenip püslendikten sonra gencin yatağına, onun hemen yanı başına yatırıldı ve uzun uzun gözyaşı dökülmesinin ardından ikisi birlikte aynı mezara gömüldü. Yaşarken aşkın birleştiremediklerini ölüm ayrılmaz bir bağla birbirine kenetledi.

9. HİKÂYE

Guillaume de Roussillion karısının âşık olduğu Guillaume de Cabestan'ı öldürür ve kalbini karısına yedirir; kadın bunu öğrenince yüksek bir pencereden aşağı atlayıp ölür ve âşığıyla birlikte gömülür.

Topluluktaki hanımlarda merhamet uyandıran Neifile'nin hikâyesinin sona ermesinin ardından, Dioneo'nun ayrıcalığını bozmak istemeyen kral, anlatmak üzere geriye yalnızca kendisinin kaldığını görünce söze başladı:

Aşkın talihsiz serüvenleri karşısında böylesine acılanan siz şefkatli hanımların yüreğini evvelce anlatılanlardan daha az sızlatmayacak bir hikâye geldi aklıma; bu hikâyedeki kişiler çok daha soylu kimseler ve az öncekinden daha amansız bir felakete uğradılar.

Provencelıların anlattığı kadarıyla bir zamanlar kendilerine ait kaleleri ve tebaaları bulunan iki soylu şövalyenin Provence'da yaşadığını biliyor olmalısınız. Bu şövalyelerden birinin adı Guillaume de Roussillion, diğerininse Guillaume de Cabestan idi. İkisi de usta birer cengâverdi ve bu nedenle birbirlerini çok severlerdi; öyle ki tüm turnuvalara, atlı mızrak müsabakalarına ve diğer yarışlara bir örnek giyinip beraber gitmeyi âdet edinmişlerdi.

Her birinin kendi kalesinde yaşamasına, bu kalelerin arasında en aşağı on mil bulunmasına rağmen Guillaume de Cabestan, Guillaume de Roussillon'un güzel ve alımlı karısına vuruldu; aralarındaki muhabbetin, dostluğun çizdiği tüm sınırları aşıp bakışıyla duruşuyla kadına aşkını duyurdu. Çok kıymetli bir şövalye olduğunu bildiğinden kadın da memnuniyetle gönlünü ona verdi ve artık tek beklediği, en büyük tutkusuna, en büyük arzusuna dönüşen şövalyeden bir davet gelmesiydi; neyse ki çok geçmeden beklediği oldu ve nice kez tutkulu bir aşkla buluşuldu. Ancak ihtiyatı biraz elden bırakınca kadının kocası durumu fark etti ve müthiş içerlendi; öyle ki Cabestan'a beslediği büyük sevgi ölümcül bir nefrete dönüştü ama iki âşığın ilişkilerini gizlerken gösteremediği mahareti o nefretini gizlerken gösterdi ve Cabestan'ı ne olursa olsun öldürmeye karar verdi.

Roussillion böyle düşünceler içindeyken Fransa'da büyük bir turnuvanın duyurusu yapıldı; bunun üzerine Roussillion hemen Cabestan'a haber yolladı ve eğer katılmayı düşünüyorsa nasıl gideceklerine birlikte karar vermek için yanına gelmesini bildirdi. Cabestan büyük bir neşeyle, ertesi gün akşam yemeğine muhakkak geleceği cevabını verdi.

Roussillion bunu duyunca, onu öldürebileceği anın geldiğini düşündü; ertesi gün silahlarını kuşanıp atına bindi ve yanına maiyetinden birkaç kişi alıp kalesinin bir mil dışındaki ormanda Cabestan'ın geçeceği yerde pusuya yattı. Uzun süren bekleyişin ardından Cabestan'ın silahsız halde, kendini kollamasını gerektiren bir durum olmadığından yanında yine kendisi gibi silahsız iki uşakla birlikte geldiğini gördü. Tasarladığı noktaya ulaştığı anda,

elinde mızrakla yerinden fırlayıp olanca hırsı ve öfkesiyle "Geber hain!" diye bağırdı; böyle demesiyle mızrağı göğsüne saplaması bir oldu.

Cabestan kendini savunmaya ya da bir söz söylemeye fırsat bulamadan aldığı mızrak darbesiyle yere yığıldı ve hemen ardından öldü. Uşaklar atlarını gerisingeri döndürüp olayın failini ayırt edemeden efendilerinin kalesine doğru alabildiğine hızlı kaçtı.

Roussillion atından indi, bir bıçakla Cabestan'nın göğsünü yardıktan sonra kendi elleriyle kalbini söküp mızrağın flamasına sardı ve uşaklarından birine kalbi taşımasını buyurdu; ardından bu olayla ilgili kimseye tek laf etmeye kalkışmamalarını emretti ve akşam çöktüğünden atına bindiği gibi kalesine döndü.

Kadın Cabestan'ın akşam yemeği için kaleye geleceğini duyduğundan beri büyük bir tutkuyla onu bekliyordu; fakat gelmediğini görünce epey meraklandı ve kocasına "Messer Cabestan nasıl oldu da gelmedi" diye sordu.

Bunun üzerine kocası, "Bana haber yollamış; yarından önce burada olamayacakmış, karıcığım," cevabını verdi; ardından atından indi ve aşçıyı çağırtıp "Şu domuz kalbini al ve elinden gelenin en iyisini, bildiğin en muhteşem yemeği pişir. Bundan nefis bir yemek çıkart ve masaya oturduğum zaman gümüş bir kâse içinde bana yolla" dedi.

Aşçı tüm maharetini konuşturarak, olanca dikkatini vererek aldığı kalbi ufak ufak doğradı, bol kepçeden enfes baharatlara buladı ve tadına doyulmaz bir yemek çıkardı.

Yemek vakti gelince Roussillion karısıyla birlikte masaya geçti; sofra donatılmıştı ancak ettiği fenalığa aklı takılıp kaldığından Roussillion çok az yedi. Daha sonra aşçı ana yemeği gönderdi; Roussillion ise o akşam iştahının yerinde olmadığını söyleyip tabağı karısının önüne koydurttu.

Kadının iştahı yerindeydi; kocasının methettiği yemeği yemeye başladı ve ağzına layık bulduğundan hepsini yiyip bitirdi. Şövalye kadının tüm yemeği silip süpürdüğünü görünce "Karıcığım, yemeği nasıl buldunuz" dedi.

Kadın "Doğrusu, çok beğendim, Monşer" yanıtını verdi.

"Tanrı hakkı için inanırım," dedi şövalye, "canlısını her şeyden çok severken, ölüsünü beğenmeseniz şaşardım."

Kadın bunu duyunca bir süre sessiz kaldı; ardından "Nasıl yani? Bana yedirdiğiniz neydi" dedi.

Şövalye "Edepsizlik edip delice sevdiğiniz Guillaume de Cabestan'ın kalbiydi o yediğiniz; bundan hiç kuşkunuz olmasın; çünkü buraya gelmeden hemen önce kendi ellerimle çıkardım onu göğsünden" dedi.

Her şeyden üstün tuttuğu adamla ilgili duydukları karşısında kadının çektiği ıstırabı sormanın âlemi yok. Bir zaman sonra "Bu yaptığınız ancak hıyanet içindeki kalleş bir şövalyeye yaraşır, çünkü o beni hiç zorlamadı; onu gönlümün efendisi kılarak size ihanet eden benim, bu yüzden cezaya çaptırılması gereken de o değil benim. Guillaume de Cabestan gibi kıymetli ve kibar bir şövalyenin kalbinden yapılmış böylesine seçkin bir yemeğin üzerine başka şey yememe Tanrı da razı gelmez!" dedi ve ayağa kalktı, hemen ardındaki pencereye dönüp hiç tereddüt etmeden kendini aşağıya bıraktı. Pencere yerden hayli yüksekte bulunduğundan düşer düşmez ölmesi bir yana, neredeyse tüm vücudu parçalara ayrıldı. Messer Guillaume bunu görünce büyük bir şaşkınlık geçirerek hatalı davrandığı sonucuna vardı; ahaliden ve Provence Kontundan çekindiğinden atlarını hazırlattı ve çekip gitti.

Ertesi sabah olan bitenler tüm yörede duyuldu; ikilinin bedeni Guillaume de Cabestan'ın ve kadının kalelerinden gelenler tarafından gözyaşları arasında büyük bir kederle toplanıp kadının kalesinde bulunan kilisenin içindeki mezara birlikte konuldu ve mezar taşının üzerine burada kimlerin gömülü olduğunu, nasıl ve niçin öldüğünü anlatan dizeler yazıldı.

10. HİKÂYE

Bir hekimin karısı, kendinden geçen âşığını öldü zannederek sandığa kapatır; iki tefeci sandığı içindekiyle birlikte evlerine götürür; âşık kendine gelince hırsız diye tutuklanır; kadının hizmetçisi hâkime gidip genci tefecilerin çaldığı sandığa kendisinin kapattığını söyleyerek darağacından kurtarır ve tefeciler sandığı çalmaktan ötürü para cezasına çarptırılır.

Dioneo, anlatmak üzere geriye yalnızca kendisinin kaldığını bildiği için, söyleyeceklerinin sonuna gelen kralın sırasını devretmesinin ardından, söze başladı:

Zavallı âşıkların dillendirilen felaketleri yalnızca siz hanımların değil benim de gözlerimi yaşarttı ve kalbimi hüzne buladı; bu nedenle hep birden sona ersinler istedim. Kötülüğün mahsulleri arasına bir facia da kendim eklemek istemem, (Tanrı yazdıysa bozsun); bu yüzden şükürler olsun ki artık bittiler. Böylesi acıklı bir konuyu daha fazla uzatmayacağım ve ertesi gün anlatılacaklar açısından belki de bizlere fikir verebilecek, mümkün mertebe daha sevinçli ve daha keyifli bir hikâye anlatacağım.

Genç ve güzel hanımlar, bildiğiniz gibi yakın zaman öncesine kadar Salerno'da üstat Mazzeo della Montagna adında cerrahi alanında çok başarılı bir hekim yaşardı. İhtiyarlığının son demlerine geldiği halde aynı kentten kendine güzel, zarif, genç bir eş alan hekim kentte bir başkasında daha eşine rastlanmayacak kadar pahalı, seçkin kıyafetleri, her tür mücevheri ve kadınların çok hoşuna gidebilecek daha başka ne varsa hepsini karısının önüne sermişti; fakat kocası yatakta doğru dürüst sarıp sarmalayamadığından kadının çoğu vakti, aslına bakılırsa üşümekle geçerdi. Daha önce bahsettiğimiz Messer Riccardo di Chinzica gibi o da karısına bayramları ve perhizleri belletiyor, bir kadınla bir defa uzanıp yattıktan sonra yeniden güç kazanmak için bilmem kaç gün gerektiğinden ve buna benzer saçmalıklardan bahsediyordu. Bu yüzden tatsız tuzsuz bir hayat süren kadın hem aklı hem de gönlü yüce biri olduğundan evden kısmak için elden artırmaya karar vererek kendini sokağa attı; epeyce genci gözden geçirdikten sonra aralarından bir tanesi nihayet içine sindi ve tüm ümidini, tüm kalbini, tüm içtenliğini ona bağladı. Bu ilgiyi fark eden genç de ondan çok etkilendi ve aynı şekilde tüm sevgisini ona adadı. Ruggieri d'Aieroli ismindeki bu genç soylu bir aileden gelmesine rağmen bayağı bir hayat sürüp, berbat koşullarda yaşadığından akrabalarından ya da arkadaşlarından onun iyiliğini gözeten ya da onu görmek isteyen kimse kalmamıştı. Ayrıca hırsızlıktan ve başkaca adi suçlardan ötürü tüm Salerno'da adı çıkmıştı ama kadının bunlara pek aldırdığı yoktu; çünkü ona yakınlığının sebebi başkaydı. Hizmetçi sayesinde bir hal yolunu bulup beraber oldular. Bir süre birlikteliklerinin keyfini çıkardıktan sonra kadın

gencin geçmiş yaşantısını kınamaya, hatırı için bu yollardan vazgeçmesi konusunda diretmeye, sözüne gelsin diye zaman zaman farklı meblağlarda paralar vererek ona destek çıkmaya başladı.

Birliktelikleri böylece gizli kapaklı sürerken, hekime bacağından rahatsızlanan bir hasta getirildi. Hekim hastayı muayene ettikten sonra yakınlarına bacaktaki iltihaplı kemiği çıkarmak gerektiğini, aksi halde ya tüm bacağın kesileceğini ya da hastayı kaybedeceklerini, ayrıca kemiği çıkarmak çare olsa da hastanın bu sırada ölebileceğini ve ancak bu koşullar altında hastayı teslim alabileceğini söyledi; hasta yakınları tüm bunları kabul ederek hastayı ona bıraktı.

Akşama doğru müdahaleyi gerçekleştirmesi gereken hekim hastanın bayıltılmadığı takdirde acıya dayanamayacağını ve tedaviye imkân tanımayacağını düşünerek sabah çeşitli karışımlardan damıtılmış bir sıvı hazırlattı ve bunu hastaya içirerek tedaviyle uğraşması gereken süre boyunca onu uykuda tutmayı tasarladı; hazırlattığı karışımı eve getirtip bu konuda kimseye tek laf etmeden odasına bıraktı. Akşam vaktinin gelmesiyle birlikte hekim tam da hastasına gitmeye hazırlanıyordu ki Amalfi'deki yakın dostlarının gönderdiği bir haberci, yörede arbede çıktığını, çok sayıda kişinin yaralandığını, her şeyi bırakıp hemen Amalfi'ye gitmesi gerektiğini bildirdi. Bunun üzerine hekim bacağın tedavisini ertesi sabaha bıraktı ve bir kayığa binip Amalfi'ye gitti. Kadın bu olay nedeniyle kocasının gece eve dönemeyeceğini bildiğinden her zaman yaptığı gibi Ruggieri'yi gizlice çağırtıp odasına kapattı ve evdekiler uyuyana dek burada kilitli tuttu.

Ruggieri odada durmuş kadını beklerken ya yorucu bir gün geçirdiğinden, ya tuzlu yemek yediğinden ya da belki de bünyesinin yatkınlığından, fena halde susadı ve hekimin hastası için hazırladığı şişe gözüne çarpınca içindekini su zannederek ağzına dikip tamamını içti; çok geçmeden ağır bir uyku bastırdı ve Ruggieri kendinden geçti. İlk fırsatta odaya gelen kadın Ruggieri'yi uyur halde bulunca hemen dürtüp alçak sesle kalkmasını söyledi ama bir netice alamadı; Ruggieri ne cevap verdi ne de zerre kıpırdandı. Bu durum kadının fena halde canını sıktı ve "Kalk ayağa

miskin. Madem uyumak istiyordun buraya değil evine gitseydin," diyerek genci daha şiddetli sarstı.

Bu sarsıntıyla Ruggieri'nin, tıpkı bir ceset gibi hiçbir yaşam belirtisi göstermeden, üstünde durduğu sandıktan yere düştüğünü görünce, korkuya kapıldı ve onu kendine getirmek için kuvvetlice tokatlamaya, burnunu sıkıp bıyıklarını çekiştirmeye davrandı. Hiçbir sonuç elde edemeyince ölmesinden endişelenerek etlerini acımasızca çimdiklemeye, yanan kandille dağlamaya başladı; ne var ki bunlar da fayda etmedi ve kadın kocası gibi hekim olmadığından Ruggieri'nin muhakkak ölmüş olduğuna karar verdi. Onu her şeyden çok sevdiğinden, üzülüp üzülmediğini sormaya gerek yok. Gürültü yapmaya cüret edemediği için Ruggieri'nin bedeni üstünde sessizce gözyaşı döküp, yaşanan felakete hayıflandı. Bir zaman sonra acısının üzerine bir de adına kara bir leke eklemekten korkarak hiç vakit kaybetmeden ölüyü evden çıkarmanın bir yolunu bulmaya karar verdi ama ne yapacağını bir türlü kestiremedi; bunun üzerine usulca hizmetçisini çağırdı ve içine düştüğü açmazı anlatarak kendisine bir tavsiyede bulunmasını istedi. Hizmetçi büyük bir şaşkınlık içinde Ruggieri'yi sarsmaya, dürtmeye koyuldu; ancak kendinde olmadığını görünce hanımının sözüne gelip Ruggieri'nin gerçekten de öldüğüne ikna oldu ve onu evden çıkarmayı önerdi.

"Yarın bulunduğu zaman, bu evden taşınmış olduğu şüphesi uyandırmaması için onu ne gibi bir yere bırakmalıyız" diye sordu kadın.

Hizmetçi "Hanımefendi, bu akşam geç bir vakitte komşu marangozun dükkânının önünde pek de büyük sayılmayacak bir sandık görmüştüm; içeri koymadılarsa şayet, fazlasıyla işimizi görür. Onu sandığa koyar, üç beş yerine bıçak saplarız ve oracığa bırakırız. Yarın sandığın içinde onu bulanlar ne diye başka bir ev yerine bizimkinden götürüldüğü fikrine kapılsınlar ki? Hem dahası, serserinin biri olduğundan yine haytalık peşinde koşarken bir düşmanı tarafından öldürülüp sandığa kondu zannedilir" yanıtını verdi.

Yaralama kısmı haricinde hizmetçinin tavsiyesini beğenen kadın, ne sebeple olursa olsun ona karşı böyle bir davranışta bu-

lunmaya gönlünün elvermeyeceğini söyledi ve aynı yerde durup durmadığına bakması için hizmetçisini sandığı gördüğü yere gönderdi; hizmetçi bakıp geldi ve hâlâ aynı yerde durduğunu söyledi. Genç yaşında, kuvveti yerinde hizmetçi, kadının yardımıyla Ruggieri'yi omzuna yükledi, kadın da birisi varsa görebilmek için önlerinden gitti; sonunda sandığın yanına ulaştılar ve Ruggieri'yi içine koyduktan sonra kapağını kapayıp oradan ayrıldılar.

Tam da o günlerde, tefecilikle uğraşan iki delikanlı, kadının evinin az ötesine taşınmıştı ve mobilyadan yana eksikleri vardı; çok kazanıp az harcama yanlısı olduklarından önceki gün, sandığı görür görmez, eğer gece hâlâ aynı yerde duruyor olursa, birlikte evlerine götürmeye karar vermişlerdi. Vakit gece yarısına geldiğinde evden çıktılar, sandığın aynı yerde durduğunu görünce, ağır çekmesine rağmen içine göz atmadan evlerine götürdüler ve kadınların uyuduğu odanın köşesine bıraktıktan sonra doğru düzgün yerleştirmekle bile uğraşmadan doğruca uyumaya gittiler. Ruggieri içtiği sıvının etkisini kaybetmesiyle birlikte, şafağa doğru uzun süren uykusundan uyandı; kendine gelmiş, duyuları yeniden işlemeye başlamıştı ama o gece kafasının içinde birkaç gün boyun-

ca geçmeyecek kadar ağır bir sersemlik vardı. Gözlerini açtığı halde hiçbir şey göremeyince eliyle sağı solu yokladı ve bir sandığın içinde olduğunu anladı; bunun üzerine zihnini zorlayarak kendi kendine "Bu da nedir? Neredeyim ben? Uyuyor muyum? Yoksa uyanık mıyım? Akşam sevgilimin odasına gittiğimi hatırlıyorum ama şimdi bir sandığın içinde gibiyim sanki. Bunun ne gibi bir manası olabilir? Sevgilimin kocası dönmüş ya da başka bir aksilik çıkmış, bu yüzden uyuduğum sırada sevgilim beni buraya saklamış olabilir mi? Zannedersem tam da böyle olmuş" dedi.

Bir ses duyabilmek için uzun bir süre sessizce etrafa kulak kesildi; epey sonra daracık sandığın içinde rahatsız bir biçimde kaldığından üzerinde durduğu taraf acı vermeye başlayınca diğer yanına dönmek için belini sandığın bir köşesine verdi; fakat sandık yere dengeli oturtulmamış olduğundan devrildi ve düştüğü anda öyle büyük bir gürültü çıkardı ki az ötede uyuyan kadınlar uyanıp korkudan taş kesildi.

Ruggieri sandık devrilince büyük bir korkuya kapıldı ancak düşme neticesinde kapağının açıldığını fark edince sandığın içinde durmaktansa başına bir iş gelmeden dışarı çıkmaya karar verdi ve nerede olduğunu bilmediğinden çıkıp gidebileceği bir merdiven ya da kapı bulmak için bir o eşyaya bir bu eşyaya dokuna dokuna evin içinde el yordamıyla ilerlemeye başladı. Kadınlar çoktan uyanmış olduklarından onun kıpırtılarını işittiler ve "Kim var orada" diye seslendiler; ama Ruggieri seslerini tanıyamadığı için hiç cevap vermedi. Kadınlar iki genci çağırmaya kalktılar; fakat gençler epey uykusuz kaldıklarından derin bir uykuya dalmışlardı ve bu nedenle olan biteni işitmiyorlardı. Bunun üzerine kadınlar daha büyük bir korkuya kapıldılar ve yerlerinden kalktıkları gibi pencerelere koşup "Hırsız var! Hırsız var!" diye bağırdılar; konu komşu dört bir yandan koşup geldi ve kimi evin çatısından, kimi bacasından, kimi kapısından içeri girdi. Gençler de gürültüye uyanıp kalktı.

Tüm bunları görünce Ruggieri'nin şaşkınlıktan neredeyse aklı başından gitti ve ne yapacağını, hangi yana kaçacağını bilemedi. Onu yakaladılar ve gürültüye koşup gelen valinin adamlarına tes-

lim ettiler. Hemen valinin karşısına çıkarılmasının ardından zaten düzenbazın önde gideni diye nam saldığından tez elden işkenceye çekilip tefecilerin evine hırsızlık maksadıyla girdiği itiraf ettirildi ve vali hiç vakit kaybetmeden ipe çekilmesine karar verdi.

Ertesi sabah Ruggieri'nin tefecilerin evine hırsızlığa girdiği haberi tüm Salerno'da yankılandı; kadınla hizmetçisi haberi alınca öyle büyük bir şaşkınlığa düştü ki, bir gece önce yaptıklarını aslında yapmadıklarına, yalnızca hayalini kurduklarına kendilerini inandırmalarına neredeyse ramak kaldı; dahası Ruggieri'nin içinde bulunduğu tehlikeyi düşündükçe kadın sanki aklını yitirecek gibi oluyordu.

Hekim dokuz sularında Amalfi'den döndü ve hastasını tedavi etmek istediğinden karışımın getirilmesini buyurdu; ancak şişenin boşaldığını görünce, evde bıraktığı şeylerin anında kayıplara karıştığını söyleyerek yeri göğü inletti; kendi derdi yüzünden zaten burnundan soluyan kadının tepesi attı ve "Bir şişe su döküldü diye kıyametleri koparıyorsunuz ya üstadım, acaba korkunç bir şey olsa neler derdiniz? Yoksa dünyada su mu tükendi" dedi.

Bunun üzerine üstat hekim, "Hatun, sen bunun saf su olduğunu sanıyorsun ama yanılıyorsun. İnsanları uyutması için özel olarak hazırlanmıştı o," diyerek karışımı yaptırma nedenini açıkladı. Kadın hekimin sözlerini işitir işitmez Ruggieri'nin bundan içtiğini, o yüzden ölüden farksız olduğunu anladı ve "Bilmiyorduk üstadım, bir yenisini yaptırıverin" dedi. Üstat hekim başka çare kalmadığını görünce aynısını yeni baştan hazırlattı.

Kadının emriyle Ruggieri hakkında konuşulanları öğrenmeye giden hizmetçi az sonra döndü ve "Hanımefendi, Ruggieri ile ilgili herkes kötü konuşuyor; öğrenebildiğim kadarıyla onu kurtarmak için harekete geçen ya da buna niyetlenen ne bir dostu var ne de arkadaşı. Hâkimin yarın onu ipe çektireceğine kesin gözüyle bakılıyor. Bunun dışında, size söylemek istediğim yeni bir şey daha var; Ruggieri'nin tefecilerin evine nasıl girdiğini sanırım anladım, dinleyin bakın. Ruggieri'yi içine koyduğumuz sandığın oradaki marangozu biliyorsunuz değil mi? Az evvel görünüşe göre şu sandığın sahibiyle tartışıyordu; sanki dünyanın en mühim mesele-

siymiş gibi adam sandığının parasını istiyor, marangozsa sandığı satmadığını, tam tersine gece çalındığını söylüyordu. Adam 'Doğru değil, iki genç tefeciye satmışsın sandığı. Bu gece Ruggieri'nin tutuklandığı sırada evlerinde görünce kendileri söyledi' dedi. Bunun üzerine marangoz 'Yalan söylemişler, ben onlara kesinlikle sandık filan satmadım; aksine geçen gece kendileri çalmış olmalı. Hadi yanlarına gidelim' dedi. Aralarında anlaşıp tefecilerin evinin yolunu tutunca ben de buraya geldim. Gördüğünüz gibi Ruggieri'nin o yakalandığı yere hangi yolla götürüldüğünü buldum ama nasıl olup da dirildiğini çözemedim."

Kadın böylece olan biteni tüm açıklığıyla kavradı ve hekimden duyduklarını hizmetçiye anlatıp eğer isterse aynı anda hem Ruggieri'yi kurtarabileceğini hem de hanımının onurunu koruyabileceğini söyleyerek yardımını istedi.

Hizmetçi "Hanımefendi, siz bana hal çaresini anlatın; gereken neyse, seve seve yaparım" dedi.

Kadın kaybedecek zamanları kalmadığından nasıl hareket edeceklerini alelacele tasarlayıp hizmetçiye sırasıyla anlattı.

Hizmetçi ilk iş hekime koşup gözyaşları içinde "Efendim size karşı çok büyük bir kusur işledim ve bunun için sizden af dilemeliyim" dedi.

Hekim "Ne kusuru" diye sordu.

Hizmetçi, ağlamaya ara vermeden "Efendim Ruggieri d'Aieroli ne menem bir gençtir bilirsiniz. Kendisi benden hoşlanıyordu, ben de biraz korkudan biraz da aşktan bu sene onunla sevgili olmak durumunda kaldım. Dün gece sizin burada olmayacağınızı öğrenince evinize girip odamda benimle uyumak istedi. Bir ara susadı fakat eşiniz o sırada salonda olduğundan kendisine görünmeden su yahut şarap getirmenin bir yolunu bulamadım; ancak odanızda bir şişe su gördüğüm aklıma gelince hemen koşup getirdim ve içmesi için ona verdim, sonra da boş şişeyi aldığım yere geri koydum. Sizin bu yüzden kıyametleri kopardığınızı duydum. Hata yaptığımı kabul ediyorum ama hatasız kul olur mu hiç? Yaptığım hatadan ve bunun sonucunda yaşananlardan ötürü çok pişmanım; nitekim Ruggieri bu yaptığımın neticesinde hayatını kaybet-

mek üzere. Beni bağışlamanız ve Ruggieri için yapılabilecek bir şey kaldıysa, elimden geldiğince yardımına koşmama izin vermeniz için size tüm kalbimle yalvarıyorum" dedi.

Bu sözleri işiten hekim, olanca öfkesine rağmen şakayla karışık "Bu gece samur kürkünü güzelce silkeleyecek bir delikanlı beklerken uykucuya denk gelmekle kendi kendine cezanı çekmişsin zaten. Şimdi gidip sevgilini kurtarmanın yollarını ara, ama bundan böyle sakın onu buraya getirmeye kalkma; yoksa bir dahaki sefere bunu da ödetirim sana" dedi.

Hizmetçi ilk safhayı başarıyla hallettiğini düşünerek, elinden geldiğince hızlı bir biçimde Ruggieri'nin tutulduğu hapishaneye gitti ve allem edip kallem edip gardiyandan Ruggieri ile konuşma iznini kopardı. Eğer kurtulmak istiyorsa yargıca neler söylemesi gerektiği konusunda Ruggieri'ye bilgi verdikten sonra yargıcın huzuruna çıkmayı başardı.

Yargıç, önce şu sülün gibi körpecik Tanrı kulunu bir kez olsun kancadan geçirmek, ondan sonra dinleyip dinlemeyeceğine karar vermek istedi; hizmetçi de sözlerine daha iyi kulak versin diye kendini hiç naza çekmedi. Kancalama işi sona erince hizmetçi doğrulup "Efendim, Ruggieri d'Aieroli'yi hırsızlık suçundan burada alıkoyuyormuşsunuz ama işin aslı öyle değil," dedi ve sevgilisi Ruggieri'yi hekimin evine nasıl aldığına, nasıl bilmeden ona ilaçlı su içirdiğine, öldü diye sandığa kapatmasının ertesinde marangoz ustası ile sandığın sahibi arasında geçen ve Ruggieri'nin tefecilerin evine nasıl geldiğine ışık tutan konuşmaya varıncaya dek her şeyi baştan sona anlattı.

Yargıç tüm bunları doğrulamakta bir zorluk bulunmadığını görünce su meselesinin aslı astarı var mı diye ilk olarak hekimin ifadesini aldı ve olayın hizmetçinin anlattığı gibi gerçekleştiğini anladı; ardından marangozun, sandığın sahibinin, tefecilerin ifadelerini aldı ve uzun sorgulamalar sonucunda tefecilerin önceki gece sandığı çalıp evlerine götürdüğünü buldu. Son olarak Ruggieri'yi çağırtıp gece nerede konakladığını sordu. Ruggieri nerede konakladığını bilmediğini, yalnızca geceyi birlikte geçirmeye gittiği üstat Mazzeo'nun hizmetçisinin odasındayken çok susayıp su

içtiğini hatırladığını söyledi; daha sonra bir sandığın içinde uyanıp kendini tefecilerin evinde bulana dek başından neler geçtiğini bilmediği yanıtını verdi. Bu duydukları yargıcın keyfini yerine getirdi ve hizmetçiye, Ruggieri'ye, tefecilere, yaşananları defalarca yeni baştan anlattırdı.

En sonunda Ruggieri'nin masum olduğuna hükmetti ve tefecileri sandığı çalmaktan ötürü on altın tutarında para cezasına çarptırıp Ruggieri'yi serbest bıraktı. Ruggieri'nin bu işe ne kadar sevindiğini ve sevgilisinin nasıl uçsuz bucaksız bir mutluluğa kavuştuğunu soracak kimse yoktur. Daha sonra Ruggieri ile sevgilisi ve Ruggieri'yi birkaç yerinden bıçaklamak isteyen hizmetçi nice kez bir araya geldiler ve yaşananlara birlikte gülüp eğlendiler; kadınla Ruggieri'nin aşkları da mutlulukları da günden güne katlanarak sürdü. Sandığa kapatılmak istemem ama böylesi bana da nasip olsa keşke.

İlk hikâyeler zarif hanımların yüreğini sızlatsa da Dioneo'nun anlattığı son hikâye hepsini kırdı geçirdi; bilhassa yargıcın kancadan bahsettiği anlar önceki kederlerin yerine geçti. Kral güneşin sararmaya yüz tuttuğunu, dolayısıyla krallığının sonuna geldiğini görünce, sevdalıların hüsranı gibi yürekleri burkan bir konu hakkında konuşulmasını istediği için güzel hanımlardan tatlı sözlerle af diledi ve ardından ayağa kalkıp tacını başından çıkardı. Hanımlar tacı kimin başına koyacağını merakla beklerlerken o, büyük bir kıvançla Fiammetta'nın sapsarı saçları üstüne bırakıp "Bugünkü kadar acıklı bir konunun ardından yarın topluluğumuzdaki hanımların nasıl teselli bulacağını kimse senden daha iyi bilemez diye tacı senin başına koyuyorum" dedi.

Altın sarısı bukle bukle saçları narin omuzlarının kar beyazı üstüne düşerken, güllerin pembesiyle zambakların saf beyazlığının iç içe muhteşem bir bütünlük yarattığı yuvarlacık yüzünde, gözleri, göç eden bir şahinin gözlerini andıran Fiammetta, mini minnacık ağzında iki yakuta benzeyen dudaklarını aralayıp gülümsedi ve "Ben de seve seve kabul ediyorum ve bugün bize ne

yaptığının daha iyi farkına varabilesin diye, şu andan itibaren herkesin, birtakım şanssızlıkların, kazaların ya da belaların ardından mutluluğa kavuşan sevdalılarla ilgili hazırlıklara başlamasını emrediyorum" dedi. Bu buyruk herkesin hoşuna gitmişti. Ardından kâhyayı çağırttı ve uygun gördüğü düzenlemeleri kâhyayla birlikte gözden geçirdikten sonra, ayağa kalkıp neşe dolu bir sesle akşam yemeği vaktine kadar herkesi serbest bıraktığını bildirdi.

Bazıları güzelliğinden ötürü kimsenin kolay kolay bunalmayacağı bahçeye, bazıları bahçenin dışında buğday öğütmekte kullanılan değirmene, bazıları o yana, bazıları bu yana dağıldı ve akşam yemeğine kadar farklı tatların, farklı keyiflerin peşine takıldı. Yemek vakti geldiğinde, her zamanki gibi güzel havuzun kenarında toplandılar ve yemeklerini güzel bir sunum eşliğinde büyük bir zevkle yediler. Sofradan kalktıktan sonra, her zaman yaptıkları gibi dans edip şarkı söylemeye koyuldular. Filomena dans etmeye kalkınca kraliçe "Filostrato, öncüllerimden ayrılacak değilim, onların yaptığı gibi ben de idarem altında şarkı söylensin isterim ve senin şarkılarının hikâyelerinden farksız olduğuna eminim; bu nedenle içlerinden en sevdiğini söylemeni ve bundan sonraki günleri mateminle yormamanı dilerim" dedi.

Filostrato seve seve söyleyeceği yanıtını verdi ve hiç gecikmeden şöyle bir şarkıya girdi:

Yeminler sözde kalınca
Aşk ihanete uğrayınca
Gözyaşlarım şahidim
Nasıl acı çeker kalbim

Aşk,
İlk görüşte ona kalbimi açtın
Nefesime onu da kattın
Bana çıkar yol bırakmadın
Erdemi yüceymiş, gösterdin
Gelirse acı ondan gelsin

Hafif kalır her işkence
Fikrim onu buyur edince.
Hatamı biliyorum şimdi,
Keder bırakmaz peşimi.

Bir de baktım terk edilmişim
Meğer oyuna gelmişim,
Yalnız ummakmış işim.
Tam da aşkına erdim derken
Yarından endişe etmezken
Başkası olmuş başının tacı
Beni atmış kalbinden dışarı

Benden geçtiğini gördüğüm anda
Kalbimi bürüdü bir acı nida
Aynı yeri bugün bile kaplar hâlâ,
Işıltısıyla kasıp kavuran gönlümü
Seçkin güzellikteki o sevdalı yüzündü
Her saat lanetle anarım ilk gördüğüm günü!
Umuduma, tutkuma, sadakatime
Lanet ede ede gidiyor ruhum ölüme.

Kederim nasıl da teselliden yoksun
Ey aşk, benim efendim, duyuyor musun
Sana her daim acıyla sesleniyorum
Nice nice mahvoldum bak anlatıyorum
Gözümü kararttım ölmeye can atıyorum
Gideceğim yerde daha az kahrolurum,
Ölüm gelsin beni bulsun
Aşkımın hiddetine bir darbe vursun
Hayatımın zalim akışına noktayı koysun

Ne başka bir yol var ne de avuntu
Yalnızca ölüm paklar bu acılı ruhu
Ey aşk hemen şimdi bana ölüm bahşet

Feryadımı figanımı ölümle teskin et.
Haksız yere neşesinden edilen kalbi
Şu mutsuz hayatından söküp al ki
Yeni âşığıyla sevindirdiğin kadın
Ölümümle neşesine neşe katsın.

Şarkım, kimsecikler seni bilmeşe ne çıkar
Seni benden iyi söyleyecek kimse mi var;
Bir tek sana veririm gidip aşkı bulma vazifesini
Şu kederli zalim hayattan vazgeçtiğimi bildirmesini
Anlat ne varsa, yalvarıp yakar onuru hatırına
Götürüp bıraksın beni o muhteşem limana.

Şarkının sözleri Filastrato'nun ruh halini gerekçeleriyle birlikte gözler önüne serdi; eğer dans eden kadının kızaran yüzü, gitgide kararan gecenin gölgelerinin ardında gizlenmeseydi, onun bu halini belki şarkıdan bile daha iyi tasvir ederdi. Filastaro'nun şarkısı sona erdikten sonra, uyku vakti gelene dek daha nice şarkılar söylendi; ardından kraliçenin buyruğuyla herkes odasına çekildi.

BEŞİNCİ GÜN

Decameron'nun dördüncü günü biter ve birtakım şanssızlıkların, kazaların ya da belaların ardından mutluluğa kavuşan sevdalıların anlatılacağı beşinci gün Fiammetta'nın kraliçeliğinde başlar.

Güneş ışıklarının bütün doğuyu çoktan beyaza bürüyüp yarım küremizin her yanını aydınlatmaya başladığı sırada, kuşların ağaç tepelerinde sevinçle tutturdukları şarkıların uyandırmasıyla günün daha ilk saatlerinde yatağından kalkan Fiammetta, topluluktaki hanımlarla üç genci çağırttı ve yumuşacık adımlarla düzlüğe kadar inip güneş tepede iyice yükselene dek toplulukla birlikte dereden tepeden konuşa konuşa engin ovadaki çiy tutmuş çimenler üstünde gezintiye çıktı; fakat güneş ışıklarının yakmaya başladığını hissedince, adımlarını şatodan yana çevirdi. Döner dönmez en iyi şaraplarla, badem şekerleriyle yorgunluklarını atıp zindelik kazandılar ve kahvaltı

vaktine dek sevimli bahçede dolaştılar. Yemek vakti gelince, kraliçenin isteği üzerine, becerikli kâhya tarafından her şeyin özenle hazırlandığı sofraya oturdular ve keyifle söylenen birkaç şarkıyla bir iki baladın ardından yemeye geçtiler. Kahvaltılarını mutluluk içinde yiyip bitirdikten sonra, tutturdukları düzen uyarınca müzik aletlerini getirdiler ve içlerinden bazılarının dansı eşliğinde şarkılar söylediler. Daha sonra kraliçe, uyku vakti geçene dek herkesi serbest bıraktı; bunun üzerine bazıları uyumaya gitti, bazıları ise tadını çıkarmak için güzel bahçede kaldı. İkindiye doğru kraliçenin isteği üzerine her zamanki gibi havuzun yanı başında toplandılar. Kraliçe başköşeye geçip kurulduktan sonra Panfilo'ya bakıp gülümsedi ve onu mutlu hikâyelerin açılışını yapmakla görevlendirdi. Bu görevi seve seve üstlenen Panfilo şöyle dedi:

1. HİKÂYE

Cimone, Efigenia'ya âşık olur ve bu sayede akıllanır; sevdiği kadını denizdeyken kaçırır ancak Rodos'ta hapse atılır; Lisimaco onu hapisten çıkarır ve birlikte Efigenia ile Cassandrea'yı düğünden kaçırırlar; hep beraber Girit'e kaçıp evlendikten sonra yeniden memleketlerine çağrılırlar.

Tatlı hanımlar, böylesine neşe dolu bir güne başlangıç yaparken dilimin ucuna kadar gelen bir sürü hikâyeden biri, diğerlerinden daha çok cezbediyor beni; çünkü sizlerin de birazdan açıkça görebileceği gibi, bu hikâye hem bugün üzerinde duracağımız türden mutlu bir sona sahip, hem de ne dediğinin farkına varmadan aşk hakkında yıpratıcı sözlerle ileri geri konuşanlara aşkın gücünün ne denli kutsal, ne denli heybetli ve ne denli tesirli olduğunu gösterir nitelikte. Zannedersem hepiniz âşıksınız; bu nedenle, kanımca, anlatacaklarıma kıymet verirsiniz.

Kıbrıslıların eski vakayinamelerinden okuduğumuz kadarıyla Kıbrıs adasında Aristoppo adında çok asil, dünyevi maldan yana

hemşerilerinden katbekat zengin bir adam yaşardı ve kader yalnızca bir konuda onu derde düşürmeseydi eğer, dünyadaki en mutlu kişi olabilirdi. Üzüntüsünün nedeni onca evladı arasında boy, bos ve yakışıklılık bakımından diğer gençlerin hepsini gölgede bırakan ama aklı neredeyse tamamen kıt olan ümitsiz durumdaki evladıydı. Oğlanın adı Galeso idi, fakat hocasının çabaları, babasının tatlı dilleri yahut dövüp sövmeleri ne de başka kimselerin didinmeleri zihnine bir tane harfi ya da tek bir görgü kuralını yerleştirmeyi başaramadığından, hatta gür ve tekdüze sesler çıkarıp insandan ziyade hayvana yaraşan hal ve hareketler sergilediğinden, herkes dalga geçercesine ona, dilimizde sığır kelimesine karşılık gelen Cimone adıyla seslenirdi. Yüreği ezile ezile bu duruma katlanan babanın hayatı altüst olmuştu; bu kahreden gerçeği her gün karşısında görmektense oğlunun yabanda ırgatlarla birlikte yaşaması emrini verdi. Cimone bu habere çok sevindi; çünkü kaba saba insanların yaşantıları ve alışkanlıkları ona şehirlilerinkinden çok daha yakın geliyordu. Kentten ayrılıp bağ bostan işleriyle uğraşmaya başladı; derken bir gün, mayıs ayında bir öğleden sonra değneği omzunda babasının tarlalarının birinden diğerine doğru giderken, her yanı yeşile kesmiş, civardaki en güzel ormana girdi ve içerlere doğru ilerledikçe kader onu bir yanından buz gibi enfes bir ırmağın aktığı, etrafı yüksek ağaçlarla çevrili, çimenleri üstünde güzeller güzeli bir genç kızın uyuduğu bir düzlüğe çıkardı. Kızın üzerinde bembeyaz tenini neredeyse hiç gizlemeyecek kadar ince bir kıyafetle belden aşağısını saran incecik bir eteklik vardı ve hizmetinde bulunan iki kadınla bir adam ayakucunda uyumaktaydı. Cimone bu manzarayı gördüğü anda, sanki daha önce kadın suretiyle hiç karşılaşmamış kadar büyük bir hayranlıkla değneğine yaslanıp çıtını bile çıkarmadan pürdikkat genç kızı izlemeye başladı. Önca terbiyenin şehirlilere özgü bir etki yaratamadığı hantal ruhunda yeşeren bir düşünce, bu kızın hayatı boyunca görüp görebildiği canlıların hepsinden daha güzel olduğunu o yontulmamış odun kafasına yerleştirdi. O andan itibaren kızın her yanını incelemeye, altın saydığı saçlarını, yüzünü, ağzını, burnunu, boynunu, kollarını, bilhassa henüz pek belirginleşmemiş göğüslerini kendince yüceltmeye başladı ve ırgat-

ken birdenbire güzellik uzmanı kesilmişçesine, derin bir uykunun ağırlığı altında kapalı duran gözleri görmeye can attı. Birkaç kez onu uyandırma hevesine kapıldıysa da, bugüne dek gördüğü kızlardan çok daha güzel olduğu için bir tanrıça olabileceği kuşkusu onu bundan alıkoydu ve kendi kendine uyanmasını beklemeye koyuldu; çünkü içinden bir ses, ilahi varlıkların saygıyı dünyevilerden daha çok hak ettiğini söylüyordu. Her ne kadar bu bekleyiş fazla uzun sürmüş gibi gelse de, ilk kez böyle bir hazzı tattığından bir türlü bırakıp gidemiyordu.

Epey sonra Efigenia adındaki genç kız, hizmetçileri hâlâ uyurken başını kaldırıp gözlerini açtı ve Cimone'nin değneğine yaslanmış karşısında dikildiğini görünce büyük bir şaşkınlığa kapılarak "Cimone bu saatte ne arıyorsun bu ormanda" dedi. Gerek fiziği,

gerek yabaniliği, gerekse babasının asaleti ve zenginliği nedeniyle Cimone'yi o yörede tanımayan neredeyse yoktu.

Cimone, Efigenia'nın sözlerine hiç karşılık vermedi; ilk açıldıkları andan beri gözlerine dik dik bakıyor, sanki onlardan bir tatlılık aktığını ve içini daha önce hiç bilmediği bir hazla kapladığını hissediyordu. Genç kız Cimone'nin gözlerini dikmiş baktığını görünce, yabaniliğinin onu utanç verici bir davranışa sürüklemesinden korkarak hizmetçilerine seslendi ve ayağa kalkıp "Tanrı'ya emanet ol Cimone" dedi.

Cimone "Ben de seninle birlikte geleceğim" dedi.

Genç kız hâlâ korku duyduğundan kendisine eşlik etmesine karşı çıktı ama yine de evine kadar yanında gelmesine engel olamadı. Cimone buradan sonra doğruca babasının evine gitti ve bundan böyle hiçbir koşulda yaban hayatına dönmek istemediğini bildirdi. Bu durum babasıyla aile eşrafına ne denli güç gelse de, fikrini değiştirmeye götüren nedeni bekleyip görmek için kalmasına izin verdiler.

Hiçbir öğretinin sızmayı başaramadığı kalbine Efigenia'nın güzelliğiyle giren aşk oku sayesinde, Cimone'nin, kısa zamanda her işe el atması hem babasını, hem aile eşrafını hem de onu tanıyan diğer herkesi çok şaşırttı. İlk etapta babasından kıyafetler ve diğer aksesuarlar getirtip tıpkı kardeşleri gibi kendisine şık bir görünüm kazandırmasını istedi; babası bu isteği sevinçle karşıladı. Daha sonra seçkin gençlerle vakit geçirip soylu bir erkeğin, özellikle de âşık birinin nasıl davranması gerektiğini gözlemledi ve çok kısa bir zaman içinde yalnızca temel kaideleri öğrenmekle kalmayıp aynı zamanda saygıdeğer bilginlerden biri haline gelerek herkesi kendine hayran bıraktı. Yine Efigenia'ya duyduğu aşk sayesinde kaba saba köylüce konuşmasını bırakıp doğru düzgün uygarca bir üslup edinmesi bir yana, şarkı söylemede, çalgı çalmada da ustalık kazandı ve ata binmede, savaş işlerinde, karada ve denizde eli usta gözü kara biri oldu çıktı. Tüm meziyetlerini teker teker sayıp dökmeden kısaca belirtmek gerekirse, ilk âşık olduğu anın üzerinden daha dört yıl bile geçmeden Kıbrıs adasında bulunan gençlerin en zarifi, en görgülüsü, en becerikli si olup çıkmıştı.

Şu halde, tatlı hanımlar, Cimone hakkında ne diyebiliriz? Elbette söylenecek tek bir şey var: Kıskanç kader göklerden ruhuna işlenen seçkin meziyetleri yüreğinin küçücük bir köşesine kapatıp sımsıkı düğümlerle bağlamıştı, ama aşk ondan çok daha güçlü olandı ve tüm düğümleri parçalayıp attı; aşk derinlerde yatan hünerleri uykusundan uyandırandı ve tüm meziyetleri karanlığın zalimce kapattığı puslu köşelerden alıp ışığıyla aydınlığa taşıdı; böylelikle itaatkâr ruhları nerelerden çekip alacağını, ışığıyla nerelere taşıyacağını açıkça gösterdi. Her ne kadar Cimone, Efigenia'ya duyduğu aşk nedeniyle sevdalı gençlerin yaptığı türden bazı taşkınlıklara kalkışsa da Aristippo aşkın onu sığırlıktan çıkartıp insana çevirdiğini tahmin ettiğinden, yaptıklarına sabırla göz yumduğu gibi, isteğinin peşinden gitmesi için de onu yüreklendirdi. Ama sırf Efigenia, lakabıyla seslendi diye, kendisine Galeso diye hitap edilmesine bile razı gelmeyen Cimone, dürüst yollarla muradına ermek istediğinden evlenmek üzere Efigenia'yı babası Cipseo'dan defalarca istetti; fakat Cipseo her seferinde Pasimunda adında Rodoslu asil bir gençle söz kestikleri ve verdiği sözden dönmeyi aklından bile geçirmeyeceği yanıtını verdi. Efigenia'nın düğünü için kararlaştırılan günün yaklaşmasıyla birlikte müstakbel damadın kızı aldırmak için bir gemi göndermesi üzerine, Cimone "Ah Efigenia, seni ne kadar sevdiğimi gösterme zamanıdır şimdi! Ben senin sayende insana döndüm ve eğer seni elde edebilirsem, tanrılardan bile daha muzaffer olurum. Başka yolu yok; ya seni alırım ya da ölürüm" diye söylendi kendi kendine.

Böyle dedikten sonra arkadaşları arasından birkaç soylu gencin gizlice yardımını istedi ve bir gemiyi deniz çarpışmasında işe yarar her tür silahla donattıktan sonra usulca denize açılıp Efigenia'yı Rodos'a, müstakbel kocasının yanına götürecek gemiyi beklemeye başladı. Damadın yakınları da kızın babası tarafından layığınca ağırlandıktan sonra gemiye bindiler ve dümeni Rodos'a çevirip yola koyuldular.

Cimone uyumadan beklediği günün ertesinde onları karşısında buldu ve pruvaya çıkıp yüksek sesle Efigenia'nın gemisindekilere "Durun ve yelkenleri indirin; aksi halde yenilip denizi boylamaya

hazır olun!" diye bağırdı. Karşısındakilerin silahlarını güverteye yığarak savunma hazırlıklarına girişmeleri üzerine Cimone, sözlerine son verip Rodosluların hızla uzaklaşan gemisinin pupasına demirden bir kanca fırlattı ve binbir güçlükle kendi gemisinin pruvasını diğer geminin pupasına yasladı. Ardından gelecekleri beklemeden, karşısındakileri hiçe sayan bir aslan çevikliğiyle Rodosluların gemisine atladı ve aşkın coşkusuna kapılarak elindeki palayı bir o yana bir bu yana savura savura aralarına dalıp, muhteşem bir yiğitlikle koyun boğazlar gibi düşmanının hakkından geldi. Rodoslular bunu görünce silahlarını yere atıp hep bir ağızdan tutsaklıklarını ilan etti.

Bunun üzerine Cimone "Gençler, Kıbrıs'tan çıkıp denizin ortasında elimde silahla sizlere saldırmaya beni iten ne yağma sevdasıdır ne de size beslediğim kin; beni buna sürükleyen, her şeyden çok sevdiğim ve elde etmesi benim için son derece önemli, sizlerinse hiç olaysız kolaylıkla gözden çıkarabileceği Efigenia'dır. Onu babasından dostça, güzellikle alamadığım için aşk sizlerin elinden düşmanca, zorbalıkla almaya beni mecbur bıraktı. Pasimunda'nızın ona dair niyeti neyse, benimki de odur; bu nedenle kızı bana verin, sonra da Tanrı'nın izniyle yolunuza gidin" dedi.

Eli mahkûm gençler, gözyaşları içindeki Efigenia'yı istemeye istemeye Cimone'ye teslim ettiler. Cimone kızın ağladığını görünce, "Asil kadın, hırpalama kendini; senin Cimone'nim ben. Yıllar var ki sana âşığım ve seninle birlikte olmaya sözlün Pasimunda'dan daha layığım" dedi.

Efigenia'nın güverteye götürülmesinin ardından Cimone Rodosluların gemisinde bulunan başka hiçbir şeye el sürmeden kendi gemisine döndü ve Rodoslulara yol verdi. Böylesine değerli bir ganimeti ele geçirmesi Cimone'yi dünyanın en mutlu erkeği etmişti; gözü yaşlı kızı teselliye gereğince zaman ayırdıktan sonra arkadaşlarıyla birlikte şimdilik Kıbrıs'a dönmeme kararı aldı. Girit'te her birinin, en çok da Cimone'nin, eski olsun, yeni olsun, bir sürü akrabasıyla dostu bulunduğundan Efigenia ile birlikte güvende olacakları düşüncesiyle oraya gitmeye karar verdiler ve geminin dümenini Girit'e kırdılar.

Ama Cimone'nin sevdiğini güle oynaya ele geçirmesine müsaade eden kaypak kader, genç âşığın sevincini bir anda sevdalı gözyaşlarına ve hüzne çeviriverdi. Rodosluları geride bırakmalarının üzerinden henüz dört saat bile geçmemiş, Cimone'nin daha önce hiç duymadığı kadar büyük bir heyecan içinde beklediği gece daha yeni bastırmıştı ki birden hava patladı, bulutlar gökyüzünü kapladı ve çılgın rüzgârlar denizi sardı; öyle ki ne olan biteni ya da ne yana gidildiğini görmek ne de herhangi bir manevrada bulunmak için güvertede ayakta kalabilmek mümkündü. Bundan dolayı Cimone'nin nasıl kahrolduğunu sormaya gerek bile yok; tanrıların sırf, Efigenia'dan önce pek umursamadığı ölümü, ıstırapların en büyüğü olarak kabullenmesi için emeline kavuşmasına göz yumduklarını düşünüyordu. Arkadaşları da Cimone gibi üzgündü ama katıla katıla ağlayan, dalgaların her sarsıntısında korkuya kapılan Efigenia'nın hali, hepsinden beterdi; genç kız, gözyaşları arasında Cimone'nin aşkına acı acı sövüyor, cesaretine lanetler yağdırıyor, bahtlarına düşen bu fırtınanın kopmasının tek nedenin Cimone'nin tanrıların isteğine karşı gelerek kendisiyle evlenme arzusuna kapılıp hadsizlik etmesi karşısında tanrıların ona bu zevki tattırmak istememesi olduğunu, bu yüzden önce kendisinin öleceğini, Cimone'nin de ancak bunu gördükten sonra sefilce can vereceğini haykırıyordu.

Genç kız yakınmalarını sürdürüyor hatta daha beterlerini sıralıyor, denizciler anbean şiddetlenen rüzgârda ne yapacaklarını şaşırıyor, hangi yana savrulduklarını kestiremiyordu. Tüm bu hengâmenin ortasında gemi Rodos adası yakınlarına ulaştı; fakat gemiciler buranın Rodos olduğunun farkına varamadı; yine de canlarını kurtarmak için tüm maharetlerini konuşturup var güçleriyle karaya yanaşmaya çabaladı. Kader yüzlerine güldü ve onları ufacık bir körfeze attı, ne var ki Cimone'nin salıverdiği Rodoslular onlardan hemen önce gemileriyle aynı yere gelmişlerdi; fakat bunu şafak sökümünde havanın biraz açtığı sırada Rodos adasına çıkıp da önceki gün yanlarından ayrıldıkları geminin neredeyse bir ok atımı uzağında bulunduklarını gördükleri ana dek fark edemediler. Bu durum karşısında kahrolan Cimone daha sonra

gerçekten de başına gelecek olanlardan korktu ve bundan daha kötü bir yere denk gelemeyecekleri düşüncesiyle tüm güçlerini seferber edip kaderin götüreceği yere gitmek üzere hemen yola koyulmayı emretti; fakat bulundukları yerden ayrılmak için onca uğraş vermeleri bir işe yaramadı; ters yönden esen kuvvetli bir rüzgâr yüzünden ufacık körfezin dışına çıkamadıkları gibi kıyıya doğru daha da sürüklendiler.

Karaya çıktıkları anda, gemilerinden inmiş olan Rodoslu denizciler onları fark etti ve içlerinden biri Rodoslu asil gençlerin gittikleri yakınlardaki köye bir koşu varıp, kendi gemileri gibi Cimone ile Efigenia'nın bulunduğu geminin de fırtına yüzünden kıyıya yanaştığını haber verdi. Rodoslu gençler bunu duyduklarına çok sevindiler ve çok sayıda köylüyü yanlarına alıp, doğruca deniz kıyısına indiler. Yakınlardaki bir ormana kaçmaya karar veren Cimone yanındakilerle beraber gemiden inmişti; ama daha kaçamadan hepsi birden yakalandı ve Efigenia'yla birlikte köye götürüldü. O sene Rodoslulara yargıçlık eden Lisimaco kalabalık bir silahlı ordu eşliğinde kentten geldi ve haberi alan Pasimunda Rodos senatosuna başvurarak şikâyette bulununca, hepsini hapse attı.

Zavallı sevdalı Cimone böylece Efigenia'sını ele geçirmesinin hemen ardından onu yitirdi; kızdan koparabildiği birkaç buse dışında eline hiçbir şey geçmemişti. Efigenia, Rodoslu asil kadınlar tarafından ağırlandı; kaçırılmanın ve denizde atlattığı fırtınanın bitkinliğini üzerinden atabilmesi için güzelce dinlendirildi ve düğün için kararlaştırılan güne dek burada kalmasına karar verildi. Pasimunda idam cezası almaları için elinden geleni yaptıysa da, Cimone ile arkadaşlarının canları, önceki gün Rodoslu gemicileri serbest bırakmalarından ötürü bağışlandı; fakat ömür boyu hapis cezasına çarptırıldılar. Bir daha yüzlerinin güleceği umudundan yoksun kaldıkları hapiste tahmin edileceği üzere dertli dertli karalar bağladılar. Pasimunda düğünün mümkün olduğunca erkene çekilmesinde ısrar ederken, Cimone'ye indirdiği ani darbeden pişman olan kader onu kurtarmak için yeni bir olay tasarladı.

Pasimunda'nın yaşça kendisinden küçük olan ama değer bakımından hiç de gerisinde kalmayan Ormisda adındaki erkek

kardeşi aynı kentte yaşayan Cassandrea isimli, Lisimaco'nun da gönül verdiği, güzeller güzeli bir genç kızla evlenmek için uzun zamandır çabalıyordu; ama kimi talihsizlikler yüzünden düğün konusunda habire aksilik çıkıyordu. Düğün kutlamaları için çok büyük bir merasim hazırlanması gerektiğini gören Pasimunda, bir kez daha aynı masrafa ve aynı zahmete girmemek için kardeşi Ormisda'nın da aynı düğünle evlenmesinin yerinde olacağını düşündü ve konuyu Cassandrea'nın ailesine açıp düşüncesini onlara kabul ettirdi; böylece iki kardeş ile kızın yakınları, Pasimunda ile Efigenia'nın ve Ormisda ile Cassandrea'nın aynı gün evlenmelerinde karar kıldı.

Lisimaco duyduklarını hiç hoş karşılamadı; çünkü kızın Ormisda'ya varmasa, sonunda kesinlikle kendisinin olacağına dair içinde bir umut vardı ve aldığı haber bu umuda hiç yer bırakmıyordu. Fakat sağduyulu biri olduğundan derdini içine gömüp, bu olayın gerçekleşmesine mani olabilecek bir çıkar yol düşünmeye başladı ve sonunda kızı kaçırmaktan başka çare bulamadı. Makamı sayesinde meselenin çözümü gözüne gayet kolay görünüyordu ama bu da yetkisini onursuzca kullanmak anlamına geliyordu. Uzun uzadıya düşünüp taşınmalar neticesinde, dürüstlük, aşkın karşısında kenara çekildi ve ileride bizzat gerçekleşeceği üzere Lisimaco Cassandrea'yı kaçırmaya karar verdi. Yanına kimi alması, nasıl bir yol izlemesi gerektiğini düşünürken adamlarıyla birlikte hapse attığı Cimone'yi hatırladı ve bu işte ondan daha iyi, daha güvenilir birini bulamayacağını hesapladı. Bu nedenle ertesi gece onu gizlice odasına getirtip şu minvalde konuşmaya başladı:

"Cimone, tanrılar insanlara iyilik dağıtırken ne kadar kerim ne kadar cömertlerse, erdemlerini sınarken de bir o kadar titizdirler. Her durumda dimdik ve sapasağlam kalanlar daha kıymetlidir; bu nedenle layık görüldükleri mükâfat daha yücedir. Tanrılar senin meziyetlerini, büyük bir servete sahip olduğunu bildiğim babanın evinde sergileyemeyeceğin kesinlikte bir sınava tabi tutmak istedi ve anladığım kadarıyla ilk olarak aşk çarpıcı oklarıyla seni duygusuz bir hayvandan insana çevirdi; sonrasında ise tanrılar çetin bir yazgı ve sıkıntılı bir hapis hayatı ile ruhunun o ganimeti

ele geçirdiğindeki kısa süreli mutlu halinden sapıp sapmayacağını görmek istedi. Eğer ruhun değişmeyip aynı kaldıysa, sana daha önce bahşetmedikleri kadar büyük bir mutluluk sunmaya hazırlanıyorlar şimdi. Her zamanki gücünü toplayıp cesaretine kavuşman için sana bunu göstermek niyetindeyim.

Pasimunda, talihsizliğine seviniyor ve ölüm cezasına çarptırılmana can atıyor; kaderin önce güle oynaya sana bıraktığı ama sonra homurdana homurdana elinden aldığı ganimetin tadını çıkarabilmek için, bir an önce Efigenia ile düğün kutlamalarına geçmekte acele ediyor; eğer onu düşündüğüm kadar çok seviyorsan bu durumun seni nasıl üzeceğini bizzat kendimden biliyorum; çünkü Pasimunda'nın kardeşi Ormisda her şeyden çok sevdiğim Cassandrea ile aynı gün evlenip senin acının aynısını bana da yaşatmaya hazırlanıyor.

Başımıza sardığı bu dertten, bu kederden kurtulmamız için kader bize tek bir çıkar yol bıraktı: ruhumuzun ve bileğimizin dirayetine güvenerek kılıçlarımızı kuşanıp senin Efigenia'yı ikinci defa, benimse Cassandrea'yı ilk defa kaçırmamın bir yolunu bulacağız. Sevdiğin yanında olmadıktan sonra serbest kalmayı fazla umursamadığını bildiğim için, sana özgürlükten bahsedecek değilim; ama onun yerine şöyle söyleyeceğim: Senin için büyük kıymet taşıyan kadına yeniden kavuşup kavuşmamak senin elinde, tanrıların kurduğu düzende bu teşebbüsümde bana katılmak istersen, elbette."

Bu sözler Cimone'nin, yaşadığı ruhsal çöküntüden çıkıp tamamen kendine gelmesini ve fazla tereddüt etmeden bir karara varmasını sağladı: "Lisimaco, bahsettiğin gibi bir sonuç elde edeceksem eğer, kalkıştığın işte benden daha güçlü, benden daha güvenilir birini bulamazsın. Üzerime düşen ne varsa söyle ve nasıl şaşılası bir gayretle yerine getirdiğimi izle" dedi.

Bunun üzerine Lisimaco "Bugünden itibaren üç gün sonra yeni gelinler kocalarının evinden içeri ilk defa adım atacaklar. Sen yanına silahlı adamlarını alırsın, ben de gözü kapalı güvendiğim kendi adamlarımı alırım ve hava kararmak üzereyken eve dalarız; misafirlerin arasından gelinleri kaçırıp benim gizlice hazırlattığım

gemiye götürürüz. Yolumuza çıkmaya cüret eden olursa da öldürürüz" dedi.

Cimone planı beğendi ve kararlaştırılan güne dek vaktini hapiste sessiz sakin geçirdi.

Sonunda düğün günü geldi çattı. Düğün merasimi çok büyük ve çok gösterişliydi; iki kardeşin evinin her köşesinden neşeli kutlama sesleri yükseliyordu.

Lisimaco gerekli hazırlıkları tamamlamış, Cimone ile adamları ve kendi arkadaşları da kıyafetlerinin altına silah kuşanmıştı. Uygun anın geldiğine karar veren Lisimaco, hepsine cesaret veren uzun bir konuşma yaptı; ardından adamları üç kola ayırdı ve gemiye binilmesi gereken sırada hiçbir engelle karşılaşmamak adına ilk grubu gizlice limana gönderdi. Diğer iki grupla birlikte Pasimunda'nın evine vardıklarında içeride kilitli kalmamak ya da çıkışta alıkonmamak için bir grubu kapıya dikti; ardından Cimone ve geriye kalan son grupla birlikte merdivenleri tırmandı. Yemek yemek üzere masaya sıralanıp oturmuş çok sayıdaki kadın davetliyle birlikte yeni gelinlerin bulunduğu salona girer girmez, ileri atılıp masaları yerlere devirdiler; sonra da iki kadını kaptıkları gibi adamlarına teslim edip hazır bekleyen gemiye götürmelerini emrettiler.

Bağırıp ağlamaya başlayan iki geline diğer kadınlarla hizmetçiler de katılınca, bir anda her yanı çığlıklar, haykırışlar sardı. Cimone ile Lisimaco arkadaşlarıyla birlikte kılıçları ellerinde herhangi bir direnişle karşılaşmadan merdivenlere doğru ilerliyorlardı; bu sırada herkes kenara çekilip onlara yol veriyordu. Merdivenleri inerken, elinde koca bir sopayla bağıra çağıra üstlerine doğru gelen Pasimunda ile karşılaştılar; Cimone olanca kiniyle kafasına şiddetli bir darbe savurup onu neredeyse ortadan ikiye yardı ve ayakları dibine cansız seriverdi. Kardeşinin yardımına koşan zavallı Ormisda da Cimone'nin indirdiği darbeyle aynı şekilde can verdi. Yanlarına yaklaşmaya kalkışan birkaç kişiyi de Lisimaco ile Cimone'nin arkadaşları yaralayıp geri gönderdi. Kan, gözyaşı, feryat ve acıyla dolup taşan evi hiçbir engelle karşılaşmadan arkalarında bırakıp gemiye geldiler ve sımsıkı tuttukları

ganimetlerini hemen gemiye çıkardılar; gelini kurtarmaya gelen eli silahlı insanlar çoktan sahili doldurduklarından kendileri de arkadaşlarıyla birlikte hemen gemiye tırmandılar ve kürekleri suya indirdikleri gibi sevinç içinde yola koyuldular.

Girit'e vardıklarında arkadaşlarıyla akrabaları tarafından sevinç gösterileriyle karşılandılar; büyük bir düğün yaparak sevdikleri kadınlarla evlendiler ve mutluluk içinde ganimetlerinin tadını çıkardılar.

Kıbrıs'ta ve Rodos'ta ise yaptıkları nedeniyle kıyametler koptu ve ortalık uzun zaman yatışmadı. Sonunda her iki adada da dostlarıyla akrabaları araya girdiler ve bir süre sonra gurbetliklerine son verdiler. Cimone, Efigenia ile mutlu mesut Kıbrıs'a, Lisimaco da aynı şekilde Cassandrea ile Rodos'a döndü. Her ikisi de yanında sevdiğiyle kendi memleketinde uzun süre sevinç içinde yaşadı.

2. HİKÂYE

Gostanza, Martuccio Comito'ya âşıktır; onun öldüğünü duyunca karamsarlığa kapılıp tek başına bir sandala biner ve rüzgâr onu Susa'ya sürükler; sevdiğinin Tunus'ta hayatta olduğunu öğrenince karşısına çıkar; krala verdiği tavsiye sayesinde önemli bir mertebeye yükselen Comito onunla evlenir ve birlikte Lipari'ye zenginlik içinde dönerler.

Kraliçe, Panfilo'nun hikâyesini bitirdiğini işitince, uzun uzun övgülerini sundu; ardından Emilia'ya dönüp, anlatacaklarıyla düzeni sürdürmesini buyurdu. Bunun üzerine Emilia söze şöyle başladı:

Tutkusunun meyvesini toplayan biri sevincinin de hakkını verebilmeli. Derinden sevenler ıstıraptan çok neşeyi hak eder; bu nedenle kraliçemizin buyruğuna uyarak bugünkü konumuz dahilinde seçtiğim hikâyeyi, geçen sefer kralımızın hükümranlığı sırasında duyamadığım kadar büyük bir zevkle anlatacağım.

Tatlı hanımlar, Sicilya'nın hemen yanında bulunan Libari isimli ufacık adayı bilirsiniz; yakın zaman öncesine kadar burada Gostanza adında, adanın en soylu ailelerinden birinde dünyaya gelmiş güzeller güzeli bir genç kız yaşardı. Aynı adadan Martuccio Gomito isimli, çok yakışıklı, incelik sahibi, işinin ehli bir delikanlı kıza âşıktı; kız da delikanlıya, görüşemediği zaman aklı başından gidecek kadar sevdalıydı. Gostanza ile evlenmek isteyen Martuccio kızı babasından istetti ancak yoksulluğundan ötürü babası kızını kendisine vermek istemediğini söyledi.

Fakir diye geri çevrildiğini görmeye dayanamayan Martuccio zengin olana dek Lipari'ye ayak basmayacağına yemin edip akrabaları ve arkadaşlarından birkaçıyla birlikte ısmarladığı tekneye binerek adadan ayrıldı ve Berberiye kıyılarında dolaşıp korsanlık etmeye, kendinden güçsüzleri soymaya başladı. İhtirasına ket vurabildiği müddetçe talih de ondan yanaydı. Ne var ki kısa zaman içinde hep birlikte ulaştıkları büyük zenginlikle yetinmeyip çok daha büyük servetlerin peşine düştükleri bir gün Müslüman gemicilerle girdikleri uzun mücadelede yenik düştüler, yağmalandılar, aralarından pek çoğu katledildi, tekneleri batırıldı; Martuccio ise Tunus'a götürülüp hapse atıldı ve uzun sürecek bir sefalete mahkûm bırakıldı.

Martuccio ile yanındakilerin teknede katledildikleri haberi Lipari'ye ulaştı; hem de öyle birkaç kişinin ağzından değil, çok sayıda farklı farklı kimse tarafından aktarıldı. Martuccio'nun gidişinden beri zaten acı çeken genç kız, delikanlının yanındakilerle birlikte öldüğünü duyunca, uzun uzun ağladı ve sonunda daha fazla yaşamak istemediği sonucuna vardı. Fakat hayatına vahşice son verme düşüncesine yüreği dayanmadığından, kendini öldürmenin değişik ve kesin bir yolunu tasarladı. Babasının evinden gizlice çıkıp sahile indiği bir gece, şans eseri diğer gemilerin uzağında duran, daha yeni üstünden inildiği için direği, yelkeni, kürekleri hazır bekleyen bir balıkçı sandalına rastgelince, adadaki her kadın gibi denizcilikten az buçuk anladığından, bir çırpıda üzerine atlayıp bir müddet küreklere asıldı ve denizde epey açıldıktan sonra küreklerle dümeni sandaldan atıp, rüzgârın ya yük-

süz haldeki başıboş tekneyi devireceği ya da kayalara çarpıp parçalayacağı, fakat her halükârda kurtulmak istese bile boğulmaktan kaçamayacağını varsayarak kendini tamamen rüzgârların koynuna bıraktı. Pelerinini kafasına geçirdi ve sandalın bir köşesine kıvrılıp ağlamaya başladı.

Ama poyraz tarafından esen hafif rüzgâr nedeniyle neredeyse dalgasız denizde sandal sapasağlam kalınca, işler onun tahmin ettiğinden çok daha farklı gelişti; sandala binişinin ertesi günü akşam sularında, Tunus'un yüz mil yukarısında Susa kenti yakınlarında bir sahile vardı. Ağlamaktan bir an olsun kafasını kaldırmamış, hatta kaldırmayı aklından bile geçirmemiş olduğundan, genç kız artık denizde değil, karada bulunduğunun farkına varamadı. Sandalı sahile vurduğu sırada, şans eseri yoksul bir kadın da kıyıda durmuş, hizmetinde çalıştığı balıkçıların güneşte kalan ağlarını topluyordu; sandalı gördüğü zaman, balıkçıların nasıl olup da yelkeni açılmış, karaya oturmuş halde sandalı bırakıp gittiklerine şaşsa da üstünde uyuyup kalmış olabilecekleri düşüncesiyle yanına vardı ama içinde genç kızdan başkasını bulamadı. Art arda seslenip kızı derin uyku-

sundan uyandırdı ve üzerindeki kıyafetlerden Hıristiyan olduğunu tahmin ettiği için Latince konuşarak, yalnız başına şu sandalla buralara kadar nasıl gelebildiğini sordu. Kendisiyle Latince konuşulduğunu işiten genç kız, rüzgârın onu gerisingeri Lipari'ye getirdiği kuşkusuna kapılarak hemen ayağa kalkıp etrafa bakındı ve karaya çıkmış olduğunu gördü ama çevredeki hiçbir yer tanıdık gelmediğinden, kadına nerede olduklarını sordu.

İyi yürekli kadın "Evladım, Berberiye'de, Susa kenti yakınlarındasın" cevabını verdi.

Genç kız bunu işitince, Tanrı'nın canını almak istemeyişine üzüldü ve başına utanç verici bir olay gelmesinden korkarak, ne yapacağını bilmez halde sandalının dibine çöküp ağlamaya başladı. Bunu gören iyi yürekli kadın ona acıyarak yalvar yakar kulübesine götürdü, oraya nasıl ulaştığını anlatması için tatlı tatlı dil döktü ve aç kaldığını tahmin ederek önüne kuru ekmek, su, biraz da balık koydu; genç kız da ısrarlarına dayanamayıp karnını bir parça doyurdu.

Ardından Gostanza kadına kim olduğunu, nasıl böyle Latince konuşabildiğini sordu. İyi yürekli kadın Trapani'den geldiğini, adının Carapresa* olduğunu ve buradaki birkaç Hıristiyan balıkçıyla çalıştığını söyledi. Kadının Carapresa dediğini işittiği anda, sebebini bilmese de, onca üzüntüsüne rağmen içinden bu ismi hayra yormak geldi; hatta bunu duymuş olmayı bile iyiye alamet saydı ve ne olduğunu bilmediği bir umuda kapılarak ölme arzusunu yüreğinden attı. Kim olduğu, nereden geldiği konusunda hiç açık vermeden iyi yürekli kadına yalvarıp Tanrı aşkına gençliğine acımasını, başına bir felaket gelmemesi için ne yapması gerektiği konusunda kendisine akıl vermesini içtenlikle rica etti.

Carapresa, iyi niyetli bir kadıncağızdı; sözlerini işitince önce onu kulübede bırakarak bir koşu ağlarını toplayıp geldi, sonra da kızın sırtına kendi harmaniyesini geçirip onu yanında Susa'ya götürdü. Kente varınca "Gostanza, seni sık sık ayak işlerine koştu-

* Elde etmesi kıymetli, pahada ağır anlamına gelebilecek bileşik kelime –çn.

ğum, dünyalar iyisi bir Müslüman kadının evine götüreceğim ve dilim döndüğünce seni kendisine tavsiye edeceğim; bu kadıncağız zavallı bir ihtiyardır, eminim o da bağrına basar, evladı yerine koyar seni. Tanrı, karşına daha hayırlı bir kapı çıkarana dek, onun yanında kalırsın; ama bu süre zarfında takdirini kazanmak için elinden geleni yapıp var gücünle hizmetine koşasın," dedi ve dediğini de yaptı. İyice ihtiyarlamış kadın genç kızın başına geleni işitince önce şöyle bir yüzüne baktı, ardından ağlamaya başladı ve sarılıp alnından öptükten sonra elinden tutarak kızı evine götürdü. Gostanza hiç erkek bulunmayan bu evde başka kadınlarla birlikte yaşamaya başladı. Evdeki her kadının elinden başka bir zanaat geliyor, her biri ipek, hurma, deri gibi malzemeleri kullanarak birbirinden farklı işler çıkarıyordu; genç kız da birkaç gün içinde bazı malzemeleri işlemeyi öğrenip kadınlarla birlikte çalışmaya başladı ve zamanla gerek yaşlı kadının gerekse diğer çalışanların takdirini, sevgisini kazandı, ki bu muhteşem bir şeydi. Kısa süre içinde, onlardan gördüğü yardımla dillerini de söktü.

Genç kızın Susa'da yaşayıp gittiği, baba evinde ise kaybından ve ölümünden ötürü gözyaşının hâkim olduğu günlerde, yüksek mertebede bir aileden gelen ve o sıralar Girnata'da yaşayan epey nüfuz sahibi bir genç, Tunus krallığının kendisine ait olduğunu ileri sürerek Tunus Kralı Muri Abdullah'ı alt etmek ve ardından yerine geçmek için kalabalık bir ordu toplayıp sefere çıktı.

Bu olay hapisteki Martuccio Gomito'nun kulağına kadar geldi; kralın savunma için müthiş çaba sarf ettiğini işitince Berberilerin dilinden iyi anladığından arkadaşlarıyla birlikte gözetimi altında tutulduğu gardiyanlardan birine, "Eğer kralla konuşabilseydim, savaşı kazanmasını sağlayacak bir tavsiyede bulunma yürekliliği gösterirdim" dedi.

Gardiyan bu sözleri bir üstüne iletti, o da derhal krala bildirdi. Bunun üzerine kral, Martuccio'nun hemen huzuruna getirilmesini emretti ve ona tavsiyesinin ne olduğunu sordu. Martuccio "Efendimiz, bir vakitler, yeterince aşina olacak kadar topraklarınızda kaldım ve bu sırada savaşırken en büyük ağırlığın okçulara verildiği bir yöntem izlediğinizi gördüm. Şu halde eğer düşmanın ok

atışını en aza indirgeyecek, sizinkiniyse bir o kadar artıracak bir yol bulunursa, savaşta galip gelen taraf tahminimce siz olursunuz" dedi.

Kral "Hiç şüphesiz böyle bir durumda savaşın galibi olurum; orası kesin" dedi.

Martuccio "Efendimiz, eğer isterseniz hiç de olmayacak bir iş değil bu. Dinlemek isterseniz, nasıl olacağını anlatayım. Kendi okçularınızın yaylarına taktırmak için incecik kirişler* yaptırmalısınız. Bu kirişler herkesçe kullanılan sıradan kirişlerden çok daha ince olmalı. Sonra da yalnızca bu kirişlere uyan çentikli oklar gerek. Fakat bütün bunlar gizlilik içinde yapılmalı ve düşmanınız asla haber almamalı, aksi halde önlemini alabilir. Bunu söyleme sebebime gelecek olursak; bildiğiniz gibi düşman okçular bütün oklarını atıp bitirdikten ve bizim okçular da kendi oklarını attıktan sonra savaşa devam edebilmek için, karşı taraf bizim onlara attığımız okları toplar, biz de onların bize attıklarını toplarız. Ama bu kez, düşman okçuları sizin taraftan atılan oklardan yararlanamayacak; çünkü sizin okların incecik çentikleri onların yaylarındaki kalın kirişlere oturmayacak, oysa bizim okçular düşman oklarını rahatça kullanabilecek; çünkü yaydaki ince kirişler büyük çentikli oklarda da gayet güzel iş görürler. Böylece sizin tarafın yoğun ok atışı karşısında, onlar eli boş kalacak" dedi.

Kral bilge biri olduğundan Martuccio'nun önerisini beğendi ve dediklerini harfiyen uygulayarak savaşta galip geldi. Böylelikle kralın himayesine giren Martuccio zengin ve mühim biri haline geldi. Ülkenin her yanında konuşulmaya başlayan olay, sonunda Gostanza'nın kulağına kadar ulaştı; onca zamandır ölü sandığı Martuccio Gomito'nun sağ olması, yüreğinde soğumaya yüz tutan aşkı ani bir kıvılcımla eskisinden beter tutuşturup cansız ümitlerini yeniden yeşertince genç kız, yanında yaşadığı iyi yürekli kadına uğradığı talihsizlikleri bir bir anlattı ve kulağına gelen haberlerin, gözlerinde uyandırdığı açlığı doyurabilmek için Tunus'a gitmeye can attığını söyledi. Kadın onun bu arzusunu büyük bir övgüy-

* Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ –çn.

le karşıladı; sanki annesiymiş gibi onunla beraber gemiye binip Tunus'a geldi ve burada bulunan akrabalarından birinin evinde Gostanza ile beraber layığınca ağırlandı. Yanlarında gelen Carapresa'yı Martuccio hakkında olabildiğince bilgi toplamaya yolladı; onun yaşadığını, önemli bir mevkiye yükseldiğini haber alınca bunu Gostanza ile paylaştı ve Martuccio'nun bizzat karşısına çıkıp Gostanza'sının onun için Tunus'a geldiğini bildirmeye karar verdi.

Bir gün Martuccio'nun yaşadığı yere gidip ona "Martuccio, senin bir hizmetkârın evime uğradı; Lipari'den gelmiş ve seninle evimde gizlice konuşmak istiyormuş. Başkalarını aracı koymadan, sana bizzat haber vermem için beni buraya yolladı" dedi. Martuccio kadına teşekkür edip peşinden evine gitti.

Genç kız onu gördüğü anda sevinçten öleceğini sandı, kendini tutamayıp kollarını açarak ona koştu, boynuna sarılıp kucakladı. Yaşadığı talihsizliklerin kederi ve o anın sevinciyle tek kelime edemeden içli içli ağlamaya başladı.

Martuccio genç kızı görünce şaşkınlıkla kalakaldı; sonra iç çekerek "Ah Gostanza, yani sen şimdi hayattasın, öyle mi? Hayli zaman önce kaybolduğunu ve memlekette bir daha senden haber alınamadığını duymuştum," dedi ve ardından içli içli ağlayarak sarılıp öptü onu. Gostanza başından geçen talihsizlikleri ve yanında yaşadığı asil kadından nasıl hürmet gördüğünü anlattı ona.

Matruccio kızla uzun uzun söyleştikten sonra yanından ayrılıp efendisi kralın huzuruna çıktı ve gerek kendisinin gerekse genç kızın başından geçenleri baştan sona anlatıp eğer izin verirse dinimizin gerektirdiği biçimde evlenmek istediğini belirtti.

Kral duydukları karşısında çok şaşırdı ve genç kızı getirtip olayların tıpkı Martuccio'nun anlattığı gibi yaşandığını bir de ondan dinledikten sonra "Karısı olmayı kesinlikle hak etmişsin" dedi. Seçkin ve kıymetli hediyeler getirtti ve bir kısmını Gostanza'ya, bir kısmını da Martuccio'ya takdim etti; ardından kendileri için neyi uygun görüyorlarsa aralarında anlaşıp ona göre davranmaları konusunda ikisine izin verdi.

Martuccio, Gostanza'nın yanında yaşadığı asil kadına hürmetlerini sunup onun için yaptıkları adına teşekkür etti ve şanı-

na yaraşır hediyeler verdi; ardından kadını Tanrı'ya emanet edip Gostanza'nın döktüğü gözyaşları arasında yanından ayrıldılar. Carapresa'yı da yanlarına alıp kralın izniyle bir gemiye bindiler ve elverişli rüzgârlar eşliğinde geldikleri Lipari'de anlatılması imkânsız bir sevinç gösterisiyle karşılandılar. Martuccio ile Gostanza büyük ve güzel bir düğünle Lipari'de evlenip uzun yıllar huzur ve dinginlik içinde birlikte aşklarının tadını çıkardılar.

3. HİKÂYE

Pietro Boccamazza, Agnolella ile kaçar, fakat karşılarına haydutlar çıkar; genç kız ormana sığınır ve bir kaleye ulaşır; Pietro yakalanır ama haydutların elinden kaçar ve birtakım badireler atlattıktan sonra Agnolella'nın bulunduğu kaleye varır; evlenirler ve beraber Roma'ya dönerler.

Topluluk içinde Emilia'nın anlattıklarını övgüyle karşılamayan kimse yoktu; kraliçe hikâyenin sona erdiğini görünce düzeni devam ettirmesi için Elisa'ya döndü. Verilen buyruğu yerine getirmeye can atan Elisa söze başladı:

Zarif hanımlar, iki gencin dikkatsizlikleri yüzünden geçirdikleri felaket dolu bir gece kafamın içinde dönüp duruyor; neyse ki gecenin sonunda onları mutlu günler beklediği için, bugünkü konumuzla bağdaştığını düşündüğüm bu hikâyeyi sizlere anlatmaktan zevk duyacağım.

Bir zamanlar dünyanın başı iken şimdi kuyruğuna dönen Roma'da yakın zaman öncesine kadar Pietro Boccamazza adında, Roma'nın en haysiyetli ailelerinden birine mensup bir genç yaşardı ve ırgatlık etse de hemşerileri tarafından büyük hürmet gören Gigliuozzo Saullo adındaki bir adamın Agnolella isimli genç, güzel ve çekici kızına âşıktı. Allem edip kallem edip kızın gönlüne girmeyi başardı ve en az sevdiği kadar sevilmeye başladı. Aşkın hiddetine kapılan Pietro, kıza sahip olma arzusunun sancısıyla

daha fazla kıvranmamak için kızdan eşi olmasını istedi. Fakat ailesi bunu öğrendiği anda böyle bir işe kalkışmak istemesinden ötürü ona veryansın etmekle kalmadı, ayrıca Gigliuozzo Saullo'ya gidip Pietro'nun sözlerine kulak asmamasını, aksini yapacak olursa kimsenin onu bir daha dost ya da akraba yerine koymayacağını söyledi.

Pietro, muradına erebilmek için geçer saydığı tek yolun kapandığını görünce, acıdan ölecek hale geldi. Kendi ailesi istediği kadar karşı çıksın; Gigliuozzo bir razı gelse, kızla hemen evle-

nirdi. Yine de öyle ya da böyle emeline kavuşmak istediğinden, her ne gerekiyorsa yapmayı kafasına koydu ve bir aracı sayesinde kızın birlikte Roma'ya kaçma fikrine sıcak baktığını öğrendi. Bunun üzerine gerekli hazırlıkları yapan Pietro bir sabah erkenden kalkıp kızla birlikte atına atladı ve çok güvendiği dostlarının bulunduğu Anagni'ye doğru yola çıktı. At sırtında yol alırlarken, peşlerine düşülmesi endişesiyle nikâh kıydırmaya vakit bulamadıklarından, aşklarına dair söyleşip birbirlerine arada bir öpücük vermekle yetindiler.

Derken, yolu pek de iyi bilmeyen Pietro yüzünden, Roma'yı sekiz mil kadar geride bıraktıkları sırada, sağa dönmeleri gereken yerde sol yana saptılar ve iki mil kadar yol aldıktan sonra ufak tefek bir kaleyle karşılaştılar. Fark edilmeleriyle birlikte eli silahlı on iki kişi dışarı çıktı; genç kız onları iyice yaklaştıkları sırada gördü ve haykırarak "Pietro kaçalım! Bize saldıracaklar!" dedi. Böyle demesiyle üzengileri atın karnına sımsıkı basıp dizginlere yapışarak kocaman ormana doğru atını sürmesi bir oldu.

Pietro yoldan çok kızın yüzüne baka baka ilerlediği için haydutların gelişini kızın gördüğü kadar çabuk fark edemedi ve daha ne yandan geldiklerine bakmaya kalmadan kıskıvrak yakalanıp atından indirildi. Kim olduğunu sorup öğrendikten sonra haydutlar kendi aralarında düşünüp taşındılar ve "Düşmanımızın dostu olduğuna göre yapmamız gereken tek şey, kıyafetleriyle atını alıp, şu meşe ağaçlarından birinde, Orsinilere ibret olsun diye sallandırmaktır" dedi.

Bu öneri hepsinin aklına yatınca, Pietro'ya soyunmasını emrettiler. Pietro başına gelecekleri tahmin ederek soyunmaya başlamıştı ki, birdenbire en aşağı yirmi beş kişilik eli silahlı bir topluluk peyda oldu ve "Ölün! Geberin!" diye bağırmaya başladı. Haydutlar şaşırmış, Pietro'yu öylece bırakıp savunmaya geçmişlerdi; fakat saldırganların kendilerinden misliyle kalabalık olduklarını görünce kaçışmaya başladılar; ötekiler de peşlerine düştüler. Pietro bunu görünce hemen eşyalarını toplayıp atına atladı ve genç kızın kaçtığını gördüğü tarafa doğru elinden geldiğince hızlı kaçmaya başladı. Fakat ormanın içinde ne bir yol bulabildi, ne bir

patikaya rastladı ne de at izleri gözüne çarptı; eline düştüğü haydutlardan ve o haydutları ele geçirmeye çalışan saldırganlardan yeterince uzaklaşıp güvende olduğuna kanaat getirdikten sonra ağlamaya ve sevgilisini bulamamanın acısıyla perişan halde kızın adını haykıra haykıra ormanda bir o yana, bir bu yana dolanmaya başladı ama hiçbir yerden cevap gelmedi. Geri dönmeyi göze alamadığından, varması gereken yeri de bilmediğinden öylece başıboş ilerliyor, bir yandan da ormanda yaşayan vahşi hayvanlar yüzünden hem kendisi hem de sevgilisi için endişe duyuyor, hatta ikide birde kurdun ya da bir ayının kızı boğazladığını görür gibi oluyordu. Bahtsız Pietro bütün gün boyunca bağırıp çağırarak, kimi zaman dümdüz ilerlediğini zannederken aslında gerisingeri giderek, haykırmaktan, ağlamaktan, korkmaktan, onca zaman aç kalmaktan takatsiz düşüp daha fazla kıpırdayamaz hale gelinceye dek ormanda dolanıp durdu. Havanın kararmak üzere olduğunu görünce, daha başka hangi çareye başvurması gerektiğini bilemediğinden, atından indi ve karşısına çıkan ulu bir meşe ağacına atını bağladıktan sonra geceleyin vahşi hayvanlara yem olmamak için ağacın tepesine tırmandı. Az sonra ay tepede yükselip her yanı aydınlattı ama Pietro aşağı düşmekten korktuğu için uyumaya cesaret edemiyordu; gerçi rahat bir yere geçmişti ama genç kızla ilgili kaygısı, üzüntüsü nefes aldırmıyor, iç çeke çeke ağlayarak bahtsızlığına lanetler okuyarak gözünü kırpmadan öylece duruyordu.

Daha önce bahsettiğimiz gibi kaçıp giden genç kız ise başına buyruk ilerleyen atın sırtında nereye gittiğini bilmeden ormanın derinliklerine kadar ulaştı; artık ilk geldiği tarafı çıkaramaz olunca tıpkı Pietro'nun yaptığı gibi kâh dinlenip kâh yol alarak, bütün gün bağıra çağıra, talihsizliğine söylene söylene vahşi ormanda dolandı durdu. Sonunda akşam çöktüğü halde Pietro'nun gelmediğini görünce, karşısına çıkan bir patikaya girip yolu boylu boyunca takip etti ve yaklaşık iki mil kadar gittikten sonra karşısında bir kulübe belirdi. Atını elinden geldiğince hızla sürerek kulübeye vardığında, onu epey ihtiyarlamış iyi kalpli bir adamla en az onun kadar yaşlı karısı karşıladılar; genç kızı böyle yalnız başına gö-

rünce "Evladım, bu saatte buralarda yapayalnız ne işin var" diye sordular.

Genç kız ağlaya ağlaya nedimesini ormanda kaybettiğini söyledi ve Anagni'ye ne kadar kaldığını sordu.

İyi yürekli adam, "Yavrum, bu yol oraya varmaz. Anagni ile buranın arası on iki milden fazladır" yanıtını verdi.

Bunun üzerine genç kız, "Peki civarda konaklayacak bir yer bulunur mu" diye sordu.

İyi yürekli adam, "Gece bastırmadan önce varabileceğin hiçbir yer yok bu yakınlarda" dedi.

Bu durumda genç kız, "Başka bir yere gidemediğime göre, Tanrı rızası için bu gecelik beni evinize kabul edemez misiniz" diye sordu.

İyi yürekli adam, "Gece bizimle kalmandan sevinç duyarız hanım kızım; ne var ki seni uyarmam gerek, gece demeden gündüz demeden olay çıkarıp huzursuzluk yaratan, birbiriyle dost ve düşman eşkıya doludur buralar. İçlerinden biri seni burada görür de gençliğin ve güzelliğin karşısında can sıkıcı, utanç verici bir kötülüğe kalkışırsa, sana yardım edemeyiz. Peşin peşin söyleyelim de, eğer başına böyle bir iş gelirse sonra bizden bilme" dedi.

Genç kız ihtiyar adamın anlattıklarından korksa da vaktin epey geç olduğunu bildiğinden "Eğer Tanrı uygun görürse, sizi de beni de beladan korur; ama yine de başıma böyle bir iş gelecek olursa, adamlar tarafından lime lime edilmek, ormandaki vahşi hayvanlar tarafından lokma lokma yutulmak kadar kötü olamaz" dedi.

Atından inip yoksul adamın evinden içeri girdi ve hep beraber yedikleri sade akşam yemeğinin ardından, üstündeki kıyafetleriyle birlikte ufak tefek yatakta ihtiyarların yanına yatıp uzandı ama bir yandan kendi felaketi, diğer yandan başına kötü bir hal geldi sandığı Pietro'nun talihsizliği yüzünden bütün gece iç çeke çeke ağlamaktan kendini alamadı. Sabaha doğru yaklaşan ayak seslerinin gürültüsünü işiterek yataktan kalkıp, küçük kulübenin arkasındaki geniş avluya çıktı ve bir köşede yığılı samanları görünce, gelenler bu tarafa uğrayacak olursa kendisini hemen bulamasınlar

diye samanların içine girip saklandı. Yerine daha yeni yeni yerleştiği sırada soysuz eşkıyalar ufacık evin kapısında bittiler ve zorla kapıyı açtırıp içeriye daldıklarında genç kızın koşumları üstünde atıyla karşılaştılar; bunun üzerine atın kime ait olduğunu sordular.

İyi yürekli adam genç kızı ortalıkta göremeyince "Burada bizden başka kimse yok. Bu at kimin elinden kaçıp kurtulmuşsa artık, dün akşam buraya çıkageldi; biz de kurtlar parçalamasın diye içeri aldık" dedi.

"O halde," dedi kalabalığın en heybetlisi, "yanımızda götürelim. Madem kimsenin değil."

Eşkıyaların her biri evin bir yanına dağılırken bazıları arkadaki avluya geçti ve mızraklarıyla tahtadan kalkanlarını yere bıraktı; yapacak başka bir şey bulamadığından mızrağını saman yığınına saplayan biri neredeyse kızın canını alacak ya da fark edilmesine neden olacaktı; çünkü sapladığı mızrak kızın sol göğsünün hemen yanından geçmiş, ucundaki demiri ise kıyafetini yırtmıştı ve bu sırada genç kız yaralandığı korkusuyla çığlığı basmak üzereyken nerede olduğunu hatırlayarak korku içinde taş kesilmişti.

Kimi o yana kimi bu yana dağılan eşkıyalar, yanlarında getirdikleri keçi etini pişirdiler, daha başka etlerle birlikte hepsini

yiyip içtikten sonra, genç kızın atını da yanlarına alarak çekip gittiler; onların uzaklaşmalarının ardından iyi yürekli adam karısına "Bizim dün geceki kızın başına ne geldi acaba? Kalktığımızdan bu yana onu göremedim" diye sordu.

İyi yürekli kadın bilmediği yanıtını verdi ve kıza bakınmaya gitti. Onların gittiğini işiten genç kız samanların arasından çıkınca iyi yürekli adam çok sevindi. Ellerine düşmediğini ve günün ağarmaya başladığını görerek "Artık güneş doğduğuna göre dilersen buradan beş mil uzaktaki bir kaleye kadar sana refakat edelim; güvende olacağın bir yerdir ama oraya kadar yürümek gerekecek çünkü az evvel buradan giden soysuz herifler atını da yanlarında götürdüler" dedi.

Genç kız bunu pek sorun etmedi ve Tanrı aşkına kendisini kaleye götürmelerini istedi. Hemen yola çıkıp günün ilk çeyreğinde kaleye ulaştılar.

Kale Orsini ailesinden Lello di Campo di Fiori isimli birine aitti ve dinine düşkün dürüst bir kadın olan karısı da o sırada şans eseri kaledeydi; genç kızı görür görmez tanıyan kadın onu güler yüzle karşıladı ve oraya nasıl geldiğini ayrıntılarıyla öğrenmek istedi; bunun üzerine genç kız bütün her şeyi anlattı.

Kocasının arkadaşı olduğundan Pietro'yu da bir o kadar iyi tanıyan kadın yaşananlara çok üzüldü ve gencin yakalandığı yeri işitince çoktan ölmüş olduğunu düşündü. Bu nedenle kıza "Madem Pietro'dan haberin yok, seni güven içinde Roma'ya gönderinceye kadar yanımda kalsan iyi olur" dedi.

Pietro ise meşe ağacının üstünde alabildiğine üzgün dururken, herkesin uykuya daha yeni yattığı sıralarda yirmi kadar kurdun çıkageldiğini gördü. Kurtlar atı fark eder etmez etrafını sardılar. At da onların gelişini duyduğu anda, bir baş hareketiyle ipini koparıp kaçmaya çabaladı ama her yanı kuşatıldığından başaramadı ve büyük bir mücadele vererek dişleriyle, toynaklarıyla kendini savundu. Kurtlar sonunda onu yere devirip hemen boğazladılar, her yanını deşip parçaladılar ve geride kemiklerinden başka bir şey bırakmayıncaya dek tamamını yedikten sonra çekip gittiler.

Atını zorluklar karşısında yanındaki can dostu, dert ortağı gibi gördüğünden, bu olay Pietro'yu derinden sarstı ve bu ormandan asla çıkamayacağını sandı. Meşe ağacının üzerinde artık soğuktan donmak üzereyken bir yandan da sürekli etrafa göz gezdiren Pietro, gün doğmasına yakın bir mil kadar ötede kocaman bir ateş fark etti ve ortalık ağarınca korka korka meşeden inip o tarafa doğru yürümeye başladı; epey gittikten sonra vardığı yerde yemeklerini yiyip ateşin etrafında keyifli keyifli oturan çobanlara rastladı. Çobanlar ona acıdılar ve yanlarına çağırdılar. Karnını doyurup ısındıktan sonra çobanlara hangi badireleri atlattığını, nasıl bir başına oralara vardığını anlattı ve yakınlarda gidebileceği bir köy ya da kale bulunup bulunmadığını sordu. Çobanların yaklaşık üç mil ötede Lello di Campo di Fiori'ye ait bir kale olduğunu ve içinde karısının oturduğunu söylemeleri üzerine çok sevindi ve birinin kaleye kadar kendisine eşlik etmesini rica etti; içlerinden ikisi onu götürmeye razı oldu.

Pietro kaleye varıp da kimi tanıdıklarıyla karşılaşınca ormanda genç kızın aranması için hemen kolları sıvadı ama bu esnada ev sahibesi tarafından çağrıldığı haberini aldı. Kadının yanına gittiğinde onunla beraber Agnolella'yı da görünce eşi benzeri olmayan bir sevinç yaşadı. Gidip kızı kucaklamak için yanıp tutuşsa da kadına mahcubiyetinden yapamadı. Onun çok sevindiğini gören genç kız da en az onun kadar mutlu oldu.

Asil kadın onu büyük bir sevinçle karşılayarak içeri buyur etti ve başına gelenleri kendisinden dinledikten sonra ailesinin arzusuna karşı gelmek istediği için onu azarladı; fakat gencin kararlılığını, genç kızın da istekliliğini görünce "Benim zorum ne ola ki? Birbirlerini seviyorlar, birbirlerini tanıyorlar, dürüst bir amaç peşindeler; aynı zamanda ikisi de kocamın arkadaşı ve birini darağacından, diğerini mızraktan ve ikisini birden vahşi hayvanların saldırısından kurtardığına göre zannedersem Tanrı da onlardan yana. Öyle olsun madem," dedi ve onlara dönüp "Birbirinizle gerçekten karı koca olmaksa kalbinizden geçen, istediğiniz gibi olsun, ben yanınızdayım. Düğününüz burada yapılır ve Liello'nun kesesinden karşılanır. Akrabalarınızla aranızı da ben bulacağım" dedi.

Asil kadın dağ başında yapılabilecek en görkemli düğünü hazırladı. Pietro çok mutlu, Agnolella ise ondan da mutluydu. Burada evlendiler ve aşklarının ilk meyvelerinin muhteşem lezzetini tattılar. Düğünden bir süre sonra asil kadınla birlikte atlarına binip muhafızlar eşliğinde Roma'ya döndüler ve Pietro'nun yaptıklarından ötürü ailesinin hâlâ çok kızgın olduğunu gördüler; ama asil kadın aralarını düzeltip onları barıştırdı. Pietro ihtiyarlayıncaya kadar Agnolella'sı ile birlikte rahat ve keyifli bir hayat yaşadı.

4. HİKÂYE

Messer Lizio da Valbona, Ricciardo Manardi'yi kızıyla yakalar; Ricciardo kızla evlenir ve kızın babasıyla dost kalır.

Elisa, topluluktaki hanımların hikâyesine övgüler yağdırmasını sessizce dinledi; ardından kraliçe Filostrato'yu sıradaki hikâyeyi anlatmakla görevlendirdi. Filostrato gülerek söze başladı:

Acımasızlıktan dem vuran ve sizleri ağlatan bir konu seçtiğim için çoğunuzdan epeyce azar işittim; verdiğim rahatsızlığı telafi etmek istediğim için sizleri olabildiğince güldürecek bir hikâye anlatmanın yerinde olacağını düşündüm ve tüm derdi tasası iç çekmelerden, utançla karışık ufak tefek korkulardan ibaret olan, mutlu sona sahip kısacık bir hikâye anlatmaya karar verdim.

Değerli hanımlar, yakın zaman öncesine kadar Romagna'da yaşayan Messer Lizio di Valbona adında incelik sahibi, erdemli bir şövalye, Madonna Giacomina isimli eşinden, artık ihtiyarlığın eşiğindeyken bir kız çocuğu sahibi oldu. Büyüdükçe etrafındaki herkesi gölgede bırakan bir güzelliğe ve çekiciliğe bürünen kız, annesiyle babasının biricik evladı olduğundan sevgiyle büyütüldü, özenle bakıldı, hep üzerine titrendi ve ileride muhteşem bir evliliğe adım atması beklendi.

Bu arada Messer Lazio'nun evine sıkça uğrayan Ricciardo adında Manardi da Brettionoro ailesine mensup, yakışıklı, hayat dolu bir genç vardı. Messer Lizio ile aralarından su sızmayan bu genci karı koca kendi oğulları gibi görüyor, bu yüzden aralarına en ufak bir mesafe koymuyorlardı. Ricciardo birkaç kez genç kızın güzelliğine, zarafetine, takdire şayan hal ve hareketlerine, inceliğine tanık olmuş, artık evlenme çağına geldiğini görerek kıza çılgınlar gibi tutulmuştu ama büyük bir çabayla aşkını gizli tutuyordu. Genç kız yine de aşkını sezdi ama bu durumu hiç de kötü karşılamadığı gibi, aynı biçimde o da kendisine gönül verdi; bunu fark edince, Ricciardo çok sevindi. Çok defa birkaç kelime konuşmak için heves ettiyse de korkusundan hep sessiz kaldı; ama bir

seferinde uygun anı yakaladı ve cesaretini toplayıp "Caterina, yalvarırım, beni aşkından öldürme" dedi.

Genç kız derhal "Tanrı esirgese de önce sen beni öldürmesen!" dedi.

Bu yanıt Ricciardo'yu çok sevindirirken cesaretini de pekiştirdi. "Senin için yapmayacağım şey yok; ama hem kendi hayatını hem de benimkini kurtaracak bir yol bulmak senin elinde" dedi.

Bunun üzerine genç kız "Ricciardo, beni nasıl sıktıklarını kendin de görüyorsun. Bana gelebilmen için nasıl bir çare düşünmeli bilmiyorum. Ama senin aklına, bir yandan beni de küçük düşürmeyecek bir yol geliyorsa söyle, yapayım" dedi.

Ricciardo bir sürü ihtimali gözden geçirdikten sonra birden "Caterina'm, canım benim, aklıma tek bir çıkar yol geliyor; babanın bahçesinin hemen yanındaki taraçada uyusan ya da oraya gelebilsen, senin gece durduğun yeri bildikten sonra, istediği kadar yüksek olsun, ne yapar eder yanına gelirim" dedi.

Caterina, "Sen oraya tırmanma yürekliliğini gösterdikten sonra, ben de herhalde taraçada uyumanın bir yolunu bulurum" yanıtını verdi.

Ricciardo geleceğini söyledi; ardından birbirlerine kaçamak bir öpücük verip ayrıldılar.

Genç kız neredeyse mayıs sonu geldiği için, ertesi gün annesinin yanında aşırı sıcaklar yüzünden geceleyin uyuyamadığından yakındı.

Annesi "Aman yavrum, ne sıcağından bahsediyorsun sen? Hava dün gece sıcak bile sayılmazdı" dedi.

Bunun üzerine Caterina "Anneciğim, eğer 'bana göre sıcak sayılmazdı' deseydiniz, daha doğru söylemiş olurdunuz; yaşlılara nazaran genç kızları daha çok sıcak bastığını biliyor olmalısınız" dedi.

Kadın "Yavrum, dediğin doğru ama sen istiyorsun diye kendi kafama göre havayı ısıtıp soğutamam ya! Mevsimine göre değişen havalara katlanmamız gerekir. Belki bu gece daha serin olur, sen de daha rahat uyursun" dedi.

"Tanrı vere de öyle olsa" dedi Caterina. "Ama yaza doğru gecelerin serinlediği görülmüş şey değildir"

"Yani," dedi kadın, "ne yapalım istiyorsun?"

Caterina, "Babamla birlikte siz de uygun görürseniz, babamın odasının hemen yanındaki, bahçeye bakan taraçaya bir küçük yatak serip, orada bülbüllerin ötüşünü dinleye dinleye serin havada uyumak isterim; sizin odanızdan daha iyi geleceğine eminim" dedi.

Bunun üzerine annesi "Sıkma canını yavrum, babanla konuşurum ben. O nasıl uygun görürse öyle yaparız" cevabını verdi.

Messer Lizio karısını dinledikten sonra, herhalde yaşından ötürü olacak biraz terslenerek "Bülbüllerle uyumak da nereden çıktı? Ağustosböceklerinin cırcırıyla uyuturum ben onu" dedi.

Ertesi gece Caterina sıcaktan çok babasının cevabını öğrenmenin öfkesiyle hem kendi uyumadı hem de hiç durmadan sıcaktan yakınarak annesini uyutmadı. Bunun üzerine kadın sabahleyin Messer Lizio'ya gidip "Efendi, siz belli ki bu kıza pek kıymet vermiyorsunuz; yoksa taraçada uyumuş uyumamış size ne zararı var? Bütün gece sıcak yüzünden gözünü bile kırpmadı. Hem bülbüllerin ötüşüyle uyumak istemesine ne diye hayret ediyorsunuz? O gencecik bir kız ve gençler kendilerine benzer şeylere düşkünlük gösterirler" dedi.

Messer Lizio bu sözleri dinledikten sonra "Peki," dedi, "taraçaya istediği gibi bir yatak serin ve yatağın etrafına cibinlik gerin. Bülbüllerin gönlünce şakımasını dinleyerek uyusun."

Bunu duyar duymaz hemen taraçaya yatak yaptıran genç kız geceleyin orada uyuyacağından, Ricciardo'yu görmek için epey bekledi. Sonunda onu görünce kendi aralarında belirledikleri işareti verdi; böylece Ricciardo ne yapması gerektiğini anladı. Messer Lizio kızının yatmaya gittiğini işitince odasından taraçaya açılan kapıyı kilitleyip uyumaya gitti.

Ricciardo, her tarafın sessizliğe gömüldüğünü işitince, bir merdiven yardımıyla duvarın üstüne tırmandı; buraya çıktıktan sonra kimi zaman yerlerinden sökülüp düşen taşlara tutuna tutuna, aşağı düşme tehlikeleri atlatarak, büyük zahmetlerle bir başka duvara tırmandı, oradan da taraçaya geçti. Genç kız onu sessizce ama büyük bir sevinçle karşılandı. Defalarca öpüşüp koklaştıktan

sonra birlikte yatıp uzandılar ve bülbülü ikide bir öttürerek neredeyse bütün gece boyunca karşılıklı hazların ve zevklerin tadına vardılar. Geceler kısa, zevkler kıyasıya olunca şafağın sökmek üzere olduğunu fark edemeden uyuyakaldılar; üstelik hem havanın sıcağı, hem de oynaşın harareti yüzünden üstlerine bir örtü bile almadıkları gibi, Caterina sol kolunu Ricciardo'nun boynuna dolarken sağ eliyle siz hanımların erkeklerin ortasında adını anmaktan hicap duyacağı yerini kavramıştı ve gün ağardığı halde uyanmamışlardı.

Onlar bu vaziyette yatarlarken, Messer Lizio yatağından kalktı ve kızının taraçada uyuduğunu hatırlayarak kapıyı sessizce açıp "Bu gece bülbül Caterina'yı nasıl uyutmuş, görelim bakalım" dedi. Kapıdan yavaşça geçip yatağın etrafını saran cibinliği kaldırdığında Ricciardo ile kızını yukarıda anlatılan vaziyette sarmaş dolaş yatmış, üstü başı açık halde çırılçıplak uyurken buldu. Ricciardo'yu tanır tanımaz oradan çıktı ve karısının odasına gidip kadına seslendi. "Haydi, çabuk kalk da kızının bülbülü elinde nasıl tuttuğunu gör. Meğerse öyle düşkünmüş ki bülbüllere, birini kapıverince, keyfi pek bir yerine gelmiş" dedi.

Kadın "Nasıl olabilir böyle bir şey" diye sordu.

Messer Lizio "Hemen gelirsen görürsün" dedi.

Kadın alelacele giyinip Messer Lizio'yu usulca takip etti; birlikte yatağın yanına varıp cibinliği kaldırdıklarında Madonna Giacomina kızının ötüşünü dinlemeye can attığı bülbülü nasıl yakalayıp tuttuğunu açık seçik görebildi ve kendini Ricciardo tarafından fena halde kandırılmış hissettiğinden bağırıp çağırmak, ona sövüp saymak istedi; ama Messer Lizio "Hanım, sende biraz olsun hatırım varsa, sakın ağzını açma. Madem aldı, bırak onun olsun. Ricciardo hem soylu biri, hem de zengin bir genç; ailemize ondan daha uygun bir damat bulamayız. Eğer buradan sağ salim ayrılmak istiyorsa, önce kızımızla evlenmesi gerekir; böylece bülbül de kendi kafesine konmuş olur, bir başkasınınkine değil" dedi.

Bu olay karşısında kocasının aksilik çıkarmadığını gören kadın, kızının güzel bir gece geçirip iyice dinlendiğini, bülbülü de yakaladığını düşünerek sakinleşti ve bir şey demedi.

Bu sözlerin üstünden çok geçmeden Ricciardo uyandı ve günün çoktan ağardığını görünce neredeyse aklı çıktı; hemen Caterina'ya seslenip "Ah! Gün doğmuş ve ben hâlâ buradayım! Nasıl yapmalı, hayatım" dedi.

Messer Lizio öte taraftan gelip cibinliği kaldırarak bu sözlere karşılık verdi: "Doğrusu neyse onu yapın."

Ricciardo, Messer Lizio'yu gördüğü anda yüreği ağzına geldi sandı ve hemen yatakta doğrulup oturarak "Efendim, Tanrı rızası için merhametinize sığınıyorum. Benim gibi hainlik, soysuzluk eden bir adamın ölümü hak ettiğini ve bana dilediğinizi yapabileceğinizi biliyorum; ancak yine de size, şayet mümkünse, canımı bağışlamanız ve yaşamama müsaade etmeniz için yalvarıyorum" dedi.

Bunun üzerine Messer Lizio "Ricciardo, sana beslediğim sevginin ve sana duyduğum güvenin karşılığı bu olmamalıydı; ne var ki gençliğin seni büyük bir hataya sürükledi ve sonuçta olanlar oldu. Kendi hayatını kurtarmak ve benim onurumu korumak için Caterina ile evlenmeli, onu yasal olarak eşin yapmalı, bu gece senin olanı yaşadığı müddetçe kendinin kılmalısın. Ancak bu koşullar altında kendini bağışlatıp canını kurtarabilirsin; ama böyle olmasını istemiyorsan, son duanı etmeye hazırlan" dedi.

Bu konuşma esnasında Caterina bülbülü bırakıp örtünmüş ve hıçkıra hıçkıra ağlayarak babasına Ricciardo'yu affetmesi için yalvarmaya başlamıştı; diğer yandan da Ricciardo'ya babasının isteğini yerine getirmesini, böylece uzun zaman hiç korkmadan birlikte böyle geceler geçirebileceklerini söylüyordu. Aslında bunca dil dökmeye hiç gerek yoktu; çünkü Ricciardo bir yandan işlediği hatanın utancıyla yaptığını telafi etmek istiyor, diğer yandan ölüm korkusuyla kurtulmaya can atıyor ve hepsinden öte aşkının tutkusuyla sevdiği kadına sahip olmak için yanıp tutuşuyordu; tüm bunlar Messer Lizio'nun dileğini hiç gecikmeden seve seve yerine getirmeye hazır olduğunu söylemesine yetti.

Bunun üzerine Messer Lizio, Madonna Giacomina'ya yüzüklerinden birini getirmesini söyledi ve Ricciardo ile Caterina hemen oracıkta, karı kocanın huzurunda yerlerinden bile kıpırdamadan

evlendi. Bunu hallettikten sonra Messer Lizio ile karısı "Herhalde ayağa kalkmaktan çok istirahat etmeye ihtiyacınız vardır sizin; şimdi artık dinlenin" diyerek yanlarından ayrıldılar.

Onlar gider gitmez iki genç birbirlerine sarıldılar ve gece boyu yalnızca altı mil yol aldıklarından yataktan kalkmadan evvel iki mil daha yürüyerek ilk günlerine noktayı koydular. Kalktıktan sonra Ricciardo, Messer Lizio ile daha detaylıca konuştu ve birkaç gün sonra arkadaşlarıyla akrabalarının huzurunda genç kızla usulüne uygun biçimde bir kez daha evlendi; büyük bir şenlik eşliğinde kızı evine getirip anlı şanlı bir düğün yaptı. Yıllar yılı Caterina ile birlikte huzur ve dinginlik içinde gece gündüz demeden gönlünce bülbülleri uçuşturdu.

5. HİKÂYE

Cremonalı Guidotto, Pavialı Giacomino'ya bir kız çocuğu emanet eder ve ölür; Faenza kentinde Giannole di Severino ile Minghino di Mingole kıza âşık olup birbirlerine girer; Giannole'nin kardeşi olduğu anlaşılan kız Minghino ile evlendirilir.

Bülbülün hikâyesini dinlerken topluluktaki hanımlar gülmekten kırıldılar; öyle ki Filastrato anlatmayı bitirdikten nice sonra bile kahkahaların ardı arkası kesilmedi. Kıyasıya gülüşmeler sona erince kraliçe "Dün bizi efkârlandırmış olsan bile bugün öyle eğlendirdin ki artık senden yakınmamız için bir neden kalmadı" dedi. Ardından sözü Neifile'ye bırakarak hikâyesini anlatmasını buyurdu. Bunun üzerine Neifile konuşmasına şöyle neşeyle başladı:

Filostrato anlattıklarıyla Romagna'ya kadar gitmişti; ben de aynı şekilde hikâyemle ufak bir gezintiye çıkmaktan keyif duyacağım.

Bir zamanlar Fano kentinde iki Lombardiyalı yaşardı. İçlerinden biri Guidotto adındaydı ve Cremonalıydı; diğerinin adı ise Giacomino'ydu ve aslen Pavialıydı. İkisi de neredeyse tüm genç-

liklerini askerlikte savaşlarla geçirmiş ve artık iyice ihtiyarlamışlardı. Hiç erkek evlat sahibi olmayan Guidotto, ölmek üzereyken, Giacomino kadar güvendiği bir başka dostu ya da akrabası bulunmadığından, on yaşlarındaki kız çocuğunu ona emanet etti ve hayatını enikonu anlattıktan sonra dünyalık malını mülkünü kendisine bırakarak öldü.

Aynı günlerde, uzun zamandır savaşların ve yıkımların yaşandığı Faenza kenti, artık toparlanmaya başlamıştı ve geri gelmek isteyen herkesin serbestçe kente dönmesine imkân tanınıyordu. Giacomino da bir zamanlar burada yaşamış ve kenti sevmiş olduğundan, neyi var neyi yoksa toplayıp Guidotto'nun kendisine emanet ettiği, kendi evladı gibi sevip benimsediği kız çocuğunu da yanına alarak kente geldi.

Kız büyüdükçe yanında yöresinde bulunan herkesi gölgede bırakacak denli güzelleşti; üstelik güzel olduğu kadar dürüst ve terbiyeliydi. Dolayısıyla bir sürü delikanlı, kızın peşinden koşmaya başladı ama içlerinde zarafet sahibi epeyce yakışıklı iki genç, kıza herkesten daha fazla abayı yakmıştı; öyle ki kıskançlık yüzünden birbirlerine güttükleri kin, dizginlenemez bir hal almıştı. Bu gençlerden birinin adı Giannole di Severino, diğerinin adı ise Minghino di Mingole idi ve birinden biri ailesini razı edebilse on beşine basan kızla koşa koşa evlenirdi ama dürüst yollarla muratlarına eremeyeceklerini anladıklarından ikisi de kızı elde etmenin en iyi yolunu aramaya koyulmuştu.

Giacomino'nun evinde yaşlı bir hizmetçi ve Crivello adında, hayat dolu, dost canlısı bir uşak vardı. Uşakla muhabbetini iyice koyultan Giannole, uygun gördüğü bir anda ona aşkını açıp emeline kavuşabilmek için yardımını istedi ve yapacağı yardımın karşılığını fazlasıyla göreceğini vaat etti.

Crivello ise "Giacomino'nun başka bir yere akşam yemeğine gittiği sırada seni onun yanına götürmek dışında, maalesef elimden hiçbir şey gelmez. Zaten senin adına onunla konuşmaya kalksam, durup beni dinlemez bile. Böylesi işine geliyorsa, sözüm söz, dediğimi yaparım; sen de sonrasında artık nasıl doğru biliyorsan öyle davranırsın" dedi.

Giannole, daha başka bir şey istemediğini söyleyince anlaştılar.

Diğer taraftan hizmetçiyle muhabbetini koyultan Minghino da epey yol katetmişti ve hizmetçi aracılığıyla kıza defalarca haber yollayarak aşk ateşini yakmaya epey yaklaşmıştı; dahası Giacomino'nun herhangi bir sebeple evden ayrıldığı bir akşam kendisini kızın yanına götürmesi için hizmetçiden söz almıştı.

Bu konuşmanın üstünden çok geçmeden Crivello, kendi çabaları sayesinde Giacomino'nun bir arkadaşına akşam yemeğine gitmesi üzerine, hemen Giannole'ye haber verdi; aralarında belirledikleri işareti verince Giannole gelecek ve geldiğinde kapıyı açık bulacaktı.

Diğer yandan bütün bunlardan habersiz olan hizmetçi Minghino'ya, Giacomino'nun akşam yemeğine evde olmayacağını haber verdi ve evin yakınlarında beklemesini, işaret verdiğini görür görmez gelip içeri girmesini söyledi.

Akşam olduğunda harekete geçmesi gereken iki sevdalı, birbirlerinin ne yapacağından habersiz olsalar da, karşılıklı olarak birbirlerinden kuşkulandıklarından, yanlarına silahlı dostlarını da alarak yola çıktı; Giannole adamlarıyla birlikte kızın evine belli bir mesafede konuşlanırken, Minghino kendi adamlarıyla birlikte

kızın yakınlarındaki bir arkadaşının evinde işaret gelmesini beklemeye başladı.

Giacomino'nun yokluğunda Crivello ile hizmetçi birbirlerini evden göndermek için epey uğraştı. Crivello hizmetçiye "Nasıl oldu da hâlâ yatmaya gitmedin sen? Ne diye evin içinde dolanıp duruyorsun" diyordu.

Hizmetçi de ona "Sen neden efendini karşılamaya gitmiyorsun? Yemeğini yedin, burada hâlâ neyi bekliyorsun" diyordu.

Sonuçta ikisi de karşısındakini evden uzaklaştırmayı beceremiyordu.

Giannole'nin eve girme vaktinin geldiğini gören Crivello kendi kendine "Yahu ondan bana ne? Eğer uslu durmazsa, gününü görür," dedi ve belirledikleri işareti verip kapıyı açmaya gitti. Hemen çıkıp gelen Giannole yanında iki adamıyla birlikte içeri daldı ve kızı salonda bulunca yakaladığı gibi götürmeye kalktı, ama genç kız karşı koyarak bağırmaya başladı, hizmetçi de ona katıldı. Gürültüyü duyan Minghino adamlarıyla beraber hemen eve koştu; kapıya ulaştıkları anda kızın dışarıya sürüklendiğini görünce kılıçlarını çekip hep birden bağırdılar ve "Alçaklar, bittiniz siz! Bu iş burada kalmaz! Nasıl bir zorbalık bu!" diyerek üstlerine saldırdılar.

Bu sırada gürültüyü duyup ellerinde meşalelerle ve silahlarla dışarıya fırlayan konu komşu, olanlar karşısında lanetler yağdırmaya, bir yandan da Minghino'ya yardım etmeye başladı ve uzun süren arbedenin sonunda Minghino, kızı Giannole'nin elinden alıp Giacomino'nun evine bıraktı. Kent hâkiminin kolluk kuvvetleri olay yerine gelene dek gürültü patırtı dinmedi; aralarından pek çoğu yakalanıp götürüldü ve Minghino, Giannole, Crivello ile birkaç kişi daha hapse atıldı. Giacomino bu üzücü hadiseyi ortalık sakinleştikten sonra, eve döndüğünde öğrendi ve yaşananlara bakarak kızın bir suçu olmadığını görünce sakinleşti ama aynı şeyin bir daha yaşanmaması için kızı bir an evvel evlendirmeye karar verdi.

Her iki tarafın yakınları ertesi sabah olayın iç yüzünü öğrendiklerinde, Giacomino'nun haklı olarak şikâyette bulunması halinde tutuklu gençleri nasıl bir felaketin beklediğini bildiklerinden, Giacomino'ya geldiler ve kendilerini sevip saydığına inan-

dıklarından, aralarındaki dostluğun ve muhabbetin hatırına, aklı bir karış havadaki gençlerin ettiği fenalığın üstünde durmaması için yalvarıp, bu olayı telafi etmek adına neyi reva görürse derhal yerine getireceklerine dair gerek kendi adlarına gerekse hatalı davranan gençlerin adına söz verdiler.

Giacomino hayatı boyunca çok şeyler görmüş geçirmiş, iyi niyetli bir adam olduğundan onlara kısaca "Efendiler, şu an kendi memleketimde değil, sizin kentinizdeyim ama yine de kendimi arkadaşınız olarak gördüğüm için, gerek bu olayda gerekse başkaca durumlarda dileğinizi yerine getirmemezlik edemem. Dahası zarara uğrattığınız kişi kendi aranızdan biri olduğuna göre, isteğinize boyun eğmem gerekir, çünkü bu genç kız çoğunuzun sandığının aksine Cremonalı ya da Pavienzalı değil aslen Faenzalıdır; fakat kimin kızı olduğunu ne ben biliyorum, ne kendisi ne de onu bana emanet eden kişi. Dolayısıyla yapmamı istediğiniz her ne ise, bana bildireceğiniz doğrultuda yerine getirmeye hazırım" yanıtını verdi.

Orada bulunan kıymetli kimseler kızın Faenzalı olduğunu işitince şaşırdılar ve Giacomino'ya yüce gönüllü cevabından ötürü teşekkür ettikten sonra, bir sakıncası yoksa kızı nereden bulduğunu, nasıl olup da Faenzalı olabildiğini anlatmasını rica ettiler. Giacomino, "Hem silah arkadaşım hem de dostum olan Guidotto da Cremona ölüm döşeğindeyken bana, imparator Frederick'in bu kenti ele geçirmesinin ardından, her tarafın yağma edildiği günlerde, arkadaşlarıyla beraber sahipleri tarafından terk edilmiş, içi eşya dolu bir eve girdiklerini, içeride dolanırken geride bırakılmış iki yaşında ya da o civarlarda bir kız çocuğu bulduklarını, tam merdivenlerden çıkacağı sıra kız kendisine baba diye seslenince kıyamadığını, evden aldığı eşyalarla beraber kızı da yanında Fano'ya getirdiğini anlattı. Ölürken, sahip olduğu her şeyle birlikte kızı bana bıraktı ve vakti geldiğinde evlendirmemi, bıraktıklarını da drahoma vermemi istedi. Gelinlik çağına geldiği halde onu evlendirebilmem için karşıma şöyle içime sinen biri çıkmadı; yine de dün geceki gibi bir hadisenin yeniden yaşanmaması için, aksini yapmaya artık gönlüm razı" dedi.

Orada bulunanlar arasında Guiglielmino de Medicina isimli biri, bahsi geçen olaylar sırasında Guidotto ile beraberdi ve onun hangi evi yağmaladığını gayet iyi biliyordu; söz konusu evin sahibini de aralarında görünce yanına gidip "Bernabuccio, Giacomino'nun anlattıklarını işittin değil mi" diye sordu.

"Evet, tam onu düşünüyordum," dedi Bernabuccio, "çünkü ben de o kargaşada, Giacomino'nun dediği yaşta kızımı kaybettim."

Bunun üzerine Guiglielmino "Bahsedilen kesinlikle senin kızın; çünkü Guidotto'nun yağmaladığı evi tarif ettiği sırada onu duyabileceğim bir yerde duruyordum ve tarifinden senin evi çıkarmıştım. Şimdi hatırla bakalım, kızında ayırt edici olduğunu düşündüğün, bulduğun takdirde kesinlikle senin evladın olduğunu doğrulayacak bir iz var mıydı" dedi.

Bernabuccio düşününce, kızın sol kulağının üstünde, bu olaydan kısa süre önce aldırdıkları bir çıbandan kalan küçücük haç biçimde bir iz olması gerektiğini hatırladı ve hiç vakit kaybetmeden, henüz mekânı terk etmemiş olan Giacomino'nun yanına gidip, kendisini evine götürmesini ve kızla görüştürmesini rica etti. Giacomino onu evine seve seve götürdü; ardından kızı çağırttı. Bernabuccio daha yüzüne bakar bakmaz, hâlâ çok güzel bir kadın

olan kızın annesini karşısında görür gibi oldu; yine de bu kadarla yetinmeyip, kızın sol kulağının üstündeki saçları birazcık aralamak için Giacomino'dan müsaade istedi; Giacomino memnuniyetle karşıladı bu isteği.

Bernabuccio mahcup mahcup dikilen kıza yaklaşıp sağ eliyle saçlarını araladı; haçı görür görmez onun gerçekten de kendi kızı olduğunu anlayarak içli içli ağlamaya başladı ve karşı koymasına rağmen kıza sarılmaya çalıştı. Ardından Giacomino'ya dönüp, "Kardeşim, bu kız benim kızım ve Guidotto'nun soyduğu ev benim evim. O hengâmede annesi yani karım kızımızı içerde unutmuş. Şu ana dek onun aynı gün evde çıkan yangında öldüğünü zannediyorduk" dedi.

Bu sözleri işiten genç kız ihtiyarlamış adama bakıp gerçeği söylediğine inandı ve sanki bilinmez bir gücün etkisine kapılmış gibi sarılıp kucaklamaları karşısında direnmeyi bırakarak içli içli ağlamaya başladı.

Bernabuccio hemen kızın annesini, diğer hanım akrabalarını, kız ve erkek kardeşlerini çağırttı ve her birine kızı tanıtıp olan biteni anlattı. Büyük sevinç gösterilerinin, bitmek bilmez kucaklaşmaların ardından, Giacomino'nun da gönülden rıza vermesiyle kızı kendi evine götürdü.

Değerli bir adam olan kent hâkimi olayı duyunca, gözaltına aldığı Giannole'nin, Bernabuccio'nun oğlu yani kızın özbeöz kardeşi olduğunu anlayarak işlediği suçu bağışlayıp onu sessiz sedasız salıvermeye karar verdi; ardından Bernabuccio ve Giacomino'yla el ele vererek Giannole ile Minghino'yu barıştırdı ve Agnese adındaki kızı Minghino'ya gelin verip tüm akrabaları sevindirdikten sonra Crivello ile aynı sebeple gözaltına alınmış diğer herkesi serbest bıraktı.

Minghino bu büyük sevincin hemen ardından yaptırdığı güzel ve gösterişli bir düğünle karısını evine getirdi ve uzun yıllar birlikte huzur ve refah içinde yaşadılar.

6. HİKÂYE

Procidalı Gianni'nin sevdiği genç kız kral Frederick'e verilir; Gianni kızla basılır ve yakılmak üzere kızla beraber kazığa bağlanır; Ruggieri de Loria onu tanır ve hayatını kurtarır; Gianni kızla evlenir.

Neifile'nin hanımlardan bir hayli beğeni toplayan hikâyesi sona erince, kraliçe Pampinea'ya dönüp, hikâyesini anlatmak üzere hazırlıklarını yapmasını buyurdu; bunun üzerine Pampinea aydınlık yüzünü yerden kaldırarak hemen söze başladı:

Tatlı hanımlar, gerek bugün gerekse geçtiğimiz günlerde dile getirilen çeşitli hikâyelerden anlaşılabileceği üzere, aşkın gücü muazzamdır; o ki, sevdalıların büyük zorluklara göğüs germesini, eşi benzeri olmayan akıl almaz tehlikelere atılmalarını sağlayandır. Ben de sevdalı bir gencin cesareti sayesinde, bu gerçeği yeniden gözler önüne sermekten keyif duyacağım.

Ischia, Napoli'nin hemen yanı başında bulunan bir adadır. Bir vakitler burada yaşayanlar arasında Marin Bolgaro adında adalı bir asilzadenin Restituita adında güzeller güzeli, neşeli mi neşeli kızı vardı ve Ischia yakınlarındaki Procida adında küçücük bir adada yaşayan Gianni isimli bir gence sevdalıydı. Gianni de kızı canından çok seviyor, gün içinde onu görmek için Procida'dan Ischia'ya geliyor; bu yetmezmiş gibi çoğu gece, onunla görüşemeyecek olsa bile en azından evinin duvarlarına bakmak için Procida'dan yola çıkıyor ve sandal bulamazsa ta Ischia'ya kadar yüzüyordu.

Aşkları böyle doludizgin sürerken, bir yaz günü tek başına kıyıda dolaşmaya çıkan genç kız, elinde ufak çakısıyla kayalardan istiridye kabukları topluyordu; bu sırada Napoli'den tekneleriyle çıkıp gelen Sicilyalı gençler, hem gölgelik bir yer olduğundan, hem de sağ yanda suyu buz gibi akan bir kaynak bulunduğundan, falezlerin arasındaki ufacık koyda toplanmışlardı. Genç kızın hem çok güzel hem de yalnız başına olduğunu, üstelik

kendilerini henüz fark etmediğini görünce kızı alıp götürmeye karar verdiler ve hemen kararlarını uygulamaya geçtiler. Bağırıp çağırmasına aldırmadan, kızı tuttukları gibi tekneye atıp yola çıktılar; Calabria'ya vardıkları zaman kızın kimin olacağına dair tartışmaya başladılar ama her biri kızı kendisine isteyince bir türlü uzlaşamadılar ve işlerin sarpa saracağı ya da kız yüzünden aralarının açılacağı korkusuyla, o zamanlar henüz genç olan ve böylesi armağanlardan çok hoşlanan Sicilya kralı Frederick'e kızı hediye etmeye karar verdiler; Palermo'ya gelince kararlarını gerçekleştirdiler.

Kral kızın güzelliğini görüp beğendi ama o günlerde üstünde bir kırgınlık hissettiği için biraz daha güç toplayana dek kızın Cuba* adını verdiği bahçesindeki dillere destan köşke yerleştirilip layığınca ağırlanmasını emretti; emri derhal yerine getirildi.

Genç kızın kaçırılması Ischia'da büyük yankı uyandırırken en çok da onu kimlerin kaçırdığını bilememek can sıkıyordu. Bu durum karşısında diğer herkesten daha fazla sarsılan Gianni, Ischia'da kalıp haber gelmesini bekleyemediğinden, teknenin hangi yöne doğru gittiğini öğrenir öğrenmez, kendisine bir tekne hazırlattı ve üstüne atladığı gibi Minerva'dan başlayarak Calabria'daki Scalea'ya varana dek, tüm kıyıları elinden geldiğince süratle dolaşıp, her tarafta kızı aradı. Scalea'da genç kızın Sicilyalı gemiciler tarafından Palermo'ya götürüldüğünü haber aldı; bunun üzerine elinden geldiği kadar hızlı bir biçimde oraya vardı. Uzun aramalar sonunda kızın krala hediye edildiğini, Cuba'da kralın himayesinde tutulduğunu öğrenince, derinden sarsıldı ve kızı geri alabileceğine, hatta onu bir daha görebileceğine dair neredeyse tüm umutları yıkıldı.

Yine de aşk onu ayakta tuttu; civarda yaşayanların kendisini tanımadığını fark ettiğinden, tekneyi geri gönderip Palermo'da kaldı ve sık sık Cuba'nın önünden geçmeye başladı. Derken bir gün genç kızı tesadüfen pencerede gören Gianni, kızın da kendisini görmesiyle büyük bir sevinç yaşadı ve etrafın tenha olduğunu görünce, kızın yanına olabildiğince yaklaşıp onunla konuştu. Daha yakından konuşabilmek için nasıl bir yol izlemesi gerektiğini öğrenir öğrenmez ilk iş mekânla çevreyi kolaçan etti, hemen ardından oradan ayrılıp gecenin çökmesini bekledi. Gecenin büyük bir kısmı geride kaldıktan sonra aynı yere geri dönüp, ancak ağaçkakanların tüneyebileceği yerlere tutuna tutuna bahçeye çıktı ve burada bulduğu bir sırıkla kızın söylediği pencereyi itip kolayca içeri girdi.

Geçmişte, iffetini, sevdiğinden bile var gücüyle korumaya çalışırken, pek yakında yitirmek üzere olduğunu gören genç kız, hiç

Sicilya Kralı II. Guglielmo tarafından, 1180 yılında Arap-Norman tarzında inşa ettirilmiş yapı. *Cuba*, Arapçadaki kubbe kelimesinden türetilmiştir –çn.

kimsenin buna Gianni'den daha layık olamayacağını düşündü ve kendisini alıp götürmesi için Gianni'yi ikna edebileceğine inandığından, her arzusunu yerine getirmeye karar verdi; bundan dolayı, rahatça içeri girebilsin diye pencereyi açık bıraktı.

Gianni açık bulduğu pencereden sessizce içeri süzüldü ve henüz uyumamış olan kızın yanına uzandı. Başka işlere dalmadan önce genç kız aklından geçenleri bir bir anlattı ve kendisini alıp uzaklara götürmesi için yalvardı. Gianni, bundan daha büyük bir isteğinin olmadığını, yanından ayrılır ayrılmaz gerekli hazırlıklara girişeceğini ve geri geldiği ilk seferde muhakkak onu alıp götüreceğini söyledi. Hemen ardından büyük bir keyifle kucaklaşıp aşkın sunabileceği en büyük hazza daldılar ve defalarca tadına baktıktan sonra farkında olmadan birbirlerinin kolları arasında sızıp kaldılar.

İlk gördüğünde kızı çok beğendiğini hatırlayan kral, kendini daha iyi hissettiğinden, gün doğmak üzereyken, kızla biraz vakit geçirmek için yanına gitmeye karar verdi ve uşaklarından birini yanına alıp sessiz sedasız Cuba'ya geldi. Köşke varır varmaz doğruca genç kızın kaldığını bildiği odaya gidip kapıyı usulca açtırdı ve evvelce yaktırdığı kocaman bir şamdanla içeri girip de yatağa baktığı anda kızla Gianni'nin çırılçıplak halde sarmaş dolaş uyuduklarını görünce içini öylesine vahşi bir öfke bürüdü, gözü öylesine döndü ki tek kelime etmeden yanında taşıdığı hançerle ikisini birden öldürmesine ramak kaldı; ama kral olması bir yana, sıradan birinin bile çıplak iki insanı uykusunda öldürmesini son derece alçakça bulduğundan kendini tuttu ve ortalık yerde yakılarak öldürülmelerine karar verdi. Hemen ardından tek başına yanında dikilen uşağına dönüp "Ümidimi bağladığım şu kaltağın halini görüyor musun!" dedi ve evine kadar gelip böylesi bir hadsizlikte bulunacak, böylesi bir fenalığa kalkışacak denli gözü dönmüş bu genci tanıyıp tanımadığını bilmek istedi, ancak sorusunu yönelttiği uşak daha önce onu gördüğünü hiç mi hiç hatırlamadığı yanıtını verdi.

Kral hınçla odayı terk etti ve iki âşığın aynen oldukları haliyle, yani çırılçıplak yakalanıp bağlanmalarını, gün ağarınca Paler-

mo'ya götürülüp meydanda sırt sırta vereçek şekilde bir kazığa bağlanarak herkesin görmesi için gün çeyreğine dek orada tutulmalarını, ardından layık oldukları üzere ikisinin birden yakılmalarını emretti. Bunları dedikten sonra Palermo'ya döndü ve büyük bir öfkeyle odasına çekildi.

Kralın ayrılışının ardından adamları derhal iki âşığın üzerine atılıp uykularından uyandırdılar ve yakaladıkları gibi hiç merhamet göstermeden çarçabuk bağladılar. Bunu görünce iki gencin nasıl acı duydukları, hayatlarından endişe ederek nasıl ağlayıp dövündükleri herkesin malumudur.

Kralın buyruğu doğrultusunda iki genç Palermo'ya götürülüp meydanda bir kazığa bağlandı ve kralın tayin ettiği vakitte yakılmaları için ateşe verilecek olan odun yığınları ikisinin gözleri önünde hazırlandı.

Kadın erkek tüm Palermolular iki âşığı görmek için meydana akın ettiler. Erkeklerin tamamı genç kızı seyre dalmış, güzelliği-

ne, biçimli vücuduna övgüler yağdırıyor; diğer tarafta da kadınlar delikanlıyı görmek için yarışa tutuşmuş, yakışıklılığını, yapılı bedenini övgüye boğuyorlardı. Bahtsız âşıklar ise, duydukları büyük utançla başlarını önlerine eğmiş, kadersizliklerine ağlıyor ve anbean yaklaşan zalim ecel ateşini bekliyorlardı.

İki genç kararlaştırılan vakte dek bu vaziyette tutulurlarken, kabahatleri dört bir yanda avaz avaz haykırıldığından son derece kıymetli bir adam ve aynı zamanda kralın amirali olan Ruggieri de Loria'nin kulağına kadar geldi ve amiral onları görmek için doğruca bağlı tutuldukları yere gitti. Yanlarına vardığı zaman ilk önce genç kıza baktı ve onu oldukça güzel buldu; ardından delikanlıya bakmaya gitti ve pek zorlanmadan tanıdı onu; bunun üzerine biraz daha yanına yaklaşıp ona Procidalı Gianni olup olmadığını sordu.

Gianni başını kaldırdı ve amirali tanıyarak "Evet efendim, ta kendisiyim ama pek yakında sorduğunuz kişi olmaktan çıkacak zatı âlim" dedi.

Bunun üzerine amiral onu bu hale neyin düşürdüğünü sordu.

Gianni "Aşk ve kralın öfkesi" yanıtını verdi.

Amiral hikâyeyi derinlemesine anlattırdı ve tüm olan biteni Gianni'nin ağzından dinledikten sonra yanından ayrılmak istedi ama Gianni ona seslenip "Ah, efendim, beni bu halde tutan kişiden, eğer mümkün ise, benim için bir ricada bulunun" dedi.

Ruggieri "Hangi konuda" diye sordu.

"Biraz sonra öleceğimi biliyorum; bu yüzden kendi canımdan bile çok sevdiğim ve beni bir o kadar çok seven, şimdi sırt sırta bağlandığım şu genç kızla, yüzlerimiz karşılıklı gelecek biçimde bağlanmamız için kraldan icazet almanızı istiyorum, böylece onun yüzünü görerek avuntu içinde ölebilirim" dedi.

Ruggieri gülerek "Memnuniyetle," dedi, "hem de öyle bir alacağım ki yüzünü görmekten sıkılacaksın."

Onun yanından ayrıldıktan sonra infazı yerine getirmekle yükümlü adamlara gidip kraldan ikinci bir emir gelene dek hiçbir şey yapmadan beklemelerini söyledi ve oyalanmadan krala gitti. Kral her ne kadar çok sinirli görünse de, amiral görüşünü

bildirmekten geri durmadı: "Kralım, aşağıdaki meydanda yakılmalarını emrettiğin iki genç sana karşı ne gibi bir kusur işledi" dedi.

Kral ona olanları anlattı. Ruggieri, "Hata yapmışlar ve cezalandırmayı pekâlâ hak etmişler," diye sürdürdü sözünü, "ama senin elinden değil. Çünkü hatanın hakkı cezalandırmadır; aynı şekilde, iyiliğin hakkı da, kayırmanın ya da merhametin ötesinde bir ödüllendirmedir. Yakılmalarını istediğin kişilerin kim olduklarını biliyor musun?"

Kral bilmediği yanıtını verince Ruggieri "O halde ben sana diyeyim de ne büyük bir bilgelikle öfkenin bağrına atıldığını kendin gör. Delikanlı, sayesinde kral olduğun ve bu adanın hâkimi bulunduğun Procidalı Messer Gianni'nin özbeöz kardeşi Procidalı Landolfo'nun oğludur. Genç kız ise, gücü sayesinde bugün Ischia'da halen hüküm sürdüğün Marin Bolgaro'nun kızıdır. Dahası, onlar uzun zamandır birbirlerini seviyorlar ve gençlerin aşk uğruna yaptıklarına günah denilebilirse eğer, bu günaha, senin hükümranlığına karşı bir saygısızlıkta bulunmak istediklerinden değil, aşk yüzünden sürüklendiler. Onlara izzeti ikramda bulunman, hediyelere boğman gerekirken neden öldürtmek istiyorsun" dedi.

Kral bütün bunları dinledikten sonra Ruggieri'nin sözlerinde kesinlikle haklı olduğunu anladı ve işleri daha beter hale getirmekten vazgeçtiği gibi, yaptıklarından ötürü de pişmanlık duydu. İki gencin derhal kazıktan indirilip huzuruna getirilmelerini emretti ve emri derhal yerine getirildi. İkisinin durumunu yakından inceledikten sonra, verdiği ıstırabı hediyelerle ve ikramlarla telafi etmeyi düşündü. Görkemli kıyafetler getirtti ve aralarındaki gönül birliğini görünce Gianni ile genç kızı evlendirip ihtişamlı hediyelerle mutlu mesut evlerine gönderdi. Döndüklerinde büyük bir sevgi gösterisiyle karşılanan iki sevdalı uzun yıllar birlikte neşe ve mutluluk içinde yaşadı.

7. HİKÂYE

Teodoro, efendisi Messer Amerigo'nun kızı Violante'ye âşıktır;
onu hamile bırakır ve idama mahkûm edilir;
kırbaçlana kırbaçlana darağacına götürülürken
babası tarafından tanınıp aklanır ve Violente ile evlenir.

Hanımlar korku ve endişe içinde yakılıp yakılmadıklarını duymak için bekledikleri iki sevdalının kurtulduğunu öğrenince, hep birden sevinip Tanrı'ya şükrettiler. Kraliçe hikâyenin sona erdiğini işitince, sıradaki hikâyeyi anlatma görevini Lauretta'ya verdi; bunun üzerine Lauretta neşe içinde söze girdi:

Güzel hanımlar, Sicilya'yı iyi yürekli kral Guglielmo'nun yönettiği zamanlarda, adada yaşayanlar arasında, Trapanili Messer Amerigo Abate adında, hem gani gani dünya malına hem de sürüsüyle evlada sahip asil bir adam, epeyce hizmetçiye ihtiyaç duyduğundan, Levant'tan* dönen Cenevizli korsan gemilerinin Ermenistan'da yaptıkları yağma sırasında ele geçirdikleri çok sayıda çocuktan bazılarını Türk zannederek satın aldı. Çocukların hepsi çobanı andırıyor olsa da aralarında Teodoro isimli biri diğerlerine nazaran daha soylu bir duruşa ve daha iyi bir görünüşe sahipti. Messer Amerigo'nun evinde onun çocuklarıyla birlikte büyürken, köle muamelesi görmesine rağmen bayağı koşullar yerine kendi doğasına eğilim gösteren Teodoro, öylesine terbiyeli ve öylesine güzel ahlaklı biri olup çıktı ki Messer Amerigo onu takdir ederek özgür bıraktı ve Türk olduğunu sandığından vaftiz ettirip Pietro adını verdikten sonra, fazlasıyla güvendiği için işlerinin başına geçirdi.

Messer Amerigo'nun diğer evlatlarının arasında, yine aynı şekilde birlikte büyüdüğü Violante adında güzel, alımlı bir kız vardı ve babası evliliğini epeyce geciktirince, gönlünü şans eseri Pietro'ya kaptırmıştı; onu seviyor, tavrına, yaptıklarına hayranlık duyuyor ama duygularını ona açmaya utanıyordu. Neyse ki aşk bu zorluğun üstesinden geldi ve Pietro, sık sık attığı kaçamak ba-

---

* Akdeniz'in doğu kıyılarında yer alan geniş bir bölgeye verilen isim –çn.

kışlar sayesinde sonunda kıza öyle bir vuruldu ki, onu göremediği zamanlarda içi rahat etmez oldu; ama yaptığının yanlış olduğunu düşündüğünden birisi farkına varacak diye ödü kopuyordu. Pietro'yu görmeye can atan kız, onun bu korkusunu sezince cesaretini artırmak için sevincini belli etti. Çok istedikleri halde birbirlerine tek söz söyleyemeden geçirdikleri uzunca bir zamanın ardından, her ikisi de içlerinde yanan aşk ateşiyle karşılıklı kavrulurken, kader sanki isteklerini yerine getirmeye karar vermiş gibi, onlara ket vuran korkuyu ve endişeyi savuşturmanın bir yolunu buldu.

Messer Amerigo'nun Trapani'nin yaklaşık bir mil kadar dışında çok güzel bir çiftliği vardı; karısıyla kızı, yanlarında hizmetçileri ve hanım arkadaşlarıyla beraber, biraz hava almak için sık sık buraya giderlerdi. Havanın çok sıcak olduğu bir gün Pietro'yu da yanlarına alıp yine bu yere geldiler; orada kaldıkları sırada, tıpkı yazları arada sırada bizim de rastgeldiğimiz türden kapkara bulutlar, birdenbire gökyüzünü kapladılar. Kötü havaya çiftlikte yakalanmak istemeyen kadınla diğer hanımlar, Trapani'ye dönmek üzere hemen yola çıktılar ve ellerinden geldiğince hızlı bir biçimde ilerlemeye başladılar.

Ama Pietro ile Violante gençti ve yolda giderlerken havanın korkusundan çok belki de aşkın coşkusundan annesiyle diğer hanımları epeyce geride bırakmışlardı. Onları neredeyse gözden yitirecek kadar öne geçtikleri sırada, birden koca koca dolu taneleri ardı ardına üstlerine inmeye başladı; bunun üzerine kadınla yanındaki hanımlar bir köylünün evine sığındı.

Pietro ile genç kız ise, yakınlarında sığınabilecekleri bir başka yer daha bulunmadığından, içinde kimsenin yaşamadığı, neredeyse harabeye dönmüş köhne bir kulübenin içine girip damdan geriye kalan ufacık kısmın altına yan yana sokuldular ama tepelerini örten alan öylesine dardı ki mecburen birbirlerine yaslandılar ve bu temas onlara yüreklerindeki sevdalı tutkuları birbirlerine açma cesareti verdi.

Önce Pietro söze başladı: "Tanrı verse de bu dolu hiç dinmese ve ben hep şu anki gibi kalabilsem keşke!" dedi.

Genç kız: "Harika olurdu bence de!" dedi.

Bu sözlerden sonra, bir yandan dolu yağmaya devam ederken, el ele tutuşup birbirlerine sokulmaya, ardından sarılıp öpüşmeye başladılar. Tüm ayrıntılara girmeden şöyle söyleyeyim ki aşkın nihai zevkleriyle tanışana ve ileride birbirlerine gizlice hazzı tattırmanın bir yolunu tasarlayana dek hava düzelmedi. Sonunda hava açınca, hemen yakınlarında bulunan kent kapısında kadını bekleyip eve birlikte döndüler ve arada sırada tedbiri elden bırakmadan bu yere gelip birbirlerinin gizlice gönüllerini avuttular. Ama sonunda olan oldu ve genç kız hamile kaldı; bu durum her ikisini de çok üzdü. Genç kız tabiatın seyrine ket vurmak için düşük yapmasını sağlayacak her yöntemi denediyse de başarılı olamadı.

Pietro bu olay nedeniyle hayatından endişe duyduğundan kaçıp gitmeye karar verdi ve bunu kıza söyledi.

Bu kararı işittiği anda Violenta "Eğer gidersen, kesinlikle kendimi öldürürüm" dedi.

Genç kızı çok seven Pietro "Burada kalmamı nasıl istersin, hayatım? Hamileliğin kabahatimizi ele verir. Sen kolaylıkla bağışla-

nırsın; bense, iki tarafın birden günahının bedelini çeken gariban olurum" dedi.

Bunun üzerine genç kız, "Pietro, benim kabahatim meydana çıkacak; ama kendin söylemediğin sürece, emin ol seninki asla bilinmeyecek" dedi.

Pietro, "Madem bu sözü veriyorsun, o halde kalacağım; ama sen de sözünü tutmaya bak" dedi.

Genç kız hamileliğini mümkün olduğu sürece gizli tuttu; ancak bir gün iyice büyüdüğü için karnını daha fazla saklayamayacağını anlayarak, gözyaşları içinde annesine gösterdi ve kendisini kurtarması için kadına yalvardı. Uçsuz bucaksız bir kedere boğulan kadın önce onu iyice azarladı, ardından bunun nasıl olduğunu sordu. Genç kız Pietro'nun başına bir kötülük gelmesin diye gerçeği çarpıtarak daha başka bir masal uydurdu. Kadın duyduklarına inandı ve bu ayıbı gizlemek için kızını çiftliklerinden birine yolladı.

Doğum vaktinin gelmesiyle birlikte genç kız, her kadının yaptığı gibi bağırmaya başladı. Kızın annesi, Messer Amerigo'nun daha önce neredeyse hiç kullanmadığı bu çiftliğe uğrayabileceğini aklından bile geçirmemişti; oysa kuş avından dönmekte olan Messer Amerigo tam da çığlıkların geldiği sırada evin yakınından geçiyordu ve sesleri işitince merakla içeri girip neler olduğunu sordu. Kadın, kocasının geldiğini görünce dertli dertli ayağa kalkıp kızının başından geçenleri anlattı ama adam duyduklarına karısı kadar kolay inanacak biri değildi. Kızına dönüp, kendisini kimin hamile bıraktığını bilmemesine imkân olmadığını söyledi ve tüm gerçeği öğrenmek istedi; eğer doğruyu anlatırsa bağışlanacağını, aksi halde hiç merhamet beklememesini ve son duasını etmesini bildirdi. Kadın, anlattıkları kocasının aklına yatsın diye elinden geleni yaptı ama ne dese fayda etmedi. Messer Amerigo gitgide daha da kabaran bir öfkeyle kılıcını eline aldı ve karısıyla arasındaki tartışma sürerken bir oğul dünyaya getiren kızının üstüne yürüyüp "Ya bu çocuğun babasını açıklarsın ya da şuracıkta can verirsin!" dedi.

Genç kız ölüm korkusuyla Pietro'ya verdiği sözden döndü ve aralarında geçenleri bir bir sayıp döktü. Olanları işitince öfke-

den çılgına dönen şövalye, kızını öldürmemek için kendini çok zor tuttu; o kızgınlıkla ağzına geleni söyledikten sonra atına bindiği gibi Trapani'ye gidip, kral adına kent hâkimliğini yürüten Messer Currado'yu buldu ve ona Pietro tarafından ne tür bir hakarete uğradıklarını bildirdi. Pietro, kendini kollama gereği görmediğinden, anında yakalanıp işkenceye çekildi ve yaptığı her şeyi itiraf etti.

Hâkim Pietro'nun birkaç gün sonra, ilk olarak sokaklarda kırbaçlanmasına, ardından da asılmasına karar verdi; fakat Pietro'nun ölüme mahkûm edilişi öfkesini dindiremediğinden, aynı anda iki âşıkla evlatlarının da yeryüzünden silinmesini isteyen Messer Amerigo, içine zehir kattığı bir kadeh şarabı ve kınından çıkarttığı hançeri uşağına verip "Şu ikisiyle birlikte Violante'ye git ve benim adıma bu iki ölümden, yani zehirden ya da çelikten dilediğini derhal seçmesini, aksi halde tüm halkın gözü önünde kendisini, hak ettiği biçimde ateşlere atacağımı söyle; bunu yaptıktan sonra birkaç gün evvel doğurduğu o çocuğu al ve kafasını duvarlara çarp, sonra da yesinler diye köpeklere at" dedi. Gözü dönmüş babanın evladı ve torunuyla ilgili vardığı bu acımasız hükmü duyan uşak, iyilikten çok kötülüğe meyyal olduğundan hemen yola çıktı.

İdam mahkûmu Pietro, muhafızlarca kırbaçlana kırbaçlana darağacına götürülürken, alayın başını çekenlerin keyfi sıra, üç Ermeni asilzadenin kaldığı bir hanın önünden geçirildi. Ermenistan kralı tarafından yapılması elzem bir sevkiyat hakkında Papa ile önemli müzakerelerde bulunmak üzere Roma'ya gönderilen elçiler, biraz dinlenip güç toplamak için bu handa konaklamış ve en başta Messer Amerigo olmak üzere Trapanili soylularca büyük hürmet görmüşlerdi. Pietro'yu götüren alayın hanın önünden geçmekte olduğunu işitince, alaya bakmak için pencereye yanaştılar.

Üç elçi arasında Phineas adında yüksek mevkiden ihtiyar bir adam, elleri arkasından bağlı, belden yukarısı çıplak Pietro'yu dikkatlice süzünce, göğsünde, buralı kadınların gül rengi diye tabir edeceği kızıllıkta, boya içermeyip doğuştan gelen, derisine içkin bir leke bulunduğunu gördü ve bunu görür görmez aklına on

beş yıl önce Lajazzo limanında korsanlar tarafından kaçırıldıktan sonra kendisinden bir daha haber alamadığı evladı geldi. Kırbaçlanan biçarenin yaşını kestirmeye çalıştıktan sonra eğer hayatta olsaydı kendi evladının da onun göründüğü yaşlarda olacağını hesapladı. Lekeye baktıkça, içinden bir ses bu gencin kendi evladı olabileceğini söylüyordu; bunun üzerine aklına, eğer durum düşündüğü gibiyse, şu halde delikanlının kendi adını, babasının adını ve Ermeni dilini hatırlaması gerektiği geldi. Bu yüzden, alay iyice yaklaştığı anda "Hey Teodoro!" diye seslendi.

Pietro bu sesi işitince hemen başını kaldırdı.

Bunun gören Phineas, Ermenice konuşarak "Nerelisin? Kimin oğlusun" diye sordu.

Pietro'yu götüren muhafızlar, bu değerli adama hürmeten durdular ve Pietro "Ermenistanlıyım, Phineas diye birinin oğluyum; buraya hiç tanımadığım birileri tarafından çocukken getirildim" dedi.

Bu sözleri işittiği anda onun kesinlikle kaybettiği oğlu olduğunu anlayan Phineas ağlaya ağlaya yanındakilerle birlikte aşağıya indi ve muhafızların ortasındaki Pietro'ya koşup sarıldı; ardından seçkin kumaşlardan dikilmiş harmaniyesini üstünden çıkarıp Pietro'nun sırtına geçirdi ve onu infaz yerine götürenlerin başından burada durup yeni bir emir gelene dek beklemesini rica etti. Adam seve seve bekleyeceği yanıtını verdi.

Olayın yankısı her yanı sardığından Phineas onun hangi suçtan ötürü ölüme götürüldüğünü biliyordu; yanındakilerle ve onların mahiyetleriyle birlikte hemen Messer Currado'ya gidip "Efendi, sizin köle diye ölüme gönderdiğiniz kişi özgür bir adamdır; kendisi benim oğlum ve bekâretini aldığı söylenen kızla evlenmeye hazır. Kızın da kendisiyle evlenmek isteyip istemediğini öğrenene dek infazı ertelemeniz yerinde olur; aksi halde, eğer kız evlenmeye razıysa, yasalara karşı gelmiş olursunuz" dedi.

Messer Currado, Pietro'nun Phineas'ın oğlu olduğunu işitince şaşırdı ve kaderin şerrinden ötürü utandı. Phineas'ın sözlerinin gerçeği yansıttığını doğrulattıktan sonra, genci hemen evine yolladı ve Messer Amerigo'ya olan biteni anlatmak üzere birini görevlendirdi. Kızıyla torununun çoktan öldüğünü hesap eden

Messer Amerigo, eğer ölmemiş olsalardı her şeyin nasıl da düzeleceğini, ne güzel yoluna gireceğini düşünerek, yaptıklarından ötürü acısından kahroldu. Yine de henüz yerine getirilmemişse, emrini geri çekmek için kızının bulunduğu yere alelacele birini gönderdi. Haberci oraya vardığında Messer Amerigo'nun gönderdiği uşağı, zehirle hançeri çoktan kızın önüne koymuş, bir türlü aralarında seçim yapamamasından ötürü kıza hakaretler yağdırırken ve birinden birini alması için habire üstelerken buldu. Uşak, efendisinin buyruğunu işitince kızın yanından ayrıldı ve geri dönüp olan biteni efendisine anlattı.

Bu işe çok sevinen Messer Amerigo, hemen Phineas'ın kaldığı hana gitti ve ağlamaklı bir sesle, yaşananlardan ötürü özür dileyip, dili döndüğünce kendisini bağışlamasını istedi; ardından eğer Teodoro, Violante ile evlenmek istiyorsa kızını kendisine vermekten büyük bir sevinç duyacağını bildirdi.

Phineas, özürlerini içtenlikle kabul etti ve "Benim istediğim, oğlumun kızınızı alması, bunu kabule yanaşmadığı takdirde kararlaştırılan cezaya çarptırılmasıdır" dedi.

Phineas ve Messer Amerigo aralarında anlaştıktan sonra Teodoro'ya gidip bu konuyla ilgili niyetini sordular. Hâlâ ölmekten korkan ama bir yandan da babasını yeniden bulmanın sevincini yaşayan Teodoro, istediği takdirde Violante ile evlenebileceğini işitince, öylesine büyük bir mutluluğa kapıldı ki bir sıçrayışta cehennemden cennete geçmiş gibi sevindi ve eğer her ikisinin de rızası varsa kendisi için bundan daha büyük bir lütuf bulunamayacağını söyledi.

Bunun üzerine ne istediğini öğrenmek üzere genç kıza birini yolladılar. Acıdan kahrolmuş halde ölümü bekleyen genç kız, Teodoro'nun başından geçenleri ve kendisini nelerin beklediğini işittikten nice nice sonra anlatılanlara bir nebze inanabildi ve bir parça sevinebildi; eğer bu mesele, arzu ettiği yönde çözülecekse, kendisi için en büyük mutluluğun Teodoro ile evlenmek olacağı ama yine de babasının sözünden çıkmayacağı yanıtını verdi. Böylece her iki tarafın da rızasıyla genç kız hemen o gün evlendirildi ve tüm yöre halkının katıldığı büyük bir eğlence tertip edildi.

Genç kız, küçücük yavrusu için bir sütanne tuttu ve kısa zamanda kendini toplayıp eskisinden bile daha güzel biri oldu. Loğusadan kalktıktan sonra, herkesin dönüşünü dört gözle beklediği Phineas kente gelip karşısına çıktı ve kayınpederi olarak kendisine hürmetlerini sundu. Güzel gelininden pek memnun kalan Phineas, gösterişli ve eğlenceli bir düğün tertip ettirdi; genç kızı kendi evladı gibi bağrına bastı ve o günden sonra ona hep evladı gözüyle baktı. Birkaç gün sonra oğlu, gelini ve küçük torunuyla beraber gemiye bindi ve onları yanında Lajazzo'ya götürdü. İki sevdalı hayatları boyunca burada refah ve huzur içinde yaşadı.

8. HİKÂYE

Nastagio degli Onesti, Traversari ailesinden bir kadını sever; karşılıksız aşkı uğruna servetini harcar; yakınlarının ısrarıyla Chiassi'ye gider ve burada bir şövalyenin genç bir kızı kovalayışını, öldürüşünü ve iki köpeğe yedirişini izler; sevdiği kadını akrabalarıyla birlikte ziyafete davet eder; kadın bahsi geçen kızın parçalanışını görür ve aynı akıbete uğramaktan korkarak Nastagio'nun eşi olur.

Lauretta'nın sessizliğe bürünmesinin ardından, kraliçenin buyruğuyla söze Filomena başladı:

Tapılası hanımlar, tıpkı içimizdeki merhametin yüceltildiği gibi, içimizdeki insafsızlığın da ilahi adalet tarafından şiddetle cezalandırıldığını sizlere göstermek ve bu sayede kalplerinizden insafsızlığı söküp atmanızı sağlamak için sizlere hem merhamet dolu hem de bir o kadar keyifli bir hikâye anlatmaktan zevk duyacağım.

Romagna'nın en eski kentlerinden Ravenna'da, asalet ve zarafet sahibi kimseler arasında, Nastagio degli Onesti adında biri yaşardı. Babasıyla amcasının ölümünün ardından genç yaşta uçsuz

bucaksız bir servete konan bu delikanlı, henüz evlenmemişti ve her gencin başına gelen sonunda onun da başına gelmiş, kendisinden katbekat daha soylu olmasına rağmen, Messer Paolo Traversaro'nun kızına, gayretleri sayesinde gönlünü kazanabileceği umuduyla âşık olmuştu. Yaptıkları ne kadar muhteşem, ne kadar göz alıcı ve takdire şayan olursa olsun, azıcık bile yol katedememiş, hatta sevdiği kızın zalim, ketum ve düşmanca tavırlarına bakılırsa, işleri büsbütün berbat etmiş gibi görünüyordu. Genç kız belki eşsiz güzelliği, belki de yüksek asaleti yüzünden öylesine mağrur biriydi ki gencin kendisinden de beğenilerinden de zerre hazzettiği yoktu. Bu duruma katlanmak Nastagio'ya çok ağır geliyor, kederden bunaldığı anlarda çoğu kez kendini öldürmeye niyetleniyordu; yine de her seferinde kendini tutuyor ve ondan tamamen vazgeçmeyi ya da hiç olmazsa kızın yaptığı gibi nefret etmeyi aklına koyuyordu; ne var ki umudu tükendikçe sanki aşkı bir o kadar artıyormuş gibi geliyor, bu yüzden aldığı her karar boşa çıkıyordu.

Gerek aşkında, gerekse ölçüsüz harcamalarında ısrarını sürdürdüğünü gören arkadaşlarıyla akrabaları hem kendini hem de servetini tüketmek üzere olduğunu düşündüklerinden Ravenna'dan ayrılıp bir süreliğine başka bir yere yaşamaya gitmesi için ona çok defa yalvardılar ve böyle yapmakla aşkının da masraflarının da azalacağını salık verdiler. Nastagio bu tavsiyeleri her seferinde alaya aldıysa da öylesine üzerine geldiler ki sonunda daha fazla direnemeyerek tavsiyelerine uyacağı cevabını verdi. Sanki Fransa'ya, İspanya'ya yahut çok uzaklarda bir yere gitmek niyetindeymiş gibi devasa hazırlıklar yaptırdıktan sonra atına atladığı gibi Ravenna'dan çıkıp yanındaki arkadaşlarıyla birlikte kentin yaklaşık üç mil kadar dışındaki Chiassi adı verilen yere geldi ve otağıyla çadırların buraya kurulmasını emretti; ardından yanında gelen arkadaşlarına Ravenna'ya dönmelerini, kendisinin bu yerde kalmak istediğini söyledi. Nastagio buraya yerleşir yerleşmez, her zaman yaptığı gibi bir gün birilerini diğer gün başkalarını öğle yahut akşam yemeğine davet edip hayatını eskisinden bile daha şaşaalı ve eğlenceli geçirmeye başladı.

Derken mayıs başlarında havanın çok güzel olduğu bir cuma günü zalim kadınla ilgili düşüncelere daldı ve kafasına estiği gibi düşünebilmek için bütün hizmetçilerine kendisini yalnız bırakmalarını emredip dalgın adımlarla yürüye yürüye ta çam ormanına kadar vardı. Yemeyi içmeyi unutarak ormanın yarın mil kadar derinliklerine girmişti; günün aşağı yukarı beşinci saatini* geride bıraktığı sırada, birdenbire bir kadının korkunç çığlığını, avaz avaz haykırışını duyar gibi oldu ve tatlı düşlerinden sıyrılıp ne olduğuna bakmak için başını kaldırdığı zaman ormanda olduğunu görerek çok şaşırdı. Dahası, karşıya baktığı anda güzeller güzeli bir genç kadının böğürtlenlerle çitlembiklerin olduğu sık bir çalılığın arasından üstü başı çıplak, saçı başı dağınık halde ve dikenlerle dallar yüzünden her tarafı yara bere içinde ağlayarak, bağıra çağıra aman dileyerek tam da durduğu yere doğru geldiğini gördü. Ayrıca, her iki yanında kudurmuş gibi koşan mastif† cinsi iki büyük ve azılı köpeğin, ona her yetiştiklerinde diş geçirdiklerini ve kaşlarını sertçe çatmış esmerce bir şövalyeninse, kapkara bir at üstünde, hakaret dolu korkunç sözler ve ölüm tehditleri savura savura, elinde kılıcıyla kadının ardı sıra ilerlediğini gördü. Bu manzara ruhunda aynı anda şaşkınlık ve korku, hemen ardından da talihsiz kadına karşı merhamet uyandırdı ve sonunda merhametin yerini eğer mümkünse onu ölümden ve yaşadığı ıstıraptan kurtarma arzusu aldı; ama yanında silah bulunmadığından sopa yerine kullanmak için hemen koşup bir ağaç dalı alarak, köpeklerle şövalyeye karşı koymaya çalıştı.

Fakat şövalye bunu görünce uzaktan "Nastagio, sen karışma! Bırak da köpeklerimle birlikte bu hain kadına layığını verelim!" diye bağırdı.

Bunu dediği sırada köpekler genç kızı güçlükle aralarına alıp durdurdu; Nastagio onlara yetişip atından inen şövalyeye yaklaşarak, "Sen kimsin, beni nereden tanıyorsun bilmiyorum; ama sana şu kadarını diyeyim ki silahlı bir şövalyenin çıplak bir kadını öldürmek istemesi ve vahşi bir hayvanmış gibi üstüne köpeklerini

---

* Öğlen vakti –çn.

† İri bir köpek cinsi. Antik dönemde savaşlarda ve hayvan dövüşlerinde kullanılırdı –çn.

salması çok büyük bir alçaklıktır. Kesinlikle onu elimden geldiğince savunacağım" dedi.

Bunun üzerine şövalye "Nastagio seninle aynı memlekettendim, Messer Guido degli Anastagi derlerdi adıma. Senin Traversarilerin kızını sevdiğinden çok daha büyük bir aşkla bu kadına tutulduğumda sen henüz ufacık bir çocuktun. Zalimliği ve kendini beğenmişliği beni öyle bir felakete sürükledi ki umutsuzluğa kapıldığım bir gün şu elimde gördüğün kılıçla kendimi

öldürdüm ve ebedi cezaya çarptırıldım. Ne var ki, üstünden çok geçmeden, benim ölümümle uçsuz bucaksız bir mutluluğa erişen bu kadın da öldü; fakat hem zalimliğinin, hem de benim yıkımım karşısında sevinç duymaya hakkı olduğunu düşündüğü, böyle yapmakla günaha girmediğini sandığı için pişmanlık duymadığı mutluluğun günahı yüzünden o da benim gibi cehennem azabına çarptırıldı. Cehenneme indiği anda günahlarımızın cezası ikimize birden kesildi; o önüm sıra benden kaçıyor ve bir zamanlar onu delice sevmiş olan ben, sanki o sevdiğim kadın değil de can düşmanımmış gibi onun peşine düşüyorum; her yetişişimde kendi canıma kıydığım şu kılıçla onu öldürüp sırtını yarıyorum ve merhametin de sevginin de içine sızamadığı şu soğuk ve katı kalbi diğer organlarla birlikte bedeninden söküp, az önce gördüğün üzere yesinler diye köpeklere atıyorum. Üstünden çok geçmeden, Tanrı'nın hakkaniyeti ve kudreti sayesinde sanki hiç ölmemiş gibi ayağa kalkıyor ve köpeklerle benim kovalamacam, onun da acı dolu kaçışı yeni baştan başlıyor. Her cuma bu saatte bu yerde onu yakalayıp birazdan göreceğin üzere katlediyorum, ama kalan zamanlarda inzivaya çekildiğimizi sanma; diğer günlerde bana zalimce davrandığı ya da bunu aklından geçirdiği yerlerde kıstırıyorum onu. Gördüğün gibi artık onun âşığı değil düşmanıyım ve bana kaç ay zulmettiyse o kadar yıl boyunca onu kovalamak zorundayım. Bu yüzden bırak ilahi adaleti yerine getireyim. Karşı gelemeyeceğin işe mani olmaya çalışma" dedi.

Bu sözleri duyunca Nastagio büsbütün dehşete kapıldı, neredeyse bütün tüyleri diken diken oldu; geri geri çekilerek zavallı genç kıza bakmaya ve şövalyenin yapacaklarını korku içinde beklemeye başladı. Şövalye sözlerini bitirdikten sonra elinde kılıcıyla, iki köpeğin sıkı sıkı tuttuğu, dizleri üstüne çökmüş, merhamet diye bağıran genç kızın üzerine kudurmuş bir köpek gibi atıldı ve kılıcını var gücüyle göğsünün ortasına sapladı. Genç kız göğsünden girip sırtından çıkan kılıç darbesiyle gözyaşları içinde bağıra çağıra yüzükoyun yere yıkıldı. Şövalye eline geçirdiği bir hançerle genç kızın sırtını yardı ve kalbiyle birlikte etrafında ne varsa çıkarıp köpeklere attı; iki köpek büyük bir iştahla hepsini anında yiyip

bitirdi. Çok geçmeden genç kız, sanki bunların hiçbiri yaşanmamış gibi ayağa kalkıp denize doğru kaçmaya, iki köpek de ısıra ısıra onu kovalamaya başladı. Şövalye atına atladı ve kılıcını eline alıp kızın peşine düştü; kısa zaman içinde öylesine uzaklaştılar ki Nastagio onları artık göremez oldu.

Nastagio, bu gördüklerinin ardından, uzunca bir süre merhametle korku arasında gidip geldi ve bir süre sonra her cuma meydana geldiğine göre bu olaydan kendine büyük fayda sağlayabileceğini akıl etti. Bulunduğu yeri işaretledikten sonra hizmetçilerin yanına döndü ve akrabalarıyla arkadaşlarını çağırtıp "Uzun zamandır sizler, bana düşman kesilen kadını sevmekten vazgeçmemi, harcamalarıma bir son vermemi söyleyip duruyorsunuz; isteğinizi yerine getirmeye hazırım, yeter ki gelecek cuma günü Messer Paolo Traversari'yi, eşini, kızını, diğer hanım akrabalarını ve gelmesini istediğiniz başka hanımları benimle birlikte öğle yemeğinde bulunmaları için buraya getirme lütfunda bulunun. Bunu istememin nedenini o gün anlayacaksınız" dedi.

Yerine getirmesi kolaymış gibi göründüğünden Ravenna'ya dönünce Nastagio'nun söylediği kişileri yemeğe davet ettiler; Nastagio'nun sevdiği kadını oraya götürmekte epey zorlandılar; ama neyse ki sonunda o da diğerleriyle birlikte kalkıp geldi.

Muhteşem bir ziyafet hazırlatan Nastagio, zalim kadının katledilişini izlediği yerin etrafındaki çam ağaçlarının altına masalar kurdurdu ve ardından kadınlarla erkekleri masalara yerleştirdi. Genç kızın oturacağı yeri, olayın gerçekleştiği alanın tam karşısına denk getirmişti.

Yemeğin sonuna gelindiği sırada, kovalanan kadının çaresiz feryadı duyulmaya başladı; herkes çok şaşırmış, neler olup bittiğini sormaya başlamıştı ama kimsenin diyecek lafı yoktu. Ne olabileceğine bakmak için hep birden ayağa kalktıklarında genç kızı, şövalyeyi ve köpekleri gördüler; çok geçmeden kendilerini kovalamacanın ortasında buldular ve genç kıza yardım etmek için öne atılıp, köpeklerle şövalyeye bağırmaya başladılar; fakat şövalye tıpkı Nastagio'ya yaptığı gibi anlattıklarıyla onları geri çekilmeye

zorlamakla kalmadı, yüreklerine de korku ve merak saldı. Şövalye geçen sefer yaptıklarını tekrarlarken orada bulunan kadınların hepsi (içlerinden pek çoğu acılı genç kızla şövalyenin akrabasıydı ve şövalyenin aşkını da, ölümünü de hatırlıyorlardı) sanki gördükleri kendi başlarından geçiyormuş gibi hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı.

Her şey sona erdikten, kadınla şövalye çekip gittikten sonra orada bulunlar gördükleri hakkında uzun uzadıya konuştular. Fakat aralarında en çok korkan kişi, olanları detaylıca görüp işiten ve bütün bunların herkesten çok kendisini ilgilendirdiğini düşünen, Nastagio'nun sevdiği şu zalim kadındı ve Nastagio'ya karşı sürdürdüğü gaddarca tavrı hatırladıkça, yanında iki köpekle öfkeli gencin önü sıra koşan bizzat kendisiymiş gibi geliyordu. Bu olay neticesinde öylesine büyük bir korkuya kapıldı ki kendi başına da aynısı gelmesin diye nefretini hemen aşka dönüştürdü ve aynı akşam, eline geçen ilk fırsatta Nastagio'ya, her arzusunu yerine getirmeye hazır olduğunu ve lütfedip kendisini görmeye gelmesini rica ettiğini bildirmesi için güvendiği bir hizmetçisini gönderdi. Nastagio çok sevindiğini fakat bu mutluluğa, eğer kendisi de razı gelirse, onuruna yaraşır bir biçimde yani evlenmek suretiyle ermek istediği yanıtını verdi. Genç kadın, Nastagio ile evlenmemiş olmalarında kendisi dışında hiç kimsenin payı bulunmadığını biliyordu; bu nedenle ona razı geldiği yanıtını verdikten sonra, babasıyla annesine Nastagio'nun eşi olmaktan kıvanç duyacağını haber verme işini bizzat kendisi üstlendi. Babası ve annesi bu habere çok sevindi.

Ertesi pazar Nastagio kızla evlendi ve düğünün yapılmasının ardından uzun zaman birlikte mutlu mesut yaşadılar. Bu korku yalnızca bu güzel olaya neden olmakla kalmadı; tüm Ravennalı kadınları öyle bir dize getirdi ki o günden sonra erkeklerin isteklerine karşı daha önce hiç olmadığı kadar uysal davranmaya başladılar.

9. HİKÂYE

Federigo degli Alberighi âşık olur ama karşılık göremez; bu uğurda tüm servetini harcayıp tüketir ve geriye sadece doğanı kalır; sevdiği kadının evine gelmesi üzerine, elinde başka bir şey kalmadığından, doğanı pişirip kadına verir; bunu öğrenince kadının hisleri değişir ve Federigo ile evlenip onu zengin eder.

Filomena konuşmasının sonuna geldiğinde, ayrıcalığı bulunan Dioneo dışında anlatmak üzere geriye kendisinden başka kimsenin kalmadığını gören kraliçe, güler yüzle söze başladı:

Kıymetli hanımlar, sıra bana geldiğine göre, az evvelkiyle kısmen benzeşen bir hikâye anlatarak, üstüme düşeni seve seve yerine getireyim. Bu hikâyeyi yalnızca güzelliğinizin soylu yüreklerde ne büyük bir tesir bırakabileceğinin farkına varmanız için değil, aynı zamanda mükâfatta bulunmayı her seferinde kaderin kılavuzluğuna bırakmak yerine kendi üstünüze almayı da öğrenin diye anlatacağım; keza kaderin çoğu zaman ihtiyat gözetmeksizin, yerli yersiz mükâfat dağıttığı olur.

Coppo di Borghese Domenichi'yi biliyor olmalısınız; bir zamanlar kentimizde yaşamış olan ve belki de hâlâ orada bulunan bu adam günümüzde büyük ve saygın bir yere sahiptir; ancak onu görkemli ve ebedi bir üne layık kılan asil soyu değil nezaketi ve erdemidir. Kendisi, ihtiyarlık yıllarında gerek yakınlarıyla gerekse eş dostlarıyla sık sık geçmişte olup bitenlerden konuşmaktan haz duyardı ve bunda herkesten daha ustaydı; çünkü derli toplu anlatmayı, süslü konuşmayı bilirdi ve güçlü bir hafızası vardı. Sıkça anlattığı güzel hikâyelerden birine göre Floransa'da bir zamanlar Federigo di Messer Filippo Alberighi adında, cengâverliği ve zarifliğiyle Toscana'daki diğer herkesten daha seçkin bir genç yaşardı. Soylu erkeklerin pek çoğunun başına gelen onun da başına gelmiş, Floransa'da zamanının en güzel, en zarif kadınlarından biri sayılan, Monna Giovanna adında soylu bir kadına sevdalanmıştı. Kadının gönlünü çelebilmek için cirit oynuyor, müsabakalara tu-

tuşuyor, eğlenceler düzenliyor, hediyeler dağıtıyor, dur durak bilmeden servetini tüketiyordu; fakat güzel olduğu kadar namusuna da düşkün olan kadın ne uğrunda neler yapıldığını ne de bütün bunları kimin yaptığını umursuyordu.

İmkânlarının katbekat ötesinde harcamalar yapan ve karşılığını göremeyen Federigo, bu gibi durumlarda sıkça karşılaşıldığı üzere, servetini tüketip yoksul düştü; geriye yalnızca geliriyle kıt kanaat geçindiği ufacık bir tarlasıyla en güzellerinden bir doğanı kaldı. Sevdası eskisinden de büyük olduğundan ve kentte arzuladığı gibi yaşayamayacağını düşündüğünden, tarlasının bulunduğu Campi'ye gidip yerleşti. Burada fırsat buldukça kuş avlamaya gidiyor, kimseye el açmadan, yoksulluğuna sabırla katlanıyordu.

Federigo böylesine çetin koşullarda yaşayıp giderken bir gün Monna Giovanna'nın kocası hastalandı ve ölmek üzere olduğunu anlayınca vasiyetini açıkladı. Büyük servet sahibi olan adam tüm mirasını henüz yeniyetme bir delikanlı olan oğluna bıraktığını, oğlunun geriye yasal bir vâris bırakmadan ölmesi halinde ise mirasın çok sevdiği karısına geçmesini vasiyet ettikten sonra öldü.

Dul kalan Monna Giovanna bizim buralı kadınların âdet edindiği üzere her yaz oğluyla birlikte sayfiyedeki yazlıklarına çekilirdi. Kaldıkları yer Federigo'nun çiftliğine çok yakındı; bu sayede delikanlı, Federigo ile ahbaplık etmeye, kuşlarla köpeklerle hoşça vakit geçirmeye başladı ve Federigo'nun doğanını uçarken gördükçe ona karşı tuhaf bir ilgi duyar oldu; fakat ona sahip olmak için yanıp tutuştuğu halde Federigo'nun doğanına çok düşkün olduğunu gördüğünden gidip istemeye dili varmıyordu.

Hal böyle olunca, delikanlı hastalandı. Başkaca evladı bulunmayan ve oğlunu tüm kalbiyle seven anne acıdan kahroldu; bütün gün başında dikiliyor, onu rahat ettirmek için didinip duruyor, ikide birde canının istediği bir şey olup olmadığını soruyor ve eğer varsa söylemesi için yalvarıyor, bulunabilecek bir şey olduktan sonra muhakkak gidip getireceğini söylüyordu.

Delikanlı sık sık duyduğu bu sözler karşısında "Anneciğim, eğer Federigo'nun doğanını bana getirirseniz, tez vakitte iyileşebileceğimi sanıyorum" dedi.

Kadın bunu işitince bir an bocaladı ve ne yapmak gerektiğini düşünmeye başladı. Federigo'nun uzun zamandır kendisini sevdiğini biliyordu; ne var ki bugüne dek onunla bir kerecik bile göz göze gelmemişti. Bu yüzden kendi kendine "Duyduğuma göre o doğandan daha iyi uçanı yokmuş, üstelik hayatını onunla idame ediyormuş; ben şimdi birini gönderip ya da kendim gidip nasıl isteyeyim bu doğanı? Soylu bir adamın elinden, geriye kalan son eğlencesini almaya kalkışacak kadar nasıl vurdumduymaz olayım" dedi. Kafası bu düşüncelerle allak bullaktı; istediği takdirde doğanı alacağından kesinlikle emin olsa da ne söylemesi gerektiğini bilemediği için oğluna bir cevap veremeden öylece kalakaldı.

Sonunda evlat sevgisi baskın gelince ne olursa olsun doğanı alıp getirmeye ve bu iş için kimseyi göndermeyip bizzat kendisi gitmeye karar verdi, "Yavrum gönlünü ferah tut ve tüm gücünle iyileşmeye bak sen; söz veriyorum, yarın sabah ilk iş doğanı alıp sana getireceğim" dedi. Delikanlı buna öyle sevindi ki hemen o gün iyileşme belirtileri gösterdi.

Ertesi sabah kadın, sanki gezintiye çıkacakmış gibi yanına bir hanım arkadaşını alıp Federigo'nun ufak tefek kulübesine geldi ve Federigo'yu çağırttı. O sıralar hava kötüydü ve av zamanı değildi; bu yüzden bahçesinde öteberisini düzenlemekle uğraşan Federigo, Monna Giovanna'nın kapıda kendisini sorduğunu işittiğinde son derece şaşırdı ve sevinçle yanına koştu.

Monna Giovanna, Federigo'nun geldiğini görünce onu karşılamak için kadınlara özgü bir zarafetle öne doğru çıktı; bu arada Federigo da önünde eğilerek onu selamlamıştı. Ardından kadın "Esenler ola Federigo," dedi ve "beni haddinden fazla sevmiş ve bana olan aşkın yüzünden zarara uğramıştın; arkadaşımla birlikte bugün sende mütevazı bir öğle yemeği yiyerek zararını telafi edebileceğimi düşündüm ve bu niyetle kalkıp geldim" diye sürdürdü sözlerini.

Federigo alçakgönüllülükle yanıt verdi: "Hanımefendi, sizden ötürü herhangi bir zarara uğradığımı hatırlamıyorum; bilakis bana çok büyük iyilikler ettiniz; keza herhangi bir erdem kazanabilmişsem eğer, bu ancak haysiyetiniz ve size olan aşkım sayesindedir. Geçmişte harcadıklarımın tamamını yeni baştan harcasam bile, cömert ziyaretinizin benim için taşıdığı değere erişemez; ne var ki yoksul bir sofraya gelmiş bulunuyorsunuz."

Bu sözlerin ardından mahcubiyet içinde kadını evine buyur etti, oradan da bahçeye geçirdi ve kadına refakat etmesi için yanına bırakabileceği kimsesi bulunmadığından "Hanımefendi, şu çiftçinin iyi yürekli karısından başka kimse yok burada; ben masayı kurarken size o eşlik etsin" dedi.

Federigo, her ne kadar yoksulluğu had safhada olsa da, varını yoğunu hesapsızca tüketmekle kendini ne denli muhtaç duruma düşürdüğünün farkında değildi, ama o sabah, aşkı uğruna yığınla insana ziyafet çektiği kadının önüne koyacak bir şey bulamayınca gözleri birden açıldı ve fena halde canı sıkıldı; içten içe bahtına lanetler ederek kendini kaybetmiş gibi evin içinde dört dönmeye başladı ama ne para bulabildi ne de rehinlik bir eşyaya rastladı.

Vakit geç olmuştu; Federigo kadının önüne layığınca bir şeyler koymak için hâlâ yanıp tutuşuyordu, ama bunun için başkalarına ya da kendi çiftçisine el açmak istemiyordu. Bu sırada gözleri ufacık salonda tüneğine ilişmiş duran kıymetli doğana takıldı; medet umacağı başka bir şey kalmadığından gidip doğanı aldı ve yeterince besili olduğunu görünce böylesi bir kadının sofrasına layık olduğuna kanaat getirdi. Durup düşünmeden hayvanın boynunu buruverdi ve bir an evvel yolup hazırlaması, sonra da bir şişe geçirip itinayla kızartması için hizmetçiye verdi; ardından elinde kalan kar beyazı örtülerden birini masaya serdi ve yüzünde gülümsemeyle kadının yanına dönüp öğle yemeğinin, elinden geldiği kadarıyla, hazır olduğunu söyledi. Kadınla arkadaşı yerlerinden kalkıp masaya gittiler ve büyük bir hürmetle kendilerine servis yapan Federigo ile birlikte, ne olduğunu bilmeden kıymetli doğanı yediler.

Sofradan kalktıktan sonra bir süre Federigo ile tatlı tatlı söyleşip oturdular; ardından kadın geliş amacını söyleme vaktinin geldiğini düşünerek Federigo'ya dönüp incelikle konuşmaya başladı: "Federigo, geçmişteki yaşantını ve yok yere zalimliğe, merhametsizliğe yorduğun namusuma düşkünlüğümü hesaba katınca, buraya gelmemdeki asıl nedeni duyduğun zaman küstahlığıma şaşıp kalacağından hiç kuşkum yok; oysa evlat sevgisinin ne denli güçlü olduğunu öğretecek çocukların olsaydı eğer, işte o zaman beni kısmen de olsa mazur görebileceğine dair kesin bir yargıya varabilirdim. Gelgelelim, senin hiç çocuğun yok diye, bir evlat sahibi olan ben, tüm diğer anneleri kapsayan genel kaidenin dışında kalacak değilim ve onun gücüne boyun eğmeye mecbur olduğum için, gerek kendi irademe, gerekse adabı muaşeretin ve nezaket kurallarının her türlüsüne ters düşmesine rağmen, senden, makûs talihin elinde başkaca bir eğlence, avuntu ya da meşgale bırakmamasından ötürü doğal olarak çok kıymet verdiğini bildiğim doğanını hediye etmeni istemek durumundayım; çünkü oğlum doğanına öylesine düşkün ki, eğer götürüp vermezsem, korkarım hastalığı iyice ağırlaşacak ve ben bu yüzden sonunda evladımdan olacağım. Bana beslediğin aşka hürmeten demeyeceğim, çünkü

bu konuda hiçbir minnet altında değilsin; ama herkesten çok daha incelikli davranışlarla ortaya koyduğun o asaletinin hatırına sana yalvarırım, doğanını bana hediye et; et ki bu hediye sayesinde oğlumu yeniden yaşama döndürdüğünü ve böylelikle hayatını ebediyen sana borçlu olduğumu söyleyebileyim."

Federigo, kadının ne istediğini duyunca, bunu yerine getiremeyeceğini, çünkü yesin diye doğanı çoktan kendisine verdiğini bildiğinden, tek kelime olsun cevap veremeden, karşısında ağlamaya başladı. İlk başta kadın bu gözyaşlarının başkaca bir nedenden ziyade kıymetli doğanından ayrılmak zorunda kalmanın üzüntüsünden kaynaklandığını sandı ve artık istemediğini söyleyecek oldu; ama sonra kendini tuttu ve Federigo'nun ağlaması bitince vereceği yanıtı beklemeye koyuldu. Sonunda Federigo, "Hanımefendi, Tanrı gönlümü size vermemi münasip gördüğünden beri, talihin pek çok konuda bana sırt çevirmesini ve onun yüzünden acı çekmeyi kabullendim; lakin şimdi bana bu ettiğinin yanında diğerlerinin hepsi hafif kalır. Bunu hatırladığım sürece, talihimi asla affetmeyeceğim, çünkü zenginlik içindeyken gelmeye tenezzül etmediğiniz yoksul evime ufacık bir armağan istemeye geldiğinizde, o ne yaptı etti, benim size bu hediyeyi vermemi imkânsız hale getirdi. Size bunun niçin imkânsız olduğunu kısaca anlatayım.

Benimle birlikte öğle yemeği yeme lütfunda bulunacağınızı işittiğim zaman, sizin denginizde, sizin kıymetinizde birinin imkânlarımın elverdiğinden çok daha seçkin bir sofraya buyur edilmesi gerektiğini, başkalarına her zaman sunulandan çok daha iyi ikramlarla ağırlanmasının yerinde olacağını düşündüm ve aklıma şimdi sorduğunuz doğan geldi. Güzelliğinden ötürü ağzınıza layık bir yemek olacağına kanaat getirdiğim doğanı bugün kızarttırdım ve elimden gelen en iyi sunumla tabağınıza koydum; fakat şimdi onu bambaşka bir biçimde istediğinizi görüyorum. Bunu yerine getiremeyecek olmak benim için öyle derin bir ıstırap ki, bundan böyle yüzümün güleceğini sanmam" dedi.

Bu sözlerinin ardından doğanın tüylerini, pençelerini ve gagasını kanıt olarak getirip önüne bıraktı. Bütün bu gördükleri

ve duydukları karşısında kadın, böylesi bir doğanı yesin diye bir kadına vermek için öldürmüş olmasına ilkin sitemler etti; ama daha sonra yoksulluğun yıpratamadığı ve asla da yıpratamayacağı gönlünün yüceliğini içten içe takdir etti. Ardından doğanı elde etme ümidinden yoksun kalmış ve bu yüzden oğlunun sağlığıyla ilgili endişelere kapılmış halde, büyük bir kederle oradan ayrılıp oğlunun yanına döndü. Çok geçmeden çocuk ya doğanı elde edememenin üzüntüsünden ya da hastalığın kaçınılmaz seyrinden, annesini acılar içinde bırakarak bu dünyadan göçtü.

Dolu dolu gözyaşıyla ve alabildiğine kahırla geçen günlerin ardından kardeşleri, genç yaşında büyük servet sahibi olduğu için yeniden evlenmesi konusunda onu çok defa sıkboğaz etti. Kadın, her ne kadar böyle bir niyeti olmasa da üstüne çok gelindiğini görünce Federigo'nun erdemini, kendisini ağırlamak için öylesi bir doğanı öldürmekle gösterdiği o son yüceliği hatırlayarak kardeşlerine "Gönlünüz olduğu müddetçe ben kendi halimde kalmaktan yanayım; ama kocaya varmamda ısrarcıysanız, ancak Federigo degli Alberighi ile evlenirim, ondan başkasına katiyen varmam" dedi.

Bunun üzerine kardeşleri onunla dalga geçtiler: "Ne diyorsun sen budala? Şu dünyada bir dikili ağacı bile olmayan biriyle evlenmeyi nasıl istersin" dediler.

Kadın onlara "Kardeşlerim, Federigo'nun tıpkı söylediğiniz durumda olduğunu ben de biliyorum; ancak zenginlikten yoksun bir insanı, insanlıktan yoksun bir zengine tercih ederim" cevabını verdi.

Kardeşleri onun kararlığını görünce, yoksulluğuna rağmen, seçkin biri olduğunu iyi bildikleri Federigo'ya tüm servetiyle birlikte kadını verdiler. Kendini birdenbire bütün kalbiyle sevdiği bu değerli kadınla evli, üstelik bir de çok zenginlemiş bulan Federigo, bu kez servetini iyi yönetti ve yıllarını karısıyla birlikte mutluluk içinde geçirdi.

10. HİKÂYE

Pietro di Vinciolo akşam yemeğine başka bir yere gidince karısı eve bir delikanlı getirir; Pietro'nun dönmesi üzerine kadın delikanlıyı tavuk kümesinin altına saklar; Pietro birlikte akşam yemeği yediği Ercolano'nun evinde bir gencin yakalandığını, onu saklayan kişininse Ercolano'nun karısı çıktığını söyler; kadın Ercolano'nun karısını ayıplar; kümesin altındaki delikanlının parmakları talihsizlik sonucu bir eşeğin ayakları altında çiğnenir; delikanlı bağırınca Pietro koşup yanına gelir, delikanlıyı görür ve karısının ne iş çevirdiğini anlar; en sonunda kendi ahlaksızlığı yüzünden karısıyla uzlaşmaya varır.

Kraliçe'nin sözlerine son vermesiyle birlikte topluluktaki herkes, Federigo'yu hak ettiği mükâfata kavuşturmasından ötürü Tanrı'ya çok şükretti; ardından, hiçbir zaman buyruk beklemeyen Dioneo söze girdi:

Güzel işlerden ziyade, bilhassa ucu bize dokunmadığı takdirde kepazeliklere daha çok gülüyor oluşumuza, insanoğlunun bayağı alışkanlıklarından kaynaklanan kasıtsız bir zaaf mı, yoksa tabiatın bir kusuru mu demeliyim bilmiyorum. Geçen sefer kendime vazife edindiğim ve birazdan yerine getireceğim uğraşın, sizlerden kederi uzaklaştırıp yerine kahkahayla neşeyi koymaktan başkaca bir amacı yok sevdalı hanımlar; bu yüzden sıradaki hikâyeyi, konusunun uygunsuz kaçmasına rağmen, sırf keyif vereceği için dile getireceğim. Bir bahçeye girdiğiniz zaman narin ellerinizi uzatıp gülleri toplarsınız da dikenleri es geçersiniz ya, beni de bu alışkanlığınızla dinleyin; yani alçak kocayı haysiyetsizliğiyle, kara bahtıyla baş başa bırakıp, karısının aşk dolu entrikalarına neşeyle gülün ve başkalarının talihsizliklerine, gerektiğinde merhamet duyun.

Yakın zaman öncesine kadar Perugia'da yaşayan Pietro di Vinciolo adında varlıklı bir adam, içinden geldiğinden değil de muhtemelen başkalarının gözünü boyamak ve hemşerilerinin kendisi hakkında vardıkları genel kanıyı değiştirmek için evlendi ve bu

konuda iştahıyla kol kola giden talihi sayesinde kendine balıketli, kızıl tenli, ateşli mi ateşli bir eş aldı; öyle ki kadın bir yerine iki kocayı birden isterdi ama gel gör ki gönlünde başka bir aslan yatan kocaya denk gelmişti.

Tazecik bir dilber olduğunu bilen ve kendini dipdiri, hayat dolu hisseden kadın zaman geçtikçe durumun farkına vararak öfkeye kapıldı ve sık sık kocasına, sürüp giden sefil yaşamına ağır sözlerle ilenmeye başladı; ama eğer böyle giderse, kocasının kepazeliğinin düzelmeyecek olması neyse de, sonunda asıl kendisinin bitip tükeneceğini anlayınca "Bu meymenetsiz herif kendi haysiyetsizliği yüzünden kurak yere takunyayla gitmek istediği için bana sırt çeviriyor madem, ben de sulak yere gemiyle başkalarını götürmeye kalkayım bari. Onu adam sandım da yüklü ve güzel bir drahoma verip kocam yaptım; onun gözü de diğer erkeklerin ilgisini çeken neyse, neye heves etmeleri gerekiyorsa ondadır diye düşündüm. Adamlığından şüphe etseydim hayatta onunla evlenmezdim. Huriler gönlüne hitap etmiyordu madem, kadın olduğumu bile bile ne diye benimle evlendi? Çekilir çile değil bu. Dünyadan vazgeçmiş olsaydım, kendimi rahibeliğe adardım; ama ben dünyada olmayı seçtim ve hâlâ da aynı istekle buradayım. Eğer zevki sefa ondan gelsin dersem, büyük ihtimalle ihtiyarlayıncaya kadar boş yere beklemiş olurum ve geriye dönüp baktığım zaman gençliğimi boşu boşuna ziyan ettiğim için kahrolurum; oysa kendisi nasıl teselli bulacağım konusunda bizzat örnek alınası bir kişi ve keyfini sürdüklerinin tadını nasıl çıkarmam gerektiği hususunda tam bir yol gösterici. Gerçi bu keyif benim açımdan övgüye değerken onun açısından sövgüye değer olacak ama neticede benimki yalnızca yasalarla ters düşüyor, oysa onun yaptığı hem yasalara hem de tabiata aykırı" dedi kendi kendine.

İyi yürekli kadın kafasındaki bu düşünceleri gizlice hayata geçirebilmek için defalarca gözden geçirdikten sonra, ağzından San Francesco'nun vücudunda beliren mucizelerden, azizlerin yaşam hikâyelerinden başka laf çıkmadığından ve her ayine elinde kutsal babamız ilahileriyle koşup gittiğinden neredeyse herkes tarafından azize sayılan ve tıpkı yılanları elleriyle besleyen azize Verdia-

na'yı* andıran yaşlı bir kadınla ahbaplık kurup uygun gördüğü bir anda ona tüm niyetini anlattı. Bunun üzerine yaşlı kadın:

"Evladım, Tanrı biliyor ya, ki O her şeyi bilendir, en doğrusunu yapıyorsun. Hatta böyle davranmak için herhangi bir gerekçen olmasa bile, yine de gençlik günlerini heba etmemek adına senin ve akranlarının aynı şekilde hareket etmesi gerekir; çünkü görmüş geçirmiş biri için yitip gitmiş zamana denk bir acı yoktur. Yaşlandıktan sonra ocağın başında külleri karıştırmaktan başka hangi kör olasıca işe koşarız biz? Bu bilgiye ermiş olan ya da bizzat kendisi kanıt sayılan kimsen yoksa, ben varım: Artık yaşlandım ve yüreğim kanaya kanaya beyhude geçirdiğim zamanların farkına varıyorum ama ne fayda! Beni kalın kafalının teki zannetme sakın; tüm vaktimi ziyan etmiş değilim ama yapabileceklerimin tamamını yapmış da değilim ve bütün bunları hatırladıkça, senin de gördüğün gibi çıra tutuşturmaya ateş uzatacak bir kişi bile bulmaktan aciz şu halime bakıp bakıp nasıl kederleniyorum bir Tanrı bilir. Oysa erkeklerin başına gelmez böylesi; onlar bir tek bu işte değil genelde on parmağında on marifetle doğar ve yaşlıları pek çok konuda gençlere fark atar. Oysa kadınların dünyaya gelmesi bu işten ve çocuk doğurmaktan başka nedir? Zaten kadınlara bu yüzden kıymet verilir. Başka hiçbir şey gözünü açamadıysa eğer, bizim bu iş için daima hazır bulunmamıza rağmen erkeklerde bu duruma rastlanmaması açsın gözünü; dahası bir kadın birçok erkeğin iflahını kesebilir ama bir sürü erkek tek bir kadını yormaya yetmez. Madem dünyaya bunun için geldik, o halde kocanda ekmek yoksa karnını çörekle doyurmakla, ta başta da söylediğim gibi en güzelini yaparsın; böylece yaşlandığında ruhun teninden yakınmaya kalkmaz. Şu dünyadan ne koparsan kârdır; bilhassa kadınların ellerindeki zamanı erkeklerden daha iyi değerlendirmeleri gerekir, çünkü kendin de göreceksin, yaşlandığımız zaman ne kocamız bakar yüzümüze ne de diğer erkekler; hatta bizi kedilere masal anlatalım, tencereleri, tabakları sayalım diye mutfağa

* Verdiana Attavanti (1182-1242): 36 yıl kaldığı manastırda hücresini iki yılanla paylaştığı, yemeğini onlarla bölüştüğü söylenen azize –çn.

kovalarlar. İşin kötüsü, bir de hakkımızda "genç kızlar bir lokmada yutulur, koca karılar hazımsızlık doğurur" diye şarkı yazıp buna benzer daha nice laflar ederler. Daha fazla konuşup seni tutmayayım; diyeceğim o ki, içini dökmek için benden daha iyisini, sana daha faydalı olacak birisini dünyada bulamazdın; çünkü ne karşısında gerekeni söylemeye cesaret edemeyeceğim kibarzade bir fodul, ne de ağzından girip burnundan çıkarak yola getiremeyeceğim kaba saba bir hödük olabilir. Onun için sen hoşuna giden kimse göster, ötesini halletmeyi bana bırak. Fakat sana hatırlatmam gereken bir şey var yavrum; ben yoksul bir kadınım, o yüzden bundan böyle katılacağım ayinlere, söyleyeceğim kutsal babamız ilahilerine sen de bir katkıda bulun ki Tanrı ölmüşlerinin ruhunu mumlarla kandillerle aydınlatsın" diyerek sözlerine son verdi.

Bunun üzerine sık sık evinin önünden geçen bir genci tüm ayrıntılarına varıncaya dek tarif eden genç kadın, eğer onu görecek olursa, kendi bildiği gibi davranması konusunda yaşlı kadınla anlaştı ve ona bir parça tuzlanmış et verip selâmetle yolladı. Yaşlı kadın çok geçmeden genç kadının söz ettiği genci gizlice odasına getirdi; kısa bir zaman sonra bunu bir başkası ve hemen ardından genç kadının gözüne kestirdiği bir başkası daha izledi ve genç kadın kocasından her daim çekinmesine rağmen, eline geçen hiçbir fırsatı geri çevirmedi.

Derken genç kadın, kocasının Ercolano isimli bir arkadaşına yemeğe gideceği bir akşam, yaşlı kadından Perigua'nın en yakışıklı, en cana yakın delikanlılarından birini getirmesini istedi ve yaşlı kadın bu isteği derhal yerine getirdi. Genç kadınla delikanlının akşam yemeği için daha yeni sofraya oturdukları sırada Pietro kapıyı açması için dışarıdan seslendi. Bunu duyduğu anda korkudan ödü patlayan kadın bir yolunu bulup delikanlıyı gizlemek istedi ama onu evden yollamayı ya da başka bir yana kapamayı akıl edemediğinden yemek yedikleri yerin hemen bitişiğindeki odada duran tavuk kümesinin altına sakladı ve sabah içini boşalttırdığı kalın kumaşlı bir çuvalla üstünü örttükten sonra kocasına hemen kapıyı açtırttı.

Kocası eve girince genç kadın "Pek çabuk yemişsiniz akşam yemeğini" dedi.

Pietro "Tadına bile bakamadık" cevabını verdi.

"Nasıl olur" diye sordu kadın.

Pietro "Anlatayım" dedi. "Ercolano, karısı ve ben daha yeni sofraya geçmiştik ki az ötemizde birinin hapşırdığını işittik ama ilk seferinde, hatta ikincisinde bile aldırış etmedik; ne var ki üç, dört, beş demeden ardı ardına hapşırmalar devam edince hepimiz birden meraklandık. Kapıyı açmadan önce bizi epey beklettiğinden Ercolano'nun zaten karısına epey canı sıkkındı; bu yüzden biraz da hırçınlıkla 'Ne demek oluyor bu? Kim hapşırıp duruyor böyle?' diye sordu ve sofradan kalkıp hemen bitişikteki merdivenlere doğru gitti. Merdiven sahanlığının altında, her yerde görüp durduğumuz, evleri derleyip toplarken kafamıza estiği gibi ötberileri tıkıştırdığımız cinsten, tahtayla kapatılmış bir ardiye vardı. Ercolano hapşırık sesinin oradan geldiği düşüncesiyle ardiyenin ufak tefek kapısını açtı ve kapıyı açmasıyla birlikte dünyadaki en beter kükürt kokusu her yanı sardı. Gerçi daha öncesinde burnumuza bir koku gelmişti ve biz homurdanınca kadın, 'Hemen önünüzden kükürtle eşarplarımı beyazlatmıştım. Dumanını çıkarmak için kükürdü erittiğim tepsiyi de merdiven sahanlığına kaldırdıydım ama demek hâlâ geliyor kokusu' demişti. Ercolano kapıyı açıp da etrafı kötü kötü kokuttuktan sonra içeriye bakınca hapşıranın kim olduğunu gördü; içerdeki, kükürdün etkisiyle hapşırmaktan hâlâ kendini alamıyordu ve kükürt göğsünü öyle fena tıkamıştı ki hani birazcık daha dursa hapşırıktan da başka şeyden de eser kalmazdı. Ercolano onu görünce karısına bağırdı: 'Demin kapıyı açana kadar bizi neden dışarda uzun uzadıya beklettiğin şimdi anlaşıldı. Ama bunu yanına bırakmam! Sana bunu ödeteceğim!' Kadın bunu duyunca, baktı ki kabahati de meydanda, özür filan dilemeden sofradan kalktığı gibi kaçtı. Nereye gittiğini ben de bilmiyorum. Ercolano, karısının kaçtığının farkına bile varmadan, hapşırıp durana habire dışarı çıkmasını söylüyordu, ama o ne derse desin, beriki, takati kesildiği için yerinden bile kıpırdayamıyordu; sonunda Ercolano onu bacağından tutup dışarı çekti ve öldürmek

için bıçak aramaya koştu. Kendi adıma tutuklanmaktan korktuğum için ayağa fırladığım gibi Ercolano'nun öldürmesine ya da yaralamasına fırsat vermeden delikanlıyı korumaya çalıştım ve bağırıp çağırarak konu komşunun eve toplaşmasını sağladım. Gelenler halsiz düşen genci alıp evden çıkardılar ama nereye götürdüklerini bilmiyorum. Bu olanlar yüzünden bizim akşam yemeği güme gitti; ben de ne karnımı doyurabildim, ne de, dediğim gibi, yemeklerin tadına bakabildim."

Kadın bu olanları işitince, her ne kadar kimi zaman başını belaya sokanlar olsa da kendisi gibi bilge başka kadınlar da bulunduğunu anladı ve birkaç kelimeyle Ercolano'nun karısına destek olmak istedi; ama sonra başkalarının ayıbını kınamakla kendi elini güçlendirebilirmiş gibi geldi ve "Aman ne güzel iş! Bakın, tam da olması gerektiği gibi, dini bütün bir kişi! İşte günahlarımı çıkarsın diyeceğim kadar sofu geçinen namuslu kadının sadakati! Hele şu ihtiyar yaşında gençlere böyle güzel örnek olması da cabası! Lanet olsun dünyaya geldiği güne! Lanet olsun yaşantısıyla kendini rezil rüsva edene! Lanet olsun bu kentteki tüm kadınların alnına aymazlığın, arsızlığın karasını çalan kahpeye! Namusunu,

kocasına verdiği sadakat sözünü, bu dünyadaki şanını şerefini iki paralık etmesi yetmezmiş gibi, kendisine onca iyi davranan o değerli adamı, o saygın yurttaşı başka bir erkek uğruna kendiyle birlikte rezil etmeye de utanmadı. Tanrı günah yazmasın ama böyle kadınları merhamet göstermeden öldürmeli, canlı canlı ateşe atıp küle çevirmeli!" dedi.

Sonra bulundukları yerin hemen bitişiğindeki tavuk kümesinin altında duran dostunu hatırladı ve vakit geç olduğundan yatağa gitmesi için Pietro'ya ısrar etmeye başladı; ama canı uykudan çok karnını doyurmak isteyen Pietro akşam yemeğinden geriye bir şeyler kalıp kalmadığını sordu. Bunun üzerine kadın, "Tabii, hiç kalmaz mı! Sen yokken bizim akşam yemeğini aksattığımız görülmüş şey değil! Ben de Ercolano'nun karısıydım ya zaten! Hadi artık, yoksa bu gece uyumaya niyetin yok mu senin? Bir an evvel yatağa girmen en iyisi!' cevabını verdi.

Bu sırada, Pietro'nun o akşam çiftlikten öteberi getiren çalışanlarının su vermeden ardiyenin hemen bitişiğindeki ahıra bağladığı eşeklerden biri, iyice hararet basınca yularından kurtulup ahırdan dışarı çıktı ve su bulabilmek için önüne her çıkanı koklaya koklaya delikanlının altında saklandığı kümese kadar geldi. Durduğu yerde çömelmek zorunda kalan delikanlı ellerini yere koymuştu ve bir parmağı kümesin biraz dışında kalmıştı; adına ister şans diyelim isterse aksilik, eşek bir ayağıyla parmağının üstüne basınca, delikanlı duyduğu korkunç acıyla müthiş bir çığlık kopardı.

Bunu duyduğu anda şaşkına dönen Pietro sesin evin içinden geldiğini fark ederek odadan çıktı ve bir türlü ayağını kaldırmayan eşeğin olanca ağırlığıyla parmaklarını ezmesi yüzünden delikanlının aralıksız süren inlemelerini işiterek "Kim var orada" diye bağırdı. Koşup kümesi araladığı zaman, eşeğin ayakları altında çiğnenen parmakların verdiği acından çok, Pietro'nun kendisine bir kötülük yapacağı korkusundan tir tir titreyen delikanlıyı gördü. Kötü emellerine alet etmek için uzun zamandır peşinde koştuğu delikanlıyı hemen tanıdı ve "Ne arıyorsun burada" diye sordu ama delikanlı cevap vermek yerine kendisine bir kötülük etmemesi için Tanrı aşkına ona yalvarmaya koyuldu.

Bunun üzerine Pietro "Kalk ayağa; sana zarar vereceğimden de korkma. Ama söyle bakalım, buraya nasıl geldin? Niye geldin" diye sordu ve delikanlı ona her şeyi anlattı. Onu bulmuş olmaktan ötürü Pietro'nun duyduğu mutluluk, karısının duyduğu üzüntüden hiç de aşağı değildi. Pietro delikanlıyı elinden tutup, karısının büyük bir korku içinde beklediği odaya götürdü; ardından karısını karşısına oturttu ve "Demin Ercolano'nun karısı hakkında kötü kötü konuşurken, hepinizin alnına kara çaldığı için yakılması gerektiğini söylerken kendinden niye bahsetmedin? Ya da madem kendini hariç tutmaktı niyetin, o halde aynı haltı yediğinizi bile bile ona ilenmeye nasıl elverdi yüreğin? Elbette böyle davranmanın tek bir nedeni var; hepiniz aynısınız, kendi kabahatinizin üstünü başkalarının günahıyla örtmeye kalkarsınız. Köküne kıran giresiceler sizi! Keşke göklerden tepenize ateşler yağsa da topunuzu küle çevirse!" dedi.

Kadın böylesine yakışıklı bir gencin elini tuttuğu için keyiften dört köşe görünen kocasının laf çarptırmaktan başka bir şey yapmadığını görünce cesaretini toplayıp, "Köpekler sopadan ne kadar hoşlanırsa sen de kadınlardan o kadar hazzettiğin için gökten tepemize ateşler yağmasını ve hepimizi küle çevirmesini istediğine eminim, ama Tanrı'nın inayetiyle hiçbir zaman yerine gelmez bu dileğin. Yine de canını neyin sıktığını anlamak için bu konuda biraz konuşmak isterim. Eğer beni Ercolano'nun karısı olacak o dışı kalaylı içi alaylı kartaloz karıyla bir tutmak istiyorsan, benim için hava hoş. O kocasından ne isterse alıyor, karı koca arasında olması gerektiği gibi kıymet görüyor, oysa benim için aynı durum söz konusu değil. Üstümü başımı güzel güzel giydirip kuşatmakla iyi ettin ama diğer taraftan ne halde olduğumu, yanıma yanaşmayalı ne kadar uzun zaman geçtiğini kendin de iyi bilirsin. Eski püskü giysilerle, çıplak ayaklarla dolaşıp yatakta bana doğru dürüst davranmanı, bütün bu giyim kuşama sahip olup şimdi bana reva gördüğün hayatı yaşamaya yeğlerim. Ayrıca şunu iyi bilesin ki Pietro, ben de diğerleri gibi kadınım ve onların arzuladığı şeyin aynısına hasretim; bu yüzden senden gelmeyeni elden aldım diye azar işitecek değilim. Hem en azından yeniyetmelerle, kafası bitlilerle muhatap olup itibarına gölge düşürmedim" dedi.

Kadını pek de umursamayan Pietro, baktı ki sözleri bütün gece sona erecek gibi görünmüyor "Yeter artık, kadın" dedi. "Ben senin gönlünü hoş ederim etmesine ama sen bir zahmet önce bize sofrayı hazırla; görünen o ki bu delikanlı da benim gibi hâlâ akşam yemeği yememiş."

"Tabii, yemedi" dedi kadın. "Akşam yemeği için sofraya geçtiğimiz sırada senin geleceğin tuttu."

"Madem öyle, hemen git kur sofrayı," dedi Pietro, "önce akşam yemeğimizi yiyelim, ondan sonra bu işi senin yakınmayacağın bir hale yola sokalım."

Kocasının durumdan memnun olduğunu gören kadın ayağa kalktı ve masaya çekidüzen verdikten sonra hazırlamış olduğu yemeği getirtip rezil kocası ve delikanlıyla birlikte neşe içinde akşam yemeğini yedi.

Yemekten sonra Pietro'nun üçünün de gönlü olacak şekilde nasıl bir yol tasarladığı aklımda kalmamış; ama ertesi sabah delikanlının kent meydanına doğru gittiği sırada, gecenin büyük çoğunluğunu kocayla mı yoksa karısıyla mı geçirdiğinden bir türlü emin olamadığını gayet iyi biliyorum.

Dolayısıyla size tavsiyem, değerli hanımlar, karşınızdaki size ne yaparsa, siz de ona aynısını yapın; eğer o an için bu mümkün değilse, imkân bulana dek ne yapacağınızı aklınızdan çıkarmayın. Çünkü eşeğin duvara attığı çifte, geri çarpar terkisine.

Dioneo'nun hikâyesi sona erdiği zaman, keyifli olmasına rağmen yaşattığı mahcubiyet yüzünden topluluktaki hanımları pek az güldürebildi. Kraliyetinin sona erdiğini gören kraliçe ayağa kalktı ve tacını çıkarıp kibarca Elissa'nın başına bıraktıktan sonra "Hanımefendi, topluluğun idaresi artık sizde" dedi.

Bu onuru kabul buyuran Elissa kendinden öncekilerin izinden giderek kâhyayla birlikte idaresi boyunca yapılması gereken düzenlemelerin üzerinden geçtikten sonra, topluluktakilerin sevinç gösterileri arasında, "Pek çoklarının güzel bir özdeyiş, uygun bir söz yahut kıvrak bir zekâ sayesinde yerinde bir hamleyle başka-

larının diş bilemelerini savuşturduğunu ya da gelecek tehlikeleri başından savdığını nice kez duymuşuzdur. Bu güzel bir mevzudur ve bir o kadar da faydalı olabilir; bu nedenle yarın Tanrı'nın inayetiyle bu konu dahilinde konuşulmasını, yani kibar yollu sözlerle iğnelendiğinde bunun acısını çıkartanlardan ya da yerinde bir cevapla, kıvrak bir zekâyla kendini tehlikelerden, zarara uğramaktan, küçük düşmekten kurtaranlardan bahsedilmesini istiyorum" dedi.

Bu öneri herkes tarafından büyük kabul gördü; bunun üzerine kraliçe ayağa kalktı ve akşam yemeği vaktine dek hepsini serbest bıraktı.

Saygıdeğer topluluktakiler, kraliçenin kalktığını görünce ayaklandı; ardından her biri, âdet edindikleri üzere kendilerine en çok keyif veren uğraşa daldı. Ağustosböceklerinin şarkıları işitilmez olunca hepsi teker teker geri çağrıldı ve hep birlikte yemeğe geçildi. Şen şakrak geçen akşam yemeğinin ardından her biri kendini müziğe ve şarkıya kaptırdı. Kraliçe'nin isteği üzerine Emilia dans etmeye koyuldu ve şarkı söylemesi buyrulan Dioneo hiç gecikmeden "Kaldır kuyruğu Monna Aldura, Ne güzel haberlerim var sana," şarkısını tutturdu. Bunun üzerine bütün hanımlar gülmeye başladı; en çok gülen kraliçe ise Dioneo'ya bu şarkıyı bırakıp başka bir tane söylemesini buyurdu.

Dioneo "Hanımefendi eğer tefim olsaydı 'Kaldır etekleri Monna Lapa'yı ya da 'İğdenin altını ot bürümüş'ü, ya da dilerseniz 'Denizlerin dalgası, oldu yürek yarası'nı söylerdim ama tefim yok, onun için bunların haricinde hangi şarkıyı istediğinize kendiniz karar verin. 'Sürgün ver de seni keseyim, kırdan alıp yare götüreyim'* şarkısı hoşunuza gider miydi acaba" dedi.

Kraliçe, "Hayır, başka bir tane söyle" dedi.

"O halde, 'Monna Simona, koy şarabı fıçıya; şimdiden doldur, ekime bırakma'yı söyleyeyim" dedi.

Daha çok Toscana bölgesinde yaygın olan bu İtalyan halk geleneğinde ağacın sürgün veren dalı ya da çiçeğin filizi âşık olunan kızın kapısının önündeki toprağa dikilir –çn.

Kraliçe "Hay tefe konası!" dedi gülerek. "Eğer şarkı söyleyeceksen, güzel bir tane söyle; böylelerini dinlemek istemiyoruz biz" dedi.

Dioneo "Darılıp gücenmeyin, hanımefendi. En çok hangisi hoşunuza gitti? Bende daha binlercesi var. Dilerseniz 'İşte benim kavuğum, hiç dövmeden dururum' ya da 'Aman aman kocacığım, yavaş yavaş yapalım' veya 'Kıydım yüz lirete, horoz aldım kendime'yi söyleyeyim" dedi.

Hanımların hepsini gülme alsa da kraliçe biraz öfkelenmişti ve "Dioneo, dalga geçmeyi bırak da güzel bir şarkı söyle, aksi halde beni kızdırmak ne demekmiş görürsün!" dedi.

Dioneo bu sözleri işitince şakalaşmayı bir kenara bıraktı ve hiç gecikmeden şu şarkıyı söylemeye başladı:

Ey aşk!
Yarin güzel gözlerinde tatlı ışıklar türedi
Sana kul ederken beni, ona köle eyledi

O güzel gözlerinde kıpırdanan ışıltı
İlk kıvılcımlarınla yüreğimi yaktı
Gözlerimden geçip içerime aktı.
Senin erdemin ne denli yüce
Aydınlanırım ben onun yüzüyle
Hayalimde canlanınca güzelim çehre
İç içe geçer gibiyim her bir erdemle
Ona karşı boynum ah kıldan da ince
Sebebim olur yeni baştan iç çekişlere

Böylelikle benim kıymetli efendim,
Senin kullarından biri oluverdim
Gücünün tecellisini uysalca bekledim
Ama yüreğime koyduğun yüce arzuyu
Bilmem ki acaba o da duydu mu
Şaşmaz sadakatimden haberi oldu mu;

Oysa benim zihnim onun hükmü altında
Ne arar ne de bulur huzuru bir başkasında.

Benim tatlı efendim, bir ricam var senden
Onun karşısına çıkar, tattır biraz ateşinden
Yalvarırım sana bu iyiliği esirgeme benden
Görüyorsun bak sevdikçe eriyip bitiyorum
Bu çileyle azar azar yıpranıp gidiyorum
Vakti gelince, götür beni onun yamacına
Seninle seve seve koşayım amacıma.

Dioneo'nun şarkısının sona erdiğini susarak belli etmesinin ardından kraliçe ona övgülerini sundu ve daha başka nice şarkılar söyletti. Vakit artık iyice geç olmuştu; gündüzki sıcaklığın yerini gecenin serinliğinin aldığını fark eden kraliçe ertesi sabaha dek gönüllerince dinlenmeleri için herkesin dağılmasını buyurdu.

ALTINCI GÜN

Decameron'un beşinci günü biter ve kibar yollu sözlerle iğnelendiğinde, bunun acısını çıkartanların ya da yerinde bir cevapla, kıvrak bir zekâyla kendini tehlikelerden, zarara uğramaktan, küçük düşmekten kurtaranların anlatılacağı altıncı gün Elissa'nın kraliçeliğinde başlar.

Göğün en tepesinde duran ay ışıltısını yitirdiği, yarımküremizin her yanı yeni doğan taze ışıkla aydınlandığı sırada, kraliçe uyandı ve topluluktaki herkesi huzuruna çağırttı. Hep birlikte alabildiğine yavaş adımlarla şatodan çıktılar; çiyle kaplı çimenlere basa basa ilerlerken, bir yandan da daldıkları sohbette konudan konuya atlayarak sonunda anlatılan hikâyeler içinde hangisinin en güzel olduğunu tartışmaya koyuldular ve güneş tepede iyice yükselene dek hikâyelerde geçen kimi olayları anıp anıp yeniden kahkahalara boğuldular. Güneşin yakmaya başlamasıyla birlikte artık geri dön-

meleri gerektiğini düşünerek adımlarını şatodan yana çevirdiler. Şatoya geldiklerinde masalar çoktan kurulmuş, her şeyin üstünü enfes kokulu otlar ve birbirinden güzel çiçekler bürümüştü. Kraliçenin buyruğu üzerine sıcak iyice bastırmadan önce sofraya geçtiler ve neşe içinde geçen kahvaltının ardından ilkin güzel ve dokunaklı şarkılar söylediler; daha sonra kimi uyumaya çekildi, kimi dama oynamaya geçti, kimisi de masada kaldı. Dioneo ise Lauretta ile birlikte Troilus ile Cressida* hakkında bir şarkı söylemeye başladı.

Bir araya toplanma vaktinin gelmesiyle birlikte, kraliçenin çağrısı üzerine havuzun etrafına geçip her zamanki düzeni alarak yerlerine yerleştikleri ve ilk hikâye için kraliçenin buyruğunu bekledikleri sırada, daha önce benzerine rastlamadıkları bir olay yaşandı ve mutfakta uşaklarla hizmetçiler arasında kopan gürültü kraliçeyle diğerlerinin kulağına kadar ulaştı. Bunun üzerine hemen kâhya çağrıldı ve kimin bağırdığı, hangisinin sorun çıkardığı soruldu; kâhya Liscia ile Tindaro arasında hırgür çıktığı, ancak olayın sebebini bilmediği, çünkü onları susturmak üzere tam da yanlarına gittiği sırada kendisine seslenildiği yanıtını verdi. Buna karşılık kraliçe, Liscia ile Tindaro'nun derhal huzuruna çağrılmalarını buyurdu ve geldikleri anda onlara niçin bağrıştıklarını sordu.

Tindaro'nun cevap vermeye yeltendiği sırada, burnu bir karış havada, kartalmış Liscia, zaten bağırmaya yer aradığından, ekşi bir suratla Tindaro'ya dönüp "Ben burada dururken, benden önce konuşmaya cüret eden şu yobaz herife bak hele! Çekil ben anlatayım!" dedi ve sonra kraliçeye dönüp, "Hanımefendi, sanki ben hiç mi hiç tanımıyormuşum gibi Sicofante'nin karısını bana öğretmeye kalkıyor bu; Sicofante'nin, karısıyla geçirdiği ilk gece Bay Asa'nın Kara Dağ'a zorla girip kan döktüğüne beni ikna

1155-1160 yılları arasında Benoît de Sainte-Maure tarafından kaleme alınan *Roman de Troie* adlı eserde geçen bir aşk hikâyesidir ve Boccaccio'nun *Decameron*'dan yaklaşık on beş yıl önce yazdığı *Il Filastrato* adlı eserin konusunu oluşturur –çn.

etmeye çalışıyor; halbuki ben bunun doğru olmadığını, hatta aksine Bay Asa'nın rahat rahat girdiğini ve içerdekilerin bundan büyük keyif aldığını söylüyorum. Ama o öylesine yobaz ki genç kızların ahmak olduğuna, her yedi seferin altısında kızlarını evlendirmek için gereğinden en az üç dört yıl daha fazlasını yitiren babalarının, abilerinin kararını beklediklerine ve ellerindeki bu vakti israf ettiklerine gözü kapalı inanıyor. Ah kardeşim, kızlar bu kadar uzun bekleseler ne hale gelirlerdi! İsa'ya ant olsun, ki ben yemin ettiysem lafımı bilir de konuşurum, sütten çıkmış ak kaşık gibi kocaya giden tek bir komşum yok; hatta evlilerin kocalarına ne hinlikler ettiğini çok iyi bilirim. Bu sersem de dünyaya sanki daha dün gelmişim gibi kadınları bana anlatmaya kalkıyor" dedi.

Liscia konuşması boyunca hanımları gülmekten öyle bir kırdı geçirdi ki isteyen biri bütün dişlerini yerlerinden sökebilirdi. Onu susturmak için kraliçenin altı defa araya girmesi de fayda etmedi; Liscia içinden geçenleri bir bir anlatana dek durmadı ve nihayet sözlerinin sonuna gelince kraliçe gülerek Dioneo'ya dönüp "Dioneo, bu tam senlik bir mesele; hikâyelerimiz bittiği zaman, bu konudaki son hükmü sen ver" dedi.

Bunun üzerine Dioneo hemen, "Hanımefendi, çoktan hüküm verildi, yenisini aramaya lüzum yok. Bence Liscia haklı ve kanaatime göre Tindaro onun dediği gibi yobazın biri" cevabını verdi.

Bunu duyunca Liscia gülmeye başladı ve Tindaro'ya dönüp, "Ben dememiş miydim sana? Haydi şimdi uza! Benden daha iyi bildiğini sanıyorsun ama ağzın süt kokuyor hâlâ. Haybeye ömür tüketmiş değilim, çok şükür" dedi.

Kraliçe sert bir bakışla onu susturdu ve sopa yemek istemiyorlarsa gürültüyü patırtıyı derhal kesmelerini buyurup ikisine birden yol verdi; aksi halde bütün gün Liscia'yı dinlemekten başka bir iş yapamazlardı. Onlar gittikten sonra, kraliçe hikâyelerin açılışını Filomena'ya bıraktı. Bunun üzerine Filomena neşe içinde söze başladı.

1. HİKÂYE

Bir şövalye, Madonna Oretta'yı hikâye anlata anlata, atıyla götürmek ister ama derli toplu anlatmayı becerememeyince kadın kendisini yere indirmesini ister.

Genç hanımlar, nasıl ki ılık gecelerde yıldızlar gökyüzünün, ilkbaharda çiçekler yeşil ovaların ve tomurcuklanan ağaçlar yamaçların süsüyse; incelikli sözler de aynı şekilde kıvrak bir zekânın, örnek bir tavrın süsüdür ve nasıl ki uzun uzadıya konuşmalar erkeğe yakışırken kadında hoş durmazsa, aynı şekilde incelikli sözler de kısalığı nedeniyle erkekten çok kadına yaraşır. Tabiatımızın fenalığından mı, yoksa göklerin neslimize karşı kasti bir düşmanlığından mı bilmem; ama sebebi her ne olursa olsun şurası kesin: bugün taşı gediğine koymayı beceren ya da kendisine atılan taşı gerektiği gibi yorumlayabilen ya tek tük kadın kaldı ya da hiç kalmadı ve bu durum hepimizin utancı. Fakat Pampinea daha önce bu konuda uzun uzadıya konuştuğu için, bir kez daha üstünde durmak niyetinde değilim. Yine de, vaktinde dile getirilen incelikli sözlerin nice güzellikler barındırdığını gözler önüne sermek için sizlere asil bir kadının nezaket çerçevesinde bir şövalyeyi nasıl susturduğunu anlatmaktan keyif duyacağım.

Yakın zaman öncesine dek kentimizde soylu, terbiyeli ve hoşsohbet bir kadın yaşardı. Pek çoklarınızın birebir görüp tanıdığı ya da en azından bahsini işittiği bu kadının seçkinliği, adının geçiştirilmesini hak etmiyor; kendisi Messer Geri Spina'nın karısıydı ve adı Madonna Oretta'ydı. Bizim gibi kırsalda bulunduğu bir gün öğle yemeğine evinde ağırladığı şövalyelerle ve hanım misafirleriyle birlikte hava almak için gezintiye çıktı; ancak hep birlikte yürüye yürüye sonunda ulaşmayı tasarladıkları yerle, yola ilk çıktıkları yer arasında epeyce mesafe vardı; bu nedenle topluluktaki şövalyelerden biri, "Madonna Oretta, dilerseniz atıma binin ve yapacağımız yolculuğun büyük bir kısmını dünyanın en güzel hikâyelerinden biriyle geçirin" dedi.

Bunun üzerine kadın "Bu ne büyük bir lütuf, efendim! Canı gönülden isterim" yanıtını verdi.

Bunu duyunca, kendi içinde gerçekten de son derece güzel bir hikâye anlatmaya başlayan şövalyenin belindeki kılıcı, dilindeki hikâyeleri aratır cinstendi; keza aynı sözü üç dört hatta altı kez tekrarladığı oluyor, kimi yeri başa sarıyor, arada "Düzgün anlatamadım" diyor, isimleri şaşırıp kişileri birbiriyle karıştırıyor, velhasıl her şeyi eline yüzüne bulaştırıyordu; fakat en fenası, kişilerin mizacına ve olayların gidişatına ters düşen anlatımıydı.

Bu yüzden, onu dinledikçe Madonna Oretta'yı ter basıyor, sanki çok hastaymış da ölüm, kapısını çalmak üzereymiş gibi sık sık yüreği sıkışıyordu. Şövalyenin hikâyeyi arapsaçına çevirdiğini, artık içinden hiç çıkamayacağını gördüğünde daha fazla dayanamadı ve tatlılıkla "Efendi, sizin atın tırısı pek sarsıntılı; rica ederim, beni yere indiriverin" dedi.

Neyse ki şövalyenin anlayışı, anlatıcılığından çok daha kıvraktı da nükteyi fark edebildi; bu durumu şakaya vurarak güler yüzle karşıladı ve başladığı ama arkasını getiremediği hikâyeyi bir sonuca bağlamadan yarıda kesip, yenilerine yelken açtı.

2. HİKÂYE

Fırıncı Cisti, tek bir sözüyle, Messer Geri Spina'ya arsızlığa varan bir istekte bulunduğunu gösterir.

Madonna Oretta'nın sözleri topluluktaki hanımlar ve beyler tarafından büyük bir övgüyle karşılandı; ardından kraliçe, Pampinea'ya düzeni sürdürmesini buyurdu. Bunun üzerine Pampinea konuşmasına şöyle başladı:

Güzel hanımlar, başlı başına en büyük kusuru, asil bir ruhu alelade bir bedene yerleştiren tabiatta mı, yoksa hemşerimiz Cisti'de ve daha başka pek çok kimsede karşılaştığımız üzere, asil ruh taşıyan bir bedeni alelade bir mesleğe tabi kılan talihte mi aramalı,

bilmiyorum. Yüce bir ruh taşıyan Cisti'yi fırıncı yapan da talihiydi nitekim. Yine de tabiatın son derece nizami olduğunu ve ahmaklarca kör diye tabir edilen talihin binlerce gözü olduğunu bilmesem, talihe de tabiata da lanetler okurdum. Hani faniler, yarından endişe ettiklerinde en kıymetli eşyalarını her ihtimale karşı evlerinde hiç şüphe çekmeyen alelade yerlere saklarlar ve ihtiyaç anında bunları yeniden gün yüzüne çıkarırlar, böylece en güzel odanın sunamadığı güvenliğe alelade bir yer sayesinde kavuşmuş olurlar ya, bana kalırsa aynı şekilde tabiat da, talih de biz fanilerin sıkça başvurduğu bu yöntemle hareket eder; yani dünyanın bu iki efendisi, en kıymetli cevherleri genellikle alelade görülen zanaatların gölgesine gizlerler ki, ihtiyaç anında gün yüzüne çıkarıldıklarında ihtişamları çok daha belirgin bir biçimde gözler önüne serilebilsin. Fırıncı Cisti'nin pek eften püften bir meselede Geri Spina'nın gözlerini açıp gerçeği görmesini sağlayışı tam da bunu kanıtlar nitelikte; bu nedenle, az evvel anlatılan hikâyede yer alan Madonna Oretta'nın aklıma getirdiği, fırıncı Cisti'ye dair kısacık bir hikâyeyi anlatarak bu durumu gözler önüne sermekten zevk duyacağım.

Papa Bonifacio'nun çok mühim meseleleri görüşmek üzere Floransa'ya gönderdiği soylu elçiler, papa himayesinde oldukça yüksek bir mevkide bulunan Messer Geri'nin evinde konaklıyorlardı. Messer Geri de elçilerle birlikte papalık işlerine dalmıştı ve kim bilir hangi sebepten ötürü neredeyse her sabah Santa Maria Ungi Kilisesine doğru hep birlikte yürürlerken fırıncı Cisti'nin hem sahibi hem de bizzat ustası olduğu fırının önünden geçiyorlardı. Cisti'ye basit bir mesleği reva gören talih yine de ona karşı son derece cömert davranmıştı; öyle ki Cisti büyük bir zenginliğe kavuşmuş ve kilerindeki diğer leziz yiyeceklerin arasında, Floransa'yla civarında bulunan en seçkin kırmızı ve beyaz şarapların asla eksik olmadığı şatafatlı hayatını bırakıp da başka bir iş yapmayı bir an bile aklından geçirmemişti.

Her sabah kapısının önünden Messer Geri ile papalık elçilerinin geçtiğini gören Cisti, aşırı sıcaklar bastırdığı için onlara en iyi beyaz şaraplarından ikram etmeyi, böylelikle kendilerine karşı büyük bir nezakette bulunabileceğini düşündü. Ancak kendi ko-

numuyla Messer Geri'ninkini kıyaslayınca, onları buyur etmesi yakışık almazmış gibi hissetti ve Messer Geri'nin kendi kendini davet ettireceği bir yol düşündü. Her sabah, Messer Geri ile elçilerin geçeceği saatte yepyeni bir kovayla taze içme suyunu, hiç kullanılmamış ufak bir testiyle beyaz şarapların en iyisini, gümüşten yapılmışçasına parıldayan iki bardağı kapının önüne koyduruyor ve sırtına geçirdiği kar beyazı gömlekle, boynuna taktığı ütüsü yerinde önlükle fırıncıdan çok değirmenciyi andırıyordu. Tam da onların geçtiği sırada iskemlesine kurulup oturan Cisti bir iki kez boğazını temizledikten sonra ölülerin bile iştahını kabartacak kadar tadını çıkarta çıkarta şarabını içmeye koyuluyordu.

Messer Geri bu duruma art arda iki sabah şahit olunca üçüncü sefer "Tadı nasıl Cisti? Lezzetli mi" diye sordu.

Cisti hemen ayağa fırladı ve "Evet efendim, ancak lezzetini sizlere anlatmamın imkânı yok; kendiniz tatmalısınız" dedi.

Ya havanın bunaltıcılığından, ya o gün her zamankinden daha çok yorulduğundan ya da belki de Cisti'nin şarabı büyük bir iştahla içtiğini gördüğünden, Messer Geri susadığını hissetti ve elçilere dönüp gülümseyerek "Efendiler, bu kıymetli adamın şarabından tatsak hiç fena olmaz; hem belki çok güzel çıkar da tadına baktığımıza pişman olmayız" dedi; bunun üzerine hep birlikte Cisti'nin yanına gittiler.

Cisti oturmalarını rica ederek fırının önüne hemen güzel bir sıra getirtti ve bardakları yıkamak için öne atılan maiyete "Geri çekilin beyler, servisi bana bırakın; fırıncılıkta olduğum kadar şarap sunmakta da ustayım. Ayrıca hiç boşuna heveslenmeyin; bir damlasını bile tadamazsınız şarabın" dedi. Bu sözlerinin ardından yepyeni, göz alıcı dört tane bardağı kendi elleriyle yıkadı ve en güzel şarabından ufak bir testi getirtip Messer Geri ile yanındakilere büyük bir itinayla dağıttı. Uzun zamandan beri içtikleri şarapların en iyisini tattıkları izlenimine kapılan konuklar şaraba övgüler yağdırdılar ve Floransa'da kaldıkları süre boyunca neredeyse her sabah Messer Geri ile birlikte Cisti'ye şarap içmeye geldiler.

Elçilerin işlerini tamamlamalarının ardından artık yola koyulmaları gerekince, Messer Geri hemşerileri arasında en seçkinler-

den oluşan bir zümrenin çağrıldığı muhteşem bir ziyafet düzenledi. Cisti de davet edilenler arasındaydı fakat kesinlikle katılmak niyetinde değildi. Bu yüzden Messer Geri uşaklarından birine, Cisti'nin şarabından bir testi getirmesini ve yemeğe başlamadan önce davetlilere yarımşar bardak ikram etmesini buyurdu; fakat uşak belki de şaraptan bir kez bile içemeyişine içerlediğinden, giderken yanında kocaman bir testi götürdü.

Cisti bunu görür görmez "Evladım, Messer Geri'nin seni gönderdiği kişi ben değilim" dedi.

Uşak defalarca aksini iddia etse de, başka bir yanıt alamadığını görünce geri dönüp Messer Geri'ye olanları anlattı. Bunun üzerine Messer Geri "Geri git ve seni tastamam kendisine yolladığımı söyle; eğer yine aynı cevabı verirse, seni kime gönderdiğimi sor" dedi.

Uşak geri döndü ve "Cisti, Messer Geri beni kesinlikle bizzat sana gönderdi" dedi.

Cisti, "Evladım, seni kesinlikle bana göndermedi" dedi.

"O halde, kime gönderdi" diye sordu uşak.

Cisti, "Arno'ya"* cevabını verdi.

Uşağın ilettiği yanıt Messer Geri'nin gözlerini açıp gerçeği anlamasını sağladı ve uşağa "Götürdüğün testiye bir bakayım" dedi; testiyi gördüğü anda "Cisti doğru söylemiş" diyerek uşağı bir güzel payladı ve doğru düzgün bir testi getirtti.

Cisti bu defa "Şimdi seni bana gönderdiği belli" dedi. Büyük bir memnuniyetle testiyi doldurduktan sonra küçük bir fıçıya aynı cins şaraptan koyup gün içinde gayet nazik bir biçimde Messer Geri'nin evine yolladı; hemen ardından kendi de gidip Messer Geri'nin karşısına çıktı ve "Efendim, büyük testinin gözümü korkuttuğunu sanmanızı istemem; ancak önceki günlerde ufacık testilerimle size bu şarabın uşaklara göre olmadığını göstermek isteyişim aklınızdan çıkmış gibi geldiği için, bu sabah size bir hatırlatmada bulunmak istedim. Bundan böyle şarabın başını bekleyecek değilim; bu nedenle tamamını size gönderdim. Artık canınız nasıl isterse öyle edin" dedi.

---

* Toscana bölgesinin en uzun nehri –çn.

Messer Geri, Cisti'nin hediyesini büyük bir minnettarlıkla kabul etti ve böylesi bir durum karşısında uygun gördüğü biçimde teşekkür etti; o günden sonra ona hep kıymet verdi ve onu daima dost bildi.

3. HİKÂYE

Monna Nonna de' Pulci, hazırcevaplığı sayesinde münasebetsiz bir çıkışta bulunan Floransa piskoposunu susturur.

Pampinea'nın hikâyesini bitirmesinin ardından Cisti'nin yanıtı ve eli açıklığı topluluktakiler tarafından büyük bir övgüyle karşılandı. Kraliçenin sıradaki hikâyeyi anlatmasını uygun gördüğü Lauretta sevinç içinde söze başladı:

Tatlı hanımlar, ilk olarak Pampinea ve hemen ardından Filomena erdem yoksunluğumuza ve incelikli sözlerin güzelliğine dair çok doğru noktalara değindi; bu nedenle aynı meseleye dönmenin gereği yok. Fakat sizlere doğası bakımından incelikli sözlerin, dinleyen kişiyi iğnelerken, köpeklerin diş geçirmesini değil, kuzuların ısırışını andırması gerektiğini hatırlatmak isterim; çünkü köpeğin diş geçirişine benzeyen nükte, incelikli söz olmaktan çıkar ve hakarete girer. Bunu en iyi biçimde, Madonna Oretta'nın sözleri ve Cisti'nin cevabı ortaya koydu. Fakat şurası da bir gerçek; kendisine köpek gibi dişlerini geçiren birine, aynı biçimde diş geçirerek karşılık veren bir kimse, böyle bir kışkırtmayla karşılaşmadığı halde köpek gibi ısırmaya kalkanla bir tutulamaz; bu yüzden atışmanın nerede, kimler arasında ve hangi koşullarda gerçekleştiğine bakmak gerekir. Bir piskoposumuzun bütün bunlara dikkat etmediği için karşısındakini ısırdıktan sonra nasıl misliyle karşılık aldığını küçük bir hikâyeyle sizlere anlatmak istiyorum.

Değerli ve bilge bir din adamı olan Messer Antonio d'Orso'nun Floransa'nın piskoposluğunda bulunduğu sıralarda Messer Dego

della Ratta adında, Kral Roberto'nun* mareşalliğini yapan Katalan asıllı soylu bir adam Floransa'ya geldi. Kendisi boylu boslu, yakışıklıydı ve tam bir gönül avcısıydı; Floransalı kadınlar arasında özellikle biri, az evvel bahsi geçen piskoposun erkek kardeşinin torunu olan güzeller güzeli bir kadın ilgisini çekmişti. Kadının kocasının, iyi bir aileden gelmesine rağmen art niyetli, açgözlü biri olduğunu duyunca, vereceği beş yüz florin altını karşılığında karısıyla bir gece geçirmesine müsaade etmesi için adamla anlaştı. O günlerde kullanımda olan gümüş akçeleri altın suyuna batırdı ve kadınla rızası dışında birlikte olduktan sonra bunları kocasına verdi. Ardından olay her tarafta duyuldu ve hain adam zarar ettiğiyle, alay edildiğiyle kaldı; piskopos ise, bilge biri olduğundan bütün bunları duymazlıktan geldi.

Yine eskisi gibi sık sık görüşmeye devam eden mareşalle piskopos, Aziz Giovanni gününde birlikte yan yana at sürerlerken, Palio† koşusunun yapıldığı yol üstünde kadınlara rastgeldiler. Pis-

* Roberto d'Angio: 1309-1343 yılları arasında Napoli kralı –çn.

† Siena'da ortaçağdan bu yana her yıl düzenlenen geleneksel at yarışı –çn.

koposun gözü, hepinizin tanıdığı Messer Alesso Rinucci'nin kuzeni olan Monna Nonna de' Pulci adındaki bir genç kıza takıldı. Yakın zaman önce Porta San Pietro'da kocaya varan ama daha sonra şu başımızdaki salgının aramızdan koparıp aldığı bu kadın o zamanlar körpe, alımlı, tatlı dilli, iyi kalpli bir genç kızdı. Piskopos mareşale kızı gösterdi; sonra da yanına gidip elini mareşalin omzuna koydu ve "Nonna, ne dersin? Sence bu adamı alt edebilir misin" dedi.

Bu sözlerin onurunu zedeleyeceği ya da konuşmaya şahit olan onca insanın karşısında saygınlığına gölge düşüreceği izlenimine kapılan Nonna, bu karalamadan kaçınmaktan ziyade, misilleme yapmak niyetiyle hiç beklemeden "Belki de beni alt edemeyen kendisi olur efendim; ama akçelerimi ayarında isterim" cevabını verdi.

Duydukları bu sözü hem mareşal hem de piskopos aynı biçimde kendi üstüne alındı; çünkü biri piskoposun kardeşinin torununa yapılan adiliğin faili, diğeri ise öz kardeşinin torunuyla birlikte olayın kurbanlarından biriydi. Bu nedenle ikisi de utançtan birbirlerinin yüzüne bakamadan sessizce çekip gittiler ve o günden sonra bir daha Nonna'ya ilişmediler. Böyle bir durumda, yani kendisini ısırmaya kalkıştıkları için genç kızın dişlerini geçirerek karşılık vermesinde ayıplanacak bir yan yok.

4. HİKÂYE

Currado Gianfigliazzi'nin aşçısı Chichibio, can havliyle söylediği bir söz sayesinde Currado'nun öfkesini kahkahaya çevirir; bu sayede Currado'nun tehdidini savuşturup başını beladan kurtarır.

Lauretta'nın sessizliğe bürünmesiyle birlikte, topluluktaki herkes Nonna'yı takdir etti; ardından kraliçe düzeni Neifile'nin sürdürmesini buyurdu. Bunun üzerine Neifile anlatmaya koyuldu:

Sevdalı hanımlar, kişinin konuşurken, duruma uygun düşen, can alıcı ve işe yarar kelimeleri bulması her ne kadar keskin zekâsından ileri geliyor olsa da; kimi zaman talihin, panikleyen birine

yardım ettiği ve kendi başına asla bulmayı beceremeyeceği kelimeleri bir çırpıda dilinin ucuna bırakıverdiği olur. Bu durumu, anlatacağım hikâyeyle sizlere gösterebilmeyi umuyorum.

Her birinizin Currado Gianfigliazzi'yi görmüşlüğü yahut adını duymuşluğu vardır. Kendisi kentimizdeki önde gelen hemşerilerden biridir, eli açıktır, gönlü zengindir; günlerini şövalyeler gibi geçirir ve kuşlarla, köpeklerle ava çıkmaya bayılır. Yine de şimdilik onun muhteşem işlerini bir kenara bırakalım. Currado, Peretola yakınlarında, doğanıyla birlikte avlanmaya çıktığı günlerden birinde bir turna vurdu. Vurduğu turnanın hem besili hem de körpecik olduğunu görünce, güzelce kızartıp akşam yemeğine hazır etmesini bildirerek Chichibio adındaki, işinin ehli, Venedikli aşçısına gönderdi. Dışarıdan göründüğü kadar ahmak biri olan Chichibio turnayı pakladıktan sonra ateşe koyup özenle pişirmeye başladı. Neredeyse kızarmak üzere olan turnadan buram buram kokular yükseldiği sırada, Chichibio'nun sırılsıklam âşık olduğu, Brunetta adındaki komşu kadın mutfağa girdi ve mis gibi kokan turnayı görünce bir budunu kendisine vermesi için Chichibo'ya tatlı tatlı dil dökmeye başladı.

Chichibio ona şarkılı türkülü bir cevap vererek "Yok size verecek malım, Brunetta Hanım, yok size verecek malım" dedi.

Donna Brunetta buna çok sinirlendi ve "Tanrı şahidim olsun ki, eğer o budu bana vermezsen, istediğini katiyen alamazsın benden" dedi. Kısa sürede tartışma büyüdü ve sonunda Chichibio sevdiğini darıltmamak uğruna turnanın bir budunu koparıp verdi. Biraz sonra bir budu noksan turna Currado ile konuklarının önüne kondu; Currado bunu görünce şaşırdı ve derhal Chichibio'yu çağırtıp diğer buda ne olduğunu sordu. Venedikli yalancı hemen "Efendim, turnalarda yalnızca bir tane bacak ve bir tane but bulunur" cevabını verdi.

Öfkeye kapılan Currado "Turnaların sadece bir bacağı, bir budu olur da ne demek? Daha önce hiç mi turna görmedim sanki" dedi.

Chichibio "Doğrusu, benim dediğim gibidir, efendim," diye sürdürdü sözlerini, "dilediğiniz zaman, size bunu canlı bir turna üzerinden gösterebilirim."

Currado, yanındaki konuklara hürmeten sözü daha fazla uzatmak istemedi ve "Madem daha önce hiç görmediğim, bahsini bile işitmediğim bir şeyi bana canlı canlı göstereceğini iddia ediyorsun, peki o halde, yarın sabah görmek istiyorum. Ama eğer aksi çıkarsa, İsa'nın bedeni üstüne yemin ederim, seni öyle fena dağlarım ki, tadacağın acı sayesinde, yaşadığın müddetçe adımı aklından çıkaramazsın" dedi.

O akşam için konu burada kapandı; fakat uyumakla öfkesi dinmeyen Currado ertesi sabah yeni günle birlikte burnundan soluyarak yataktan kalkıp atının getirilmesini buyurdu ve Chichibio'yu sarsak bir beygirin sırtına bindirdikten sonra "Dün akşam yalan söyleyen, sen miydin yoksa ben miydim, birazdan görürüz" diyerek, bir ırmak kıyısına doğru yola koyuldu. Bu ırmağın kıyısında, gün doğumuna doğru turnaları görmek her zaman mümkündü. Currado'nun öfkesinin geçmediğini ve söylediği yalanı kanıtlaması gerektiğini gören Chichibio, bu işin altından nasıl kalkacağını bilemiyor, Currado'nun yanı başında atını sürerken korkudan ecel terleri döküyordu. Hani elinde olsa, çoktan kaçıp gitmişti. Hiçbir yana kaçamayınca, habire önüne, ardına, sağına,

soluna bakınmaya, her gördüğünü, iki ayağı üstünde duran bir turna sanmaya başladı.

Irmağa iyice yaklaştıkları sırada karşılarına ilk olarak bir düzine turna çıktı. Hepsi de, uykudaki turnaların hep yaptığı gibi, tek ayağı üstüne tünemişti. Chichibio onları hemen Currado'ya gösterdi ve "Efendim, şu karşıda duran turnalara bakarsanız, dün akşam turnaların yalnızca bir bacağı ve bir budu vardır, derken doğruyu söylediğimi açıkça görebilirsiniz" dedi.

Currado bunu görünce "Bekle de sana iki bacakları olduğunu göstereyim" dedi ve yanlarına olabildiğince yaklaşıp "Heyt! Höyt!" diye bağırdı; bu bağırışla birlikte turnalar diğer bacaklarını aşağıya salıp birkaç adım attı ve sonra hepsi birden kaçıştı. Bunun üzerine Currado, Chichibio'ya dönüp "Buna ne diyorsun, pisboğaz herif? İki bacakları var mıymış, yok muymuş" dedi.

Chichibio donmuş gibi kalakaldı; derken birdenbire, nasıl olduğunu kendi de anlayamadan "Evet, öyleymiş efendim; ama siz dün gece heyt, höyt diye bağırmadınız ki! Eğer öyle bağırsaydınız, o turna da tıpkı bunların yaptığı gibi öteki bacağıyla öteki budunu aşağı indirirdi" cevabını verdi.

Bu cevap Currado'nun öyle hoşuna gitti ki, tüm öfkesi neşeye, kahkahaya dönüşüverdi ve "Haklısın Chichibio, dediğin gibi yapmalıydım" dedi.

Böylelikle Chichibio bu beklenmedik, eğlenceli cevabı sayesinde başındaki belayı savdı ve efendisiyle arasını düzeltti.

5. HİKÂYE

Messer Forese da Rabatta ile üstat ressam Giotto, Mugello'dan dönerken nükteli sözlerle birbirlerinin kılıksızlığını iğneler.

Topluluktaki hanımlar Chichibio'nun yanıtından büyük keyif aldılar. Neifile susar susmaz, Panfilo, kraliçenin isteği üzerine söze başladı:

Kıymetli hanımlar, nasıl ki talih kimi zaman büyük cevherleri, biraz evvel Pampinea'nın gözler önüne serdiği gibi, alelade zanaatların altına gizliyorsa, aynı biçimde tabiatın da görkemli dehaları insanların çarpık çurpuk suretlerinin altına sakladığı olur. Kendilerinden kısaca bahsetmek istediğim iki hemşerimizde bu durum açıkça görülebilir. Bunlardan biri Messer Forese da Rabatta adında, ufak tefek, bedeni çarpık, suratı dümdüz ve basık, Baroncilerin* en gudubetini bile geride bırakacak kadar çirkin, fakat en değerli kimseler tarafından sivil haklar konusunda ayaklı kütüphane gözüyle bakılan bir hukuk bilginiydi. Diğerinin adı Giotto'ydu ve öylesine mükemmel bir dehaya sahipti ki göklerin kesintisiz dönüşünü sağlayan, her bir şeylerin anası olan tabiatın sundukları arasında, onun mürekkepli veya kurşun kalemiyle yahut fırçasıyla tıpatıp aynısını çizemeyeceği şey yoktu; hatta çizimlerine yansıyan görüntü aslının benzerinden ziyade birebir kendisiymiş gibi dururdu, öyle ki onun elinden çıkan eserlere bakanlar, çoğu zaman insanın görme duyusunu kusurlu bulurlar ve onun resmettiğini hakiki sanırlardı. Bilgelerin dimağlarını mest etmek yerine cahillerin gözlerini kamaştırmaya çalışan bazı kimselerin düştüğü yanılgı yüzünden asırlardır gömülü halde duran bu sanatı yeniden gün yüzüne çıkardığı; dahası, başkalarına üstatlık ettiği ve bu şana henüz hayattayken eriştiği halde, büyük bir alçakgönüllülükle kendisine üstat diye seslenilmesini daima reddettiği için, Floransa görkeminin ışıklarından biri sayılmayı hak ediyor. Ondan daha az bilmesine ya da onun çömezi olmasına rağmen üstat unvanını açgözlülükle yahut büyük bir hırsla kendine mal edenler var; oysa reddettiği bu unvan diğerlerinden çok onun üstünde şahlanıyor. Ancak sanatı ne kadar muhteşem olsa da kendisi gerek duruş gerekse görünüş bakımından Messer Forese'den daha iyi durumda değildi. Fakat artık hikâyeye geçelim, derim.

Messer Forese ile Giotto'nun Mughello'da arazileri vardı. Yazın o döneminde mahkemeler tatile girdiğinden Messer Forese

---

* Floransalı bir aile; sıradaki hikâyede bu imaya açıklık getirilir –çn.

malına mülküne bakmaya gitmiş, kiraladığı sıska, sarsak bir atın üstünde geri dönüyordu; evvelce bahsi geçen Giotto da aynı şekilde kendi mülkünü dolaşmış, Floransa'ya geliyordu ve onun da gerek atı gerekse üstü başı Messer Forese'ninkinden geri kalmıyordu. Yolda tesadüfen birbirlerine denk gelince, ihtiyarlar gibi yan yana at sürüp ağır aksak ilerlemeye koyuldular. Derken birdenbire, yaz aylarında sık sık gördüğümüz türden bir sağanak boşandı ve ikisi birden ellerinden geldiğince hızlı bir biçimde kaçarak, ahbaplık ettikleri bir köylü tanıdıklarının evine sığındı. Fakat bir müddet sonra yağmurun dinecek gibi olmadığını görünce, gün içinde Floransa'ya dönmek istediklerinden, diğerlerinden daha iyi durumda görünen, yünden yapılmış eski püskü birer çuhayla eskilikten lime lime olmuş birer şapkayı köylüden ödünç alıp yola çıktılar.

İnsanların saygınlığına bir nebze olsun katkıda bulunmayan sırılsıklam bir görünüşle, atların ayaklarından sıçrayan çamurlara bulanmış halleriyle epeyce mesafe katetmelerinin ardından hava biraz olsun açtı ve uzun süre sessiz sedasız yol alan ikili sohbete daldı.

Messer Forese bir yandan atını sürüp, diğer yandan ağzı pek güzel laf yapan Giotto'yu dinlerken onu cepheden, tepeden, her yönden incelemeye koyuldu ve baktıkça onu her şeyiyle öylesine perişan, öylesine kılıksız buldu ki, tabii kendisinin nasıl göründüğünü de bilmediğinden, bir gülme tutturdu ve "Giotto, şimdi karşımıza seni daha önce hiç görmemiş biri çıksa, gerçekten de dünyanın en büyük ressamı olduğuna inanır mı dersin" diye sordu.

Giotto hiç beklemeden yanıt verdi: "Size bakıp da alfabeyi söktüğünüze inandıktan sonra, kanımca benim ressamlığıma da inanır, efendi" dedi.

Bunu duyunca Messer Forese, açtığı gediğe tastamam oturan bir taş geldiğini görerek hatasını anladı.

6. HİKÂYE

Michele Scalza, birkaç gence Baroncilerin dünyanın yahut enginlerin en soylu ailesi olduğunu kanıtlar ve akşam yemeği kazanır.

Topluluktaki hanımlar Giotto'nun beklenmedik, güzel yanıtına hâlâ gülerlerken, kraliçe düzeni Fiammetta'nın sürdürmesini buyurdu; bunun üzerine Fiammetta konuşmasına şöyle başladı:

Genç hanımlar, Panfilo'nun belki de hepinizden daha iyi tanıdığı Baroncilerden bahsetmesi, konumuz dışına çıkmadan, onların ne denli soylu olduğunu gösteren ve sizlere anlatmaktan zevk duyacağım bir hikâyeyi aklıma getirdi.

Yakın zaman öncesine dek kentimizde Michele Scalza adında dünyanın en neşeli, en eğlenceli adamı yaşardı. Her zaman elinin altında anlatacak yeni yeni hikâyeler bulunduğundan, Floransalı gençler ne zaman bir araya gelseler, onun da dost meclislerine katılmasına büyük önem verirlerdi. Yine böyle birkaç kişiyle birlikte Montughi'de bulunduğu bir gün, Floransa'nın en eskilerinin ve en soylularının kimler olduğu konusunda aralarında tartışma çıktı; bazıları Ubertilerin, bazıları Lambertilerin adını veriyor, herkes kendi aklından geçen kimse onu söylüyordu.

Bu isimleri duyunca Scalza sırıtmaya başladı ve "Haydi oradan, sizi gidi ahmaklar! Ne dediğinizi bilmiyorsunuz siz! Floransa'nın değil tüm dünyanın yahut enginlerin en eskileri, en soyluları Baroncilerdir ve bu konuda tüm filozoflar ve benim gibi onları tanıyanlar hemfikirdir! Başka Baroncileri kastettiğimi sanmamanız için Santa Maria Maggioreli komşularınız Baroncilerden bahsettiğimi de belirteyim" dedi.

Gençler, bambaşka bir yanıt vermesini beklediklerinden, bu dediğini işitince ona gülüp geçtiler ve "Sanki Baroncileri senin kadar iyi tanımıyormuşuz gibi, bizimle dalga geçiyorsun!" dediler.

Scalza, "Dinim hakkı için, dalga geçtiğim filan yok; aksine doğruyu söylüyorum. Eğer aranızda bahse girmek isteyen biri varsa, ben hazırım. Kaybedersem, kazanana kendi seçeceği altı kişiyle

birlikte akşam yemeği ısmarlarım. Hatta sizin için daha fazlasını yapacağım ve kararı sizin seçtiğiniz kişiye bırakacağım" dedi.

Bunun üzerine içlerinden Neri Vannini isimli biri "Şu akşam yemeğini kazanmak isterim; ben varım" dedi. Kendilerini evinde konuk eden Piero di Fiorentini'yi hakem yapma konusunda aralarında anlaştılar ve Scalza'nın kaybettiğini görmek, onunla biraz uğraşmak için hep birlikte ev sahibine gidip konuşulanları bir bir anlattılar.

Makul bir genç olan Piero ilk önce Neri'nin söyleyeceklerini dinledi; ardından Scalza'ya dönüp "İddianı nasıl kanıtlayacaksın" dedi.

"Nasıl mı" dedi Scalza; "Öyle gerekçeler sunacağım ki, doğruyu söylediğimi yalnızca siz değil, bu gerçeği inkâr eden kişi de kabullenecek. Sizlerin de bildiği üzere 'Köken ne kadar eskiyse, insan da o kadar soyludur,' denir ve herkes bu konuda hemfikirdir. Baronciler diğer herkesten daha eski, haliyle de daha soyludur; onların en eski aile olduklarını sizlere göstereceğim ve şüpheye hiç yer bırakmadan bu bahsi kazanacağım.

Şunu bilmelisiniz ki Tanrı, resmetmeyi daha yeni yeni öğrenmeye başladığı sıralarda Baroncileri; resmetmeyi söktükten sonra ise diğer insanları yapmıştır. Sözlerimin doğruluğunu anlamak için Baroncilerle diğer insanları gözünüzün önüne getirin; diğer herkesin yüzünün gayet uyumlu ve orantılı olduğunu; Baroncilerde ise bazılarının uzun ve dar, bazılarının haddinden geniş bir yüzü; bazılarının upuzun, bazılarınınsa minicik bir burnu; bazılarının sarkıp kat kat olmuş gerdanı, bazılarınınsa eşeği andıracak kadar çıkık dişleri olduğunu göreceksiniz. Hele hele, bir gözü diğerinden büyük olanlar yahut bir gözü diğerinden aşağıda duranlar, tıpkı şekil çizmeyi yeni öğrenen çocukların yaptıkları yüzleri andırırlar. Bu nedenle, daha önce de söylediğim gibi, Tanrı'nın onları, resmetmeyi yeni öğrendiği sıralarda yaptığı gayet aşikâr; dolayısıyla onlar diğerlerinden daha eski, haliyle de daha soyludur."

Hakem seçilen Pietro, akşam yemeğine bahse giren Neri, bahsi hatırlayanların her biri, Scalza'nın eğlenceli açıklamasını dinle-

yince hep birden gülmeye başladılar ve Scalza'nın haklı olduğunu, akşam yemeğini onun kazandığını, Baroncilerin yalnızca Floransa'da değil tüm dünyada ya da enginlerde kesinlikle insanların en soyluları ve en eskileri olduğunu onayladılar.

Bu nedenle Panfilo, Messer Forese'nin yüzünün korkunçluğunu belirtmek isterken, haklı olarak Baroncilerden biri kadar çirkin demişti.

7. HİKÂYE

Âşığıyla birlikteyken kocasına yakalanan Madonna Filippa çıkarıldığı mahkemede beklenmedik, eğlenceli cevabı sayesinde salıverilir ve ilgili yasanın değiştirilmesini sağlar.

Fiammetta'nın susmasının ardından, Baroncileri diğer herkesten daha soylu kılabilmek için Scalza'nın öne sürdüğü tuhaf gerekçeye her birinin güldüğü sırada kraliçe, Filotsrato'ya hikâyesini anlatmasını buyurdu. Bunun üzerine Filostrato söze başladı:

Değerli hanımlar, nerede, nasıl konuşulacağını bilmek iyidir; ama gerektiği zaman güzel konuşmayı becerebilmek, bana kalırsa harikuladedir. Sizlere kendisinden bahsetmek istediğim soylu bir kadın bu konuda son derece becerikli; öyle ki dinleyenleri neşeye ve kahkahaya boğması bir yana, birazdan duyacağınız üzere utanç verici bir ölümün pençesinden yakasını kurtarmayı da başardı.

Prato topraklarında bir zamanlar son derece katı olan ve aslına bakılırsa bir o kadar da kınanmayı hak eden bir yasa vardı; bu yasa sevgilisiyle ya da para karşılığında herhangi bir erkekle birlikteyken kocalarına yakalanan kadınların ayrım gözetmeksizin yakılmasını emrediyordu.

Bu yasanın yürürlükte olduğu sıralarda bir gece Madonna Filippa adında soylu, alımlı ve alabildiğine tutku dolu bir kadın, çok sevdiği ve sevgisine karşılık gördüğü, kentin soylu delikanlılarından Lazzarino de' Guazzagliotri'nin kolları arasındayken, kendi odasında kocası Rinaldo de' Pugliesi'ye yakalandı. Gördükleri karşısında kan beynine sıçrayan Rinaldo öfkesine kapılması halinde başına geleceklerden çekindiğinden, üzerlerine atılıp ikisini birden öldürmemek için zor da olsa kendini tutmayı başardı. Ne var ki öfkesini dizginlemesine rağmen, kendi elleriyle gerçekleştirmesine yasal olarak izin verilmeyeni, yani karısının ölümünü öngören Prato yasasının yerine getirilmesini arzulamaktan kendini alamıyordu. Elinde, karısının kabahatini kanıtlamak için gayet yeterli bir delil bulunduğundan, ertesi sabah gün doğar doğmaz, bir an bile durup düşünmeden karısını dava edip mahke-

meye çağırttı. Gerçekten seven kadınların pek çoğunda rastlanan gözü peklikten kadın da nasibini almıştı ve arkadaşlarıyla akrabalarının onca dil dökmesine rağmen, bir korkak gibi firar edip sürgünde kaçak hayatı yaşamaktansa ve bir gece önce kollarına aldığı sevgilisine layık olamamaktansa, mahkemeye çıkıp gerçeği itiraf ederek yürekçe ölmeye karar verdi. Hep bir ağızdan olayı inkâr etmesini salık veren çok sayıda kadınla erkeğin eşliğinde hâkimin huzuruna çıktı ve sert bir yüz, tok bir sesle kendisinden ne istenildiğini sordu.

Hâkim kadına baktığı anda onun çok güzel ve duruşuyla son derece övgüye değer biri olduğunu, ayrıca sözlerinin ortaya koyduğu üzere yüce bir ruh taşıdığını görerek merhamet duymaya başladı ve kendi onurunu korumak adına onu ölüme mahkûm etmesi gerekeceği için itirafta bulunacak diye endişelendi. Ne var ki hakkında yapılan suçlamaya dair onu sorguya çekmemezlik edemeyeceğinden, "Hanımefendi, gördüğünüz gibi kocanız Rinaldo burada ve sizi başka bir adamla birlikteyken yakaladığı iddiasıyla sizden şikâyetçi; bu nedenle yasanın gerektirdiği biçimde sizi ölümle cezalandırmamı talep ediyor benden. Fakat itirafta bulunmadığınız takdirde bu talebi yerine getiremeyeceğim için vereceğiniz cevaba dikkat edin ve kocanızın suçlamasının doğru olup olmadığını söyleyin" dedi.

Kadın hiç duraksamadan, yumuşacık bir sesle cevap verdi: "Efendim, Rinaldo'nun benim kocam olduğu, geçen gece beni, kendisine beslediğim temiz ve derin aşk uğruna defalarca birlikte olduğum Lazzarino'nun kolları arasında bulduğu doğrudur; bunu kesinlikle inkâr edecek değilim. Ama kanunların tarafsız olması ve kapsadığı kişilerin onayı alınarak çıkarılması gerektiğini bildiğinize de eminim. Ancak bu şartlar mevcut durumda yerine getirilmiyor ve kanun yalnızca, daha fazla kişiyi hoşnut kılmada erkeklere nazaran çok daha yetkin olan biçare kadınları bağlıyor. Dahası, bu kanun çıkartılırken ne bir kadının onayı alındı ne de herhangi birimize danışıldı. Bütün bunlardan ötürü haklı olarak bu yasanın kötü bir yasa olduğu söylenebilir. Yine de benim bedenimin, sizinse ruhunuzun ziyan olması pahasına bu cezayı infaz

etmek niyetindeyseniz, orası size kalmış. Ancak hüküm vermeye geçmeden önce, sizden ufak bir iyilikte bulunmanızı isteyeceğim; kocama, kendisine karşı tüm karılık vazifelerimi, her dilediğinde, canı ne kadar isterse, bir kerecik bile hayır demeden, yerine getirip getirmediğimi sorar mısınız?"

Rinaldo hâkimin sorusunu beklemeden karısının, her isteğine istisnasız karşılık verdiği, her arzusunu kesinlikle yerine getirdiği yanıtını verdi. "O halde sorarım size hâkim bey" diye devam etti kadın "Canının istediğini, ihtiyaç duyduğunu benden daima aldığına göre, arta kalanı ben ne yapaydım? Şimdi ne yapayım? Köpeklere mi atayım? Fazlasını, beni kendinden bile çok seven soylu bir adama sunmam, tükenip gitmesine ya da heba olmasına göz yummamdan çok daha iyi değil mi?"

Neredeyse tüm Pratolular bu kadar önemli, bunca tanınmış bir kadının böylesi bir sorguya çekilmesi karşısında mahkemeye üşüştüler ve kadının içten sorusunu duyunca epey gülüştüler; hemen ardından hep bir ağızdan kadının haklı olduğunu ve doğruyu söylediğini haykırdılar; mahkemeyi terk etmeden önce, hâkimin de onayıyla, şu acımasız yasayı, yalnızca para karşılığında kocalarına ihanet eden kadınları bağlayacak biçimde değiştirdiler. Rinaldo, böylesine ipe sapa gelmez bir işe kalkıştığı için kafası karışmış halde mahkemeden ayrıldı; özgür ve mutlu kadın ise neredeyse ateşlere atılmaktan kurtulduğu için evine zaferle döndü.

8. HİKÂYE

Fresco yeğenine, eğer çirkinlerin görünüşünden söylediği kadar hazzetmiyorsa, aynaya bakmamasını tavsiye eder.

Filastrato'nun anlattığı hikâyeyi dinleyen hanımların yüreklerini ilk başta hafif bir mahcubiyet duygusu sardı ve bu duygunun izleri yüzlerinde beliren tatlı bir kızarıklıkla kendini belli etti; hemen ardından birbirlerine bakan hanımlar gülüşlerini zar zor bastı-

rabildi ve anlatılanları kıkırdaya kıkırdaya dinledi. Hikâye sona erince kraliçe, Emilia'ya dönüp düzeni sürdürmesini buyurdu; bunun üzerine Emilia, sanki uykudan yeni uyanıyormuş gibi soluklandıktan sonra anlatmaya koyuldu:

Değerli genç hanımlar, derin bir düşünce beni buradan hayli uzaklara götürdüğü için sizlere, kraliçemizin buyruğuna uymak adına, aklım başımdayken aslâ dile getirmeyeceğim kısalıkta bir hikâye anlatacağım. Bu hikâyede bir genç kızın ahmaklığa varan yanılgısı amcası tarafından tatlı bir nükteyle düzeltiliyor, ne var ki genç kız bunu anlamaktan aciz.

Fresco Celatico adında birinin Cesca lakaplı bir yeğeni vardı. Sıkça gördüğümüz meleklerin sureti kadar olmasa da gerek yüzü gerekse endamı gayet hoştu; ancak kendini öyle büyük görür, öyle asil sayardı ki aslında sevimsiz, can sıkıcı, sinir bozucu biri olmasına ve suyuna gitmenin hiçbir yolu bulunmamasına rağmen, ömründe bir kez olsun dönüp de kendine bakmamış gibi, her karşısına çıkanı kadın demeden, erkek demeden eleştirir dururdu. Hani Fransız hanedanlığına mensup olsaydı, yine de öndeki bu afra tafra aşırıya kaçardı. Ne vakit sokağa çıksa öylesine yoğun bir tiksintiye kapılırdı ki her gördüğü, her karşılaştığı kişiden sanki leş kokuları yükseliyormuş gibi burnunu tıkamaktan kendini alamazdı.

Daha nice sevimsiz, çekilmez huyu vardı ama bunları artık bir kenara bırakalım. Cesca dışarıdan geldiği bir gün Fresco'yu evde bulunca kurumlana kurumlana yanına oturdu ve öfleyip pöflemeye koyuldu; bunun üzerine Fresco "Neler oluyor Cesca? Şu bayram günü ne diye eve böyle erkenden döndün" diye sordu.

Cesca canından iyice bezmiş halde: "Doğru, çok erken döndüm; çünkü kentimizde, bugün dışarıda gezen kadınlarla erkekler kadar sevimsizlerinin, bu kadar gudubetlerinin bulunduğunu hiç bilmiyordum. Şu dünya üstünde çirkinleri görmekten benim kadar hazzetmeyen bir kadın daha olduğunu hiç sanmıyorum. Onları görmemek için ben de eve erken döndüm" diye cevap verdi.

Yeğeninin bu küçümser halleri canına yettiğinden Fresco "Evladım, eğer çirkinleri söylediğin kadar çekilmez buluyorsan, mutlu mesut yaşamak için aynalara katiyen bakmamalısın" dedi.

Ama susaktan bile daha boş kafalı olan kız, üstüne bir de kendi aklını Süleyman peygamberinkine denk gördüğünden, Fresco'nun kastettiği manayı ancak bir koyunun anlayabileceği kadar yorumladı ve diğer kadınlar gibi kendisinin de aynaya bakmaktan hoşlandığını söyledi. Böylece kendi dev aynasında yaşamaya devam etti ve bugüne dek hiç değişmedi.

9. HİKÂYE

Guido Cavalcanti kendisini faka bastıran
Floransalı şövalyeleri nükteli sözlerle kibarca kalaylar.

Emilia'nın sırasını savdığını işiten kraliçe, son hikâyeyi anlatma ayrıcalığı bulunan Dioneo dışında geriye kendisinden başka kimsenin kalmadığını görünce söze başladı:

Tatlı hanımlar, içlerinden birini seçip anlatmayı tasarladığım hikâyelerden en az ikisini sizlere kaptırmış olsam da elimde kalan bir hikâye daha var; üstelik bu hikâyenin sonu öyle bir nükte barındırıyor ki şu ana dek anlatılanlar arasında bunca derin mana taşıyanı herhalde yoktur.

Bildiğiniz gibi bir zamanlar Floransa'da birbirinden güzel, övgüye değer gelenekler vardı; ancak kentimizin zenginleşmesiyle birlikte artan açgözlülük hepsini silip süpürdüğü için günümüzde hiçbirinden eser kalmadı. Bu geleneklerden birinde, kentin dört bir yanından gelen asilzadeler kendi topluluklarını kurarlar ve belirli sayıdaki üyeleriyle Floransa'nın çeşitli yerlerinde bir araya gelirlerdi; ancak her seferinde bir başka üyeye misafir olduklarından ve ev sahipliği yapan üye geriye kalanların hepsine ziyafet verdiğinden, topluluklarına yalnızca bunca masrafı rahatça karşılayabilecek kişileri almaya özen gösterirlerdi. Bu toplantılara denk gelen kimi seçkin yabancıların yanı sıra bazı hemşerilerimizin de sık sık meclislerini onurlandırdığı olurdu. Senede en az bir defa aynı örnek giyinirlerdi ve önemli günlerde, bilhassa belli

başlı bayramlarda, kente güzel haberler ya da zafer müjdesi ulaştığında mızraklarını kuşanıp kentte atla dolaşırlardı.

Bu topluluklardan biri de Betto Brunelleschi'nin topluluğuydu ve Betto ile arkadaşları Cavalcantelerin oğlu Guido Cavalcante'yi kendi aralarına katabilmek için büyük uğraş vermişlerdi. Boş yere de değildi bunca çaba; çünkü o dünyadaki gelmiş geçmiş en yetkin mantıkçı ve en büyük doğa filozofu (topluluktakileri pek ilgilendirmezdi bunlar) olmasının yanı sıra, gayet zarif ve görgülü biri, son derece iyi bir konuşmacı ve asilzadelere yaraşan işlerde yahut kafasına koyduklarını gerçekleştirmede diğer herkesten daha büyük hüner sahibiydi; tüm bunların haricinde fazlasıyla zengindi ve kıymetli gördüğü kişileri içten sözleriyle onurlandırmayı pek iyi bilirdi. Ne var ki Messer Betto onu aralarına katılmaya bir türlü ikna edememişti ve gerek kendisi gerekse dostları bunun nedenini, çoğu zaman felsefi meselelere gömülen Guido'nun insanlardan iyice kopmuş olmasına bağlıyordu; ayrıca Epikürcü fikirler taşıdığı için, halk arasında şu felsefi uğraşlarıyla yalnızca Tanrı'nın var olmadığını kanıtlamanın peşinde olduğu söylentileri dolaşıyordu.

Guido bir gün d'Orto San Michele'den yola çıkıp sık sık yürüyüş yaptığı Corso degli Adimari'den geçerek San Giovanni'ye gelmişti. O zamanlar San Giovanni'nin çevresi bugün Santa Reparata katedralinde bulunan mermerden yapılmış büyük lahitlerle ve daha nice mezarlarla doluydu. Guido bugün hâlâ aynı yerde duran somaki mermerinden yapılmış sütunların, bahsi geçen lahitlerin ve San Giovanni'nin kilitli duran kapısının etrafında dolanırken, Messer Betto'nun at sırtında Santa Repata meydanından dönen topluluğu, mezarların arasında Guido'yu fark etti ve "Hadi gidip Guido'nun biraz damarına basalım" dedi. Atlarını mahmuzladılar ve dalga geçme niyetiyle, Guido'nun fark etmesine neredeyse fırsat bile vermeden yanına yanaşıp "Guido, bizim topluluğumuza katılmayı reddediyorsun; peki ama Tanrı'nın var olmadığını bulduktan sonra ne yapacaksın" dediler.

Gudio topluluğun etrafını sardığını görünce bir çırpıda "Beyler, hazır kendi evinizdeyken, bana dilediğinizi söyleyebilirsiniz"

dedi; ardından elini şu kocaman lahitlerden birinin üzerine koydu ve zaten cevval bir adam olduğundan bir atlayışta lahdin öte tarafına geçerek ellerinden kurtulup kendi yoluna gitti.

Topluluktakiler birbirlerine bakakaldılar ve Guido'nun aklını yitirdiğini, sözlerinin hiçbir mana taşımadığını, çünkü üzerinde durdukları yerin tüm diğer Floransalılarla ya da Guido'nun bizzat kendisiyle ne kadar alakası varsa, kendilerini de ancak o kadar alakadar edebileceğini söylediler. Bunun üzerine Messer Betto onlara döndü ve "Eğer onun ne demek istediğini anlamadıysanız, asıl akılsız sizsiniz; o birkaç kelimeyle kibarca bizlere dünyanın en ağır lafını söyledi, çünkü iyice düşünürseniz bu lahitler içlerinde ölülerin yatıp istirahat ettiği yerler, yani ölülerin evidir. Ona ve onun gibi âlimlere kıyasla, bizler gibi cahil cühela takımının ölüden beter olduğunu göstermek için, buranın bizim evimiz olduğunu söyledi; işte o yüzden burada, aslında evimizdeyiz" dedi.

O anda her biri Guido'nun ne demek istediğini anlayıp utandı; bir daha onunla asla dalga geçmediler ve Messer Betto'yu daima izan sahibi, yaman bir şövalye olarak gördüler.

10. HİKÂYE

Papaz Cipolla Melek Cebrail'in tüyünü göstereceğine dair köylülere söz verir; ancak tüyün yerinde kömür bulunca, bunların Aziz Lorenzo'yu kavuran kömürler olduğunu söyler.

Topluluktaki herkes üzerine düşeni yerine getirmiş olduğundan, Dioneo anlatma sırasının kendisine geldiğini anladı ve resmi bir buyruk beklemeden, Guido'nun derin nüktesine övgüler yağdıran topluluğu susturup söze başladı:

Zarif hanımlar, canımın istediği konuda konuşabilme ayrıcalığına sahip olsam da hepinizin büyük bir uyum içinde hikâyeler anlattığı bağlamdan uzaklaşmak niyetinde değilim; aksine sizin izinizden giderek Aziz Antonio papazlarından birinin iki delikanlı

tarafından kendisine kurulan tuzaktan çevik bir hamleyle nasıl ustaca sıyrıldığından bahsetmek isterim. Hikâyenin tamamını doğru düzgün anlatabilmek adına sözü alabildiğine uzatacak olmam sizleri bunaltmasın; bakın, güneş nasıl olsa hâlâ göğün en tepesinde.

Certaldo, sizlerin de muhtemelen daha evvel duymuş olabileceği üzere, yöremizde bulunan Valdesa'ya bağlı bir kasabadır. Küçük olmasına rağmen, bir zamanlar hali vakti yerinde asilzadeleri barındıran bu kasaba, epey yağlı bir kapı olduğundan, Aziz Antonio'ya bağlı papazlardan Cipolla* adında biri, her yıl yöre halkının budalalıklarından artırıp verdiği sadakaları toplamaya gelir ve belki de muhteremliğinden ziyade ismi sayesinde herkesçe pek sıcak karşılanırdı; keza Certaldo topraklarında yetişen soğanların ünü tüm Toscana'ya yayılmıştı. Papaz Cipolla ufak tefek, kızıl saçlı, güler yüzlü bir adamdı ve dünyanın en dilbaz insanıydı; üstelik hiçbir eğitim görmemiş olmasına rağmen öylesine hazır cevap biri ve öyle usta bir konuşmacıydı ki, hani karşısındaki kim olduğunu bilmese, onu Cicero'nun† ya da Quintiliano'nun‡ bizzat kendisi sanırdı; dahası o yöredeki neredeyse herkesin dostu, ahbabı yahut hayır duacısıydı.

Bir pazar sabahı, ağustos ayında çıkmayı âdet edindiği ziyaretlerinden birini gerçekleştirdi ve civar köylerdeki iyi niyetli kadınlarla erkeklerin katıldığı kalabalık bir ayin sırasında, uygun gördüğü bir anda öne doğru çıkıp, "Hanımlar, beyler, ulu ve Aziz Antonio'nun mallarınızı, eşeklerinizi, domuzlarınızı ve koyunlarınızı koruyup gözetmesi için her sene, elinizden geldiği ya da gönlünüzden koptuğu kadarıyla buğdaylarınızın ve yulaflarınızın karınca kararınca bir kısmını, fakirlere dağıtmak üzere Aziz Antonio efendimize göndermeniz, bildiğiniz üzere, âdetlerinizden biri haline geldi; bunun haricinde, senede bir defa ödemekle yükümlü olduğunuz, bilhassa cemaatimize kayıtlı olanlardan tahsil edilen

---

Cipolla İtalyancada "soğan" anlamına gelir –çn.

† Marcus Tillius Cicero (MÖ 106-MÖ 43): Romalı devlet adamı, bilgin, yazar ve hatip –çn.

‡ Marcus Fibius Quintilianus (MS 35-100): Romalı hatip –çn.

ufak meblağı da vermenizin vakti geldi. Bağlı bulunduğum başrahip tarafından tüm bunları toplamak üzere buraya gönderildim. Bu sebepten ötürü, bugünkü öğle ayininin ardından, çanların çaldığını duyduğunuz vakit, Tanrı'nın inayetiyle her zamanki gibi, kiliseden çıkıp size vaaz vereceğim, haçı öptüreceğim bu yere gelin. Ayrıca hepinizin Aziz Antonio'ya ne kadar sadık olduğunuzu bildiğimden, bizzat kendisinin gönlünden kopup gelen bir lütufla sizlere, denizler aşırı kutsal topraklardan şahsen gidip getirdiğim son derece özel ve güzel bir kutsal emaneti, Melek Cebrail'in vahiy getirmek üzere Nasıra'ya geldiği sırada Bakire Meryem'in odasına düşen bir tüyünü göstereceğim," dedi ve bu sözlerinin ardından susup ayine geçti.

Papaz Cipolla'nın bu konuşmayı yaptığı sırada, kilisedeki kalabalığın arasında fazlasıyla sivri akıllı iki de delikanlı bulunuyordu. İçlerinden birinin adı Giovanni del Bragoniera, diğerinin adı da Biagio Pizzini idi ve her ne kadar kendisinin yakın arkadaşları ve cemaatinin mensupları olsalar da, Papaz Cipolla'nın yaptığı duyuruya epey güldükten sonra, ona şu tüyle ilgili bir oyun oynamaya karar vermişlerdi. Papaz Cipolla'nın sabahleyin sur içinde bir arkadaşıyla kahvaltı edeceğini bildikleri için, onun sofraya oturduğunu haber alır almaz sokağa fırlayıp kaldığı hana vardılar. Yaptıkları tasarı şöyleydi: Biagio, Papaz Cipolla'nın uşağını lafa tutarken, Giovanni papazın eşyaları arasından şu tüyü, ya da artık her ne ise onu bulup alacak; sonra da papazın bu durumu halka nasıl izah edeceğine bakacaklardı.

Papaz Cipolla'nın bir de uşağı vardı; kimilerinin Balina Guccio, kimilerinin Pasaklı Guccio, kimilerininse Domuz Guccio dedikleri bu uşak, öylesine dökün tü biriydi ki Lippo Topo* gelse, onun gibisini çizemezdi. Papaz Cipolla da arkadaş arasında sık sık onu diline dolar ve "Benim uşağın öyle dokuz kusuru var ki hani bunlardan yalnızca biri Süleyman peygamberde, Aristo'da ya da Seneca'da olsaydı, onlardaki her tür mahareti, hikmeti, kerameti yerle bir etmeye yeterdi. Düşünün hele bu nasıl bir adamdır ki

---

Çirkin insan portreleri çizdiğine değinilen bu ressamın ismi atasözlerinde geçer –çn.

hünerden, akıldan, kerametten yoksun olduğu gibi, üstüne dokuz tane de kusuru var!" derdi. Ne zaman ona bu dokuz kusurun ne olduğu sorulsa, önceden uydurduğu kafiyeyle cevap verir, "Anlatayım size nasıl biridir; yalancı, pasaklı, yarım akıllı; savsak, savruk, başına buyruk; lakayıt, şirret, haset adamın tekidir. Bunların haricinde sürüsüyledir garipliği, ama şimdi hiç bahsetmemek en iyisi. Fakat yaptıkları arasında en eğlenceli olanı, her gittiği yerde evlenmeye, bir de ev tutmaya kalkması; sırf gür, kapkara ve yağlı diye sakalı, zannediyor ki kendisi pek hoş, pek yakışıklı ve her gören kadın ona abayı yaktı. Kendi haline kalacak olsa, hepsinin peşine düşer dizginlerinden boşana boşana. Ama bana büyük faydası dokunduğu da doğrudur; gizlice benimle konuşmak isteyen biri olunca, söylenenleri duymaya can atmadığı zaman yoktur. Bana bir şey sorulduğunda cevap veremezsem diye aklı çıkar, kendince doğrusu neyse, evet ya da hayır diye hemen cevaplar" derdi.

Papaz Cipolla işte bu uşağını handa bırakmış ve eşyalarına, bilhassa da içinde kutsal emanetlerin bulunduğu heybesine kimseyi yaklaştırmamasını tembihlemişti. Ama Pasaklı Guccio mutfağa çok düşkündü; hele bir de mutfakta hizmetçi kızın olduğunu haber almışsa, bülbüller bile yeşil dallara onun kadar düşkünlük gösteremezdi. Hancının, iki memesi bir çift gübre küfesine benzeyen, suratı Baroncileri andıran, her yanı ter, yağ ve is içindeki kaba saba, bodur ve tombul hizmetçisini gördüğü anda, Papaz Cipolla'nın odasının kapısını açık, eşyalarını ise kendi hallerine bırakarak tıpkı akbabaların leşe atladığı gibi kızın üstüne atıldı. Ağustos ayında olmalarına rağmen ateşin yanına geçip kuruldu ve Nuta adındaki hizmetçiyle çene çalmaya koyuldu; kendisinin vekâleten asil bir beyefendi olduğunu, servetinin bin dokuz sikkeden fazla tuttuğunu ama başkalarına dağıtması gerekenleri hesaba katmadığını, onların da aşağı yukarı bir bu kadar tutacağını; güzel işler becermeyi, güzel sözler söylemeyi efendisinden bile daha iyi bildiğini anlattı. Tepesi Altopascio'daki aşevinin koca kazanlarına çeşni katmaya yetecek kadar yağ bağlamış külahına, yakasıyla koltuk altlarını saran ter öbeklerinin Tatar ya da Hint kumaşlarında bile rastlanamayacak denli envai çeşit renge bula-

dığı yırtık pırtık gömleğine, lime lime olmuş ayakkabılarına ya da delik deşik çoraplarına bakmadan hizmetçi kıza, sanki kendisi Chatillon lorduymuş gibi onu yeni baştan giydirip kuşatmak, rahata kavuşturmak, eline üç kuruş geçmeden elâlemin derdini çekmekten kurtarıp daha iyi bir hayatın kapılarını açmak ve onun için daha nice güzellikler yapmak istediğini söyledi. Her ne kadar içtenlikle dile getirilmiş olsalar da tıpkı diğer girişimleri gibi, havaya karışıp giden bu sözlerin de bir yere vardığı yoktu.

Pasaklı Guccio'yu Nuta ile haşır neşir bulan iki delikanlı işleri yarı yarıya hallolduğu için çok sevindiler ve hiçbir engelle karşılaşmadan Papaz Cipolla'nın odasına gidip açık buldukları kapıdan içeri girdiler; aranırlarken ellerine ilk geçen eşya ise tüyün içinde durduğu heybe oldu. Heybenin içinde, incecik kumaşlara kat kat sarılmış ufacık bir kutu buldular; kutuyu açtıkları zaman bir papağanın kuyruğundan koparılmış tüyü gördüler ve bunun, Papaz Cipolla'nın Certaldo halkına göstermeye söz verdiği tüy olduğunu anladılar.

Tabii o zamanlar insanları buna inandırmak kolaydı, çünkü sonradan bol keseden akıtılarak tüm İtalya'ya yayılan Mısır şata-

fatı henüz Toscana'ya ucundan kıyısından bile olsa ulaşmamıştı; bu tür şatafatlar kimi yerlerde bir parça tanınıyordu tanınmasına, fakat bu yörede yaşayanların bunlardan neredeyse hiç haberi yoktu; hatta eskilerin o katıksız sadeliğini sürdürdüklerinden, daha önce hiç papağan görmedikleri gibi, büyük çoğunluğun adını bile duymuşluğu yoktu.

Aradığını bulmanın memnuniyetiyle tüyü yanlarına alan iki delikanlı kutuyu boş bırakmamak için odanın bir köşesinde duran kömürleri kutunun içine tıkıştırıp kapağını kapattı; ardından her şeyi eski haline getirdi ve kimseciklere görünmeden güle oynaya handan ayrılıp, tüyün yerinde kömürü bulduğu zaman Papaz Cipolla'nın ne diyeceğini beklemeye başladı.

Kilisede ikindiye doğru melek Cebrail'in tüyünü görebileceklerini işiten kadın erkek tüm köylüler, ayinden sonra evlerine döndüklerinde akrabalarına, komşularına haber verdiler; öğle yemeğini yer yemez sürü halinde sur içine akın eden kadınlarla erkekler, içeriye neredeyse zar zor sığabildiler ve şu tüyü görebilmek için heyecanla beklemeye başladılar.

Papaz Cipolla öğle yemeğini güzelce yemiş, üstüne biraz da kestirmişti; ikindi sularında uykusundan uyandı ve tüyü görmeye gelen köylülerin yoğun kalabalığını işitince, heybesiyle çanları gidip getirmesi için Pasaklı Guccio'ya haber yolladı. Mutfaktan ve Nuta'nın yanından zar zor ayrılan uşak, istenilen eşyalarla birlikte aşağıya binbir güçlükle inebildi ve soluk soluğa papazın yanına geldi, çünkü içtiği sulardan karnı davul gibi şişmişti; ardından Papaz Cipolla'nın emriyle kilisenin kapısına gitti ve var gücüyle çanları çalmaya başladı.

Papaz Cipolla, bütün ahali toplanınca, eşyalarının karıştırılmış olabileceğini aklına bile getirmeden, vaazına başladı ve sözü işine geldiği gibi uzattı. Sıra melek Cebrail'in tüyünü göstermeye geldiğinde, önce dualar eşliğinde büyük bir ayin yaptırdı, ardından iki meşale yaktırdı ve başlığını geriye attıktan sonra büyük bir özenle kumaşı çözüp kutuyu çıkardı. Melek Cebrail ile kutsal emaneti övüp yücelten sözlerinin ardından kutuyu açtı; içinin kömürle dolu olduğunu görünce, kafası pek çalışmadığı için Balina

Guccio'nun bunu yapmış olabileceği şüphesi ya da eşyalarına göz kulak olamayıp başkalarının böyle bir işe kalkışmasına mahal verdiği için onu suçlama düşüncesi aklından bile geçmedi; sadece, Guccio'nun nasıl davrandığını yani lakayıt, savruk, yarım akıllı ve başına buyruk biri olduğunu bile bile eşyalarını ona emanet ettiği için, içten içe kendine sövüp saydı. Yine de hiç renk vermeden ellerini ve yüzünü göğe doğru kaldırıp, herkesin duyabileceği bir sesle "Ey Tanrım, kudretine sonsuz şükürler olsun!" dedi.

Ardından kutuyu kapattı ve kalabalığa dönüp, "Bayanlar baylar, öncelikle sizlere şunu söylemeliyim ki henüz genç bir delikanlıyken bağlı bulunduğum başrahip tarafından güneşin aydınlattığı topraklara gönderildim ve kesin bir buyrukla Porcellana'nın* hiç masraf çıkarmayan, fakat bizden ziyade başkalarına faydası dokunan açıklarını arayıp bulmakla görevlendirildim. Bu amaçla yola koyuldum† ve Vinegia'dan çıkıp Yunankent'e geldim; Garbo ve Baldacca krallıklarını atla geçerek Parione'ye, oradan da aç susuz halde Sardinya'ya ulaştım. Fakat ayak bastığım yerleri tek tek

---

Guccio'nun soyadı olması muhtemel. Tarihi kaynaklarda 1318-1335 yılları arasında Guccio Aghinetti, Guccio Porcellana, Papaz Porcellana isimli birinin Floransa'nın San Paolo bölgesinde yaşadığı ve San Filippo hastanesinde çalıştığı geçer. Floransa'da ayrıca Porcellana adında bir sokak ve hastane vardır –çn.

Papaz Cipolla bu seyahatinde Floransa'yı genel itibariyle doğudan batıya doğru tarif eder; fakat seçtiği isimler uzak yerleri çağrıştırır. Vinegia, Venedik kentini; Borgo dei Greci, Yunanistan'ı; Baldacca, Bağdat'ı; Garbo, Alcavre'yi (Araplar İber yarımadasını fethettiklerinde buraya "batı" anlamına gelen El Garbo ismini vermişlerdir ve Portekiz'deki Algavre bölgesinin ismi buradan gelmektedir); Parione, Paris'i; Sardigna, Sardinya Adasını; Braccio di San Giorgio ise Boğaziçi'ni akla getirir. Oysa Vinegia ve Borgo dei Greci (Yunankent), Piazza della Signoria ile Santa Croce arasında yer alan iki semttir. Garbo, şu anki via Condotta'nın eski ismidir ve Baldacca, Orsanmichele yakınlarında yer alan bir caddenin eski ismidir. Parione, Santa Trinita meydanına çıkan caddelerden biridir; Sardigna, Arno Nehri yakınlarında via Isolotto'nun hemen yanında bulunan kumsalın ismidir. Floransa'da San Giorgio adında hem Dogana yakınlarında hem de Orsanmichiele'de birer semt vardır –çn.

saymamın ne âlemi var? San Giorgio boğazını geçip Alaveristan ve Dalaveristan topraklarına vardım; bunlar nüfusu hayli yoğun olan kalabalık ülkelerdi. Ardından Yalanya ülkesine ulaştım ve burada hem kendi cemaatimden hem de farklı görüşlerden pek çok rahiple karşılaştım; hepsi de Tanrı aşkıyla yürüdükleri yolda keyiflerini bozacak her tür işten imtina ediyor, kendilerine bir faydası dokunmadığı sürece kimsenin derdiyle ilgilenmiyor, sahte paradan başkasını kullanmıyorlardı. Daha sonra kadınların, erkeklerin ayaklarında takunyalarla dağlara tırmandığı, domuzlara yine kendi bağırsaklarından kılıf geçirdikleri Abruzzi topraklarına geçtim; az ötede ekmeği sırıkta, şarabıysa çuvalda taşıyan insanlar gördüm ve ardından bütün suların aşağıya doğru aktığı Bacchi dağlarına vardım. Buradan sonra kısacık bir zamanda öylesine uzaklara gittim ki, ta Hindistan'da Pastinaca'ya kadar uzandım ve kendi gözüyle görmeyene inanılmaz gelecek ama sırtıma geçirdiğim şu cübbe üzerine size yemin ederim ki bu yerde orakların havada uçtuğunu gördüm. Orada tanıştığım Maso del Saggio sözlerimi doğrulayacaktır; kendisi cevizleri kırdıktan sonra kabuklarını perakende olarak satan büyük bir tüccardır. Fakat aradığımı bulamadığım ve yolun bundan sonrasına su üstünde devam etmem gerektiği için gerisingeri dönüp yazları soğuk ekmeğin dört kuruşa, sıcağınınsa bedavaya verildiği kutsal topraklara geçtim. Burada Kudüs patriği zatı muhterem Benikınamasanız Lütfedersiniz ile tanıştım. Üstümden hiç çıkarmadığım Aziz Antonio cüppesine hürmeten, kendi himayesindeki kutsal emanetleri benim de görmemi istedi; fakat bunlar öylesine çoktu ki hepsini size saymaya kalkarsam bitirene dek uzun yollar arşınlamamız gerekir. Yine de, hanımların hatırı kalmasın diye birkaçından söz edeyim. Öncelikle bu zatı muhterem bana Kutsal Ruh'un parmağını gösterdi; her zaman olduğu gibi sapasağlam ve büsbütün duruyordu parmak. Sonra Aziz Franceso'ya görünen Serafim'in* bir tutam perçemini, Kerubim'in† bir tırnağını, Verbum-caro-pencere-

---

Tanrı'nın tahtını korumakla görevli melekler –çn.

† Aden bahçesini korumakla görevli melekler –çn.

de-oldu'nun* kaburga kemiklerinden birini, kutsal Katolik inancın birkaç kıyafetini, Doğudaki üç müneccime görünen yıldızın† ışıklarını, Aziz Mikail'in şeytanla savaşırken döktüğü terle dolu ufak bir şişeyi, Aziz Lazarus'un‡ Ölümünün çene kemiğini ve daha pek çok kutsal emaneti gösterdi. Uzun zamandır aradığı Morello Dağı Yokuşları'nın halk dilinde yazılmış bir nüshasını ve Caprezio'nun bazı bölümlerini seve seve kendisine bırakınca, kutsal emanetlerine beni de ortak etti: Kutsal Haç'ın bir dişini, küçük bir şişe içinde Süleyman Mabedinin çan seslerini, Melek Cebrail'in sizlere daha önce bahsettiğim şu tüyünü ve Villamagnalı Aziz Gherardo'nun§ sandaletinin bir tekini verdi bana. Geçenlerde bu sandaleti azize duyduğu bağlılıktan ötürü Bonsili Gherardo'ya armağan ettim. Son olarak da şehit edilen yüceler yücesi Aziz Lorenzo'yu¶ kavuran kömürden birkaç parça verdi. Bütün bunları yanıma aldım ve büyük bir içtenlikle buraya getirdim. Aslına bakılırsa bağlı bulunduğum başrahip, özgünlükleri saptanana dek bunları sergilememe izin vermemişti; ancak meydana getirdikleri mucizeler ve patrikten gelen mektuplar sayesinde gerçekliklerinden emin oldu ve başkalarına göstermeme müsaade buyurdu. Yine de onları bir başkasına emanet etmekten çekindiğimden daima yanımda taşırım. İşin aslı, zarar görmemesi için melek Cebrail'in tüyünü bir kutuda, Aziz Lorenzo'yu kavuran kömürleri de diğer bir kutuda

---

Yuhanna İncili 1:14, "Verbum caro fattum est" (Söz insan oldu). Papaz Cipolla yarı Latince yarı İtalyanca dile getirdiği alıntıyı "Verbum-caro-fatti-alle-finestre" şeklinde değiştirir –çn.

† Betlehem yıldızı; Hıristiyanlık inancına göre İsa peygamber doğduğunda gökte parlak bir yıldız belirir ve üç müneccim bu yıldıza bakarak Yahudilerin yeni kralının doğduğunu anlar, hürmetlerini sunmak üzere yanına gider.

‡ Beytanyalı Lazarus; İsa peygamberin bir mucizeyle ölümünden günler sonra dirilttiği kişi –çn.

§ Fransisken tarikatının ilk müritlerindendir; ayaklarında genellikle tahta sandaletle tasvir edilir –çn.

¶ Aziz Lorenzo (MS 225-258): İmparator Valerius döneminde kilisenin hazinesini yönetime teslim etmediği için ızgarada yakılarak idam edilmiştir –çn.

taşıyorum fakat bu iki kutu birbirinin tıpatıp aynısı olduğundan sık sık biri diye diğerini aldığım olur; keza şu anda başıma yine aynı durum geldi. Tüyün durduğu kutuyu getirdiğimi zannederken meğerse kömürlerin olduğu kutuyu getirmişim. Fakat bunun hata olduğunu sanmıyorum; aksine Tanrı iradesinin tecelli ettiğine, kömür kutusunu bizzat O'nun elime tutuşturduğuna eminim; keza az evvel Aziz Lorenzo yortusunun yarından sonraki gün olduğunu hatırladım.

Tanrı, Aziz Loranzo'yu kavuran kömürleri sizlere göstermemi, böylece azize karşı duymanız gereken bağlılık ateşini ruhlarınızda yeniden tutuşturmayı istedi ve bu nedenle bana, gönlümden geçen tüyü değil, o mukaddes bedenden akan suyukla ıslanıp sönmüş mübarek kömürleri aldırdı. Haydi, muhterem evlatlarım, başlıklarınızı çıkarın ve huşu içinde kutsal emanete bakmaya gelin. Fakat öncesinde şunu bilmenizi isterim ki, üzerine bu kömürlerle haç çizilen kimse, bütün bir yıl boyunca, bizzat hissetmediği hiçbir ateşin kendisini yakmayacağından emin olabilir."

Bu sözlerinin ardından Aziz Lorenzo'ya övgü dolu bir ilahi okudu ve kutuyu açıp kömürleri gösterdi. Alabildiğine ahmak kitle bir süre kömürlere saygı ve hayranlıkla baktıktan sonra, kalabalık sürüler halinde Papaz Cipolla'nın etrafını sardı ve pek huyları olmadığı halde büyük bir cömertlik sergileyerek kömürle kendilerine de dokunması için papaza yalvarıp yakardı. Böylece kömürleri eline alan Papaz Cipolla erkeklerin yeleklerine, beyaz gömleklerine, kadınların eşarplarına üstlerini kaplayacak büyüklükte haçlar çizmeye başladı; bir yandan da haç çizerken aşınan kömürlerin kutunun içinde yeniden uzadıklarını ve kendisinin buna defalarca şahit olduğunu söylüyordu. Böylece hızlı ve uyanık davranan Papaz Cipolla, hem üzerlerine haç çizdiği Certaldo halkından çok büyük bir bağış topladı, hem de tüyü çalarak kendisini dımdızlak ortada bırakabileceklerini sananları şaşkına çevirdi. İki delikanlı da vaaz sırasında oradaydı ve papazın bulduğu çözümü duymuşlardı; onun lafı nerelerden evirip çevirdiğini, nasıl bağladığını görünce çeneleri ağrıyana kadar güldüler. Köylüler meydanı boşaltınca papazın yanına gidip neler yaptıklarını güle

oynaya anlattılar ve tüyünü geri verdiler. Ertesi sene tüyün getirisi, kömürlerin o gün çıkardığı kazançtan hiç de aşağı olmadı.

* * *

Bu hikâye topluluktakilerin çok hoşuna gitmiş, herkesi epey eğlendirmişti; Papaz Cipolla'nın kendisi, özellikle de haç yolcuğu, kutsal emanetleri ve gerek yolda gördükleri, gerekse yanında getirdikleri topluluğu kırıp geçirmişti.

Hikâyenin sona erdiğini, dolayısıyla kraliyetinin sonuna geldiğini gören kraliçe ayağa kalktı ve başından çıkardığı tacı gülerek Dioneo'ya verdikten sonra "Kadınları yönetip yönlendirmenin ne çetin bir iş olduğunu görme vaktin geldi, Dioneo. Haydi, kralımız ol ve bizi öyle bir yönet ki sonunda krallığından övgüyle söz edelim" dedi.

Dioneo tacı aldı ve gülerek "Daha önce pek çok kez benden çok daha değerli kralları, yani satranç tahtasındakileri, görmüş olmalısınız. Gerçek bir krala nasıl itaat etmek gerekiyorsa, bana da öyle itaat edin; edin ki yokluğunda eğlencelerin mutlak sevince eremediği bir hazzı tattırayım size. Neyse, bu sözleri artık bir kenara bırakalım. Nasıl olsa kendi bildiğim gibi yöneteceğim sizi" cevabını verdi. Ardından alışageldikleri düzene uyarak kâhyayı çağırttı ve idaresi süresince yapılması gerekenleri sırasıyla anlattı; sonra da "Değerli hanımlar, insanoğlunun maharetini ve olayların çeşitliliğini öyle farklı yönlerden ele aldık ki, eğer Liscia az evvel buraya gelmemiş, sözleriyle bana yarın üzerinde durmaya değer bir fikir vermemiş olsaydı, konuşulacak konu bulmada sanırım epey zorluk çekerdim. Sizin de duyduğunuz gibi kendisi, sütten çıkmış ak kaşık gibi kocaya giden tek bir komşusunun olmadığını söyledi; ayrıca evli kadınların kocalarına ne gibi hinlikler ettiklerini iyi bildiğini ekledi. İlki çoluk çocuğu ilgilendirdiği için onu bir kenara bırakalım; ama ikinci dediği, bana kalırsa üzerine konuşması keyifli bir konu. Liscia bize gerekçesini de sunduğuna göre yarın, sonunda yakalanıp yakalanmadıklarına bakmadan, aşk uğruna ya da yakayı sıyırmak adına karıların kocalarına ettikleri hinliklerden söz edilmesini istiyorum" dedi.

Böyle bir konuda konuşmalarının yakışık almayacağını düşünen bazı hanımlar konunun değiştirilmesini rica ettiler ama kral onlara:

"Hanımlar, ne seçtiğimi en az sizin kadar iyi biliyorum. Öne sürdüğünüz gerekçeler beni kararımdan döndüremezler çünkü kadınlarla erkekler ahlaksızlığa meyletmekten kaçındığı sürece, her konuda konuşulabilirler, diye düşünüyorum. Her şeyin tepetakla olduğu şu günlerde, hâkimlerin mahkemeleri terk ettiğini, gerek ilahi gerekse insani yasaların sessizliğe gömüldüğünü, hayatını kurtarmak için herkese geniş yetkiler tanındığını bilmiyor musunuz? Ahlaksızlığa varan eylemler sergilemek değil, kendinizi ve başkalarını eğlendirmek maksadıyla edep sınırlarını biraz aşmanızda ayıplanacak bir yan görmüyorum. Dahası topluluğumuz ilk günden itibaren son derece düzgün davrandı ve bana kalırsa burada konuşulanlardan hareketle kimsenin alnına kara çalınamaz; Tanrı'nın izniyle hiçbirimize leke sürülmeyecektir. Ayrıca sizin iffetinizi bilmeyen mi var? Üstelik eğlenceli sohbetler bir yana, ölüm korkusunun bile iffetinizi sarsabileceğine inanmıyorum ben. Hem, işin aslı, sizin böylesine eften püften bir mesele hakkında söz söylemekten çekindiğinizi birisi duyacak olsa, bir kabahatiniz olduğu için bu konuda konuşmak istemediğiniz şüphesine kapılabilir. Dahası, ben her birinize itaat etmişken, beni kralınız yaptıktan, kuralları benim belirlememi istedikten sonra seçtiğim konuda konuşmayarak ne de güzel onurlandırıyorsunuz beni! Bize değil kalbi fesatlara yakışan bu vesveseleri bir kenara bırakın ve güzel bir hikâye anlatmak için iyice düşünüp taşının" cevabını verdi.

Bu sözleri işiten hanımlar, kralın isteğini yerine getireceklerini söylediler; bunun üzerine kral canlarının istediğini yapmaları için akşam yemeğine dek herkesi serbest bıraktı.

Hikâyeler epey kısa sürdüğünden, güneş hâlâ tepedeydi. Dioneo'nun diğer gençlerle birlikte zar oyununa geçtiğini gören Elissa, tüm hanımları bir kenara topladı ve "Buraya geldiğimizden beri sizi götürmek istediğim bir yer var. Adı, Kadınlar Vadisi ve buraya çok yakın. Daha önce içinizden birinin bu yeri gördüğünü

sanmam. Güneş hâlâ tepede olduğu için, bugün sizi oraya götürmenin tam zamanıdır, diye düşündüm. Hep birlikte gitmek isterseniz eğer, daha oraya ayak bastığınız anda, kalkıp gelmiş olduğunuza çok sevineceksiniz; bundan en ufak bir kuşkum yok" dedi.

Hanımlar seve seve gelecekleri yanıtını verdiler; hizmetçilerden birini yanlarına aldıktan sonra gençlere hiç ses etmeden yola koyuldular ve daha bir mil bile gitmeden Kadınlar Vadisine ulaştılar. Bir yanında suları berrak bir derenin aktığı daracık bir patikayı takip ederek vadinin içlerine kadar ilerlediler ve burayı, bilhassa böylesine sıcak bir havada, akla hayale gelmeyecek kadar hoş ve sevimli buldular. İçlerinden birinin daha sonra bana söylediğine göre vadinin zemini, her ne kadar insan elinin değil doğanın kendi eseriymiş gibi görünse de, sanki pergelle çizilmiş gibi yusyuvarlaktı; çevresi yaklaşık yarım mil kadardı ve etrafı yarım düzine dağla çevriliydi; pek de yüksek sayılmayacak bu dağların her birinin zirvesinde küçük birer şato biçiminde inşa edilmiş köşkler vardı.

Dağların yamaçları zirveden eteklere doğru öylesine kademeli bir eğim çiziyordu ki tıpkı tiyatrolarda tepeden zemine inerken gitgide daralan merdivenleri andırıyordu. Asmalar, zeytinler, bademler, kirazlar, incirler ve daha başka bir sürü meyve ağaçları dağların güneye bakan yamacını bir karış boş yer kalmayıncaya dek kaplamıştı. Kuzeye bakan yamacında ise hayal edilebilecek en yeşil meşelerle, dişbudaklarla ve daha nice ağaçlarla kaplı dimdik uzanan ormanlar vardı. Dağların eteklerindeki ovaya ulaşmanın tek yolu, hanımların geçtiği patikaydı. Ovayı hıncahınç saran köknarlar, serviler, defneler ve az sayıdaki çam ağaçları becerikli bir ormancı tarafından dikilmişçesine itinayla sıralanıp düzenlenmiş gibiydi. Güneşin tam tepede olduğu zamanlarda bile gün ışığı, alacalı ama en çok da mor renkli çiçeklerin bezediği, minimini çimenlerle kaplı çayıra zar zor ulaşabiliyordu.

Bunların yanı sıra, hanımların en az diğerleri kadar gönlünü çelen ufacık bir dere vardı; iki dağın böldüğü vadilerden birinden akan dere, çıplak kayaların üstünden aşağı inerken küçük bir şelale meydana getiriyor ve tam döküldüğü anda pek tatlı bir ses çıka-

rıyordu; etrafa sıçrayan su damlaları uzaktan bakıldığında tazyikle patlayıp etrafa püsküren gümüş zerreciklerini andırıyordu. Bir karış toprakla buluşur buluşmaz, büyük bir hızla akarak sevimli bir ark çizen su, vadinin tam ortasında, kesesi elveren hemşerilerimizin bahçelerinde yaptırdığı balık havuzlarını andıran ufak bir göl meydana getiriyordu. Gölün derinliği fazla değildi; ayakta duran birinin ancak göğsüne kadar gelirdi. Göle en ufak bir kirlilik bulaşmamıştı ve berrak sularında en dipteki mini minnacık çakıl taşları bile görülebiliyordu; öyle ki yapacak başka işi olmayan biri, istese bütün çakıl taşlarını tek tek sayabilirdi. Dışarıdan bakıldığında yalnızca gölün dibi değil, içinde bir o yana bir bu yana dolaşıp duran bir sürü balık da görülebiliyordu; üstelik onları izlemek keyifli olduğu kadar da hayret vericiydi. Gölün çevresini yüksek bentler değil, buluştuğu nemle daha da güzelleşen çayır toprağı kuşatmıştı. Küçük vadinin dışına uzanan bir başka ark, gölden taşan suyu daha aşağılara taşıyordu.

Geldikleri bu yerde her şeye baktıktan ve hepsine övgüler yağdırdıktan sonra, önlerinde uzanan durgun gölü seyre dalan genç hanımlar, hava çok sıcak olduğundan, kimselere görünme korkusuna kapılmadan gölde yıkanmak istedi ve hizmetçi kıza, vadiye girmek için geçtikleri patika yola gidip oturmasını, biri gelirse kendilerine haber vermesini emretti; ardından yedisi birden soyunup göle girdi. Göl, onların o pirüpak bedenlerini, ancak gül rengi şarabı saran incecik bir cam kadar örtüyordu. Suya girdiklerinde bile dinginliğinden hiçbir şey yitirmeyen gölde, saklanacak yer bulamayan balıkların peşi sıra, becerebildikleri kadarıyla bir o yana bir bu yana yüzmeye başladılar ve balıkları elleriyle tutmaya çalıştılar. Bir süre suda kalıp böyle eğlendikten ve birkaç tane balık yakaladıktan sonra, gölden çıkıp giyindiler ve artık şatoya dönme vaktinin geldiğini düşündüklerinden, öve öve bitirmedikleri bu yere daha fazla methiyeler düzmeden, ağır adımlarla, vadinin güzelliğinden konuşa konuşa yürümeye koyuldular.

Şatoya ulaştıklarında vakit henüz erkendi. Gençleri aynı bıraktıkları yerde, hâlâ oyun oynarken buldular. Pampinea gülerek gençlere "Bugün nasıl da oyuna getirdik sizi!" dedi.

Bunun üzerine Dioneo: "Nasıl yani? Hani yarın üzerine konuşacaktık? Siz şimdiden eyleme mi geçtiniz" diye sordu.

"Aynen öyle" dedi Pampinea ve nereye gittiklerini, neler yaptıklarını, buranın nasıl bir yer olduğunu, ne kadar uzakta bulunduğunu uzun uzun anlattı.

Yerin güzelliğine dair anlatılanları işittikçe, orayı görme hevesine kapılan kral, sofranın derhal kurulmasını buyurdu. Hep birlikte büyük bir keyifle yenilen akşam yemeğinin ardından üç genç, hanımları geride bırakıp hizmetçileriyle beraber vadiye gitti. İçlerinde daha önce burayı gören yoktu; her yanıyla göz önüne alındığında, dünyanın en güzel yerlerinden biri sayılabilecek vadiye hayran kaldılar. Gölde yıkandıktan sonra, vakit iyice geç olduğundan giyinip şatoya döndüler ve hanımları Fiammetta'nın tutturduğu oyun havasında dans ederken bulunca onlar da dansa katıldılar; ardından Kadınlar Vadisi hakkında sohbete daldılar ve buranın ne kadar güzel, nasıl da övgüye değer bir yer olduğundan bahsettiler. Daha sonra kral, kâhyayı çağırtıp ertesi sabahla ilgili hazırlıkların vadide yapılmasını, gün içinde uyumak ya da dinlenmek isteyenler olursa diye birkaç tane de yatak serilmesini emretti; ardından meşale, şarap, badem şekerleri getirtti ve yeniden zindelik kazanınca, topluluktaki tüm beylere dans etmelerini buyurdu. Panfilo, istek üzerine dansı başlattı ve kral, Elissa'ya dönüp tatlılıkla "Genç ve güzel hanımefendi, bugün sen beni kraliyet tacıyla onurlandırdın; ben de bu akşam bir şarkı söyleterek seni onurlandırmak isterim. Haydi, bize, en çok hoşuna giden şarkıyı söyle" dedi.

Elissa memnuniyetle söyleyeceği yanıtını verdi ve yumuşacık bir sesle şarkısına başladı:

Ey aşk, kurtulabilirsem eğer senin pençenden
Eminim, bir daha başka kapana kısılmam ben.

Genç bir kızken savaşına katıldım,
O saf, tatlı huzur sendedir sandım,
Her iki elimi birden yere kapadım,

Kendimi tamamen güvende saydım:
Oysa sen arsız gaddar, hain zorba,
Birden saldırdın bana silahlarınla
Atıldın üstüme sipsivri kancalarınla.

Bu dünyaya beni öldürmeye gelmiş olana
Senin zincirlerinle bağlandıktan sonra,
Dolup taştım acıyla, sevdalı gözyaşıyla
Kendine esir aldı beni, kapattı sultasına;
Öylesine insafsız bir efendi ki,
İç çekişlerim mahvederken beni
Ağlayıp sızlanmam ona kâr etmedi.

Bütün yalvarmalarım uçup gitti rüzgârla
Kimse dinlemiyor, kulak vermiyor bana
Anbean büyüyor acım, artıyor arttıkça
Yaşamak çileli ama ölüm nasıldır acaba?
Ah! Soluyorum efendim, bana merhamet et
Gelmez benim elimden, bari sen yardım et,
Bağla onu zincirlere, sonra bana teslim et.

Eğer bu lütfu bana çok görecek isen
Umuda atılan düğümleri çöz, lütfen
Yalvarırım sana, bunu esirgeme benden;
Eğer yardım edersen kavuşurum eski güzelliğe,
İnanıyorum hâlâ ıstırabımın dineceğine
Yine kırmızı, beyaz çiçeklerle süsleneceğime.

Elissa'nın yürek burkan bir iç çekişle şarkısına son vermesinin ardından, topluluktaki herkesi şarkının sözleriyle ilgili bir merak sardı, ama hiçbiri ona böylesi bir şarkıyı söyleten nedeni bulamadı. Neyse ki kral iyi günündeydi; Tindaro'yu çağırtıp gaydasını çıkartmasını buyurdu ve çalgının ezgisinde nice danslar ettirdi. Gecenin büyük bir kısmı geride kalınca, topluluktakilere gidip yatmalarını söyledi.

YEDİNCİ GÜN

Decameron'un altıncı günü biter ve sonunda yakalanıp yakalanmadıklarına aldırmadan, aşk uğruna ya da yakayı sıyırmak adına karıların kocalarına ettikleri hinliklerin anlatılacağı yedinci gün Dioneo'nun krallığında başlar.

Kâhyanın, efendisinden aldığı emir ve talimatlara göre gerekli hazırlıkları yapmak üzere koca bir yük kervanıyla Kadınlar Vadisine doğru yola çıktığı sırada, gökgün doğusundaki tüm yıldızlar çoktan gözden yitmişti; aydınlanan şafakta yalnızca bizim çobanyıldızı adını verdiğimiz yıldız hâlâ parıldıyordu. Kâhyanın gidişinden hemen sonra, istiflenen eşyalarla hayvanların gürültüsüne uyanan kral kalkıp topluluktaki hanımlarla beyleri kaldırdı ve hep birlikte, gün daha yeni yeni ışırken yola koyuldular. O sabah bülbüllerle diğer kuşların sesi daha önce hiç duymadıkları kadar canlı çıkıyordu sanki. Kadınlar Vadisine dek cıvıltılar eşliğinde yürüdüler ve

vadiye vardıkları anda çok daha büyük bir cıvıltıyla karşılaşınca sanki geldikleri için kuşlar da seviniyormuş gibi hissettiler. Günün bu zamanı yöredeki güzellikleri görmeye daha elverişliydi; bu nedenle, etrafı bir daha gezip her şeyi yeni baştan gözden geçirdiklerinde, burası bir önceki gün olduğundan daha güzel göründü gözlerine. Lezzetli şaraplarla ve badem şekerleriyle açlıklarını bastırdıktan sonra, kuşlardan geri kalmamak için şarkı söylemeye başladıkları anda vadi de onlara uydu ve topluluktakiler hangi şarkıyı söylüyorlarsa o da aynısını tutturdu; bu sırada tüm kuşlar sanki altta kalmak istemiyormuşçasına şarkılara yeni, tatlı ezgiler eklemeye koyuldu.

Yemek vakti gelince, gölün hemen kenarında yer alan körpecik defnelerin, birbirinden güzel ağaçların yanına kurulu masalara geçtiler ve kralın uygun gördüğü düzene göre yerleşip oturdular. Yemeklerini yerken kalabalık sürüler halinde gölde yüzen balıkları fark edince ilgilerini çeken bu manzara hakkında sohbete koyuldular. Yemek sona erdikten ve sofra kaldırıldıktan sonra, öncekinden daha büyük bir neşeyle şarkılar söylemeye başladılar. Becerikli kâhya küçük vadideki kimi yerlere Fransız kumaşlarıyla örtülü, üstüne gölgelikler gerili yataklar serdirmişti; kralın müsaade buyurmasıyla, canı isteyenler uyumaya giderken, uyumak istemeyenlerse her zamanki gibi keyiflerine bakıp canlarının istediğini yaptılar. Hikâyeler anlatmak için bir araya toplanma vakti gelince herkes ayaklandı ve kralın isteği üzerine göl kıyısında, yemek yedikleri yerin hemen yanındaki çimenlere serili kilimlerin üstüne geçip oturdular. Ardından kral anlatmaya Emilia'nın başlamasını buyurdu; bunun üzerine Emilia gülümseyerek neşe içinde söze şöyle başladı:

1. HİKÂYE

Bir gece Gianni Lotteringhi kapısının çalındığını işitir ve karısını uyandırır; karısı gelenin hayalet olduğuna Gianni'yi inandırır; birlikte dua okuyup büyü yaparlar ve kapı bir daha çalınmaz.

Efendim, benim yerime başka birinin bugün hakkında konuşacağımız bu güzel konuya giriş yapmasını isteseydiniz, beni çok mutlu ederdiniz; ama mademki diğer hanımları teskin etmek için beni uygun gördünüz, o halde buyruğunuzu seve seve yerine getireyim.

Kıymetli hanımlar, diğer kadınlar da benim gibi ürkekse, bilhassa hayaletlerden çekiniyor olabilirler düşüncesiyle, ileride sizlere faydası dokunacak sözler söylemeye gayret edeceğim. Gerçi, Tanrı şahidim olsun ki ben, ne hayaletin ne olduğunu bilirim ne de bilen birine rastgeldim; ama yine de hepimiz gibi hayaletlerden çekinirim. Anlatacağım hikâyeyi dikkatlice dinlerseniz, size musallat olması halinde, bir hayaleti başınızdan defedebilmek için oldukça etkili ve güzel bir dua öğrenebilirsiniz.

Bir zamanlar Floransa'nın San Pancrazio semtinde, Gianni Lotteringhi adında bir dokumacı yaşardı; mesleğinde usta olmakla birlikte diğer mecralarda pek bilgelik sergileyemeyen bu adam, tüm saflığına rağmen, sırf rahiplere sık sık bağışta bulunan hali vakti yerinde biri olduğundan, Santa Maria Novella ilahi cemiyetine çoğu kez başkan seçilir, koronun idaresini üstlenir, daha başka ufak tefek işleri yönetir ve böylelikle itibarını yüceltirdi. Ondan sık sık çorap, yelek, cüppe gibi hediyeler koparan rahipler, bunların karşılığında ona güzel dualar öğretirler, kutsal babamızın halk dilinde yazılmış bir nüshasını, Aziz Alesso ilahisini, San Bernardo yakarısını, Matelda methiyesini ve daha başka zırvalıkları verirlerdi; o da bütün bunları fazlasıyla ciddiye alır, ruhunun selameti için hepsini büyük bir özenle saklardı.

Gianni, Mannuccio dalla Cuculia'nın kızıyla evliydi. Monna Tessa adındaki son derece alımlı, güzeller güzeli karısı hem çok akıllı hem de kurnazdı ve kocasının saflığını görünce gönlünü

yakışıklı ve yiğit bir delikanlı olan Federigo di Neri Pegolotti'ye kaptırdı. Bütün yazı bahsi geçen Gianni'nin Camerata'daki güzel konağında geçiren kadın, sohbet etmeye yanına gelmesi için hizmetçisiyle Federigo'ya haber yolladı. Gianni buraya arada sırada akşam yemeğini yemeye ve yatıp uyumaya gelir, sabah olunca da küçük dükkânına, ilahi korosuna geri dönerdi. Kadınla buluşmak için çoktandır yanıp tutuşan Federigo, kararlaştırılan gün, akşama doğru konağa geldi ve Gianni evde olmadığından büyük bir keyifle doya doya akşam yemeğini yedikten sonra kadının yanında kaldı, bütün gece onu kollarına sardı; kadın da ona kocasının ilahilerinden altısını öğretti. Federigo, bunun ilk ve son sefer olmaması konusunda kadınla hemfikir olunca, her defasında hizmetçi aracılığıyla haberleşmek zorunda kalmamak için birlikte şöyle bir yol tasarladılar: biraz daha tepede oturan Federigo, her gün evine gidip gelirken, kadının evinin hemen bitişiğinde bulunan üzüm bahçesindeki bir sırığın tepesine iliştirilmiş duran kafatasına göz atacak ve bir eşeğe ait olan bu kafatasının yüzünün Floransa'ya dönük olduğunu görürse, o günün akşamında çekinmeden rahat rahat kadının yanına gelecek, kapıyı açık bulamazsa üç kere hafifçe tıklatacak, kadın da onu içeriye alacaktı; ama kurukafanın yüzü Fiesole'ye dönükse gelmeyecekti, çünkü bu durumda Gianni evde demekti.

Bu yöntemi kullanarak pek çok defa buluştular; ancak bu seferlerden birinde, Monna Tessa ile Federigo'nun birlikte akşam yemeği yiyecekleri ve kadının bunun için iki besili horozu pişittirdiği bir gece, Gianni'nin geç vakitte çatkapı eve geleceği tuttu. Bu duruma çok üzülen kadın, ayrıca hazırlattığı bir parça tuzlanmış eti kocasıyla birlikte yedi; ardından hizmetçiye, pişirdiği iki horozu, bolca taze yumurtayı ve leziz bir şişe şarabı beyaz bir örtüye sarmasını, sonra da kimi zaman Federigo ile birlikte akşam yemeklerini yedikleri, evi dolanmaya gerek kalmadan da varılabilen bahçeye götürüp, çimenlerin yanındaki şeftali ağacının dibine bırakmasını söyledi. Ancak sinirleri öylesine altüst olmuştu ki hizmetçiye, Federigo gelene kadar bekle, sonra da ona Gianni'nin evde olduğunu haber verip bahçedeki yiyecekleri almasını söyle,

demek aklına gelmemişti. Bu yüzden, hizmetçinin ve kadınla Gianni'nin yataklarına girmesinin üstünden çok zaman geçmeden Federigo gelip kapıya usulca vurdu; fakat kapıyla oda birbirlerine öylesine yakındı ki Gianni anında bunu duydu. Kadın da duymuştu duymasına ama Gianni şüphelenmesin diye uyuyormuş gibi yaptı.

Federigo'nun bir müddet sonra kapıya ikinci defa vurması üzerine meraklanan Gianni kadını hafifçe dürtüp "Tessa, benim duyduğumu sen de duyuyor musun? Sanki kapı çalıyormuş gibi geldi bana" dedi.

Kadın kocasından çok daha iyi duyduğu halde daha yeni uyanıyormuş gibi yaparak "Ne dedin? Ne olmuş" diye sordu.

Gianni "Bana sanki kapımız çalıyormuş gibi geldi, diyorum" cevabını verdi.

"Kapı mı çalıyor" dedi kadın. "Aman Gianni, sen onun kim olduğunu bilmiyorsun tabii! Bu, son birkaç gecedir bana hayatımın en büyük dehşetini yaşatan hayalettir! Daha geldiğini işittiğim anda, öyle müthiş bir korkuya kapılıyorum ki başımı hemen yorganın altına saklıyorum ve gün doğana kadar bir daha asla dışarı çıkarmaya cesaret edemiyorum."

Bunun üzerine Gianni, "Aman sen de kadın! Eğer mesele buysa, hiç korkma; çünkü ben yatağa girmeden önce Te Lucis ve Intemerata ilahileriyle daha başka bir sürü güzel dua okudum; hem sonra Baba, Oğul, Kutsal Ruh adına yatağın her köşesinde haç çıkardım. Yani korkmana hiç gerek yok; ne kadar kudretli olursa olsun, bize bir zarar veremez" dedi.

Federigo durduk yere olmadık bir şüpheye kapılıp kendisine darılmasın diye, her ihtimale karşı yataktan çıkıp Gianni'nin evde olduğunu ona duyurmaya karar veren kadın, "Pekâlâ, sen dualarını oku yine; ama onu başımızdan defedene dek, ben ne rahatlarım ne de kendimi güvende sayarım. Mademki sen de yanımdasın, hadi birlikte büyü yapalım" dedi.

Gianni, "Nasıl büyü yapılabilir ki" diye sordu.

Bunun üzerine kadın "Ben nasıl yapılacağını çok iyi biliyorum. Geçen gün Fiesole'ye günah çıkarmaya gittiğimde münzevi bir ka-

dın, korkuya kapılmış olduğumu görünce, bana son derece etkili ve ilahi bir dua öğretti ve bu dua, sevgili Gianni, Tanrı'nın benim aracılığımla sana söyleyeceği en kutsal şey olabilir. İnzivaya çekilmeden önce bunu defalarca denediğini ve her seferinde memnun kaldığını söylemişti bana. Ama Tanrı şahidimdir ki, yalnız olsam hayatta kalkıp denemeye cesaret edemezdim; neyse ki şimdi yanımda sen varsın ve gidip birlikte büyü yapabiliriz" dedi.

Gianni, seve seve yardım edeceği yanıtını verince ikisi birden yataktan çıktılar ve Federigo'nun kuşkuya kapılmış halde, öte tarafında beklediği kapıya doğru usulca gittiler. Kapının yanına vardıklarında kadın "Sana söylediğim anda tükürmen gerek" dedi.

Gianni "Tamam" diye cevap verdi.

Bunun üzerine büyüye başlayan kadın "Ey hayalet, hayalet; geceleri çıkagelen hayalet. Buraya kuyruğun dik geldin, kuyruğun dik gidesin. Bahçeye varıp şeftali ağacının dibinde yağa bulanmış yağlarla tavuklarımın boklarını bulasın, şişeyi ağzına diktikten sonra da çekip gidesin; Gianni'yle bana bir kötülük etmeyesin" dedi. Bu sözlerinin ardından kocasına dönüp "Tükür, Gianni" dedi ve Gianni tükürdü.

Dışarıda dikilen Federigo, söylenenleri işitince kıskançlığı bir kenara bıraktı ve yaşadığı hayal kırıklığına rağmen kahkahayı basmamak için kendini zor tuttu. Gianni tükürdükçe o da içten içe "Dişleri dökülesice!" diyordu.

Kadın hayalete üç defa aynı büyüleri yaptıktan sonra, kocasıyla birlikte yatağa döndü. Federigo akşam yemeğini kadınla birlikte yemeği umduğu için aç açına gelmişti; neyse ki duanın sözlerini gayet iyi anladı da bahçeye gitti ve kocaman şeftali ağacının dibinde bulduğu iki horozu, şarabı, yumurtaları evine götürüp büyük bir afiyetle yedi. Daha sonra ne zaman bir araya gelseler, kadınla birlikte bu büyü meselesine bol bol güldüler.

Aslında, kadının eşeğin yüzünü Fiesole'ye doğru çevirdiğini ama bağdan geçen bir ırgatın kafatasının içine sopasını sokup başı fırıldak gibi döndürdüğünü ve sonunda eşeğin yüzünün Floransa'ya dönük kaldığını, bu yüzden Federigo'nun akşam yemeğine çağrıldığını zannettiğini ve bunun için çıkıp geldiğini söyleyenler

de yok değil. Bu rivayete göre kadının ettiği dua şu şekildeymiş: "Ey hayalet, hayalet, Tanrı aşkına rahat bırak bizi; eşeğin başını ben ellemedim, bir başkası çevirdi; Tanrı belasını versin, her kim ise o kişi; sevgili Gianni, benim yanımda şimdi." Bunu duyunca Federigo karnını da gönlünü de doyuramadan çekip gitmiş. Çok yaşlı bir komşumun dediğine göre, bunların her ikisi de doğruymuş ve çocukken işittiğine bakılırsa, ikinci rivayette bahsi geçen kişi kocası Gianni Lotteringhi değil, Porta San Piero'da oturan ve en az Gianni Lotteringhi kadar kaz kafalı olan Gianni di Nello adında biriymiş.

Bu nedenle kıymetli hanımlar bu ikisinden hoşunuza giden hangisiyse onu seçin ya da dilerseniz ikisini birden öğrenin. Sizin de duyduğunuz gibi, böylesi durumlarda nasıl büyük bir etkiye sahip oldukları tecrübeyle sabit; bu yüzden ikisini de ezberleseniz iyi edersiniz, belki ileride işinize yarayabilirler.

2. HİKÂYE

Kocası eve dönünce, Peronella âşığını küpün içine saklar ama kocası küpü birine satmıştır; kadın küpü asıl kendisinin sattığını ve sağlam olup olmadığına bakmak için alıcının küpün içine girdiğini söyler; âşık, küpten çıkar ve küpü kocaya temizlettikten sonra kendi evine götürür.

Emilia'nın hikâyesi dinleyenlerde kahkaha fırtınaları koparmış, duanın güzelliği ve yüceliği herkesten övgü toplamıştı. Hikâye sona erince kral, Filostrato'ya düzeni sürdürmesini buyurdu; bunun üzerine Filostrato söze başladı:

Pek kıymetli hanımlar, erkeklerin, bilhassa da kocaların, size ettikleri oyunlar saymakla bitmez; bu yüzden kadınların aynısını kocalarına yaptığını duyduğunuz vakit, olan bitenden haberdar olmanın ya da birilerine anlatıldığını duymanın sevinciyle yetinmemeli ve olanları gidip her yerde bizzat kendiniz anlatmalısınız

ki erkekler, kadınların da kendileri kadar bilge olduklarını görebilsinler. Bunun size olsa olsa faydası dokunur; çünkü karşısındakinin bilgiden yoksun olmadığını bilen kişi, onu kolay kolay kandırmaya kalkışmaz. Bugün bu konuda söyleyeceklerimizin erkekler üzerinde büyük bir caydırıcılığı olacağından kim şüphe edebilir? Çünkü istediğiniz takdirde sizin de kendilerini kandırabileceğinizi gördüklerinde, erkekler size oyun oynamaktan çekineceklerdir. Bu sebeple sizlere, genç bir kadının aşağı mertebeden gelmesine rağmen, sırf kendini kurtarmak için can havliyle kocasına neler ettiğini anlatmak isterim.

Yakın zaman önce Napoli'de yoksul bir adam, Peronella adında güzel ve alımlı bir genç kızla evlenmişti. Duvar ustalığını meslek edinen adamın işten, kadınınsa ip eğirmekten kazandıkları üç beş kuruşla kıt kanaat de olsa hayatlarını idame ettiriyorlardı.

Bir gün kentin çapkın delikanlılarından biri Peronella'yı görüp beğendi ve kadına gönlünü kaptırıverdi. Ne yapıp edip gözüne girmeyi başarınca, birlikte olabilmek için kendi aralarında şöyle bir yol tasarladılar: Kadının kocası ya çalışmak ya da iş aramak için her sabah erkenden kalkıp gittiği için, delikanlı adamın evden çıktığını görebileceği bir yerde duracaktı ve adam dışarı çıkar çıkmaz Avorio isminde son derece tenha bir muhitte bulunan evden içeri girecekti. Bu sayede nice kez buluşmuşlardı.

Ne var ki bu seferlerden birinde, iyi yürekli adamın evden çıkmasının ardından, Giannello Scrignario adındaki delikanlının içeri girip Peronella'yla buluştuğu sırada, gün boyu eve uğrama âdetinde olmayan adamın bir süre sonra çıkıp geleceği tuttu ve döndüğünde kapıyı içeriden kilitlenmiş buldu. Bunun üzerine kapıyı çalan adam bir yandan da kendi kendine "Tanrım sana şükürler olsun; bana yoksulluğu reva görmüş olsan da, iyi kalpli sadık bir eşle beni mükâfatlandırdın. Kimse eve gelip rahatsız etmesin diye ben çıkar çıkmaz kapıyı hemen arkamdan kilitlemiş, görüyorsun değil mi" dedi.

Peronella kocasını kapıyı çalışından tanımıştı ve "Eyvah Giannello, sevgilim, yandım ben! Kocam bu! Geri dönmüş kör olasıca! Ne diye geldi, hiç bilmiyorum. Bu saatte hayatta dönmezdi eve.

Belki de senin içeri girdiğini gördü. Ne olursa olsun, Tanrı aşkına şurada gördüğün küpün içine gir de, ben gidip kapıyı açayım ve bu sabah eve ne diye bu kadar erken dönmüş, bir bakayım" dedi.

Giannello hemen küpün içine girerken Peronella da gidip kocasına kapıyı açtı ve asık suratla "Ne demek oluyor şimdi bu? Ne diye bu sabah eve böyle erkenden döndün? Elinde alet edevatla gelmene bakılırsa, bugün canın hiçbir şey yapmak istemiyor ga-

liba. Sen böyle yaparsan, biz neyle yaşarız? Nereden ekmek buluruz? Hiç olmazsa kandilimizi yakmaya yetecek kadar yağ alabilelim diye gece gündüz ip eğirmekten tırnaklarım bile etinden ayrılmışken, senin eteğimi yahut öteberimi rehin vermene göz yumacağımı mı sandın? Ne koca ama! Bunca çileye katlanıyorum diye bana hayret etmeyen, ardımdan gülmeyen tek komşumuz yok! Sense işe gideceğin yerde elini kolunu sallaya sallaya eve dönüyorsun" dedi.

Bu sözlerinin ardından gözyaşlarına boğuldu ve yeni baştan söylenmeye koyuldu:

"Yazık değil mi, günah değil mi bana? Ne talihsiz başım varmış! Bahtıma kara yazılmış! Doğru dürüst bir gence de varabilirdim; ama evde kim varmış kim yokmuş umursamayan bu adam uğruna kimseleri istemedim. Öteki kadınlar âşıklarıyla günlerini gün edip keyif çatarken kocalarına da külahı ters giydiriyor. İki üç tane âşığı olmayan kadın yok; oysa biçare ben, iyiliğimden kaybediyorum, bu taraklarda bezim yok diye sürünüyorum. Ne diye öteki kadınların yaptığı gibi bir âşık edinmiyorum bilmem. Şurasını iyice anla ki, kocacığım, eğer bir fenalık etmek istersem, ben de pekâlâ birini bulabilirim; zaten beni isteyen, seven, önüme paralar seren ve istediğim takdirde giysiler mücevherler vaat eden nice yiğitler var, ama hiçbiri gönlümü çelemedi, çünkü sütü bozuk biri değilim ben; oysa sen işte olman gerekirken kalkıp eve gelmişsin!"

"Ah be kadın, Tanrı aşkına, yiyip bitirme kendini!" dedi kocası. "İnan bana, senin nasıl biri olduğunu ben zaten biliyorum; üstelik daha bu sabah bunun bir kanıtını da gördüm. İşin aslı, ben işe gittim gitmesine; ama senin bilmediğin, benim de atladığım bir nokta var. Bugün Aziz Galeonu yortusuymuş ve iş yokmuş; onun için ben de bu saatte eve geri döndüm. Yine de bir aydan daha uzun süre ekmek almamıza yetecek bir yol buldum; ne zamandır evde kalabalık edip duran küpü şu yanımda gördüğün adama sattım ve karşılığında beş gümüş alacağım."

Bunun üzerine Peronella "Artık bu kadarı da canıma yetti! Sen ki erkek olacaksın, etrafta gezip tozduğuna göre neyin ne kadar ettiğini bilmen gerekirken küpü beş gümüşe sattın, ama kadın ha-

limle ben, hem de kapıdan dışarı neredeyse adımımı atmazken, evde kalabalık ettiğini görünce küpü yedi gümüşe dürüst bir beye sattım; kendisi sen dönmeden hemen önce geldi ve sağlam olup olmadığına bakmak için küpün içine girdi" dedi.

Kocası bunu duyduğuna çok sevindi ve yanında gelen adama "Sana uğurlar olsun, efendi. Karımı duydun; sen beş gümüşten fazlasını vermezken, o yedi gümüşe satmış küpü" dedi.

İyi yürekli adam "Hayrını görün" dedi ve gitti.

Peronella kocasına "Madem buradasın, yukarı gel de aranızda halledin şu işi" dedi.

Korkmasına ya da herhangi bir önlem almasına gerek olup olmadığını anlamak için kulak kesilmiş bekleyen Giannello, Peronella'nın sözlerini işitince hemen küpten dışarı fırladı ve sanki kocasının döndüğünü hiç duymamış gibi "Neredesiniz, bayan" diye seslendi.

Kadının kocası da zaten onun yanına gidiyor olduğundan "İşte buradayım, ne istiyorsun" diye sordu.

Giannello "Sen de kimsin? Şu küp için pazarlık ettiğim kadını istiyorum ben" dedi.

Adam "Ben onun kocasıyım, benimle de pekâlâ görüşebilirsin" cevabını verdi.

Bunun üzerine Giannello "Küp bana gayet sağlam göründü ama içine herhalde çerçöp koymuşsunuz. Kim bilir nelerin posası kaplamış her yanını; üstelik öyle bir yapışıp kalmışlar ki tırnağımla bile sökemedim; bu yüzden içinin temizlendiğini görmeden küpü almam" dedi.

Peronella "Bunun için pazarlık bozulacak değil ya; kocam hepsini çıkarır şimdi" dedi.

Kocası "Elbette" dedi, aletlerini bir kenara bırakıp kollarını sıvadı; bir kandil yaktırdı ve kalıntıları kazımak için bıçak getirtti; ardından küpe girip içini kazımaya başladı. Peronella da kocasının ne yaptığını görmeye heves etmiş gibi başını küpün pek de geniş olmayan ağzına yasladı ve bir kolunu omzuna varana dek küpün içine sokup "Şurayı da kazı, burayı da kazı; baksana şurada birazcık kaldı" demeye başladı.

O böylece durmuş verdiği talimatlarla kocasını yönlendirirken, o sabah kocanın eve gelmesiyle muradına tam manasıyla erememiş olan Giannello, kendi istediği gibi değilse bile, durumlar elverdiğince hasretini dindirebileceğini görünce, küpün ağzını büsbütün örten kadına yanaştı ve dizginlerinden boşanmış, kanı kaynayan atlar geniş ovalarda Patria kısraklarına nasıl çullanırlarsa, o da dinç gönlünü öyle avuttu. Neredeyse başının göğe ermesiyle aynı anda küpün zımparası bitmişti; adam kenara çekildi, Peronella başını küptẽn çekti ve koca dışarı çıktı.

Peronella, Giannẽllo'ya "Şu kandili al da bak bakalım, istediğin gibi temiz olmuş mu" dedi.

Giannello küpün içine baktıktan sonra iyi göründüğünü söyleyerek memnuniyetini dile getirdi ve yedi gümüş verip küpü evine taşıttı.

3. HİKÂYE

Papaz Rinaldo, çocuğuna vaftiz babalık ettiği kadınla birliktedir; yatak odasında kadınlayken kocaya yakalanır ve çocuğun kurtlarını döktüğüne kocayı inandırırlar.

Her ne kadar başka bir nedenle gülüyormuş gibi davransalar da, uyanık hanımların gülüşmelerine bakılırsa, Filostrato'nun Partia kısraklarıyla ilgili sözleri havada kalmamışa benziyordu. Kral, hikâyenin sona erdiğini işitince sözü Elissa'nın devralmasını buyurdu; kralın buyruğunu yerine getirmeye can atan Elissa anlatmaya koyuldu:

Tatlı hanımlar, Emilia'nın hayalet büyüsü aklıma başka bir büyülü hikâyeyi getirdi; gerçi benimki Emilia'nın anlattığı kadar güzel değil ama halihazırda elimde konumuzla alakalı başkaca hikâye bulunmadığı için sizlere bunu anlatacağım.

Bir zamanlar Siena'da, Rinaldo adında, saygın bir aileye mensup, son derece zarif bir gencin, zengin komşusunun güzeller güze-

li karısına sırılsıklam âşık olduğunu bilmelisiniz. Hiç kuşku uyandırmadan kadınla konuşabilmenin bir yolunu bulduğu takdirde, tüm emellerine kavuşabileceği ümidine kapılan bu genç, kadının hamileliği dolayısıyla çocuğun vaftiz babası olmayı teklif etmek dışında herhangi bir çıkar yol göremeyince, kadının kocasıyla ahbaplık kurdu ve uygun bir dille konuyu açıp isteğini kabul ettirdi. Madonna Agnesa'nın çocuğuna vaftiz babalık etmesinin ardından, kadınla hiç çekinmeden konuşabilmek için eline dişe dokunur bir bahane geçirmiş olan delikanlı, nice zamandır gözlerinden okunan niyetini bir kez de sözlü olarak dile getirdi; ancak kadın işittiği sözlerden rahatsız olmamasına rağmen pek de etkilenmedi.

Kısa bir süre sonra, nedendir bilinmez, Rinaldo papaz oldu; girdiği bu yolda her tür cefaya katlanmayı bildi ve papazlığa geçişiyle birlikte komşusuna duyduğu aşkı ve kimi dünyevi alışkanlıklarını bir süreliğine bastırabildi. Fakat yolundan şaşmamasına rağmen, zaman geçtikte eski tutkuları yeniden alevlendi ve güzel kıyafetler giyip caka satmaya, her adımını zarif ve özenli bir biçimde atmaya, şarkılar, şiirler yazıp türkü yakmaya ve buna benzer daha nice şeylerle gününü gün etmeye başladı.

Fakat bahsini ettiğimiz bu bizim Papaz Rinaldo ile ilgili neler anlatıyorum böyle ben? Onun gibi davranmayan papaz mı var sanki? Ah, şu kokuşmuş dünyanın kepazeliği! Güvercinlerden ziyade göğsü dışarıda, ibiği havada çalımlı çalımlı gezinip duran horozları andıran o semirmiş bedenlerinden, yanaklarının al al görünüşünden, kıyafetleriyle tüm diğer öteberilerinin kattığı çıtkırıldım hallerinden hiç utanmıyorlar. Görenlerin papaz hücresinden çok baharatçı ya da parfümeri dükkânlarına benzeteceği, envai çeşit badem şekerleriyle kaplı kutuların, merhemlerle, kremlerle dolu kavanozların, damıtılmış esanslarla dolu ibriklerin, Yunan şaraplarıyla yahut diğer ender şaraplarla ağzına kadar dolup taşan testilerin kapladığı hücrelerini haydi bir kenara bırakalım; sanki küçük ve hafif öğünlerin, sık yapılan perhizlerin ve mütevazı bir hayat sürmenin insanı zayıflattığından ve bedeni daha dinç tuttuğundan kimseciklerin haberi yokmuş gibi, gut hastalığına yakalanmalarını başkalarının öğrenmesi karşısında hiç

utanç duymuyorlar ya, işte en çok buna yanarım. Yani, bir hastalığa yakalanacaklarsa bile, bunun en azından gut olmaması gerekir; çünkü bu hastalığa çare olarak, tam da papazların sürdüğü gibi ölçülü ve iffetli bir yaşam salık verilir. Dahası sade bir yaşamın, uzun perhizlerin, ibadetlerin ve nefsine hâkim olmanın insanı takatsiz bırakıp solgun düşüreceğinden yahut Aziz Domenico'nun ya da Aziz Francesco'nun kişi başı dörder cüppesi olmadığı gibi yalnızca soğuktan korunmak ve bedenlerini örtmek maksadıyla, renkli ve kaliteli kumaşlardan değil, boya yüzü görmemiş kaba yünlerden yapılma cübbeler giydiklerinden kimselerin haberi yok sanıyorlar. Bunların da, bunları palazlandıran yüreği safların da Tanrı layığını versin!

Nihayetinde önceki tutkularına yeniden kapılan Papaz Rinaldo, çocuğuna vaftiz babalık ettiği kadını sık sık ziyaret etmeye ve kendine güveni iyice arttığından emeline kavuşabilmek için kadına hiç olmadığı kadar ısrarcı davranmaya başladı; Papaz Rinaldo'nun sürekli üzerine geldiğini gören iyi yürekli kadın ise artık onu eskisinden daha yakışıklı buluyordu. Derken papazın iyice üstelediği bir gün kadın, kendisinden istenileni yerine getirmeye niyetlenen her kadın gibi hafifçe kapı aralayarak "Nasıl olur Papaz Rinaldo," dedi, "papazlar da böyle şeyler yaparlar mı yani?"

Bunun üzerine Papaz Rinaldo "Hanımefendi, kolayca sırtımdan çekip alabileceğim şu cüppeyi çıkardığım anda, gözünüze diğer erkeklerden farksız bir adam olarak görüneceğim; papaz gibi değil" yanıtını verdi.

Kadın, dudaklarına yerleştirdiği gülümsemeyle "Ne yazık! Siz benim çocuğumun vaftiz babasısınız. Nasıl olur? Hiç yakışık almaz. Hem ben kaç defa bunun büyük bir günah olduğunu duydum. Öyle olmasa, isteğinizi yerine getirirdim" dedi.

Papaz Rinaldo, "Eğer çekinceniz buysa, aptallık ediyorsunuz. Bunun günah olmadığını söyleyecek değilim; ne var ki Tanrı tövbe edenlerin çok daha büyük günahlarını bile bağışlar. Fakat söyler misiniz, oğlunuza hangimiz daha yakın? Onu vaftiz sırasında tutan ben mi, yoksa dünyaya getiren kocanız mı" dedi.

Kadın "Kocam daha yakın" cevabını verdi.

"Dediğiniz doğru. Peki, kocanız size hiç ilişmiyor mu" diye sordu.

"İlişiyor elbette" diye cevapladı kadın.

"O halde," dedi papaz "Oğlunuza kocanızdan daha az yakın olduğuma göre, kocanız gibi ben de sizinle birtakım münasebetlerde bulunabilirim."

Mantıktan haberi olmayan, akıl yürütmeye de pek fazla ihtiyaç duymayan kadın papazın dediklerine ya inandı ya da inanmış gibi yaptı ve "Bilgece sözlerinize kim karşı çıkabilir" dedi; hemen akabinde, vaftiz babalık meselesine hiç takılmadan Papaz Rinaldo'yu muradına erdirdi. Attıkları bu ilk adımın ardından, vaftiz baba kisvesi altında şüphe çekmeden rahatça hareket edebildiklerinden sık sık bir araya geldiler.

Papaz Rinaldo, bu seferlerden birinde, kadının evine gelip de hizmetçi kız dışında evde kimse olmadığını görünce, papaz arkadaşlarından birini kutsal babamız ilahisini öğretmesi için oldukça güzel ve cana yakın hizmetçiyle çatı katına gönderdi; ardından kendisi de minik oğlunu elinden tutmuş bekleyen kadınla birlikte yatak odasına geçti ve kapıyı içeriden kilitledikten sonra odadaki sedirin üzerine oturup kadınla eğlenceye daldı.

Onlar böylece otururken kadının kocası eve döndü; kimse farkına varmadan yatak odasının kapısında bitiveren adam kapıya vurup kadına seslenmeye başladı.

Madonna Agnesa, "Yandım ben! Kocam bu! Aramızdaki samimiyetin nedenini şimdi anlayacak işte!" dedi.

Üzerinde bir yelekle, cüppesiz, takkesiz halde dımdızlak kalakalan Papaz Rinaldo "Doğru diyorsunuz; en azından giyinik olsaydım, bir şekilde idare edebilirdik; ama kapıyı açtığınız takdirde beni bu halde görürse, hiçbir bahane bulamayız" dedi.

Birdenbire aklına bir fikir gelen kadın "Siz şimdi giyinin; sonra da gidip vaftiz oğlunuzu kucağınıza alın ve kocama anlatacaklarıma iyice kulak verin; çünkü daha sonra sizin sözlerinizle benimkilerin çelişmemesi gerek. Kalanını da bana bırakın" dedi.

İyi yürekli adam hâlâ kapıyı çalmaya devam ederken, karısı içeriden "Geliyorum" diye seslendi, ayağa kalkıp yüzüne dingin

bir ifade verdikten sonra gidip kapıyı açtı ve "Kocacığım, sana anlatacaklarım var; bugün bizim Papaz Rinaldo eve geldi. Belli ki onu buraya Tanrı göndermiş; çünkü eğer gelmemiş olsaydı, bugün evladımızı yitirecektik" dedi.

Bunu duyunca şapşal kocanın beti benzi attı ve "Ne oldu" diye sordu.

"Ah kocacığım!" dedi kadın, "Yavrumuz az evvel baygınlık geçirdi ve ben onu öldü sandım. Ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilmez haldeyken, bizim Papaz Rinaldo çıkageldi ve çocuğun boynunu tuttuğu gibi 'Bunlar çocuğun bedenindeki kurtlar. Kalbe yaklaşıyorlar ve onu bir çırpıda öldürebilirler; ama hiç korkmayın, şimdi bir büyü yapıp hepsini öldürürüm. Ben daha buradan ayrılmadan yavrucak, hep bildiğiniz gibi sapasağlam olacak, göreceksiniz' dedi. Senin de bazı dualar okuman gerekiyordu, ama hizmetçi kız bir türlü seni bulamayınca, Papaz Rinaldo bir arkadaşını evimizin tam tepesine dua okumaya yolladı ve ben de kendisiyle birlikte içeri girdim. Bu türden bir müdahale esnasında çocuğun annesi dışında yanında başkasının bulunmaması gerekiyormuş; o yüzden biz de kimse rahatsız etmesin diye kendimizi odaya kilitledik. Papaz Rinaldo çocuğu hâlâ kucağında tutuyor ve zannedersem arkadaşının dualarını tamamlamasını bekliyor; sonra büyü sona erecek, çünkü yavrucak şimdiden kendine geldi bile."

Saf koca tüm bu sözlere inandı ve evladının derdine düştüğünden, karsının kendisine oyun edebileceği aklından bile geçmedi; derin derin iç çektikten sonra "Gidip görmek istiyorum onu" dedi.

Bunun üzerine kadın; "Gitme, yoksa yapılan her şeyi mahvedersin. Sen burada bekle; ben içeri girip giremeyeceğine bir bakayım, ona göre seni çağırırım" dedi.

Tüm bu sözleri işiten Papaz Rinaldo gönül rahatlığıyla üstünü başını giyindikten sonra etrafa işine geldiği gibi çekidüzen verip çocuğu kucağına aldı ve "Hanımefendi, bu duyduğum komşumun sesi değil mi" diye seslendi.

Saf koca "Evet, benim" diye cevap verdi.

"Buyurun," dedi Papaz Rinaldo, "buraya gelin."

Saf adam içeriye girince Papaz Rinaldo "Az öncesine kadar, akşama sağ çıkamaz sanıyordum ama oğlunuzu Tanrı'nın inayetiyle

sapasağlam kucağınıza alabilirsiniz şimdi. Tanrı Aziz Ambrogio* hürmetine sizlerden lütfunu esirgemedi; onun için balmumundan oğlunuzun boylarında bir heykel yaptırıp Tanrı'ya şükranlarınızı sunmak adına azizin tasviri önüne koyuverin" dedi.

Yavrucak babasını görünce küçük çocukların yaptığı gibi havalara uçtu ve hemen ona doğru koştu. Adam çocuğu kucağına alır almaz, sanki mezardan çıkarmış gibi ağlaya ağlaya öpmeye, onu iyileştiren vaftiz babaya da teşekkürler etmeye koyuldu. Bu arada Papaz Rinaldo'nun arkadaşı, hizmetçi kıza bir yerine en az dört tane kutsal babamız duası öğretmiş ve bir rahibenin kendi-

---

Ambrogio Sansedoni (1220-1286): Dominiken tarikatına mensup Sienalı rahip –çn.

sine hediye ettiği beyaz iplikten örülmüş para kesesini vererek kızı müridi yapmıştı. Yatak odasının önünde saf adamın karısına seslendiğini işitince, olan biteni görüp duyabileceği bir tarafa usulca geçti ve her şeyin yoluna girdiğini gördüğü anda aşağıya inip odadan içeri girdi, "Papaz Rinaldo, bana verdiğiniz dualarn dördünü de okudum" dedi.

Papaz Rinaldo "Senin nefesin pek kuvvetlidir, iyi iş çıkarmışsın kardeşim. Şahsen ben, komşun gelene kadar ancak iki dua okuyabildim. Neyse ki Tanrı, ikimizin gayretleri sayesinde lütfunu bizlerden esirgemedi de çocuk iyileşti" dedi.

Saf adam, leziz şaraplar, badem şekerleri getirtti. Zaten çocuğun vaftiz babasıyla papaz arkadaşının da en çok bunlara ihtiyacı vardı. Misafirlerini önce güzelce ağırlayan, ardından ikisini de uğurlayan adam, onlarla birlikte kapıdan çıktıktan sonra hiç vakit kaybetmeden balmumundan heykeli yaptırdı ve Milanolu* azizin değil de diğer Aziz Ambrogio'nun tasvirinin yanına götürüp astırdı.

4. HİKÂYE

Tofano bir gece karısını eve almaz; dışarıda kalan kadın onca yalvarıp yakarmasına rağmen eve girmeyi başaramayınca, sanki kendisi atlıyormuş gibi yaparak kuyunun içine kocaman bir taş atar; Tofano evden çıkıp kuyuya koşar; kadın eve girer ve üstüne kapıyı kilitledikten sonra kocasını bağıra çağıra rezil eder.

Kral, Elisa'nın hikâyesinin sona erdiğini işitir işitmez, hiç vakit kaybetmeden Lauretta'ya döndü ve sıradaki hikâyeyi onun anlatmasından keyif duyacağını belirtti. Bunun üzerine Lauretta hiç duraksamadan söze başladı:

Ey aşk, sen nelere kadirsin! Nerelere varır sezgilerin! Ne denli çeşitlidir tavsiyelerin! İzinden gidenlere gösterdiğin alametleri,

---

Aurelius Ambrosius (340-397): Kilise tarafından aziz ilan edilen Milano piskoposu –çn.

kehanetleri, taktikleri hangi düşünür, hangi sanatçı akıl edebilir? İleride anlatılacak hikâyelerin de gözler önüne sereceği üzere, diğer akıl hocaları senin yanında kesinlikle yaya kalır. Şimdi ben de bu hikâyelere bir yenisini ekleyeceğim ve sıradan biri olmasına rağmen, bana kalırsa bir tek aşkın kılavuzluğunda hareket etmiş olan bir kadından bahsedeceğim.

Eskiden Arrezzo'da Tofano adında zengin bir adam yaşardı. Kendisine Monna Ghita adında güzeller güzeli bir eş alan adam

birdenbire, durduk yere kıskançlığa kapıldı. Kadın bu durumu fark edince çok içerledi ve pek çok defa adama kıskançlığının nedenini sordu; fakat şu birbirinden beter genelgeçer bahanelerden başkasını elde edemeyince, adamı, sebepsiz yere telaşına düştüğü şu illetten vurmaya karar verdi. Kendisinden hoşlandığını fark ettiği ve gayet saygın biri olduğuna kanaat getirdiği bir genç gizliden gizliye meyil vermeye başladı ve ikili arasındaki ilişki epeyce ilerleyip de geriye sözleri eyleme dökmekten başka bir iş kalmayınca, kadın meselenin çözümünü yine aynı şekilde ele aldı. Kocasının kötü alışkanlıklarının arasında içkiye olan düşkünlüğünün de nicedir farkında olan kadın bu konuda suyuna gitmekle kalmadı, her fırsatta içmeye de teşvik etti adamı. Hatta neredeyse aklına her estiğinde kocasını körkütük sarhoş olana dek içirtecek kadar ustalaştı ve adamın dut gibi olduğunu görünce yatağına yatırıp ilk defa sevgilisiyle buluştu. Daha sonraları güvenli bulduğu bu yoldan sevgilisiyle görüşmeye devam etti; hatta kocasının sarhoşluğu konusunda içi artık öylesine rahattı ki yalnızca âşığını eve alma cüretini göstermekle kalmadı, arada sırada gecenin büyük bir bölümünü delikanlının pek de uzak sayılmayacak evinde geçirmeye de başladı.

Sevdalı kadın böyle davranmaya devam ederken, zavallı koca içmesi için karısının onu habire dolduruşa getirdiğini ama kendisinin bir damla içmediğini fark etti ve kadının onu sarhoş ettiği, sızınca da gidip gönlünce eğlendiği kuşkusuna kapılarak gerçekte olan biteni birebir tahmin etti. Hakikaten böyle olup olmadığını anlamak için bir deneme yapmaya karar verdi ve gün boyu ağzına içki sürmediği bir akşam konuşmasıyla, hal ve hareketleriyle sanki daha önce hiç olmadığı kadar zilzurna sarhoşmuş gibi davrandı. Kadın ona inandı ve içkiden ziyade güzel bir uyku çekmeye ihtiyacı olduğunu düşünerek adamı çabucak yatağına yatırdı; sonra da arada sırada yaptığı gibi evden çıkıp âşığının evine gitti ve gece yarısına kadar onun yanında kaldı.

Tofano kadından çıt çıkmadığını fark edince kalkıp kapıya gitti ve içerden sürgüyü çekti; ardından hem karısını gelirken görebilmek hem de neler karıştırdığının farkında olduğunu kadına gös-

terebilmek için pencereye geçip yerleşti ve kadın dönene kadar orada bekledi. Eve döndüğü zaman kapıyı kapalı bulan kadının aklı başından gitti ve kapıyı açabilmek için var gücüyle uğraşmaya başladı.

Tofano bir süre sesini çıkarmadan bekledikten sonra "Kendini boş yere yoruyorsun, kadın! Bu evden içeriye adımını atamazsın. Bu saate kadar nerede kaldıysan oraya dön. Konu komşunun, hısım akrabanın gözleri önünde sana hak ettiğin mükâfatı vermeden önce buraya geri dönemeyeceğinden de emin ol!" dedi.

Bunun üzerine kadın Tanrı aşkına lütfedip kapıyı açmasını, onun sandığı gibi bir yerden gelmediğini, geceler çok uzun olduğu, uyku tutmadığı ve tek başına evde oturamadığı için komşu kadına misafirliğe gittiğini söyleyerek adama yalvarmaya başladı ama yalvarıp yakarmalar bir fayda sağlamadı; çünkü hödük koca kimseciklerin bilmediği bu kepazeliği tüm Arezzolulara duyurmayı aklına koymuştu.

Kadın yalvarmanın bir işe yaramadığını görünce gözdağı vermeye geçti ve "Eğer kapıyı açmazsan seni mahvederim! Dünyanın en perişan insanından bile beter olursun!" dedi.

Tofano "Ne yapabilirsin ki" diye sordu.

Aşkın kılavuzluğunda zihni bilenen kadın "Haksız yere bana yaşatmak istediğin kepazeliğe katlanmaktansa, yanı başımdaki şu kuyudan aşağı atarım kendimi; ölümü bulduklarında beni sarhoşken kuyuya senin attığına inanmayacak kimse çıkmaz ve bu durumda ya neyin varsa geride bırakıp kaçarak sürgünde yaşaman gerekir ya da katilim olarak kelleni vururlar ki zaten bu gidişle gerçekten katilim olacaksın" cevabını verdi.

Bu sözler de Tofano'yu ahmakça fikrinden döndüremeyince kadın "Bu kadarı yeter! Senin ithamlarına daha fazla katlanacak değilim! Tanrı seni bağışlasın! Örekemi şuraya bırakıyorum, sen yerine koyarsın" dedi.

Gece öylesine zifiri karanlıktı ki insan yolda karşısına çıkan birini zar zor ayırt edebilirdi. Kadın bu sözlerinin ardından kuyuya doğru gitti ve kuyunun hemen yanı başında duran kocaman bir taşı kaldırdı, "Tanrım, beni bağışla" diye bağırdıktan sonra taşı

kuyuya attı. Taş sulara çarptığı anda öyle büyük bir gümbürtü kopardı ki Tofano bunu duyar duymaz kadının kendini kuyuya attığına tereddütsüz inandı ve kovayla halatı kaptığı gibi evden fırlayıp kadına yardım etmeye kuyuya koştu. Kapının hemen yanına gizlenen kadın onun kuyuya koştuğunu görünce eve süzülüp sürgüyü içerden çekti; sonra da pencereye çıkıp "Şarabı, içerken sulandırmak gerek, gecenin sonunda değil!" dedi.

Tofano bunu duyduğu anda oyuna geldiğini anlayıp kapıya koştu ama içeri girmeyi başaramadı ve kapıyı açması için kadına söylenmeye başladı.

O ana dek alçak sesle konuşan kadın fısıldamayı bir kenara bıraktı ve neredeyse avaz avaz "İpe gelesice, pis sarhoş! Bu gece evden içeri giremezsin! Şu haline daha fazla katlanacak değilim. Senin nasıl bir adam olduğunu, geceleri eve hangi vakitte döndüğünü cümle âlem görsün; sana böylesi müstahak!" diye bağırdı.

Öfkeye kapılan Tofano da diğer yandan bağırıp çağırmaya, kadına hakaretler yağdırmaya başladı; bunun üzerine konu komşu gürültüyü duyarak yataklarından kalktı ve pencerelere üşüşen kadınlarla erkekler birbirlerine neler olduğunu sordu.

Kadın ağlamaya başlayarak "Bu rezil adam akşamları ya eve sarhoş gelir ya da meyhanelerde sızar kalır ve ancak bu saatte eve döner. Kaç zamandır sineye çekiyorum ama ne fayda! Daha fazla katlanamayacağım! Eve almayıp dışarıda bırakırsam, bunun utancıyla aklı başına gelir mi, göreyim istedim" dedi.

Tofano kazması da diğer yandan olayların nasıl cereyan ettiğini anlatıyor ve kadına bin beter tehditler savuruyordu.

Kadın komşulara "Nasıl bir adam olduğunu görüyorsunuz, değil mi? Şimdi benim yerime evde o olsa, ben de onun gibi dışarıda kalmış olsam, ne derdiniz? Bana kalırsa, Tanrı hakkı için, sözlerinin doğruluğundan şüphe etmezdiniz. Şundaki fesatlığa iyi bakın! Kendisinin yediği halttan eminim, ama o kalkmış sanki bunu yapan benmişim gibi anlatıyor. Kuyuya artık her ne attıysa, beni bununla korkutabileceğini sanıyor ama aslında keşke kendi atlasaydı da Tanrı'nın izniyle boğulsaydı; hem böylece bol keseden içtiği şaraplar güzelce sulandırılmış olurlardı" dedi.

Bunun üzerine kadın erkek tüm komşular hep bir ağızdan Tofano'ya verip veriştirmeye, tüm kabahati ona yüklemeye, karısını yeren sözleri için hakaretler yağdırmaya başladı ve olayın haberi kısa süre içinde dalga dalga yayılıp kadının akrabalarına kadar ulaştı. Hemen koşup gelen akrabalar konu komşudan olan biteni dinledikten sonra Tofano'yu aralarına alıp ağzı yüzü dağılıncaya kadar dövdüler; ardından eve girip kadının eşyalarını topladılar ve Tofano'ya birbirinden beter tehditler savurduktan sonra kadınla beraber kendi evlerinin yolunu tuttular.

Kendini küçük düşürdüğünü, kıskançlığının başına dert açtığını gören Tofano, karısını gerçekten çok sevdiğinden birkaç arkadaşını araya koydu; karısının güzelce gönlünü edip eve geri dönmesini sağladı ve bir daha kıskançlık etmeyeceğine söz verdi, ayrıca kadını gözü açık davranıp kendisine belli etmediği sürece canının istediğini yapmakta serbest bıraktı. "Köylünün kaçık olanı, zarardan sonra yapar anlaşmayı," denir ya, aynı öyle oldu. Yaşasın aşk! Kahrolsun açgözlüler! Yaşasın tüm sevenler!

5. HİKÂYE

Kıskanç bir koca rahip kılığına girip karısının günahını çıkartır; kadın bir rahibi sevdiğine ve her gece rahibin yanına geldiğine kocayı inandırır; kıskanç koca gizlice kapıda nöbet tutarken kadın, âşığını çatıdan içeri alır ve geceyi onunla geçirir.

Lauretta'nın sözlerine son vermesiyle birlikte topluluktakiler, mendebur adama hak ettiği gibi davranmakla en iyisini yaptığı için kadını övdü; hemen ardından kral vakit kaybetmemek adına Fiammetta'ya döndü ve sıradaki hikâyeyi anlatması için sözü nazikçe ona bıraktı. Bunun üzerine Fiammetta konuşmasına şöyle başladı:

Soylu hanımlar, önceki hikâye, yine aynı şekilde kıskançlık eden bir kocadan bahsetmem gerektiğini düşündürdü bana. Ka-

dınların bilhassa ortada hiç neden yokken kıskançlık eden kocalarına çektirmelerini gayet yerinde buluyorum. Eğer yasaları çıkartanlar her şeyi dikkate alsalardı, kanaatimce kadınlara bu bağlamda uygun görülen ceza, nefsi müdafaa sırasında suç işleyenlere kesilen cezaya denk görülürdü; çünkü kıskanç kocalar, genç karılarının hayatını mahvetmekle kalmazlar, ölmeleri için de ellerinden geleni yaparlar.

Bütün bir hafta eve tıkılıp ev işleriyle uğraştıktan, ailenin ihtiyaçlarına koşturduktan sonra kadınlar da herkes gibi bir güncük tatil yaparak kendilerine gelmek, kafayı dinlemek, bir nebze gülüp eğlenmek ister; tıpkı tarlalarda ırgatların, şehirlerde esnafların, mahkemelerde yargıçların yaptığı gibi, tıpkı Tanrı'nın tüm işlerinden yedinci gün dinlendiği gibi, tıpkı gerek Tanrı onuruna gerekse herkesi gözeten kamu yararına çalışma günleriyle dinlenme günlerini birbirinden ayıran dini ve sivil yasaların gerektirdiği gibi. Ama kıskanç kocalar bütün bunlara asla kulak asmazlar; hatta diğer kadınların gülüp eğlendiği bu tatil günlerinde onlar karılarını kat kat kapatıp, üstlerine kilit üstüne kilit vururlar, daha çok üzer, daha fazla acı çektirirler. Böyle yaşamanın ne denli yıpratıcı olduğunu, yalnızca bunu çeken o zavallıcıklar bilir. Nihayetinde kadınların, haksız yere kıskançlık eden kocalarına yaptıkları şeyler kınanmayı değil övülmeyi hak eder.

Bir vakitler Rimini'de yaşayan, geniş topraklara, büyük bir servete sahip zengin bir tüccar, güzeller güzeli bir kadınla evlendikten sonra, aşırı derecede kıskanç biri olup çıktı. Karısını çok seviyor, onu son derece güzel buluyor, kendisini mutlu edebilmek uğruna kadının olanca gayretiyle kendini paraladığını görüyordu ve tüm kıskançlığını da yalnızca bu nedene dayandırıyordu; yani başkaları da aynı şekilde onu güzel bulup sevebilir, kadınsa gönüllerini hoş tutmak için tıpkı kendisine yaptığı gibi onların etrafında da dört dönebilir diye düşünüyordu. İşte kötü kalpli, duygusuz adamın bahanesi buydu. Bu kıskançlıkla kadını öyle kısıtladı, öyle fena göz hapsine aldı ki gardiyanlar ölüm cezasına çarptırılanları bile bu kadar sıkı bir gözetim altında tutmamışlardır. Düğüne, bayrama, kiliseye gidebilmeyi ya da herhangi bir surette evden

dışarı adım atabilmeyi bir yana bırakın, ne sebeple olursa olsun kadın, pencerelerden birinden dışarıya bakmaya bile cüret edemiyordu. Bu yüzden hayatını çekilmez bulmaya ve kendisinde bir kabahat olmadığını gördükçe, bu çileye gitgide daha zor katlanmaya başlamıştı. Kocasından boş yere hakaret gördüğünü bildiği için de kıskançlığına haklı bir gerekçe olsun diye bir yolunu bulup gönlünü avutmaya karar verdi.

Pencereye çıkamadığından, sokaktan geçecek müstakbel bir taliplinin ilgisine karşılık veremezdi; ancak hemen bitişikteki evde yakışıklı ve cana yakın bir gencin yaşadığını biliyordu ve eğer iki evi birbirinden ayıran duvarda bir oyuk bulabilirse, gençle konuşma fırsatı yakalayana dek sık sık bu oyuktan yan evi gözetleyebileceğini, sonra da eğer kabul ederse delikanlıya aşkını sunabileceğini, olur da arada sırada bir araya gelmenin bir yolunu bulabilirse, kocası bu illetten yakasını kurtarana dek çileli hayatına katlanabileceğini düşündü.

Kocasının evde olmadığı zamanlarda duvarları bir baştan bir başa yoklamaya başladı ve sonunda evin gözlerden ırak bir köşesinde duvarı aralayan ufak bir oyuk gözüne çarptı. Gözünü yerleştirip baktığında diğer tarafı pek seçemedi ama yine de oyuğun bir yatak odasına açıldığını fark edebildi ve kendi kendine "Eğer burası Filippo'nun yatak odası çıkarsa," (komşu gencin adı Filippo idi), "işim yarı yarıya hallolmuş demektir" dedi. Temkinli davranarak, haline acıyan hizmetçisini oyuğun başına gözcü dikti ve bu sayede delikanlının gerçekten de o odada tek başına uyuduğunu öğrendi. O andan itibaren sık sık oyuğun başına geçen kadın, delikanlının odasında olduğunu işittiği anlarda ufak tefek taşları, küçük tahta parçalarını iterek oyuktan aşağı düşürdü ve bunu öyle çok yaptı ki ne olduğuna bakmak için delikanlı sonunda oyuğun yanına geldi. Bunun üzerine kadın usulca ona seslendi ve delikanlı kendisini sesinden tanıyıp karşılık verince, hazır eline fırsat geçmişken tüm niyetini hemen oracıkta açıkladı. Duydukları karşısında çok mutlu olan delikanlı, oyuğun kendi tarafında kalan kısmını hiç fark edilmeyecek şekilde iyice genişletti. Oyuğun başında sık sık muhabbet edip, birbirlerinin

ellerini okşuyorlardı; fakat kıskanç kocanın sıkı gözetimi yüzünden daha ileriye gidemiyorlardı.

Noel zamanı yaklaşırken kadın, kocasına eğer izin verirse, paskalya gününün sabahı diğer Hıristiyanların yaptığı gibi kiliseye gidip günah çıkarmak ve ayine katılmak istediğini söyledi. Bunun üzerine kıskanç adam "Ne günahlar işledin ki gidip günah çıkartmak istiyorsun" diye sordu.

Kadın "Nasıl yani? Ne sandın? Beni kilit altına aldın diye azize mi olacaktım? Dünyadaki tüm diğer insanlar gibi, ben de günah işliyorum. Bunu sen de gayet iyi biliyorsun. Ama rahip olmadığın için sana anlatmak istemiyorum" dedi.

Bu sözler karşısında şüpheye kapılan kıskanç koca, kadının işlediği günahları öğrenme arzusuyla yanıp tutuştu; bu emeline ulaşabilmenin bir yolunu tasarladıktan sonra kadına başka bir kiliseye gitmesini istemediğini söyledi ve sabah erkenden kendi şapellerine gidip yalnızca şapelin kendi rahibine yahut onun göstereceği birine günah çıkarması sonra da hemen eve dönmesi koşuluyla izin verdi. Kadın, adamın bir iş peşinde olduğunu anladıysa da hiç soru sormadı ve dediği gibi yapacağı yanıtını verdi.

Paskalya sabahı geldiğinde kadın şafakla birlikte kalkıp hazırlandı ve kocasının dediği kiliseye yollandı. Diğer yandan kıskanç adam da kalkmış, aynı kilisenin yolunu tutmuş ve kadından önce içeri girmişti; ne yapacağı konusunda rahiple önceden anlaşmış olduklarından, üzerine hemen rahiplerin sırtında gördüğümüz cüppelerden birini geçirdi ve yüzünü yanaklarına kadar örten kocaman başlığını biraz daha aşağı indirdikten sonra sıralardan birine geçip oturdu.

Kadın kiliseye varınca rahibi sordurdu. Rahip hemen geldi ama kadınının günah çıkartmak istediğini işitince kendisinin dinleyemeyeceği yanıtını verdi ve ona başka bir rahip göndereceğini söyleyerek yanından ayrıldı; sonra da kıskanç kocayı kendi felaketine doğru yolladı. Gün henüz pek ağarmadığı, başlıksa gözlerine kadar indiği halde, karısı, büyük bir ciddiyet içinde yürüdüğü sırada onu şıp diye tanıyıverdiğine göre, kendini giz-

lemeyi pek de becerememişti. Kadın, onu görür görmez, kendi kendine "Üstüme iyilik sağlık! Adam kıskanç bir kocadan rahibe dönüşmüş! Neyse, varsın kalsın öyle; kalsın da aradığı neyse vereyim kendisine" dedi ve onu tanımazlıktan gelerek ayaklarının dibine yerleşip oturdu.

Kıskanç koca karısına tanınmamak için konuşmasına ket vursun diye ağzına çakıl taşları koymuştu; yani geriye kalan tüm detaylarda kendini öyle iyi gizlediğini düşünüyordu ki, karısının başka bir yerden açık bulup da kendisini tanıyabileceğine ihtimal vermiyordu.

Sıra günah çıkarmaya geldiğinde kadın, öncelikle evli olduğunu belirtti; daha sonra, bir sürü şey anlattı. Bütün o anlattıkları arasında, bir rahibi sevdiğine ve bu rahibin her gece yanına gelip yattığına ayrıca değindi.

Kıskanç koca bunu duyduğu anda, kalbine bir bıçak saplanmış gibi hissetti; eğer daha ötesini öğrenme arzusu elini kolunu bağlamasa, günah çıkartmayı bir kenara bırakıp çeker giderdi; ama kendine hâkim olmayı başardı ve kadına "Nasıl olur? Kocanız yanınızda yatmıyor mu" diye sordu.

Kadın, "Yatıyor, peder efendi" cevabını verdi.

"O halde, rahip nasıl yanınızda yatabiliyor" diye sordu kıskanç koca.

"Peder efendi," dedi kadın, "nasıl bir keramet sahibi bunu yapabilir bilmiyorum ama kilitli olduğu halde rahip dokunduğu anda açılmayacak bir kapı yok evde. Bana dediğine göre, odamın önüne geldiğinde bazı dualar okuyormuş ve bu dualar sayesinde kocam hemen uykuya dalıyormuş; onun uyuduğunu duyunca kapıyı açıp içeri giriyor ve yanıma geliyor; bugüne kadar hiç şaşmadı bu" dedi.

Bunun üzerine kıskanç koca, "Hanımefendi, korkunç bir hadise bu. Bir an önce son vermeniz gerek" cevabını verdi.

Kadın, "Dediğinizi yapabileceğimi hiç sanmıyorum peder, çünkü onu çok seviyorum" dedi.

"Bu durumda," dedi kıskanç koca, "günahlarınızı bağışlayamam."

Kadın, "Üzgünüm, ama ben de buraya yalan söylemeye gelmedim. Eğer uzak durabileceğime inansaydım, söylerdim" dedi.

Kıskanç koca, "Hanımefendi, sizin adınıza gerçekten üzgünüm, çünkü bu uğurda ruhunuzu yitirmek üzere olduğunuzu görebiliyorum; ama yine de hizmetinizdeyim ve belki bir faydası dokunur diye kendime mahsus birtakım dualar okuyup Tanrı'ya sizin adınıza yalvarma zahmetine katlanmak isterim. Arada sırada, dualarımın iyi gelip gelmediğini söylemeniz için bizim çömezlerden birini gönderirim; eğer işe yararlarsa aynı şekilde devam ederiz" dedi.

Kadın, "Aman peder, sakın eve birini göndermek gibi bir işe kalkışmayın; eğer kocam öğrenirse öyle fena kıskançlığa kapılır ki bütün dünya bir araya gelse, yine de göndereceğiniz kişinin kötü bir niyetle gelmediğine ikna olmaz ve bütün bir yıl bana nefes aldırmaz" dedi.

Kıskanç koca, "Hanımefendi, siz hiç endişelenmeyin. İşin o kısmını ben bir şekilde hallederim; kocanızdan bu konuda kesinlikle tek kelime duymayacaksınız" dedi.

Kadın, "Siz bu yürekliliği göstereceksiniz, razıyım," diyerek sözlerine son verdi ve günahlarının bağışlanmasının ardından oturduğu yerden kalkıp ayini dinlemeye gitti.

Burnundan soluyan talihsiz koca gidip rahip kıyafetlerini çıkardı; sonra da ikisine birden gününü göstermek için kadınla rahibi beraber yakalamanın bir yolunu bulma arzusuyla yana yana evin yolunu tuttu. Kadın kiliseden döndü ve kocasının suratını görür görmez, bayram gününü bir güzel mahvettiğini anladı; halbuki kıskanç koca neler yaptığını, kendince neler öğrendiğini belli etmemek için elinden gelen gayreti gösteriyordu. Adam, rahip gelirse diye o gece sokak kapısının yanında durup beklemeyi düşündüğünden karısına "Bu akşam yemeği başka bir yerde yemem gerekti; gece yatmaya da gelmem. Onun için sen sokak kapısını, merdiven sahanlığının ve yatak odasının kapılarını güzelce kilitle, sonra da canın ne zaman isterse git yat" dedi.

Kadın, "Pekâlâ," diye cevap verdi ve bir fırsatını bulur bulmaz oyuğun başına gidip her zamanki işaretini verdi; Filippo da işa-

reti duyduğu anda hemen koşup geldi. Kadın delikanlıya o sabah neler yaptığını ve sofradan kalkarken kocasının neler söylediğini anlattı; sonra da "Evden gitmeyeceğine eminim; çıkış kapısının orada nöbet tutacaktır. Onun için sen bir yolunu bul ve bu gece çatıdan girip yanıma gel de beraber olabilelim" dedi.

Bu olay karşısında delikanlı çok memnun oldu ve "Siz orasını bana bırakın, hanımefendi" dedi.

Akşam çökünce kıskanç koca silahlarını kuşandı ve sessizce alt kattaki odalardan birine saklandı. Kadın, kıskanç kocasının yukarıya çıkamaması için merdiven sahanlığındaki kapı başta olmak üzere tüm kapıları kilitledi ve vaktin geldiğine karar verince delikanlı kendi tarafından geçip güvenli bir yoldan yanına geldi. Birlikte yatağa gittiler ve birbirlerine hazla dolu güzel anlar yaşattılar. Sabah olunca delikanlı yine kendi evine döndü.

Kıskanç koca ise rahip gelirse diye neredeyse tüm gece aç biilaç halde, acılar içinde, soğuktan dona dona kapının yanında elinde silahıyla bekledi ve gün ağarmak üzereyken gözlerini daha fazla açık tutamayıp alt kattaki odada uyuyakaldı. Günün ilk çeyreğine doğru uyandığında evin kapıları çoktan açılmış olduğundan başka bir yerden geliyormuş gibi yaparak yukarı çıkıp kahvaltısını etti. Hemen ardından bir oğlanı eve yolladı ve sanki kadının günah çıkarttığı rahibin çömezlerinden biriymiş gibi kadına o bahsettiği kimsenin bir kez daha gelip gelmediğini sordurdu. Kadın habercinin kim olduğunu hemen anladı ve gece kimsenin gelmediği, eğer böyle giderse hiç unutmak istemediği halde o kişiyi aklından çıkarabileceği yanıtını verdi.

Fazla söze ne hacet? Kıskanç koca rahibi yakalamak için daha nice geceyi evin girişinde geçirdi; kadınsa âşığıyla keyif çatmaya devam etti. En sonunda kıskanç koca daha fazla dayanamadı ve yüzünde öfkeyle karısına günah çıkarttığı sabah rahibe ne söylediğini sordu. Ancak kadın bunu ona söylemek istemediği, çünkü anlatmasının doğru olmayacağı, dürüstlükle bağdaşmayacağı yanıtını verdi.

Bunun üzerine kıskanç koca, "Adi kadın! Hoşuna gitsin ya da gitmesin, ben ona neler söylediğini zaten biliyorum; ama hepsin-

den önce, senin o çok sevdiğin, her gece büyüleriyle yanına gelip yatan rahibin kim olduğunu öğrenmek istiyorum. Söyle, yoksa seni delik deşik ederim!" dedi.

Kadın bunun doğru olmadığını, bir rahibi sevmediğini söyledi.

"Nasıl" diye sordu kıskanç koca, "günah çıkardığın rahibe kendin demedin mi?"

Kadın, "Bunu ondan öğrenmiş olamazsın, kendi kulaklarınla duymuş olman lazım; ama evet, ona tıpkı böyle söyledim" dedi.

"Haydi, madem," dedi kıskanç koca, "bana şu rahibin kim olduğunu söyle hemen."

Kadın gülümsemeye başladı ve "Akıllı bir adamı, boynuzlarından tutulup kesime götürülen koç gibi, basit bir kadının güdümünde görmek beni çok eğlendirdi. Gerçi sen akıllı değilsin ve sebebini bile bilmediğin halde şu kıskançlık illetinin yüreğine kök salmasına izin verdiğin günden bu yana hiç bilgelik göstermedin. Sen ahmaklaştıkça, kabalaştıkça, benim saygınlığım azaldı.

Senin aklın köreldikçe, benim de gözlerim körleşti sandın, değil mi? Hiç de öyle olmadı ama! Günah çıkardığım rahibi daha gördüğüm anda tanıdım; sendin o, biliyorum, tastamam sendin Aradığın şeyi sana vermeyi kafama koydum ve öyle de yaptım.

Halbuki sen göründüğün kadar akıllı bir adam olsaydın, iyi yürekli karının sırlarını öğrenmek için o yollara başvurmaya kalkışmazdın ve boş yere kuşkuya kapılmak yerine, karının günah çıkarırken sana gerçeğin ta kendisini, hem de hiç günaha girmeden söylediğini fark ederdin.

Sana bir rahibi sevdiğimi söylemiştim; sevmekle büyük hata ettiğim sen, rahip kılığında değil miydin? Yanıma yatmak istediğinde hiçbir kapının kilit tutmadığını söylemiştim; istediğin takdirde bulunduğum yere girip yanıma gelmekten seni alıkoyabilecek bir kapı var mı evde? Sana rahibin her gece yanımda yattığını söylemiştim; yanımda yatmadığın gece mi var? Çömezi eve ne zaman yollamış olsan, sen de gayet iyi biliyorsun ki, geceyi yanımda geçirmemiş oluyordun ve ben de sana rahibin yanımda kalmadığı haberini yolluyordum. Kıskançlığın gözlerini kör etmesine meydan veren senden başka, bütün bunları anlayamayacak bir akılsız daha var mıdır acaba? Evinde olmak yerine bütün bir gece kapıda nöbet tuttun ve yemeği başka yerde yiyecekmiş, geceyi dışarıda geçirecekmiş gibi yapmana inandığımı sandın.

Artık kendini topla ve yeniden eski haline dön; benim gibi huyunu suyunu bilenlerin seninle kafa bulmasına fırsat verme ve beni böyle sıkı göz hapsinde tutmaktan da vazgeç; çünkü, Tanrı'ya yemin olsun, eğer sana boynuz takmak istersem, gönlümü eğlendirmenin öyle bir yolunu bulurum ki şu iki gözünün yerinde yüz tane olsa yine de farkına varmazsın" dedi.

Kadının sırlarını büyük bir ustalıkla elde ettiğini zanneden kötü kalpli kıskanç koca, bu sözleri duyunca yerin dibine geçti; cevap bile vermeden karısındaki bilgeliği, erdemi kabul etti. Hiç gereği yokken kıskançlık zırhını nasıl giydiyse, en çok ihtiyacı olan zamanda da öyle sıyırıp attı üstünden. Böylece bilge kadın, gönlünü avutmak için neredeyse izin bile almış olduğundan, âşığını kedi gibi çatıdan sokmak yerine kapıdan içeri aldı ve ihtiyatı elden bırakmadan nice kez onunla zevku sefaya daldı.

6. HİKÂYE

Madonna Isabella, Leonetto'yu ağırlarken,
sevdalısı Messer Lambertuccio ziyaretine gelir ve kocası eve döner;
kadın Messer Lambertuccio'yu elinde bıçakla dışarıya yollar;
ardından kocası Leonetto'yu evine bırakır.

Topluluktakilerin hepsi Fiammetta'nın hikâyesini dudak ısırtacak denli hoş bulmuş ve her biri kadının en güzelini yaptığı, o kaba adama böylesinin müstahak olduğu konusunda hemfikir olmuştu. Hikâyenin sona ermesinin ardından kral sırayı Pampinea'nın sürdürmesini buyurdu; bunun üzerine Pampinea anlatmaya koyuldu:

Pek çokları saf saf konuşarak, aşkın insanın aklını başından aldığını, seveni serseme çevirdiğini söylüyor ama daha önce anlatılan hikâyelerin de büyük çapta gözler önüne serdiği üzere bu, bana kalırsa gülünç bir iddia. Sizlere şimdi bunu bir kez daha kanıtlayacağım.

Her türden zenginliğin bolca bulunduğu kentimizde güzeller güzeli, soylu bir genç kadın yaşardı ve kendisi son derece kıymetli ve saygın bir şövalyenin karısıydı; fakat nasıl ki insanın her zaman aynı yiyecekten tüketemeyip arada sırada öğününe çeşit katmak istemesi sıkça karşılaşılan bir durumsa, aynı şekilde kocası da kendisine haz vermez olunca, kadın, Leonetto adında, soylu bir mertebeden gelmemesine rağmen gayet terbiyeli, cana yakın bir gence vuruldu ve aşkına aynı şiddette karşılık buldu. Sizlerin de gayet iyi bildiği gibi, eğer her iki taraf aşklarını bir nihayete erdirmek hevesindeyse, bu istek nadiren sonuçsuz kalır; keza onlar da çok geçmeden muratlarına erdiler.

Derken Messer Lambertuccio adında bir şövalye, güzelliği ve çekiciliği karşısında kadına sırılsıklam âşık oldu; fakat kadının gözünde can sıkıcı, huysuz adamın teki olduğundan dünyaları verse yine de gönlüne giremezdi. Aracılar vasıtasıyla uzun uzadıya diretmesi bir sonuç vermedi; bunun üzerine nüfuz sahibi bir adam olan şövalye, arzusuna karşılık vermediği takdirde, namusunu iki paralık

etmekle tehdit etti. Onun ne menem bir adam olduğunu bildiğinden korkuya kapılan kadın, isteğini yerine getirmeye razı oldu.

Madonna Isabella adındaki bu kadın, hepimizin âdet edindiği üzere, yazı kırsaldaki güzel konağında geçirmeye gitti. Derken bir gün kocasının birkaç günlüğüne başka bir yere gitmesi gerekti ve adamın atına atlayıp yola çıkması üzerine kadın, gelip yanında kalması için Leonetto'ya haber yolladı; delikanlı da büyük bir sevinçle hemen çıkıp geldi.

Bu arada kadının kocasının başka bir yere gitmiş olduğunu haber alan Messer Lambertuccio da atına atladığı gibi, yalnız başına kadının yanına geldi ve kapısını çaldı. Hizmetçi onun geldiğini görür görmez hemen koşup, Leonetto ile odasına çekilmiş olan kadına seslendi ve "Hanımım, Messer Lambertuccio aşağıda ve tek başına" dedi.

Bunu işittiği anda tarifsiz bir kedere saplanan kadın, adamdan çok korktuğundan, kendisine gücenmemesi için Leonetto'ya yalvardı ve Messer Lambertuccio gidene dek, bir süreliğine yatak örtüsünün ardına saklanmasını istedi. Leonetto'nun duyduğu korku, kadınınkinden az değildi, bu yüzden delikanlı hemen örtünün arkasına geçti ve kadın hizmetçisine seslenip, Messer Lambertuccio'ya kapıyı açmasını buyurdu. Hizmetçinin kapıyı açmasının ardından Lambertuccio avludan içeri girip atından indi ve avludaki bir çengele atını bağladıktan sonra yukarıya çıktı. Kadın yüzünde gülümsemeyle merdivenlerin başına kadar geldi, sesine elinden geldiğince mutlu bir hava katmaya çalışarak adamı karşılayıp halini, hatırını sordu. Şövalye, kadını kucaklayıp öptü; sonra da "Hayatım, kocanızın burada olmadığını öğrendim ve yanınızda olabildiğince fazla vakit geçirebilmek için hemen kalkıp geldim" dedi. Bu sözlerinin ardından yatak odasına girip kapıyı içerden kilitledi ve kadınla haz âlemlerine daldı.

Birlikte böylece vakit geçirirlerken, kadının hiç hesaba katmadığı bir şey oldu ve kocası eve geri döndü; hizmetçi, adamın konağa yaklaştığını görür görmez, hemen kadının odasına koştu ve "Hanımım, efendim geri döndü, hatta şimdiye çoktan avluya girmiştir bence" dedi.

Bunu duyduğu anda kadın, evde iki erkekle birlikte bulunduğunun farkında olduğundan ve avluda duran atı yüzünden şövalyenin gizlenemeyeceğini iyi bildiğinden, ecel vaktinin geldiğini düşündü; yine de hemen yataktan fırlayıp kafasını topladı ve Messer Lambertuccio'ya "Efendim, beni birazcık olsun seviyorsanız ve hayatımı kurtarmak istiyorsanız size söyleyeceklerimi harfiyen yapın. Hançerinizi kınından çekip elinize alın ve kaşlarınızı çatıp merdivenlerden aşağıya öfkeyle inin; inerken bir yandan da 'Ahtım olsun! Ben onu nasıl olsa bir yerde kıstırırım!' deyin. Eğer kocam sizi durdurmaya ya da soru sormaya kalkarsa, size söylediklerim dışında tek kelime etmeyin ve ne sebeple olursa olsun, kesinlikle oyalanmadan hemen atınıza atlayıp gidin" dedi.

Gerek az evvel giriştiği uğraş, gerekse kocanın dönmüş olmasına duyduğu öfke yüzünden yüzü kıpkırmızı kesilen Messer Lambertuccio, her dediğini seve seve yapacağını söyleyerek hançerini kınından çekti ve kendisine söylenenleri harfiyen yerine getirdi. Kadının kocası bu sırada avluya girip atından inmiş ve avluda duran atı görüp meraklanmıştı; yukarıya çıkmaya yeltendiği sırada Messer Lambertuccio'nun aşağıya indiğini gördü ve hem ettiği laflara hem de suratının haline şaşarak "Ne demek oluyor bu, efendi" diye sordu.

Ama Messer Lambertuccio ayağını üzengiye koyduğu gibi atın sırtına atladı ve "Tanrı'ya yemin olsun, onu nerede olsa bulacağım" dedikten sonra basıp gitti.

Soylu adam yukarıya çıkıp da karısını merdivenlerin başında dehşete düşmüş bir halde, endişe içinde bulunca "Ne demek şimdi bu? Messer Lambertuccio öfkeyle kime tehditler yağdırıyor böyle" diye sordu.

Kadın, Leonetto'nun duyabilmesi için odaya doğru yaklaşıp "Kocacığım, daha önce hayatımda bir kere bile böyle bir korku yaşamadım. Hiç tanımadığım bir genç içeri daldı, Messer Lambertuccio da elinde hançerle peşinden geliyordu; delikanlı şans eseri odanın kapısını açık bulunca, tepeden tırnağa titreye titreye "Hanımefendi, Tanrı aşkına bana yardım edin; yoksa kollarınızda son nefesimi vereceğim" dedi. Ayağa kalktım ve tam ona kim ol-

duğunu, ne istediğini soracaktım ki Messer Lambertuccio "Neredesin hain herif" diyerek yukarı çıktı. Ben hemen kapının önüne çıktım ve odaya geçmesine mani oldum; neyse ki içeri girmesini istemediğimi görünce kibarlık edip üstelemedi ve epeyce bağırıp çağırdıktan sonra sizin de gördüğünüz gibi aşağı indi" dedi.

Bunun üzerine kocası, "İyi yapmışsın, karıcığım. Burada bir cinayet işlenseydi, büyük felaket olurdu. Messer Lambertuccio'nun evimize sığınan birinin peşine düşmesi de büyük kabalık" dedi ve ardından gencin nerede olduğunu sordu.

Kadın, "Nereye saklandığını bilmiyorum, kocacığım" dedi.

Bunun üzerine şövalye, "Neredesin? Çık dışarı, güvendesin!" dedi.

Leonetto her şeyi işitmişti ve gerçekten korkuya kapıldığı için saklandığı yerden ürkerek çıktı.

Şövalye, "Messer Lambertuccio'nun seninle ne alıp veremediği var" diye sordu.

Delikanlı, "Efendim," dedi, "benim kendisiyle hiçbir alakam yok; bu yüzden de aklını yitirdiğine ya da beni biriyle karıştırdığına kesinlikle eminim. Sizin konağın az ilerisindeki bir sokakta karşılaştık, beni görür görmez 'Öldün sen, hain herif!' diyerek elini hançerine attı. Sebebini sormaya fırsat bulamadan tabana kuvvet kaçmaya başladım, sonra da buraya vardım; Tanrı ve bu asil hanım merhamet etti de elinden kurtuldum."

Bunun üzerine şövalye "Haydi artık, korkmana gerek yok; ben seni sağ salim evine bırakırım. Daha sonra sorup soruşturursun, seninle ne alıp veremediği varmış, öğrenirsin" dedi.

Birlikte akşam yemeği yedikten sonra şövalye, delikanlıyı ata bindirip Floransa'ya getirdi ve evine kadar bıraktı. Delikanlı, aynı günün akşamında kadından aldığı talimatla gizlice Messer Lambertuccio ile görüştü ve meseleyi öyle bir hale yola koydular ki daha sonra epeyce sözü edildiyse de, şövalye karısının kendisine ettiği oyunun hiçbir zaman farkına varmadı.

7. HİKÂYE

Lodovico, Madonna Beatrice'ye içini döker ve kendisine beslediği aşkı anlatır; kadın, kocası Egano'ya kılık değiştirtir ve adamı sanki kendisiymiş gibi bahçeye gönderir, ardından Lodovico'yu koynuna alır; Lodovico bir müddet sonra kalkıp bahçeye gider ve Egano'ya sopa çeker.

Madonna Isabella'nın Pampinea tarafından dile getirilen kurnazlığı, tüm toplulukta hayranlık uyandırdı; hemen ardından kralın sırayı sürdürmesini buyurduğu Filomena sözüne şöyle başladı:

Sevdalı hanımlar, yanılmıyorsam eğer en az bunun kadar güzel bir hikâye anlatabileceğime inanıyorum. Buyurun:

Bir zamanlar Paris'te yaşayan Floransalı bir asilzadenin yoksulluk yüzünden ticarete atıldığını ve hakkıyla üstesinden geldiği tüccarlık sayesinde epey zengin olduğunu bilmeniz gerek. Karısından yalnızca Lodovico adını verdikleri tek bir evlat sahibi olan adam, bir tüccardan çok bir asilzadenin soyundan geldiği için çocuğunu dükkânlardan birinin başına geçirmek istemedi ve diğer soylularla bir arada büyümesi için Fransa kralının hizmetine verdi; böylece çocuk iyi bir terbiye aldı ve birbirinden güzel beceriler edindi.

Burada geçen günlerden birinde, Lodovico'nun da aralarında bulunduğu birkaç genç, Fransa'daki, İngiltere'deki ve dünyanın diğer yerlerindeki güzel kadınları kıyasladıkları bir sohbete dalmışlardı; bu sırada, kutsal topraklardan dönen şövalyelerden biri, tam da sohbetlerinin üzerine denk geldi ve konuşmaları işitince, dünyada onca yer gezdiğini, bir sürü güzel kadın gördüğünü ama Bolonyalı Egano Galluzzi'nin karısı Madonna Beatrice'ninkine denk bir güzelliğe asla rastlamadığını; üstelik Bolonya'da kadını gören diğer şövalyelerin de kendisiyle birebir aynı fikirde olduğunu söyledi. Henüz hiçbir kadına sevdalanmamış olan Lodovico, bu sözleri işittiği anda kadını görme hevesiyle öyle bir yandı tutuştu ki başka hiçbir şey düşünemez oldu. Bolonya'ya kadar gidip kadını görmeyi, eğer beğenirse bir süre orada kalmayı kafasına

koydu ve babasını kutsal toprakları ziyarete gitmek istediğine inandırıp, güç de olsa izin almayı başardı.

Anichino adı altında Bolonya'ya varışının hemen ertesi günü, kaderin bir cilvesi sayesinde, bir şölende kadını gördü ve umduğundan çok daha güzel buldu. Kadına sırılsıklam âşık oldu ve kalbini fethetmeden Bolonya'yı terk etmemeye kesin karar verdi. Bu uğurda izleyebileceği yolları tek tek gözden geçirdikten sonra hepsini bir kenara bıraktı ve emrinde pek çok uşak bulunan kocanın hizmetine girmeyi başarırsa, emeline kavuşma şansına erişebileceğini düşündü.

Atlarını sattı ve maiyetine kendisini tanımıyormuş gibi davranmalarını buyurup rahat etmeleri için gerekli düzenlemeleri yaptı. Ardından kaldığı hanın sahibiyle ahbaplık kurdu ve ona eğer iyi bir efendi bulabilirse hizmetine girmekten memnuniyet duyacağını söyledi. Bunun üzerine hancı "Egano adında buralı bir soylu var; sen tam da onun beğeneceği türden bir uşaksın. Hizmetinde çok kişi çalıştırır; üstelik hepsinin de senin gibi görünmesini ister. Ben konuşurum onunla" dedi.

Hancı verdiği sözü tutmuş, Egano'nun yanından ayrılırken Anichino'nun işini çoktan halletmişti. Bu durum Anichino için bulunmaz bir nimetti. Egano ile aynı çatı altında yaşarken, sık sık kadını görme şansına eren Anichino öyle iyi, öyle titiz çalışmaya başladı ki efendisinin takdirini kazanmakla kalmadı, adam artık onsuz adımını atamaz hale geldi; hatta yalnızca kendisiyle ilgili kararları değil, işlerin tüm idaresini de onun ellerine bıraktı.

Derken, Egano'nun avlanmaya çıktığı bir gün evde kalan Anichino, henüz aşkından haberdar olmasa da duruşuna, tavırlarına bakarak kendisini övgüye değer bulan Madonna Beatrice ile satranç oyununa oturdu. Kadını sevindirmek istediği için yaptığı ustaca hamlelerle onun kazanmasını sağlayınca, kadın çocuklar gibi mutlu oldu. Oynamalarını seyre gelen hizmetçilerin yanlarından ayrılıp onları oyunlarıyla baş başa bırakmalarının ardından Anichino derin derin iç çekti.

Kadın ona bakıp "Neyin var, Anichino? Seni yendim diye mi böyle üzgünsün" dedi.

"Hanımefendi," diye cevap verdi Anichino, "bana böyle iç çektiren neden, bundan çok daha hazin."

Kadın, "Sende biraz olsun hatırım varsa, anlat bana" dedi.

Anichino, her şeyden çok sevdiği kadının kendi hatırını araya koyduğunu işitince, öncekinden çok daha derin bir iç çekti; bunun üzerine kadın böyle iç çekmesinin sebebini söylemesi için bir kez daha rica etti.

Anichino, "Hanımefendi, size söylediğim takdirde, canınızı epeyce sıkmaktan korkuyorum; ayrıca bir başkasına anlatırsınız diye çekiniyorum" dedi.

Kadın, "Sözlerini kesinlikle fenaya yormayacağım; dahası, istemediğin müddetçe kimseyle de paylaşmayacağım" dedi.

Bunun üzerine Anichino, "Madem bu sözü verdiniz, anlatayım o halde," dedi ve gözünde akmaya hazır yaşlarla kim olduğunu, hakkında neler duyduğunu, kendisine nerede ve nasıl âşık olduğunu, nasıl kalkıp geldiğini, neden kocasının hizmetine girdiğini anlattı; ardından büyük bir tevazu içinde kadına merhamet etmesi, yüreğinde tutuşan gizli arzuya eğer mümkünse birazcık su serpmesi, eğer bunu yapmak istemezse en azından hizmetinde kalmasına müsaade etmesi ve aşkını kendisine çok görmemesi için yalvardı.

Ey, Bolonyalı kanındaki kendine has tatlılık! Böylesi anlarda nasıl da hayran bırakırsın kendine! Gözyaşlarına, iç çekişlerine hiç gelemezsin; tatlı tatlı yakarmalara, hasret çeken sevdalara hiç dayanamazsın; eğer yüceliğine layık sözcükler bulabilseydim, seni övmekten asla yorgun düşmezdi sesim.

Konuşması boyunca Anichino'yu izleyen kadın, sözlerinin içtenliğine inandı ve yakarışları sayesinde Anichino'nun aşkı zorla da olsa gönlüne sızmayı başarınca, o da iç çekmeye başladı. Birkaç kez iç çektikten sonra "Canım Anichino, sen yüreğini ferah tut. Bugüne dek pek çok kimse beni baştan çıkarmaya çalıştı, hâlâ da çalışıyor ama asilzadelerin, efendilerin yahut sıradan kimselerin hediyeleri, vaatleri yahut yalvarıp yakarmaları, içlerinden birini sevecek denli yüreğimi yerinden oynatmayı başaramadı; oysa senin şu kısacık sürede ettiğin sözler, kendimden çok sana ait olduğumu bana hissettirdiler. Gönlümü kazandın, hem de kanaatimce bunu

mükemmel bir surette başardın; bu yüzden ben de sana aşkımı sunacağım ve bu gece sona ermeden, söz veriyorum, aşkımın tadına varmış olacaksın. Bunun için gece yarısı odama gel, kapısını açık bırakacağım; sen zaten yatağın hangi tarafında yattığımı biliyorsun. Doğruca yanıma gel ve eğer derin bir uykudaysam dürtüp uyandır beni. Uzun zamandır böylesine hasret çektiğin teselliye seni kavuşturacağım. Bana inanman için sözlerimin teminatı olarak sana bir öpücük vereyim," dedi ve kollarını boynuna dolayıp Anichino'yu tutkuyla öptü; Anichino da onu öptü.

Bu konuşmanın ardından Anichino kadının yanından ayrılıp kendi işlerinin başına döndü ve içi içine sığmaz halde gece olmasını bekledi. Avdan dönen Egano yorgun olduğundan akşam yemeğini yer yemez hemen uyumaya çekildi; kadın da onun peşinden odaya gitti ve verdiği sözü tutarak kapıyı açık bıraktı. Anichino kararlaştırılan saate odaya gelip yavaşça içeri girdi ve kapıyı arkadan sürgüledikten sonra kadının yattığı tarafa gidip elini göğsüne koydu. Kadın Anichino'nun geldiğini duyunca elini tutup iki eliyle sıkı sıkı kavradı ve yatakta bir o yana bir bu yana dönmeye başladı; bunu öyle çok yaptı ki sonunda Egano uykusundan uyandı. Bunun üzerine kadın, Egano'ya "Akşam çok yorgun göründüğün için sana bir şey demek istemedim; ama Tanrı hakkı için söyle bana, evdeki çalışanlar arasında en iyisi, en sadığı, seni en çok seveni sence hangisi" dedi.

"Kendin bilmezmiş gibi ne diye soruyorsun ki bunu karıcığım" diye cevap verdi Egano. "Daha önce kimseyi Anichino'yu sevdiğim kadar sevmedim, ona güvendiğim kadar kimseye güvenmedim ve hâlâ onun kadar sevdiğim, onun kadar güvendiğim biri yok. Şimdi bu soru da nereden çıktı?"

Anichino, Egano'nun uyandığını fark edip de kendinden bahsedildiğini işitince, kadının kendisini ele vereceğinden korkarak kalkıp gitmek istedi ve elini pek çok defa çekmeye çalıştı; ama kadın öylesine sımsıkı tutuyordu ki bir türlü çekip gitmeyi başaramadı.

Kadın, Egano'nun sorusuna karşılık "Söyleyeyim nedenini. Ben de tıpkı dediğin gibi biri olduğunu, sana diğer herkesten daha büyük sadakatle bağlandığını zannediyordum fakat yanılmışım;

çünkü bugün sen ava gittin de o burada kaldı ya, bunu fırsat bellemiş olacak ki benden hiç utanmadan hasretini dindirmemi istedi. Bu olayı sana ispat etmek için fazlaca kanıta gerek duymamak adına ben de, kendi gözlerinle göresin diye, isteğini seve seve yerine getireceğimi, bu gece bizim bahçedeki çam ağacının altında beni beklemesini, gece yarısından sonra yanına geleceğimi söyledim. Kendi adıma, gitmeye niyetim yok elbette, fakat dilediğin takdirde uşağının ne kadar sadık biri olduğunu kolayca görebilir-

sin. Bunun için benim geceliklerden birini giyip, başına da bir eşarp geçirmen yeter; sonra da aşağıya iner, gelecek mi diye beklersin. Geleceğinden eminim" dedi.

Egano bu sözleri işitince "Kesinlikle gidip görmem lazım" diyerek kalktı. Karanlıkta el yordamıyla karısının elbiselerinden birini sırtına, eşarbını başına geçirip bahçeye gitti ve çam ağacının dibinde Anichino'yu beklemeye başladı.

Kadın, kocasının kalkıp odadan çıktığını duyar duymaz yerinden doğruldu ve gidip odanın kapısını içerden sürgüledi. Daha önce hiç yaşamadığı kadar büyük bir korkuya kapılan, kadının ellerinden kurtulmak için var gücüyle çabalayan, kendine de aşkına da inanıp güvendiği için kadına da yüzlerce kez lanetler yağdıran Anichino, en sonunda kadınının ne yaptığını duyunca dünyanın en mutlu insanı oluverdi. Kadının isteği üzerine, yatağa girip birlikte soyundular ve uzun bir müddet beraber keyifli, haz dolu anlar yaşadılar. Kadın Anichino'nun artık gitmesi gerektiğine karar verince, ondan kalkıp giyinmesini istedi ve "Hayatım, sen şimdi eline sağlam bir sopa alıp bahçeye git ve beni denemek için böyle bir istekte bulunmuşsun gibi davran; sonra da sanki o kıyafetlerin altında ben varmışım gibi Egano'ya sövüp say, üstüne bir temiz sopa çek de bize güzel, keyifli bir eğlence çıksın" dedi.

Anichino kalktı ve elinde bir söğüt dalıyla bahçeye gitti; çam ağacına yaklaştığı sırada onun geldiğini gören Egano hemen ayağa kalktı ve büyük bir coşku içinde, onu karşılamak istercesine, yanına doğru seğirtti, fakat Anichino "Demek geldin ha, kahpe karı! Efendime bu kötülüğü yapabileceğimi aklın kesiyor mu senin? Binlerce kere lanet olsun sana!" diye bağırdı ve sopasını kaldırıp onu dövmeye başladı.

Egano işittiği sözlerin üzerine bir de sopayı görünce, tek kelime etmeden kaçmaya başladı; Anichino da peşine düştü, bir yandan da habire "Defol, rezil karı! Tanrı cezanı versin! Yarın sabah Egano'ya hepsini anlatacağım, görürsün sen!" diye söyleniyordu.

Egano yediği hatırı sayılır dayağın ardından, tabana kuvvet kaçarak odasına döndü; kadın Anichino'nun bahçeye gelip gelmediğini sorunca Egano "Gelmez olaydı! Beni sen sanıp elindeki

sopayla her yanımı yara bere içinde bıraktı, aşağılık kadınlara bile söylenmeyecek kadar ağır küfürler etti. Aslında yüzümü yere eğdirecek bir işe kalkışması, bu niyetle sana öyle sözler söylemesi beni epey şaşırtmıştı; meğer şen şakrak gördüğünden olacak, seni sınamak istemiş" dedi.

Bunun üzerine kadın "Tanrı'ya şükürler olsun ki beni konuşmasıyla, seni yaptıklarıyla sınadı; ettiği sözler karşısında benim daha büyük sabır gösterdiğimi, seninse attığı dayağa o kadar sabırla katlanamadığını söyleyeceğine eminim. Ama madem sana böylesine sadakatle bağlı, o halde kıymetini bilip onu onurlandırmamız gerek" dedi.

Egano "Kesinlikle doğru söylüyorsun" diye cevap verdi ve bu olaydan yola çıkarak tüm asilzadeler içinde en sadık eşe, en dürüst uşağa kendisinin sahip olduğu kanaatine vardı. Sonraları pek çok defa hep birlikte olan bitene güldüler; bu olay sayesinde Anichino, en azından Egano ile Bolonya'da kaldığı sürece kadınla eğlencenin keyfini sürerken, bu olayın hiç yaşanmamış olmasına nazaran çok daha rahat hareket edebildi.

8. HİKÂYE

Kıskançlığa kapılan bir koca, karısının geceleri âşığının yanına gelip gelmediğini ayağına bağladığı bir ip sayesinde anladığını fark eder ve âşığın peşine düşer; bu sırada kadın, başka birini kendisiymiş gibi yatağa geçirir; kocası yataktaki kadını dövüp saçlarını keser ve karısının kardeşlerine gider, fakat kocanın sözlerinin doğru çıkmadığını gören kardeşler adama hakaret eder.

Madonna Beatrice'nin kocasını kandırırken çevirdiği dolapları herkes sıradışı buldu ve her biri, kadının bir yandan ellerini sıkı sıkı kavrarken, diğer yandan kocasına kendisinden bahsettiğini, nasıl gönlünü çelmeye çalıştığını anlatması üzerine Aninchino'nun çok büyük bir korkuya kapıldığı konusunda hemfikir

oldu. Fakat daha sonra kral, Filomena'nın sessizliğe gömüldüğünü fark ederek Neifile'ye döndü ve "Siz devam edin" diye buyurdu. Bunun üzerine Neifile, kısacık bir gülümsemenin ardından söze başladı:

Güzel hanımlar, benden öncekilerin dile getirdiği hikâyeler hepinizden beğeni topladı. Onlarınki kadar güzel bir hikâyeyle sizleri eğlendirmeye niyetlendiğim takdirde, ağır bir yük altına girmiş olurum. Yine de Tanrı'nın yardımıyla bunun altından kalkabileceğime inanıyorum.

Bir zamanlar kentimizde yaşayan Arriguccio Berlinghieri adında çok zengin bir tüccarın soylu olma hevesine kapıldığını, bunun üzerine günümüzdeki tüccarların halihazırda izlediği yoldan giderek asil bir kadını eş olarak almak gibi ahmakça bir karara vardığını ve Monna Sismonda adında genç, soylu fakat kendisine uygun olmayan bir kadınla evlendiğini bilmeniz gerek. Ne var ki her tüccarın yaptığı gibi, o da vaktinin çoğunu dışarıda geçirip evinde çok az oturduğundan kadın, nicedir peşinde koşan Roberto isimli bir gence gönlünü kaptırdı. Birbirleriyle yakınlaşmalarının ardından, belki de eğlenceye daldıklarından tedbiri bir nebze elden bıraktılar ve Arrigguccio ya kulağına bir şeyler çalındığı ya da sırf içinden geldiği için birdenbire dünyanın en kıskanç adamına dönüşüverdi; işi gücü, gezip tozmayı bir yana bıraktı ve tüm vaktini kadını adamakıllı gözetlemeye verdi, öyle ki kadının yatağa girdiğini görmeden uykuya bile dalmaz oldu. Bu olanlar karşısında kadını derin bir keder sardı; çünkü bu yüzden bir türlü Roberto'suyla görüşemiyordu. Birlikte olabilmenin bir çaresini bulmak için uzun uzadıya düşünüyordu; bir yandan da âşığı habire sıkıştırıp duruyordu. Derken sonunda aklına şöyle bir yol tutmak geldi: Pek çok defa Arriguccio'nun uykuya çok zor daldığını ama bir kez uyuduktan sonra kolay kolay uyanmadığını fark etmişti; yatak odası sokağa baktığından, eğer Roberto gece yarısı evin kapısına gelirse onu içeri alabileceğini, böylece kocası derin derin uyurken, birlikte epey vakit geçirebileceklerini düşündü. Bunu yapabilmek içinse şöyle bir yol tasarladı: Âşığının geldiğini kimselere sezdirmeden anlayabilmek için incecik bir ipin bir ucu-

nu yere değecek kadar camdan dışarı sarkıtacak, odanın içinden geçecek olan diğer ucu ise örtülerin altına gizleyerek yatağın içine sokacak ve gece yatağa girdiğinde ipin bu ucunu ayağının başparmağına bağlayacaktı. Bu tasarıdan Roberto'yu haberdar etmek için birini yolladı ve geldiği zaman ipi çekmesini bildirdi; eğer kocası uyuyorsa kadın ipi serbest bırakacak, sonra da gidip kapıyı açacaktı; ama kocası uyanıksa, Roberto boş yere beklemesin diye kadın ipi sımsıkı tutup kendine doğru çekecekti. Bu yöntem Roberto'nun aklına yattı ve pek çok defa kadının evine gitti; fakat kadınla buluşabildiği de oldu, buluşamadığı da.

Onlar böylece görüşmeye devam ederken, sonunda olanlar oldu. Kadının uykuya daldığı bir gece, adam yatakta ayağını uzattığı anda ipe denk geldi, eliyle yokladığı zaman ipin kadının parmağına bağlı olduğunu fark etti ve kendi kendine "Bu işte bir bit yeniği var" diye düşündü; ipin pencereden dışarıya sarktığını gördüğünde ise bundan iyice emin oldu ve ipi kadının parmağından usulca çözüp kendi parmağına bağladı; sonra da bütün bunların ne manaya geldiğini görmek için tetikte beklemeye başladı.

Çok geçmeden Roberto gelip her zamanki gibi ipi çekti ve Arriguccio bunu hemen fark etti, fakat ipi düzgün bağlayamamıştı; bu yüzden kuvvetle asılınca ip Roberto'nun elinde kaldı ve o da bunu beklemesi gerektiğine yorduğu için bir yere ayrılmadı. Arriguccio ise hemen yerinden fırlayıp silahlarını kuşandı ve gelenin kim olduğunu görmek, ona gününü göstermek için kapıya koştu.

Tüccarlığına rağmen gürbüz, atak bir adam olan Arriguccio aşağıya vardığında kapıyı karısının hep yaptığı gibi öyle yavaşça açmadı; dışarıda beklemekte olan Roberto ise bunu fark ettiği anda olan bitene hemen uyanıp kapıyı açmaya Arriguccio'nun geldiğini anladı ve bir hışımla kaçmaya başladı, Arriguccio da peşine düştü. Roberto, az buz kaçmadığı halde, Arriguccio'nun bir türlü peşini bırakmaması üzerine, kendi de aynı şekilde silahlı olduğundan, kılıcını çekip gerisingeri döndü ve biri kendini savunurken, diğeri de saldırmaya koyuldu.

Bu sırada Arriguccio'nun odadan çıkmasıyla uykusundan uyanmış olan kadın, ipin parmağından çözüldüğünü görür görmez,

dümeninin ortaya çıktığını anladı ve Arriguccio'nun Roberto'yu kovalamaya başladığını işittiği anda hemen ayağa fırladı. Olacakları tahmin ederek her şeyden haberdar olan hizmetçisini çağırıp, kendisi yerine yatağa geçirmeye ikna etti; hakkının karşılığını gani gani alacağını, canını sıkmasına gerek olmadığını belirterek, Arriguccio'nun atacağı dayaklara hiç ses etmeden sabırla katlanması için yalvardı. Ardından odada yanan ışığı söndürüp çıktı ve evin başka bir yerine gizlenerek olacakları beklemeye başladı.

Arriguccio ile Roberto'nun arasında çıkan arbedeyi duyan mahalle sakinleri, yataklarından kalkıp sövmeye başlayınca, tanınmaktan korkan Arriguccio dövüşü bıraktı ve gencin kim olduğunu öğrenemeden, hatta kılına bile zarar veremeden, garezinden köpüre köpüre evinin yolunu tuttu. Yatak odasına girince öfkeyle "Neredesin, kahpe karı? Seni bulamayayım diye kandili söndürdüysen hata etmişsin!" diye bağırmaya başladı. Ardından yatağa gitti ve karısı zannettiği hizmetçiyi eline geçirdiği gibi, kolunda, bacağında mecal kalmayıncaya dek tekme tokat öyle bir dövdü ki, hizmetçinin ağzı yüzü dağıldı; bir yandan da hiç durmadan kötü kadınlara bile edilemeyecek kadar ağır hakaretler yağdırıyordu. En sonunda da tutup kızın saçlarını kesti.

Hizmetçi kız gözyaşı dökmek için haklı gerekçesi olan her insan gibi hıçkıra hıçkıra ağlıyor, arada bir "Aman! Tanrı aşkına acı bana!" ya da "Artık yeter!" diyordu ama sesi ağlamaktan çatallanmış çıkıyordu ve Arriguccio, hiddeti gözünü kör ettiğinden onun karısı değil bir başkası olduğunun ayırdına varamıyordu. Kızı adamakıllı dövdükten ve daha önce de bahsettiğimiz gibi saçlarını kestikten sonra, "Adi kadın! Sana artık hayatta elimi sürmem ben; kardeşlerine gidip yediğin naneleri anlatacağım ve buraya gelip namuslarının icabına bakmalarını, sonra da alıp seni götürmelerini söyleyeceğim. Bundan böyle hayatta bu evde kalamazsın" dedi. Bu sözlerinin ardından odadan çıktı ve kapıyı dışarıdan kilitledikten sonra tek başına evden ayrıldı.

Tüm bu olanları işiten Monna Sismonda, kocasının dışarı çıktığını duyar duymaz, hemen kapıyı açıp kandili yaktı ve hizmetçiyi her yanı yara bere içinde hıçkıra hıçkıra ağlarken bulunca, elinden geldiği kadarıyla teselli etmeye çalıştı; sonra da alıp kendi odasına götürdü ve özenle bakılması, her ihtiyacının karşılanması için gereken ne varsa yaptıktan sonra, Arriguccio'nun kesesinden öyle büyük bir bağışta bulundu ki hizmetçi memnuniyetini dile getirmeden edemedi.

Hizmetçi kızı odasına yatırdıktan sonra alelacele dönüp yatağını düzeltti, etrafı derleyip toparladı ve sanki o gece o evde kimsecikler uyumamış gibi her yana çekidüzen verdi; ardından yeniden kandili yakıp kıyafetlerini değiştirdi ve henüz yatmaya gitmemiş gibi, saçını başını düzelttikten sonra bir şamdan daha yaktı, eline kumaşlarını aldı, sonra da merdivenin başına geçip oturdu ve bu işin nasıl bir hal alacağını beklemeye koyuldu.

Arriguccio evden çıkar çıkmaz, var gücüyle koşarak karısının kardeşlerinin evine geldi ve sesini duyuruncaya, kapıyı açtırıncaya dek defalarca yumrukladı kapıyı. Arriguccio'nun geldiğini duyunca, kadının üç kardeşiyle annesi yataklarından fırladı, derhal kandilleri yaktırıp adamın yanına gitti ve o saatte, yalnız başına ne aramaya geldiğini sordu. Bunun üzerine Arriguccio, Monna Sismonda'nın ayak parmağına bağlı bulduğu ipten başlayarak en sonunda yaptıklarına varana dek tüm olan biteni anlattı ve olayla-

ra dair kesin kanıt sunmak için karısından kestiğini sandığı saçları avuçlarına bıraktı; sonra da eve gelmelerini ve aile şereflerinin gereği neyse, nasıl biliyorlarsa o yoldan bu meseleyi halletmelerini; çünkü bundan böyle karısına evden içeri adım attırmamaya kararlı olduğunu ekledi. Duydukları karşısında büyük bir öfkeye kapılan ve yaşananlara olmuş gözüyle baktıklarından kadına kinlenen kardeşler, meşaleleri yaktırıp Arriguccio ile birlikte yollara düştüler ve kadına gününü gösterme niyetiyle evine kadar geldiler. Bunu görünce ağlaya ağlaya peşlerine düşen anneleri, öyle bilip bilmeden, ötesini berisini öğrenmeden bu gibi olaylara hemen inanmamak gerektiğini, çünkü adamın bambaşka bir nedenden ötürü karısına kızıp dayak atmış, sonra da bu suçlamayla kendini aklamaya kalkmış olabileceğini söyleyerek kâh kardeşlerden birine kâh diğerine yalvarmaya başladı; bir yandan da çocukluğundan beri kendi ellerinde büyüttüğünden kızını çok iyi tanıdığını, böyle bir olay karşısında kendisinin de hayretler içinde kaldığını ve buna benzer düşüncelerini dile getiriyordu.

Arriguccio'nun evine varınca hep beraber içeri girip merdivenleri çıkmaya başladılar; onların geldiğini işiten Monna Sismonda ise "Kim var orada" diye seslendi.

Kardeşlerinden biri "Kim olduğunu görürsün şimdi, kahpe karı!" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Monna Sismonda "Bu da ne demek oluyor böyle? Tanrı yardımcım olsun!" diyerek ayağa kalktı ve "Kardeşlerim, hoş geldiniz ama bu saate üçünüz birden ne arıyorsunuz burada" diye sordu.

Yanına ilk vardıkları anda onun oturup dikiş diktiğini ve ağzını yüzünü dağıttığını söyleyen Arriguccio'nun aksine görünüş itibariyle dayak yediğine dair yüzünde en ufak bir iz bulunmadığını görünce kardeşleri şaşıp kaldılar ve öfkelerinin o ilk galeyanını üzerlerinden attılar; ardından kadına Arriguccio'nun dert yandığı olayın aslını astarını sordular ve her şeyi dosdoğru anlatması için bin beter tehditler savurdular.

Kadın "Arriguccio'nun beni niye şikâyet ettiğini bilmediğim için sizlere ne demem gerektiğini de bilemiyorum" dedi.

Arriguccio, karısının yüzüne belki bin tane yumruk indirdiğini, yara bere içinde bıraktığını, dünyanın en korkunç dayağını attığını hatırlarken, şimdi onu karşısında sanki hiçbir şey olmamış gibi bulunca, öylece bön bön bakakaldı. Kardeşleri Arriguccio'nun neler söylediğini, ip meselesini, attığı dayağı ve kalan her şeyi kadına kısaca anlattılar.

Kadın, Arriguccio'ya dönüp "Aman aman kocacığım, neler duyuyorum böyle? Neden beni kötü bir kadın gibi gösterip kendini rezil ediyorsun? Öyle biri olmadığın halde ne diye kendinden zalim, korkunç bir adammışsın gibi bahsediyorsun? Bu gece hangi ara eve uğradın ki yanıma gelmiş olasın? Ne zaman dövmüş olabilirsin beni? Kendi adıma ben böyle bir şey anımsamıyorum" dedi.

Arriguccio "Nasıl olur adi karı!" diye söylenmeye başladı. "Biz bu gece yatağa birlikte girmedik mi? Senin âşığının peşinde koştuktan sonra buraya geri dönmedim mi? Seni tekme tokat dövmedim mi? Saçlarını kesmedim mi?"

Kadın "Sen bu gece eve hiç uğramadın ki!" diye cevap verdi. "Ama sözlerimin doğruluğundan başka kanıtım olmadığına göre bunu bir kenara bırakalım ve beni dövüp saçlarımı kesmenden bahsetmene gelelim. Burada bulunan herkesle birlikte kendin de dikkatlice bak bakalım hiç dayak yemiş gibi bir halim var mı benim? Ayrıca bana elini kaldırma cüretini göstermeni hiç tavsiye etmem, çünkü böyle bir durumda Tanrı'ya yemin olsun ki paralarım seni. Gördüğüm, bildiğim kadarıyla saçlarımı da kesmedin; ama belki de bana hissettirmeden yapmışsındır bu işi. Haydi, görelim bakalım, saçlarımı kesmiş misin yoksa kesmemiş misin" dedi ve başındaki eşarbı çıkarıp hiç de kesilmiş gibi durmayan sapasağlam saçlarını gösterdi.

Kadının kardeşleriyle annesi, işittikleri sözlerin üzerine bir de bunu görünce, Arriguccio'ya dönüp "Ne diyeceksin bu işe" diye sordular. "Bize neler yaptığını anlatamaya geldiğin zaman söylediklerinle bu gördüklerimiz birbirini tutmadığına göre, geri kalanları nasıl ispat edeceksin, bilemiyoruz."

Arriguccio sanki rüyada gibiydi; konuşmak istiyordu ama gösterebileceğine inandığı kanıtların asılsız çıktığını gördükçe ağzını açmaya cesaret edemiyordu.

Kadın, kardeşlerine döndü ve "Neyin peşinde olduğunu şimdi anladım, kardeşlerim. Hiç yapmak istemediğim bir işe kalkışıp bana nasıl kötülükler ettiğini, ne çileler çektirdiğini anlattırmanın derdinde. Eh, ben de anlatayım o halde. Size söylediklerinin başına geldiğine, duyduklarınızı gerçekten de yapmış olduğuna kesinlikle eminim.

Kara bahtım kör talihim yüzünden beni evlendirdiğiniz bu kendine tüccar diyen, tüccarlığıyla anılmak isteyen kıymetli beyefendinin, din adamlarından daha mülayim, körpecik kızlardan daha iffetli olması gereken yerde, meyhanelerde zilzurna sürtmediği, aşüftelerin peşinden koşmadığı, onunla bununla kırıştırmadığı geceler çok azdır; benim payıma ise gece yarılarına dek, hatta bazen bu saatten ta sabaha kadar, tıpkı az önce gördüğünüz gibi, oturup beklemek düşüyor. Eminim, iyice küfelik olmuş ve şu sürtüklerden birinin koynunda sızıp kalmıştır, sonra da uyanıp kadının ayağındaki ipi fark etmiş, ardından bütün o bahsettiği cengâverlikleri yapmış, ardından geri dönüp kadını dövmüş ve saçlarını kesmiştir. Doğru dürüst ayılamadığından bütün bunları bana yaptığını sandığına ve hâlâ aynı kanıda olduğuna eminim. İyice bakın yüzüne, hâlâ yarı sarhoş halde. Yine de hakkımda her ne söylemiş olursa olsun, bütün bunlara, bir sarhoşun ağzından dökülen zırvalıklar dışında, daha farklı bir anlam yüklemenizi istemem; ben onu affetmeye hazırım, siz de aynını yapın" dedi.

Kadının annesi bu sözleri işitince kıyametleri kopardı ve "Tanrı hakkı için, bu kıymet bilmez şirret köpeği affetmeye gelmez, aksine onu öldürmek lazım kızım. Senin gibi bir evladın dengi değil o! Seni çamurdan çekip çıkarmış olsa, yine de yapılacak iş değil bununki! Bundan böyle cehenneme kadar yolu var; at boku satan bu tüccar parçasının kokuşmuş sözlerine kalmadın sen. Sırtlarında kaba saba çuhalarla, altlarında çuvaldan bozma pantolonlarla, göt cebinde taşıdıkları tüylerle ahırdan çıkıp köylerini bırakır gelirler ve üç kuruş para buldular mı asilzadelerin kızlarıyla, seçkin kadınlarla evlenmek isterler; sonra da kendilerine arma yaptırıp "Ben falancalardanım," "Bizimkiler şöyle

şöyle işler becerdiler" derler. Oğullarım öğüdümü dinleselerdi kont Guidilerin evine, üstelik bir somun ekmeği drahoma edip gelin giderdin. Ah ne çok isterdim! Ama onlar seni bu pek kıymetli zata vermeye kalktılar; sen ki Floransa'nın en iyi, en iffetli kadınısın; ama o, sanki seni hiç tanımıyormuşuz gibi gecenin bir vakti, senin için yelloz demeye utanmadı. Sözüme itibar edilseydi, Tanrı hakkı için, ona öyle bir gününü göstertirdim ki bir daha aklından çıkaramazdı" dedi.

Ardından oğullarına döndü ve "Evlatlarım, ben zaten size böyle bir şeyin olamayacağını söylemiştim. Pek kıymetli eniştenizin kız kardeşinize nasıl davrandığını işittiniz, değil mi? Beş para etmez pazarcının teki o! Sizin yerinizde ben olacaktım ki! Bu ettiklerinden, kardeşiniz hakkında söylediklerinden sonra, onu bu dünyadan postalamadıkça, bir daha yüzüm gülmezdi, içim huzur bulmazdı. Kadın değil de erkek olsaydım eğer, başkalarının beni yolumdan döndürmesine de hayatta müsaade etmezdim. Bu utanmaz arlanmaz pis sarhoşun cezasını sen ver, ey Tanrım!" dedi.

Bu gördükleri, duydukları karşısında gençler, Arriguccio'ya dönüp ağza alınmayacak kadar ağır hakaretler ettiler; son olarak "Sarhoşsun diye seni bu seferlik affediyoruz ama canının bir kıymeti varsa, bir daha bu gibi zırvalıkları bize duyurmaya kalkma; eğer bir kez daha bunun gibi bir olay kulağımıza gelecek olursa, ikisinin acısını birden çıkartırız senden," dediler ve bu sözlerinin ardından çekip gittiler.

Arriguccio, tüm o yaptıklarının gerçek mi yoksa bir hayal mi olduğunu bilmez halde, öylece bön bön baktı kaldı ve bu konuda tek kelime etmediği gibi, karısını da rahat bıraktı. Böylece kadın, kurnazlığı sayesinde, kapıda bekleyen tehlikeyi başından savmakla kalmadı, ileride kocasından hiç korkmadan canının her istediğini yapabilmenin de önünü açtı.

9. HİKÂYE

Nicostratus'un karısı Lydia, Pyrrhus'a âşıktır; Pyrrhus kadının aşkına inanabilmek için ondan üç şey yapmasını ister; kadın üç isteği de yerine getirir; bütün bunların yanı sıra Nicostratus'un yanında Pyrrhus'la kırıştırır ve kocasını gördüklerinin gerçek olmadığına inandırır.

Neifile'nin hikâyesi öylesine beğenilmişti ki kralın pek çok defa sessizliği sağlamaya çalışmasına rağmen, topluluktaki hanımlar hikâye hakkında konuşup gülüşmekten kendilerini alamamışlardı. Kralın sıradaki hikâyeyi anlatmasını buyurduğu Panfilo, ancak hanımlar sustuktan sonra söze başlayabildi:

Saygıdeğer hanımlar, ne kadar tehlikeli ya da zorlu olursa olsun, kanaatimce tutkuyla seven birinin yapmayı göze alamayacağı şey yoktur. Her ne kadar önceki hikâyeler bu durumu defalarca gözler önüne sermiş olsa da şimdi anlatacak olduğum hikâyenin bunu çok daha açık bir biçimde kanıtlayacağına inanıyorum. Eylemlerinde akıldan ziyade, talihten yardım alan bir kadından söz edeceğim için, onun yolundan giderek kendinizi tehlikeye atmanızı tavsiye etmem; çünkü ne talih her zaman yardıma hazırdır ne de dünyadaki tüm erkeklerin gözü böylesine bağlıdır.

Geçmişteki krallarının ünü sınırlarının genişliğini aşan Yunanistan'ın en eski kentlerinden Argos'da Nicostratus adında asil bir adam yaşardı ve talih, ihtiyarlığın eşiğine geldiği sırada kendisine, Lydia adında, güzel olduğu kadar da gözü kara bir eş bağışlamıştı. Zengin bir asilzade olarak kalabalık bir maiyeti, sürüyle kuşu, köpeği vardı; ava çıkmaktan müthiş keyif alırdı ve hizmetkârlarının içinde en fazla zarif, ince, boyu bosu yerinde, giriştiği her işin hakkını veren Pyrrhus ismindeki delikanlıyı sever, en çok ona güvenirdi. Lydia işte bu delikanlıya sırılsıklam tutulmuş, gece gündüz ondan başka bir şey düşünemez olmuştu. Fakat Pyrrhus ya farkında olmadığı ya da olmak istemediği için bu aşka karşı tamamen kayıtsız görünüyor, bu da kadını içten içe katlanması imkânsız bir kedere boğuyordu.

Ne pahasına olursa olsun aşkını ona duyurmaya kararlı olan kadın, bir gün Lusca adındaki çok güvendiği hizmetçisini yanına çağırdı ve ona "Lusca, bugüne dek sana ettiğim iyilikler sözümü saymanı ve bana bağlılığını sunmanı gerektirir; bu yüzden birazdan sana anlatacaklarımı, sözlerimi ileteceğin kişi dışında kimseye duyurmamaya bak. Senin de gördüğün gibi Lusca, bir kadının hayal edebileceği her şeye sahibim, hayat doluyum, genceciğim; kısacası, bir şey dışında, hiç eksiğim yok diyebilirim. Canımı sıkansa, benimkine kıyasla kocamın yaşının çok fazla oluşu, çünkü bu yüzden genç kadınların duyduğu o büyük hazzı pek az tadabiliyorum, oysa onlar gibi ben de aynı arzuyla yanıp tutuşuyorum. Talih yaşı böylesi geçkin bir koca vermekle bana pek de dostça

davranmadı diye ben de kendime düşman kesilecek değilim ve bu yüzden, uzun zaman önce kendi selametim için gönlümün hasretini dindirmenin bir yolunu bulmaya karar verdim. Tüm diğer şeyler gibi bunun da dört dörtlük olmasını istediğim için kocamın kucağının yerini, diğer herkesten daha layık bulduğum Pyrrhus'un almasında karar kıldım ve onu görmeden, onu düşünmeden rahat edemeyecek kadar büyük bir sevdaya kapıldım. Bir an evvel ona kavuşmazsam eğer, kesinlikle ölürüm, biliyorum. Eğer hayatımın senin için bir kıymeti varsa, uygun gördüğün bir dille ona aşkımı anlat ve seninle haber yolladığımda yanıma gelme inceliğini göstermesini benim adıma kendisinden rica et" dedi.

Hizmetçi, isteğini seve seve yerine getireceğini söyleyerek doğru yeri ve doğru zamanı kollamaya başladı ve uygun gördüğü ilk fırsatta Pyrrhus'u kenara çekip dili döndüğünce kadının sözlerini iletti. Pyrrhus böyle bir şeyi hiç beklemediği için hizmetçinin sözlerini duyduğu anda büyük bir şaşkınlığa uğradı ve kendisini sınamak maksadıyla kadının bütün bunları söylettiğinden şüphelenerek hemen sert çıktı:

"Lusca, bütün bu sözleri hanımımın söylettiğine inanamam, lafını bil de konuş! Eğer bunlar hanımımın sözleriyse, bu durumda yürekten söylenmiş olabileceklerine inanmam; ama eğer sözlerinde ciddiyse, bana hak ettiğimden daha onurlu davranan efendime hayatım pahasına böyle bir kötülükte bulunamam. Bir daha böyle şeylerden bahsedeyim deme bana."

Bu sert sözler karşısında Lusca hiç bocalamadı ve "Pyrrhus, hanımım ne vakit sana bütün bunları ya da başkaca sözleri iletmemi buyursa, hoşuna gitsin ya da gitmesin, her seferinde gelir konuşurum seninle; ne var ki sen hödüğün tekisin," cevabını verdi ve canı sıkkın bir halde kadının yanına dönüp Pyrrhus'nun söylediklerini iletti.

Kadın, Pyrrhus'nun yanıtını duyduğu anda oracıkta ölmek istedi ama birkaç gün sonra yeniden hizmetçisini çağırıp "Lusca, meşe ağacı ilk vuruşta devrilmez, bilirsin. O yüzden, bana kalırsa emsalsiz sadakatini beni mahvetmek pahasına sunmak isteyen o adama yeni baştan gitmeli, uygun bir anını bulunca ona olan tüm tutkumu an-

latmalı ve razı gelmesi için elinden geleni yapmalısın. Eğer bu da bir işe yaramazsa, o alay edildiğini zannederken, ben öleceğim; üstelik aşkının peşinden koşarken, nefretini kazanmış olacağım" dedi.

Hizmetçi, kadına teselli verdikten sonra Pyrrhus'u aramaya çıktı ve onu neşe içinde, keyfi yerinde görünce, "Pyrrhus, birkaç gün önce sana beslediği aşk uğruna hanımımızın nasıl yanıp tutuştuğunu anlatmıştım; ama seni inandırmak için şimdi yeni baştan alacağım. Geçen seferki katı tavrını sürdürdüğün takdirde, hanımımın çok yaşamayacağından emin olabilirsin. Bu yüzden yalvarırım sana, hanımımın gönlünü avutma inceliğini göster. Seni gayet akıllı biri bilirdim; ama inadından dönmezsen eğer, mankafanın teki olduğuna inanacağım. Böylesine güzel, böylesine soylu, böylesine varlıklı bir kadın tarafından, hem de her şeyin üstünde seviliyor olmayı kendi adına büyük bir onur saymalısın! Ayrıca gençliğinin arzularına böylesine uygun ve teninin ihtiyaçlarına böylesine güvenli bir sığınak sunduğu düşünülürse, sırf karşına bu muazzam fırsatı çıkardı diye, talihine şükretmen gerektiğini kendin niye görmüyorsun? Senin denginde olup da aklını kullandığın takdirde erişeceğin hazzı tadabilecek başka kimseyi tanıyor musun? Aşkını sunmaya karar verdiğinde edineceğin silahlara, atlara, kıyafetlere, paralara senin gibi sahip olabilecek bir başkası daha var mı sanıyorsun? Sözlerime kulak ver de kendine gel. Unutma, talihin en fazla bir defa insanın yüzüne güldüğü, bir kere elinden tuttuğu olur ve o anda bundan faydalanmayı bilmeyen kişi, yoksul düşüp dilenecek hale geldiğinde talihine değil kendine kızmalıdır. Dahası, arkadaşlarla eş dost arasında süregelen sadakatin, hizmetkârlarla efendileri arasında hükmü yoktur; hatta hizmetçilerin, efendilerinden nasıl muamele görüyorlarsa mümkün mertebe onlara da aynı biçimde davranmaları gerekir. Senin güzel bir karın olsa ya da annen, evladın yahut kız kardeşin olsa ve Nicostratus ona göz koysa, senin karısı için gösterdiğin sadakati onun da gözeteceğine inanıyor musun? Eğer öyle sanıyorsan, ahmağın tekisin sen. Tatlı sözler, vaatler sonuç vermezse, emin ol, senin ne düşündüğüne bakmaz, zor kullanmaya kalkışır. Onlar bize ve bizim sahip olduklarımıza nasıl davranıyorlarsa, biz

de onlara ve onlara ait olanlara öyle davranalım. Talihin sunduğu bu fırsatı tepme, kullan. Hazır hanımım sana meyil vermişken git dikil karşısına. Bunu yapmadığın takdirde, onun kederinden muhakkak ölecek olmasını bir tarafa bıraksak bile, eninde sonunda duyacağın pişmanlık yüzünden kendin de ölmek isteyeceksin, emin ol buna" dedi.

Lusca'nın daha önce kendisine söylemiş olduğu sözler üzerine uzun uzadıya düşünmüş olan Pyrrhus eğer hizmetçi bir kez daha aynı sebeple yanına gelecek olursa, bu sefer ona daha farklı bir yanıt vermeye ve kendisini sınamadığını kanıtladığı takdirde kadının gönlünü etmeye karar vermiş olduğundan şöyle cevap verdi: "Bak Lusca, söylediğin tüm sözlerin doğru olduğunu biliyorum; ama diğer yandan efendimin son derece akıllı ve açıkgöz biri olduğunu da biliyorum ve tüm işlerinin yönetimini benim ellerime bıraktığı için Lydia'nın onun isteği ve tavsiyesi doğrultusunda sırf beni denemek maksadıyla böyle hareket ediyor olabileceğinden kuşkulanıyorum. Dolayısıyla, güvenimi kazanmak için kendisinden üç şey yapmasını isteyeceğim; ondan sonra emrine amadeyim, ne buyurursa derhal yerine getiririm. Üç isteğime gelince; ilk olarak Nicostratus'un gözleri önünde kıymetli atmacasını öldürsün, sonra bana sakalından bir tutam göndersin. Son olarak da Nicostratus'un sapasağlam dişlerinden birini isterim" dedi.

Bu üç istek Lusca'ya çok güç, kadına ise neredeyse imkânsız gibi göründü ama gönülleri avutmayı bilen ve büyük bir akıl hocası olan aşk, bu işin üstesinden gelmesi için ona cesaret verdi. Böylece hizmetçisini Pyrrhus'ya yollayıp üç talebini de en kısa sürede yerine getireceğini söyledi ve bütün bunların yanı sıra çok akıllı gördüğü Nicostratus'un huzurunda kendisiyle beraber olacağını ve Nicostratus'u bunun gerçek olmadığına inandıracağını ekledi. Bunun üzerine Pyrrhus soylu kadının neler yapacağını görmek için beklemeye başladı.

Birkaç gün sonra Nicostratus sıkça düzenlemeyi âdet edindiği ziyafetlerinden birini verdi ve davet ettiği asilzadelerle birlikte tam da masadan kalktığı sırada kadın sırtında yeşil ipekten bir elbiseyle, güzelce süslenip püslenmiş halde odasından çıkıp mi-

safirlerin bulunduğu salona geldi. Pyrrhus ile diğer davetlilerin gözü önünde, Nicostratus'un daima el üstünde tuttuğu atmacanın durduğu tüneğin yanına giden kadın, sanki hayvanı eline almak istiyormuş gibi zincirinden çözdü ve ayağındaki bağdan tuttuğu gibi duvara çarpıp öldürdü.

Nicostratus kadına "Eyvah! Ne yaptın sen karıcığım" diye bağırdı ama kadın, ona hiç cevap vermedi ve birlikte yemek yediği asilzadelere dönüp "Beyler, acımı atmacadan çıkarmaya cüret etmeseydim eğer, beni mağdur eden kraldan intikamımı hakkıyla alamazdım. Erkeklerin, kadınları avutmak için ayırması gereken vakitler vardır; ancak uzun zamandır bu kuşun o vakitleri elimden aldığını bilmenizi isterim. Nicostratus şafak söker sökmez yatağından kalkıp atına biner ve sırf uçuşunu izlemek için, elinde atmacasıyla geniş ovalara iner; bense gördüğünüz gibi bir başıma, aç biilaç, yatağımda kalakalırım. Bu yüzden az evvel yaptığım şeye daha önce pek çok kez niyetlendiğim oldu; beni bundan alıkoyan yegâne neden ise davranışım hakkında adil bir yargıya varabilecek kimselerin huzurunda bu işe kalkışmayı istememdi. Neyse ki şimdi sizlerin bunu adilce yapabileceğinize inanıyorum" dedi.

Bunu duyan asilzadeler kadının sözlerinden yalnızca kocasına çok düşkün olduğu manasını çıkardıkları için sinirden köpüren Nicostratus'a dönüp gülerek "Haydi ama karın uğradığı haksızlığın intikamını kuşu öldürerek almakla çok iyi yaptı," dediler ve kadının odasına dönmesinin ardından, olayla ilgili türlü türlü şakalar yaparak, Nicostratus'un kızgınlığını kahkahaya çevirmeyi başardılar.

Olan biteni gören Pyrrhus kendi kendine "Kadın bahtiyar gönlüme ilk adımını büyük bir ihtişamla attı; Tanrı'nın izniyle gerisini de getirebilse bari" dedi.

Lydia, atmacayı öldürmesinin üzerinden birkaç gün geçtikten sonra, Nicostratus ile odasına çekilmişti ve kocasına şirinlikler yapmaya başladığı sırada adam saçlarından tutup şakacıktan çekivermişti; Pyrrhus'nun kendisinden beklediği ikinci şartı yerine getirebilmek için bunu fırsat bilen Lydia, hiç vakit kaybetmeden adamın bir tutam sakalını güle oynaya eline doladı ve öylesine

kuvvetle asıldı ki tuttuğu sakallar adamın çenesinden ayrılıp elinde kaldı. Nicostratus söylenmeye başlayınca kadın, "Hayırdır? Sakalından hepi topu altı tel çektim diye mi böyle surat yapıyorsun? Az evvel saçlarımı çekiştirirken, benim canım da tıpkı seninki gibi yanıyordu; ama sen hiç farkında değildin tabii!" dedi. Konudan konuya atlaya atlaya şakalaşmaya devam ederlerken, kadın kocasının sakallarından kopardığı tutamı sıkı sıkı sakladı ve aynı gün içinde biricik âşığına yolladı.

Kadının üçüncü istek üzerine daha fazla kafa yorması gerektiyse de aşk zaten kıvrak olan aklını daha da keskinleştirdiğinden, bu işin üstesinden gelmek için nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini buldu. O sıralar evde, asalet sahibi kimselerin yanında biraz yol yordam öğrensinler diye, babaları tarafından Nicostratus'a emanet edilmiş iki oğlan çocuğu bulunuyordu. Nicostratus yemek yerken içlerinden biri tabağındaki etleri kesiyor, diğeri ise içkisini dolduruyordu. Kadın bir gün çocukları yanına çağırttı ve ağızlarının kötü koktuğuna ikisini birden inandırdı; sonra da Nicostratus'a sofrada hizmet ettikleri sırada başlarını olabildiğince geride tutmalarını tembihleyip bundan kimseye bahsetmemelerini söyledi. Kadına inanan çocuklar kendilerine söyleneni yaparak kafalarını olabildiğince geride tutmaya başladı. Kadın, bir seferinde Nicostratus'a "Çocukların sana hizmet ettikleri sırada nasıl davrandıklarını fark ettin mi" diye sordu.

Nicostratus, "Etmez olur muyum? Hatta ben de niye böyle yaptıklarını onlara bir sorayım diyordum" cevabını verdi.

Kadın "Hiç zahmet etme, çünkü ben sebebini biliyorum. Canını sıkabilir diye uzun zamandır sana söylemiyordum; ama artık başkalarının da farkına vardığını gördüğüm için daha fazla gizleyecek değilim. Tek sorun ağzının korkunç derecede kötü kokması. Eskiden böyle bir sıkıntı yaşamadığın için buna neyin sebep olduğunu kestiremiyorum. Sen asilzadelerle düşüp kalkan birisin, dolayısıyla bir yolunu bulup muhakkak bu berbat kokudan kurtulman lazım!" dedi.

Nicostratus, "Sebebi ne olabilir ki? Ağzımda çürük bir diş olmasın sakın" diye sordu.

Lydia "Belki de vardır" dedi; ardından adamı pencerelerden birinin yanına götürüp ağzını açtırdı ve çenesinin her iki tarafını da inceledikten sonra "Aman Nicostratus, bunca zaman nasıl dayanabildin buna? Ağzının şu tarafında bir diş var; gördüğüm kadarıyla kırılmakla kalmamış, köküne kadar da çürümüş. Eğer biraz daha ağzında duracak olursa kesinlikle etrafındakileri de çürütür. Sana tavsiyem, daha da kötüleşmeden önce o dişi çektir" dedi.

Nicostratus, "Madem öyle diyorsun, dinleyeyim sözünü. Daha da gecikmeden hekim gelip dişimi çeksin" dedi.

Bunun üzerine kadın "Tanrı sırf bunun için hekim getirtmemizi hiç hoş karşılamaz. Zaten bana kalırsa dişin öyle bir halde ki hekim olmadan kendim de gayet güzel çekebilirim. Üstelik bu tür işlerde hekimlerin eli çok ağırdır, yüreğim içlerinden birinin eline düştüğünü görmeye de duymaya da dayanamaz; onun için bu işi kesinlikle kendim halletmek isterim. Hem en azından çok canın acırsa ben hemen dururum, oysa hekimin umurunda olmaz," dedi ve bu iş için gerekli malzemeleri getirtip odadaki herkesi dışarı çıkarttı; yanında yalnızca Lusca kalmıştı. Kapıyı içeriden kilitledikten sonra Nicostratus'a masanın üzerine uzanmasını söyledi

ve ağzına soktuğu kerpetenle dişlerinden birini sıkıca kavradı. Kadınlardan biri acıdan avaz avaz bağıran adamı sıkı sıkı tutarken, diğeri var gücüyle dişi çekip hemen ortadan kaldırdı ve Lydia elinde tuttuğu fena halde çürümüş başka bir dişi ağrılar içindeki yarın baygın adama gösterip "Bunca zamandır ağzında nasıl bir diş taşıdığına bak" dedi.

Nicostratus kadına inandığından, korkunç bir acıyla kıvranmasına, inim inim inlemesine rağmen diş çekildikten sonra kendini ferahlamış hissetti ve acısı yatışıp, ağrısı hafifleyince odadan çıktı; kadın da çekilen dişi alıp hemen âşığına yolladı. Kadının aşkına çoktan ikna olan Pyrrhus, bunun üzerine her arzusunu yerine getirmeye hazır olduğunu bildirdi; ama âşığının güvenini iyice kazanmak isteyen kadın, onsuz geçen her an yüzyıl gibi gelse de verdiği sözü tutmaya kararlıydı; bu yüzden sanki hastaymış gibi davranmaya başladı. Nicostratus'un yemekten sonra ziyaretine geldiği bir gün, kocasının yanında Pyrrhus'dan başka kimse bulunmadığını görünce, üzerindeki ağırlığı biraz olsun atmak için onlardan bahçeye kadar gitmesine yardım etmelerini istedi. Bunun üzerine Nicostratus bir koluna, Pyrrhus diğer koluna girdi ve kadını güzel bir armut ağacının altındaki çimenliğe oturttular. Kadın, bir süre burada oturduktan sonra, ne yapması gerektiği hakkında önceden bilgi verdiği Pyrrhus'ya dönüp "Pyrrhus şu armutlardan çok canım çekti; haydi ağaca tırman da bize birkaç armut atıver" dedi.

Pyrrhus hemen ağacın üstüne çıkıp aşağıya armut atmaya başladı ve atarken bir yandan da "Aman efendim, ne yapıyorsunuz orada öyle? Ya siz hanımefendi, hiç utanmıyor musunuz benim gözlerimin önünde buna müsaade etmeye? Yoksa beni kör mü sandınız? Daha demin ağır hastaydınız; hangi ara böyle işlere kalkışacak kadar toparlandınız? İlla canınız çektiyse, evinizde bir sürü güzel odanız var; benim önümdense, ne diye o odalardan birinde yapmazsınız ki şu işi? Öylesi daha doğru olmaz mıydı, yani!" diye söylendi.

Kadın kocasına dönüp "Neler diyor bu Pyrrhus? Aklını mı oynattı yoksa" diye sordu.

Bunun üzerine Pyrrhus "Aklım yerinde hanımefendi. Sizi göremeyeceğimi sanmıştınız galiba" dedi.

Hayretler içinde kalan Nicostratus "Pyrrhus bana kalırsa sen düpedüz hayal görüyorsun" dedi.

"Hayır, efendim, hiç de hayal görmüyorum, sizin de hayal gördüğünüz filan yok; hatta öyle fena tepişiyorsunuz ki, şu ağaç bu kadar debelense, üzerinde bir tek armut kalmazdı" dedi.

Kadın "Ne demek şimdi bu? Bütün bu bahsettiklerini, gördüğünü zannettiklerini, gerçekten görüyor olabilir mi? Tanrım, sen yardımcım ol! Eğer eskisi gibi sağlığım yerinde olsaydı, gördüğünü söylediği şu tuhaflıklara bakmak için ben de ağaca tırmanırdım" dedi.

Bu sırada Pyrrhus ağacın tepesinde söylenip duruyor ve aynı hikâyeyi anlatmaya devam ediyordu. Nicostratus sonunda "Aşağı gel!" diye buyurunca Pyrrhus ağaçtan indi ve Nicostratus "O gördüğünü söylediklerin de neydi öyle" diye sordu.

"Anlaşılan siz beni kafadan çatlak yahut gelgit akıllı biri zannediyorsunuz; ama illa anlatmam gerekiyorsa, sizi karınızla üst üste gördüğümü söylemeliyim. Tam ağaçtan indiğim sırada kalkıp doğrulduğunuzu ve şu an oturduğunuz yere kurulduğunuzu gördüm" dedi.

Nicostratus "Kafadan çatlak olan kesinlikle sensin, biz değil; çünkü sen armut ağacına çıktığından beri biz şu gördüğün yerden birazcık bile kıpırdamadık" dedi.

Bunun üzerine Pyrrhus "Ne diye tartışıp duruyoruz ki? Gördüm diyorsam bilin ki gördüm; hem de sizi karınızın üstünde gördüm" dedi.

Gitgide daha çok şaşıran Nicostratus sonunda "Şu armut ağacının sihirli olup olmadığına, tepesindeyken bütün o tuhaflıkların görülüp görülmediğine kendim bakmak isterim," diyerek ağaca tırmandı ve onun ağacın üzerine çıkmasıyla birlikte kadınla Pyrrhus oynaşmaya başladı. Nicostratus bunu görür görmez "Ah! Ne yapıyorsun kahpe karı! Ya sen Pyrrhus? Sana onca güvendikten sonra!" diye bağırmaya başladı ve söylene söylene ağaçtan inmeye koyuldu.

Kadınla Pyrrhus "Biz yerimizde oturuyoruz!" dediler ve onun ağaçtan indiğini görünce önceki yerlerine geçip oturdular. Nicostratus aşağıya indiğinde onları bıraktığı yerde otururken gördü ve ikisine birden hakaretler yağdırmaya başladı.

Bunun üzerine Pyrrhus "Nicostratus, daha önce söylediklerinizde haklı olduğunuzu, armut ağacının üzerinde gördüklerimin yanılgıdan ibaret olduğunu itiraf etmem gerek. Bunu fark etmemi sağlayansa, gördükleriniz hakkında sizin de yanıldığınıza tanık olmam. Başkalarından çok daha namuslu, çok daha akıllı bir kadın olan eşiniz, böyle bir fenalık etmeye niyetlendiği takdirde, bunu gözlerinizin önünde yapmaya kalkışır mı, bir düşünün; o zaman kendiniz de doğruyu söylediğimi açıkça görebilirsiniz. Bana gelince, bu konuda tek laf etmek istemiyorum, çünkü değil sizin huzurunuzda böyle bir işe kalkışmak, bunu aklımdan geçirdiğim takdirde lime lime edilsem yeridir. Armut ağacından kaynaklanan bir sıkıntı yüzünden düş görmüş olmalıyız; çünkü yapmadığımı adım kadar iyi bildiğim, hatta yapmayı aklımdan bile geçirmediğim halde, beni o vaziyette gördüğünüzü bizzat sizden duymamış olsaydım eğer, bu dünyada hiç kimse, ete kemiğe bürünmüş olarak şurada karınızla yatmadığınıza beni inandıramazdı" dedi.

Kadın bu esnada sanki öfkeye kapılmış gibi ayağa fırladı ve "Eğer gördüğünü iddia ettiğin o adiliği gözlerinin önünde yapmaya kalkışacak kadar alçalabileceğimi sanıyorsan, yazıklar olsun sana. Ayrıca şundan emin ol, eğer böyle bir işe niyetlenecek olsam, bahçeye gelmek yerine odalardan birine geçerim; hem de öyle bir gizlilikle yaparım ki, hani bir şekilde haberdar olsan, asıl o zaman şaşarım" dedi.

Nicostratus ikisinin de doğruyu söylediğine, kendisinin önünde böyle bir halt yemeye kalkışmayacaklarına inandı ve söylenmeyi de sızlanmayı da bir kenara bırakıp olayın tuhaflığı ve bir ağacın üzerine tırmanmakla insanın gördüklerinin böylesine değişebilmesinin ardındaki mucize üzerine konuşmaya başladı. Fakat kadın, sanki Nicostratus'un kendisi hakkında kapılmış olduğu fikri bir türlü hazmedemiyormuş gibi davranarak "Ben burada oldukça, şu armut ağacı, bana ya da başkasına, bir daha böyle bir

utanç yaşatamayacak. Haydi, koş git Pyrrhus, bir balta getir de şu ağacı kes ve ikimizin intikamını tek seferde alıver; gerçi o baltayı, iki kere düşünmeden aklının gözlerine mil çekiveren Nicostratus'un kafasına geçirmek daha isabetli olurdu. Yüzünde duran şu iki göz bahsettiğin olayları görmüş olsa da, kafanın içinde böyle bir şeyin gerçekleşebileceğine ihtimal vermemen gerekirdi" dedi.

Pyrrhus hemen gidip bir balta getirdi ve ağacı kesti. Kadın, ağacın yere yıkıldığını gördükten sonra Nicostratus'a dönüp "Namusumun düşmanını devrilmiş görünce sinirim geçti" dedi ve affetmesi için yalvarıp duran Nicostratus'u bağışladığını söyledi ama kendisini canından çok seven bir karısı varken, bir daha böyle bir olayın gerçekleşme ihtimalini aklından bile geçirmemesini de tembihlemeden edemedi.

Oyuna gelen zavallı koca böylece karısı ve karısının âşığıyla birlikte konağına döndü ve o günden sonra Lydia ile Pyrrhus, pek çok defa büyük bir rahatlıkla birbirlerine hazzı ve mutluluğu sundu. Tanrı bizlere de nasip eylesin.

10. HİKÂYE

İki Sienalı, aynı kadına âşık olur; içlerinden biri kadının çocuğunun vaftiz babasıdır ve öldükten sonra verdiği sözü tutarak arkadaşının yanına dönüp ona ahiretteki hayatı anlatır.

Hikâyesini anlatmak üzere geriye yalnızca kral kalmıştı. Hiç suçu günahı yokken armut ağacının kesilmesine üzülen hanımların sakinleştiklerini görünce kral da söze başladı:

Adil bir kralın öncelikle kendi koyduğu yasalara uyması ve böyle yapmadığı takdirde bir kral gibi değil, cezalandırılmayı hak eden bir köle gibi yargılanması gerektiği su götürmez bir gerçektir. Fakat kralınız olarak sırf mecbur kaldığım için ben de aynı hataya düşeceğim; dolayısıyla ben de aynı şekilde kınanmayı hak ettim. Dün, gün itibariyle ele almış olduğumuz konu hakkında ka-

rarımı açıklarken, sahip olduğum ayrıcalıktan faydalanmak yerine bugün sizlerle birlikte aynı sınırlamaya tabi olmayı ve üzerine konuştuğunuz konu dahilinde bir hikâye anlatmayı düşünüyordum. Fakat aklımdaki hikâyenin çoktan anlatılmış olması bir yana, ondan çok daha güzel, çeşit çeşit nice hikâyeler dile getirildiğinden, hafızamı ne kadar zorlarsam zorlayayım, mevcut konuda daha önce anlatılanlarla boy ölçüşebilecek bir hikâye bulamadığım için, kendi koyduğum yasayı çiğnemek zorunda kalarak, sahip olduğum ayrıcalıktan faydalanacağım. Haliyle cezalandırılmayı hak ettiğim için, şu andan itibaren bana vereceğiniz her buyruğu yerine getirmeye hazır olduğumu belirtmek isterim. Kıymetli hanımlar, bir çocuğun annesiyle vaftiz babasının ve Sienalıların sersemliğinin dile getirildiği Elissa'nın hikâyesi son derece çarpıcıydı ve bende, kurnaz kadınların sersem kocalarına ettiği hinlikleri bir tarafa bırakıp Sienalılar hakkında, içinde inanması güç olayların geçtiği, fakat yine de dinlemesi keyifli, kısacık bir hikâye anlatma isteği uyandırdı.

Bir zamanlar Siena'da, biri Tingoccio Mini, diğeri ise Meuccio di Tura adında sıradan iki genç yaşardı ve Porta Salaria'da oturan bu gençler neredeyse hiç ayrı gezmediklerinden birbirlerine çok düşkün görünürlerdi. Diğer herkes gibi kiliseye gidip ayinlere katıldıkları için öldükleri zaman ruhlarını bu dünyadaki amellerine göre ahirette nasıl bir görkemin yahut ıstırabın beklediğini pek çok kez işitmişlerdi. Fakat bu konuda kesin bilgi sahibi olmak istediklerinden kendi aralarında şöyle bir yol tasarlamışlardı: Önce ölen, eğer mümkünse hayatta kalanın yanına geri dönecek ve merakla beklediği haberleri kendisine verecekti. Bunun için birbirlerine söz vermişler, hatta sözlerini bir de yeminle pekiştirmişlerdi.

Birbirlerine verdikleri bu sözün üzerinden çok geçmeden, daha önce de bahsedildiği gibi yediği içtiği ayrı gitmeyen iki arkadaştan Tingocio, bir gün, Monna Mita isimli karısıyla Camporegio'da yaşayan Ambugio Anselmini adındaki bir adamın çocuğuna vaftiz babalık yaptı ve arada sırada yanında Meuccio ile çocuğun annesini ziyaret etmeye başladı; fakat aralarındaki hısımlığa rağmen Tingocio son derece güzel ve çekici bir kadın olan Monna Mita'ya

âşık oldu. Ne var ki, Tingocio'nun övgülerini duyan ve kadını çok hoş bulan Meuccio da ona âşık olmuştu ve ikisi de farklı nedenlerden ötürü duygularını birbirlerinden gizliyordu. Tingocio, çocuğuna vaftiz babalık yaptığı kadına gönül vermiş olmayı kendine yediremiyor, birinin kulağına giderse yaşayacağı utancı düşünüyor ve yakışıksız bulduğu bu aşkı Meuccio'dan saklamaya gayret ediyordu. Meuccio'nun aşkını gizlemesinin nedeni ise başkaydı; Tingocio'nun kadından hoşlandığını fark ettiği için "Eğer ona içimi dökecek olursam, kadını benden kıskanmaya başlayabilir, çocuğunun vaftiz babası olması sayesinde canı ne zaman isterse onunla konuşabildiğinden, kadını benden soğutur ve ben de emelime asla kavuşamam" diye düşünüyordu.

İki delikanlı da böylece kadını sevmeye devam ediyorlardı; derken, kadına daha rahat açılma şansına sahip olan Tingocio ne yapıp edip kadından istediğini elde etmeyi başardı. Meuccio bu durumu hemen fark etti ve epeyce içerledi; ama bir gün kendisinin de muradına erebileceğini umduğundan, Tingocio'nun yoluna taş koymasına ya da bir maraza çıkarmasına meydan vermemek için sanki hiç farkında değilmiş gibi davrandı.

Biri diğerinden daha mutlu olan iki kafadar, sevda ateşiyle yaşayıp giderlerken, çocuğuna vaftiz babalık ettiği kadının topraklarını pek lezzetli bulduğundan, çapasını büyük bir gayretle sallayan Tingocio bir gün hasta düştü ve birkaç gün içinde durumu gitgide ağırlaşınca iyileşmeye kalmadan bu dünyadan göçtü. Herhalde daha önce imkân bulamadığından, ölümünün ancak üçüncü günü, verdiği sözü tutarak Meuccio'nun odasına geldi ve derin derin uyuduğu sırada ona seslendi.

Meuccio uyanıp "Kimsin" diye sordu.

"Benim, Tingocio; söz verdiğim gibi sana öbür dünyadan haberler getirdim" diye cevap verdi.

Meuccio onu görünce korkuya kapıldı; fakat sonra sakinleşerek "Hoş geldin kardeşim!" dedi ve ona yitik ruhlardan biri olup olmadığını sordu.

Tingoccio, "Bulunmayan şeylere yitik denir. Eğer yitik olsaydım nasıl karşında durabilirdim" cevabını verdi.

Meuccio, "Öyle demek istemedim. Cehennemin gazap ateşine atılan ruhlardan mısın yoksa değil misin diye soruyorum" dedi.

Tingoccio, "Hayır, değilim; ama yine de işlediğim günahlar yüzünden büyük acılar, korkunç eziyetler çekiyorum" cevabını verdi.

Meuccio bunun üzerine Tingoccio'ya bu dünyada işlenen günahların her biri için öbür tarafta hangi cezaların verildiğini sordu ve Tingoccio hepsini teker teker anlattı. Meuccio, onun için bu dünyada yapabileceği bir şey olup olmadığını sorunca, Tingoccio, kendisi adına ayinler yaptırmasını, ilahiler okutmasını ve sadaka dağıtmasını; çünkü öbür tarafta bu tür şeylerin çok faydasının dokunduğunu söyledi. Meuccio da hepsini seve seve yapacağı yanıtını verdi.

Tingoccio ayrılmak üzereyken, Meuccio birden vaftiz babalık ettiği çocuğun annesini hatırladı ve başını hafifçe kaldırıp "Tingoccio, bu dünyadayken vaftiz babası olduğun çocuğun annesiyle beraber olduğun geldi aklıma; bunun için öte tarafta hangi cezaya çarptırıldın" diye sordu.

"Kardeşim, öbür dünyaya varır varmaz, görünüşe göre tüm günahlarımı ezbere bilen biri, korkunç acılar içinde hatalarımın bedelini ödeyeceğim yere gitmemi emretti. Oraya vardığımda, benimle aynı cezaya çarptırılmış pek çok kişiyle karşılaştım ve aralarına karıştım; fakat daha sonra aklıma çocuğuna vaftiz babalık ettiğim kadınla neler yaptığım geldi ve bu yüzden, her ne kadar o anda yakıp kavuran heybetli alevlerin içinde duruyor olsam da, çekmekte olduğum cezadan çok daha korkuncuna çarptırılacağım korkusuyla tir tir titremeye başladım. Yanımda duranlardan biri bunu fark etti ve bana 'Alevlerin içinde bile böyle titrediğine göre, burada bulunan diğer herkesten daha farklı bir şey mi yaptın?' diye sordu. 'Ah arkadaşım! Öyle büyük bir günaha girdim ki bu yüzden verilecek cezayı düşündükçe dehşete kapılıyorum' dedim. Bunun üzerine bana işlediğim günahı sordu. Ben de 'Çocuğuna vaftiz babalık ettiğim kadınla görüşüyordum; üstelik o kadar sık buluşuyordum ki, sonunda kuyruğu titrettim' dedim. O da şakayla karışık bana 'Hadi oradan, sersem sen de! Vaftiz babalık burada

dikkate alınan bir mevzu değildir. Hiç korkma' dedi. Bunu duyunca pek rahatladım," dedi ve bu sözlerinin ardından, gün doğmak üzere olduğundan, "Meuccio, daha fazla kalamam yanında. Haydi, Tanrı'ya emanet ol" diyerek birdenbire çekip gitti.

Meuccio öteki tarafta vaftiz babalıkla ilgili meselelerin söz konusu bile edilmediğini duyunca, aptallığından ötürü kendiyle dalga geçmeye başladı; çünkü bu yüzden pek çok fırsatı elinden kaçırmıştı. Böylece cahilliğini yendi ve o günden sonra bilge biri gibi davrandı. Papaz Rinaldo bütün bunlardan haberdar olsaydı eğer, çocuğuna vaftiz babalık ettiği iyi yürekli kadını ikna etmeye çalışırken mantık oyunlarına gerek duymazdı.

Günbatımının yaklaşmasıyla birlikte, batıdan hafif bir rüzgâr esmeye başlamıştı. Sözlerinin sonuna gelen kral, hikâyesini anlatmak üzere geriye kimse kalmadığından, tacı kendi başından çıkarıp Lauretta'nın saçlarının üzerine bıraktı ve "Hanımefendi, sizi topluluğumuzun kraliçesi olarak kendinizle* taçlandırıyorum; bir kadın gözüyle bizler için eğlenceli ve uygun gördüğünüz ne varsa, buyurun" diyerek yerine oturdu.

Lauretta, kraliçe oluşunun ardından kâhyayı çağırtıp, şatoya vakitlice dönebilmek için masaların şu sevimli vadiye her zamankinden daha erken taşınmasını buyurdu ve idaresi boyunca yapılması gerekenleri sıraladı. Ardından topluluğa dönüp "Dün Dioneo, bugün için kadınların kocalarına ettiği muzipliklerden bahsedilmesini istemişti; hemen öç almaya kalkan ufak tefek köpekler gibi görüneceğimi düşünmesem, yarın da kocaların karılarına ettiklerinden bahsedilsin derdim. Ama bunu bir kenara bırakıp, kadınların erkeklere, erkeklerin kadınlara ya da bir erkeğin diğerine, yani kısacası herkesin her gün birbirine ettiği hinliklerden bahsedilmesini istiyorum ve bu konuda konuşmanın en az bugünkü kadar keyif vereceğine inanıyorum" dedi. Bu sözlerinin

* Lauretta ismi defne yaprağı anlamına gelen "*lauro*" kelimesinden türemiştir –çn.

ardından ayağa kalktı ve akşam yemeği vaktine dek topluluktakileri serbest bıraktı.

Topluluktaki hanımlarla beyler hep birlikte ayaklandılar; bazıları berrak suyun içinde yalınayak yürürken bazıları da birbirinden güzel, ulu ağaçlarla çevrili çimenlerin üzerinde güle oynaya gezintiye çıktılar. Dioneo ve Fiammetta, Arcita ile Palemone* hakkında uzun bir şarkıya başladılar. Çeşitli eğlencelerle, farklı uğraşlarla oyalanarak akşam yemeğine dek büyük bir keyif içinde vakit geçirdiler. Yemek vakti geldiğinde, göl kıyısına konmuş masalara geçtiler ve binlerce kuş cıvıltısı eşliğinde, etraflarını saran dağlardan esen tatlı bir esintinin serinliğinde, sineklerin azıcık bile istilasına uğramadan, dinginlik ve neşeyle yemeklerini yediler. Sofranın kaldırılmasının ardından sevimli vadide ufak bir gezintiye çıktılar ve hâlâ tepede olan güneşin ufukta kaybolmasına henüz vakit varken, kraliçenin isteği üzerine ağır adımlarını her zaman oturdukları yere doğru çevirdiler. Gün içinde bahsi geçen hikâyelerden, daha öncekilerden ve daha pek çok şeyden konuşup gülüşerek günbatımına doğru güzel şatoya vardılar. Burada leziz şaraplarla, badem şekerleriyle kısacık gezintilerinin yorgunluğunu üstlerinden attıktan sonra, kimi zaman Tindaro'nun gaydasının, kimi zamansa diğer çalgıların ezgisinde hep birlikte güzelce dans etmeye koyuldular. Sonunda kraliçe Filomena'ya şarkı söylemesini buyurdu. Bunun üzerine Filomena şöyle bir şarkı tutturdu:

Vah benim hüzün dolu ömrüme!
Kasvetli bir ayrılığın beni savurduğu güne,
Artık dönebilir miyim daha eskiye?

Hiçbir zaman bilemeyeceğim ama
Bu arzu yanıp kavruluyor bağrımda
Döneyim diye eski günlere bir daha.

---

* Boccaccio'nun 1340-1341 yılları arasında yazdığı *Teseida* isimli eserinde yer alan iki kahraman –çn.

Ey kıymetlim, biricik saadetim,
Kalbimi kendine esir edenim,
Göze alıp kime sorsam bilemem ama
Hiç olmazsa bari sen deyiver bana.
Ey benim efendim, bırak ben de bileyim,
Bileyim ki yaralı ruhumu teselli edeyim.

Bilmem hangi güzellik beni böyle tutuşturdu
Bu yüzden bulamadım gece gündüz huzuru
Duyuşum, hissedişim, görüşüm bile bir başka
Her bir duyum yeni bir ateş yakıyor aşka
Bu ateşin içinde kavruluyorum yana yana
Senden başka kimse teselli veremez bana
Kavuşturamaz beni sinmiş gözü karalığıma.

Söyle, seni bir daha görebilecek miyim,
Beni öldüren gözleri öpebilecek miyim,
Ne zaman olacak bütün bunlar, bileyim.
Biriciğim, aşkım, kıymetlim benim
Söyle bana seni ne zaman göreceğim?
"Yakında" deyiver de avunsun yüreğim,
Tez olsun gelişin ama uzun kal yanımda
Yoksa iyileşmez aşkın açtığı bu yara.

Eğer bir gün kavuşacak olursam yeniden sana,
Eskisi gibi göz yumar mıyım beni bırakmana,
Bilmem, aynı aptallığı eder miyim bir daha.
Aynısı yaşanmasın diye seni sıkıca tutacağım
O leziz dudaklarla hasretimi dindirmem lazım,
Şu sözlerimden gayrı yok artık söyleyecek lafım:
Bir an evvel gel artık, gel de sarıl bana,
Bu düşünce bile çağırıyor beni şarkıya.

Bu şarkı, topluluktaki herkeste Fiammetta'nın yeni ve tatlı bir aşka kapıldığı düşüncesini uyandırdı ve şarkının sözleri sanki ba-

kışmanın ötesine geçen hisler tattığı izlenimi yarattı; bu nedenle etrafındakiler, Fiammetta'nın kendilerinden daha mutlu olduğunu düşündü ve içlerinden kıskançlığa kapılanlar oldu. Ancak şarkının sona ermesinin ardından, ertesi günün cuma olduğunu hatırlayan kraliçe, topluluktakilere sevecenlikle şöyle dedi:

"Soylu hanımlar ve siz beyler, bildiğiniz gibi yarın Efendimiz'in tutkusuna* adanmış olan gündür ve hatırlayacağınız üzere Neifilie'nin kraliyeti altındayken bu günü, sohbetimize ara vererek huşu içinde geçirmiş, hemen ertesinde cumartesi günü de aynı şekilde hareket etmiştik. Neifile'nin bu örnek davranışını devam ettirmek istediğimden, daha önce yaptığımız gibi önümüzdeki iki gün boyunca tatlı hikâyelerimize ara vermemizin ve yarınla ertesi günü, ruhumuzun selameti için böylesi günlerde neler yaşandığını hatırlayarak geçirmemizin yerinde olacağı kanaatindeyim."

Kraliçelerinin sofuca sözleri topluluktaki herkesin hoşuna gitti. Gecenin büyük çoğunluğu geride kaldığından, kraliçenin izniyle herkes dinlenmek üzere odalarına çekildi.

İsa Peygamber'in çarmıha gerilmesi –çn.

SEKİZİNCİ GÜN

Decameron'un yedinci günü biter ve kadın erkek fark etmeksizin, herkesin her gün birbirine ettiği hinliklerin anlatılacağı sekizinci gün Lauretta'nın kraliçeliğinde başlar.

Pazar sabahı yeni doğan güneşin ışıkları, yüksek dağların zirvelerinde belirince gölgeler yitip gitmişti; etrafın iyice seçilir hale gelmesiyle birlikte kraliçeyle topluluğu ayaklandılar ve ilk olarak çiğle kaplı otların bürüdüğü koyu çimenlerin üzerinde gezintiye çıktılar; ardından, günün ilk çeyreği henüz yarılanmamışken,* yakınlarda bulunan ufak bir kiliseye gidip ayini dinlediler. Geri döndüklerinde neşe içinde keyifle kahvaltılarını edip şarkılar söylediler, bir süre dans ettiler ve daha sonra, kraliçenin izniyle, canı isteyenler dinlenmeye çekildi. Öğle vaktinin geride kalmasının ardından, kraliçenin emriyle her zamanki gibi hikâyelerini anlatmak üzere güzel havuzun etrafına geçip yerleştiler ve Neifile, kraliçenin buyruğu üzerine söze başladı:

* Sabah saat yedi buçuk suları –çn.

1. HİKÂYE

Gulfardo, Guasparruolo'nun karısıyla para karşılığında birlikte olmak için anlaşır; Guasparruolo'dan borç alır ve bu parayı kadına verir; daha sonra Guasparruolo'ya, kadın da yanlarındayken, parayı karısına verdiğini söyler; kadın Gulfardo'nun doğruyu söylediğini kabul eder.

Tanrı, bugünkü hikâyelerin açılışını benim yapmamı uygun görmüşse eğer, ne mutlu bana. Sevdalı hanımlar, kadınların erkeklere ettiği hinlikler hakkında uzun uzadıya konuşulduğu için, bu kez bir adamın bir kadına ettiklerinden bahsetmek isterim; ancak niyetim, yaptıklarından ötürü adamı suçlamak ve kadının haksızlığa uğradığını söylemek değil; aksine kadını kınamak, adamı takdir etmek ve erkeklerin, güvendikleri kişilerin oyununa gelmekle birlikte, kendilerine güvenenleri oyuna getirmeyi de iyi bildiklerini göstermektir. Birazdan anlatacağım hikâyeyi daha derli toplu dile getirmek isteyen biri çıkarsa, bunu bir kandırmaca değil misilleme olarak ele alsın. Kırılganlığımız yüzünden her zaman mümkün olmasa da, her kadının namuslu yaşaması, iffetini hayatı pahasına koruyup kollaması, namusunun lekelenmesine hiçbir surette meydan vermemesi gerekir; bu nedenle, maddi beklenti karşılığında namusunu iki paralık edenlerin ateşlere atılmayı hak ettiği, diğer yandan, aşkın nelere kadir olduğunu bildiğinden aşk için namusunu kirletenlerinse tıpkı birkaç gün önce Filastrato'nun dile getirdiği hikâyede,* Pratolu Madonna Filippa'nın yaşadıklarının bize gösterdiği gibi, sert olmayan bir yargıç tarafından bağışlanmayı hak ettiği düşüncesindeyim.

Bir zamanlar Milano'da paralı askerlik yapan Gulfardo adında, boyu bosu yerinde bir Alman yaşardı ve her ne kadar hemşerilerinde pek sık rastlanan bir meziyet olmasa da hizmetini gördüğü kimselere büyük bir sadakatle bağlıydı. Borcunu

---

* Altıncı gün, yedinci hikâye –çn.

ödeme konusunda son derece titiz biri olduğundan, kendisine düşük faizle istediği kadar borç verecek çok sayıda tüccar bulabiliyordu. Milano'da yaşadığı sırada tanışıp arkadaş olduğu Guasparruolo Cagastaro adındaki zengin bir tüccarın Madonna Ambruogia isimli güzeller güzeli karısına gönlünü kaptırdı ve ihtiyatlı davranarak aşkını ne kocaya ne de başkalarına sezdirdi. Sonunda bir gün kadına haber yollayıp aşkına karşılık verme inceliğini kendisinden esirgememesi için yalvardı ve vereceği her buyruğu elinden geldiğince yerine getirmeye hazır olduğunu bildirdi. Kadın epey nazın niyazın ardından bir karara vardı ve Gulfardo'nun isteğini iki şartla yerine getirmeye hazır olduğunu söyledi: İlk olarak, hiç kimseye bundan bahsetmemesini; ikinci olaraksa, zengin bir adam olduğundan, kişisel birtakım işleri için ihtiyaç duyduğu iki yüz florin altını kendisine takdim etmesini istiyor, ondan sonra emrine daima amade kalacağını bildiriyordu.

Gulfardo, müstesna biri sandığı kadının açgözlülüğünü işitince, bayağılığından ötürü ondan soğuyuverdi ve tutkulu sevdası yerini neredeyse nefrete bıraktığından, ona bir hınzırlık etmeye karar verdi. Kadına haber yollayıp, isteklerini seve seve yerine getireceğini, onu memnun etmek için elinden geleni yapmaya hazır olduğunu, görüşmek için uygun zamanı haber vermesini, parayı o sırada kendisine takdim edeceğini, her derdine koşan, çok güvendiği bir ahbabı dışında kimsenin bundan haberdar olmayacağını söyledi.

Kadın, daha doğrusu kahpe karı, bunu duyunca pek sevindi ve Gulfardo'ya yolladığı haberde, kocası Guasparruolo'nun birkaç güne kalmadan iş için Ceneviz'e gitmesi gerektiğini, kendisini durumdan haberdar edeceğini ve yanına çağıracağını bildirdi.

Gulfardo gözüne kestirdiği bir anda Guasparruolo'ya gidip "Halletmem gereken bir mesele için iki yüz florin altına ihtiyacım var. Bu parayı, eskiden beri benden aldığın faiz üzerinden borç verebilir misin" diye sordu. Guasparruolo seve seve borç vereceğini söyledi ve parayı hemen çıkarıp verdi.

Guasparruolo, kadının söylediği gibi birkaç gün sonra Ceneviz'e gitti; ardından kadın, yanına gelmesi ve gelirken iki yüz florin altını da getirmesi için Gulfardo'ya haber yolladı. Yanında ahbabıyla kadının evine giden Gulfardo, kadının da zaten kendisini beklediğini görünce, ilk iş şu iki yüz florin altını çıkarıp avucuna bıraktı ve arkadaşının gözü önünde "Hanımefendi, bu parayı alın ve döndüğünde kocanıza verin" dedi.

Kadın parayı aldı fakat Gulfardo'nun bunu bir bedel olarak kendisine verdiğini ahbabı anlamasın diye böyle davrandığını zannettiği için sözlerinin altında yatanı fark edemedi; "Elbette veririm, ama önce ne kadar varmış, bir görelim," diyerek paraları masanın üzerine yaydı ve toplamda iki yüz altın ettiklerini gördükten sonra sevinçle paraları kaldırıp sakladı. Ardından geri dönüp Gulfardo'yu odasına götürdü ve yalnızca o gece değil, kocası Ceneviz'den dönene dek daha nice geceler bedenini Gulfardo'nun hasretini dindirmeye adadı.

Guasparruolo'nun Ceneviz'den dönmesinin ardından Gulfardo, adamın karısıyla birlikte olduğunu haber aldığı bir gün doğruca ziyaretine gitti ve kadın da yanlarındayken "Guasparruolo, geçenlerde senden aldığım para var ya, hani şu iki yüz florin altını diyorum; senden borç almama neden olan iş yattı, haliyle paraya da ihtiyacım kalmadı. Ben de buraya gelip hepsini karına geri verdim. Onun için, borcumu siliver" dedi.

Guasparruolo karısına döndü ve parayı alıp almadığını sordu. Kadın, olaya şahitlik eden kişi kendisine bakarken, parayı aldığını inkâr edemedi ve "Evet aldım ama sana söylemeyi unutmuşum" dedi.

Bunun üzerine Guasparruolo "Sevindim Gulfardo. İçin rahat olsun, hesabından düşerim" dedi.

Oyuna gelen kadın, Gulfardo'nun yanlarından ayrılmasının ardından, alçaklığının rezil bedelini kocasına verdi ve bilge âşık hiç masrafa girmeden, açgözlü kadından istediğini elde etti.

2. HİKÂYE

Varlungo papazı, Monna Belcolore ile birlikte olur ve kadına rehin olarak kaftanını bırakır; daha sonra ondan bir havan ödünç alır; havanı gönderip rehindeki kaftanı geri ister; iyi yürekli kadın söylene söylene kaftanı verir.

Kraliçe'nin, gülümseyerek Panfilo'ya dönüp sırayı sürdürmesini buyurduğu sırada, topluluktaki hanımlarla beyler, açgözlü Milanoluya yaptıklarından ötürü Gulfardo'ya hep bir ağızdan hak veriyorlardı. Panfilo, kraliçenin buyruğu üzerine söze şöyle başladı:

Güzel hanımlar, bizlere hep zararı dokunan, fakat elimizden gelmediğinden misilleme yapamadığımız kimseler, yani papazlar hakkında kısacık bir hikâye anlatmak isterim. O papazlar ki kadınlarımıza savaş açarlar ama içlerinden birini altlarına aldıkları zaman, sanki sultanı zincire vurup İskenderiye'den Avignon'a getirmişler gibi günahlarının affedildiğini, günahlarının cezasının silindiğini sanırlar. Oysa din adamı sınıfına mensup olmayan zavallıcıklar öfkelerini papazların annelerinden, kız kardeşlerinden, hanım arkadaşlarından ya da kız evlatlarından çıkaramaz, hatta onların eşlerimize saldırırken kapıldıkları hiddetin daha azını bile sergileyemezler. Bu yüzden sizlere kırsalda geçen fırtınalı bir aşktan bahsedeceğim, fakat buradaki niyetim hikâyenin gidişatından ziyade sonuna gülmeniz ve papazların her sözüne güvenilmeyeceği konusunda kendinize ders çıkarmanızdır.

Hepinizin bildiği ya da en azından adını duyduğu, buraya çok yakın bir köy olan Varlungo'da, boyu bosu yerinde, kadınların canla başla hizmetinde, okumayı yazmayı pek bilmese de pazar günleri karaağacın altında kutsal ve yerinde sözlerle cemaatini zinde tutmayı bilen, çok kıymetli bir papaz yaşardı. Cemaatin erkekleri bir yere gittiler mi hemen karılarını ziyaret eder ve kutsal günlerden kalma öteberileri, mumlardan geriye kalan artıkları ta evlerine kadar götürerek, kutsal sudan vererek, hayır duaları ederek, kendisinden önceki papazlardan çok daha iyi bir iş çıkarırdı.

Cemaatine mensup kadınlardan ilk başta gözüne çarpanların içinde bir tanesi, Bentivegna del Mezzo isimli bir ırgatın Monna Belcolore adındaki karısı diğerlerinden daha çok ilgisini çekmişti. Alımlı, körpecik, esmer tenli, etine dolgun bu köylü güzeli, öğütme işlerinde diğer herkesten daha becerikliydi; dahası tef çalmada olsun, "*Dallara su yürür*" şarkısını söylemede olsun, tek bir komşusu bile eline su dökemezdi ve gerekirse dans alayının başını çeker, elinde ince, zarif bir mendille raksederdi.

Papaz efendi, bütün bunlardan ötürü kadına öyle fena tutulmuştu ki neredeyse mecnuna dönmüş, sırf onu görebilme umuduyla tüm gün divane gibi dolaşır olmuştu. Pazar sabahları onu kilisede gördü mü, en büyük koro üstatlarından biriymiş gibi görünmek için Kyrie ile Sanctus'u okurken kendini paralıyordu, oysa sesi eşek anırtısı gibi çıkıyordu; onu göremediği zamanlarda ise sesi soluğu çıkmaz oluyordu. Yine de durumu öyle iyi kotarıyordu ki ne Bentivegna del Mazzo ne de çevresindekiler bunun farkına varıyordu. Monna Belcolore ile yakınlaşabilmek için ona zaman zaman hediyeler veriyor, bazen kendi elleriyle bahçesinde yetiştirdiği civarın en lezzetli sarımsaklardan bir demet, bazen fasulyelerinden bir sepet, bazen de bir bağ taze soğan ya da arpacık soğanı yolladığı oluyordu. Fırsatını bulduğunda köpek gibi gözlerini dikip bakıyor, kadını tatlı tatlı paylıyordu ama çalımından yanına yaklaşılmayan köylü kurnazı kadın, bunların hiçbirini fark etmiyormuş gibi davranıyordu; böylece papaz her seferinde eli boş dönüyordu.

Derken bir gün papaz efendi köyde rastgele bir o yana bir bu yana dolandığı sırada, hıncahınç yüklediği eşeğinin ardı sıra yürüyen Bentivegna del Mezzo ile karşılaştı ve adama seslenip nereye gittiğini sordu.

Bentivegna "Papaz Efendi, Tanrı hakkı için, doğruyu söylemek gerekirse, bazı işlerimi halletmeye şehre gidiyorum. Ceza hâkimi bilmem hangi meseleden ötürü huzuruna çıkmam için felaket tellalıyla evime haber yollamış; ben de bana yardım etsin diye bütün bunları Bonaccori da Ginestrato'ya götürüyorum" cevabını verdi.

Papaz sevinçle "İyi edersin evladım, Tanrı'nın izniyle bir an evvel git de gel. Lapuccio ya da Naldino'yu görecek olursan, aklında olsun, benim harman döveçlerinin kösele kayışlarını getirmelerini de söyleyiver" dedi.

Bentivegna, söyleyeceğine dair papaza söz verdikten sonra Floransa'nın yolunu tutarken, papaz efendi de Belcolore'ye gidip şansını denemenin tam sırası olduğu düşüncesiyle, hiç durup dinlenmeden koşar adımlarla kadının kapısına vardı ve içeri girip "Tanrı misafiri geldi, kimse yok mu" diye seslendi.

Belcolore o sırada tavan arasındaydı ve kendisine seslenildiğini duyunca "Hoş geldiniz, papaz efendi. Bu sıcakta ne geziyorsunuz ortalıkta" diye sordu.

Papaz "Kocanla karşılaştım, şehre gidiyordu. Ben de, Tanrı izin verirse yanında biraz vakit geçirmeye geldim" dedi.

Belcolore aşağı indi, yerleşip oturdu ve az evvel kocasının harmanda dövdüğü lahanaların tohumlarını ayıklamaya koyuldu. Papaz "Hadi ama Belcolore, bana hep böyle ölümlerden ölüm beğendirmek zorunda mısın" diye sordu.

Belcolore gülmeye başladı ve "Ne yapıyorum ki size" diye sordu.

Papaz, "Hiçbir şey yapmıyorsun ama Tanrı'nın buyruğunu yerine getirmeme, sana yapmak istediklerimi gerçekleştirmeme de izin vermiyorsun" dedi.

Belcolore, "Haydi oradan! Papazlar öyle şeyler yapar mıymış hiç" dedi.

Papaz "Yaparız tabii; hem de diğer erkeklerden daha iyi yaparız, neden yapmayalım? Sana ötesini de diyeyim. Biz diğerlerinden çok daha iyi iş çıkarırız. Neden, biliyor musun? Çünkü bizim değirmeni birikmekten taşan sular döndürür. Bundan asıl kârlı çıkan sen olursun. Onun için itiraz etme de gel sana içimden geçenleri yapayım" dedi.

Belcolore "Benim bundan ne gibi bir kârım olabilir ki? Ah siz papazlar; hepinizin cebinde akrep var!" dedi.

Bunun üzerine papaz "Ben onlara benzemem, dile benden ne dilersen! Bir çift pabuç mu alayım, yoksa eşarp ya da ince yünden kuşak veya başka bir şey mi istersin" dedi.

Belcolore "Bak sen şu papaza!" dedi. "Bende zaten bunların hepsi var. Ama beni bu kadar çok seviyorsanız, bana bir iyilik yapın. Ben de isteğinizi yerine getireyim."

Bunun üzerine papaz "İstediğin neyse, söyle; seve seve yaparım" dedi.

Belcolore "Eğirdiğim yünleri vermem ve çıkrığımı tamir ettirmem için cumartesi günü Floransa'ya gitmem gerek. Eğer bana beş lira verirseniz, ki eminim sizde vardır, ta evlenirken yanımda getirdiğim ve kutsal günlerde giydiğim kuşağımla iç eteğimi rehinden kurtarabilirim. Siz de görüyorsunuz ya, onlar olmadan ne kiliseye gidebiliyorum ne de insan içine çıkabiliyorum. Bana bu iyiliği yapın, ben de bundan böyle isteklerinizi daima yerine getireyim" dedi.

Papaz "Tanrı bereketli bir yıl nasip eyleye! Gel gör ki üstümde o kadar yok. Ama inan bana, cumartesi gününe kadar paranın eline geçmesi için gereken neyse yapacağım" diye cevap verdi.

"Tabii, tabii" dedi Belcolore, "Hepiniz bol keseden sözler veririsiniz ama birini bile tutmazsınız. Bana da, dımdızlak ortada bıraktığınız Biliuzza'ya davrandığınız gibi davranabileceğinizi mi sandınız? Tanrı şahidim olsun ki bana aynısını yapamayacaksınız! Biliuzza sırf bu yüzden sokaklara düşmüştü. Eğer yanınızda yoksa, gidip getirin."

"Hadi ama!" dedi papaz, "Kendin de görüyorsun ya, hazır kimsecikler yokken, talih sonunda yüzüme gülmüşken, beni şimdi ta eve kadar yollama. Belki döndüğümde bize mani olacak birileri gelmiş olur. Böylesine güzel bir fırsat bir daha kim bilir ne zaman ele geçer."

Belcolore "Pekâlâ, eğer gitmek istiyorsanız gidin; ama istemiyorsanız oturun oturduğunuz yerde" dedi.

Papaz, kadının güvence almadan isteğini yerine getirmeye yanaşacak gibi olmadığını görünce, bu işi borçsuz harçsız halletmek istediğinden "Al bakalım; madem sana parayı getireceğime inanmıyorsun, o halde bana güvenmen için şu türkuvaz renkli kaftanımı sana bırakayım" dedi.

Belcolore kafasını kaldırıp baktı ve "Ne kadar eder ki bu kaftan" diye sordu.

Papaz "Ne kadar mı eder? Sana şu kadarını diyeyim: bu halis Douai* kumaşındandır ama Trouai da olabilir, hatta hemşerilermizden bunun Quadrouia kumaşı olduğunu söyleyenler bile var. Eskici Lotto'dan alalı daha on beş gün olmadı ve bana tam yedi liraya mal oldu; ama Buglietto'nun dediğine bakılırsa, ki sen de bilirsin, kendisi türkuvaz renkli giysiler konusunda çok bilgilidir, aslında ederinin en az beş lira altına almışım" dedi.

"Gerçekten mi" diye sordu Belcolore. "Tanrı hakkı için, hayatta buna inanmazdım ama hele bir ver bakalım."

Kabına sığamayan papaz efendi kaftanını çıkarıp kadına verdi. Kadın kaftanı alıp bir kenara koyduktan sonra "Haydi samanlığa gidelim, oraya kimsecikler gelmez" dedi.

Papaz burada kadını dünyanın en tatlı öpücüklerine boğdu, onu Yüce Efendi'nin müritlerine kattı ve uzun uzadıya haz âlemlerine daldı. Ardından sanki katıldığı bir düğünden dönüyormuş gibi sırtında cüppesiyle kiliseye vardı. Fakat burada düşünüp taşınınca, bir yıl boyunca mumlardan topladığı bağışların beş liranın yarısı bile etmeyeceğini görerek, hata ettiği sonucuna vardı; bunun üzerine kaftanını kadına bıraktığına pişman oldu ve masrafa girmeden kaftanı geri almanın bir yolunu aramaya başladı. Çakalın önde gideni olduğundan, kaftanını geri almak için ne yapması gerektiğini kolayca buldu ve hemen işe koyuldu. Ertesi gün yortuya denk geliyordu; bu vesileyle, bir komşusunun oğlunu Monna Belcolore'nin evine yolladı ve sabah Binguccio dal Poggio ile Nuto Buglietti'yi ağırlayacağı ve onlara kahvaltıda salça hazırlamak istediği için taş havanını ödünç vermesini rica etti. Kadın havanı papaza gönderdi.

Papaz efendi, kahvaltı vaktine doğru, Bentivegna del Mazzo ile Belcolore'nin sofraya oturmak üzere olduklarını tahmin ederek rahiplerden birini yanına çağırdı ve "Şu havanı alıp Belcolore'ye götürüver ve ona 'Papaz efendi çok teşekkür etti; komşu çocuğunun güvence olarak bıraktığı kaftanı da geri istedi' deyiver" dedi.

Douai kumaşlarıyla tanınan bir kenttir. Papaz burada kentin isminin çağrıştırdığı iki (*due*) rakamıyla başlayan bir kelime oyunu yapıyor ve kadını etkilemek için hiçbir manası olmayan fakat üç (*tre*) ve dört (*quattro*) rakamlarını andıran kent isimleri türeterek göz boyamaya çalışıyor gibi görünür –çn.

Rahip havanı Belcolore'nin evine götürdü ve kadını sofrada Bentivegna ile kahvaltı ederken bulunca havanı sofraya bırakıp kadına papazın sözlerini iletti.

Belcolore, papazın kaftanı sordurttuğunu işitince cevap vermek istedi ama Bentivegno kaşlarını çatıp "Yani sen papazdan güvence mi aldın? Tanrı şahidim olsun ki şu anda içimden suratının ortasına sağlam bir tane geçirmek geliyor! Çabuk git getir, yoksa elimden bir kaza çıkacak! Bana bak, papaz efendi her ne isterse, verilecek; başka şeyleri geçtim, eşeğimizi bile istese, yine de geri çevrilmeyecek!" dedi.

Belcolore homurdana homurdana yerinden kalktı ve gidip kaftanı sandıktan çıkardı; sonra da getirip rahibe verdi ve "Benim adıma papaz efendiye şöyle söyle: 'Belcolore diyor ki, kendisi Tanrı'ya ant vermiş, bir daha havanında size bir şey dövdürtmeyecekmiş, çünkü bu sefer salçaya yaraşan kıvamı verememişsiniz'" dedi.

Rahip, elinde kaftanla yanlarından ayrıldı ve gidip papaza kadının sözlerini iletti. Papaz efendi gülerek "Bir daha onu görecek olursan, havanı bana ödünç vermezse, benim de ona havan tokmağını ödünç vermeyeceğimi söyle. Biri olmadan, diğeri işe yaramaz" dedi.

Bentivegna, karısının o sözleri azarlandığı için söylediğini sandığından üzerinde durmadı; fakat Belcolore papaza çok kızdı ve hasat zamanına dek onunla tek kelime konuşmadı. Hasattan sonra papazın kendisini cehennemin en dibine göndermekle tehdit etmesi üzerine tatlı bir telaşa kapılan kadın şırayla sıcak kestane mevsiminde papazla barıştı ve nice kez birlikte hazza doydular. Papaz efendi beş lira yerine kadının tefini yeniden yüzletti ve üstüne ufak bir zil taktırarak kadını sevindirdi.

3. HİKÂYE

Calandrino, Bruno ve Buffalmacco, tılsımlı taşı aramak için Mugnone Nehrinin kıyısına giderler; Calandrino taşı bulduğunu zanneder ve eve bir yığın taşla döner; karısı söylenince sinirlenir ve kadını döver; ardından işin aslını kendisinden daha iyi bilen arkadaşlarına olan biteni anlatır.

Panfilo'nun hikâyesi topluluktaki hanımları gülmekten öylesine kırıp geçirmişti ki hikâye bittiği halde gülüşmeler hâlâ kesilmemişti. Kraliçenin sırayı sürdürmesini buyurduğu Elissa da söze gülerek başladı:

Tatlı hanımlar, sizlere eğlenceli ve bir o kadar da gerçek bir hikâye anlatacağım. Bu kısacık hikâyemle sizleri Panfilo kadar güldürebilir miyim, biliyorum; ama yine de elimden geleni yapacağım.

Türlü türlü âdetlerden, birbirinden tuhaf kimselerden geçilmeyen kentimizde yakın zaman önce Calandrino adında, enteresan huylara sahip, avanak bir ressam yaşardı ve zamanının büyük çoğunluğunu biri Bruno, diğeri ise Buffalmacco adında şen şakrak iki ressamla birlikte geçirirdi. Bu iki ressam ayrıca son derece zeki ve cin fikirliydi; Calandrino'nun saflığından ve tuhaf hallerinden kendilerine bol bol eğlence çıktığından, onunla ahbaplık etmeyi severlerdi. Yine aynı dönemde Floransa'da Maso del Saggio adında kabiliyetli bir genç yaşardı; yaptığı her işten keyif almasını bilen bu yaman delikanlı, Calandrino'nun bönlüğünü işitince ona

bir şaka yapmaya, aklına olmadık fikirler sokarak biraz eğlenmeye karar verdi.

Bir gün tesadüfen Calandrino'yu San Giovanni Kilisesinde, yakın zaman önce mihrabın üstündeki sundurmaya yerleştirilmiş alçak kabartmalarla resimleri dikkatle incelerken görünce, tasarısını gerçekleştirmek için uygun anın geldiğini düşündü ve yanındaki arkadaşına ne yapmak istediğini anlattıktan sonra Calandrino'nun yalnız başına oturduğu yere yaklaşıp, sanki onu fark etmemiş gibi yaparak arkadaşıyla çeşitli taşların tılsımlarından bahsettiği ve usta bir kuyumcuymuşçasına bilgiç bilgiç konuştuğu bir sohbete koyuldu. Onun sözlerine kulak kabartan ve özel bir konuda konuşmadıklarını gören Calandrino, bir zaman sonra ayağa kalkıp yanlarına gitti; bunun üzerine Maso çok sevindi ve konuşmasına böylece devam etti. Calandrino'nun bahsi geçen tılsımlı taşların nerede bulunduğunu sorması üzerine Maso, Baskların ülkesi olan Oburistan'da yer alan, asmaların bağırsağa geçirildiği, bir dinara yanında yavrusuyla kaz alınabildiği Afiyetya isimli bölgede bu taşlardan bolca bulunduğu, ayrıca bu yörede tamamen rendelenmiş parmesan peynirinden bir dağ olduğu, dağın tepesinde yaşayanların makarnayla ravyoli hazırlamak dışında bir iş yapmadıkları, sonra da hazırladıkları makarnalarla ravyolileri horoz suyunda kaynatıp tepeden aşağı boca ettikleri, kimin eli hızlıysa en çok onun ravyoliyle makarna topladığı ve dağın hemen yanında içine bir damla suyun bile karışmadığı dünyanın en leziz beyaz şarabından mürekkep bir nehrin aktığı cevabını verdi.

"Aman, ne güzel bir yermiş burası!" dedi Calandrino, "Ama söylesene, pişirdikleri horozlarla sonra ne yapıyorlar?"

Maso, "Basklar hepsini yiyorlar" dedi.

Bunun üzerine Calandrino, "Hiç gördün mü orayı" diye sordu.

Maso, "Daha önce gidip gitmediğimi mi soruyorsun? Oraya bir kez giden, binlerce defa gitmiş kadar olur" dedi.

Calandrino, "Peki buradan ne kadar uzakta" diye sordu.

Maso, "Tüm gece hesaplarsan, bin milden fazla çıkabilir" dedi.

Calandrino, "O zaman Abruzzi'den bile daha uzak olmalı!" dedi.

Maso, "Orası öyle, ama yine de pek bir şey sayılmaz" cevabını verdi.

Saf Calandrino, Maso'nun bütün bunları hiç gülmeden, yüzünde ciddi bir ifadeyle söylediğini görünce, ona inandı ve açıkça gözler önüne serilen gerçeklere ne denli kesin gözüyle bakılırsa, sözlerini de bir o kadar gerçek sandı; ardından "Benim için fazlasıyla uzak; ama, eğer biraz daha yakın olsaydı, makarnaların nasıl yuvarlandıklarını görmek ve karnımı tıka basa doyurmak için bir seferinde ben de seninle birlikte gelirdim. Söylesene, bu civarda şu tılsımlı taşlardan hiç yok mudur acaba" diye sordu.

Maso, "Bizim buralarda bu taşların iki çeşidi bulunur. İlki Settignano'daki ve Montisci'deki kum taşıdır ve değirmen taşı yapılırsa tılsımı sayesinde unu güzelce öğütür; bu nedenle o yörede yaşayanlar arasında "Değirmentaşı Montisci'den, bereket Tanrı'dan gelir" diye bir laf vardır. Ne var ki bizim buralarda bolca bulduğundan pek kıymet görmez; tıpkı Oburistan'da Basklıların yaşadığı yerin civarındaki zümrütler gibi. O yörede Morello Dağından daha kocaman zümrüt dağları vardır ve gece yarısı oldu mu, Tanrı seni inandırsın, hepsi de ışıl ışıl parlarlar. Ayrıca biliyor musun, bunlardan düzgün birer top yapıp hiç delik açmadan yüzük halkasına yerleştirir, sonra da sultana verirsen, dileğine kavuşurmuşsun. Diğeri ise, biz cevahir ustalarının kan taşı adını verdiğimiz, son derece muazzam tılsımı olan bir taştır ve bu taşa sahip olan kişi, taşı üzerinde taşıdığı müddetçe bulunmadığı bir yerde göze görünmez olur" dedi.

Bunun üzerine Calandrino "Çok tılsımlı taşlarmış! İkinci dediğin nerede bulunur" diye sordu.

Maso, bu taşın yalnızca Mugnone Nehrinde bulunduğu yanıtını verdi.

Calandrino, "Ne büyüklükte olur bu taş? Rengi nasıldır" diye sordu.

Maso, "İrili ufaklı bir sürü boyu var ve hepsinin de rengi siyaha çalar" diye cevap verdi.

Taşı aramayı kafasına koyan Calandrino bütün bunları aklına kazıdıktan sonra sanki başka bir işi varmış gibi yaparak Maso'nun

yanından ayrıldı ve biricik dostlarından habersiz iş yapmak istemediğinden Bruno ile Buffalmacco'yu aramaya başladı. Başkaları taşı aramaya kalkışmadan, bir an evvel harekete geçmek istediğinden, sabahın geriye kalan saatlerini onları aramakla geçirdi. Vakit çoktan ikindiyi bulduğu sırada, Faenza yolundaki kadınlar manastırında çalıştıklarını nihayet hatırlayabildi; işini gücünü bırakıp, iyice bastıran sıcağa rağmen, koşa koşa yanlarına gitti ve ikisini birden çağırıp şöyle dedi: "Dostlarım, eğer sözlerime kulak verirseniz, Floransa'nın en zengin adamları olabiliriz. Son derece güvenilir bir kaynaktan aldığım habere göre, Mugnone'de bir taş varmış ve bu taşı üzerinde taşıyan kişiyi, kimse göremiyormuş. Başkalarından önce biz gidelim, vakit kaybetmeden arayalım şu taşı. Kesin buluruz çünkü neye benzediğini biliyorum. Taşı bulunca kesemize koyar, sonra da doğruca sarraflara gideriz. Biliyorsunuz sarrafların tezgâhları gümüş ve altın sikkelerle doludur; istediğimiz kadarını alabiliriz, kimse bizi görmez. Böylece salyangozlar gibi sabahtan akşama kadar duvar boyamak zorunda kalmadan şıp diye zengin oluruz" dedi.

Onu dinlerken Bruno ile Buffalmacco kendi aralarında kıs kıs gülüşmüşler, sanki çok büyük bir şaşkınlık geçiriyormuş gibi sık sık birbirlerine bakmışlardı. Fikrinden ötürü Calandrino'yu tebrik ettikten sonra Buffalmacco, taşın ismini sordu ama kaz kafalının teki olduğundan Calandrino'nun aklında taşın ismi kalmamıştı; bu yüzden "Adını bilip de ne yapacağız? Gücünü bilmemiz yetmez mi! Bana kalırsa, daha fazla vakit kaybetmeden gidip arayalım artık" dedi.

Bruno "Tamam ama nasıl bir şeymiş bu taş" diye sordu.

Calandrino "Her boyda olurmuş ama hepsinin de rengi siyaha çalarmış; onun için bence doğru taşa denk gelene kadar karşımıza çıkan siyah taşların hepsini toplamalıyız. Haydi, daha fazla vakit kaybetmeden gidelim artık" dedi.

Bunun üzerine Bruno, "Dur biraz," dedi ve Buffalmacco'ya dönüp, "bana kalırsa Calandrino doğru diyor ama şu anda oraya gitmenin akıllıca olduğunu sanmıyorum; çünkü güneş tam tepede, haliyle Mugnone'nin her yanına ışık vuruyordur ve güneş tüm

taşları kurutmuştur; o yüzden şu anda gözümüze beyaz gibi gelen taşlar, sabah saatlerinde, güneş henüz kurutmamışken siyah görünüyor olabilir. Ayrıca bugün iş günü olduğundan çalışan bir sürü insan Mugnone Nehri boyunca sıralanmıştır ve bizi görür de neyin peşinde olduğumuzu anlarlarsa, onlar da aynı işin peşine düşebilirler; eğer taş onların eline geçerse, bizim hayaller suya düşer. Bu işi kimsenin bizi göremeyeceği bir tatil gününde, siyah taşları beyazlarından daha iyi ayırt edebileceğimiz sabah saatlerinde yapmamız gerektiğini düşünüyorum; tabii, siz de benimle aynı fikirdeyseniz" dedi.

Buffalmacco, Bruno'nun önerisini yerinde buldu, Calandrino da onlara uydu ve bir sonraki pazar sabahı hep birlikte gidip taşı aramaya karar verdiler. Calandrino, kendisine sır olarak verilen bu bilgiyi, dünya üzerinde tek bir kişiyle dahi paylaşmamalarını tembih ettikten sonra, doğruyu söylediğine dair yeminler ederek Afiyetya yöresi hakkında duyduklarını anlattı ve Calandrino'nun yanlarından ayrılmasının ardından iki arkadaş kafa kafaya verip nasıl hareket edeceklerini kararlaştırdı.

Calandrino pazar sabahını iple çekti ve o gün geldiğinde şafakla birlikte kalkıp arkadaşlarını çağırdı. San Gallo kapısından çıkıp Mugnone'ye vardılar ve taşı araya araya nehirden aşağı yürümeye koyuldular. İçlerinde en heveslisi Calandrino'ydu; bir o yana bir bu yana seke seke en önden gidiyor, nerede siyah bir taş görse hemen üzerine atlıyor, yerden aldığı taşları koynunda topluyordu. Peşi sıra yürüyen arkadaşlarının ise arada sırada birkaç tane taş topladığı oluyordu. Calandrino henüz pek fazla ilerlememişti ama koynu çoktan taşla dolup taşmıştı. Kıyafeti Haunault* tarzında olmadığından, etekliğini pilelerinden kaldırıp deri kemerine güzelce tutturarak geniş bir heybe elde etti ama çok geçmeden o da doluverdi. Aynı şekilde heybeye çevirdiği harmaniyesi de kısa bir zaman sonra ağzına kadar taşla doldu. Buffalmacco ile Bruno, Calandrino'nun üzerinde

---

Günümüzde Belçika'da bulunan Haunault kenti ortaçağın sonlarına doğru önemli bir tekstil merkeziydi. Haunault tarzı kıyafetlerin boyu kısa, kesimi ise dar olurdu. Dolayısıyla heybeye çevirmeye elverişli değildi –çn.

taş koyacak yer kalmadığını, kahvaltı vaktinin de yaklaştığını görünce, önceden kararlaştırdıkları oyunu sergilemeye koyuldu ve Bruno, Buffalmacco'ya dönüp "Calandrino nerede" diye sordu.

Buffalmacco, Calandrino'yu yanı başında gördüğü halde bir o yana, bir bu yana bakındıktan sonra, "Bilmiyorum; daha demin az ötemizdeydi" cevabını verdi.

Bunun üzerine Bruno, "Daha demin burdaymışmış! Bence kesinlikle şu anda evinde kahvaltısını ediyordur, Mugnone'yi dolaşıp siyah taş arama sevdasını başımıza sardı, sonra da bizi bırakıp gitti" dedi.

Buffalmacco "Ona inanacak kadar budala olduğumuza göre bizi oyuna getirmekle, sonra da burada bırakıp gitmekle en iyisini yapmış! Bak sen şu işe! Bizden başka, Mugnone'de böyle tılsımlı bir taşın bulunabileceğine inanacak kadar ahmak biri daha var mıdır acaba" cevabını verdi.

Calandrino bu sözleri işitince aradığı taşın çoktan eline geçmiş olduğunu, arkadaşlarının ise yanında durdukları halde taşın tılsımı sayesinde kendisini göremediklerini zannetti. Talihinden ötürü sevinen Calandrino tek laf etmeden evine gitmeye karar verdi ve gerisingeri dönüp yürümeye koyuldu.

Bunu gören Buffalmacco, Bruno'ya "Ne işimiz var burada? Ne diye eve gitmiyoruz sanki" dedi.

Bruno, "Gidelim, ama Tanrı'ya yemin ederim ki Calandrino beni bir daha asla oyuna getiremeyecek. Sabahki gibi yanımda olsaydı şimdi, şu taşı baldırına öyle bir yapıştırırdım ki ettiği şakayı bir ay unutamazdı" cevabını verdi; bu sözlerinin ardından kolunu gerdi ve taşlardan birini Calandrino'nun baldırına geçirdi. Canı yanan Calandrino ayağını havaya kaldırdı, uflayıp puflamaya başladı ama yine de çıtını çıkarmadan sessizce öte yana kaydı.

Buffalmacco sabah topladığı taşlardan birini eline alıp Bruno'ya "Şuna baksana, tam Calandrino'nun böğrüne saplamalık, ne hoş bir çakıl taşı!" diyerek taşı fırlattı ve Calandrino'nun böğrünü fena halde haşat etti. Kısacası, bir yandan söylenip, bir yandan Calandrino'yu taşlaya taşlaya Mugnone'nin başından ta San Gallo kapısına dek geldiler ve burada topladıkları taşları yere atıp kapı-

daki muhafızlarla bir süre sohbete daldılar. Önceden haberli olan muhafızlar bir yandan karınlarını tuta tuta gülerken, sanki Calandrino'yu görmüyormuş gibi yaparak geçip gitmesine müsaade ettiler. Calandrino yolda kimselere takılmadan, Canto alla Macina yakınlarındaki evine kadar geldi; tabi iyiliksever talihin de bu şakada parmağı vardı; çünkü neredeyse herkes kahvaltıdaydı ve nehir boyunca ilerlerken ya da şehirden geçerken pek az insanla karşılaşmış, onlardan da laf atan kimse çıkmamıştı.

Calandrino yüklendiği taşlarla evine girdi. Tesadüf bu ya, Monna Tessa adındaki becerikli, güzel karısı tam da o sırada merdivenlerin başındaydı ve dışarıda böylesine uzun kalmasına sinirlendiğinden onu görür görmez söylenmeye başladı: "Nihayet evin yolunu bulabilmişsin efendi! Herkes çoktan sofradan kalktı; sen kahvaltıya anca geliyorsun!" dedi.

Bunu duyduğu anda, görünür olduğunu anlayan Calandrino kedere boğuldu ve öfkeyle bağırmaya başladı: "Rezil karı! Ne işin var orada? Beni mahvettin; ama Tanrı şahidim olsun, sana bunu ödeteceğim!" dedi. Sonra odalardan birine çıkıp yanında getirdiği taşları boşalttı ve bir hışımla karısının üzerine fırladı, saçının örgüsünden yakaladığı gibi yere, ayaklarının dibine fırlattı. Elinin kolunun dermanı kesilene dek kadını tekme tokat öyle bir dövdü ki kadıncağızın tepeden tırnağa tüm vücudunda morartılmadık yer kalmadı; biçarenin el açıp merhamet dilenmesi ise bir işe yaramadı.

Kapıdaki muhafızlarla bir süre gülüştükten sonra ağır adımlarla Calandrino'nun ardına düşen Buffalmacco ile Bruno, olabildiğince uzak bir mesafeden onu takip etmeye başladılar ve evinin kapısına varıp, karısına attığı korkunç dayağı işittikleri anda sanki daha yeni gelmişler gibi Calandrino'ya seslendiler. Suratı kıpkırmızı kesilen Calandrino gözü dönmüş bir halde, kan ter içinde pencereye çıktı ve arkadaşlarına yukarı gelmelerini söyledi. Buffalmacco ile Bruno sanki çok öfkeliymiş gibi görünmeye çalışarak içeri girdiler ve yukarı vardıklarında odalardan birinin tepeleme taşla dolu olduğunu, odanın bir köşesinde Calandrino'nun karısının iki büklüm olmuş, üstü başı yırtık, yüzü gözü kan revan için-

de, içli içli ağladığını, diğer köşede ise Calandrino'nun yakası bağrı açık, sanki takati kesilmiş gibi soluk soluğa oturduğunu gördüler. Bir süre odayı gözden geçirdikten sonra "Hayırdır, Calandrino? Şu gördüğümüz taşlarla duvar mı öreceksin yoksa" dediler; ardından "Monna Tessa'nın neyi var? Sopa yemişe benziyor. Neler oluyor burada" diye sordular.

Gerek taşıdığı taşların ağırlığından, gerek kadını döverken kapıldığı hiddetten, gerekse eline geçirdiğini sandığı şansı kaybetmenin kederinden yorgun düşen Calandrino, gücünü toplayıp da tek kelime olsun cevap veremedi. Buffalmacco bir süre bek-

ledikten sonra yeniden konuşmaya başladı: "Calandrino, başka bir şeye sinirlenip de hıncını, bugün yaptığın gibi, bizden çıkaramazsın. Seninle birlikte şu tılsımlı taşı arayalım diye bizi yanında sürükledin, sonra da Tanrı'ya emanet olun ya da şeytan görsün yüzünüzü bile demeden, ikimizi birden Mugnone'de kukumav kuşu gibi bırakıp gittin. Sana fena halde gücendik; ama emin ol, bize bir daha böyle bir oyun edemeyeceksin!" dedi.

Bu sözler üzerine Calandrino gücünü toplayıp cevap verdi: "Dostlarım, bana darılmayın; işin aslı sandığınızdan farklı. Heyhat! Ben o aradığımız taşı bulmuştum. Sözlerime kanıt mı istiyorsunuz? Birbirinize beni sorduğunuz sırada aramızda belki on arşın bile yoktu; beni görmediğinizi anlayınca sizinle birlikte ben de yola düştüm ve önünüzden yürüye yürüye eve geldim," dedi ve ta başından başlayıp sonuna varana dek neler yaptıklarını, neler söylediklerini bir bir anlattı, taşların sırtında ve baldırlarında bıraktığı izleri gösterdi. Ardından "Kapıdaki muhafızların her şeyi görmek için insanı her defasında nasıl çileden çıkardıklarını, nasıl canından bezdirdiklerini bilirsiniz, ama koynumda şu gördüğünüz taşlarla kapıdan geçerken hiç ses etmediler; dahası, yolda gelirken bir sürü eşe dosta rastladım ama bana her zaman laf attıkları, bir şeyler içmeye davet ettikleri halde bu defa beni görmüyorlarmış gibi iki satır laf etmeden geçtiler. Sonunda buraya, eve geldim, ama kör olasıca iblis karı karşıma çıktı ve beni gördü; zaten bu kadın milleti her şeyin büyüsünü bozar, bilirsiniz. Kendimi Floransa'nın en talihli adamı sayarken birden en talihsizine dönüverdim; bu yüzden de takatim kesilene kadar dövdüm onu. Ne diye boğazını sıkmadım, bilmem! Onu ilk gördüğüm ana da bu evden içeri girdiği güne de lanet olsun!" dedi ve gözünü yeniden öfke bürüdüğünden ayağa kalkıp kadını yeni baştan dövmeye yeltendi.

Buffalmacco ile Bruno, Calandrino'nun konuşmasını dinlerken çok şaşırmış gibi görünmeye çalışıyorlar, sık sık sözlerini onayladıklarını gösteriyorlardı, fakat içten içe gülmemek için kendilerini öyle zor tutuyorlardı ki neredeyse patlayacaklardı; ancak Calandrino'nun karısını yeniden dövmek için öfkeyle ayağa fırladığını

görünce, üzerine atılıp bu işte karısının bir kabahatinin olmadığını, kadınların böyle şeylerin büyüsünü bozduğunu bildiği halde, o gün gözüne görünmemesini tembihlemediğine göre, kabahatin asıl kendisinde olduğunu; hatta ya nasibine düşmediğinden ya da taşı bulduğunu fark ettiği anda arkadaşlarına haber vermek yerine onları kandırmaya kalkıştığından, karısını uyarmasına Tanrı'nın mani olduğunu söyleyerek onu durdurdular ve uzun uzun dil döküp bahtsız kadınla arasını düzelttikten sonra Calandrino'yu ağzına kadar taşla dolu evde keder içinde bırakıp gittiler.

4. HİKÂYE

Fiesole'nin başpapazı dul bir kadına gönül verir ama aşkına karşılık göremez; kadınla beraber olduğunu zannederek hizmetçinin koynuna girer ve kadının kardeşleri vasıtasıyla piskoposa basılır.

Anlattıklarıyla tüm topluluğa büyük keyif yaşatan Elissa hikâyesinin sonuna gelince, kraliçe Emilia'ya döndü ve Elissa'nın ardından sırayı onun sürdürmesini buyurdu; bunun üzerine Emilia hemen anlatmaya koyuldu:

Kıymetli hanımlar, daha önce anlatılan pek çok hikâyede, papazların, rahiplerin ve diğer din adamlarının, biz kadınların aklını ne denli çelebildiği açıkça gözler önüne serildi; bunu hatırlamakla birlikte, bu konuda ne kadar çok konuşursak konuşalım, geriye bir o kadar daha anlatılacak şey kaldığını bildiğim için sizlere, soylu bir dulun gönlüne girmek isteyen, bu uğurda kadının rızasını bile gözetmeyen, fakat sonunda kurnaz kadından hak ettiği muameleyi gören bir başpapazdan bahsetmek istiyorum.

Bulunduğumuz yerden bakınca, altında yükselen tepeyi görebildiğimiz Fiesole, sizlerin de bildiği üzere bir zamanlar çok büyük bir antik kentti. Halihazırda tümden harabeye dönmüş olsa da günümüzde olduğu gibi geçmişte de asla piskoposuz kalma-

mıştı. Eskiden buradaki en büyük kilisenin yanında, Monna Piccarda adında soylu bir dul kadının pek de büyük sayılmayacak eviyle tarlası bulunurdu ve kadın bir eli yağda bir eli balda yaşamadığından yılın büyük çoğunluğunu iyi yürekli, terbiyeli iki erkek kardeşiyle birlikte burada geçirirdi. Hâlâ oldukça genç, güzel ve alımlı olan kadının bir ayağı hep kilisedeydi ve kilisenin başpapazı kadına öyle deli divane vurulmuştu ki gözü ondan başkasını görmüyordu. Bir zaman sonra cesaretini toplayan papaz kadına bizzat gidip açıldı ve aşkını kendisine çok görmemesi, sevgisine karşılık vermesi için yalvardı.

Başpapaz, yaşını başını almış ama aklı gençliğinde kalmış, gözü kara, burnu havada, kendini nimetten sayan, herkese tepeden bakan, hal ve hareketleriyle diğer insanları ezmeye kalkan, geçimsiz, çekilmez adamın biri olduğundan kimse onu sevmezdi; ama içlerinde ondan en hazzetmeyen kişi, bu kadındı; hatta onu tırnağının ucu kadar sevmediği gibi, baş ağrısını bile ona yeğlerdi. Yine de dirayetli bir kadın olduğundan şöyle cevap verdi: "Papaz efendi, aşkınız benim için son derece kıymetli. Benim yapmam gereken de sizi sevmek olmalı. Aslında seve seve gönlümü size verirdim; lakin ikimizin arasında dürüstlükle bağdaşmayacak bir ilişki kurulamaz. Siz benim manevi babamsınız, bir papazsınız ve ihtiyarlığın eşiğine iyice yaklaştınız; bütün bunlardan dolayı dürüst ve namuslu bir hayat yaşamalısınız. Öte yandan ben de artık böylesi sevda sözlerini hoş karşılayacak bir genç kız değil, dul bir kadınım ve siz de iyi bilirsiniz ki dullardan namuslu bir yaşam sürmeleri beklenir. Beni bağışlayın ama istediğiniz biçimde sizi katiyen sevemem. Aynı surette aşkınıza mazhar olmak da istemem."

Başpapaz, kadının ağzından başka bir söz alamadı ama ilk yenilgide şevki kırılmış ya da hüsrana uğramış bir tavır da takınmadı; her zamanki küstah ve ısrarcı tutumunu sürdürdü ve mektuplar yazarak, aracılar yollayarak, kiliseye geldiğini her gördüğünde bizzat yanına gidip konuşarak kadını sıkıştırmaya devam etti. Papazın aşırı ısrarından bunalan kadın başka bir çıkar yol göremeyince ona hak ettiği gibi bir ders vermeye karar verdi; fakat kardeşlerinden habersiz iş yapmak istemediğinden önce onlarla konuşup başpapa-

zın nasıl üzerine geldiğini, ona nasıl bir ders vermek istediğini anlattı ve kardeşlerinden onay aldıktan birkaç gün sonra her zaman yaptığı gibi kiliseye gitti. Başpapaz, kadını görür görmez yanına seğirtip her zamanki gibi teklifsiz konuşmalarına başladı.

Başpapazın yanına doğru geldiğini gören kadın da yüzünde mutlulukla ondan tarafa baktı. Başpapaz, kadını bir köşeye çekti ve her zamanki sözlerini yinelemeye başladı; bunun üzerine kadın derin derin iç çektikten sonra "Efendim, her gün saldırıya uğrayıp da ayakta kalmayı başaracak kadar güçlü bir kale yoktur, derler. Bu sözü daha önce pek çok defa işitmiştim. Şu anda açıkça görüyorum ki benim başıma gelen de tam olarak bu. Kimi zaman tatlı sözlerinizle, kimi zaman sevimli hallerinizle yahut davranışlarınızla beni öyle çepeçevre kuşattınız ki sonunda beni tamamen savunmasız bıraktınız. Madem beni bu kadar beğeniyorsunuz, o halde ben de sizin olmaya hazırım" dedi.

Başpapaz büyük bir mutlulukla "Şükürler olsun, hanımefendi!" dedi ve "Doğruyu söylemek gerekirse, bunca zaman kendinize nasıl gem vurabildiğinize şaşırıyordum; çünkü daha önce hiçbir kadında böylesine büyük bir dirençle karşılaşmamıştım. Hatta ben sık sık 'Kadının hamuru gümüşten karılsaydı, ondan akçe de dirhem de yapılamazdı, çünkü hiçbiri darbelere dayanamazdı' derim. Neyse, bunu şimdilik bir kenara bırakalım. Ne zaman, nerede buluşacağız" diye sordu. Bunun üzerine kadın "Benim biricik efendim, gecelerimin hesabını vermek zorunda kalacağım bir kocam olmadığından, dilediğiniz zaman buluşabiliriz; fakat nerede olur, bilemiyorum" dedi.

Başpapaz, "Nasıl yani? Senin evde olmaz mı" diye sordu.

Kadın, "Efendim, biliyorsunuz, benim delikanlı çağında iki erkek kardeşim var ve arkadaşlarıyla birlikte gece gündüz eve girip çıkarlar; üstelik evim pek de büyük sayılmaz. Bu yüzden, bizim evde buluşmak için dilsizler gibi hiç konuşmadan, hatta çıt bile çıkarmadan durmak ve körler gibi karanlıkta hareket etmek gerekir. Böyle yapmaya razıysanız, benim ev olur; zaten kardeşlerim hayatta odama girmezler, fakat onların odasıyla benimki bitişik olduğundan fısıltıyla söylenen sözler bile kulaklarına gider" dedi.

Bunun üzerine başpapaz "Hanımefendi, daha rahat edeceğimiz bir yer bulana kadar, bir iki gece böyle idare edelim" dedi.

Kadın, "Siz bilirsiniz, efendim; yalnızca sizden tek bir ricam olacak. Bu konu aramızda sır olarak kalsın, kimseye tek laf etmeyin" dedi.

Papaz, "Hiç endişeniz olmasın hanımefendi. Mümkünse bu gece görüşelim, ne dersiniz" diye sordu.

Kadın, "Hayhay!" dedi ve papaza hangi yakitte, nasıl geleceği konusunda gerekli açıklamayı yaptıktan sonra yanından ayrılıp evine döndü.

Bu kadının bir de hizmetçisi vardı. Hizmetçi pek de genç olmamakla birlikte görüp görülebilecek en çirkin, en biçimsiz surata sahipti. Burnu yassı, ağzı sarkık, dudakları iri, koca koca dişleri ise çarpuk çurpuktu; şaşı bakan gözleriyle başı hep dertteydi ve teninin biraz sarıya biraz da yeşile çalan rengiyle yazı Fiesole'den ziyade Senigalia'da* geçirmiş gibiydi. Dahası topaldı ve sağ eli hafif çolaktı. Adı Ciuta'ydı ama yüzü öylesine köpeklerinkine benzerdi ki herkes ona Ciutazza† diye seslenirdi. Vücudunun çarpıklığına rağmen, haylazlık etmeye bayılırdı.

Velhasıl, kadın bu hizmetçiyi yanına çağırıp "Ciutazza eğer bu gece bir işimi halledersen, sana güzel, yepyeni bir entari veririm" dedi.

Ciutazza entari lafını duyar duymaz, "Hanımım, siz bana entari verecek olduktan sonra, emin olun, kendimi ateşlere bile atarım" dedi.

"Pekâlâ," dedi kadın, "senden istediğim, bu geceyi benim odamda bir adamla birlikte geçirmen. Ona karşı sıcakkanlı davran ama çıt çıkarmamaya bak çünkü biliyorsun, kardeşlerim hemen yan odada uyuyorlar ve sesinizi duyabilirler. Sonrasında ben de sana entariyi veririm" dedi.

Ciutazza, "Gerekirse bir değil, altı adamla bile olurum" dedi.

Adriyatik kıyısında bulunan kentte o dönemde sıtma hastalığı sık görülürdü –çn.

† Ciuta isminin küçültme eki getirilerek elde edilmiş bu hali aşağılama içerir –çn.

Gece çökünce başpapaz efendi, önceden anlaştıkları gibi eve geldi; bu sırada kadının talimatıyla iki kardeş de odalarına çekilmiş şamata ediyorlardı. Başpapaz karanlıkta sessizce kadının odasına girdi ve konuştukları gibi doğruca yatağa gitti; bu esnada, ne yapacağını hanımından öğrenmiş olan Ciutazza yataktaydı. Sevdiği kadının yanına yattığını zanneden başpapaz efendi Ciutazza'yı kollarına aldı ve tek söz söylemeden öpmeye başladı; Ciutazza da bu öpücükleri karşılıksız bırakmadı. Başpapaz böylece uzun zamandır hasretini çektiği vurgunun tadını çıkara çıkara kadınla oynaşmaya koyuldu.

Kadın meselenin bu kısmını hallettikten sonra diğer kısmına geçmek için kardeşlerine talimat verdi ve iki delikanlı usulca odalarından çıkıp meydanın yolunu tuttu. Bu işe niyetlenirken talihlerinin böylesine yaver gidebileceğini onlar bile beklememişti; keza bunaltıcı sıcak yüzünden Fiesole piskoposu da hep beraber eve geçip bir şeyler içmek için iki gence haber yollamıştı ve onların geldiğini görünce bu isteğini kendisi dile getirdi, sonra da iki delikanlıyla birlikte yola koyuldu. Eve varınca küçük ama havadar avluya geçtiler ve bir sürü meşale yaktırıp büyük bir keyifle leziz şaraplarını içtiler.

İçkilerinin ardından gençler piskoposa "Efendim, sizi ağırlamaya can attığımız şu küçük fakirhanemize teşrif etme inceliğini göstermekle bizlere şeref verdiniz; bu lütfunuzun ardından sizden bir istirhamımız olacak, çünkü görmenizi istediğimiz ufak bir hadise var" dediler.

Piskopos isteklerini seve seve yerine getireceğini söyleyince kardeşlerden biri, yanan bir meşaleyi eline alıp başpapaz efendiyle Ciutazza'nın yattığı odaya doğru önden önden yürümeye başladı; piskoposla diğerleri de peşinden geliyorlardı. Başpapaz bir an evvel arayı kapatmak için atını dörtnala sürmüş ve piskoposla diğerlerinin odaya varmasından evvel üç milden fazla yol almıştı; sonunda yorgun düştüğünden bunaltıcı sıcağa rağmen kollarında Ciutazza ile dinleniyordu.

Önden elinde meşaleyle delikanlı, ardından piskopos, peşinden de diğerleri odaya girdi ve her biri kollarında Ciutazza'yla

yatan başpapaza bakakaldı. Bu esnada uykusundan uyanan başpapaz efendi meşalenin ışığında, etrafında toplaşan insanları görünce korkuya kapılarak, utanç içinde çarşafı başına çekti. Piskopos onu bir güzel payladıktan sonra başını zorla dışarı çıkarttırdı ve yanında yatanın yüzüne baktırdı. Başpapaz hem kadının oyununa geldiğini anlamanın hem de rezil olmanın acısıyla o anda dünyanın en perişan insanına dönmüştü. Piskoposun emri üzerine giyindi ve geniş bir muhafız alayının eşliğinde işlediği günahın kefaretini ödemek üzere hücresine yollandı.

Ardından piskopos bu olayın nasıl meydana geldiğini, başpapazın oraya Ciutazza ile yatmaya nasıl geldiğini öğrenmek istedi. İki genç olan biteni bir bir piskoposa anlattı; bunun üzerine piskopos, ellerini keşiş kanına bulamak yerine ona hak ettiği gibi davrandıkları için iki kardeşle kadını takdir etti.

Piskopos, başpapazın kırk gün çileye girmesini buyurdu; ancak aşk ve öfke yüzünden başpapazın çilesi kırk dokuz güne çıktı. Çilesini doldurduktan sonra başpapaz efendi uzun bir süre sokakta rahat yürüyemedi; çünkü çocuklar onu parmaklarıyla gösterip "Ciutazza'yla yatan adama bakın!" diyorlardı ve bu durum öylesine canını sıkıyordu ki neredeyse çıldıracaktı. Böylece saygıdeğer kadın münasebetsiz papazı başından savdı ve Ciutazza bir entari kazandı.

5. HİKÂYE

Üç genç, Floransa'da mahkemedeki kürsüsünden davayı yönettiği sırada Marcheli bir hâkimin pantolonunu aşağı indirir.

Emilia sözlerinin sonuna gelmiş, dul kadın topluluktakiler tarafından övgüye boğulmuştu. Ardından kraliçe Filostrato'ya dönüp "Şimdi anlatma sırası sende" dedi. Filostrato bir çırpıda anlatmaya hazır olduğunu söyleyerek konuşmasına başladı:

Cana yakın hanımlar, az evvel Elissa'nın bahsettiği gencin, yani Maso del Saggio'nun hikâyesinden sonra aklımdakini anlat-

maktan vazgeçtim; çünkü sizlere yine aynı kişiyle arkadaşlarına dair başka bir hikâye anlatacağım. Aslında uygunsuz bir hikâye değil bu, ama içinde geçen kimi sözler siz hanımların kullanırken imtina edeceğiniz türden; yine de çok komik olduğu için anlatacağım.

Floransa'nın kent hâkimleri, sizlerin de daha önceden duymuş olabileceği üzere genellikle Marche'den gelir ve ekseriyetle sefalet içinde kıtı kıtına yaşayan katı yürekli kimseler olduklarından her yaptıkları kurmaca gibidir. Gelirken, sırf içlerine işlemiş olan bu acınası pintiliklerinden ötürü yanlarında getirdikleri yargıçlarla noterlerse hukuk okulunda okumuş kimselerden ziyade, ayakkabı tezgâhının başından kaldırılmış ustalara yahut sabanından koparılıp getirilmiş köylülere benzerler.

Yine böyle Floransa'ya gelen bir kent hâkimi, kalabalık sayıdaki yargıç heyetini de beraberinde getirmişti. Onunla birlikte gelenlerin içinde Niccola da San Lapido isimli biri, başka başka yargıçlarla birlikte adli davaları yürütmek üzere görevlendirilmişti, oysa karşıdan bakıldığında başka bir meslek erbabından çok demirci ustasına benziyordu.

Hani hemşerilerimizin, işi düşmediği halde sık sık mahkeme salonuna geldikleri olur ya, aynı şekilde Maso del Saggio da bir sabah arkadaşını aramak için mahkemeye geldi ve Messer Niccola'nın oturduğu tarafa doğru bakınmaya başladı; bu sırada gözüne ilişen adamı kaz kafalının tekine benzettiğinden dikkatlice incelemeye başladı. Kafasındaki samur kürkün kirden karardığını, tüy kalemleri koyduğu keseyi kemerine astığını, cüppesinin altından etekliğinin sarktığını, kanun ve nizam sahibi her kişiye tuhaf gelecek daha pek çok garipliğinin olduğunu gördü ve bütün bunların içinde gözüne çarpan bir tuhaflığın diğerlerinden daha çok dikkate değer olduğunu düşündü. Şöyle ki; yargıcın oturmasıyla birlikte dar gelen giysisinin önü açılıverince, pantolonunun ağının ta dizlerine kadar indiğini gördü.

Daha fazla durup bakma gereği duymadı; arkadaşını aramaktan vazgeçip başkalarını, en az kendisi kadar eğlenceye düşkün olan Ribi ile Matteuozzo adındaki ahbaplarını aramaya çıktı. So-

nunda onları bulunca "Hatırım için benimle mahkemeye kadar gelin. Size daha önce görmediğiniz kadar gülünç birini göstereceğim" dedi. Arkadaşlarıyla birlikte mahkemeye gitti ve onlara şu yargıçla pantolonunu gösterdi. Hep birlikte uzaktan bu manzaraya gülmeye başladılar ve daha yakından bakınca yargıcın oturduğu sıranın altına kolayca girilebileceğini, dahası yargıç efendinin ayaklarını koyduğu dayanağın kırık olduğunu ve insanın elini ayağını rahatça içinden geçirebileceğini gördüler.

Bunun üzerine Maso arkadaşlarına "Haydi, yargıç efendinin pantolonunu aşağı indirelim. Kolaylıkla yapabiliriz bunu!" dedi.

İki ahbap bu işin nasıl olacağını zaten anlamışlardı. Kendi aralarında ne yapacaklarını, ne söyleyeceklerini kararlaştırdıktan sonra ertesi sabah yeniden mahkemenin yolunu tuttular. Matteuzzo salonun hıncahınç dolu olmasına rağmen kimsenin dikkatini çekmeden sıranın altına geçip yargıcın ayaklarını koyduğu dayanağın içine girdi.

Maso, yargıç efendinin yanına gitmiş, cüppesinin ucundan çekiştirmeye başlamıştı; Ribi de öteki yandan yargıca sokulmuş aynı şeyi yapıyordu.

Maso, "Efendim, efendim, Tanrı adına size yalvarırım, şu yanınızdaki hırsız kaçıp gitmeden benden çaldığı bir çift çizmeyi geri vermesi için yardım edin. Çalmadığını söylüyor ama onu çizmeleri tamir ettirirken göreli daha bir ay bile olmadı" dedi.

Ribi diğer taraftan bas bas bağırarak "Efendim ona inanmayın, namussuzun tekidir o! Benden çaldığı heybe yüzünden onu dava etmeye geldiğimi bildiği için hemen çıkıp gelmiş, onca senedir evimde duran çizmelerimden bahsediyor. Eğer bana inanmazsanız, şahit olarak komşum Trecca'yı, çerçi Grassa'yı, Santa Maria ile Verzaia arasında çöp toplayan ve onu tarladan dönerken gören birini çağırabilirim" dedi.

Diğer yandan Maso da altta kalmıyor, bağırdıkça bağırıyordu; Ribi de bağırmaya devam ediyordu. Yargıç ne söylediklerini daha iyi anlamak için yanlarına iyice sokulmuş dikilirken, doğru anın geldiğini düşünen Matteuzzo elini yarıktan geçirdi ve yargıcın pantolonunu paçasından tuttuğu gibi hızlıca çekti. Yargıç zayıf,

çelimsiz biri olduğundan pantolon pat diye iniverdi. Yargıç nasıl olduğunu anlayamasa da başına neyin geldiğini hissetti ve pantolonunu yukarı çekip örtünmek, yerine geçip oturmak istedi fakat bir yandan Maso diğer yandan Ribi adamı çekiştirmeye ve bas bas bağırmaya devam etti:"Efendim ama sizin bu yaptığınız ayıptır. Beni konuşturmuyorsunuz, sözlerimi dinlemiyorsunuz, şimdi de başka tarafa gitmeye çalışıyorsunuz. Bizim burada, bunun gibi ufak tefek meseleler için dilekçe yazılmaz," dediler ve cüppesine yapışıp habire konuştular; böylece mahkeme salonunda ne kadar kişi varsı hepsi yargıcın pantolonsuz kaldığını görebildi. Matteuzzo bir süre daha pantolonu tuttuktan sonra elini çekti ve kimselere görünmeden dışarıya çıkıp oradan ayrıldı.

Ribi de bu kadarını yeterli buldu ve "Tanrı'ya ant olsun ki, bu işi adliye nezaretine kadar götüreceğim!" dedi.

Maso da cüppenin diğer ucunu koyuverdi ve "Ben öyle yapmayacağım. Bu sabahki gibi işinizin başınızdan aşkın olmadığı bir günde sizi yakalayana kadar buraya gelip gideceğim" dedi.

Ardından biri bir tarafa diğeri öbür tarafa doğru giderek, ellerinden geldiğince hızlı bir biçimde orayı terk ettiler.

Yargıç efendi, herkesin gözü önünde, sanki uykudan yeni uyanmış gibi pantolonunu yukarı çekti ve olan bitenin farkına vararak heybeyle çizme yüzünden kavgaya tutuşanların nereye gittiğini sordu. Adamlar bulunamayınca Tanrı'nın kanı üstüne yeminler ederek, adalet kürsüsünde otururlarken yargıçların pantolonlarını aşağı indirmenin Floransa'da bir gelenek olup olmadığını öğrenmek istedi.

Öte yandan kent hâkimi olayı işitince küplere bindi, fakat daha sonra arkadaşlarının uyarısı sayesinde, Floransalıların, kente yargıçları getirmesi gerekirken sırf kâr etmek için kaz kafalıları getirmesinden duydukları rahatsızlığı göstermek için böyle yaptıklarını anlayınca, en iyisinin sessiz kalmak olduğuna karar verdi ve bu seferlik olayın daha fazla üzerine gitmedi.

6. HİKÂYE

Bruno ve Buffalmacco, Calandrino'nun domuzunu çalar; Vernaccia şarabı ve zencefil mazısı karışımı sayesinde domuzun bulunabileceğine inandırarak onu ümitlendirdikten sonra sarısabır bitkisiyle harmanlanmış köpek pisliğinden yaptıkları iki topu yutması için art arda verirler; domuzu Calandrino'nun bizzat kendisinin çaldığı izlenimi oluşunca, olan biteni karısına söylemesinler diye Calandrino ikisine sus payı verir.

Filostrato'nun gülmekten kırıp geçiren hikâyesi biter bitmez, kraliçe Filomena'ya sırayı sürdürmesini buyurdu. Bunun üzerine Filomena anlatmaya koyuldu:

Latif hanımlar, Maso'nun adını duyduğu anda Filostrato'nun onunla ilgili bir hikâye anlatma arzusuna kapıldığı gibi, ben de, Calandrino ile dostlarının adının geçtiğini işittiğimden beri, onlar hakkında, hoşunuza gideceğine inandığım bir hikâye anlatma isteği duyuyorum.

Calandrino, Bruno ve Buffalmacco'nun kim olduğunu daha önce detaylıca dinlediğiniz için şimdi size tekrar anlatma gereği

görmüyorum; bu nedenle doğrudan konuya gireceğim. Diyeceğim o ki Calandrino'nun Floransa yakınlarda, karısının evlenirken drahoma olarak verdiği küçücük bir çiftliği vardı. Çiftlikten elde ettiği hasılattan payına her yıl bir de domuz düşerdi ve aralık ayına doğru karısıyla birlikte çiftliğe gidip domuzu kesmeyi, sonra da tuzlatmayı âdet edinmişlerdi.

Bu seferlerden birinde, karısı kendini pek iyi hissetmeyince, Calandrino domuzu kesmeye yalnız başına gitti. Bunu haber alan Bruno ile Buffalmacco, karısının onunla gelmediğini öğrenir öğrenmez Calandrino'nun çiftliğine komşu yaşayan rahip dostlarına birkaç günlüğüne misafirliğe gitti. Oraya vardıkları günün sabahında Calandrino domuzu kesmişti ve ikisini rahibin yanında görünce seslenip "Hoş geldiniz! Sizlere nasıl bir çiftçi olduğumu göstermek istiyorum" dedi; ardından onlara şu domuzu gösterdi. Bruno ile Buffalmacco domuzu görünce çok beğendi; fakat Calandrino'nun ailesine götürmek için domuzu tuzlayacağını öğrenince, Bruno "O kadar ahmak mısın sen? Domuzu sat da parasını yiyelim. Karına da soyulduğunu söylersin" dedi.

Calandrino, "Olmaz! Karım inanmaz, sonra beni evden atar. Hiç uğraşmayın, hayatta böyle bir işe kalkışmam" dedi.

Bruno ile Buffalmacco epey dil döktüler ama fayda etmedi. Calandrino arkadaşlarını yarım ağızla akşam yemeğine davet ettiyse de berikiler yemeğe kalmak istemedi ve çekip gitti.

Bruno, Buffalmacco'ya "Bu gece şu domuzu çalmaya ne dersin" diye sordu.

Buffalmacco, "İyi ama nasıl yapacağız" dedi.

Bruno, "Ben gayet iyi biliyorum; yeter ki domuz az evvelki yerinde kalsın" dedi.

"İyi, çalalım madem!" diye cevap verdi Buffalmacco. "Hem ne diye çalmayacakmışız ki? Ondan sonra rahibi de alır, eğlencemize bakarız."

Rahip bu fikri çok beğendiğini söyledi; bunun üzerine Bruno, "Ama bir punduna getirmek lazım. Buffalmacco, sen Calandrino'nun ne malın gözü olduğunu, hesabı başkasına yıkmaya nasıl bayıldığını bilirsin. Onun için yanımıza onu da alıp bir meyhane-

ye gidelim. Rahip sanki bizi ağırlıyormuş gibi yapsın; her şeyi o ısmarlasın, Calandrino'nun elini cebine attırmasın. Calandrino o zaman kafayı çeker. Evde yalnız kaldığı için, sonrası bizim için çocuk oyuncağı" dedi.

Bruno'nun dediği gibi hareket edildi. Calandrino, rahibin hesap ödetmediğini görünce adamakıllı içmeye başladı. Aslında o kadar çok içmesine de gerek yoktu; ama beriki şişenin dibini görmeden bırakmıyordu. Meyhaneden çıktığında zaten gecenin körüydü ve canı yemek yemek istemiyordu; onun için doğruca evine gitti ve kilitlediğini sandığı kapıyı açık bırakarak yatağına girdi.

Buffalmacco ile Bruno, önce rahiple birlikte yemek yedi. Yemeğin ardından, Bruno'nun gözüne kestirdiği yerden Calandrino'nun evine girmek için gerekli alet edevatı yanlarına alıp sessizce yola çıktılar; eve vardıklarında kapıyı açık bulunca içeri girip domuzu çengelden indirdiler ve rahibin evine götürüp bir köşeye sakladıktan sonra yatıp uyudular.

Calandrino sabah uyandığında şarabın verdiği mahmurluktan eser kalmamıştı. Doğruca domuzuna bakmaya aşağıya indi ama domuzun yerinde olmadığını, kapınınsa açık durduğunu görünce, domuzunu kimin aldığını bilen eden var mı diye, önüne gelene sormaya başladı. Ama domuzu bulamadı. Ardından büyük bir yaygara kopardı: "Eyvahlar olsun! Yandım ben! Domuzum çalınmış!"

Bruno ile Buffalmacco sabah uyanınca, domuzla ilgili haberleri almak için doğruca Calandrino'nun yanına gittiler. Calandrino onları görür görmez, ağlamaklı bir sesle "Yetişin a dostlar! Domuzumu çalmışlar!" diye haykırdı.

Bruno yanına sokuldu ve alçak sesle "Bir kez olsun aklını kullandın demek, hayret!" dedi.

"Yok, yahu! Doğru söylüyorum" dedi Calandrino.

"Böyle, devam et" dedi Bruno. "İyice bağır da gerçekten soyulmuşsun gibi görünsün."

Calandrino, sesini daha da yükselterek, "Tanrı üzerine yemin ederim ki doğruyu söylüyorum! Soyuldum!" dedi bağıra çağıra.

Bruno, "Bunu iyi dedin, aferin. Tam da böyle konuşman lazım. Var gücünle bağır ki herkes duyup gerçek sansın" dedi.

Calandrino, "Sen beni çileden çıkaracaksın. Soyuldum diyorum. Seni inandırmak için kellemi mi vereyim" dedi.

Bruno, "Hadi oradan! Hiç olur mu öyle şey? Daha dün gördüm, buradaydı. Uçup gittiğine inanacağımı sanmıyorsun herhalde, değil mi" dedi.

Calandrino, "Çalındı diyorsam, çalındı" dedi.

"İyi de nasıl olabilir" dedi Bruno.

"Çalındı işte" dedi Calandrino. "Ben mahvoldum. Domuz olmadan eve nasıl dönerim, bilmiyorum. Karım bana inanmaz. İnansa bile bütün bir yıl boyunca bana dünyayı dar eder."

Bunun üzerine Bruno, "Eğer dediklerin doğruysa, Tanrı hakkı için, çok kötü olmuş; ama biliyorsun Calandrino, daha dün böyle davranmanı sana salık veren bendim. Şimdi karını da beni de oyuna getirmeni istemem" dedi.

Calandrino bağırmaya başladı ve "Of be! Ne diye beni çileden çıkarıyorsun? Neden gelmiş geçmiş tüm azizlere de Tanrı'ya da lanet ettirtiyorsun insanı? Sana domuz dün gece çalınmış diyorum!" dedi.

Bunun üzerine Buffalmacco, "Hal böyleyse, domuzu geri almanın bir yolunu bulmamız lazım" dedi.

Calandrino, "Nasıl yapacağız bunu" diye sordu.

Buffalmacco, "Neticede senin domuzunu çalmak için kimsenin Hindistanlardan kalkıp gelmediğine eminiz. Bu işi yapan kişi civarından biri olmalı. Eğer sen herkesi bir araya toplayabilirsen, peynir ekmekle* hazırlanan bir sınama yöntemi biliyorum ben. Sonucuna bakarak domuzunu kimin aldığını anlayabiliriz" dedi.

Bunun üzerine Bruno, "Tabii, ne demezsin! Senin şu peynir ekmekle, milletin üstünde amma da harikalar yaratılır ha! Domuzu alan kişi ne yaptığımızı anlar ve eminim buraya adımını bile atmaz!" dedi.

"O halde, nasıl yapmalı" diye sordu Buffalmacco.

Ortaçağda hırsızlık yaptığından şüphelenilen kimselere okunmuş ekmekle peynir verilir, bunları yutamaması halinde kişinin suçlu olduğuna inanılırdı –çn.

Bruno, "Güzel bir zencefil mazısı ve leziz Vernaccia şarabıyla karışım hazırlayıp davet vermek lazım; bunun bir tür sınama olduğu kimsenin aklından geçmez; onun için herkes gelir. Peynir ekmek yerine zencefil mazısını okuyup üfleyeceğiz."

Buffalmacco, "Sahiden, doğru diyorsun. Sen ne dersin Calandrino? Böyle yapalım mı, ister misin" dedi.

Calandrino, "Tanrı aşkı için yalvarırım, yapalım. Domuzu kimin aldığını öğrenirsem, yüreğim bir nebze hafifler" dedi.

"Anlaştık o halde," dedi Bruno, "Parasını verirsen Floransa'ya kadar gidip gerekli malzemeleri alma işini ben üstlenirim."

Calandrino'nun cebinde kırk akçesi vardı ve hepsini Bruno'ya verdi. Bruno Floransa'ya, aktarlık yapan bir arkadaşına gidip bir librelik leziz zencefil mazısı satın aldı ve taze sarısabır otuyla köpek pisliği karışımından hazırlattığı iki topu diğerleri gibi şekere buladı; sonra da ötekilerle karışmasınlar, arada kaybolup gitmesinler diye bu ikisinin üzerine, kolayca ayırt edilebilmelerini sağlayacak belli belirsiz birer işaret bıraktı ve bir şişe leziz Vernaccia şarabı aldıktan sonra çiftliğe dönüp Calandrino'ya "Şüphelendiğin kim varsa, yarın sabah içki içmeye çağır. Yarın yortu olduğu için hepsi koşa koşa gelir. Bu gece Buffalmacco ile mazıları okuyup üflerim, yarın sabah da evine getirir, sırf senin hatırın için, kendi ellerimle dağıtırım; yapılması gereken ne varsa, ne söylenmesi gerekiyorsa hepsini bizzat kendim halledeceğim" dedi.

Calandrino kendisine söyleneni yaptı. O sırada köyde bulunan Floransalı gençlerle köylü ırgatların oluşturduğu hatırı sayılır bir kalabalık, sabah saatlerinde, kilisenin önündeki karaağacın etrafında toplanmıştı. Bruno ile Buffalmacco bir kutu mazı ve bir şişe şarapla geldiler ve ahaliyi çember oluşturacak şekilde oturttular. Ardından Bruno "Efendiler, sizi burada toplama nedenimizi baştan açıklayayım ki sonradan hoşunuza gitmeyecek bir durumla karşılaşırsanız, bana kızmayın. Şu anda aramızda bulunan Calandrino'nun dün gece domuzu çalındı ve bu işi kimin yaptığı bulunamadı. Buradakilerin dışında, başka birinin bu işte parmağı olamayacağına göre, domuzu çalanı bulabilmek için her birinize içkiyle birlikte şu mazılardan birer tane verilecek. Bildiğiniz gibi domuzu çalan kişi mazıyı

yutamaz, hatta tadı zehirden beter geleceği için tükürmek zorunda kalır. O yüzden, bunca insanın önünde böyle bir utanç yaşamak istemiyorsa, domuzu alan kişinin suçunu rahibe itiraf etmesi herhalde daha yerinde olur; bu durumda ben de bu işten vazgeçerim" dedi.

Kalabalıktakiler mazıları yemeye can attıklarını söyleyince, Bruno herkesi sıraya dizdi, Calandrino'yu da sıranın ortasına geçirdi ve kuyruğun bir ucundan başlayarak herkese teker teker mazı toplarından vermeye koyuldu. Sıra Calandrino'ya gelince Bruno köpek pisliği toplarından birini aldı ve Calandrino'nun avucuna koydu. Calandrino topağı hemen ağzına atıp çiğnemeye başladı ama sarısabırın tadını aldığı anda acılığına dayanamayarak ağzındakini tükürüverdi. Bu esnada, kimin tüküreceğini görmek için herkes birbirinin yüzüne bakıyordu. Olacaklardan habersizmiş gibi görünmeye çalışan Bruno, henüz topları dağıtmayı bitirmemişti ki arkasındakilerden birinin "Hey Calandrino, ne demek bu şimdi" dediğini işiterek ardına döndü ve Calandrino'nun ağzındakini tükürdüğünü gördü. Bunun üzerine, "Durun, belki başka bir sebepten ötürü tükürmüştür. Bir tane daha alsın," dedi ve ikinciyi kendi eliyle Calandrino'nun ağzına koydu. Geriye kalanları ise dağıtmaya devam etmedi. Calandrino'ya ilki acı gelmişti ama bu seferki bin beterdi; yine de, tükürmeye utandığı için bir süre daha çiğnemeye devam etti, fakat çiğnedikçe gözlerinden fındık tanesi gibi iri iri yaşlar boşanıyordu. Sonunda daha fazla dayanamadı ve ilk seferinde yaptığı gibi ağzındakini tükürüp attı. Bu sırada Buffalmacco, Bruno ile birlikte topluluktakilere içkileri dağıtıyordu ve herkesle beraber onlar da olan biteni görmüştü. Kalabalıktakiler hep bir ağızdan Calandrino'nun kendi kendisini soyduğunu söylüyordu, hatta içlerinde onu adamakıllı paylayanlar bile vardı.

Kalabalığın dağılmasıyla birlikte, Bruno ve Buffalmacco, Calandrino ile baş başa kaldı. Ardından Buffalmacco, Calandrino'ya söylenmeye başladı: "En başından beri, domuzu alanın sen olduğuna emindim. Eline geçen parayla bize birer kadeh içki ısmarlamamak için soyulmuş gibi davrandın."

Sarısabırın acısıyla hâlâ ağzı yanan Calandrino, domuzu almadığına yeminler etti ama Buffalmacco "Haydi dostum, doğruyu söyle. Kaça okuttun domuzu? Altı florin etti mi bari" diye sordu.

Calandrino bunu duyunca dövünmeye başladı. Bruno ona dönüp "Beni iyi dinle Calandrino; bu sabah beraber mazı yiyip içki içtiğimiz kalabalıktan birisi bana, senin bu taraflarda kendine bir dost tuttuğunu, eline geçirdiğin öteberiyi, gönlünü hoş tutmak için kıza gönderdiğini söyledi. Şu domuzu ona yolladığına eminmiş. Nasıl dolap çevrileceğini iyice söktün artık sen! Bir seferinde bizi de siyah taş toplaya toplaya Mugnone'nin aşağısına kadar götürmüştün; onca zaman haybeye kürek çektirdikten sonra bizi bırakıp gitmiş, sonra da taşı bulduğunu yutturmaya kalkışmıştın. Şimdi de yeminlerinle bizi bir kez daha kandırabileceğini, hediye ettiğin yahut sattığın şu domuzun çalındığına bizleri inandırabileceğini sanıyorsun. Bu oyunlarına karnımız tok, artık yemiyoruz; bizi daha fazla kandıramazsın. Aslına bakarsan, biz de zaten bu yüzden meselenin o kadar üzerine düştük. Onun için ya bize ikişer horoz verirsin ya da tüm olan biteni Monna Tessa'ya anlatırız" dedi.

Başında yeterince dert varken, bir de karısıyla zıtlaşmak istemeyen Calandrino, arkadaşlarının kendisine inanmadıklarını görünce onlara birer çift horoz verdi. Bruno ile Buffalmacco, domuzu tuzlattıktan sonra Calandrino'yu uğradığı zararla, düştüğü tuzakla baş başa bırakarak Floransa'ya döndü.

7. HİKÂYE

Talebenin biri, başkasına gönül vermiş dul bir kadına sevdalanır; kadın, bir kış gecesi onu karda bekletir; sonrasında ise talebe, kadını kandırıp temmuzun ortasında, anadan üryan halde, bir kalenin tepesinde, güneşin alnında, sığır sinekleriyle karasineklerin arasında bütün bir gün boyunca bekletir.

Topluluktaki hanımlar Calandrino'nun acizliğine epey güldüler, ama Calandrino'nun domuzunu çalanlar, üstüne bir de horozlarını elinden alınca keyifleri kaçtı; yoksa daha da gülerlerdi. Hikâyenin sona ermesinin ardından kraliçe, Pampinea'ya bir sonraki

hikâyeyi anlatmasını buyurdu; bunun üzerine Pampinea hemen anlatmaya koyuldu:

Kıymetli hanımlar, kötülük çoğu zaman kötülüğü doğurur; bu nedenle, başkalarıyla alay edip eğlenmek pek de akıl kârı değildir. Anlatılan hikâyelerin çoğunda bizi gülmekten kırıp geçiren hinliklere rastlansa da, hiçbirinde alınan intikamlardan bahsedilmedi. Karşısındakine haklı bir gerekçeyle bedel ödetenlere karşı mümkün mertebe anlayış uyandırabilmek maksadıyla sizlere, ettiği oyun dönüp kendi ayaklarına dolanınca ölümle burun buruna gelen buralı bir kadından bahsedeceğim. Sağduyulu davranıp başkalarını kandırmamaya özen göstereceğiniz için bu hikâyeyi dinlemenin sizlere olsa olsa faydası dokunur.

Yakın zaman önce Floransa'da Elena adında endamı güzel, duruşu asil, son derece soylu bir aileden gelen, talihin güzelliklerinden nasibini fazlasıyla almış genç bir kadın yaşardı. Kocasının ölümünün ardından dul kalan kadın, gözüne kestirdiği yakışıklı, kibar bir gence gönül vermiş ve bir daha evlenmek istememişti. İşten güçten azade olduğundan, çok güvendiği hizmetçisi sayesinde delikanlıyla sık sık buluşuyordu ve birlikte güzel vakit geçiriyorlardı.

Bu sırada Rinieri adında, kentimizin asillerinden olan genç bir adam, pek çoklarının yaptığı gibi ilmini üç kuruşa satmak için değil, asil bir adama yaraşan biçimde varlıkların nedenini, meydana gelişini anlamak için uzun zaman Paris'te öğrenim gördükten sonra Floransa'ya döndü ve gerek ilim irfanı gerekse asaleti nedeniyle büyük hürmet gördüğü bu yerde tam bir beyefendi gibi ömür sürmeye başladı.

Fakat idrak yetisi daha derin olanlar, çoğu kez aşkın çekimine daha kolay kapılırlar; işte Rinieri'nin de başına bu geldi. Bir gün kafayı dağıtmak için gittiği ziyafette, bizim buralı dul kadınların âdet edindiği üzere siyahlar giyinmiş Elena'yı gördü ve gözlerinin önünde arzı endam eden dulun, bugüne dek gördüğü kadınların en güzeli, en zarifi olduğunu, onu kollarında çırılçıplak tutmayı Tanrı'nın nasip eyleyeceği kimsenin kendini dünyanın en mutlu erkeği sayabileceğini düşündü. Arada sırada kaçamak bakışlar

attıysa da mühim ve kıymetli şeylerin çaba harcamadan elde edilemeyeceğini biliyordu; bu yüzden, kadının ilgisini çekmek için elinden ne geliyorsa yapmaya karar verdi; çünkü bir kez gözüne girmeyi başarırsa, sonra kalbini çalıp kana kana aşkının tadına varabileceği kanısındaydı.

Genç kadın, başı daima yerde gezenlerden değildi; aksine kendine güveni tamdı ve sezdirmeden gözleriyle etrafı tarayıp ilgili bakışları hemen yakalardı. Rinieri'yi fark edince kendi kendine gülerek "Neyse ki bugün buraya boş yere gelmemişim; avanağın teki avcuma düşmek üzere gibi görünüyor," dedi ve arada bir göz ucuyla talebeye bakmaya başladı. Onunla ilgilendiğini elinden geldiğince göstermeye çalışıyordu; çünkü ne kadar çok erkeği etkiler, ne kadarını peşinden koşturursa, güzelliğinin bir o kadar kıymete bineceğini, bilhassa kalbini ve güzelliğini adadığı delikanlının gözünde değerinin artacağını düşünüyordu.

Bilgiç talebe, felsefi düşünceleri bir kenara bırakıp tüm ilgisini kadına yöneltti ve nerede oturduğunu öğrendikten sonra, kadının gönlünü çelebileceği inancıyla, çeşitli bahaneler uydurup habire evinin önünden geçmeye başladı. Kadın ise daha önce değinilen nedenlerden ötürü, kendi kendine kasım kasım kasılıyor, sanki onu görmeye can atıyormuş gibi davranıyordu. Bundan hareketle talebe, bir yolunu bulup kadının hizmetçisiyle ahbaplık kurdu, ona aşkından bahsetti ve hanımıyla arasını yapmasını rica etti.

Hizmetçi bol keseden sözler verdikten sonra hanımına gidip olanları anlattı; kadın hizmetçiyi kahkahalarla dinledi ve ardından "Paris'ten gelirken yanında getirdiği o bilgeliği, buraya ayak bastıktan sonra mı yitirmiş acaba? Neyse, haydi ona istediğini verelim. Bir dahaki sefere seninle konuştuğunda, benim de kendisini sevdiğimi, hem de onun beni sevdiğinden daha çok sevdiğimi, ama diğer kadınların yanında başım dik, alnım açık dolaşabilmem için namusumu koruyup kollamam gerektiğini söyle. Eğer söylendiği gibi bilge biriyse, bundan sonra daha da üzerime titremesi gerek" dedi.

Ah bu alçak, bu düzenbaz kadın, belli ki bir talebeye çatmanın ne demek olduğunu bilmiyordu, hanımlar.

Hizmetçi, Rinieri'yi buldu ve hanımının sözlerini kendisine iletti. Aldığı haber karşısında çok mutlu olan Rinieri, daha içten yakarışlarda bulunmaya, daha sık mektup yazmaya, armağanlar yollamaya başladı. Gönderdikleri geri çevrilmiyordu; ama üstü kapalı sözler dışında bir cevap geldiği de yoktu. Kadın talebeyi uzunca bir süre böyle oyaladıktan sonra, nihayet âşığına olan biteni anlattı; adamın sinirlenip kıskançlığa kapılması üzerine, boş yere kuşkulandığını ona göstermek için, gitgide daha da üsteleyen talebeye hizmetçisiyle haber yolladı ve aşkından haberdar olduğu günden beri, onu mesut etmek istediği halde bir türlü eline fırsat geçmediğini, fakat yaklaşan Noel bayramında birlikte olabileceklerine inandığını bildirdi.

Noel geldiğinde talebe dünyanın en mutlu erkeğiydi. Belirlenen vakitte kadının evine gitti. Hizmetçi onu avludan içeri aldı ve kapıyı ardından kilitleyip gitti. Talebe avluda öylece durup kadını beklemeye başladı.

Kadın o akşam âşığını da eve davet etmişti; birlikte keyif içinde yedikleri akşam yemeğinin ardından, adama geceye dair planlarından bahsetti, sonra da "Budala gibi yok yere kıskandığın adamı nasıl seviyormuşum, ona ne kadar âşıkmışım, birazdan göreceksin" diye ekledi.

Bu sözleri duyunca âşığın gözleri parladı ve kadının sözünü nasıl tutacağını görmek için sabırsızlandı. Bir gün önce delicesine kar yağmış, her taraf karla kaplanmıştı. Bundan ötürü genç talebe, avluya daha yeni geldiği halde, hiç ummadığı kadar üşümeye başladı; yine de birazdan ısınacağı düşüncesiyle soğuğa sabırla katlanıyordu.

Bir zaman sonra kadın, âşığına "Haydi odaya gidelim de kıskandığın adamın ne yaptığını izleyelim. Hizmetçiyi onunla konuşmaya yollamıştım; bakalım, nasıl bir cevap verecek" dedi. Hiç fark edilmeden dışarıyı izleyebilecekleri ufacık bir pencerenin yanına geçip kuruldular ve hizmetçinin diğer pencereden talebeye "Rinieri, hanımım çok üzgün. Akşam kardeşlerinden biri çıkageldi, durmadan konuştu da konuştu, ardından akşam yemeğine kalacağı tuttu, hâlâ da gitmedi; ama neredeyse kalkmak üzeredir.

Hanımım onun yüzünden bir türlü yanına gelemedi. Herhalde birazdan gelir. Beklettiği için kendisini mazur görmeni rica ediyor" dediğini işittiler.

Talebe hizmetçiye inandı ve söylediklerini gerçek sandı; "Hanımına benim için endişelenmemesini söyle; ne zaman uygunsa, o zaman gelsin; ama yine de elini çabuk tutmaya gayret etsin" cevabını verdi. Ardından hizmetçi içeri geçip uyumaya gitti.

Kadın, âşığına "Buna ne diyorsun? Düşündüğün gibi onu seviyor olsaydım eğer, aşağıda donmasına gönlüm razı gelir miydi hiç" dedi.

Bu sözlerin ardından âşığın içi rahatladı. Beraber yatağa girdiler ve zavallı talebeyle dalga geçerek, haline gülerek epeyce eğlendiler.

Talebe ısınmak için durmadan bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Zaten avluda ne geçip oturabileceği ne de soğuktan kaçmak için altına sığınabileceği bir yer vardı. Bir türlü kalkıp gitmediği için kadının kardeşine lanetler yağdırıyor, ne zaman bir ses duysa, kadının kapıya geldiğini zannediyor ama her seferinde ümitleri boşa çıkıyordu.

Kadın neredeyse gece yarısına kadar âşığıyla gülüp eğlendikten sonra "Şu bizim talebe hakkında ne düşünüyorsun? Sence ondaki irfan mı daha büyüktür, yoksa bendeki aşk mı? Onu ayazda kıvrandırmam, geçen günkü sözlerimin soğukluğunu kalbinden söküp atamaz mı" dedi.

"Canımın içi, sen nasıl benim başımın tacıysan, içimin huzuru, gözümün nuruysan, tüm ümidimsen, anladım ki ben de senin için öyleymişim" diye yanıt verdi âşık.

"O halde, beni bin defa öp," dedi kadın, "öp ki doğruyu söylediğini anlayayım." Bunun üzerine âşığı kadını sımsıkı kucakladı ve bin değil yüz bin defa öptü.

Bir süre böylece durup lafladıktan sonra kadın "Yeni âşığım, yüreğindeki ateş yüzünden gün boyu yanıp kavrulduğundan bahsediyordu mektuplarında. Hadi kalkalım, ateşi biraz olsun sönmüş mü, gidip bakalım" dedi.

Yataktan kalkıp geçen seferki gibi pencereye gittiler ve bahçeye baktıklarında talebenin, karların üzerinde, soğuktan birbirine

vuran dişlerinin ritmiyle, daha önce hiç görmedikleri kadar hızlı bir tempoda, çevik hareketlerle dans ettiği gördüler.

"Buna ne dersin, canımın içi? Erkekleri, trompet ya da gayda olmadan dans ettirmeyi becerebiliyor muyum sence" dedi kadın.

Bunun üzerine âşığı gülerek "Hem de nasıl, bitanem!" diye yanıt verdi.

Kadın, "Haydi aşağıya inip kapıya gidelim. Sen sessizce dur, ben de onunla konuşayım. Neler söyleyecek, bakalım. Belki onu izlemekten daha keyifli bir eğlence çıkar bize" dedi.

Odadan çıkıp sessizce aşağıdaki kapının yanına vardılar. Kadın, kapıyı hiç aralamadan, kapının üstündeki ufak aralıktan usulca seslenerek talebeyi yanına çağırdı.

Kendisine seslenildiğini duyunca, artık içeri girebileceğini zanneden talebe, Tanrı'ya çok şükrederek kapıya vardı ve "Buradayım hanımefendi; Tanrı aşkına açın kapıyı, soğuktan dondum" dedi.

Kadın, "Demek birazcık kar yağdı diye ortalık buz kesti, sen de hemen üşüyüverdin, öyle mi! Bildiğim kadarıyla Paris'e bundan katbekat fazla kar yağar. Akşam bana yemeğe gelen kör olasıca kardeşim hâlâ gitmedi, onun için seni şimdilik içeri alamam ama birazdan kalkar, ben de koşa koşa gelir, kapıyı açarım sana. Seni beklettiğim için bana gücenmeyesin diye yanına gönlünü almaya geleyim dedim; ama onda bile binbir güçlükle kalkabildim yanından" dedi.

Talebe, "Tanrı aşkına yalvarırım açın kapıyı; içeride olduktan sonra ne kadar gerekirse beklerim. Deminden beri öyle fena kar yağıyor ki dünyada böylesi görülmemiştir; üstelik dineceği de yok" dedi.

Kadın, "Ah canım, hayatta olmaz; bu kapı açılırken çok büyük gürültü çıkarıyor; eğer seni içeri alacak olursam kapının sesi hemen kardeşimin kulağına gider. En iyisi gidip kardeşime artık kalkmasını söyleyeyim; sonra da gelip seni içeri alırım" dedi.

Talebe, "Öyleyse hemen gidin ama sizden ricam, şöyle güzelce bir ateş yaktırın da eve girdiğimde ısınabileyim. O kadar üşüyorum ki neredeyse hiçbir yanımı hissetmiyorum" dedi.

Kadın, "Bana mektuplarında kaç defa aşkımdan yanıp tutuştuğunu yazmıştın; bu doğruysa eğer, üşümene imkân yok. Bili-

yorum, yalandan yapıyorsun. Neyse, şimdi gitmem lazım. Endişe etme ve beni bekle" dedi.

Kadının âşığı konuşulanları işitmiş ve keyfi iyice yerine gelmişti. Birlikte yatağa döndüler ve gecenin büyük bir kısmını neredeyse hiç uyumadan, kâh haz âlemlerine dalarak kâh talebeyle dalga geçerek geçirdiler.

Dişlerinin zangırtısından leyleklere dönen biçare talebe ise aldatıldığını anlayınca, belki açılır umuduyla defalarca kapıyı zorladı, dışarı çıkabilmek için etrafı yokladı; ama hiçbir yol bulamadı ve havanın korkunçluğuna, kadının şeytanlığına, gecenin uzunluğuna söve söve, kafesindeki kaplan gibi dolanıp durmaya başladı. Bu olanlar öylesine ağrına gitmişti ki kadına duyduğu bitmek bilmez, delice tutkunun yerini anında zehir gibi, amansız bir nefret aldı ve bir zamanlar kadınla birlikte olmak için yanıp tutuşan talebe, şimdi çok daha büyük bir arzuyla intikam almanın en ağır, en çetrefilli yollarını aramaya başladı.

Ağırdan alan gecenin nihayet sona ermesiyle birlikte şafak sökmeye başladı ve hizmetçi, kadından aldığı talimatla aşağıya inip avlunun kapısını açtı; ardından, sanki talebenin haline çok üzülmüş gibi yaparak "Buraya gelmek için tam da dün geceyi bulmak, ne büyük bir talihsizlik! Hanımımın kardeşi bütün gece bizi ayakta tuttu, seni de soğuktan dondurdu. Kendin de biliyorsun ya! Hiç darılıp gücenme ama. Bir daha hayatta bu gece gibisi olmaz. Hanımımı böylesine kederlendiren bir olayın bir daha yaşanmayacağına eminim" dedi.

Gururu incinen talebe, tehdit etmenin ancak karşıdaki kişiye gardını alması için fırsat sağlayacağını, başka da bir işe yaramayacağını bilecek kadar bilge olduğundan, dizginlerinden boşanıp ortalığa saçılmaya can atan öfkesini bastırdı ve kırıldığını belli etmeden, sakince "Aslında hayatımın en kötü gecesini geçirdim, ama hanımının bir kabahati olmadığını biliyorum; hatta bana karşı öylesine inceydi ki bizzat aşağıya inip özür dilemeye, beni teselli etmeye geldi. Senin de dediğin gibi, böylesi bir gece bir daha başa gelmez. Hanımına sevgilerimi ilet. Hoşça kalın," dedikten sonra neredeyse her yanı uyuştuğundan binbir güçlükle

evine döndü ve yorgunluktan, uykusuzluktan ölmek üzere olduğundan kendini hemen yatağa atıp uyudu; ne var ki uyandığında eli ayağı iyiden iyiye tutmaz olmuştu. Bu yüzden birini yollayıp hekim çağırttı ve nasıl bir soğuğa maruz kaldığını izah ettikten sonra kendini hekimlerin ellerine bıraktı. Hekimler en kuvvetli yöntemlerle, en tesirli ilaçlarla imdadına koştularsa da kaslarının iyileşip yeniden esneklik kazanması zaman aldı; hatta yaşı genç olmasaydı ve havalar düzelmeseydi, daha uzun süre acıdan kıvranırdı. Sağlığına kavuşup zindelik kazandıktan sonra, öfkesini içinde saklı tutarak, dul kadına sanki eskisinden de fazla âşıkmış gibi davranmaya başladı.

Bir zaman sonra talih, talebenin karşısına hıncını alabilmesi için beklediği fırsatı çıkardı. Dul kadının gönül verdiği delikanlı, artık kadının aşkına hiç kıymet vermiyor, bir başkasına abayı yaktığından beri kadını sevindirecek sözler söylemek, azıcık bile olsa gönlünü eylemek içinden gelmiyordu ve bu yüzden kadın elem ve gözyaşları içinde günden güne eriyordu. Sevdiğini kaybetmenin acısını dindirecek bir çare bulamadıkça, kadının hali karşısında yüreği parçalanan hizmetçi, talebenin her zamanki gibi sokaktan geçip durduğunu görünce, birtakım büyüler yapılsa, adamın yine eskisi gibi hanımını sevebileceği, talebenin de ispritizma konularını yalayıp yutmuş olması gerektiği gibi saçma sapan bir fikre kapıldı ve aklından geçenleri hanımına açtı. Kadın pek de akıllı biri sayılmazdı; talebenin ispritizmadan anlasa, önce kendi işini halledeceğini düşünemediğinden hizmetçinin sözleri aklına yattı ve talebenin yardım etmek isteyip istemeyeceğini öğrenmesi, eğer kabul ederse karşılığında her arzusunu yerine getireceğine dair söz verdiğini bildirmesi için hizmetçiyi yolladı.

Hizmetçi vazifesini layığıyla yerine getirdi. Kadının söylediklerini işitince talebenin keyfi yerine geldi ve içinden "Tanrım, sana şükürler olsun! Senin sayende, engin sevdamı kötülükle mükâfatlandırmanın bedelini o mendebura ödetme vakti sonunda geldi!" dedi; sonra da hizmetçiye "Hanımına söyle, hiç endişe etmesin. Sevgilisi Hindistan'da bile olsa anında geri getiririm, aksilik ettiği için özür diletirim. Ne yapılması gerektiğini, dilediği yerde,

dilediği vakitte bizzat hanımına söylemem gerek. Böyle dediğimi söyle ve benim için ona göz kulak ol" dedi.

Hizmetçi aldığı cevabı hanımına iletti. Buluşmanın Prato tarafındaki Santa Lucia Kilisesinde olması kararlaştırıldı.

Kadınla talebe kiliseye geldiler ve baş başa konuşmaya başladılar. Talebeyi neredeyse canından edeceğini anımsamayan kadın, içinde bulunduğu durumu, neyin peşinde olduğunu açık açık anlattı ve kendisini kurtarması için talebeye yalvardı. Bunun üzerine talebe, "Doğrudur, hanımefendi, Paris'teyken ihtisas alanlarımdan biri de ispritizmaydı; onun için nedir, ne değildir, elbette iyi bilirim. Fakat Tanrı'nın kesinlikle tasvip etmediği bir yöntem olduğundan, ne kendim ne de başkaları için bu yola asla başvurmayacağıma dair yemin etmiştim. Ne var ki size çok âşığım. Siz benden bir şey yapmamı istersiniz de ben sizi nasıl geri çevirebilirim? Sırf bundan ötürü şeytanın inine gönderilecek olsam bile, isteğinizi yerine getirmeye hazırım. Yine de şunu belirtmem gerekir ki aklınıza hayalinize bile gelmeyecek kadar çetin bir iştir bu; bilhassa mesele, bir kadının ya da bir erkeğin aşkını geri kazanmak ise. Bu nedenle, söz konusu olan kişi dışında başka biri tarafından yerine getirilmesi mümkün değildir. Ayrıca bu işin geceleyin, ıssız bir yerde, yalnız başına yapılması gerektiği için, buna kalkışacak kişinin gözü kara olması lazım. Bütün bunları yapmaya ne kadar hazırsınız, bilmiyorum" dedi.

Akıldan ziyade aşktan yana nasibini alan kadın "Aşk öylesine aklımı başımdan aldı ki haksız yere beni terk eden adamın kalbini geri kazanmak uğruna yapmayacağım şey yok; yine de, şayet istersen, nasıl bir gözü karalık gerektiğinden bahsedebilirsin" diye cevap verdi.

Gözünü kin bürüyen talebe, "Hanımefendi, öncelikle benim kalay üzerine, geri dönmesini istediğiniz kişiye atfen bir resim çizmem lazım. Resim elinize geçtikten sonra sizin, ayın gökte kıl gibi incecik olduğu bir gece, herkesin daha yeni yeni uykuya yattığı vakitte, yalnız başınıza, çırılçıplak nehre girmeniz ve elinizde gönderdiğim resimle akıntıda yedi kere suya dalıp çıkmanız; hemen akabinde, yine anadan üryan halde, bir ağacın yahut met-

ruk bir binanın tepesine çıkıp elinizde resimle yüzünüzü kuzeye doğru dönmeniz ve size yazılı olarak vereceğim sözcükleri yedi defa tekrar etmeniz lazım. Sözcükleri söyler söylemez, tahmin edemeyeceğiniz kadar güzel iki genç kız yanınıza gelip size selam verecekler ve neyin gerçekleşmesini istediğinizi soracaklar. Onlara dileğinizi açık bir dille, tane tane izah edin ve farklı bir isim telaffuz etmemeye özen gösterin. Dileğinizi söyler söylemez kızlar yanınızdan ayrılacaklar; daha sonra kıyafetlerinizi bıraktığınız yere inip giyinebilir ve evinize geri dönebilirsiniz. Ertesi gün, gece yarısından önce sevgiliniz muhakkak ağlaya ağlaya gelip, sizden af dileyecek, kendisine merhamet etmenizi isteyecek ve emin olun, o andan itibaren sizi bir daha asla başkası uğruna terk etmeyecek" dedi.

İşittiği sözlere içten içe bel bağlayan kadına sanki daha şimdiden sevgilisini kollarına almış gibi geldi; bu nedenle yarı sevinçli, "Dediklerini harfiyen yerine getireceğime hiç şüphen olmasın. Üstelik Arno Vadisinin üstünde, nehir yatağına çok yakın bir çiftliğim var, orası herhalde şu dünya üzerinde bu işi yapmaya en elverişli yerdir; dahası, neredeyse temmuz ayında olduğumuza göre suya girmek iyi gelir. Hatırladığım kadarıyla nehrin yakınlarında terk edilmiş ufak bir kale var. Kalenin etrafı, arada sırada kaybolan koyunlarını bulmak için kestane dalından yapılmış merdivenle kulenin tepesine tırmanan çobanların dışında kimsenin ayak basmadığı ıssız bir yer. Kulenin üzerine tırmandıktan sonra bana verdiğin talimatları harfiyen yerine getirebileceğim kanaatindeyim" dedi.

Kadının çiftliğini de kulenin yerini de gayet iyi bilen talebe, tasarısının tıkır tıkır işlediğini görmenin mutluluğu içinde: "Hanımefendi, daha önce o tarafa hiç yolum düşmediği için ne çiftliğinizi bilirim ne de kuleyi; ama dediğiniz gibiyse, dünyada bundan daha iyi bir yer bulunamaz. Vakti geldiğinde size resimle birlikte okunacak duaları gönderirim; fakat dileğinize kavuştuğunuz ve sizin için elimden geleni yaptığımı anladığınız zaman, beni anımsamanızı ve verdiğiniz sözü yerine getirmenizi rica ediyorum" dedi.

Kadın sözünü muhakkak tutacağını söyledikten sonra izin isteyip evine döndü. Telebe ise yaptığı planının tuttuğunu görmenin sevinciyle abuk sabuk bir resim çiziktirip, uyduruktan bir dua karaladı ve uygun gördüğü anda hepsini kadına yollayıp, hemen ertesi günü hiç vakit kaybetmeden dediklerini yerine getirmesi gerektiğini bildirdi. Ardından tasarısını hayata geçirebilmek için yanında hizmetçisiyle birlikte, kulenin epeyce yakınlarında oturan bir arkadaşına gitti.

Diğer yandan hizmetçisiyle birlikte yola çıkan kadın da çiftliğe vardı. Gece olunca uykusu gelmiş gibi yaparak hizmetçiyi yatağına yolladı ve herkesin daha yeni yeni uykuya daldığı sırada, sessizce evden çıkıp Arno Nehrinin kuleye yakın kıyısına vardı. Her tarafa iyice bakındıktan ve etrafta kimseciklerin bulunmadığına, hatta çıt bile çıkmadığına emin olduktan sonra, kıyafetlerini çıkarıp çalılığın altına sakladı ve elinde resimle yedi defa suya dalıp çıktı; ardından, anadan üryan halde, elinde resimle kuleye gitti. Gecenin çökmesiyle birlikte yanına hizmetçisini alıp kulenin hemen yanında bulunan söğütlerle daha başka ağaçların arasına saklanan talebe kadının her yaptığını gördü; neredeyse burnunun dibinden geçerken gecenin kör karanlığını yırtan bembeyaz tenini, göğüslerini ve vücudunun her bir ayrıntısını inceleyip, güzelliğini harikulade bulunca, birazdan yaşanacakların düşüncesi yüreğini burktu; diğer yandan etini kamçılayan dürtüler, saldırıya geçip uykuda olanı şaha kaldırmış, talebeye, pusudan çıkmasını, kadının üzerine atılıp hevesini almasını tembihliyordu; velhasıl iki taraf arasında talebe gardını düşürmek üzereydi. Fakat kim olduğunu, başına neler geldiğini, yaşadığı felaketin sebebini ve kimin başının altından çıktığını hatırlamasıyla birlikte gözünü yeniden öfke bürüdü; vicdanını da tensel arzularını da bir yana bırakıp amacına kilitlendi ve kadının geçip gidişini sessizce izledi.

Kadın kulenin üzerine çıkıp yüzünü kuzeye döndü ve talebenin kendisine vermiş olduğu duayı okumaya başladı. Talebe de hemen ardından kuleye girdi ve kulenin tepesine kadar uzanıp kadının durduğu yere ulaşan merdivenleri usul usul, parça parça

sökmeye başladı; ardından kadının ne diyeceğini, neler yapacağını görmek için beklemeye koyuldu.

Kadın duayı yedi defa okuduktan sonra iki genç kızın gelmesini bekledi; fakat bu bekleyiş, şafağın söktüğünü görecek kadar uzun sürdü. Kadın havanın hiç ummadığı kadar serin olduğunu, üstelik talebenin söylediklerinin de çıkmadığını görmenin üzüntüsüyle kendi kendine, "Galiba talebe, benim ona yaşattığıma benzer bir gece geçirmemi istedi; ama eğer böyle davranmasının ardındaki neden buysa, intikam almaktan pek anlamıyor demektir. Neticede o bundan üç kat daha uzun bir gece geçirdi ve hava da bu gecekinden daha beterdi" dedi. Fakat günün ilk ışıklarına burada yakalanmamak için kuleden aşağıya inmeye yeltenip de merdiveni yerinde bulamayınca, birden yer ayaklarının altından çekilivermiş gibi geldi ve kendinden geçerek, kulenin tepesinde baygın yere yığıldı. Gözlerini açtığı zaman acı acı ağlamaya, haykırmaya başladı; bunun talebenin başının altından çıktığını anladığı anda ise, bir başkasının canını yaktığı, haklı olarak düşmanı görmesi gereken birine güvendiği için kendi kendine hayıflanmaya başladı.

Uzunca bir süre bu düşünceler içinde öylece kaldıktan sonra aşağıya inmenin başka bir yolu var mı diye etrafa bakındı, fakat bir yol bulamayınca yeniden gözyaşlarına boğuldu ve aklına kötü kötü düşünceler üşüştü; kendi kendine söylenerek "Ah bahtsız kadın! Anadan üryan halde bu yerde bulunduğun duyulduğu zaman kardeşlerin, akrabaların, komşuların, Floransalı hemşerilerin ne diyecekler? Dillere destan olan namusunun asılsız çıktığı duyulacak. Bir kılıf bulmak için yalan söylemeye kalksan, hadi bir tane uydurdun diyelim, bu sefer de her haltını bilen o kör olasıca talebe yalan söylemene fırsat vermez. Ah biçare kadın! Aynı anda hem acizce sevdiğin delikanlıdan, hem de namusundan oldun!" dedi. Bu sözlerinin ardından içini öylesine derin bir keder kapladı ki neredeyse kendini kulenin tepesinden aşağı atacaktı.

Güneş tepede iyice yükselince, koyunlarını gütmeye gelmiş bir yeniyetmeyi, hizmetçisini çağırmaya yollayabileceğini düşünerek kulenin yan cephelerinden birine sokulup etrafa bakındı. Bir süre-

dir çalıların dibinde uyuklayan talebe de bu sırada yeni kalkmıştı ve kadını görünce "Günaydın hanımefendi. Yoksa kızlar hâlâ gelmedi mi" dedi.

Kadın, talebeyi görüp sesini işitince bir kez daha hıçkırıklarla ağlamaya başladı ve kuleye gelmesini, kendisiyle konuşmak istediğini söyledi. Talebe bu isteğe nezaketle karşılık verdi. Bunun üzerine kadın açıklıktan yalnızca başının görüneceği biçimde yere yüzükoyun uzandı ve gözyaşları içinde "Rinieri, sana yaşattığım kötü gecenin intikamını kesinlikle aldın. Her ne kadar temmuz ayında olsak da, dün gece çırılçıplak, soğuktan donacağımı sandım. Dahası, sana oyun oynadığım için, sana inanmakla aptallık ettiğim için o kadar çok ağladım ki göz pınarlarım nasıl hâlâ kurumadı, şaşarım. Bana olan aşkın uğruna demeyeceğim, çünkü senin sevgine layık olmadığımı biliyorum; fakat sen asil birisin, bu nedenle kendi hatırın için sana yalvarırım, şu ana dek yaşattığın intikam sana yetsin; haydi, kıyafetlerimi getir de aşağıya ineyim. İstesen de sonradan telafi edemeyeceğin bir işe kalkışıp adımı lekeleme. O gece benimle olmanı sana çok gördüysem bile, onun yerine, dilediğin kadar geceyi seninle geçirebilirim. Haydi, yetsin bu kadarı. İntikamını gayet güzel alabileceğini görmek, bunu benim de görmemi sağlamak, senin gibi değerli bir adam için kâfi olmalı. Kartalın güvercini yenmesi zafer değildir; onun için, gücünü, kuvvetini bir kadının üzerinde sınama. Tanrı aşkına, kendi şerefin hatırına, ne olur acı bana" dedi.

Başına gelen felaketin hıncıyla yüreği kararan talebe, kadının gözyaşlarını ve yakarışlarını gördükçe aynı anda hem mutluluğu tadıyordu hem de içi burkuluyordu. Mutluydu, çünkü bu intikamı her şeyden çok istemişti ve buruktu, çünkü insani yanı bu ıstırap karşısında onu merhamet etmeye çağırıyordu. Yine de insanlığı, kine susamışlığına galebe çalamadı ve talebe "Madonna Elena, her ne kadar senin gibi allayıp pullamayı, gözyaşlarına bulamayı beceremesem de, karla kaplı avlunda soğuktan donmak üzere olduğum gece ufacık da olsa bir saçak altı için yalvarıp yakarışlarım fayda etmemişken, şimdi senin isteğini yerine getirmem saflık olur.

Eğer şu anda namusun, geçmişte olduğundan daha değerliyse ve eğer o kulenin tepesinde çırılçıplak durmak ağrına gidiyorsa, o gece senin avlunda gezinişimi, takırdayan dişlerimi, ayaklarımın altında karın ezilişini dinlerken çırılçıplak kollarında olmaktan gocunmadığın o adama duyur sesini, onu çağır imdadına, kıyafetlerini ona getirt, aşağı inmek için merdivenini ona taşıt; şimdi ve daha önce binlerce defa uğruna tehlikeye atmaktan çekinmediğin namusunu koruyup gözetmek işini ona bırak. Neden gelip sana yardım etmesi için çağırmıyorsun onu? Madem ona aitsin, o halde bunu yapmak onun başkasına düşer mi? Hem seni korumayacak da, sana yardım etmeyecek de kime edecek, kimi kollayacak? Haydi, çağırsana ahmak kadın! Bak bakalım ona olan aşkın ve ikinizin aklı seni benim aptallığımdan kurtarabilecek mi? Birlikte cilveleşirken, benim ahmaklığımı mı, yoksa senin aşkını mı daha engin bulduğunu sormuştun ya ona! Ayrıca, artık ilgimi çekmeyen meselelerle ilgili bana kibarlık taslama; hâlâ istiyor olsaydım, gıkını bile çıkaramazdın şu anda. Gecelerini âşığına sakla, olur da buradan sağ salim çıkabilirsen, bütün hepsi sizin olsun. Bana tek bir gece yetti de arttı; bir kere aldatılmak fazla bile geldi.

Dahası, kurnazca sürdürdüğün laf cambazlığınla, asil adam, kıymetli adam diye pohpohlamakla beni yumuşatabileceğini, böylece alttan alta, yüce gönüllü biri gibi, ettiğin fenalığın öcünü almaktan beni vazgeçirebileceğini sandın. Yaltaklanmaların, bir zamanlarki alçakça vaatlerin gibi gözlerime perde çekemeyecek. Sayende tek bir gecede kendimi, Paris'te yaşarken hiç tanımadığım kadar iyi tanıdım.

Üstelik farz edelim ki ben gönlü yüce biriyim; iyi de sen, yüce davranılmaya layık biri değilsin! Sıradan biri için, söylediğin kadarı yeterli olurdu belki, ama senin gibi vahşi yırtıcılara, intikamın yanında, verilmesi gereken nihai ceza, ölümdür. Ben kartal değilim; sen de güvercin değil, zehirli bir yılansın ve bunu bildiğim için, ezeli düşmanı kovalar gibi tüm kinimle, var gücümle düştüm peşine. Sana yaptığıma tam olarak intikam denemez, çünkü intikam mağduriyeti aşar; o yüzden, benimkine olsa olsa bedel ödetme denebilir. Senden intikam almak isteseydim, bana

çektirdiğinin yanında bir değil yüz defa canını almam gerekirdi ama o bile kandırmazdı beni, çünkü yalnızca adi, aşağılık, kepaze bir kadını öldürmüş oldurdum.

Birkaç yıla kalmadan kırışıklarla kaplanıp mahvolacak şu ufak, sevimli yüzünü kesip atsak, basit bir hizmetçi parçasından ne farkın kalır? Senin tabirinle söylemek gerekirse kıymetli birini öldürmek sana nasip değilmiş; halbuki öylelerinin bir günde dünyaya olan faydası, senin gibi yüz binlercesinin kıyamet gününe dek sağlayacağı faydadan çok daha büyüktür. Çekeceğin azap, erkeklerin duygularıyla oynamanın, talebeleri oyuna getirmenin ne demek olduğunu sana öğretir ve buradan kurtulursan eğer aynı ahmaklığa bir daha düşmemen için ders olur.

Ayrıca, yere inmeye o kadar hevesliysen, neden kendini aşağıya atmıyorsun? Tanrı'nın izniyle boynunu kırabilirsen eğer, aynı anda hem kendini çektiğin azaptan kurtarırsın, hem de beni dünyanın en mutlu insanı yaparsın. Sana başka sözüm yok. Seni oraya nasıl çıkaracağımı çok iyi buldum; sen de beni kandırmayı becerdiğin gibi oradan inmenin yolunu bul şimdi" dedi.

Talebe bunları söylerken biçare kadın durmadan ağlıyordu ve zaman geçtikçe güneş tepede daha da yükseliyordu. Kadın, talebenin sustuğunu görünce "Ah, zalim adam! O uğursuz gece sana çok ağır geldi, yaptığım hata gücüne gitti diye körpecik güzelliğim, mahzun gözyaşlarım, acınası yakarışlarım yüreğine işlemiyorsa eğer, hiç olmazsa bari son seferinde sana güvenmem, seni her sırrıma ortak etmem bir nebzecik eritsin yüreğindeki kaskatı buzları; kendi günahımdan beni haberdar edip hıncını alman için eline koz verdim, sırf şu hareketim bari merhamet uyandırsın içinde.

Ne olursun bırak artık öfkeyi, affet beni! Her ne kadar geçici ve değersiz diye güzelliğimi hakir görsen de, beni bağışladığın ve buradan inmeme müsaade ettiğin takdirde, o vefasız genci ebediyen terk edip, yalnızca seni âşığım ve efendim bilmeye hazırım. Diğer kadınların yanında benim güzelliğimin lafı olur mu, bilmem; ama şurasını gayet iyi biliyorum ki başka hiçbir neden yoksa bile sırf gençlikte erkeklerin eğlencesi, avuntusu, mutluluğu olduğu için

güzelliğin kıymeti bilinmeli; neticede sen de yaşlı biri değilsin ki! Üstelik bana ne kadar zalimce davranırsan davran; yalan söylemediysen eğer, bir zamanlar bana hayran kalan gözlerinin önünde, çaresiz bir kadın gibi kendimi aşağıya atarak onursuzca ölüme koşmamı görmek istediğine inanamam. Tanrı aşkına, insaf et, acı bana! Güneş ortalığı yakıp kavurmaya başladı! Gecenin ayazı perişan etmişti; şimdi de sıcak mahvediyor beni" dedi.

Talebe, kadınla sohbetten keyif alarak "Hanımefendi," dedi "güveninin nedeni bana duyduğun aşk değildi; kendini, kaybettiğin adamı geri kazanmak için bıraktın ellerime ve sırf bu yüzden çok daha beterini hak ediyorsun. Eğer aklıma koyduğum intikamı almak için bulduğum tek yol bu sanıyorsan, aldanıyorsun. Daha başka binlerce yol var bende. Sana âşıkmış gibi davranırken bin tane tuzak kurdum ayaklarının dibine. Eğer bu işe yaramasaydı, çok geçmeden bir diğerine gayri ihtiyari düşecektin ve o zaman burada yaşadığından çok daha büyük bir acı ve utanç içinde bulacaktın kendini. Gerçi, sana kolaylık olsun diye şu ankinde karar kılmış değilim, yalnızca bir an önce mutlu olmak istedim. Tuzaklarımın hiçbiri işe yaramasaydı, bu sefer de kalemimi elime alırdım ve onu öyle iyi, öyle güzel kullanırdım ki, yazdıklarımdan haberdar olduğunda, ki eninde sonunda eline geçerlerdi, her gün, binlerce defa, asla ama asla doğmamış olmayı dilerdin. Kalemin menzili, bizzat sınamamış olanların tahmin edemeyeceği kadar geniştir. Senden intikam almaya başladığımdan bu yana mutluluğu benden esirgemeyen ve sonuna kadar da esirgemeyeceğini umduğum Tanrı'ya yemin ederim, hakkında öyle şeyler yazardım ki, başkalarından değil kendinden utandığın için, bir daha kendini görmemek uğruna gözlerini yuvalarından sökerdin. Derenin suları yükseldi diye kabahati denize yükleme. Daha önce de söylediğim gibi, ne aşkın umurumda ne de benim olman. Sen git yine eskisi gibi onun ol; tabii, hâlâ şansın varsa. Önceden nefret ederdim ondan, ama şimdi sana yaptıklarına bakınca bir o kadar sever oldum kendisini.

Siz kadınlar, etleri daha sıkı, sakalları daha kara, yürüyüşleri, dansları, mızrak atışları daha havalı diye gençlere âşık olur, onların da sizi sevmelerini beklersiniz. Halbuki ihtiyarlar vakti

zamanında her şeyi katlayıp kenara koymuşken, gençler daha yolun başındadır. Ayrıca gençlerin bir günde daha uzun mesafe katetmelerine bakarak at binmede ihtiyarlara fark attığını düşünürsünüz. İş, kürk silkelemeye geldi mi, gençlerin ihtiyarlardan daha kudretli olduğunu ben de kabul ederim; ne var ki ihtiyarlar, deneyimleri sayesinde pirelerin yerini elleriyle koymuş gibi bulurlar. Üstelik az ama lezzetlisi, bol ama yavanından katbekat yeğdir. Hem, ne kadar genç olursa olsun, dörtnala gitmek insanı yorar, iflahını keser; oysa rahvan gitmekle, varılacak yere daha geç, fakat daha zinde ulaşılır.

Ah siz, akıldan yoksun yaratıklar, onların o bir lokmacık yakışıklı görünüşlerinin altında ne kötülükler yatar, görmezsiniz. Gençler, tek bir kadınla yetinmez, önüne gelene göz koyar ve hepsini hak ettiğini düşünür; bu yüzden aşkları da yanardönerdir. Bizzat kendi başına geldiği için bunun en yakın tanığı sensin. Kadınlar tarafından hürmet görmeyi, pohpohlanmayı hak sayarlar ve sanki en büyük medarı iftiharları buymuş gibi ballandıra ballandıra anlatırlar; onların bu hatası, nice kadını çenelerini tutmayı bilen rahiplerin kollarına itti. Aşkını hizmetçiyle benden başka kimsenin bilmediğini söylüyorsun ama hata ediyorsun; eğer buna inanıyorsan, aldanıyorsun. Onun yaşadığı yerde bunun dışında neredeyse başka bir konunun konuşulduğu yok; tabii, seninkinde de öyle. Ama konuşulanlardan en son haberdar olan kişi genellikle olayın asıl muhatabıdır. Dahası gençler sizi soyar, ihtiyarlarsa hediyeye boğar. Sen, kötü bir seçim yaparak beni alaya alıp ona vardın, o halde yine onun kal ve beni başkalarına bırak. Zaten beni senden çok daha iyi anlayan, üstelik senden çok daha kıymetli birini buldum. Eğer öteki dünyaya gitmeni görmek için gözlerimin nasıl da yanıp tutuştuğuna seni bu dünyadaki sözlerim ikna edemediyse at kendini aşağı; böylece, çoktan şeytanının kucağını boylamış ruhun, sen kafa üstü yere çakılırken, gözlerimde kaygıdan eser var mı yok mu, görebilir. Ama bana bu mutluluğu yaşatmak istemeyeceğini tahmin ettiğim için sana bir tavsiye vereyim; eğer sıcaktan çok bunalırsan bana yaşattığın soğuğu aklına getir. Bu sıcağa o soğuktan katınca, güneş daha ılık gelir" dedi.

Biçare kadın, talebenin sözlerini aynı zalim sonla noktaladığını görünce yeniden ağlamaya başladı ve "Benimle alakalı hiçbir şey sende şefkat uyandırmıyor ama bari bulduğunu söylediğin, seni sevdiğinden bahsettiğin, benden daha bilge olan o kadına beslediğin sevgi yumuşatsın yüreğini; onun aşkı hürmetine bağışla beni; giysilerimi getir de giyineyim, bırak da aşağıya ineyim" dedi.

Bunun üzerine talebe gülmeye başladı ve günün üçüncü çeyreğinin* çoktan geride kaldığını görünce, "Araya onun hatırını koyup yalvarırsan, sana nasıl hayır diyebilirim ki? Tarif et de gidip kıyafetlerini getireyim, sonra da seni aşağıya indiririm" cevabını verdi.

Talebeye inanan ve içi bir nebze rahatlayan kadın giysilerini koyduğu yeri söyledi. Talebe kuleden çıktıktan sonra hizmetçisine bir yere ayrılmamasını, hatta kuleye yakın durmasını ve kendisi dönene kadar içeriye kimsenin girmemesi için gözünü dört açmasını tembihleyip doğruca arkadaşının evine gitti ve karnını güzelce doyurduktan sonra bir ara yatıp uyudu.

Her ne kadar aptalca bir umuda kapılıp bir nebze sakinleşmiş olsa da, hâlâ tarifsiz kederler içinde, kulenin tepesinde öylece kalakalan kadın oturmaya niyetlenerek kule duvarının bir parça gölge vuran tarafına doğru seğirtti ve peşini bırakmayan uğursuz düşüncelerle oturup beklemeye başladı. Kâh düşünüyor kâh gözyaşlarına boğuluyor, bir an talebenin giysileriyle dönüp geleceği umuduna kapılırken, bir an sonra karamsarlığa düşüyordu; kafasında düşünceler birbirini kovalarken, sonunda kederine yenik düştü ve önceki geceyi gözünü hiç kırpmadan geçirdiğinden uyuyakaldı.

Ortalığı kasıp kavuran güneş tam tepeye yükseldiği zaman, çırılçıplak kadının narin bedenine, incecik tenine, korunaksız başına diklemesine vurmaya başladı; üstelik artık öylesine kızgındı ki yalnızca görünür yerlerini yakmakla kalmıyor, vücudunda ince ince yarıklar açıyordu. Sıcaklık öyle bir raddeye geldi ki, kadın derin uykusundan mecburen uyandı ve yandığını fark ederek birazcık kıpırdandı fakat hani nice kez görmüşüzdür, ateşe tutulan

* Sabah saat dokuz suları –çn.

parşömen kâğıdı bir tarafından çekildiği zaman ikiye ayrılıverir ya, kadın da kıpırdandığı anda aynı onun gibi kavrulmuş derisinin kalktığını sandı. Dahası, başı ağrıdan çatlayacak gibiydi ama bunda şaşılacak bir yan yoktu. Kulenin zemini cayır cayırdı ve kadın elini ayağını koyacak yer bulamadığından, durduğu yerde duramıyor, ağlaya ağlaya bir o yana, bir bu yana kaçışıyordu. Bunun haricinde, havada en ufak esinti yoktu ve bu yüzden etraf kum gibi karasinek, sığır sineği kaynıyordu. Açık yaralara konan sinekler öyle fena sokuyorlardı ki, kadın her seferinde mızrak yemiş gibi hissediyordu ve elini sallayıp durmaktan başka bir şey yapamadıkça kendine, hayatına, âşığına, talebeye boyuna lanetler yağdırıyordu.

Aşırı sıcaktan, güneşten, karasineklerle sığır sineklerinden, üstüne bir de açlıktan ve daha kötüsü susuzluktan, en çok da yorucu düşüncelerden bitkin düşmüş, asabı bozulmuş, delik deşik olmuş halde ayağa kalktı ve eğer yakınlarda görebileceği yahut sesini işitebileceği biri varsa, ne pahasına olursun olsun seslenip yardım istemeye kararlı, etrafa bakınmaya başladı; ne var ki kör talih burada da karşısına dikildi.

O gün kulenin etrafında çalışmaya gelen kimse yoktu; çünkü köylülerin hepsi sıcak yüzünden tarladaki işleri bırakmış, evlerinin yanında harman dövüyordu. Bu yüzden kadının tek duyabildiği cırcırböceklerinin sesiydi ve tek görebildiği sularıyla iştah kabartan Arno Nehriydi ama o da kadının susuzluğunu bastırmak bir yana iyice artırıyordu. Daha uzaklarda evler, çardaklar, ormanlar görünüyordu; ama bütün bunlar, aynı şekilde kadının hararetini biraz daha körüklüyordu. Tepesinde güneş, altında cayır cayır zemin, etrafında sokup duran sinekler yüzünden öyle tarumar olmuş, gecenin karanlığını yırtıp geçen teninin beyazlığı şimdi öylesine pancar gibi kızarmıştı ki vücudunun her yanını kaplayan kan lekeleriyle onu bu halde biri görse, dünyanın en çirkin varlığı olduğunu düşünürdü.

Kadın ümitten, teselliden yoksun halde, yalnızca ölüm beklentisi içinde kulede öylece durup otururken, öğleden sonra uykusundan uyanan talebe, kadını hatırlayarak ne durumda olduğuna

bakmak için kuleye döndü ve hizmetçisini, henüz karnını doyurmamış olduğundan yemeğe yolladı. Kadın onun sesini duyunca, yaşadığı ıstırabın ağırlığından bitip tükenmiş halde kulenin tepesindeki açıklığa yanaştı ve yerleşip oturduktan sonra ağlaya ağlaya konuşmaya başladı: "Rinieri, bu intikam artık çığırından çıktı; ben seni geceleyin evimin avlusunda soğuktan dondurmuştum; ama sen beni gündüz vakti kulenin tepesinde sıcakta yaktın, hatta kavurdun, dahası açlıktan, susuzluktan öldürdün. Sana sadece Tanrı aşkına yalvarıyorum, kendi canıma kıyacak cüretim yok; onun için, yukarıya çık da sen al canımı. Çektiğim eziyet öyle fena, öyle ağır ki, ölmekten başka bir dileğim kalmadı. Eğer bu iyiliği bana çok göreceksen, bari bir bardak su getir de dudaklarımı ıslatayım; dilim, damağım öylesine kurudu, öylesine kavruldu ki, artık ıslatmaya gözyaşlarım da yetmiyor."

Talebe onun sesinden ne kadar bitkin olduğunu ve gördüğü kısmıyla vücudunun tamamen güneşten kavrulduğunu anladı; bütün bunlar ve kadının yürekten yakarışları içinde bir parça merhamet uyandırdı ama yine de kendi koyuvermedi ve "Alçak kadın! Senin ölümün benim ellerimden olmayacak! O kadar istiyorsan kendi ellerinle al canını. Isınmam için o soğukta bana ne kadar ateş verdiysen, ben de serinlemen için bu sıcakta sana o kadar su vereceğim. Beni en çok üzense, soğuktan yatağa düştüğüm zaman benim leş gibi kokan sıcak gübreyle tedavi edilmem gerekmişken senin sıcağın illetinden mis kokulu soğuk gül sularıyla kurtulacak olman; ben felç geçirecek hatta ölecek hale gelmişken, senin, sıcak yüzünden derin soyulduktan sonra, tıpkı deri değiştiren yılan gibi yine güzelliğine kavuşacak olman" dedi.

"Ah yazık bana!" dedi kadın. "Tanrı, böylesine zor elde edilen güzellikleri bana kötülük etmek isteyenlerin ellerine bıraksın! Sen vahşi yaratıklardan bile daha zalimsin; yine de bana böylesine işkence etmeyi nasıl kaldırıyor için? Tüm aileni korkunç işkenceler altında katletseydim eğer, başıma bundan daha beter ne gelmesini bekleyebilirdim? Tüm kenti kıyımdan geçirmiş bir haine bile, güneşte kavurup sineklere yem etmenin gaddarlığından daha fena ne yapılabilirdi, inan bilmiyorum; dahası sen bana bir

bardak su vermek istemiyorsun, oysa istedikleri takdirde, ölüme mahkûm edilen katillere bile infaza götürülürken çoğu kez şarap verildiği olur. Amansız zalimliğinden bir adım bile şaşmayacağını, çektiğim acıya rağmen bir parça olsun insafa gelmeyeceğini görüyorum; bu yüzden şimdi, ruhumdan merhametini esirgememesi ve senin şu bana ettiklerini hakkaniyetle görmesi için Tanrı'ya yalvaracağım ve kendimi sabırla ölüme hazırlayacağım."

Bu sözlerinin ardından büyük bir kederle kulenin ortasına doğru ilerleyip kendini yere attı ve bu kavurucu sıcaktan asla kurtulamayacağını düşünmenin ümitsizliği içinde, çektiği acılardan ziyade asıl susuzluk yüzünden her an yığılıp kalacağına inanarak, hiç durmadan hıçkıra hıçkıra ağlamaya, felaketine hayıflanmaya başladı.

Talebe, ikindi vaktinin geride kalmasıyla birlikte, kadına yeterince çektirdiğini düşündü ve kadının kıyafetlerini getirtip hizmetçinin heybesine koydurduktan sonra zavallı kadının evinin yolunu tuttu; eve vardığında kadının hizmetçisini kapının eşiğinde, ne yapacağını bilmez halde, kaygı içinde, dertli dertli otururken buldu ve ona "Güzelim, hanımın nerede" diye sordu.

Hizmetçi, "Bilmiyorum efendim. Dün gece yatağına gidiyormuş gibiydi; onun için ben de bu sabah onu yatağında bulurum sanmıştım; ama ne orada bulabildim ne de başka bir yerde. Başına ne geldiğini bilmiyorum ve çok endişeleniyorum. Sizin de mi haberiniz yok acaba, efendim" dedi.

Bunun üzerine talebe, "Aslında hanımını koyduğum yere, onunla birlikte seni de koyup, ona yaptığım gibi sana da suçunun bedelini ödetmek vardı! Bana ettiğini burnundan fitil fitil getirmeden, hayatta elimden kurtulamazdın. Gerçi böylece beni aklından çıkarmadan, kimseyi oyuna getirmeye de kalkışmazdın," diye cevap verdi ve bu sözlerinin ardından hizmetçisine "şuna kıyafetleri ver ve istiyorsa yanına gidebileceğini söyle" dedi. Hizmetçisi buyruğunu yerine getirdi.

Hizmetçi, kıyafetleri aldığı anda hanımına ait olduklarını anladı ve az evvel talebenin sözlerini de işitmiş olduğundan, hanımını öldürmüş olmalarından korkarak bağırmamak için kendini zor

tuttu. Talebenin yanlarından ayrılmasıyla birlikte, elinde kıyafetlerle hemen kuleye doğru ağlaya ağlaya koşmaya başladı.

Aynı gün kadının yanında çalışan köylülerden biri kazara iki domuzunu kaybetmiş ve onları aramaya çıkmıştı. Talebenin kuleden ayrılmasından hemen sonra, domuzları bulabilmek için her yana bakına bakına dolaşırken kulenin yanına kadar geldi ve talihsiz kadının yürek burkan ağlamasını işitince "Kim o yukarıda ağlayan" diye sordu.

Kadın çalışanını sesinden tanıdı ve ona adıyla hitap ederek "Haydi, hemen hizmetçime git ve onu buraya, yanıma getir" dedi.

Çalışanı da kadını tanımıştı ve "Amanın hanımım! Kim çıkardı sizi o tepeye? Hizmetçiniz her tarafta sizi arayıp durdu bütün gün. Burada olabileceğiniz kimin aklına gelirdi ki" dedi; ardından merdiven direklerini ayağa dikti ve basamakları bitkilerin saplarıyla her iki yana tutturmaya başladı. Bu esnada kuleye varan hizmetçi hemen içeri girdi ve daha fazla kendini tutamayıp dövünmeye, "Hey! Canım hanımım! Neredesiniz" diye bağrınmaya başladı.

Kadın onu işitince, sesini elinden geldiğince yükseltmeye çalışarak "Burada, yukarıdayım kardeşim; ağlama, kıyafetlerimi getir bana" dedi.

Hanımının konuştuğunu duyduğu anda hizmetçinin yüreğine su serpildi ve epeyce onarılmış duran merdivene tırmanarak, köylünün yardımıyla kulenin tepesine ulaştı; ama bedeni insandan ziyade yanmış kütüğe benzeyen hanımını tamamen bitip tükenmiş halde, yerde, çırılçıplak yatarken görünce, sanki başka bir yere değil de kadının cenazesine gelmiş gibi üzerine doğru eğilip ağlamaya başladı; bunun üzerine kadın Tanrı aşkına susması ve giyinmesine yardım etmesi için yalvardı. Hizmetçisinden, kıyafetlerini getirenlerle o anda kulede bulunan köylü dışında, dünden beri nerede olduğunu hiç kimsenin bilmediğini öğrenince içi epey rahatladı ve bu konuda kimseye tek laf etmemeleri için ikisine Tanrı aşkına yalvardı.

Epeyce tartışmanın ardından köylü, yürüyemeyecek durumdaki kadını omzuna aldı ve kulenin dışına sağ salim çıkardı; fakat

geride kalan zavallı hizmetçi, yeterince dikkat etmediğinden, ayağı kayınca merdivenlerden düşerek uyluk kemiğini kırdı ve yaşadığı acıyla tıpkı bir aslan gibi ortalığı inletti.

Köylü, kadını bir çimenliğin üzerine yatırdıktan sonra ne olduğuna bakmaya gitti ve hizmetçinin bacağını kırdığını görünce onu da aynı şekilde çimenliğe taşıyıp hanımının yanına bıraktı. Kadın, başına gelen felaketlere bir de bunun eklediğini, yardımına en çok güvendiği kişinin bacağını kırdığını görünce iflah olmaz bir kederle öylesine yürek paralayıcı bir ağlama tutturdu ki, zavallı köylü, onu nasıl teselli edeceğini bilemediği gibi, kendi de gözyaşlarına boğuldu; fakat güneşin batmaya başlamasıyla birlikte, biçare kadın karanlığa burada yakalanmak istemediğini söyleyince, evine döndü ve karısıyla iki kardeşini alıp yeniden çimenliğe geldi. Hizmetçiyi, yanlarında getirdikleri tahtaya yatırıp eve taşıdılar. Köylü, biraz taze su ve tatlı sözlerle kadını teskin ettikten sonra omzuna alıp odasına kadar götürdü; köylünün karısı da ona un çorbası içirdi ve üstünü başını çıkartıp yatağına yatırdı. O gece kadınla hizmetçinin Floransa'ya gitmesi gerektiğine karar verdiler. Öyle de yaptılar.

Bir ayağı üstünde bin yalan bulan kadın, olayların nasıl meydana geldiğiyle ilgili Floransa'da öyle bir hikâye uydurdu ki gerek kendisinin gerekse hizmetçisinin başına gelenlerin tamamen iblislerin işi olduğuna erkek kardeşlerini, kız kardeşlerini ve diğer herkesi inandırdı. Hekimler hemen kolları sıvadılar ve kadının yüksek ateşini düşürüp yaralarını iyileştirdiler; fakat bu arada kadın çarşaflara yapışıp kalan ve nice kez baştan başa soyulan derisi yüzünden acılar içinde büyük çileler çekti. Hekimler hizmetçinin bacağını da aynı şekilde iyileştirdi.

Bu olanlar sayesinde kadın âşığını unuttu ve o günden sonra aklını kullanıp bir daha âşık olmamaya, kimseyi de oyuna getirmemeye dikkat etti. Talebe, hizmetçinin bacağını kırdığını öğrenince, intikamını tamamen aldığını düşünerek sevindi ve olayın üzerini kapatıp kimseye tek laf etmedi.

Talebelerin hepsi diyemem ama büyük çoğunluğunun şeytana pabucunu ters giydireceğini bilmediğinden, herhangi birine yutturabileceği numaraları talebenin de yiyeceğini zanneden akılsız kadının oyunları başına işte bu işleri açtı. Bu nedenle hanımlar, siz siz olun ve başkalarına, bilhassa da talebelere oyun oynamaya kalkmayın.

8. HİKÂYE

Birlikte takılan iki arkadaştan biri, diğerinin karısıyla beraber olur; arkadaşı bunu öğrenince karısıyla bir olup onu bir sandığa kapatır; adam hâlâ sandığın içindeyken, arkadaşı, sandığın üzerinde onun karısıyla yatar.

Elena'nın acılarını dinleyip her ne kadar başına gelenleri kısmen de olsa hak ettiğini düşündükleri için ona karşı iyi kötü şefkat duymuş olsalar da, topluluktaki hanımlara ağır ve bunaltıcı geldi; diğer yandan talebeyi katı yürekli, fazlasıyla insafsız, hatta zalim buldular. Pampinea sözlerinin sonuna gelince, kraliçe, Fiammet-

ta'ya sırayı sürdürmesini buyurdu. Kraliçenin buyruğunu yerine getirmeye can atan Fiammetta söze şöyle başladı:

Tatlı hanımlar, kalbi kırılan talebenin acımasızlığı yüzünden epeyce sarsılmış göründüğünüzden, acıya bulanan yüreklerinizi daha eğlenceli bir hikâyeyle tatlandırmanın iyi geleceğini düşündüm ve bu maksatla sizlere, uğradığı haksızlığı daha sakin bir tavırla karşılayan ve intikamını daha itidalli yollardan alan bir gencin kısacık öyküsünü anlatacağım. Bu sayede, uğradığı haksızlığın öcünü almaya kalkan birinin, eşeğin duvara attığı çiftenin terkisine geri çarpacak olmasıyla yetinmesi ve intikam alırken ipin ucunu kaçırmaması gerektiğini göreceksiniz.

Öncelikle, duyduğum kadarıyla bir zamanlar Siena'da yaşayan ve halk tabakasından olmakla birlikte düzgün ve varlıklı ailelerden gelen iki gencin Camollia'da kapı komşusu olduklarını bilmelisiniz. Biri Spinellaccio Tavena, diğeri ise Zeppa di Mino adındaki bu iki genç her zaman birlikte takılırlar ve dışarıdan göründüğü kadarıyla birbirlerini kardeş gibi severlerdi. İkisinin karısı da çok güzeldi.

Zeppa'nın evde olup olmadığına bakmadan sık sık evine girip çıkan Spinelloccio, adamın karısıyla samimiyeti öylesine ilerletti ki sonunda kadınla beraber olmaya başladılar ve kimselere fark ettirmeden uzun bir süre ilişkilerine devam ettiler. Aradan epey zaman geçtikten sonra bir gün Spinelloccio arkadaşını çağırmak için evine gitti. Zeppa evdeydi fakat karısı farkında değildi; bu yüzden kocasının evde olmadığını söyledi. Bunun üzerine Spinelloccio bir koşu yukarı çıktı ve salonda kimsenin olmadığını görünce hazır yalnız yakalamışken kadını kucaklayıp öpmeye başladı. Kadın da onu karşılıksız bırakmadı. Zeppa bütün bunları gördü ama hiç ses etmedi; işin sonunun nereye varacağını görmek için gizlenip bekledi. Çok geçmeden karısıyla Spinelloccio'nun sarmaş dolaş odaya geçip kapıyı kapattıklarını gördü ve sinirden köpürdü ama bağırıp çağırmakla yahut başka türlü davranmakla uğradığı haksızlığı hafifletemeyeceğini, aksine rezaleti daha da büyüteceğini bildiğinden, böylesi bir durumda ne gibi bir intikam almak gerektiğini düşünmeye koyuldu. Uzun uzun kafa yorduktan sonra aklına yatan bir yol buldu ve Spinelloccio karısının yanında kal-

dığı sürece gizlendiği yerden çıkmadı. Spinelloccio gider gitmez, hemen odaya girdi ve karısının, Spinelloccio ile oynaşırken başından sıyrılıp düşen eşarbı düzeltmeye çalıştığını görünce "Ne yapıyorsun, hanım" diye sordu.

Kadın, "Görmüyor musun" diye cevap verdi.

Zeppa, "Gayet iyi görüyorum. Hiç görmek istemeyeceğim bir şey daha gördüm ama!" dedi ve ne gördüğünü enikonu anlattı. Bunun üzerine kadın büyük bir korkuya kapıldı ve lafı epey dolandırdı; ama sonunda inkârın faydasız olduğunu görünce, Spinelloccio'yla olan ilişkisini itiraf edip gözyaşları içinde af dilemeye başladı.

Bunun üzerine Zeppa, "Bak kadın, bir hatadır, etmişsin; ama seni affetmemi istiyorsan eğer, söyleyeceklerimi harfiyen yerine getirmelisin. Yarın sabah bir bahane bul ve günün üçüncü çeyreğine doğru Spinelloccio'nun yanımdan ayrılıp buraya, sana gelmesini sağla. O geldikten hemen sonra ben de eve döneceğim. Benim geldiğimi duyar duymaz onu şu sandığa kapat ve kapağını kilitle. Ardından ne yapman gerektiğini, işin bu kısmını hallettikten sonra söyleyeceğim. Korkmana hiç gerek yok; sana söz veriyorum, ona bir fenalık etmeyeceğim" dedi. Kadın onu memnun etmek için dediklerini yapacağını söyledi ve sözünde durdu.

Ertesi gün Zeppa ile Spinelloccio birliktelerdi. Günün üçüncü çeyreğine doğru Spinelloccio, kadına o saatte geleceğine söz verdiğinden Zeppa'ya "Bugün yemeği bir arkadaşımda yiyeceğim. Bekletmek istemem. Haydi, hoşça kal" dedi.

Zeppa, "Daha yemeğe çok var!" dedi.

Spinelloccio, "Mühim değil. Kendisiyle konuşmam gereken bir mesele var; onun için vakitlice gitsem iyi olur" dedi.

Böylece Zeppa'nın yanından ayrılan Spinelloccio, biraz dolandıktan sonra adamın eve gitti. Tam karısıyla odaya girmişlerdi ki, Zeppa çıkageldi. Kadın, onun geldiğini duyar duymaz, sanki çok korkmuş gibi davranarak Spinelloccio'yu kocasının söylediği sandığa kapattı ve kapağını kilitledikten sonra odadan çıktı.

Zeppa, üst kata çıkıp karısına "Yemek vakti geldi mi, hanım" diye sordu.

Kadın, "Geldi tabii" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Zeppa, "Spinelloccio bugün öğle yemeğine bir arkadaşına gitti; karısı yalnızdır şimdi. Cama çıkıp sesleniver; söyle de bugün bizimle yesin yemeği" dedi.

Kadın hâlâ büyük bir korku içindeydi; o yüzden kocasının sözünden çıkmak istemedi ve emrini hemen yerine getirdi. Spinelloccio'nun karısı, kocasının yemeğe gelmeyeceğini duyunca, Zeppa'nın karısının da ısrarıyla kalkıp geldi. Zeppa, eve girdiği anda kadını büyük bir coşkuyla karşıladı, kibarca koluna girdi; alçak sesle karısına mutfağa gitmesini emrettikten sonra, kadını odaya götürdü ve içeri girer girmez gerisingeri dönüp kapıyı içeriden kilitledi. Kadın Zeppa'nın kapıyı kilitlediğini görünce "Aman Zeppa, ne demek şimdi bu? Bunun için mi beni buraya getirdiniz? Spinelloccio'ya duyduğunuz sevginin, aranızdaki bağın karşılığı bu mu" dedi.

Zeppa, kadını sıkıca kavradı ve kocasının kilitli durduğu sandığa yaklaşıp "Kadın, söylenmeden önce sana anlatacaklarımı bir dinle. Spinelloccio'yu kardeşim gibi sevdim; hâlâ da severim. Kendisinin henüz haberi yok ama dün seninle yatar gibi karımla da birlikte olduğunu, ona duyduğum güveni boşa çıkardığını gördüm. Fakat onu çok sevdiğim için, bana ettiğinin birebir aynısını ona yaşatmak dışında başkaca bir intikam peşinde değilim. O benim karımla beraber olduğuna göre, bana da seninle olmak düşer. Ama razı gelmeyecek olursan, bu durumda onu suçüstü yakalamam gerekecek. Her halükârda bu haksızlığı cezasız bırakmaya niyetim yok benim; bunun acısını öyle bir çıkartırım ki bir daha ikiniz de dirlik yüzü görmezsiniz" dedi.

Kadın bu duyduklarının üzerine Zeppa'dan olayın ayrıntılarını da enikonu öğrenince ikna oldu ve "Sevgili Zeppa, madem bu intikam işi benim üzerime vazife, ben de razıyım, ne yapmamız gerekiyorsa yapalım; ama bu yüzden karınla aramıza kırgınlık girsin istemem, çünkü bu olanlara rağmen onunla küs kalmaya niyetim yok benim" dedi.

Zeppa, "Bundan emin olabilirsin. Üstelik sana bir de asla sahip olamayacağın kadar güzel ve kıymetli bir mücevher veririm" dedi.

Bu sözlerinin ardından kadını kucaklayıp öpmeye başladı ve kocasının kilitli durduğu sandığın üzerine yatırdı; sonra da gönlünü dilediğince şenlendirdi. Kadın da öyle.

Spinelloccio hâlâ sandığın içindeydi; bu yüzden Zeppa'nın ağzından çıkan sözleri de, karısının verdiği cevabı da, başının tepesinde fıkırdanmalarını da duydu ve yüreğine saplanan acıyla oracıkta öleceğini sandı. Zeppa'dan korkusu olmasa, kısılıp kaldığı yerden karısına adamakıllı kalayı basacaktı. Fakat hemen ardından bu alçaklığı ilk kendisinin başlattığını, Zeppa'nın böyle yapmakta haklı olduğunu, hatta kendisine dostça davrandığını, insanca yaklaştığını düşündü ve Zeppa dilediği müddetçe onunla eskisinden de iyi dost olmaya karar verdi.

Zeppa, kadınla dilediğince vakit geçirdikten sonra, sandığın üzerinden indi ve kadının söz verdiği mücevheri sorması üzerine kapıyı açıp karısını odaya getirdi. Karısının ağzından çıkan tek söz "Verdiğimi aldım, sayenizde hesap tamam" oldu ve böyle söyledikten sonra kahkahayı bastı.

Ardından Zeppa karısına dönüp "Aç şu sandığı" dedi. Karısı sandığı açınca, Zeppa, Spinelloccio'yu kadına gösterdi. O anda, nicedir yaptıklarından haberdar olan Zeppa'yı karşısında gören Spinelloccio'nun mu, yoksa başının üstünde fıkırdanmalarını kocasının duymuş, hatta birebir hissetmiş olduğunu anlayan kadının mı daha büyük bir utanç yaşadığını anlatması uzun sürer.

Zeppa kadına döndü ve "İşte sana söz verdiğim mücevher" dedi. Spinelloccio sandıktan çıktı ve hiç tantana etmeden "Ödeştik Zeppa. Az evvel karıma yine eskisi gibi arkadaş olduğumuzu söylemen çok hoştu. Zaten karılarımızdan başka ayrı gayrımız yoktu, artık onlar da müşterek" dedi.

Zeppa halinden memnundu. Dördü birden öğle yemeklerini büyük bir dirlik düzenlik içinde yediler. O günden sonra kadınlardan her birinin iki kocası ve kocalardan her birinin iki karısı oldu. Bu mesele yüzünden aralarında ne bir pürüz yaşandı ne de tartışma çıktı ve birlikte geçinip gittiler.

9. HİKÂYE

*Vurguna çıkan bir topluluğa katılmak isteyen üstat hekim Simone, Buffalmacco ve Bruno tarafından gece yarısı bir yere götürülür ve Buffalmacco tarafından bir hendeğe atılıp pislik içinde bırakılır.**

Topluluktaki hanımlar, iki Sienalının eşlerini paylaşması hakkında bir süre çene çaldıktan sonra, Dioneo'nun ayrıcalığını bozmak istemeyen kraliçe, geriye yalnızca kendisinin kaldığını görerek söze başladı:

Sevdalı hanımlar, Spinelloccio, Zeppa'nın yaptığı hinliği fazlasıyla hak etmişti. Az önce Pampinea'nın gözler önüne serdiği gibi ben de, ister kendisi kaşınmış isterse hak etmiş olsun, birinden öç alırken sert yollara başvurulmamasından yanayım. Spinelloccio başına geleni hak etmişti; bense size zorla kendi kaşınan birinden bahsedeceğim. Fakat ona hinlik edenlerin kınanmayı değil övülmeyi hak ettiği düşüncesindeyim. Bahsi geçen kişi, öküzün teki olduğu halde sincap kürkünde Bologna'dan Floransa'ya dönen bir hekim.

Neredeyse her gün kimisi hâkim, kimisi hekim, kimisi de avukat çıkmış bizim buralı hemşerilerin büyük bir şaşaa içinde, sırtlarında lâl rengi uzun, bol cüppe, kafalarında sincap kürküyle, takıp takıştırıp Bolonya'dan buraya döndüklerini, sonra da o şaşaalı görünüşlerinin altını nasıl dolduramadıklarını görüyoruz. İlimden değil babadan zengin olan üstat Simone da Villa da diğerleri gibi yakın zaman önce üzerinde lâl rengi cüppesi, başında kocaman kürküyle, kendi dediğine bakılırsa tıp hekimi olarak Floransa'ya döndü ve günümüzde Via del Cocomero adını taşıyan caddeden bir ev aldı.

Daha önce belirtildiği üzere, kente daha yeni dönmüş olan bu üstat Simone'nin göze çarpan huylarından biri de, yanında duran

---

* Bu hikâyede bolca kelime oyunu yapılmaktadır. Tuhaf kelimeler ya da manasız ifadeler, herhangi bir yazım yanlışından kaynaklanmamaktadır –çn.

herkese, sokaktan gelip geçenleri sormasıydı ve sanki hastalıklara yazacağı ilaçlar insanların davranışlarına bağlıymış gibi edindiği bilgilerin hepsini aklında tutardı. Büyük bir ilgiyle gözlerini diktiği kişiler arasında, bugün burada iki kez bahsi geçen, komşuları Bruno ve Buffolmacco da vardı; çünkü yediği içtiği ayrı gitmeyen bu iki ressam, gerçek hayatta da olduğu gibi, şu dünya üzerinde diğer herkesten daha kaygısız, daha şen şakrak yaşıyormuş gibi görünüyorlardı. Neyin nesidirler diye kime sorduysa, hepsinden çulsuz birer ressam oldukları yanıtını alınca, sefalet içinde böylesine mutlu yaşanabileceği bir türlü aklına yatmadığından ve ikisinin de çok kurnaz olduğunu işittiğinden, kimselerin bilmediği bir kaynaktan oluk oluk akan bir gelirleri olması gerektiğini düşündü; bu yüzden mümkünse her ikisiyle ya da en azından biriyle arkadaş olmayı kafasına koydu ve sonunda Bruno ile ahbaplık kurdu. Bir iki görüşmenin ardından hekimin kaz kafalının teki olduğunu anlayan Bruno, bol keseden sallayarak hiç olmadığı kadar eğlenmeye başladı; hekim de onunla vakit geçirmekten büyük keyif alıyordu. Arada bir Bruno'yu öğle yemeğine evine davet etmekle daha samimi konuşabileceklerine inanan hekim, bir gün Bruno'ya yoksulluklarına rağmen Buffalmacco ile böylesine mutlu yaşamalarına çok şaşırdığını söyledi ve bunu nasıl becerdiklerini anlatmasını istedi.

Bruno hekimin bu sözlerini işitince, yine her zamanki gibi saçma sapan, manasız sorularından biriyle karşı karşıya olduğunu düşünüp gülmeye başladı ve ona ahmaklığına yaraşır bir cevap vermek gerektiğine karar vererek, "Üstadım, bunu nasıl başardığımızı genellikle anlatmam; ama dostum olduğunuz ve kimseye söylemeyeceğinizi bildiğim için, sizden gizlemeyeceğim. Arkadaşımla birlikte sizin de dışarıdan gördüğünüz gibi, hatta göründüğünden bile daha keyifli ve rahat yaşadığımız muhakkak. Sanatımızdan ya da oradan buradan elimize geçene kalsak, tükettiğimiz suyu bile karşılayamayız. Ama bu yüzden soyguna çıktığımızı düşünmenizi de istemem. Biz soyguna değil vurguna çıkıyoruz ve bu sayede heves ettiğimiz ya da ihtiyaç duyduğumuz ne varsa, kimseye zarar vermeden toplayabiliyoruz. O gördüğünüz neşeli hayatımızın kaynağı buradan geliyor" dedi.

Hekim, hiçbir fikri olmadığı halde işittiği her söze inanarak meraktan çatlayacak hale geldi ve vurguna çıkmanın ne manaya geldiğini öğrenme hevesiyle yanıp tutuştu; bu yüzden büyük bir ısrarla Bruno'ya sözlerini açıklaması için yalvarmaya, kesinlikle hiç kimseye bundan bahsetmeyeceğine dair yeminler etmeye başladı.

"Aman üstadım!" dedi Bruno, "Benden ne yapmamı istiyorsunuz böyle? Sizin bilmek istemeyeceğiniz kadar, hatta biri duyacak olsa, beni canımdan, bu dünyadan edip San Gallo'daki iblisin* ağzına götürecek kadar büyük bir sırdır bu. Fakat sizin seçkin susaklığınıza olan hürmetim ve şahsınıza duyduğum güven öylesine büyük ki isteğinizi geri çeviremem; sözünüzü tutup kimseye bundan bahsetmeyeceğinize Montesone'deki haç üzerine yemin etmeniz koşuluyla size bu sırrı söylerim."

Üstat hekim, kimseye söylemeyeceğine yemin etti. Bunun üzerine Bruno, "O halde, benim baldan tatlı üstadım, İskoç kökenli olduğundan Michael Scott† adını taşıyan çok büyük bir ispritizma ustasının yakın zaman önce bu kente geldiğini ve şu an pek azı hayatta olan çok sayıda asilzade tarafından büyük hürmet görüp el üstünde tutulduğunu öncelikle bilmelisiniz. Buradan ayrılma vakti geldiğinde, yoğun ısrarlara dayanamayıp en yetkin müritlerinden ikisini, kendisine şeref veren asilzadelerin her arzusunu yerine getirmelerini emrederek burada bıraktı.

Bu iki mürit, bahsi geçen asilzadelerin aşk meşk işlerine yahut diğer meselelerine gözü kapalı koşuyorlardı. Bir zaman sonra kentimizi ve insanlarımızın huyunu suyunu pek sevdiklerinden, buraya temelli yerleşmeye karar verdiler ve zengin mi asil mi diye

---

Ortaçağda birkaç ağzı olan ve her bir ağzında birer günahkâr bulunan şeytan resimleri yaygındı. Örneğin Dante, *İlahi Komedya*'da üç ağzı olan bir şeytan figürüne yer verir ve her bir ağzına dünyanın en büyük günahkârlarından saydığı Yahuda, Brutus ve Cassius'u koyar. Muhtemelen San Gallo hastanesinin bir cephesinde birden fazla ağzı olan bir şeytan resmi vardı –çn.

† Michael Scott, 1175-1232 yılları arasında yaşamış âlim. Arapçadan ve İbraniceden yaptığı Aristoteles çevirileriyle tanınır. Felsefe, astroloji ve simya alanında çalışmaları vardır. Kutsal Roma İmparatoru II. Frederick'in saray astroloğudur –çn.

bakmadan kendilerine yakın buldukları hemşerilerimizle içten ve samimi dostluklar kurdular. Kendilerinden dostluklarını esirgemeyen bu kimseleri kıvançlandırmak için yaklaşık yirmi beş kişiden oluşan ve ayda en az iki kez kendi belirledikleri yerde bir araya gelen bir topluluk kurdular. Bu toplantılarda her üye, her ne arzusu varsa dile getirir ve onlar da hemen o gece bu dileği yerine getirir. Buffalmacco'yla birlikte, içten dostluklarına ve sırdaşlıklarına mazhar olduğumuz bu iki mürit tarafından topluluğa alındık ve hâlâ topluluğun bir parçasıyız. Size şu kadarını söyleyeyim; yemek yediğimiz odanın duvarlarını boydan boya kaplayan halıları, kralara layık sofrayı, her birimizin etrafında pervane olan çok sayıda soylu, şık görünümlü kadın ve erkek hizmetkârları, tabak, kâse, kupa yahut sürahi, yerken içerken kullandığımız ne varsa hepsinin altından ya da gümüşten oluşunu, bütün bunların yanı sıra herkesin kendi damak tadına göre hazırlamış, her birinin önüne canı ne zaman isterse o zaman konan envai çeşit yemekleri, bir araya her gelişimizde görüyor olmak muhteşem bir şey! Sürüsüyle müzik aletinden yükselen tatlı tınıların, kulaklarımızı okşayan şarkılardaki ezgilerin çeşitliliğini, ahengini size asla tarif edemem yahut bu şölenlerde yaktığımız kandillerin, yediğimiz badem şekerlerinin bolluğunu, içtiğimiz şarapların ne kadar seçkin olduğunu, mümkün değil, anlatamam. Fakat oraya bu kılıkta ya da üzerimizde hep gördüğünüz kıyafetlerle gittiğimizi sanmayın sakın, pek sayın su katılmamış bal kabağım; her birimizin giyimi kuşamı öylesine göz alıcı, takıp takıştırdıkları öylesine görkemlidir ki en kılıksızımızın bile imparatorlardan aşağı kalır yanı yoktur.

Ama bütün bu güzelliklerin ötesinde bir de istediğimiz anda birbirinden hoş kadınların dünyanın dört bir yanından getirilmesi hadisesi var! Burada görebileceklerinizin arasında Barbaristan'nın prensesi, Basıkların kraliçesi, Sultanın gözdesi, Üzübek imparatoriçesi, Nurveçya'nın zatı şahanesi, Berlinza'nın zatı bahanesi, Narçiya'nın zatı ananesi bile var. Şimdi hepsini tek tek saymanın âlemi yok. Rahip Johannes'in* Skinkimurra'sına varana

---

Ortaçağda, Asya, Afrika ya da Etiyopya taraflarında Hıristiyan devleti kurduğuna inanılan hayali hükümdar. Coğrafi keşiflerle sonuç-

dek dünyanın tüm kraliçelerini görebilirsiniz burada! Yiyip içip, bir iki dans ettikten sonra her biri, kendisini çağırtmış olan kişiyle birlikte bir odaya çekilir. Bu odalar öylesine güzeldir ki inanın, gözünüze cennet gibi görünür; üstelik içeriyi saran koku, kimyon dövdürürken küçük kavanozlarınızdan aktar dükkânınıza yayılan kokuyu aratmayacak kadar hoştur ve üzerine uzanıp yattığımız yataklar Venedik dükünün yatağından bile daha muhteşem durur. O incecik kumaşları dokurken kadınların kasnağı nasıl çevirdiğini, ıstara nasıl asıldığını varın kendiniz hayal edin! Fakat bana kalırsa, herkesin içinde en iyi vakit geçirenler benle Buffalmacco'dur; çünkü Buffalmacco kendi payına çoğu kez Fransa kraliçesini getirtir, ben de İngiltere kraliçesini. Bu ikisi dünyanın en güzel kadınlarıdır; üstelik öyle harikalar yaratıyoruz ki gözleri bizden başkasını görmüyor. Böylesi yaradılıştaki iki kraliçenin gönlüne taht kurduğumuzu bir düşünün; ondan sonra diğer insanlardan daha mutlu yaşayabilir miyiz yaşayamaz mıyız, hatta yaşamalı mıyız, kendiniz karar verin. Dahası ne zaman onlardan birkaç bin florin istesek, anında elimize saymamazlik etmez değiller.

İşte bu yüzden, kendi aramızda buna vurguna çıkmak diyoruz, çünkü önüne gelenin malını yağmalayan eşkıyalar gibi hareket ediyoruz, ama onlardan büyük bir farkımız var; biz işimiz bittikten sonra aldığımızı yerine geri bırakıyoruz ama onlar bırakmıyorlar. İşte, kıymetli üstadım, vurguna çıkmakla neyi kastettiğimi şimdi anlamışsınızdır ve bu sırrın ne kadar gizli kalması gerektiğini açıkça görüyorsunuzdur; o nedenle yeniden söz vermenizi isteyerek lafı daha fazla uzatmayacağım" dedi.

Tıp bilgisi muhtemelen yeni doğan bebeklerin pamukçuk tedavisinden öteye geçemeyen üstat hekim, Bruno'nun söylediklerine, hakikat karşısında duyulan sarsılmaz güvenle inandı ve bu topluluğa girmek için öylesine büyük bir tutkuya kapıldı ki, en güçlü arzular bile, bu kadar yakıp kavurucu olamazdı. Bu yüzden Bruno'ya ikisinin böyle mutlu mesut yaşamalarında şaşılacak bir

---

lanan yolculuklara çıkılmasının bir nedeni de ona ulaşma arzusudur –çn.

yan olmadığı cevabını verdi ve kendisini de topluluğa aldırmasını istemek için yanıp tutuşsa da Bruno'yu eseleyip beseleyip isteğini rahat rahat kabul ettirebileceği kıvama getirene dek bu konuyu zor da olsa rafa kaldırdı. Böylece kendine ket vurmayı başaran üstat hekim, Bruno'yla muhabbetini iyice koyultmaya çalıştı; kahvaltıda, akşam yemeğinde onu evinde ağırlıyor, bitmek bilmez sevgi gösterilerinde bulunuyordu. Artık araları öylesine iyi, öylesine sıkı fıkıydı ki dışarıdan bakınca hekim, Bruno'suz adım atamazmış gibi görünüyordu.

Hekimin bunca cömertliği karşısında kıymet bilmez biri gibi görünmek istemeyen Bruno da duyduğu memnuniyeti göstermek için evinin salonuna Quaresima,* yatak odasının girişine Agnus Dei† resimlerini yaptı; ayrıca hekim tavsiyesine ihtiyaç duyanlar için, sokak kapısının üzerine diğer evlerden ayırt edilmesini sağlayacak bir lazımlık‡ çizdi. Fakat hekime kalırsa, içlerinde en güzeli, hole çizdiği kedilerle farelerin savaşını anlatan resimdi.

Akşam yemeğine hekime gitmemişse eğer, arada bir "Dün gece toplulukla beraberdim" derdi. Bir seferinde "İngiltere kraliçesinden gına geldiği için dün gece Altarların Ulu Kağan'ının gumedrasını getirttim" dedi.

"Gumedra da ne demek" diye sordu hekim. "Bu isimlerden hiçbir şey anlamıyorum."

"Ah üstadım, şaşırmadım!" diye cevap verdi Bruno. "Pipo Surat'la Kibri Sima'nın bu konuda konuşmadıklarına eminim."

"Hipokrat'la İbni Sina'nın mı demek istiyorsun" dedi hekim.

"Aman, ne bileyim" dedi Bruno. "Siz nasıl bizim isimleri karıştırıyorsanız, ben de sizinkileri karıştırıyorum işte. Ulu Kağan'ın dilinde gumedra bizdeki kraliçeye denk gelir. Kendisi tam bir dilberdir! Ve inanın bana, size ilaçları da unutturur, reçeteleri de, yakıları da!"

Bruno, hekimi daha da heveslendirmek için zaman zaman böyle konuşmalar yaparken, hekim de izzeti ikramı bol tutarak

---

* Perhizi simgeleyen sade kıyafetler içinde zayıf bir kadın resmi –çn.

† Haç taşıyan bir kuzu resmi –çn.

‡ Hekimler birçok hastalığı, hastaların idrarından teşhis ederdi –çn.

onu istediği kıvama getirdiğini düşünüyordu; derken, bir gece, Bruno'nun kediyle farelerin savaşını resmettiği sırada, kandille ona ışık tutan hekim, derdini açma vaktinin geldiğine karar verdi ve hazır yanlarında kimse yokken "Bruno, şu dünya üzerinde başka kimse için böyle söylemem ama Tanrı şahidim ya, senin için yapmayacağım şey yok; hani, bana buradan Peretola'ya* gitmemi söylesen, herhalde kalkar giderim. Bu nedenle, senden tüm samimiyetimle açık açık bir ricada bulunacağım için hiç şaşırma. Hatırlarsan bana geçenlerde topluluğunuzdan, keyifli anlarınızdan bahsetmiştin; o günden beri topluluğunuza girmeye öylesine can atıyorum ki başka hiçbir uğurda bu kadar hevesli olunamaz. Bu hevesimin boş yere olmadığını kendin de göreceksin, çünkü olur da topluluğunuza alınırsam, bugüne dek görüp görebileceğin en güzel kızı getirteceğim; eğer öyle çıkmazsa, şu andan itibaren bana ağzına geleni söyleyebilirsin. Onu geçen sene Cacavincigli'de gördüm ve sırılsıklam âşık oldum; duygularıma karşılık vermesi için temizinden on Bologna gümüşü vereyim dedim ama yanaşmadı. O yüzden sana tüm kalbimle yalvarıyorum, topluluğunuza katılmak için yapmam gereken ne varsa hepsini anlat ve beni aldırmak için elinden ne geliyorsa yap; aslında siz de böylece topluluğunuza dürüst, namuslu, haysiyetli birini katmış olursunuz. Hem kendin de görüyorsun ya, her şeyden önce çok yakışıklı bir adamım, cin gibi akıllıyım, yüzüm adeta güle benziyor; dahası ben bir tıp hekimiyim ve aranızda hekim bulunduğunu hiç sanmıyorum. Üstelik ne güzel hikâyeler bilirim, nasıl güzel şarkı söylerim. Bak sana hemen bir tane söyleyeyim" dedi ve hiç beklemeden şarkıya başladı.

Bruno kahkahayı basmamak için kendini sıkmaktan patlayacak gibi oldu ama yine de kendini tutmayı başardı.

Hekim, şarkısını bitirince "Nasıl buldun" diye sordu.

"Süpürge sapından gitar olsa, o bile sönük kalır yanınızda, gerçekten dehşet verici bir sesiniz var" dedi.

Hekim, "Kendi kulağınla duymasaydın, hayatta inanmazdın bence" dedi.

Floransa'ya yalnızca birkaç kilometre uzaklıktadır –çn.

Bruno, "Kesinlikle, çok haklısınız" diye cevap verdi.

Bunun üzerine hekim "Bende daha ne şarkılar var; ama şimdilik bunları bir kenara bırakalım. Senin de bildiğin gibi babam köyde yaşamasına rağmen soylu biriydi ve anne tarafım Vallecchio'nun asillerindendi. Gördüğün gibi Floransa'nın hekimleri arasında en iyi kitaplar, en güzel kıyafetler bende. Tanrı seni inandırsın dolabımda, ta on sene önce, kuruşu kuruşuna yüz lira sayıp aldığım kıyafetler bile var! Onun için sana tüm kalbimle yalvarıyorum, beni de aldır topluluğunuza. Eğer bana bunu yaparsan, dilediğin kadar hasta olabilirsin; sözüm söz, senden tek kuruş tedavi ücreti almayacağım" dedi.

Bruno, daha önce pek çok defa hekimin aptal olduğuna kanaat getirmişti ama bu sözleri işittikten sonra bundan iyice emin oldu ve "Şu tarafa biraz daha ışık tutun üstadım. Şu farelerin kuyruklarını bitireyim, biraz sabredin, ondan sonra cevabımı söylerim" dedi.

Kuyrukları hallettikten sonra, sanki vereceği cevabın ağırlığı altında eziliyormuş gibi "Üstadım, benim için ne olsa yaparsınız, biliyorum bilmesine ya, isteğinizin yerine getirilmesi, sizin gibi yüce bir akıl için çocuk oyuncağı olabilir belki; ama benim için gerçekten çok güç. Hani benlik bir durum olsa, şu dünyada başka kimse için uğraşmayacak olsam da, sırf sizin için, sırf sizi bir dost olarak çok sevdiğim ve kocakarıları bile suya götürüp susuz getirecek o bilgelikle dolup taşan sözlerinize kapılmadan edemeyeceğim için elimden gelen neyse yapardım. Üstelik sizinle daha fazla vakit geçirdikçe daha çok şahit oluyorum bilgeliğinize. Ayrıca şunu da eklemek isterim ki başka hiçbir neden olmasa dahi, söylediğiniz gibi bir güzele gönül verdiğinizi öğrenmek bile, sizi sevmem için başlı başına yeter de artar. Fakat bu meselede sizin dediğiniz, benim elimden gelmez; bu nedenle size faydamın dokunmayacağını söylemek isterim. Ama aramızda kalacağına dair bana gerek şeref gerek esef sözü verirseniz, nasıl bir yol tutmanız gerektiğini söylerim. Zaten sahip olduğunuz o güzelim kitaplara, sayıp döktüğünüz bütün o şeylere bakılırsa, bu işin altından kalkacağınız bence kesin" dedi.

Bunun üzerine üstat hekim, "Hiç çekinmeden de diyeceğini. Anlaşılan sen beni pek tanıyamamışsın, nasıl bir sır küpü olduğumu görememişsin. Forlimpopoli'nin kent hâkimliğini yaptığı sırada Messer Guasparuolo da Saliceto, neredeyse her sırrını bana açardı; çünkü ser verip sır vermediğimi bilirdi. Sözlerime kanıt mı arıyorsun? Bergamina ile evleneceği haberini ilk bana vermişti. Anladın mı şimdi" dedi.

"Tamam, o zaman" dedi Bruno. "Onun gibi biri güvendikten sonra, ben hayli hayli güvenirim. İzlemeniz gereken yol şu: Şimdi bizim toplulukta her zaman bir başkanla iki danışman olur ve bu kişiler her altı ayda bir değişir. Önümüzdeki ay, Buffalmacco'nun başkan, benim de danışman olacağımız yüzde yüz kesinleşti. Herkes sözünü saydığı için başkan istediği birini topluluğa aldırabilir. Bu yüzden bana kalırsa, elinizden geldiğince Buffalmacco'nun gözüne girmeye, dostluğunu kazanmaya bakın. Zaten sizin nasıl bilge bir adam olduğunuzu görünce, ister istemez bayılacaktır size. Sağduyunuz ve diğer meziyetleriniz sayesinde aranızdaki samimiyeti biraz ilerletince, isteğinizi açarsınız; o da sizi kıramaz. Ben zaten kendisine sizden bahsetmiştim; onun da size kanı kaynamıştı. Siz işin bu kısmını halledin ve gerisini bana bırakın."

Bunun üzerine üstat hekim "Bu dediklerin kulağa harika geliyor! Akıllı insanlarla vakit geçirmeyi seviyorsa, benimle birazcık sohbet etsin yeter; konuşmamı dinledikten sonra beni bir an olsun yanından ayırmak istemez. Bende öyle büyük bir akıl var ki hani koca bir şehre dağıtmaya kalksam, eksildiğinin farkına bile varılmaz" dedi.

Bruno, işin bu ayağını hallettikten sonra Buffalmacco'ya olan biteni bir bir anlattı. Kaz kafalı hekimin yoluna baş koyduğu gün gelene kadar, Buffalmacco'ya sanki bin yıl geçmiş gibi geldi.

Hekim, topluluğa girmeye can attığından Buffalmacco'nun dostluğunu kazanana dek rahat nefes almadı ve kolayca arkadaş olmalarının ardından Buffalmacco'yu ve onunla birlikte Bruno'yu öğle ve akşam yemeklerine davet edip dünyanın en güzel sofralarında ağırlamaya başladı. İki ressam, beyzadeler gibi keyif sürüyor, lezzetli şarapların, besili horozların, envai çe-

şit yemeklerin önlerinden eksik edilmediğini gördükçe hekimin daha da içine düşüyor, hatta ondan başkası olsa hayatta böyle davranmayacaklarını söyleyerek davet bile beklemeden evine damlıyorlardı.

Hekim, doğru anın geldiğine karar verince, daha evvel Bruno'ya açıldığı gibi, Buffalmacco'ya da derdini anlattı. Bunun üzerine Buffalmacco, sanki çok büyük bir öfkeye kapılmış gibi yaparak kızılca kıyametleri kopardı ve Bruno'ya "Passignano'nun Ulu Tanrı'sına* yemin olsun ki, suratının ortasına sağlam bir tane geçirip o burnunu ayaklarının dibine yuvarlamamak için kendimi çok zor tutuyorum! Hekime sırrımızı açık eden hain senden başkası olamaz! Alçak!" dedi.

Hekim, bir başkasından duyduğuna yeminler ederek Bruno'yu akladı ve epey uğraştıktan sonra bilgece sözleri sayesinde Buffalmacco'yu yatıştırdı.

Buffalmacco hekime dönüp "Önceden Bolonya'da bulunduğunuz ve bu topraklara diliniz mühürlü döndüğünüz açıkça anlaşılıyor üstadım. Ayrıca görünen o ki pek çok ahmağın yaptığı gibi alfabeyi elmayla† öğrenmek yerine kavunun üzerinde uzun uzadıya çalışmışsınız. Ve eğer yanılmıyorsam bir pazar günü vaftiz olmuşsunuz. Bruno'nun söylediğine göre Bologna'da tıp dalında ihtisas yapmışsınız ama bana kalırsa asıl çalışma alanınız gönülleri tavlamak üzerineymiş; çünkü bilgeliğinizle ve tatlı dilinizle bunu öyle iyi beceriyorsunuz ki, bugüne dek tanıdığım hiç kimse elinize su dökemez" dedi.

Hekim lafı ağzına tıkarcasına Bruno'ya dönüp "Bilge kimselerle bir araya gelip laflamak ne güzel! Şu kıymetli beyefendi gibi içimi bir bakışta böyle derinlemesine okuyabilecek bir kişi daha var mıdır acaba? Ne kadar müstesna biri olduğumu, Buffalmacco gibi sen de fark etmiştin Bruno, ama seninki biraz vakit almıştı. Buffalmacco'nun bilge kimselerle sohbet etmekten keyif aldığını

Passignano Kilisesinde bulunan *Tanrı Babamız* resmi kastediliyor –çn.

Alfabeyi öğretmek için harfler elmaların üzerine kazınır, dersin sonunda harfleri doğru okuyan çocuklara bu elmalar ödül olarak verilirdi –çn.

söylediğinde, ben ne demiştim; söylesene! Dediğim kadar varmışım ama değil mi" dedi.

Bruno, "Az bile söylemişsiniz" dedi.

Ardından hekim Buffalmacco'ya dönüp "Beni bir de Bolonya'dayken görseydiniz, hakkımda kim bilir daha neler söylerdiniz! Orada gencinden yaşlısına, öğrencisinden hocasına varana dek, herkes beni dünyalar kadar çok severdi; çünkü sohbetimle ve bilgeliğimle insanları nasıl mest edeceğimi çok iyi bilirdim. Ayrıca yeri gelmişken söyleyeyim, oradakiler bana öyle bayılırdı ki tek kelime etmeden hepsini gülmekten kırıp geçiriverirdim. Kentten ayrılacağım zaman herkes gözyaşlarına boğuldu, çünkü hepsi birden kalmamı istiyordu; hatta durum öyle bir hal aldı ki sırf kalayım diye, tüm tıp öğrencilerine tek başıma ders vermemi teklif ettiler, ama ben kabul etmedim, çünkü ezelden beridir ailemin olan ve bana miras kalan sürüsüyle malın mülkün başında olmaya karar vermiştim. Öyle de yaptım" dedi.

Bunun üzerine Bruno, Buffalmacco'ya "Buna ne diyorsun? Sana anlattığım zaman bana inanmıyordun. Dinim hakkı için, bu topraklarda eşek sidiğinden onun kadar iyi anlayan bir hekim daha yoktur; hatta buradan Paris'e kadar arasan, kesinlikle onun gibisini bulamazsın. Hekimin isteğini artık geri çevirmek olmaz, değil mi ama!" dedi.

Hekim, "Bruno doğru diyor ama bu taraflarda pek tanınmıyorum işte. Siz Floransalıların aklı biraz kıt; yoksa siz beni bir de kendi çevremleyken yani hekimlerle bir aradayken görün" dedi.

Buffalmacco, "Gerçekten de üstadım, siz benim umduğumdan çok daha bilgilisiniz. Bu nedenle sizinle, sizin gibi bilge birinin hak ettiği biçimde konuşacağım. Topluluğumuza kati surette girmenizi sağlayacağıma kaçıkça söz veriyorum" dedi.

Bu vaadin ardından hekimin ikramları iyice katmerlendi. Dünyanın en saçma sapan hikâyelerini hekime yutturmaktan zevk alan iki ressam ona, insanoğlunun tüm hacetleri içinde görüp görülebilecek en güzel varlık diye takdim ettikleri Kuburistan kontesini ayarlamaya söz verdiler. Hekim bu kontesin kim olduğunu sorunca Buffalmacco, "Pek sayın tohumluk hıyarım, kontes

öylesine azametli bir kadındır ki şu dünya üzerinde borusunun ötmediği ev çok azdır. Diğerlerini geçtim, Fransiskenler bile borazan sesiyle haraç verirler ona. Bilmenizi isterim ki kendisi genellikle inziva halindedir ama dışarı çıktı mı, varlığı hemen hissedilir. Her ne kadar daimi ikameti Laterina'da bulunsa da geçen gece biraz hava almak ve ayaklarını yıkamak için Arno'ya giderken sizin kapının önünden geçti. Kontesin askerleri onun azametini temsil eden sırık ve kovalarla etrafta sıkça dolaşırlar. İbrikçibaşı, Kont Süpürgesapı, Mabad Efendi, Amelzade ve şimdi hatırlamasanız da tanıdığınızı bildiğim daha nice baronlarını her yerde görebilirsiniz. Tasarladığımız gibi giderse, şu Cacavincigliliyi bırakıp sizi tatlı kollarına takdim edeceğimiz kadın işte böylesine ulu biri" dedi.

Bologna'da doğup büyüdüğü için, ne dediklerinden pek fazla anlamayan hekim, kontesle olmaktan memnuniyet duyacağını söyledi ve bu konuşmanın üzerinden çok geçmeden iki ressam hekime topluluğa alındığı haberini verdi. Bir sonraki toplantının yapılacağı günün sabahında hekim, iki ressamı öğle yemeğine davet etti ve yemeğin ardından topluluğun yanına nasıl gelmesi gerektiğini sordu.

Bunun üzerine Buffalmacco, "Bakın üstadım; öncelikle çok cesur olmanız lazım. Eğer cesur davranmazsanız bize engel çıkarırsınız ve başımıza büyük dert açarsınız. Bu gece, herkesin uykuya yeni yattığı sırada, bir yolunu bulup geçenlerde Santa Maria Novella'nın öte tarafına dikilen yüksekçe lahitlerden birinin üzerine tırmanmalısınız. Sırtınızda en güzel kıyafetleriniz olsun; çünkü hem toplulukla ilk karşılaşmada saygın bir intiba bırakırsınız, hem de, gerçi kendi kulaklarımızla duymadık ama söylenenlere bakılırsa, kontes kesenin ağzını açıp, asaletinizden ötürü sizi hamam şövalyelerinden biri yapmak niyetindeymiş.

Biz, sizi aldırmak için birini yollayacağız. O gelene kadar yerinizde durup bekleyin. Her şeyi bilin diye söylüyorum; sizi almaya gelecek olan boynuzlu, yabani, kara bir yaratıktır; öyle pek büyük sayılmaz ama sizi korkutmak için karşınıza dikilip korkunç hırıltılar çıkaracak, etrafta epey hoplayıp zıplayacak,

fakat korkmadığınızı görünce, size usulca sokulacak. Yanınıza yaklaşınca hiç korkmadan lahitten inin ve Tanrı'nın ya da azizlerin adını asla zikretmeden üzerine binin. Yerleşip oturduktan sonra nazik bir biçimde kollarınızı göğsünüzde kavuşturun ve ona hiç dokunmayın. Aheste aheste yola koyulup sizi bize getirecek. Ama yanımıza ulaşana dek Tanrı'yı veya azizleri aklınıza getirecek olursanız yahut korkuya kapılırsanız, baştan söyleyeyim, sizi sırtından atıverir ya da götürüp kokuşmuş bir yere fırlatıverir. Bu yüzden, cesaretinizin sizi yarı yolda bırakmayacağından iyice emin değilseniz, hiç gelmeyin. Ne kendi başınızı yakın ne de bizimkini!" dedi.

Bunun üzerine hekim, "Siz beni daha tanımıyorsunuz; elime eldiven, sırtıma uzun elbise geçirdiğime bakmayın! Bologna'dayken, arkadaşlarımla bazen çapkınlığa çıkardık; o gecelerde neler yaptığımı bilseniz aklınız şaşar! Mesela bir seferinde, Tanrı sizi inandırsın, bir karış boyunda kıçı kırık kızın teki bizimle gelmek istemedi; ben de önce yumrukları peş peşe indirdim, sonra da kucakladığım gibi, zannedersem bir ok atımlık mesafe kadar ya götürdüm ya götürmedim, seninki bizimle gelmeye razı oldu. Aklıma başka bir tane daha geldi; bir keresinde, akşam duasından* hemen sonra, Fransisken mezarlığının yanından geçtim ve hiç korkmadım; üstelik yanımda hizmetçimden başka kimse yoktu ve mezarlığa o gün bir kadın gömülmüştü. Yani, bana güvenebilirsiniz, son derece cesur ve gözü pek biriyimdir. Ayrıca, saygın bir giriş yapmak için oraya mezuniyetimdeki lâl rengi cüppemi giyip geleceğimi de söylemek isterim. Bakın görürsünüz; topluluktakiler beni görünce çok sevinecekler ve çok geçmeden beni başkan yapacaklar. Kontes henüz beni görmediği halde, hamam şövalyesi yapmak isteyecek kadar bana vurulduğuna göre, oraya geldiğimde işler nasıl bir hal alacak, düşünün! Belki şövalyeliğin benim harcım olmadığını, belki altından kalkamadığımı göreceksiniz, ama belki de tam bana göre çıkacak! Neyse, siz orasını bana bırakın" dedi.

Angelus duası, günde üç kez okunurdu: Sabah altıda, öğle ortasında ve akşam altıda –çn.

Buffalmacco, "Çok iyi dediniz. Ama siz de bizi oyuna getirmeyin sakın. Hani gelmemezlik ederseniz ya da sizi aldırmaya yolladığımızda orada bulunmazsanız diye diyorum, çünkü hava çok soğuk ve siz pek sayın hekimler soğuktan hiç hazzetmezsiniz" dedi.

"Tanrı yazdıysa bozsun" diye cevap verdi hekim. "Ben o çıtkırıldımlardan değilim, soğuk umrumda olmaz benim. Arada sırada herkesin yaptığı gibi uykumdan uyanıp kimi doğal ihtiyaçlarımı görmeye giderken, sırtıma kürkümden başka kıyafet geçirdiğim geceler yok denecek kadar azdır. Yani, demem o ki, muhakkak gelirim."

Bruno ve Buffalmacco yanından ayrıldılar. Gecenin çökmesiyle birlikte, evden çıkmak için karısına bir bahane uyduran hekim, dolaptan gizlice çıkardığı güzelim kıyafeti uygun gördüğü bir vakitte sırtına geçirdi ve bahsi geçen lahitlere gitti; hava buz gibi olduğundan mermerlerden birinin üzerine çıkıp dertop oldu ve yabani yaratığı beklemeye koyuldu.

Enine boyuna, iri cüsseli bir adam olan Buffalmacco, pek çoğu günümüzde artık kutlanmayan festivallerin meşhur maskelerinden birini edindi ve siyah renkli içi kürk montunu ters çevirip üzerine geçirince, yüzündeki boynuzlu şeytan maskesi haricinde tıpkı bir ayıya benzedi. Olacakları görmek için peşinden gelen Bruno ile birlikte, üzerinde bu kılık kıyafetle Santa Maria Novella meydanına vardı ve üstat hekimin gelmiş olduğunu fark eder etmez, aklını kaçırmış gibi böğürmeye, ulumaya, hırlamaya, hop hop hoplamaya, meydan boyunca bir o yana bir yana atlayıp zıplamaya başladı.

Hekim, bir kadından bile daha ödlek biri olduğundan onu gördüğü, sesini işittiği anda tüm tüyleri diken diken oldu ve tir tir titremeye başladı. Buraya hiç gelmemiş, başından beri evinde kalmış olmayı diledi; fakat sözü edilen muhteşemlikleri görmek için duyduğu arzu, korkusunu alt edecek kadar güçlüydü ve hazır buraya kadar gelmişken tüm cesaretini toplamaya karar verdi.

Buffalmacco daha önce anlatılan haliyle bir süre tepindikten sonra sanki sakinleşmiş gibi yaparak hekimin üzerinde durdu-

ğu lahde yaklaştı ve kımıldamadan durdu. Hekim korkudan üç buçuk atıyor, üzerine binmekle yerinde kalmak arasında gidip geliyor, ne yapacağını bilemiyordu. Fakat sonunda, üzerine binmediği takdirde yaratığın bir fenalık edebileceği endişesi diğer korkularına üstün geldi ve hekim lahitten indi; usulca "Tanrım, sen yardımcım ol" diyerek titreye titreye yaratığın üzerine bindi ve iyice yerleşip oturduktan sonra verilen talimata uyup ellerini göğsünde nazikçe birleştirdi.

Ardından Buffalmacco yavaşça harekete geçti ve Santa Maria della Scala tarafına doğru ilerleyip Ripole Manastırının oralara kadar dört ayağı üzerinde geldi. O vakitler kentin bu yakasında, tarlalarını bereketlendirmesi için köylülerin Kuburistan kontesini boca ettikleri hendekler vardı. Buffalmacco buraya vardıktan sonra hendeklerden birinin yanına yanaştı ve vakti gelince bir eliyle hekimi ayağından tuttuğu gibi sırtından silkeleyip hendeğin içine kafa üstü fırlattı; ardından var gücüyle böğürmeye, zıplamaya, tepinmeye başladı ve gerisingeri Santa Maria della Scala yolunu tırmandı. Ognissante çayırlığına vardığında, kahkahalarını daha fazla tutamayacağı için kendisine katılan Bruno ile birlikte kaçtı.

HEIDEVOT
J.J. GRANDVILLE.

İki ressam karşılıklı olarak birbirlerini tebrik ettikten sonra neler yapacağını görmek için bulamaca dönen hekimi uzaktan izlemeye koyuldular.

Hekim efendi, tiksinti uyandıran bir yerde olduğunu anlayınca, ayağa kalkıp dışarı çıkmaya çalıştı ama bir o yana bir yana yuvarlandıkça tepeden tırnağa iyice pisliğe battı, üstelik birazı da boğazına kaçtı; sonunda bitmiş, tükenmiş halde dışarı çıkmayı başardı ama kepi de hendekte kalmıştı. Elleriyle üstünü başını becerebildiği kadar sıyırdıktan sonra, aklına başka bir çıkar yol gelmediğinden, evine döndü ve kapıyı açılana dek yumrukladı.

Hekimin kokular saça saça içeri girmesinin ardından, karısının onu nasıl karşılayacağını öğrenmeye can atan Bruno ile Buffalmacco, kapıya koşup içeriye kulak kabarttılar ve durdukları yerden kadının en aciz insana bile söylenmeyecek kadar ağır hakaretler ettiğini, "Oh, ne güzel iş! Demek başka kadınlara gidiyorsun ve lâl rengi kıyafetlerle caka satmaya kalkıyorsun! Yani ben sana yetmiyorum, öyle mi? Ben bütün mahalleye yeterim efendi, değil ki sana yetmeyeyim! O hak ettiğin yere seni fırlatıp atanlar keşke onun yerine boğmuş olsalardı seni! Karısı dururken başka kadınlara giden hekime bakın, nasıl da saygın!" dediğini ve buna benzer daha nice laflar ettiğini işittiler. Kadının bir yandan hekimi yıkayıp, bir yandan da söylenmesi gece yarısına kadar sürdü.

Sabah olunca Bruno ve Buffalmacco, dayak yemiş gibi görünmek için kıyafetlerin altında kalan yerlerine boya sürüp hekimin evine gittiler ve hekimin çoktan uyanmış olduğunu öğrendiler; fakat içeriye adım atar atmaz her yandan buram buram yükselen kokuyla karşılaştılar, çünkü ne kadar temizlense de eşyalara sinen koku öyle hemen çıkacak gibi değildi. Hekim, Bruno ile Buffalmacco'nun kendisini görmeye geldiklerini haber alınca onları karşılamaya indi ve "Sabah şerifleriniz hayır olsun!" dedi.

Bruno ile Buffalmacco önceden aralarında kararlaştırdıkları gibi kaşlarını çatarak "Biz sizin için aynı dilekte bulunamayaca-

ğız, hatta Tanrı'dan size yıllar yılı gün yüzü göstermemesini dileriz, çünkü bu dünyadaki en adi, en şerefsiz hain sizsiniz. Kılıçlara gelesiniz! Biz sizi onurlandırmak için, eğlendirmek için canımızı dişimize takalım; ama sayenizde köpekler gibi öldürülmemize ramak kalsın! Sizi aldırmak için onca girişimde bulunduğumuz topluluktan atılma tehlikesiyle baş başa kalmamız haydi neyse de bu gece sizin ihanetiniz yüzünden öyle dayak yedik ki eşekler bile daha azına Roma'ya varır. Eğer bize inanmıyorsanız, her tarafımızı ne hale getirdiklerine bir bakın!" diyerek gömleklerinin önünü açıp loş ışıkta baştan başa boyalı göğüslerini gösterdiler ve hiç beklemeden hemen geri kapadılar.

Hekim yaşadığı talihsizlikleri, nasıl atıldığını, nereye düştüğünü anlatıp özür dilemek istedi ama Buffalmacco "Keşke Arno köprüsünden atsaymış sizi. Neden Tanrı'nın ve azizlerin adını andınız? Daha en başından sizi uyarmamış mıydık" dedi.

"Tanrı şahidim olsun ki," dedi hekim, "kimsenin adını anmadım."

"Nasıl anmadınız" dedi Buffalmacco. "Andınız, kendiniz de pekâlâ hatırlarsınız! Dahası, bizim ulak yaprak gibi titrediğinizi ve nerede olduğunuzu bile bilmediğinizi söyledi. Bizi fena faka bastırdınız ama bir daha kimse bize böyle bir şey yapamaz! Bundan böyle siz de hak ettiğiniz kadar saygı göstereceksiniz!"

Hekim af dilemeye, kendisini rezil etmemeleri için Tanrı aşkına yalvarmaya başladı, elinden geldiğince tatlı sözlerle onları yatıştırmaya çalıştı ve ettiği kepazeliği dillendirirler korkusuyla, eskiden onları el üstünde tutuyorsa o günden sonra baş tacı etmeye, ziyafetlerle yahut başka inceliklerle etraflarında dört dönmeye başladı. İşte, duyduğunuz gibi, Bologna'da cahil kalana böyle akıl öğretilir.

10. HİKÂYE

Sicilyalı bir kadın, bir tüccarın Palermo'ya getirdiği malları ustalıkla elinden alır; daha sonra geri dönen tüccar, sanki daha yüklü mal getirmiş gibi yaparak kadından para kopartır ve ona suyla çaput bırakır.

Kraliçenin hikâyesinin topluluktaki hanımları güldürüp güldürmediğini sormanın âlemi yok. Pek çok yerde katıla katıla gülmekten gözünden en az on defa yaş gelmeyen kalmadı. Dioeno, hikâyenin sona ermesinin ardından, sıranın kendisine geldiğini bildiğinden söze başladı:

Zarif hanımlar, kurnazca oyuna getirilen kişi, ne kadar cingöz biriyse, ona oynanan oyunun da bir o kadar haz verici olduğu bir gerçek. Bu nedenle, her ne kadar son derece güzel hikâyeler anlatmış olsanız da, benim anlatacağım hikâye diğerlerinden daha büyük keyif verecek; çünkü bu hikâyede tongaya düşen kadın, başkalarını üçkâğıda getirme konusunda büyük hüner sahibi ve anlattığınız hikâyelerde oyuna getirilen kadın ve erkeklerden daha kurnaz biri.

Hâlâ böyle bir işleyiş var mı bilmiyorum ama eskiden, denize kıyısı olan liman kentlerine mal taşıyan tüccarlar, limana vardıklarında yanlarındaki malların tamamını, kentin efendisinin ya da halkının idaresinde bulunan ve çoğu yerde gümrük adı verilen ambarlara boşaltırlardı. Tüccarların her biri tüm mallarının listesini ve toplam ederini yazılı olarak beyan eder, bu beyan üzerinden görevliler tüccara bir depo tahsis eder ve depoya taşınan mallar kilit altında tutulurdu. Ardından gümrük memurları, tüccarın adıyla mallarının bilgisini defterlerine kaydederler ve tüccar malın tamamını ya da bir kısmını gümrükten çekeceği zaman, buna karşılık gelen vergiyi tahsil ederlerdi. Çoğu simsar gümrüğe gelen malların içeriğini, miktarını ve hangi tüccara ait olduğu bilgisini bu kayıtlardan elde eder ve fırsatını bulurlarsa tüccarla pazarlığa girişir, takas teklif eder, mallarını satın alır yahut başka türden işler yaparlardı.

Bu yöntemin yürürlükte olduğu pek çok kentten biri de endamı güzel ama ahlakı bozuk kadınlara geçmişte olduğu kadar günümüzde de sıkça rastlanan Sicilya'nın Palermo kentiydi. Tanımayanların namus timsali soylu kimseler zannedeceği, oysa dımdızlak soymak yerine yavaş yavaş yolmayı düstur edinmiş olan bu kadınlar yabancı bir tüccarın geldiğini gördükleri anda, gümrük kayıtlarından yahut simsarlardan hemen mallarının cinsini, ne kadar ettiğini öğrenip, işveyle, cilveyle, tatlı sözlerle tüccarları baştan çıkararak kendilerine âşık ederler; böylece, ustura-

sını ustalıkla sallayan bir berber edasıyla bazı tüccarların elinden mallarının büyük bir bölümünü, bazılarından mallarının tamamını, bazılarından mallarıyla birlikte gemilerini alır, bazılarını da iliğine, kemiğine varana dek kuruturlardı.

Yakın zaman önce efendileri tarafından Palermo'ya gönderilen Niccolò da Cignano adında, herkesin Salabaetto diye tanıdığı Floransalı bir genç, Salerno fuarında elden çıkaramadıkları beş yüz altın tutarında yünle birlikte limana geldi ve malların listesini gümrükteki görevlilere verip yünlerini bir depoya kaldırdıktan sonra elindekileri satmak için hiç acele etmeden kente inip eğlencesine bakmaya başladı.

Kendine Madam Biancofiore* dedirten şu eli usturalı kadınlardan biri, açık tenli, sarışın, oldukça kibar ve hayat dolu biri olan delikanlının işlerine dair birtakım duyumlar alınca, ona kaş göz süzmeye başladı. Durumun farkına varan Salabaetto, son derece soylu biri sandığı kadının dikkatini yakışıklılığı sayesinde çektiğini düşünerek, bu aşkın peşinden büyük bir özveriyle koşmaya karar verdi ve kimseye tek laf etmeden kadının evinin önünden geçmeye başladı. Bunu fark eden kadın birkaç gün boyunca işveli bakışlar atarak sanki onun için eriyip bitiyormuş izlenimi verdikten sonra, konu muhabbet tellallığı olunca kimsenin eline su dökemeyeceği hizmetçisini gizlice delikanlıya yolladı. Hizmetçi bir sürü laf kalabalığının ardından gözünde yaşlarla delikanlıya yakışıklılığı ve sevimliliğiyle hanımının gönlünü fethettiğini, kadıncağızın gece gündüz yerinde duramadığını, kendisiyle dilediği vakitte bir hamamda gizlice buluşmaya can attığını söyledi ve ardından çantasından çıkardığı yüzüğü, hanımı adına delikanlıya verdi.

Salabaetto bu sözleri işitince hiç olmadığı kadar sevindi ve yüzüğü alıp gözlerine sürdükten sonra öpüp parmağına taktı; ardından iyi yürekli hizmetçiye, madam Biancofiore'nin duygularının karşılıksız olmadığı, çünkü onu canından bile çok sevdiği, bu nedenle nereye derse, ne zaman isterse geleceği yanıtını verdi.

Beyaz çiçek –çn.

Arabuluculuk eden hizmetçi bu cevabı hanımına iletti. Çok geçmeden Salabaetto'ya ertesi gün akşam duasından sonra hangi hamama gelmesi gerektiği söylendi. Delikanlı kararlaştırılan vakitte, kimseciklere haber vermeden, doğruca söylenen yere gitti ve hamamın kadın adına kapattırıldığını öğrendi. Kısa süren bekleyişin ardından, başlarının üstünde biri pamuktan koca bir döşek, diğeri ise içi öteberi dolu sepet taşıyan iki köle kız geldi. Hamamın odalarından birinde duran yatağa döşeği yerleştirdiler, üzerine kenarları ipek biyeli incecik bir çift çarşaf geçirdiler; sonra Kıbrıs keteninden bembeyaz örtüler serip birbirinden güzel motiflerin işlendiği iki de yastık koydular. Ardından odadan çıkıp soyundular ve hamamı baştan başa güzelce ovalayıp parlattılar. Çok geçmeden kadın yanında iki tane daha köle kızla hamama geldi ve biraz soluklandıktan sonra büyük bir sevinçle Salabaetto'nun karşısına çıktı, derin derin iç çekerek boynuna sarılıp öptü ve "Senden başka hiç kimse bana bunu yaptırtamazdı. Yüreğime ateş saldın, tatlı Toskanalı!" dedi.

Ardından, kadının isteği üzerine, ikisi de anadan üryan soyunup, yanlarında iki köle kızla birlikte hamama geçtiler. Salabaetto'ya kimsenin dokunmasına izin vermeyen kadın, onu büyük bir itinayla tepeden tırnağa, karanfil esanslı, misk kokulu sabunlarla bir güzel yıkadı; sonra da yıkayıp keselemeleri için kendini köle kızların ellerine bıraktı.

Yıkanmaları bitince köle kızlar, sanki her yanda güller açmış gibi içeriyi buram buram gül kokutan, incecik dokumadan kar beyazı iki peştamal getirdiler ve birine Salabaetto, diğerine de kadın sarındıktan sonra ikisini kaldırıp evvelce hazırladıkları yatağa kadar götürdüler. Burada terlerini attıktan sonra köle kızlar, peştamallarını yenileriyle değiştirdiler. Her ikisi de yeni peştamalların içinde yine çırılçıplaktı. Köle kızlar sepetten çıkardıkları gül, portakal çiçeği, yasemin çiçeği sularıyla dolu gümüş işlemeli şık şişelerden her yana kokular serpiştirdikten sonra, zindelik kazanmaları için önlerine kutu kutu badem şekerleriyle seçkin şaraplar koydular.

Salabaetto kendini cennette sanıyor, güzelliği su götürmez kadına dönüp tekrar tekrar bakıyordu. Köleler yanlarından gidene

ve kadını kollarına alana dek geçen her saat ona yüzyıl gibi geldi. Sonunda kadının emriyle köle kızlar yanan bir meşaleyi odada bırakıp yanlarından ayrılınca, birbirlerine sarıldılar. Kadının aşkından ölüp bittiğini zanneden Salabaetto için büyük bir keyif içinde geçen bir saat boyunca uzun uzadıya yatakta kaldılar.

Artık kalkma vaktinin geldiğine karar veren kadın köle kızları çağırdı; giyindikten sonra bir kez daha yiyip içerek olabildiğince güç topladılar, güzel kokulu sularla ellerini yüzlerini yıkadılar. Tam gitmek üzerelerken kadın Salabaetto'ya "Bu akşam yemeğe ve geceyi geçirmeye evime gelmekle bana büyük bir lütufta bulunmuş olursun; tabii sen de münasip görürsen" dedi.

Salabaetto kadının güzelliğine, yapmacık içtenliğine çoktan kapılmıştı ve kadının kendisini canı gibi sevdiğine gözü kapalı inanmıştı; bu yüzden "Hanımefendi, siz istersiniz de ben nasıl olmaz derim? Sizi memnun edecek ne varsa, bu gece ve daima, bir emrinizle yerine getirmeye hazırım" dedi.

Kadın, eve döndükten sonra, kıyafetleriyle odasını allatıp pullatıp güzelce süsletti ve göz alıcı bir sofra hazırlatıp Salabaetto'yu beklemeye başladı. Karanlık iyice bastırınca Sabalaetto kadının evine geldi ve burada büyük bir sevgi gösterisiyle karşılandı. Güzel bir sunum eşliğinde mutluluk içinde akşam yemeğini yedikten sonra yatak odasının yolunu tuttular. İçeride burnuna gelen sarısabır bitkisiyle Kıbrıs kuşlarının* muhteşem kokusu, gözüne ilişen yatağın zenginliği, askıda gördüğü birbirinden güzel kıyafetlerin çeşitliği, ayrı ayrı her biri ve bir arada hepsi, Salabaetto'ya, kadının son derece soylu ve zengin biri olması gerektiğini düşün-

---

Kıbrıs kuşları, kimi kaynaklarda kuş sesi çıkaran bir tür mekanik düzenek olarak geçiyor. Ancak cümledeki yerine bakarsak, ses çıkaran değil koku veren bir materyal olması gerek. Marjatta Wis' "Uccelletti Cipriani" adlı makalesinde, o dönemde yaşamış Alman bir hacının notlarından yola çıkarak, Kıbrıs kuşlarının, yandığı zaman koku veren bir malzeme olması ihtimali üzerinde durur. Adının Kıbrıs kuşları olmasının nedeni, bu malzemeye, Kıbrıs'tan getirilen kuşların ya da bu kuşların taşındıkları kafeslerin şeklinin verilmesinden kaynaklı olabilir –çn.

dürdü. Her ne kadar, kadının yaşayışı hakkında aksi yönde kimi duyumlar almış olsa da bunlara kesinlikle kulak asmak istemiyor, kadının vakti zamanında birine bir oyun etmiş olabileceğine inanıyor, ama aynısının kendi başına gelebileceğine dünyada ihtimal vermiyordu. Geceyi kadının yanında, gitgide büyüyen bir yangınla, muhteşem hazlar içinde geçirdi.

Sabah olunca kadın, delikanlının beline şık ve zarif bir gümüş kemer dolayıp güzelce bir kese astı; sonra da "Benim tatlı Salabaetto'm, bedenim kadar ruhum da yoluna fedadır; elimden geldiği sürece her emrine amadeyim. Bilesin" dedi. Salabaetto kadını sevinçle kucaklayıp öptü ve evden çıkıp diğer tüccarların toplandıkları yere gitti.

Derken bir gün, tek kuruş harcamadan kadının evine gidip geldikçe, günden güne daha da ağına takılan Salabaetto, yünlerini peşin paraya satıp epey kâr sağladı ve kadın bunu anında, bizzat kendisinden değil ama başka ağızlardan haber aldı.

Kadın, Salabaetto'nun kendisini görmeye geldiği bir akşam, sanki aşk ateşi başına vurmuş gibi kırıtıp cilveleşmeye, kollarında can vermek istiyormuşçasına sarılıp öpmeye başladı ve sahip olduğu birbirinden güzel iki gümüş kupayı ona hediye etmeye kalktı; ama Salabaetto arada kadından aldıklarının ederi otuz akçeyi bulurken, kendisi ona iki kuruşluk bile olsa hediye veremediğinden, kupaları kabul etmek istemedi. Kadın göstermelik ateşiyle, cömert halleriyle delikanlıyı iyice baştan çıkardıktan sonra, köle kızlardan birinin önceden aldığı talimatla kendisini çağırması üzerine odadan çıktı, bir müddet dışarıda kaldıktan sonra ağlaya ağlaya içeri girdi ve kendini yüzükoyun yatağa atıp, bir kadından duyulabilecek en yürek paralayıcı feryadı kopardı.

Şaşıp kalan Salabaetto kadını kucağına alıp onunla beraber ağlamaya başladı; bir yandan da "Ah, birdenbire ne oldu size böyle, bir tanem! Ne üzdü sizi? Haydi, söyleyin bana, canımın içi" diyordu.

Kadın, onu epeyce yalvarttıktan sonra nihayet "Ah biricik efendim; ne yapacağımı, ne diyeceğimi bilmiyorum. Az önce Messina'dan gelen bir mektup aldım; erkek kardeşim, varımı yoğumu

satıp yahut rehine bırakıp bugünden itibaren sekiz gün içinde ona mutlaka bin altın yollamamı, aksi halde kellesinden olacağını yazıyor. Bu kadar kısa zamanda bunca parayı nasıl çıkarırım, hiç bilmiyorum. On beş gün kadar vaktim olsaydı eğer, bir iki yerden alacaklarımla daha fazlasını bile toparlardım ya da ailemizin mülklerinden bazılarını satardım ve bu parayı denkleştirmenin bir çaresini bulurdum; ama şimdi hiçbirini yapamam. Bu kara haberi alamadan ölmüş olsaydım keşke" dedi ve derinden sarsılmış gibi ağlamaya devam etti.

Sevda ateşi yüzünden muhakeme gücü epey zayıf düşen Salabaetto kadının gözyaşlarını sahici, sözlerini hakiki sandı ve "Hanımefendi, size bin altın bulamam, ama on beş gün içinde geri ödeyebileceğinizden eminseniz, beş yüz altın verebilirim; o da dün yünlerin satışından elime geçti, yoksa size tek kuruş veremezdim. Şansınız varmış" dedi.

"Yani maddi sıkıntı mı çekiyordun? Fakat neden benden hiç istemedin? Bin altınım olmasa da sana yüz ya da iki yüz tane verecek kadar param vardı. Bana sunduğun teklifi artık kabul etme cüreti gösteremem" dedi kadın.

Bu sözlerden çok etkilenen Salabaetto, "Hanımefendi, yardımımı bu yüzden geri çevirmeyin sakın. Eğer sizinki gibi bir darlığa düşseydim, elbette isterdim" dedi.

Kadın, "Ah, Salabaetto'm benim! Bana karşı saf ve kusursuz bir sevgi beslediğini açıkça anladım! Zor zamanımda, böylesine yüksek bir meblağı, hem de sormamı bile beklemeden, cömertçe çıkarıp bana veriyorsun! Elbette bundan önce de tamamen sana aittim; ama bundan böyle daha çok seninim ve kardeşimin hayatını kurtardığını asla unutmayacağım. Senin bir tüccar olduğunu ve tüccarların her işlerini parayla gördüklerini düşündükçe, Tanrı biliyor ya, bunu kabul etmek gelmiyor içimden ama çaresizlik mecbur ettiği için ve tez vakitte geri ödeyebileceğime duyduğum sarsılmaz inanç nedeniyle alacağım. Üstünü çabucak tamamlamanın bir yolunu bulamazsam eğer, neyim var neyim yoksa rehin vereceğim," diyerek gözyaşları içinde Salabaetto'nun boynuna kapandı. Salabaetto bütün gece yanında kalıp kadına teselli verdi

ve tüm cömertliğiyle emrine amade olduğunu göstermek için kadının istemesini bile beklemeden, tastamam beş yüz altını çıkarıp kadına verdi. Kadın paraları gözünde yaşlar kalbinde kahkahalarla aldı ve Salabaetto kadının sözünü senet saydı.

Fakat paraları aldığı anda kadının hali tavrı değişmeye başladı; eskiden Salabaetto canı istediği her an yanına gidebilirken, şimdi binbir bahaneyle karşılaşıyor, yedi seferden ancak birinde eve girmeyi başarıyordu; ama onda da şu eski sevgi gösterilerinden, tatlı sözlerden, güler yüzden eser yoktu. Parasını geri alması gereken tarihin üzerinden bir ay, sonra iki ay geçti, ama para falan gelmedi; sorduğunda ise ödeme yerine yeni sözler aldı. Hain kadının oyunu da kendi akılsızlığı da ancak o zaman kafasına dank etti ve yazılı bir belge ya da görgü şahidi olmadığı için, ne söylerse söylesin kadını ancak daha da keyiflendireceğini bildiğinden ve hem ta en başından kadın hakkında kendisini uyardıkları, hem de ahmaklığı yüzünden haklı olarak alay konusu edilmekten çekindiği için, derdini kimselere açamadığından, kendi kendine kederlenip aptallığına ağladı.

Patronlarından parayı bozdurup kendilerine yollamalarını buyuran bir sürü mektup alınca, dediklerini yapmadığı takdirde kabahati ortaya çıkacağı için, oradan ayrılmaya karar verip küçük bir gemiye bindi ve Pisa'ya gitmesi gerektiği halde Napoli'ye geçti.

O sıralarda, Bizans imparatoriçesinin hazinedarı Pietro dello Canigiano* Napoli'de bulunuyordu; büyük bir akıl ve ince bir zekâ sahibi olan bu hemşerimiz, Salabaetto'nun aile dostu ve yakın arkadaşıydı. Birkaç gün sonra Salabaetto, son derece hakkaniyetli bir adam olduğundan, ona neler yaptığını, nasıl bir açmaza düştüğünü bir bir anlattı ve bundan böyle kesinlikle Floransa'ya dönme niyeti olmadığını söyleyip, hayatını burada idame ettirebilmesi için kendisine yardım etmesini, yol göstermesini istedi.

Bu olanlar karşısında üzüntü duyan Canigiano, "Kötü yapmışsın, kendine kötülük etmiş, patronlarının güvenini kötüye kullanmışsın, hovardalığa tek seferde çok yüksek meblağlar harcamışsın.

Piero Canigiani (1300-1381): Caterina di Valois-Courtenay'ın hazinedarı ve Boccaccio'nun yakın arkadaşıdır –çn.

Ama olan olmuş bir kere, artık önüne bakman lazım" dedi ve çok dirayetli bir adam olduğundan bir çırpıda ne yapılması gerektiğini düşünüp Salabaetto'ya söyledi. Salabaetto, Canigiano'nun önerisini çok beğendi ve hayata geçirmek için hemen kolları sıvadı.

Elinde hâlâ biraz parası vardı, biraz da Canigiano'dan borç aldı ve bir sürü balyayı birbirine sımsıkı bağlatarak güzelce denk yaptırdı; sonra da yirmi tane varil aldırıp içini yağla doldurttu ve hepsini gemiye yükletip Palermo'ya döndü. Balyaların listesiyle birlikte varillerin tutarını gümrük görevlilerine bildirip kendi adıyla kayıt altına aldırdıktan sonra, beklediği yeni parti mallar gelene kadar bunlara el sürmek istemediğini söyleyerek hepsini depoya kaldırttı.

Bunu haber alan Biancofiore, bu sefer gelen malların, Sabaetto'nun beklediği üç bin altın değerindeki diğer parti hariç, su içinde iki bin altın, hatta belki de daha fazla ettiğini işitince, evvelce koparmış olduğu para gözüne çok az göründü ve beş bin altının büyük bir kısmına konabilmek için beş yüz altını geri vermeyi düşünerek Salabaetto'ya haber yolladı.

Artık gözü açık davranan Salabaetto kadının yanına vardı; sanki getirdiği mallardan hiç haberi yokmuş gibi onu muhteşem sevgi gösterileriyle karşılayan kadın, "Paranı zamanında vermedim diye bana hâlâ kızgınsan eğer..." dedi.

Bunun üzerine Salabaetto gülmeye başladı ve "Hanımefendi, hoşunuza gideceğini bilsem, kalbimi çıkarıp size verirdim; bu yüzden, doğruyu söylemek gerekirse, beni birazcık üzdünüz. Yine de, ne kadar kızgın olduğumu bilin isterim. Size beslediğim sevgi öyle büyük, öyle derin ki malımın mülkümün büyük bir kısmını sattım ve buraya halihazırda değeri iki bin altının üzerinde mal getirttim; batıdan gelmesini beklediğim mallarımın tutarı ise üç bin altından fazla. Daima yanınızda olabilmek için bu kentte bir depo yaptırmaya ve temelli buraya yerleşmeye karar verdim; çünkü aşkınızın bana çok iyi geldiğini görüyorum ve başka hiçbir âşığa, sevdanın bu kadar iyi geleceğini zannetmiyorum" dedi.

Bunun üzerine kadın, "Bak Salabaetto, seni canımdan bile çok sevdiğim için her adımını büyük bir takdirle karşılarım; keza

buraya yerleşme niyetiyle dönmüş olmana çok sevindim, çünkü birlikte daha nice güzel zamanlarımızın olacağı kanaatindeyim. Fakat gideceğin sıralarda buraya gelmek isteyip de gelemediğin, geldiğinde ise eskiden olduğu gibi güler yüzle karşılanmadığın zamanlar oldu, ayrıca söz verdiğim tarihte sana paranı geri vermedim, bütün bunlar için ufak da olsa özür borçluyum sana. O zamanlar çok büyük bir acı ve keder içinde olduğumu, böyle bir durumdayken, ne kadar severse sevsin kimsenin karşısındakine güler yüz gösteremeyeceğini, beklentilerine karşılık veremeyeceğini tahmin edersin. Dahası, bir kadın için bin altın bulmanın ne denli güç olduğunu, gün boyu söylenen yalanlar, yerine getirilmeyen sözler yüzünden bizim de karşımızdakilere yalan söylemek zorunda kaldığımızı biliyor olman gerek. Sana paranı bu yüzden veremedim, yoksa başkaca bir sebebi yoktu. Senin gidişinden hemen sonra parayı toparladım; nereye yollayacağımı bilebilseydim eğer, emin ol, sana çoktan göndermiştim ama bilmeyince senin için kenara kaldırdım," dedi ve içinde birebir Salabaetto'nun getirdiği altınların durduğu keseyi getirtip "Say bakalım, beş yüz tane mi" diyerek avucuna koydu.

Salabaetto daha önce hiç bu kadar mutlu olmamıştı; paraları sayıp toplamda beş yüz ettiklerini görünce kenara kaldırdı ve "Hanımefendi, doğruyu söylediğinizi zaten biliyordum ama siz benim için fazlasını yaptınız. Bu olaydan ve size beslediğim sevgiden ötürü, ne zaman dara düşseniz bana gelebileceğinizi, karşılayabileceğim her tutarı size seve seve vereceğimi söylemek isterim. Burada işlerimi yoluna koyduğum zaman, bunu bizzat kendiniz de göreceksiniz" dedi.

Salabaetto böylece sözde aşk tazeleyip sinsice kadınla yeniden yakınlaşmaya başladı. Kadın da dünyanın en büyük zevklerini sunmaya, onu el üstünde tutmaya, sevgi gösterilerine boğmaya başladı.

Ama Salabaetto, çevirdiği dümenle kadına düzenbazlığının bedelini ödetme peşinde olduğundan, akşam yemeğine gelmesi ve gece yanında kalması için kadının haber yolladığı bir gün, eve öyle efkârlı, öyle üzüntülü gitti ki sanki ölmek istiyormuş gibi gö-

rünüyordu. Biancofiore, Salabaetto'yu kucaklayıp öptükten sonra ona efkârının sebebini sormaya başladı. Salabaetto, kadını epey yalvarttıktan sonra, "Ben mahvoldum! Beklediğim malları taşıyan gemiye Monakolu korsanlar el koymuş, fidye olarak on bin altın istiyorlarmış. Benim payıma bin altın düşüyor ama bende tek kuruş yok, çünkü bana verdiğiniz beş yüz altını buraya kumaş getirtmek için Napoli'ye gönderdim. Burada tuttuğum malları satmaya kalksam, şimdi zamanı olmadığı için yarı fiyatına gider ve burada kapısını çalıp yardım isteyebilecek kadar iyi tanıdığım kimse yok. Onun için ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Eğer parayı hemen yollamazsam, mallar Monako'ya gider ve ben bir daha asla geri alamam" dedi.

Bu olay karşısında kadın öylesine sarsıldı ki sanki varını yoğunu kaybeden bizzat kendisiymiş gibi görünüyordu. Malların Monako'ya gitmemesi için nasıl bir yol izlemesi gerektiğini düşündü ve "Tanrı biliyor ya, sana olan sevdamdan ötürü bu hadise bana çok dokundu ama hayıflanmak neye yarar? Bende o kadar olsa, Tanrı şahidimdir, hemen çıkarır verirdim; ama yok. Aslında, geçen sefer şu beş yüz altının, üstünü tamamlamak için başvurduğum biri var ama o da çok yüksek faiz ister, yüzde otuzun altına razı gelmez ve ondan borç almak istediğin takdirde sağlam bir teminat vermen gerekir. İşini görmek için, kendi adıma sana kefil olmaya ve bütün bu kıyafetlerimi teminat olarak göstermeye hazırım; ama üstünü tamamlamak için neyi teminat göstereceksin" dedi.

Salabaetto, borç alınacak paranın aslında kadının kendi parası olduğunu anladı ve böylece kadını iyilik yapmaya iten nedeni görerek çok sevindi. Kadına teşekkür ettikten sonra, çaresiz kaldığı için, yüksek faiz yüzünden parayı almamazlık edemeyeceğini, elindeki malları, borç verecek kişi adına kaydettirerek teminat olarak verebileceğini, ama kimse mallarına el sürmesin, kurcalayıp yerini değiştirmesin diye deponun anahtarının kendisinde durmasını istediğini, hem böylece talip çıkarsa malları gösterebileceğini söyledi.

Kadın bunun iyi bir fikir olduğu, malların bu sayede güvende olacağı cevabını verdi. Ertesi gün sabah olunca çok güvendiği bir

simsara haber yolladı ve adama meseleyi anlattıktan sonra bin altın verdi. Simsar bu parayı Salabaetto'ya götürüp verdi; ardından gümrükte tuttuğu malların hepsini kendi adına kaydettirdi ve gerekli evrakları birlikte doldurup, imzalayıp, el sıkıştıktan sonra her biri kendi yoluna gitti.

Salabaetto elinden geldiğince çabuk davranarak bir gemiye binip bin beş yüz altınla birlikte Pietro dello Canigiano'nun yanına Napoli'ye döndü ve yünleri kendisine teslim eden efendilerinin payını kuruşu kuruşuna gönderdikten sonra, Pietro'ya ve diğerlerine borcunu kapatıp, birkaç gün boyunca Caigliano ile birlikte Sicilyalıya ettikleri oyuna gülüp eğlendiler; ardından Salabaetto artık tüccarlık yapmak istemediğinden, doğruca Ferrara'ya geçti.

Biancofiore, Salabaetto'yu Palermo'da bulamadığı zaman, meraklanmaya başladı ve kuşkuya kapıldı. İki ay beklediği halde, Salabaetto'nun hâlâ gelmediğini görünce simsara deponun kapısını açtırdı. İlk önce, tamamı yağla dolu sandığı varillere baktı ama hepsinin deniz suyuyla dolu olduğunu, her birinin içinde ancak deliğe gelecek kadar, aşağı yukarı bir fıçılık yağ bulunduğunu gördü; ardından balyaları çözdürdü ve kumaşla dolu iki balya dışında geriye kalanların hepsinin çaputla dolu olduğunu gördü. Kısacası, depodaki malların tamamı iki yüz altından fazla etmiyordu. Böylece tongaya düştüğünü anlayan Biancofiore, sık sık "Toskanalıyla keşisirse yolun, bir gözün hep arkada olsun" diyerek geri verdiği beş yüz altına, üstüne bir de borç verdiği bin altına uzun zaman ağladı. Uğradığı zararla, düştüğü tuzakla baş başa kalan kadın, böylece başkalarının da en az kendisi kadar akıllı olabileceğini anladı.

Dioneo hikâyesini bitirdiği anda, kraliyetinin sona erdiğini, dolayısıyla kraliçeliğini daha fazla sürdüremeyeceğini bilen Lauretta, Pietro Canigiano'nun güzel sonuçlanan tavsiyesini ve bu tavsiyeyi hayata geçirmede Salabaetto'nun ondan hiç de aşağı kalmayan becerikliliğini övdükten sonra, tacı başından çıkardı ve "Hanımefendi, kraliyetiniz bizim için ne kadar keyifli geçer, bilmiyorum,

ama güzel bir kraliçemizin olacağını biliyorum; yapacaklarınız, güzelliğinize yaraşır olsun" diyerek zarifçe Emilia'nın başına koyduktan sonra dönüp yerine oturdu.

Kraliçeliğe getirilmiş olmaktan ziyade, her ne kadar kadınların genelde can attığı bir durum olsa da böyle ulu orta övülmek Emilia'yı biraz utandırdı ve yüzü başındaki tacın taptaze gülleriyle aynı rengi aldı. Bakışlarını bir süre için yere indiren Emilia, yüzünün kızarıklığı geçince toplulukla alakalı işleri kâhyayla beraber düzene koydu; ardından konuşmasına şöyle başladı:

Cana yakın hanımlar, öküzlerin günün belirli bir kısmını boyunduruk altında yorularak geçirdikten sonra, yüklerinden boşandıklarını, boyunduruklarının çıkarıldığını, canlarının istediği yerde rahat rahat gezinsinler diye ormanlara, çayırlara salıverildiklerini her daim görürüz. Ayrıca, çeşit çeşit bitkilerin yeşerttiği bir bahçenin, yalnızca meşeyle kaplı bir ormandan aşağı kalmadığı, hatta çok daha güzel olduğu da açıkça çarpar gözümüze. Bütün bu nedenlerden ötürü ve belirli yasalara bağlı kalarak hikâyelerimizi anlattığımız günleri göz önünde bulundurarak, biraz başıboş dolaşmanın ve yeniden boyunduruk altına girmeden önce ihtiyaç duyduğumuz gücü böylelikle toparlamanın hem uygun hem de faydalı olacağı kanaatindeyim. Bu nedenle yarın anlatınızın tatlı akışına herhangi bir konu kısıtlaması getirmek niyetinde değilim; aksine, herkesin içinden gelen hikâyeyi anlatmasını isterim ve dile getirilecek olan çeşitliliğin, yalnızca tek bir konu dahilinde anlatılanlardan daha az beğeni toplamayacağına kesinlikle eminim. Böyle yapmakla daha da güçlenmiş olacağımız için, benim ardımdan kral olacak kişinin büyük bir güvenle bizi her zamanki kuralların hükmü altına yeniden sokabileceği düşüncesindeyim.

Bu sözlerinin ardından yemek vaktine dek herkesi serbest bıraktı.

Topluluktakiler böylesine bilgece sözler ettiği için kraliçeye övgülerini sundu; ardından herkes ayaklandı ve her biri başka başka eğlencelere daldı. Hanımlar taç örerek, şakalaşarak, beyler oyun oynayarak, şarkı söyleyerek akşam yemeğine dek oyalandı-

lar. Yemek vakti gelince güzel havuzun etrafında toplanıp neşe ve keyif içinde akşam yemeklerini yediler; yemeğin ardından her zaman yaptıkları gibi şarkılar söyleyerek, danslar ederek gülüp eğlendiler. İçinden gelerek şarkı söyleyenler çoktu; ama kraliçe yine de öncüllerinin izinden giderek gecenin sonunda Panfilo'ya bir şarkı söylemesini buyurdu. Bunun üzerine Panfilo büyük bir içtenlikle şarkısına başladı:

Ey aşk! İyiye, neşeye, işveye
Doyasıya varıyorum sayende
Mutluyum yanarken ateşinde

Safi neşeyi sendin koyan kalbime
Sevincim derya gibi, sığmaz içime
Taşar da yüreğimden vurur yüzüme
Gösterir mutluluğumu cümle âleme
Mademki âşığım böyle soylu, seçkin birine
Kavrulduğum bu yere de katlanırım elbette

Şarkıyla dile getirmeyi bilmem,
Elimle çizeyim desem çizemem,
Aşk, içimde neler hissediyorum
Oysa gizlemem gerek, biliyorum
Duyulacak olursa, gelebilir nazara
Öylesine mesudum ki, öylesine haza
Göstereyim desem yalnızca bir lahza
Sözler yetersiz kalır, konuşmak boşa.

Kollarımın ona sarıldığım yere kadar uzanabileceği
İstikbalim, ikbalim için oraya yüz sürmem gerektiği
Kimin aklına gelirdi ki bütün bunların olabileceği?
Gizliyorum neşemin, sevincimin sebebini
Alevler baştan başa yakıp kavururken beni
Yoksa, talihime kimse akıl sır erdiremezdi.

Panfilo'nun şarkısı böylece sona erdi; her ne kadar topluluktakiler bir ağızdan şarkıya eşlik ettilerse de aralarında şarkının sözlerine her zamankinden daha büyük bir ilgiyle kulak kesilmeyen yoktu, çünkü hepsi de Panfilo'nun gizli tutması gerektiğini söylediği kısımda neyi kastettiğini anlamaya çalışıyordu; ama çeşitli tahminlerde bulunmalarına rağmen işin aslını astarını çözebilen çıkmadı. Kraliçe Panfilo'nun şarkısının sona erdiğini ve genç hanımlarla beylerin artık dinlenmek istediğini görünce, herkesin gidip uyumasını buyurdu.

DOKUZUNCU GÜN

Decameron'un sekizinci günü biter ve herkesin dilediği konuda canının istediği hikâyeyi anlatacağı dokuzuncu gün Emilia'nın kraliçeliğinde başlar.

Işığın heybeti geceyi kovmuş, sekizinci göğün* maviliğini büsbütün soldurmuştu; kırlardaki ufacık çiçekler boyunlarını bir bir kaldırmaya başlarken, yatağından kalkan Emilia topluluktakileri huzuruna çağırttı. Bir araya toplanan hanımlarla genç beyler, şatonun yakınlarındaki küçük bir koruluğa kadar kraliçenin aheste adımlarını takip ettiler. Korudan içeri girdikleri anda, veba salgını nedeniyle avcılardan güvende, sanki korkmuyormuş ya da evcilleştirilmiş gibi görünen karacalarla, geyiklerle ve diğer vahşi hayvanlarla karşılaştılar. Dokunacakmış gibi yaparak kâh birinin kâh ötekinin yanına kadar sokulup, hepsini hop-

---

Batlamyus'un evren modelinde sabit yıldızların bulunduğu katman –çn.

laya zıplaya kaçırtarak bir süre eğlendikten sonra, güneşin iyice yükselmesiyle birlikte, hep beraber geri dönmeye karar verdiler.

Hepsinin başında meşe yaprağından örülü taçlar, ellerinde enfes kokulu otlarla silme çiçekler vardı; onları bu halde biri görecek olsa, söyleyebileceği tek şey "Ya bu insanlar ölüme yenik düşmeyecekler ya da mutluluk içinde ölecekler" olurdu.

Ağır aksak adımlarla şarkılar söyleye söyleye, çene çalıp şakalaşarak şatoya döndüklerinde, her şeyi özenle hazırlanmış halde, hizmetçileri ise pürneşe bayram havası içinde buldular ve burada bir süre soluklanıp birbirinden keyifli altı şarkı söylediler. Hanımlarla genç beylerin söylediği şarkılar bitene kadar sofraya geçilmedi. Şarkıların ardından ellerini yıkayıp masaya geçtiler ve kraliçenin isteği doğrultusunda, kâhyanın kendilerine gösterdiği yerlere oturdular; getirilen yemekleri afiyetle yedikten sonra sofradan kalktılar ve bir süreliğine çalgı çalıp, dans etmeye koyuldular; ardından kraliçenin buyruğu üzerine dinlenmeye çekildiler.

Âdet edindikleri vakit gelince, hikâyelerini anlatmak üzere her zamanki yerde toplandılar. Kraliçe, Filomena'ya bakarak, günün hikâyelerine açılışı onun yapmasını buyurdu. Bunun üzerine Filomena gülümseyerek söze başladı:

1. HİKÂYE

Madonna Francesca'nın biri Rinuccio, diğer ise Alessandro adında iki talibi vardır, ama kadının ikisinde de gönlü yoktur; kadın taliplerinden birini ölü gibi mezara sokarken, diğerini onu mezardan çıkarmaya yollar ve verdiği talimatı yerine getirmedikleri gerekçesiyle, ikisini de ustalıkla başından savar.

Hanımefendi, mademki yüceliğiniz sayesinde ulaşmış olduğumuz bu uçsuz bucaksız, engin düzlüğe ilk adımı benim atmamı uygun gördünüz, o halde ben de üzerime düşeni seve seve yerine getirmeye hazırım; bu işin layığıyla altından kalktığım takdirde,

benden sonra gelecek olanların da aynısını, hatta daha iyisini yapacağından şüphe duymuyorum.

Latif hanımlar, önceki sohbetlerimizde pek çok defa aşkın gücünün nerelere kadar uzandığını göstermiş olsak da bu mevzuya hakkıyla değinilmediği, dahası şu andan itibaren bir yıl boyunca bunun üzerine konuşsak bile yine de tüm yönleriyle ele alınamayacağı kanaatindeyim. Oysa aşk, sevdalıları yalnızca ölümle sonuçlanacak birtakım tehlikelerin içine değil, mevtanın yerini almaya ölülerin evlerine kadar sürükleyebilir; bu nedenle, daha önce anlatılmış olan hikâyelere ilaveten sizlere, hem aşkın nelere kadir olduğunu anlamanızı hem de hiç istemediği halde kendisine gönül veren iki âşıktan yakasını kurtaran asil bir kadının bilgeliğiyle tanışmanızı sağlayacak bir hikâye anlatmayı uygun gördüm.

Bir zamanlar Pistoia kentinde yaşayan güzeller güzeli bir dula, Floransa'dan sürgün edildikleri için Pistoia'ya yerleşen iki Floransalı, kaderin bir cilvesi neticesinde, birbirinden habersiz âşık olmuşlardı; birinin adı Rinuccio Palermini, diğerinin ise Alessandro Chiarmontesi'ydi ve her ikisi de ihtiyatı elden bırakmadan kadının kalbini fethedebilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı.

Madonna Francesca de Lazzari adındaki bu asil kadın, her iki taraftan kendisini kıskaca alan elçilere, yalvarıp yakarmalara arada bir gafil avlanıp kulak veriyor, aslında tedbiri elden bırakmadan işin içinden sıyrılmanın bir yolunu arıyor fakat bulamıyordu. Derken aklına, bütün bu ısrarlardan yakasını kurtarmasını sağlayacak bir fikir geldi. Her ikisinden de kimsenin altından kalkamayacağına inandığı ama yapılması imkân dahilinde olan bir iyilikte bulunmalarını isteyecekti ve başarısızlığa uğradıklarında iki tarafın da elçilerini bir daha kabul etmemek için elinde dişe dokunur, haklı bir gerekçe olacaktı; işte kadının düşüncesi buydu.

Bu düşüncenin aklına geldiği gün, son derece asil bir aileden gelmekle birlikte, yalnızca Pistoia'nın değil, tüm dünyanın en iğrenç insanı diye anılan, hayattayken çarpık çurpuk vücudu, eğri büğrü suratıyla kendisini tanımayıp ilk defa görenleri dehşete düşüren bir adam ölmüş ve Fransisken kilisesinin dış tarafında bir mezara gömülmüştü. Kadın, kendi amacı doğrultusunda bu

olaydan büyük ölçüde faydalanabileceğini düşündü ve bu sebeple hizmetçisine, "Rinuccio ve Alessandro adındaki şu iki Floransalının elçilerinden bana nasıl gına geldiğini, her gün nasıl bıkkınlık verdiklerini sen de biliyorsun. Birine bile yüz vermeye niyetim yok; bu yüzden onları başımdan savmayı aklıma koydum. Madem bol keseden vaatlerde bulunuyorlar, ben de yerine getirmeyeceklerinden emin olduğum bir istekte bulunup onları sınayayım ve böylece ısrarlarından yakamı sıyırayım diyorum. Nasıl yapacağımı dinle şimdi: Scannadio –yukarıda bahsettiğimiz meymenetsiz adamın adı buydu– senin de bildiğin gibi bu sabah Fransisken manastırına gömüldü; ölüsünü geçtim, dirisini görmek bile bu civardaki en gözü pek adamlara korku saçardı.

Şimdi sen, ilk önce gizlice Alessandro'ya git ve ona 'Beni Madonna Francesca yolladı; böylesine heves ettiğin kalbi elde etme vaktinin geldiğini söylüyor. Eğer arzu edersen, kendisiyle birlikte olmanın yolu şöyle: Bu gece hanımımın akrabalarından biri, bu sabah gömülen Scannadio'nun cesedini, daha sonra öğreneceğin bir nedenden ötürü eve getirecek ama hanımım ölülerden çok korktuğu için onu evinde istemiyor ve bu nedenle senden kendisi için çok büyük bir iyilikte bulunmanı istiyor. Bu akşam, herkesin yeni yeni uykuya yattığı sırada, Scannadio'nun gömüldüğü mezara girip, sırtına onun kıyafetlerini geçirmen ve seni götürecek olan kişi gelene kadar onun yerine geçmen gerekiyor. Hiç ses çıkarmamalı, asla kıpırdamamalı, mezardan çıkarılıp eve getiriline kadar rahat durmalısın. Hanımım seni evde karşılayacak ve yanında kalacak. Canın ne zaman isterse o zaman gidersin, ötesini de ona bırakırsın' de. Yapmak istediğini söylerse ne âlâ; ama istemediğini söylerse benim adıma ona de ki, bir daha yanıma bile yaklaşmasın ve eğer canını seviyorsa bir daha bana ne haber yollasın ne de elçi göndermeye kalksın.

Sonra da Rinuccio Palermini'ye git ve ona 'Madonna Francesca kendisine büyük bir iyilikte bulunduğun takdirde her arzunu yerine getirmeye hazır olduğunu söylüyor. Bu akşam gece yarısı olunca, sabahleyin Scannadio'nun gömüldüğü mezara gitmeni, bir şey görecek, duyacak ya da hissedecek olursan, asla tek kelime etme-

meni, ölüyü usulca mezarından çıkarıp evine getirmeni istiyor. Geldiğin zaman niçin böyle bir istekte bulunduğunu öğreneceksin ve hanımımdan beklentilerinin karşılığını alacaksın. Ama kabul etmeyecek olursan, şu andan itibaren kendisine bir daha haber de elçi de yollamamanı bildiriyor,' diye söyle" dedi.

Hizmetçi her ikisine de gitti ve aldığı talimatı harfiyen yerine getirdi; her iki taraftan da hanımı istedikten sonra değil mezara, cehenneme bile gidecekleri yanıtı geldi. Hizmetçi aldığı cevabı hanımına iletti; bunun üzerine kadın dediğini yapacak kadar deli olup olmadıklarını görmek için beklemeye başladı.

Gece olunca Alessandro Chiarmontesi, herkesin uykuya yattığı sırada gömleğini çıkardı ve Scannadio'nun mezardaki yerini almak üzere evinden ayrıldı; ama yolda giderken aklına kötü kötü düşünceler üşüştü ve kendi kendine "Ben de amma salağım yahu! Nereye gidiyorsam böyle? Ya bu akrabalarının işiyse, nereden bileyim? Belki de onu sevdiğimi anlamış, aramızda bir şeyler geçtiğini sanmış, bu yüzden beni mezarda öldürmek için onu bu işe zorlamışlardır. Eğer durum böyleyse, olan bana olur, onların kılına bile zarar gelmez. Ya da belki de bütün bunlar bir düşmanımın başının altından çıkıyordur, ne belli? Kadın da ona âşıktır ve bu yüzden ona yardım etmek istemiştir," dedi fakat daha sonra "ama farz edelim ki bunların hiçbiri doğru değil ve kadının akrabaları beni evine kadar götürdüler; bu durumda Scannadio'nun cesedini kucaklarına alacaklarını ya da kadının koynuna sokacaklarını hiç zannetmiyorum; aksine vakti zamanında kendilerine karşı bir kusur işlemiş olması, onların da şimdi bunun acısını cesedinden çıkarmak istemesi daha akla yatkın. Kadın her ne duyarsam duyayım asla hareket etmememi söylüyor, ama ya gözlerimi oyarlarsa, ya dişlerimi sökerlerse, ya ellerimi keserlerse ya da buna benzer daha başka fenalıklar yaparlarsa ben nasıl sessiz kalırım? Eğer konuşursam beni tanırlar ve büyük ihtimalle beni iyice benzetirler; ama hadi bir kötülük etmediler diyelim, yine de bu işten elim boş dönerim; çünkü akrabaları beni kadının yanına koymaz, hem sonra o da talimatlarına uymadığımı söyler ve benim için bundan böyle parmağını bile oynatmaz" diye söylendi.

Böyle konuşa konuşa neredeyse evine geri dönmek üzereydi; ama derin sevdası bu düşüncelerin hepsini tek tek çürütmesini, büyük bir güçle yoluna devam etmesini sağladı ve onu mezara kadar getirtmeyi başardı. Mezara gelince kapağı açıp içine girdi, Scannadio'nun kıyafetlerini çıkarıp kendi üzerine geçirdi; ardından mezarın kapağını kapattı ve Scannadio'nun yerine yatıp uzandı; fakat Scannadio'nun nasıl biri olduğu, ölülerin mezarları haricinde, başka başka yerlerde geceleri meydana geldiği söylenen, önceden kulağına çalınmış kimi olaylar kafasının içinde dönüp durmaya başlayınca bütün tüyleri diken diken oldu; her an Scannadio'nun ayağa dikilip oracıkta boğazını kesivereceği hissine kapılıyordu, fakat tutkulu sevdasının imdadına yetişmesiyle bütün korkularını yendi ve ölünün ta kendisiymiş gibi uzanıp başına gelecekleri beklemeye başladı.

Gece yarısı yaklaşınca Rinuccio, kadının kendisine bildirdiklerini yapmak üzere evinden çıktı fakat yolda giderken başına neler gelebileceğiyle ilgili, mesela omzunda Scannadio'nun cesediyle kolluk kuvvetlerine yakalanıp ateşte yakılmaya mahkûm edildiği ya da yaptıklarının ortaya çıkması halinde merhumun akrabalarının ya da ona yakın kimselerin hışmına uğradığı gibi çeşitli ihtimaller üzerine türlü türlü düşüncelere daldı ve bütün bunlar yüzünden yolundan dönecek oldu; fakat hemen ardından fikrini değiştirdi ve "Hanidir deli gibi sevdiğim bu asil kadın, ilk defa benden bir ricada bulunmuşken ona hayır mı diyeyim yani? Hem de bu sayede lütfuna erebilecekken, öyle mi? Sonunda kesinlikle ölecek olsam bile, verdiğim sözden dönecek değilim!" diyerek yoluna devam etti ve mezara varınca kapağı usulca kaldırdı.

Alessandro kapağın açıldığını duyduğu anda büyük bir korkuya kapılsa da sessizliğini korudu. Mezarın içine giren Rinuccio, Alessandro'yu, Scannadio'nun cesedine asıldığını zannederek ayaklarından tutup dışarıya çekti ve sırtlandığı gibi asil kadının evine doğru yola koyuldu; ama yolda giderken sırtındakine pek dikkat etmiyor, yol kenarına dizili sıraların köşelerine çarpa çarpa ilerliyordu; üstelik gece öylesine zifiri karanlıktı ki, ne yana gittiğini ayırt edemiyordu.

Asil kadın, her ikisini de başından savmak için bahanelerini kuşanmış, Rinuccio'nun Alessandro'yu getirip getirmeyeceğini görmek için hizmetçisiyle birlikte pencerede beklerken, Rinuccio kapının önüne vardı; fakat bu esnada bir suçluyu yakalamak üzere tam da o civarda pusu kurmuş bekleyen kent hâkimine bağlı kolluk kuvvetleri Rinuccio'nun ayak sürüme sesini işitince neler olup bittiğini, ne yana gidildiğini görmek için hemen fenerlerini çıkardılar ve mızrakla, kalkanlarına sarılıp "Kim var orada" diye bağırdılar. Rinuccio, onların kim olduğunu anlayınca, düşünüp taşınacak kadar geniş vakti olmadığından Alessandro'yu yere attığı gibi tabana kuvvet kaçtı. Alessandro ise hemen ayağa kalktı ve sırtında ölünün yerleri süpüren kıyafetleriyle başka tarafa doğru kaçmaya başladı.

Kadın, kolluk kuvvetlerinin tuttuğu ışık sayesinde Scannadio'nun kıyafetlerini giyinmiş olan Alessandro'yu da, onu sırtında taşıyan Rinuccio'yu da açık seçik gördü ve gösterdikleri müthiş cesaretten ötürü ikisine de hayret etti; fakat Rinuccio'nun Alessandro'yu yere fırlatışını, ardından da ikilinin kaçışını görünce, yaşadığı şaşkınlığa rağmen gülmekten kırıldı. Olayların gidişatından ötürü büyük sevinç duyan kadın Tanrı'ya ikilinin ısrarlarından kendisini kurtardığı için çok şükrederek pencereden çekildi ve buyruklarını birebir yerine getiren iki talibinin, açıkça görüldüğü üzere, kendisini kesinlikle çok sevdiklerinden emin olarak, hizmetçiyle birlikte odasının yolunu tuttu.

Keder içinde talihsizliğine sövüp sayan Rinuccio, bütün bu olanların ardından evine dönmek yerine kolluk kuvvetleri olay yerini terk edene kadar bekledi. Ardından Alessandro'yu fırlattığı yere geri döndü ve onu bulabilirse başladığı işi bitirebileceği için el yordamıyla onu aramaya koyuldu; bulamayınca, kolluk kuvvetlerinin onu alıp götürdüğünü düşündü ve boynu bükük evinin yolunu tuttu. Aynı şekilde Alessandro da yaşadığı felaketten ötürü üzgün, daha başka ne yapacağını bilmez halde, kendisini kimin alıp götürdüğünden habersiz evine döndü.

Ertesi sabah Scannadio'nun mezarı açık halde bulununca, Alessandro iyice dibe ittiği için naaşı da görülemediğinden, bü-

tün Pistoia'ya olayla ilgili çeşit çeşit söylentiler yayıldı ve bazı ahmaklar tarafından Scannadio'nun şeytanlarca alınıp götürüldüğü ortaya atıldı.

Her iki talibi de neler yaptıkları ve başlarına neler geldiği hakkında kadına bilgi verdikten sonra, buyruğunu eksiksiz yerine getiremedikleri için özürlerini sunup lütfunu ve aşkını kendilerinden esirgememesini dilediler. Anlattıklarının tekine bile inanmak istemiyormuş gibi yapan kadın, kendilerinden talep ettiği iyiliği yerine getirmedikleri gerekçesiyle, bundan böyle hiçbiriyle işinin olmadığını kesin bir dille bildirdi ve böylece yakasını onlardan kurtardı.

2. HİKÂYE

Bir başrahibe, aldığı ihbar üzerine, rahibelerinden birini âşığıyla yatakta basmak için karanlıkta apar topar yatağından kalkar ama kendisi de o sırada bir papazla birliktedir ve başına kendi başlığı zannederek papazın donunu geçirir; ihbar edilen rahibe bunu görür ve başrahibenin durumu fark etmesini sağlar; böylelikle serbest kalan rahibe, âşığıyla rahat rahat görüşür.

Filomena sessizliğe bürününce, tüm topluluk, kadının gönül vermek istemediği taliplerini başından savma becerisini övgüye boğdu; öte yandan, âşıkların aşırıya varan gözü karalığını ise sevdaya değil deliliğe yordu. Ardından kraliçe Elissa'ya zarifçe "Buyur, Elissa" dedi; bunun üzerine Elissa hemen söze girdi:

Kıymetli hanımlar, daha önce de söylendiği gibi Madonna Francesa'nın başındaki beladan nasıl kurtulacağını bilmesi bilgeceydi. Genç bir rahibe ise, talihin yardımı ve nükteli konuşması sayesinde, üzerine çöreklenen tehlikeyi savuşturabildi. Bildiğiniz gibi ahmağın önde gideni olup da başkalarının terbiyesini, idaresini üstlenenlerin sayısı çoktur; ama anlatacağım hikâye sayesinde göreceğiniz üzere kimi zaman talihin onları layık oldukları

biçimde rezil ettiği olur. Bir başrahibenin başına işte tam da bu durum geldi. Şimdi sizlere onun idaresi altındaki bir rahibeden bahsedeceğim.

Lombardiya'da kutsallığı ve dindarlığıyla ün salan manastırdan haberiniz vardır. Bu manastırda bulunan rahibelerin arasında Isabetta adında, soylu bir aileden gelen, muhteşem bir güzelliğe sahip genç bir rahibe vardı ve akrabasını karşılamaya parmaklıklara gittiği bir gün, akrabasının yanındaki yakışıklı delikanlıya âşık oldu. Onun güzelliğini gören ve duyduğu arzuyu gözlerinden okuyan delikanlı da aynı anda ona vuruldu. Ne var ki uzunca bir süre aşklarının tadına bakamadan büyük bir ıstırap içinde kıvrandılar. Birbirlerinin hasretiyle yanarken sonunda delikanlı gizlice rahibesine gidebilmenin bir yolunu buldu ve bu işe çok sevinen rahibeye, birlikte büyük hazlara daldıkları pek çok ziyarette bulundu.

Bu ziyaretler sürerken bir gece olan oldu ve manastırdaki rahibelerden biri delikanlıyı Isabetta'nın yanından ayrılıp giderken gördü; üstelik ne delikanlı ne de Isabetta durumun farkına var-

mıştı. Rahibe, gördüklerini çok sayıdaki diğer rahibeyle paylaştı; bunun üzerine ilk önce, gerek rahibelerin gerekse kendisini tanıyan herkesin iyi yürekli, dini bütün biri olduğu görüşünde birleştiği Madonna Usimbalda adındaki başrahibeye haber vermeye karar verdiler; fakat daha sonra Isabetta'nın olayı inkâr etmesine fırsat vermemek için, başrahibeye delikanlıyla birlikteyken yakalatmayı düşündüler; böylece çenelerini tuttular ve kendi aralarında gizlice nöbet paylaşımı yaparak, suçüstü yakalayana dek onu göz hapsine aldılar.

Olan bitenden haberdar olmadığı için herhangi bir ihtiyat gözetmeyen Isabetta'nın delikanlıyı manastıra getirdiği bir gece, tetikte bekleyen rahibeler anında durumu fark ettiler ve gecenin büyük bir kısmı çoktan geride kaldığından, uygun gördükleri anda iki kola ayrıldılar. İlk gruptakiler Isabetta'nın hücresinin kapısını gözlerken, ikinci gruptakiler koşa koşa başrahibenin odasına gidip kapısını çaldılar ve içerden cevap gelir gelmez "Çabuk Madonna, hemen kalkın! Isabetta hücresinde bir erkekle birlikte!" dediler.

O gece başrahibe, çoğu zaman bir sandığın içinde odasına aldığı papazla birlikteydi; söylenenleri işitince rahibelerin taşkınlığa varan heyecanları ya da aşırı telaşları yüzünden kapıya fazlaca yüklenmelerinden ve bunun neticesinde kapının açılıvermesinden endişe ederek bir hışımla ayağa fırlayıp karanlıkta becerebildiği kadar giyinmeye çalıştı. Papazın donu eline gelince, rahibelerin başlarına taktıkları santur* adı verilen ve katlanıp giyilen başlığı tuttuğunu sandı; o telaşla ne yaptığının farkına varamadan santur diye donu kafasına geçirip odadan çıktı ve hemen kapıyı kilitleyip "Nerede o Tanrı'nın cezası" diye bağırdı. Rahibeler Isabetta'nın kabahatini ortaya çıkaracak olmanın coşkusu içinde öylesine galeyana gelmişlerdi ki başrahibenin kafasına ne geçirdiğinin farkında bile değillerdi. Başrahibe, diğer rahibelerle birlikte hücrenin kapısına geldi ve el birliğiyle kapıyı yere devirip içeri girdiklerinde, birdenbire neye uğradığını şaşıran ve ne yapacak-

İtalyanca, *santerio:* Başlığın şekli santur denen müzik aletini çağrıştırdığı için ismi buradan gelir –çn.

larını bilemediklerinden afallamış halde öylece kalakalan iki âşığı yatakta kucak kucağa yakaladılar.

Rahibeler genç kızı çabucak kavradılar ve başrahibenin emriyle kurul odasına götürdüler. Hücrede kalan delikanlı ise üzerini giyindi ve sevgilisinin başına olmayacak bir iş gelirse, rahibelerden eline geçirebildiğine iyi bir ders vermeye, sonra da kızı alıp yanında götürmeye kararlı, işin sonunu beklemeye başladı.

Başrahibe, kurul odasına geçip yerine oturduktan sonra, gözlerini suçluya dikmiş bakan diğer rahibelerin huzurunda, Isabetta'ya, bu rezil, bu kepaze davranışı dışarıda duyulacak olursa, manastırın kutsallığını, namusunu, saygınlığını lekeleyeceğini söyleyerek, bir kadına edilebilecek en ağır hakaretleri yağdırmaya başladı ve hakaretlerinin sonunda birbirinden korkunç tehditler sıraladı.

Ne cevap vereceğini bilemeyen genç kızın, kabahatinden ötürü mahcup düşmüş, utanç içinde suspus olmuş hali, diğer rahibelerin içini sızlatmıştı. Başrahibe azarlarını gitgide artırırken genç kız, başını kaldırdı; o anda başrahibenin kafasına ne taktığını, sağdan soldan sallanan bağcıkları görünce işin aslını tahmin ederek içi rahatladı ve "Efendim, Tanrı'nın izniyle siz önce başlığınızı bağlayın; ondan sonra bana dilediğinizi söylersiniz" dedi.

Başrahibe, kızın ne demeye getirdiğini anlamadığından, "Ne başlığından bahsediyorsun sen sürtük? Hangi yüzle şaklabanlık yapıyorsun? Yediğin haltın şaka götürür bir yanı olduğunu mu sanıyorsun" dedi.

Genç kız bir kez daha "Efendim, rica ediyorum, siz önce başlığınızı bir bağlayın; ondan sonra canınız ne istiyorsa söylersiniz" dedi. Bunun üzerine rahibelerin çoğu kafalarını kaldırıp başrahibenin başına baktılar; başrahibe de aynı anda ellerini başına götürdü ve hepsi birden Isabetta'nın niye öyle dediğini anladı.

Kendi kabahatinin farkına varan başrahibe, tüm rahibelerin bakışları altında olayı gizleyemeyeceğini anlayınca hemen ağız değiştirip ilkinden tamamen farklı ilerleyen ve tenin arzularına karşı koymanın imkânsızlığıyla sona eren bir konuşma yapmaya başladı ve her birine, o güne kadar nasıl devam ettiyse yine aynı

ihtiyatlılıkla, fırsat buldukça gönüllerini eğlendirebileceklerini söyledikten sonra genç kızı serbest bırakıp papazın yanına uyumaya gitti. Isabetta da âşığının yanına döndü ve o günden sonra, haset çeken rahibelere nispet yaparcasına, delikanlıyı pek çok defa manastıra getirdi; sevgilisi olmayan rahibeler de, ellerinden geleni yaparak gizlice kendi kısmetlerinin peşine düştü.

3. HİKÂYE

Üstat Simone, Bruno, Buffalmacco ve Nello'nun ricası üzerine, Calandrino'yu hamile olduğuna inandırır; Calandrino ilaç alabilmek için onlara horozla para verir ve doğum yapmadan sağlığına kavuşur.

Elissa hikâyesini bitirince, topluluktakiler, genç rahibeyi, kıskançlık eden emsallerinin şerrinden kurtarıp mutluluğa kavuşturduğu için Tanrı'ya çok şükretti; ardından kraliçe, Filostrato'ya devam etmesini buyurdu. Bunun üzerine Filostaro, ikinci bir buyruk beklemeden anlatmaya koyuldu:

Güzeller güzeli hanımlar, dün bahsettiğim Marcheli görgüsüz hâkim, aslında sizlere Calandrino'yla ilgili bir hikâye anlatmak üzereyken lafı ağzımdan almıştı. Her ne kadar Calandirno ile dostlarından epeyce bahsedilmiş olsa da onlara dair anlatılanlar ancak neşemize neşe katacağından, dün niyetlendiğim hikâyeyi bugün dile getireceğim.

Bu hikâyede geçen Calandrino'yla dostlarının nasıl kimseler olduklarına daha önce açıkça değinilmişti; bu nedenle haklarında daha fazla konuşmadan, Calandrino'ya ölen halasından düşük ayarda iki yüz gümüş lira kaldığını ve bunun üzerine Calandrino'nun çiftlik almak istediğinden bahsetmeye başladığını söyleyeyim. Bruno ile Buffalmacco, sanki harcayacak on bin altını varmış gibi Floransa'da ne kadar simsar varsa hepsiyle pazarlığa tutuştuğunu ama iş çiftliğe istenen fiyatı konuşmaya gelince, tüm pazar-

lıkların suya düştüğünü bildiklerinden, Calandrino'ya ikide birde, topak* yapacağı varmış gibi toprak satın almaya kalkmaktansa, kendileriyle birlikte gününü gün etmesini söyleyip duruyorlardı; ama adamın fikrini çelemedikleri gibi, bir kerecik olsun yemek ısmarlatmayı bile başaramamışlardı.

Bir gün bundan yakındıkları sırada, Nello adındaki bir ahbapları çıkageldi ve üçü birlikte Calandrino'nun kesesinden kendilerine ziyafet çekmenin bir yolunu bulmaya karar verdi. Hiç vakit kaybetmeden ne yapacaklarını aralarında kararlaştırıp, ertesi sabah Calandrino'nun evden çıkmasını beklediler. Calandrino evden çıktı ama fazla uzaklaşamadan, Nello yolunu kesip "Günaydın Calandrino" dedi.

Calandrino, Tanrı'nın kendisine iyi bir gün ve güzel bir yıl nasip eylemesini diledi. Ardından Nello bir süre durup Calandrino'nun yüzünü inceledi. Bunun üzerine Calandrino "Neye bakıyorsun öyle" diye sordu.

Nello, "Kötü bir gece mi geçirdin? Çok tuhaf görünüyorsun" dedi.

Bunun üzerine Calandrino'yu hemen kaygı sardı ve "Hadi be! Ne diyorsun? Neyim var sence" dedi.

Nello "Yok yahu, kötü bir şey demek istemedim; yalnızca gözüme bir değişik göründün. Belki de bana öyle gelmiştir" diyerek yanından ayrıldı.

Calandrino, kuşkuya düşse de kendini kesinlikle kötü hissetmediğinden yoluna devam etti. Az ötede bekleyen Buffalmacco, Nello'nun ayrıldığını görünce, Calandrino'nun yolunu kesti ve selam verdikten sonra ona neyi olduğunu sordu.

Calandrino, "Bilmiyorum. Daha demin Nello da benim tuhaf göründüğümü söylüyordu. Neyim var acaba" dedi.

Buffalmacco, "Belki önemsiz bir şeydir, belki de hiçbir şeyin yoktur; ama çok bitkin göründüğün kesin" dedi.

Burada kastedilen Tatar yayında kullanılan kil toplardır ve Clandrino'nun çiftlik almaya değil, ancak çamurundan faydalanabileceği bir toprak parçasına parasının yeteceği ima edilir –çn.

Calandrino'ya çoktan ateşi çıkmış gibi gelmeye başlamıştı. Tam da bunun üzerine damlayan Bruno'nun ağzından çıkan ilk laf "Calandrino, suratının hali ne böyle? Ölü gibisin. Neyin var" oldu.

Calandrino, ayrı ayrı her birinin aynı şeyi söylediğini işitince, hastalandığından emin oldu ve büsbütün panikleyerek "Ne yapsam" diye sordu.

Bruno, "Bana kalırsa evine dön; yatağa girip sıkı sıkı örtün, sonra da idrarını üstat Simone'ye gönder. O, ne yapman gerekti-

ğini hemen söyler; biliyorsun kendisi bizden biri. Biz de seninle birlikte gelelim, yapılması gereken bir iş olursa, hallederiz" dedi.

Kendilerine katılan Nello'yu da yanlarına alıp hep birlikte eve döndüler. Calandrino, yorgun argın odaya girip karısına "Gel de üzerimi iyice ört. Çok fenayım," dedi ve yatağa geçip uzandıktan sonra, susaklığının bir göstergesi olarak Antik Pazar'daki dükkânda duran üstat Simone'ye hizmetçi kızla numuneyi gönderdi.

Bruno, arkadaşlarına "Siz burada onunla kalın. Ben gidip hekimin ne diyeceğine bakayım. Gerekirse alır, buraya getiririm" dedi.

Bunun üzerine Calandrino, "Haydi azizim, git de neyim var neyim yokmuş öğren; sonra gelir bana da anlatırsın. İçimde bir haller var ama nedir bilmiyorum" dedi.

Bruno, numuneyi taşıyan hizmetçi kızdan önce üstat Simone'ye varıp olan biteni anlattı. Üstat getirdiği numuneyi inceledikten sonra hizmetçiye "Sen şimdi Calandrino'ya git ve kendini sıcak tutmasını söyle. Ben de birazdan gelip neyi olduğunu, ne yapması gerektiğini anlatacağım" dedi.

Hizmetçi kız, üstadın sözlerini Calandrino'ya iletti. Çok geçmeden hekimle Bruno da çıkageldi. Hekim, Calandrino'nun yatağının kenarına ilişip nabzına baktı ve bir müddet sonra, karısının yanında "Bak Calandrino, seninle dostun olarak konuşacağım; herhangi bir rahatsızlığın yok, yalnızca hamilesin" dedi.

Calandrino bunu duyduğu anda ümitsizce bağırmaya ve "Ah, Tessa, bu işi başıma sen açtın! Sana kaç kere olmaz dedim; ama sen hep üste çıkmak istedin!" diye söylenmeye başladı.

Kocasının böyle dediğini duyunca utancından kıpkırmızı kesilen kadın, pek halim selim bir insan olduğundan, tek kelime olsun cevap vermeden, başını önüne eğip odadan çıktı; ama Calandrino hayıflanmayı sürdürerek "Yandım ben! Ne yapacağım şimdi? Nasıl doğuracağım bu çocuğu? Neremden çıkaracağım? Şu karımın azgınlığından olacak sonum, adım gibi biliyorum! Ben ne kadar mutlu olmak istiyorsam, o da bir o kadar kahrolsun! Şimdi iyi değilim ama sağlığım yerinde olsaydı var ya, ayağa kalktığım gibi ona sille tokat öyle bir girişirdim ki, kırılmadık yeri kalmazdı! Gerçi ben de başıma geleni hak ettim; üste çıkmasına hiç izin

vermeyecektim. Ama hele şunu bir atlatayım, bir daha kesinlikle beni oyuna getiremez, hasretinden ölecek olsa, yine de beni buna razı edemez" dedi.

Bruno, Buffalmacco ve Nello, Calandrino'nun sözlerini dinledikçe, gülmemek için öyle zor duruyorlardı ki kendilerini sıkmaktan patlayacak gibi oluyorlardı; oysa üstat Susak, ağzını ayıra ayıra öyle bir gülüyordu ki, hani biri istese bütün dişlerini yerinden tek tek sökebilirdi. Nihayetinde hekim, akıl vermesi ve yardım etmesi için yalvaran Calandrino'nun üstelemeleri karşısında "Calandrino, paniğe kapılmanı istemem; Tanrı'ya şükürler olsun ki, durumunu erken fark ettik. Birkaç gün içinde, neredeyse zahmetsizce seni bu dertten kurtaracağım, ama bunun sana ufak bir maliyeti olacak" dedi.

Calandrino, "Tanrı aşkına üstadım, varsın olsun. Şurada iki yüz liram var; bu parayla bir çiftlik alayım diyordum ama, eğer gerekiyorsa hepsini alın; yeter ki beni doğum yapmaktan kurtarın. Kadınların doğuracakları zaman kopardıkları yaygaraya bakınca, üstelik bunu yapmak için öylesine ferah fahur yerleri varken, ben nasıl ederim hiç bilemiyorum. O acıya dayanamam; doğumdan önce ölürüm gibi geliyor" dedi.

Hekim, "Hiç kafanı yorma. Senin için, imbikten geçirteceğim son derece etkili ve içimi gayet hafif bir ilaç hazırlatacağım. Üç gün içinde, neyin varsa söküp atacak ve seni zıpkın gibi ayağa kaldıracak. Ama bundan böyle daha aklı başında davranmalı ve bir daha aynı gaflete düşmemelisin. Şimdi, ilaç için öncelikle bize güzelinden üç tane besili horoz lazım; ayrıca bizimkilerden birine beş lira ver de gerekli malzemeleri satın alabilsin. Sonra da hepsini benim dükkâna yolla. Tanrı'nın izniyle yarın sabah ilacı imbikten geçirtip sana yollayacağım. Sen de hemen kullanmaya başlar, günde bir defa, büyük bir bardak dolusu içersin" dedi.

Calandrino, bu sözleri işitince "Hemen işe koyulun üstadım," diyerek üç horozun parasıyla beş lirayı Bruno'ya verdi ve zahmet edip gerekenleri toparlayıvermesini rica etti.

Hekim, yanlarından ayrıldıktan sonra ufak bir karışım hazırlatıp Calandrino'ya yolladı. Bruno, horozlarla birlikte ağızlara layık

bir sofra için gereken ne varsa aldı; sonra da hekimle ve öteki dostlarıyla beraber hepsini yedi. Calandrino, üç gün boyunca karışımdan içti; sonra hekim, üç kafadarla birlikte yanına geldi ve nabzına baktıktan sonra ona "Tamamen iyileşmişsin Calandrino. Artık evde kalmana gerek yok; bugünden itibaren gönül rahatlığıyla her işini görebilirsin" dedi.

Hemen ayaklanan Calandrino, mutlu mesut işlerinin başına döndü ve ne zaman biriyle iki çift laf edecek olsa, tedavisi sayesinde üç gün içinde zahmetsiz düşük yapmasını sağlayan üstat Simone'yi övdü. Her ne kadar Monna Tessa, işin iç yüzünü anladığı için kocasına söylenip dursa da Bruno, Buffolmacco ve Nello ettikleri kurnazlık sayesinde Calandrino'nun cimriliğini alt etmeyi başardıkları için mutluydu.

4. HİKÂYE

Messer Fortarrigo'nun oğlu Cecco, Buonconvento'da oynadığı kumarda neyi var neyi yoksa kaybeder; ardından Angiulieri'nin oğlu Cecco'nun parasını da kaybeder ve kendisini onun soyduğunu söyleyerek üzerinde içlikle peşinden koşar; onu köylülere dövdürdükten sonra kıyafetlerini giyip, atına biner ve onu dımdızlak ortada bırakarak çeker gider.

Calandrino'nun karısı hakkında söylediklerini dinlerken tüm topluluk gülmekten kırıldı. Filostrato'nun sessizliğe bürünmesinin ardından, kraliçenin isteği üzerine, Neifile anlatmaya başladı:

Değerli hanımlar, bir insanın başkaları karşısında zekâsını ve erdemlerini gösterebilmesi, ahmaklığını ve zaaflarını sergilemesinden daha çetrefillidir; öyle olmasaydı eğer, pek çoklarının kelimeleri tartarak konuşma zahmetine katlanmasına da gerek kalmazdı. Budalalığı yüzünden kendi kendini inandırdığı hastalıktan kurtulmaya çalıştığı sırada Calandrino'nun, hiç gereği olmadığı halde karısının gizli tutkularını herkesin içinde ortaya dökerken

sergilediği ahmaklık, sizlere bunu açıkça göstermiş olmalı. Bu olay aklıma az evvelkine taban tabana zıt bir hikâyeyi getirdi; birinin alçaklığıyla bir başkasının zekâsını alt ettiği, bunun sonucunda mağdurun büyük bir zarara, ağır bir utanca sürüklendiği bu hikâyeyi sizlere anlatmaktan zevk duyacağım.

Yakın zaman önce Siena'da çoktan yetişkinliğe ermiş, birbirine akran iki kişi yaşardı; ikisinin de adı Cecco'ydu ama biri Messer Angiulieri'nin, diğeri ise Messer Fortarrigo'nun oğluydu. Her ne kadar pek çok noktada görüş ayrılığına düştüklerinden birbirleriyle pek uyuşamıyor olsalar da ikisi de babalarından nefret ettikleri için bu konuda birbirlerini anlamışlar ve böylece arkadaş olup sık sık birlikte vakit geçirmeye başlamışlardı. Fakat yakışıklı ve görgülü bir adam olan Angiulieri, babasının verdiği harçlıklarla Siena'da doğru düzgün yaşamayacağını düşündüğünden, sevip saydığı bir kardinalin papalık elçisi olarak Marca Anconitana'ya atandığını işitince, daha iyi şartlara kavuşabileceği düşüncesiyle, oraya gitmeye karar verdi ve meseleyi babasına açtı. Babası, at alsın, kılık kıyafet düzsün ve oraya saygın bir biçimde gidebilsin diye altı ayda vermesi gereken toplam tutarı tek seferde avucuna saydı.

Angiulieri, yanında götürmek için kendine bir uşak aramaya başladı. Bunu duyduğu anda soluğu Angiulieri'nin yanında alan Fortarrigo, hiç maaş almadan, boğaz tokluğuna seve seve ona seyislik, uşaklık ya da kâhyalık yapabileceğini söyleyerek, kendisini de yanında götürmesi için dili döndüğünce yalvarmaya başladı. Fakat Angiulieri, bütün bu işler elinden gelmeyeceğinden değil de, arada sırada kumar oynayıp içki içtiği için, onu yanında götürmek istemediği cevabını verdi. Bunun üzerine Fortarrigo, her iki alışkanlığından da kesinlikle el çekeceğini söyledi ve sözünde duracağına yeminler ederek, yalvara yakara öyle çok üzerine geldi ki sonunda yenik düşen Angiulieri, gelmesinden memnuniyet duyacağı yanıtını verdi.

Bir sabah birlikte yola çıktılar ve öğle yemeği vaktinde Buonconvento'ya vardılar. Angiulieri, hava çok sıcak olduğundan, yemeğin ardından handa yatak hazırlattı ve Fortarrigo'nun yardımıyla soyunduktan sonra, ikindiye doğru kendisine seslenme-

sini söyleyerek uyumaya gitti. Angiulieri uyurken, meyhanenin yolunu tutan Fortarrigo, epeyce içtikten sonra, birkaç kişiyle kumara oturdu; fakat kısa zaman içinde karşısındakilere cebindeki parayı, ardından sırtındaki kıyafetleri kaptırdı ve üzerinde içlikle kalakaldı. Kazanma hırsıyla bu kılıkta Angiulieri'nin kaldığı hana geri döndü ve onun derin derin uyuduğunu görünce, kesesinde ne kadar parası varsa aldı; ama yeniden kumara oturduğunda daha öncekiler gibi bunları da kaybetti.

Angiulieri uykusundan uyandı, yataktan kalkıp giyindikten sonra Fortarrigo'yu sordurdu, fakat hiçbir yerde bulamadı; bunun üzerine öteden beri yaptığı gibi yine sarhoş olup bir yerlerde sızdığını tahmin ederek, onu geride bırakmaya karar verdi ve Corsignano'da kendine başka bir uşak bulma düşüncesiyle, atına eyer vurdurup eşyalarını yükletti. Fakat yola çıkmadan evvel hana borcunu ödemek isteyip de paralarını bulamayınca, kızılca kıyametleri kopardı; buradan başka bir yerde soyulmadığını söyleyerek, herkesi tutuklatıp Siena'ya götürteceği tehditlerini savurarak bütün hanı birbirine kattı. Bu esnada, paraları aldığı gibi, bu sefer de Angiulieri'nin giysilerini almaya gelen Fortarrigo, üzerinde içlikle kapıda belirdi ve Angiulieri'nin atına binmeye hazır olduğunu görünce, "Ne oluyor Angiulieri? Hemen mi yola çıkmamız gerekiyor? Dur yahu, biraz bekle. Otuz sekiz çeyrekliğe gömleğimi rehin bıraktığım adam gelmek üzeredir; hemen ödeme yaparsak otuz beşe razı gelir, eminim" dedi.

Bu konuşma esnasında çıkagelen biri, Fortarrigo'nun kumarda kaybettiği tutarı söyleyince, Angiulieri paraları Fortarrigo'nun çaldığına emin oldu ve büyük bir öfkeyle Fortarrigo'ya, Tanrı korkusundan ziyade yasalardan çekincesi olmasaydı, hiçbirini lafta bırakmayacağı, birbirinden ağır hakaretler yağdırdı; sonra da, Siena'ya gelirse boynunu vurduracağı yahut darağacında sallandıracağı tehditlerini savurarak atına bindi.

Fortarrigo, sanki Angiulieri bütün bunları ona değil de bir başkasına söylemiş gibi "Haydi ama Angiulieri, şimdi sohbetin sırası değil. Bu sözleri bir kenara bırakalım da asıl meseleye gelelim. Eğer parayı hemen çıkarıp verirsek otuz beşe bağlarız adamı; ama

yarına kadar bekleyecek olursak, verdiği teklifin altına, yani otuz sekizden aşağıya inmez. Onun tavsiyesine para yatırdığım için bana bu iyiliği yapıyor. Haydi ama, ne diye fazladan üç çeyreklik kazanmayalım ki" diyordu.

Angiulieri onun böyle konuştuğunu duyunca iyice çileden çıktı ve etrafını saranların gözünde, sanki Fortarrigo onun parasını kumarda kaybetmemiş de, asıl Fortarrigo'nun parasını alan kendisiymiş gibi göründüğünü fark edince "Benim ne işim olur senin kıyafetinle, darağacına gelesice? Beni soyduğun, paramla kumar oynadığın yetmezmiş gibi üstüne yoluma çıkıp bir de benimle alay ediyorsun" dedi.

Fortarrigo sanki Angiulieri bunları ona demiyormuş gibi hâlâ yerinde dikiliyor ve "Haydi yahu, ne diye beni üç çeyrekten etmek istiyorsun? Sana parayı vermem mi sanıyorsun? Hatırım için yapıver şu işi. Bu acelen niye? Bu akşam vakitlice Torrenieri'ye varırız nasıl olsa. Git, bul şu keseni. Bütün Siena'da arasam, yine de bana bu kadar yakışan bir gömlek daha bulamam, inan. Üstelik otuz sekize gidiyor, diyorum! Halbuki kırk çeyrek, hatta belki daha bile fazla eder. Yani beni iki kere zarara sokuyorsun!" diyordu.

Fortarrigo'nun hem kendisini soyduğunu, hem de lafa tuttuğunu görmenin acısıyla kahrolan Angiulieri, tek kelime etmeden atının başını Torrenieri'den yana çevirip yola koyuldu; fakat Fortarrigo'nun aklına bir hinlik gelmişti, bu yüzden üzerinde içlikle Angiulieri'nin peşine düştü ve gömlek diye yalvara yalvara iki milden fazla ardından gittikten sonra, Angiulieri'nin bu eziyeti duymak zorunda kalmamak için hızlandığı sırada, önlerinde uzanan yolun kenarındaki tarlada çalışan köylüleri fark etti ve var gücüyle "Durdurun şunu! Durdurun şunu!" diye bağırmaya başladı. Bunun üzerine köylüler ellerinde tırmıklarla, çapalarla Angiulieri'nin yolunu kestiler ve sırtında içlikle bağıra çağıra peşinden gelen kişiyi soyduğunu zannettiklerinden, etrafını sararak onu kıstırdılar. Angiuleri kim olduğunu, başına ne geldiğini anlatmaya çalıştıysa da fayda etmedi.

Fortarrigo yanlarına varınca kaşlarını çatıp "Demek eşyalarımı alıp kaçıyorsun, adi hırsız! Seni nasıl öldürmeli bilmem!" dedi; ar-

dından köylülere dönerek "Kumarda her şeyini kaybettikten sonra beni handa ne halde bıraktı, görüyorsunuz efendiler. Tanrı'nın izniyle, sizin sayenizde bunları bari kurtarabildim. Size daima minnettar kalacağım" dedi.

Angiulieri onu yalanlıyordu ama sözlerini dinleyen yoktu. Fortarrigo köylülerin yardımıyla onu attan indirdi, kıyafetlerini çıkarıp kendi sırtına geçirdi, sonra da onu üzerinde içlikle, ayağında çorapla öylece bırakıp atına bindiği gibi Siena'ya döndü ve önüne gelene Angiulieri'nin atıyla kıyafetlerini kumarda kazandığını söyledi. Angiulieri, o anda utancından Siena'ya dönmeyi göze alamadı ve zenginlik içinde Marca'daki kardinale gitmeyi umarken, üzerinde içlikle perişan halde Buonconvento'ya döndü; buradan ödünç aldığı giysilerle Fortarrigo'nun bindiği beygirin sırtında Corsignano'daki akrabalarına geçti ve babası yeni baştan imdadına yetişene dek onların yanında kaldı.

Fortarrigo'nun alçaklığı, Angiulieri'nin güzelim tasarısını işte böyle mahvetti ama Angiulieri doğru anı kolladı ve yaptığını yanına bırakmadı.

5. HİKÂYE

Calandrino, bir genç kıza vurulunca Bruno ona bir muska hazırlar; Calandrino muskayı kıza değdirir ve kız peşinden gelir; fakat Calandrino karısına yakalanır ve başına katmerli bela alır.

Topluluktakilerin pek gülmeden ve üzerine yorum yapmadan geçiştirdiği Neifile'nin hikâyesi çok geçmeden sona erince, kraliçe Fiammetta'ya döndü ve anlatmaya onun devam etmesini buyurdu. Bunun üzerine Fiammetta, memnuniyet duyacağını söyleyerek, büyük bir sevinçle söze başladı:

Asil hanımlar, eminim, sizler de farkındasınızdır; üzerine ne kadar çok konuşulursa konuşulsun, her konu gitgide daha da keyifli bir hale gelebilir; yeter ki kişi, anlatacağı konuyu seçerken,

doğru yeri ve doğru zamanı kollamayı biliyor olsun. Keyif içinde güzel vakit geçirmekten başkaca gayemiz olmadığına göre, burada bulunma nedenimizi göz önüne alarak, neşemize neşe katacak her konu için, gerek yerin gerekse vaktin uygun olduğunu ve isterse üzerine binlerce defa konuşulmuş olsun, yine aynı konulara dönmenin keyifli olacağını düşünüyorum. Bu nedenle, Calandrino'nun başından geçenlerden birkaç kez bahsedildiği halde, az evvel Filostrato'nun da dile getirdiği gibi, yaşadıklarının hepsi son derece keyifli olduğundan, onun hakkında bir hikâye daha anlatma cüreti göstereceğim. Eğer hakikatin kıyılarından ayrılmak isteseydim, bu hikâyeyi başka başka isimler altında kurgulayıp öyle anlatabilirdim; fakat olayların gerçekliğinden uzaklaştıkça, dinleyenlerin alacağı keyif de azalacağı için, yukarıda dile getirdiğim gerekçeye sığınarak, sizlere olayları gerçekte olduğu haliyle aktaracağım.

Zengin bir adam olan hemşerimiz Niccolo Cornacchini'nin sahip olduğu çok sayıda araziden biri de Camerata'daydı ve kendisi, bu güzel arazinin üzerine görkemli bir konak inşa ettirmiş, konağı baştan başa resimle donatmaları için de Bruno ve Buffalmacco ile anlaşmıştı. Yapacak çok iş olduğundan, Bruno ve Buffalmacco yanına Nello ile Calandrino'yu almış ve hep birlikte çalışmaya başlamışlardı.

Her ne kadar odalardan birkaçı, yatak gibi kimi gerekli eşyalarla döşeli olsa da etrafa göz kulak olan bir yaşlı hizmetçi dışında burada kalan yoktu; yalnızca, bahsi geçen Niccolo'nun Filippo adında, henüz evlenmemiş olan genç yaştaki oğlu, arada sırada gönlünü eğlendirmek için kadın getirir ve bir iki gün vakit geçirdikten sonra kadına yol verirdi. Bu seferlerden birinde, Mangione isimli bir alçağın Camaldoli'deki bir eve kapatıp sırtından geçindiği Niccolosa adında, endamı güzel, giyimi şık, emsallerine nazaran epey görgülü, güzel konuşmayı bilen birini getirdi.

Bir öğleden sonra Niccolosa, saçlarını tepede toplamış, üzerinde beyaz bir entariyle odasından çıkmış, konağın avlusundaki kuyuda elini yüzünü yıkıyordu; bu sırada Calandrino da su almaya kuyuya geldi ve kıza dostça selam verdi. Kız, selamını al-

dıktan sonra, herhangi bir art niyetle değil de daha çok, gözüne tuhaf biri gibi geldiğinden ona bakmaya başladı. Calandrino da çok güzel göründüğünden kıza bakmaya başladı; aynı zamanda, arkadaşlarının yanına su götürmeye dönmemek için bahaneler aramaya koyuldu; öte yandan kim olduğunu bilmediği için kıza laf atmaya da cesaret edemiyordu. Kız, Calandrino'nun kendisine bakakaldığını fark edince, dalgasını geçmek için birkaç defa iç çekip, ondan yana kaçamak bakışlar attı ve bu kadarı Calandrino'nun abayı yakmasına yetti de arttı; öyle ki, Filippo kızı odaya geri çağırana dek yerinden bile kıpırdamadı.

Calandrino, sonunda işinin başına döndü dönmesine; ama tek yaptığı habire iç çekmekten ibaretti. Calandrino ile ilgili her olayı çok eğlenceli bulduğu için, gözünü üstünden ayırmayan Bruno, onun bu halini hemen fark etti ve "Hayırdır Calandrino, ne oldu sana mirim? İçini çekip durmaktan, iş yaptığın yok" dedi.

Calandrino, "Ah mirim, bana biri yardım etse, kendime gelirim" dedi.

Bruno, "Nasıl yani" diye sordu.

Calandrino, "Kimseye söyleyeyim deme sakın. Şurada, hemen aşağıda biri var, peri kızından bile daha güzel ve bana öyle fena

âşık ki aklın şaşar. Daha demin, su almaya gittiğimde fark ettim" dedi.

"Aman dikkat et!" dedi Bruno. "Filippo'nunki olmasın sakın?"

Caladrino, "Sanırım onun karısı, çünkü Filippo odadan seslenince yanına gitti; ama öyle olsa kaç yazar? Bu gibi mevzularda İsa'yı bile ayakta uyuturum ben, Filippo da kimmiş! Aslına bakarsan mirim, kızı öylesine beğendim ki sana anlatamam" dedi.

Bunun üzerine Bruno, "Bak mirim, kız kimin nesiymiş, ben sorar öğrenirim. Eğer Filippo'nun karısı çıkarsa, benim yakın bir arkadaşım olduğu için, senin işini iki dakikada hallederim. Ama Buffalmacco'ya fark ettirmeden nasıl yapmalı? Buffalmacco yanımda yokken, denk getirip de kızla konuşamam ki!" dedi.

Calandrino, "Buffalmacco'yu kafaya taktığım yok benim; ama Tessa'nın akrabası olduğu için asıl Nello'ya dikkat edelim, her şeyi mahvedebilir çünkü" dedi.

Bruno, "Doğru söylüyorsun" dedi.

Bruno, hem gelirken gördüğü, hem de Filippo bahsettiği için, kızın kim olduğunu zaten biliyordu; bu yüzden Calandrino işe biraz ara verip kızı görmeye gidince, olan biteni Nello'yla Buffalmacco'ya anlattı ve hep birlikte bu gönül macerasında Calandrino'ya neler yapacaklarını sessizce kararlaştırdılar.

Calandrino döner dönmez Bruno, "Görebildin mi" diye usulca sordu.

Calandrino, "Ah, gördüm ama nefesim kesildi" cevabını verdi.

Bruno, "Gideyim de düşündüğüm kişi olup olmadığına bir bakayım. Eğer dediğim gibi çıkarsa, sen bu işi bana bırak" dedi.

Böylece Bruno aşağıya inip Filippo'yla kızı buldu ve onlara Calandrino'nun nasıl biri olduğunu, neler söylediğini bir bir anlattıktan sonra, bu gönül macerasından iyi bir eğlence çıkarabilmek için her ikisine de ne yapmaları, ne demeleri gerektiğini söyledi. Ardından Calandrino'nun yanına döndü ve "Tam da düşündüğüm gibiymiş. Onun için çok dikkatli hareket etmemiz lazım; Filippo duyacak olursa, bizi aklamaya Arno'nun suları bile yetmez. Denk gelir de kızla konuşursam, senin adına ona ne söyleyeyim" dedi.

Calandrino, "Bir kere, her şeyden önce kendisine dölün iyisi için tohumun güzelinden bin küp dilediğimi ve emrine amade olduğumu söyle; bir isteği var mıymış sor. İyice anladın mı beni" dedi.

Bruno, "Tamamdır, ben hallederim" diye cevap verdi.

Akşam yemeği vakti gelince, çalışmayı bırakıp hep birlikte aşağıya indiler ve Filippo'yla Niccolosa avluda olduğundan, Calandrino'ya kıyak olsun diye avluya geçip oturdular. Calandrino, hemen kızı kesmeye koyuldu ve saçma sapan hareketlerle kıza öylesine ayan beyan kaş göz etmeye başladı ki bir kör bile ne yaptığını fark edebilirdi. Diğer taraftan kız da Bruno'nun söyledikleri doğrultusunda Calandrino'yu kışkırtacağını düşündüğü ne varsa yapıyor ve onun bu halleri sayesinde hayatında hiç olmadığı kadar keyifli zaman geçiriyordu. Filippo'yla Buffalmacco ise diğerleriyle sohbete dalmışlar ve bütün bunların farkında değillermiş gibi davranıyordu.

Bir müddet sonra, Calandrino'ya epey güç gelse de Floransa'ya dönmek için ayaklandılar. Yolda giderlerken Bruno, Calandrino'ya, "Doğruyu söylemek gerekirse, güneşin buzu erittiği gibi eritiyorsun kızı. Tanrı hakkı için, rebekini* getirip şu yanık şarkılarından birazını söylesen, yanına gelmek için pencerelerden aşağıya bile atlar" dedi.

Calandrino, "Hakikaten mi mirim? Getirsem işe yarar mı dersin" dedi.

Bruno, "Tabii ki yarar" diye cevap verdi.

Calandrino, "Bugün sana anlattığımda inanmamıştın. İstediğimi elde etme konusunda kimsenin elime su dökemeyeceğini açıkça anladım mirim. Benim dışımda kim, onun gibi bir kadını kendine bu kadar çabuk âşık etmeyi başarabilirdi? Şimdiki gençler ancak, denizci taburunun borazanları gibi bütün gün bir aşağı bir yukarı dolanmayı bilirler ve üç avuç fındığı bin yılda bir araya getirmeyi beceremezler. Sen beni rebekimle gör bir de, kulakların

---

Ortaçağda ve erken Rönesans döneminde yaygın olarak kullanılan, kola ya da çenenin altına tutturularak çalınan, genellikle üç telli, yaylı bir çalgı –çn.

bayram eder! Ayrıca inan olsun ki senin zannettiğin kadar yaşlı değilim ben; gerçi o bunun gayet farkında ama pençelerimi sırtına geçirdiğimde çok daha iyi anlayacak. Tanrı hakkı için, ona öyle oyunlar edeceğim ki, oğlunun üzerine titreyen deli kadınlar gibi peşimden ayrılamayacak" dedi.

"Ah, aç kurt gibi parçalayacaksın kızı," dedi Bruno, "şu mızraptan hallice dişlerinle onun o pembecik dudaklarını, iki güle benzeyen yanaklarını ısırdığını, sonra da bütün bütün yuttuğunu görür gibiyim."

Bu sözleri işitince, sanki olay kesinleşmiş gibi şarkılar söyleye söyleye, hoplaya zıplaya gitmeye başlayan Calandrino'nun mutluluktan içi içine sığmıyordu. Öbür gün yanında rebekini de getirdi ve çalgısını çalıp şarkılar söyleyerek herkesi bol bol eğlendirdi. Fakat günde bin defa kıza bakmaya pencereye, oradan kapıya, sonra da avluya koşup durmaktan, yani uzun lafın kısası, ikide bir kızı görmek için işi asıp durmaktan hiç mi hiç çalışamaz oldu. Kız ise, Bruno'nun yönlendirmeleri doğrultusunda sinsice hareket ederek, onun bu hallerine bolca davetiye çıkarıyordu.

Diğer taraftan Bruno, Calandrino'nun elçiliğini yapıyor ve arada bir kızdan haberler taşıyordu. Niccolosa'nın konakta olmadığı zamanlarda, ki genellikle konakta olmazdı, sözde kızdan getirdiği mektuplarda büyük umutlarla yangınını harlıyor, kızı da sanki akrabalarının evindeymiş, bu yüzden kendisiyle görüşemezmiş gibi gösteriyordu.

Böylece ipleri elinde tutan Bruno ile Buffalmacco'ya, Calandrino'nun yaptıkları sayesinde dünyanın en büyük eğlencesi çıkmıştı. Sanki kız istiyormuş gibi ondan bazen fildişi tarak, bazen bir kese, bazen küçük bir hançer ya da ufak tefek hediyeler koparıyorlar ve karşılığında beş para etmez uyduruktan yüzükler veriyorlardı. Calandrino bunları görünce havalara uçuyor, ayrıca bu meselede desteklerini esirgemesinler diye ikisine yaltaklanıp, arada sırada sofralarını donatıyordu.

Calandrino bu oyalamalarla geçen iki ayın sonunda hâlâ yerinde saydığı halde, işin bitmeye yüz tuttuğunu görünce, resimler bitmeden hasretini dindiremezse bir daha asla muradına ereme-

yeceğini düşündüğünden, Bruno'yu büyük bir ısrarla sıkıştırmaya başladı. Bunun üzerine Bruno, genç kızın konağa geldiği bir gün, neler yapılması gerektiğini Filippo'yla ve Niccolosa'yla kararlaştırdı; ardından Calandrino'ya, "Bak mirim, bu hatun senin isteğini yerine getireceğine dair bana bin defa söz verdi; ama sonra hiçbir sözünü tutmadı. Bence seninle kafa buluyor. İster gönlü olsun isterse olmasın; madem dediğini kendi başına yapmıyor, o halde biz yaptırtalım. Tabii eğer istersen" dedi.

Calandrino, "Haydi, ne lazımsa hemen yapalım, Tanrı aşkına" dedi.

Bruno, "Sana vereceğim muskayı ona değdirme yürekliliğini gösterebilir misin" diye sordu.

Calandrino, "Tabii ki!" diye cevap verdi.

"O halde," dedi Bruno, "bana bir parça bağan* parşömeni, bir canlı yarasa, üç tane tütsü, kutsanmış kandil getir ve ötesini bana bırak."

Yarasa yakalamak için bütün geceyi kapan başında geçiren Calandrino, sonunda ele geçirdiği bir tanesini diğer malzemelerle birlikte Bruno'ya götürdü. Bruno bir odaya kapanıp parşömenin üzerine uyduruktan şekillerle birtakım zırvalıklar karaladı ve bunu Calandrino'ya verdi; sonra da "Bak Calandrino, bu yazdıklarımı kıza dokundurduğun anda hemen peşinden gelecek ve ne istersen yapacak. Bugün Filippo bir yere gidecek olursa, bir yolunu bulup kıza yanaş ve bunu ona değdirdikten sonra doğruca evin yanındaki samanlığa git. Kimsecikler uğramadığından orası bu iş için bulup bulabileceğin en uygun yerdir. Göreceksin, kız hemen peşinden gelecek. Samanlığa girdikten sonra ne yapacağını zaten iyi biliyorsun" dedi.

O anda dünyanın en mutlu insanı olan Calandrino parşömeni aldı ve "Sen işin orasını bana bırak, mirim" dedi.

Calandrino'nun çekindiği Nello da herkes kadar eğleniyordu ve diğerleriyle birlikte o da dümendeki yerini almıştı; bu nedenle Bruno'nun verdiği talimat doğrultusunda Floransa'ya gitti ve Calandrino'nun karısına "Tessa, Calandrino'nun Mugnone'den şu

---

*Ölü doğan kuzunun derisi –çn.

taşlarla döndüğü gün seni haksız yere ne kadar çok dövdüğünü hatırlarsın. Bunun intikamını ondan almanı istiyorum; eğer bunu yapmayacak olursan beni bir daha ne akrabadan say ne de dostun bil. Calandrino, Camerata tepesinde oturan bir kadına sevdalandı. Kadın da öylesine fettan ki kocanla ikide birde odalara kapanıyor. Birazdan buluşmaya karar verdiler az önce. Onun için gelip kendin gör ve kocana bir güzel haddini bildir, derim" dedi.

Kadın bu sözleri işittiği anda, işin şakaya gelmeyeceğini görerek hemen ayağa fırladı ve "Ah seni adi düzenbaz! Bana bunu da mı yapacaktın? Tanrı'ya yemin ederim ki, bu yaptığın yanına kalmayacak! Burnundan getireceğim senin!" dedi.

Ardından harmaniyesi giyip hizmetçisini yanına aldı ve Nello'yla birlikte koşar adım tepeye vardı. Bruno, kadının geldiğini uzaktan görünce, Filippo'ya "İşte geliyor dostumuz" dedi.

Bunun üzerine Filippo, Calandrino'yla diğerlerinin çalıştığı tarafa gidip, "Efendiler, benim acilen Floransa'ya gitmem gerekti; siz sıkı çalışın," diyerek yanlarından ayrıldı ve hiç fark edilmeden Calandrino'nun yapacaklarını izleyebileceği bir köşeye geçip saklandı.

Calandrino, Filippo'nun yeterince uzaklaşmış olduğuna kanaat getirdikten sonra avluya indi ve Niccolosa'nın tek başına olduğunu görünce kızla sohbet etmeye başladı. Niccolosa ne yapması gerektiğini gayet iyi bildiğinden, Calandrino'ya her zamankiden biraz daha fazla yakınlık göstererek yanına kadar sokuldu ve Calandrino parşömeni kıza dokundurdu; hemen ardından, tek kelime etmeden samanlığa doğru yürümeye koyuldu. Kız da peşine düştü ve içeri girdiği gibi kapıyı kapatıp Calandrino'nun boynuna sarıldı; ardından adamı yerde duran saman balyalarının üstüne fırlatıp attı ve ata biner gibi üzerine çıkıp oturdu, yüzünü yaklaştıramaması için de ellerini adamın omuzlarına bastırdı. Bir süre sanki en büyük arzusu buymuş gibi Calandrino'yu hayranlıkla seyretti ve "Ah benim biricik Calandrino'm, canımın içi, gözümün nuru, bir tanem, hayatım benim! Senin olabilmek, seni kollarımda tutabilmek için ne kadar zamandır yanıp tutuşuyorum! O tatlılığın yok mu, aklımı başımdan aldı; rebekin yüreğimi dağladı.

Seni kollarımda tutuyorum, öyle mi? Bu gerçek olabilir mi" dedi.

Calandrino, zar zor kıpırdanarak "Ah, ruhum, canım benim, bırak da seni öpeyim" dedi.

Niccolosa, "Ne kadar da sabırsızsın! Kollarımdayken seni biraz seyredeyim; şu güzel yüzüne doya doya baksın gözlerim!" dedi.

Bruno ile Buffalmacco, Filippo'nun yanına varmışlar ve olanları görüp işitmişlerdi. Calandrino'nun, Niccolosa'yı öpmeye çalıştığı sırada, Nello ile Monna Tessa da çıkageldi ve samanlığın kapısına vardıklarında Nello, "Tanrı şahidim olsun ki içeride beraberler" dedi. Burnundan soluyan kadın kapıyı elleriyle itekleyip açtı ve içeriye daldığı anda Niccolosa'yı Calandrino'nun üzerinde gördü. Niccolosa kadını fark ettiği gibi ayağa fırlayıp kaçtı ve soluğu Filippo'nun yanında aldı.

Calandrino daha ayağa kalkamadan Monna Tessa koşup tırnaklarını suratına geçirdi, her yanını cırmık içinde bıraktı, saçlarını tutup sağa sola çekiştirdi; bir taraftan da "Alçak, hain köpek! Demek bana bunu da yaptın ha! Gözüne dizine dursun sana olan sevgim, kart bunak! Evinde ter dökmen gerekirken, başkalarının peşinden koşmaya kalkıyorsun, öyle mi? Bakın tam bir gönül adamı! Sen kendini ne sanıyorsun rezil herif? Kim olduğunu sanıyorsun, sefil bunak? Posana varana dek sıksalar, salçaya katmaya yetecek kadar bile su çıkmaz senden. Bu sefer seni hamile bırakan,* Tanrı hakkı için karın Tessa değildi! Ama her kim idiyse, Tanrı onu kahretsin! Senin gibi yakışıklı bir cevhere meyil verdiğine göre, onun da malın gözü olduğu kesin!" diye bağırıyordu.

Calendrino karısının geldiğini görünce ecel terleri dökmüş, karşı çıkıp kendini savunmaya cesaret edememişti; ama sonunda her yanı cırmık içinde, saçları yoluk yoluk, üstü başı darmadağınık halde ayağa kalktı ve başlığını başına geçirdikten sonra, yanındaki kadın ev sahibinin karısı olduğu için, eğer kendisini delik deşik etmelerini istemiyorsa bağırmaması gerektiğini söyleyerek, karısına süklüm püklüm yalvarmaya başladı ama kadın, "Kimse kim! Tanrı cezasını versin" dedi.

Bkz. 9. Gün, 3. Hikâye.

Bruno ile Buffalmacco, önce Filippo ve Niccolosa ile birlikte bütün bu olanlara doyasıya güldüler; sonra da sanki gürültüye gelmişler gibi yaparak içeri girdiler ve uzun uzun dil döküp kadını sakinleştirdiler; ardından Calandrino'ya, eğer bu olay Filippo'nun kulağına giderse, başının derde gireceğini söyleyerek, Floransa'ya gitmesini ve bir daha buraya asla geri dönmemesini salık verdiler.

Calandrino, üzgün, mahzun, her yanı yara bere içinde, saçı başı yolunmuş halde Floransa'ya döndü ve bir daha tepeye uğramayı gözü yemediğinden sabahtan akşama kadar evde karısının dırdırlarından bunalıp fenalıklar geçirerek, dostlarının yanı sıra Niccolosa ile Filippo'yu da bol bol güldüren tutku dolu sevdasına noktayı koydu.

6. HİKÂYE

İki delikanlı bir evde kalır; delikanlılardan biri ev sahibinin kızının yanına yatar; adamın karısı farkında olmayarak diğerinin yanına yatar; kızla yatan delikanlı, kızın babasının yatağına geçer ve arkadaşı zannederek ona tüm olan biteni anlatır; aralarında arbede çıkar; kadın durumun farkına varıp kızının yatağına geçer ve söylediği sözlerle ortalığı yatıştırır.

Calandrino, önceki seferlerde olduğu gibi yine topluluktakileri kırıp geçirdi; hanımlar, Calandrino'nun bahsini kapatınca, kraliçe sözü Panfilo'ya bıraktı. Bunun üzerine Panfilo anlatmaya başladı:

Muhterem hanımlar, Calandrino'nun gönül verdiği Niccolosa'nın ismi, bir başka Niccolosa'yla ilgili bir hikâyeyi aklıma getirdi. İyi yürekli bir kadının, çevikliği sayesinde büyük bir rezaleti nasıl bertaraf ettiğini göreceğiniz için sizlere bu hikâyeyi anlatmaktan keyif duyacağım.

Mugnone Vadisinde yakın zaman önce, yolculara yiyecek ve içecek satarak geçimini sağlayan dürüst bir adam yaşardı; yoksul

biri olmasına ve küçücük bir evde yaşamasına rağmen, büyük bir ihtiyaç halinde, evinde kalınmasına arada müsaade ederdi ama bunu herkese değil yalnızca tanıdığı kimselere yapardı. Adamın son derece güzel bir karısı ve iki evladı vardı. Çocuklarından biri çekici, zarif bir genç kızdı, on beşinde yahut on altısındaydı ve henüz kocaya varmamıştı; diğeri ise daha sütten kesilmemiş, yaşına bile girmemiş bir oğlan çocuğuydu.

Kentimizin soylularından yakışıklı, zarif bir delikanlı, bu genç kıza göz koymuştu; sık sık etrafta takılıyor ve kızı çılgınca seviyordu. Genç kız, böylesi biri tarafından sevilmeyi büyük bir övünç saydığından, işveli cilveli bakışlarla delikanlının aşkını diri tutmaya çalışıyordu; ama bu sırada olan oldu ve o da aynı şekilde gence vuruldu. Pinuccio adındaki bu delikanlı kızla birlikte dillere düşmekten çekinmeseydi eğer, karşılıklı hazlara vara vara pek çok defa muratlarına ermiş olurlardı. Fakat hasreti günden güne katlanarak büyüyünce, delikanlı sonunda kızla beraber olma hevesine kapıldı; evdeki işleyişin nasıl olduğunu bildiğinden, eğer geceyi orada geçirebilirse kimselere görünmeden kızla birlikte olabileceği düşündü ve böylece evlerinde kalmanın çaresini aramaya koyuldu. Sonunda aklına bir yol geldi ve hiç vakit kaybetmeden harekete geçti.

Bu gönül meselesinden haberdar olan Adriano adındaki güvenilir bir dostuyla birlikte akşamın ilerleyen vakitlerinde iki tane yük beygiri kiraladılar; içi belki de samanla dolu iki heybeyi beygirlerin sırtına vurup Floransa'dan ayrıldılar ve vadinin sırtlarında geniş bir kavis çizerek geceleyin Mugnone'ye vardılar. Sanki Romanga'dan dönüyormuş gibi etrafta bir iki tur attıktan sonra, iyi yürekli adamın evine varıp kapısını çaldılar. Adam her ikisini de yakından tanıdığı için hemen koşup kapıyı açtı.

Pinuccio, "Bizi bu gece evinde misafir etmen lazım. Floransa'ya zamanında girmiş oluruz sanmıştık ama doğru hesaplayamamışız. Düşündüğümüz vakitte ancak buraya varabildik, görüyorsun" dedi.

Ev sahibi, "Pinuccio, sizin gibi kimseleri ağırlayabilecek durumum yok, biliyorsun. Ama madem bu saate kadar ancak buraya

ulaşabildiniz, başka yere gitmek için de vakit kalmadı, o halde sizi elimden geldiğince misafir edeceğim elbette" diye cevap verdi.

İki delikanlı beygirlerinden indiler, hayvanların bakımını hallettikten sonra içeriye geçtiler ve akşam yemeği için yanlarında getirdikleri yiyecekleri ev sahibiyle birlikte oturup yediler. Adamın evinde yalnızca ufacık bir odası ve uygun gördüğü biçimde yere serdiği üç küçük yatağı vardı; yataklardan ikisini duvar dibine, birini de onun karşısına koymuştu fakat aralarında neredeyse birinin geçebileceği kadar bile mesafe yoktu. Ev sahibi, bu üç yatağın içinde en az rahatsızlık verecek olanını konuklarına ayırdı ve ikisini bir yatağa yatırdı; bir müddet sonra aslında uyanık oldukları halde iki delikanlının çoktan uyumuş gibi görünmesi üzerine, kızını geriye kalan yataklardan birine geçirdi ve kendi de karısıyla birlikte diğer yatağa geçti. Kadın, yattığı yatağın hemen yanına, içinde minik oğlunu uyuttuğu beşiği koydu.

Herkes böylece yerine yerleşmiş ve Pinoccio her şeyi gözlemlemişti. Aradan biraz zaman geçtikten sonra, delikanlı, herkesin uykuya daldığına emin olunca usulca yerinden doğruldu ve sevdiği kızın yattığı yatağa gidip yanına sokuldu. Kız korkuyla karışık bir mutlulukla karşıladı onu; delikanlı kızın yanına uzandı ve onca hasretini çektikleri anın karşılıklı tadını çıkardılar.

Pinuccio hâlâ kızın yanındayken, kedi birkaç parça eşya devirdi. Evin hanımı gürültüyü işitip uyandı ve başka bir şey olmasından endişelenerek yerinden kalkıp sesin geldiği tarafa yollandı. Gürültüden ziyade doğal ihtiyaçlar nedeniyle aynı anda uykusundan uyanan Adriano, hacetini görmeye giderken kadının yere bıraktığı beşiğe takıldı; kaldırmadan öte yanına geçemeyeceğini anlayınca, kadının koyduğu yerden beşiği alıp kendi yattığı yatağın yanına bıraktı ve işini görüp de geri geldiği zaman beşiğe aldırış etmeden yatağına yattı.

Kadın etrafa bakındı ve önemli bir durum olmadığını anlayınca neyin devrildiğine bakmak için ışık yakmaya lüzum görmediğinden kediye söylene söylene odaya dönüp el yordamıyla kocasının uyuduğu yatağa vardı; fakat yatağın yanında beşiği bulamayınca kendi kendine "Eyvahlar olsun! Ne ediyordum, görüyor musun!

Yeminle az daha konuklarımızın yatağına girecektim!" dedi. Biraz öteye ilerleyip beşiği bulunca, yanı başında duran yatağa girdi ve kocası zannederek Adriano'nun yanına uzandı. Adriano henüz uykuya dalmamıştı, durumu fark edince kadını sevinçle, içtenlikle karşıladı; tek söz etmeden yelkenin halatlarına asıldı ve kadına art arda bolca keyif yaşattı.

Genç kızın yanında uykuya yenik düşmekten korkan Pinuccio, hasretini doyasıya giderdikten sonra, gidip yatağında uyumak için kızın yanından kalktı, fakat kendi yatağının yanına geldiğinde beşiği fark etti ve ev sahibinin yatağına geldiğini zannetti; bu yüzden birazcık daha ilerledi ve gidip ev sahibinin yanına yattı. Adam, Pinuccio'nun gelmesiyle uyandı. Pinuccio, Adriano'nun yanına uzandığını zannettiğinden "Seni temin ederim ki, daha önce Niccolosa kadar tatlısı olmadı. Bir erkeğin bir kadından alabileceği en büyük hazzı tattım, Tanrı da şahidim. İnan bana, senin yanından ayrıldıktan sonra tam altı defa hanesini mesken eyledim" dedi.

Ev sahibi bu sözleri işitince, önce huzursuzlandı ve kendi kendine "Bu ne haltlar karıştırıyor burada" dedi; fakat hemen sonra öfkesi sakinliğini bastırdı ve "Pinuccio, bu senin yaptığın büyük ayıp. Bana böyle bir şeyi neden reva gördün, bilmiyorum; ama Tanrı hakkı için sana bunu ödeteceğim" dedi.

Pinuccio, dünyanın en akıllı genci sayılmazdı; bu yüzden, hatasının farkına vardığında elinden geleni yaparak bu hatayı düzeltmeye çalışmak yerine "Neyi ödetiyormuşsun? Bana ne yapabileceğini sanıyorsun" dedi.

Ev sahibinin karısı, kendini kocasının yanında zannettiğinden Adriano'ya, "Vay be! Bizim konuklar birbirlerine neler diyorlar öyle? Duyuyor musun" dedi.

Adriano gülerek, "Bırak desinler, ne halleri varsa görsünler. Dün akşam içkiyi fazla kaçırdılar" dedi.

Kadına zaten bağıran kocasıymış gibi gelmişti; üstüne Adriano'nun sesini de işitince, hangi yatakta, kimin yanında olduğunu hemen anladı; ama akıllı bir kadın olduğundan, tek kelime etmeden bir çırpıda ayağa kalktı ve oğlunun beşiğini kaptığı gibi en ufak bir ışık huzmesinin dahi aydınlatmadığı odada, aklında

kaldığı kadarıyla kızının uyuduğu yatağı bulup kenarına beşiği koydu; sonra da kızının yanına yattı ve sanki bağrışmaya uyanmış gibi yaparak kocasına seslenip niye Pinuccio ile didiştiğini sordu. Kocası, "Bu gece Niccolosa ile neler yapmış; dediklerini duymadın mı" diye cevap verdi.

Kadın, "Kuyruklu yalan! Kızın yanına bile yaklaşmadı. Uyku tutmayınca kalkıp Niccolosa'nın yatağına yattım, şu ana kadar da yanında hep ben vardım; sen de saf gibi hemen inanmışsın. Ah siz erkekler, akşamları bir güzel kafayı çeker, sonra hayal âlemlerine dalarsınız; nerede olduğunuzu bile bilmeden oradan oraya sürterken mucizeler yarattığınızı sanırsınız. Nasıl düşüp boynunuzu kırmıyorsunuz, hayret! Peki, ama Pinuccio'nun ne işi varmış orada? Neden yatağında değil" dedi.

Adriano kadının büyük bir ustalıkla hem kendi ayıbını, hem de kızınınkini örtbas ettiğini görünce, öteki taraftan "Pinuccio, sana yüz kere geceleri etrafta gezinmemeni söyledim. Şu uyurken yerinden kalkıp rüyalarını gerçekmiş gibi anlatma huyun yüzünden, bir gün başına bir felaket gelecek. Buraya gel yoksa bu gecenin sonu hayra çıkmayacak!" dedi.

Ev sahibi, karısının dediklerini, üstüne bir de Adriano'nun söylediklerini işitince, Pinuccio'nun rüya gördüğüne ciddi ciddi inandı ve delikanlıyı omuzlarından tutup sarsmaya, bir yandan da "Pinuccio, haydi uyan, git de yatağına yat" diyerek bağırmaya başladı.

Pinuccio bu konuşmalardan hareketle, rüya gören biri gibi zırvalamaya başladı. Bunu gören hancı gülmekten kırıldı. Sarsmalarının etkisiyle sonunda uykusundan uyanmış gibi yapan Pinuccio, Adriano'ya seslenip "Beni niye kaldırdın? Sabah mı oldu" dedi.

Adriano, "Oldu tabii. Gel buraya" diye cevap verdi.

Pinuccio uyku sersemiymiş gibi görünmeye çalışarak, ev sahibinin yanından kalkıp Adriano'yla yattıkları yatağa geçti. Ertesi sabah uyandığı zaman ev sahibi rüyalarıyla dalga geçmeye, haline gülüp eğlenmeye koyuldu. Bir iki şakalaşmanın ardından iki delikanlı beygirlerini hazırladı, heybelerini hayvanlara yükledi ve ev sahibiyle birlikte içkilerini yudumladıktan sonra beygirlere at-

layıp Floransa'ya geldi. Her ikisi de başlarından geçenlerin en az kendisi kadar sonuçlarından da memnundu. Bu olayın ardından Pinuccio ile Niccolosa daha başka yollardan yine bir araya geldi. Öte yandan, Niccolosa, Pinuccio'nun kesinlikle rüya gördüğüne annesini inandırmaya çalışıyordu; ama kadın, Adriano'nun kucaklamalarını hatırladığından, kendi kendine o gece herhalde bir tek kendisinin uyamadığını söylüyordu.

7. HİKÂYE

Talano d'Imolese rüyasında karısının yüzünü ve boğazını bir kurdun parçaladığını görür; karısına dikkatli olmasını söyler ama kadın ona kulak asmaz ve rüya gerçek olur.

Panfilo'nun hikâyesinin sona ermesiyle birlikte tüm topluluk, çevikliğinden ötürü kadına methiyeler düzdü; ardından kraliçe Pampinea'ya sıradaki hikâyeyi anlatmasını buyurdu. Bunun üzerine Pampinea anlatmaya koyuldu:

Tatlı hanımlar, pek çokları gülüp geçse de hakikatin rüyalara tecelli ettiğinden daha önce bahsetmiştik; fakat her ne kadar bu konu aramızda konuşulmuş olsa da yakın zaman önce kocasının kendisiyle ilgili gördüğü rüyaya inanmayan bir komşumun başına gelenlere dair kısacık bir hikâyeyi anlatmadan geçmek istemiyorum.

Talano d'Imolese'yi tanır mıydınız, bilmem. Kendisi son derece saygın bir adamdı ve Margherita adında güzelliğiyle herkesi çatlatan genç bir kadınla evliydi; ne var ki karısı başkalarının suyuna gitmeyen, hep kendi bildiğini okumak isteyen, geçimsiz, fevri, hırçın kadının tekiydi. Bu durum Talano için son derece çekilmez olsa da elinden başka bir şey gelmediğinden haline katlanıyordu.

Talano bir seferinde karısıyla birlikte köydeki çiftliklerinde kalırken bir rüya gördü. Rüyasında karısı evlerinin hemen yanında bulunan göz alıcı ormana giriyordu, fakat ormanda gezinirken bir köşeden kocaman, vahşi bir kurt fırlıyor ve bir anda boğazı-

na yapışıp kadını yere deviriyordu; kadın yardım çığlıkları atarak kendini kurtarmaya çalışıyordu fakat sonunda kurdun ağzından kurtulmayı başardığında yüzüyle boğazının boydan boya parçalandığı görülüyordu.

Ertesi sabah Talano yataktan kalkınca karısına "Karıcığım, şu hırçınlığın yüzünden seninle tek bir günümüz bile huzurla geçmedi; ama yine de başına kötü bir iş gelse üzülürüm. Onun için sözlerime kulak ver de bugün dışarıya çıkma" dedi. Karısı nedenini sorunca gördüğü rüyayı baştan sona anlattı.

Kadın başını iki yana sallayıp "Kötü niyet, kâbusa davet. Yüzüme karşı merhametli davranırken başıma gelmesini istediğin şeyleri rüyanda görüyorsun. Bu sevinci sana yaşatmamak için, yalnız bugün değil her gün kendimi bu tür felaketlerden koruyup kollayacağım, emin ol" dedi.

Bunun üzerine Talano, "Böyle söyleyeceğini biliyordum. Tararsan uyuzun saçını, böyle alırsın mükâfatını. Neye istiyorsan ona inan. Ben senin iyiliğin için diyorum; neyse, bir kere daha uyarımı yapayım. Bugün evden çıkmamaya ya da hiç olmazsa şu bizim ormandan uzak durmaya çalış" dedi.

Kadın, "Peki, peki, öyle yaparım," diye cevap verdi ve hemen ardından kendi kendine, "ormana gitmeyeyim diye aklı sıra beni korkutmaya kalkıyor, görüyor musun? Ormanda şırfıntının tekiyle buluşacak kesin; haliyle bana yakalanmak istemiyor. Varsın beni ayakta uyuttuğunu sansın; ona inanmam, sözlerine kanmam için süzme salak olmam lazım. Ama yağma yok, ancak avucunu yalar! Bütün bir günü ormanda geçirecek olsam bile, ne işler karıştırdığını görmem lazım" dedi.

Bu sözlerinin hemen ardından, kocası bir kapıdan, kendi de diğer kapıdan çıktı. Hiç vakit kaybetmeden kıyın kıyın ormana gidip sık bir yere saklandı ve bir gelen olursa görebilmek için etrafa pürdikkat bakınmaya başladı. Böylece durmuş beklerken kurt aklının ucundan bile geçmiyordu; ne var ki hemen dibindeki gür çalılıktan bir anda kocaman, korkunç bir kurt fırlayıverdi ve kadın bunu gördüğü anda "Tanrım, sen yardımcım ol!" diye ancak bağırabildi. Kurt boğazına yapıştığı gibi, sanki ufacık bir

kuzuymuşçasına, kadını kapıp götürmeye başladı. Kadın boğazı sıkıldığı için bağıramıyor, hiçbir şekilde kendini kurtaramıyordu. Eğer karşılarına çıkan çobanlar kadını bırakması için, bağıra çağıra kurdu sıkıştırmasaydı, hiç kuşkusuz böyle sürüklenirken, boğulurdu. Perişan haldeki bahtsız kadın çobanların kendisini tanıması üzerine evine taşındı ve hekimlerin uzun uğraşları neticesinde sağlığına kavuştu; fakat boynunun tamamıyla yüzünün bir kısmı hiçbir zaman tam olarak iyileşemedi. Eskiden güzel bir kadınken, artık çarpık çurpuk ve ürkütücü bir görünüme sahipti. Bu haliyle insan içine çıkmaya utanan kadın, hiçbir şey kaybetmeyeceği halde, sırf hırçınlığı yüzünden kocasının hakikat dolu rüyasına kulak vermediği için yana yakıla ağlıyordu.

8. HİKÂYE

Biondello, öğle yemeğiyle ilgili bir konuda Ciacco'yla kafa bulur; buna karşılık Ciacco intikamını sinsice alarak onu kıyasıya dövdürür.

Neşeli toplulukta bulunanların her biri, ağız birliği etmişçesine, Talano'nun uykusunda gördüklerinin düş olamayacağını, en ufak ayrıntısına varana dek her dediği harfiyen çıktığına göre ancak yaşanacakların bir tezahürü olabileceğini söyledi. Her birinin sessizliğe bürünmesinin ardından kraliçe, Lauretta'ya sırayı sürdürmesini buyurdu; bunun üzerine Lauretta anlatmaya koyuldu.

Bilge hanımlar, bugün benim önümden söz alanların neredeyse hepsi, daha önce anlatılan hikâyelerden yola çıktı; aynı şekilde ben de dün Pampinea'nın bahsettiği talebenin acımasız intikamından hareketle sizlere, aslında pek zalimliğe kaçmayan, ama mağdur açısından oldukça ağır sonuçlanan bir intikamdan söz edeceğim.

Şu halde sizlere, gelmiş geçmiş en pisboğaz adamın Floransa'da yaşadığını söylemeliyim. Herkes tarafından Ciacco diye bili-

nen bu adamın kesesi, boğazına olan düşkünlüğünün masraflarını karşılamaya elverişli değildi; fakat kendisi ağzı güzel laf yapan, düzeyli, incelik sahibi biriydi; bu nedenle haza saray adamı olmak yerine tam bir sohbet erbabı olmayı seçti ve lezzetli sofralarda yemek yemekten haz duyan zenginlerle takılmaya, genellikle davet bile beklemeden öğle ve akşam yemeklerini sık sık onlarda yemeye başladı.

Floransa'da, yine aynı zamanlarda şık giyimli, her daim bakımlı, ufak tefek yapılı, sarı saçlı, başı takkeli bir adam yaşardı; Biondello adındaki bu adam saçlarını, bir teli dahi dışarıda kalmayacak şekilde toplar ve Ciacco ile aynı işi yapardı. Büyük perhiz zamanı balık pazarına gittiği bir sabah, Ciacco onu Messer Vieri de Cerchi için iki büyük bufa balığı alırken gördü ve yanına yaklaşıp "Neler oluyor burada" diye sordu.

Biondello, "Corso Donati, birkaç asilzadeyi yemeğe çağırmış, onun için dün akşamüzeri bunlardan çok daha iyi üç bufayla bir mersinbalığı aldırmış; ama herkese yetmeyebilir diye beni iki tane daha almaya yolladı. Sen yemeğe gelmeyecek misin" diye sordu.

Ciacco, "Adam sen de! Tabii ki geleceğim" diye yanıt verdi.

Ciacco, uygun gördüğü vakitte Messer Corso'nun evine gitti ve adamın birkaç komşusunu ağırladığını, henüz sofraya geçilmemiş olduğunu gördü. Sebebi ziyareti sorulunca "Yemeği sizinle ve konuklarınızla birlikte yemeğe geldim azizim" diye cevap verdi.

Messer Corso, "Sefalar getirdin. Haydi, sofraya geçelim o halde, vakit gelmiştir" dedi.

Hep birlikte masaya geçip oturdular. Sofraya önden nohutla turna balığı, sonrasında kurutulmuş Arno balığı geldi ve yemek böylece sona erdi. Ciacco, Biondello'nun kendisini kandırdığını anlayınca içten içe çok sinirlendi ve ona bu yaptığını ödetmeye karar verdi. Birkaç gün sonra, ettiği hinliği anlata anlata pek çoklarını gülmekten kırıp geçiren Biondello ile karşılaştı. Biondello onu görür görmez selam verdi ve gülerek Messer Corso'nun bufa balıklarını nasıl bulduğunu sordu. Ciacco, "Sekiz güne kalmadan nasıl bulduğumu benden çok daha iyi biliyor olacaksın" yanıtını verdi.

Biondello'nun yanından ayrılır ayrılmaz hiç vakit kaybetmeden işe koyuldu ve fiyatta anlaştığı yetenekli bir kumarbazı, Cavicciuli kameriyesinin yakınlarına götürüp, eline cam bir şişe tutuşturdu; sonra da Filippo Argenti adındaki iri kıyım, gözü pek, mağrur, aksi ve herkesten daha asabi bir şövalyeyi göstererek "Elinde bu şişeyle ona git ve 'Efendim, beni size Biondello yolladı; yanındaki hergelelerle âlem yapacakmış; onun için şu şişeyi sizin o leziz kırmızı şaraplarınızla renklendirmenizi rica ediyor' de; ama sakın eline düşeyim deme yoksa seni bin pişman eder, üstelik benim iş de suya düşer" dedi.

Kumarbaz, "Başka bir şey diyeyim mi" diye sordu.

Ciacco, "Hayır. Haydi, git şimdi. Dediklerimi yaptıktan sonra şişeyle yanıma gel; paranı o zaman alırsın" dedi.

Hemen işe koyulan kumarbaz, Messer Filippo'ya söylenenleri iletti. Zaten en küçük olayda tepesi atan biri olan Messer Filippo, adamın söylediklerini işitince, gayet yakından tanıdığı Biondello'nun kendisiyle dalga geçtiğini düşündü, yüzü kıpkırmızı kesildi ve "Ne renklendirmesi, hangi hergelelermiş bunlar? Tanrı seni de onu da kahretsin!" diyerek ayağa fırladı ve kumarbazı eline geçirmek için kolunu ileriye doğru uzattı; fakat diken üstünde bekleyen kumarbaz, atik davranıp kaçtı ve başka başka yollardan

Ciacco'nun yanına vardı. Ciacco zaten tüm olan biteni görmüştü, bir de Messer Filippo'nun söylediklerini kumarbazdan dinledi ve durumdan memnun kalarak adama parasını ödedi; sonra da hiç durup dinlenmeden Biondello'yu aradı ve ona "Bu yakınlarda Cavicciuli kameriyesinin oralara hiç uğradın mı" diye sordu.

Biondello, "Yo, uğramadım. Niye sordun ki" dedi.

Ciacco, "Messer Filippo seni sordurtuyormuş diye duydum; ama aslı astarı nedir bilmiyorum" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Biondello, "İyi ya, gideyim de konuşayım bakalım" diyerek yanından ayrıldı; Ciacco da işlerin nasıl bir hal alacağını görmek için peşinden seğirtti.

Messer Filippo, kumarbazı yakalayamadığı için gözü dönmüş halde kendi kendine öfkeden kuduruyordu ve Biondello'nun, birilerinin dolduruşuna gelerek kendisiyle alay etmek istemesi dışında, kumarbazın söylediği sözlere bir anlam veremiyordu. Böyle kendi kendine sinirden köpürürken Biondello çıkageldi. Messer Filippo onu görür görmez karşısına dikilip suratına okkalı bir yumruk indirdi.

"Aman efendi! Bu da ne demek şimdi" dedi Biondello.

Messer Filippo, "Alçak! Şimdi görürsün sen ne demekmiş!" diyerek onu saçlarından yakaladı, takkesini yırtıp attı, başlığını yere çaldı ve ağır yumruklarını ardı ardına indirirken, "Renklendirmeymiş, hergelelermiş! Bana adam yollarsın, böyle şeyler söyletirsin ha! Küçük çocukmuşum gibi benimle kafa bulabileceğini mi sandın" diye bağırıyordu.

Böyle diyerek demir gibi inen yumruklarıyla Biondello'nun suratını dağıttı, geriye tek bir düzgün tel kalmayacasıya, bütün saçlarını darmadağın etti, üstündeki kıyafetleri parçalayıp adamı çamurlarda sürükledi. Messer Filippo kendini bu olaya öylesine kaptırmıştı ki Biondello ilk andan beri ne tek kelime edebilmiş ne de niye böyle davrandığını sorabilmişti. "Renklendirmek" ve "hergeleler" dediğini açıkça kavramıştı ama bunların ne manaya geldiğini anlamamıştı.

Etraflarını saran hatırı sayılır kalabalık en sonunda bitmiş tükenmiş haldeki Biondello'yu, yediği kallavi dayağın ardından,

binbir güçlükle Messer Filippo'nun elinden alabildi. Kalabalıktakiler, Messer Filippo'nun niye böyle yaptığını anlatıp, yolladığı haberciye söylettiklerinden ötürü onu azarladılar ve Messer Filippo'yu iyi tanımasını, onun dalga geçilecek biri olmadığını söylediler. Biondello gözyaşları içinde özür dileyip, kimseyi şarap için Messer Filippo'ya yollamadığını söyledi. Kendini biraz olsun toparlayınca boynu bükük evinin yolunu tuttu ve bütün bunların Ciacco'nun işi olduğunu düşündü. Yüzündeki morluklar geçince evinden çıkmaya başladı ve bir gün Ciacco ile karşılaştı.

Ciacco gülerek "Messer Filippo'nun şarabını nasıl buldun Biondello" diye sordu.

Biondello, "Messer Corso'nun bufa balığına benziyordu" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Ciacco, "Artık bundan sonrası sana kalmış. Bana geçen seferki gibi güzel bir yemek ısmarlamak istediğin anda, ben de sana bu seferki gibi leziz bir şarap ısmarlamaya hazırım" dedi.

Biondello, Ciacco karşısında yüreğinden geçenle elinden gelenin bir olamayacağını bildiğinden, Tanrı'dan huzur diledi ve o günden sonra bir daha asla ona oyun etmeye kalkmadı.

9. HİKÂYE

İki delikanlı Sultan Süleyman'a akıl danışır; biri nasıl sevilebileceğini, diğeri de aksi karısını nasıl yola getirebileceğini sorar; Sultan Süleyman birine sevmesini, ötekine de Kaz Köprüsüne gitmesini söyler.*

Dioneo'nun ayrıcalığını bozmak istemeyen kraliçe, anlatmak üzere geriye kendisinden başka kimsenin kalmadığını görünce, topluluktaki hanımların bahtsız Biondello'ya doyasıya gülmelerinin ardından, sevinç içinde anlatmaya başladı:

Hazreti Süleyman (MÖ 990-931): İsrail Krallığının üçüncü kralı –çn.

Sevimli hanımlar, eğer tarafsız bir gözle işleyişteki düzene bakılacak olursa, genel olarak kadınların büyük çoğunluğunun doğa, âdetler ve yasalar tarafından erkeklerin tahakkümüne alındığı; tutum ve davranışlarını, erkeklerin takdirine uydurmak durumunda bırakıldığı açıkça görülecektir. Bu nedenle, ait olduğu erkekle rahata, sakinliğe, huzura ermek isteyen her kadın sabırlı, uysal ve yumuşak başlı davranmalı, ayrıca her bilge kadının hazinesi sayılan namusuna düşkün olmalıdır. Her alanda kamunun yararını gözeten yasaların ve âdetlerin yahut dilerseniz kudreti engin, itibarı yüce geleneklerin diyelim, bunu öğretememesi halinde, bedenlerimizi zarif ve kırılgan, ruhlarımızı utangaç ve ürkek, mizacımızı sevecen ve merhametli kılan, bizlere kırılgan bir direnç, yumuşacık bir ses veren, elimizi kolumuzu narince hareket ettirten doğa, bu gerçeği bizlere açıkça gösterecektir; keza bütün bunlar, başkalarının idaresine muhtaç oluşumuzun birer kanıtıdır. Yardıma ve yönetilmeye muhtaç birinin, nereden bakılırsa bakılsın, yöneticisine karşı uysal, itaatkâr ve saygılı olması gerekir. Peki, erkeklerden başka yardım edenimiz, bizi çekip çevirenimiz mi var? Şu halde erkeklere saygıda kusur etmemeli, onların sözünden çıkmamalıyız. Bana kalırsa, bu yoldan şaşan kişi, yalnızca ağır bir biçimde kınanmayı değil, ayrıca okkalı bir cezaya çarptırılmayı da fazlasıyla hak eder. Aslında bu kanıya daha önce varmıştım; fakat az evvel Pampinea'nın anlattıklarıyla, yani Talano'nun cezasını veremediği aksi karısına gereken dersi Tanrı'nın vermesiyle, bir kez daha emin oldum. Dolayısıyla, benim kanaatime göre, doğanın, âdetlerin, yasaların gerektirdiği tatlılıktan, müşfiklikten, uysallıktan uzaklaşan kadınlar, daha önce de söylemiş olduğum gibi, sert ve ağır bir cezaya layıktırlar. Bu nedenle sizlere, böyle bir dertten mustarip olanlara şifa niyetine, Sultan Süleyman tarafından verilmiş bir nasihati anlatmayı uygun gördüm; fakat şifanın böylesini hak etmeyenler, bu nasihati kendi üstlerine alınmasınlar. Erkeklerin diline pelesenk olan bir atasözü "Atın iyisine de kötüsüne de mahmuz, kadının iyisine de kötüsüne de kötek gerek" der. Bu sözlerde art niyetli mana arayanlar, atasözünün tüm kadınlar için geçerli olduğu sonucunu çıkarırlar; di-

ğer yandan, ahlaki açıdan bakanların da atasözünü haklı bulacaklarını söylemeliyim. Kadınların hepsi, doğası gereği şaşmaya ve yolundan sapmaya meyillidir; bu nedenle, kendilerine tanınmış olan sınırların fazlasıyla dışına çıkmaya kalkanları, bu yanlıştan döndürmek için sopayla cezalandırmak lazım gelir; diğer yandan, sınırları aşmayanları ise dürüstlükten ayrılmamaları için sopayla desteklemek ve sindirmek gerekir. Neyse artık vaazı bir kenara bırakıp asıl anlatmak istediğim hikâyeye geçeyim.

Sultan Süleyman'ın mucizevi bilgeliğinin aziz ünü ve bizzat sınayıp doğruluğundan emin olmak isteyenlerden bilgeliğini esirgemediği haberi, dilden dile yayıla yayıla bütün dünyayı sardığı sıralarda, pek çokları içinden çıkamadıkları ivedi dertleri için dünyanın dört bir yanından ona akıl danışmaya gelirlerdi. Yine aynı şekilde ondan nasihat almaya gelenlerden biri de doğup büyüdüğü Levant yöresinden yola çıkan Melisso adındaki son derece varlıklı ve asil bir gençti. Melisso, Kudüs'e doğru atını sürerken, aynı tarafa giden Yusuf adında bir başka gençle, Antakya'dan ayrıldığı sırada karşılaştı ve bir süre yan yana at sürdükten sonra, beraber yolculuk edenlerin usulünce sohbet etmeye başladılar. Melisso, Yusuf'un durumunu, nereli olduğunu öğrendikten sonra ona hangi yana, ne amaçla gittiğini sordu. Yusuf karısını nasıl yola getireceğini sormak için Sultan Süleyman'a akıl danışmaya gittiğini, çünkü karısının dünyanın en aksi, en huysuz kadını olduğunu, tatlı dilin, yalvarıp yakarmanın yahut başkaca yollara başvurmanın fayda etmediğini, ne yaptıysa onu huysuzluğundan döndüremediğini söyledi; ardından o da aynı şekilde Melisso'ya nereli olduğunu ve ne yana, hangi amaçla gittiğini sordu.

Bunun üzerine Melisso, "Levantlıyım ve ben de senin gibi dertliyim. Zenginim, gencim ve varımı yoğumu ziyafet sofralarına, hemşerilerimin gönlünü etmeye harcarım; fakat işin ilginç ve tuhaf yanı şu ki bütün bunlara rağmen, beni seven kimseyi bulamıyorum. Bu yüzden sevilmek için ne yapmam gerektiğini sorup akıl almaya, tam da senin gittiğin yere gidiyorum" diye cevap verdi.

İkili yollarına beraber devam edip Kudüs'e vardılar ve saraydaki has adamlardan biri tarafından takdim edilerek Sultan Sü-

leyman'ın huzuruna çıkarıldılar. Melisso meramını kısaca anlattı. Sultan Süleyman ona "Sev" diye karşılık verdi.

Bu yanıtın ardından Melisso, hemen dışarı alındı; akabinde Yusuf, geliş sebebini anlattı. Sultan Süleyman'ın kendisine tek söylediği "Kaz Köprüsüne git" oldu. Bu yanıtın ardından aynı şekilde Yusuf da hiç vakit kaybetmeden sultanın huzurundan çekildi ve kendisini beklemekte olan Melisso'nun yanına gidip aldığı cevabı söyledi.

Bu sözlerin üzerine birlikte düşünmeye başladılar; fakat ne manaya geldiklerini yahut dertlerine nasıl derman olacaklarını çözemediklerinden, kendilerini biraz da küçük düşmüş hissederek, gerisingeri yola koyuldular. Birkaç günlük yolun ardından üzerinde güzel bir köprü bulunan bir nehre vardılar; fakat yükünü almış katırlarla atlardan oluşan upuzun bir kervan o sırada köprüyü kullandığı için, onların karşıya geçmelerini beklemek zorunda kaldılar. Kervanın neredeyse tamamı karşıya geçmişti; fakat sona kalan katırlardan biri, görmeye alışkın olduğumuz o her zamanki huysuzluğuyla zınk diye duruverdi ve kati surette yerinden kıpırdamamakta inat etti. Bunun üzerine katırcılardan biri eline sopayı aldı ve yola devam etmesi için katıra hafif hafif vurmaya başladı; ne var ki katır bir o yana, bir bu yana tepiniyor, arada bir arkasına dönüyor, fakat köprüden geçmeye bir türlü yanaşmıyordu. Bu durum karşısında büsbütün tepesi atan katırcı, elindeki sopayı hayvanın kafasına, böğrüne, sağrısına var gücüyle indirmeye başladı ama bu da bir işe yaramadı.

Melisso ile Yusuf durdukları yerden olanları izliyorlardı ve arada katırcıya seslenip, "Yuh! Ne yapıyorsun be herif! Canına mı kastettin hayvanın? Neden sakince, güzellikle götürmeye çalışmıyorsun? Şimdi yaptığın gibi sopa çekmek yerine, iyi davransan daha çabuk gelir peşinden" diyorlardı. Ama katırcı onlara "Siz kendi atlarınızdan anlarsınız, ben de katırımdan. Onunla nasıl başa çıkılacağını siz bana bırakın," cevabını verdi ve bu sözlerinin ardından katırı yeni baştan sopalamaya başladı; hayvana sağlı sollu öyle fena girişti ki katır sonunda köprüden karşıya geçti ve böylece çekişmenin galibi katırcı oldu.

İki delikanlı yeniden yola çıkmak üzereyken Yusuf, köprünün başında oturan iyi yürekli bir adama bu yerin adını sordu. İyi yürekli adam "Efendi, buraya Kaz Köprüsü derler" yanıtını verdi.

Yusuf bunu işittiği anda, Sultan Süleyman'ın sözlerini hatırladı ve Melisso'ya dönüp "Bak sana ne diyeceğim, birader; Sultan Süleyman'ın bana verdiği nasihat, gerçekten de doğru ve faydalı olabilir. Çünkü şimdi açıkça anlıyorum ki ben aslında karımı tam olarak nasıl döveceğimi bilmiyormuşum; ama katırcı bunun yolunu yordamını bana gösterdi" dedi.

Birkaç gün sonra Antakya'ya ulaştıklarında Yusuf, bir süre dinlenmesi için Melisso'yu yanında alıkoydu ve kendisini gayet soğuk karşılayan karısına akşam yemeğini Melisso'nun vereceği talimatlar doğrultusunda hazırlatmasını buyurdu. Melisso, Yusuf'un böyle münasip gördüğünü işitince birkaç kelimeyle isteklerini sıraladı; fakat kadın yine kendi bildiğini okudu ve Melisso'nun söylediği yemekler yerine neredeyse tam tersi bir sofra hazırlattı.

Yusuf bunu görünce öfkeye kapıldı ve "Bu akşam hangi yemekleri yaptırtacağın izah edilmemiş miydi sana" dedi.

Kadın bir çalımla kocasına döndü ve "Ne demek şimdi bu? Aman be! Canın çekerse, buyur ye. Benden başka yemekler istendiyse istendi; neticede ben bunları yaptırmayı uygun gördüm. Beğendiğini yersin, beğenmediğin de eksik kalsın" dedi.

Melisso, bu cevap karşısında şaştı kaldı ve kadını çok ayıpladı. Yusuf ise, karısının cevabını işitince "Ah kadın, dün nasılsan bugün de öylesin; ama inan bana senin bu haline kendim çekidüzen vereceğim," dedi ve Melisso'ya dönüp, "Az sonra, Sultan Süleyman'ın nasihati neymiş, ne değilmiş göreceğiz arkadaşım, ama senden ricam, birazdan göreceklerinden ötürü sakın ha gücenmeyesin; yapacaklarımı bir tür oyun farz et ve bana engel olmamak için katırına acıdığımızda katırcının bize verdiği cevabı hatırla" dedi.

Melisso, "Senin evindeyken isteğine karşı gelmek aklımdan bile geçmez" dedi.

Yusuf körpecik meşenin tostoparlak budaklarından kalınca bir tanesini eline aldı ve karısının bir hışımla sofradan kalkıp homur-

dana homurdana girdiği odaya daldı; kadını saçlarından tuttuğu gibi ayaklarının dibine çalıp, elindeki sopayla acımasızca dövmeye başladı.

Kadın önce bağırmaya, ardından tehditler savurmaya kalktı; ama bütün bunların Yusuf'u durduramadığını görünce, her yanı yara bere içinde, merhamet dilenmeye, Tanrı aşkına canını bağışlamasını, bir daha asla sözünden dışarı çıkmayacağını söylemeye başladı. Bütün bunlara rağmen Yusuf hız kesmedi, hatta gitgide artan bir öfkeyle sopasını kadının kaburgalarına, oradan kalçalarına ve ardından omuzlarına büyük bir şiddetle indirmeye, kadını evire çevire dövmeye devam etti ve takati kesilene kadar da durmak bilmedi; öyle ki kısa süre içinde iyi yürekli kadıncağızın ne sırtında ne de başka bir yanında, dayaktan nasibini almamış tek bir kemik bile kalmamıştı.

Yusuf attığı dayağın ardından Melisso'nun yanına dönüp "Yarın 'Kaz Köprüsüne git' nasihatinin sonuçlarını görürüz" dedi ve biraz soluklandıktan sonra ellerini yıkayıp Melisso ile sofraya oturdu. Vakit geç olunca dinlemeye çekildiler.

Zavallı kadıncağız binbir güçlükle yerinden doğrulup kendini yatağa attı ve elinden geldiğince dinlenmeye çalıştı; sabah olunca erkenden kalkıp Yusuf'a yemekte neler istediğini sordu. Yusuf ile Melisso bunu işitince güldüler; ardından Yusuf isteklerini sıraladı. Yemek vakti geldiğinde masaya geçtiler ve verilen talimatlara göre hazırlanmış kusursuz bir sofrayla karşılaştılar. Bundan ötürü, ilk başta pek anlam veremedikleri nasihati öve öve bitiremediler.

Birkaç gün sonra Melisso, Yusuf'un yanından ayrılıp evine döndü ve bilge bir adamın yanına varıp Sultan Süleyman'dan işittiği nasihati anlattı. Bilge adam, "Sana bundan daha iyi, daha doğru bir nasihat verilemezmiş. Kendin de farkındasındır, kimseleri sevdiğin yok senin. Onca ikramı, gönül almayı, insanları sevdiğinden değil, gösteriş olsun diye yapıyorsun. O yüzden, tıpkı Süleyman'ın dediği gibi, sev; sev ki sevilesin" dedi.

Aksi kadın böylece yola geldi ve delikanlı sevilmenin yolunu sevmekte buldu.

10. HİKÂYE

Papaz Gianni, yoldaş Pietro'nun ısrarı üzerine, karısını kısrağa dönüştürmek için büyü yapar; sıra kuyruğu takmaya geldiğinde, yoldaş Pietro kuyruk istemediğini söyleyerek tüm büyüyü bozar.

Kraliçe'nin anlattığı hikâye, topluluktaki hanımların hafifçe homurdanmasına, beylerinse gülüşmesine neden oldu. Sesler kesilince, Dioneo konuşmaya başladı:

Nazik hanımlar, beyaz güvercinlerin arasında kalan kapkara bir karga, kar beyazı kuğudan daha çok güzellik katar onlara; aynı şekilde arada âlimlerin arasına katılan daha az bilge biri, görkemi ve güzelliği yüceltmekle kalmaz, keyif ve eğlence de katar olgunluklarına. Bundan ötürü, sizin gibi her biri temkinli, sağduyu sahibi hanımların arasında kendini hiç olmadığı kadar eksik hisseden bendeniz, sizlerdeki erdemi yüceliğimle karartmak yerine kusurumla parlattığım için nazarınızda çok daha kıymetli olmalıyım. Bunun neticesinde, kendimi olduğum halimle ortaya koyarken, daha geniş bir hareket imkânına sahip olmam lazım; keza sizlerin de birazdan anlatacaklarımı sabırla ve daha akıllı biri olsaydım gerek duymayacağınız bir hoşgörüyle dinlemeniz gerek. Sizlere pek de uzun olmayan bir hikâye anlatacağım; bu sayede herhangi bir amaçla büyüye başvuranların verdiği talimatları yerine getirirken, ne denli titiz davranmak gerektiğini ve olabilecek en ufak hatanın büyüyle uğraşan kişinin yaptığı onca şeyi nasıl mahvedebileceğini göreceksiniz.

Geçen sene Barletta'da yaşayan Gianni di Barolo adındaki bir papaz, kilisesinin yoksulluğundan ötürü hayatını idame ettirebilmek uğruna kısrağıyla sağdan soldan Puglia'daki fuarlara yük taşımaya ve mal alıp satmaya başlamıştı. Fuarlara gide gele Pietro da Tresanti adında kendisiyle aynı işi yapan ama bunun için kısrak yerine eşek kullanan biriyle yakın arkadaş oldu ve kendisine beslediği sevginin, dostluğun bir nişanesi olarak ona Puglialıların âdetiyle her zaman yoldaş diye seslenmeye başladı. Pietro ne za-

man Barletta'ya gelse, onu muhakkak kilisesine götürür, yanında misafir eder, elinden geldiğince ikramda bulunurdu.

Diğer yandan çok yoksul bir adam olan yoldaş Pietro, Tresanti'de, genç, güzel karısıyla eşeğine, tabii bir de kendisine zar zor yeten ufacık bir evde yaşardı; yine de ne zaman Papaz Gianni'nin yolu Tresanti'ye düşse, onu muhakkak evine getirir ve Baretta'da gördüğü misafirperverliğe hürmeten elinden geldiğince ağırlamaya çalışırdı; fakat yatacak yer konusunda onu içinden geldiği kadar iyi ağırlayamazdı, çünkü yalnızca karısıyla birlikte uyudukları ufacık bir yatağı vardı ve bu yüzden papaz Gianni'nin bitişikteki küçük ahırda, eşekle dip dibe duran kısrağın yanı başındaki saman balyalarının üstünde yatması gerekiyordu.

Kadın, papazın Barletta'da kocasına nasıl hürmet ettiğini bildiğinden, evlerine geldiğinde kocasıyla birlikte yatakta uyusun diye, komşuları yargıç Leo'nun kızı Carapresa'da kalmak istiyor ve bunu neredeyse her defasında dile getiriyordu ama papaz kesinlikle kabule yanaşmıyordu. Bu seferlerden birinde kadına, "Yoldaş Gemmetta, benim yüzümden rahatınızı hiç bozmayın, çünkü benim keyfim gayet yerinde. Canım istediği zaman benim şu kısrağı güzel bir kadına dönüştürüp yanına sokuluyorum, dilediğim-

de yeniden kısrağa çeviriyorum; zaten onu bu yüzden yanımdan hiç ayırmıyorum" dedi.

Genç kadın bu sözlere inanmış ve şaşıp kalmıştı. Duyduklarını kocasına anlattı; sonra da "Madem söylediğin gibi dostsunuz, o halde neden şu büyünün nasıl yapıldığını öğrenmiyorsun? Benden bir kısrak yaparsın ve eşeğin yanında kısrağı da işe koşarsın, böylece kazancımız misliyle artar. Eve döndüğümüz zaman beni yeniden şimdiki halime çevirip kadın yaparsın" diye ekledi.

Yoldaş Pietro, aklı kıt adamın teki olduğundan bu olanlara inandı ve karısının tavsiyesine uyarak, bu işin nasıl yapıldığını kendisine de öğretmesi için Papaz Gianni'yi dili döndüğünce sıkıştırmaya başladı. Papaz Gianni onu bu saçmalıktan vazgeçirmek için çok uğraştı ama bir türlü başaramayınca "Madem istiyorsunuz, o halde yarın sabah her zamanki gibi şafaktan önce kalktığımızda nasıl yapıldığını gösteririm. Aslına bakarsan, gerçi kendin de göreceksin ya, bu işin en zahmetli yanı kuyruğu takma kısmıdır" dedi.

Yoldaş Pietro ile yoldaş Gemmeta, sabahleyin olacakları dört gözle bekledikleri için, gece doğru düzgün uyuyamadılar ve gün doğmak üzereyken yataklarından kalkıp papaz Gianni'ye seslendiler. Papaz sırtında bir iç gömleğiyle yoldaş Pietro'nun odasına geldi ve "Şu dünyada sizden başka kimse için bunu yapmazdım. Zaten sırf gönlünüz olsun diye kabul ettim. Esasen, eğer büyünün tutmasını istiyorsanız, söyleyeceklerimi harfiyen yerine getirmeniz lazım" dedi.

Her ikisinden de ne derse yapacakları cevabı gelince, Papaz Gianni kandili alıp yoldaş Pietro'nun eline bıraktı ve "Neyi nasıl yaptığımı iyi izle ve söylediklerimi güzelce aklında tut. Ama ne duyarsan duy, ne görürsen gör, sakın tek kelime etme; eğer her şeyi mahvetmek istemiyorsan, bu çok önemli. Tanrı'ya dua et de kuyruk yerine iyice otursun" dedi.

Yoldaş Pietro kandili aldı ve dediklerini harfiyen yapacağını söyledi.

Bunun üzerine Papaz Gianni, yoldaş Gemmetta'yı çırılçıplak soyup atların durduğu gibi dört ayak üzerine çöktürdü ve ona da

aynı şekilde her ne olursa olsun asla tek kelime etmemesini tembihledi; ardından ellerini kadının başında, yüzünde gezdirmeye başladı ve "Bu güzel bir kısrak kafası olsun" dedi.

Sonra saçlarını okşayıp "Bunlar kısrağın güzel yeleleri olsun" dedi.

Ardından kollarına dokunup "Bunlar kısrağın güzel bacakları ve güzel toynakları olsun" dedi.

Daha sonra göğüslerini elledi; sert ve yuvarlacık olduklarını fark edince davetsiz misafir, uykusundan uyanıp ayağa dikildi. Ardından papaz, "Bunlar kısrağın güzel memeleri olsun" dedi.

Aynısını sırtı, beli, göbeği, kalçası ve bacaklarına da yaptı ve nihayetinde geriye kuyruğu takmaktan başka bir iş kalmayınca, iç gömleğini sıyırıp insan ekmeye yarayan sırığı tuttuğu gibi karıktan içeri saplayıverdi ve "Bu da kısrağın güzel kuyruğu olsun" dedi.

O ana dek her şeyi dikkatlice izleyen yoldaş Pietro, son yapılanı görünce pek içine sindiremedi ve "Aman aman Papaz Gianni, kuyruk istemem, kuyruk kalsın!" dedi.

Ama Papaz Gianni geri çekildiğinde, tüm ekinlere kök saldıran öz suyu çoktan yerine intikal etmişti. "Aman yoldaş Pietro, ne yaptın sen? Sana ne görürsen gör, tek kelime etme, dememiş miydim? Kısrak neredeyse bitmişti ama sen ağzını açtığın anda her şeyi mahvettin. Üstelik yeniden yapmanın hiç yolu yok!" dedi.

Yoldaş Pietro, "İyi ya, zaten şu kuyruğu da istemiyordum. Hem ne diye bana 'sen yap' demedin? Üstelik kuyruğu da çok aşağıdan tutturuyordun" dedi.

Papaz Gianni, "İlk seferinde benim gibi tutturmayı beceremezsin diye sana demedim" yanıtını verdi.

Genç kadın, bu sözleri işitince ayağa kalktı ve tüm ciddiyetiyle kocasına "Angut adamın tekisin! İkimizin de işini berbat ettin! Hiç kuyruksuz kısrak gördün mü? Tanrım, sen yardımcım ol. Zaten sefil haldesin, ama daha beter sefaleti hak ediyorsun" dedi.

Genç kadın, yoldaş Pietro'nun ettiği sözler yüzünden artık kendisinden kısrak yapmanın bir yolu kalmadığı için canı sıkkın bir halde, keder içinde üzerini giyindi. Yine her zamanki gibi eşe-

ğiyle eski işini yapmaya devam eden yoldaş Pietro, Papaz Gianni ile birlikte Bitonto fuarına gitti ve bir daha ondan bu konuda yardım istemedi.

Dioneo'nun anlattıklarını hiç ummadığı kadar iyi anlayan hanımların bu hikâyeye ne kadar güldükleri, yeni okumuş olanların attığı kahkahalardan anlaşılacaktır.

Hikâyelerin sona ermesi ve güneşin batmaya başlamasıyla birlikte artık kraliyetinin sonuna geldiğini gören kraliçe, ayağa kalkıp tacı başından çıkardı ve henüz bu onura erişmemiş tek kişi olan Panfilo'nun başına bıraktıktan sonra gülümseyerek "Efendim," dedi. "Sonuncumuz olduğun için senden önce bu vazifeyi üstlenmiş olanların ve benim işlediğimiz hataların telafisi sana kaldı; dolayısıyla seni zor bir görev bekliyor. Tanrı, seni krallığa getirirken benden esirgemediği lütfu sana da bahşetsin."

Panfilo bu onuru büyük bir sevinçle kabul buyurdu, "Sizin ve tebaamda bulunan diğer herkesin erdemleri sayesinde, öncüllerim gibi ben de övgüye layık bir kral olacağım" cevabını verdi ve kendinden öncekilerin izinden giderek kâhyayla birlikte yapılacak işleri düzenledikten sonra, kendisini beklemekte olan hanımlara dönüp "Sevdalı hanımlar, günün kraliçesi olan Emilia'nın takdiriyle sizlere, bir nebze zindelik kazanmanız adına, canınızın istediği hikâyeyi anlatma özgürlüğü tanınmıştı. Artık toparlandığınıza göre yeniden eski düzenimize dönmenin iyi olacağı kanısındayım; bu nedenle yarın için her birinizin gönül meselelerinde yahut diğer mevzularda eli açık, gönlü yüce davrananların eylemleri üzerine düşünmenizi istiyorum. Hiç kuşkusuz bu eylemlerin kendisi ve bunlardan bahsedilmesi, zaten haktan yana olan ruhlarınızı, asil davranışlar sergilemeye teşvik edecektir. Şu ölümlü bedenlerimizin içinde, kısacık sürmekten başka çaresi kalmayan hayatlarımız, övgüye layık bir ün bırakmanın peşindedir. Hayvanların yaptığı gibi yalnızca mide derdine düşmeyen herkesin gıpta etmekle yetinmemesi, her tür

çabayı göstererek bu ünün ardına düşmesi ve onu elde etmesi gerekir" dedi.

Neşe dolu topluluk bu konuyu beğeniyle karşıladı ve yeni kralın müsaade buyurmasıyla birlikte, hepsi birden oturduğu yerden kalkıp her zamanki eğlencelere daldı. Her biri kendisine en çok keyif veren uğraşla akşam yemeği vaktine dek oyalandı. Ardından hep birlikte güle oynaya yemeğe geçildi. Tam bir düzen içinde özenle sunulan yemeğin ardından, âdet edindikleri üzere dansa koyuldular ve ustalıklı ezgilerinden ziyade sözleriyle keyif veren bir sürü şarkı söylediler. Ardından kral Neifile'ye kendi şarkılarından birini söylemesini buyurdu. Bunun üzerine Neifile hiç vakit kaybetmeden neşe dolu duru sesiyle tatlı tatlı şarkısını söylemeye koyuldu:

Gencecik bir kızım, gönül verdim sevince
Aşkın ve güzel düşüncelerin sayesinde
Şarkılar söylerim yeni mevsimin gelişine.

Dikenli güllere ve beyaz zambaklara
Beyaz, sarı, kırmızı çiçeklere baka baka
Yürürüm yemyeşil ovalar boyunca;
Her gördüğümü onun yüzüyle kıyaslarım
Beni aşkla tutanın, daima saracak olanım
Gönlünü etmek dışında yok bir amacım.

Onu andıran bir çiçeğe rastladığımda
Koparır, öperim ve konuşurum onunla
Açarım ruhumu, tanıdığım kadarıyla
Ve kalbimdeki arzuyu anlatırım ona
İliştiririm tacımdaki çiçeklerin yanına
Sapsarı, yumuşacık saçlarımın arasına.

Gözlerim çiçekte bulur doğanın lezzetini
Tatlı aşkıyla kalbimi tutuşturanın suretini
Karşımda görsem yine tadarım aynı zevki.

Kokusunu duymakla neler hissettiğimi
Anlatmaya kalksam dile getiremem ki
İç çekişlerimdir hislerimin gerçek şahidi.

Başkalarına benzemez, benim iç çekişlerim narin
Kopmaz göğsümden diğerleri gibi sert ve haşin
Süzülür dışıma, varır aşkımın huzuruna sakin sakin

Duyar duymaz gelir yanıma,
Varlığıyla sevinci tattırmaya
Tam ben "Gel!" diyecekken ona,
"Gel, yoksa düşerim umutsuzluğa"

Kralla birlikte tüm hanımlar Neifile'nin şarkısına bolca övgüler yağdırdı; ardından, gecenin büyük bir kısmı geride kaldığından kral, sabaha dek her birine dinlenmeye çekilmesini buyurdu.

ONUNCU GÜN

Decameron'un dokuzuncu günü biter ve gönül meselelerinde yahut diğer mevzularda eli açık, gönlü yüce davrananların anlatılacağı onuncu gün Panfilo'nun krallığında başlar.

Göğün batısındaki bulutlar yer yer kızıllığını korurken, gitgide yükselen güneş ışıkları doğudaki bulutlara vurmaya ve uçlarını altın gibi parlatmaya başlamıştı; bu sırada yatağından kalkan Panfilo topluluktaki hanımlarla beyleri huzuruna çağırttı. Herkes bir araya gelince, keyifli vakit geçirmeye hangi yana gideceklerini toplulukla birlikte kararlaştırdı ve ağır adımlarla yola çıktı. Filomena ile Fiammetta en önde kendisine eşlik ediyor, diğerleri de ardından geliyordu. Gelecekteki hayatlarına dair sohbet ederek, sorular sorup cevaplar vererek hep birlikte uzun bir yürüyüş yaptılar ve epeyce dolaştıktan sonra, güneşin yükselmesiyle birlikte ortalık iyice ısınmaya başlayınca, şatoya geri döndüler. Havuzun etrafında toplanıp bardak-

larını berrak suda duruladılar ve canı çekenler sudan içtiler; ardından kahvaltı vakti gelene dek bahçenin sevimli gölgeliklerinde dolaşmaya çıktılar. Karınlarını doyurup uykularını aldıktan sonra, her zaman yaptıkları gibi, kralın uygun gördüğü yerde bir araya geldiler. Kral, ilk hikâyeyi Neifile'nin anlatmasını buyurdu; bunun üzerine Neifile sevinç içinde anlatmaya koyuldu:

1. HİKÂYE

İspanya kralının hizmetine giren bir şövalye hak ettiği gibi mükâfatlandırılmadığı kanısındadır; kral, sunduğu kesin kanıtlarla, kötü talihinin buna neden olduğunu, kendisinin bir kabahatinin bulunmadığını ona gösterir; sonra da kıymetli hediyeler verir.

Nasıl ki güneş tüm gökyüzünün süsü ve güzelliği ise, yüce gönüllük de her erdemin ışığı ve parıltısıdır; bu nedenle, saygıdeğer hanımlar, kralımızın yüce gönüllülük gibi son derece mühim bir konuda ilk sözü bana vermesini çok büyük bir lütuf sayarım. Bu doğrultuda sizlere, bana kalırsa gayet keyifli olan ve kesinlikle her hatırlandığında faydası dokunacak kısa bir hikâye anlatacağım.

Öncelikle, kentimizin uzun yıllardan beri yetiştirdiği kıymetli şövalyelerden birinin ve belki de en değerlisinin Messer Ruggieri de' Figiovanni olduğunu bilmelisiniz. Kendisi varlıklı, babayiğit biriydi ve Toskana'nın âdetleriyle yaşam düzeyini göz önüne aldığında, eğer bu yerde kalacak olursa, kıymetinin pek fazla, hatta belki de asla bilinmeyeceğini düşündüğü için, meziyetlerinin ünüyle dönemin hükümdarlarını gölgede bırakan İspanya kralı Alfonso'nun* yanına bir süreliğine gitmeye karar verdi. Silahlarıy-

---

İspanya tahtına Alfonso adını taşıyan birden fazla kral çıkmıştır fakat hikâyenin gidişatına bakılırsa, bahsi geçen kralın "bilge" unvanına sahip olan, 1221-1284 yıllarında yaşamış X. Alfonso olması muhtemeldir –çn.

la, atlarıyla, maiyetiyle İspanya'ya anlı şanlı bir giriş yaptı ve kral tarafından içtenlikle karşılandı.

Messer Ruggieri yeni yerleştiği bu yerde göz kamaştıran yaşantısıyla, silah kullanmadaki muhteşem becerileriyle, kısa zaman içinde ne kadar değerli biri olduğunu kanıtladı. Burada geçirdiği dişe dokunur sürede kralın huyunu suyunu yakından inceledi ve kralın önüne gelene hediyeler dağıttığını, hak edip etmediklerine bakmadan, aralarında pek ayrım gözetmeden saraylar, kentler, baronluklar bağışladığını görünce, hiç hediye almamış olmanın, kendisi gibi değerli birinin itibarına büyük ölçüde gölge düşürdüğü sonucuna vardı; bu yüzden ülkeden ayrılmaya karar vererek kraldan izin istedi. Kral istediği izni verdi ve ona en iyi katırlarından birini hediye etti. Messer Ruggieri için o güne dek bindiklerinin en iyisi, en güzeli olan bu katır uzun yola çıkacağından dolayı büyük nimetti.

Hemen ardından kral, ağzı sıkı hizmetkârlarından birini yolculuğun ilk gününde Messer Ruggieri'ye atıyla eşlik etmesi için görevlendirdi ve kendisi tarafından gönderildiğini belli etmeyecek, akla yatkın bir yol bulmasını, Ruggieri'nin her söylediğini aklında tutup daha sonra kendisine iletmesini, ertesi gün sabah olunca, kralın geri dönmesini emrettiğini ona bildirmesini buyurdu.

Tetikte bekleyen hizmetkâr, Messer Ruggieri kentten ayrılır ayrılmaz, sanki kendisi de İtalya'ya gidiyormuş gibi yaparak bir kılıfına uydurup yolda ona katıldı.

Messer Ruggieri, kralın verdiği katırın üstünde, yanındakilerle oradan buradan sohbet ede ede yol alırken, günün üçüncü çeyreğine doğru "Şu hayvanları doyurup dinlendirsek hiç fena olmaz" dedi.

Girdikleri ahırda katır dışındaki hayvanların hepsi yükünü boşalttı; ardından yeniden yollara düşüldü. Kralın hizmetkârı, şövalyenin sözlerini can kulağıyla dinliyordu. Derken bir nehir kenarına geldiler ve tüm hayvanlar su içerken katır gidip nehre pisledi. Bunu görünce Messer Ruggieri, "Tanrı seni kahretsin e mi, hayvan oğlu hayvan! Seni bana hediye edenden farkın yokmuş!" dedi.

Kralın hizmetkârı, gün boyunca Messer Ruggieri'nin yanında at sürerken ağzından dökülen, fakat hepsi de kralı öven tüm söz-

ler gibi bu dediklerini de kaydetti. Ertesi sabah Toscana'ya gitmek üzere atlarına bindikleri sırada hizmetkâr, kralın buyruğunu bildirdi; bunun üzerine Messer Ruggieri hemen geri döndü. Kral, şövalyenin katırla ilgili sözlerinden haberdardı; bu nedenle onu huzuruna çağırttı ve güler yüzle karşıladıktan sonra kendisini niçin katıra ya da tam tersine katırı niçin kendisine benzettiğini sordu.

Messer Ruggieri açıkyüreklilikle "Efendim, siz hiç yeri değilken hediyeler dağıtır ama tam yeri gelmişken hiçbir şey vermezsiniz; aynı şekilde katır da sırası gelmişken hacetini görmedi ama hiç sırası değilken gidip pisledi. Sizi ona benzetmemin nedeni işte budur" cevabını verdi.

Bunun üzerine kral, "Messer Ruggieri, size hiç hediye vermemişken yanınızda esamesi bile okunmayacak olanlara bol keseden hediyeler dağıtmışsam, bunun nedeni, sizin son derece değerli bir şövalye olduğunuzu, birbirinden kıymetli hediyelere layık olduğunuzu görememiş olmam değildir; kabahat bende değil, bana söz bırakmayan talihinizdedir. Doğru söylediğimi size açıkça kanıtlayacağım" dedi.

Messer Ruggieri bu sözlere "Efendim, daha zengin olmak gibi bir hevesim yok benim; dolayısıyla kanıma dokunan, sizden hiç hediye almamış olmak değil, meziyetlerimin tarafınızdan takdir görmeyişidir. Fakat içten sözleriniz benim için kâfi; herhangi bir kanıta gerek yok, size inanıyorum; yine de isteğinizi yerine getirmeye hazırım" cevabını verdi.

Bunun üzerine kral şövalyeyi, önceden verdiği talimatla kilitli duran iki büyük sandığın konduğu genişçe bir odaya aldırdı ve hazır bulunan kalabalığın önünde ona "Messer Ruggieri, bu sandıklardan birinde benim tacım, kraliyet asam, saltanat kürem, ayrıca birbirinden güzel kuşaklarım, sorguçlarım, yüzüğüm ve diğer kıymetli mücevherlerim var; diğeri ise toprakla dolu. Haydi, birini seçin ve seçtiğiniz sizin olsun. Böylece sizden yüz çeviren ben miymişim, yoksa kendi talihiniz miymiş, görün" dedi.

Messer Ruggieri, kralın böyle arzu ettiğini görünce sandıklardan birini seçti ve kralın emriyle sandık açıldı, fakat içinden toprak çıktı; bunun üzerine kral gülerek "Messer Ruggieri, talihiniz-

le ilgili sözlerimin haklılığını kendiniz de pekâlâ görüyorsunuz; fakat seçkin meziyetleriniz, talihinizin çıkardığı güçlüklere karşı koymamı gerektirir. İspanyol olmak gibi bir gaye taşımadığınızı bildiğim için, size saray yahut kent bağışlamak niyetinde değilim. Talihinizin sizden esirgediği şu sandığın, talihinize rağmen sizin olmasını, onu alıp memleketinize götürmenizi ve hediyelerimin tanıklığında alnınızın akıyla hemşerilerinizin karşısına çıkıp meziyetlerinizle övünmenizi isterim" dedi.

Messer Ruggieri sandığı aldı ve krala, böylesine mühim bir hediyenin gerektirdiği biçimde teşekkür ettikten sonra, yanında sandıkla, sevinç içinde Toscana'ya döndü.

2. HİKÂYE

Ghino di Tacco, Cluny Manastırının başrahibini yanında alıkoyar ve midesindeki rahatsızlığı iyileştirdikten sonra serbest bırakır; başrahip Roma sarayına döndüğü zaman Papa Bonifazio ile aralarının düzelmesini ve darülacezenin başına geçirilmesini sağlar.

Kral Alfonso'nun Floransalı şövalyeye gösterdiği yüce gönüllülük kralın çok hoşuna gitmiş ve topluluktakiler tarafından övgüye boğulmuştu; ardından kralın sırayı sürdürmesini buyurduğu Elissa, söze başladı:

Narin hanımlar, bir kralın yüce gönüllü olmasını, kendisine hizmet etmiş birine büyüklük göstermesini övgüye değer bulmayacak kimse yoktur; peki, ya bir din adamının, düşmanlık gütse kimsenin yadırgamayacağı birine karşı şaşılacak denli yüce gönüllü davrandığından bahsedilse, o zaman ne derdik? Her biri, kadınlardan çok daha cimri olduğu ve eli açıklığın her türlüsüne düşman kesildiği için, hiç kuşkusuz din adamınınkine mucize gözüyle bakarken, kralınkine erdem derdik. Gerçi doğal olarak her insan uğradığı haksızlığın intikamını düşler; ama her ne kadar vaazlarında sabırdan bahsedip hataları bağışlamayı yüceltseler de, din adamlarının

herkesten daha büyük bir şevkle intikam peşine düştüğüne tanık oluyoruz. Fakat şimdi anlatacağım hikâyede, bir din adamının ne denli yüce gönüllü davrandığını açıkça göreceksiniz.

Gözü karalığıyla ve yaptığı soygunlarla büyük nam salan Ghino di Tacco,* Siena'dan sürülmesinin ve Santa Fiore Kontlarının kendisine düşman kesilmesinin ardından, Radicofani'de Roma Kilisesine karşı isyan çıkardı ve buraya yerleştikten sonra civardan gelip geçenleri eşkıyalarına soydurtmaya başladı. O sıralarda VIII. Bonifaccio, Roma'da papaydı ve dünyanın en zengin piskoposlarından biri olduğu rivâyet edilen Cluny başrahibi† papalık sarayına gelmiş, fakat midesinden rahatsızlanmıştı; hekimlerin Siena'daki kaplıcalara giderse kesinlikle iyileşeceğini salık vermesi üzerine, papadan icazet aldı ve Ghino'yla ilgili söylenenlere aldırmadan, maiyetiyle, atlardan, yükler ve eşyalardan oluşan büyük bir kervan eşliğinde yola çıktı.

Ghino di Tacco, geleceklerini haber alınca pusu kurdu ve tek bir uşağın bile kaçmasına fırsat vermeden tüm maiyetiyle, bütün yükleriyle birlikte başrahibi dar bir boğazda kıstırdı; ardından, adamlarının en maharetlisini, iyi bir heyet eşliğinde başrahibe gönderdi. Yolladığı elçi Ghino adına konuşarak içten bir tavırla başrahibe kaleye gelmesini ve atından Ghino'nun huzurunda inmesini söyledi; fakat bunu işittiği anda gözünü öfke bürüyen başrahip, hiçbir yere gelmek istemediğini, Ghino'yla hiçbir işinin olmadığını ve yoluna devam edeceğini söyleyerek kendisini engellemeye kalkışacaklara meydan okudu.

Bunun üzerine elçi konuşmasına alçakgönüllükle devam etti ve "Efendim, ayak bastığınız bu topraklarda, Tanrı'nın kudretinden başka hiçbir şey bizi korkutamaz ve aforozların, yasakların

---

Ghino di Tacco, yaptığı kanunsuz işler dolayısıyla Siena'dan sürülmüş, ardından Radicofani'de eşkıyalık yapmış, tarihsel gerçekliği olan biridir; soyduğu kimselerin tüm mallarına el koymayıp hayatta kalmalarına yetecek kadarını bırakması dolayısıyla merhameti ve asaletiyle döneminde epey ün salmıştır. Dante de *İlahi Komedya*'da kendisinden bahseder –çn.

† *Bkz.* 1. Gün, 7. Hikâye.

burada hükmü geçmez. Onun için lütfedip Ghino'nun suyuna gitmekle en iyisini edersiniz" dedi.

Bu konuşma esnasında eşkıyalar çoktan etrafı sarmıştı; başrahip, yanındakilerle birlikte kapana kısıldığını anladı ve bu durum epey ağrına gitse de elçiyle beraber kaleye doğru yola çıktı, maiyetiyle kervanı da peşlerinden geliyordu. Başrahip, atından indikten sonra, Ghino'nun isteği üzerine, yanındakilerle birlikte küçük, basık ve epey karanlık bir odaya alındı. Ardından, adamlarının her biri kendi mertebesine göre kalenin rahat edebileceği yerine büyük bir itinayla yerleştirildi; atlarla eşyalar korunaklı bir alana çekildi ve hiçbirine el sürülmedi.

Bu işleri hallettikten sonra Ghino başrahibin yanına gidip "Beni konuğu olduğunuz Ghino gönderdi; kendisi nereye, hangi sebeple gittiğinizi söylemenizi rica ediyor" dedi.

Başrahip bilge biri olduğundan üstünlük taslamayı bir kenara bıraktı ve hangi yana, ne amaçla gittiğini anlattı. Bu cevabın ardından başrahibin yanından ayrılan Ghino, kaplıcaya gerek kalmadan onu iyileştirmeyi aklına koydu ve odanın çok iyi korunması ve içinde daima büyük bir ateş yanması için gerekeni yaptırdıktan sonra, ertesi sabaha kadar yanına uğramadı. Sabahleyin, başrahibin kendi şaraplarının içinden Corniglia yöresine ait Vernaccia şarabını koca bir bardağa koydu ve bembeyaz peçeteye sarılı iki dilim kızarmış ekmekle birlikte başrahibe götürüp "Efendim, Ghino gençliğinde tıp alanında ihtisas görmüştü; mide rahatsızlıkları konusunda kendi uygulayacağı tedaviden daha iyisinin bulunmadığını ve size getirdiklerimin bu tedavinin ilk aşaması olduğunu söylüyor. Onun için, bunları alın ve rahat etmeye çalışın" dedi.

Açlığı, tartışma isteğine baskın gelen başrahip, hâlâ öfke duymasına rağmen ekmeği yiyip şarabı içti; ardından yeniden yüksek perdeden konuşmaya başladı ve pek çok soru sorup, bolca öğüt verdikten sonra Ghino'yu bilhassa görmek istediğini belirtti. Ghino, onu dinlerken söylediklerinin bazılarına kibarca karşılık verdi, yersiz bulduğu sözleri kulak arkası etti ve Ghino'nun en kısa zamanda kendisini ziyaret edeceğini bildirdikten sonra başrahibin yanından ayrılıp ertesi sabaha dek bir daha odasına uğramadı.

Sabah olunca yine kızarmış ekmekle aynı şaraptan getirdi ve gizlice getirip kasten odada bıraktığı kuru baklaların yendiğini fark ettiği güne dek bir zaman daha başrahibi aynı koşullar altında tutmaya devam etti.

Bu olayın ardından, yine Ghino adına konuşarak başrahibe midesini nasıl hissettiğini sordu. Başrahip, "Ghino'nun elinden bir kurtulsam, asıl o zaman iyi hissedeceğim; yine de tedavisi öyle iyi geldi ki yemek yemekten daha büyük bir isteğim yok şimdi" dedi.

Bunun üzerine Ghino, başrahibin maiyetine güzelce bir oda hazırlattı, tüm eşyalarını odaya taşıttı ve kalede bulunan adamlarının büyük çoğunluğuyla başrahibin tüm maiyetinin katılacağı büyük bir ziyafet tertip etti. Ertesi sabah başrahibin yanına gidip "Efendim, artık kendinizi iyi hissettiğinize göre, müşahede odasından çıkmanızın vakti geldi" dedi ve elinden tutup kendisi için hazırlatmış olduğu odaya götürdü; başrahibi kendi adamlarıyla odada baş başa bıraktıktan sonra ziyafetin muhteşem olması için hazırlıklara daldı.

Maiyetinin yanında iyice kendine gelen başrahip, onlara nasıl günler geçirdiğinden bahsetti; fakat adamlarının hepsi birden, onun anlattıklarının aksine Ghino'nun kendilerini çok güzel ağırladığını söyledi. Yemek vakti geldiğinde başrahiple yanındakilere enfes yiyecekler, leziz şaraplar özenle ikram edildi ve Ghino başrahibe kim olduğunu burada da açık etmedi.

Başrahip birkaç gün daha böyle misafir edildikten sonra, Ghino tüm eşyalarını geniş bir odaya taşıttı, beygirlerin en sünepesine varana dek bütün atları odanın alt yanındaki avluda toplattı ve başrahibe gidip kendini nasıl hissettiğini, ata binecek güçte olup olmadığını sordu. Başrahip gücünün kuvvetinin gayet yerinde olduğu, midesinin adamakıllı iyileştiği, Ghino'nun elinden kurtulduğu vakit her şeyin yoluna girmiş olacağı yanıtını verdi.

Bunun üzerine Ghino başrahibi, eşyalarıyla maiyetinin durduğu odaya götürdü ve atlarının hepsini görebileceği pencerenin yanına geçirip, "Sayın başrahip, çok sayıda azılı düşmana sahip, yurdundan kovulmuş, fakir düşmüş, asil bir adam olan Ghino di Tacco'nun, yani karşınızda duran bendenizin, ruhunda kötülük

olduğundan değil, hayatını ve asaletini koruyup kollayabilmek uğruna yol kesen bir hayduda dönüştüğünü ve Roma sarayına düşman kesildiğini bilmenizi isterim. Kıymetli bir beyefendi olduğunuzu düşündüğüm ve midenizi iyileştirdiğim için size, elime düştüğü takdirde mal varlığının dilediğim kadarına el koyduğum herhangi biri gibi davranmak niyetinde değilim; onun yerine, ihtiyacımı göz önünde bulundurarak mallarınızdan kendi istediğiniz kadarını bana vermenizden yanayım. Eşyalarınızın tamamı eksiksiz olarak burada, karşınızda; atlarınızı da pencereden görebilirsiniz, hepsi avluda. İster bir kısmını alın, isterse tamamını; ayrıca, şu andan itibaren gidip gitmemek de size kalmış" dedi.

Başrahip, yol kesen bir haydudun cömertçe sözleri karşısında şaşıp kaldı; hatta duydukları öylesine hoşuna gitti ki öfkesi, küçümsemesi yerini şefkate bırakarak silinip gitti ve Ghino'yu candan bir arkadaş olarak görmeye başladı; böylece koşup boynuna sarıldı ve "Tanrı'ya yemin olsun ki senin gibi bir adamın dostluğunu kazanmak uğruna, şu ana dek bana ettiğini sandığım fenalıkların çok daha büyüğüne katlanmaya razıyım. Seni bu kınanası işe sürükleyen talihe lanet olsun!" dedi. Bu sözlerinin ardından, mallarının yalnızca gerekli olan az bir kısmını, atlarının da yine aynı şekilde çok azını yanına alıp geri kalan ne varsa Ghino'ya bırakarak Roma'ya döndü.

Başrahibin tutsak düştüğünden haberdar olan papa, büyük bir üzüntü duyduğundan, onu karşısında görünce kaplıcaların iyi gelip gelmediğini sordu. Başrahip gülümseyerek,"Kutsal peder; kaplıcalardan daha beride rastladığım kıymetli bir adam beni tamamen sağlığıma kavuşturdu" dedi; üstüne tedavinin yöntemini de anlatınca papa güldü. Başrahip konuşmasına devam etti ve yüce gönüllüğün verdiği şevkle papadan bir iyilik istedi.

Papa, başrahibin bambaşka bir istekte bulunacağını zannettiğinden, gönül rahatlığıyla dileğini yerine getirme sözü verdi. Bunun üzerine başrahip, "Kutsal peder, sizden istirhamım, hekimime yani Ghino di Tacco'ya kanat germenizdir; çünkü kendisi bugüne dek tanıdığım çok sayıdaki değerli insanın içinde kesinlikle en iyi, en kıymetlilerinden biridir. Yaptığı kötülüklere gelince,

kabahati kendisinden ziyade talihinde buluyorum ve mertebesine uygun bir hayat sürebilmesi için gerekli koşulları sağlayarak talihini tersine çevirmeniz halinde, kendisi hakkında benimle aynı görüşleri paylaşacağınızdan en ufak kuşku duymuyorum" dedi.

Papa, seçkin meziyetli kimseleri takdir eden gönlü yüce biri olduğundan bunu işittiği anda, eğer Ghino bahsettiği kadar kıymetli biri çıkarsa, seve seve isteğini gerçekleştireceğini söyledi ve Ghino'yu güven içinde Roma'ya getirtmesini bildirdi. Ghino, başrahibin isteğine ve papanın sözüne istinaden Roma sarayına geldi ve çok geçmeden Papa tarafından ne denli kıymetli biri olduğu anlaşıldı. Papa Ghino'yu affedip hospitalier* şövalyesi ilan etti ve en büyük darülacezelerinden birinin başına geçirdi. Ghino hayatı boyunca Kutsal kilisenin ve Cluny başrahibinin dostu ve hizmetkârı olarak kaldı.

3. HİKÂYE

Mitridanes, nezaketinden ötürü Natan'ı kıskanır;
onu öldürmek için yola çıkar ve Natan'la karşılaşır,
fakat onu tanımaz; amacını gerçekleştirmenin yolunu
bizzat kendisinden öğrendikten sonra aldığı tavsiyeye uyarak
Natan'ı küçük bir korulukta yakalar; ancak kim olduğunu
anlayınca utanca kapılır ve Natan'la arkadaş olur.

Bir din adamının yüce gönüllü bir davranış sergilediğini duymak, topluluktakilere mucize kabilinden bir olay gibi geldi. Hanımların hikâyeyle ilgili konuşmaları sona erince kral, Fliostrato'nun devam etmesini buyurdu; bunun üzerine Fliostrato hemen söze başladı:

Daha sonraları Rodos Şövalyeleri, Malta Şövalyeleri, Aziz Yuhanna Şövalyeleri isimleriyle anılacak olan hospitalier yani hastabakıcılar tarikatının temelleri 11. yüzyılda atılır ve başlangıçta Kudüs'te parasız kalan ya da hasta düşen hacılara tedavi olup dinlenebilecekleri bir darülaceze olarak hizmet vermektir –çn.

Asil hanımlar, İspanya kralının cömertliği engin, Cluny başrahibininki ise belki de daha önce hiç duyulmamış cinstendi; fakat cömert davranmak için, canına kastetmiş birine kanını hatta bizzat hayatını vermeye hazır birinden bahsedilmesini de bir o kadar olağanüstü bulacaksınız. Şimdi sizlere anlatacağım kısa hikâyede göreceğiniz üzere, eğer karşısındaki istemiş olsaydı, sonuna kadar gitmeye razıydı.

Bazı Cenevizlilerin ve daha önce o tarafa yolu düşenlerin söylediklerine bakılırsa, Hitay* topraklarında, Natan adında, asil bir soydan gelen, görülmemiş zenginliğe sahip birinin yaşamış olduğuna hiç şüphe yok. Kendisi gözü tok, gönlü bol biri olarak yaptıklarıyla anılmak istediğinden, çok sayıda usta tutup, batıdan Levant'a ya da Levant'tan batıya doğru gitmek isteyen neredeyse herkesin mecburen üzerinden geçtiği yolun hemen yakınlarında bulunan arazisinin üzerine, kısa süre içinde, görüp görülebilecek en büyük, en güzel, en görkemli konağı dikti ve konağın içini, soylu kimselerin rahat edebilmesi, layığınca ağırlanabilmesi için gereken her türlü eşyayla mükemmel bir biçimde dayayıp döşetti. Kalabalık sayıdaki seçkin hizmetçileri sayesinde gelip geçen herkesin büyük bir keyif ve neşe içinde buyur edilip ağırlanmasını sağladı. Uzun zaman boyunca devam ettirdiği bu övgüye değer tavrıyla yalnızca Levant'ta değil neredeyse tüm batıda tanınır oldu.

Yaşı epeyce ilerlediği ama nezaketinden hiçbir şey yitirmediği sıralarda ünü, civardaki ülkelerden birinde yaşayan Mitridanes isimli bir gencin kulağına kadar geldi. Zenginlik bakımından kendini Natan'dan aşağı görmeyen ancak ünü ve erdemi karşısında gözünü haset bürüyen Mitridanes, Natan'dan çok daha eli açık davranarak namını akıllardan silmeyi yahut gölgede bırakmayı kafasına koydu. Natan'ın konağının aynısından yaptırdı ve civardan gelip geçenleri, kimselerin boy ölçüşemeyeceği kadar büyük bir bolluk içinde ağırlamaya başladı; bu sayede, kısa zaman içinde elbette epey meşhur biri olup çıktı.

---

* Ortaçağda Çin'in kuzeyine verilen ad –çn.

Derken, konağın avlusunda yalnız başına oturduğu bir gün, kapılardan birinden avluya bir kadıncağız girdi ve delikanlıdan sadaka istedi; o da verdi. Ardından kadıncağız diğer bir kapıdan geçerek geri geldi ve bir kez daha sadaka istedi. Bunu peşi sıra on iki defa daha tekrarladıktan sonra on üçüncü kez geri geldiğinde Mitridanes, "Sen de az ısrarcı değilmişsin, hanım" dedi ama yine de sadakasını verdi.

Yaşlı kadın bu sözü işitince "Ah, Natan'ın cömertliği, sen ne ulusun! Onun konağının da tıpkı bunun gibi otuz iki kapısı vardı. Her kapıdan girip sadaka istedim. O ise beni tanıdığını kesinlikle belli etmeden her seferinde sadakamı verdi. Buradaysa on üçüncü gelişimde tanınıp azar işittim" diyerek çekip gitti ve bir daha geri dönmedi.

Natan hakkında duyduğu her söze kendi ününe vurulan darbe gözüyle baktığından, yaşlı kadının söylediklerini işittiği anda Mitridanes, öfkeden kudurdu ve "Ah, yazık bana! Ufak tefek işlerde bile Natan'ın yanına yaklaşamazken, hadi cömertliğinin ününü gölgede bırakmayı geçtim, büyük icraatlarıyla nasıl boy ölçüşebilirim? Onu yeryüzünden söküp atmadığım sürece gerçekten boş yere çabalamış olurum. İhtiyarlık hakkından gelmeyeceğine göre, bu işi hiç gecikmeden kendi ellerimle halletmem lazım" dedi.

Bu hırsla ayağa fırladı, kimseye tek laf etmeden atına atladı ve yanına aldığı birkaç adamıyla birlikte üç gün sonra akşam çökmek üzereyken Natan'ın yaşadığı yere vardı. Adamlarına birlikte geldiklerini ya da kendisini tanıdıklarını belli etmemelerini tembihledi ve bir sonraki talimatına dek kendilerine kalacak bir yer ayarlamalarını emretti. Ardından tek başına şu güzel konağın yakınlarına vardı ve sırtında gösterişsiz kıyafetleriyle bir başına dolaşmaya çıkmış Natan'a rastladı, fakat onu tanımadı; bu yüzden yanına varıp Natan'ın yaşadığı yeri sordu, eğer biliyorsa tarif etmesini istedi.

Natan büyük bir sevinçle "Evladım, bu civarda sorduğun yeri benden daha iyi bilen kimseyi bulamazsın. Ne zaman istersen götüreyim seni" cevabını verdi.

Delikanlı çok memnun olacağını ama mümkünse Natan'ın kendisini görmesini, tanımasını istemediğini söyledi. Bunun üzerine Natan "Madem öyle diyorsun, istediğin gibi olsun" yanıtını verdi.

Mitridanes atından indi ve çok geçmeden Natan'la tatlı bir muhabbete daldı. Görkemli konağa vardıkları zaman Natan hizmetçilerden birine delikanlının atını almasını söyledi ve kulağına eğilip evdeki herkese derhal haber vermesini, delikanlıya kendisinin Natan olduğundan bahsedilmemesini bildirdi; buyruğu hemen yerine getirildi. Konaktan içeri girdikten sonra Mitridanes'i, yanına verdiği hizmetçiler dışında kimsenin göremeyeceği çok güzel bir odaya geçirdi ve kendisi de yanında kalıp büyük bir misafirperverlik gösterdi.

Mitridanes, sanki kendi babasıymış gibi Natan'a saygıyla yaklaşsa da, beraber oturdukları sırada ona kim olduğunu sormadan edemedi. Bunun üzerine Natan, "Ben Natan'ın basit bir hizmetkârıyım. Çocukluğumdan beri onunlayım, yanında yaşlandım ama gördüğün gibi ne uzadım ne de kısaldım. Bu yüzden, diğer herkes onu övmelere doyamazken, ben kendisinden öyle pek de övgüyle bahsetmem" cevabını verdi.

Bu sözler Mitridanes'e hain tasarısını daha kesin ve güvenli yoldan hayata geçirebileceği umudunu verdi. Ardından Natan ona büyük bir incelikle kim olduğunu, niçin yolunun o taraflara düştüğünü sordu ve yardımına, tavsiyesine ihtiyacı varsa elinden geleni yapmaya hazır olduğunu söyledi. Mitridanes cevap vermeden önce bir süre duraksadı ama sonra ona güvenmeye karar verdi ve lafı epey dolandırdıktan sonra kimseye söylemeyeceğine

yeminler ettirerek kim olduğunu, niçin orada bulunduğunu, hangi amaçla kalkıp geldiğini baştan sona anlatıp yardımını ve tavsiyesini istedi.

Mitridanes'in konuşmasını ve korkunç niyetini duyduğu zaman Natan derinden sarsıldı; ama çok geçmeden güçlü bir irade ve yüzünde kararlı bir ifadeyle "Senin baban asil bir adamdı Mitridanes ve sen de attığın adımla yani herkese karşı cömertliğinle onun yolundan ayrılmak istemiyorsun belli ki. Natan'ın erdemine duyduğun kıskançlığı çok takdir ediyorum; bu türden kıskançlıklar artsa şu sefalet içindeki dünya kısa zamanda daha güzel bir hale gelirdi. Bana bahsettiğin tasarına gelince, hiç kuşkusuz bu konu aramızda kalacak; fakat sana edebileceğim en büyük yardım, işe yarar bir tavsiyede bulunmak olur. O da şudur: Buradan yarım mil kadar uzakta, Natan'ın her sabah tek başına uzun uzun dolaşmaya gittiği bir koruluk var. Kendin de buradan görebilirsin. Onu koruda rahatça yakalayabilir ve istediğini yapabilirsin. Onu öldürürsen eğer, herhangi bir engelle karşılaşmadan evine dönebilmek için, buraya gelirken kullandığın yol yerine sol tarafta göreceğin, korunun dışına doğru uzanan yolu kullan; gerçi biraz çalılıktır; ama hem evine daha yakın hem de senin için daha güvenlidir" dedi.

Bu bilgiyi alan Mitridanes, Natan'ın yanından ayrılmasıyla birlikte, kendisi gibi konağa yerleşmiş olan adamlarına gidip ertesi gün kendisini nerede beklemeleri gerektiğini gizlice bildirdi. Mitridanes'e verdiği tavsiyenin ardından Natan'ın ne kafası karışmış ne de fikri değişmişti; ertesi gün sabah olunca tek başına koruluğa ölmeye gitti. Mitridanes de yatağından kalkmış ve yanında başka silah bulundurmadığından yayıyla kılıcını almıştı; ardından, atına atladığı gibi koruluğa gitti ve yalnız başına etrafta gezinen Natan'ı uzaktan fark etti; fakat saldırmadan önce yüzünü görmeye, konuşmasını duymaya karar verdiğinden atını üzerine doğru sürdü ve Natan'ı başındaki sarığından çekip "Öldün sen, ihtiyar!" dedi.

Natan'ın cevap olarak tek söylediği "Hak etmişimdir" oldu.

Sesini duyduğu, yüzünü gördüğü anda Mitridanes onun, kendisini nazikçe karşılayan, dostça ağırlayan, dürüstçe tavsiyede bulunan kişi olduğunu anladı ve öfkesi birden dağılırken kızgın-

lığın yerini utanç aldı. Saplamak için kınından çektiği kılıcı yere fırlatıp atından indi ve ağlaya ağlaya koşarak Natan'ın ayaklarına kapandı. "Aziz babacığım! Hiç yoktan canınızı almaya heves etmiş, bunu da kalkıp bizzat size söylemişken, canınızı vermek için buraya geldiğinizi, üstelik bunu ustalıkla yaptığınızı görmek cömertliğinizi açıkça anlamama yetti. Ama Tanrı, yükümlülüklerim karşısında benden daha mesul davrandı ve adi kıskançlığın kör ettiği gözlerimi en çok ihtiyaç duyduğum anda açtı. Siz isteğimi yerine getirmeye dünden razıydınız; bu nedenle biliyorum ki hatamın bedelini ödemek de benim boynumun borcudur. Günahıma layık gördüğünüz cezayı verin, alın benden intikamınızı" dedi.

Natan, Mitridanes'i ayağa kaldırdı ve nazikçe kucaklayıp öptükten sonra "Evladım, sen adına ister kötülük de, istersen başka bir şey, ama bil ki kalkıştığın işin özür dilenecek ya da affedilecek bir tarafı yok, çünkü seni buna iten nefret değil, en iyi anılma arzusuydu. Benden yana korkun olmasın; cimrilerin yaptığı gibi paralarını saklamak yerine etrafındakilere harcamaya adanmış ruhundaki yüceliği gördükten sonra şu dünyada hiç kimseyi seni sevdiğim kadar sevemem zaten, emin ol. Ün kazanmak uğruna beni öldürmek istediğin için utanma ve benim de bu işe şaşırdığımı sanma. Haşmetli imparatorların, en büyük kralların topraklarını genişletirken ve bunun neticesinde ünlerini daha da yayarken başvurdukları neredeyse tek yol öldürmekti; üstelik bunu senin düşündüğün gibi yalnızca bir kişiyi değil, sayılamayacak kadar çok insanı öldürerek, ülkeleri ateşe vererek, şehirleri yerle bir ederek yaparlardı. Dolayısıyla, daha büyük bir üne kavuşmak için yalnızca beni öldürseydin eğer, bu yaptığın tuhaf ya da alışılmadık değil, gayet sıradan bir durum olurdu" dedi.

Mitridanes, korkunç girişiminden ötürü kendini aklamaya çalışmazken, Natan'ın makul bir gerekçe öne sürmesini övgüye boğdu ve konuşmalarının bir yerinde Natan'a nasıl bu işe razı geldiğini, yolunu, yöntemini gösterip, üstüne bir de tavsiyede bulunduğunu bir türlü aklının almadığını söyledi.

Bunun üzerine Natan, "Mitridanes, tavrımın, tavsiyemin sana şaşırtıcı gelmesini istemem; çünkü kendi kendimin efendisi ol-

duğumdan ve senin peşine düştüğün amacın aynısı için kolları sıvadığımdan beri, evime gelen kimseyi geri çevirmedim; benden her istenileni imkânlarım dahilinde gerçekleştirmeye çalıştım. Sen buraya canımı alma hevesiyle geldin ve ben de neyin peşinde olduğunu duyduğum anda, isteği yerine getirilmeden buradan ayrılan tek insan olmayasın diye, sana hayatımı sunmaya karar verdim; canımı alabilmen için de, benimkine son verirken kendininkinden olmayasın diye, işine yarayacağını düşündüğüm o tavsiyeyi verdim. Bu yüzden bir kez daha söyleyeyim, eğer istiyorsan, yalvarırım al canımı, al da avunsun gönlün; zaten yaşamımı daha iyi bir uğurda harcayabileceğimi zannetmiyorum. Seksen senedir yaşam sürüyor, işime geldiği gibi keyfimce ömür tüketiyorum; diğer insanlarla genel olarak tüm varlıklar gibi ben de, doğanın işleyişine tabiyim ve buna göre geriye çok az vaktimin kaldığının farkındayım. Bu yüzden hayatımı kendime saklayıp sonra da doğanın isteğim dışında gelip elimden almasındansa, daima saçıp savurduğum hazinelerim gibi, birine bağışlamamın çok daha iyi olacağı kanaatindeyim. Yüz yıldan geçmek bile küçük bir fedayken, benim geriye kalan yedi sekiz yılımı vermem nedir ki? Eğer istiyorsan al canımı, yalvarırım al! Burada yaşadığım sürece canımı almaya talipli biri çıkmadı ve eğer sen almazsan bir daha isteyen çıkar mı, bilmem. Olur da bir gün böyle biriyle karşılaşırsam bile, hayatımı ne kadar sakınıp saklarsam, değeri bir o kadar düşecektir; bu yüzden, tamamen değersiz hale gelmeden önce, yalvarırım al canımı" dedi.

Mitridanes büyük bir utanca kapılarak "Tanrı, hayatınız kadar değerli bir şeyi sizden koparıp almaktan, hatta az önce yaptığım gibi böyle bir hevese kapılmaktan bile korusun beni. Geriye kalan yıllarınızı kısaltmak yerine, kendi ömrümden alıp sizinkine katmak isterdim" dedi.

Natan bir çırpıda "Elinden gelseydi, bunu bana yapar mıydın? Kimseden bir şey almışlığım yok daha, o yüzden eğer senden bir şey alırsam, daha önce hiç kimselerin yaptıramadığı bir iş yaptırmış olursun bana" dedi.

Mitridanes hiç beklemeden "Evet" yanıtını verdi.

"O halde sana söyleyeceklerimi yap," dedi Mitridanes, "şimdi olduğun gibi genç kal ve benim evime yerleşip Natan adını al; ben de senin evine gideyim ve bundan böyle Mitridanes adıyla yaşayayım."

Bunun üzerine Mitridanes, "Geçmişten günümüze dek sürdürdüğünüz davranışlara yaraşır düzgünlükte hareket edebileceğimi bilsem, fazla düşünmeden önerinizi kabul ederdim. Fakat icraatlarımla Natan ününe gölge düşüreceğime eminim ve bir başkasının, kendi başıma erişmeyi beceremediğim sanını yerle bir etmeye niyetim yok; onun için, önerinizi kabul edemeyeceğim" dedi.

Bu konuşmanın ardından, daha pek çok konuda tatlı tatlı sohbet ettiler ve sonunda Natan'ın isteği üzerine konağa döndüler. Natan, birkaç gün daha Mitridanes'i güzelce ağırladı ve yüce, soylu emelinde ona bilgisiyle, görgüsüyle destek çıktı. Mitridanes adamlarıyla birlikte evine dönmek isteyince Natan, cömertlikte kendisini asla geçemeyeceğini açıkça göstermiş olarak, Mitridanes'i uğurladı.

4. HİKÂYE

Messer Gentil de' Carisendi, Modena'dan gelir ve sevdiği kadını ölü zannedilerek gömüldüğü mezardan çıkarır; kadın kendine gelir ve bir erkek çocuğu doğurur; Messer Gentile kadını oğluyla birlikte kocası Niccoluccio Caccianimico'ya teslim eder.

Topluluktaki herkes, kendi canı söz konusuyken birinin böylesine cömert olabilmesini hayret verici bulmuş ve Natan'ın cömertlik bakımından İspanya kralıyla Cluny başrahibini geride bıraktığı görüşünde birleşmişti. Meseleyi çeşitli açılardan uzun uzadıya tartışmalarının ardından kral, Lauretta'dan yana döndü ve bakışlarıyla onun devam etmesini istediğini belirtti. Bunun üzerine Lauretta hemen söze girdi:

Genç hanımlar, şu ana dek anlatılanlar çok güzeldi, hatta olağanüstüydü; fakat bana kalırsa, dile getirilen hikâyelerin o

muhteşemliğindeki görkem, anlatacaklarımızla çeşitlilik katacağımız konunun her yanını baştan başa kapladı ve henüz söz almamış olan bizler için, her alanda geniş bir konuşma imkânı sunan gönül meselelerine el atmazsak eğer, geriye söylenecek pek bir şey kalmadı. Hem bu nedenden ötürü, hem de yaşımız gereği bilhassa bu türden mevzulara meylettiğimiz için sizlere, bir sevdalının gösterdiği yüce gönüllükten bahsetmekten keyif duyacağım. Eğer sevileni elde etmek için zenginliklerden vazgeçildiği, düşmanlıkların unutulduğu, kişinin kendi hayatını, şerefini ve daha da önemlisi itibarını binbir tehlikeye attığı doğru ise, bütün bunları göz önüne aldığınız takdirde, dinleyeceğiniz hikâyenin daha önce anlatılardan hiç de aşağı kalmadığını göreceksiniz.

Lombardia'nın en soylu kenti Bolonya'da, Messer Gentile Catalina adında, erdemi ve asaletiyle öne çıkan bir şövalye vardı ve henüz delikanlıyken Niccoluccio Caccianemico diye birinin Madonna Catalina adındaki asil karısına sevdalanmıştı; fakat kadın aşkını pek hoş karşılamayınca, neredeyse tüm umudunu yitirmiş ve kent hâkimi olarak görev alacağı Modena'ya gitmişti.

Niccoluccio'nun Bolonya'da bulunmadığı sıralarda, hamileliğinden ötürü şehirden yaklaşık üç mil uzaktaki çiftliğine çekilen kadın, birdenbire amansız bir hastalığa tutuldu. Hastalığı öylesine şiddetliydi ki kadındaki tüm yaşam belirtileri sönmüş ve bunun neticesinde bir hekim kadının öldüğüne kanaat getirmişti. En yakın akrabaları, bebeğin gelişimini tamamlayacak kadar hamileliğinin ilerlemediğini kadının kendi ağzından duymuş oldukları için, işin bu tarafına fazla kafa yormadılar ve epey gözyaşı döktükten sonra kadını öylece, hamile haliyle hemen yakınlardaki kilisenin mezarlığına gömdüler.

Messer Gentile, bir arkadaşı vasıtasıyla olayı hemen haber aldı ve kadından hiç yüz bulamamış olsa da ölümüne çok üzüldü; sonunda kendi kendine "Madonna Catalina, demek öldün ha! Yaşarken bir küçük bakışı bana çok gördün; ama ölmüş halinle artık kendini savunamayacağına göre senden kesinlikle bir iki öpücük koparmam şart!" dedi.

Bu sözlerinin ardından, gece çoktan çökmüş olduğundan, gizlice yola çıkmak için hazırlıklarını yapıp yanına bir uşağını aldı ve atına atladığı gibi hiç durup dinlenmeden kadının gömüldüğü yere vardı. Mezarı açıp usulca içine girdikten sonra kadının yanına uzanıp yüzünü yüzüne yaklaştırdı ve gözyaşları içinde kadını defalarca öptü.

Hepimizin bildiği üzere erkeklerin, bilhassa sevdalıların iştahı doymak bilmediği gibi hep daha fazlasını ister; aynı şekilde, Messer Gentile de bu kadarıyla yetinemedi ve kendi kendine bir karara varıp "Hazır buradayken şöyle biraz göğsüne dokunsam ne çıkar? Zaten daha önce bir kez olsun el süremedim; bundan böyle bir daha da süremeyeceğim" dedi.

Böylece nefsine yenilip elini kadının bağrına götürdü ve bir süre burada tuttuktan sonra, kalbinin hafiften çarptığını duyar gibi olunca, tüm korkularını bir kenara bırakıp olanca dikkatini kadına verdi ve her ne kadar yaşadığına dair çok küçük, belli belirsiz bir izlenime kapılsa da neticede kadının kesinlikle ölmemiş olduğunu anladı. Uşağının yardımıyla kadını elinden geldiğince nahif davranarak mezardan çıkarıp atının eyerinin ön kısmına yerleştirdi ve gizlice Bolonya'daki evine götürdü.

Evde yaşayan annesi marifetli, bilgili bir kadındı ve olan biteni oğlundan etraflıca dinlediği zaman yüreği sızladı; ateşi harlayarak, sıcacık banyolar hazırlayarak kadını yavaş yavaş yeniden hayata döndürdü. Kadın ayıldığı anda derin derin içini çekti ve "Ama! Neredeyim ben" dedi.

İyi yürekli kadın, "Endişelenme, emin ellerdesin" diye cevap verdi.

Kadın iyice kendine gelip de etrafına göz gezdirdiği zaman, nerede olduğunu çıkaramadı ve başucunda duran Messer Gentile'yi görünce büyük bir meraka kapıldı. Adamın annesinden buraya nasıl geldiğini anlatmasını rica etti; bunun üzerine Messer Gentile olan biteni bir bir anlattı.

İşittikleri karşısında kedere kapılan kadın, dili döndüğünce teşekkür ettikten sonra, kendisine beslediği aşkın, itibarının hatırına, evinde kalırken kendisinin ve kocasının namusuna halel

getirecek bir işe kalkışmamasını, sabah olur olmaz da kendi evine dönmesine müsaade etmesini istedi.

Messer Gentile bunun üzerine, "Hanımefendi, geçmişte size olan hasretim nice olursa olsun, mademki Tanrı'nın lütfüne bu aşk sayesinde erdim ve böylece sizi ölümden kurtarıp yaşama döndürebildim, o halde şu andan itibaren size ne bu evde ne de başka bir yerde değerli bir kardeşten öte davranmak niyetinde değilim; fakat bu gece sizin için yaptıklarımın bir karşılığı hak ettiği düşüncesindeyim. Bu nedenle, sizden isteyeceğim iyiliği geri çevirmemenizi dilerim" dedi.

Kadın büyük bir içtenlikle, eğer elinden gelecekse ve dürüst bir istekse, yerine getirmeye hazır olduğu cevabını verdi.

Bunun üzerine Messer Gentile, "Hanımefendi, tüm akrabalarınız ve tüm Bolonyalılar sizin kesinlikle ölmüş olduğunuzu düşünüyor; dolayısıyla evde bir bekleyeniniz yok. Bu nedenle, ben Modena'dan dönene kadar, burada annemle birlikte sessizce kalma nezaketi göstermenizi rica ediyorum. Çok geçmeden döneceğim zaten. Sizden bu istekte bulunmamın nedenine gelince, niyetim sizi kentimizin önde gelenlerinin huzurunda kocanıza vermek ve böylece kendisine çok kıymetli ve eşsiz bir hediye sunmaktır" dedi.

Kadın, şövalyeye bu kadarını borçlu olduğunu bildiğinden ve dürüst bir istekte bulunduğunu gördüğünden, her ne kadar yaşadığını gösterip yakınlarını sevindirmeye can atıyor olsa da kendisinden isteneni yerine getirmeye karar verdi ve Messer Gentile'ye şerefi üzerine söz verdi. Sözlerinin tam da sonuna geldiği sırada, doğum vaktinin gelip çattığını hissetti ve çok geçmeden Messer Gentile'nin annesinin şefkatli ellerinde güzel bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi; bu olay karşısında gerek kendisinin, gerekse Messer Gentile'nin sevinci katlanarak arttı. Messer Gentile, kadının rahat etmesi ve kendi karısıymış gibi hürmet görmesi için gereken ne varsa yerine getirdikten sonra, sessiz sedasız Modena'ya döndü.

Buradaki görev süresinin sona ermesiyle birlikte artık Bolonya'ya dönme vakti gelince, kente varacağı günün sabahı kendi evinde verilecek olan ve aralarında Niccoluccio Caccianimico'nun

da bulunduğu çok sayıda Bolonyalı asilzadenin katılacağı büyük ve güzel bir şölen tertip etti. Kente varınca atından inip, önce konuklarının daha sonra da kadının yanına uğradı ve onu hiç olmadığı kadar güzel ve sağlıklı buldu, yavrusunun iyi olduğunu gördü. Ardından büyük bir neşe içinde konuklarını sofraya buyur etti ve muhteşem bir sunum eşliğinde bol bol yedirip içirdi. Neler yapacağını kadına önceden söylemiş olduğundan ve nasıl davranması gerektiğini birlikte kararlaştırdıklarından, Messer Gentile yemeğin sonlarına doğru şöyle bir konuşma yaptı:

"Beyler, bir seferinde bahsini duyduğum ve çok hoş bulduğum İran'daki bir geleneği hatırlıyorum da, buna göre biri, arkadaşının onurunu yüceltmek istediğinde, onu evine davet eder, karısını, sevgilisini, kızını ya da en kıymetlisi artık her kimse arkadaşının karşısına çıkarır ve böylelikle elinden gelse aynı şekilde yüreğini de seve seve kendisine göstermek istediğini ifade eder. Niyetim, bu geleneğin Bolonya'da da sürdürülmesidir.

Sizler şölenimi nezaketinizle onurlandırdınız; ben de bu dünyada en çok kıymet verdiğim ve benim için daima kıymetli kalacak bir şey göstererek sizleri İranlılar gibi ağırlamak istiyorum. Fakat buna geçmeden önce bahsedeceğim bir meseleyle ilgili fikirlerinizi dile getirmenizi rica ediyorum.

Adamın birinin evinde çok iyi, kendisine sadık bir uşağı var ve bu uşak bir gün ağır bir hastalığa yakalanıyor; malum kişi, hasta düşen uşağın ölmesini beklemeden götürüp onu sokağın ortasına bırakıyor ve bir daha onunla ilgilenmiyor. Sonra bir yabancı geliyor ve hastanın haline acıyor; onu alıp evine götürüyor ve büyük bir özenle, epeyce masrafla hastayı eski sağlığına kavuşturuyor. Şimdi bilmek istediğim şu: İkinci efendi, uşağı işe alıp kendi hizmetine koşsa ve uşağın eski efendisi onu geri istediğinde vermeyi reddetse, bu durumda eski efendinin yakınmaya ya da yeni efendiye gücenmeye hakkı var mıdır" dedi.

Asilzadeler kendi aralarında farklı görüşlerde bulundular; fakat sonunda hep birlikte tek bir hükme vardılar; ardından, süslü belagati ve etkili hitabetinden ötürü sözü Niccoluccio Caccianimico'ya bıraktılar. Niccoluccio Caccianimico ilk olarak İranlıların

geleneğini övdü, sonra diğerleriyle birlikte vardıkları görüşü açıkladı ve böylesi bir durumda ilk efendinin uşağından vazgeçmekle kalmayıp onu kapı dışarı ettiği için üzerinde hiç hakkı kalmadığını; yaptığı iyiliklerden ötürü uşağın ikinci efendide kalmasını doğru bulduklarını, ayrıca ikinci efendinin uşağı yanında alıkoymakla diğerine herhangi bir sıkıntı, zorluk yaratmadığını ya da aşağılamış sayılmadığını söyledi. Masada bulunan birbirinden kıymetli konuklar hep bir ağızdan Niccoluccio'nun verdiği cevaba katıldıklarını belirtti.

Şövalye, aldığı cevaptan ve bunu Niccoluccio'nun dile getirmesinden duyduğu memnuniyetle kendisinin de aynı fikirde olduğunu bildirdi; ardından "Sizi söz verdiğim usulde ağırlamanın vakti artık geldi" diyerek iki hizmetçisini çağırdı ve lütfedip varlığıyla asil beyleri kıvançlandırmasını rica ettiğini haber vermeleri için sultanlar gibi giydirip kuşattığı kadına yolladı.

Kadın kucağına aldığı güzeller güzeli yavrusu ve kendisine eşlik eden iki hizmetçiyle birlikte salona girdi ve şövalyenin isteği üzerine asil bir beyefendinin yanına geçip oturdu. Ardından Messer Gentile, "Efendiler, en kıymet verdiğim ve benim için daima kıymetli kalacak olan işte karşınızda. Hakkım var mıymış, kendiniz bakın görün" dedi.

Asilzadeler, kadına hürmetlerini, uzun uzun övgülerini sunduktan sonra, şövalyenin ona böylesine kıymet vermekte haklı olduğunu belirttiler ve kadına dikkatle bakmaya başladılar. Öldüğünden haberdar olmasa, içlerinden pek çoğu kadının kim olduğunu hemen söylerdi. İçlerinde kadına en çok dikkat kesilen Niccoluccio'ydu ve kadının kim olduğunu öğrenmeye can attığından, şövalyenin bir ara yanlarından ayrılmasının ardından, kendini tutamayarak kadına Bolonyalı mı yoksa yabancı mı olduğunu sordu.

Kadın, kocasının sorusunu duyduğu anda cevap vermemek için kendini güçlükle tuttu ve aldığı talimata uyarak sustu. Başka biri, kucağındakinin kendi çocuğu olup olmadığını, bir başkası Messer Gentile'nin karısı olup olmadığını ya da aralarında bir akrabalık bulunup bulunmadığını sordu ama kadın hiçbirine cevap vermedi.

Bu sırada Messer Gentile geri geldi ve konuklarından biri "Kıymetliniz pek güzelmiş efendi; ama dilsize benziyor gibi. Öyle mi yoksa" dedi.

Messer Gentile, "Beyler, şu ana dek hiç konuşmaması, erdeminin büyük bir göstergesidir" dedi.

"O halde," diye devam etti diğeri, "bize kim olduğunu söylesenize."

Şövalye, "Ne dersem diyeyim, anlatacaklarımın sonuna gelene kadar hiçbirinizin yerinden kıpırdamayacağına dair bana söz verirseniz, seve seve söylerim" dedi.

Her birinin söz vermesinin ardından Messer Gentile, kadının yanına geçip oturdu ve sofra çoktan kaldırılmış olduğundan konuşmasına başladı:

"Beyler, bu kadın, az evvel size yönelttiğim sorudaki sadık ve vefalı hizmetçidir. Yakınları tarafından ilgilenilmemiş, değersiz ve artık işe yaramazmış gibi sokağın ortasına atılmış haldeyken buldum onu ve özenle bakarak kendi ellerimle ölümün pençesinden çekip aldım. Tanrı iyi niyetime hürmeten korkunç haldeki bedenini böylesi bir güzelliğe çevirdi. Fakat bunun nasıl gerçekleştiğini tüm açıklığıyla kavrayabilmeniz için size öncesinde olanları kısaca izah edeyim," dedi ve dinleyenlerin büyük şaşkınlığı arasında, kadına âşık olmasından başlayarak, o ana dek tüm yaşananları enine boyuna anlattı; ardından sözlerine "Bu nedenle, az önce burada vardığınız hükme göre, tabii başta Niccoluccio olmak üzere, düşüncenizi değiştirmedinizse, bu kadın alnımın akıyla benimdir ve hiç kimse yasal bir hak iddiasıyla onu benden geri isteyemez" diye ekledi.

Bu sözlerine kimseden cevap gelmedi, hatta hepsi devamında neler söyleyeceğine kulak kesilmişti. Bu sırada Niccoluccio ile orada bulunanlardan bazıları ve kadının kendisi, kahrından gözyaşlarına boğulmuştu. Messer Gentile ayağa kalkıp küçük yavruyu kucağına aldı ve kadının elinden tutup Niccolucco'ya doğru yürüyerek "Ayağa kalk, arkadaşım" dedi. "Her iki tarafın akrabaları tarafından sokağa atılan karını sana geri verecek değilim; ama senden dünyaya geldiğine emin olduğum, vaftiz babalık et-

tiğim ve adını Gentile koyduğum oğlunla birlikte hemşirem dediğim bu kadını sana armağan etmek istiyorum. Evimde yaklaşık üç ay kadar kaldı diye, yalvarırım, gözündeki değeri azalmasın; çünkü, belki de hayata dönmesine sevdamı vesile etmek için beni ona âşık eden Tanrı'ya yemin ederim ki evimde, annemin yanında kalırken, en az kendi anasının babasının ya da senin yanında olduğu kadar namuslu bir yaşam sürdü" dedi.

Bu sözlerinin ardından kadına dönüp "Sizi, bana vermiş olduğunuz tüm sözlerden azat ediyor ve Niccoluccio'ya dönmekte özgür bırakıyorum" dedi ve kadınla oğlunu Niccoluccio'nun kolları arasında bıraktıktan sonra dönüp yerine oturdu.

Niccoluccio'nun yaşadığı sevinç, içine düştüğü umutsuzluktan çok daha büyüktü; karısıyla oğlunu hasretle kucaklayıp, elinden geldiğince, dili döndüğünce şövalyeye teşekkür etti. Orada bulunanlar, bu dokunaklı an karşısında gözyaşlarına boğuldular ve tıpkı olayı sonradan duyan herkesin yaptığı gibi Messer Gentile'yi övgüye boğdular.

Kadın büyük sevinç gösterileri içinde evine döndü ve Bolonyalılar tarafından bir süre sanki ölmüş de dirilmiş gibi hayretle karşılandı. Messer Gentile, Niccoluccio'nun, akrabalarının ve kadının akrabalarının her zaman dostu olarak yaşadı.

Peki, bu işe ne diyorsunuz, munis hanımlar? Bir kralın tacıyla asasını hediye etmesini, bir başrahibin hiç zahmete girmeden eşkıyayla papanın arasını düzeltmesini ya da bir ihtiyarın düşmanının bıçağına boynunu uzatmasını, Messer Gentile'nin yaptığıyla bir tutabilir misiniz? Tutku dolu delikanlı, başkalarının ihmali yüzünden sokağa atılanı kendi talihi sayesinde bulduktan sonra üzerinde hak iddia edebileceği bir konuma gelmişken, içindeki yangını dürüstçe söndürmekle kalmayıp, uzun zamandır tüm varlığıyla arzuladığı, elde etmek için yanıp tutuştuğu halde, eline geçirdikten sonra cömertçe ondan vazgeçti. Benim gözümde, daha önce anlatılanların hiçbiri, bu yapılanın yanına yaklaşamaz.

5. HİKÂYE

Madonna Dianora, Messer Ansaldo'dan ocak ayında sanki mayıs ortasıymış gibi güzel bir bahçe ister; Messer Ansaldo bir büyücüyle anlaşarak istenileni yapar; kocası, Messer Ansaldo'nun dileğini yerine getirmesi için karısına izin verir; Messer Ansaldo kocanın bu cömertliğini duyunca aldığı sözden vazgeçer; büyücü de hiçbir karşılık beklemeden Messer Ansaldo'daki alacağından vazgeçer.

Kral, Emilia'nın sırayı sürdürmesini buyurduğunda, keyifli toplulukta bulunanların her biri Messer Gentile'yi öve öve göklere kadar çıkarmıştı çoktan. Emilia, kendinden emin bir tavırla, konuşmaya can atarcasına söze başladı:

Narin hanımlar, Messer Gentile'nin çok yüce bir davranış sergilediğine gerçek manada karşı çıkacak kimse yoktur; fakat bunun üstüne çıkılamayacağı söylenirse eğer, şimdi anlatacağım kısa hikâyede göreceğiniz üzere, daha iyisinin yapılabileceğini ispat etmek zor olmayacaktır.

Soğuk havasına rağmen, enfes dağların, bolca ırmakların, tertemiz pınarların güzellik kattığı Frioli yöresindeki Udine kentinde yaşayan Madonna Dianora isimli asil ve güzel kadın, Gilberto adında son derece varlıklı, görgülü, iyi huylu bir adamın karısıydı; ama üstün meziyetleri sayesinde, Messer Ansaldo Grandense adını taşıyan, silah kullanmadaki ustalığı ve nezaketiyle dört bir yanda tanınan, soylu ve büyük bir baronun da kalbine girmeyi başarmıştı. Messer Ansaldo, çılgınca bir sevdaya tutulduğundan, kadının da kendisini sevmesi için her yolu denemiş, ikide birde yolladığı elçilerle epeyce üstelemiş ama çabaları fayda vermemişti. Şövalyenin ısrarından bunalan kadın, tüm taleplerini geri çevirmesine rağmen, adamın kendisini sevmekten ve habire üstelemekten vazgeçmediğini görünce, imkânsız olduğunu düşündüğü sıradışı bir istekte bulunarak yakasını ondan kurtarmaya karar verdi.

Messer Ansaldo adına sık sık kendisini görmeye gelen kadına bir defasında "Bak hanım, pek çok defa Messer Ansaldo'nun beni her şeyden çok sevdiğine yeminler ettin ve bana onun adına

muhteşem armağanlar vaat ettin ama ben hiçbirini kabul etmek istemedim; çünkü bunların hatırına ne onu sevmeye ne de gönlünü etmeye yeltenirim. Fakat beni söylediğin kadar çok sevdiğine emin olabilirsem eğer, onu sevmek, isteğini yerine getirmek için bir adım atarım. Bu yüzden, ondan isteyeceğim şeyi yapar da kendisine güvenmemi sağlarsa, ben de emrine amade olacağım" dedi.

İyi yürekli kadın, "Nedir yapmasını istediğiniz, hanımefendi" dedi.

"Kendisinden isteğim şudur: Önümüzdeki ocak ayında, hemen bu civarda, yemyeşil otlarla, çiçeklerle, yaprağa kesmiş ağaçlarla kaplı, mayısta gördüklerimizden farksız bir bahçe istiyorum. Bu dediğimi yapmazsa, bana bir daha ne seni yollasın ne de başkalarını; eğer ısrar edecek olursa, şimdiye kadar yaptıklarını nasıl kocamdan ve akrabalarımdan gizlediysem, aynı şekilde hepsini anlatıp yakamı elinden kurtarmayı da bilirim" dedi.

Şövalye kadının isteğini ve vaadini duyunca, yerine getirilmesinin çok zor, hatta imkânsız gibi gördüğünü ve kadının olsa olsa umudunu kırmak için böyle bir istekte bulunduğunu düşündü; ama yine de mümkün mertebe her yolu denemeye karar verdi ve dünyanın dört bir yanına haber salıp kendisine bu konuda yardım edebilecek ya da tavsiye verebilecek birini aradı. Sonunda sağlam bir ödeme yapıldığı takdirde bu işi büyü yoluyla halledebileceğini öne süren biriyle çok yüksek bir meblağ karşılığında anlaştı ve mutluluk içinde, ocak ayını beklemeye başladı. Kararlaştırılan vakit geldiğinde müthiş bir soğuk bastırmış, her yan buzla, karla kaplanmıştı. Büyücü, ertesi sabah takvimlerin ocak ayını göstereceği günün gecesinde tüm hünerini sergiledi ve sabah olduğunda, kentin yakınlarındaki güzel bir çayırda, çimenlerin, ağaçların kapladığı, her türlü meyvenin bulunduğu, görenlere bakılırsa, daha önce böylesine kimselerin rastlamadığı, görüp görülebilecek en güzel bahçe peyda oldu. Messer Ansaldo, bahçeyi gördüğü anda çok büyük bir sevinç yaşadı; en iyi meyvelerden, en güzel çiçeklerden toplatıp gizlice kadına yolladı ve kendisini ne kadar sevdiğini anlaması, verdiği sözü hatırlaması ve asil bir hanıme-

fendi olarak vaadini yerine getirmesi için talep ettiği bahçeyi görmeye davet etti.

Kadın, meyvelerle çiçekleri görünce, pek çoklarının muhteşem bahçeden bahsettiğini zaten işitmiş olduğundan, söz verdiğine pişman oldu ama tüm pişmanlığına rağmen böylesine sıradışı bir olayı görmeye can attığından, kentteki pek çok kadınla birlikte bahçeye bakmaya gitti ve gördükleri karşısında şaşırmaktan kendini alamayıp bahçeye bolca övgüler yağdırdı; fakat bunun kendisini nasıl bir yükümlülük altına soktuğunu bildiği için, evine döndüğünde, dünyanın en kederli insanına dönmüştü. Üzüntüsü öyle büyüktü ki adamakıllı içinde tutamıyor, dışarıya da yansıtıyordu; dolayısıyla kocası halini fark etti ve üzüntüsünün sebebi her ne ise, eğrisiyle doğrusuyla öğrenmek istedi. Kadın utancından bir süre ağzını açmadı; ama sonunda, mecbur kalınca, ne varsa teker teker anlattı.

Gilberto, olanları işitince, ilkin büyük bir öfkeye kapıldı; fakat iyice düşündükten sonra, kadının iyi niyetini anladı ve öfkesini bir kenara bırakıp "Dianora, bu türden işlere aracılık edenlere kulak vermek ve koşullar nasıl olursa olsun, namusunu herhan-

gi bir şey karşılığında pazarlık konusu etmek akıllı ve dürüst bir kadına yaraşır bir davranış değildir. Kulaktan geçip kalbe ulaşan sözler, pek çoklarının hesap edemediği kadar büyük bir güce sahiptir ve sevdalıların nezdinde neredeyse her şeyi mümkün hale getirir. Bu yüzden önce ona kulak vermekle, sonra da pazarlığa girmekle yanlış yapmışsın; ama yüreğinin temiz olduğunu bildiğimden, verdiğin sözün tahakkümünden seni kurtarmak için ve Messer Ansaldo'nun, kendisini atlatman halinde büyücüyü üzerimize salıp bizi mahvedeceğinden çekindiğim için sana belki de başka hiçbir erkeğin kabule yanaşmayacağı o izni vereceğim. Ona gitmeni ve eğer yapabiliyorsan namusunu koruyup kollayarak verdiğin sözden dönmenin bir yolunu bulmanı istiyorum; başka türlüsü mümkün olmazsa eğer, o zaman, bu seferlik bedenini ona verebilirsin, fakat kalbini değil" dedi.

Kadın, kocasını dinlerken ağlıyor ve böyle bir fedakârlıkta bulunmasına karşı çıkıyordu ama ne kadar itiraz ederse etsin, Gilberto söylediğinde ısrar ediyordu. Kadın ertesi sabah şafakla birlikte, öyle pek fazla süslenip püslenmeden, yanına iki uşağıyla hizmetçisini alıp Messer Ansaldo'nun evine vardı.

Messer Ansaldo, sevdiği kadının geldiğini duyunca çok şaşırdı ve yatağından kalktığı gibi büyücüyü çağırtıp "Maharetinin bana ne büyük bir ödül kazandırdığını kendin de gör, isterim" dedi, ardından birlikte kadını karşılaşmaya gittiler. Messer Ansaldo, yersiz bir hevese kapılmadan, kadını kibarca selamlayıp içeri buyur etti ve hep beraber, içinde kocaman ateş yanan güzel bir odaya geçtiler. Kadına oturması için yer gösterdikten sonra "Hanımefendi, bunca zamandır size beslediğim sevginin biraz olsun hatırı varsa eğer, yalvarırım isteğimi çok görmeyip, bana, sizi bu saatte, buraya, böyle bir maiyet eşliğinde getirten asıl nedeni söyleyin" dedi.

Kadın gözünde yaşlarla utana sıkıla, "Efendi, beni buraya getirten, size beslediğim sevgi ya da verdiğim söz değil, kocamın buyruğudur. Kendisi, münasebetsiz aşkınız uğruna gösterdiğiniz çabaya, benim onurumdan da, kendi onurundan da daha büyük saygı duyuyor; bu yüzden de beni size gönderdi. Dolayısıyla, ko-

camın buyruğu ile, bu seferlik, her emrinize amadeyim" cevabını verdi.

Messer Ansaldo'nun kadını dinledikten sonra yaşadığı şaşkınlık, daha öncekine kıyasla çok daha büyüktü ve Gilberto'nun cömertliğinden öylesine etkilenmişti ki, tutkusu yerini merhamete bırakmaya başladı. "Hanımefendi," dedi, "madem durum söylediğiniz gibi, o halde aşkıma merhamet duyan birinin namusunu kirletmemi Tanrı hoş karşılamaz. Bu nedenle, evimde bir kardeşten farkınız olmadığını bilerek, dilediğiniz kadar kalmakta ve kocanıza, göstermiş olduğu sonsuz nezaketinden ötürü, uygun gördüğünüz biçimde teşekkürlerimi sunup, bundan böyle beni kulunuz, kardeşiniz kabul etmek kaydıyla, dilediğiniz zaman buradan gitmekte özgürsünüz" dedi.

Kadın bu sözleri duyunca daha önce hiç olmadığı kadar büyük bir sevinç yaşadı ve "Zaten tavrınıza, duruşunuza bakınca, buraya gelişimin, şu an gördüğümden daha başka bir sonuç vereceğine beni hiçbir şey inandıramazdı. Bundan ötürü size daima minnettar kalacağım" dedi.

Ardından vedalaşıp, maiyetiyle birlikte saygın bir biçimde Gilberto'nun yanına döndü ve olanları anlattı. Bunun neticesinde Messer Ansaldo ile Gilberto arasında sıkı ve içten bir dostluk başladı.

Büyücü, Gilberto'nun Messer Ansaldo'ya ve Messer Ansaldo'nun kadına gösterdiği cömertliğe tanık olduğundan, Messer Ansaldo'nun söz verdiği ödülü hazırlaması üzerine "Gilberto'nun kendi onurundan, sizin kendi aşkınızdan feragat ettiğinizi gördükten sonra, kazancımdan feragat etmememi Tanrı kabul etmez. Paranın sizde kalmasını istiyorum; çünkü sizinle doğru ellerde olduğunu biliyorum" dedi.

Şövalye mahcup oldu ve paranın tamamını ya da bir kısmı alması için epey uğraştı; ama çabaları bir işe yaramadı. Büyücü üçüncü günün sonunda bahçesini ortadan kaldırdı ve gitmek istediğini belirtip şövalyeyi Tanrı'ya emanet etti. Şövalyenin kalbindeki şehvet ateşi söndü ve yerini kadına beslediği tertemiz bir şefkat aldı.

Bu işe ne dersiniz, sevdalı hanımlar? Neredeyse ölmüş bir kadınla, solup giden umutlar yüzünden soğumaya yüz tutmuş bir aşkı, gitgide artan bir tutkuyla seven ve daha da büyüyen bir umutla yanıp tutuşan Messer Ansaldo'nun, uzun zamandır peşinden koştuğu avı eline geçirdiği anda gösterdiği fedakârlığa üstün mü tutacaksınız? Bana kalırsa bu fedakârlığı ötekiyle kıyaslamak bile saçma olur.

6. HİKÂYE

Savaşın galibi kral Büyük Charles, bir genç kıza sevdalanır ama alçakça düşüncesinden ötürü utanca kapılır ve sevdiği kızı ve kardeşini onurlarına yaraşır biçimde evlendirir.*

Madonna Dianora'nın başından geçen olayda en büyük cömertliği Gilberto'nun mu, Messer Ansaldo'nun mu, yoksa büyücünün mü sergilediğine dair hanımların kendi aralarında öne sürdüğü çeşitli görüşleri kim etraflıca aktarabilir ki? Hepsini anlatması çok uzun sürer. Nihayetinde kral, hanımların uzun uzadıya tartışmalarına müsaade ettikten sonra, Fiammetta'ya bakarak anlatacağı hikâyeyle bu tartışmaya bir son vermesini buyurdu ve Fiammetta hiç gecikmeden anlatmaya koyuldu:

Göz alıcı hanımlar, söylenenlerin kısıtlı manası, ileride tartışmalara sebebiyet vermesin diye, bizimki gibi topluluklarda daima açık açık konuşulması gerektiği düşüncesinde olmuşumdur; çünkü böylesi tartışmalar iğiyle örekesine güçbela yetişen biz hanımlardan ziyade, okuldaki talebelere daha uygundur. Bu sebeple ben de, daha önce anlatılanlarla ilgili tartışmalara tanık olduğum için, aklımdaki hikâyeyi belirsizliğinden ötürü bir kenara

* I. Carlo veya Charles d'Anjou (1226-1285): Fransa kralı VIII. Louis'in oğlu; 1266-1282 yılları arasında Sicilya, 1266-1285 yılları arasında Napoli tahtına oturan kral –çn.

bırakmaya karar verdim ve sizlere, sıradan bir adamdan ziyade, kıymetli bir kralın saygınlığını yitirmeden nasıl yiğitçe hareket ettiğinden bahsedeceğim.

Muhteşem bir seferle Kral Manfred* karşısında şanlı bir zafer kazanıp Ghibellinilerin Floransa'dan kaçmasını ve Guelfilerin kente geri dönmesini sağlayan kral Büyük Charles'ın ya da namı diğer kral Birinci Carlo'nun bahsini pek çok defa işitmiş olmalısınız. Bu olay neticesinde yanına tüm maiyetini ve yüklü miktardaki parasını alıp kentten ayrılan ve kral Charles'ın kanatları altına sığınmaya karar veren Messer Neri degli Uberti adındaki bir şövalye, sakin bir yer bulup ömrünün kalanını huzur içinde geçirmek için geldiği Castellammare di Stabia'da, diğer yerleşim yerlerinden bir ok atımlık mesafede, zeytin, fındık ve kestane ağaçlarıyla çevrili ıssız bir arazi satın aldı ve üzerine oldukça kullanışlı, çok güzel bir ev dikip, evin hemen bitişiğine sevimli bir bahçe yaptırdı; pınarların bolluğundan yararlanıp bahçenin ortasına bizim buranın tarzında güzel mi güzel, suları berrak bir havuz kondurup içini kısa zamanda çeşit çeşit balıkla doldurdu.

Bahçesini günden güne daha da güzelleştirmek dışında başka bir işle uğraşmadığı sıralarda kral Charles, sıcaklar yüzünden biraz dinlenmek üzere Castellamare'ye geldi ve Messer Neri'nin bahçesinin güzelliğini işitince gidip görmek istedi. Bahçenin kime ait olduğunu öğrenince, şövalyenin kendisine muhalif kesimden olması nedeniyle, daha dostane bir ziyarette bulunmaya karar vererek, Messer Neri'ye haberci yolladı ve ertesi gün yanında dört adamıyla bahçesinde sessiz sakin bir akşam yemeği yemek istediğini bildirdi. Bu olay karşısında büyük kıvanç duyan Messer Neri, ihtişamlı bir sofra için gerekli hazırlıkları yaptırdı ve ev halkına yerine getirilecekler konusunda emirlerini sıraladıktan sonra, kra-

---

Manfred (1232-1266): Kutsal Roma İmparatoru II. Frederick'in oğlu; 1258 yılında Sicilya tahtını yeğeni Conrad'ın elinden almış ve 1266 yılında Benvento savaşında kral Charles d'Anjou'ya yenilip ölmüştür. Manfred'in ölümünün ardından imparatorluk yanlısı olan Ghibelliniler Floransa'yı terk etmiş ve papalık yanlısı olan Guelfiler Floransa'ya yerleşmiştir –çn.

lı elinden geldiğince içten bir biçimde güzel bahçesine buyur etti. Kral, Messer Neri'nin bahçesini baştan başa gezdi, evini gördü ve her birine övgüler yağdırdı; ardından ellerini yıkadı ve havuzun yanına kurulu masalardan birine geçip oturdu. Kendisine eşlik edenlerden biri olan kont Guy de Montfort'u bir yanına, Messer Neri'yi diğer yanına oturttuktan sonra, yanında gelen diğer üç adamına, Messer Neri'den alacakları talimatlar doğrultusunda masaya hizmet etmelerini buyurdu.

Sofraya getirilen yemekler enfesti, sunulan şaraplar en seçkinlerinden, en kıymetlilerindendi; sofra düzeni övgüye değer güzellikteydi ve etrafta kulak tırmalayacak ya da can sıkacak herhangi bir durum söz konusu bile değildi. Bütün bunlar karşısında kral uzun uzun övgülerini sundu ve etrafı saran sakinliğin tadını çıkara çıkara yemeğini mutluluk içinde yemeye koyuldu. Bu sırada bahçeye aşağı yukarı on beş yaşlarında, altın varaklı iplikler gibi bukle bukle dökülen sapsarı saçlarının üstüne Cezayir menekşesinden birer taç takmış, güzel ve sevimli yüzleriyle melekleri andıran iki genç kız girdi. Tenlerini örten ince ketenden dokunmuş kar gibi bembeyaz giysilerinin belden yukarısı dapdardı; ayaklarına kadar inen alt kısmı ise çan gibi aşağıya doğru genişliyordu. Kızlardan önde gideni, bir çift balık ağını sol eliyle destekleyerek omzunda taşıyordu, sağ elinde ise uzunca bir değnek vardı; arkadan gelenin sol omzunda bir tava, koltuğunun altında bir demet çalı, sol elinde sacayağı, sağ elinde ise bir yağ kabıyla, alevi üstünde ufak tefek bir meşale vardı. Kral kızları görünce şaşırdı ve bütün bunların ne manaya geldiğini anlamak için merakla beklemeye başladı.

Genç kızlar olanca masumluklarıyla ve mahcup bir tavırla kralın önüne kadar gelip eğilerek selam verdikten sonra havuzun giriş kısmına yöneldiler. Elinde tava taşıyan kız diğer öteberilerle birlikte tavayı yere koydu; ardından diğer kızın taşıdığı değneği aldı ve ikisi birlikte havuza girip suyun göğüslerine geldiği yere kadar ilerlediler. Messer Neri'nin hizmetçilerinden biri hemen ateşi yakıp tavayı sacayağına yerleştirdi ve üzerine yağı döktükten sonra, genç kızların atacağı balıkları beklemeye başladı.

Genç kızlardan biri balıkların saklandığından emin olduğu yerleri değneğiyle tararken, diğeri de ağını gergin tutuyordu ve kral bütün bunları büyük bir keyif içinde dikkatle izliyordu. Genç kızlar böylece kısa zaman içinde çok sayıda balık yakalamış, hizmetçi de kendisine atılan balıkları neredeyse canlı canlı tavaya koymaya başlamıştı. Ardından genç kızlar, önceden aldıkları talimat doğrultusunda balıkların en güzellerini seçip masanın üzerine, kralın, kontun ve babalarının önüne atmaya başladılar. Balıklar masanın üzerine hoplayıp zıpladıkça kral müthiş eğleniyor, o da balıkları zarifçe kızlara geri atıyordu; hizmetçi kendisine verilen balıkları kızartana dek bir müddet daha bu eğlencelerine de-

vam ettiler. Kızartılan balıklar, Messer Neri'nin emriyle, özenle seçilmiş leziz bir ana yemekten ziyade, bir tür ara sıcak olarak kralın önüne kondu.

Kızlar epeyce avlandıktan sonra balıkların piştiğini görünce, tenlerine yapışmış ve zarif bedenlerinin neredeyse hiçbir yanını gizleyemez olmuş ince, beyaz elbiselerinin içinde havuzdan çıktılar ve yanlarında getirdikleri malzemeleri toplayıp kralın önünden yine mahcup bir tavırla geçerek eve döndüler. Kral, kont ve masaya hizmet eden diğer görevliler, kızları uzun uzun incelemiş ve endamlarının güzelliği kadar sevimli ve terbiyeli tavırlarından ötürü de kızlara içten içe hayran kalmışlardı; fakat aralarında kızları en çok kral beğenmişti ve sudan çıktıkları sırada vücutlarının her yanını öylesine dikkatle süzmüştü ki, o esnada biri kendisini dürtmeye kalksa farkına bile varmazdı. İyice düşününce, her ne kadar kimin nesidir, nasıl kimselerdir bilmese de, kızları etkilemek için yüreğinde dizginlenemez bir arzunun doğduğunu hissetmiş ve kendine mukayyet olmadığı takdirde gönlünü kaptırabileceğini fark etmişti; fakat bir yandan da birbirlerine tıpatıp benzediklerinden kızlardan hangisini daha çok beğendiğini kestiremiyordu.

Bir süre bu mesele üzerine kafa yorduktan sonra Messer Neri'ye dönüp iki hanım kızın kim olduklarını sordu. Messer Neri, "Majesteleri, onlar benim ikiz kızlarım; birinin adı güzel Ginevra, diğerinin de sarışın Isotta'dır" dedi. Bunun üzerine kral, kızlara övgülerini sundu ve onları baş göz etmesini salık verdi; fakat Messer Neri, özür dileyerek durumunun buna elvermediğini söyledi.

Yemeğin sonuna gelindiği, meyve dışında sofraya getirilecek başka bir şey kalmadığı sırada iki genç kız, taftadan biçilmiş göz alıcı pelerinler içinde, ellerinde çeşit çeşit mevsim meyveleriyle dolu kocaman gümüş tepsilerle çıkageldiler ve tepsileri masanın üzerine, kralın önüne koyduktan sonra birkaç adım geriye çekilerek şu sözlerle başlayan bir şarkıya girdiler:

"Ey aşk, vardığım yer;
Uzun uzun anlatılacak gibi değil"

Sesleri öylesine hoş, öylesine tatlıydı ki büyük bir keyifle onları seyreden, bir yandan da şarkıyı dinleyen krala meleklerin tekmili birden şarkı söylemeye yanlarına inmişler gibi geldi. Şarkının ardından kızlar diz çöküp büyük bir saygıyla kraldan müsaade istediler; bunun üzerine kral, her ne kadar kızların gitmesi içini burkuyor olsa da, yüzünde mutlu bir ifadeyle onlara izin verdi. Akşam yemeğinin sona ermesiyle birlikte kralla yanındakiler, Messer Neri'nin bahçesinden ayrıldılar ve atlarına binip oradan buradan konuşa konuşa kraliyet sarayına döndüler.

Kral sevdasını içine gömmüştü ama meydana gelen olayların vahameti bile güzel Ginevra'nın tatlılığını, güzelliğini unutturamıyordu; hatta ona benzerliğinden ötürü kız kardeşini de sever olmuştu. Aslında, aşkın kapanına öylesine kısılmıştı ki artık neredeyse başka hiçbir şey düşünemiyordu; bu yüzden çeşitli bahaneler bulup Messer Neri ile sıkı bir ahbaplık kurdu ve sırf Ginevra'yı görebilmek için sık sık güzel bahçeyi ziyaret eder oldu. Fakat artık dayanamayacak raddeye gelince, başka bir çıkar yol da göremediğinden kızların yalnızca birini değil her ikisini birden babalarının yanından kaçırmaya karar verdi ve Kont Guy'a, duyduğu aşkı, aklındaki niyeti anlattı.

Kont, çok değerli bir adamdı, bu nedenle ona "Majesteleri, söylediklerinizden ötürü çok şaşkınım; dahası, çocukluğunuzdan bugüne dek sizi yakından tanıdığım için, mizacınıza herkesten daha aşinayım; bu nedenle hiç kimsenin yaşayamayacağı kadar büyük bir şaşkınlık içindeyim. Aşkın pençelerini rahat rahat geçirdiği gençlik döneminizde bile, böylesi bir tutkuya kapılmış göründüğünüzü anımsamıyorken, ihtiyarlığın eşiğine geldiğiniz sırada sevda çektiğinizi işitmek bana öylesine tuhaf, öylesine sıradışı geliyor ki, bu işe bir tür mucize gözüyle bakmadan edemiyorum. Bu meseleyi eleştirmesi bana düşüyorsa eğer, ne söylenmesi gerektiğini gayet iyi biliyorum; daha yeni fethedilmiş bir krallıkta, silahınız elinizden henüz düşmemişken, tanımadığınız insanların arasında, ihanet ve entrikayla çevrilmiş durumdayken, büyük uğraş gerektiren son derece mühim meseleler yüzünden tahtınızda rahat rahat bile oturamazken, yapılacak onca işin arasında siz aş-

kın cazibesine kapılabiliyorsunuz. Bu davranış yüce gönüllü bir krala değil, iradesiz bir gence yaraşır. İşin kötüsü ise, sizi evine buyur eden ve ağırlamak için elinden gelenin fazlasını yapan o bahtsız şövalyenin iki kızını kaçırmaya karar verdiğinizi söylemeniz; oysa şövalye, sizi daha iyi ağırlayabilmek adına kızlarını yarı çıplak karşınıza çıkarmakla size ne kadar güvendiğini, sizi aç bir kurt değil, bir kral olarak gördüğünü kanıtlanmış oldu. Ayrıca, size bu krallığın kapılarını, Manfredi'nin kadınlara ettiği zorbalığın açtığını bu kadar çabuk mu unuttunuz? Dahası, sizi misafir etmiş birinin itibarını, umudunu, tüm avuntusunu yerle bir etmenizden daha büyük, sonsuz işkencelere çarptırılmaya daha layık bir ihanete rastlamak mümkün müdür? Dediğinizi yaparsanız, hakkınızda ne derler sonra? Belki de 'Ghibellinlerden olduğu için böyle yaptım' diyerek kendinizi haklı çıkarabileceğinizi düşünüyorsunuz; ama her kim olurlarsa olsunlar, kendisine, şövalye gibi sığınmış olanlara karşı böylesi bir ihanette bulunmak, bir kralın adaletiyle hiç bağdaşır mı? Size hatırlatırım kralım, Manfredi'yi yenmiş olmanız muhteşem bir zaferdir ama bundan daha büyük bir zafer varsa, o da kendini yenebilmektir; bu yüzden, başkalarını yola getirecek kişi olarak kendinizi alt edip bu isteğinize gem vurmalı, böylesi bir işe kalkışarak, elde ettiğiniz görkemli zaferin lekelenmesine fırsat vermemelisiniz" dedi.

Bu sözler kralın yüreğine taş gibi oturdu ve doğru olduklarını bildiği için kral derinden sarsıldı; birkaç defa acı acı iç çektikten sonra, "Kontum, söz konusu kendi nefsini yenmek olunca, tecrübeli bir savaşçıya en güçlü düşmanlarının bile son derece zayıf görüneceği ve kolay lokma gibi geleceği kesin. Her ne kadar üzerime büyük bir vazife düşüyor ve sonsuz çaba harcamam gerekiyor olsa da sözleriniz aklımı öylesine başıma getirdi ki başkalarını yenmeyi bildiğim gibi kendimi de alt edebileceğimi, birkaç güne kalmadan yaptıklarımla size kanıtlamam farz oldu" dedi.

Bu sözlerinin üzerinden çok geçmeden Napoli'ye döndü ve her ne kadar elde etmeyi bunca arzuladığı şeyi başkalarına vermek çok güç geliyor olsa da hem kendini zapt edip namertçe bir işe kalkışmamak, hem de şövalyeye, göstermiş olduğu misafirperver-

liğin karşılığını verebilmek için, iki genç kızı, sanki Messer Neri'nin değil, bizzat kendi evlatlarıymış gibi baş göz etmeye karar verdi. Messer Neri'nin rızasını aldıktan sonra güzel Ginevra'yı Maffeo da Palizzi'ye, sarışın Isotta'yı Messer Guglielmo'ya verdi. Kızları, asil birer şövalye ve büyük baron olan kocalarına, muhteşem hediyelerle birlikte teslim ettikten sonra yüreği kan ağlayarak Puglia'ya gitti ve şaşmaz bir kararlılıkla nefsinin isteklerini öylesine köreltti ki aşkın zincirlerini paramparça ettiği gibi, geriye kalan ömründe böyle bir tutkuya bir daha asla esir düşmedi.

Bir kralın iki genç kızı evlendirmesinin küçük bir olay olduğunu söyleyenler çıkabilir, ben de onlara hak veririm; ama bunu yapanın âşık bir kral olması, üstelik aşkının meyvesini tadamadan hatta çiçeğini ya da yaprağını bile koklayamadan sevdiğini evlendirmesi söz konusuysa, o zaman bunun büyük, hem de çok büyük bir olay olduğunu söylememem gerekir.

Yüce gönüllü kral işte böyle davranarak asil şövalyeyi mükâfatlandırıp, sevdiği kızları övgüye değer bir biçimde onurlandırdı ve büyük bir gayretle kendini alt etmeyi başardı.

7. HİKÂYE

Kral Peter, Lisa'nın kendisine deli divane âşık olduğunu ve bu yüzden hasta düştüğünü haber alır; kızı teselli edip asil bir gençle evlendirir ve alnından öperek kendini kızın daimi şövalyesi ilan eder.

Fiammetta'nın hikâyesinin sona ermesiyle birlikte, topluluktakiler, kral Charles'ın yiğitliğine ve yüce gönüllüğüne bol bol övgüler yağdırdılar; fakat içlerinden biri, Ghibellinilerden olduğu için krala herhangi bir övgüde bulunmak istemedi. Ardından Pampinea, kralın buyruğu üzerine söze başladı:

Seçkin hanımlar, aklı başında hiç kimse, kendisinden hazzetmemek için başkaca bir nedeni olmadığı sürece, iyi yürekli kral Charles hakkındaki sözlerinize karşı çıkmayacaktır; ne var ki bu olay

aklıma, Floransalı bir genç kıza karşı, kralın bir hasmı tarafından gerçekleştirilmiş olup en az bunun kadar övgüyü hak eden ve şimdi sizlere anlatmaktan keyif duyacağım bir başka olayı getirdi.

Fransızların Sicilya'dan sürüldüğü sıralarda, Palermo'da, Bernardo Puccini adında, Floransa asıllı, oldukça varlıklı bir eczacı yaşardı. Bernardo, karısından yalnıza tek bir evlat sahibi olmuştu ve kızı artık evlilik çağına gelmişti. Lisa adındaki bu güzeller güzeli kız, adanın başına geçen Kral Peter of Aragon'u, Palermo'da baronlarıyla birlikte tertip ettiği muhteşem turnuvada, Katalanların usulüne göre düzenlenmiş olan atlı mızrak müsabakasında at binerken, yanındaki kadınlarla birlikte pencereden gördü ve krala öylesine hayran kaldı ki birkaç defa baktıktan sonra sırılsıklam âşık oluverdi. Turnuvanın sona ermesinin ardından babasının evine dönen genç kız, bu yüce ve görkemli aşk dışında başka hiçbir şeyi düşünemez oldu. Onu en çok kahredense, kendi düşük mertebeşinin farkında olmasıydı; çünkü bu durum mutlu bir sona erebileceğine dair neredeyse hiçbir ümide yer bırakmıyordu; fakat genç kız, kralı sevmekten kendini alamıyor, diğer yandan, daha kötü bir duruma düşmemek için aşkını ilan etmeye de cesaret edemiyordu. Kralın hiçbir şeyi fark etmeyişi ve umursamaz tavrı nedeniyle, aklının ucundan dahi geçmeyecek kadar korkunç acılar çekiyordu. Böylece, güzeller güzeli genç kız, gitgide büyüyen sevdasına, birbiri üstüne binen acılara daha fazla dayanamayarak hasta düştü ve tıpkı güneşte eriyen kar gibi günden güne gözle görünür biçimde solmaya başladı. Babasıyla annesi, bu içler acısı durum karşısında özenli bir bakımla, hekimlerle, ilaçlarla ellerinden geldiğince kızın yardımına koşuyordu ama hiçbiri işe yaramıyordu; çünkü kız, ümitsiz aşkı yüzünden daha fazla yaşamak istemiyordu. Babası, her dileğini yerine getireceğini vaat edince, kızın aklına münasip bir yol bulup ölmeden önce kralı aşkından ve ölüm kararından haberdar etme düşüncesi geldi ve bir gün babasından Minuccio d'Arrezzo'yu yanına getirtmesini rica etti.

Minuccio, Kral Peter'in zevkle dinlediği, dönemin en iyi şarkıcılarından ve müzisyenlerinden biriydi; bu yüzden Bernardo, kızının onu, çalıp söylerken biraz olsun dinlemek istediğini zannetti ve Mi-

nuccio'ya haber gönderdi. Cana yakın bir adam olan Minuccio, derhal çıkıp geldi ve bir müddet tatlı sözlerle kızın gönlünü okşadıktan sonra kemanıyla yumuşacık nağmeler çalmaya başladı; ardından birkaç tane şarkı söyledi ama ona teselli vereceğini umduğu yerde, bütün bunlar Lisa'nın sevda ateşini daha da körükledi. Şarkı faslının ardından genç kız, Minuccio'yla biraz baş başa kalıp konuşmak istediğini söyledi; diğerlerinin odadan ayrılmasıyla birlikte Lisa, "Minuccio, sırrımı açabileceğim güvenilir birini aradığım için seni çağırttım. Sana söyleyeceklerimi, bahsedeceğim kişi dışında başka hiç kimseyle paylaşmamanı ve elinden gelen tüm yardımı göstermeni ümit ederek senden bir ricada bulunacağım.

Minuccio'm, öncelikle kral Peter'ı, tahta çıkışının şerefine tertip ettiği turnuvadaki müsabakalar sırasında, talihin kaçınılmaz bir sonucu olarak, at binerken gördüğümü, o anda yüreğime sevda ateşi düştüğünü ve bunun neticesinde şu karşında gördüğün hale geldiğimi bilmelisin. Aşkımın bir krala yakışmadığının farkındayım ama katlanamayacağım kadar ağır bir hal alan bu aşkı, ne küllendirebiliyorum ne de içimden söküp atabiliyorum; bu yüzden ben de daha acısız bir yol seçerek ölmeye karar verdim ve bu kararımı gerçekleştireceğim, fakat öncesinde krala aşkımı duyuramazsam eğer, bu dünyadan gözüm açık gideceğim kesin. Kralı hislerimden haberdar etmek için senden daha uygun birinin bulunamayacağını bildiğim için, bu işi senin yapmanı isterim. Yalvarırım, bu dileğimi geri çevirme ve isteğimi yerine getirdikten sonra, huzura kavuşmuş, acılarımdan kurtulmuş olarak ölebilmem için bana haber vermeyi unutma" dedi ve bu sözlerinin ardından gözyaşları içinde sessizliğe gömüldü.

Genç kızın ruhundaki asalete, kararındaki gözü pekliğe şaşıp kalan ve derinden sarsılan Minuccio'nun aklına birden kıza yardım etmenin incelikli bir yolu geldi ve "İçin rahat olsun Lisa," dedi, "güvenini boşa çıkarmayacağıma söz veriyorum; ayrıca ulu bir krala gönül vermek gibi son derece yüce bir tavır sergilediğin için seni kutluyor, sırf bu sebepten sana yardımcı olmak istiyorum. Eğer sen de kendini toparlayacak olursan, üçüncü gün sona ermeden evvel, sana, sevinçle karşılayacağın haberler getirebileceğime inanıyorum ve zaman kaybetmemek adına bir an önce gidip yola koyulmak istiyorum."

Lisa bir kez daha yalvarıp yakardıktan ve kendini toparlayacağına dair söz verdikten sonra Minuccio'yu Tanrı'ya emanet ederek uğurladı.

Minuccio kızın yanından ayrılıp dönemin en iyi güftecilerinden Mico da Siena'nın yanına vardı ve binbir ricayla ona şu şarkıyı yazdırdı:

Ey aşk, var git benim efendime
Çektiğim acıları bir bir ona söyle
De ki gidiyorum ben artık ölüme
Korkudan sevdamı gizledim diye.

Sana avuç açtım ey aşk, merhamet diliyorum
Git efendimin yaşadığı diyara
Söyle nasıl seviyorum, nasıl yanıp tutuşuyorum
Tatlı tatlı yüreğimi sardı sevda;

Her yanımı yakan ateş yüzünden, korkuyorum ölmekten
Bilmem ne vakit kurtulurum böylesi ağır acılar çekmekten
Korkuyla utançla katlanıyorsam hepsine, ona hasretimden
Tanrı aşkı için ne olur anlat derdimi, haberdar et
halimden.

Ey aşk!
Ona gönül verdiğimden bu yana,
Cesaretten çok korku verdin bana
Bir kere içimi açmak isterdim oysa,
Nefesimi kesip beni soluksuz koyana
Şimdi böyle ölmek dokunuyor kanıma.
Kötü karşılamaz belki, çektiğim acıyı duysa,
Birazcık cesaret versen, derdimi anlatmaya.

Ey aşk,
Mademki kalbimi ona açabilmem için
Beni yüreklendirmek bile gelmez içinden
O halde ya haberci yolla ya söyle kendin
Ne olur merhametini esirgeme benden
Haydi, git yanına, git de getir hatırına
Onu ilk gördüğüm günü, şu turnuvada
Mızrağı kalkanıyla, şövalyeler arasında

Gördüğüm anda alamadım gözlerimi ondan
Öyle bir sevda ki bu, kalbim duracak aşktan.

Minuccio bu sözlere, tam da güftenin gerektirdiği gibi dokunaklı, nahif bir beste yaptı ve üçüncü gün saraya vardı. Henüz sofradan kalkmamış olan Kral Peter, kendisinden kemanıyla bir şeyler çalmasını isteyince, Minuccio hemen bu şarkıya başladı ve öyle güzel çaldı, öyle tatlı söyledi ki kraliyet salonunda bulunanların her biri kendinden geçmişçesine suspus halde iç çeke çeke şarkıyı dinlemeye koyuldu, fakat aralarında en çok hislenen kralın ta kendisiydi. Minucco şarkısına son verince kral, bu şarkının nereden çıktığını sordu ve daha önce duymuş olduğunu hiç anımsamadığını söyledi.

Minuccio, "Yazılıp besteleneli daha üç gün bile olmadı, efendim," diye yanıt verdi ve kralın, şarkının kim için yazıldığını sorması üzerine "bunu sizden başkasına açıklamaya dilim varmaz, efendim" dedi. Yanıtı duymaya can atan kral sofradan kalktıktan sonra, Minuccio ile birlikte odasına çekildi; burada Minuccio, kızdan dinlediklerini baştan sona bir bir anlattı. İşittikleri karşısında büyük bir sevinç duyan kral, kıza övgüler yağdırdıktan sonra, böylesine kıymetli birine şefkat gösterilmesi gerektiğini, kendisi adına kıza gidip teselli vermesini ve o gün akşam duasına doğru muhakkak ziyaretine geleceğini bildirmesini söyledi.

Minuccio böylesine güzel bir haber verecek olmanın mutluluğu içinde, hiç vakit kaybetmeden elinde kemanıyla kızın yanına vardı ve baş başa kaldıklarında kıza tüm olan biteni anlattı; ardından şarkıyı kemanıyla çalıp söyledi. Genç kız bu haber karşısında öylesine sevinç duydu, öylesine mutlu oldu ki, çok geçmeden gözle görünür biçimde iyileşme belirtileri gösterdi ve evdekilerin neler olup bittiğini anlamasına ya da tahmin etmesine meydan vermeden, sevdiğini görebileceği akşam duası vaktini heyecanla beklemeye başladı.

İyi yürekli, cömert bir insan olan kral, kızın kendisini de güzelliğini de gayet iyi bildiğinden, Minuccio'dan duyduklarını yeni

baştan düşündükçe, yüreği eskisinden de beter sızlamaya başladı ve akşam duasına doğru dolaşmaya çıkıyormuş gibi yaparak atına atlayıp doğruca eczacının evinin bulunduğu yere vardı. Eczacının güzel mi güzel bir bahçesi vardı; kral bahçe kapısını açtırıp içeriye girdi ve atından indikten sonra Bernardo'ya kızının durumunu, evlenip evlenmediğini sordu.

Bernabo, "Efendimiz, kızım henüz evli değil. Ne yazık ki kendisi çok hastaydı; aslına bakarsanız hâlâ da hasta ama her nasılsa bu akşamüstünden beri daha iyi" diye cevap verdi.

Kral, kızın iyileşmesinin ne manaya geldiğini hemen anladı ve "Tanrı hakkı için, dünya böylesine tatlı bir varlıktan mahrum kalsaydı, çok yazık olurdu. Buraya onu ziyaret etmeye geldim" dedi.

Az sonra yanında iki adamı ve Bernabo'yla birlikte kızın odasına gitti; içeriye girer girmez doğruca yatağa ilerledi ve doğrulup oturmuş, heyecanla kendisini beklemekte olan kızı ellerinden tuttu."Ne demek oluyor bu, hanımefendi? Henüz çok gençsiniz; başkalarına güç vermeniz gereken yerde, kendinizi hastalığın kollarına bırakmışsınız. Rica ediyorum, hatırım için kendinizi toparlayın ve bir an önce sağlığınıza kavuşmaya bakın" dedi.

Genç kız, dünyada her şeyden çok sevdiği insanın ellerine dokununca, bir nebze mahcubiyet duymakla birlikte, sanki cennetteymişçesine yüreğinin sevinçle dolduğunu hissetti ve dili döndüğünce "Efendim, küçücük omuzlarıma kocaman yükler taşıtmaya kalktığım için hasta düştüm; fakat iyiliğiniz sayesinde çok yakında hastalığı atlatacağım, göreceksiniz" dedi.

Genç kızın sözlerinin altında yatan manayı yalnızca kral anlıyor ve gitgide kızı daha fazla takdir ediyordu; onu böylesi bir adamın kızı yapan talihe içten içe pek çok defa lanetler yağdırdıktan ve bir müddet daha yanında kalıp kızı avuttuktan sonra gitmek üzere ayaklandı.

Kralın bu insaniyeti büyük bir övgüyle karşılandı ve eczacıyla kızına epey itibar kazandırdı. Sevdiğine kavuşmuş bir kadın kadar büyük bir kıvanç duyan genç kız, tazelenen ümitleri sayesinde birkaç gün içinde öylesine iyileşti ki eskisinden bile daha güzel olup çıktı. Kızın iyileşmesinin ardından, böylesine

büyük bir aşkın nasıl bir mükâfatı hak ettiği üzerine kraliçeyle birlikte epey kafa yoran kral, bir gün yanına çok sayıda baronunu aldı, atına bindiği gibi eczacının evine varıp bahçeden içeri girdi ve eczacıyla kızını huzuruna çağırttı. Bu sırada kraliçe de yanında nedimeleriyle eczacının evine varmıştı ve genç kızın aralarına katılmasıyla birlikte muhteşem bir kutlama başladı. Bir zaman sonra kral, kraliçeyle birlikte Lisa'yı çağırttı ve ona "Pek kıymetli hanım kızım, şahsıma beslemiş olduğunuz o yüce sevginin karşılığı yüce bir onurlandırma olmalı. Henüz evlilik çağında olduğunuzdan, sizden isteğim, takdim edeceğim kişiyi eşiniz olarak kabul etmeniz ve bu onuru hatırım için iyi karşılamanızdır. Bununla birlikte, niyetim, kendimi sizin daimi şövalyeniz ilan etmektir ve karşılığında sizden tüm beklentim tek bir öpücüktür" dedi.

Utancından yüzü kıpkırmızı kesilen genç kız, kralın dileğini kendi isteği bildi ve sesini alçaltarak şöyle cevap verdi: "Efendim, size gönül verdiğim duyulacak olsa, eminim pek çok kimse, kendi mertebemin ve sizin makamınızın farkına varamayacak denli aklımın başımdan gittiğini düşünerek bana deli gözüyle bakardı. Ama fanilerin yüreklerinden geçeni gören Tanrı da biliyor ki zatı âlinize vurulduğum zaman sizin bir kral kendiminse eczacı Bernardo'nun kızı olduğumun, üstelik yüreğimdeki tutkunun böylesine yükseklere meyletmesinin ne denli yakışıksız kaçtığının farkındaydım. Ne var ki insanların akıllıca bir tercih sonucunda değil, kendi beğenileri, kendi dürtüleri doğrultusunda âşık olduklarını siz benden daha iyi bilirsiniz. Bu yasaya pek çok defa var gücümle karşı koysam da nihayetinde daha fazla direnemeyerek size âşık oldum, hâlâ âşığım ve sonsuza dek öyle kalacağım. Size olan sevdamın farkına vardığım anda, her isteğinizi kendi isteğim gibi görme kararı almıştım; bu nedenle bana eş olarak takdim etmeyi uygun gördüğünüz, bundan böyle namusum, şerefim sayacağım kişiyi seve seve kocalığa kabul edip el üstünde tutacak olmam bir yana, bana kendimi ateşe atmamı söyleyin, hoşunuza gideceğini bildikten sonra bunu bile zevkle yaparım. Bir kralın benim gibi birine şövalyelik etmesi ne denli yakışık alır, artık orasını siz

bilirsiniz; dolayısıyla buna bir cevap vermeyeceğim. Benden tek beklentiniz olan öpücüğe ise ancak kraliçemizin izni olursa rıza verebilirim. Dilerim, şimdi burada bulunan kraliçemizle birlikte bana göstermiş olduğunuz şefkatin layığını ve karşılığını Tanrı sizlere bahşeder; keza benim gücüm buna yetmez" dedi ve ardından sessizliğe gömüldü.

Kraliçe bu cevabı çok beğenmiş, genç kızı kralın bahsettiği kadar akıllı bulmuştu. Kral, genç kızın babasıyla annesini çağırtıp niyetinden bahsetti; onların da bu işe razı olduklarını işitince, Perdicone adındaki asil fakat yoksul bir genci çağırtıp eline birkaç tane yüzük verdi ve onun da rızasını aldıktan sonra Lisa'yı evlendirdi. Kralla kraliçe genç kıza çok sayıda değerli mücevher armağan etti; bütün bunların yanı sıra kral, Perdicone'ye son derece verimli ve oldukça değerli iki arazi olan Cefalu'yu ve Calatabellotta'yı bağışladı ve ardından "Bunları sana karının drahoması olarak armağan ediyoruz. Sana ayrıca vermek istediklerimizi ileride görürsün" dedi. Bu sözlerinin ardından genç kıza dönüp "Şimdi de sevginizden payımıza düşeni almak istiyoruz" dedi ve başını iki elinin arasına alarak genç kızı alnından öptü.

Perdicone, Lisa, Lisa'nın annesi ve babası, büyük sevinç gösterileri içinde neşe dolu bir düğün geçirdi. Pek çoklarının belirttiği üzere, kral genç kıza verdiği sözü sonuna dek tuttu, yaşadığı süre boyunca kızın şövalyesi olarak kaldı ve her müsabakaya muhakkak kızın gönderdiği armalarla katıldı.

Velhasıl, bir tebaanın gönlü böylesi davranışlarla kazanılır, iyilik yapma konusunda başkalarına böyle örnek olunur ve ebedi üne işte böyle kavuşulur; fakat büyük çoğunluk zalim birer tirana dönüştüğünden, günümüzde bu tavrı kendine düstur edinmiş olanların sayısı yok denecek kadar azdır.

8. HİKÂYE

Sofrania, Gisippus'la evlendiğini zannederken kendini Titus Quintus Fulvius'la evli bulur ve onunla beraber Roma'ya gider; sefalet içinde Roma'ya varan Gisippus, Titus'un kendisini hakir gördüğünü zannederek ölmek ister ve bu yüzden birini öldürdüğünü öne sürer; Titus, Gisippus'u tanır ve onu kurtarmak için maktulü kendisinin öldürdüğünü söyler; gerçek katil, bütün bunları görünce kendiliğinden ortaya çıkar; bunun üzerine Ottavianus hepsini salıverir; Titus, Gisippus'u kız kardeşiyle evlendirir ve onu tüm servetine ortak eder.

Pampinea'nın sözlerine son vermesinin ve tüm topluluğun, bilhassa da Ghibellini yanlısı olanın kral Peter'e bolca övgüler yağdırmasının ardından Filomena, kralın buyruğuyla, konuşmasına başladı:

Yüce gönüllü hanımlar, istedikleri takdirde kralların büyük işler başarmaya muktedir olduklarını ve onlardan bilhassa böylesine yüce gönüllü olmaları beklendiğini bilmeyen mi var? Yapılması gerekeni yerine getirdilerse, ne âlâ; ama onları, kısıtlı imkânlarına rağmen ve kendilerinden çok daha azı beklendiği halde yüce gönüllü davranabilenlerden daha fazla göklere çıkarmanın ya da daha büyük bir hayretle karşılamanın âlemi yok. Kralların eylemlerini güzel bulduğunuzu, yaptıklarına uzun uzadıya methiyeler düzdüğünüzü gördükten sonra, bizim dengimizde olan kimselerin krallarınkine benzer ya da onlarınkinden bile daha güzel davranışlarını daha çok takdir edip daha fazla öveceğinizden en ufak kuşkum kalmadı. Bu nedenle sizlere birbiriyle arkadaş olan iki kentlinin arasında geçen son derece çarpıcı ve övgüye değer bir hikâye atmaya karar verdim.

Octavianus Caesar'ın, henüz Augustus adıyla anılmadığı, üçlü yönetim* dahilinde Roma İmparatorluğunu yönettiği sıralarda,

---

Triumvirlik: Siyasal erkin üç kişinin elinde bulunduğu yönetim şeklidir. MÖ 60 yılında Pompeius, Caesar ve Crassus güçlerini birleştire-

Roma'da yaşayan Publius Quintus Fulvius adındaki asil bir adam, Titus Quintus Fulvius adlı zekâsıyla parmak ısırtan oğlunu felsefe öğrenimi alması için Atina'ya göndermiş ve tüm imkânlarını seferber ederek oğlunu Chremes adında asil bir adam olan eski dostuna emanet etmişti. Gisippus isimli oğluyla birlikte Titus'u kendi evinde misafir eden Chremes, öğrenim görmeleri için ikisini birden Aristippus isimli bir filozofun yanına yerleştirdi. Her zaman birlikte takılan iki gencin huyu suyu öylesine birbirine denkti ki, aralarında ancak ölümle son bulacak büyük bir dostluk ve kardeşlik bağı yeşeriverdi; hatta bir arada olmadıkları zamanlarda ikisinin de tadı tuzu kalmaz olmuştu. Muhteşem bir zekâyla donatılmış iki delikanlı, öğrenim hayatlarına başlamış ve büyük övgüler eşliğinde felsefenin görkemli doruklarına adım adım birlikte tırmanmıştı. Chremes, aralarında ayrım gözetmeden her ikisini de kendi evladı gibi görüyor, onların bu yaşantısına gıptayla bakıyordu; fakat böylece geçip giden üç yılın sonunda, artık iyice ihtiyarlamış olduğundan, her fani gibi bu dünyadan göçtü. Chremes ikisinin de babası gibiydi; o yüzden her ikisi de bu ani olay karşısında öylesine yıkıldı ki Chremes'in arkadaşları ve akrabaları hangisinin teselliye daha çok ihtiyaç duyduğuna karar veremedi.

Birkaç ay sonra Gisippus'u görmeye gelen arkadaşları ve akrabaları, Titus'un da kendilerine katılmasıyla birlikte, genci evlenmeye ikna ettiler ve ona Sofrania adında, yaklaşık on beş yaşlarında, son derece asil bir soydan gelen, güzelliği dillere destan, Atinalı bir kız buldular. Gisippus, kızı daha önce hiç görmemiş olduğundan, düğün vaktine az bir zaman kala, kızı görmeye gideceği sırada Titus'tan kendisiyle birlikte gelmesini rica etti. Eve vardıkları zaman kız ikisinin arasına geçip oturdu; ardından Titus güzelliğini ölçüp biçmek istercesine, arkadaşının müstakbel eşine büyük bir dikkatle bakmaya koyuldu ve tüm yönleriyle güzelliğini öylesine muhteşem buldu, hiç belli etmeden kızı içten içe öylesine büyük bir hararetle övgüye boğdu, uğruna öylesine yanıp tutuştu

rek yönetimi ele geçirmiş ve kendi aralarında siyasal ittifak yaparak birinci triumvirliği oluşturmuşlardır –çn.

ki, daha önce hiçbir sevdalı, bir kadın uğruna böylesine deli divane olmamıştır.

İkili, bir süre daha kızla birlikte kaldıktan sonra, kızın yanından ayrılıp evlerine döndü. Titus, eve varır varmaz yalnız başına odasına çekilip hayran kaldığı kızı düşünmeye başladı; ama düşüncelere daldıkça daha çok yanıp tutuştuğunun farkına vardı ve bunun üzerine birkaç defa derin derin iç çekip kendi kendine söylenmeye daldı: "Ah Titus! Ne bahtsız başın varmış! Ruhunu, yüreğini, umudunu nereye, kime bağlıyorsun? Chremes'le ailesinden gördüğün hürmetin, Gisippus'la arandaki içten dostluğun hatırına, arkadaşının eşi olacak kıza kardeş gözüyle bakman gerektiğini bilmiyor musun? Kimdir sevdiğin? Ham hayal aşkının, yalandan umutlarının seni önüne katıp götürmesine izin mi veriyorsun? Aklını başına devşir; kendine gel, sefil! Mantığına kulak ver; arsız hevesini söndür, ipe sapa gelmez arzularını dizginle, düşüncelerini başka tarafa yönelt. Daha başındayken karşı dur şehvete ve hâlâ vaktin varken mukayyet ol kendine. İler tutar yeri yok isteğinin, dürüst değil bir kere! Gerçek dostluğun gereğini yerine getirmen ve elde edeceğinden emin bile olsan –ki değilsin– peşine düşmek üzere olduğun bu hevesten vazgeçmen lazım. O halde ne yapacaksın Titus? Eğer gereğini yerine getirmekse niyetin, bu uygunsuz sevdandan vazgeçeceksin."

Fakat Sofrania'yı hatırlayınca tam tersi düşüncelere büründü ve evvelce dediklerini şu sözlerle çürüttü: "Aşkın yasası, diğer yasalardan daha kudretlidir; hatta dostluk yasaları bir yana, ilahi yasalara bile galip gelir. Daha önce kaç defa babalar kızlarına, oğlanlar kız kardeşlerine, anneler üvey evlatlarına sevdalanmıştır? Bütün bunlar, binlerce defa yaşanan, arkadaşının karısına âşık olmaktan daha korkunç şeyler. Üstüne üstlük ben henüz delikanlıyım ve gençlik, aşkın yasalarına tümüyle boyun eğer; bu yüzden aşkı çelen her şey beni de kendine çeker. Dürüstlük daha çok yaşlılara yaraşır, bense aşkın sözünden dışarı çıkamam. Onun güzelliği herkesçe sevilmeye layık, ben de gencim; bu durumda beni kim, hangi hakla kınayabilir? Gisippus'a ait diye sevmiyorum ki onu; kimin olursa olsun, ben yine onu severdim. Burada kaba-

hat, bir başkası yerine dostum Gisippus'a onu yar eden talihte! Güzelliği sevilmeyi hak ettiğine göre, illa ki birinin aşkına mazhar olacaktı; bu durumda onu bir başkasının değil, benim sevdiğimi öğrenmek Gisippus'u memnun etmeli."

Fakat ardından kendine kızdı ve dediğinden cayarak yeniden eski düşüncesine döndü; derken ondan da vazgeçip yine diğerini mantıklı buldu. Bütün günü, ardından geceyi hatta daha nice günleri, nice geceleri böyle iki düşünce arasında gidip gelerek geçirmekten ne yemek yiyebildi ne de uyku uyuyabildi ve sonunda bitkin düşüp yataktan çıkamaz hale geldi.

Gisippus, Titus'un günlerce kara kara düşündüğünü, ardından hasta düştüğünü görünce üzüntüsünden kahroldu; bir an olsun başucundan ayrılmıyor, etrafında dört dönüyor, elinden geleni yaparak onu rahat ettirmeye çalışıyor, bir yandan da düşüncelere dalmasının ve hasta düşmesinin sebebini ısrarla sorup duruyordu ama Titus her defasında ona bahaneler uyduruyor, Gisippus ise hiçbirine inanmıyordu. Sonunda Titus iyice köşeye sıkıştığını hissetti ve iç çeke çeke, gözyaşları içinde şöyle dedi: "Talihim yüzünden, erdemlerimin sınandığı ve kendimi yenilgiye uğramanın utancı içinde bulduğum şu duruma sürüklendiğimi düşündükçe, tanrıların takdiri benden yana olsaydı eğer, ölümü yaşamaya yeğlerdim, diyorum Gisippus. Neyse ki tez vakitte layığımı bulacağıma, yani namertliğimin gölgesinde yaşamaya yeğ tuttuğum ölüme iyice yaklaştığıma eminim; işte bu yüzden senden hiçbir şeyi gizlemeyeceğim ve yüzümü kızartıp ne varsa anlatacağım."

Böylece en başından başlayarak neden üzüldüğünü, neler düşündüğünü, nasıl gelgitler yaşadığını, sonunda hangi düşüncenin galip geldiğini, Sofrania'nın aşkı yüzünden nasıl eriyip bittiğini bir bir anlattı; ayrıca, münasebetsizliğinin farkında olduğunu, yaşadığı pişmanlık yüzünden ölmek istediğini, çok yakında bu isteğinin gerçekleşeceğine inandığını belirtti.

Gisippus, Titus'un söylediklerini işitip ağladığını görünce ilkin öylece kalakaldı çünkü inceden inceye güzel Sofrania'nın cazibesine o da kapılmıştı ama çok geçmeden arkadaşının hayatının Sofrania'dan daha değerli olduğunu anladı ve arkadaşının göz-

yaşları karşısında, o da gözyaşlarını tutamayarak ağlaya ağlaya "Titus," dedi, "şu anda teselliye böylesine muhtaç bir halde olmasaydın eğer, katlanılması güç tutkunu bunca zamandır benden saklamakla dostluğumuza ihanet ettiğin için sana kızardım. Bu durumu münasebetsiz bulmuş olabilirsin ama arkadaşların birbirleriyle, dürüstlükle bağdaşanlar kadar yakışıksız kaçan hususları da paylaşmaları gerekir; çünkü gerçek dost, arkadaşına yaraşan şeylerden keyif alan, yakışıksız gördüklerini ise ruhundan söküp atmaya çalışandır. Neyse şimdilik bunu bir kenara bırakalım ve daha öncelikli olduğunu düşündüğüm meseleye geçelim. Müstakbel eşim Sofrania'yı deliler gibi sevmene şaşırmadım; aksine, onun güzelliğini ve senin ruhundaki asaleti bildiğim için asıl onu sevmesen şaşardım. İlgini çeken şey ne denli mükemmelse, ruhun da tutkuya kapılmaya o denli meyillidir zaten. Benim yerime bir başkasının olması halinde Sofrania'ya gönül vermekte bir beis görmediğine göre, onu sevmen gayet akla yatkın ama her ne kadar dile getirmesen de onu bana nasip eyleyen talihe içerlemekte bir o kadar haksızsın.

Her zaman yaptığın gibi mantıklıca bir düşün; Sofrania'yı bana değil de, benim yerime bir başkasına yar etseydi, talihine daha fazla şükreder miydin? Bir başkası Sofrania'yı elde etseydi, onu sana bırakmazdı; aşkının yakışık alıp almadığına bakmaz, kızı yalnızca kendine saklardı; halbuki bizim durumumuzda, beni dostun olarak gördüğün müddetçe, böyle bir çekincen olamaz. Neden dersen, arkadaş olduğumuzdan beri seninle aramda ayrı gayrı olduğunu hiç hatırlamıyorum. Eğer işler başka türlü davranmaya imkân vermeyecek denli dallanıp budaklanmış olsaydı bile, ben yine her zaman yaptığım gibi davranırdım, ama mademki içinde bulunduğumuz durum Sofrania'nın yalnızca sana yar olabilmesi için uygun, o halde onu sana bırakıyorum; çünkü bu işi adabıyla yapmanın bir yolu bulunduktan sonra, kendi isteğimi seninkinden gayrı tutarsam, dostluğumuzun ne kıymeti kalır, bilmiyorum. Sofrania'nın nişanlım olduğu, onu çok sevdiğim, düğünümüzü dört gözle beklediğim doğru ama sen ona benden daha çok tutulmuşsun ve onun gibi değerli birini elde etmenin hasretiyle

daha çok yanıp tutuşmuşsun; bu yüzden için rahat olsun, Sofrania gelin odasına benim değil senin karın olarak gelecek. Haydi, artık düşünmeyi bırak, hüznü kederi kov gitsin, yeniden sağlığına kavuşmaya, gülüp neşelenmeye bak; benim sevdama nazaran daha iyilerine layık olan aşkının mükâfatını bekle ve şu andan itibaren bunun tadını çıkart."

Titus, Gisippus'un konuşmasını dinlerken, söylediği sözlerin cazibesine kapılıp umutlanıyordu, ama neşesi arttıkça utancı da büyüyordu; çünkü yolunu aydınlatan mantığı ona Gisippus'un cömertliği ne denli yüceyse, o cömertlikten faydalanmanın da bir o kadar büyük bir münasebetsizlik gibi göründüğünü söylüyordu. Bu yüzden büyük bir gayretle, gözyaşları içinde, şöyle cevap verdi:

"Cömert ve içten dostluğun, üzerime düşeni açıkça görmemi sağladı, Gisippus. Sofrania'ya benden daha layık olduğun için Tanrı onu sana bağışladı; şimdi benim olsun diye onu senin elinden almak mı, Tanrı esirgesin! Eğer Tanrı onu bana uygun görseydi, sana hiç vermemiş olurdu; bunu kimse inkâr edemez. O halde yapılan seçimin, hakkaniyetli kararın, sana sunulan hediyenin tadını çıkar ve bırak da Tanrı'nın bana layık gördüğü gözyaşlarının içinde yitip gideyim; zaten ya gözyaşlarımı silip senin yüzünü güldüreceğim ya da onlara yenik düşüp bütün bu acılardan kurtulmuş olacağım."

Bunun üzerine Gisippus, "Dostluğumuz, isteğimi yerine getirmen için seni zorlayıp sözümü dinletmek mecburiyetinde bırakma hakkını bana veriyorsa eğer, bu hakkı sonuna kadar kullanmakta kararlıyım ve eğer yalvarıp yakarmalarıma kulak tıkayacak olursan, dostumun menfaatlerini gözetmekle mükellef olmanın verdiği yetkiyle Sofrania'yı sana bırakacağım. Aşkın gücünün nelere kadir olduğunun farkındayım ve sevdalıların birini, ikisini değil nicelerini mutsuz sonla ölüme sürüklediğini biliyorum. Gördüğüm kadarıyla sen de ölümün kıyısına öylesine yaklaşmışsın ki artık ne geriye dönebilir ne de gözyaşlarını dindirebilirsin; bu gidişle ölüme yenik düşeceksin ve ben de hiç kuşkusuz hemen peşinden geleceğim. Madem yaşamım sana bağlı, o halde seni sevmek için başkaca bir nedenim olmasaydı bile, sırf bu yüzden

hayatın benim için yine değerli olurdu. Bu kadar beğeneceğin birini kolay kolay bulamayacağına göre Sofrania senin olsun; ben kolayca bir başkasına gönül verebilirim, böylece hem seni mutlu ederim hem de kendim mutlu olurum. Eğer evlenmek, arkadaş bulmak kadar zor olsaydı ya da evlenecek kadınlara nadiren rastlansaydı, o zaman böylesine cömert davranmazdım. Bu yüzden seni kaybetmektense onu –kaybetmeyi demek istemiyorum çünkü onu sana vermekle kaybetmiş olmuyorum; yalnızca yine ben olan bir başkasına, benim daha iyi olanıma vermiş olacağımdan– bırakmayı tercih ederim; nasıl olsa kendime rahat rahat başka bir eş bulabilirim ama başka bir arkadaş bulamamam. Bu yüzden, eğer yalvarıp yakarmalarımın senin için bir anlamı varsa, yalvarırım, kederlenmeyi bırakıp beni de kendini de sevindir; umudunu koru ve sıcacık sevdanın hasretle beklediği o mutluluğun tadını çıkarmaya hazırlan" dedi.

Titus, Sofrania'nın karısı olmasını kabul etmeye utandığı için ayak diriyor olsa da bir yandan aşkın diğer yandan Gisippus'un teselli veren sözlerinin cazibesine kapılarak sonunda içini çeke çeke şöyle dedi: "Bak Gisippus, seni çok sevindireceğini söyleyerek dediğini yapmam için diller döküyorsun ama bu durumda kendi isteğimi mi yoksa senin isteğini mi gerçekleştirmiş olacağım, hiç bilmiyorum; ne var ki cömertliğin utancıma galip gelecek kadar yüce ve bu yüzden sözünü dinleyeceğim. Ama şundan emin ol ki, bunu kabul ederken, yalnızca sevdiğim kadını vermekle kalmayıp hayatımı da kurtardığını görmez değilim. Dilerim tanrılar, bana karşı benden bile daha merhametli davranarak yapmış olduğun bu iyiliğin karşılığında sana ne kadar minnettar kaldığımı layığıyla gösterebilmem için günün birinde, eğer mümkünse, bana gerekli fırsatı tanırlar."

Bu sözlerin üzerine Gisippus: "Titus, bu uğurda bir netice elde edebilmemiz için bana kalırsa şöyle bir yol tutmamız gerek: Senin de bildiğin gibi Sofrania, her iki tarafın akrabalarının uzun uğraşları sonucunda benimle nişanlandı. Şimdi kalkıp onunla evlenmek istemediğimi söylersem büyük rezalet çıkar ve gerek kendi akrabalarımı gerekse onun tarafındakileri zor durumda bı-

rakırım. Buna rağmen Sofrania'nın senin karın olabileceğini bilsem, hiçbirini umursamazdım; ama onu böyle yüzüstü bırakırsam eğer, korkarım akrabaları onu apar topar biriyle evlendirirler ve bu kişi muhtemelen sen olmazsın. Bu durumda ben onu hiç elde etmemiş, sense elinden kaçırmış olursun. Bu yüzden eğer sen de kabul edersen, bence başladığım işi bitireyim ve Sofrania'yı evime getireyim, düğün dernek yapayım; daha sonra geceyi karı koca gibi Sofrania'nın koynunda geçirmen için aramızda gizlice bir yol belirleriz. Günü gelince tüm olan biteni açıklarız; memnun kalırlarsa ne âlâ, ama hoşlarına gitmezse, iş işten geçtiğine, olanları tersine çeviremeyeceklerine göre, istemeseler de rıza göstermek zorunda kalacaklardır" dedi.

Titus bu öneriyi beğendi. Böylece Gisippus, Titus'un iyileşip zindelik kazanmasının ardından, Sofrania'yı kendi karısıymış gibi dillere destan bir düğünle evine getirdi ve gecenin çökmesiyle birlikte kadınlar yeni gelini damadın yatağına yatırıp gitti. Titus'la Gisippus'un odası birbirine bitişik olduğundan bir odadan diğerine geçilebiliyordu; bu sayede Gisippus kendi odasındaki tüm ışıkları söndürdükten sonra sessize Titus'un tarafına geçti ve ona gidip karısıyla yatmasını söyledi. Titus bunu duyunca utancına yenik düşerek geri adım atmak istedi ve gitmekten vazgeçti; ne var ki yalnızca sözde değil özde de arkadaşının mutluluğunu isteyen Gisippus uzun uzadıya dil dökerek sonunda Titus'u odaya gönderdi.

Titus yatağa girip genç kızı kollarına aldı; ardından, sesini alçaltarak, biraz da şakayla karışık ona kendisini kocalığa kabul edip etmediğini sordu. Genç kız onu Gisippus sandığı için kabul ettiği yanıtını verdi; bunun üzerine Titus kızın parmağına güzel ve pahalı bir yüzük geçirdi ve "Ben de seni karılığa kabul ediyorum" dedi. Böylece evlilikleri tamamlanmış oldu ve Titus tutkuyla, uzun uzadıya hazza dalarken, yatakta yatanın Gisippus olmadığını ne Sofrania anladı ne de başkaları.

Titus ile Sofrania'nın evlilikleri böylece sürüp giderken, Titus'un babası Publius bu dünyadan göçtü ve Titus bir an evvel işleri yoluna koymak üzere Roma'ya dönmesini bildiren bir mek-

tup aldı. Bunun üzerine Titus, Gisippus'la birlikte düşünüp taşındı ve Roma'ya gitmeye, giderken Sofrania'yı da yanında götürmeye karar verdi, fakat uygun bir dille kadına işin iç yüzünü açıklamadan bunu yapmanın imkânı yoktu. Bu yüzden bir gün Sofrania'yı yanlarına çağırdılar ve kuşkuya yer bırakmamak adına, aralarında yaşananlara dair Titus'un verdiği detaylarla, tüm olan biteni enikonu anlattılar. Sofrania, bir süre ikisine de aşağılar gözlerle baktıktan sonra, Gisippus'un oynadığı oyun yüzünden düştüğü duruma hayıflanarak ağlamaya başladı; yine de Gisippus'un evinde kaldığı sürece tek laf etmedi; fakat babasının evine gider gitmez, annesiyle babasına Gisippus'un hem kendisini hem de onları nasıl oyuna getirdiğini anlatıp, zannettikleri gibi Gisippus'un değil, Titus'un karısı olduğunu söyledi. Sofrania'nın babası bu işe çok içerledi ve her iki tarafın akrabalarına uzun uzadıya sitemler etti, ağız dolusu söylendi; bunun üzerine söylentiler, çalkantılar aldı başını gitti. Gisippus, hem kendi akrabalarının hem de Sofrania'nınkilerin nefretini üzerine çekmişti ve yalnızca kınanmakla kalmayıp ağır bir cezaya çarptırılmayı hak ettiği herkesin dilindeydi. Ama Gisippus, Sofrania'yı daha iyi biriyle evlendirmekle doğru bir iş yaptığını, bunun için kızın akrabalarının kendisine teşekkür etmesi gerektiğini ileri sürüyordu.

Diğer yandan Titus, tüm duyduklarını sineye çekiyordu ama Yunanlıların ilkin ortalığı ayağa kaldırıp tehditler savurmakla işe başladıklarını, fakat karşılık veren birine çattılar mı köşeye sinmekle kalmayıp adeta kuzu kesildiklerini iyi bildiğinden, daha fazla sessiz kalarak bütün bu lakırdıya meydan vermemeye karar verdi. Romalı yüreği ve Atinalı aklıyla münasip bir yolunu bulup Gisippus'la Sofrania'nın akrabalarını bir tapınakta topladı; ardından yanında Gisippus'la tapınağa girdi ve içeride bekleyenlere şöyle söyledi:

"Çoğu filozofun inancına göre faniler, ölümsüz tanrıların buyruğu ve takdiri doğrultusunda eylemlerini gerçekleştirir; bu sebeple bazı filozoflar bu dünyada yapılan ve yapılacak olan her şeyi bu kaçınılmaz hükme bağlarken, kimileri de yalnızca geçmiş eylemlerin buna tabi olduğunu ileri sürer. Biraz dikkatlice ele alı-

nacak olursa, hiçbir şeyin değiştirilemeyeceğini eleştirmeye kalkışmanın, tanrılardan daha bilgeymiş gibi görünme çabasından başka bir şey olmadığı açıkça görülecektir; oysa bizler, ebediyete uzanan şaşmaz bir akılla tanrıların bizleri ve bize ait olan her şeyi yönlendirip yönettiğine inanmak durumundayız. Bu nedenle, tanrıların yaptıklarını eleştirmeye kalkmanın ne denli ahmakça, cahilce bir kibir olduğunu, bu konuda laf söylemeye cüret edecek kadar ileri gidenlerin nasıl da zincirlere vurulmayı hak ettiğini sizler de açıkça görebilirsiniz ve eğer Gisippus'a verdiğiniz halde Sofrania'nın benim karım olmasına dair nicedir sarf ettiğiniz sözler doğruysa, bu durumda bence sizler de zincire vurulmayı hak edenlerdensiniz; çünkü halihazırda herkesin bildiği üzere Sofrania'nın Gisippus yerine benim karım olmasının ardında ilahi takdirin olabileceğini göz ardı ediyorsunuz. Fakat pek çoklarına göre tanrıların inayeti ve gizemli niyeti, son derece çetrefilli ve anlaması güçtür; bu nedenle, tanrıların bizim işlerimize hiç karışmadığı varsayımıyla, insanoğlunun fikriyatına eğilmeyi tercih edeceğim ve bu amaçla tabiatıma taban tabana zıt iki şeye tenezzül edeceğim. Bunlardan ilki kendimi bir nebze övmek, diğeri ise başkasını birazcık hor görmek yahut kötülemek olacak; ne var ki bunu, mevcut koşullar böylesini gerektirdiği ve her iki durumda da hakikatin yolundan ayrılmak gibi bir niyet taşımadığım için yapacağım.

Akıldan çok öfkeden nemalanan sitemlerinizle, ona layık gördüğünüz Sofrania'yı kendi iradesiyle eş olarak bana verdi diye ettiğiniz sonu gelmez iğnelemelerle, kopardığınız gürültülerle Gisippus'u üzüyor, kırıyor, örseliyorsunuz; oysa ben onun yalnızca övgüyü hak ettiğini düşünüyorum. Sebeplerine gelecek olursak, ilk olarak Gisippus bir arkadaşın yapması gerekeni yaptı ve ikinci olarak sizden daha akıllıca davrandı. Şimdilik size kutsal dostluk yasaları gereği kişinin arkadaşı için neler yapması gerektiğini açıklamak gibi bir niyetim yok; yalnızca dostluk bağının kan bağından daha sağlam olduğunu anımsatmakla yetineceğim. Çünkü sahip olduğumuz dostlarımızı seçen bizken, akrabalarımızı tayin eden talihtir ve bu yüzden, Gisippus, dostu olarak benim

hayatımı aranızdaki dirlik düzene yeğ tuttu diye şaşırmamanız gerekir. Sebeplerden ikincisine gelecek olursak, tanrıların inayetini hiç bilmediğiniz, dostluğun akıbetinden ise pek haberdar olmadığınız için, Gisippus'un sizden daha akıllıca hareket ettiğini daha teferruatlı izah etmem yerinde olacaktır. Sofrania'yı genç bir filozof olarak Gisippus'a vermeniz kendi niyetiniz, kendi tasarınız ve kendi kararınızın bir sonucuydu; onun Sofrania'yı genç bir filozofa vermesi de öyleydi. Sizin maksadınız onu bir Atinalıya vermekti, onunki ise bir Romalıya vermek; sizin maksadınız onu asil bir gence vermekti, onunkiyse daha asiline vermek; sizin maksadınız varlıklı birine vermekti, onunkiyse karun kadar zenginine vermek; sizin maksadınız Sofrania'yı kendisini seven ve az çok tanıyan birine vermekti, onunki ise Sofrania'yı kendi hayatından bile daha çok seven, onun mutluluğunu kendininkinden daha üstün tutan birine vermekti.

Ancak sözlerimin doğruluğunu ve Gisippus'un gayesinin sizinkinden daha övgüye değer olduğunu göstermek için hepsinin üzerinden teker teker geçelim. Fazlaca izaha gerek kalmadan yüzümden ve çalışmalarımdan anlaşılabileceği üzere, Gisippus gibi ben de genç bir filozofum. İkimiz de aynı yaştayız ve çalışmalarımızda her adımı birlikte atarız. Onun Atinalı, benimse Romalı olduğum doğrudur. Ancak itibar bakımından iki kent kıyaslanacak olursa, benim kentimin özgür, onunkininse vergiye tabi olduğunu; benim kentim tüm dünyaya egemenken onun kentinin benimkine bağlı olduğunu; benim kentim savaşçılığıyla, hükümranlığıyla, sanatıyla göz kamaştırırken, onun kentinin sanatı dışında övünecek bir yanı olmadığını belirteyim. Dahası her ne kadar beni burada alelade bir talebe gibi görüyor olsanız da Roma'da, ayaktakımının varoşlarında doğmuş değilim; şahsi mülklerim olsun, Roma'nın halka açık mekânları olsun, hep atalarımın antik tasvirleriyle doludur ve Roma yıllıklarında Quintusların Capitol tepesinde yaptığı kutlamaların sürüsüyle kaydı bulunur. Namımız, zaman içinde silinip gitmiş değil; aksine bugün eskisinden bile daha şanlı. Romalı asil yurttaşlar için maziden kalan en büyük mirasın, onurlu bir yoksulluk olduğu aklımda; bu nedenle tevazu gereği zenginli-

ğimden bahsetmeyeceğim; fakat genelgeçer kanıya göre yoksulluk ayıplanası, zenginlik övülesi bir şeyse, o halde muazzam bir servetin sahibi olduğumu bilin; fakat bu zenginlik, arsızlıktan değil talihimin hep yaver gitmesindedir. Burada, Atina'da sizin için Gisippus'la akraba olmanın ne denli kıymetli olduğunu biliyorum; ancak Roma'da sizi güzelce misafir edip, gerek kamu işlerinde gerekse kişisel meselelerinizde size kol kanat gerecek, büyük bir istekle yardımınıza koşacak benim gibi bir akrabaya sahip olmayı daha değersiz bulmanız için herhangi bir neden göremiyorum. Şu halde, önyargıları bir kenara bırakıp mantıklıca düşününce, kim sizin kararınızı Gisippus'unkinden daha çok över ki? Tabii ki hiç kimse. Öyleyse Sofrania, Gisippus'un arkadaşı ve Roma'nın asil, köklü, zengin yurttaşı Titus Quintus Fulvius'la aslında iyi bir evlilik yapmış. Dolayısıyla, buna içerleyen ya da sinirlenen biri ne yaptığını, nasıl davranılması gerektiğini bilmiyordur. Belki birisi kalkıp Sofrania'nın Titus'a varmasına değil, gizli kapaklı bir biçimde, dalavereyle, hiçbir akrabanın ya da eşin dostun haberi olmadan Titus'un karısı olmasına kızdığını söyleyebilir; ama ilk defa yaşanan, mucize kabilinden bir olay değil ki bu! Babaları istememesine rağmen kocaya varanları, âşığıyla kaçanları, evlenmeden önce beraber yaşayanları, kimseye haber vermeden evlenip sonra da hamile kalınca ve doğum yüzünden evlilikleri ortaya çıkınca ailelerini razı gelmek zorunda bırakanları seve seve bir kenara bırakırım, çünkü Sofrania'nın başına gelen bunların hiçbiri değildi; hatta aksine Gisippus onu münasip surette, dürüstlük ve mantık çerçevesinde Titus'a verdi. Bazıları da çıkıp Gisippus'un Sofrania'yı verdiği kişinin onunla evlenmeye hakkı olmadığını söyleyebilir; ama bunlar düşüncesiz kafaların ortaya attığı, kadınlara mahsus, aptalca sitemlerdir. Talih belirli bir amaca ulaşmak için yeni yollara, farklı yöntemlere başvuruyor olamaz mı? Filozofu geçtim, diyelim ki ayakkabıcının biri benim işimi kendi kafasına göre el altından ya da alenen hallediverdi, sonuç iyi olduktan sonra, ben canımı ne diye sıkayım ki? Eğer ayakkabıcı ağzı sıkı biri değilse, yaptıklarından ötürü teşekkür ederim ve daha ötesine karışmaması için gözümü dört açarım. Gisippus,

Sofrania'nın iyi bir evlilik yapmasını sağladıktan sonra bunu nasıl yaptığı hakkında sitem edip durmak manasız bir ahmaklıktan öte bir şey değildir ve eğer irfanına itimadınız yoksa, o halde yaptıklarından ötürü teşekkür edip bir başkasını daha evlendirmemesine bakmanız gerekir. Yine de işgüzarlıkla yahut hileyle hurdayla Sofrania üzerinden namusunuza ya da temiz adınıza leke sürmeye kalkıştığımı sanmayın. Onu gizlice zevceliğe almış olsam da bunu yaparken ne bir hain gibi iffetini lekelemek ne de akrabalığınızı hiçe sayarak namussuz yollardan onu elde etmek gibi düşmanca bir niyet güttüm; yalnızca büyüleyici güzelliğine, asaletine deliler gibi vurulmuştum; ayrıca, muhtemelen bana usulden erkândan bahsedeceksiniz ama gelip istemem halinde onu çok sevdiğiniz, Roma'ya götürmemden çekindiğiniz için hayatta bana vermezsiniz diye düşünmüştüm. Bu yüzden herkesçe malum olan şu gizli kapaklı yollara başvurdum ve Gisippus'u kendi menfaatim uğruna yapmak istemediği bir işe sürükledim. Dahası, her ne kadar onu çılgınlar gibi seviyor olsam da âşığı değil kocası olarak girdim koynuna ve Tanrı hakkı için, bizzat kendisinin de doğrulayacağı üzere, ancak gerekli sözleri söyleyip, yüzüğünü taktıktan ve beni kocalığa kabul edip etmediğini sorup evet yanıtını aldıktan sonra sokuldum yanına. Kendini kandırılmış hissediyorsa eğer, burada kızılması gereken kişi ben değilim, kendisi; çünkü bana kim olduğumu sorabilirdi. Şu halde, dostum Gisippus ile sevdalı bendenizin işlemiş olduğu o büyük günah, o korkunç hata, o muazzam kötülük, Sofrania'nın gizlice Titus Quintus'un karısı olmasıydı. Sırf bu yüzden Gisippus'u topa tutuyor, tehdit ediyor, üstüne yürüyorsunuz; fakat onu köylünün, çapulcunun, hizmetçinin birine verseydi, başına daha kötü ne gelebilirdi? Hangi zincir, hangi zindan, hangi çarmıh öfkenizi yatıştırmaya yeterdi? Neyse, şimdi bütün bunları bir kenara bırakalım ve hiç beklemediğim bir anda yaşanan, babamın vakitsiz ölümüne geçelim. Bu olay neticesinde Roma'ya dönmem gerektiği için, Sofrania'yı yanımda götürmek istedim ve bu yüzden size olan biteni açıkladım; yoksa belki de hâlâ sizden saklıyor olurdum. Eğer bilge kimselerseniz, bu durumu seve seve sineye çekersiniz; çünkü sizi kandırmak ya da haka-

rete uğratmak isteseydim, Tanrı esirgesin ama onu size rezil halde bırakır giderdim; neyse ki Romalıların yüreğinde böylesine büyük bir alçaklık asla barınamaz. Yani Sofrania, tanrıların takdiri, insani yasalarının gereği, dostum Gisippus'un takdire şayan bilgeliği ve aşktan neşet kurnazlığım neticesinde benimdir. Oysa sizler, kendinizi her nasılsa tanrılardan ve diğer insanlardan daha bilge saydığınızdan, canımı fazlasıyla sıkan şu iki noktada saçma sapan bir biçimde ayak diriyorsunuz: Birincisi Sofrania'yı, ben istemediğim sürece hiç hakkınız olmadığı halde, yanınızda tutuyorsunuz; ikincisi, minnet duymanız gereken yerde Gisippus'a düşmanlık ediyorsunuz. Şu anda ne kadar ahmakça davrandığınız hakkında daha fazla açıklama yapmak niyetinde değilim; ama size dostça bir tavsiyede bulunmak isterim. Alınganlıktan vazgeçin, dargınlıkları bir kenara bırakın ve Sofrania'yı bana geri verin; böylece buradan mutlu mesut ayrılabilirim ve hayatım boyunca sizinle akraba kalırız. Ama, yaşananlar hoşunuza gitsin ya da gitmesin, eğer başka türlü davranmaksa niyetiniz, o halde emin olun, Gisippus'u buradan alır götürürüm ve kendinizi ne kadar paralasanız da, Roma'ya varır varmaz hakkım olanı geri alırım; böylece size bir ömür düşman kesilen bir Romalının öfkesinin nerelere varabileceğini bizzat sınayarak öğrenmiş olursunuz."

Bu sözlerinin ardından Titus, öfke dolu bakışlarla ayağa fırlayıp Gisippus'un elinden tuttu ve orada bulunanları pek de umursamadığını gösterircesine başını iki yana sallaya sallaya, tehditler savura savura tapınaktan çıktı. İçeride kalanların bir kısmı Titus'un akraba olup dost kalmakla ilgili konuşmasından etkilenmiş, bir kısmı da son sözlerinden ötürü korkuya kapılmıştı; böylece, Gisippus akrabaları olmak istemediğine göre, onun dostluğunu kaybedip Titus'un düşmanlığını kazanmaktansa, en iyisinin Titus'u akrabalığa kabul etmek olduğuna hep birlikte karar verdiler. Ardından gidip Titus'u buldular ve Sofrania'nın onda kalmasından, böylesine değerli bir akrabaya ve Gisippus gibi iyi bir dosta sahip olmaktan memnuniyet duyacaklarını söylediler. Hep birlikte yapılan dostça, kardeşçe kutlamanın ardından herkes kendi yoluna gitti ve Sofrania yeniden Titus'a verildi. Sofrania

akıllı biri olduğundan işine geldiği gibi davranabildi ve Gisippus'a duyduğu sevgiyi Titus'a yöneltti. Titus'la birlikte Roma'ya gitti ve burada büyük bir sevgi gösterisiyle karşılandı.

Atina'da kalan Gisippus ise neredeyse kimseden yüz bulamaz olmuş, çok geçmeden hizipler arasındaki sürtüşmeler yüzünden sersefil, yok yoksul halde kentten kovulmuş ve tüm ailesiyle birlikte ebedi sürgüne mahkûm edilmişti. Sürgündeyken fukaralık çekmek bir yana, dilenmeye de başlayınca, Titus'un kendisini hâlâ hatırlayıp hatırlamadığını görmek için elinden geldiğince az zayiatla Roma'ya geldi. Titus'un hayatta olduğunu, tüm Romalıların ona saygı duyduğunu haber alınca yaşadığı yeri öğrendi ve evinin karşısına dikilip Titus'un gelmesini bekledi; ne var ki üstünden okunan sefalet yüzünden ona seslenmeye cesaret edemedi ve kendisi tanıyıp yanına çağırtsın diye dikkatini çekmeye çalıştı, fakat Titus yanından geçip gitti. Bunun üzerine Gisippus onun kendisini fark ettiğini ama görmezden geldiğini zannetti ve eskiden onun için neler yaptığını anımsayarak ümitsiz halde, öfke içinde evinin önünden ayrıldı. Gece çöktüğünde beş parasız, aç biilaç, nereye gideceğini bilmez haldeydi, üstelik ölmekten başka bir arzusu kalmamıştı; derken kentin tenhalarında iyice ıssız bir yere vardı ve burada genişçe bir mağaraya rastladı. Geceyi geçirmek için mağaranın içine girip çıplak toprağın üstüne yorgun argın uzandı ve epeyce gözyaşı döktükten sonra uyuyakaldı. Gece soyguna çıkan iki kişi ellerinde çalıntı mallarla sabaha karşı mağaraya geldi; fakat aralarında arbede çıkınca, daha yapılı olanı diğerini öldürdü, sonra da çekip gitti. Gisippus bu gördükleri, duydukları karşısında kendi canına kıymasına gerek kalmadan, onca heves ettiği ölüme kavuşmanın bir yolunu bulduğunu düşündü; bu yüzden saray muhafızları olayı haber alıp gelene dek yerinden kıpırdamadı. Nitekim muhafızlar haberi alıp geldiler ve Gisippus'u yaka paça tutup götürdüler. Gisippus ifadesi sırasında maktulü kendisinin öldürdüğünü itiraf etti ve mağaradan bir türlü çıkamadığını söyledi; bunun üzerine Marcus Varro adındaki yargıç o zamanlar sıkça başvurulan bir idam yönteminde karar kılarak Gisippus'un çarmıha gerilerek öldürülmesine hükmetti.

O sırada tesadüfen mahkemeye gelen Titus biçare mahkûmun yüzüne bakar bakmaz, onun Gisippus olduğunu anladı ve niçin tutuklandığını duyunca nasıl bir talihsizliğe uğradığını, nasıl olup da Roma'ya kadar geldiğini merak etti. Arkadaşına yardım etme arzusuyla yanıp tutuşan Titus, suçu kendi üzerine alarak Gisippus'u temize çıkarmak dışında başka bir çıkar yol göremediğinden, bir anda ileri doğru atıldı ve "Marcus Varro, az önce cezaya çarptırdığın zavallı adam masumdur, hemen geri çağırt onu. Bu sabah muhafızlarının cesedini bulduğu adamı öldürmekle tanrıları yeterince kızdırdım zaten; şimdi bir başka masumun kanına girerek daha da kızdırmak istemem" diye haykırdı.

Varro bu işe hem şaştı hem de mahkemedeki herkesin Titus'u duymuş olmasına fena halde canı sıkıldı; fakat alnının akıyla yasaların buyruğu dışına çıkamayacağından, Gisippus'u geri çağırttı ve Titus'un yanında ona "Nasıl olur da herhangi bir baskı altında kalmadan, hiç işlememiş olduğun bir suçu hayatın pahasına üstelenecek kadar aptal olabilirsin? Dün gece adamı öldürdüğünü söylüyordun, ama şimdi biri çıkıyor ve onu öldürenin sen değil kendisi olduğunu söylüyor" dedi.

Gisippus dönüp bakınca bahsi geçen kişinin Titus olduğunu, geçmişte kendisinden iyilik gördüğü için minnettarlık duyduğunu, hayatını kurtarmak adına böyle davrandığını anladı ve içli içli ağlamaya başladı; ardından "Varro, o adamı gerçekten ben öldürdüm. Titus hayatımı kurtarmak için boşuna çabalıyor; artık çok geç" dedi.

Titus ise diğer yandan, "Efendi, gördüğün gibi bu adam yabancı ve ölünün yanında bulunduğunda silahsızdı. Belli ki yoksulluğundan ötürü ölmek istiyor; onun için sen onu serbest bırak ve beni de layık olduğum cezaya çarptır" dedi.

İkilinin ısrarı karşısında şaşıp kalan Varro ikisinin de suçlu olamayacağı kanısına vardı ve onları nasıl aklayabileceğini düşünmeye başladı. Tam da bu sırada cinayeti asıl işleyen Publius Ambustus adındaki genç çıkageldi; tüm Romalıların yakından tanıdığı bu genç meşhur bir hırsız olmanın yanı sıra azılı bir suçluydu; fakat suçu üstlenen bu iki adamın olayda hiçbir parmağı-

nın bulunmadığını bildiğinden masumiyetleri yüreğini dağladı ve Varro'nun karşısına geçip "Efendi, olayların gidişatı bu ikili arasındaki kördüğümü çözmeye beni mecbur bıraktı ve kim bilir hangi tanrı işlediğim günahı açıklamam için beni sarsıp zorla dize getirdi. Her biri suçu kendi üstüne alsa da bil ki ikisi de masumdur; çünkü bu sabah şafak sökerken o adamı aslında ben öldürdüm ve kendisiyle yani öldürdüğüm adamla çalıntı malları bölüştüğümüz sırada, şurada duran biçarenin uyuduğunu gördüm. Titus'un benim savunmama ihtiyacı yok; keza sahip olduğu ün, kesinlikle bu türden bir insan olmadığını açıkça gösteriyor. Bu yüzden onları sal ve yasaların öngördüğü cezayı bana ver" dedi.

Bu arada olayı haber alan Octavianus, her birini huzuruna çağırtıp üçünün birden neden cinayetten hüküm giymek istediğini sordu ve her biri kendi gerekçesini anlattı. Bunun üzerine Octavianus adamlardan ikisini masum oldukları için, üçüncüyü de onların hatırına salıverdi.

Titus, Gisippus'u tutup ilk olarak çekingenliğinden, soğuk tavrından ötürü epeyce azarladı; daha sonra uzun uzun sevinç gösterilerinde bulundu ve ardından onu alıp evine götürdü. Sofrania, Gisippus'u evde bir kardeş gibi şefkat dolu gözyaşlarıyla karşıladı.

Titus arkadaşına yeni üst baş düzdü, yeniden zindelik kazanmasını, erdemine ve asaletine yaraşan hayata kavuşmasını sağladıktan sonra onu tüm malına mülküne ortak etti ve Fulvia adındaki küçük kardeşini eş olarak verdi. Ardından "Karar senin Gisippus; ister burada yanımda kal, istersen sana verdiğim her şeyi alıp Yunanistan'a dön" dedi. Bir yandan kentinden sürülmüş olması, diğer yandan takdire şayan dostluğundan ötürü Titus'a beslediği sevgi elini kolunu bağladığından, Gisippus Romalı olmaya karar verdi. Böylece hep birlikte, aynı evde, Gisippus Flavia'sıyla, Titus da Sofrania'sıyla, uzun yıllar mutlu mesut yaşadılar ve aralarındaki dostluk bağı günden güne daha da gelişti; daha ötesi mümkünse tabii.

Cömertliğin ve dürüstlüğün anası, minnettarlığın ve dayanışmanın kardeşi, nefretin ve cimriliğin düşmanı olan dostluk son derece kutsaldır; kendi için ne istiyorsa karşısındaki için de aynını hem de karşılık beklemeden büyük bir erdemle yapmaya hazırdır ve yalnızca kendi çapında hürmete değil sonsuz övgülere de layıktır. Ancak günümüzde iki kişi arasında dostluğun mukaddes izlerine nadiren rastlanıyor; fakat burada bütün suç, bütün kabahat insanoğlundaki aşağılık açgözlülükte; çünkü yalnızca kendi menfaatini kollayanlar, dostluğu yeryüzünün nihai sınırları dışına sonsuza dek sürdüler.

Titus'un hasreti, gözyaşları, iç çekişleri Gisippus'un yüreğini öylesine dağladı ki güzel ve nazik nişanlısını kendisi sevdiği halde Titus'a bıraktı; peki, dostluk dışında hangi sevda, hangi zenginlik, hangi akrabalık bağı böylesine büyük bir etki yaratabilirdi? Hangi yasa, hangi tehdit, hangi korku Gisippus'u ıssız köşelerde, tenha kuytularda ya da kendi yatağında güzel ve belki de davetkâr genç kızı kollarına alıp sarmaktan alıkoyabilirdi? Dostluktan başka hangi mevki, hangi mükâfat, hangi kazanç arkadaşını mutlu etmek uğruna, hem kendi akrabalarını hem de Sofrania'nınkileri yitirmeyi umursamayıp, insanların iftiraya varan dedikodularına, alaylarına, iğnelemelerine kulak tıkamasını sağlayabilirdi?

Öte yandan, Titus, kendi itibarını koruyarak, Gisippus'un çarmıha gerilmek için can attığını görmezden gelebilecekken, onu kurtarmak adına kendi hayatını hiç tereddütsüz ortaya koymaya

hazırdı; peki dostluktan başkası Titus'a bunu yaptırabilir miydi? Talih yüzünden malından mülkünden olan Gisippus'la uçsuz bucaksız servetini hiç düşünmeden paylaşacak kadar cömert davranmaya dostluktan başkası onu itebilir miydi? Gisippus'un korkunç bir sefalet içinde olduğunu, yoksul düştüğünü görmesine rağmen özbeöz kız kardeşini gönül rahatlığıyla ona vermesini dostluktan başkası sağlayabilir miydi?

İnsanlar kalabalık akrabaları, yığınla kardeşleri, sürüsüyle çocukları olsun isterler ve paraları oldukça hizmetçilerinin sayısını artırırlar; oysa bir noktayı gözden kaçırırlar. İster akraba olsun, ister kardeş, ister hizmetçi; herkes, babasının, kardeşlerinin yahut efendisinin başına gelen büyük bir felaketi savuşturmaya canla başla koşmak yerine, kendi başına gelebilecek ufacık tehlikelerin derdine düşer; fakat arkadaşlar arasında görülen, bu durumun tam tersidir.

9. HİKÂYE

Tüccar kılığına giren Selahaddin, Messer Torello'ya misafir olur; haçlı seferi başlar; Messer Torello karısının yeniden evlenebilmesi için bir tarih saptar; sefer sırasında esir düşer ve kuşları eğitebildiği sultanın kulağına kadar gider; sultan onu tanır, ardından kendini tanıtır ve onu güzelce misafir eder; Messer Torello hasta düşer ve büyü vasıtasıyla bir gecede Pavia'ya taşınır; yeniden evlenmekte olan karısı düğün esnasında kendisini tanır; Messer Torello karısıyla beraber evine döner.

Filomena'nın sözlerine son vermesiyle birlikte topluluktakiler, ağız birliği etmişçesine, Titus'un gösterdiği muhteşem minnettarlığa uzun uzun methiyeler düzdüler; ardından, son sırayı Dioneo'ya bırakan kral söze başladı:

Çekici hanımlar, Filomena dostluk hakkında hiç kuşkusuz çok doğru laflar etti ve konuşmasının sonuna doğru günümüzde in-

sanoğlunun dostluğun kıymetini pek bilmeyişine hayıflanmakta son derece haklıydı. Eğer dünyevi kusurları gidermek ya da düzeltmek maksadıyla burada toplanmış olsaydık, Filomena'nın sözlerini destekleyecek geniş çaplı bir söyleve girişirdim. Ne var ki bizim gayemiz başka; bu nedenle sizlere Selahaddin'in azametine dair epey uzun süren, fakat her yönüyle hoşunuza gideceğini düşündüğüm bir hikâye anlatmak geldi içimden. Eğer kendi kusurlarımız yüzünden biriyle gerçekten dostluk kurmamız mümkün değilse bile, en azından hikâyemde duyacaklarınız sayesinde, yaptığımız iyiliğin karşılığında layık olduğumuz mükâfata eninde sonunda kavuşacağımızı ümit edebilir ve bu sayede başkalarına yardım etmekten keyif alabiliriz.

Öncelikle, bazı kimselerin de belirttiği üzere, İmparator I. Frederick zamanında, Hıristiyanların kutsal toprakları yeniden ele geçirmek maksadıyla bir sefer düzenlediğini belirteyim. Son derece kıymetli bir şahsiyet olup o zamanlar Babil'e sultanlık eden Selahaddin, bu olayı önden haber alınca, daha iyi bir savunma için Hıristiyan prenslerin sefer hazırlıklarını gidip bizzat yerinde görmeye karar verdi. Mısır'daki işlerini yoluna koyduktan sonra hacca gidiyormuş gibi yaparak yanına yalnızca üç hizmetkârıyla en iyi, en bilge adamlarından ikisini aldı ve tüccar kılığında yola çıktı. Pek çok Hıristiyan kentinden geçip Alp dağlarını aşmak üzere Lombardia'ya doğru at sürdükleri bir akşamüzeri, Milano'dan Pavia'ya doğru ilerledikleri sırada, Messer Torello di Stra adında Pavialı bir asilzadeyle karşılaştılar. Yanında uşakları, köpekleri ve şahinleriyle Ticino kıyısındaki güzel çiftliğine kalmaya giden Messer Torello, onları gördüğü anda soylu birer yabancı olduklarını anladı ve onları ağırlama arzusuna kapıldı; bu yüzden, Selahaddin'in, uşaklarından birine Pavia'ya ne kadar kaldığını, şehre vakitlice ulaşıp ulaşamayacaklarını sorduğunu işitir işitmez, kimsenin konuşmasına fırsat vermeden "Efendiler, Pavia'ya vardığınızda geç olur, içeri giremezsiniz" cevabını verdi.

Selahaddin, "Buraların yabancısıyız, acaba lütfedip bize konaklayabileceğimiz iyi bir yer tarif edebilir misiniz" diye sordu.

Messer Torello, "Başımla beraber. Ben de zaten birazdan uşaklarımdan birini iş için Pavia taraflarına yollamayı düşünüyordum. Yanınıza vereyim; o sizi konaklayabileceğiniz rahat bir yere götürür" dedi ve uşaklarının en maharetlisine yanaşıp ne yapması gerektiğini söyledi. Uşağı onlarla birlikte yolladıktan sonra, elinden geldiğince hızlı bir biçimde evine ulaşıp güzel bir akşam yemeği hazırlattı ve masayı bahçeye kurdurduktan sonra kapının önüne çıkıp gelenleri beklemeye başladı.

Asilzadelerle birlikte dereden tepeden konuşa konuşa bambaşka yollardan ilerlemeye koyulan uşak, hiç belli etmeden hepsini efendisinin evinin önüne kadar getirdi. Messer Torello geldiklerini gördüğü anda konuklarını karşılamak için yerinden doğruldu ve gülerek "Efendiler, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz" dedi.

Akıllı bir adam olan Selahaddin, geri çevrilmekten çekindiği için Messer Torello'nun ilk karşılaştıklarında herhangi bir davette bulunmadığını, geceyi yanında geçirme talebini reddedemesinler diye kendilerini kurnazca evine getirttiğini anladı ve selamına

karşılık verdikten sonra "Efendi, insanların nezaketinden yakınmak mümkün olsaydı şayet, bizi yolumuzdan etmeniz bir yana, hiç hak etmediğimiz halde böylesine büyük bir konukseverliği, üstelik yalnızca tek bir selam karşılığında kabul etmek zorunda bıraktığınız için size adamakıllı sitem ederdik" dedi.

Hem irfan sahibi hem de tatlı dilli bir adam olan şövalye, "Halinizden tavrınızdan anladığım kadarıyla, benden göreceğiniz konukseverlik, gerçekte hak ettiğinizin yanında epey hafif kalır; ne var ki Pavia dışında kalınacak doğru düzgün bir yer bulamayacağınız da bir gerçek. Onun için, biraz daha rahat edebilmek adına yolunuzun bir parça değişmiş olmasına aldırmayın" dedi. Messer Torello bunları söylerken, hizmetçiler gelip konukların etrafını sardı; konuklar atlarından inince hizmetçiler hayvanların bakımıyla ilgilendi. Messer Torello, üç asilzadeyi kendileri için hazırlanmış olan odalara götürüp çizmelerini çıkarttırdı ve yemek vakti gelene dek, bir nebze zindelik kazansınlar diye, soğuk şaraplarla, sıcak sohbetiyle onları oyaladı.

Selahaddin'in gerek kendisi, gerek adamları, gerekse uşakları Latinceye aşinaydı; bu sayede konuşulanı anlıyor, kendilerini ifade edebiliyorlardı ve Messer Torello'nun, o güne dek karşılaştıkları insanlar içinde en hatırşinas, en güngörmüş, en hoşsohbet kişi olduğunu düşünüyorlardı.

Diğer yandan konuklarının sandığından çok daha seçkin kimseler oldukları sonucuna varan Messer Torello, o akşam kendilerine eşlik edemediği, daha görkemli bir ziyafette bulunamadığı için kendi kendine hayıflanmaya başlamıştı; fakat hemen ardından ertesi sabah bu durumu telafi edebileceğini düşündü ve uşaklarından birini çağırıp yapılması gerekeni söyledikten sonra Pavia'ya, son derece aklıselim ve gönlü yüce bir kadın olan karısının yanına yolladı. Pavia zaten çok yakındı, üstelik kapıları hiç kapatılmazdı. Uşağı gönderdikten sonra asilzadeleri bahçeye buyur etti ve onlara kibarca kim olduklarını, nereden gelip hangi yana gittiklerini sordu. Selahaddin, "Bizler Kıbrıslı tüccarlarız. Kıbrıs'tan geliyoruz ve iş için Paris'e gidiyoruz" cevabını verdi. Bunun üzerine Messer Torello, "Tanrı bizlere de nasip eylese; bizim topraklar da Kıb-

rıs'ın yetiştirdiği şu karşımda gördüğüm tüccarlar kadar asil kimseler çıkarabilse keşke" dedi.

Bir süre böylece söyleştikten, ardından başkaca konularda sohbet ettikten sonra yemek vaktinin gelmesiyle birlikte, Messer Torello konuklarını masaya buyur etti. Sofra apar topar kurulmuş olsa da yemekler gayet güzeldi, hizmet yerli yerindeydi. Sofranın kaldırılmasının üzerinden çok geçmeden Messer Torello, konuklarının yorgun olduğunu düşünerek, göz alıcı yatakları dinlensinler diye aralarında taksim etti ve az sonra kendisi de uyumaya gitti.

Pavia'ya yolladığı uşak, sözlerini karısına iletti; hanımlıktan ziyade hanedanlığa yaraşan asaletiyle kadın, Messer Torello'nun çok sayıdaki hizmetçisiyle arkadaşlarına haber yolladı ve görkemli bir ziyafet için gereken hazırlıkları yaptırdıktan sonra, kentin ileri gelenlerini meşaleler ışığında ziyafete çağırdı; ayrıca kocasının her buyruğunu harfiyen yerine getirerek giysiler, kumaşlar, kürkler hazırlattı. Sabah olup asilzadeler uyanınca Messer Torello yanına şahinlerini alıp onlarla birlikte atına atladı ve konuklarını yakınlardaki sığ bir ırmağa götürüp kuşlarının uçuşunu izletti. Selahaddin kendilerini Pavia'ya götürüp kentteki en güzel hana bırakacak birini sorunca Messer Torello, "Ben götürürüm, zaten benim de Pavia'ya gitmem gerekiyordu" dedi.

Konuklar bu sözlere inanıp Messer Torello ile birlikte keyif içinde yola koyuldular ve günün üçüncü çeyreğinde kente girdiler; fakat kentteki en iyi hana doğru götürüldüklerini zannederken, kendilerini Messer Torello'nun evinde buldular. Kentin ileri gelenlerinden oluşan yaklaşık elli kişi, asilzadeleri karşılamak üzere çoktan eve gelmişti ve konukları görünce hepsi birden dizginleri, üzengileri tutmak için etraflarını sarıverdi. Selahaddin ile yanındakiler bunu gördüğü anda neler olup bittiğini hemen anladılar ve "Messer Torello biz sizden böyle bir talepte bulunmamıştık ki! Dün gece bizim için zaten istemediğimiz kadar çok şey yaptınız. Bizi bıraksaydınız da kendi yolumuza gitseydik daha iyi olurdu" dediler.

Messer Torello onlara "Dün akşam yaptıklarımı size değil, talihe borçluyum, çünkü sizleri o vakitte o yola sokan, böylelikle

benim küçük evime gelmek mecburiyetinde bırakan talihti; ama bu sabahkileri size ve benimle birlikte etrafınızı saran bu soylu beylere borçluyum; tabii hep birlikte yemek yeme isteğini geri çevirmenin nezaketle bağdaştığı kanaatindeyseniz, o başka. Yine de eğer niyetiniz buysa, bizi elbette geri çevirebilirsiniz" diye cevap verdi.

Selahaddin ile yanındakiler, elleri mahkûm atlarından indiler ve kentin soyluları tarafından güler yüzle karşılandıktan sonra, kendileri için hazırlanmış olan birbirinden şatafatlı odalara alındılar. Yol kıyafetlerini çıkarıp bir nebze zindelik kazandıktan sonra özenle hazırlanmış görkemli salona geçtiler; burada öncelikle ellerini yıkamaları için kendilerine su takdim edildi, ardından tumturaklı törenler eşliğinde buyur edildikleri masada çeşit çeşit yemekler büyük bir ihtişamla servis edildi; öyle ki gelen imparator olsa, ancak bu kadar iyi ağırlanabilirdi. Her ne kadar Selahaddin ile heyetindekiler, haşmetlerinden ötürü büyük hürmet görmeye alışkın kimseler olsalar da, şövalyenin efendi değil sade bir yurttaş olduğunu bildiklerinden, meziyeti karşısında şaşırmadan edemediler ve şövalyenin karşılarına çıkan en seçkin kişi olduğunu düşündüler. Yemek bittikten ve sofra kaldırıldıktan sonra, bir süre mühim mevzular üzerine sohbete daldılar; fakat hava çok sıcaktı, bu yüzden Pavialı soylular, Messer Torello'nun ricası üzerine hep birlikte dinlenmeye çekildiler. Üç konuğuyla baş başa kalan Messer Torello onları bir odaya aldı ve kendisi için kıymet taşıyan ne varsa hepsini göstermiş olmak adına biricik karısını buraya çağırttı. Boyu bosu yerinde, endamı şahane kadın, son derece şık kıyafetler içinde, melekleri andıran iki yavrusunun arasında konukların karşısına geçip içten bir selam verdi. Konuklar kadını görür görmez ayağa kalktılar ve selamına karşılık verdikten sonra kadını aralarına oturtup, birbirinden güzel iki çocuğu şevkle övmeye koyuldular. Messer Torello'nun bir süreliğine yanlarından ayrılmasıyla birlikte konuklarla tatlı bir sohbete dalan kadın, onlara nereli olduklarını, hangi yana gittiklerini sordu; bunun üzerine asilzadeler, daha evvel Messer Torello'ya verdikleri cevabı yinelediler. Bu cevabın ardından kadın yüzünde gülümsemeyle "O

halde, kadınlık içgüdülerimin size bir faydası dokunsun. Birazdan sizin için ufak tefek hediyeler getirteceğim; fakat kadınların kalpleri nasıl küçükse, hediyeleri de öyle ufak tefektir; bu nedenle, hediyelerimi hor görmemenizi, hediyenin taşıdığı kıymeti değil, verenin iyi niyetini göz önünde bulundurarak hepsini kabul etmenizi rica ediyorum. Ne olur beni kırmayın ve lütfedip hediyelerimi alın" dedi ve her birine, tüccarlardan yahut yurttaşlardan ziyade efendilere yaraşan kalitede, biri ipek diğeriyse kürkle astarlanmış iki kat elbise getirtti; ayrıca yünden yapılmış giysilerin yanı sıra üç tane de ipek cüppe verip "Buyurun alın, kocama giydirdiğim kıyafetlerle birdir bunlar. Diğerleri pek kıymetli şeyler sayılmaz; ama eşlerinizden uzak olduğunuzu, uzun yoldan geldiğinizi ve daha epey yol gideceğinizi düşününce, tüccarlar da titiz ve zevkli kimseler olduklarına göre, epey iş göreceklerdir" dedi.

Şaşıp kalan asilzadeler, Messer Torello'nun nezaket konusunda hiçbir detayı atlamak istemediğini açıkça anladılar ve tüccarların giyemeyeceği kadar kaliteli kıyafetleri görünce Messer Torello tarafından tanınmış olmaktan korktular; yine de içlerinden biri "Hanımefendi, bunlar çok güzeller ve öyle kolay kolay kabul edilecek cinsten değiller; fakat sırf ricalarınız karşısında hayır demek mümkün olmadığı için, isteğinizi kabul etmek zorundayız" diye cevap verdi.

Bu arada Messer Torello dönmüş olduğu için kadın onlara veda edip yanlarından ayrıldı ve uşaklara mertebelerine uygun düşen, aynı türden armağanlar verdirtti.

Konuklar, tüm günü birlikte geçirmek için ısrar eden Messer Torello'nun ricası üzerine, uykudan uyandıktan sonra kıyafetlerini sırtlarına geçirip, Messer Torello ile kentte bir süre at bindiler; akşam yemeği vakti gelince kentin saygıdeğer seçkinlerinin eşliğinde muhteşem bir yemek yediler ve vakitlice dinlenmeye çekildiler. Sabahleyin yataklarından kalktıklarında yorgun beygirlerinin yerini üç adet yapılı, iyi cins atın almış olduğunu, aynı şekilde uşaklarına da yeni ve dinç atlar verilmiş olduğunu fark ettiler. Selahaddin bütün bunları görünce yanındakilere dönüp "Tanrı hakkı için, bu adamdan daha mükemmeli, daha düşüncelisi,

daha incesi bulunamaz. Eğer Hıristiyan kralların hükümdarlığı, bu adamın şövalyeliği kadar iyiyse, Babil sultanı hiç heveslenmesin; yoksa, şimdiye dek hazırlıklarına şahit olduklarımızı geçtim, içlerinden birini bile alt etmek için boşuna beklemiş olur!" dedi. Ardından, Messer Torello'yu geri çevirmenin mümkün olmadığını bildiklerinden, kibarca teşekkürlerini sunup atlarına bindiler.

Messer Torello, kentin dışına uzanan yolun büyük bir kısmında, kalabalık bir maiyetle birlikte onlara eşlik etti. Selahaddin, Messer Torello'yu çok sevmişti, fakat ondan ayrılmak ne kadar güç gelse de yoluna gitmeye mecbur olduğu için gerisingeri dönmesini istedi. Messer Torello'ya da Selahaddin'den ayrılmak bir o kadar güç geliyordu; yine de "Efendiler, madem öyle diyorsunuz, o halde istediğiniz gibi olsun; ama önce size söylemek istediğim bir şey var. Kim olduğunuzu bilmiyorum ve söylemek istemediğiniz müddetçe sormak da istemiyorum; lakin kim olursanız olun, tüccar olduğunuza inanmamı beklemeyin benden. Haydi, Tanrı'ya emanet olun!" dedi.

Selahaddin, Messer Torello ve maiyetiyle vedalaştıktan sonra "Efendi, olur da bir gün size tüccarlığımızı gösterebilirsek, belki itimadınızı kazanırız. Tanrı yolunuzu açık etsin" diye cevap verdi ve kendi heyetiyle beraber yanlarından ayrılırken, çıkacak savaşta yenilmeyip hayatta kaldığı takdirde, Messer Torello'yu, kendisinden gördüğü konukseverliği aratmayacak kadar iyi ağırlamaya kesin olarak karar verdi. Hep birlikte uzun uzun Messer Torello'dan, karısından, yaptıklarından, tüm yaşananlardan bahsettiler; her birini gitgide daha çok övdüler. Selahaddin heyetiyle birlikte batıyı binbir zahmetle baştan başa dolandıktan sonra, deniz yoluyla Mısır'a döndü ve gerekli bilgilerin hepsine sahip olduğundan önlemlerini alabildi. Pavia'ya dönen Messer Torello ise bu üç adamın kim olabileceğini uzun uzadıya düşündü ama hiçbir zaman gerçeği öğrenemedi, hatta gerçeğin yanına bile yaklaşamadı.

Sefer vaktinin gelmesiyle birlikte her yanda büyük bir savaş hazırlığı başlamıştı. Messer Torello, karısının yalvarıp yakarmalarına ve gözyaşlarına rağmen sefere katılmaya kesin kararlıydı ve gerekli hazırlıkları tamamladıktan sonra, tam atına bineceği

sırada çok sevdiği karısına dönüp "Karıcığım, gerek şahsi itibarım için, gerekse ruhumun selameti için gördüğün üzere bu sefere katılacağım. Malımız, mülkümüz, şerefimiz sana emanet. Gidişim kesin ama dönüşüm o kadar kesin değil; ne de olsa insanın başına bin türlü olay gelebilir. Onun için senden bir isteğim var: Başıma bir iş gelir de benden haber alamazsan eğer, buradan ayrılışımdan itibaren, yani bugünden başlayarak bir yıl bir ay bir gün boyunca bekle, o zamana kadar evlenme!" dedi.

Kadın, bir yandan hüngür hüngür ağlarken "Messer Torello, gitmekle öyle büyük bir keder içinde bırakıyorsunuz ki beni, nasıl teselli bulurum, bilmem. Ama bu kederi alt edecek kadar dirayetliysem ve başınıza bir iş gelecek olursa, yaşarken de ölürken de şundan emin olun: Ben Messer Torello'nun karısı olarak, onun anısıyla evli olarak yaşayacağım ve öyle öleceğim" cevabını verdi.

Bunun üzerine Messer Torello, "Karıcığım, sözünü tutmak için elinden geleni yapacağına kesinlikle eminim; ama hem genç hem de güzelsin, üstelik köklü bir ailedensin ve herkesin bildiği üzere son derece iffetlisin. Benden ses seda çıkmadığı takdirde, nüfuz sahibi birçok soylunun ailenden, kardeşlerinden seni isteteceğine, iyice üzerine geleceklerine ve ne kadar karşı koysan da sonunda direnemeyip onların isteğine boyun eğmek zorunda kalacağına en ufak bir kuşkum yok. Belirlediğim vadeyi uzatmamanı tam da bu yüzden istedim" dedi.

Kadın, "Verdiğim sözü yerine getirebilmek için ne gerekirse yapacağım; yine de dediğiniz gibi hareket etmek zorunda kalırsam, verdiğiniz talimata harfiyen uyacağım. Dilerim Tanrı sizi de beni de böyle zor bir duruma sürüklemez" dedi.

Kadın, sözlerinin sonuna gelince gözyaşları içinde Messer Torello'ya sarıldı ve "Eğer siz dönmeden önce ölmüş olursam, bu yüzüğe her baktığınızda beni hatırlayın" diyerek parmağındaki yüzüklerden birini çıkartıp verdi.

Messer Torello yüzüğü alıp atına atladı ve herkesle vedalaştıktan sonra yola çıktı. Kendi kafilesiyle birlikte Ceneviz'e vardıktan sonra, gemiye binip denize açıldı ve kısa zaman içinde Akka'ya ulaşıp Hıristiyan birliklerine katıldı; fakat Akka'dayken

birdenbire büyük çapta ölümcül bir salgın baş gösterdi. Salgından sağ çıkan Hıristiyanların hemen hemen hepsi, Selahaddin'in talihi yahut becerisi sayesinde, esir alındı ve çeşitli kentlere dağıtılarak hapse atıldı. Messer Torello da esir düşenler arasındaydı ve İskenderiye'de hapse atılmıştı; burada kimse kendisini tanımadığı ve kimliğini açık etmekten çekindiği için, mecburen ustası olduğu işe, yani kuş eğitmenliğine başladı. Selahaddin, bunu haber alınca onu hapisten çıkartıp kendi şahincisi yaptı; ama ikisi de birbirini tanımamıştı. Selahaddin'in "Hıristiyan" dışında başka bir isimle seslenmediği Messer Torello'nun aklı fikri yalnızca Pavia'daydı; onun için, pek çok defa kaçma girişiminde bulunmuş ama hiçbirinde başarılı olamamıştı. Bu yüzden, yurttaşlardan bazılarını fidye karşılığında kurtarmak için Selahaddin'le görüşmek üzere Ceneviz'den elçiler gelince, karısına hayatta olduğunu, en kısa sürede yanına döneceğini, kendisini beklemesini bildiren bir mektup yazmaya karar verdi ve kararını gerçekleştirdi. Önceden tanıdığı elçilerden birine mektubu verip, San Pietro in Ciel d'Oro'nun başrahibi olan amcasına iletmesini canı gönülden rica etti.

Messer Torello böylece yaşayıp gidiyordu. Derken bir gün Salahhaddin'in kuşlar hakkında kendisiyle sohbet ettiği sırada Messer Torello gülümsedi ve ağzıyla, vakti zamanında Salahhaddin'in Pavia'daki evinde kalırken pek çok defa şahit olduğu bir hareket yaptı. Bu hareketi gördüğü anda Selahaddin'in aklına Messer Torello geldi ve karşısındakini dikkatlice süzmeye başladı. Sonunda onu çıkarınca konuyu değiştirip "Söyleşene Hıristiyan, batının neresindensin sen" dedi.

"Lombardiyalıyım, efendim," dedi Messer Torello, "Pavia adındaki bir kenttenim. Düşük mertebeden, yoksul bir adamım."

Bunu duyduğu anda tahmininde yanılmadığına emin olan Selahaddin, sevinç içinde kendi kendine "Sonunda Tanrı, konukseverliğinin karşılığında kendisine ne kadar minnettar kaldığımı gösterme fırsatını bana tanıdı" dedi ve tek kelime etmeden tüm kıyafetlerini bir odaya toplattı; ardından Messer Torello'yu bu odaya götürüp "Bunların içinde evvelce görmüş olduğun bir kıyafet var mı, bak bakalım Hıristiyan" dedi.

Messer Torello kıyafetlere göz gezdirdi ve karısının vaktiyle Selahaddin'e hediye ettiklerini fark etti, ama bunların o kıyafetler olabileceği aklına gelmedi; yine de "Efendim, hiçbirini çıkaramadım. Yalnızca şu ikisinin evimde kalan üç tüccara verdiklerimle kendi giydiklerime benzediği kesin" cevabını verdi.

Bunun üzerine Selahaddin, daha fazla kendini tutamadı ve Messer Torello'ya sıkıca sarılıp "Siz Messer Torello di Stra'sınız, ben de karınızın bu kıyafetleri hediye ettiği o üç tüccardan biriyim. Yanınızdan ayrılırken günün birinde size tüccarlığımı gösterip itimadınızı kazanacağımı söylemiştim; işte o gün geldi" dedi.

Messer Torello bunu işitince hem çok sevindi hem de mahcup oldu. Onun gibi birini misafir ettiği için sevinçliydi; ama kendisini layığınca ağırlayamadığını düşündüğü için de mahcup düşmüştü. Selahaddin, "Messer Torello, mademki Tanrı sizi bana gönderdi, o halde beni değil, bundan böyle asıl kendinizi buranın efendisi bilin" dedi.

Büyük sevinç gösterilerinin ardından Selahaddin, krallara yaraşır kıyafetler giydirdiği Messer Torello'yu sarayın has adamla-

rının huzuruna çıkartıp övgü dolu sözlerle onun ne kadar değerli biri olduğundan bahsetti ve lütfuna kıymet veren herkesin, kendisine gösterdiği saygıyı Messer Torello'dan da esirgememesini emretti. O günden sonra herkes, en çok da Selahaddin'le birlikte evinde kalmış olan iki asilzade, ona büyük saygı gösterdi. Messer Torello, birdenbire göklere çıkarıldığını görmenin, bilhassa da mektubun amcasına kesinlikle ulaşmış olduğunu düşünmenin neticesinde Lombardiya'ya kafa yormaz oldu.

Selahaddin'in Hıristiyan birliklerini ele geçirdiği gün, Messer Torello di Dignes adında, pek de tanınmayan Provenzalı bir şövalye ya savaş meydanında ya da birliğinde ölmüş, ardından gömülmüştü; fakat Messer Torello di Stra asaleti nedeniyle ordu içinde tanınan biri olduğundan, Messer Torello'nun öldüğünü işiten herkes, öleni Messer Torello di Dignes değil, Messer Torello di Stra sanmıştı. Bu olayın üzerine Messer Torello da tutsak düşünce, kimse yanıldığının farkına varamadı ve böylece pek çok İtalyan geriye onun ölüm haberiyle dönmüş oldu; hatta onun öldüğüne, ardından gömüldüğüne bizzat şahit olduğunu söyleme cüreti gösterecek kadar ileri gidenler bile vardı. Bu haber karşısında yalnızca karısıyla akrabaları değil, onu tanıyan herkes dinmek bilmez, derin bir kedere gömüldü.

Karısının üzüntüsünü, ne denli acı çektiğini, nasıl ağladığını tarif etmek uzun sürer; yine de sonu gelmez buhranlarla geçen aylar boyunca yasa boğulduğu da bir gerçek. Ne var ki sonunda acısı hafifler gibi olunca, Lombardiya'nın ileri gelenleri onu sorup soruşturmaya, ağabeyleriyle akrabaları da yeniden evlenmesi için onu sıkıştırmaya başladı. Kadın pek çok defa gözyaşları içinde karşı koymaya çalıştıysa da en sonunda, Messer Torello'nun verdiği vade dolana dek kocaya varmamak kaydıyla, akrabalarının isteğine boyun eğmek zorunda kaldı.

Pavia'daki kadının hayatı böyle bir hal almıştı ve kocaya varmasına sekiz gün kalmıştı. Derken bir gün Messer Torello İskenderiye'de, daha önce Cenevizli elçilerle birlikte Ceneviz'e giden gemiye binerken gördüğü bir adama rastgeldi ve kendisine seslenip yolculuğunun nasıl geçtiğini, Ceneviz'e ne vakit vardıklarını

sordu. Adam, "Efendim, ben Kıbrıs'ta gemiden ayrıldım ama duyduğuma göre korkunç bir yolculuk olmuş. Sicilya'ya yaklaştıkları sırada patlak veren şiddetli bir fırtına gemiyi Berberistan kıyılarına sürüklemiş ve hayatını kaybeden iki kardeşim de dahil olmak üzere sağ kalan olmamış" dedi.

Messer Torello adamın hakikat dolu sözlerine inandı ve karısına verdiği vadenin dolmasına birkaç gün kaldığını hatırladı; Pavia'dakilerin halinden bihaber olduğunu düşününce, karısının yeniden evlenmesine kesin gözüyle baktı. Bu olay karşısında öylesine büyük bir kedere kapıldı ki iştahı kesildi, yataklara düştü ve ölümü düşler oldu. Selahaddin, çok sevdiği Messer Torello'nun durumunu haber alır almaz yanına geldi. Epeyce uğraşıp uzun uzadıya dil döktükten sonra, üzüntüsünün ve hasta düşmesinin sebebini öğrenince, daha önce kendisine bundan söz etmediği için ilk başta biraz çıkıştı; ardından müsterih olmasını istedi ve kendini topladığı takdirde, ne yapıp edip, söylediği vakitte onu Pavia'ya ulaştıracağını bildirdi, işin olurunu anlattı.

Selahaddin'in sözüne inandığından ve böyle şeylerin mümkün olduğunu, hatta daha önce pek çok defa yaşandığını işitmiş olduğundan Messer Torello'nun içi rahatladı ve dediğini yapması için Selahaddin'e üstelemeye başladı. Bunun üzerine Selahaddin, hünerlerini daha önce bizzat denediği bir büyücüsünü çağırdı ve ona Messer Torello'yu yatak üstünde, bir gecede Pavia'ya ulaştırmanın yolunu bulmasını emretti. Büyücü bunun yapılabileceği, fakat bu sırada Messer Torello'nun, kendi iyiliği için, uyuyor olması gerektiği cevabını verdi.

Selahaddin bu işi hallettikten sonra Messer Torello'nun yanına döndü ve onun, denilen vakitte Pavia'da olmanın yolu varsa gitmeye, yoksa ölmeye kesin kararlı olduğunu görünce, "Messer Torello, Tanrı biliyor ya, karınızı yürekten sevmenizi, başkasına varacak diye endişelenmenizi biraz olsun yadırgamıyorum; çünkü günün birinde çiçek gibi solacak güzelliğini bir kenara bıraksak bile, kanaatimce kendisi gerek duruşuyla, gerek tavırlarıyla, gerek görgüsüyle bugüne dek tanıdığım onca kadın içinde övgüye, kıymete en layık kişidir. Talih sizi buraya kadar getirdiğine göre,

geri kalan ömrümüzde ikimiz bir olup elimdeki krallığı birlikte idare etseydik, çok sevinirdim; ama ya ölmeye ya da belirlenen vakitte Pavia'ya varmaya kesin kararlı olduğunuza göre, Tanrı bu işe razı değil; yine de önceden haberim olsaydı eğer, sizi evinize anlı şanlı bir biçimde, büyük bir maiyet eşliğinde, erdeminize yaraşır surette ulaştırmak isterdim. Ama mademki buna ihtimal yok ve mademki bir an önce orada olmak istiyorsunuz, o halde sizi daha önce dediğim şekilde göndermeye çalışacağım" dedi.

Messer Torello, "Efendim, sözleriniz bir yana, yaptıklarınızla bana zaten hak ettiğimden çok daha yüce gönüllü biri olduğunuzu açıkça göstermiştiniz; onun için bundan hiç bahsetmeseydiniz bile, hayatım boyunca ve ölüm anımda sözlerinizin doğruluğundan asla kuşku duymazdım. Ne var ki bir an önce yola çıkmaya karar verdiğim için size yalvarırım, şu yapacağınızı söylediğiniz işi bir an önce hallediverin; çünkü yarın son gün, ondan sonra bekleyenim kalmayacak" dedi.

Selahaddin her şeyin tastamam hazır edildiğini söyledi; ertesi gün, Messer Torello'yu göndermek için akşamın olmasını beklerken, genişçe bir odaya, oraların tarzında hazırlanmış, her yanı sırmalı, tamamı kadifeden döşeğiyle çok şık, çok güzel bir yatak getirtti ve yatağın üstüne, sonraları bizim burada paha biçilemez bir hazine diye nitelenen, yer yer iri incilerle, kıymetli ve nadir taşlarla bezeli bir örtü serdirip, böylesi bir yatağa yaraşır iki de yastık koydurdu. Bunları hallettikten sonra, gücü kuvveti iyice yerine gelen Messer Torello'ya, Müslümanların tarzında, daha önce kimsenin görmediği güzellikte, gösterişli kıyafetler giydirilmesini ve başına yine oraların usulüne uygun, uzunca bir sarık dolanmasını buyurdu. Vakit yeterince geç olunca, yanında adamlarıyla Messer Torello'nun durduğu odaya gidip yanına oturdu ve neredeyse ağlamaklı bir sesle, "Messer Torello, sizden ayrılma vakti yaklaştı; hiç içime sinmese de birazdan çıkacağınız yolculuğun yapısı gereği ne size eşlik edebilirim ne de yanınıza birini verebilirim; onun için sizinle burada, bu odada vedalaşmaya karar verdim ve bu maksatla yanınıza geldim. Sizi Tanrı'ya emanet etmeden önce, aramızdaki sevginin ve dostluğun hatırına sizden

beni unutmamanızı rica ediyorum. Mümkünse, vademiz dolmadan önce Lombardiya'daki işlerinizi yoluna koyup bir kez olsun beni görmeye gelin; böylece, hem sizi yeniden görmenin sevincini yaşarım hem de şu anda aceleniz dolayısıyla size karşı işlemek zorunda kaldığım ne kadar kusur varsa geldiğinizde hepsini telafi ederim. O gün gelene dek mektuplarınız vasıtasıyla benimle irtibat kurmaktan, yapmamı istediğiniz her ne varsa bildirmekten asla çekinmeyin; keza şu dünya üzerinde kesinlikle herkesten çok sizin dileğinizi yerine getirmekten zevk duyarım" dedi.

Messer Torello gözyaşlarını tutamadı; öyle ki gözyaşları konuşmasına mani olduğundan ancak birkaç kelimeyle cevap verebildi ve yaptığı iyilikleri, yüceliğini unutmasına imkân bulunmadığını, fırsatını bulduğu takdirde muhakkak isteğini yerine getireceğini söyledi. Selahaddin onu sıkıca kucaklayıp öptü ve gözünde yaşlarla ona "Tanrı yolunuzu açık etsin" dedikten sonra odadan çıktı. Sarayın has adamları da onun ardından odadan ayrıldılar ve Selahaddin'le birlikte yatağın durduğu odaya geldiler.

İyice geçe kaldıkları ve büyücünün bir an önce harekete geçmek için sabırsızlandığı sırada Messer Torello'nun yanına bir hekim geldi ve ona güç kazanmasını sağlamak için getirdiğini söylediği bir ilaç içirdi. Çok geçmeden Messer Torello uykuya daldı ve uyuduğu sırada Selahaddin'in emriyle şık ve güzel yatağa taşındı. Selahaddin yatağın üstüne son derece kıymetli, epey büyük, çok güzel ve daha sonra üzerindeki işaretten açıkça anlaşıldığı üzere Messer Torello'nun karısına gönderdiği bir taç bıraktı. Ardından Messer Torello'nun parmağına, meşale alevini andıran ışıltılar saçan yakutuyla neredeyse paha biçilemez değerde bir yüzük taktı ve yanına üzeri işlemeli, yine kolay kolay paha biçilemeyecek cinsten bir kılıç iliştirdi; bütün bunların yanı sıra yakasına, eşi benzeri görülmemiş incilerle çok sayıda kıymetli taşın süslediği bir iğne taktı. Daha sonra her iki yanına içi sikke dolu iki altın kâse bıraktırdı ve etrafına sürüsüyle yüzükler, kemerler, üzeri incili saç tokaları ve daha nice mücevherler koydurdu ama şimdi hepsini anlatması çok uzun sürer. Selahaddin, bütün bunları hallettikten sonra Messer Torello'yu bir kez daha öpüp büyücüye elini çabuk

tutmasını söyledi; hemen ardından Messer Torello, Selahaddin'in gözleri önünde birdenbire yatakla birlikte kayıplara karışıverdi. Selahaddin'le adamları ise onun hakkında sohbete daldı.

Messer Torello, tam da istediği gibi Pavia'daki San Pietro in Ciel d'Oro Kilisesine ulaşmıştı ve zangocun sabah çanlarını çaldıktan sonra elinde meşaleyle kiliseye girdiği sırada, bahsi geçen mücevherlerle takıların kapladığı yatakta uyuyordu. Zangoç birden karşısında gösterişli yatağı görünce, hem çok şaşırdı hem de öyle büyük bir korkuya kapıldı ki gerisingeri dönüp kaçmaya başladı. Başrahiple papazlar onun kaçtığını görünce meraklandılar ve nedenini sordular; bunun üzerine zangoç olanları anlattı.

Başrahip, "Öyle kolay kolay korkuya kapılacak yaşta çocuk değilsin ki artık, kilisede yeni de sayılmazsın. Haydi, gidelim de seni böyle korkutan neymiş bir bakalım" dedi.

Başrahiple diğer papazlar, birkaç tane daha meşale yakıp hep birlikte kiliseye girdiler ve o güzelim, gösterişli yatakla, yatağın üzerinde uyumakta olan şövalyeyi gördüler. Yatağa bir adım bile yaklaşmadan, çekine çekine, tedirginlik içinde görkemli mücevherlere bakarlarken Messer Torello, ilacın etkisi geçmiş olacak ki, yatağında doğrulup derin bir nefes aldı. Başrahiple papazlar bunu gördükleri anda korkuyla "Tanrım, sen yardımcımız ol!" diye bağıra bağıra kaçıştılar.

Messer Torello gözlerini açıp etrafa bakınınca, tam da Selahaddin'den talep ettiği yerde olduğunu anladı ve çok rahatladı; hemen ardından oturmak için yatağında doğruldu ve yanına yöresine şöyle bir göz gezdirdiğinde, her ne kadar, Selahaddin'in ne denli yüce gönüllü biri olduğunu önceden biliyor olsa da onun sandığından çok daha cömert olduğunu açıkça anladı. Bu esnada, papazların kaçıştığını duyunca, nedenini tahmin ederek, yerinden hiç kıpırdamadan başrahibe ismiyle seslendi ve kendisinin yeğeni Torello olduğunu, boşuna korkmamasını söyledi.

Başrahip bunu duyduğu anda daha da büyük bir korkuya kapıldı çünkü onu aylardır ölü sanıyordu; ama bir zaman sonra hâlâ kendisine seslendiğini duyunca, mantığına kulak verip sakinleşti ve haç çıkartarak Messer Torello'nun yanına gitti.

Messer Torello, "Ah peder, niçin korkuyorsunuz? Tanrı'ya şükür hayattayım. Buraya dönmek için denizler aştım" dedi.

Başrahip, gür sakallarına, üzerindeki Arap kıyafetlerine rağmen az sonra onu tanıdı ve içi büsbütün rahatladı; ellerinden tutup "Hoş geldin, evladım" dedi. Ardından, "Fakat korkuya kapılmamız seni şaşırtmasın, çünkü bu civarda senin ölmüş olduğunu zannetmeyen tek bir kişi bile yok; öyle ki karın Madonna Adalieta ailesinin ısrarlarına, tehditlerine dayanamayarak hiç istemediği halde yeniden nişanlandı. Hatta tam da bu sabah kocaya varacak; düğün ve kutlama için hazırlıklar çoktan yapıldı" diye devam etti.

Messer Torello, ihtişamlı yatağından kalkıp başrahiple papazları sevgiyle kucakladıktan sonra, ayrı ayrı her birine, birtakım işlerini halledene dek dönüşünden kimseye bahsetmemelerini tembih etti ve kıymetli mücevherleri güvenli bir yere koydurduktan sonra, başrahibe o ana dek başından geçenleri anlattı. Başrahip şansının yaver gitmesine sevindi ve onunla birlikte Tanrı'ya şükretti; ardından Messer Torello, ona karısının yeni kocasını sordu; bunun üzerine başrahip ona adamın kim olduğunu söyledi.

Messer Torello, "Döndüğüm duyulmadan önce karımın düğündeki halini, tavrını görmek istiyorum. Dini bütün kimseler, böylesi eğlentilere gitme âdetinde değildir, biliyorum ama hatırım için bir yolunu bulun da akşama birlikte gidelim" dedi.

Başrahip, "Tabii, seve seve" diye cevap verdi ve gün ağarınca damada birini gönderip bir ahbabıyla birlikte düğüne gelmek istediğini bildirdi. Asil adam, kıvanç duyacağı cevabını verdi.

Messer Torello, yemek vaktinin gelmesiyle birlikte, üzerindeki kıyafetleri değiştirmeden, başrahibin yanında damadın evine gitti. Onu her gören şaşkın şaşkın bakıyor ama hiçbiri onu tanıyamıyordu; ayrıca başrahip herkese Messer Torello'nun Sultan tarafından Fransa kralına elçi olarak gönderilen bir Müslüman olduğunu söylüyordu. Messer Torello tam da karısının karşısındaki masaya alınınca büyük bir hevesle kadını süzmeye koyuldu ve düğünden hoşnut olmadığını yüzünden okudu. Arada sırada

kadın da aşinalıktan ziyade kıyafetinin tuhaflığından ötürü ona bakıyordu; yoksa gür sakalıyla garip kıyafeti yüzünden ve kocasının kati surette öldüğünü düşündüğünden onu tanımasına imkân yoktu. Messer Torello, karısının kendisini hâlâ hatırlayıp hatırlamadığına bakma vaktinin geldiğine karar verince, kadının ayrılırken kendisine hediye ettiği yüzüğü eline aldı ve kadına hizmet eden gençlerden birini çağırıp "Benim adıma geline de ki bizim oralarda bir âdet vardır. Benim gibi bir yabancı, onun gibi yeni evlenen bir hanımın düğün yemeğine teşrif ettiyse, gelin, bundan şeref duyduğunu göstermek için kendi kupasını şarapla doldurup yabancıya gönderir ve yabancı şaraptan dilediği kadar içtikten sonra, kupanın üzerini örtüp kalan şarabı içmesi için kupayı geline geri yollar" dedi.

Delikanlı bu sözleri kadına iletti. Görgü sahibi, aklıselim kadın, onun son derece mühim bir şahsiyet olduğunu zannetti ve düğününe teşrif etmesinden ötürü kendisine minnet duyduğunu göstermek adına, önünde duran altın kupanın yıkanmasını ve şarapla doldurulduktan sonra konuğa takdim edilmesini buyurdu; buyruğu harfiyen yerine getirildi.

Messer Torello kadının yüzüğünü ağzına atmıştı; şarabı içerken kimseye fark ettirmeden yüzüğü kupanın içine bıraktı ve dibinde azıcık şarap kalınca kupanın üstünü örtüp kadına geri yolladı. Kupayı alan kadın, geleneği eksiksiz yerine getirmek için üzerindeki örtüyü kaldırıp şarabı ağzına götürdü ve o anda yüzüğü gördü. Bir süre tek kelime etmeden yüzüğe baktıktan sonra, bunun ayrıldığı sırada Messer Torello'ya verdiği yüzük olduğunu anladı ve bunun üzerine yabancı sandığı Messer Torello'ya gözünü dikip bakmaya başladı. Sonunda onu tanıdı ve o anda önündeki masayı yere devirerek çıldırmış gibi ayağa fırlayıp "Kocam bu! Gerçekten de Messer Torello bu!" diye bağırmaya başladı. Hemen sonra, Messer Torello'nun oturduğu masaya koşup üstündeki kıyafete, masadaki öteberiye aldırmadan var gücüyle boynuna atıldı ve öylesine sıkı sıkı sarıldı ki etraftakiler ne yapsa, ne dese kâr etmedi. Messer Torello kendine hâkim olmasını, önlerinde sarılmak için daha nice vakit olduğunu söy-

leyene dek kollarını boynundan çekmedi; ancak ondan sonra yerinden doğrulabildi.

Bir yandan düğün dağılmış olsa da diğer yandan onun gibi bir şövalyeye yeniden kavuşmanın sevinci yaşanıyordu. Messer Torello herkesin susmasını rica ettikten sonra ayrıldığı günden başlayarak o ana dek başından geçenleri bir bir anlattı ve konuşmasının sonunda, öldüğünü zannederek karısıyla evlenen asil adama dönüp, yaşadığına göre karısını geri alacağı için kendisine gücenmemesini istedi. Damat, bu işe içerlemiş olmasına rağmen Messer Torello'ya dilediği gibi davranabileceğini, kendisine ait olana ne yapacağına ancak kendisinin karar verebileceğini söyleyerek dostça ve mertçe bir cevap verdi. Kadın, damadın verdiği yüzükle tacı oracıkta bırakıp kupadan çıkan yüzükle sultanın yolladığı tacı taktı. Ardından bulundukları evden çıkıp düğün alayıyla birlikte hep beraber Messer Torello'nun evine geldiler ve hâlâ yasını tutarken şimdi ona neredeyse mucize gözüyle bakan dostlarıyla, akrabalarıyla, hemşerileriyle sevinç içinde uzun uzadıya hasret giderdiler.

Messer Torello, kıymetli mücevherlerin bir kısmını düğün masraflarını üstlenen kişiye, başrahibe ve daha başka kimselere dağıttıktan sonra birden fazla ulakla Selahaddin'e sağ salim memleketine döndüğünü haber verdi, kendisinin dostu ve hizmetkârı olduğunu bildirdi ve uzun yıllar boyunca, saygıdeğer karısıyla birlikte eskisinden de asil yaşadı. Messer Torello ile biricik karısının dertleri böylece son bulmuş, içten ve hesapsız misafirperverlikleri mükâfatına kavuşmuş oldu. İncelik peşinde koşan niceleri, durumları elverdiği halde, daha işe girişmeden, yaptığının karşılığını misliyle görmek isteyecek kadar beceriksizce davranır; onun için, yaptıklarına karşılık alamadıklarında, buna ne kendileri şaşırsınlar ne de başkaları.

10. HİKÂYE

Tebaasının ısrarı karşısında evlenmek zorunda kalan Saluzzo markisi, eşini kendi seçmiş olmak için bir köylünün kızını alır; karısından iki evladı olur, fakat iki evladını da öldürtmüş gibi davranır; sanki karısından bıkmış, yeniden evlenmek istiyormuş gibi yaparak kendi kızını yeni karısıymış gibi eve getirir; kadını sırtında bir gömlekle evden atar; kadının hepsine sabırla katlandığını görünce, ona eskisinden daha çok kıymet verir ve eve geri getirtir; büyümüş olan iki evladını kadına gösterir; bir markiz olarak itibarını yüceltir ve kadına saygı duyulmasını sağlar.

Kralın anlattığı ve görünüşe göre herkesin çok hoşuna giden uzun hikâye sona erince Dioneo gülerek, "Hayaletin dikelmiş kuyruğunu indirmek için geceyi bekleyen iyi yürekli adam,* Messer Torello'ya ettiğiniz bütün bu övgülere en fazla iki kuruşluk kıymet biçerdi" dedi ve ardından, anlatmak üzere geriye yalnızca kendisinin kaldığını bildiğinden söze başladı:

Şefkatli hanımlar, anladığım kadarıyla bugün krallara, sultanlara ve onların ayarındaki insanlara ayrılan bir gün; o halde ben de, sizden ayrı düşmemek adına bir markizden bahsetmek isterim. İyi bir netice sağlamasına rağmen markizin yaptıkları hiç de hoş değildi; hatta delice bir vahşilikten ibaretti. Bu yüzden her ne kadar markiz için işler yolunda gitmiş olsa da kimseye kendisini örnek almasını tavsiye etmeyeceğim; neticede yaptığı, büyük günahtı.

Uzun zaman önceki Saluzzo markilerinden biri Gualtieri isimli bir gençti; kendisi evin en büyüğüydü ama hiç evlenmemiş, çoluk çocuğa karışmamıştı ve bu sayede zamanının büyük bir kısmını kuş peşinde, hayvan avında geçirebiliyordu. Evlenip çocuk sahibi olmak gibi bir düşüncesi yoktu ve bu bilgeliğinden ötürü büyük saygıyı hak ediyordu; fakat tebaası bundan hiç hoşnut değildi. Mirasını vârissiz, kendilerini efendisiz bırakmaması için evlenmesi konusunda diretiyorlardı; hatta beklentilerini karşılayacak ka-

Bkz. 7. Gün, 1. Hikâye.

dar iyi bir aileden gelen, birlikte mutlu olabileceği bir kızı bizzat arayıp bulmayı teklif ediyorlardı ama Gualtieri onlara "Dostlarım, mizacına uygun tabiatta birini bulmak son derece zorken, birbirine zıt bir sürü çift olduğunu, kendine uygun olmayan bir kadına denk gelmiş erkeğin hayatındaki zorluğu düşündüğüm için hiçbir zaman kalkışmak istemediğim bir işe zorluyorsunuz beni. Üstelik anasının, babasının huyuna suyuna bakarak kızının beni mutlu edip etmeyeceğini anlayacağınızı sanmanız da tam bir budalalık. Zaten babasını ne kadar tanıyabilirsiniz, annesinin sırlarını nasıl öğrenirsiniz, orasını hiç anlamadım; dahası ailesini tanısanız bile, kızlar genellikle annesine de babasına da benzemez ki! Yine de beni prangaya vurmaya bu kadar heveslisiniz madem, dediğiniz gibi olsun; fakat işler sarpa sardığında, kabahati kendimden başkasında aramamak için eşimi kendim seçmek istiyorum. Ayrıca şunu da baştan belirteyim, evleneceğim kişi her kim olursa olsun, eğer kendisine hanımınız olarak itibar etmezseniz, hiç istemediğim halde sırf ısrarınız yüzünden evlenmiş olmam ne demekmiş hepinize gösteririm ve sonunda zararlı çıkan siz olursunuz" dedi. Bunun üzerine iyi yürekli tebaa, "Siz yeter ki evlenmeyi kabul edin, biz her şeye razıyız" cevabını verdi.

Gualtieri evine yakın köylerden birinde yaşayan yoksul bir genç kızı oldukça güzel buluyor, halini tavrını çok beğeniyor, birlikte gül gibi geçinip gidebileceklerini düşünüyordu; bu yüzden işi hiç uzatmadan onunla evlenmeye karar verdi ve kızın yoksul bir adam olan babasını çağırtıp niyetinden bahsetti. Adamla aralarında anlaştıktan sonra civardaki tebaasını bir araya toplayıp "Dostlarım, dünya evine girmemi dört gözle bekliyorsunuz madem, evlenmeye can attığımdan değil, sırf sizi memnun etmek için bir eş alacağım. Her kimle evlenirsem evleneyim memnun olacağınız ve hanımınız olarak kendisine itibar edeceğiniz konusunda söz verdiniz, biliyorsunuz; işte şimdi, size verdiğim sözü yerine getirmenin ve sizlerden de sözünüzü tutmanızı istememenin vakti geldi, çünkü hemen yakınlarda yaşayan, tam da gönlüme göre bir kız buldum ve bir an önce evlenip, birkaç gün içinde kendisini eşim olarak buraya getirme niyetindeyim. Size düğün için güzel

bir kutlama hazırlamak ve gelini saygın bir biçimde karşılamak düşüyor; böylece ben sözümü tutup sizi sevindirmiş, sizler de sözünüzde durarak beni mutlu etmiş olursunuz" dedi.

Bu habere çok sevinen iyi yürekli adamlar, hep bir ağızdan memnuniyetlerini dile getirdiler ve evleneceği kişi her kim ise, kendisini hanımları bilip gereken saygıyı göstereceklerini belirttiler; bu konuşmanın ardından hep birlikte güzel, şatafatlı, keyif dolu bir kutlama için hazırlıklara giriştiler. Gualtieri de onlardan geri kalmayarak görkemli, kalabalık bir düğün için gerekli hazırlıkları tamamladı ve arkadaşlarına, akrabalarına, kentin ileri gelenlerine ve civardaki seçkinlere davet yolladı. Bütün bunların yanı sıra, şık, pahalı kumaşlar aldırdı ve evlenmeye niyetlendiği kızla aynı ölçülerde görünen bir genç kızın üstüne başına göre kumaşları kestirip biçtirdi; ayrıca kemerler, yüzükler aldırıp şık ve pahalı bir taç ile yeni gelinlere yaraşan ne varsa hepsinden hazırlattı.

Sonunda düğün için belirlenen gün gelip çattı. Gualtieri, gerekli hazırlıkları tamamladıktan sonra, günün üçüncü çeyreği henüz yarılanmamışken, kendisini onurlandırmak üzere peşi sıra gelenlerle birlikte atına atlayıp "Efendiler, gelin almaya gitme vakti geldi" dedi ve kafileyle beraber kızın köyüne, ardından da babasının evine vardı; bu sırada genç kız, diğer kadınlarla birlikte Gualtieri'nin kiminle evleneceğine bakabilmek için telaş içinde pınardan su taşıyordu. Gualtieri onu gördüğü anda Griselda diye adıyla seslendi ve babasının nerede olduğunu sordu; genç kız, mahcup mahcup "Babam evde, efendim" dedi.

Bunun üzerine atından inen Gualtieri, adamlarına kendisini beklemelerini emredip yalnız başına yoksulluk içindeki eve girdi ve genç kızın Giannucole adındaki babasının yanına varıp "Buraya Griselda ile evlenmeye geldim; ama önce kendisine sizin huzurunuzda birkaç soru sormak isterim" dedi. Ardından genç kıza, evlendikleri takdirde, söylediklerine ya da yaptıklarına kırılmadan yalnızca kendisini mutlu etmeye çalışıp çalışmayacağı, her şeyi uysallıkla karşılayıp karşılamayacağı gibi birtakım sorular sordu ve genç kızdan hepsine olumlu yanıt aldı. Bunun üzerine

genç kızı elinden tutarak dışarı çıkarıp kendi kafilesinin ve diğer insanların önünde anadan üryan soydu ve önceden hazırlattığı kıyafetleri, ayakkabıları getirtip bir çırpıda kıza giydirdi, karmakarışık saçlarının üstüne bir de taç kondurdu. İnsanlar şaşkın şaşkın ne olduğunu anlamaya çalışırken "Efendiler, beni kocalığa kabul ettiği takdirde, kendisinden eşim olmasını isteyeceğim kişi işte karşınızda" dedi ve afallamış halde, mahcup mahcup duran kıza dönüp "Griselda, beni kocalığa kabul ediyor musun" diye sordu.

Kız "Evet, efendim" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Gualtieri "Ben de seni karılığa kabul ediyorum," diyerek herkesin önünde genç kızla evlendi ve gelini ata bindirip, itibarına yaraşır biçimde, peşinde kafileyle evine getirdi. Burada öylesine güzel, öylesine ihtişamlı bir düğün ve öyle hoş bir kutlama yapıldı ki Fransa kralının kızı gelin olsa ancak bu kadar olabilirdi.

Yeni gelinin kıyafetleriyle beraber hali, tavrı da değişmiş gibiydi. Daha önce yüzünün de endamının da gayet güzel olduğunu söylemiştik; oysa şimdi hâlâ eskisi gibi güzel olmakla birlikte öylesine alımlı, öylesine tatlı, öylesine oturaklı biri olup çıkmıştı ki bu haliyle bir zamanlar Giannucole'nin koyun çobanı kızına değil bir asilzadenin kızına benziyor ve kendisini önceden tanıyan herkesi şaşkına çeviriyordu; üstelik kocasına karşı o kadar uysal, o kadar itaatkârdı ki Gualtieri kendini dünyanın en mutlu, en huzurlu insanı sayıyordu; dahası kocasının tebaasına karşı yine aynı şekilde öylesine şefkatli ve sevecendi ki onu sevmeyen, yürekten hürmet etmeyen kimse yoktu. Hatta herkes iyiliği, selameti, esenliği için dua ediyor, önceleri onunla evlendiği için Gualtieri'nin pek de akıllıca hareket etmediğini söyleyenler, şimdi yoksul kıyafetlerinin içinde, köylü halinin altında yatan yüce erdemi ondan başka kimse göremedi diye Gualteri'nin dünyadaki en bilge, en açıkgöz kişi olduğunu dile getiriyorlardı. Kısacası Griselda, çok geçmeden yalnızca kocasının topraklarında değil dört bir yanda ne kadar değerli, nasıl da iyi huylu biri olduğundan bahsettirecek ve evlendikleri sırada kendisi hakkında kocasına laf edenlerin fikrini tümden değiştirecek kadar güzel davranışlar sergilemeyi becermişti.

Gualtieri'nin yanına yerleşmesinin üzerinden çok geçmeden hamile kaldı ve günü dolunca bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Gualtieri büyük sevinç içindeydi ama az sonra kafasında, kadının sabrını katlanması imkânsız, uzun bir sınavdan geçirmek gibi bir düşünce belirdi ve aşağı tabakadan gelmesinden ötürü, bilhassa doğum yaptığını gördüklerinden beri, tebaasının iyiden iyiye huysuzlandığını, kız doğurduğu için söylenip durduklarını dillendirerek, ilk başlarda kadını sözleriyle yaraladı ve bu durum canını fena halde sıkmış gibi davrandı.

Bu sözleri duyduğu zaman kadının ne yüzünde ne de iyi niyetine dair davranışlarında herhangi bir değişiklik olmadı ve "Efendim, onlardan daha aşağı mertebeden geldiğimi, teveccüh gösterip bana layık olmadığım bir onur bahşettiğini biliyorum. İtibarın, refahın için doğrusunu nasıl biliyorsan öyle yap; ben her şeye razıyım" dedi. Gualtieri için bu cevabın kıymeti büyüktü; çünkü gerek kendisinin gerekse başkalarının gösterdiği saygıdan ötürü kadının kibre kapılmadığını anlamıştı.

Aradan kısa bir zaman geçtikten sonra, genel itibariyle tebaasının doğan kız çocuğundan hazzetmediğini söyleyip önceden talimat verdiği uşağını kadına yolladı. Uşak yüzünde acıklı bir ifadeyle kadına "Hanımefendi, canımdan olmak istemiyorsam, efendimin verdiği emri yerine getirmek zorundayım. Kendisi bana kızınızı almamı ve ..." dedi ama devamını getirmedi.

Kadın, bu sözleri işitince ve uşağın yüzünü görünce, önceki konuşmaları hatırlayarak uşağa kızını öldürme emri verildiğini anladı; bunun üzerine yavrusunu apar topar beşiğinden aldı, öpüp kutsadı ve yüreğine ateş düştüğü halde, istifini hiç bozmadan bebeği uşağın kucağına bırakıp "Al, efendinin, ki kendisi benim de efendimdir, emri neyse yerine getir. Yalnızca, bu konuda bir talimat yoksa eğer, vahşi hayvanlarla kuşların parçalamayacağı bir yere bırak" dedi. Uşak kızı aldı ve kadının sözlerini Gualtieri'ye iletti. Kadının metaneti karşısında şaşırıp kalan Gualtieri, kızı uşakla birlikte Bolonya'daki bir hanım akrabasına yolladı ve güzelce büyütülmesini, özenle yetiştirilmesini, kimin çocuğu olduğundan asla bahsedilmemesini rica etti.

Bu olayın ertesinde kadın yeniden hamile kaldı ve günü dolunca bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi. Gualtieri için oğlu çok kıymetliydi ama yine de yaptıkları onu ikna etmemişti; bu yüzden kadına daha büyük bir gaddarlık etmeye karar verdi ve bir gün sanki canı sıkkınmış gibi davranarak "Kadın, sen bu oğlanı doğurduğundan beri; benden sonraki efendileri Giannucolo'nun torunu olacak diye adamlarım öyle fena sitem ediyorlar ki artık hepten geçinemez olduk. Yerimden olmak istemiyorsam eğer, korkarım, yine geçen sefer yaptığımı yapmam ve sonunda seni bırakıp başka bir kadın almam gerekecek" dedi.

Kadın onu sabırla dinledi ve yalnızca "Efendim, benim için seni mutlu görmekten daha mühim bir şey yok; onun için, sen kendi rahatına bak, içinden nasıl geliyorsa öyle yap ve beni hiç aklına getirme" cevabını verdi.

Birkaç gün sonra Gualtieri, tıpkı kızında olduğu gibi oğlu için de birini yolladı ve onu da öldürtmüş gibi yaptı; ardından tıpkı kızını gönderdiği gibi, oğlunu da yetiştirilmek üzere Bolonya'ya gönderdi. Bu olay karşısında kadın, kızının ardından nasıl davrandıysa, yine aynı davrandı; ne sözlerinde ne de hareketlerinde bir değişiklik vardı. Gualtieri buna çok şaşırdı ve kendi kendine başka hiçbir kadının onun yaptığını yapamayacağını söyledi. Müsaade ettiği sürece evlatlarının üstüne nasıl titrediğini görmemiş olsa, çocukları başından savmak için böyle yaptığını zannederdi; neyse ki kadının, bilgeliğinden ötürü bu şekilde davrandığının farkındaydı.

Tebaası, kendi evlatlarını öldürttüğünü sandığından onu yerden yere vuruyor, zalim adamın teki olmakla suçluyor, kadına ise derin bir şefkat besliyordu; kadınsa, böylesi bir ölüm karşısında üzüntülerini paylaşmak için yanına gelenlere, çocuklarının babası böylesini münasip gördükten sonra bundan ancak memnuniyet duyacağını söylüyor, başka da tek laf etmiyordu. Böylece kızının doğumunun üzerinden uzun yıllar geçti ve Gualteri, karısının sabrını son defa sınama vaktinin geldiğine karar vererek, tebaasına, Griselda'nın karısı olmasına kesinlikle katlanamadığını, onu almakla bir gençlik hatası ettiğini anladığını, Griselda'yı bırakıp başka bir kadınla evlenebilmek için ne yapıp edip papadan gerekli

izni alacağını söyledi; bu yüzden iyi yürekli pek çok kişiden de epey azar işitti ama yalnızca böylesini uygun gördüğünü söylemekle yetindi. Bu sözler kadının kulağına kadar geldi ve yeniden baba evine dönmek, belki de eskiden yaptığı gibi koyun gütmek, canı gibi sevdiği adamın başka bir kadına tutulduğunu görmek zorunda kalacağını düşününce yüreği sızladı ama daha önce kaderin her sillesine boyun eğdiği gibi, buna da yüzünde kararlılıkla katlanmaya karar verdi.

Çok geçmeden Gualtieri Roma'dan kendine sahte mektuplar yollattı ve bu mektuplar aracılığıyla tebaasını, papanın Griselda'yı bırakıp başka bir kadınla evlenmesi için gerekli izni verdiğine inandırdı; ardından Griselda'yı yanına çağırttı ve bir sürü insanın önünde ona "Kadın, papadan gelen icazet sayesinde artık seni bırakıp başka bir kadınla evlenebilirim. Benim atalarım son derece seçkin asilzadelerdi ve bu toprakların efendisiydi, oysa seninkiler birer rençberdi; onun için bundan böyle eşim olmamanı, yanında getirdiğin drahomayı da alıp babanın evine dönmeni istiyorum. Ben kendime uygun birini buldum, sonra onu getireceğim buraya" dedi.

Griselda bu sözleri duyunca, kadınların tabiatına aykırı düşecek kadar büyük bir azimle gözyaşlarını tuttu ve "Efendim, aşağı mertebemin sizin asaletinize kesinlikle uygun düşmediğinin her zaman farkındaydım; burada sizinle birlikte eriştiğim konumu daima Tanrı'dan ve sizden gelen bir lütuf saydım, asla şahsıma ait görmedim ve her zaman, bana sunulmuş olan bir tür hediye bildim. Geri almak hoşunuza gidecekse, seve seve veririm ve bundan memnuniyet duyarım. İşte evlenirken verdiğiniz yüzük, buyurun alın. Getirdiğim drahomayı yanımda götürmemi buyurdunuz; neyse ki bunun için ne size sayman gerekecek ne de benim heybeye ya da yük beygirine ihtiyacım olacak çünkü size anadan üryan geldiğimi unutmuş değilim. Evlatlarınızı dünyaya getirmiş olan bu bedeni herkesin görmesini doğru buluyorsanız eğer, buradan çırılçıplak da giderim, fakat size verdiğim ve geri alamayacağım bekâretimin karşılığında, yalvarırım, çeyizimin* üstüne hiç olmazsa bir kat gömleği bana çok görmeyin" dedi.

Çıplak bedenini kastediyor –çn.

Gualtieri'nin içinden yalnızca ağlamak geliyordu ama yine de yüzünde sert bir ifadeyle "Peki, yanında bir kat gömlek götürebilirsin" dedi.

Etraftakiler, on üç yıldan daha uzun süredir kendisine karılık eden birine, sırtında yalnızca gömlekle, rezil rüsva halde evden ayrılmayı reva görmesin, hiç olmazsa bir kat elbise versin diye yalvarıp yakardılar ama Gualtieri'ye söz geçirmediler. Kadın, oradakileri Tanrı'ya emanet edip, üzerinde bir gömlekle, başında örtü bile olmadan, yalın ayak evden çıktı ve görenlerin figanları, gözyaşları arasında babasının yanına döndü. Giannucolo, Gualtieri'nin kızını eşi olarak yanında tutacağına hiçbir zaman inanmadığından, her gün bu olayın yaşanmasını beklemişti; bu yüzden Gualtieri'nin evlendikleri gün kızının sırtından çıkarttığı kıyafetleri saklamış, şimdi de çıkartıp kızına getirmişti. Kıyafetleri yeniden sırtına geçiren Griselda, hain kaderin zalim sillesine var gücüyle katlandı ve eskiden yaptığı gibi kendini yine baba evindeki ufak tefek işlere adadı.

Gualtieri, Griselda'yı evden kovduktan sonra tebaasını, Panago kontlarından birinin kızıyla evleneceğine inandırdı ve düğün için gerekli hazırlıkları başlattı; ardından Griselda'ya haber yol-

latıp yanına çağırttı ve ona "Geçenlerde kendime bir eş seçtim, yakında kendisini buraya getireceğim ve ilk gelişinde onuruna yaraşır biçimde karşılansın isterim; fakat biliyorsun, benim için odalara çekidüzen verecek yahut bu türden bir kutlamanın getirdiği onca işin altından kalkabilecek bir kadın yok evimde. Sen bu evin düzenini herkesten daha iyi biliyorsun; onun için yapılacak işleri hale yola koy, münasip gördüğün kadınlara davet yolla ve evin hanımıymışsın gibi onları karşıla. Düğün bittikten sonra tekrar evine dönebilirsin" dedi.

Griselda için aşkına sırt çevirmek, güzel bahtına veda etmek kadar kolay değildi; dolayısıyla bu sözler yüreğine birer bıçak gibi saplandı ama yine de "Başüstüne efendim, seve seve yaparım" cevabını verdi. Kısa zaman önce üzerinde gömlekle ayrıldığı eve bu defa sırtında kaba kumaştan köylü kıyafetleriyle girip içeriyi süpürmeye, etrafı toparlamaya başladı; odalardaki yatakların başına, sedirlerin yüzüne kumaş serdirdi, mutfağa çekidüzen verdirdi, sanki evin yeniyetme hizmetçisiymiş gibi kolları sıvadı ve her taraf derlenip düzenlenene, her yan dört dörtlük olana dek durmak bilmedi. Bu işleri bitirdikten sonra, civarda yaşayan tüm kadınlara Gualtieri adına davet yolladı ve ardından kutlamalar için beklemeye başladı. Düğün günü geldiğinde, sırtındaki hırpani kıyafetlere rağmen hanımlara özgü duruşu ve tavırlarıyla, gelen kadınların hepsini güler yüzlü karşıladı.

Gualtieri'nin çocukları, Panago kontlarından birine gelin giden bir hanım akrabası tarafından Bolonya'da özenle büyütülüp yetiştirilmişti; kızı on iki yaşına gelmiş, görülmemiş güzellikte biri olup çıkmıştı, oğlu ise altı yaşındaydı. Gualtieri Bolonya'daki akrabasının kocasına haber yollayıp, kızıyla oğlunu yanında Saluzzo'ya getirme nezaketini göstermesini, onurlarına yaraşır, güzel bir maiyet eşliğinde gelmeleri için ne gerekiyorsa yapmasını, herkese kızı baş göz etmeye götürdüğünü söyleyip gerçek kimliği hakkında kimseye tek laf etmemesini rica etti.

Asil adam, markinin isteğine uyarak, kızıyla oğlunu yanına alıp, soylu bir maiyet eşliğinde yola çıktı ve birkaç gün sonra, kahvaltı vaktine doğru, Saluzzo'ya vardı; burada tüm köylülerin

ve komşu yörelerden gelen daha pek çok kişinin Gualtieri'nin yeni karısını beklediğini gördü. Yeni gelin kadınlar tarafından karşılandıktan sonra masaların bulunduğu odaya alındı; burada kendisini Griselda, üstünde yine aynı kıyafetlerle karşıladı ve yüzünde gülümsemeyle "Hoş geldin, hanımım" dedi. Griselda'yı başka bir odaya alsın ya da konukların karşısına bu kılıkta çıkmaması için daha önce giydiği kıyafetlerden birini versin diye kadınlar boş yere Gualtieri'ye dil döktüler; ardından masalara geçip yemeğe koyuldular. Tüm gözler genç kızın üzerindeydi ve Gualtieri'nin iyi bir takas yaptığı herkesin dilindeydi ama içlerinde kızı ve kızla birlikte kardeşini en çok öven Griselda'ydı.

Gualtieri, karısının sabrını yeterince sınadığını, görmek istediği kadarını gördüğünü, yeni olayların onu bir nebze bile değiştirmediğini, çok akıllı bir kadın olduğunu bildiği için bunun ahmaklığından kaynaklanmadığını, kaskatı yüzünün altında sakladığı acılara artık bir son verme vaktinin geldiğini düşündü ve karısını yanına çağırıp, herkesin gözü önünde, "Yeni gelini nasıl buldun" diye gülümseyerek sordu.

Griselda, "Bence çok hoş biri, efendim," diye cevap verdi ve "eğer düşündüğüm gibiyse, yani güzel olduğu kadar da akıllı biriyse, birlikte yaşarken dünyanın en mutlu erkeği olacağınıza hiç şüphem yok; fakat tüm kalbimle size yalvarırım, öncekine yaşattığınız acıları ona tattırmayın, çünkü hem henüz çok genç hem de daha narin yetiştirildiği için buna katlanabileceğini pek sanmıyorum. Önceki zaten çocukluğundan beri, mütemadiyen sıkıntı çekmişti" dedi.

Griselda'nın, genç kızla evleneceğine gözü kapalı inandığını, yine de tek bir kötü söz söylemediğini gören Gualtieri kadını yanına oturttu ve "Griselda artık sonsuz sabrının meyvesini almanın ve bana zalim, gaddar, acımasız diyenlere önceden belirlediğim bir amaç doğrultusunda böyle hareket ettiğimi göstermenin vakti geldi; aslında, sana nasıl eş olunacağını öğretmeyi, onlara bir eşin nasıl seçileceğini, nasıl himaye edileceğini göstermeyi ve seninle yaşadığım sürece daima huzur içinde olmayı istediğim için böyle davrandım. Evleneceğim sırada, artık huzurumun kalmayacağına

dair büyük bir korkuya kapıldım; bu yüzden, seni sınamak istedim ve bildiğin üzere sana türlü türlü zulmettim, eziyet çektirdim. Yine de sözlerinle olsun, yaptıklarınla olsun isteğimin dışına çıktığını asla görmedim; onun için, düşlediğim huzura seninle erebileceğim kanaatindeyim ve bu yüzden senden peyderpey aldıklarımı tek seferde geri verme, açtığım yaraları güzellikle iyileştirme niyetindeyim. Benim karım sandığın bu kızla kardeşini evlatların olarak bağrına bas; çünkü onlar uzun zamandan beri senin ve seninle birlikte daha nicelerinin benim zalimce öldürttüğümü sandığı yavrularımızdır ve ben de seni her şeyden çok seven kocanım. Karısından benim kadar memnun kimse yoktur, eminim ve bununla iftihar edebilirim" dedi.

Bu sözlerinin ardından, sevinçten gözyaşlarına boğulan kadını kucaklayıp öptü; ardından birlikte ayağa kalktılar ve konuşulanları duyarak hayretler içinde kalan kızın yanına gidip kardeşiyle birlikte kıza sıkı sıkı sarıldılar. Böylece hem Griselda hem de orada bulunanlar işin iç yüzünü anlamış oldular. Büyük bir sevinç içinde masadan kalkan kadınlar Griselda'yı odasına götürüp en güzel dilekler eşliğinde üstündeki kıyafetleri çıkarttılar; sırtındaki paçavralarla bile hanımlığından bir şey yitirmeyen kadına şık bir elbise giydirdiler ve ardından evin hanımı olarak salona götürdüler. Kadınla çocukları arasında yaşanan coşku muhteşemdi ve olanlardan ötürü herkes büyük bir sevinç içindeydi; böylece mutluluklar katlandı ve kutlamalar birkaç güne yayıldı. Karısına yaptıkları acımasızca, zalimce karşılansa da Gualtieri bilgeliğiyle nam saldı ve Griselda aralarındaki en sağduyulu kişi olarak akıllarda kaldı.

Panago kontu birkaç gün sonra Bolonya'ya döndü; Gualtieri, Giannucolo'yu toprak işinden alıp, kayınpederi olarak ihtiyarlığının son günlerini huzur içinde geçirebileceği saygın bir hayata kavuşturdu ve kızını asil bir beyle evlendirdikten sonra gücü yettiğince el üstünde tuttuğu Griselda ile uzun, huzur dolu bir ömür sürdü.

İnsanları yönetmekten ziyade çobanları gütmeye layık ruhların göklerden inip kraliyet hanelerine düşmesi gibi, ilahi ruhların

da yoksul evlere denk gelebileceği dışında, geriye söylenecek ne kaldı? Griselda haricinde kim Gualtieri'nin daha önce duyulmamış acımasızlıktaki imtihanlarına yüzünde kararlılıkla ve aynı zamanda mutlulukla katlanabilirdi? Gualtieri'ye gelince, belki de sırtında bir gömlekle evden kovulduğu zaman bir başka adamın kürkünü silkeleyip kendine güzel bir elbise çıkartan bir kadına denk gelseydi, daha hayırlı olurdu.

Dioneo'nun sözlerine son vermesiyle birlikte hanımlardan bazıları hikâyenin bir yerini överken, diğerleri yermeye başlamış, böylece kendi aralarında taraflara ayrılan hanımlar hikâye hakkında tartışmaya dalmıştı. Derken kral, yüzünü gökyüzüne kaldırdı ve güneşin iyice alçaldığını, akşam vaktinin yaklaştığını görünce, yerinden hiç kalkmadan söze başladı:

"Güzide hanımlar, fani aklın yalnızca geçmiş olayları anımsayıp şimdikileri idrak etmekten ibaret olmadığının, bu ikisinden biri vasıtasıyla geleceği öngörmeyi becermeninse ancak büyük irfan sahibi kimselere nasip olduğunun zannederim sizler de farkındasınızdır. Bildiğiniz üzere yarın, şu vebanın görülmeye başladığı zamandan beri kentimizi dört koldan saran kasveti, hüzünleri, dertleri geride bırakıp biraz olsun eğlenerek hayatımıza, sağlığımıza bir katkıda bulunmak maksadıyla Floransa'dan ayrılışımızın on beşinci günü olacak. Bana kalırsa bu amacımızı dürüstlük çerçevesinde yerine getirdik. Gördüğüm kadarıyla, keyifli ve belki de şehvet uyandırıcı hikâyeler anlatılmış, daima güzel yemekler yenilip içilmiş, çalınıp söylenmiş olmasına rağmen ve tüm bunlar zayıf yürekleri dürüstlükle bağdaşmayacak eylemlere sürükleyebilecekken, ne siz hanımlarda ne de biz beylerde kınanmayı gerektirecek herhangi bir söze ya da davranışa rastladım; aksine bana kalırsa burada görülen, hissedilen daimi dürüstlük, daimi uyum, daimi kardeşlik bağıydı. Hiç kuşkusuz gerek sizlere gerekse bana sağladığı katkı ya da itibar bakımından, bütün bunların, nazarımda kıymeti çok büyük. Halihazırda üzerimde taşıdığım şerefe herkes kendi gününde nail olduğuna göre, bu geleneği

haddinden fazla uzatıp tatsız bir hal almasına meydan vermemek ve burada çok uzun kalarak sonunda dillere düşmemek adına, dilediğiniz vakitte geldiğimiz yere dönmemizin daha doğru olacağı kanaatindeyim. Ayrıca, iyice düşünecek olursanız, yanımızda yöremizde bulunan diğer topluluklar, artık bizden haberdar olduklarına göre, bize esenlik veren her şeyi yitirmemize neden olacak kadar kalabalıklaşmamız da yakındır. Bu nedenle, önerim aklınıza yatarsa, bana sunulan tacı son ana dek taşıyayım, yarın sabah da buradan ayrılalım derim; aksi yönde karar alacak olursanız eğer, yarın için tacı seve seve bir başkasına devredebilirim."

Hanımlarla beyler uzun tartışmaların ardından kralın tavsiyesini faydalı ve makul bulduklarından dediğini yapmaya karar verdiler; bunun üzerine kral, kâhyayı çağırtıp ertesi sabah için nasıl bir düzen izlenmesi gerektiğini anlattı ve topluluğu akşam yemeği vaktine dek serbest bıraktıktan sonra ayağa kalktı.

Hanımlarla beyler de ayaklandılar ve her zaman yaptıkları gibi çeşitli eğlencelere daldılar; akşam yemeği vakti gelince, büyük bir keyifle sofraya kuruldular ve yemeğin ardından şarkı söylemeye, çalıp dans etmeye koyuldular. Lauretta'nın önderliğinde dans ettikleri sırada kral, Fiammetta'ya bir şarkı söylemesini buyurdu; bunun üzerine Fiammetta sevecenlikle şu şarkıyı söylemeye koyuldu:

Kıskançlık karışmasa sevdaya
Benim kadar mutlu bir kadına
Rastlanamaz şu koca dünyada

Kadının yakışıklı âşığına doyabilmesi için
Yetiyorsa neşesi gençliğin, hünerin, edebin
Ya da kıymeti erdemin, cesaretin, maharetin
Ya da gözü pekliğin, süslü sözlerin, zarif işlerin
O halde mutluluğa erecek kişi kesinlikle benim
Hepsini gördüm onda ve umuda döndü sevgim.

Biliyorum, diğer kadınlar da benim kadar bilge
Korkudan titrerim en kötüsünü düşündükçe
Görüyorum, onlar da kalbimi çalanın peşinde
Hayatım zindan oldu, yaşıyorum iç çeke çeke
Bu yüzden büyük saadetim döndü sefalete.

Efendimin kadrine denk olsaydı güvenim
Elbette hiçbir zaman kıskançlık etmezdim
Oysa çoğu zaman nasıldır diye bakıldığında
Aşka davet eden kişi kadının kendi de olsa
Tüm erkekler topyekûn suçludur nazarımda
Bu acıyla öyle yanar ki bağrım ölmeye razıyım
Bir kadının ona göz koyduğunu duymayayım
Alıp benden uzaklara götürür diye korkarım.

Aman diyeyim, Tanrı hakkı için, hiçbir kadın
Bu konuda benim canımı yakmaya kalkmasın
Sözle, işveyle, cilveyle bana zararı dokunanın
Haberini aldığım zaman sakın tepem atmasın
Bedelini gözyaşlarıyla ödetirim o çılgınlığının.

Fiammetta şarkısını bitirdiği anda, hemen yanı başında oturan Dioneo gülerek "Hanımefendi, kimden bahsettiğinizi söylemekle herkese büyük bir iyilik etmiş olursunuz; böylelikle kimse bilmeden kendisini elinizden almaya kalkmaz, haliyle sizin de bu kadar sinirlenmenize gerek kalmaz" dedi.

Bu şarkının ardından daha nice şarkılar söylendi ve vakit gece yarısını bulduğunda, kralın isteği üzerine herkes dinlenmeye çekildi. Ertesi gün şafakla birlikte yataklarından kalktıklarında kâhya bütün eşyaları çoktan göndermişti. Bilge krallarının önderliğinde Floransa'ya döndükten sonra üç delikanlı, hep birlikte yola çıktıkları Santa Maria Novella'da yedi hanımdan ayrılıp yeni yeni eğlencelerin peşine düştüler; hanımlarsa uygun gördükleri bir vakitte evlerine döndüler.

YAZARIN SON SÖZÜ

Genç ve soylu hanımlar, sizlere teselli olsun diye girişti-ğim bu uzun uğraşta, kendi meziyetimden ziyade sizin şefkat dolu yakarılarınız hürmetine ilahi lütfa mazhar olduğum ve bu sayede eserin en başında verdiğim sözleri yerine getirdiğim kanaatindeyim; bu nedenle, öncelikle Tanrı'ya, ardından da sizlere şükranlarımı sunmanın, sonra da yorgun düşen elimi ve kalemimi dinlendirmenin artık vaktinin geldiğini düşünüyorum. Fakat buna geçmeden önce, hikâyelerimin kesinlikle diğerlerinin üstünde hususi bir ayrıcalığa sahip olmadığını ve bunu dördüncü günün sabahında açıkça gösterdiğimi hatırlamakla birlikte, içinizden bazıları ya da belki de daha başkaları tarafından dile getirilebilecek birkaç önemsiz eleştiriyi, sanki sessizce ortaya atılmış sorularmış gibi, kısaca yanıtlamak isterim.

Belki de aranızda, hikâyeleri yazarken benim fazla rahat davrandığımı, iffetli kadınların dinlemesinin yahut anlatmasının yakışık almayacağı kimi hikâyeleri arada kadınlara anlattırdığımı, çoğunlukla da dinlettirdiğimi söyleyenler çıkacaktır. Fakat buna itirazım var, çünkü usturuplu sözcüklerle dile getirildikten sonra, başkalarına anlatılamayacak kadar uygunsuz hiçbir şey yoktur ve bana kalırsa burada bunu başarıyla yerine getirdim.

Kaybedeceğim halde sizinle tartışmaya girmek niyetinde değilim; ama haklı olduğunuzu farz etsek bile neden böyle yaptığım

sorusuna verilecek bir sürü cevabım var. Öncelikle hikâyelerin içinde uygunsuz olanlar varsa eğer, bazılarının doğası böyle olmasını gerektirdiği içindir ve sağduyu sahibi mahir birinin gözünden bakıldığında, başka türlü anlatılması mümkün olmadığı için hikâyelerin biçimine dokunmak istemediğim açıkça görülecektir. Bazı hikâyelerin kimi yerlerinde geçen, üç beş kelime, iyi insan olmaktan ziyade düzgün görünme peşinde koşan, yapılandan çok konuşulana bakan namus timsali hanımların gözüne yakışıksız görünmüş olabilir; ama kadın erkek demeden hemen herkes, sabahtan akşama kadar kovuk, sırık, havan, tokmak, sucuk, sosis gibi sözcükleri dilinden düşürmezken, bu kelimeleri kullandım diye münasebetsizlikle suçlanmamam gerekir. Dahası, benim kalemime de en az ressamın fırçası kadar özgürlük tanınmalıdır. Hiçbir zaman kınanmayan ya da en azından sebepsiz yere suçlanmayan ressamlar, Aziz Michiele'nin yılanı yaralayışını kimi zaman mızrakla kimi zaman kılıçla resmedebiliyor, Aziz Giorgio'nun darbeyi ejderhanın neresine indireceğine kendileri karar veriyor, hatta bütün bunların yanı sıra İsa'yı erkek, Havva'yı kadın olarak çiziyor ve insanlığın selameti uğruna çarmıhta can vermeyi göze alanı, kimi zaman ayaklarından bir çiviyle, kimi zamansa iki çiviyle çarmıha gerilmiş resmediyorlar. Üstelik bu hikâyelerin, her ne kadar tarihinde benim yazdıklarımı bile aşan şeylere rastlansa da her konunun temiz yüreklilikle konuşulması, en saf kelimelerle anlatılması gereken kiliselerde ya da doğruluğun el üstünde tutulduğu felsefe okullarında ya da din adamlarıyla filozofların bulunduğu başkaca yerlerde değil; bahçelerde, keyif içinde, hikâyeler yüzünden yoldan çıkmayacak olgunluktaki gençler arasında, fazlasıyla iffetli geçinenlerin kendini kurtarmak adına kafalarına don geçirmekte beis görmediği zamanlarda anlatıldığı da açıkça görülecektir.

İçeriği nasıl olursa olsun, tüm diğer şeyler gibi, hikâyeler de dinleyene bağlı olarak zararlı ya da yararlı olabilir. Cinciglione, Scolaio* ya da daha nicelerinin söylediği gibi şarabın afiyette olanlara çok iyi geldiğini ama ateşi çıkanlara da zarar verdiğini

---

Döneminin meşhur iki ayyaşı –çn.

bilmeyen mi var? Hastalara zararı dokunuyor diye şarabı kötüleyelim mi? Ateşin faniler için son derece faydalı, hatta vazgeçilmez olduğunu kim bilmez? Evleri, köyleri, kentleri kül ediyor diye ateş için kötüdür mü diyelim? Aynı şekilde silah huzur içinde yaşama arzusu güdenlerin hayatını korur ama çoğu kez de insanları öldürür; fakat neticede bu, kendi kötülüğünden değil kullananın kötülüğünden olur.

Sapkın zihinden sağlıklı sözler çıkmaz; aynı şekilde sağlıklı sözlerin de sapkın zihne tesiri olmaz ve tıpkı balçığın güneş ışıklarını karartamadığı ya da dünyevi çirkinliklerin göğün güzelliğini solduramadığı gibi, yakışıksız sözler de sağlıklı bir zihni bulandıramaz. Hangi kitap, hangi sözcük, hangi harf Kitabı Mukaddes'te yazanlardan daha kutsal, daha değerli, daha saygındır? Yine de orada yazanları tersinden anlayıp hem kendilerini hem de başkalarını çıkmaza sürükleyenler çoktur.

Her şey kendi içinde iyi bir yan barındırır, ancak kötüye kullanıldığında fazlasıyla zararlı hale gelebilir; aynı durum benim hikâyelerim için de geçerlidir. Hikâyelerimde olumsuz örnekler, zararlı fikirler arayan kişi, içlerinde varsa bulur, yoksa elde etmek için onları biraz çarpıtması, eğip bükmesi gerekecektir; ama her halükârda hikâyelerim kendisine kesinlikle engel çıkarmayacaktır. Birisi hikâyelerimden ibret almak, ders çıkarmak isterse, hikâyelerim ona da engel olmayacaktır; zaten, belirli zamanlarda belirli insanların okuması için dile getirilmiş olan bu hikâyeler ancak ve ancak tasarlanan zamanda, hedeflenen kişiler tarafından okunduğunda yerli yerine oturacak ve yarar sağlayacaktır. Dindar geçinenlerin arada sırada bunların âlâsını anlattıkları, hatta bizzat eyleme geçirdikleri olsa da okunacak ilahileri olanlar, günahlarını çıkaran pedere börek çörek yapacak hanımlar varsın uzak dursunlar, neticede hikâyelerimin okunmak için kimsenin peşinden koştuğu yok.

Burada yer alan kimi hikâyelerin kitaba hiç konmamış olmasını daha doğru bulan hanımlar da çıkacaktır aranızda. Hakları varsa bile ben yalnızca bana anlatılanı yazmakla yükümlüyüm; haliyle, anlatanlar daha iyisini anlatsaydı, ben de daha güzelini

yazardım. Öyle olmadığım halde bu hikâyelerin hem yazarı hem de yaratıcısı olduğuma inanmak isteyenler varsa bile, hikâyelerin hepsi güzel değil diye ezilip büzülecek değilim, çünkü Tanrı dışında her işini kusursuz ve güzel yapan bir ustaya rastlanamaz; keza paladinleri* ilk defa kullanan Şarlman bile yalnızca onlardan oluşan bir ordu kurmayı beceremişti. Kalabalığın olduğu yerde çeşitliliğin bulunması şarttır. Bir toprak ne kadar iyi işlenmiş olursa olsun, o güzelim otların arasına karışmış ısırganlar, böğürtlenler, karaçalılar mutlaka vardır. Hikâyeleri çoğunuz gibi henüz gözü açılmamış genç kızlara anlattırdığıma göre, en seçkinlerini arayıp bulma zahmetine girmek budalalık olurdu, ölçülü konuşmalarsa büyük bir çileye dönüşürdü. Her şey bir yana, bu hikâyelere başlayacak olanlar, ağrına gidenleri bir kenara bırakıp hoşuna gidenleri okuyabilirler; zaten kimse yanılgıya düşmesin diye hepsinin başında birer ibare yer alıyor ve burada hikâyelerin bağrında gizlenenlere dair ipucu veriliyor.

Muhtemelen bazı hikâyeler için fazlasıyla uzun diyenler çıkacaktır ama hikâyeler kısa bile olsaydı, yapacak başka işi varken bunları okuyana aptallık ettiğini söylerdim. Yazmaya ilk başladığım andan, çabalarımın sonuna geldiğim şu güne dek hayli zaman geçmiş olsa da bu çalışmayı aylaklık eden hanımlara ithaf ettiğimi unutmuş değilim. Zaten vakit geçirmek için okuyacak olanlara, bu isteklerini karşıladıktan sonra hiçbir şey uzun gelmeyecektir.

Çabukluk, zamanı boşa geçirmek değil faydalı bir biçimde kullanmak için çabalayan öğrencilerin daha çok işine gelir; oysa siz hanımların elinde, gönül işlerinden geriye kalan uzun vakitler var. Dahası, hiçbiriniz eğitim görmeye Atina'ya, Bolonya'ya ya da Paris'e gitmeyeceğine göre, ders çalışmaktan zekâsı bilenenler yerine sizlerle uzun uzadıya konuşmak daha doğru olur.

Bazılarınızın, anlatılanlarda muzipliğe, iğnelemelere bolca yer verildiğini ve böyle yazılar yazmanın ağır, oturaklı bir adama hiç

Şarlman tarafından kendisine muhafızlık etmek üzere bizzat seçilen ve edebiyata geçerek şövalyeliğin temellerini attığına inanılan on iki asilzade –çn.

yakışmadığını söyleyeceğinden en ufak bir kuşkum yok; iyi niyetli bir hareketle itibarım için kaygılandıklarından ötürü kendilerine teşekkürü borç bilirim ve itirazlarına şöyle yanıt vermek isterim: Daha önce, hatta hayatım boyunca pek çok defa tartıldığımı itiraf etmeliyim; fakat beni henüz tartmamış olanları temin ederim ki hiç de ağır biri değilim; öyle ki suda bile batmam ben, çünkü tüy gibi hafifim. İnsanları hatalarından ötürü azarlamak için rahiplerin bugünlerde vaazlarında bolca iğnelemelere, muzipliklere, alaylara yer verdiğini gördükten sonra hanımlardan hüznü, kederi uzaklaştırmak için kaleme alınmış hikâyelerde aynı yola başvurmanın hiç de yersiz kaçmayacağını düşündüm. Yine de hikâyelerim yüzünden fazlaca gülecek olurlarsa, Yeremya'nın ağıtları, Kurtarıcı'nın tutkusu, Mecdelli Meryem'in feryatları onları hemen kendilerine getirecektir.

Aranızda, hikâyelerin kimi yerlerinde rahipler hakkında doğruyu söyledim diye dilimden kötülük ve zehir aktığını dile getirenler olacaktır; bundan kimin kuşkusu olabilir ki? Böyle söyleyenleri yine de mazur görmek lazım; neticede sözlerinin haklı bir gerekçeye dayanmadığına inanmazlık edemeyiz, ne de olsa rahipler Tanrı aşkı uğruna zorluklardan kaçınan, harmanı deren ama asla dillendirmeyen iyi yürekli kimselerdir; bir de hepsinden hafif keçi kokusu gelmese, birliktelikleri çok daha keyifli olabilirdi.

Yine de bu dünyada hiçbir şeyin sabit kalmadığını, her şeyin sürekli değişim içinde olduğunu ve benim dilimin de bu değişime tabi olabileceğini kabul etmem gerek. Hükmüme itimadım olmadığından, kendimle alakalı meselelerde elimden geldiğince ahkâm kesmemeye çalışırım; fakat geçenlerde bir komşum bu dünyadaki en güzel, en tatlı dilin bende olduğunu söylemişti ve aslına bakarsanız, bunu söylediği zaman yukarıdaki hikâyelerden çoğu yazılmış, geriye çok azı kalmıştı. Benden öfkeyle bahseden hanımlar, cevap olarak bu sözlerle yetinsinler.

Bundan böyle herkes dilediğini söylemekte, dilediğine inanmakta serbest; çünkü artık sözlerime son vermenin ve böylesine uzun bir çabanın ardından amaçladığım hedefe erişmemde ben-

den yardımlarını esirgemeyen O'na şükranlarımı sunmamın vakti geldi. Tanrı'nın inayeti sizinle olsun, tatlı hanımlar, sağlıcakla kalın ve okuduğunuz hikâyelerden herhangi biri, içinizden birinin bile yüzünü güldürürse beni hatırlayın.

Prens Galeotto olarak da bilinen Decameron isimli kitabın onuncu ve sonuncu günü burada bitiyor.

1348 yazında Avrupa'yı toplu ölümlerle sarsan veba salgınından kaçmaya çalışan yedi genç kadın ve üç genç erkekten oluşan bir grup, şehri terk edip Floransa'nın kırsalına sığınmak için yola çıkar. Birbirlerini eğlendirmek ve yolculuğa devam edebilmek için on gün boyunca her biri aşk hikâyelerinden kahramanlık maceralarına uzanan onar öykü anlatacaktır. Toplamda anlatılan bu yüz öykü, ortaçağın karmaşık ve zengin gündelik hayatını ortaya koyan bir derleme görevi görür. ***Decameron***, Princeton Üniversitesinden Leonard Barkan'ın da dediği gibi ***"tüm zamanların en iyi öykü antolojisi"***dir. Dünya edebiyatının ilk hikâyecisi ve İtalyan edebiyatında düzyazının babası olarak kabul edilen Boccaccio'nun başyapıtı ***Decameron*** güçlü bir düzyazı.

"Decameron'u okuduğumda 16 yaşındaydım ve 10 hikâyecinin çoğunun kadın olması beni çok memnun etmişti... Modern hikâye anlatıcılığının babası olarak bilinen bu yazar yedi şahane kadın anlatıcı takdim ediyordu. Demek ki umut edilecek şeyler vardı."
-Elena Ferrante

"Avrupa hikâye anlatıcılığının ilk büyük başyapıtı."